הקדמה

במה אקדם ד' אכף לאלקי מרום? בשנה שעברה עלינו לטובה וניצל נו ממגפת הקורנה, וברוך ד' אלקי ישראל אשר חנן לי נכד ונכדה, בת בתי ותיקרא שמה חיה בת הרב צבי אלימלך נר"ו, ובן לבני וייקרא שמו מתתיהו יעקב בן הרב שמואל דוד נר"ו

כמעשהו בראשונה כן מעשהו באחרונה. ואני חוזר על הבקשה: אנא אל תלמדו בספר הזה רק אם כבר למדתם פעמיים ושלש [ולכה"פ פעם אחת!] בירושלמי רגילה. וברוך השם יש כיום הרבה מהדורות. וכאשר תגמרו מסכת אחת או שניים, ותתמהו לנפשכם הזאת טיבה של תלמוד ירושלמי?! האם בכל דף או עמוד יש פלפול חריף שצריך להעמיס בתוך כמה מלים?! או שאין דבר כזה כלל. וכל מקום שיש קושי היא אך ורק בכלל שחסר לנו גירסה הנכונה, או שיש שבוש קל שצריך תקון ואפשר לתקנו בקלות.

פיסוק הירושלמי חשובה מאד. מפני שני טעמים:

1) על ידה אנו מבינים stucture של הסוגיה. משל למה"ד למי שנכנס לארמון גדול בת 100 חדרים. לפני שנכנס לתוכו יש לפיניו מפה map שמראה לו איזה חדרים יש בכל קומה, וכמה מחלקות יש וכו' ומיד כשנכנס, אינו הולך כתועה ותוהה ומשתאה--רק הולך בקומה זקופה כמי שיודע מה אפשר לצפות לראות בכל קומה וקומה, ואיפה מסתיים הצגה אחת ומתחיל הצגה אחרת וכו'

2) על ידה אנו "מבודדים" we isolate את מלים הקשים [או פיסקה קשה] ואין צורך להתבלבל ולהגדיר כל הסוגיה לסוגיה קשה מפני שיש בו איזה מלים בלתי מובנות.

הקדמה

כל האומר דבר בשם אמרו וכו'. הגהתי מדעתי רק במקומות מוטעות. ורוב דבריי הם ליקוט מרבותינו הגאונים ה"ה ק"ע ופנ"מ גר"א רידב"ז גליון אפריים עלי תמר שערי תוא"י תוספתא וירושלמי כפשטה [מסכת ר"ה הרב בוך שליט"א]. וכמובן שבלעדם לא היה לנו פה לאכול כלל. והם הם עמודי עולם אשר חרשו וזרעו וכו'

אודה ד' מאד בפי שזיכני להוציא במהדורה זו עשר מסכתות. ובמיוחד פירוש ארוך על מסכת מגלה וברכות. ואברך אבי ואמי אשר גדלני בדרך התורה והיראה. וחמי וחמותי אשר גדלו וטפחו את אשתי אשר זה כ"ח שנים עובדת בכל כחה לבנות בית של תורה ויראה. ורק בזכותה ובגללה באתי לכל זה. יה"ר שיאריך ד' ימינו וימי צאצאינו וצאצאי צאצאינו ונזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות אמן

יהושע יהודה תשרי תשפא
נא לשלוח כל הערות לweeklygilyon@gmail.com

פרק א

הלכה א משנה מאימתי קורין את שמע בערבין? משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן עד סוף האשמורת הראשונה דברי ר"א. וחכמים אומרים עד חצות. ר"ג אומר עד שיעלה עמוד השחר.

מעשה ובאו בניו מבית המשתה ואמרו לו לא קרינו את שמע אמר להן אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות. ולא זו בלבד אמרו אלא כל שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר. הקטר חלבים ואיברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר. כל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אם כן למה אמרו חכמים עד חצות? כדי להרחיק את האדם מן העבירה:

גמרא אנן תנינן משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן. תני רבי חייא משעה שדרך בני אדם נכנסין לאכול פיתן בלילי שבת. ותני עלה קרובים דבריהן להיות שוין. איתא חמי צא וראה! משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן יממא הוא ועם כוכביא הוא, משעה שדרך בני אדם נכנסין לאכול פתן בלילי שבת שעה ותרתי ליליא הוא, ואת אמרת קרובים דבריהן להיות שוין?! אמר רבי יוסי תיפתר באילין כופרניא דקיקייא כפרים קטנים דאורחיהון מסתלקא עד דהוא יממא דרכן להסתלק מביה"ן מבעו"י דצדי לון מיקמי חיותא. שמש דרכן מפני החיות

תני הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו. אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת? אמר רבי יוסי אין קורין אותה בבית הכנסת בשביל לצאת ידי חובתו אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דבר של תורה.

ר' זעירא בשם רב ירמיה ספק בירך על מזונו ספק לא בירך צריך לברך דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת. ספק התפלל ספק לא התפלל, אל יתפלל. ודלא כרבי יוחנן דא"ר יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו. למה? שאין תפילה מפסדת. ספק קרא ספק לא קרא? נישמעינה מן הדא: הקורא קודם לכן ..שעה שהכהנים נכנסין לא יצא ידי חובתו. וקודם לכן לאו ספק הוא?! ואת אמרת צריך לקרות. הדא אמרה ספק קרא ספק לא קרא, צריך לקרות.

סימן לדבר משיצאו הכוכבים. ואף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר (נחמיה ד) ואנחנו עושים במלאכה וחציים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים וכתיב (שם) והיה לנו הלילה

למשמר והיום למלאכה.

כמה כוכבים יצאו ויהא לילה? רבי פינחס בשם רבי אבא בר פפא כוכב אחד ודאי יום. שנים ספק לילה. שלשה ודאי לילה. שני ספק?! והכתיב עד "צאת הכוכבים" לא מיעוט כוכבים שנים?! קדמיא לא מתחשב. אין התנא מונה הראשון

בערב שבת, ראה כוכב אחד ועשה מלאכה פטור. שנים, מביא אשם תלוי. שלשה מביא חטאת. במוצאי שבת, ראה כוכב אחד ועשה מלאכה מביא חטאת. שנים מביא אשם תלוי. שלשה פטור. רבי יוסי בר' בון בעי אין תימר שנים ספק, ראה שני כוכבים בערב שבת והתרו בו ועשה מלאכה, ראה שני כוכבים במוצאי שבת והתרו בו ועשה מלאכה, מה נפשך אם הראשונים יום הן, אף האחרונים יום הן ויהא חייב על האחרונים. אם האחרונים לילה, אף הראשונים לילה, ויהא חייב על הראשונים. ראה שני כוכבים בערב שבת וקצר כחצי גרוגרת בשחרית וקצר כחצי גרוגרת ראה שני כוכבים במוצאי שבת וקצר כחצי גרוגרת, מה נפשך אם הראשונים יום הן אף האחרונים יום הן ויצטרף של שחרית עם של מוצאי שבת ויהא חייב על האחרונים, אם האחרונים לילה אף הראשונים לילה ויצטרף של שחרית עם של לילי שבת ויהא חייב על הראשונים.

הדא דתימר שמהני 3 כוכבים באילין דלית אורחתהון מתחמיא בימּמא שאין דרכן להיראות ביום ברם באילין דאורחהון מתחמיא בימּמא לא משערין בהון. א"ר יוסי בר' בון ובלחוד דיתחמון תלתא כוכבין בר מן הדא כוכבתא. venus ? שדרכו ליראות ביום

רבי יעקב דרומנה בשם רבי יהודא בן פזי כוכב אחד ודאי יום שנים לילה. ולית ליה ספק?! אית ליה ספק, בין כוכב לכוכב.

תני כל זמן שפני מזרח מאדימים זהו יום, הכסיפו זהו בין השמשות, השחירו נעשה העליון שוה לתחתון זהו לילה. רבי אומר הלבנה בתקופתה באמצע החודש כשהיא "מליאה" התחיל גלגל חמה לשקע ותחילת גלגל לבנה לעלות, זהו בין השמשות. אמר רבי חנינא סוף גלגל חמה לשקע ותחילת גלגל לבנה לעלות. ותני שמואל כן כר"ח שאין "רואין זה את זה" (כמובן מדובר בט"ו לחודש): אין הלבנה זורחת אלא בשעה שהחמה שוקעת, ולא שוקעת אלא בשעה שהחמה זורחת.

רבי שמואל בר חייא בר יהודה בשם רבי חנינא התחיל גלגל חמה לשקע אדם עומד בראש הר הכרמל ויורד וטובל בים הגדול ועולה ואוכל בתרומתו חזקה ביום טבל. הדא דתימר בההוא

דאזיל ליה בקפונדרא shortcut ברם ההוא דאזל ליה באיסרטא street לא בדה. לוקח יותר זמן

איזהו בין השמשות? אמר רבי תנחומא לטיפה של דם שהיא נתונה על גבי חדה של סייף, נחלקה הטיפה לכאן ולכאן זהו בין השמשות: סודה של חרב= "כהרף עין" איזהו בין השמשות? משתשקע החמה כדי שיהלך אדם חצי מיל דברי נחמיה רבי יוסי אומר בין השמשות כהרף עין ולא יכלו לעמוד עליו חכמים.

רבי יוסי ורבי אחא הוו יתבין, אמר רבי יוסי לרבי אחא לא מסתברא אלא ש... סוף חצי מיל דרבי נחמיה, כהרף עין דרבי יוסי. אמר ליה אוף אנא סבר כן. רבי חזקיה לא אמר כן אלא כל הרף עין והרף עין שבחצי מיל דרבי נחמיה ספק הוא. אמר רבי מנא קשייתה קומי דרבי חזקיה, כד תנינן תמן זבים 1:6 ראה אחת ביום ואחת בין השמשות, אחת בין השמשות ואחת למחר, אם יודע שמקצת הראייה מהיום ומקצתה למחר ודאי לטומאה ולקרבן. ואם ספק שמקצת הראיה מהיום ומקצתה למחר, ודאי לטומאה וספק לקרבן.

רבי חייא בר יוסף בעא קומי רבי יוחנן, מאן תנא ראיה נחלקת לשנים? שאפשר לחלק ראייה לשני ימים רבי יוסי דאית ליה בין השמשות כהרף עין

אמר לה קמתה על הדא!

על דעתך דאת אמר כל הרף עין והרף עין שבחצי מיל דרבי נחמיה ספק הוא א"כ באיזה "הרף-עין" יראה, כדיי שייחשב כשני ימים?—ומתרץ לכשיבא אליהו ויאמר איזה ה"ע היא ביה"ש. וחוזר ומקשה א"כ למה אמר ליה: "קמתה על הדא"? לכשיבא אליהו ויאמר זהו בין השמשות, מאן פליג אף רבנן מודו!!! ולמה שיבחו ריו"ח שכוון אל האמת במה שאמר דאתיא כר' יוסי?

ר' חנינא חברהון דרבנן בעי, כמה דאת אמר בערבית נראו שלשה כוכבים אע"פ שהחמה נתונה באמצע הרקיע גוזמא.. לילה הוא. ומר אף בשחרית כן! יהא "לילה" אף שכבר יש אור!!

א"ר אבא כתיב (בראשית יט) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה, וכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר מקיש יציאתו לביאתו מה ביאתו משיתכסה מן הבריות אף יציאתו לכשיתודע לבריות???

אמר רבי בא כתיב (בראשית מד) הבוקר אור, התורה קראה לאור בוקר.

תני רבי ישמעאל (שמות טז) בבקר בבקר כדי ליתן תחום לבוקרו של בוקר.

אמר רבי יוסי בי ר' בון אם אומר ליתן עוביו

של רקיע ללילה בין בערבית בין בשחרית נמצאת אומר שאין היום והלילה שוין ותני באחד בתקופת ניסן ובאחד בתקופת תשרי היום והלילה שוין

אמר רבי הונא נלפינה מדרך הארץ. שרי מלכא נפק אף על גב דלא נפק אמרין דנפק כשיצא המלך מביתו החוצה, אע"פ שלא יצא, אומרין "יצא" שרי עליל התחיל ליכנס לא אמרין דעל, עד שעתה דייעול

זהו שעומד ומתפלל צריך להשוות את רגליו. תרין אמורין רבי לוי ורבי סימון: חד אמר כמלאכים וחד אמר ככהנים. מאן דאמר ככהנים (שמות כ) לא תעלה במעלות על מזבחי שהיו מהלכים עקב בצד גודל וגודל אצל עקב. ומאן דאמר כמלאכים (יחזקאל א) ורגליהם רגל ישרה. ר' חנינא בר אנדריי בשם רבי שמואל בר סוטר המלאכים אין להן קפיצין joints ומה טעמא? (דניאל ז) קרבת על חד מן קמייא קיימיא.

אמר רבי הונא זה שרואה את הכהנים בבית הכנסת בברכה ראשונה צריך לומר ברכו את ה' מלאכיו. בשנייה ברכו את ה' כל צבאיו. בשלישית ברכו ה' כל מעשיו. במוסף- בברכה הראשונה צריך לומר (תהלים קלד) שיר המעלות הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות. בשנייה (שם) שאו ידיכם קודש. בשלישית (שם) יברכך ה' מציון. אם היו ארבע כגון בתעניות שמתפללין מנחה ונעילה חוזר תליתיאתא כקדמיתא, מנחה כשחרית ורביעתא כתיניוותא. נעילה כמוסף

אמר רבי חצנא מאיילת השחר עד שיאור המזרח אדם מהלך ארבעת מילין. משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעת מיל. ומניין משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעת מיל? דכתיב (בראשית יט) וכמו השחר עלה וגו' וכתיב (שם) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה. ומן סדום לצוער ארבעת מיל, יותר הוון!! אמר רבי זעירא המלאך היה מקדר cut through לפניהן הדרך. ומניין מאיילת השחר עד שיאור המזרח ארבעת מיל? "כמו" וכמו מילה מדמיא לחבירתה. יש שיעור דומה לזה (מן איילת עד האיר מזרח)

אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא איילתא דשחרא מאן דאמר כוכבתא היא, מי שסובר שהיא planet of venus טעיא. זימנין דהיא מקדמא וזימנין דהיא מאחרה. מאי כדון? כמין תרין דוקרנין "prongs" דנהור דסלקין מן מדינחא שעולין מן המזרח ומנהרין.

דלמא מעשה שהיה רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה day-break וראו איילת השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רבה לר' שמעון בן חלפתא בי רבי כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימאה קימאה מעט מעט כל מה שהיא הולכת, היא רבה והולכת.

מאי טעמא? (מיכה ז) כי אשב בחושך ה' אור לי. כך בתחילה (אסתר ב) ומרדכי יושב בשער המלך ואחר כך (אסתר ו) ויקח המן את הלבוש ואת הסוס ואחר כך (שם) וישב מרדכי אל שער המלך ואחר כך (אסתר ח) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ואח"כ (שם) ליהודים היתה אורה ושמחה.

ואתיא דר' חצנא כר' יודה. דתני בשם ר' יודה עוביו של רקיע מהלך חמשים שנה. אדם בינוני מהלך ארבעים מיל ביום. עד שהחמה נוסרת ברקיע מהלך חמשים שנה, אדם מהלך ארבעת מיל. נמצאת אומר שעוביו של רקיע אחד מעשרה ביום.

וכשם שעוביו של רקיע מהלך חמשים שנה כך עוביה של ארץ ועוביו של תהום מהלך חמשים שנה ומה טעם? (ישעיהו מ) היושב על חוג הארץ וכתיב (איוב כב) וחוג שמים יתהלך וכתיב (משלי ח) בחוקו חוג על פני תהום חוג חוג לגזירה שוה.

תני עץ חיים שנאמר בגן-עדן--עוביו מהלך חמש מאות שנה. אמר רבי יודה בי ר' אלעאי לא סוף דבר נופו, אלא אפי' כורתו. **his trunk** וכל פילוג מי בראשית מתפלגין מתחתיו ומה טעם? (תהלים א) והיה כעץ שתול על פלגי מים.

תני עץ חיים אחד מששים לגן. הגן אחד מששים לעדן (בראשית א) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. תמצית כור תרקב שותה. מים שמתמלין מן השקאת בית-כור, יכול להשקות 1/60 ממנו תמצית כוש מצרים שותה. נמצאת אומר מצרים מהלך ארבעים יום וכוש מהלך שבע שנים ועוד.

ורבנן אמרין עובי רקיע כשני אבות הראשונים 500 שנים סה"כ (דברים יא) כימי השמים על הארץ ג"כ 500 שנה וכשם שבין הארץ לרקיע מהלך חמש מאות שנה. כך בין רקיע לרקיע מהלך חמש מאות שנה. ועוביו מהלך חמש מאות שנה. ומה חמית מימר עוביו של רקיע מהלך חמש מאות שנה? אמר רבי בון יהי רקיע בתוך המים יהי רקיע בתווך. באמצע

רב אמר לחים היו שמים ביום הראשון ובשני קרשו. רב אמר (בראשית א) יהי רקיע יחזק הרקיע יקרש הרקיע יגלד הרקיע ימתח הרקיע. אמר רבי יודה בן פזי יעשה כמין מטלית **let there be a "lining" to the firmament (to make it stronger)** הרקיע היך מה דאת אמר (שמות לט) וירקעו את פחי הזהב וגומר. תני בשם ר' יהושע עוביו של רקיע כשתי אצבעיים. מילתיה דר' חנינא פליגא דא"ר אחא בשם ר' חנינא (איוב לז) תרקיע עמו לשחקים חזקים כראי מוצק. תרקיע- מלמד שהן עשויין כטס. **thin** יכול שאינן בריאין? ת"ל חזקים. יכול שהן נתרפין **rusty** ת"ל כראי מוצק בכל שעה ושעה

נראין מוצקים. רבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש. ר' יוחנן אמר בנוהג שבעולם אדם מותח אוהל על ידי שהות רפה ברם הכא (ישעיהו מ) וימתחם כאהל לשבת וכתיב חזקים. רבי שמעון בן לקיש אמר בנוהג שבעולם אדם נוסך כלים על ידי שהות הוא מעלה חלודה ברם הכא כראי מוצק בכל שעה ושעה הן נראין כשעת יציקתן. רבי עזריה אמר על הא דרבי שמעון בן לקיש (בראשית ב) ויכולו השמים והארץ וכל צבאם ויכל אלהים ביום השביעי (שם) ויברך אלהים את יום השביעי מה כתיב בתריה (שם) אלה תולדות השמים וכי מה ענין זה אצל זה אלא יום נכנס ויום יוצא שבת נכנס שבת יוצא חודש נכנס חודש יוצא שנה נכנס שנה יוצאה וכתיב (שם) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים.

רבי אומר ארבע אשמורות ביום וארבע אשמורות בלילה העונה אחד מעשרים וארבעה לשעה. העת אחד מעשרים וארבעה לעונה. הרגע אחד מעשרים וארבעה לעת. כמה הוא הרגע? רבי ברכיה בשם ר' חלבו אמר כדי לאומרו. ורבנן אמרין הרגע כהרף עין. תני שמואל הרגע אחד מחמשת ריבוא וששת אלפים ושמונה מאות וארבעים ושמונה לשעה.

ר' נתן אומר שלש משמרות יש בלילה (שופטים ז) ראש האשמורת התיכונה. ר' זריקן ור' אמי בשם ר' שמעון בן לקיש טעמא דר' (תהלים קיט) חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך וכתיב (שם) קדמו עיני אשמורות. ר' חזקיה אמר רבי זריקן רבי בא חד אמר טעמיה דרבי וחרינה אמר טעמיה דר' נתן מאן דמר טעמא דרבי חצות לילה. ומאן דמר טעמיה דרבי נתן ראש האשמורת התיכונה. מה מקיים רבי נתן טעמיה דר' חצות לילה? פעמים חצות לילה, ופעמים קדמו עיני אשמורות 10 בערב! הא באי זה צד? בשעה שהיה דוד סועד סעודת מלכים חצות לילה ובשעה שהיה סועד סעודת עצמו קדמו עיני אשמורות, מכל מקום לא הוה שחרא אתיא ומשכח לדוד דמיך ישן הוא שדוד אמר (תהלים נז) עורה כבודי עורה הנבל וכינור אעירה שחר. איתעיר יקרי מן קומי איקריה דבריי יתעורר כבודי מפני כבוד בורא! איקרי לא חשיב כלום מן קדם איקריה דבריי! אעירה שחר אנא הוינא מעורר שחרה, שחרה לא הוה מעורר לי. והיה יצרו מקטרגו ואומר לו דוד דרכן של מלכים להיות השחר מעוררן, ואת אמר אעירה שחר?! דרכן של מלכים להיות ישינין עד שלש שעות ואת אמר (תהלים קיט) חצות לילה אקום?! והוא אומר (שם) על משפטי צדקך. ומה היה דוד עושה? ר' פינחס בשם ר' אלעזר בר' מנחם היה נוטל נבל וכינור ונותנו מראשותיו ועומד בחצי הלילה ומנגן בהם

כדי שישמעו חבירי תורה. ומה היו חבירי תורה אומרים ומה אם דוד המלך עוסק בתורה אנו עאכ"ו. א"ר לוי כנור היה תלוי כנגד חלונותיו של דוד והיה רוח צפונית מנשבת בלילה ומנפנפת בו והיה מנגן מאליו הה"ד (מלכים ב ג) והיה כנגן המנגן כנגן במנגן אין כתב כאן, אלא כנגן המנגן הכינור היה מנגן מאיליו.

מה מקיים רבי טעמא דרבי נתן? ראש האשמורת התיכונה א"ר הונא סופה של שנייה וראשה של שלישית, הן מתכנות את הלילה. אמר ר' מנא ויאות?! מי כתיב תיכונות לא תיכונה! ומתרץ.. קדמיתא לא מתחשבא, אין אשמורה ראשונה נחשבת דעד כדון ברייתא עירין עדיין בני אדם ניעורין:

פיסקא וחכמים אומרים עד חצות: רבי יסא בשם ר' יוחנן הלכה כחכמים. רבי יסא מפקד לחברייא אין בעיתון מתעסקא באוריתא, אתון קרייה שמע קודם חצות ומתעסקין. מילתיה אמרה שהלכה כחכמים. מילתיה אמרה, שאמר דברים אחר אמת ויציב. שיכולים להתפלל תפילת ערבית זמן רב אחר חצות, "ואי"ל לסמוך גאולה לתפילה"

##תני: הקורא את שמע בבית הכנסת בשחר יצא ידי חובתו בערב לא יצא ידי חובתו. מה בין הקורא בשחרית ומה בין הקורא בערבית? מפני שקורא קודם הזמן—ולמה קורא בביה"נ? כדיי לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה

ר' הונא בשם רב יוסף ע י ק ר קר"ש יוצאין בביה"נ, מה טעם אמרו אדם צריך לקרות שמע בביתו בערב? בשביל להבריח את המזיקן. מילתיה אמרה שמעינן מיניה.. שאין אמר דברים אחר אמת ויציב כיון דקריאה של ביהכ"ן היא העיקר--ע"כ אסור להפסיק בינו לתפלה [דומיא דשחרית].

מילתיה דר' שמואל בר נחמני אמר כן: להבריח.. ר' שמואל בר נחמני כד הוה נחית לעיבורה הוה מקבל גבי ר' יעקב גרוסה, והוה ר' זעירא מטמר ביני קופייא **baskets** משמענא היך הוה קרי ר"ש שמע, והוה קרי וחזר וקרי עד דהוא שקע מיניה גו שינתיה. ומאי טעמא? ר' אחא ור' תחליפתא חמוי בשם ר' שמואל בר נחמן (תהלים ד) רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה.

מילתיה דר' יהושע בן לוי פליגא. דר' יהושע בן לוי קרי מזמורים בתרה אחר ק"ש של ערבית (כעין שאנו אומרים ברוך ד' לעולם) והא תני אין אומר דברים אחר אמת ויציב! פתר לה באמת ויציב של שחרית. ##

דמר ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה שלש תכיפות הן. תכף לסמיכה שחיטה, תכף לנטילת ידים ברכה, תכף לגאולה תפילה. תכף לסמיכה שחיטה- (ויקרא א) וסמך ושחט. תכף לנטילת ידים ברכה- (תהלים קלד) שאו ידיכם קדש וברכו את ה'. תכף לגאולה תפילה- (תהלים יט) יהיו לרצון אמרי פי מה כתיב בתריה? (תהלים כ) יענך ה' ביום צרה. א"ר

יוסי בי ר' בון כל מי שהוא תוכף סמיכה לשחיטה אין פסול נוגע באותו קרבן. וכל מי שהוא תוכף לנטילת ידים ברכה אין השטן מקטרג באותה סעודה. וכל מי שהוא תוכף גאולה לתפילה אין השטן מקטרג באותו היום. א"ר זעירא אנא תכפית גאולה לתפילה ואיתצדית באנגריא ונתפסתי לעבודת המלך! מובליא הדס לפלטין להוליך הדסים לפלטין אמרו ליה ר', רבו היא! חשיבות היא! אית בני אינשי הבין פריטין מחכים פלטין. יש בנ"א נותנין פרוטה לראות פלטין

א"ר אמי כל מי שאינו תוכף לגאולה תפילה למה הוא דומה לאוהבו של מלך שבא והרתיק סיבב על פתחו של מלך יצא לידע מה הוא מבקש ומצאו שהפליג, עוד הוא הפליג:

פיסקא רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר. אתיא דרבן גמליאל כרבי שמעון. דתני בשם ר' שמעון פעמים שאדם קורא את שמע אחת לפני עמוד השחר ואחת לאחר עמוד השחר ונמצא יוצא ידי חובתו של יום ושל לילה. הא רבן גמליאל כרבי שמעון בערבית, אף בשחרית כן? או יהא בה כיי דמר ר' זעירא תנאי אחוי דרב חייא בר אשיא ודרב אבא בר חנה הקורא עם אנשי משמר לא יצא כי משכימין היו קודס "סיכיר"

פיסקא מעשה שבאו בניו וכו'. ורבן גמליאל פליג על רבנין ועבד עובדא כוותיה?! כדעת עצמו והא רבי מאיר פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה. והא רבי עקיבה פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה. והן אשכחנן דרבי מאיר פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה? דתני סכין אלוונתית ointment לחולה בשבת. אימתי? בזמן שטרפו ביין ושמן מערב שבת אבל אם לא טרפו מערב שבת אסור. תני אמר ר' שמעון בן אלעזר מתיר היה רבי מאיר לטרוף יין ושמן ולסוך לחולה בשבת. וכבר חלה ובקשנו לעשות לו כן ולא הניח לנו ואמרנו לו רבי דבריך מבטל בחייך ואמר לן אף על פי שאני מיקל לאחרים מחמיר אני על עצמי דהא פליגי עלי חברי.

והן אשכחנן דרבי עקיבה פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה? כיי דתנינן תמן השדרה והגולגולת מב' מתים. רביעית דם מב' מתים. ורובע עצמות מב' מתים. אבר מן המת מב' מתים. אבר מן החי מב' אנשים. ר' עקיבה מטמא וחכמים מטהרין. תני מעשה שהביאו קופה מליאה עצמות מכפר טבי והניחוה באויר הכנסת בלוד ונכנס תודרוס הרופא ונכנסו כל הרופאים עמו אמר תודרוס הרופא אין כאן שדרה ממת אחד ולא גולגולת ממת אחד אמרו הואיל ויש כאן מטהרין ויש כאן מטמאין נעמוד על המניין התחילו מרבי עקיבה וטיהר אמרו לו הואיל והיית מטמא וטיהרת טהור.

והן אשכחנן דר' שמעון פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה? כיי דתנינן תמן רבי שמעון אומר כל הספחין מותרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות שדה. וחכמים אומרים כל הספחין אסורין. ר' שמעון בן יוחי עבד עובדא בשמיטתא חמא חד מלקט ספיחי שביעית, אמר ליה ולית אסור ולאו ספיחין אינון?! אמרו ליה ולא את הוא שאת מתיר! אמר ליה ואין חבירי חולקין עלי?! וקרי עלוי (קהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש וכן הות ליה. ורבן גמליאל פליג על רבנן ועבד עובדא כוותיה?! שנייא הכא שהיא לשינון. מעתה אף משיעלה עמוד השחר!

ואית דבעי מימר תמן היו יכולין לקיים דברי חכמים ברם הכא כבר עבר חצות ולא היו יכולין לקיים דברי חכמים, אמר לון עובדין עובדא כוותיה:

פיסקא ולא זו בלבד וכו' הקטר חלבים ואיברים ואכילת פסחים מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אנן תנינן אכילת פסחים, אית דלא תני אכילת פסחים. מאן תנא אכילת פסחים? רבנן. ומאן דלא תנא אכילת פסחים? ר' אליעזר. ומאי טעמא דרבי אליעזר? נאמר כאן (שמות יב) לילה ונאמר להלן (שם) לילה. מה לילה שנאמר להלן חצות אף כאן חצות. אמר רבי חונה ולית כן אכילת פסחים אפילו כרבנן, דתנינן הפסח אחר חצות מטמא את הידים:

פיסקא כל הנאכלין ליום אחד- קדשי קדשים. וא"כ למה אמרו חכמים וכו' אם את הוא אומר עד שיעלה עמוד השחר הוא סבור שלא עלה עמוד השחר נמצא אוכל ומתחייב, מתוך שאת אומר לו עד חצות, אפי' הוא אוכל אחר חצות אינו מתחייב:

הלכה ב משנה מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיכיר בין תכלת ללבן. ר"א אומר בין תכלת לכרתן. עד הנץ החמה. ור' יהושע אומר עד שלש שעות שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות

הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה:

גמרא כיני מתני' בין תכלת שבה ללבן שבה

בחוטו אחד יש קלת תכלת וקלת לבן

מה טעמון דרבנן? (במדבר טו) וראיתם אותו מן הסמוך לו. תכלת סמוך ללבן ומ"ט דרבי אליעזר? וראיתם אותו כדי שיהא ניכר בין הצבועים.

תני בשם ר"מ וראיתם אותה אין כתיב כאן אלא וראיתם אותו מגיד שכל המקיים מצות ציצית כאלו מקבל פני שכינה מגיד שהתכלת דומה לים והים

דומה לעשבים ועשבים דומין לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד והכסא דומה לספיר דכתיב (יחזקאל י) ואראה והנה על הרקיע אשר על ראש הכרוב כאבן ספיר כמראה דמות כסא. אחרים אומרים וראיתם אותו כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו. רב חסדא אמר כהדא דאחרים. מה אנן קיימין? אם ברגיל, אפילו רחוק כמה, חכים ליה. מכירו. ואם בשאינו רגיל, אפילו קרוב ליה לא חכים ליה!! אלא כי אנן קיימין ברגיל ושאינו רגיל. כההוא דאזיל ליה לאכסניא ואתא לקיצין. פעמים בא אצלו

אית תניי תני בין זאב לכלב בין חמור לערוד. ואית תניי תני כדי שיהא רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו. הוי בעי מימר, מן דמר בין זאב לכלב בין חמור לערוד, כמן דמר בין תכלת לכרתן. ומן דמר כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו, כמן דמר בין תכלת ללבן.

אבל אמרו מצותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך גאולה לתפילה ונמצא מתפלל ביום. אמר רבי זעירא ואנא אמרית טעמא (תהלים עב) ייראוך עם שמש. אמר מר עוקבא הוותיקין היו משכימים וקורין אותה כדי שיסמכו לה תפילתן עם הנץ החמה. תני אמר רבי יודה מעשה שהייתי מהלך בדרך אחרי רבי אלעזר בן עזריה ואחרי רבי עקיבה והיו עסוקים במצות לדקה והגיע עונת קרית שמע והייתי סבור שמא נתייאשו מקרית שמע, וקריתי ושניתי ואחר כך התחילו הם, וכבר היתה החמה על ראשי ההרים: =הם כוונו יותר ממני!!

עד הנץ החמה: רבי זבדיה בריה דרבי יעקב בר זבדי בשם רבי יונה כדי שתהא החמה מטפטפת על ראשי ההרים:

ר' יהושע אומר עד ג' שעות: רבי אידי ורב המנונא ורב אדא בר אחא בשם רב הלכה כרבי יהושע בשוכח. רבי הונא אמר תרין אמוראין חד אמר בשוכח, אגיב ליה הסיג לו חבירו חבריה וכי יש הלכה בשוכח? כך הוא הלכה! ולמה אמרו בשוכח? כדי שיהא אדם מזרז בעצמו לקרותה בעונתה:

תמן תנינן שבת 1:2 מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפילה. אמר רבי אחא קרית שמע דבר תורה ותפילה אינה דבר תורה. אמר רבי בא ק"ש זמנה קבוע עם הנץ ותפילה אין זמנה קבוע. אמר רבי יוסי ק"ש אינה צריכה כוונה ואפשר לכוון באמצע סעודה ותפילה צריכה כוונה. אמר רבי מנא קשייתה קומי רבי יוסי ואפילו תימר קרית שמע אינה צריכה כוונה, שלשה פסוקים הראשונים צריכין כוונה! ומתרץ.. מן גו דאינון צבחר כיון שהם מעטים מיכוון:

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי: כגון אנו

שעוסקים בתלמוד תורה, אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין. רבי יוחנן אמרה על גרמיה כגון אנו שאין אנו עסוקים בתלמוד תורה אפילו לתפלה אנו מפסיקין. דין כדעתיה ודין כדעתיה. רבי יוחנן כדעתיה: דאמר רבי יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום. למה? שאין תפילה מפסדת. רבי שמעון בן יוחאי כדעתיה דרשב"י אמר אלו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאתיהיבת תורה לישראל, הוינא מתבעי קומי רחמנא דיתברי לבר נשא תרין פומין, חד דהוי לעי באוריתא וחד דעבד ליה כל צורכיה. אִם הייתי עומד על הר סיני כשנתן הקב"ה התורה, הייתי מבקש שני פיות... חזר ומר חזר ואמר... ומה אין חד הוא לית עלמא יכיל קאים ביה מן דילטוריא לה"ר דיליה, אילו הוו תרין עאכ"ו!!

א"ר יוסי קומי רבי ירמיה אתיא דרבי יוחנן כרבי חנינא בן עקביא. דתני: כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפילה. ר' חנינא בן עקביא אומר כשם שמפסיקין לק"ש כך מפסיקין לת פ י ל ה ולתפילין ולשאר כל מצותיה של תורה.

ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב?! ולית ליה לרשב"י הלמד על מנת לעשות ולא הלמד שלא לעשות שהלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא. וא"ר יוחנן הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לעולם! טעמיה דרשב"י זה שינון וזה שינון ואין מבטל שינון מפני שינון. והא תנינן הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה חביבה מד"ת! וקשיא לרשב"י שלא הפסיק ומתרץ..א"ר יודן רשב"י ע"י שהיה תדיר בד"ת לפיכך אינה חביבה יותר מד"ת.

#אמר רבי אבא מרי לא תנינן אלא כאדם שהוא קורא בתורה, הא בעונתה כמשנה היא. היא היא!! ולמה יפסיק? [רשב"י כדעתיה דרשב"י אמר העוסק במקרא מידה ואינה מידה. ורבנן עבדי מקרא כמשנה]#

הלכה ג משנה **בש"א בערב כל אדם יטו ויקרו ובבוקר יעמדו שנאמר** (דברים ו) **בשכבך ובקומך. וב"ה אומרים כל אדם קורין כדרכן שנאמר** (שם) **ובלכתך בדרך. א"כ למה נאמר בשכבך ובקומך? אלא בשעה שבני אדם שוכבין ובשעה שבני אדם עומדים:**

גמרא הא דב"ה מקיימים תרין קריין, מה מקיימין דב"ש בשבתך בביתך ובלכתך בדרך? בשבתך בביתך- פרט לעוסקים במצות. ובלכתך בדרך- פרט לחתן.

ותני מעשה בראב"ע ור' ישמעאל שהיו שרויין

במקום אחד והגיע זמן ק"ש של שחרית והוה ראב"ע מוטה ור' ישמעאל זקוף, הגיע זמן ק"ש נזקף ראב"ע כב"ש והטה רבי ישמעאל. אמר ראב"ע לר' ישמעאל אומר לאחד מן השוק מה לך זקנך מגודל? והוא אומר יהיה כנגד המשחיתים! נותן לו compliment והלה סופך לו קיתון על פניו... אני שהייתי מוטה נזקפתי, ואתה שהיית זקוף הטית? א"ל אתה נזקפת כדברי ב"ש, ואני הטיתי כדברי ב"ה. ד"א שלא יראוני התלמידים ויעשו הלכה קבע כדברי ב"ש:

הלכה ד משנה א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך והטיתי לקרות כדברי ב"ש וסיכנתי בעצמי מפני הלסטים. אמרו לו כדי היית לחוב בעצמך, שעברת על דברי ב"ה:

גמרא חברייא בשם ר' יוחנן דודים דברי סופרים לד"ת וחביבים כד"ת (שיר השירים ז) חכך אלו דברי חכמים כיין הטוב. אלו ד"ת שמעון בר ווה בשם ר' יוחנן דודים דברי סופרים לד"ת, אשגרת לישנא(ור"ל "יותר") וחביבים יותר מד"ת (שיר השירים א) כי טובים דודיך חכמים מיין. יותר מיינה של תורה ר' בא בר כהן בשם ר' יודה בן פזי תדע לך שחביבים דברי סופרים מד"ת שהרי ר"ט אלו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה וע"י שעבר על דברי ב"ה נתחייב מיתה ע"ש (קהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש.

תני רבי ישמעאל ד"ת יש בהן איסור ויש בהן היתר יש בהן קולין ויש בהן חומרים. אבל דברי סופרים כולן חמורין הן תדע לך שהוא כן דתנינן תמן האומר אין תפילין לעבור על ד"ת פטור חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב. רבי חנניה בריה דרב אדא בשם רבי תנחום בי ר' חייא חמורים דברי זקנים מדברי נביאים, דכתיב (מיכה ב) אל תטיפו יטיפון לא יטיפו לאלה לא יסג כלימות. אלו דברי נביאות וכתיב (שם) אטיף לך ליין ולשכר. אלו גזירות חכמים נביא וזקן למי הן דומין? למלך ששולח ב' פלמטרין imperial agent שלו למדינה על אחד מהן כתב אם אינו מראה לכם חותם שלי וסמנטירין שלי אל תאמינו לו. ועל אחד מהן כתב אע"פ שאינו מראה לכם חותם שלי האמינוהו בלא חותם ובלא סמנטירין כך בנביא כתיב (דברים יג) ונתן אליך אות או מופת ברם הכא (דברים יז) על פי התורה אשר יורוך.

הדא דתימא משיצאת בת קול אבל עד שלא יצאת בת קול כל הרוצה להחמיר על עצמו לנהוג כחומרי בית שמאי וכחומרי ב"ה על זה נאמר (קהלת ב) הכסיל בחושך הולך כקולי אילו ואילו נקרא רשע אלא אי כקולי דדין וכחומרי דדין אי כקולי דדין וכחומרי דדין הדא דתימא עד שלא יצאת בת קול אבל משיצאת בת קול לעולם הלכה כדברי בית הלל וכל העובר על דברי בית הלל חייב מיתה. תני יצאת בת קול ואמרה אלו ואלו

דברי אלהים חיים אבל הלכה כדברי בית הלל איכן יצאה בת קול רבי ביבי אמר בשם רבי יוחנן ביבנה יצאה בת קול:

הלכה ה משנה בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה. ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה. אחת ארוכה ואחת קצרה.

מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך. לחתום אינו רשאי שלא לחתום שלא לחתום אינו רשאי לחתום:

גמרא ר' סימון בשם ר' שמואל בר נחמן ע"ש (יהושע א) והגית בו יומם ולילה- שתהא הגיות היום והלילה שוין. ???שלא היו אומרים ויאמר בלילה, נמלא לעולם 6 "הגיות" רבי יוסי בר אבין בשם רבי יהושע בן לוי: ע"ש (תהלים קיט) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך. ר' נחמן בשם רבי מנא כל המקיים שבע ביום הללתיך כאלו קיים והגית בו יומם ולילה:

מפני מה קורין שתי פרשיות הללו בכל יום? רבי לוי ורבי סימון. רבי סימון אמר מפני שכתוב בהן שכיבה וקימה. רבי לוי אמר מפני שעשרת הדברות כלולין בהן. (שמות כ; דברים ה) אנכי ה' אלהיך (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו. (שמות כ; דברים ה) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (דברים ו) ה' אחד. לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא ואהבת את ה' אלהיך. מאן דרחים מלכא מי שאוהב המלך לא משתבע בשמיה ומשקר. זכור את יום השבת לקדשו למען תזכרו. רבי אומר זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה דכתיב (נחמיה ט) ואת שבת קדשך הודעת להם ומצות וחוקים ותורה צוית וגו' להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה. כבד את אביך ואת אמך למען ירבו ימיכם וימי בניכם. לא תרצח ואבדתם מהרה מאן דקטיל מתקטיל. לא תנאף לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם א"ר לוי ליבא ועינא תרין סרסורין דחטאה דכתיב (משלי כג) תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה אמר הקב"ה אי יהבת לי לבך ועיניך אנא ידע דאת לי. (שמות כ) לא תגנוב (דברים יא) ואספת דגנך ולא דגנו של חבירך. לא תענה ברעך עד שקר אני ה' אלהיכם וכתיב (ירמיהו י) וה' אלהים אמת מהו אמת? אמר רבי אבון שהוא אלהים חיים ומלך עולם. אמר רבי לוי אמר הקב"ה אם העדת לחבירך עדות שקר מעלה אני עליך כאלו העדת עלי שלא בראתי שמים וארץ. לא תחמוד בית רעך וכתבתם על מזוזות ביתך ולא בית חבירך:

תמן תנינן תמיד 5:1 אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו. מה בירכו? רב מתנא אמר בשם

שמואל זו ברכת תורה. וקראו עשרת הדברים שמע והיה אם שמוע ויאמר. רבי אמי בשם ר"ל זאת אומרת שאין הברכות שהרי הפסיקו בעשרת הדברות מעכבות. אמר ר' בא אין מן הדא לית את ש"מ כלום, שעשרת הדברות הן הן גופה של שמע. דרב מתנא ור' שמואל בר נחמן תרוויהון אמרי בדין היה שיהיו קורין עשרת הדברות בכל יום ומפני מה אין קורין אותן מפני טענות המינין שלא יהו אומרים אלו לבדן ניתנו לו למשה בסיני. ר' שמואל בר נחמן בשם רבי יהודה בר זבודא בדין היה שיהיו קורין פרשת בלק ובלעם בכל יום ומפני מה אין קורין אותן שלא להטריח את הצבור. רבי חונה אמר מפני שכתיב בה בפרשת בלק שכיבה וקימה. ר' יוסי בי רבי בון אמר מפני שכתיב בהן יציאת מצרים ומלכות. אמר ר"א מפני שכתובה נזכר עניין ברכות בלעם בתורה ובנביאים ובכתובים:

אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו. מה בירכו מר רב מתנה בשם שמואל זו ברכת התורה. והלא לא בירכו יוצר המאורות? רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה עדיין לא יצאו המאורות ותימר יוצר המאורות?! ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא מהו ברכה אמר ר' חלבו זו היא השוכן בבית הזה יטע ביניכם אחוה ואהבה ושלום וריעות:

שמואל אמר השכים לשנות קודם ק"ש צריך לברך. לאחר ק"ש א"צ לברך כבר נפטר באהבה רבה א"ר בא והוא ששנה על אתר:

ר' חונה אמר נראים הדברים מדרש צריך לברך, הלכות א"צ לברך. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בין מדרש בין הלכות צריך לברך. א"ר חייא בר אשי נהגין הוינן יתבין קומי רב ובין מדרש בין הלכות זקיקינן למיברכה.

תני הקורא עם אנשי מעמד ישראלים "שעמדו" על הקרבן לא יצא כי מאחרים היו. רבי זעירא בשם רבי אמי ביומי דרבי יוחנן הוינן נפקין לתעניתא וקרוי שמע בתר תלת שעין ולא הוה ממחי בידן. רבי יוסי ורבי אחא נפקין לתעניתא אתו ציבורא ומקרי שמע בתר תלת שעין. בעא רב אחא מחויי בידן. א"ל ר' יוסי והלא כבר קראו אותה בעונתה! כלום קורין אותה אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך ד"ת. א"ל מפני ההדיוטות שלא יהו אומרים בעונתה הן קורין אותה.

אלו ברכות שמאריכין בהן: ברכות ר"ה ויה"כ וברכות תענית ציבור. מברכותיו של אדם ניכר אם ת"ח הוא אם בור הוא. אלו ברכות שמקצרין בהם: המברך על המצות ועל הפירות וברכת הזימון וברכה אחרונה של ברכת המזון אחר המזון. הא כל שאר ברכות אדם מאריך? אמר חזקיה מן

מה דתני המאריך הרי זה מגונה, והמקצר הרי זה משובח, הדא אמרה שאין זה כלל.

תני צריך להאריך בגואל ישראל בתענית. הא בשש שהוא מוסיף אינו מאריך? א"ר יוסה שלא תאמר הואיל והוא מעין י"ח לא יאריך בה, לפום כן צריך מימר צריך להאריך בגואל ישראל בתענית:

אלו ברכות ששוחין בהן: בראשונה תחילה וסוף, ובמודים תחילה וסוף. השוחה על כל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישחה. רבי יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי כהן גדול שוחה על סוף כל ברכה וברכה. המלך ראש כל ברכה וברכה וסוף כל ברכה וברכה. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי המלך משהוא כורע אינו נזקף עד שהוא משלים כל תפילתו. מ"ט? (מלכים א ח) ויהי ככלות שלמה להתפלל אל ה' את כל כל התפילה ואת כל התחינה הזאת קם מלפני מזבח ה' מכרוע על ברכיו. אי זו כריעה ואי זו בריכה? ר' חייא רבא הראה בריכה לפני ר' ונפסח ונתרפא. רבי לוי בר סיסי הראה כריעה לפני רבי ונפסח ולא נתרפא.

(מלכים א ח) וכפיו פרושות השמים- א"ר אייבו כגון הדין נקדים shepherd (שנותן דו"ח שלא גזל כלום) היה עומד. א"ר אלעזר בר אבינא ככפים הללו שלא חטפו מבנין בהמ"ק כלום. תנא רבי חלפתא בן שאול הכל שוחין עם ש"צ בהודאה. ר' זעירא אמר ובלבד במודים.

רבי זעירא סבר שמע היטב לקרובה עי"ן [4:4] כדי לשוח עמו תחלה וסוף: ר' יסא כד סליק להכא חמתון גחנין ומלחשין. אמר לון מהו דין לחישה? ולא שמיע דמר רבי חלבו ר"ש בשם ר' יוחנן בשם ר' ירמיה רבי חנינא בשם ר' מיישא ר' חייא בשם ר' סימאי ואית דאמרין ליה חברייא בשם ר' סימאי: מודים אנחנו לך אדון כל הבריות אלוה התושבחות צור עולמים חי העולם יוצר בראשית מחיה מתים שהחייתנו וקיימתנו וזכיתנו וסייעתנו וקרבתנו להודות לשמך בא"י אל ההודאות. רבי בא בר זבדא בשם רב מודים אנחנו לך שאנו חייבין להודות לשמך תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית בא"י אל ההודאות. רבי שמואל בר מינא בשם רבי אחא הודייה ושבח לשמך לך גדולה לך גבורה לך תפארת יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתסמכנו מנפילתינו ותזקפנו מכפיפתינו כי אתה סומך נופלים ווזקף כפופים ומלא רחמים ואין עוד מלבדך בא"י אל ההודאות. בר קפרא אמר לך כריעה לך כפיפה לך השתחויה לך בריכה כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש והעושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק לכל ועתה

אלהינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך בכל לב ובכל נפש משתחוים כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוזלו בא"י אל ההודאות. אמר ר' יודן נהגין רבנן אמרין כולהון. ואית דאמרי או הדא או הדא.

תני ובלבד שלא ישוח יותר מדאי.

אמר רבי ירמיה ובלחוד דלא יעביד כהדין חרדונא turtle (שראשו זקוף) אלא כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. מילתא דחנן בר בא סובר שזוקף בשם פליגא: דחנן בר בא אמר לחברייא נימר לכון מילתא טבא דחמית לרב עביד ואמריתה קמיה דשמואל, וקם ונשק על פומי, ברוך אתה- שוחה. בא להזכיר את השם- זוקף. שמואל אמר אנא אמרית טעמא ה' זוקף כפופים. אמר רבי אמי לא מסתברא אלא, מפני שמי ניחת הוא. צריך ל"נחות" ראשו כשמזכיר השם א"ר אבין אלו הוה כתיב "בשמי" ניחת הוא יאות, לית כתיב אלא "מפני" שמי ניחת הוא, קודם עד שלא הזכיר את השם, "כבר" ניחת הוא.

רבי שמואל בר נתן בשם ר' חמא בר חנינא מעשה באחד ששחה יותר מדאי והעבירו רבי. ר' אמי אמר ר' יוחנן הוה מעביר. א"ל ר' חייא בר בא לא היה מעבירו אלא גער ביה:

אלו ברכות שפותחין בהן בברוך: כל הברכות פותחין בהן בברוך, ואם היתה ברכה סמוכה לחברתה כגון ק"ש ותפילה אין פותחין בהן בברוך. התיב רבי ירמיה הרי גאולה. שאומר בליל סדר פותח בברוך אע"פ שסמוכה לברכת הלל! שנייא היא דמר רבי יוחנן הלל אם שמעה בבית הכנסת יצא. ואינו אומרה בביתו התיב רבי אליעזר בי רבי יוסה קומי ר' יוסה והא סופה! למה חותם בגאל ישראל, הרי כבר "פתח" בברוך א"ל שתים "שתי גאולות" הנה אחת לבא ואחת לשעבר. התיבון הרי הבדלה! היא סמוכה למאורי האש! שנייא היא דמר רבי בא בר זבדא רבי היה מפזרן, וחוזר וכוללן על הכוס. רבי חייא רבה היה מכנסן. התיבון הרי נברך! שנייא היא שאם היו שנים יושבים ואוכלים שאינן אומרים נברך. הרי הזן את הכל! למה חותם? קשיא. הרי הטוב והמטיב! למה פותח? שנייא היא דמר רב הונא משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב. הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה. הא קדושה. קידוש על הכוס למה פותח, הרי סמוכה לבפה"ג! שנייא היא שאם היה יושב ושותה מבעוד יום וקדש עליו היום שאינו אומר בורא פרי הגפן. והא סופה! למה חותם במקדש השבת? ...סותר הכל...א"ר מנא טופס ברכות כך הוא, א"ר יודן מטבע קצר פותח בהן בברוך ואינו חותם בהן בברוך, מטבע ארוך פותח בהן בברוך וחותם בברוך

לא נתבררה כל ברכה

##כל הברכות אחר חיתומיהן אין אומרים ברכה פסוק. ???אסור להזכיר פסוק אחר חתימת ברכה [כן היה מנהג קאתס]

התיב ר' יצחק בר' אלעזר קומוי ר' יוסה, מכיון דתימר אחר חיתומיהן, אין אומרין ברכה פסוק. ???ר' יצחק לא הבין מה זה "אין אומרים.." אמרין חכימי הדין טלייא, דהוא סבר =ניכר מזה הילד שהוא הבין... מהו "אחר חיתומיהן"? שאם היה עומד בשחרית ושכח והזכיר את של ערבית וחזר וחתם בשל שחרית יצא. מכיון שהבין זה, ממילא לא הבין סיפא דמילתא [כי חשב שיש כאן שני משפטים נפרדים]...

א"ר אחא כל הברכות כעין חותמותיהן. ואילין דאמרין (ישעיהו יב) צהלי ורוני יושבת ציון וגו' אין בו משום ברכה פסוק:##

כעת נראה: כל הברכות אחר חיתומיהן. למה אסור לומר פסוק אחר החתימה?

[מה דהוה, הוה..]

אך טעה בזה, [חכים...לשון סגי נהור] דיש כאן שני מימרות

הכל הולך אחר החתימה [עיין בבלי]

אין אומרים ברכה פסוק. כלומר שאין שום תפלה שיש בו רק פסוק וברוך אחריו [כגון פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון בא"י הזן את הכל] [וצהלי ורוני צ"ע למה]

הלכה ו משנה מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר להן ר' אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך- הימים. כל ימי חייך- הלילות. וחכמים אומרים: ימי חייך- העולם הזה. כל ימי חייך- העולם הבא, להביא את ימות המשיח:

גמרא אע"פ שנכנס ראב"ע לגדולה האריך ימים. הדא אמרה שהגדולה מקצרת ימים.

תמן אמרין לא יתחיל ויאמר, ואם התחיל גומר. שחייב עכ"פ להזכיר יצ"מ ורבנן דהכא אמרין מתחיל ואינו גומר. אפי' אם כבר התחיל, לא יגמור!

מתניתין פליגא על רבנן דהכא: מזכירין יציאת מצרים בלילות! ר' בא רב יהודה בשם רב מודים אנחנו לך שהוצאתנו ממצרים ופדיתנו מבית עבדים להודות לשמך. מתניתא פליגא על רבנן דתמן: ויאמר אינו נוהג אלא ביום! "כל" פרשת ויאמר אינו נוהג אלא ביום. אבל חלק יצ"מ חייב לומר

ר' בא בר אחא נחית לתמן בבל חמיתון מתחילין וגומרין ראה אותן מתחילין וגומרין ולא שמיע דתמן אמרין לא יתחיל ויאמר ואם התחיל גומר. ורבנן דהכא

אמרין מתחיל ואינו גומר.

בעון קומוי ר' אחייא בר' זעירה, היך הוה אבוך נהוג עביד כרבנן דהכא או כרבנן דהתם? ר' חזקיה אמר כרבנן דהכא. ר' יוסה אמר כרבנן דהתם. א"ר חנינא מסתברא דר' יוסה. דר' זעירא מחמיר וינון מחמרין, והוא עבד נהיג דכוותהון.

תני הקורא את שמע בבוקר צריך להזכיר יציאת מצרים באמת ויציב. ר' אומר צריך להזכיר בה מלכות. אחרים אומרים צריך להזכיר בה קריעת ים סוף ומכת בכורים. ר' יהושע בן לוי אומר צריך להזכיר את כולן וצריך לומר צור ישראל וגואלו.

ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אמר לא הזכיר תורה בארץ בברה"ז מחזירין אותו. מה טעם? (תהלים קה) ויתן להם ארצות גוים. מפני מה? בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו. ר' בא בר' אחא בשם רבי אם לא הזכיר ברית בארץ או שלא הזכיר בבונה ירושלים מלכות בית דוד מחזירין אותו. א"ר אילא אם אמר מנחם ירושלם יצא.

בר קפרא אמר הקורא לאברהם אברם עובר בעשה. רבי לוי אמר בעשה ולא תעשה (בראשית יז) ולא יקרא עוד את שמך אברם הרי בלא תעשה והיה שמך אברהם הרי בעשה. התיבון הרי אנשי כנסת הגדולה קראו אותו אברם. (נחמיה ט) אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם. שנייא היא שעד שהוא אברם בחרת בו. ודכוותה הקורא לשרה שרי עובר בעשה? הוא נצטווה עליה. ודכוותה הקורא לישראל יעקב עובר בעשה? שני ניתוסף לו, הראשון לא נעקר ממנו.

ולמה נשתנה שמו של אברהם ושמו של יעקב ושמו של יצחק לא נשתנה? אילו אבותן קראו אותן בשמן, אבל יצחק הקב"ה קראו יצחק שנאמר (בראשית יז) וקראת את שמו יצחק.

ד' נקראו עד שלא נולדו ואלו הן: יצחק וישמעאל יאשיהו ושלמה. יצחק- וקראת את שמו יצחק. ישמעאל- דכתיב (בראשית טז) וקראת את שמו ישמעאל. יאשיהו- (מלכים א יג) הנה בן נולד לבית דוד יאשיה שמו. שלמה- (דברי הימים א כב) כי שלמה יהיה שמו. עד כדון בצדיקים, אבל ברשעים זורו רשעים מרחם. נקראו רשעים רק משעת לידה

בן זומא אומר עתידין הן ישראל שלא להזכיר יציאת מצרים לעתיד לבוא. ומה טעם? (ירמיהו טז) לכן הנה ימים באים נאם ה' לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפון. אמרו לו לא שיעקר יציאת מצרים אלא מצרים מוסף על המלכיות מלכיות עיקר ומצרים טפילה. וכן הוא אומר (בראשית לה) לא יקרא

שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך. אמרו לא שיעקר שם יעקב אלא יעקב מוסף על ישראל. ישראל עיקר ויעקב טפל. וכן הוא אומר (ישעיהו מג) אל תזכרו ראשונות אילו המצרים. וקדמוניות אל תתבוננו אילו המלכיות. (שם) הנני עושה חדשה עתה תצמח זו של גוג. משלו משל למה הדבר דומה? לאחד שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל ממנו התחיל מספר מעשה הזאב, ואח"כ פגע בו הארי וניצל מידו שכח מעשה הזאב התחיל מספר מעשה הארי, ואח"כ פגע בו נחש וניצל מידו שכח מעשה שניהם והתחיל לספר מעשה הנחש. כך היו ישראל הצרות האחרונות משכחות את הראשונות:

פרק ב

הלכה א משנה היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר' מאיר. ור' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם:

גמרא א"ר בא זאת אומרת היה קורא בתורה...ולא בירך שאין הברכות ברכות ק"ש מעכבות. התיבון ואינו מפסיק?! הרי יש הפסק בתורה בין שמע לוהיה (וע"כ מיירי מתניתין שדילג, ולא קתני לה) ולא תנינתה?! והכא אע"ג דלא תנינתה, צריך לברך!!

א"ר יוסה אם אומר את שהוא צריך לברך, בירך צריך שיכוין את לבו? צריך לכוין את לבו בכולן? נישמעינה מן הדא: ר' אחי אמר משום ר' יהודה אם כיון לבו בפרק ראשון אע"פ שלא כיון לבו בפרק שני יצא. מה בין פרק ראשון ומה בין פרק שני? א"ר חנינא כל מה שכתוב בזה כתוב בזה! מעתה לא יקרא אלא אחד! א"ר עילא הראשון ליחיד והשני לציבור. והראשון לתלמוד והשני למעשה. בר קפרא אמר אין לך צריך כוונה אלא ג' פסוקים הראשונים בלבד. ותני כן: ושננתם עד כאן לכוונה מיכן ואילך לשינון.

ר' חונה ר' אורי רב יוסף רב יהודא בשם שמואל צריך לקבל עליו מלכות שמים מעומד. מה? אם היה יושב עומד? לא אם היה מהלך עומד.

תני צריך להאריך באחד. רב נחמן בר' יעקב אמר

ובלבד בד'. סומכוס בר יוסף אומר כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. ר' ירמיה הוה מאריך סגין א"ל ר' זעירא לית את צריך כל הכין אלא כדי שתמליכהו בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם.

רב שאיל לר' חייא רבא, ולינא לית אני חמי רואה לרבי מקבל עליו עול מלכות שמים! א"ל כד תחמיניה יהיב ידיה על אפוהי הוא מקבל עליו עול מלכות שמים. וא"ל ואינו צריך להזכיר יציאת מצרים?! א"ל לית איפשר דלא יטי מילה. באמצע משנתו מזכיר דבר מיצ"מ ר' טביומי שאל לר' חזקיה לית הדא דרבי אמרה שאין לך צריך כוונה אלא פסוק הראשון בלבד? א"ל אדהי תנה עד ושננתם. קיימ"ל כהאי תנא דסבר עד ושננתם

ר' מני אמר משום ר' יודה שאמר משום ר' יוסי הגלילי אם הפסיק בה כדי לקרות את כולה לא יצא ידי חובתו. ר' בא ר' ירמיה בשם רב הלכה כר' מינא שאמר משום רבי יהודה שאמר משום ר' יוסי הגלילי. רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק אף בהלל ובקריאת המגילה כן. אבא בר רב הונא ורב חסדא הוו יתבין אמרין אף בתקיעות כן. סלקון לבית רב ושמעון רב חונה בשם רב הונא אפילו שמען עד תשע שעות יצא אמר ר' זעירא עד דאנא תמן צריכה לי וכד סלקית להכא שמעית ר' יסא בשם ר' יוחנן אפילו שמען כל היום יצא והוא ששמען על הסדר.

[ר' יוסי בעי הוה זה צריך פשוטה הראשונה וזה צריך פשוטה האחרונה. תקיעה אחת מוציאה ידי שתיהן?]

ר' אבון בר חייא בעי ק"ש וברכותיה, היא ולא ברכותיה, ברכותיה ולא היא? הפסיק שלישה וחזר והפסיק שלישה? מי מצרפין ההפסקות? בקורא משערין או בכל אדם משערין? אמר ר' מתניא מסתברא בקורא.

ר' אבהו שאל לרבי יוחנן בגין דאנא קרי שמע, ועבר במבואות המטונפות ומפסק, נפיק אנא ידי חובתי? א"ל אבהו בני! אם מפסיק את כדי לקרות את כולה לא יצאת ידי חובתך. ר' אלעזר סליק מבקרא לר"ש בר אבא, א"ל בגין דאנא תשיש ואנא קרי שמע ומתנמנם ואני מפסיק נפיק אנא ידי חובתי? א"ל אין. ר' ירמיה בעא קומוי ר' זעירא בגין דרבי אליעזר ידע דר"ש בר אבא מדקדק במצוותא סגין, הורי ליה וס"ל כן מעיקר הדין או בגין דהוא תשיש, הורי ליה ודווקא בשעת הדחק ואולי הורה כן? א"ל בפירוש פליגין: ר' אלעזר אמר יצא, ר' יוחנן אמר לא יצא.

מה פליגין בק"ש? מפני שהיא עשויה פרקים

פרקים אבל בהלל ובקריאת המגילה אוף ר"א מודי.

תני השואל בשלום רבו או במי שהוא גדול ממנו בתורה הרשות בידו. הדא אמרה שאדם צריך לשאול במי שהוא גדול ממנו בתורה. ועוד מן הדא: שיש לשאול בשלום רב דתני קרע וחזרה בו נשמה אם על אתר אינו צריך לקרוע אם לאחר זמן צריך לקרוע. וכמה הוא על אתר? כדי דיבור. וכמה הוא כדי דיבור? ר' סימון בשם ר' יהושע ב"ל כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. אבא בר בר חנה בשם ר' יוחנן כדי שאילת שלום בין הרב לתלמיד ויאמר לו שלום עליך רבי.

ר' יוחנן הוה מיסתמיך על ר' יעקב בר אידי, והיה ר' אלעזר חמי ליה ומיטמר מן קדמוי ר"א נטמן מריו"ח אמר, ריו"ח לר"י הא תרתיי מילין הדין בבלייא עביד בי! חדא דלא שאל בשלומי וחדא דלא אמר שמועתא משמי. א"ל כך אינון נהגין גביהן. זעירא לא שאל בשלמיה דרבה. הקטן אינו "שואל בשלום הגדול" דאינון מקיימין (איוב כט) ראוני נערים ונחבאו. מי מהלכין כשהמשיכו ריו"ח ור"י ללכת... חמי ליה חד בית המדרש. א"ל הכא הוה ר"מ יתיב דרש ואמר שמועתא מן שמיה דרבי ישמעאל ולא אמר שמועתא מן שמיה דר' עקיבה. א"ל כל עלמא ידעין דר"מ תלמידו דר' עקיבה! אמר לו כ"ע ידעין דר' אלעזר תלמידיה דר' יוחנן!!! מהו מיעבור קומי אהדורי צילמיה? אין מותר לעבור אלא "צלם" או שיסבב הדרך? א"ל מה איתפליג ליה איקר?! וכי תחלוק לו "כבוד" אלא עבור קומוי וסמי עיניה! א"ל ר' אלעזר יאות עבד דלא עבר קומיך!! כי בזה "חולק לך כבוד".... אמר, רבי יעקב בר אידי יודע את לפייס. ור' יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמיה? אף דוד ביקש עליה רחמים (תהלים סא) אגורה באהלך עולמים. ר' פינחס ורבי ירמיה בשם ר' יוחנן וכי עלת על לב דוד שהוא חי לעולם? אלא אמר דוד אזכה שיהו דברי נאמרין על שמי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, מה הניא ליה? לוי בר גזירא אמר כל האומר שמועה משם אומרה, שפתותיו רוחשות עמו בקבר מה טעם? (שיר השירים ז) דובב שפתי ישינים ככומר הזה של ענבים שהוא זב מאיליו.

ר' חנינא בר פפאי ור' סימון: חד אמר כהדין דשתי קונדיטון וחרנה אמר כהדין דשתי חמר עתיק, אף על גב דהוא שתי ליה טעמיה בפומיה. כן אע"פ שת"ח נפטר, דברי תורתו נאמרין משמו

אין דור שאין בו ליצנים. מה היו פריצי הדור עושין? היו הולכין אצל חלונותיו של דוד ואומרים לו דוד אימת יבנה בית המקדש אימתי בית ה' נלך? והוא אומר אע"פ שמתכונין להכעיסני יבא עלי שאני שמח בלבי (תהלים קכ) שמחתי באומרים

לי בית ה' נלך.

(שמואל ב ז) והיה כי ימלאו ימיך א"ר שמואל בר נחמני אמר הקב"ה לדוד דוד ימים מלאים אני מונה לך איני מונה לך ימים חסירים כלום שלמה בנך בונה בית המקדש לא להקריב בו קרבנות חביב עלי משפט וצדקה שאתה עושה יותר מן הקרבנות ומה טעם? (משלי כא) עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח:

פיסקא ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. מפני מה הוא משיב? שמא לכל אדם? נשמעינא מן הדא: ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם דברי ר"י. הא בקדמיתא שואל מפני הכבוד ומשיב מפני הכבוד:

ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר"מ. מפני מה הוא משיב מפני היראה או מפני הכבוד נשמעינה מן הדא ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד הא קדמייתא שואל מפני היראה ומשיב מפני היראה. עד כדון באמצע הפרשה ואפילו באמצע הפסוק?

ר' ירמיה מדמי. מרמז. ר' יונה משתעי. ר' חונה רב יוסף (דברים ו) ודברת בם מיכן שיש לך רשות לדבר בם:

הלכה ב משנה ואלו הן בין הפרקים: בין ברכה ראשונה לשנייה בין שנייה לשמע בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר בין ויאמר לאמת ויציב. ר' יהודה אומר בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק:

גמרא א"ר לוי טעמיה דר' יודה אני ה' אלהיכם וכתיב (ירמיהו ג) וה' אלהים אמת:

הלכה ג משנה א"ר יהושע בן קרחה למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחילה ואחר כך יקבל עליו עול מצות. והיה אם שמוע לויאמר? שוהיה אם שמוע נוהג ביום ובלילה ויאמר אינו נוהג אלא ביום:

גמרא ר' חייה בשם ר' יוחנן מה טעם אמרו אדם לובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל? כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחילה משלם. רב אמר קורא את שמע ולובש את תפיליו ומתפלל. מתניתא פליגא עילוי דרב: הרי שהיה עסוק עם המת בקבר והגיע עונת ק"ש הרי זה פורש למקום טהרה ולובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל. מתניתא מסייעא לרב שאדם יקבל עליו מלכות שמים תחילה ואח"כ יקבל עליו עול מצות

א"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי. מפני מה לא החזיקו בהן? מפני הרמאים. עובדא הוה בחד בר נש דאפקיד גבי חבריה וכפר ביה. א"ל לא לך הימנית אלא לאילין דברישך וזרועך הימנית....

ר' ינאי היה לובשן אחר חולייו ג' ימים שאז "גופו נקי" לומר שהחולי ממרק. מה טעם (תהלים קג) הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי

רבן יוחנן בן זכאי לא הוון תפילוי זעין מיניה זזין ממנו לא בקייטא ולא בסיתוא בקיץ והחורף וכך נהג ר' אליעזר תלמידו אחריו. ר' יוחנן בסיתוא דהוה חזיק רישיה, כורך לא הוה לביש אלא דאדרעיה. ברם בקייטא דלא הוה חזיק רישיה, הוה לביש תרוויהון.

כד הוה ריו"ח אזיל מסחי כשהיה רוחץ כיון שהיה מגיע אצל האוליירין היה חולצן. א"ר יצחק: עד יעקב תרמוסרה, bath-attendant היה לובשן, ואינו אסור ללבוש תפילין כשנכנס למרחץ משום ערוה?! א"ר חייא בר אבא אפיקרסין undergarment היה לובש מבפנים. וכד הוה נפיק מסחי, כשיצא מבית-המרחץ הוו יהבין לה, וכד הוה מייתן ליה הוה אמר דא מילתא: שני ארונות היו מהלכין עם ישראל במדבר ארונו של חי העולמים וארונו של יוסף, והיו אומות העולם אומרים מה טיבן של שני ארונות הללו? והיו ישראל אומרין להן זה ארונו של יוסף עם ארונו של חי העולמים, והיו אומות העולם מונין את ישראל ואומרים וכי איפשר לארון המת להיות מהלך עם ארונו של חי העולמים! והיו ישראל אומרים על ידי ששימר זה מה שכתב בזה. ולמה הוא אמר דא מילתא? א"ר חנינא בגין מימר מילא דאוריא. א"ל ר' מנא והכין לא ה"ל מילא דאוריא חורי למימר אלא דא? אלא קינתורין הוון לומר, יוסף לא זכה למלכות אלא על ידי ששימר מצותיו של הקב"ה ואנו לא זכינו לכל הכבוד הזה אלא ע"י ששמרנו מצותיו של הקב"ה, ואתון בעיי מבטלה מצוותא מינן?!

באי זה צד הוא מברך עליהן? ר' זריקן בשם ר' יעקב בר אידי כשהוא נותן על יד מהו אומר? ברוך אקב"ו על מצות תפילין כשהוא נותן על הראש מהו אומר? ברוך אקב"ו על מצות הנחת תפילין. כשהוא חולצן מהו אומר? ברוך אקב"ו לשמור חוקיו. ואתיא כמאן דמר בחוקת תפילין הכתוב מדבר, ברם כמאן דמר בחוקת הפסח הכתוב מדבר לא בדא. ר' אבהו בשם רבי אלעזר הנותן תפילין בלילה עובר בעשה. ומה טעם? (שמות י) ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה ימים- ולא לילות. ימימה- פרט לשבתות וימים טובים. והא ר' אבהו יתיב מתני ברמשא בערב ותפילוי עילוי! מצדדין הוה, וכמין פיקדון היו בידו. אית דבעי מימר לא אמר אלא "הנותן" אבל

אם היו עליו מבעוד יום, מותר. אית דבעי מימר נשמעיניה מן הדא: (שם) והיה לך לאות את שהוא לך לאות פרט לימים טובים ושבתות שכולן אות. ולא כן כתב מימים ימימה! כבר מיעטנו מזה הפסוק! לית לך אלא כיי דמר ר' יוחנן כל מילא דלא מחוורא, מסמכין לה מן אתרין סגין.

תמן תנינן נשים ועבדים פטורים מק"ש ומן התפילין. נשים מניין? (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם ולא את בנותיכם, את שהוא חייב בת"ת חייב בתפילין נשים שאינן חייבות בת"ת אינן חייבין בתפילין. התיבון הרי מיכל בת כושי היתה לובשת תפילין ואשתו של יונה היתה עולה לרגלים ולא מיחו בידיה חכמים! ר' חזקיה בשם ר' אבהו אשתו של יונה הושבה, מיכל בת כושי מיחו בידיה חכמים!

תני נכנס למרחץ, מקום שבני אדם עומדין לבושין יש שם מקרא ותפילין ואין צ"ל שאילת שלום נותן תפילין ואינו צ"ל שלא יחלוץ. מקום שרוב בני אדם רגילין להיות עומדין ערומין אין שם שאילת שלום ואין צ"ל מקרא ותפילה וחולץ תפילין ואין צ"ל שלא יתן. מקצתן ערומין ומקצתן לבושין יש שם שאילת שלום ואין שם לא מקרא ולא תפילה ואינו חולץ תפיליו ואינו נותן, אבל אינו לובשן עד שיצא מאותה רשות של כל אותה מרחץ.

[ודא מסייעא כיי דמר ר' יצחק, בגין ר' יוחנן, עד יעקב תורמוסרה היה לובשן]

ר' ירמיה בעא קומוי ר' זעירא היתה מרחץ מרחצת בימות החמה ואינה מרחצת בימות הגשמים? א"ל מרחץ ואע"פ שאינה מרחצת, ובית הכסא אע"פ שאין בו צואה.

מר עוקבא אמר אהן חזירא בית כסא מטולטל הוה.

ר' יונה בעי אהן צררה חתיכת נולה דעל גיף ימא מהו? א"ר אמי אסיא הורי רבי ירמיה מעבר ליה בפיליום. place a sheet over it ולא סמכינן עילוי. ??אין צורך לזה

ר' זעירא בשם אבא בר ירמיה אוכל בהן אכילת עראי ואינו אוכל בהן אכילת קבע. ישן בהן שינת עראי ואינו ישן בהן שינת קבע.

אית תניי תני מברך פעם אחת. אית תניי תני פעמין. מאן דמר פעם אחת ניחא, מאן דמר מברך שתי פעמים, הא אכל ואינון עילוי!! א"ר זעירא קיימא אבא בר ירמיה באוכל בהן אכילת קבע.

ר' זעירא בשם ר' אבא לא יכנס אדם לבית המים וספריו ותפיליו בידיו. רבי יוחנן כד הוה סיפרא בידיה הוה יהיב ליה לחורן, כד הויין תפילוי עילוי

הוה קאים בון. מתניתא פליגא על אבא בר ירמיה: נכנס אדם לבית המים וספריו ותפיליו בידו. א"ר זעירא קיימא אבא בר ירמיה כאן ביכול ללובשן, כאן בשאינו יכול ללובשן. שאין שהות ביום ללובשן דלכן, מצוה לא עביד בון למה הוא מבזי לון!

בראשונה היו נותנין אותן לחביריהן והיו נוטלין אותן ובורחין, התקינו שיהו מניחין בחורין, וכשאירע אותו מעשה עיין בבלי התקינו שיהא אדם נכנס והן בידו, רבי יעקב בר אחא בשם ר' זעירא אמר והוא שיהא ביום כדי ללובשן, אבל אם אין ביום כדי ללובשן אסור. דלכן, מצוה לא עביד בון למה הוא מבזי לון

מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי אמר מאן דעבד טבאות מי שרוצה לעשות הטוב עושה להן כים של טפח ונותנן על לבו. מה טעם (תהלים טז) שויתי ה' לנגדי תמיד.

תמן אמרין כל שאינו כאלישע בעל כנפים לא ילבש תפילין

ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה לא יכנס אדם לבית הקברות ויעשה צרכיו שם. ואם עשה כן עליו הכתוב אומר (משלי יז) לועג לרש חרף עושהו.

דלמא מעשה שהיה ר' חייא רובא ור' יונתן היו מהלכין קומי ערסיה דר"ש בר יוסי בר לקוניא, והוה ר' יונתן מפסע על קיברי, אמר ליה רבי חייא רובא, כדון אינון מימר, למחר אינון גבן ואינון מעיקין לן! כך הם אומרים: למחר הם אצלינו, ועכשיו מלעגין אותנו! א"ל וחכמין אינון כלום, יודעין הם? לא כן כתב (קהלת ט) והמתים אינם יודעים מאומה! א"ל לקרות את יודע לדרוש אין את יודע (שם) כי החיים יודעים שימותו- אילו הצדיקים שאפילו במיתתן קרויין חיים. והמתים אינם יודעים מאומה- אילו הרשעים שאפילו בחייהן קרויים מתים. מניין שהרשעים אפילו בחייהן קרויין מתים? שנאמר (יחזקאל יח) כי לא אחפוץ במות המת. וכי המת מת? אלא אילו הרשעים שאפילו בחייהן קרויין מתים. ומניין שהצדיקים אפילו במיתתן קרויין חיים? עיין בבלי יח

[ונראה שחסר כאן עד סוף האגדתא]

דכתיב (דברים לד) ויאמר אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר. מה ת"ל "לאמר" אמר לו לך ואמור לאבות כל מה שהתניתי לכם עשיתי לבניכם אחריכם.

עירב את האותיות, אית תניי תני כשר ואית תניי תני פסול. רבי אידי בשם ר"ש בשם רבי יוחנן מן דמר כשר מלמטן. מן דמר פסול מלמעלן. כגון ארצינו תפארתינו כשמחבר נ"ו מלמעלה, נראה כמה ארצך צריכה, תפארתך צריכה. מידעי לן אם חיבר ל-ך או ת-ך (כיון

שך ארוך, אינו נראה כ"כ כאות אחת)

רבי אידי בר"ש בשם רבי ייסה לא יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל. מה טעם? א"ר אבא בריה דרב פפי (תהלים קל) ממעמקים קראתיך ה'.

א"ר אידי בר"ש בשם ר' יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו מה טעם? (עמוס ד) הכון לקראת אלהיך ישראל. א"ר אלכסנדרי (קהלת ד) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך מן הטיפים היוצאות מבין רגליך.

הדא דתימר בדקים אבל בגסים דטירחא היא אם יכול לסבול יסבול.

ר' יעקב בר אביי בשם ר' אחא שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך כשתהא נקרא אל בית האלהים שתהא טהור ונקי. א"ר אבא (משלי ה) יהי מקורך ברוך- יהי מקראך לקבר ברוך א"ר ברכיה (קהלת ג) עת ללדת ועת למות אשרי אדם ששעת מיתתו כשעת לידתו מה שעת לידתו נקי כך בשעת מיתתו יהא נקי:

הלכה ד משנה

הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא. רבי יוסי אומר לא יצא.

קרא ולא דיקדק באותיותיה ר' יוסי אומר יצא. ר' יהודה אומר לא יצא.

הקורא למפרע לא יצא. קרא וטעה יחזור למקום שטעה:

גמרא רב אמר הלכה כדברי שניהן להקל. דלכן, מה נן אמרין?! סתמה ור' יוסי, הלכה כסתמא! ר' יוסי ור' יודה הלכה כר' יוסי! ומה צריכה למימר רב הלכה כדברי שניהן להקל? אלא בגין שמע דתני לה ר' חייא בשם ר"מ לפום כן צריך למימרא הלכה כדברי שניהן להקל.

תני נתפלל ולא השמיע לאזנו יצא. למי נצרכה? לר' יוסי

אמר רב מתנה דר' יוסי היא. מתני' דמגילה 2:4 היידין רבי יוסי? הדא דתנינן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא ור' יוסי אומר לא יצא. א"ר יוסא הוינן סברין מימר, מה פליגין רבנן ורבי יוסי? בשמע, דכתיב בה שמע, הא שאר כל המצות לא. מן דמר רב מתנה דר' יוסי היא, הוי היא שמע היא שאר כל המצות. מ"ט דר' יוסי? (שמות טו) והאזנת למצותיו- ישמעו אזניך מה שפיך מדבר.

אמר רב חסדא לית כן חרש במסכת מגילה השגרת לשון היא. מתניתא לר' יודה. ומדבר ואינו שומע, כשר

##א"ר יוסה מסתברא יודה רב חסדא בתרומות

1:1 דהיא דר׳ יוסי ואיירי במדבר וא״ש ובדיעבד נמי לא [אך עיי״ש משנה ב ע״כ רבנן היא] אתא רבי חנניה בשם רב חסדא דר׳ יוסי היא. א״ר יוסי בי ר׳ בון על כורחך את אמר דהיא דר׳ יוסה. דתנינן חמשתי אחרייתא 1:6 ולא תנינתה [מדבר וא״ש] עמהן, ואי רישא רבנן [באינו מדבר וא״ש] וסיפא לכתחילה לא, הו״ל למנות מדבר וא״ש בסיפא הוי סופך מימר דר׳ יוסה היא

אלו צריך דיקדוק: על לבבך על לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ. ר׳ חנינא בשם ר׳ אחא אשר נשבע ה׳. רבי שמואל בר חנינא בשם ר׳ הושעיא יוצר אור ובורא חושך דלא יימר יוצר אור ובורא נוגה. ר׳ חגיי בשם ר׳ אבא בר זבדא ״שם שרו לך״ דלא יימר ״שם הללו לך״. ר׳ לוי ר׳ אבדיא דחיפה בשם ר׳ לוי בר סיסי צריך להתיז למען תזכרו. ר׳ יונה בשם רב חסדא צריך להתיז כי לעולם חסדו. תני אין מעבירין לפני התיבה לא חיפנין ולא בישנין ולא טיבעונין מפני שהן עושין היהין חיתין ועיינין אאין אם היה לשונו ערוך מותר:

פיסקא הקורא למפרע לא יצא. ר׳ יונה אמר תנא רב נחמן בר אדא, ר׳ יוסי אומר תנא נחמן סבא, והיו- כדרך הוייתן יהו. תני אף בהלל ובקריאת המגילה כן. ניחא בקריאת המגילה דכתיב בה (אסתר ט) ככתבם, ברם בהלילא? בגין דכתיב (תהילים קיג) ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה׳. מה את שמע מינה. כמו שהשמש מאיר ממזרח למערב, כך תקרא על הסדר

א״ר אבון עוד היא אמורה על סדר (תהלים קיד) בצאת ישראל ממצרים לשעבר. (תהלים קטו) לא לנו ה׳ לא לנו לדורות הללו. (תהלים קטז) אהבתי כי ישמע ה׳ את קולי לימות המשיח (תהלים קיח) אסרו חג בעבותים לימות גוג ומגוג. (שם) אלי אתה ואודך לעתיד לבוא.

ר׳ אחא בשם ר׳ יהושע בן לוי אף מי שהתקין את התפילה הזאת על הסדר התקינה, שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות האחרונות שבחו של מקום והאמצעיות צרכן של בריות. חננו דיעה חננתנו דעה. רצה תשובתינו רצית תשובתינו. סלח לנו סלחת לנו. גאלינו גאלתנו. רפא חליינו ריפית חליינו. ברך שנותינו בירכת שנותינו. קבצינו קיבצתנו. שופטינו בצדק שפטתנו בצדק. הכנע קמינו הכנעת קמינו. צדקינו במשפט צידקתנו. בנה ביתך. ושמע עתירתינו. ורצינו בתוכו. לית צורכה דבנה ביתך ושמע עתירתינו ורצינו בתוכו? הו״ל להקדים ״שמע״ ל״בנה״? אלא כמה דאישתעי קרייא כן אשתעייא מתניתא, (ישעיהו כו) והביאותים אל הר קדשי ושימחתים בבית תפילתי.

א״ר ירמיה מאה ועשרים זקנים ומהם שמונים וכמה נביאים התקינו את התפילה הזאת. ומה ראו

לסמוך האל הקדוש לחונן הדעת? על שם (ישעיהו כט) והקדישו את קדוש יעקב מה כתיב בתריה (שם) וידעו תועי רוח בינה. דיעה לתשובה (ישעיהו ו) השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע וגו׳ עד ולבבו יבין ושב. תשובה לסליחה (ישעיהו כו) וישוב אל ה׳ וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח. סליחה לגאולה (תהלים קג) הסולח לכל עווניכי הרופא לכל תחלואיכי הגואל משחת חייכי. ויאמר רופא חולים קדמיי? אמר רבי אחא מפני מה התקינו גואל ישראל ברכה שביעית? ללמדך שאין ישראל נגאלין אלא בשביעית. רבי יונה בשם ר׳ אחא (תהלים קכו) שיר המעלות בשוב ה׳ את שיבת ציון שירה שביעית היא להודיעך שאין ישראל נגאלין אלא בשביעית. אמר רבי חייא בר אבא מפני מה התקינו רופא חולים ברכה שמינית? כנגד המילה שהיא לשמנה על שם בריתי היתה אתו החיים. מחמת הברית זוכים לחיים=רפואה א״ר אלכסנדרי מפני מה התקינו מברך השנים ברכה תשיעית? כנגד (תהלים כט) קול ה׳ שובר ארזים שהוא עתיד לשבר כל בעלי שערים. מפקיעי שערים ר׳ לוי בשם ר׳ אחא בר חנינא מה ראו לסמוך מברך השנים למקבץ נדחי ישראל על שם (יחזקאל לו) ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל, למה? כי קרבו לבוא. נתקבצו הגליות והדין נעשה, הזידים נכנעין, והצדיקים שמחים. ותני עלה כולל של מינים ושל רשעים במכניע זידים. ושל גרים ושל זקנים במבטח לצדיקים. ושל דוד בבונה ירושלים (הושע ג) אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה׳ אלהיהם ואת דוד מלכם.

רבנן אמרי, אהן מלכא משיחא, זה מלך המשיח אין מי חייא הוא, דוד שמיה, אין מי דמכייא מן הנפטרים הוא דוד שמיה. א״ר תנחומא אנא אמרית טעמא (תהלים יח) ועושה חסד למשיחו לדוד. רבי יהושע בן לוי אמר צמח שמו. ר׳ יודן בריה דר׳ אייבו אמר מנחם שמו. אמר חנינה בריה דר׳ אבהו ולא פליגי חושבניה דהדין כחושבניה דהדין הוא צמח הוא מנחם.

ודא מסייעא להו שבשמו "מנחם"

דמר ר׳ יודן בריה דר׳ אייבו, עובדא הוה בחד יהודאי דהוה קאים רדי עומד וחורש בפרתו געת תורתיה קומוי, געך פרתו לנגדו עבר חד ערביי ושמע קלה, א״ל בר יודאי בר יודאי, שרי תורך ושרי קנקנך דהא חריב בית מוקדשא! געת זמן תניינות געקה פעם שנייה א״ל בר יודאי בר יודאי, קטור תוריך וקטור קנקניך דהא יליד מלכא משיחא!! עכשיו תיכף נולד משיח (ותוכל להמשיך מלאכתך) א״ל מה שמיה? מנחם. א״ל ומה שמיה דאבוי? א״ל חזקיה. א״ל מן הן? איפה הוא? הוא א״ל מן בירת מלכא דבית לחם יהודה. אזל זבין תורוי וזבין קנקנוי, כי רצה לחפש אחריו ואיתעביד

זבין לבדין למיינוקא והיה מוכר **diapers** לתינוקות והוה עייל קרייה ונפקא קרייה, יוצא ונכנס מעיר לעיר עד דעל לההוא קרתא והוין כל נשייא זבנן, ואימה דמנחם לא זבנה. שמע קלן דנשייא אמרין אימיה דמנחם! אימיה דמנחם! איתיי זובנין לברך! אמרה בעייא אנא מיחנקוניה סנאיהון דישראל, אני רוצה לחנוק בני! דביומא דאיתיליד איחרוב בית מוקדשא! א"ל, רחיציא אנן, דברגליה חריב וברגליה מתבניי אני בטוח שבו ביום גם ייבנה! (א"כ נולד ביום טוב!) א"ל לית לי פריטין. א"ל והוא מה איכפת ליה, איתיי זובנין ליה אין לית קומך יומא דין, בתר יומין אנא אתי ונסיב. כשאחזור לכאן תשלמי לי בתר יומין עאל לההיא קרתא, אמר לה מהו מיינוקא עביד? א"ל מן שעתא דחמיתני, אתון רוחין ועלעולי וחטפיניה מן ידיי. בא רוחו סערה ונטלו(כי עדיין לא הגיע זמן להיגאל) א"ר בון מה לנו ללמוד מן הערבי הזה ולא מקרא מלא הוא! (ישעיהו י) והלבנון באדיר יפול מה כתיב בתריה (ישעיהו יא) ויצא חוטר מגזע ישי.

אמר ר' תנחומא מפני מה התקינו שומע תפילה ברכה חמש עשרה? כנגד (תהלים כט) ה' למבול ישב. שהוא כולה את הפורענות מלבוא לעולם. עבודה להודייה (תהלים ל) זובח תודה יכבדנני ושם דרך אראנו בישע אלהים. וחותם בשלום שכל הברכות חותמיהן שלום. א"ר שמעון בן חלפותא אין לך כלי שמחזיק ברכה יותר מן השלום ומה טעם (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

קרא וטעה יחזור למקום שטעה. טעה בין "כתיבת" הראשונה לשנייה, חוזר לכתיבת הראשונה. טעה ואינו יודע היכן טעה יחזור כבתחילה למקום הברור לו.

דלמא מעשה ר' חייא ר' יסא ר' אמי סלקון מיעבד גנוניה דר' אלעזר, חופה לר' אלעזר שמעון קליה דר' יוחנן, אמרין, אי מחדית מילה, מן נחית שמע לה מיניה? אמרין וייחות ר' אלעזר דהוא זריז סגין, נחית וסליק אמר לון כן א"ר יוחנן קרא ומצא עצמו ב"למען" חזקה כוין. ואי"ל לחזור ר' לא ר' יסא בשם ר' אחא רובא נתפלל ומצא עצמו ב"שומע תפילה" חזקה כוין. ר' ירמיה בשם ר' אלעזר נתפלל ולא כוין לבו, אם יודע שהוא חוזר ומכוין את לבו, יתפלל ואם לאו אל יתפלל. א"ר חייא רובא אנא מן יומי לא כוונית אלא חד זמן בעי מכוונה והרהרית בלבי ואמרית מאן עליל קומי מלכא קדמי מי נכנס קודם למלך ארקבסה שר מן ה"גוייס" אי ריש גלותא. שמואל אמר אנא מנית אפרוחיא. רבי בון בר חייא אמר אנא מנית דימוסיא. שורות הבניין א"ר מתניה אנא מחזק טיבו לראשי דכד הוה מטי מודים הוא כרע מגרמיה:

הלכה ה משנה האומנים קורין בראש

האילן או בראש הנדבך מה שאין רשאין לעשות כן בתפילה:

גמרא כיני מתניתה הפועלים קורין בראש האילן. והאומנין בראש הנדבך. ותני כן מתפללים בראש הזית ובראש התאנה הא בשאר כל האילנות יורד ומתפלל למטן. ובעל הבית לעולם יורד ומתפלל למטן. ולמה בראש הזית ובראש התאינה? ר' אבא ור' סימון תרויהון אמרין מפני שטרחותן מרובה. לירד

תני: הכתף אע"פ שמשאו על כתיפו הרי זה קורא את שמע אבל לא יתחיל לא בשעה שהוא פורק ולא בשעה שהוא טוען מפני שאין לבו מיושב, בין כך ובין כך אל יתפלל עד שעה שיפרוק. ואם היה עליו משאוי של ארבעת קבין מותר. א"ר יונתן והוא ששיקל. **it is balanced** מהו ששיקל? תרין חלקין לחוריי וחד לקומויי.

תני לא יהא מרמז בעיניו וקורא. תני הפועלין שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית הרי אילו מברכין ברכה ראשונה וכוללין של ירושלים ושל ארץ וחותמין בשל ארץ אבל אם היו עושין עמו בסעודן, או שהיה בעל הבית אוכל עמהן, הרי אילו מברכין ד' ברכות. א"ר מנא זאת אומרת שאסור לעשות מלאכה בשעה שיברך. דלכן מה אנן אמרין? יעשה מלאכה ויברך!

#רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב חונה לא יעמוד אדם ויתפלל, ומין מטבע בידו, לפניו מותר היינו לצרורין על בגדו לפניו, הריהו שמור היטב ואינו טרוד **לאחריו אסור** דטריד ר' יסא היה צוררן ותופשן בידו, ולמדת הדין לעניין שיהא שומר פטור א"ר יצחק וצרת הכסף בידך- ובלבד בידך. ר' יוסי בר אבון הורי לר' הלל חתניה כן. שיתפלל כר' יסא ר' חזקיה ור' יעקב בר אחא הוו יתבין בחד אתר, והוה גבי ר' יעקב בר אחא פריטין, היה אלו מעות **אתת ענתא דצלותא** הגיע עונת התפלה **ושרתון** ויהבון לר' חזקיה, התיר המעות ונתנו לר"ח, **קטר פורתיה** לפורתיה קשר צרורו לצרורו, וכרח... **וערק, א"ל ומה בידך?!**
כ הרי אין זה שמירה ואתי למיטרד...וטוב לך להחזיקם בידך!

אמר ר' חנינא אף מי שהיו מימיו מי-חטאת על כתיפו הרי זה קורא את שמע ומתפלל. ואינו נפסל בהיסח הדעת (כשמכוין בתפילה) רב חונא אמר קרית שמע ותפילה אינן צריכות כוונה. א"ר מנא קשייתה קומי ר' פינחס ואפי' תימר קרית שמע אינה צריכה כוונה, תפילה אינה צריכה כוונה?! א"ר יוסי קיימתיה כיי דמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן הגיעוך סוף מלאכת המים שאינם מחוורין דבר תורה: אינו "מן התורה"

הלכה ו משנה חתן פטור מקרית שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה.

מעשה בר"ג שנשא וקרא לילה הראשון אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שחתן פטור אמר להם איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים אפי' שעה אחת:

גמרא ר' אלעזר בן אנטיגנוס בשם ר' אליעזר בי ר' ינאי זאת אומרת שמותר לבעול בעילה בתחילה בשבת. א"ר חגיי קומי ר' יוסה תיפתר באלמנה שאינה עושה חבורה. א"ל והא תנינן נדה 10:1 ארבעה לילות, אית לך למימר ארבעה לילות באלמנה?!

א"ר יעקב בר זבדי קשייתה קומי ר' יוסי, מה בינה לבין שובר את החבית לאכול ממנה גרוגרות? א"ל ומור דבתרה ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי. וכאן שמתכוין לעשותה בעולה כמי שמתכוין לעשותה כלי! רב יצחק בר רב משרשיא או מקשי, מה בינה למיפים מורסא בשבת? א"ל ומור דבתרה ובלבד שלא יתכוין לעשותה פה. וכאן מתכוין שהוא מתכוין לעשותה בעולה כמי שהוא מתכוין לעשותה כלי! תני לא יבעול אדם בעילה לכתחילה בשבת מפני שהוא עושה חבורה ואחרים מתירין. א"ר יוסי בי ר' אבון טעמון דאחרים למלאכתו הוא מתכוין, מאיליה נעשה חבורה. אסי אמר אסור. בנימן גנזכייה נפק ומור משמיה דרב מותר. שמע שמואל ואיקפד עילוי, ומית לפני שעשה מעשה וקרי עילוי ברוך שנגפו! ועל רב קרא (משלי יב) לא יאונה לצדיק כל און.

[שמואל אמר כל ההיא הילכתא דרישיה דפירקא אחרייא דנידה, להלכה, אבל לא למעשה. ר' יניי ערק ברח מלהתיר אפילו מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונישאת]

בעון קומוי רבי יוחנן מהו לבעול בעילה שנייה? בשבת מפני חבורה אמרין, לתלות בדם המכה לא הורו, ולבעול בעילה שנייה הוא מורייא?! הא אמרי' שאפי' בחול אסור בעילה שנייה! מה צריכה לה בשבאו לה ימי הפסק ימי טהרה בנתים.

א"ר אבהו שושביניה דר' שמעון בר אבא הוינא שאלית לר' אלעזר מהו לבעול בעילה שנייה ושרא ליה, דהוא סבר כהדא דשמואל. דשמואל אמר פירצה דחוקה נכנסין בה בשבת אפי' משרת צרורות.

א"ר חגי שושביניה דר' שמואל קפודקי' הוינא שאלית לבעול שנית בתינוקת לר' יאשיה ושרע מיניה. נטה ממנו (לא רצה להתיר) שאילית לר' שמואל בר יצחק, א"ל מעתה אי זה דם נידה ואי זה דם בתולים. תני כלה אסורה לביתה כל שבעה, ואסור ליטול ממנה כוס של ברכה דברי ר' אליעזר. מ"ט דרבי אליעזר? אי איפשר שלא יצא דם נידה עם דם בתולים:

הלכה ז משנה רחץ לילה הראשון שמתה אשתו. אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שאבל אסור לרחוץ! אמר להן איני כשאר כל אדם איסטנים אני:

גמרא מאן תנא אבל אסור ברחיצה כל שבעה? ר' נתן. ר' אמי הוה ליה עובדא, נפטר לו ושאל לר' חייא בר בא והורי ליה כל שבעה כר' נתן. ר' יוסי הוה ליה עובדא ושלח לר' בא בר כהן לגבי ר' אחא, א"ל ולא כן אלפן רבי?! ר' אמי הוה ליה עובדא, ושאל ל"ריש לקיש" והורי ליה כר' נתן כל שבעה. א"ל דילמא תרין עובדין אינון, אנן אמרין ליה על דר' חייא בר בא, ואתון אמרין ליה על דריש לקיש. ועוד מן הדא: ר' חמא אבוי דר' אושעיא הוה ליה עובדא שאל לרבנן ואסרון. רחילה כל ז' ר' יוסי בעי איילן רבנן. רבנן דהכא או רבנן דרומיא? רבנן שלנו או רבני "דרום"? אין תימר רבנן דהכא ניחא, אין תימר רבנן דרומיא, רברבייא קומוי והוא שאל לזעירייא?! (רבני דרום) אין תימר רבנן דרומייא אינון שריין?! אינון אסרין! דתני מקום שנהגו להרחיץ אחר המיטה מרחיצין ובדרום מרחיצין! א"ר יוסי בי ר' אבון מי שהוא מתיר את הרחיצה הזאת עושה אותה כאכילה ושתייה.

הדא דתימר ברחיצה של תענוג אבל ברחיצה שאינה של תענוג מותר. כהדא דשמואל בר אבא עלו בו חטטין אתון שיילון לר' יסא מהו דיסחי? אמר לו דלא יסחי מיית הוא. אין בעי אפילו בתשעה באב. אין בעי אפילו ביום הכפורים.

רבי יוסי ברבי חנינא ראו אותו טובל אם לקירויו לא ידעין אם להקר גופו שאין רחיצת צונין רחיצה לא ידעין.

הורי ר' בא כהין תניא. הורי ר' אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצן במים.

תני אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל. לכשיבואו אל העיר יחלוצו. וכן בתשעה באב וכן בתענית ציבור.

תני במקום שנהגו לשאול אבילים בשבת שאין אבילות בשבת שואלין, ובדרום שואלין. ר' הושעיא רובא אזל לחד אתר וחזא אביליא בשובתא ושאיל בון, אמר לון אני איני יודע מנהג מקומכם אלא שלום עליכם כמנהג מקומינו...

ר' יוסי בי ר' חלפתא משבח בדר' מאיר קומי ציפוראי, אדם גדול אדם קדוש אדם צנוע. חד זמן חמא ר"מ אבילייא בשובתא, ושאל בון. א"ל אהן דאת מתני שבחיה! אמר לון מה עיסקיה? א"ל חמא אבילייא בשובתא ושאל בון. אמר לון בעי אתון מידע מהו חיליה? בא להודיעכם שאין אבל

בשבת. הדא דכתיב (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר זו ברכת שבת. ולא יוסיף עצב עמה זו אבילות. כמה דתימא (שמואל ב יט) נעצב המלך על בנו:

הלכה ח משנה וכשמת טבי עבדו קיבל עליו תנחומין. אמרו לו

לא לימדתנו רבינו שאין מקבלין תנחומין על העבדים! אמר להם אין טבי עבדי כשאר העבדים כשר היה:

גמרא ## הא בני חורים אחרים, מקבלין תנחומין עליהן?! כ תיפ"ל שאינו קרובו!

כיני מתנייתה אין מקבלין תנחומין על העבדים.

תני מעשה שמתה שפחתו של ר' אליעזר ונכנסו תלמידיו לנחמו ולא קיבל. נכנס מפניהם לחצר ונכנסו אחריו לבית ונכנסו אחריו. אמר להן כמדומה הייתי שאתם נכוין בפושרין ואי אתם נכוין אפילו ברותחין. והלא אמרו אין מקבלין תנחומין על העבדים מפני שהעבדים כבהמה. אם על בני חורין אחרים אין מקבלין תנחומין כל שכן על העבדים. מי שמת עבדו או בהמתו אומר לו המקום ימלא חסרונך. כד דמך ר' חייא בר אבא בר אחתיה דבר קפרא קביל ר"ל עילוי דהוה רביה. נימר תלמידיה דבר נשא, חביב עליה כבריה. עאל ואיפטר הספיד עליו עילוי (שיר השירים ו) דודי ירד לגנו לערוגת הבושם לרעות בגנים. לא צורכה אלא: דודי ירד לגנו לרעות ב"גנים"! דודי זה הקב"ה. ירד לגנו זה העולם. לערוגת הבושם אילו ישראל. לרעות בגנים אילו אומות העולם. וללקוט שושנים אילו הצדיקים שמסלקן מביניהן. נוטלן מהאומות ומכניסו לישראל! משלו משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו בן והיה חביב עליו יותר מדאי. מה עשה המלך נטע לו פרדס. בשעה שהיה הבן עושה רצונו של אביו היה מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זו נטיעה יפה בעולם ונוטה בתוך פרדיסו. ובשעה שהיה מכעיסו היה מקציץ כל נטיעותיו. כך בשעה שישראל עושין רצונו של הקב"ה מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זה צדיק באומות העולם ומביאו ומדבקו לישראל. כגון יתרו ורחב. ובשעה שהן מכעיסין אותו היה מסלק הצדיקים שביניהן.

דלמא ר' חייא בר אבא וחבורתיה ואית דמרין ר' יוסי בי ר' חלפתא וחבורתיה ואית דמרין ר' עקיבה וחבורתיה הוו יתבין לעיי באוריתא תחות הדא תאינה והוה מרא דתאינתא קריץ משכים ולקיט לה בכל יום. אמרין שמא הוא חושדינו נחלוף את מקומינו. למחר אתיא מרה דתאינתא גבון אמר לון מריי אף חדא מצוה דהויתן נהיגין ועבדין עמי מנעתונה מיני! אמרון ליה, אמרין דלמא דאחשד לן. בצפרא אתי מודעא יתהון, למחר "לא הספיק" רק בא ב"צפרא" זרחה עליו החמה והתליעו תאינותיה!

באותה שעה אמרו רע"ק ותלמידיו בעל התאנה יודע אימתי עונתה של תאינה ללקוט והיה לוקטה כך הקב"ה יודע אימתי עונתן של צדיקים לסלק מן העולם והוא מסלקן.

כד דמך ר' בון בר ר' חייא על ר' זעירא ואפטר עילוי (קהלת ה) מתוקה שנת העובד. ישן אין כתיב כאן אלא "שנת" =שינה אם מעט אם הרבה יאכל. למה היה רבי בון בר' חייא דומה? למלך ששכר פועלים הרבה והיה שם פועל אחד והיה משתכר במלאכתו יותר מדאי מה עשה המלך נטלו והיה מטייל עמו ארוכות וקצרות. לעיתותי ערב באו אותם פועלים ליטול שכרן ונתן לו שכרו עמהן משלם. והיו הפועלים מתרעמין ואומרים אנו יגענו כל היום וזה לא יגע אלא שתי שעות ונתן לו שכרו עמנו משלם. אמר להן המלך יגע זה לשתי שעות יותר ממה שלא יגעתם אתם כל היום כולו. כך יגע רבי בון בתורה לעשרים ושמונה שנה מה שאין תלמיד וותיק יכול ללמוד למאה שנה.

כד דמך ר' סימון בר זביד עאל ר' ליא ואפטר עילוי ארבעה דברים תשמישו של עולם וכולן אם אבדו יש להן חליפין (איוב כח) כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזוקו ברזל מעפר יוקח ואבן יצוק נחושה. אילו אם אבדו יש להן חליפין אבל ת"ח שמת מי מביא לנו חליפתו מי מביא לנו תמורתו. (שם) והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה ונעלמה מעיני כל חי. א"ר לוי מה אם אחי יוסף על שמצאו מציאה יצא לבם דכתיב (בראשית מב) ויצא לבם. אנו שאבדנו את ר' סימון בר זביד על אחת כמה וכמה!!

כד דמך ר' לוי בר סיסי על אבוי דשמואל ואפטר עילוי (קהלת יב) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא. למה היה לוי בן סיסי דומה? למלך שהיה לו כרם והיה בו מאה גפנים והיו עושות כל שנה ושנה מאה חביות של יין עמד על חמשים עמד על ארבעים עמד על שלשים עמד על עשרים עמד על עשר עמד על אחד והיה עושה מאה חביות של יין והיה אותו הגפן חביב עליו ככל הכרם כולו כך היה רבי לוי בר סיסי חביב לפני הקב"ה ככל אדם הדא הוא דכתיב (שם) כי זה כל האדם.

כהנא, הוה עולם סגין כד סליק להכא, רב כהנא היה צעיר מאד כשהגיע לא"י חמתיה חד בר פחין. **an open mouth** א"ל מה קלא בשמיא... א"ל גזר דיניה דההוא גברא מיחתם, וכן הוות ליה. אמר מה סליקית, מזכי, לעשות טוב ואנא איחטי! מה סליקית למיקטלה בני ארעא דישראל?! ניזול וניחות לי מן הן דסליקית. אתא לגבי ר' יוחנן א"ל, בר נש דאימיה מבסרא ליה אמו=בני א"י מביישין אותו ואיתתיה דאבוהי מוקרא ליה, להן ייזול ליה? א"ל ייזול להן דמוקרין ליה. נחת ליה כהנא מן הן דסלק. מיד כשבא לירד לבבל אתון

אמרין ליה לר׳ יוחנן הא נחית כהנא לבבל. אמר מה הוה מיזל ליה דלא מיסב רשותא! אמרין ליה ההוא מילתא דאמר לך הוא הוה נטילת רשות דידיה.

ר׳ זעירא כד סלק להכא אזל אקיז דם, אזל בעי מיזבון חדא ליטרא דקופד בשר מן טבחא. א״ל בכמה הדין ליטרתא? א״ל בחמשין מניי וחד קורסם. "הכאה" אחת... א״ל סב לך שיתין ולא קביל עילוי. סב לך ע׳ ולא קביל עילוי. סב לך פ׳ סב לך צ׳ עד דמטא מאה ולא קביל עילוי. א״ל עביד כמנהגך. ותן לי "הכאה"... ברומשא בערב נחית לבית וועדא. אמר לון רבנן מה ביש מנהגא דהכא דלא אכיל בר נש ליטרא דקופד עד דמחו ליה חד קורסם! אמרין ליה ומה הוא דין? אמר לון פלן טבחא. שלחון בעיי מייתיתיה, ואשכחון ארוניה נפקא. א״ל ר׳ כל הכין? כ״כ אתה מעניש.. א״ל, וייתי עליי דלא כעסית עילוי, מי סברת דמנהגא כן. יבא עליי... אם כעסתי עליו כשסברתי שכן המנהג

ר׳ יסא כד סליק להכא אזל סבר בעי מסחי באהן דימוסן דטיבריא. פגע ביה חד ליצן ויהב ליה פורקדל הכאה באגרוף חד. א״ל עד כדון עונקתיה דההוא גברא רפיא. עד השתא היה צוואר "רפה"... והוה ארכונא officer קאים דאין אחד ליסטים, ואזל קם ליה גחיך היה הליצן הולך וצוחק נגדו כל קבליה. א״ל ארכונא מאן הוה עמך? תלה עינוי וחמא דהוא גחיך, א״ל אהן דגחיך הוא עמי. נסביה ודניה ואודי ליה על חד קטיל. מי נפקין תרויהון טעינין תרתי שרין שני קורות (להתלות) מן דעבר ר׳ יסא מסחא, כשגמר לרחוץ א״ל ר״י להלן ההוא עונקתא דהות רפיא כבר שנצת. לוואי כבר "נתייסר"!! אמר ליה ביש גדא דההוא גברא. ולא כתיב (ישעיהו כח) ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם. רבי פינחס רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק קשה היא הליצנות שתחילתה ייסורין וסופן כלייה תחילתה ייסורין דכתיב ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם וסופן כלייה דכתיב (ישעיהו י) כי כלה ונחרצה שמעתי מאת ה׳ צבאות על כל הארץ:

הלכה ט משנה חתן אם רוצה לקרות את שמע בלילה הראשון קורא. רשב״ג אומר לא כל הרוצה ליטול לו את השם יטול:

גמרא תני כל דבר שהוא של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד, עושה. תלמיד חכם, עושה. ותבוא לו ברכה. וכל דבר שהוא של שבח, לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד, עושה. תלמיד חכם, עושה. אלא אם כן מינו אותו פרנס על הציבור. תני מסתלקין לצדדין מפני יתידות דרכים שיש טיט בדרך שנעשה כמין "יתד", מותר לדרוס בשדה אחר ובשעה

שהוא משתקע בטיט אפילו בשדה שהיא מליאה כורכמין. א"ר אבהו מעשה בר"ג ור' יהושע שהיו בדרך והיו מסתלקין לצדדין מפני יתידות דרכים וראו את ר' יהודה בן פפוס שהיה משתקע ובא כנגדן אמר ר"ג לר' יהושע מי הוא זה שמראה עצמו באצבע. אמר לו יהודה בן פפוס הוא שכל מעשיו לשום שמים. א"ל ולא כן תני כל דבר שהוא של שבח לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה תלמיד חכם עושה אלא א"כ מינו אותו פרנס על הצבור. אמר ליה והתני כל דבר של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה ת"ח עושה ותבוא עליו ברכה.

א"ר זעירא ובלחוד דלא יבזה חורנין. שלא יבזה אחרים

דלמא מעשה ר' יסא ור' שמואל בר רב יצחק הוו יתבין אכלין בחדא מן אילין כנישתא עלייתה. אתת עונתה דצלותא וקם ר' שמואל בר רב יצחק מצלויא. א"ל ר' מיישא לא כן אלפן ר' אם התחילו אין מפסיקין! ותני חזקיה כל מי שהוא פטור מדבר ועושה נקרא הדיוט. א"ל והא תנינן חתן פטור חתן אם רוצה. אל' שרי להחמיר! א"ל ולא דר"ג היא! א"ל יכיל אנא פתר כר"ג דר"ג אמר איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים: אבל רבנן פליג

פרק ג

הלכה א משנה מי שמתו מוטל לפניו פטור מקרית שמע ומן התפילין.

נושאי המיטה וחילופיהן וחילופי חילופיהן את שלפני מיטה ואת של אחר המיטה, את שהמיטה צורך בהן פטורין. ואת שאין המיטה צורך בהן חייבין. אילו ואילו פטורין מן התפילה.

קברו את המת וחזרו, למקום המיוחד לנחם אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו, ואם לאו לא יתחילו

העומדין בשורה, הפנימיין פטורין והחיצונין חייבין.

נשים ועבדים וקטנים פטורים מקרית שמע ומן התפילין וחייבין בתפילה ובמזוזה ובברכת המזון.

בעל קרי מהרהר בלבו, קריאת שמע ואינו מברך ברכות ק"ש לא לפניה ולא לאחריה. ועל המזון, מברך לאחריו ואינו מברך לפניו. ר' יהודה אומר מברך לפניהן ולאחריהן.

היה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר. ירד לטבול אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא

לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה

עד שיטיל לתוכן מים. וכמה ירחיק מהן ומן הצואה? ד' אמות.

זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה, צריכין טבילה ור' יהודה פוטר:

גמרא תני ומן התפילין.

אבל ביום הראשון אינו נותן תפילין, ביום השני הוא נותן תפילין, ואם באו פנים חדשות, הוא חולצן כל שבעה, דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר: בראשונה ובשני אינו נותן תפילין, ביום השלישי הוא נותן תפילין ואם באו פנים חדשות אינו חולצן.

אם ביום השני אינו נותן תפילין, צורכה מימר מי שמתו מוטל לפניו?! אלא בגין דתנא דא תפילה תנא דא.

ר' זעירה רב ירמיה בשם רב הלכה כר' אליעזר בנתינה, ביום שני "נותן" וכר' יהושע בחליצה. אינו חולץ כל ז אף שבאו פ"ח

#ר' זעירא בעי, נתן ביום השני כרבי אליעזר, מהו שיעשה רבי אליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ? באו פ"ח ביום שני, מהו שיחלוץ ממנ"פ? אמר רבי יוסי ב"ר בון וכיני: נתן ביום השני כר' אליעזר נעשה ר' אליעזר כר' יהושע שלא לחלוץ. ואין כיני, נימא הלכה כרבי אליעזר בנתינה ?? לאשמועינן דמניח ביום שני, וממילא ידעינן שאינו חולץ כר"י. מאי לאו לאשמעינן דבכה"ג חולץ שהרי אף ר"י ס"ל שחולץ [מק"ו דהנחה]!!

א"ר בון כתיב (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימים שאת עוסק בהן בחיים ולא ימים שאת עוסק בהן במתים. תני אם רצה להחמיר על עצמו אין שומעין לו. למה? מפני כבודו של מת, או משום שאין לו מי שישא משואו. מה נפיק מביניהן? היה לו מי שישא משואו ואין תימר מפני כבודו של מת אסור, ואם תאמר מפני שאין לו מי שישא משואו הרי יש לו מי שישא משואו.

והתני פטור מנטילת לולב! תיפתר בחול. והתני פטור מתקיעת שופר! אית לך מימר בחול, לא ביום טוב?! א"ר חנינא מכיון שהוא זקוק לו להביא לו ארון ותכריכין כיי דתנינן תמן מחשיכין על התחום לפקח על עיסקי הכלה ועל עיסקי המת להביא לו ארון ותכריכין חלילים ומקוננות

כמי שהוא נושא משאו.

מאימתי כופין את המיטות? משיצא המת מפתח החצר דברי רבי אליעזר. ור' יהושע אומר משיסתם הגולל. וכשמת ר"ג כיון שיצא מפתח החצר א"ר אליעזר לתלמידיו כפו את המיטות. וכשנסתם הגולל א"ר יהושע כפו את המיטות. אמרו לו כבר כפינו על פי הזקן! בערב שבת הוא זוקף את מיטתו ובמוצאי שבת הוא כופן.

תני דרגש מין מטה נזקפת ואינה נכפית אינה חייבת בכפייה גמורה ר' שמעון בן אלעזר אומר שומט קלבינטרין step placed in front of bed שלה ודיו. ר' יוסה בשם ריב"ל הלכה כר"ש בן אלעזר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוסי מיטה שניקליטיה poles from the bed עולין ויורדין בה, שומטן ודיו

אי זו היא מיטה ואי זה הוא דרגש? א"ר ירמיה כל שמסרגין strapping על גופה זו היא מיטה. וכל שאין מסרגין על גופה זהו דרגש. והא תנינן כלים המיטה הערסה משישופם sand them בעור הדג מקבלין טומאה אם מסרג הוא על גופה, לאי זה דבר הוא שפה? א"ר אלעזר תיפתר משנה דכלים באילין ערסתא קיסרייתא, דאית להן נקבין.

מניין לכפיית המיטה? ר' קריספא בשם רבי יוחנן (איוב כח) וישבו אתו לארץ. "על הארץ" אין כתב כאן אלא וישבו אתו לארץ דבר שהוא סמוך לארץ, מיכן שהיו ישנין על גבי מיטות כפופות.

בר קפרא אמר איקונין portrait אחת טובה היה לי בתוך ביתך וגרמתני לכופפה, אף את כפה מיטתך. ואית דמפקין לישנא: "ויכפה כפה הסרסור" המטה

=פו"ר, היא "הסרסור" להביא אנשים בעולם

ר' יונה ור' יוסי תרויהון בשם ר' שמעון בן לקיש: חד אמר מפני מה הוא ישן במיטה כפויה? שיהא נוער בלילה ונזכר שהוא אבל. וחרנה אמר "מתוך" שהוא ישן על מיטה כפויה הוא נוער בלילה ונזכר שהוא אבל.

אבל כל זמן שמתו מוטל לפניו אוכל אצל חבירו. ואם אין לו חבר אוכל בבית אחר. ואם אין לו בית אחר, עושה מחיצה ואוכל. ואם אינו יכול לעשות מחיצה, הופך את פניו לכותל ואוכל. ולא מיסב ולא אוכל כל צורכו ולא שותה כל צורכו ולא אוכל בשר ולא שותה יין ואין מזמנין עליו. ואם בירך אין עונין אחריו אמן. ואחרים שבירכו אין עונה אחריהם אמן. הדא דתימא בחול, אבל בשבת מיסב ואוכל ואוכל בשר ושותה יין ואוכל כל צרכו ושותה כל צרכו ומזמנים עליו ואם בירך עונין אחריו אמן. ואחרים שבירכו עונה אחריהם אמן. אמר רשב"ג הואיל והתרתי לו את כל אלו חייביהו בשאר כל המצות של תורה אם חיי שעה

התרתי לו כ"ש חיי עולם ר' יודה בן פזי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרשב"ג

נמסר לרבים כעין "ח"ק" אוכל בשר ושותה יין. נמסר לכתפים כמי שנמסר לרבים.

כד דמך ר' יסא קביל רבי חייא בר ווא אביליו, ואייכלון בשר ואשקיון חמר. האכילוהו בסעודה הראשונה בשר ויין כד דמך רבי חייא בר אבא קביל רבי שמואל בר רב יצחק אביליו, ואייכלון בשר ואשקיון חמר. כד דמך רבי שמואל בר רב יצחק קביל רבי זעירא אביליו, ואייכלון טלופחין עדשים מימר כמה דהוא מנהגא.

רבי זעירא מידמך, פקיד ומר, לא תקבלון עלי! יומא דין אבילא, ולמחר מרזחייא?! האיך ייתכן, היום אבלות ולמחר שכרות?!

ר' יצחק בריה דרב הוה כתובה סופר, מטתיה אונס, מת לו מת ועלין לגביה רבי מנא ורבי יודן והוה חמר טב ואישתון סגין וגחכין, לסקו למחר אתון בעיין למיעל גביה, א"ל רבנן הכין בר נש עביד לחבריה?! לא הוינן חסרין אתמול אלא מיקום ומירקוד....

תני עשרה כוסות שותין בבית האבל. שנים לפני המזון וחמשה בתוך המזון וג' לאחר המזון אילו שלשה של אחר המזון אחד לברכת המזון ואחד לגמילות חסדים ואחד לתנחומי האבלים. וכשמת ר"ג הוסיפו עליהן עוד שלשה א' לחזן הכנסת וא' לראש הכנסת וא' לר"ג וכיון שראו ב"ד שהיו משתכרים והולכים גזרו עליהן והחזירום למקומו.

כהן מהו שיטמא לכבוד רבו? ר' ינאי זעירא כהן היה דמך חמוי, חמיו נפטר הוא הוה חמוי, והוא הוה רביה, שאל לר"י ואסר ליה, שמע ר' אחא ומר: יטמאו לו תלמידיו!

ר' יוסי נטמאו לו תלמידיו, ואכלו בשר ושתו יין. אמר לון ר' מנא חדא מן תרתי לא פליט לכון: אם אבילים אתם למה אכלתם בשר ולמה שתיתם יין? ואם אין אתם מתאבלים למה נטמאתם?

מהו שיטמא כהן לכבוד תורה? =ללמוד תורה רבי יוסי הוה יתיב מתני, ועאל מיתא, הכניסו מת בבית"ן (כן מנהגם) מן דנפק ליה לא א"ל כלום, ומן דיתיב ליה לא א"ל כלום.

רבי נחמיה בריה דרבי חייא בר אבא אמר: אבא לא הוה עבר תחות כפיתי arches דקיסרין רבי אמי ר' חזקיה ור' כהן ור' יעקב בר אחא הוו מטיילין באילין פלטיותא market place דצפורי הגיעו לכיפה ופירש ר' כהן. הגיעו למקום טהרה וחזר אצלן. אמר לון במאי עסקין? רצה לשמוע ד"ת ששוחחו אמר רבי חזקיה לר' יעקב בר אחא לא תימר ליה כלום! אי

משום דבאש ליה דפריש, הרע בעיניו על שפירש שמטמא לת"ת, לא ידעין. ואי משום דהוה טייסן **nudge** לא ידעין.

תני מטמא כהן ויוצא חוצה לארץ לדיני ממונות ולדיני נפשות ולקידוש החודש ולעיבור שנה ולהציל השדה מיד גוי ואפילו ליטור **law proposer** יוצא ועורר עליה. ללמוד תורה ולישא אשה רבי יהודה אומר אם יש לו מאיכן ללמוד אל יטמא רבי יוסי אומר אפילו יש לו מאיכן ללמוד תורה יטמא שלא מכל אדם זוכה ללמוד אמרו עליו על יוסף הכהן שהיה מטמא ויוצא אחר רבו לצידן אבל אמרו אל יצא כהן לח"ל אלא א"כ הבטיחו לו אשה.

מהו שיטמא כהן לנשיאת כפים? מגבילה אחוי דר' אבא בר כהן אמר קומי רבי יוסי בשם ר' אחא מיטמא כהן לנשיאת כפים. שמע ר' אחא ומר אנא לא אמרית ליה כלום חזר ואמר או דילמא לא שמע מיני אלא כיי דמר ר' יודא בן פזי בשם רבי אלעזר כל כהן שהוא עומד בבית הכנסת ואינו נושא את כפיו עובר בעשה וסבר מימר שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה אנא לא אמרית ליה כלום! אייתוניה ואנא אלקוניה!!

#רבי אבהו הוה יתיב מתני בכנישתא מדרתה "ביהכ"ן של רעש" בקיסרין והוה תמן מיתא, אתת ענתא דנשיאת כפים ולא שאלון ליה. כי פשיטא להו דנשיאת כפיים אינו דוחה טומ' [ומשו"ה לא הפסיקו מללמוד] אתת ענתא דמיכלא ושאלון ליה אי שרי להפסיק ללמוד, ולאכול אמר לון על נשיאת כפים לא שאלתון לי ולמיכלא שאלתון לי?! עכשיו אתם רוצים לצאת?! כיון דשמעו כן הוה כל חד וחד שמיט גרמיה וערק...

אמר רבי ינאי מטמא כהן לראות את המלך, כד סליק דוקליטיינוס מלכא להכא חמון לר' חייא בר אבא מיפסע על קברים דצור בגין מחמוניה. ר' חזקיה ור' ירמיה בשם ר' יוחנן מצוה לראות גדולי המלכות לכשתבוא מלכות בית דוד יהא יודע להפריש בין מלכות למלכות.

מהו שיטמא כהן לכבוד הנשיא? כד דמך רבי יודן נשיאה אכריז רבי ינאי ומר אין כהונה היום. כד דמך רבי יודא נשיאה בר בריה דרבי יודה נשיאה דחף רבי חייא בר אבא לרבי זעירא בכנישתא דגופא דציפורין, וסאביה. וטמאהו כד דמכת נהוראי אחתיה דר' יהודא נשיאה שלח רבי חנינא בתר רבי מנא ולא סליק, א"ל אם בחייהון אין מטמאין להון אסור לכהן ליכנס בבית נדה כ"ש במיתתן!! אמר רבי נסא מדסה..שמא מיתתן עדיף טפי במיתתן עשו אותן כמת מצוה.

מהו שיטמא כהן לכבוד אביו ואמו? רבי יסא שמע דאתת אימיה לבוצרה הו"ל (טו' ארץ העמים) אתא

שאל לרבי יוחנן מהו לצאת? א״ל אם מפני סכנת דרכים צא אי משום כיבוד אב ואם, איני יודע. אטרח עליו רבי יוחנן, ומר, אם גמרת לצאת תבוא בשלום. אמר רבי שמואל ב״ר יצחק עוד היא צריכה! עדיין נשאר איבעיא שמע רבי אלעזר ומר, אין רשות גדולה מזו. ומותר לצאת לכבוד אביו

מהו שיטמא כהן לכבוד הרבים? תני היו שם שתי דרכים מתאימות ורבים הולכים לעיר אחרת לנחם אבל אחת רחוקה וטהורה, ואחת קרובה וטמאה. אם היו הרבים הולכין ברחוקה הולך ברחוקה אם לאו הולך בקרובה מפני כבוד הרבים. עד כדון בטומאה של דבריהם אפילו טומאה שהיא מדברי תורה? מן מה דמר ר׳ זעירא גדול הוא כבוד הרבים שהוא דוחה מצוה בלא תעשה שעה אחת, אדא אמרה אפילו בטומאה שהיא מדבר תורה.

ר׳ יונה ר׳ יוסי גליליא בשם רבי יסא בר חנינא אין שואלין הלכה לפני מיטתו של מת. והא רבי יוחנן שאל לר׳ ינאי קומי ערסיה דר׳ שמואל בן יוצדק, ״הקדיש עולתו לבדק הבית״ והוא מגיב ליה והשיב לו נימר כד הוה רחיק, או כד הוון מסקין ליה לסדרה

כבר הכניסו המת לבית״ן

והא ר׳ ירמיה שאל לר׳ זעירה קומי ערסיה דר׳ שמואל בר רב יצחק נימר כד הוה רחיק הוה מגיב ליה, כד הוה קריב לא הוה מגיב ליה.

תני הכתפים אסורין בנעילת הסנדל שמא יפסוק סנדלו של אחד מהן ונמצא מתעכב מן המצוה

רבי זעירא שרע בדיבורא נפל על הארץ בשעת ההספד אתון בעיין מיזקפניה ואשכחוניה איעני **suffering** אמרו ליה מהו כן? אמר לון לכן דאתינן!! על שם (קהלת ז) והחי יתן אל לבו:

הלכה ב משנה

קברו את המת וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו

העומדים בשורה הפנימים פטורין החיצונים חייבין:

גמרא תני אין מוציאין את המת סמוך לקרית שמע אלא א״כ הקדימו שעה אחת או אם איחרו שעה אחת כדי שיקראו ויתפללו. והא תנינן קברו את המת וחזרו... תיפתר באילין דהוו סברין דאית ביה ענה ס״ס זמן ולית ביה ענה.

תני ההספד וכל העוסקין בהספד מפסיקין לק״ש ואין מפסיקין לתפילה. מעשה היה והפסיקו רבותינו לקרית שמע ולתפילה. והא תנינן אם יכולין להתחיל ולגמור משמע שפטורין מק״ש! מתניתא ביום הראשון ומה דתני תנא ביום השני.

א״ר שמואל בר אבדומא זה שהוא נכנס לבית

הכנסת ומצאן עומדין ומתפללין, אם יודע הוא מתחיל וגומר עד שלא יתחיל שליח ציבור כדי לענות אחריו אמן יתפלל, ואם לאו אל יתפלל. באיזה אמן אמרו? תרין אמוראין חד אמר באמן של האל הקדוש וחד אמר באמן של שומע תפילה. א"ר פינחס ולא פליגי מאן דמר באמן של האל הקדוש בשבת. ומאן דמר בשומע תפילה בחול. סגי שיענה אמן אז

##תני ר' יודה אומר: היו כולם שורה אחת, העומדין משום כבוד חייבין, משום אבל פטורין. [ירדו לספד, הרואין פנים פטורין, ושאינן רואין פנים חייבין].

הוי הדא דתנינן הע ו מ ד י ן בשורה הפנימים פטורין והחיצונים חייבים משנה ראשונה. הדא דתני ה ע ו מ ד י ם משום כבוד חייבין משום אבל פטורין משנה ראשונה.

והיי דתנינן תמן סנהדרין פרק ב וכשהוא מנחם את אחרים דרך כל העם עוברין זה אחר זה והממונה ממצעו בינו לבין העם. אל' אבל עומד, ומנחמין עוברים משנה אחרונה

א"ר חנינא בראשונה היו משפחות עומדות ואבלים עוברין, משרבה תחרות מי עו מ ד בראש.... בציפורין התקין ר"י בן חלפתא שיהו המשפחות עוברות והאבלים עומדים. א"ר שמעון דתוספתא חזרו הדברים ליושנן:

הלכה ג משנה נשים ועבדים וקטנים פטורין מק"ש ומן התפילין וחייבין בתפלה ובמזוזה ובבה"מ:

גמרא נשים מניין? (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם את בניכם ולא את בנותיכם. עבדים מניין? שנאמר (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד את שאין לו אדון אלא הקב"ה יצא העבד שיש לו אדון אחר. קטנים מניין? (שמות יג) למען תהיה תורת ה' בפיך בשעה שהוא תדיר בה. ולפעמים ישן הקטן

וחייבין בתפילה כדי שיהא כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו. ובמזוזה דכתיב (דברים ו) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. וברכת המזון דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך.

תמן תנינן כל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבים והנשים פטורות וכל מ"ע שלא הזמן גרמא אחד אנשים ואחד נשים חייבין אי זהו מצות עשה שהזמן גרמא? כגון סוכה לולב שופר ותפילין ואי זו היא מצות עשה שאין הזמן גרמא כגון אבידה ושילוח הקן מעקה וציצית ר' שמעון פוטר את הנשים ממצות ציצית שהיא מצות עשה שהזמן

גרמא שהרי כסות לילה פטור מן הציצית. א"ר לייא טעמון דרבנן שכן אם היתה מיוחדת לו ליום וללילה שהיא חייבת בציצית.

תני כל מצות שאדם פטור אדם מוציא את הרבים ידי חובתן חוץ מברכת המזון והא דתנינן כל שאינו חייב בדבר אין מוציא את הרבים ידי חובתן הא אם היה חייב אפי' אם יצא מוציא א"ר לייא שנייא היא ברכת המזון דכתיב בה (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך מי שאכל הוא יברך. ר' יוסי ור' יודא בן פזי הוו יתיבין אמרין: לא מסתברא בק"ש שיהא כל אחד ואחד משנן בפיו. לא מסתברא בתפילה שיהא כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו

מה בין סוכה ומה בין לולב? סוכה אינה טעונה ברכה אלא לילי י"ט הראשון בלבד לולב טעון ברכה כל שבעה. ר' יוסי ור' אחא הוו יתבין אמרין מה בין סוכה ומה בין לולב סוכה נוהגת בלילות ובימים, ואין כאן הפסק לולב אינו נוהג אלא ביום התיב רבי יעקב דרומיא הרי תלמוד תורה נוהג בלילות כבימים!! ולמה מברכין בכל יום? מיי כדון? סוכה איפשר לה שלא ליבטל. ת"ת אפשר לו שלא ליבטל?!

תני אבל אמרו אשה מברכת לבעלה ברכת המזון ועבד מברך לרבו וקטן לאביו לא כן א"ר אחא בשם ר' יוסי בי ר' נהוראי כל שאמרו בקטן כדי לחנכו! ואיך מוציא גדול? תיפתר בעונה אחריהן אמן כיי דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו, עונה אחריהן מה שהן אומרין בהלל מיירי ותהא לו מאירה אבל אמרו תבוא מאירה לבן עשרים שצריך לבן עשר:

הלכה ד משנה בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה ועל המזון מברך לאחריה ואינו מברך לפניה ר' יהודה אומר מברך לפניה ולאחריה:

גמרא מהו מהרהר? ברכות. אבל ק"ש עצמו מוציא בשפתיו (כדלקמן) מתניתא במקום שאין מים

וכר' מאיר: דתני בעל קרי שאין לו מים לטבול הרי זה קורא את שמע ואינו משמיע לאזנו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים קורא את שמע ומשמיע לאזניו ומברך לפניה ולאחריה.

תני בעל קרי חולה שנפלו עליו תשעת קבין מים, טהר לעצמו אבל אינו מוציא את הרבים ידי חובתן עד שיבא בארבעים סאה. ר' יהודה אומר ארבעים סאה מ"מ.

ר' יעקב בר אחא ר' יסא בשם רבי יהושע בן לוי

אין קרי אלא מתשמיש המיטה, רב הונא אמר ואפי' ראה את עצמו ניאות בחלום, הוון בעיין מימר ובלבד מאשה. ר' יונה ור' יוסי תרויהון אמרין ואפי' מדבר אחר.

תמן תנינן יום הכיפורים אסור באכילה ושתייה וברחיצה וסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה. ותני עלה בעלי קריין טובלין כדרכן בצינעה ביום הכיפורים, ולית הדא פליגא על ר' יהושע בן לוי דר' יהושע בן לוי אמר אין קרי אלא מתשמיש המיטה! פתר לה בששימש מטתו מבעוד יום עיו"כ ושכח ולא טבל. והתני מעשה בר' יוסי בן חלפתא שראו אותו טובל בצינעה ביום הכיפורים אית לך מימר על אותו הגוף הקדוש בשוכח? אע"כ שראה קרי בליל יו"כ, והוצרך לטבול ביום

א"ר יעקב בר אבון כל עצמן לא התקינו את הטבילה הזאת אלא שלא יהו ישראל כתרנגולין הללו משמש מיטתו ועולה ויורד ואוכל, וכשצריך טבילה צריך לטבול כדי שיברך

ר' חנינא הוה עבר על תרעי דימוסין שערי מרחצאות בקריצתא לפני אור היום ואמר מה טובלי שחרית עושין פה! ייזלון ויתנון!! ילמדו תורה! בההיא דצפרא בבקר הוה אמר, מאן דאית ליה עבידא ייזול ועבד. מי שיש לו עבודה ילך ויעבוד....

מהו להרהר בבית הכסא? צד"ת חזקיה אמר מותר ר' יסא אמר אסור א"ר זעירא כל סבר קשי דהוה לי תמן סבירתיה! א"ר אלעזר בר שמעון כל ההוא סברא קשיא דטבול יום תמן סבירתיה!

ר' אחא בשם תנחום ביר' חייא ביומוי ר' יהושע בן לוי ביקשו לעקור את הטבילה הזאת מפני נשי הגליל שהיו נעקרות מפני הצינה. אמר להן רבי יהושע בן לוי דבר שהוא גודר את ישראל מן העבירה אתם מבקשים לעקור אותו?! מהו גודר ישראל מן העבירה? מעשה בשומר כרמים אחד שבא להיזקק עם אשת איש עד שהן מתקינין להן מקום איכן הן טובלין לאחר המעשה עברו העוברין והשבין ובטלה העבירה.

מעשה באחד שבא להיזקק עם שפחתו של רבי אמרה לו אם אין גבירתי טובלת איני טובלת ...נדה אני א"ל ולא כבהמה את! אמרה לו ולא שמעת בבא על הבהמה שהוא נסקל!!! שנאמר (שמות כב) כל שוכב עם בהמה מות יומת

א"ר חייא בר ווה כל עצמן לא התקינו את הטבילה הזאת אלא מפני תלמוד, שאם אתה אומר לו שהוא מותר אף הוא אומר אני אלך ואעשה צרכי ואינו שונה כל צורכו, ומתוך שאתה אומר אסור הוא בא ושונה כל צורכו

תמן אמרין אפי' לשמוע דברי תורה אסור א"ר יודה בר טיטס ר' אחא בשם ר' אלעזר בתחילה (שמות יט) והיו נכונים ליום השלישי אל תגשו אל אשה. אף שלא היה רק "שמיעה"

תני זבין וזבות נדות ויולדות קורין בתורה ושונין מדרש והלכות והגדות. ובעל קרי אסור בכולן ר' אבא בר אחא בשם ר' שונה הלכות ואינו שונה הגדות. תני בשם ר' יוסי שונה הילכות רגיליות שרגיל בהם ובלבד שלא יציע את המשנה. אית דבעי מימר ובלבד שלא יזכיר אזכרות

ר' זעירא בעי קומוי ר' יסא, לית רבי פשט עם ר' בון, פירקיא בליליא? אחר תשמיש, למד א"ל אין! ר' חייא בר אבא פשט עם ר' נחמיה בריה פירקיה בליליא, בההיא צפרא הוה מר מה דאית ליה עבידא ייזיל ויעביד...

מעשה באחד שעמד לקרות בתורה בנציבין כיון שהגיע להזכרה התחיל מגמגם בה אמר לו ר' יהודה בן בתירה פתח פיך ויאירו דבריך! שאין דברי תורה מקבלין טומאה א"ר יעקב בר אחא ונהגין תמן כר' אלעי בראשית הגז וכר' יאשיה בכלאי הכרם וכר' יהודה בן בתירה בבעלי קריין. כרבי אלעי בראשית הגז דתנא ר' אלעי אומר אין ראשית הגז אלא בארץ כר' יאשיה בכלאים דתני ר' יאשיה אומר לעולם אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד כר' יהודה בן בתירה בבעלי קריין דתני ר' יהודה אומר אין דברי תורה מקבלין טומאה

ר' יוסי בר חלפתא הוה אתי באיסמטא בליליא סימטא צר והוה חמרא מהלך בתריה על חד בית שיח, מקום טבילה א"ל ההוא גברא בעי מסחי לטבול ט"ע א"ל לא תסכן נפשך א"ל מן נדה ומן אשת איש ההוא גברא בעי למיסחי!! בא על א"א.. אפי' כן א"ל לא תסכן בנפשך. כיון דלא שמע ליה א"ל ייחות ההוא גברא ולא יסוק. וכן הוות ליה.

ר' יוסי בן יוסי הוה אתי באילפא ספינה חמא חד קטר גרמיה בחבלא מיחות ומיסחי ראה אחד קשר בחבל כדי לטבול א"ל לא תסכן בנפשך! א"ל ההוא מיכל בעינא! א"ל אכיל! ההוא גברא בעי מישתה! א"ל שתי! כיון דמטון ללמינה port א"ל תמן לא שרית לך אלא בגין סכנתא דנפשא, ברם הכא אסור לההוא גברא למיטעם כלום עד שעתא דיסחי

א"ר ינאי שמעתי שמקילין ומחמירין בה וכל המחמיר בה מאריך ימים בטובה [מקילין בה לרחוץ במים שאובין מחמירין בה לטבול במים חיים]

הלכה ה משנה היה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק

אלא יקצר

ירד לטבול, **אם יכול לעלות להתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא. אבל לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה עד שיטיל לתוכן מים וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות:**

גמרא מתניתא ברבים, אבל בינו לבין עצמו יפסיק. וכר"מ, ברם כר' יהודה- אפילו בינו לבין עצמו אינו מפסיק.

כשאין לו מים לטבול, אבל יש לו מים לטבול אף ר' יהודה מודה שהוא מפסיק. כלומר שאינו מתחיל...

חולה ששימש מיטתו, אמר רבי אמי אם הוא גרם לעצמו יטבול וימות... ואם באונס אין מטריחים עליו. רבי חגי בשם רבי אבא בר זבדי בין כך ובין כך אין מטריחים עליו

חולה מרגיל צריך תשעה קבין, בריא מרגיל צריך ארבעים סאה. חולה מאונס אין מטריחים עליו, בריא מאונס צריך תשעה קבין.

רבי זבדי בריה דרבי יעקב בר זבדי בשם רבי יונה עיר שמעיינה רחוק הרי זה קורא את שמע, ויורד וטובל ועולה ומתפלל אם הוא אדם מסוים עשו אותו כמעיין רחוק:

פיסקא ואם לאו יתכסה במים ויקרא: מתני' בעכורים אבל בצלולין אסור ואם הוא יכול לעכור ברגליו יעכור.

תני מרחיקים מצואת אדם ארבע אמות ומצואת כלבים ארבע אמות ובשעה שהוא נותן לעורות. רבי ירמיה בשם ר"ז נבילה שנסרחה צריך להרחיק ממנה ד' אמות. אמר רבי אבינא ומתני' אמרה כן לא במים הרעים ולא במי המ ש ר ה. אלמא כל סרחון אסור אמר רבי אמי אמר רבי שמאי תפתר במשרה של כובסין שיש בו צואת תינוקות א"ל ר' מנא, אם במשרה של כובסין, הא תנינן וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות!

תני קטן שהוא יכול לאכול כזית דגן פורשים מצואתו וממימי רגליו ד' אמות. ואם אינו יכול לאכול כזית דגן אין פורשים לא מצואתו ולא ממימי רגליו ד"א. בעון קומי רבי אבוה מפני מה פורשים מצואתו וממימי רגליו ארבע אמות? אמר לון מפני שמחשבותיו רעות. אמרין ליה ולא קטן הוא? אמר לון ולא כתיב (בראשית ח) כי יצר לב האדם רע מנעוריו! א"ר יודן מנעריו כתיב משעה שהוא ננער ויוצא לעולם.

ר' יוסי בר חנינא אמר מרחיקין מגללי בהמה ארבע אמות רבי שמואל בר רב יצחק אמר ברכים ובלבד בשל חמור ר' חייא בר אבא אמר בבא

מן הדרך. לוי אמר מרחיקין מצואת חזיר ארבע אמות ותני כן מרחיקין מצואת חזיר ארבע אמות. ומצואת הנמייה ארבע אמות ומצואת התרנגולין ארבע אמות ר' יוסי בר אבון בשם ר' חונא ובלבד באדומים. תני מרחיקין מריח רע ארבע אמות א"ר אמי מסוף ריח רע ארבע אמות. הדא דאמר לאחריו אבל לפניו עד מקום שעיניו רואות אותו. כהדא ר' לייא וחבריא הוו יתבין קומי פונדקיא ברמשא אצל hotel אחד בערב (והיה שם נוחה) אמרין מהו מימר מיליא דאוריתא? אמר לון מכיון דאילו הוה בימּמא הוינן חמיין מה קומינן, ברם כדון אסור. אילו היה יום הייינו רואין ...

תני גרף אחד של ריעי ואחד של מים צריך להרחיק ממנו ארבע אמות. נתן לתוכו לכלי-מ"ר ריקן מים כל שהוא, יקרא, ואם לאו אל יקרא. ר' זכאי אמר נתן לתוכו רביעית מים יקרא ואם לאו אל יקרא. ומהו כדי רביעית? רביעית בתוך רביעית. ??? מהני רביעית מים אפילו לכלי גדול

עוד מימרא: צריך רביעית מים לכל השתנה והשתנה [דהיינו לכל רביעית מ"ר בעינן רביעית מים]

אחד כלי קטן ואחד כלי גדול. רשב"ג אומר של אחר המיטה יקרא, ושלפני המיטה לא יקרא. ר"ש בן אלעזר אומר אפי' טריקלין עשר על עשר לא יקרא עד שיכסנו או עד שיניחנו "תחת" המיטה

ר' יעקב בר אחא בשם ר' חייא בר ווא הורי ר' חנינה תרתיה, כהדא דרבי שמעון בן אלעזר.

רבי בנימן בר יפת בשם ר' יוחנן צואה כל שהוא מבטלה ברוק ר' זעירא ר' יעקב בר זבדי הוו יתבין חמון ציאתה קם ר' יעקב בר זבדי רקק עלה א"ל ר' זעירא מן ימא לטיגנא. רק "תיכף ומיד" מועיל היתר זו (כזמן שלדין דג מן הים ומטגנין אותו שם...)

תיבה שהיא מליאה ספרים נותנה מראשותי המיטה ואינו נותנה מרגלות המיטה. ר' אבון בשם רבי חונא והוא שתהא המיטה גבוה עשרה טפחים, ובלבד שלא יהו חבלי המיטה נוגעין בתיבה.

הורי ר' יסא במקומיה דרבי שמואל בר רב יצחק כהדא דר' חונא: לא ישמש אדם מיטתו וספר תורה עמו בבית ר' ירמיה בשם ר' אבהו אם היה כרוך במפה או שהיה נתון בחלון שהוא גבוה עשרה טפחים מותר רבי יהושע בן לוי עושה לו כיליון curtain

לא ישב אדם על גבי ספסל שספר תורה נתון עליו מעשה בר' אלעזר שהיה יושב על גבי ספסל שספר תורה נתון עליו והרתיע מלפניו כמרתיע מלפני הנחש. אם היה נתון ע"ג דבר אחר מותר עד היכן ר' אבא בשם ר' חונא טפח. ר' ירמיה בשם ר' זעירא אפי' כל שהוא

דייסקי saddle שהיא מליאה ספרים או שהיו בתוכה עצמות המת הרי זה מפשילן מאחוריו ורוכב. תפילין תולה אותן מראשות המיטה ואינו תולה אותם מרגלות המיטה. ר' שמואל ר' אבהו ר' אלעזר בשם ר' חנינא רבי היה תולה את התפילין במראשות המיטה. ר' חזקיה בשם ר' אבהו ובלבד דלא יעביד כהדין דייקלרא, plumb line אלא תפילין מלמעלן ורצועות מלמטן.

תנא ר' חלפתא בן שאול העוטש בתפילתו סימן רע לו הדא דאת אמר מלמטה אבל מלמעלה לא אתיא דמר ר' חנינא אני ראיתי את רבי מפהק ומעטש ונותן ידיו על פיו אבל לא רוקק ר' יוחנן אמר אפילו רוקק, כדי שיהא כוסו פיו נקי. לפניו אסור לאחריו מותר. לימינו אסור לשמואל מותר. הדא הוא דכתיב (תהילים צא) יפל מצדך אלף וכו'

אלמא שכינה מימין

כל עמא מודיי בההין דרקק איצטלין לשם טיול בעלמא דהוא אסור. ר' יהושע בן לוי אמר הרוקק בבית הכנסת כרוקק בבבת עינו. ר' יונה רקק ושייף

ר' ירמיה ר' שמואל בר חלפתא בשם ר' אדא בר אחוה המתפלל אל ירוק עד שיהלך ארבע אמות. א"ר יוסי בי רבי אבון וכן הרוקק אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות. תני המתפלל אל יטיל את המים עד שיהלך ארבע אמות. וכן המטיל מים אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות. א"ר יעקב בר אחא לא סוף דבר עד שיהלך ארבע אמות, אלא אפי' שיהא כדי הילוך ארבע אמות. מותר לו להטיל א"ר אמי אם אומר אתה עד שיהלך ארבע אמות יהא אסור, אני אומר אחר בא והתפלל שם!

רבי אבא בשם רב צואה עד שתיבש כעצם, מים כל זמן שהן מטפיחין. גניבא אמר מים כל זמן שרישומן ניכר. שמואל אמר עד שיקרמו פניה. שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן עד שיקרמו פניה. ר' ירמיה ר' זעירא בשם רב צואה אפי' עשויה כעצם אסורה. אמר חזקיה, ר' אבא מחמיר במים יותר מן הצואה. א"ל ר' מנא מן הדא דגניבא? שמים אסור אפי' רישומן ניכר, משא"כ צואה מותר כיבשה א"ל אפילו עשויה כעצם אסורה מפני שמשמשה קיים. מים אין משמשה קיים: ושמא מים קיל (ושרי "רישומן ניכר") עיין בסוף הספר

הלכה ו משנה זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה צריכים טבילה ור' יהודה פוטר:

גמרא ## מ"ט דר"י? משום מה מועיל הוא שהוא טובל, או שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה. מה נפיק מביניהון? ראה קרי, ואח"כ זוב אין תימר מה מועיל שהוא טובל, מועיל הוא?! אין תימר משום שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה, עד כדון כשבאת לו

טומאה קלה לבסוף אפי' באת לו טומאה חמורה לבסוף?! שמא אף ר"י מודה. שכבר אל טומאה קלה "לפני" החמורה נשמענא מן הדא והמשמשת שראתה נדה צריכה טבילה ור"י פוטר הדא אמרה היא הדא היא הדא:

פרק ד

הלכה א משנה תפילת השחר עד חצות ר' יהודה אומר עד ד' שעות תפילת המנחה עד הערב ר' יהודה אומר עד פלג המנחה. תפילת הערב אין לה קבע ושל מוספים כל היום:

גמרא כתיב (דברים יא) לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם וכי יש עבודה בלב? ואיזו זו תפילה וכן הוא אומר (דניאל ו) אלהך די אנת פלח ליה בתדירא הוא ישזבינך וכי יש פולחן בבבל ואיזו זו תפילה יכול יהא מתפלל שלשתן כאחת פירש בדניאל (שם) וזמנין תלתא ביומא הוא ברך על ברכוהי וגו' יכול יהא מתפלל לכל רוח שירצה ת"ל (שם) וכוין פתיחין ליה בעליתה נגד ירושלם יכול משבאו לגולה כן ת"ל (שם) כל קבל דהוה עביד מן קדמת דנא יכול יהא מתפלל שלשתן בכל שעה שירצה כבר פירש דוד (תהלים נה) ערב ובוקר וצהרים וגו' יכול יהא מגביה קולו ומתפלל פירש בחנה (שמואל א א) וחנה היא מדברת על לבה יכול יהא מהרהר בלב ת"ל (שם) רק שפתיה נעות הא כיצד מרחיש בשפתותיו אמר רבי יוסי בר חנינא מן הפסוק הזה את למד ד' דברים וחנה היא מדברת על לבה מכאן שהתפילה צריכה כוונה רק שפתיה נעות מכאן שהוא צריך להרחיש בשפתותיו וקולה לא ישמע מכאן שלא יגביה אדם את קולו ויתפלל ויחשבה עלי לשיכורה מכאן שהשיכור אסור להתפלל:

העתק מפרק א מילתיה דחנן בר אבא פליגא דחנן בר אבא אמר לחבריא נימר לכון מילתא טבתא דחמית לרב עביד ואמריתה קומי דשמואל וקם ונשקי על פומי. "ברוך אתה" שוחה, בא להזכיר את השם זוקף. שמואל אמר ואנא אמרית טעמא ה' זוקף כפופים. א"ר אמי לא מסתברא דלא אמר אלא מפני שמי ניחת הוא. א"ר אבין אלו הוה כתיב "בשמי" ניחת הוא הוה יאות לית כתיב אלא "מפני" שמי ניחת הוא קודם עד שלא הזכיר את השם כבר ניחת הוא.

ר' אבא בר זבדי מצלי בקלא רבי יונה כד הוה

מצלי בכנישתא הוה מצלי בלחישה וכד הוה מצלי גו בייתיה הוה מצלי בקלא עד דילפון בני בייתיה צלותיה מיניה. אמר ר׳ מנא ובני בייתיה דאבא ילפי צלותא מיניה.

ומאיכן למדו ג׳ תפילות? רבי שמואל בר נחמני אמר כנגד ג׳ פעמים שהיום משתנה על הבריות בשחר צריך לאדם לומר מודה אני לפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שהוצאתני מאפילה לאורה במנחה צריך אדם לומר מודה אני לפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי כשם שזכיתני לראות החמה במזרח כך זכיתי לראות במערב בערב צריך לומר יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי כשם שהייתי באפילה והוצאתני לאורה כך תוציאני מאפילה לאורה ריב״ל אמר תפילות מאבות למדום תפילת השחר מאברהם אבינו (בראשית יט) וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה׳ ואין עמידה אלא תפילה כמה דתימר (תהלים קו) ויעמוד פינחס ויפלל תפילת המנחה מיצחק אבינו (בראשית כד) ויצא יצחק לשוח בשדה ואין שיחה אלא תפילה כמה דאת אמר (תהלים קב) תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה׳ ישפוך שיחו תפילת הערב מיעקב אבינו (דברים כח) ויפגע במקום וילן שם ואין פגיעה אלא תפילה כמה דתימר (ירמיהו כז) יפגעו נא בה׳ צבאות ואומר (ירמיהו ז) אל תשא בעדם רינה ותפלה ואל תפגע בי

ורבנן אמרי תפילות מתמידין גמרו תפלת השחר מתמיד של שחר (במדבר כח) את הכבש אחד תעשה בבוקר תפילת המנחה מתמיד של בין הערבים (שם) ואת הכבש השני תעשה בין הערבים תפילת הערב לא מצאו במה לתלותה ושנו אותה סתם הדא היא דתנינן תפילת הערב אין לה קבע ושל מוספין כל היום. אמר רבי תנחומא עוד היא קבעו אותה כנגד איכול איברים ופדרים שהיו מתאכלין על גבי המזבח כל הלילה.

רי״א עד ד שעות... מדברי תורה למד רבי יהודה דתני רבי ישמעאל (שמות טז) וחם השמש ונמס, בארבע שעות. אתה אומר בארבע שעות או אינו אלא בשש שעות? אז נימס המן כשהוא אומר (בראשית יח) כחום היום הרי שש שעות אמור, הא מה אני מקיים וחם השמש ונמס בד׳ שעות. ואת דריש (שמות טז) בבוקר בבוקר מה בבוקר שנאמר להלן בארבע שעות אף בבוקר שנאמר כאן בד׳ שעות. בארבע שעין שמשא חמין וטולא קריר, יש גל קר (וכן ״השמש״) בשית שעין, שמשא חמין וטולא חמין. א״ר תנחומא מהו כחום היום בשעה שאין צל לכל ברייה. ר׳ יסא מצלי בתלת שעין ר׳ חייא בר ווא מצלי בתלת שעין. ר׳ ברכיה חמוניה לאו אותו קרי קרית שמע ומצלי בתר תלת שעין והא תנינן הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה נימר כבר קיבל מלכות שמים בעונתה

אי בעית אימא מעדות למד ר' יודה. דמר ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי בימי מלכות יון היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני גדיים באותה שעה האיר הקב"ה עיניהם ומצאו שני טליים מבוקרים בלישכת הטלאים על אותה שעה העיד ר' יודה בר בבא על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות א"ר לוי אף בימי מלכות רשעה הזאת היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להם שני כבשים ובסוף שלשלו להן ב' קופות של זהב והעלו להם שני חזירים לא הספיקו להגיע לחצי חומה עד שנעץ החזיר בחומה ונזדעזעה החומה וקפץ מ' פרסה מארץ ישראל באותה שעה גרמו העונות ובטל התמיד וחרב הבית. מ"ט דרבנן? דאמרי עד חצות שנים ליום חלוק את היום. טעמא דר"י שנים ליום חובה ליום. שנים ליום שני פרקליטין ליום. שנים ליום שתהא הקדישן לשם היום. [והוא שיהא יודע איזה מהן נשחט שחרית, ואיזה מהן נשחט ערבית]

שנים ליום שתהא שחיטתן כנגד היום. הדא היא דתנינן תמן תמיד של שחר היה נשחט על קרן מערבית צפונית על טבעת שניה כנגד היום ושל בין הערבים היה נשחט על קרן צפונית מזרחית על טבעת שניה כנגד היום.

ר' חייא בשם רבי יוחנן תפלת המנחה ותפילת המוספין תפלת המנחה קודמת הוון בעון מימר כשאין ביום כדי להתפלל שניהם אבל אם יש ביום כדי להתפלל שניהם תפלת מוסף קודמת ר"ז בשם ר' יוחנן אפילו יש ביום כדי להתפלל שניהם תפלת המנחה קודמת. רבי נתן בר טוביה בשם רבי יוחנן אפילו יש ביום כדי להתפלל שניהם תפילת המנחה קודמת.

והתני הקדים תפלת המנחה לתפלת המוספים יצא. לשעבר, הא בתחילה לא בדא! פתר לה בשלא הגיע זמן התפילה כ לפני "מנחה קטנה" כהדא דריב"ל מפקד לתלמידיו אין הוה לכון אריסטון סעודה גדולה לאכול ומטא יומא לשית שעין, עד דלא תסקון לאריסטון, תיהוין מצלון דמנחתא עד דלא תסקון.

וכמה הוא פלג המנחה? אחת עשרה שעין חסר רביע. תמן תנינן תמיד נשחט בשמנה ומחצה וקרב בתשע ומחצה. [ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמנה ומחצה בין בחול בין בשבת] ר' ירמיה בעי הכא את עביד מנחה שתי שעות ומחצה והכא שנשחט בשמונה ומחצה—הרי 3.5 שעות עד הלילה את עביד מנחה שלש שעות ומחצה! אמר רבי יוסי לא הוקשה תפלת המנחה לתמיד של בין הערבים, אלא לקטרת מה טעם? (תהלים קמא) תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב צא

שעה אחת לעיסוקו ואת עביד מנחה שתי שעות ומחצה

רבי יוסי בן חנינא היה מתפלל עם דמדומי חמה כדי שיהא עליו מורא שמים כל היום. אמר רבי יוסי בן חנינא ויהא חלקי עם המתפללים עם דמדומי חמה מה טעם (תהלים לב) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא מהו לעת מצוא לעת מצויין של יום. אחוי דאימיה דרב אדא הוה מצייר צורר בגדו גולתיה דרב, א"ל: כד תיחמי שמשא בריש דיקלי תיהב לי גולתי דנצלי דמנחתא. ושמשא בריש דיקלי תמן, אימּמא הוא הכא!! כשחמה בראש דקל בבבל, אכתי יום הוא בארץ ישראל! דמר רבי יוחנן (ישעיהו מד) האומר לצולה חרבי זו בבל שהיא זוטו של עולם

[אמר רבי יוחנן למה נקרא שמה צולה ששם צללו מיתי דור המבול (ירמיהו נא) גם בבבל לנפול חללי ישראל גם בבבל נפלו חללי כל הארץ. כתיב (בראשית יא) וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם אמר ריש לקיש למה נקרא שמה שנער ששם ננערו מיתי דור המבול ד"א שנער שהם מתים בתשנוק suffocation בלא נר ובלא מרחץ דברים אלו חסרים בבבל ד"א שנער שהם מנוערים מן המצות בלא תרומה ובלא מעשר ד"א שנער ששריה מתים נערים ד"א שנער שהעמידו שונא ועָר להקב"ה ואי זה זה נבוכדנצר הרשע]

רב כר' יהודה?! דס"ל רק עד פלג שרי? אין תעבדינא כרבנן לית ר"י מודי. אין תעבדינא כר"י אוף רבנן מודו: החמיר כר"י...

מניין לנעילה? אמר ר' לוי (ישעיהו א) גם כי תרבו תפלה מכאן שכל המרבה בתפלה נענה מחלפא שיטתיה דרבי לוי תמן אמר ר' אבא בריה דרב פפי ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי (משלי יד) בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור חנה ע"י שריבתה בתפלה קצרה בימיו של שמואל [שאמרה (שמואל א א) וישב שם עד עולם והלא אין עולמו של לוי אלא חמשים שנה דכתיב (במדבר ח) ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה והוויין ליה חמשין ותרתין אמר רבי יוסי בר רבי בון שתים שגמלתו וכא אמר הכין!] אי אמרה, כן ליחיד אין להרבות כאן לציבור

ר' חייא בשם ר' יוחנן ר' שמעון בן חלפתא בשם ר"מ (שמואל א א) והיה כי הרבתה להתפלל לפני ה' מכאן שכל המרבה בתפלה נענה:

אימתי הוא נעילה? רבנן דקיסרין אמרין איתפלגון רב ור' יוחנן רב אמר בנעילת שערי שמים. בלילה ור"י אמר בנעילת שערי היכל. ביום אמר ר' יודן אנתורדיא מתני' מסייע לר"י בג' פרקים הכהנים נושאים את כפיהם ד' פעמים ביום בשחרית ובמוסף במנחה ובנעילת שערים בתעניות ובמעמדות וביה"כ אית לך מימר נעילת שערי שמים?! נשיאות כפיים ביום—אל'

נעילה ביום

אחוי דאימא דרב אדא הוה צייר גולתיה דרב בצומא רבא א"ל כד תיחמי שמשא בריש דיקלי תיהב לי גולתי דנצלי נעילת שערים. מחלפא שיטתיה דרב תמן הוא אמר בנעילת שערי שמים וכא אמר בנעילת שערי היכל אמר רב מתנה על ידי דרב מאריך בצלותא סגין, הוה מגיע לנעילת שערי שמים

נעילה מהו שתפטר את של ערב? ר' אבא ורב הונא בשם רב נעילה פוטרת את של ערב. א"ל ר' אבא לרב הונא היאך הוא מזכיר של הבדלה? אמר ר' יונה לרבי אבא היאך יהא שבע פוטרת שמונה עשרה? א"ל ולא כבר איתתבת, א"ל בגין דאיתתבת תיבטל? אמר ר' יוסי מה דאקשי ר' אבא קשי יאות, מה דאקשי ר' יונה לא קשי יאות. קל הקילו עליו משום תעניתו שיהו שבע פוטרות שמונה עשרה

רבי אבא בר ממל אמר לחברייא, מריי! מן כולכון שמעית שאין נעילה פוטרת של ערב. ר' סימון בשם ריב"ל אין נעילה פוטרת של ערב. א"ר יוסי ב"ר בון ותני ר"ח בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה במ"ש ובמוצאי יה"כ ובמוצאי תענית ציבור

ר' יצחק בר נחמן בשם ריב"ל: יה"כ שחל להיות בשבת אע"פ שאין נעילה בשבת מזכיר של שבת בנעילה. אוספין עליה: ר"ח שחל להיות בתענית ציבור אע"פ שאין נעילה בר"ח מזכיר הוא של ר"ח בנעילה. רבי סימון בשם ריב"ל שבת שחל להיות בחנוכה אע"פ שאין מוסף בחנוכה מזכיר של חנוכה במוסף. אוספין עליה: ר"ח שחל להיות בתוכה אע"פ שאין מוסף בחנוכה מזכיר הוא של חנוכה במוסף.

#ראש חודש שחל להיות בתענית, היך מזכיר הוא של ר"ח? בנעילה ר' זעירא אומר בהודייה ר' אבא בר ממל אמר בעבודה ר' אבינא אמר אומרה ברכה רביעית אמר ר' אבא מה מצינו בכל מקום אומרה ברכה רביעית אף כאן אומרה ברכה רביעית וכן נפק עובדא כהדא דר' אבא. במה קורין? ר' יוסי אומר קורין ברכות וקללות ולא בשל ר"ח אמר ליה ר' מנא בגין מודעתין כי תענית?! רביעין על מעיהן ולא ידעין דהוא תעניתא!! מונחין על בטניהן ואינם יודעין שהוא תענית? א"ל להודיעך שקורין ברכות וקללות...

ר' יודן קפודקיא אמר קומי ר' יוסי בשם ר' יודה בן פזי קורין בר"ח קם ר' יוסי עם ר' יודה בן פזי א"ל את שמעת מאבוך הדא מילתא? א"ל אבא לא הוה אמר כן אלא בעין טב על ידי דאינון ידעין דהוא ריש ירחא שאם מקדשין החודש קורין בר"ח הא שאר כל המקומות קורין ברכות וקללות.

ירמיה ספרא שאל לר' ירמיה ר"ח שחל להיות בשבת במה קורין? א"ל קורין בר"ח. א"ר חלבו קומי ר' אמי ומתניתא אמרה כן! לכל מפסיקים לראשי חדשים ולחנוכה ולפורים. יצחק סחורא שאל לר' יצחק ר"ח שחל להיות בחנוכה במה קורין? א"ל קורין שלשה בר"ח ואחד בחנוכה. ר' פינחס ור' סימון ר' אבא בר זמינא מטו בה בשם רבי אבדומי דמן חיפא קורין שלשה בחנוכה וא' בר"ח. להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ר"ח. בר שלמיא ספרא שאל לר' מנא, הגע עצמך שחל ר"ח של חנוכה להיות בשבת, ולא שבעה אינון קורין, [6 לחנוכה ואחד לר"ח] אית לך למימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ר"ח?! שאילתינהו לספרייא א"ל והדא שאילתא דספרא!! שאלה טובה

ר' מפקד לאבדן אמוריה, אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי ליצלי דרמשא, עד יומא קאים יתפלל של ערבית כשעדיין היום קיים רבי חייא בר ווה מפקד לאמוריה אכריז קומי צבורא מאן דמצלי יצלי, דרמשא עד יומא קאים. א"ר חנינא משכני ר' ישמעאל בי ר' יוסי אצל פונדק א' אמר לי כאן נתפלל אבא של ליל שבת בע"ש א"ר אמי ר' יוחנן פליג ולא הוה צריך מפלגא על הדא, למה? שכן מוסיפין מחול על הקודש. ועוד דסלקון חומרייא מן ערב לציפורין ואמרו כבר שבת ר' חנינא בן דוסא בעירו. ווידא אמרה דא: דאמר ר"ח משכני ר' ישמעאל ב"ר יוסי אצל פונדק אחד אמר לי כאן נתפלל אבא של מוצאי שבת בשבת ואפילו אף עלה לא הוה צריך מפלגא, דר' מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא, עד יומא קאים. ר' חייא בר ווא מפקד לאמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי, דרמשא עד יומא קאים.

דבית רבי ינאי אמרין עלה אדם על מטתו אין מטריחין אותו לירד. להתפלל ערבית אמר ר"ז כל מאן דהוינא עביד כן הוינא מפחד בליליא. לית לך אלא כהדא דרבי מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא, עד יומא קאים. רבי חייא בר ווא מפקד לאמוריה מאן דמצלי יצלי דרמשא, עד יומא קאים: יתפלל את של ערב מבעוד יום...

אמר רבי יעקב בר אחא תניא תמן תפילת הערב מהו ר"ג אמר חובה רבי יהושע אומר רשות אמר ר"ח אתיין אילין פלגוותא כאינון פלגוותא מ"ד חובה אין נעילה פוטרת של ערב ומ"ד רשות נעילה פוטרת של ערב ומעשה בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע תפלת הערב מהו א"ל רשות בא ושאל את ר"ג תפלת הערב מהו א"ל חובה א"ל והא רבי יהושע אמר לי רשות א"ל למחר כשאכנס לבית הוועד עמוד ושאל את ההלכה הזאת למחר עמד אותו תלמיד ושאל את ר"ג תפלת הערב מהו א"ל חובה א"ל והא ר' יהושע אמר לי רשות אמר

ר"ג לר' יהושע את הוא אומר רשות א"ל לאו א"ל עמוד על רגליך ויעידו בך והיה ר"ג יושב ודורש ורבי יהושע עומד על רגליו עד שרינ‌נו כל העם ואמרו לרבי חוצפית המתורגמן הפטר את העם אמרו לרבי זינון החזן אמור התחיל ואמר התחילו כל העם ועמדו על רגליהם ואמר לו (נחום ג) כי על מי לא עברה רעתך תמיד הלכו ומינו את ראב"ע בישיבה בן שש עשרה שנה ונתמלא כל ראשו שיבות והיה ר"ע יושב ומצטער ואמר לא שהוא בן תורה יותר ממני אלא שהוא בן גדולים יותר ממני אשרי אדם שזכו לו אבותיו אשרי אדם שיש לו יתד במי להיתלות בה וכי מה היתה יתידתו של ראב"ע שהיה דור עשירי לעזרא וכמה ספסלין היו שם רבי יעקב בר סיסי אמר שמונים ספסלין היו שם של תלמידי חכמים חוץ מן העומדים לאחורי הגדר רבי יוסי ב"ר אבון אמר שלש מאות היו שם חוץ מן העומדים לאחורי הגדר כיי דתנינן תמן ביום שהושיבו את ראב"ע בישיבה תמן תנינן זה מדרש דרש ראב"ע לפני חכמים בכרם ביבנה וכי כרם היה שם אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשוין שורות שורות ככרם מיד הלך לו ר"ג אצל כל אחד ואחד לפייסו בביתו אזל גבי רבי יהושע אשכחיה יתיב עביד מחטין א"ל אילין את חיי א"ל ועד כדון את בעי מודעי אוי לו לדור שאתה פרנסו א"ל נעניתי לך **i submit myself to thee** ושלחון גבי ראב"ע חד קצר כוכס ואית דמרין ר"ע הוה א"ל מי שהוא מזה בן מזה יזה מי שאינו לא מזה ולא בן מזה יימר למזה בן מזה מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה א"ל נתרציתם? אני ואתם נשכים לפתחו של ר"ג אעפ"כ לא הורידוהו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין:

הלכה ב משנה ר' נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה. אמר לו מה טיבה של תפלה זו? אמר להן בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי וביציאתי אני נותן הודייה על חלקי:

גמרא בכניסתו מהו אומר? יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שלא אקפיד כנגד חבירי ולא חבירי יקפידו כנגדי שלא נטמא את הטהור ולא נטהר את הטמא שלא נאסור את המותר ולא נתיר את האסור ונמצאתי מתבייש לעולם הזה ולעולם הבא וביציאתו מהו אומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שנתת חלקי מיושבי בית המדרש ובתי כנסיות ולא נתת חלקי בבתי תרטיות ובבתי קרקסיות שאני עמל והן עמלים אני שוקד והן שוקדים אני עמל לירש גן עדן והן עמלים לבאר שחת שנאמר (תהלים טז) כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות

שחת רבי פדת בשם רבי יעקב בר אידי ר"א היה מתפלל שלש תפילות לאחר תפילתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שלא תעלה שנאתינו על לב אדם ולא שנאת אדם תעלה על לבינו ולא תעלה קנאתינו על לב אדם ולא קנאת אדם תעלה על לבינו ותהא תורתך מלאכתנו כל ימי חיינו ויהיו דברינו תחנונים לפניך ר' חייא בר אבא מוסיף ותייחד לבבינו ליראה את שמך ותרחקנו מכל מה ששנאת ותקרבנו לכל מה שאהבת ותעשה עמנו צדקה למען שמך דבית ר' ינאי אמרין הנוער משנתו צריך לומר ברוך אתה ה' מחיה המתים רבוני חטאתי לך יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתתן לי לב טוב חלק טוב יצר טוב חבר טוב שם טוב עין טובה ונפש טוב ונפש שפלה ורוח נמוכה אל יתחלל שמך בנו ואל תעשינו שיחה בפי כל הבריות ואל תהי אחריתינו להכרית ולא תקוותנו למפח נפש ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם ואל תמסור מזונותינו בידי בשר ודם שמתנתם מעוטה וחרפתם מרובה ותן חלקנו בתורתך עם עושי רצונך בנה ביתך היכלך עירך ומקדשך במהרה בימינו רבי חייא בר ווא מצלי יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתתן בלבינו לעשות תשובה שלימה לפניך שלא נבוש מאבותינו לעולם הבא רבי יודן בי רבי ישמעאל קבע ליה לאמוריה דיימר בתר פרשתיה כן ר' תנחום בר איסכלוסטיקא מצלי ויהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתשבור ותשבית עולו של יצר הרע מלבינו שכך בראתנו לעשות רצונך ואנו חייבים לעשות רצונך את חפץ ואנו חפצים ומי מעכב שאור שבעיסה גלוי וידוע לפניך שאין בנו כח לעמוד בו אלא יר"מ ה' אלהי ואלהי אבותי שתשביתהו מעלינו ותכניעהו ונעשה רצונך כרצוננו בלבב שלם ר' יוחנן הוה מצלי יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתשכן בפוריינו אהבה ואחוה שלום וריעות ותצליח סופינו אחרית ותקוה ותרבה גבולנו בתלמידים ונשיש בחלקינו בג"ע ותקנינו לב טוב וחבר טוב ונשכים ונמצא ייחול לבבינו ותבא לפניך קורת נפשינו לטובה: וביציאתי אני נותן הודייה על חלקי: אמר רבי אבון לאל שחלק לי דיעה ומעשה טוב:

הלכה ג משנה ר"ג אומר בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה ורבי יהושע אומר מעין שמונה עשרה ר"ע אומר אם שגורה תפלתו בפיו יתפלל שמונה עשרה ואם לאו מעין שמונה עשרה:

גמרא ולמה שמונה עשרה? אמר ריב"ל כנגד שמונה עשרה מזמורים שכתוב מראשו של תילים עד (תהלים כ) יענך ה' ביום צרה. אם יאמר לך אדם תשע עשרה הן! אמור לו (תהלים ב)

למה רגשו גוים לית הוא מינהון שהוא ממזמור הראשון מכאן אמרו המתפלל ולא נענה צריך תענית. א"ר מנא רמז לת"ח שאדם צריך לומר לרבו תשמע תפילתך. כביכול אומרים לד' ש"ייענה תפילתו"

#אמר רבי סימון כנגד י"ח חוליות שבשדרה שבשעה שאדם עומד ומתפלל צריך לשוח בכולן מה טעם (תהלים לה) כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. אמר רבי לוי כנגד י"ח אזכרות שכתוב (תהלים כט) בהבו לה' בני אלים. אמר רבי הונה אם יאמר לך אדם תשע עשרה אינון הרי יש 19 ברכות אמור לו של מינים כבר קבעו חכמים ביבנה. התיב ר"א ב"ר יוסי קומי ר' יוסי והא כתיב (שם) אל הכבוד הרעים שמא זה כנגד מינים? א"ל והתני כולל של מינים ושל פושעים במכניע זדים ושל זקנים ושל גרים במבטח לצדיקים ושל דוד בבונה ירושלים אית לך מספקא לכל חדא וחדא מנהו אדכרה! יש לך מספיק! [לאחר שהוסיפו ברכת המינים, חיברו בונה ירושלים לצמח דוד יחד]

רבי חנינא בשם רבי פינחס כנגד י"ח פעמים שאבות כתובים בתורה אברהם יצחק יעקב אם יאמר לך אדם י"ט הם אמור לו (בראשית כח) והנה ה' נצב עליו לית הוא מינהון אם יאמר לך אדם י"ז הם אמור לו (בראשית מח) ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק מינהון

רבי שמואל בר נחמני בשם ר' יוחנן כנגד י"ח ציוויין שכתוב בפרשת משכן שני אמר רבי חייא בר ווא ובלבד מן (שמות לא) ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן עד סופיה דסיפרא

שבע של שבת מניין אמר רבי יצחק כנגד ז' קולות שכתוב בהבו לה' בני אלים אמר ר' יודן אנתוריא כנגד ז' אזכרות שכתוב במזמור שיר ליום השבת

תשע של ראש השנה מניין אמר רבי אבא קרטוגנא כנגד תשע אזכרות שכתוב בפרשת חנה וכתיב בסופה (שמואל א ב) ה' ידין אפסי ארץ

כ"ד של תעניות מניין רבי חלבו ור"ש בר רב נחמן תרוויהון אמרין כנגד כ"ד פעמים שכתוב בפרשה של שלמה רינה ותפילה ותחינה

רבי זעירא בשם רבי ירמיה יחיד בתענית ציבור צריך להזכיר מעין המאורע איכן הוא אומרה בין גואל ישראל לרופא חולים ומה אומר עננו ה' עננו בעת ובעונה הזאת כי בצרה גדולה אנחנו אל תסתיר פניך ממנו ואל תתעלם מתחינתינו כי אתה ה' עונה בעת צרה פודה ומציל בכל עת צרה וצוקה ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יוציאם בא"י העונה בעת צרה. ר' ינאי בשם ר' ישמעאל בשם בית ר' ינאי אומר בשומע תפלה: ר' יונה בשם רב אפילו יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע.

[ר' זעירא בשם רב הונא כלילי של שבת וכיומו]

מזכיר גם בשל ערבית שלפניו

אמר רבי מנא אנא דלא בדקתה אין כהדא דר' ירמיה אין כהדא דרבי ינאי בשם רבי ישמעאל סלקית לסידרה לצהכ"ן ושמעית רב חונה בשם רב אפי' יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע. התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא "בכל יום" אדם מתפלל י"ח ולא י"ט [במוצ"ש ובמוצאי יה"כ ובמוצאי ת"צ]

[מן מה דמר רבי יוסי מתניתא פליגא הוי כן איתתבת בין גואל ישראל לרופא חולים]

א"ר אחא בר יצחק בשם רבי חייא דציפורין יחיד בט"ב צריך להזכיר מעין המאורע מהו אומר רחם ה' אלהינו ברחמיך הרבים ובחסדיך הנאמנים עלינו ועל עמך ישראל ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל העיר האבילה והחריבה וההרוסה והשוממה הנתונה ביד זרים הרמוסה ביד עריצים ויירשוה לגיונות ויחללוה עובדי פסילים ולישראל עמך נתת נחלה ולזרע ישורון ירושה הורשתה כי באש היצתה ובאש את עתיד לבנותה כאמור ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה רבי אבדימא דציפורין בעי קומי רבי מנא איכן אומרה א"ל ועדיין אין את לזו?! כל דבר שהוא לבא אומרה בעבודה, וכל דבר שהוא לשעבר אומרה בהודאה. ומתניתא אמרה כן ונותן הודאה לשעבר וצועק לעתיד לבא:

איזהו שבע מעין י"ח רב אמר סוף כל ברכה וברכה ושמואל אמר ראש כל ברכה וברכה אית תניי תני שבע מעין י"ח ואית תניי תני י"ח מעין י"ח מאן דמר שבע מעין י"ח מסייע לשמואל ומאן דמר י"ח מעין י"ח מסייע לרב רבי זעירא שלח לר' נחום גבי רבי ינאי בי ר' ישמעאל א"ל איזהו מעין שבע מעין י"ח דשמואל א"ל הבינו רצה תשובתנו סלח לנו גואלנו רפא חליינו ברך שנותינו אמר ר' חגי אם היו גשמים אומרים גשמי ברכה אם היו טללים אומרים בטללי ברכה כי מפוזרים אתה מקבץ ותועין עליך לשפוט ועל הרשעים תשית ידך וישמחו כל חוסי בך בבנין עירך ובחידוש בית מקדשך ובצמח דוד עבדך כי טרם נקרא אתה תענה כאמור והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע ברוך אתה ה' שומע תפילה ואומר ג' ברכות ראשונות וג' ברכות אחרונות ואומר ברוך ה' כי שמע קול תחנוני:

הלכה ד משנה

ר"א אומר העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים.

רבי יהושע אומר המהלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה מעין י"ח ואומר הושיעה ה' את עמך את ישראל בכל פרשת העיבור פרשת דרכים יהיו

צרכיהם לפניך בא"י שומע תפלה ותחנונים:

גמרא ר' אבהו בשם ר"א ובלבד שלא יהא כקורא באיגרת. ר' אחא בשם ר' יוסי צריך לחדש בה דבר בכל יום. אחיתופל היה מתפלל שלש תפלות חדשות בכל יום. אמר ר"ז כל זמן דהוינא עביד כן הוינא טעי לית לך אלא כיי דמר רבי אבהו בשם ר"א ובלבד שלא יהא כקורא כאיגרת. רבי אליעזר היה מתפלל תפלה חדשה בכל יום רבי אבהו היה מברך ברכה חדשה בכל יום רבי יוסי ציידניא בשם רבי יוחנן לפני תפלתו הוא אומר (תהלים כב) ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך ולאחר תפלתו הוא אומר (תהלים יט) יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי רבי יודן אמר תרוויהון קומי צלותיה.

היה עומד בתפלה ונזכר שהתפלל רב אמר חותך ושמואל אמר אינו חותך שמעון בר ווא אומר בשם רבי יוחנן ולוואי שיתפלל אדם כל היום למה שאין תפילה מפסדת ר"ז בעי קומי רבי יוסי לית מילתיה דרבי יוחנן אמר ספק התפלל ספק לא התפלל אל יתפלל ולא אגיביה נ"א הס"ד לו אתא רבי אבוה בשם רבי יוחנן ספק נתפלל ספק לא נתפלל אל יתפלל רבי חנינא לא אמר כן, אלא בעיין קומי רבי יוחנן ספק נתפלל ספק לא נתפלל? אמר לון ולואי שמתפללין כל היום למה שאין תפלה מפסדת.

היה עומד ומתפלל בשבת ושכח של שבת והזכיר של חול ר' חונה אמר איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת חד אמר חותך את הברכה וחרנא אמר גומר את הברכה הכל מודים בחונן הדעת שהוא גומרה והא כרבי דרבי אמר תמה אני היאך בטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה תפלה מניין אמר רבי יצחק גדולה היא הדיעה שהיא ממוצע בין שתי אזכרות שנאמר (שמואל א ב) כי אל דיעות ה' אית דבעי משמעינה מן הדא (משלי ב) אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא:

רבי שמעון בר אבא בשם ר"ח כל הדרכים בחזקת סכנה רבי יונה כד הוה נפיק לאכסניא הוה מפקד גו ביתיה רבי מנא כד הוה אזיל מסחי במרחץ שהיא ניסוקת הוה מפקד גו ביתיה רבי חנינא בריה דרבי אבוה ר"ש בר אבא בשם ריב"ל כל החולי בחזקת הסכנה.

ר' אחא בשם ר' אסא כל מה שש"ץ עובר לפני התיבה ותובע צרכי עמך לפניך

רבי פינחס ר' לוי ר' יוחנן בשם מנחם דגלייא זה שעובר לפני התיבה אין אומר לו בוא והתפלל אלא "בוא וקרב" עשה קרבנינו עשה צרכינו עשה מלחמותינו פיים בעדינו

אחרים אמרי צורכי עמך ישראל מרובין ודעתן

קצרה אלא יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתתן לכל בריה ובריה צרכיה ולכל גויה וגויה די מחסורה ברוך ה' כי שמעת קול תחנוני בא"י שומע תפלה רב חסדא אמר הלכה כאחרים

רב חסדא אמר שלש ברכות הראשונות ושלש האחרונות

אית תניי תני מתפלל ואח"כ תובע צרכיו ואית תניי תני תובע צרכיו ואחר כך מתפלל מאן דמר מתפלל ואח"כ תובע צרכיו (תהלים קב) תפילה לעני כי יעטוף ואח"כ ולפני ה' ישפוך שיחו ומאן דמר תובע צרכיו ואח"כ מתפלל (מלכים א ו) לשמוע אל הרינה ואח"כ אל התפילה

דברי חכמים: ר' זעירא בשם רב הונא יחיד תובע צרכיו בשומע תפילה

ר' אבא רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך אדם להתפלל במקום שהוא מיוחד לתפילה. ומה טעם? (שמות כ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אשר תזכיר את שמי אין כתב כאן אלא בכל המקום אשר אזכיר. א"ר תנחום בר חנינא צריך אדם לייחד לו מקום בבית הכנסת להתפלל ומה טעם (שמואל ב טו) ויהי דוד בא עד הראש אשר השתחוה שם לאלהים אין כתיב כאן אלא אשר ישתחוה שם לאלהים.

ר' יסא ר' חלבו ר' ברכיה ר' חלבו מטי בה בשם ר' אבדומה דמן חיפא צריך אדם להסב פניו לכותל להתפלל מה טעם (מלכים ב כ) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר

באיזה קיר נשא עיניו? ריב"ל אמר בקיר של רחב נשא עיניו (יהושע ב) כי ביתה בקיר החומה אמר לפניו רבש"ע רחב הזונה שתי נפשות הצילה לך ראה כמה נפשות הצלת לה הדא היא דכתיב (יהושע ו) ויבאו הנערים וגו' תני ר"ש בן יוחי אפי' היתה במשפחתה מאתים אנשים והלכו ודבקו במאתים משפחו' כולהם ניצולו בזכותה אבותי שקירבו לך כל הגרים האילו על אחת כמה וכמה! רבי חיננא בר פפא אמר בקירות בהמ"ק נשא עיניו (יחזקאל מג) בתתם ספם את סיפי ומזוזותם אצל מזוזותי והקיר ביני וביניהם. בני אדם גדולים היו ולא היו יכולין לעלות ולהתפלל בבית המקדש בכל שעה, והיו מתפללין בתוך בתיהם והקב"ה מעלה עליהם כאילו מתפללין בבית המקדש. אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה! ר' שמואל בר נחמן אמר בקירה של שונמית נשא עיניו שנאמר (מלכים ב ד) נעשה נא עליית קיר קטנה אמר לפניו רבש"ע השונמית קיר אחת עשתה לאלישע והחיית את בנה אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה תתן לי נפשי. ורבנן אמרי בקירות לבו נשא עיניו (ירמיהו ד) מעיי מעיי אוחילה

קירות לבי הומה לי אמר לפניו רבש"ע חיזרתי על רמ"ח איברים שנתת בי ולא מצאתי שהכעסתיך באחת מהן על אחת כמה וכמה תינתן לי נפשי:

הלכה ה משנה היה רוכב על החמור ירד. **אם אינו יכול לירד יחזיר את פניו. ואם אינו יכול להחזיר את פניו יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים. היה יושב בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד קדשי הקדשים:**

גמרא תני היה רוכב על החמור ירד אם יש לו מי לאחוז בחמורו יורד ומתפלל למטן ואם לאו מתפלל במקומו רבי אומר בין כך ובין כך מתפלל במקומו שכך לבו מיושב ר' יודה בן פזי בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרבי

א"ר יעקב בר אחא תניי תמן לכל הרוחות מחזירין, חוץ מרוח מזרחית אסור להתפלל כלפי מזרח אמר רבי יוסי בר אבון: כתחילה. (יחזקאל ח) אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה משתחויתם קדמה לשמש

תני סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות הרי אילו מתפללין כלפי למעלן שנאמר (מלכים א ח; דברי הימים ב ו) והתפללו אל ה'

העומדים ומתפללין בחוצה לארץ הופכין את פניהן כלפי ארץ ישראל ומה טעם (שם) והתפללו אליך דרך ארצם אשר נתת לאבותם. העומדין ומתפללין בארץ ישראל הופכין את פניהן כלפי ירושלים ומה טעם (שם) והתפללו אליך דרך העיר אשר בחרת בה. העומדים ומתפללין בירושלים הופכין פניהן כלפי הר הבית שנאמר (שם) והבית אשר בניתי לשמך. העומדים ומתפללין בהר הבית הופכין פניהן כלפי בית קדשי הקדשים ומה טעם (שם) והתפללו אל המקום הזה ואתה תשמע אל מכון שבתך אל השמים ושמעת וסלחת. נמצא העומדין בצפון פניהן לדרום העומדין לדרום פניהם לצפון העומדים במזרח פניהן למערב למערב פניהן למזרח נמצאו כל ישראל מתפללין אל מקום אחד הה"ד (ישעיהו נו) כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים אמר ריב"ל (מלכים א ו) הוא ההיכל לפני לפנים היכל שכל הפנים פונין לו. עד כדון בבינייננו בחורבנו מניין? א"ר אבון (שיר השירים ד) בנוי לתלפיות תל שכל הפיות מתפללין עליו

בברכה- בונה ירושלם. בתפילה- אלהי דוד ובונה ירושלם. בקרית שמע- פורש סוכת שלום עלינו ועל עמו ישראל ועל ירושלם. כתוב אחד אומר (הושע ה) אלך ואשובה אל מקומי וכתוב אחד אומר (מלכים א ה) והיו עיני ולבי שם כל הימים הא כיצד? פניו של הקב"ה למעלה ועיניו ולבו למטה.

ואם לאו יכוין את לבו כנגד בית קדש הקדשים

לאי זה בית קדש הקדשים ר׳ חייא רבא כנגד קדשי הקדשים של מעלן ר״ש בן חלפתא אמר כנגד בית קדש הקדשים שלמטן א״ר פינחס לא פליגין בית קדשי הקדשים שלמטן מכוון כנגד בית קדש הקדשים של מעלן (שמות טו) מכון לשבתך מכוון כנגד שבתך (דברי הימים ב ג)

הר המוריה- ר׳ חייא רובא ורבי ינייי חד אמר שמשם הוריה לשכת הגזית יוצאה לעולם וחרנה אמר שמשם יראה עונש לרשעים יוצאה לעולם. ארון- ר׳ חייא רובא ור׳ ינאי חד אמר שמשם אורה יוצאה לעולם וחרנה אמר שמשם ארירה יוצאה לעולם. דביר- ר׳ חייא ור׳ ינאי חד אמר שמשם דבר יוצא לעולם וחרנה אמר שמשם דיברות יוצאין לעולם:

היה יושב בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים. היא אסדא היא אסכריא היא רפסודות raft (דברי הימים ב כב) ונביאם לך רפסודות אל ים יפו:

הלכה ו משנה רבי אלעזר בן עזריה אומר אין תפילת המוספין אלא בחבר עיר =מניין וחכמים אומרים בחבר עיר ושלא בחבר עיר. ר׳ יהודה אומר משמו כל מקום שיש שם חבר עיר היחיד פטור מתפילת המוספין:

גמרא ר׳ ביבי בשם ר׳ חנה אמר הלכה כר׳ יודא שאמר משום ר׳ אלעזר בן עזריה. מילתיה דשמואל אמר כן דשמואל אמר אנא מן יומיי לא צלית דמוספא אלא חד זמן דמית בריה דריש גלותא ולא צלו ציבורא וצליית. מיליהון דרבנן פליגן דמר ר׳ יעקב בר אידי בשם ר״ש חסידא ברועים ובקייצים היא מתני׳. לא אמר אלא ברועים ובקייצים, הא שאר כל אדם חייבין

מילתיה דר׳ יוחנן אמר כן שכל יחיד חייב דמר ר׳ יוחנן אני ראיתי את רבי ינאי עומד ומתפלל בשוק של ציפורין, ומהלך ד׳ אמות, ומתפלל של מוסף. ואין חבר עיר בציפורין?! את שמע מינה תלת, את ש״מ שוק של ציפורין כציפורין ״שוק של ציפורי״ הרי הוא כציפורי (והו״ל ליפטר בחבר עיר) את שמע מינה חלוקין על ר׳ יהודה שאמר משום ראב״ע, את שמע מינה שאדם מתפלל ומהלך ד׳ אמות ומתפלל של מוסף. א״ר אבא ולא סוף דבר עד שיהלך ד׳ אמות אלא אפי׳ שהא כדי הילוך ד׳ אמות.

מוסף של ר״ח... רב אמר צריך לחדש בה דבר. שמואל אמר א״צ לחדש בה דבר. ר׳ זעירא בעי קומי רבי יוסי מהו לחדש בה דבר? א״ל אפי׳ אמר ונעשה לפניך את חובותינו תמידי יום וקרבן מוסף יצא

רבי שילא בשם רב נתפלל ומצא עשרה בני אדם מתפללין מתפלל עמהן ר׳ זעירא ורב נחמן בר יעקב הוו יתבין, מן דמצלון, אתת צלותא בא ״מניין חדש״

והתחילו להתפלל קם רב נחמן בר יעקב מצליא, א"ל ר' זעירא ולא כבר צלינן! א"ל מצלי אנא וחזר ומצלי. דמר ר' שילא בשם רב: נתפלל ומצא עשרה בני אדם מתפללין מתפלל עמהן

ר' אחא ר' יונה בשם רבי זעירא נתפלל של שחרית ובא ומצאן מתפללין של מוסף מתפלל עמהן. לא נתפלל של שחרית ובא ומצאן מתפללין של מוסף, אם יודע הוא שהוא מתחיל וגומר שחרית עד שלא יתחיל ש"ץ כדי לענות אחריו אמן יתפלל ואם לאו אל יתפלל

תמן תנינן רבן גמליאל אומר ש"ץ מוציא את הרבים ידי חובתן ר' הונא רובא דציפורין בשם רבי יוחנן הלכה כר"ג באילין תקיעתא במוספי ר"ה

[לשון מגומגם קצת] ר' זעירא ורב חסדא הוו יתבין תמן באילין תקיעתא, מן דצלון, כבר הוציא הש"ץ את כולם אתת צלותא בא "מניין חדש" קם רב חסדא מצליא. א"ל ר' זעירא ולא כבר צלינן? א"ל מצלי אנא וחזר ומצלי! דנחתין מערבאי לתמן ואמרין בשם רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתא. ואנא דלא כוונית. הא אילו כוונית, הוינא נפיק ידי חובתי. אמר רבי זעירא ויאות! כל תנאי תני בשם ר"ג, ורבי הושעיא תני לה בשם חכמים. אלו בר"ה הלכה כמותו ר' אדא דקיסרין בשם ר' יוחנן והוא שיהיה שם מראש התפילה א"ר תנחום בר ירמיה ומתני' אמרה כן סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם

פרק ה

הלכה א משנה אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכונו את לבם. אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו ואפילו נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק:

גמרא ר' ירמיה בשם ר' אבא הבא מן הדרך אסור להתפלל ומה טעם? (ישעיהו נא) לכן שמעי נא זאת ענייה בנ"י הגולין בדרך ושכורת ולא מיין. רבי זריקן ר' יוחנן בשם ר"א בנו של רבי יוסי הגלילי המיצר אסור להתפלל. לא מיסתברא אלא מן הדין קריין: לכן שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין.

תני לא יעמוד אדם ויתפלל לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך

דברים בטלין אלא מתוך דבר של תורה וכן אל יפטר אדם מתוך חבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר של תורה שכן מצינו בנביאים הראשונים שהיו חותמין את דבריהן בדברי שבח ובדברי נחמות אמר ר' אלעזר חוץ מירמיהו שחתם בדברי תוכחות אמר לו רבי יוחנן עוד הוא בדברי נחמות חתם ואמר (ירמיהו נא) ככה תשקע בבל לפי שהיה ירמיה חוזר ומתנבא על בית המקדש יכול בחורבן בית המקדש חתם? ת"ל עד הנה דברי ירמיהו במפולת של מחריביו חתם לא חתם בדברי תוכחות

והכתיב (ישעיהו סו) והיו דראון לכל בשר? בעכו"ם היא עסיקינן והכתיב (איכה ה) כי אם מאום מאסתנו? (איכה ה) השיבנו תחת כי מאום מאסתנו. אף אליהו לא נפטר מאלישע אלא מתוך דבר של תורה (מלכים ב ב) ויהי המה הולכים הלוך ודבר במה היו עוסקין? ר' אחווא בר' זעירא אמר בקרית שמע היו עוסקין היך מה דאמר (דברים ו) ודברת בם ר' יודה בן פזי אמר בבריאת עולם היו עוסקין היך מה דאמר (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו ר' יודן בריה דר' אייבו אמר בנחמות ירושלים היו עוסקין כמה דאמר (ישעיהו מ) דברו על לב ירושלם ורבנן אמרין במרכבה היו עוסקין היך מה דאת אמר (מלכים ב ב) והנה רכב אש וסוסי אש וגו'

רב ירמיה אמר לא יעמוד אדם ויתפלל אלא מתוך דין של הלכה רבי ירמיה אמר העוסק בצורכי ציבור כעוסק בדברי תורה רב חונה אמר הרואה טיפה כעין החרדל יושבת ומשמרת עליו ז' נקיים וקאים ומצלי. זעיר' בר חיננא אמר המקיז דם בקדשים מעל עוד הוא מהלכות קצובות. תני בר קפרא אמר י"א יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני. תני ר' הושעיא מרבה אדם דגן בתבן ומערים עליו לפוטרו מן המעשרות. אבדן שאל לרבי כמה מעלות בקודש? והוא א"ל ד'. וכמה מעלות בתרומה? והוא א"ל שלש. וקאים ומצלי

חגיגה פרק ב

ר' חזקיה רבי יעקב בר אחא ר' יסא בשם רבי יוחנן לעולם לא יהא הפסוק הזה זז מתוך פיך (תהלים מז) ה' צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה ר' יוסי בי ר' אבון ר' אבהו בשם ר' יוחנן וחברייא (תהלים פד) ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך ר' חזקיה בשם ר' אבהו יהי רצון לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתצילנו משעות החצופות הקשות הרעות היוצאות המתרגשות לבוא לעולם:

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ריב"ל אמר (תהלים כט) השתחוו לה' בהדרת קדש בחרדת קדש רבי יוסי בן חנינא אמר (תהלים ב) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה א"ר אחא לכשיבא יום רעדה

תגילו

אריב"ל זה שהוא עומד ומתפלל צריך לישב שתי ישיבות אחת עד שלא יתפלל ואחת משיתפלל עד שלא יתפלל (תהלים פד) אשרי יושבי ביתך ואחת משיתפלל (תהלים קט) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה ושוהין שעה אחת לאחר תפילתן אימתי עוסקין בתורה אימתי עוסקין במלאכתן אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר על ידי שהיו חסידים היתה ברכה ניתנת בתורתן וברכה נתנה במלאכתן

חונה אמר המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר סביב רשעים יתהלכון רב חונה אמר כל מי שאינו נכנס בבית הכנסת בעולם הזה אינו נכנס לבית הכנסת לעתיד לבא מה טעם סביב רשעים יתהלכון.

##א"ר יוחנן המתפלל בתוך ביתו כאילו מקיפו חומה של ברזל. מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן א"ר אבא אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך לאדם להתפלל במקום שהוא מיוחד לתפילה וכה אמר אכן! כאן ביחיד וכאן בציבור##

ר' פינחס בשם ר' הושעיא המתפלל בבהכ"נ כאילו מקריב מנחה טהורה מה טעם (ישעיהו סו) כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה' רבי אבהו בשם רבי אבהו (ישעיהו נה) דרשו את ה' בהמצאו איכן הוא מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות (שם) קראוהו בהיותו קרוב איכן הוא קרוב אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר ולא עוד אלא שאלהיהן עומד על גבן מאי טעמא (תהלים פג) אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט רב חסדא אמר זה שנכנס לבית הכנסת צריך להכנס לפנים משני דלתות מה טעם (משלי ח) אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום דלתותי ולא דלתי מזוזות ולא מזוזת אם עשה כן מה כתיב תמן (שם) כי מוצאי מצא חיים רב חונא אמר זה שהוא הולך לבית הכנסת צריך להקל את רגליו מה טעם (הושע ו) נדעה נרדפה לדעת את ה' וכשהוא יוצא צריך להלך קימעא מה טעם (איוב יד) כי אתה צעדי תספור

אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא היגע תלמודו בבית הכנסת לא במהרה הוא משכח אמר רבי יוחנן ענתנייתא ברית כרותה היא היגע בתלמודו בצנעה לא במהרה הוא משכח מה טעם (משלי יא) ואת צנועים חכמה אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא הלמד אגדה מתוך הספר לא במהרה הוא משכח א"ר תנחום הסובר תלמודו לא במהרה הוא משכח מה טעם (דברים ד) פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך

ר' יונה בשם ר' תנחום בי ר' חייא זה שהוא רואה חלום קשה צריך לומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שיהו כל חלומותי שחלמתי בין בלילה הזה בין בשאר הלילות בין שחלמתי אני ובין שחלמו לי אחרים אם טובים הם יתקיימו עלי לששון ולשמחה לברכה ולחיים ואם לדבר אחר כשם שהפכת את מי המרה למתיקה ומי יריחו ע"י אלישע למתיקה ואת קללת בן בעור לברכה כן תהפוך את כל חלומות הקשין ומה שחלמו לי אחרים לטובה לברכה ולרפואה ולחיים לשמחה ולששון ולשלום (תהלים ל) הפכת מספדי למחול לי פיתחת שקי ותאזרני שמחה למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך (דברים כג) ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך (ירמיהו לא) אז תשמח בתולה במחול ובחורים וזקנים יחדיו והפכתי אבלם לששון וניחמתים ושימחתים מיגונם:

אפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבנו. אמר רבי אחא הדא דאמר במלכי ישראל אבל במלכי אומות העולם משיב שאילת שלום תני היה כותב את השם אפילו מלך שואל בשלומו לא ישיבנו היה כותב שנים או שלשה שמות כגון אל אלהים ה' הרי זה גומר את אחד מהן ומשיב שאילת שלום

רבי יוחנן הוה יתיב קרי קומי כנישתא דבבל בציפורין עבר ארכונא officer ולא קם ליה מקומוי אתון בעיין מימחוניה רצו להכותו אמר לון ארפוניה הניחוהו! בנימוסיא דברייה הוא עסיק הוא עוסק בנימוסין של בוראו ר' חנינא ורבי יהושע בן לוי עלון קומי אנטיפותא proconsul דקיסרין חמתון וקם מן קומיהון אמרין ליה מן קומוי אילין יהודאי את קאים?! אמר לון אפיהון דמלאכין חמית. ר' יונה ור' יוסי עלון קומוי ארסקינס שם שר באנטוכיא חמתון וקם מן קומיהון אמרין ליה מן קומי אילין יהודאי את קאים לך?! אמר לון אפיהון דהני אנא חזי בקרבא ונצח אני רואה פניהם במלחמה, ואני נוצח רבי אבון על קומי מלכותא, כי נפיק הפך קדל פנה ערפו אתון בעיון מיקטלוניה רצו להרגו וחמין תרין זיקוקין דנור נפקין מקדליהשני זיקקין של אש ושבקוה לקיים מה שנאמר (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך תני ר"ש בן יוחי וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך כל אפילו רוחות אפילו שידים. רבי ינאי ורבי יונתן הוו מטיילין באסלטין ??? street חמתון חד שד ושאל בהון, אמר להון שלמכון רבייא! שלום לכם! נערים! אמרין, אפילו תואר חברות אין עלינו [לרעה]

???אינך קורא אותנו אפילו "חברים" [רק "נערים"]

ריש לקיש מנהגו כשהיה יגע בתורה באוריתא סגין הוה נפיק ליה לבר מתחומא דשבתא והוא לא ידע לקיים מה שנאמר (משלי ה) באהבתה תשגה תמיד.

רבי יודן בי רבי ישמעאל מנהגיה באוריתא סגין הוות גולתיה שרעה מיניה טליתו נופל ממנו וחכינה מזדהרא לה נחש מקיפו אמרין ליה תלמידוי רבי הא גולתך שריעה אמר לון ולית ההיא רשיעתא זהירא לה!

אפי' נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק. רבי חונה בשם רבי יוסי לא שנו אלא נחש אבל עקרב מפסיק. למה? דמחייא וחזרה ומחייא והוי פק"ן

ר' אילא אמר לא אמרו אלא כרוך אבל אם היה מרתיע ובא כנגדו הרי זה מסתיר מלפניו כדיי שלא ישכנו ובלבד שלא יפסיק את תפילתו תני היה עומד ומתפלל באסרטיא או בפלטיא הרי זה מעביר מפני החמור ומפני הקרון ובלבד שלא יפסיק את תפלתו אמרין עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה עומד ומתפלל ובא חברבר והכישו ולא הפסיק את תפילתו והלכו ומצאו אותו חברבר מת מוטל על פי חורו אמרו אי לו לאדם שנשכו חברבר lizard ואי לו לחברבר שנשך את ר' חנינא בן דוסא מה עיסקיה דהדין חברבריא? כד הוות נכית לבר נשא אין בר נשא קדים למיא חברברא מיית ואין חברברא קדים למיא בר נשא מיית אמרו לו תלמידיו רבי לא הרגשת אמר להן יבא עלי ממה שהיה לבי מתכוין בתפילה אם הרגשתי א"ר יצחק בר אלעזר ברא לו הקב"ה מעיין תחת כפות רגליו לקיים מה שנאמר (תהלים קמה) רצון יריאיו יעשה ואת שוועתם ישמע ויושיעם:

הלכה ב משנה מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים ושואלין גשמים בברכת השנים והבדלה בחונן הדעת ר' עקיבה אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה ר"א אומר בהודאה:

גמרא כשם שתחיית המתים חיים לעולם כך ירידת גשמים חיים לעולם. ר' חייא בר אבא שמע לה מן הדא (הושע ו) יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו (שם) נדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו וכו'

כתיב (מלכים א יז) ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי. רבי ברכיה א"ר יסה ורבנן: חד אמר בין על הטל ובין על המטר נשמע לו. וחרנא אמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו. מאן דמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו מן הדא: (מלכים א יח) לך הראה אל אחאב ואתנה מטר וגו' ומאן דמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו, איכן הותר נדרו של טל? אמר רבי תנחומא אדרעיה, סברין מימר נדר שהותר מכללו הותר כולו. אית דבעי מימר בבנה של צרפית (מלכים א יז) ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי

וגו' אמר רבי יודה בן פזי לאחד שגנב נרתיקו של רופא עם כשהוא יוצא נפצע בנו חזר אצלו אמר לו אדוני הרופא רפא את בני אמר לו לך והחזר את הנרתק שכל מיני רפואות נתונין בו ואני מרפא את בנך כך אמר לו הקב"ה לאליהו לך והתר נדרו של טל שאין המתים חיים אלא בטללים ואני מחיה את בנה של צרפית ומניין שאין המתים חיים אלא בטללים (ישעיהו כו) יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל א"ר תנחום אדרעיה "וארעא תפקידיה תפליט "הארץ יפליט פקדונו" ר' יעקב דכפר חנן בשם ריש לקיש בשעה שעשה אברהם זקינך רצוני נשבעתי לו שאיני זז טל מבניו לעולם מה טעם (תהלים קי) לך טל ילדותך וכתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם א"ר יודא בן פזי בדייתיקי נתתיו לאברהם במתנה נתתיו לו ויתן לך האלהים מטל השמים אמר רבי שמואל בר נחמני בשעה שישראל באין לידי עבירה ומעשים רעים הגשמים נעצרים הן מביאין להן זקן א' כגון ר' יוסי הגלילי והוא מפגיע בעדם והגשמים יורדים אבל הטל אינו יורד בזכות ברייה מה טעם (מיכה ה) כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם

ר' זעירא בשם ר' חנינא היה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו, בטל והזכיר של גשם מחזירים אותו. והתני בטל וברוחות לא חייבו

חכמים להזכיר ואם רצה להזכיר מזכיר! אלמא אי"ל להזכיר טל בימות החמה! לא דמי ההוא דמיקל שמקלל (בהזכירו גשם בימות החמה) לההוא דלא מצלי ולא מיקל. שאינו אומר כלום (בימות החמה)

בגשם והזכיר של טל אין מחזירים אותו. והתני אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורת גשמים בתח"ה מחזירים אותו. בההוא דלא אידכר כלל לא טל ולא מטר אז מחזירין ר' זעירא בשם ר"ח אם לא שאל בברכת השנים אומרה בשומע תפלה ודכוותה אם לא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים אומרה בשומע תפילה, מה אם שאלה שהיא מדוחק אומרין אותה כשכבר "דחוקין" אומרה בש"ת, אזכרה שהיא מריוח לא כ"ש! והתני אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים מחזירים אותו! אמר רבי אבדימי אחוי דרבי יוסי בשלא אמר בשומע תפילה.

איכן הוא חוזר? כדמר ר"ש בר ווא בשם ר' יוחנן בראש חודש אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה אוף הכא אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה בשומע תפילה

בנינוה, צרכון מיעבד תענית גשמים בתר פסחא אתון שיילון לרבי אמר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה. איכן הוא אומרה? רבי

ירמיה סבר מימר אומרה בשומע תפילה אמר ליה רבי יוסי לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו בשומע תפילה ומר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה! על דעתיה דרבי יוסי איכן הוא אומרה? בשש שהוא מוסיף. עד כדון ציבור שיש לו שש יחיד שאין לו שש מניין? אמר רבי חנינא לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה יחיד שואל צרכיו בשומע תפילה ואילו צרכיו הן.

והבדלה בחונן הדעת שמעון בר ווא בעא קומי רבי יוחנן דבר שהוא נוהג ובא איך פליגי על "מעשים בכל יום"? חכמים חולקין עליו? אמר לו על ידי שעיקרה בכוס, שכחוה בתפלה. מילתיה אמרה שעיקרה בכוס. ר' יעקב בר אידי בשם ר' יצחק רובא אמרה בתפילה אומרה בכוס בשביל לזכות את התינוקות מילתיה אמרה שעיקרה בתפילה. רבי זעירא רב יהודה בשם שמואל אמרה בכוס אומרה בתפילה אמרה בתפילה אומרה בכוס מילתיה אמרה שעיקרה כאן וכאן.

ר"א אומר בהודייה. רבי יוחנן בשם רבי מטין כר"א בי"ט שחל להיות במוצאי שבת. רבי יצחק רבה בשם רבי הלכה כר"א בי"ט שחל להיות במ"ש ר' יצחק בר נחמן בשם רבי חנינא בן גמליאל הלכה כר"א לעולם רבי אבהו בשם ר"א הלכה כר"א לעולם. אמר רבי יעקב בר אחא לאו בגין דאתון תרתיי שמועין, אלא בגין דרבי יצחק בר נחמן ור"א תרויהון בשם ר' חנינא בן גמליאל הלכה כר"א לעולם לא קיימ"ל כהני תרתי שמועות רק כ...

ואבדלה בחונן הדעת דברי חכמים ר"ע אומר אומרה ברכה רביעית בעצמה רבי יעקב בר אחא בשם שמואל אומר ברכה רביעית.

א"ר יודן אומר מטבע ברכה ואחר כך מבדיל, ותייא כרבי דר' אומר תמיהני היאך ביטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה תפילה מניין?! וכה אם אין דיעה הבדלה מניין. אמר רבי יצחק בר' אלעזר מבדיל ואח"כ אומר מטבע ברכה.

ר"א ב"ר הושעיה ובלבד שלא יפחות משלש אבדלות אמר ר' יוחנן אמרו הפוחת לא יפחות משלש והמוסיף לא יוסיף יותר משבעה אבדלות. לוי אמר ובלבד מאבדלות האמורות בתורה. נחום ביר' סימאי נפק ומר בשם אבוי ואפילו אבדלה אחת.

וא"ר אבהו וצריך לחתום בהבדלה. רבי מנא בעי מעתה אפילו פתח במבדיל בין קודש לחול וחוזר וחותם במבדיל בין קודש לחול?! אמר ר' יוסי בי רבי בון ולא מברכות שפותחין בהן בברוך וחותמין

בברוך הן וכן דרכן של ברכות כזה

ר"א בן אנטיגנוס בשם ר"א בי ר' ינאי זאת אומרת שאסור לעשות מלאכה עד שיבדיל כמה דאמר אסור לעשות מלאכה עד שיבדיל ודכותה אסור לו לאדם לתבוע צרכיו עד שיבדיל ר' זעירא ר' אלעזר בר אנטיגנוס בר' בשם ר' ינאי בשם ר' יודה בר' אם לא הבדיל במוצאי שבת מבדיל אפילו בחמישי בשבת הדא דאת אמר במבדיל בין קודש לחול אבל בורא מאורי האש אומרה מיד ר' זעירא בשם רבי יהודה ר' אבא בשם אבא בר ירמיה אפילו יום טוב שחל להיות באמצע שבת אומר בין יום השביעי לששת ימי המעשה א"ר זעירא לרבי יהודה וכי ששת ימי המעשה לפניו א"ל וכי יש טומאה וטהרה לפניו ר' ירמיה ר' זעירא בשם רבי חייא בר אשי צריך לומר החל עלינו את הימים ששת ימי המעשה הבאים לקראתינו לשלום ר' אבא מוסיף והשמיענו בהן ששון ושמחה ר' חזקיה בשם ר' ירמיה הביננו ולמדינו

ר' חזקיה בשם ר' ירמיה העונין אמן צריכין ליתן עיניהן בכוס ועיניהן בנר

ר' חזקיה בשם ר' ירמיה ארבעת מינין שבלולב ניטלין דרך גידוליהן:

הלכה ג משנה האומר על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו

העובר לפני התיבה וטעה יעבור אחר תחתיו ולא יהא סרבן באותה שעה ומאין הוא מתחיל מתחילת ברכה שטעה זה:

גמרא ר' פינחס בשם ר' סימון כקורא תיגר "טענות" על מדותיו של הקדוש ברוך הוא על קן ציפור הגיעו רחמיך ועל אותו האיש לא הגיעו רחמיך. ר' יוסי בשם רבי סימון כנותן קיצבה למדותיו של הקדוש ברוך הוא עד קן ציפור הגיעו רחמיך. אית תניי תני "על" ואית תניי תני "עד" מאן דמר על מסייע לר' פינחס ומן דמר עד מסייע לרבי יוסי. א"ר יוסי בי ר' בון לא עבדין טבות שעושין למדותיו של הקב"ה רחמים ואילין דמתרגמין עמי בני ישראל כמה דאנא רחמן בשמים כך תהוון רחמנין בארעא תורתא או רחילה יתה וית ברה לא תיכסון לא תשחטו תרויהון ביומא חד לא עבדין טבאות שהן עושין מדותיו של הקב"ה רחמים.

מודים מודים משתקין אותו א"ר שמואל בר רב יצחק (תהלים סג) כי יסכר פי דוברי שקר הדא דאמר בציבורא אבל ביחיד תחנונים הן.

העובר לפני התיבה וטעה ר' יוסי בן חנינה בשם ר'

חנניה בן גמליאל טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר בתחילה אדא בר בר חנה גניבה בשם רב טעה בשלש ברכות האחרונות חוזר לעבודה ר' חלבו רב חונה בשם רב טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר בתחילה בשלש ברכות האחרונות חוזר לעבודה טעה ואינו יודע איכן טעה חוזר למקום הברור לו

ר' אחא ור' יודה בן פזי יתבון בחד כנישתא אתי עבר חד קומי תיבותא ואשגר שכח חד ברכה אתון ושיילון לר' סימון א"ל ר' סימון בשם ריב"ל ש"צ שהשגיר שתים שלש ברכות אין מחזירין אותו. אשכח תניי ופליג לכל אין מחזירין אותו חוץ ממי שלא אמר מחיה המתים ומכניע זדים ובונה ירושלים אני אומר מין הוא. אלמא בהנך מחזירין

שמואל הקטן עבר קומי תיבותא ואשגר מכניע זדים שכח ברכה זו בסופה שרי משקיף עליהון התחיל להתסכל בהם... אמרין ליה לא שיערו חכמים בך..

ר' יעקב בר אחא ר"ש בר אבא בשם רבי אלעזר ספק הזכיר של ראש חודש ספק לא הזכיר מחזירין אותו לאיכן הוא חוזר שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה אמר ר' יודה בן פזי הסיע דעת כמי שעקר את רגליו. ואילין תחנוניא צריכה. מיבעי' ר' אבא בריה דר' חייא בר אבא ר' חייא בשם רבי יוחנן היה קורא בתורה ונשתתק זה שהוא עומד תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון אם אמר את ממקום שפסק הראשונים נתברכו לפניהן ולא נתברכו לאחריהן והאחרונים נתברכו לאחריהן ולא נתברכו לפניהן וכתיב (תהלים יט) תורת ה' תמימה משיבת נפש שתהא כולה תמימה

תני לא יהו שנים קורין בתורה ואחד מתרגם. א"ר זעירא מפני הברכה כי אחד מברך לבטלה והתני לא יהו שנים מתרגמין ואחד קורא אית לך מימר מפני הברכה?! אלא משום שאין שני קולות נכנסין לתוך אוזן אחת. תני שנים קורין בתורה ואין שנים מפטירין בנביא אין מחלקין קריאת נביא לשניים א"ר עולא קרויות בתורה ואין קרויות בנביא.

א"ר יהושע דרומיא שלשה דברים רובן ומיעוטן רע ובינוניתן יפה השאור והמלח והסירוב. בתחילה מסרב שנייה מעמעם ובשלישית רץ ובא. ר' חונא הוה יתיב בחד כנישתא עאל חזנא ואטרח he nudged על חד דייעול ולא קבל עילוי, בסופא אתא אותו שלא רצה לגבי ר' אלעזר א"ל לא יכעוס מרי עלי, בגין דלא הוינא מיתער, ישן הייתי.. לא עלית, א"ל עלך לא כעסית אלא על הדין דאטרח!

בטיטיי שם איש אישתתק באופנייה "אופנים וחיות הקודש" שכיוצר אתון ושיילון לר' אבון אמר לון רבי אבון בשם ריב"ל זה שעובר תחתיו יתחיל ממקום שפסק,

אמרין ליה והא תנינן מתחילת הברכה שטעה זה אמר לון מכיון דעניתון קדושתא "קדוש..." כמי שהוא תחילת ברכה:

הלכה ד משנה העובר לפני התיבה לא יענה אחר הכהנים אמן מפני הטירוף. אם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו רשאי:

גמרא תני הפורס את שמע והעובר לפני התיבה והנושא את כפיו והקורא בתורה והמפטיר בנביא והמברך על אחת מכל מצות האמורות בתורה לא יענה אחר עצמו אמן ואם ענה הרי זה בור. אית תניי תני הרי זה בור ואית תניי תני הרי זה חכם אמר רב חסדא מאן דמר הרי זה חכם בעונה בסוף. כגון אחר "בשלום" ומאן דמר הרי זה בור בעונה על ברכה וברכה

א"ר חנינא שנים ישראל ואחד כהן מהלכין בדרך ממצעין את הכהן אימתי בזמן שכולם שוין אבל אם היה אחד מהן תלמיד חכם ממצעין את החבר א"ר יהושע ב"ל מימי לא ברכתי לפני כהן ולא הנחתי ישראל לברך לפני

ר' יודה בן פזי בשם ר' אלעזר כל כהן שהוא עומד בבהכ"נ ואינו נושא את כפיו עובר בעשה ר' יודה בן פזי כד הוה תשיש הוה חזיק רישיה כורך ראשו וקאי ליה אחורי עמודא. ר' אלעזר נפיק ליה לברא חוץ לביהכ"ן ר' אחא ר' תנחומא בר' חייא בשם רבי שמלאי עיר שכולה כהנים נושאין את כפיהם למי הם מברכין? לאחיהם שבצפון לאחיהם שבדרום לאחיהם שבמזרח לאחיהם שבמערב. ומי עונה אחריהם אמן הנשים והטף. תני אביי בי רבי בנימין העומדים לאחורי הכהנים אינן בכלל ברכה העומדים לפני הכהנים אמר רבי חייא בר ווא אפילו חומה של ברזל, הברכה מפסקתן. העומדים מן הצדדין? נשמעינה מן הדא נתכווין להזות מלפניו והזה לאחריו והזה לפניו הזייתו פסולה לפניו והזה על הצדדים שלפניו הזייתו כשירה הדא אמרה אף העומדים מן הצדדין בכלל ברכה הן. אמר רב חסדא וצריך שיהא החזן מי שאומר "יברכך וכו'" ישראל. רב נחמן בר יעקב אמר אם היה כהן אחד, אומר "החזן" "כהן" ואם היו שנים אומר "כהנים" אמר רב חסדא אפילו כהן אחד אומר כהנים שאינו קורא אלא לשבט:

הלכה ה משנה המתפלל וטעה סימן רע לו, ואם שליח ציבור הוא סי' רע לשולחיו ששלוחו של אדם כמותו אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שאני מקובל

ואם לאו יודע אני שהוא מטורף:

גמרא רבי אחא בר יעקב אמר ובלבד באבות.

הוי סימן רע

מעשה ברבן גמליאל שחלה בנו ושלח שני תלמידי חכמים אצל רחב"ד בעירו אמר לון המתינו לי עד שאעלה לעלייה ועלה לעלייה וירד אמר להו בטוח אני שנינוח בנו של ר"ג מחליו, וסיימו באותה שעה תבע מהן מזון

אמר רבי שמואל בר נחמני אם כוונת את לבך בתפילה תהא מבושר שנשמעה תפילתך ומה טעם (תהלים י) תכין לבם תקשיב אזניך. אמר ריב"ל אם עשו שפתותיו של אדם תנובה יהא מבושר שנשמע תפילתו מה טעם (ישעיהו נח) בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו:

פרק ו

הלכה א משנה **כיצד מברכין על הפירות? על פירות האילן הוא אומר בורא פרי העץ חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן. ועל פירות הארץ הוא אומר בורא פרי האדמה חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ. ועל הירקות הוא אומר בורא פרי האדמה רבי יהודה אומר בורא מיני דשאים:**

גמרא כתיב (תהלים כד) לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה הנהנה כלום מן העולם מעל, עד שיתירו לו המצות הברכה שעושה אמר רבי אבוה

כתיב (דברים כב) פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם העולם כולו ומלואו עשוי ככרם ומהו פדיונו? ברכה. ר' יחזקיה רבי ירמיה רבי אבון בשם ר"ש בן לקיש (תהלים טז) אמרת לה' ה' אתה טובתי בל עליך אם אכלת וברכת, כביכול כאילו משלך אכלת. ד"א טובתי בל עליך מבלה אני טובתי בגופך יתברך המאכל במעיך ד"א טובתי בל עליך יבללו כל הטובות ויבואו עליך אמר רבי אחא מהו בל עליך שאיני מביא טובה על העולם מבלעדיך כמה דאת אמר (בראשית מא) ובלעדיך לא ירים איש את ידו. רבי חייא (ויקרא יט) קדש הלולים מלמד שהוא טעון ברכה לפניו ולאחריו מיכן היה

רבי עקיבה אומר לא יטעום אדם כלום עד שיברך

רבי חגי ורבי ירמיה סלקון למי חטאתא לקדש מי-חטאת קפץ רבי חגי ובירך עליהן אמר ליה רבי ירמיה יאות עבדת!

שכל המצות טעונות ברכה. ומניין שכל המצות טעונות ברכה? רבי תנחומא רבי אבא בר כהנא בשם רבי אלעזר (שמות כד) ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה הקיש תורה למצות מה תורה טעונה ברכה אף מצות טעונות ברכה

רבי יוחנן נסב זיתא ובירך לפניו ולאחריו והוה רבי חייא בר ווא מסתכל ביה אמר ליה רבי יוחנן בבלייא למה את מסתכל בי לית ליך כל שהוא ממין שבעה טעון ברכה לפניו ולאחריו?! אית ליה, ומה צריכה ליה מפני שגלעינתו ממעטתו ולית ליה לר"י שגלעינתו ממעטתו? מה עביד ליה ר' יוחנן משום ברייה. מילתיה דר"י אמרה שכן אפי' אכל פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רימון שהוא טעון ברכה לפניה ולאחריה

יין, בזמן שהוא כמות שהוא, אומר עליו בורא פרי העץ ואין נוטלין ממנו לידים. בזמן שהוא מזוג, אומר עליו בורא פרי הגפן ונוטלין ממנו לידים דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים בין חי בין מזוג אומרים עליו בורא פרי הגפן ונוטלין ממנו לידים.

א"ר אבא אין בו משום איבוד אוכלין.

רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו שמן זית אומר עליו בורא פרי העץ. אמר רבי חייא בר פפא קומי רבי זעירא ומתניתא אמרה כן. חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן ויין לאו שחוק הוא?! לא מר אלא חוץ מן היין הא שאר כל הדברים אע"פ ששחוקין הן בעינן הן. רבי אבא אמר רב ושמואל תרויהון אמרין ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו. רבי זעירא בשם שמואל ראשי לפתות ששלקן אם בעיינן הן אומר עליהם בורא פרי האדמה שחקן אומר עליהן שהכל נהיה בדברו. לפי שנשחקו א"ר יוסי ומתניתא אמרה כן?! חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ ופת לאו שחוק הוא לא מר אלא חוץ מן הפת הא שאר כל הדברים אע"פ ששחוקי' הן בעינן הן

רבי חייא בר ווא בשם ר' יוחנן זית כבוש אומר עליו בורא פרי העץ. רבי בנימין בר יפת בשם רבי יוחנן ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו. א"ר שמואל בר רב יצחק מתניתא מסייע לרבי בנימין בר יפת אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין. אין יוצאין חובת מרור אם בעיינן הן, אדם יוצא בהן ידי חובתן בפסח! אמר ר' זעירא מאן ידע משמעה מן ר' יוחנן יאות, לר' חייא בר ווא או ר' בנימין בר

יפת? לא רבי חייא בר ווא?! ועוד מן הדא מן מה דאנן חמיין רבנן רברביא עלון לאברייתא להכרות עצמן ונסבין תורמסין ומברכין עליהון בורא פרי האדמה. ותורמסי' לאו שלוקי' הן?! אלמא "שלוק" במילתיה קאי אין תימר מתניתין, שאין יוצאין מרור שנייא היא שאמרה התורה מרורין. ותורמסין כיון ששלקן כבר בטלה מרירתן!! אדרבה נשתנה למעליותא!

אמר רבי יוסי ב"ר בון ולא פליגין, זית ע"י שאין דרכו לאכול חי אע"פ שכבש בעינו הוא. ירק כיון ששלקו נשתנה.

רבי יעקב בר אחא אמר איתפלגין רב נחמיה ורבנן רב נחמיה אמר המוציא לחם מן הארץ. ורבנן אמרי מוציא לחם מן הארץ. אתיין אילין פלוגוותא כאילין פלוגוותא. לפת ר' חיננא בר יצחק ורבי שמואל בר אימי חד אמר "לפת" turnip שמשביע מאד כעין לחם לא פת היתה?! בגן עדן וחרנא אמר "לפת" לא פת היא עתידה להיות לעתיד (תהלים עב) יהי פסת בר בארץ בראש הרים

רבי ירמיה בריך קומי ר"ז "ה"מוציא לחם מן הארץ, וקלסיה. מה כרבי נחמיה? שלא לערב ראשי אותיות. מעתה "ה"מן הארץ שלא לערב ראשי אותיות לסמן

על דעתי' דר' נחמיה הבורא פרי הגפן ועל דעתייהו דרבנן בורא פרי הגפן

ר' זריקן אמר ר"ז בעי אהן דנסב תורמוסא ומברך עילוי ונפל מיניה מהו מברכה עילוי זמן תניינות? מהו בינו לבין אמת המים אמרין תמן לכך כוין דעתו מתחילה ברם הכא לא לכך כוין דעתו מתחלה. תני ר' חייא אין מברכין על הפת אלא בשעה שהוא פורס. א"ר חייא בר ווא הדא אמרה אהן דנסב פוגלא צנון ומברך עילוי והוא לא אתי לידיה צריך למברכה עילוי זמן תניינות. אמר רבי תנחום בר יודן צריך לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. שלא להזכיר שם שמים לבטלה:

עד כמה יברך? אם אוכל פתיתין קטנים מאד, מברך אחריהם שלש ברכות? ר' חננא ור' מנא חד אמר עד כזית. וחרנא אמר עד פחות מכזית. מאן דמר כזית כיי דתנינן תמן וכולן כל המנחות פתיתין כזית. מאן דמר עד פחות מכזית תני ר' ישמעאל אפי' מחזירה לסולתה.

תני כל שאומר אחריו ג' ברכות אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ. וכל שאין אחריו ג' ברכות אין אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ. התיבון הרי פחות מכזית הרי אין אומר אחריו ג' ברכות מעתה לא יאמרו לפניו המוציא לחם מן הארץ! רבי יעקב בר אחא אומר לשאר המינים נצרכה כגון

ארוז שאין אחריו ג ברכות, אין לפניו המוציא

רבי אבא בשם רב מסובין אסורים לטעום כלום עד שיטעום המברך. ריב"ל אמר שותין אע"פ שלא שתה. מה פליג? מה דמר רב כשהיו כולן זקוקין לככר אחד, מה דמר ריב"ל כשהיה כל א' וא' כוסו בידו.

תני המברך פושט ידו בקערה תחילה אלא אם רצה לחלוק לו כבוד לרבו או למי שגדול ממנו בתורה הרשות בידו

רב כד הוה קצי חותך פת הוה טעים בשמאלי', מפליג בימיני'

רב הונא אמר אהן דמר סב בריך סב בריך! אין בו משום הפסק ברכה. הב אחוונא לתורייא תן מספוא לשוורים יש בו משום הפסק ברכה

רב הונא אמר הדא שתיתא משקה משעורים קלויים ודבש והדא מורתא myrrh שחיקתא אומר עליו שנ"ב.

רב הונא אמר הרי שנתן לתוך פיו ושכח ולא בירך אם היו משקין פולטן, אם היו אוכלין מסלקן לצדדין. רבי יצחק בר מרי קומי רבי יוסי ב"ר אבון בשם רבי יוחנן אפילו אוכלין פולטן דכתיב (תהלים עא) ימלא פי תהילתך כל היום תפארתך. הכוסס את החיטין אומר עליו בורא מיני זרעונים. אפיין ובשלן, בזמן שהפרוסות קיימות אומר עליהן

המוציא לחם מן הארץ ומברך לאחריו ג' ברכות. אם אין הפרוסות קיימות אומר עליהן בורא מיני מזונות ומברך אחריו ברכה אחת מעין שלש. עד כמה יהו פרוסות? ר' יוסי ב"ר אבון כהנא בר מלכיה בשם רב עד כזיתים.

הכוסס את האורז אומר עליו בורא מיני זרעונין. אפיו ובישלו אע"פ שהפרוסות קיימות אומר עליו בורא מיני מזונות ואין צריך אחריו לברך. רבי ירמיה אמר בורא פרי האדמה בר מרינא בריך קומי ר"ז וקומי רבי חייא בר ווא שהכל נהיה בדברו. ר"ש חסידא אומר בורא מיני מעדנים. אמר רבי יוסי ב"ר אבון ולא פליגי, מאן דמר בורא מיני מזונות בההוא דעביד בול lumpy מאן דמר בורא פרי האדמה בההוא דבריר separate מאן דמר שהכל נהיה בדברו בההיא דשלוק ומאן דמר בורא מיני מעדנים בההוא דטרוף.

עד כדון בתחילה. בסוף? על אורז רבי יונה בשם ר"ש חסידא אשר ברא מיני מעדנים לעדן בהן נפש כל חי בא"י על הארץ ועל מעדניה. רבי אבא בר יעקב בשם רבי יצחק רובא, רבי כשהוא אוכל בשר או ביצה היה אומר אשר ברא נפשות רבות להחיות בהם נפש כל חי בא"י חי העולמים. עד כדון בסוף. בתחילה אמר רבי חגי בורא מיני נפשות. התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא על החומץ

ועל הגוביי ועל הנובלות הוא אומר שהכל נהיה בדברו. והדין גוביי לא מין נפש הוא?!

אתיא דר"ש חסידא כרבי, ודברי שניהם כר"ג. שיש ברכה אחרונה גם לשאר מינים דתני זה הכלל שהיה רבי יהודה אומר משום ר"ג כל שהוא ממין שבעה ואינו מין דגן, מין דגן ולא אפאו פת, ר"ג אומר מברך לאחריו שלש ברכות, וחכמים אומרים ברכה אחת. וכל שאינו ממין שבעה ואינו ממין דגן. ר"ג אומר מברך לפניו ולאחריו, וחכמים אומרים מברך לפניו ולא לאחריו.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי חנינא כל שהוא כעין סולת וכעין חליטה שופך עליו רותחין ומחמשת המינין אומר עליו בורא מיני מזונות ומברך לאחריה ברכה אחת מעין שלש. וכל שהוא כעין סולת וכעין חליטה ואינו מחמשת המינין א"ר יונה שלח רב זעירא גבי אילין דבית ר' ינאי ואמרון ליי. לית אנא ידע מה אמרון ליה. מאי כדון? א"ר יוסי מסתברא שהכל נהיה בדברו

ר' ירמיה בעי הדין דאכל סולת מהו למיברכה בסופה? א"ר יוסי הכן והכן. לא השיב תשובה ברורה לא אכל רבי ירמיה סולת מן יומוי.

לית צורכה דלא, למה הוא חותם בה כשאינו מז' מינין בארץ? נעשית כברכת פועלים. שחותם ג"כ ב"ארץ" דתני

הפועלים שהיו עושין מלאכה עם בעל הבית הרי אלו מברכין ברכה ראשונה וכוללין של ירושלים בשל ארץ וחותמין בשל ארץ אבל אם היו עושין עמו בסעודן או שהיה בעל הבית אוכל עמהן הרי אלו מברכין ארבע

דבית ר' ינאי עבדן לה כמטבע ברכה ואפי' אינו ממיני ארץ ישראל

מהו להזכיר בה מעין המאורע? א"ר אבא בר זימנא ר' זעירא היה מזכיר בה מעין המאורע. א"ר ירמיה הואיל וחש לה ר' זעירא צריכין אנו מיחוש.

תני מברכין על הדגן כשהוא מן המובחר. קלוסקין ושלימה של בעל הבית, אומר על הקלוסקין. פרוסה של קלוסקין ושלימה של בעל הבית, אומר על השלימה של בעל הבית. פת חיטין ופת שעורין אומר על של חיטין. פרוסה של חיטים ושלימה של שעורים אומר על הפרוסה של חטין. פת שעורין ופת כוסמין אומר על של שעורין. והלא של כוסמין יפה ממנה? אלא שזו ממין שבעה וזו אין ממין שבעה. ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירא דר' יודה היא דר' יודה אמר אם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. פת טמאה ופת טהורה ר' חייא בר ווא אמר אומר על הטהורה. פת נקייה טמאה ופת קיבר טהורה ר' חייא בר אדא בשם ר' אחא על איזה מהן שירצה יברך.

קורא **heart of the palm** ר' יעקב בר אחא בשם שמואל אומר עליו בורא פרי העץ תנא ר' חלפתא בן שאול שהכל נהיה בדברו תני ר' יהושע בורא מיני דשאים מתניתא דר' אושעיא פליגא עילויי ואילו הן מיני דשאים לעניין כלאיים הקונרס **artichoke** והחלימה **mallow** והדמוע והאטד **thorny bush**: הנך דווקא ולא קורא

הלכה ב משנה בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא. על פירות האדמה בורא פרי העץ לא יצא. ועל כולם אם אמר שהכל יצא:

גמרא רבי חזקיה בשם ר' יעקב בר אחא: דר' יודה היא. דר' יודה עביד את האילנות כקשים. כשיבש האילן מביא תאנים וקורא, כמו שמביא חטים אף שכבר יבש הקש אמר רבי יוסי דברי הכל היא פירות האילן בכלל פירות האדמה. ואין פירות האדמה בכלל פירות העץ.

רב הונא אמר חוץ מן היין ומן הפת. מתניתא אמרה כן חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ תני ר' יוסי אומר כל המשנה על המטבע שטבעו חכמים לא יצא ידי חובתו ר' יודה אומר כל שנשתנה מברייתו ולא שינה ברכתו לא יצא ר' מאיר אומר אפילו אמר ברוך שברא החפץ הזה מה נאה הוא זה יצא ר' יעקב בר אחא בשם שמואל הלכה כר' מאיר מילתיה דרב אמרה כן

חד פרסוי אתא לגבי רב בגין דאנא אכל פיסתי ולא אנא חכים מברכא עליה אני אוכל לחם ואיני "חכם" לברך עליו ואנא אמר ברוך דברא הדין פסא נפיק אנא ידי חובתי? א"ל אין.

רב יהודה בשם אבא בר בר חנה בר קפרא ותרין תלמידוי נתארחו אצל בעל הבית בהדין פונדיקא דברכתא מקום אפיק קומיהון פרגן **young chicken** ואחונייא **plum dish** וקפלוטין **leeks** אמרו נברך על קפלוטה דו פטר אחונייתא האדמה פטר העץ ולא פטר פרגיתא. נברך על אחונייתא לא פטר לא דין ולא דין. קפץ חד ובירך על פרגיתא שהכל נהיה בדברו ???ורלה לפטור הכל בזה גחיך ליה חבריה, א"ל בר קפרא לא לזה גורגרן אלא לך לוגלן! זה עשה בגרגרנותו אתה למה לגלגתה? ולזה הגרגרן אמר: חכם אין כאן זקן אין כאן?! אמרו לא יצאה שנתן עד שמתו. א"ר יוסי הא אזלינן תרין ולא שמעינן מינה כלום. מיי כדין? מסתברא מברך על הקפלוטה. האדמה שהכל טפילה לו: כ זיין עדיף

הלכה ג משנה על דבר שאין גידוליו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו. על החומץ ועל הגובריי ועל הנובלות תמרים שנפלו אומר שהכל נהיה בדברו רבי יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו:

גמרא החמיץ יינו אומר ברוך דיין האמת. בא

לאוכלו אומר שהכל נהיה בדברו. ראה גוביי אומר ברוך דיין האמת בא לאכלן אומר שהכל נהיה בדברו. ראה נובלות שנשרו אומר ברוך דיין האמת בא לאוכלן אומר ברוך שהכל נהיה בדברו:

הלכה ד משנה היו לפניו מינין הרבה רי"א אם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. וחכמים אומרים על אי זה מהן שירצה:

גמרא רבי יהושע בן לוי אמר מה פליגן ר' יודה ורבנן? כשהיה בדעתו לאכול פת אחר מינים אלו—וממילא אין כאן "ברכה אחרונה" רק "העץ" אבל אין בדעתו לאכול פת כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. ברכה ראשונה—כדי שיברך אחריו מעין ג ויפטור בנ"ר

[א"ר אבא צריך לברך בסוף אף שרוצה לאכול פת תכף אחריו— חייב ברכה אחרונה]

א"ר יוסי הדא דר' בא פליגא על דרבי יהושע בן לוי דר' יהושע בן לוי אמר מה פליגין ר' יודה ורבנן בשהיה בדעתו לאכול פת אבל אם אין בדעתו לאכול פת כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. ומר ר' בא וצריך לברך בסוף

#[לא בירך, נעשה טפילה. דתנינן תמן כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה] #

הדא גריזמתה מיני appetizers לפני הסעודה ר' ירמיה בשם ר' אמי מברך על תורמוסה א"ר על שם (משלי כב) אל תגזול דל כי דל הוא ותורמוס מאכל "דליס" עד כדון בשיש בדעתו לאכול פת לא היה בדעתו לאכול פת לא בדה. רק על גריז' (שהוא מעין ג) [כריב"ל]

רבן גמליאל זוגה סלק גבי אילין דבית ר' ינאי חמתהון נסבין ומברכין לפניו ולאחריו. אמר לון ועבדין כדין? ר' זעירא שלח שאל לר' שמואל בר נחמן ר' כהנא בשם ר' אבינא כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה ואין דעתו לאכול פת עליו הוא מברך. אמר ר' זעירא ויאות. מן מאן דאנן חמיין רבנן סלקון לריש ירחא ואכלין ענבין ולא מברכין בסופה. לא בשיש בדעתו לאכול פת. ודלא כר' בא. ושפיר איכא לאוקמי פלוגתייהו דרבי יהודה ורבנן דווקא כשאין כאן ברכה אחרונה

היו לפניו מינין שבעה על איזה מהן הוא מברך? תמן אמרין כל הקודם למקרא קודם לברכה וכל הסמוך לארץ קודם לכל:

הלכה ה משנה בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון. בירך על הפרפרת appetizer שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון. בירך על הפת פטר את הפרפרת בירך על הפרפרת לא פטר את הפת. בית שמאי אומרים אף לא מעשה קדירה:

פרפרת אינו פוטרו

גמרא אמר רב חסדא לא תנינן אלא בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון אבל אם בירך על היין שבתוך המזון לא פטר את היין שלאחר המזון. תמן אמרין אפילו בירך על היין שלפני המזון לא פטר את היין שלאחר המזון. והא תנינן בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון! רב הונא ורבי יהושע בן לוי כהדין דשתי קונדיטון, יין מתוק ושותה הרבה וחרנה אמר כהדין דשתי חמר בתר בילני. הקזה

(דווקא אז פוטר)

רבי חלבו רב הונא רב בשם ר' חייא רובא פת הבאה כיסנין אחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה. א"ר אמי ר' יוחנן פליג. אמר ר' מנא לר' חזקיה במה הוא פליג כשאכל מאותו המזון באמצע המזון? א"ל אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון. אתא ר' חגי בשם ר' זעירא אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון. אינו מברך

אמר רבי חנינא בר סיסיי הוון אילין דנשייא אלו של בית הנשיא משלחין ליה נקלווסין תמרים חשובים והוה שבק לון בתר מזוניה ומברך עליהון תחילה וסוף. רב חונה אכל תמרין עם פיסתיה א"ל רב חייא בר אשי פליג את על רבך?! שובקין בתר מזונך ואת מברך עליהן תחילה וסוף!! א"ל אינין אינין עיקר נגיסתי! עיקר סעודתי

רבי יונה ורבי יוסי סלקון למישתיתיה דרבי חנינא ענתנייה, אפיק קומיהון פת הבאה בכיסנין לאחר המזון, אמרין נישבוק אולפנה וניתי לן למתניתה.. דתני רבי מנא אמר משום ר' יודה שאמר משום רבי יוסי הגלילי: פת הבא בכיסנין לאחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה אמרי מכיון דהן יחידיי ורבנן פליגין עלוי נעביד כרבנן

אמר מרינוס בי ר' יהושע אהן דאכל גריזמי מין cracker וסלית אף ע"ג דהוא מברך על גריזמתה לא פטר סולתא. מה כבית שמאי דבית שמאי אומר אף לא מעשה קדירה? א"ר יוסי דברי הכל היא. בירך על הפת פטר את הפרפרת ואת מעשה קדירה כדברי בית הלל. בית שמאי אומרים לא פטר פת אינו פוטר את מעשה קדירה. אבל אם בירך על הפרפרת כעין crackers??? תחילה, כל עמא מודיי דלא פטר את הפת ולא מעשה קדירה.

רבי אבא בריה דרב פפא בעי אהן דאכל סולת

ובדעתיה מיכול פיתא מהו מברכה על סולתא בסופא? רבנן דקיסרין פשטין לה צריך לברך בסוף:

הלכה ו משנה היו יושבין כל אחד ואחד מברך לעצמו. היסיבו אחד מברך לכולן.

בא להן יין בתוך המזון, כל אחד מברך לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכולן

ואומר על המוגמר אע"פ שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר סעודה:

גמרא רבי יהושע בן לוי אמר בשבוע הבן היא מתניתא הא בעל הבית בתוך ביתו לא. אע"פ ש"הסבו", כ"א מברך לעצמו תני רבי חייא אפילו בעל הבית בתוך ביתו

תני סדר סעודה: אורחין נכנסין ויושבין על הספסלין ועל הקתדריות עד שכולן מתכנסין, הביאו להן יין כל אחד ואחד מברך לעצמו, הביאו להן לידים כל אחד ואחד נוטל ידו אחת, הביאו להן פרפרת כל אחד ואחד מברך לעצמו, עלו והיסבו הביאו להן יין אע"פ שבירך על הראשון צריך לברך על השני, ואחד מברך ע"י כולם. הביאו להן לידים אע"פ שנטל ידו אחת צריך ליטול שתי ידיו. הביאו להם פרפרת אחד מברך ע"י כולן. ואין רשות לאורח ליכנס אחר ג' פרפראות

תמן תנינן סוכה שבעה כיצד? גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד י"ט האחרון. רבי אבא בר כהנא רב חייא בר אשי בשם רב צריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום. שלא יהא בל תוסיף רבי יהושע בן לוי אמר צריך לקדש בתוך ביתו משום ב"ת רבי יעקב בר אחא בשם שמואל קידש בבית זה ונמלך לאכול בבית אחר צריך לקדש. רבי אחא רבי חיננא בשם רבי הושעיא מי שסוכתו עריבה עליו מקדש לילי י"ט האחרון בתוך ביתו ועולה ואוכל בתוך סוכתו. אמר רבי אבון ולא פליגין מה דמר ר' הושעיא כשהיה בדעתו לאכול בבית אחר. ומה דמר שמואל כשלא היה בדעתו לאכול בבית אחר.

א"ר מנא אתיא דשמואל כרבי חייא כיון שמקדש בסוכה, ע"כ אין עלה רק לפסול סוכתו ולקדש שם ודרבי הושעיא כרבי יהושע בן לוי.

אמר ר' אמי זאת אומרת??? כל אחד מברך לעצמו שנחלקין בפירות

שאלו את בן זומא מפני מה בא להן יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו? אמר להן מפני

שאין בית הבליעה פנוי א"ר מנא הדא אמרה אהן דעטיש גו מיכלא אסור למימר ייס. בגין סכנתא דנפשא.

ואומר על המוגמר. מה בין מוגמר ובין יין? מוגמר כולן מריחין. יין אחד הוא טועם.

יש כאן טעם אחר למה יין כל אחד מברך לעצמו [שהרי כל אחד שותה בזמן אחר..]

ר' זעירא בשם רב ירמיה מוגמר כיון שהעלה עשן צריך לברך

רבי ירמיה בעא מיבדוק לרבי זעירא א"ל כיצד הוא אומר על שמן ערב? א"ל אשר נתן ריח טוב בשמן ערב. א"ל אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים.

יצחק בר אבא בר מחסיה ורב חננאל הוון יתבין חד אמר ברוך שנתן ריח טוב בעצי בשמים וחרנה אמר ברוך שנתן ריח טוב בעשב הארץ. מתיב מן דמר בעשב הארץ למן דמר בעצי בשמים וכי עצים הן? א"ל והכתיב (יהושע ב) ותטמנם בפשתי העץ וכי עצים הן.

סלקין לבית רב, ושמעון בר חונה בשם רב אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים.

גניבא אמר שמן לזוהמא אינו צריך לברך. אמר ר' יודן ואפילו קווי לתוך ידו

רבי חלבו רב הונא בשם רב המרבץ אלינתית בתוך ביתו אינו צריך לברך.

אמר רב חסדא על כולן הוא אומר אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים, בר מן אהן מוסכין musk דיימר אשר נתן ריח טוב במיני בשמים:

הלכה ז משנה הביאו לו מליח בתחילה ופת עמו מברך על המליח ופוטר את הפת שהפת טפילה לו. זה הכלל: כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה:

גמרא רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן מתנייתא עד שלא למדו סעודת מלכים ובמקום שעושין את המליח עיקר. אבל במקום שאין עושין את המליח עיקר לא בדא. ר' ירמיה בשם רב: פיתא ופרור אומר על הפירור. במקום שעושין את הפירור עיקר. אבל במקום שאין עושין את הפירור עיקר לא בדא. רבי סימון בשם ר"ש בן לקיש שקיזמי nibbles ופיתא אומר על השקיזמי במקום שעושין את השקיזמי עיקר. אבל במקום שאין עושין את השקיזמי עיקר לא בדא:

הלכה ח משנה אכל תאנים וענבים

ורימונים מברך עליהן שלש ברכות דברי רבן גמליאל. וחכמים אומרים ברכה אחת. ר' עקיבה אומר אפילו אכל שלק והוא מזונו מברך עליו שלש ברכות. השותה מים לצמאו אומר שהכל נהיה בדברו. ר' טרפון אומר בורא נפשות רבות וחסרונן:

גמרא ר' סימון ר' תדאי בשם ר' יהושע אכל במזרחה של תאינה ובא לאכול במערבה צריך לברך. אבא בר רב הונא אמר יין ישן של ספק יין חדש צריך לברך. שינוי יין אין צריך לברך. שינוי מקום צריך לברך. הסיע דעתו כמי שהוא שינוי מקום. רבי על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה. ומה היה אומר? ר' יצחק רובה בשם רבי ברוך הטוב והמטיב.

מעשה בר' עקיבה שעשה משתה לשמעון בנו על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה ואומר חמרא טבא לחיי רבנן ולתלמידיהון.

השותה מים לצמאו אומר ברוך שהכל נהיה בדברו.

א"ר יונה חוץ ממי דקרים. purgative water

א"ר יוסי ול כ ל מים שהוא צמא.

א"ר אבון השותה מי דקרים מהו אומר? ברוך שברא מי רפואות. אית תניי תני מי דקרים ואית תניי תני מי דקלים מאן דמר מי דקרים. שהן דוקרין את המרה. ומן דמר מי דקלים שהן יוצאין מבין שני דקלים:

פרק ז

הלכה א משנה שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן. אכל דמאי ומעשר ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל כזית והכותי מזמנין עליהן

אבל אכל טבל ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחות מכזית והנכרי אין מזמנין עליהן:

גמרא ???הכא איתמר "אין רשאין" ליחלק. וכה איתמר "חייבין" לזמן! מה בא ל ר ב ו ת בלשונו? שמואל אמר כאן בתחלה כאן בסוף. אי זהו בתחילה ואי זהו בסוף? תרין אמורין. חד אמר נתנו דעתו לאכול זהו בתחילה. אכלו כזית זהו בסוף. וחרנה אמר אכלו כזית זהו בתחילה. גמרו

אכילתן זהו בסוף הא "נתנו דעתן" לחוד, לאוו מידי הוא [עיין בנספח]

ר' אבא בשם רב הונא ר' זעירא בשם אבא בר ירמיה ג' חובה שנים רשות. אמרה רבי זעירא קומי רבי יסא א"ל אני אין לי אלא משנה שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן. רבנן דהכא כדעתון ורבנן דהתם כדעתון. שמואל אמר שנים שדנו דיניהן דין אלא שהוא נקרא ב"ד חצוף. רבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש תרויהון אמרי אפילו שנים שדנו אין דינן דין.

רב הונא אמר ג' שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וזה בפני עצמו ונתערבו, מזמנין. רב חסדא אמר והן שבאו משלש חבורות. על דעתיה דרבי זעירא וחבורתיה והן שאכלו ג' כאחת. [לא ג]

רבי יונה על הדא דרב הונא, הטביל ג' איזובות של "בעלי-שלש-קלחים" זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, ונתערבו, מזה בהן. רב חסדא אמר והן שבאו מג' חבילות. על דעתיה דר' זעירא וחבורתיה והוא שהטביל שלשתן כאחת. אין תימר אין למידין אזוב מברכה, ואנן חזינן רבנן קיימין בסוכה וילפין מטיט הנרוק. כיי דתנינן תמן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה הא פחות מיכן כשירה מהו לישן תחתיו התיב רבי יצחק בן אלישיב הרי טיט הנרוק משלים במקוה ואין מטבילין בו אף הכא משלים בסוכה ואין ישינין תחתיו.

ג' שאכלו כאחת וביקש אחד מהן לילך לו, דבית רב אמרי יברך "המזמן" ברכה ראשונה יחד וילך לו.

אי זו היא ברכה ראשונה? שחייבין "לברך יחד" דבית רב אמרו זו ברכת הזימון. רב זעירא בשם רב ירמיה זו הזן את הכל. ר' חלבו בר חנן בשם רב זו הזן את הכל. התיב רב ששת והא מתניתא פליגא: שנים שלשה חייבין בברכת המזון. לפעמים שניים לפעמים שלשה הא ארבעה לא. אלמא "ברכת-זימון" "וברכת הזן" חדא הוא אין תימר ברכת זימון ראשונה, ניתני ארבעה! אשכחן תני ארבעה. אין תימר זו הזן את הכל קשיא! אלמא תרתי נינהו אין תימר זו הטוב והמטיב, לית את יכול שנייא היא. דאמר רב הונא משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב. הטוב שלא נסרחו והמטיב שניתנו לקבורה. אמר רב חונה תיפתר כר' ישמעאל. דרבי ישמעאל אמר הטוב והמטיב דבר תורה דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת- זו ברכת הזימון. את ה' אלהיך- זו הזן את הכל. על הארץ- זו ברכת הארץ. הטובה- זו ברכת בונה ירושלים. וכן הוא אומר (דברים ה) ההר הטוב הזה והלבנון. אשר נתן לך- זה הטוב והמטיב

כתוב בתורה ברכה לפניה ואין כתוב בתורה ברכה לאחריה. מה כתיב בה לפניה? (דברים לב)

כי שם ה׳ אקרא הבו גודל לאלהינו. כתיב במזון ברכה לאחריו ואין כתיב לפניו מה כתיב לאחריו? ואכלת ושבעת וברכת. ומניין ליתן את האמור בזה ואת האמור בזה בזה. ר׳ שמואל בר נחמני בשם ר׳ יונתן אתיא ״שם שם״ לגזירה שוה מה שם שנא׳ בתורה ברכה לפניו. אף שם שנאמר במזון ברכה לפניו. ומה שם שנאמר במזון ברכה לאחריו. אף שם שנאמר בתורה לאחריה. עד כדון כרבי עקיבה כר׳ ישמעאל? רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר. מה אם מזון שאין טעון ברכה לפניו טעון ברכה לאחריו. תורה שהיא טעונה ברכה לפניה אינו דין שתהא טעונה ברכה לאחריה. עד כדון תורה. מזון מה. אם תורה שאינה טעונה ברכה לאחריה טעונה ברכה לפניה. מזון שטעון ברכה לאחריו אינו דין שטעון ברכה לפניו. ר׳ יצחק ור׳ נתן ר׳ יצחק אמר (שמואל א ט) כי הוא יברך הזבח ואח״כ יאכלו הקרואים. ר׳ נתן אומר (שמות כג) ועבדתם את ה׳ אלהיכם וברך את לחמך ואת מימיך אימתי הוא קרוי לחמך ואת מימיך עד שלא אכלת. רבי אומר מה אם בשעה שאכל ושבע צריך לברך. בשעה שהוא תאב לאכול לא כל שכן. עד כדון מזון. תורה מה. אם מזון שאינו אלא חיי שעה טעון ברכה לפניו ולאחריו. תורה שהיא חיי עד לא כל שכן.

רבי זעירא בעי אילין ג׳ קרויות ג שקורין בתורה מה את עביד לון? כשלשה שאכלו כאחת, או כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו? אין תעבדינון כשלשה שאכלו כאחת הראשון מברך ברכה ראשונ׳ והאחרון ברכה אחרונה והאמצעי אינו מברך כל עיקר. אין תעבדינון כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וזה בפני עצמו אפי׳ האמצעי מברך לפניו ולאחריו.

א״ר שמואל בר אבדימא לא למדו ברכת התורה מברכת הזימון אלא לרבים. אין מברכין על התורה רק כשיש 01 ואם לרבים אפי׳ בינו לבין עצמו לא יברך! כלל (אפי׳ בזוקר) א״ר אבא מרי אחוי דר׳ יוסי עשאוה כשאר כל מצותיה של תורה כדאמר בריש פרק ו מה שאר כל המצות טעונות ברכה אף זו טעונה ברכה.

אכל דמאי. הדא אמרה אכל פירות ספק ניתקנו ספק לא ניתקנו מזמנין. אמר ר׳ שמעון אחוי דר׳ ברכיה בשעה שגזרו על הדמאי רוב עמי הארץ היו מכניסין לבתיהן. רוב מעשרין הם (ואי״כ ״ספק״ ויי דא אמרה שאף ״ספק גמור״ מזמנין עליו דא: כותי מזמנין עליו. ואהן כותי לאו ספק הוא. ספק גוי ספק ישראל א״ר אבא תיפתר כמאן דמר כותי כגוי דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל לכל דבר:

הלכה ב משנה נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן עד כמה מזמנין עד כזית. רבי יהודה אומר עד כביצה:

גמרא ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי ר' יוסי בן שאול בשם רבי קטן עושין אותו סניף לעשרה. והתני אין מדקדקין בקטן הא וודאי קטן, לא א"ר יוסי קיימא רבי סימון ר' חנינא ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי לשני קטנים נצרכה, שאם היה וודאי קטן עושין אותו סניף, ספק עושין אותו ודאי.

ר' יהודה בר פזי בשם ר' יוסי: תשעה נראין כעשרה מזמנין? מה, מסוימין? אינם הם אנשים "חשובים"? אלא אפי' קטן ביניהן.

ר' ברכיה א"ר יעקב בר זבדי בעא קומי ר' יוסי כמה דברים אמורים תמן קטן עושין אותו סניפין לעשרה, ומר אף הכא עושין אותו סניף לשלשה. מה תמן שמזכירין את השם עושין אותו סניף כאן שאין מזכירין את השם לא כל שכן! א"ל והא אינו כל שכן, תמן על ידי שהן אומרים את השם עושין אותו סניף. כדי להוסיף שם שמיים, נדחקין לעשות אותו סניף וכאן שאין קורין את השם אין עושין אותו סניף.

תני קטן וספר תורה עושין אותו סניף. א"ר יודן כיני מתניתא: קטן לספר תורה לקה"ת עושין אותו סניף.

מאימתי עושין אותו סניף? רבי אבינא אמר איתפלגון רב הונא ורב יהודה תרויהון בשם שמואל חד אמר כדי שיהא יודע טיב ברכה. וחרנה אמר שיהא יודע למי הוא מברך. א"ר נסא כמה זימנין אכלית עם ר' תחליפא אבא ועם אנינייא בר סיסי חביבי ולא זמנין עלי עד שהבאתי שתי שערות.

שמואל בר שילת בעא קומי רב ואית דאמרין בעין קומי ר' שמואל בר שילת תשעה פת ואחד ירק אמר לון מזמנין. שמנה פת ושנים ירק אמר לון מזמנין. שבעה פת ושלשה ירק אמר לון מזמנין. רבי אבינא בעי מחצה למחצה מהו. א"ר זעירא עד דאנא תמן אצרכת לי כשהייתי בבל מידעיא לי מיצרי לי מינך לא שאלתיה. מצר לי יותר ממך שלא שאלתי

רבי ירמיה בעי אותו שאכל ירק מהו שיברך? לתשעה האחרים שאכלו דגן

תני שלש מאות נזירין עלו בימי ר"ש בן שטח. מאה וחמשים מצא להן פתח ומאה וחמשים לא מצא להן פתח. אתא גבי ינאי מלכא א"ל אית הכא תלת מאה נזירין בעיין תשע מאה קרבנין אלא יהב את פלגא מן דידך ואנא פלגא מן דידי. שלח ליה ארבע מאה וחמשים אזל לישנא בישא ומר ליה, לא יהב מן דידיה כלום... שמע ינאי מלכא וכעס, דחל שמעון בן שטח וערק. בתר יומין סלקון בני נש רברבין מן מלכותא דפרס גבי ינאי מלכא,

מן דיתבין אכלין, אמרין ליה נהירין אנן זוכרין אנחנו דהוה אית הכא חד גבר סב והוה אמר קומין מילין דחכמה. תני לון עובדא אמר להם הסיפור (שהתל בו וכו') אמרין ליה, שלח ואייתיתיה. שלח ויהב ליה מילא שלא יזיקנו ואתא ויתיב ליה בין מלכא למלכתא. א"ל למה אפליית בי? התלת בי א"ל לא אפליית בך! את ממונך ואנא מן אורייתי. דכתיב (קהלת ז) כי בצל החכמה בצל הכסף. אמר ליה ולמה ערקת? א"ל שמעית דמרי כעס עלי ובעית מקיימה הדין קרייא (ישעיהו כו) חבי כמעט רגע עד יעבר זעם. וקרא עלוי (קהלת ז) ויתרון דעת, החכמה תחיה בעליה. א"ל ולמה יתבת בין מלכא למלכתא? א"ל בסיפרי דבן סירא כתיב סלסליה ותרוממך ובין נגידים תושיבך. אמר הבו ליה כסא דליבריך נסב כסא ומר נברך על המזון שאכל ינאי וחביריו... א"ל עד כדון את בקשיותך!! א"ל ומה נאמר על המזון שלא אכלנו... אמר הבון ליה דליכול, יהבו ליה ואכל ומר נברך על המזון שאכלנו.

א"ר יוחנן חולקין על ר"ש בן שטח.

רבי ירמיה אמר על הראשונים שאי"ל לאכול עמהם ר' אבא אמר על השנייה שאין לומר "על המזון" שאכלנו

מחלפה שיטתיה דר' ירמיה התם צריכה ליה מידעי' ליה אם יכול להוציא (כשאינו אוכל) וכה פשיטא ליה! שמוציא הן דצריכה ליה, כרבנן. הן דפשיטא ליה כרבן שמעון בן גמליאל. תני: עלה והיסב וטבל בציר עמהן, אע"פ שלא אכל כזית דגן, מזמנין עליו דברי רשב"ג.

דברי חכמים: רבי יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן לעולם אין מזמנין עליו עד שיאכל כזית דגן.

והתני שנים פת ואחד ירק מזמנין מתניתה כרשב"ג:

הלכה ג משנה כיצד מזמנין? בג' אומר נברך. בעשרה אומר נברך לאלהינו. בעשרה והוא אומר ברכו. אחד עשרה ואחד עשר רבוא. במאה אומר נברך לה' אלהינו. במאה והוא אומר ברכו. באלף אומר נברך לה' אלהינו אלהי ישראל. באלף והוא אומר ברכו. בריבוא אומר נברך לה' אלהינו אלהי ישראל אלהי צבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו. רבי יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל מברכים שנא' (תהלים מח) "במקהלות" לפי רוב קהילה וקהילה ברכו אלהים ה' ממקור ישראל. א"ר עקיבה מה מצינו בבית הכנסת אחד מרובין ואחד מועטין אומר ברכו את ה'. ר' ישמעאל אומר ברכו את ה' המבורך:

גמרא דלמה מעשה שהיה ר' זעירא ור' יעקב בר אחא ור' חייא בר בא רבי חנינא חברון

דרבנן הוו יתבון אכלין. נסב ר׳ יעקב בר אחא כסא ובירך ואמר נברך ולא אמר ברכו. א״ל ר׳ חייא בר בא ולמה לא אמרת ברכו? א״ל ולא כן תני אין מדקדקין בדבר. בין שאמר נברך בין שאמר ברכו אין תופסין אותו על כך. והנוקדנין מדקדקין יתר על המידה.. תופסין אותו על כך. ובאיש לר׳ זעירא הרע בעיניו בגין דצווח שקרא ר׳ יעקב בר אחא לר׳ חייא בר בא נוקדנא.

שמואל אמר איני מוציא את עצמי מן הכלל. ע״כ אני אומר ״נברך״ התיבון הרי ברכת התורה הרי הוא אומר ברכו! א״ר אבין מכיון דיימר ״המבורך״ אף הוא אינו מוציא עצמו מן הכלל.

ר׳ אבא בר זמינא הוה משמש קומי זעירא, מזג ליה כסא א״ל בעה״ב לשמש סב בריך! גם אתה תוכל לשתות... א״ל יהב דעתך דאת מישתי חורנה. ולא תצטרך לברך על כל כוס וכוס דתני השמש מברך על כל כוס וכוס ואינו מברך על כל פרוסה ופרוסה.

אמר ליה בעה״ב לשמש כמא דאנא יהב דעתי מפקא יתיך ידי חובתך בברכתה. כן הב דעתך מפקא ידי חובתך באמן.אמר רב תנחום בר ירמיה מתניתא אמרה כן המתעסק לא יצא והשומע מן המתעסק לא יצא:

במאה אומר כו׳ א״ר יוחנן זו דברי ר׳ יוסי הגלילי אבל דברי חכמים: אחד, עשר. ואחד, עשר ריבוא. רבא אמר הלכ׳ כמי שאומ׳ אחד עשרה ואחד עשר ריבוא.

מניין לעדה שהיא עשרה? ר׳ בא ור׳ יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה. מה עדה שנא׳ להלן עשרה אף עדה שנא׳ כאן עשרה. א״ר סימון נאמר כאן תוך ונאמר להלן תוך (בראשית מב) ויבאו בני ישראל לשבור בר בתוך הבאים מה תוך האמור להלן עשרה אף כאן עשרה. א״ל ר׳ יוסי בי ר׳ בון אם מתוך את יליף לה סגין אינון! יש הרבה ״תוך״ בתורה! אלא נאמר כאן בני ישראל ונאמ׳ להלן בני ישראל מה בני ישראל שנאמר להלן עשרה אף כאן עשרה.

מה מקיימין רבנן טעמא דר׳ יוסי הגלילי? במקהלות בכל קהילה וקהילה. א״ר חנינא בריה דר׳ אבהו במקהלת כתיב:

פיסקא. א״ר עקיבה וכו׳ ר׳ חייא בר אשי קם מיקרי באורייתא ואמר ברכו ולא אמר המבורך בעון מישתקוניה אמר להון רב ארופניה. דנהיג כר׳ עקיבה. רבי זעירא קם מקרי כהן במקום לוי לא היה שם לוי.. ובירך לפניה ולאחריה ובעון מישתקוניה ???מנהגם שלא לברך שני פעמים אמר לון ר׳ חייא בר אשי ארפוניה. דכן אינון נהיגון גבייהו.

כתיב (נחמיה ח) ויברך עזרא את ה' אלהי הגדול במה הוא גידלו? גדלו בשם המפורש. רב מתנה אמ' גדלו בברכה. ר' סימון בשם ר"י בן לוי למה נקרו אנשי כנסת הגדולה שהחזירו הגדולה ליושנה. אמר ר' פינחס משה התקין מטבעה של תפילה האל הגדול הגבור והנורא. ירמיה אמר (ירמיהו לב) האל הגדול הגבור ולא אמר הנורא. למה אמר הגבור לזה נאה לקרות גבור שהוא רואה חורבן ביתו ושותק. ולמה לא אמר נורא אלא שאין נורא אלא בית המקדש שנא' נורא אלהים ממקדשך. דניאל אמר (דניאל ט) האל הגדול והנורא ולא אמר הגבור בניו מסורין בקולרין היכן היא גבורתו. ולמה אמר הנורא לזה נאה לקרות נורא בנוראות שעשה לנו בכבשן האש. וכיון שעמדו אנשי כנסת הגדולה החזירו הגדולה ליושנה האל הגדול הגבור והנורא. ובשר ודם יש בו כח ליתן קצבה לדברים הללו? אמר ר' יצחק בן אלעזר יודעין הן הנביאים שאלוהן אמיתי ואינן מחניפין לו:

הלכה ד משנה ג' שאכלו כאחת אינן רשאין ליחלק. וכן ד' וכן חמשה ששה נחלקין עד עשרה ועשרה אינן נחלקין עד שיהו עשרים:

גמרא תני היה יושב ואוכל בשבת ושכח ולא הזכיר של שבת רב אמר חוזר ושמואל אמר אינו חוזר.

[בתפילה... שמעון בר בא בשם רבי יוחנן ספק הזכיר של ר"ח ספק לא הזכיר אין מחזירין אותו. אשכח תני ופליג. כל יום שיש בו קרבן מוסף כגון ראש חודש וחולו של מועד צריך להזכיר מעין המאורע אם לא הזכיר מחזירין אותו. וכל שאין בו קרבן מוסף כגון חנוכה ופורים צריך להזכיר מעין המאורע אם לא הזכיר אין מחזירין אותו.]

חנן בר אבא וחברייא הוו יתבין אכלין בשבתא מן דאכלין וברכין קם אזל ליה חזר לגבן אשכחנון ברכין. אמר ולא כבר בירכנו? אמרין ליה מברכין וחוזרין ומברכין דאשכחן מדכרא דשבתא. לא אמר כן ר' בא בשם רבי חונא ר' ירמיה מטובה בשם רב: שכח ולא הזכיר של שבת אומר אשר נתן מנוחה לעמו ישראל! כן בשהסיע דעתו וכן בשלא הסיע דעתו.

תני עשרה בני אדם שהיו מהלכין בדרך אע"פ שכולם אוכלין מככר אחד כל אחד ואחד מברך לעצמו. ישבו ואכלו אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מככר עצמו, אחד מברך על ידי כולם. ר' ירמיה זמין לחבריה בפונדקא:

הלכה ה משנה שתי חבורות שהיו אוכלין בבית אחד בזמן שמקצתן

רואין אילו את אילו הרי אלו מצטרפין לזימון ואם לאו אילו מזמנין לעצמן ואילו מזמנין לעצמן

ואין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר"א וחכמים אומרים מברכין:

גמרא רבי יונה ור' אבא בר זימנא בשם ר' זעירא לשני בתים נצרכה. מהני "רואין" א"ר יוחנן והן שנכנסו משעה ראשונה על מנת כן.

אילין בית נשיאי מה את עבד לון כבית אחד או כשני בתים? לא רואין אלו את אלו-אבל דילמא אין צורך לכך **נאמר**, אם היה דרכן לעבור אילו על אילו מזמנין ואם לאו אין מזמנין. ר' ברכיה מוקים לאמוריה מתורגמן שלו על תרעא מציעיא דבי מדרשא באמצע השער והוא מזמן על אילין ועל אילין: דהשמש מצרפן

אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים מברכין. רבי זריקא בשם ר' יוסי בן חנינא מודים חכמים לר' אליעזר בכוס של ברכה שהוא נותן לתוכו מים כל שהוא. נהיגין רבנן בההן כסא דקידושא.

מילתא דר' יונה פליגא אדרבנן. דר' יונה טעם כסא בליל שבת ומתקן לה. למחרת במים אין תימר שהוא מזוג. כבר בלילה והתני השותה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה דמו בראשו. א"ר יוחנן והן שלנו בכלי מתכות.

ר' ירמי' בשם ר' יוחנן ראשונים היו שואלין שמאל מהו שתסייע לימין בכוס של ברכה? את שמע מינה תלת את שמע שהוא צריך לתופסו בימין, וצריך שתהא ידו גבוהה מן השולחן טפח, וצריך שנותן עיניו בו.

אמר ר' אחא שלשה דברים נאמרו בכוס של ברכה. מלא. עיטור. ומודח. ושלשתן בפסוק אחד (דברים לו) נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה'. שבע- עיטור. רצון- מודח. מלא- כמשמעו. א"ר חנינא אם עשיתה כן מה כתיב תמן ים ודרום ירשה את זוכה לירש העולם הזה והעולם הבא.

א"ר אלעזר כוס פגום אין מברכין עליו. טעמו פגמו. את שמע מינה תלת. שמע מינה כוס פגום אין מברכין עליו. וצריך שיהא בו כשיעור. דאל"ה צ"ל לפגוס הכוס וטעמו פגמו.

א"ר תנחום בר יודן כבוד היום קודם לכבוד לילה. קדושת הלילה קודמת לקדושת היום. אי זהו קדושת היום? ר' יוסי בשם רבי יעקב בר אחא ור' אלעזר בר יוסף בשם רב בורא פרי הגפן.

ר' זריקן בר חמוי דר' זריקן הזכיר של חנוכה בארץ וקילסו אותו. ר' בא בריה דרבי חייא בר בא הזכיר

דיין אמת בבית אבל בהטוב ומטיב וקילסו אותו.

רבי בא בריה דר' חייא בר אבא אכל מהלך, עומד ומברך. אכל עומד, יושב ומברך. אכל יושב, מיסב ומברך. אכל מיסב, מתעטף ומברך. אם עשה כן הרי הוא כמלאכי השרת. מה טעמא? (ישעיהו ו) בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו:

פרק ח

הלכה א משנה אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה: בית שמאי אומרים מברך על היום ואח"כ מברך על היין וב"ה אומרים מברך על היין ואח"כ מברך על היום:

גמרא מה טעמהון דבית שמאי? שהקדושת היום גרמה ליין שיבוא, וכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין. מה טעמהון דבית הלל? שהיין גורם לקדושת היום שתאמר, ד"א היין תדיר וקדושה אינה תדירה

א"ר יוסי מדברי שניהן יין והבדלה היין קודם. כלום טעמהון דבית שמאי אלא שקדושת היום גרמה ליין שיבוא, וכאן הואיל ולא אבדלה גרמה ליין שיבוא, דהא מבדילין בתפילה היין קודם. כלום טעמהון דבית הלל אלא שהיין תדיר וקדושה אינה תדירה וכן הואיל והיין תדיר ואבדלה אינה תדירה, היין קודם.

אמר ר' מנא מדברי שניהן יין ואבדלה אבדלה קודמת. כלום טעמהון דבית שמאי אלא שכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין, וכאן הואיל ונתחייב בהבדלה עד שלא בא היין אבדלה קודמת. כלום טעמהון דבית הלל אלא שהיין גורם לקדושת היום שתאמר וכאן הואיל ואין היין גורם לאבדלה שתאמר דהא מבדילין בלי יין אבדלה קודמת.

א"ר זעיר' מדברי שניהן מבדילין בלא יין ואין מקדשין אלא ביין. היא דעתיה דר' זעירא דר' זעירא אמר מבדילין על השכר, ואזלין מן אתר לאתר ממקום למקום (שנמצא שם יין) משום קדושה. א"ר יוסי בר' נהיגין תמן, במקום שאין יין, שליח ציבור עובר לפני התיבה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחותם במקדש ישראל ואת יום השבת

וקשיא על דבית שמאי בלילי שבת. היך עבידה? היה יושב ואוכל בערב שבת וחשכה לילי שבת, ואין שם אלא אותו הכוס. את אמר מניחו לאחר

המזון ומשלשל כולם עליו. מה נפשך? יברך על היום, המזון קודם. לקמן 5 יברך על המזון, היין קודם. לקמן 8 יברך על היין, היום קודם! נשמעינה מן הדא: בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס וכו׳ א״ר בא על ידי שהוא ברכה קטנה שמא ישכח וישתה, ע״כ יברך ״בפה״ג״ לפני בה״ז—שחוששין שמא ישכח לאחר בהמ״ז ישכח, וישתה בלי ברכה ברם הכא מכיון שהוא משלשה על ידי הכוס אינו שכח. כיצד יעשו על דברי בית שמאי? יברך על המזון תחילה ואח״כ מברך על היום ואחר כך על היין

וקשיא על דברי בית הלל במוצאי שבת: היך עבידה? היה יושב ואוכל בשבת וחשכה מוצאי שבת ואין שם אלא אותו הכוס את אמר מניחו לאחר המזון ומשלשל כולן עליו. מה נפשך? יברך על היין, המזון קודם. לק׳ 8 יברך על המזון, הנר קודם. לק׳ 5 (אגב: שם מיירי שאין לו יין...) יברך על הנר, היין קודמת. משום תדיר

נשמעינה מן הדא: שאפשר לאחר הנר אחר המזון... אמר רבי יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שהוא בתחילה ולא על הבדלה שהיא בסוף. על מה נחלקו על הנר ועל הבשמים, שבית שמאי אומרים בשמים ואחר כך נר ובית הלל אומרים מאור ואחר כך בשמים. רבא ורב יהודה הלכה כמי שהוא אומר בשמים ואחר כך נר

כיצד יעשה על דברי בית הלל? יברך על המזון תחילה ואחר כך יברך על היין ואחר כך על הנר. ויאחר בנר

יום טוב שחל להיות במוצאי שבת: ר׳ יוחנן אמר יקנ״ה יין קידוש נר הבדלה. חנין בר בא אמר בשם רב יין קידוש נר הבדלה סוכה וזמן.

רבי חנינא אמר נהי״ק. שמואל לא אמר אלא כהדא דרבי חנינא דאמר רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי מלך יוצא ושלטון נכנס, מלוין את המלך =שבת ואחר כך מכניסין את השלטון. יו״ט לוי אמר ינ״קה. מסתברא דלוי אמר מעין שניהם

אמר רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי היך עובדין עובדא? אמר ליה כרב וכרבי יוחנן. וכן נפק עובדא כרב וכר׳ יוחנן

ור׳ אבהו כד הוה אזיל לדרומה, הוה עביד כר׳ חנינא וכד הוה נחית לטבריא הוה עביד כרבי יוחנן דלא מפלג על בר נש באתריה. על דעתיה דרבי חנינא ניחא, וקשיא על דרבי יוחנן, אילו בשאר ימות השנה אינו מברך על הנר תחילה (משנה 5) שלא יכבה, וכא מברך על הנר שלא יכבה! מה עבד ליה רבי יוחנן? מכיון שיש לו יין אין נרו כובה! על כרחך י״ל נר גדול לאכול סעודה ויברך על הנר בסוף! אחר הבדלה שלא לעקרו מן השבתות הבאות:

הלכה ב משנה בית שמאי אומרים נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס, ובית הלל אומרים מוזגין הכוס תחילה ואח"כ נוטלין לידים:

גמרא מה טעמהון דבית שמאי? שלא יטמאו משקין שבאחורי הכוס מידיו, ויחזרו ויטמאו את הכוס. מה טעמהון דב"ה? לעולם אחורי הכוס טמאין. דבר אחר אין נטילת ידים אלא סמוך לברכה.

רבי ביבן בשם ר' יוחנן אתיא דבית שמאי כרבי יוסי. ודבית הלל כרבי מאיר: דתנינן תמן כל הכלים יש להן אחורים ותוך, ויש להם בית לביעה... רבי מאיר אומר לידים הטמאות והטהורות. אמר רבי יוסי לא אמרן אלא לידים הטהורות בלבד אבל ידיים טמאות מטמאין אחורי הכוס "טומאה גמורה", לטמא גם תוכו...(כב"ש)

רבי יוסי בשם רבי שבתי ורבי חייא בשם ר"ש בן לקיש לחלה ולנטילת ידים אדם מהלך ארבע מילי. רבי אבהו בשם רבי יוסי בי ר' חנינא הדא דאמר לפניו אבל לאחריו אין מטריחין עליו. שומרי גנות ופרדיסים מה את עבד להון כלפניהן כלאחריהן? נשמעינה מן הדא: [האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה אבל לא האיש] והדא אשה לא בתוך הבית היא יושבת, ואת אמר אין מטריחין עליה. וכאן אין מטריחין עליו. מעשים בכל יום שאין האשה עושה עיסתה בטהרה!

תני מים שלפני המזון רשות, ושל אחר המזון חובה. אלא שבראשונים נוטל ומפסיק, ובשניים נוטל ואינו מפסיק. מה הוא "נוטל ומפסיק" רבי יעקב בר אחא אמר נוטל ושונה. רבי שמואל בר יצחק אמר בעי, נוטל ושונה ואת אמרת רשות?!

אמר רבי יעקב בר אידי על הראשונים נאכל בשר חזיר. על השניים יצאה אשה מביתה ויש אומרים שנהרגו עליה שלשה נפשות. (עי' רש"י חולין הסיפור)

שמואל סלק לגבי רב. חמא יתיה אכל כהתם במפה אמר ליה מהו כן? אמר לי איסתנים אני. ונטלתי ידיי..

רבי זעירא כד סליק להכא לא"י חמא כהניא אכלין כהתם, אמר להון הא אזילא ההיא דרב ושמואל. אין להביא ראי' מדבריהם להתיר "מפה" במקום נט"י

אתא רבי יוסי בר בי כהנא בשם שמואל נטילת ידים לחולין אין נטילת ידים לתרומה. במפה סגי רבי יוסי אומר לתרומה ולחולין.

רבי יוסה בשם רבי חייא בר אשי ורבי יונה ורבי חייא בר אשי בשם רב נטילת ידים לתרומה עד הפרק, ולחולין עד קשרי אצבעותיו. מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי אמר, מן דהוה אכל

עם סבי ולא משטף ידוי עד הפרק, לא הוה אכל עימיה.

רב הונא אמר אין נטילת ידים אלא לפת בלבד. תני רבי הושעי' כל דבר שיש בו ליכלוך משקה כל דבר ״שטיבולו במשקה״ טעון נטילה רבי זעירא אמר אפילו מקצץ תורמוסין הוה נטל ידיה.

רב אמר נטל ידיו בשחרית אין מטריחין עליו בין הערבים. רבי אבינא מפקיד לחמריה חמרים המוליכין תבואה ממקום למקום הן דאתון משכחין מיסתחון מיא לרחוץ מים נסבין ידיכון טלו ידיכם ומתני על כל יומא.

רבי זעירא סליק גביה רבי אבהו לקיסרין, אשכחיה אמר אזל למיכול, יהב ליה עגולה דקיצי אמר ליה סב בריך! אמר ליה בעל הבית יודע כחו של ככרו. בעה״ב יבצע... מן דאכלון אחר שגמרו לאכול אמר ליה סב בריך! אמר ליה חכם רבי לרב הונא האיש הכרת את ר״ה? אנשא רבה והוא הוה אמר הפותח הוא חותם. ע״כ חייב אתה לברך..

מתנית' פליגא על רב הונא דתני סדר נטילת ידים. עד חמשא מתחילין מן הגדול. יותר מיכן מתחילין מן הקטון. באמצע המזון, מתחילין מן הגדול. לאחר המזון, מתחילין מן המברך. לא שיתקין עצמו לברכה?! אל' לא ה״פותח חותם״ אין תימר הפותח הוא חותם כבר מתוקן הוא! אמר רבי יצחק תיפתר באילין דהוה עלין קיטעין קיטעין נכנסין מעט מעט ולא ידעין מה מברכה: כי אין ״פותח״..

הלכה ג משנה בית שמאי אומרים מקנח ידיו במפה ומניחה על השלחן ובית הלל **אומרים** על הכסת: שהוא טמא

גמרא מתניתא בשלחן של שיש ושל פרקים שאינו מקבל טומאה.

מה טעמון דבית שמאי? שלא יטמאו משקין שבמפה מן הכסת, ויחזרו ויטמאו את ידיו. ומה טעמון דבית הלל? לעולם ספק משקין לידים, טהור. אין חוששין שמא יש משקין טופחין על המפה דבר אחר אין ידים לחולין. וכבית שמאי יש ידים לחולין?! תיפתר או כרבי שמעון בן אלעזר או כרבי אלעזר בי ר' צדוק. כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה. או כרבי אלעזר בי ר' צדוק: דתנינן תמן חולין שנעשו על גבי הקודש הרי אילו כחולין. ואין לו שום דינים מיוחדים כקודש רבי אלעזר בי ר' צדוק אומר הרי אילו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד.

תמן תנינן הסך שמן טהור, נטמא, וירד וטבל, בית שמאי אומרים אף על פי מנטף, טהור. שנטהר גם השמן אגב גופו ובית הלל אומרים טמא.

{אם היה שמן טמא מתחילתו כשסכו בית שמאי אומרים כדי סיכת אבר קטן. נטמא גופו ובית הלל אומרים משקה טופח. רבי יהודה אומר משום בית הלל טופח ומטפיח}

מחלפת שיטתהון דבית הלל תמן אמרין בלוע טמא. והכא אמרין טהור! תמן בעינו הוא. והכא בלוע במפה הוא:

הלכה ד משנה

בש"א מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לידים.

ובית הלל אומרים נוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית:

גמרא מה טעמהון דבית שמאי? מפני אובדן אוכלין. ומה טעמהון דבית הלל? אם השמש פיקח הרי זה מעביר פרורין כזית, ומניח פרורין פחות מכזית, ונוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית:

הלכה ה משנה

בית שמאי אומרים נר מזון בשמים והבדלה. ובית הלל אומרים נר ובשמים ומזון והבדלה.

בית שמאי אומרים שברא מאור האש. ובית הלל אומרים בורא מאורי האש:

גמרא תני אמר ר' יהודא לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון שהוא בתחילה ועל הבדלה שהיא בסוף ועל מה נחלקו על המאור ועל הבשמים שבית שמאי אומרים בשמים ומאור. ובית הלל אומרים מאור ובשמים. רבי בא ורב יהודא בשם רב הלכה כדברי מי שאומר בשמים ואחר כך מאור.

בית שמאי אומרים כום בימינו ושמן ערב בשמאלו, אומר על הכוס ואחר כך אומר על שמן ערב. בית הלל אומרים שמן ערב בימינו וכוס בשמאלו ואומר על שמן ערב וטחו בראש השמש. אם היה שמש תלמיד חכם טחו בכותל. שאין שבחו של תלמיד חכם להיות יוצא מבושם. אבא בר בר חנא ורב חונא הוון יתבין אכלין והוה רבי זעירא קאים ומשמש קומיהון עלה וטען תרויהון בחדא ידיה. אמר ליה אבא בר בר חנא, מה? ידיך חוריתא קטעין. ידיך האחרת קטועה?! וכעס עילוי אבוי. אמר ליה לא מיסתייך דאת רביע והוא קאים משמש. לא די שאתה שוכב והוא עומד ומשמש עליך ועוד דהוא כהן ואמר שמואל המשתמש בכהונה מעל, את מיקל ליה?! גזירה, דהוא רבע, ואת קאים ומשמש תחתוי!

מניין המשתמש בכהונה מעל? רבי אחא בשם שמואל אמר (עזרא ח) ואמרה להן אתם קודש לה' והכלים קודש מה כלים המשתמש בהן מעל אף המשתמש בכהנים מעל:

פיסקא ב"ש אומרים שברא וכו'. על דעתהון דבית שמאי אשר ברא פרי הגפן על דעתיהון דבית הלל בורא פרי הגפן? יין מתחדש בכל שנה ושנה, האש אינו מתחדש בכל שעה. רק נברא פעם אחת

האש והכלאים אף על פי שלא נבראו מששת ימי בראשית אבל עלו במחשבה מששת ימי בראשית. הכלאים (בראשית לו) ובני צבעון איה ואנה הוא ענה אשר מצא את היימים במדבר מהו יימים? רבי יהודה בן סימון אומר: המיונס **mule-ass** ורבנן אמרין היימים. **mule-horse** חציו סוס וחציו חמור.

ואילו הן הסימנין אמר רבי יהודה כל שאזניו קטנות אמו סוס ואביו חמור. גדולות, אמו חמורה ואביו סוס. רבי מנא מפקד לאילין דנשיאה אין בעיתון מיזבון מוליון תהון זבנין אילין דאודניהון דקיקין שאמו סוסה ואביו חמור. מה עשה צבעון וענה זימן חמורה והעלה עליה סוס זכר ויצא מהן פרדה. אמר הקב"ה להם אתם הבאתם לעולם דבר שהוא מזיקן אף אני מביא על אותו האיש דבר שהוא מזיקו. מה עשה הקב"ה זימן חכינה והעלה עליה חרדון **libyan lizard** ויצא ממנה חברבר. **kind of lizard** מימיו לא יאמר לך אדם שעקצו חברבר וחיה נשכו כלב שוטה וחיה, שבעטתו פרדה וחיה, ובלבד פרדה לבנה.

האש, רבי לוי בשם רבי בזירה שלשים ושש שעות שימשה אותה האורה שנבראת ביום הראשון. שתים עשרה בערב שבת ושתים עשרה בליל שבת ושתים עשרה בשבת. והיה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם ועד סופו כיון שלא פסקה האור התחיל כל העולם כולו משורר שנאמר (איוב לז) תחת כל השמים ישרהו למי שאורו על כנפות הארץ. כיון שיצאת שבת התחיל משמש החושך ובא ונתירא אדם ואמר אלו הוא שכתב בו (בראשית ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב שמא בא לנשכני ואמר (תהלים קל) אך חשך ישופני. אמר רבי לוי באותו שעה זימן הקב"ה שני רעפין והקישן זה לזה ויצא מהן האור הדא הוא דכתיב (שם) ולילה אור בעדני ובירך עליה בורא מאורי האש. שמואל אמר לפיכך מברכין על האש במוצאי שבתות שהיא תחילת ברייתה. רב הונא בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן אף במוצאי יום הכיפורים מברך עליה שכבר שבת האור כל אותו היום:

הלכה ו משנה אין מברכין על הנר ועל הבשמים של גוים. ועל הנר ועל הבשמים של מתים. ועל הנר ועל הבשמים שלפני ע"ז

ואין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו:

גמרא תנא ר' יעקב קומי ר' ירמי' מברכין על הבשמים של גוים. מהו פליג? קיומונה,

במעשן לפני חנותו אינו במסיבה שאוכלין שם

עששית אע"פ שלא כבת מברכין עליה.

נר בתוך חיקו או בתוך פנס או בתוך אספקלריא, רואה את השלהבת ואינו משתמש לאורה, משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת, לעולם אין מברכין עליה עד שיהיה רואה את השלהבת ומשתמש לאורה.

חמשה דברים נאמרו בגחלת וחמשה בשלהבת. גחלת של הקדש מועלין בה והשלהבת לא נהנין ולא מועלין. גחלת של ע"ז אסורה ושלהבת מותרת. המודר הנאה מחבירו אסור בגחלתו ומותר בשלהבתו. המוציא את הגחלת לרשות הרבים חייב והשלהבת פטור. מברכין על השלהבת ואין מברכין על הגחלת. ר' חייא בר אשי בשם רב אם היו גחלים לוחשות מברכין. ר' יוחנן דקרציון בשם רבי נחום בר סימאי בלבד הנקטפת.

תני גוי שהדליק מישראל, וישראל שהדליק מגוי במוצ"ש, מברכין עליו ניחא גוי שהדליק מישראל, ישראל שהדליק מגוי?! מעתה אפילו גוי מגוי? אשכח תני גוי מגוי אין מברכין. גזירה שמא גוי ראשון (דל"ה נר ששבת

רבי אבהו בשם ר' יוחנן מבוי שכולו גוים וישראל אחד דר בתוכו ויצא משם האור מברכין עליה, בשביל אותו ישראל ששם. ואינו בכלל "נר של גוים" דמתניתין

רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין מברכין לא על הבשמים של לילי שבת בטבריא, ולא על הבשמים של מוצאי שבת בציפורין. ולא על הבשמים של אור ערב שבת בציפורין. שאינן עשויין אלא לדבר אחר לגמר בהם את הכלים ולא על הנר והבשמים של מתים. רבי חזקיה ור' יעקב בר אחא בשם רבי יוסי בי ר' חנינא הדא דאת אמר בנתונים למעלה ממיטתו של מת. אבל אם היה נתונים לפני מטתו של מת מברכין. אני אומר לכבוד החיים הן עשוין.

ולא על הנר ולא על הבשמים של עבודה זרה. ולא היא של גוים היא של עבודה זרה?! תיפתר בעבודה זרה של ישראל.

אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. דרש רבי זעירא בריה דרבי אבהו (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, ואחר כך ויבדל אלהים בין האור ובין החשך? אמר רבי ברכיה כך דרשו שני גדולי עולם רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. ויבדל אלהים אבדלה ודאי. כפשוטו רבי יהודה בי ר' סימון אמר הבדילו לו. גנזו אצלו ורבנן אמרין הבדילו לצדיקים לעתיד לבוא. משלו משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שני איסטרטיגין זה אומר אני משמש ביום וזה אומר אני משמש ביום, קרא לראשון ואמר לו: פלוני! היום יהא תחומך. קרא לשני ואמר לו:

פלוני! הלילה יהא תחומך. הדא הוא דכתיב (שם) ויקרא אלהים לאור יום וגו' לאור אמר לו היום יהא תחומך ולחשך אמר לו הלילה יהא תחומך. אמר רבי יוחנן הוא שאמר הקב"ה לאיוב (איוב לח) המימיך צוית בוקר ידעת השחר מקומו ידעת אי זה מקומו של אור ששת ימי בראשית איכן נגנז. אמר רבי תנחומא אנא אמרית טעמא (ישעיהו מה) יוצר אור ובורא חושך עושה שלום. מי שיצרן, עושה שלום ביניהן.

אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. רב אמר יאותו ושמואל אמר יעותו. מאן דאמר יאותו (בראשית לד) אך בזאת נאותה לכם. מאן דאמר יעותו לדעת לעות to sustain את יעף דבר. תמן תנינן כיצד מעברין את הערים רב אמר מאברין. ושמואל אמר מעברין מאן דאמר מאברין מוסיפין לה אבר. מאן דאמר מעברין כאשה עוברה. תמן תנינן לפני אידיהן של גוים רב אמר עידיהן ושמואל אמר אידיהן. מאן דאמר אידיהן (דברים לב) כי קרוב יום אידם. ומאן דאמר עידיהן (ישעיהו מד) ועידיהם המה בל יראו ובל ידעו למען יבשו. מאן מקיים שמואל טעמא דרב ועידיהם המה שהן עתידין לבוש את עובדיהן ליום הדין.

אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו רב יהודה בשם שמואל כדי שיהו נשים טוות לאורו. אמר רבי יוחנן כדי שתהא עינו רואה מה בכוס ומה בקערה. אמר רב חנינא כדי שיהא יודע להבחין בין מטבע למטבע. תני רבי אושעיא אפילו טריקלין עשר על עשר מברכין. רבי זעירא מקרב קמיה בוצינא אמרין ליה תלמידיו רבי מה את מחמיר עלינו הא תני רבי אושעיא אפילו טריקלין עשר על עשר מברכין:

הלכה ז משנה מי שאכל ושכח ולא בירך בית שמאי אומר יחזור למקומו ויברך. ובית הלל אומרים יברך במקום שנזכר.

ועד מתי מברך? עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו:

גמרא רבי יוסטא בר שונם אמר תרין אמורין חד אמר טעמון דבית שמאי וחד אמר טעמון דבית הלל. מאן דמר טעמון דבית שמאי אילו שכח שם כיס אבנים טובות ומרגליות שמא לא היה חוזר ונוטל כיסו אף הכא יחזור למקומו ויברך. מאן דמר טעמהון דבית הלל אלין פועל עושה בראש הדקל או בתוך הבור שמא מטריחין שיחזור למקומו ויברך אלא מברך במקום שנזכר אף הכא מברך במקום שנזכר.

עד מתי הוא מברך? רבי חייא בשם שמואל עד שיתעכל המזון במעיו וחכמים אומרים כל זמן

שהוא צמא מחמת אותו סעודה רבי יוחנן אמר עד שירעב:

הלכה ח משנה בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס, בית שמאי אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על המזון. ובית הלל אומרים מברך על המזון ואחר כך מברך על היין

עונין אמן אחר ישראל מברך, ואין עונין אמן אחר כותי מברך, עד שישמע כל הברכה:

גמרא עיין הלכה א אמר רבי בא ע"י שהיא ברכה קטנה שמא ישכח וישתה. ברם הכא על ידי שהיא משולשה על הכוס אינו שוכח.

הא אחר ישראל עונין אמן אע"פ שלא שמע?! לא כן תני שמע ולא ענה יצא, ענה ולא שמע לא יצא.

חייא בריה דרב אמר: בשלא אכל עמהן היא מתניתא. עונין אמן אע"פ שלא שמע

תני שמע הגה ולא ענה, יצא. ענה ולא שמע, לא יצא. רב בשם אבא בר חנה ואית דאמרי לה אבא בר חנה בשם רב: והוא שענה ראשי פרקים. רבי זעירא בעי הי אינין ראשי פרקים? (תהלים קיג) הללו יה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. ענה אז "הללויה" ואי"צ שיענה בכל המזמור

בעון קומי ר' חייא בר אבא מנין שאם שמע ולא ענה יצא? אמר מן מה דאנן חמי רבנן רברביא עבדין כן. אינון קיימין בציבורא. דאילין אמרין דין ברוך הבא. ואילין אמרין בשם ה'. ואילין ואילין יוצאין ידי חובתן.

תני רב אושעיא עונה הוא אדם אמן אפילו לא אכל ואינו אומר נברך שאכלנו משלו אלא אם כן אכל.

תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה ולא אמן חטופה בן עזאי אומר העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים חטופה יתחטפו שנותיו קטופה תקטף נשמתו. ארוכה מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. איזו היא אמן יתומה? אמר רב הונא דין דחייב למיברכה והוא ענה ולא ידע למה הוא ענה. אינו שומע ומשים לב לאיזה ברכה הוא עונה

תנא גוי שבירך את השם עונה אחריו אמן. אמר ר' תנחום אם בירכך גוי ענה אחריו אמן דכתיב (דברים ז) ברוך תהיה מכל העמים. גוי אחד פגע את רבי ישמעאל ובירכו אמר לי' כבר מילתך אמירה! פגע אחרינא וקיללו אמר לי' כבר מילתך אמירה! אמרו לו תלמידיו רבי כמה דאמרת להדין אמרת להדין?! אמר לון כן כתיב (בראשית כו) אורריך ארור ומברכיך ברוך...

פרק ט

הלכה א משנה הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה

מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו:

גמרא מתני' בנסי ישראל אבל בנסי יחידי שנעשו לו אינו צריך לברך. רק היחיד מהו שיברך אדם על נסי אביו ועל נסי רבו? ואם היה אדם מסויים כגון יואב בן צרויה וחביריו ואדם שנקדש בו שם שמים כגון חנניה מישאל ועזריה. ונסי שבטים מהו שיברך? מאן דאמר כל שבט ושבט איקרי קהל לעניין פר העלם דבר צריך לברך מאן דאמר כל השבטים קרויין קהל אין צריך לברך.

הרואה בבל צריך לברך חמש ברכות. ראה פרת אומר ברוך עושה בראשית. ראה מרקולים אומר ברוך ארך אפים. ראה ביתו של נבוכדנצר אומר ברוך שהחריב ביתו של אותו רשע. ראה מקום כבשן האש וגוב אריות אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה. ראה מקום שנוטלין ממנו עפר אומר ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקיים. ראה בבל אומר וטאטאתיה במטאטא השמד.

רבי זעירא ורבי יהודא בשם רב כל ברכה שאין עמה מלכות אינה ברכה אמר רבי תנחומא אנא אמר טעמא (תהלים קמה) ארוממך אלהי המלך. רב אמר צריך לומר "אתה" ושמואל אמר אינו צריך לומר אתה. רבי יוחנן ורבי יונתן אזלין מיעבד שלמא באילין קורייתא כפריס דדרומה, עלון לחד אתר ואשכחון לחזנא דאמר האל הגדול הגבור והנורא האביר והאמיץ ושיתקו אותו. אמרו לו אין לך רשות להוסיף על מטבע שטבעו חכמים בברכות. רב הונא בשם רב (איוב לז) שדי לא מצאנוהו שגיא כח לא מצינו כחו וגבורתו של הקב"ה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן (שם) היסופר לו כי אדבר כי אמר איש כי יבולע אם בא אדם לספר גבורותיו של הקב"ה מתבלע מן העולם. אמר רבי שמואל בר נחמן (תהלים קו) מי ימלל גבורות ה' כגון אני וחברי!! אמר רבי אבון מי ימלל גבורות ה' תרגם יעקב כפר נבורייא בצור (תהלים סה) לך דומיה תהלה אלהים בציון סמא דכולא משתוקא. רפואה לכל :הספיקה למרגלית דלית לה טימי, שאין לה ערך כל שמשבח בה פגמה.

תני הפותח ביו"ד ה"א וחותם ביו"ד ה"א, ברכה הרי זה חכם. באל"ף למ"ד וחותם באל"ף למ"ד הרי זה בור. באל"ף למ"ד וחותם ביו"ד ה"א הרי זה

בינוני. ביו"ד ה"א וחותם באל"ף למ"ד הרי זו דרך אחרת.

המינין שאלו את רבי שמלאי כמה אלוהות בראו את העולם אמר להן ולי אתם שואלין לכו ושאלו את אדם הראשון שנאמר (דברים ד) כי שאל נא לימים הראשונים וגו' אשר "בראו" אלהים אדם על הארץ אין כתיב כאן אלא למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ. אמרו ליה והכתיב בראשית ברא אלהים אמר להן וכי בראו כתיב אין כתיב אלא ברא אמר ר' שמלאי כל מקום שפקרו המינין תשובתן בצידן

חזרו ושאלו אותו מה אהן דכתיב (בראשית א) נעשה אדם בצלמינו כדמותינו אמר להן "ויבראו" אלהים את האדם בצלמם אין כתיב כאן אלא ויברא אלהים את אדם בצלמו אמרו לו תלמידיו לאלו דחיתה בקנה לנו מה אתה משיב אמר להן לשעבר אדם נברא מן העפר וחוה נבראת מן אדם, מאדם ואילך, בצלמינו כדמותינו אי אפשר לאיש בלא אשה ואי אפשר לאשה בלא איש, אי אפשר לשניהן בלא שכינה.

וחזרו ושאלו אותו מה ההן דכתיב (יהושע כב) אל אלהים ה' אל אלהים ה' הוא יודע אמר להן "הם" יודעים אין כתיב כאן אלא הוא יודע כתיב אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה לנו מה אתה משיב אמר להן שלשתן שם אחד כאינש דאמר בסיליוס קיסר אגוסטוס **king king king** חזרו ושאלו אותו מה ההן דכתיב (תהלים נ) אל אלהים ה' דיבר ויקרא ארץ אמר להן וכי "דיברו" ויקראו כתיב כאן?! אין כתיב אלא דבר ויקרא ארץ אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה ולנו מה אתה משיב אמר להן שלשתן שם אחד כאיניש דאמר ואמנון בניין אריכטיקנטן. **builder architect ect.**

חזרו ושאלו אתו מהו דכתיב (יהושע כד) כי אלהים קדושים הוא. אמר להן קדושים "המה" אין כתיב כאן אלא הוא אל קנא הוא. אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה. ולנו מה אתה משיב. אמר רבי יצחק קדוש בכל מיני קדושות. דאמר רב יודן בשם רבי אחא הקב"ה דרכו בקדושה דיבורו בקדושה וישובו בקדושה חשיפת זרועו בקדושה נורא ואדיר בקדושה. דרכו בקדושה- (תהלים עז) אלהים בקודש דרכך הילוכו בקדושה- (תהלים סח) הליכות אלי מלכי בקודש מושבו בקדושה- (תהלים מז) אלהים ישב על כסא קדשו דיבורו בקדושה- (תהלים סח) אלהים דבר חשיפת זרועו בקדושה- (ישעיהו נב) חשף ה' את זרוע קדשו נורא ואדיר בקדושה- (שמות טו) מי כמוכה נאדר בקודש.

חזרו ושאלו אותו מה אהן דכתיב (דברים ד) מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו. אמר להן כה'

אלהינו בכל קראינו "אליהם" אין כתיב כאן אלא בכל קראינו אליו. אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה. לנו מה אתה משיב. אמר להן קרוב בכל מיני קריבות. דאמר ר' פינחס בשם רב יהודה בר סימון עבודה זרה נראית קרובה ואינה אלא רחוקה. מה טעמא? (ישעיהו מו) ישאוהו על כתף יסבלוהו וגו' סוף דבר אלוהו עמו בבית והוא צועק עד שימות ולא ישמע ולא יושיע מצרתו אבל הקב"ה נראה רחוק ואין קרוב ממנו. דאמר לוי מהארץ ועד לרקיע מהלך ה' מאות שנה ומרקיע לרקיע מהלך ת"ק שנה ועביו של רקיע ת"ק שנה. וכן לכל רקיע ורקיע. ואמר ר' ברכיה ורבי חלבו בשם ר' אבא סמוקה אף טלפי החיות מהלך ה' מאות שנה וחמש עשרה מנין ישרה. ראה כמה הוא גבוה מעולמו ואדם נכנס לבית הכנסת ועומד אחורי העמוד ומתפלל בלחישה והקב"ה מאזין את תפלתו. שנאמר (שמואל א א) וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע והאזין הקב"ה את תפילתה. וכן כל בריותיו שנאמר (תהלים קב) תפילה לעני כי יעטף וכו' כאדם המשיח באוזן חבירו והוא שומע. וכי יש לך אלוה קרוב מזה שהוא קרוב לבריותיו כפה לאוזן?!!

רבי יודן בשם רבי יצחק אמר בה ארבע שיטין: "דרשות" בשר ודם יש לו פטרון **patron=protector** אמרו לו נתפס בן ביתך! אמר להן אני מקיים עליו, אמרו לו הרי יוצא לידון אמר להן אני מקיים עליו, אמרו לו הרי הוא יוצא ליתלות, היכן הוא ואיכן פטרונו? אבל הקב"ה הציל את משה מחרב פרעה הדא הוא דכתיב (שמות יח) ויצילני מחרב פרעה. אמר רבי ינאי כתיב (שמות ב) ויברח משה מפני פרעה ואפשר לבשר ודם לברוח מן המלכות. אלא בשעה שתפס פרעה את משה חייבו להתיז את ראשו וקהת החרב מעל צוארו של משה ונשבר'. הדא הוא דכתיב (שיר השירים ו) צווארך כמגדל השן זה צווארו של משה. ר' אמר רבי אביתר ולא עוד אלא שנתז החרב מעל צווארו של משה על צווארו של קוסנתירו **executioner** והרגתו. הדא הוא דכתיב (שמות יח) ויצילני מחרב פרעה. לי הציל וקוסנתר נהרג. רבי ברכיה קרא עליו (משלי כא) כופר לצדיק רשע. רבי אבון קרא עליו (משלי יא) צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו. תני בר קפרא מלאך ירד ונדמה להן בדמות משה ותפסו את המלאך וברח משה. אמר רב יהושע בן לוי בשעה שברח משה מפני פרעה נעשו כל אוכלוסין שלו אילמין ומהן חרשין ומהן סומין אמר לאילמין היכן הוא משה ולא היו מדברים. אמר לחרשין ולא היו שומעין. אמר לסומין ולא היו רואין. הוא שהקב"ה אמר לו למשה (שמות ד) מי שם פה לאדם או מי ישום אלם וגו' תמן קמת לך והכא לית אנא קאים?! הה"ד (דברים ד) מי כה' אלהינו בכל קראינו אליו.

רבי יודן בשם ר' יצחק שיטה אוחרי: בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו הרי נתפס בן ביתך אמר הרי אני מתקיים עליו אמרו לו הרי יוצא לידון אמר להן הרי אני מתקיים עליו אמרו לו הרי הוא מושלך למים היכן הוא והיכן פטרונו? אבל הקב"ה הציל את יונה ממעי הדגה הרי הוא אומר (יונה ב) ויאמר ה' לדג ויקא את יונה.

ר' יודן בשם ר' יצחק אמר בשיטה אוחרי. הרי בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו נתפס בן ביתך אמר להן הריני מתקיים תחתיו אמרו לו הרי הוא יוצא לידון אמר להן הריני מתקיים עליו אמרו לו הרי הוא מושלך לאש היכן הוא והיכן פטרונו. אבל הקב"ה אינו כן הציל לחנניה מישאל ועזריה מכבשן האש הה"ד (דניאל ג) ענה נבוכדנצר ואמר בריך אלההון די שדרך מישך ועבד נגו וגומר.

רבי יודן בשם ר' יצחק אמר בה שיטה אוחרי. הרי בשר ודם יש לו פטרון וכו' עד הרי הוא מושלך לחיות. אבל הקב"ה הציל את דניאל מגוב אריות הה"ד (דניאל ו) אלהי שלח מלאכיה וסגר פום אריוותא וגומר.

רבי יודן אמר משמיה דידיה בשר ודם יש לו פטרון אם באת לו עת צרה אינו נכנס אצלו פתאום אלא בא ועמד לו על פתחו של פטרונו וקורא לעבדו או לבן ביתו, והוא אומר איש פלוני עומד על פתח חצירך, שמא מכניסו ושמא מניחו. אבל הקב"ה אינו כן אם בא על אדם צרה, לא יצווח לא למיכאל ולא לגבריאל אלא לי יצווח ואני עונה לו מיד. הה"ד (יואל ב) כל אשר יקרא בשם ה' ימלט.

אמר רבי פינחס עובדא הוה ברב דהוה עייל מחמתה דטבריא, פגעון ביה רומאי אמרון ליה מן דמאן את? אמר לון מן דסופיינוס. i am a follower of Vespasian ופנינה. והניחוהו ברמשא אתו לגביה בערב באו הרומיים אלא vespasian אמרין ליה עד אימתי את מקיים אתה כורת ברית עם אילין יהודאי! אמר לון למה? אמרין ליה פגעינן בחד יהודאי ואמרינן ליה מן דמאן את אמר לן דסופיינוס. אמר לון ומה עבדתון ליה? אמרין ליה, די ליה "דאי-לא" [שבועה "אס-לא" הנחנו אותו!] פנינן יתיה! אמר לון יאות עבדיתון! ומה מי שהוא נתלה בבשר ודם ניצול מי שהוא נתלה בהקב"ה לא כל שכן! הה"ד כל אשר יקרא בשם ה' ימלט

אמר רבי אלכסנדרי עובדא בחד אריכון officer דהוה שמיה אלכסנדרוס. והוה קיים דיין חד ליסטים. אמר ליה מה שמך אלכסנדרוס? אמר ליה "אלכסנדרוס פנה אלכסנדריה" ומה אם מי ששמו כשם של בשר ודם הוא ניצול. מי ששמו כשמו של הקב"ה על אחת כמה וכמה. הה"ד כל אשר יקרא בשם ה' ימלט.

רבי פינחס אמר בה תרתי חדא בשם רבי זעירא

וחד בשם רבי תנחום בר חנילאי. רבי פינחס בשם רבי זעירא אמר בשר ודם יש לו פטרון אם הטריח עליו ביותר הוא אומר "אשגח פלן דקא מטרחא לי...." אבל הקב"ה אינו כן אלא כל מה שאת מטריח עליו הוא מקבלך. הה"ד (תהלים נה) השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך. רבי פינחס בשם רבי תנחום בר חנילאי בשר ודם יש לו פטרון ובאו שונאים ותפשו אותו על פתח חצירו של פטרונו. עד דצווח ליה עד הוא נפק עברת חרבא על קדליה וקטלית יתיה. אבל הקב"ה הציל את יהושפט מחרב ארם דכתיב (דברי הימים ב יח) ויזעק יהושפט וה' עזרו ויסיתם אלהים ממנו מלמד שלא היה חסר אלא חיתוך הראש ויסיתם אלהים ממנו.

רבי זעירא בריה דרבי אבהו רבי אבהו בשם רבי אלעזר (תהלים קמו) אשרי שאל יעקב בעזרו וגומר מה כתיב בתריה (שם) עושה שמים וארץ וגומר. וכי מה ענין זה לזה אלא מלך בשר ודם יש לו פטרון שולט באיפרכיא אחת ואינו שולט באיפרכיא אחרת. אפילו תימר קוזמוקלטור "lord of the world" שולט ביבשה שמא שולט בים? אבל הקב"ה שולט בים ושולט ביבשה. מציל בים מן המים וביבשה מן האש. הוא שהציל את משה מחרב פרעה. הציל את יונה ממעי הדגה. חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש. לדניאל מבור אריות. הה"ד (תהלים קמו) עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם וגומר.

אמר רבי תנחומא מעשה בספינה אחת של עכו"ם שהיתה פורשת מים הגדול והיה בה תינוק אחד יהודי עמד עליהם סער גדול בים ועמד כל אחד ואחד מהם והתחיל נוטל יראתו בידו וקורא ולא הועיל כלום. כיון שראו שלא הועילו כלום אמרו לאותו יהודי בני קום קרא אל אלהיך ששמענו שהוא עונה אתכם כשאתם צועקים אליו והוא גבור מיד עמד התינוק בכל לבו וצעק וקיבל ממנו הקב"ה תפילתו ושתק הים. כיון שירדו ליבשה ירדו כל אחד ואחד לקנות צרכיו אמרו לו לאותו התינוק לית את בעי מזבין לך כלום? אמר להון מה אתון בעי מן ההן אכסניא עלובה אמרו לו את אכסניא עלובה?! אינון אכסניא עלובה, אינון הכא וטעוותהון בבבל ואינון הכא וטעוותהון ברומי ואינון הכא וטעוותהון עמהון ולא מהנון להן כלום. אבל את כל אהן דאת אזיל אלהך עמך הה"ד כה' אלהינו בכל קראינו אליו

רבי שמעון בן לקיש אמר בשר ודם יש לו קרוב אם היה עשיר הוא מודה בו ואם היה עני כופר בו אבל הקב"ה אינו כן אלא אפילו ישראל נתונין בירידה התחתונה הוא קורא אותם אחי וריעי ומה טעם למען אחי וריעי. רבי אבון ורבי אחא ורבי שמעון בן לקיש בשר ודם יש לו קרוב אם היה

פילוסופוס הוא אומר ההן פלן מתקרב לן אבל הקב"ה קורא לכל ישראל קרובים הה"ד (תהלים קמח) וירם קרן לעמו:

פיסקא מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו כו'. מתניתא כשנעקרה מכל מקומות ארץ ישראל אבל אם נעקרה ממקום אחד אומר ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה. נעקרה ממקום אחד ונקבעה במקום אחר מקום שניתנה בו אומר ברוך ארך אפים ומקום שנעקרה ממנו אומר ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו כשם שעקרתה אותה מן המקום הזה כך תעקור אותה מן המקומות כולם ותחזיר לב עובדיה לעובדך.

תני רבי שמעון בן גמליאל אומר אף בחוצה לארץ צריך לומר כן. ולא נמצא מתפלל על עובדי עבודה זרה?! מה איכפת לן בגויים העובדי ע"ז?

אמר רבי יוחנן (קהלת ט) כי מי אשר יחובר. יבחר כתיב. אל כל החיים יש בטחון שכל זמן שאדם חי יש לו תקוה מת אבדה תקותו. מה טעמא? במות אדם רשע תאבד תקוה.

תני רבי יהודה אומר: שלשה דברים צריך אדם לומר בכל יום ברוך שלא עשאני גוי ברוך שלא עשאני בור ברוך שלא עשאני אשה. ברוך שלא עשאני גוי שאין הגוים כלום כל הגוים כאין נגדו. ברוך שלא עשאני בור שאין בור ירא חטא. ברוך שלא עשאני אשה שאין האשה מצווה על המצוות.

אמר רבי אחא (קהלת ט) כי מי יחובר וגומר אפילו אותם שפשטו ידיהן בזבול שהחריבו בית המקדש יש להם בטחון. לקרבן אי אפשר שכבר פשטו ידיהן בזבול. לרחקן אי אפשר שעשו תשובה. עליהן הוא אומר (ירמיהו נא) וישנו שנת עולם ולא יקיצו.

רבנן דקיסרין אמרי קטני עכו"ם וחילותיו של נבוכדנצר אין חיין ואין נידונין. עליהן הכתוב אומר וישנו שנת עולם וגומר.

העובר לפני בתי עבודה זרה אומר (משלי טו) בית גאים יסח ה'. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי ראה אותם מזבלין כנוי לגנאי לעבודה זרה אומר זבח לאלהים יחרם.

הרואה את הכושי ואת הגיחור **red-spotted** ואת הלווקן **white-spotted** ואת הכיפח **humped-back** ואת הננס **midget** אומר ברוך משנה את הבריות. את הקטוע ואת הסומא את מוכי שחין אומר ברוך דיין האמת מתניתין כשהיו שלמים ונשתנו. אבל אם היה כן ממעי אמו אומר ברוך משנה את הבריות.

הרואה אילנות נאים ובני אדם נאים אומר ברוך שכן ברא בריות נאות בעולמו. מעשה ברבן גמליאל שראה גויה אשה נאה ובירך עליה. לא כן אמר רבי זעירא בשם רבי יוסי בר חנינא רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן (דברים ז) לא תחנם לא תתן להם חן. מה אמר אבסקטא "may no harm befall you" לא אמר. אלא שכך ברא בריות נאות בעולמו. שכן אפילו ראה גמל נאה סוס נאה חמור נאה אומר ברוך שברא בריות נאות בעולמו. זו דרכו של רבן גמליאל להסתכל בנשים?! אלא דרך עקמומיתה היתה. כגון ההן פווסרוס name of windy road והביט בה שלא בטובתו.

קרא הגבר אומר ברוך חכם הרזים (איוב לח) מי שת בטוחות חכמה וגו'. אמר רבי לוי בערביא קורין לאימרא יובלא (יהושע ו) והיה במשוך בקרן היובל. באפריקא קורין לנידה גלמודה (ישעיהו מט) ואני שכולה וגלמודה. ברומי צווחין לתרנגולא שכוי או מי נתן לשכוי בינה.

הרואה אוכלוסין אומר ברוך חכם הרזים. כשם שאין פרצופין דומין זה לזה כך אין דעתן דומה זה לזה. בן זומא כשהיה רואה אכלוסין בירושלים אומר ברוך שברא כל אלו לשמשיני כמה יגע אדם הראשון עד שלא אכל פרוסה. חרש זרע ניכש עידר קצר עימר דש זרה בירר טחן הרקיד לש וקיטף ואפה ואח"כ אכל פרוסה. ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו לפני. ראה כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא חלוק ללבוש. גזז וליבן וניפס וצבע וטווה וארג כבס ותפר ואח"כ מצא חלוק ללבוש ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו מתוקן לפני. כמה בעלי אומניות משכימים ומעריבים ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו לפני. וכן היה בן זומא אומר אורח רע מהו אומר וכי מה אכלתי משל בעל הבית וכי מה שתיתי משל בעל הבית חתיכה אחת אכלתי לו כוס יין שתיתי לו וכל טורח שטרח לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו. אבל אורח טוב אומר ברוך בעל הבית זכור בעל הבית לטובה כמה יין הביא לפני כמה חתיכות הביא לפני כמה טורח טרח לפני כל מה שטרח לא טרח אלא בשבילי. וכן הוא אומר (איוב לו) זכור כי תשגיא פעלו אשר שוררו אנשים:

הלכה ב משנה

על הזיקים shooting stars ועל הזועות earthquakes ועל הברקים ועל הרעמים ועל הרוחות הוא אומר ברוך שכחו מלא עולם.

על ההרים ועל הגבעות ועל הימים ועל הנהרות ועל המדברות הוא אומר ברוך עושה בראשית.

רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול בזמן שהוא רואה

לפרקים

על הגשמים ועל בשורות טובות הוא אומר ברוך הטוב והמטיב ועל שמועות הרעות הוא אומר ברוך דיין אמת:

גמרא תני בר קפרא מתריעין על הזוועות.

שמואל אמר אין עבר ההן זיקא בכסיל מחריב העולם. מתיבון לשמואל ואנן חמין ליה עבר אמר להון לית איפשר או לעיל מינה או לרע מינה. שמואל אמר חכים אנא בשקקי שמיא כשקקי נהרדעי קרתי. בקי אני בשבילי רקיע כשבילי עירי בר מן ההן זיקא לית אנא ידע מה הוא. וכי שמואל עלה לשמים? אלא על שם (איוב לח) מי יספר שחקים בחכמה.

אליהו ז"ל שאל לר' נהוריי מפני מה באין זועות לעולם? אמר ליה בעון תרומה ומעשרות. כתוב אחד אומר (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה וכתוב אחד (תהלים קד) המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו. הא כיצד יתקיימו שני כתובין הללו? בשעה שישראל עושין רצונו של מקום ומוציאין מעשרותיהן כתיקונן תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה ואינה ניזוקת כלום. בשעה שאין ישראל עושין רצונו של מקום ואינן מוציאין מעשרותיהן כתיקונן המביט לארץ ותרעד. אמר ליה בני חייך כך היא סברא דמילתא. אבל כך עיקרו של דבר אלא בשעה שהקב"ה מביט בבתי תיטריות ובבתי קרקסיות יושבות בטח ושאנן ושלוה ובית מקדשו חרב, הוא מסתכל באפילון "מערה" בלשון יווני של עולמו להחריבו. הה"ד (ירמיהו כה) שאוג ישאג על נוהו. בשביל נויהו. אמר ר' אחא בעון משכב זכר. אמר הקב"ה אתה זיעזעתה איברך על דבר שאינו שלך. חייך שאני מזעזע עולמי על אותו האיש. ורבנן אמרו מפני המחלוקת. (זכריה יד) ונסתם גיא הרי כי יגיע גיא הרים אל אצל. אמר רבי שמואל אין רעש אלא הפסק מלכות. כמה דאת אמר (ישעיהו יג) ותרעש הארץ ותחל. מפני מה (שם) כי קמה על בבל מחשבות ה'.

אליהו ז"ל שאל לר' נהוריי מפני מה ברא הקב"ה שקצים ורמשים בעולמו? אמר לו לצורך נבראו בשעה שהבריות חוטאין הוא מביט בהן ואמר מה אלו שאין בהן צורך הרי אני מקיימן אלו שיש בהן צורך לכ"ש. אמר ליה עוד הן יש בהן צורך זבוב לצירעה, פשפש לעלוקתה נחש לחפפית, שבלול לחזיות, סממית לעקרב:

פיסקא על הברקים וכו' רבי ירמיה ורבי זעירא בשם רב חסדאי דיו פעם אחת בכל היום. אמר רבי יוסי מה אנן קיימין? אם בטורדין דיו פעם אחת ביום. אם במפסיקין מברך על כל אחת ואחת.

חייליה דרבי יוסי מן הדא. היה יושב בחנותו של בשם כל היום אינו מברך אלא אחת. אבל אם היה נכנס ויוצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם ופעם. אתא אמר רבי אחא ורבי חנינא בשם רבי יוסי אם בטורדין דיו פעם אחת ביום. אי מפסיקין מברך על כל אחת ואחת.

היה יושב בבית הכסא או בבית ספיקריא **toilet room** אם יכול לצאת ולברך בתוך כדי דיבור יצא. ואם לאו לא יצא. רבי ירמיה בעי היה יושב בתוך ביתו ערום מהו שיעשה ביתו כמו מלבוש ויוציא ראשו חוץ לחלון ויברך. היה יושב במגדל ערום מגדל מהו שיעשה לו כמין מלבוש ויוציא ראשו חוץ למגדל ויברך:

פיסקא על הרוחות אומר ברוך שכחו מלא עולם. מתניתא בשבאין בזעף אבל שבאים בנחת אומר ברוך עושה בראשית. אמר רבי יהושע בן חנניה בשעה שהרוח יוצא לעולם. הקב"ה משברו בהרים ומרשלו בגבעות. ואומר לו תן דעתך שלא תזיק בריותי. מה טעם (ישעיהו מז) כי רוח מלפני יעטוף. משלהי ליה. עייף כמה דאת אמר (תהלים קמב) בהתעטף עלי רוחי. כל כך למה? ר' חונא בשם רבי אחא ונשמות אני עשיתי. בשביל נשמות שעשיתי.

אמר רבי הונא בשלשה מקומות יצא הרוח שלא במשקל וביקש להחריב את העולם כולו. אחת בימי יונה. ואחת בימי אליהו. ואחת בימי איוב. בימי יונה (יונה א) וה' הטיל רוח גדולה. בימי איוב (איוב א) והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר וגומר. בימי אליהו מניין (מלכים א יט) והנה ה' עובר ורוח גדולה חזק מפרק הרים. אמר רבי יודן בר שלום נימר אותו של איוב בשבילו היה, ושל יונה בשבילו היה, אין לך אלא של אליהו שהיה קוסמיקון. **universal** והנה ה' עובר וגו'. ואחר כך רעש ואחר הרעש אש לא באש ה':

פיסקא רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול. בזמן שהוא רואה לפרקים. וכמה הוא פרק אחד לשלשים יום. שמעון קמטריא שאל לרבי חייא בר בא בגין דאנא חמר, וסליק לירושלים בכל שנה מהו שנקרע? אמר ליה אם בתוך שלשים יום אי אתה צריך לקרוע. לאחר שלשים יום צריך אתה לקרוע.

רבי חונא, שמעון קמטריא, "ממונה על הבגדים" בשם רבי שמואל בר נחמן (שופטים יח) ויהונתן בן גרשום בן מנשה נון תלוי. אם זכה בן משה ואם לאו בן מנשה. חברייא בעון קומי רבי שמואל בר נחמן כומר היה לעבודה זרה והאריך ימים?! אמר לון על ידי שהיה עינו צרה בעבודה זרה שלו. כיצד היתה עינו רעה בעבודה זרה שלו. הוה בר נש

אתא למיקרבה תור או אימר או גדי לעבודה זרה ואמר ליה פייסיה עלי. והוא אמר ליה מה זו מועילה לך. לא רואה ולא שומעת לא אוכלת ולא שותה לא מטיבה ולא מריעה ולא מדברת. אמר ליה חייך ומה נעביד. ואמר ליה אזיל עביד ואייתי לי חד פינך קערה דסולת ואתקין עלוי עשר ביעין, ואתקין קומוי והוא אכל מכל מה דאתי, ואנא מפיים ליה עלך. מכיון דאזיל ליה, הוה אכיל לון.... זימנא חדא אתא חד בר פחין, ה״ס ״חולפני״ אמר ליה כן. אמר ליה אם אין מועילה כלום את מה עביד הכא? אמר ליה בגין חיי. כיון שעמד דוד המלך שלח והביאו אמר ליה את בן בנו של אותו צדיק ואת עובד עבודה זרה. אמר ליה כך אני מקובל מבית אבי אבא מכור עצמך לעבודה זרה ואל תצטרך לבריות. אמר ליה חס ושלום לא אמר כן אלא מכור עצמך לעבודה שהיא זרה לך ואל תצטרך לבריות. כיון שראה דוד כך שהוא אוהב ממון מה עשה העמידו קומוס על תיסבריות שלו. a superintendent on his treasures הה״ד (דברי הימים א כו) ושבואל בן גרשם בן משה נגיד על האוצרות.

שבואל ששב אל אל בכל לבו ובכל כחו. נגיד על האוצרות שמינוהו על תיסבוריות שלו. מתיבין לרבי שמואל בר נחמן והא כתיב (שופטים יח) עד יום גלות הארץ? היה כהן לע״ז אמר לון כיון שמת דוד עמד שלמה וחילף סנקליטין שלו. וחזר לקילקולו הראשון. הה״ד (מלכים א יג) ונביא אחד זקן יושב בבית אל וגו׳. אמרין הוא הוה.

הרואה את החמה בתקופתה ואת הלבנה בתקופתה ואת הרקיע בטיהרו. אומר ברוך עושה בראשית. אמר רב חונה הדא דתימר בימות הגשמים בלבד לאחר שלשה ימים. שירד גשם ונטהר הרקיע הה״ד (איוב לז) ועתה לא ראו אור וגו׳.

הרואה את הלבנה בחידושה אומר ברוך מחדש חדשים. עד איכן? רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי עד שתראה כחצי חמיטה. Half cookie רבי אחא ורבי חנינא בשם רבי יוסי עד שתתמלא פגימתה. רבנן דקיסרין אמרין עד ארבעה עשר יום. אמר רבי יוסי בי רבי בון ויאות?! כלום מתמלאת פגימתה אלא עד י״ד יום. הא כל י״ד יום צריך לברך.

בתפילה רבי יוסי בר נהורייא אמר מקדש ישראל מחדש חדשים. רבי חייא בר אשי אמר מקדש ישראל וראשי חדשים. שמואל אמר צריך לומר והשיאנו. רב אמר צריך להזכיר בה זמן. תני רב הושעיא (בראשית א) והיו לאותות ו ל מ ו ע ד י ם ולימים ולשנים אלמא צריך להזכיר זמן

העובר בין הקברות מהו אומר בא״י מחיה המתים. רבי חייא בשם רבי יוחנן ברוך נאמן בדברו ומחיה המתים. רבי חייא בשם רבי יוחנן היודע מספרכם

הוא יעורר אתכם הוא יגלה את העפר מעל עיניכם בא"י מחיה המתים. רבי אליעזר בשם רבי חנינא אשר יצר אתכם בדין וכלכל אתכם בדין וסילק אתכם בדין ועתיד להחיותכם בדין היודע מספרכם הוא יגלה עפר מעיניכם ברוך מחיה המתים. הה"ד במתי ישראל. אבל במתי אומות העולם אומר (ירמיהו נ) בושה אמכם מאד חפרה יולדתכם וגו'.

הרואה הקשת בענן אומר בא"י זוכר הברית. רבי חייא בשם רבי יוחנן נאמן בבריתו וזוכר הברית. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כל ימיו של רבי שמעון בן יוחאי לא נראתה הקשת בענן. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחאי אומר בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב והיתה מתמלאה. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחאי אומר אני ראיתי בני העולם הבא ומיעוטין הן. אין תלתין אינון אנא וברי מנהון. אין תרין אינון אנא וברי אינון. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כך היה רבי שמעון בן יוחאי אומר יקרב אברהם מן גביה ועד גביי. ואנא מקרב מן גביי ועד סוף כל דרי. ואין לא יצרף אחיה השילוני עמי ואנא מקרב כל עמא.

וכי מה ראו לסמוך בשורות טובות לגשמים. רבי ברכיה בשם רבי לוי על שם (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה שמועה טובה מארץ מרחק. וכמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך? רבי חייא בשם רבי יוחנן בתחילה כדי רביעה ובסוף כדי שיודחו פניה. רבי ינאי בשם רבי ישמעאל בשם רבי שמעון בן לקיש בתחילה כדי רביעה ולבסוף כדי שתשרה המגופה. ויש מגופה נשרית? אלא רואין אותה כאלו היא שרויה. רבי יוסי בשם רבי יהודה ורבי יונה ורבי יהודה בשם שמואל בתחילה כדי רביעה ולבסוף אפילו כל שהוא. רבי יוסה בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה. שיעורים הללו רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא ורב בימי, הוון יתבין. אמר רבי תנחום לרב אדא בר אבימי לא מסתברא אלא לברכה נאמר. אמר ליה הין. אמר רבי חזקיה לרב אדא בר אבימי לא מסתברא להפסיק תענית נאמר אמר ליה אין. אמר ליה למה אמרת ליה הין הכין? אמר ליה כשיטת רבי. אמר רבי מנא לרבי חזקיה, מני רביה? אמר ליה רבי זעירא. אמר ליה ואנן אמרינן רבי יוסי בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה.

רבי יהודה בר יחזקאל אמר אבא מברך על ירידת גשמים יתגדל ויתקדש ויתברך ויתרומם שמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת ממניען זו מזו. (איוב לו) כי יגרע נטפי מים כד"א (ויקרא כז) ונגרע מערכך. אמר רבי יודן ולא עוד אלא שהוא מורידן במידה. שנאמר (איוב כח) ומים תיכן במידה.

רבי יוסי בר יעקב סלק מבקרא רבי יודן מגדליא. עד דהוא תמן נחת מיטרא ושמע קליה אמר אלף אלפין וריבי ריבוון חייבין להודות לשמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת גומל טובה לחייבים. אמר ליה הדא מנא לך. אמר ליה הכין הוה רבי סימון מברך על ירידת גשמים. וכמה גשמים ירדו ויהא בהן כדי רביעה מלא כלי מחזיק שלשה טפחים דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר בתחילה טפח ובשנייה שני טפחים ובשלישית שלשה טפחים. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר אין לך טפח יורד מלמעלה שאין הארץ מעלה כנגדו שני טפחים. מאי טעמא (תהלים מב) תהום אל תהום קורא לקול צינוריך. ואמר רבי לוי המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות. מה טעם (ישעיהו מה) תפתח ארץ. כנקבה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר. (שם) ויפרו ישע זו פריה ורבייה. (שם) וצדקה תצמיח יחד זו ירידת הגשמים. (שם) כי אני ה' בראתיך לכך בראתיה לתיקונו ולייישובו של עולם. רבי אחא תנא לה בשם רבי שמעון בן גמליאל ולמה נקרא שמה רביעה שהיא רובעה את הארץ. רבי חנינא בר יקא בשם רבי יהודה שורשי חטה בוקעין בארץ נ' אמה. שורשי תאינה רכים בוקעין בצור. תני רבי ישמעאל בן אלעזר אומר אין הארץ שותה אלא לפי חיסומה. *רק כשיעור שהאילן "מכסה הארץ"* אם כן מה יעשה שורשי חרוב מה יעשו שורשי שקמה? אמר רבי חנינא אחת לשלשים יום תהום עולה ומשקה אותו. ומה טעמא (ישעיהו כו) אני ה' נוצרה לרגעים אשקנה.

אמר רבי זעירא תני תמן ראה זול בא לעולם ושובע בא לעולם נהר מספיק למדינה אומר ברוך הטוב והמטיב. אמרו לו מת אביו אומר ברוך דיין האמת. מת והורישו אומר ברוך הטוב והמטיב:

הלכה ג משנה בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה.

מברך על הרעה מעין הטובה. ועל הטובה מעין הרעה.

והצועק לשעבר הרי זה תפלת שוא. כיצד היתה אשתו מעוברת ואומר יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא. היה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר ואומר יהי רצון שלא יהיה בתוך ביתי הרי זו תפלת שוא:

גמרא אמר רבי חייא בר בא לא סוף דבר חדשים אלא אפילו שחקים כאילו הם חדשים לו. רבי יעקב בר זבדי בשם ר' חייא בר אבא אמר קנה אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. ניתן לו אומר ברוך הטוב

והמטיב. ר' בא אבוה דרבי בא מארי בשם רבי אחא קנה אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה. ניתן לו אומר ברוך הטוב והמטיב. לבש בגדים אומר ברוך מלביש ערומים.

העושה סוכה לעצמו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות סוכה. לאחרים לעשות לו סוכה לשמו. נכנס לישב בה אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לישב בסוכה. משהוא מברך עליה לילי יום טוב הראשון אינו צריך לברך עליה עוד. מעתה העושה לולב לעצמו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות לולב. לאחר לעשות לולב לשמו. כשהוא נוטלו אומר על נטילת לולב ואשר החיינו. ומברך בכל שעה ושעה שהוא נוטלו. העושה מזוזה לעצמו אומר לעשות מזוזה. לאחר לעשות מזוזה לשמו. כשהוא קובע אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וציונו על מצות מזוזה העושה תפילין לעצמו וכו' לאחר וכו'. כשהוא לובש אומר על מצות תפילין. העושה ציצית לעצמו אומר וכו' לאחר וכו' נתעטף וכו'. התורם והמעשר אומר ברוך אקב"ו להפריש תרומה ומעשר. לאחר להפריש תרומה ומעשר לשמו. השוחט צריך לברך בא"י אמ"ה אקב"ו על השחיטה. המכסה אומר על כיסוי הדם. המל צריך לברך ברוך אקב"ו על המילה. אבי הבן אומר ברוך אקב"ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. העומדים שם צריכין לומר כשם שהכנסתו לברית כן תכניסהו לתורה ולחופה. המברך צריך לברך ברוך אשר קידש ידיד מבטן וחוק בשאירו שם וצאצאיו חתם באות ברית קודש על כן בשכר זאת אל חי חלקינו צורינו צוה להציל ידידות שאירנו משחת. ברוך אתה ה' כורת הברית.

מצות אימת מברך עליהן? רבי יוחנן אומר עובר לעשייתן. רב הונא אומר בשעת עשייתן. אתיא דרב הונא כשמואל דאמר רבי יוסי בי ר' בון בשם שמואל כל המצות טעונות ברכה בשעת עשייתן חוץ מתקיעה וטבילה. שמברך "אחר" עשייתן ויש אומרים קדושין בבעילה. אמר רבי יונה אית לך חוריי: תפילין של יד עד שלא יחלוץ. כל זמן שלא חלצן יכול לברך עליהן ושל ראש

עד שלא ייבה, לא ייבה. מן דייבה, הא ייבה. ???לפני שנכנס למקווה, הא לא נכנס, ומשנכנס, הא כבר נכנס!! [על כרחך צריך לברך א ח ר הטבילה]

שחיטה אימת הוא מברך עליה? רבי יוחנן אומר עובר לשחוט. יוסי בן נהוראי אומר משישחוט. למה? שמא תתנבל שחיטתה. מעתה משיבדק הסימנין! חזקת בני מעיים כשרים. תני שחטה ונטלו הזאבים מעיה כשירה. וחושש שמא ניקבה. רבי בא בשם רבנן דתמן בני מעיים בחזקת כושר:

פיסקא הצועק לשעבר כו' דבית ינאי אומר ביושבת על המשבר היא מתניתא. הא קודם כן יצלי. אמר יהודה בן פזי אף היושב על המשבר יכול להשתנות על שם (ירמיהו יח) הנה כחומר ביד היוצר. ר' בשם דבית ינאי עיקור עיבור של דינה זכר היה. מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה. הדא היא (בראשית ל) ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה. מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה. ואמר רבי יהודה בן פזי בשם דבית רבי ינאי אמנו רחל מנביאות הראשונות היתה. אמרה עוד אחר יהיה ממני. הדא הוא דכתיב (שם) יוסף ה' לי בן אחר. בנים אחרים לא אמרה. אלא עוד אחר יהי' ממני.

היה בא מדרך מהו אומר בטוח אני שאין אלו בתוך ביתי. הלל הזקן אומר (תהלים קיב) משמועה רעה לא יירא:

הלכה ד משנה הנכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בן עזאי אומר ארבע שתים בכניסתו ושתים ביציאתו ונותן הודאה לשעבר וצועק על העתיד לבא:

גמרא נכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתכניסני לכרך זה לשלום. ביציאתו אומר מודה אני לפניך ה' אלהי וכו' בן עזאי אומר מברך ארבע. שתים בכניסתו ושתים ביציאתו בכניסתו הוא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתכניסני לכרך זה לשלום. נכנס אומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שנכנסתי לשלום כן יהי רצון מלפניך שתוציאני מתוכו לשלום. כשיצא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתוציאנו מכרך זה לשלום. יצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני לשלום כן יהי רצון מלפניך שתוליכני לביתי לשלום או למקום פלוני לשלום הדא דאמר במדורות עכו"ם אבל בישראל אין צריך לברך. אם היה מקום שהורגין שם אפילו מדורות ישראל צריך לברך נכנס לבית הכסא מברך שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר. כבוד לכם המכובדים משרתי קודש דרך ארץ הוא פנו דרך ברוך האל הכבוד. כשהוא יוצא מהו אומר. ברוך אשר יצר את האדם בחכמה נכנס למרחץ מתפלל שתים בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתצילני משריפת האש ומהיזק החמין ומן המפולת. ואל יארע דבר בנפשי. ואם יארע תהא מיתתי כפרה על כל עונותי ותצילני מזו ומכיוצא בו לעתיד לבוא. כשהוא יוצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהצלתני מן האור אמר רבי אבהו

הד"א במרחץ שהיא ניסוקת אבל במרחץ שאינה ניסוקת אינו אומר אלא מהיזק חמין בלבד

רבי חלקיה ורבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי תפלת המרחץ אינה טעונה עמידה:

הלכה ה משנה חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה.

שנא' (דברים ז) **ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בכל לבבך בשני יצרים ביצר טוב וביצר רע. בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך. בכל מאודך בכל ממונך. דבר אחר בכל מאודך בכל מידה ומידה שהוא מודד לך בכל הוי מודה לו מאד מאד.**

לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים. ולא יכנס להר הבית במקלו ובמנעלו ובפונדתו ובאבק שעל רגליו ולא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר.

כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים מן העולם. ומשקלקלו המינין אמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהו אומרים מן העולם ועד העולם והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חבירו בשם. שנאמר (רות ב) **והנה בועז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים** (שופטים ו) **ה' עמכם ואומר ה' עמך גבור החיל ואומר** (משלי כג) **אל תבוז כי זקנה אמך ואומר** (תהלים קיט) **עת לעשות לה' הפרו תורתך ר' נתן אומר הפרו תורתך עת לעשות לה':**

גמרא רבי ברכיה בשם רבי לוי על שם (תהלים לב) ואתה מרום לעולם ה'. לעולם ידך על עליונה. בנוהג שבעולם מלך ב"ו יושב ודן כשהוא נותן דימוס "מוזל" הכל מקלסין אותו. וכשהוא נותן ספקולה דין מיתה הכל מרננים אחריו. למה ששטף בדינו. אבל הקב"ה אינו כן אלא ואתה מרום לעולם ה' לעולם ידך על עליונה. רבי הונא בשם רבי אחא (תהלים קא) לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה אמר דוד לפני הקב"ה אם חסד אתה עושה עמי אשירה ואם משפט אתה עושה עמי אשירה. בין כך ובין כך לה' אזמרה. אמר רבי תנחומא בן יהודה (תהלים נו) באלהים אהלל דבר בה' אהלל דבר בין על מדות הדין בין על מדות הרחמים אהלל דבר. ורבנן אמרין (תהלים קטז) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא בין כך ובין כך ובשם ה' אקרא. אמר רבי יודן בן פילה הוא שאיוב אמר (איוב כ) ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך. כשנתן ברחמים נתן. וכשלקח ברחמים לקח. ולא עוד אלא כשנתן לא נמלך בבריה וכשלקח נמלך בבית דינו. אמר רבי אלעזר כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו. בנין אב שבכולם (דברי הימים ב יח) וה' דבר עליך רעה.

עשה מאהבה ועשה מיראה. עשה מאהבה שאם באת לשנוא דע כי אתה אוהב ואין אוהב שונא. עשה מיראה שאם באת לבעט דע שאתה ירא ואין ירא מבעט.

שבעה פרושין הן פרוש שיכמי. ופרוש ניקפי. ופרוש קיזאי. פרוש מה הנכיי. פרוש אדע חובתי ואעשנה. פרוש יראה. פרוש אהבה. פרוש שיכמי- טעין מצוותא על כיתפא... פרוש ניקפי- אקיף לי תן לי...בהקפה ואנא עביד מצוה =לדקה. פרוש קיזאי- עביד חדא חובה וחדא מצוה ומקזז "סוכר" חדא בחדא. פרוש מה הנכייה- מאן דאית לי מה נא מנכי עביד מצוה. כשיהיה לי הרבה מעות, מה יזיק לי אם אתן לדקה...[כלומר רק כשיהיה לי הרבה א ז אתן] פרוש אדע חובתי ואעשה- הי דא חובתה עבדית דאעבד מצוה כוותה. איזה עבירה עשיתי... פרוש יראה- כאיוב. פרוש אהבה- כאברהם אין לך חביב מכולם אלא פרוש אהבה כאברהם. אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב דכתיב (נחמיה ט) ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמר רבי אחא והפסיד אלא (שם) וכרות עמו הברית והחסד וגומר. אבל דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו. מאי טעמא (תהלים קט) ולבי חלל בקרבי

רבי עקיבה הוה קיים מיתדון קומי טונוסטרופוס הרשע. אתת ענתה דקרית שמע. שרי קרי קרית שמע וגחך אמר ליה סבא אי חרש מכשף את אי מבעט ביסורין את. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא. לא חרש אנא ולא מבעט ביסורין אנא. אלא כל יומי קריתי פסוק זה והייתי מצטער ואומר אימתי יבואו שלשתן לידי. (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. רחמתיה בכל לבי ורחמתיה בכל ממוני. ובכל נפשי לא הוה בדיק לי וכדון דמטת בכל נפשי והגיעה זמן קרית שמע ולא אפלגא דעתי. לפום כן אנא קרי וגחך לא הספיק לומר עד שפרחה נשמתו

נחמיה עימסוני שימש את רבי עקיבה עשרים ושתים שנה ולמדו אתים וגמים ריבויין. אכין ורקין מיעוטין אמר ליה מהו הוא ההן דכתיב (שם) את ה' אלהיך תירא אמר ליה אותו ואת תורתו:

פיסקא לא יקל אדם את ראשו וכו' תני המטיל מים הרי זה הופך פניו כלפי צפון. המיסך את רגליו הרי זה הופך פניו כלפי דרום. בעומד בגליל קמיירי (כדיי שיהא פניו כלפי המקדש)

אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא דאמר מתניתא מן הצופים ולפנים. רבי עקיבה אומר בכל מקום. ובלבד במקום שאין שם כותל. תני המיסך את רגליו לא יתן פניו למזרח ואחוריו למערב אלא לצדדין. ר' יהודה אומר בשעת המקדש רבי יוסי אומר מן הצופים ולפנים. רבי עקיבה אומר בכל

מקום ובלבד במקום שאין בו כותל. אמר רבי עקיבה נכנסתי אחר רבי יהושע לראות המעשה אמר לו מה ראיתה אמר להן ראיתיו יושב וצידו כלפי מערב ולא פירע עד שישב ולא ישב עד ששיפשף ולא קינח בימין אלא בשמאל. אף שמעון בן עזאי היה אומר כן נכנסתי אחר רבי עקיבה לראות את המעשה אמר לו מה ראיתה וכו'.

תני לא יכנס אדם בהר הבית במנעלו ובאבק שעל רגליו ומעותיו צרורות בסדינו ואפונדתו עליו מבחוץ. מה טעם? (קהלת ד) שמור רגליך כאשר תלך אל בית האלהים. רבי יוסי בר יהודה אומר הרי הוא אומר (אסתר ד) ויבא עד לפני שער המלך כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק. אמר לפני ליחה סרוחה כן. על אחת כמה וכמה לפני שער המקום. לא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר. מה אם נעילה שהוא של כבוד את אומר אסור. רקיקה שהוא של בזיון לא כל שכן! תני לא היו עונין אמן בבית המקדש מהו היו אומרים? ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. מניין שלא היו עונין אמן במקדש? תלמוד לומר (נחמיה ט) קומו וברכו את ה' וגו' מניין על כל ברכה וברכה? ת"ל (שם) ומרומם על כל ברכה ותהילה.

אמר ר' יהושע דרומיא שלשה דברים גזרו בית דין של מטה והסכים בית דין של מעלה עמהן. ואילו הן: חרמה של יריחו ומגילת אסתר ושאילת שלום בשם. חרמה של יריחו (יהושע ז) חטא ישראל. ולא יהושע גזר. אלא מלמד שהסכימו בית דין של מעלה עמהן. מגילת אסתר (אסתר י) קיימו וקבלו וגו'. רב אמר וקבל כתיב מלמד שהסכימו. ושאילת שלום בשם. (רות ב) והנה בועז בא מבית לחם וכו' ומנין שהסכימו בית דין של מעלה עמהן? תלמוד לומר (שופטים ו) וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו ה' עמך גבור החיל. רבי אבון בשם רבי יהושע בן לוי אף המעשרות. שנאמר (מלאכי ג) הביאו את כל המעשר וגו'.

מהו "עד בלי די"? רבי יוסי בר שמעון בר בא בשם ר' יוחנן דבר שאי אפשר לו לומר "דיי", הוא ברכה. ר' ברכיה ור' חלבו ורב אבא בר עילאי בשם רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר דיינו ברכות. דיינו ברכות.

(משלי כג) אל תבוז כי זקנה אמך אמר ר' יוסי בר בון אם נתיישנו דברי תורה בפיך אל תבוזה עליהן, מה טעמא? אל תבוז כי זקנה אמך. אמר ר' זעירא אם נזדקנה אומתך עמוד וגדרה כשם שעשה אלקנה שהיה מדריך את ישראל לפעמי רגלים. הה"ד (שמואל א א) ועלה האיש מעירו וגו'.

(תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך רבי נתן מסרס קראי הפרו תורתך עת לעשות לה'. רבי

חלקיה בשם רבי סימון מפרש ר"ן העושה תורתו עתים הרי זה מיפר ברית. מ"ט? הפרו תורתך עת לעשות לה'.

תני רבי שמעון בן יוחאי אומר אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהן מן התורה מאד עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם. מ"ט הפרו תורתך עת לעשות לה'.

הלל הזקן היה אומר בשעה דמכנשין בדר. אכניס מתקבלין לשמוע תורה, פזרהו ובשעה דמבדרין כנוש. וכן היה הלל אומר אם ראית את התורה שהיא חביבה על ישראל והכל שמחין בה בדר. ואם לאו כנוש.

אמר רבי אלעזר מה התינוק הזה צריך לינק בכל שעה שביום כך כל אדם שבישראל צריך ליגע בתורה בכל שעות שביום. רבי יונה בשם רבי יוסי בן גזירה כל פיטטיא בישין ופיטטיא דאורייתא טבין. כל כדבייא בישין וכדבייא דאורייתא טבין. אמר רבי שמעון בן לקיש במגילת חסידים מצאו כתיב יום תעזביני ימים אעזבך. לשנים שיצאו אחד מטבריא ואחד מציפורין ופגעו זה בזה בחדא משכנא לא הספיקו לפרוש זה מזה עד שהלך זה מיל וזה מיל נמצאו רחוקין זה מזה שני מילין. ואשה שהיתה יושבת וממתנת לאיש. כל זמן שהיתה בדעתו להינשא לה היתה יושבת וממתנת לו. כיון שהפליג דעתו ממנו היא היתה הולכת ונישאת לאחר.

תני בשם רבי מאיר אין לך אחד מישראל שאינו עושה מאה מצות ברכות בכל יום. קורא את שמע ומברך לפניה ולאחריה ואוכל את פתו ומברך לפניה ולאחריה ומתפלל שלשה פעמים של שמונה עשרה וחוזר ועושה שאר מצות ומברך עליהן. וכן היה רבי מאיר אומר אין לך אדם בישראל שאין המצות מקיפות אותו. תפילין בראשו ותפילין בזרועו ומזוזה בפתחו מילה בבשרו ארבע ציציות בטליתו מקיפין אותו. הוא שדוד אמר (תהלים קיט) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך. וכן הוא אומר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם. נכנס למרחץ ראה את עצמו ערום אמר אוי לי שאני ערום מן המצות כיון שהביט במילה שלו התחיל לקלס להקב"ה. (תהלים יב) למנצח על השמינית מזמור לדוד

אמר רבי אלעזר בשם רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם. מה טעם (ישעיהו נד) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך:

יש כאן הגהות והערות על [כמעט] כל דף ודף

ז.

מה בין הקורא בשחרית וכו' חסר כאן... משום שקורא לפני הזמן. וע"כ צריך לחזור ולקרות על המטה. ואידך מ"ד ס"ל דבאמת יוצא בביה"ן, ורק חוזר מפני המזיקין.

מילתיה אמרה... נראה ט"ס . ריב"ל היה מפסיק במזמורי תילים בין ברכות ק"ש לשמע. אלמא ס"ל דאי"צ להסמיך גאולה לתפלה בערבית

ח.

ק"ש אי"צ כוונה, לפיכך מפסיקין. כלומר אי"צ להמתין עד סוף הסעודה, רק שרי לו להפסיק. משא"כ תפלה ח י י ב להמתין ולא להפסיק [נמצא ק"ש ק ל מתפלה!]

ט:

זאת אומרת וכו' ירושלמי יש לו פירוש אחר מבבלי [עיין כאן בבלי] לבבלי: כלומר יכול לברך ברכה אחת בלי חבירתה

ירושלמי: יכול לומר קריאת שמע בלי ב ר כ ה כ ל ל

י

הא שאר ברכות...כגון ברכות של שמו"ע

שאין זה כלל...כלומר א י ן ל ה א ר י ך [ובלשון מליצה "אין זה כלל"]

יא

דא"ר יודן. ר' מנא אומר בשם ר' יודן

כל הברכות אחר חיתומיהן... מאמר סתום--ועיין בפנים

יב

בגין דר"א ידע וכו' אין פירושו because רק אע"פ eventhough ודוק

יג.

הרשות בידו= כלומר אין בו משום אפקירותא וחוצפה. ולאפוקי ממ"ד שהשואל בשלום רבו היא חוצפה. וכן בבבלי יש מחלוקת בזה

מהניא ליה= מה הניא ליה [מה הנאה הוא לו]

מה טעם? =כל מקום שיש מלה זו פירושו "מנא לן"

קדמיתא=רישא דמתני'=ר"מ. וכמדומה שיש ביטוי זה עוד פעמים

מפני מה לא החזיקו בו, מפני הרמאין. בפשוטו בא לתרץ למה לא נהגו ללבשו כל היום? ומתרץ מפני שהרמאין עשאוהו כחוק. וע"כ אנו מתרחקין מהם אף בדבר שיש בו מצוה

עומ"ש תחלה מושלם בשורק [כמו נותן לו שכרו מושלם בבא מציעא בבלי]

יד.

ואינו אסור משום ערווה?! זה שייך אחר א"ר יצחק עד "יעקב תורמסרה היה לובשן" כלומר שלא פשט תפיליו אף בבית אמצעי [כדאמר לקמן סוף עמוד ב] וע"ז מקשה האיך היו התפלין מונחין עליו בבית האמצעי? ומשני, דהיה לבוש בגד תחתון בבית האמצעי וכו'

טו.

ולא סמכינן עלויה. יש לדקדק אם מצוי לשון זה גם על ח ו מ ר א . כלומר לא מחמרינן כל כך.

וכן נראה הפירוש הכא

טז

א"ר יוסה מסתברא... האי פיסקה [עד סופך מימר] הוא תמוה. ולכאורה איפכא ניחא מאד

בתרומות חשיב חמשה שאים תרמו אין תרומתן תרומה כלל [והני ע " כ בא"ש וא"מ דהו"ל כשוטה וקטן] וחמש דסיפא נקט רק אלם וכו' ולא נקט מדבר וא"ש משום דאפי' לכתחלה יתרום! [כ ר ב נ ן דר"י]

[ובמשנה ב שם מבואר להדיא דרק בדיעבד כשר לתרום [מדבר וא"ש] וכנראה ל"ג לה בירושלמי]

יז

צדקנו במשפט צידקתנו. זה כנגד משען ומבטח לצדיקים!

כידוע שבא"י כוללים של דוד בבונה ירושלים ולא היו מסיימים "מצמיח קרן ישועה" נמצא היה להם רק 18 ברכות

יח.

קטר פורתיה לפורתיה וכו' רצה להראות כי

טוב שיקיים דין הברייתא לפניו מותר.

מש"כ בבריתא ומין מטבע בידו לפניו מותר. כלומר ש א י נו ב י ד ו ממש רק לפניו צרור.

וקאמר למדת הדין=לענין שומרים בעינן ידו ממש

שרתון= התירן untied [ונשנית מלה זו תרי זימני בטעות]

יט.

ר' אמי הוה ליה עובדא. העיקר בזה כגירסת כי"ר וע"פ פירוש מהרש"ם

וזה פירושו: ר' יסא ור' אחא שני חברים היו. שניהם תלמידי ר' זעירא. וקראו לו בשם "רבי"

ואירע אבילות לר' יסא, ושלח לר' בא בר כהן [כנראה תלמידו או חבירו של ר' יסא] שקבלה בידו בשם רבו [ר' זעירא] שפעם אחת שאל ר' אמי את ר "ח ב ר ב א מה הדין לעניין רחיצה

והשיב לו ר' אחא: שבידו קבלה [מפי ר"ז] שרק אמי שאל את ר י ש ל ק י ש . והשיב לו ר' יסא דילמא תרי עובדי הוו [כן נראה כעת]

כ.

אמרין ליה ההיא מילתא דאמר לך...

השיבו תלמידו של ריו"ח את ריו"ח: ההיא מילתא דאמר לך.. השאלה ששאלך והשבת לו תשובה: היא היתה " נטילת רשות שלו"

כא: בסופו

נראה לגרוס מהו שיעשה כר' אליעזר וכר' יהושע. גם נראה לגרוס: ואין כיני, נימא הלכה כר"א לנתינה ואין הלכה כר"א לחליצה...ודוק...

כא.

ובלחוד דלא יבזה חורנן. לכאור' כעין מש"כ כב. מפני כבודו של מת

כב:

ויכפה כפה הסרסור. מעניין: כשיש מליצה, כופלין המלה "ויכפה כפה"

כג.

לא ברור עובדא דר' אבהו.. למיכלא שאלתון

כד:

נראה שיש כאן משנה ראשונה ואחרונה בין בעניין שורה אחת או שני שורות כלומר שנשתנתה המנהג בזה. וגם אם האבל עובר או האנשים עוברים והאבל עומד. אבל חסר כאן מן הגירסא ולא ידעתי לתקנו

כו.

נשתרבב "וטהור שנפלו על ראשו" ולא שייך כאן

מהו מהרהר? ברכות. פירוש מחודש מאד במשנה הלז

בע"ק מהרהר=ברכות ק"ש. ואינו מברך=בפה. וכולהו איירי בברכות ק"ש. וכידוע שבבבלי לא פירש כן

כו:

נעקרות מפני הצנה. יש כאן הרבה פירושים. ונראה כטוב ירושלים: ה נ ש י ם טבלו בצונן ונעקרו

ר' זעירא בעי קומוי ר' יסא לית רבי [פתח חיריק--לפעמים כתוב בירו' ר', ופירושו רבי my rebbe] ר' יסא היה הרב של ר' זעירא

בההיא צפרא הוה מר... נראה שנשתרבב מלעיל, וצריך למחקו כאן

כז.

לר"מ לא התירו לבע"ק אף בדיעבד [כלומר שאינו מוצא מקווה] להתפלל או לקרות שמע [ורק ק"ש התירו לו בלי השמעת אוזן עיין לעיל במשנה ד]

אבל כשעומד בצבור--מפני כבוד הצבור---התירו לו "לקצר"

אבל לר"י [דהיינו "חכמים" דלעיל] כשאינו מוצא מקווה מותר לו לכתחלה להתפלל.

ולשון ירושלמי מפסיק....מפסיק.... הוא שיטפא דלישנא דר"מ

תני גרף של רעי....

"ושלפני המטה" נשתרבב מלמעלה ויש למחקו

כח

בסוף העמוד יש כאן ג שיטות בענין צואה [מתי מותר] קרמו.יבש כעצם. לעולם אסור

ולענין מ"ר יש: אין מטפיחין. אין רשומן ניכר

ומקשה איך אפשר להחמיר במ"ר יותר מצואה?

[לאסור מ"ר כשרושמן ניכר, ולהתיר צואה שיבש כעצם] וע"כ לגניבא, אסורה צואה שיבש כעצם

ולאידך גיסא קאמר שאפי' מקילין במ"ר, דשרי כשאינו מטפח. יש להחמיר בצואה אפי' יבש כעצם

אך לא ידעתי ליישב הסוגיא

כח:

יש כאן אריכות הלשון ותמצית הדברים: איבעי' להו, לר"י קרי שראה זב מהו? אים חייב טבילה. וזה תליא אם הפטור של ר"י

1) היא משום דלא חל טומ' קלה על טו' חמורה

2) משום מה מועיל לו שטובל

ואידך פירושא היא זיל גמור!

ל:

כהדא דריב"ל מפקד לתלמידו. אין לזה שום קשר עם מה שלפניו. ודוק

דשמשא בריש דיקלי תמן. אימּמא הוא הכא. כלומר אל תחשוב ששמש בראש הדקל הרי"ז כבר שקיעת החמה...

תיהב לי גולתי. כל ספור זה מובא להראות שרב הקפיד להתפלל מנחה לפני פלג המנחה כשעדיין יום גמור. ועוד היום גדול. ולא כמתפללין עם דמדומי חמה

לא גרסינן "בצומא רבא" בדף זה, רק בדף שלאחריו כשמדבר אודות נעילה

לא:

א"ל להודיעך שקורין ברכות וקללות. לא ידעתי פרושו

לב.

שים לב: ר"ח שחל בשבת קראו שבעה קרואים בר"ח

חנוכה שחל בשבת, קראו 7 קרואים בחנוכה

ר"ח שחל בחנוכה, סברו למימר דקורין 3 בחנוכה ואחד בר"ח מפני שרביעי בא בשביל ר"חץ

והקשה ע"ז, א"כ ר"ח שחל בשבת חנוכה שקורין 6 בחנוכה והשביעי בר"ח, וודאי ליכא למימר שבא השביעי בשביל ר"ח!

לב:

אמור התחיל. לא ברור מה כתוב כאן. אבל

השערת החוקרים שהיה מנהג החזן לומר איזה פסוקים של ברכה והעם ענו אחריו. וכאן עמדו כולן על רגליהן ואמרו פסוק זה.

לג:

אם יאמר לך אדם 19 אינון וכו' ידוע יש כאן גירסת הגר"א. אבל צ"ע איך מקשה בפשיטות "17 אינון" הא כל העולם אמרו שמונה-עשרה ברכות.. וברור שיש כאן שבוש נוסח ועדיין לא זכינו להגיע לאמיתה

לו.

לא נתפלל של שחרית ובא ומצאן וכו' לכאורה יש למחוק כל הדברים מתיבת כדי לענות אחריו אמן [ונשתרבב מסוגיא אחרת]

גם בסוף העמוד הלשון מגומגם

לז.

המתפלל בתוך ביתו וכו' מהרש"ם פירש דחומת ברזל=אין תפלתו נשמעת. ומקשה והא אמר ריו"ח דיתפלל במקום המיוחד אפי' היא ביתו. ומתריץ, דאם מתפלל ב ש ע ה שהצבור מתפללין, שפיר דמי

לח.

ובלבד שלא יפסיק את תפלתו. כלומר שלא י ד ב ר באמצע תפלתו. ולפי"ז צ"ע למה נקט בעובדא דר"ח ב"ד "ולא הפסיק את תפלתו" הא עדיפא מיניה עבד! [שלא עקר ממקומו כלל]

מא:

למי חטאתא. גירסא מופלאת וכן היא בכת"י רומי

מג.

ותורמסין לאוו שלוקין הן?! ...כיון ששלקן כבר בטלה מרירותן. וממילא אין ראי' מדין מרור-----דהתם בעינן מרורים וליכא. אבל הכא, אדרבה, נשתנה למעליותא. וצ"ע הלשון וברש"ם ל"ג לה כלל. וכנראה ששבוש נפל

מה.

לית צורכה דלא למה הוא חותם בה.. המשך הדבר נראה, ששואל למה חותם דווקא על ה א ר ץ ועל המחיה [ולא בשל י ר ו ש ל י ם]

אך דבית ר' ינאי נראין שמתרצין למה חותמין ב א ר ץ כשמברכין על ש א ר מ י נ י ן [ש א י נ ן מז' המינין] ולא נתברר לי

מו:

בסוגיא דפרגיות. לכאורה פליגי אי פרגיות עדיף דמברך שהכל [וברכת שהכל פטר הכל] או"ד יברך על קפלוט האדמה, דזיין [ופוטר את ה plums] אבל יצטרך לברך שהכל על פרגיות----ומסיק דמכיון דקפלוט זיין, נמצא הכל טפילה לו ואי"צ שוב לברך כלום

["שהכל נהיה בדברו" נשתרבב מלעיל]

מז.

ומא ר' בא וצריך לברך בסוף--לא בירך נעשה טפילה

לא ברור....ואפשר דר"ל אליבא דר' בא, כששכח לברך אחר הפירות שאכל, ושוב אכל פת ובירך בהמ"ז---בדיעבד נפטר

לפני הלכה ה

כל עמא מודי כ ש א י ן ב ד ע ת ו ל א כ ו ל פ ת ויש ביניהן ממין ז'... ונשמטו מלות אלו

מח.

עיקר הסוגיא כאן אם אכל אחר הסעודה [כמובן ל פ נ י בהמ"ז] איזה מאכלים, אם טעונין ברכה לפניהם ו ל א חר י ה ן

נראה למחוק אע"ג דהוא מברך על גריזמתה ב ס י פ י ה . דחזינן מהמשך הסוגיא דאיירי כאן בברכה ראשונה.

ומסיק דאפלו לב"ה אין פרפרת [מין cracker] פוטר מעשה קדירה

ריש שלשה שאכלו

הכא את מר... כנראה שבא לומר שיש כאן ר י ב ו י. ומה בא לרבות? לחד מ"ד אפילו רק אכלו כזית ביחד---ולחד יותר מזה: אפילו רק י ש ב ו לאכול. ואידך פירושא היא זיל גמור

פרק א

הלכה א משנה אלו דברים שאין להם שיעור: הפיאה והביכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה

אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבריו ותלמוד תורה כנגד כולן:

גמרא רבי בנימין בר לוי אמר רבי יצחק ורבי אמי הוון יתבון מקשיי למה לא תנינן תרומה עמהן? אמר רבי אמי מפני המחלוקת.

תרומות 4:5

אמר רבי יוסי אדם עושה כל שדהו ביכורים ואין אדם עושה כל שדהו תרומה. התיבון, הרי הוא אומר פיאה והרי אין אדם עושה כל שדהו פיאה, ותניתה! א"ר יוסי קצירת שיבולת הראשונה דומה למירוחו, עד שלא קצר השיבולת הראשונה לא נתחייבה שדהו בפיאה, משקצר שיבולת ראשונה נתחייבה שדהו בפיאה, ביקש לעשות כל שדהו פיאה עושה. ברם הכא, עד שלא נתמרח הכרי לא נתחייב כריו תרומה, נתמרח, ביקש לעשות כל כריו תרומה אינו עושה דתנינן תמן האומר כל גרני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום עד שישייר מקצת:

שיבולת הראשונה מהו שתהא חייבת בפיאה? איפשר לומר כן?! היא חייבת כל שדהו פיאה והיא חייבת בפיאה?!

קצר שיבולת הראשונה ונשרפה, מהו שיהא צריך לקצור פעם שנייה? נשמעינה מן הדא: קצר חציה ומכר מה שקצר, קצר חציה והקדיש מה שקצר, נותן מן המשוייר על הכל. והקדש לאו כשרוף הוא?! הדא אמרה קצר שבולת הראשונה ונשרף, אין צריך לקצור פעם שנייה

כילה את שדהו, את אמר חזרה פיאה לעומרין. מהו שתחזור פיאה לקצירת שיבולת הראשונה? אמר רבי יוסי נילף פיאת עומרים מפיאת קמה. מה פיאת קמה לא חזרה פיאה לקצירת שיבולת הראשונה, אף פיאת עומרים לא תחזור פיאה לקצירת שיבולת הראשונה

הפיאה יש לה שיעור מלמטן ואין לה שיעור מלמעלן הביכורים והראיון אין שיעור לא למעלן ולא למטן. אית תנא תני הפיאה והביכורים והראיון אין להם שיעור לא למעלן ולא למטן. מה נפיק מן

ביניהון? והן חד מן ששים!! מאן דמר הפיאה י ש לה שיעור מ ל מ ט ן ואין לה שיעור מלמעלן, מה שנתן נתן, חזר והוסיף, חייב במעשר עד שעה שישלים. כגון אם חייב ליתן 5 סאה [אחד מס' של השדה] ונתן אחד אחד, הכל חייב במעשר חוץ מסאה החמישית מאן דמר הפיאה אין לה שיעור לא למעלן ולא למטן, מה שנתן כבר נפטר, חזר והוסיף חייב במעשרות

רבי ברכיה בעי ולמה לא תנינן אפר סוטה ולמה לא תנינן אפר פרה ולמה לא תנינן רוק יבמה ולמה לא תנינן דם ציפור של מצורע? לא אתינן מתניתין אלא דברים שהוא מוסיף עליהן ויש בעשייתן מצוה, ואילו אע"פ שהוא מוסיף עליהן אין בעשייתן מצוה:

והראיון- מתני' בראיית פנים אבל בראיית קרבן יש לה שיעור. ואתיא כיי דמר ר' יוחנן מעה כסף שתי כסף דבר תורה.

תנא רבי יוסי קומי רבי יוחנן: ראיה כל שהוא, חכמים הן שאמרו מעה כסף שתי כסף. א"ל ויש כעין זו?! שחכמים יתנו שיעורים?! א"ר יונה וכל השיעורים לא חכמים הן שנתנו?! כזית מן המת כזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ. לא אתא ריו"ח מישאול, אלא כהדא דתני רבי הושעיא: (שמות כג) לא יראו פני ריקם- אפילו כל שהוא, חכמים הם שאמרו מעה כסף שתי כסף. וקשיא מן דו סמך לדבר תורה, הוא אמר חכמים אמרו מעה כסף שתי כסף?! אחר שמביא פסוק מה"ת, אומר "חכמים" התנו שיעור?!

אמר רבי יוסי בר בון רבי יוחנן כדעתיה: דרבי יוחנן אמר כל השיעורים הלכה למשה מסיני. דו אמר מעה כסף שתי כסף דבר תורה. רבי הושעיא כדעתיה: דרבי הושעיא אמר האוכל איסור בזמן הזה צריך לרשום עליו את השיעור שמא יעמוד ב"ד אחר וישנה עליו את השיעורים ויהי' יודע מאיזה שיעור אכל

אמרי, חזרי ביה רבי יוחנן מן הדא. רבי יונה ורבי יוסי תרוויהון אמרין לא חזר ביה

ועוד מן הדא: דאמר רבי לא, איתפלגון חזקיה ורבי יוחנן. חזקיה אמר חולק אדם את חובתו לשתי בהמות. ורבי יוחנן אמר אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות אלא צריך שיהא בידו שתי כסף ממעות חולין לכל אחד ואחד. ואמר ר"ש בן לקיש בשם חזקיה: אדם טופל בהמה הנקנית מכסף מעשר לבהמה ממעות חולין ואין אדם טופל מעות למעות. ור' יוחנן אמר: טופל אדם מעות למעות, ואין אדם טופל בהמה לבהמה.

היאך עבידא? היו לפניו עשר בהמות והקריב חמש בי"ט הראשון, המותר מהו שידחה לי"ט

אחרון? האם הקרבתן דוחה יום שמיני עצרת? ר׳ קריספא אמר איתפלגין ר׳ יוחנן ור״ש בן לקיש חד אמר דוחה וחרנא אמר אינו דוחה ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. אמר ר״ז נפרוש מיליהון דרבנן מן מיליהון. ר׳ יוחנן דו אמר אדם טופל מעות למעות ואין אדם טופל בהמה לבהמה, הוי דו אמר דוחה. כיון שיש בכל בהמה קצת ״חולין״ ור״ש בן לקיש דו אמר אדם טופל בהמה לבהמה ואין אדם טופל מעות למעות הוי דו אמר אינו דוחה

אתא שמעון בר ווא בשם ר׳ יוחנן: לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה את י״ט עד דו אמר אין בדעתי להוסיף עוד:

גמילות חסדים: הדא דתימר בגופו אבל בממונו יש לו שיעור. ואתייא כיי דמר ר״ש בן לקיש בשם רבי יוסי בן חנינא באושא נמנו שיהא אדם מפריש חומש מנכסיו למצוה.

עד היכן? ר״ג בן אינינוא ורבי אבא בר כהנא חד אמר עד כדי תרומה ותרומת מעשר וחרנא אמר (משלי ג) כבד את ה׳ מהונך ומראשית כל תבואתך כמראשית כל תבואתך

ר״ג בן אינינוא בעי קומי ר׳ מנא מה חומש בכל שנה ושנה? לחמש שנים הוא מפסיד כולה!! א״ל בתחלה לקרן מכאן ואילך לשכר

רב הונא אמר למצוה עד שליש. מהו? לכל המצות עד שליש. או למצוה אחת? סברין מימר לכל המצות עד שליש. אמר ר׳ אבון אפי׳ למצוה אחת. ר׳ חביבא בשם רבנן דתמן מהו שליש? לדמים. היאך עבידא? לקח אדם מצוה מצא אחרת נאה הימנה עד כמה מטריחי׳ עליו עד שליש

תני ר׳ ישמעאל זה אלי ואנוהו וכי אפשר לו לאדם לנוואות את בוראו אלא אנווהו לפניו במצות אעשה לפניו לולב נאה סוכה נאה שופר נאה ציצית נאין תפילין נאין

אבא שאול אומר אדמה לו מה הוא רחום וחנון אף את תהא רחום וחנון

מעשה ברבי ישבב שעמד והחליק את כל נכסיו לעניים שלח לו ר״ג והלא אמרו חומש מנכסיו למצות ור״ג לא קודם לאושא היה?! ר׳ יוסי בר׳ בון בשם ר׳ לוי כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השנים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך שכל דבר שבית דין נותנין נפשן עליו הוא מתקיים כמה שנאמר למשה מסיני

ואתייא כיי דאמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם ואם הוא רק מכם הוא למה שאין אתם יגיעין בתורה כי הוא חייכם אימתי הוא חייכם

כשאתם יגיעי' בו רבי תנחומא בשם רב הונא (שמות לה) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה אותו משה אין כתיב כאן אלא אשר צוה ה' את משה אפי' דברים שלא שמע מפי רבו הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה מסיני ר' יוחנן בשם ר' בניי כאשר צוה ה' את משה עבדו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה אותו משה אין כתיב כאן אלא מכל אשר צוה ה' את משה אפי' דברים שלא שמע מפי משה הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה מסיני ר' יוחנן בשם ר' בניי ר' חונה בשם ר' (מלאכי ו) תורת אמת היתה בפיהו דברים ששמע מפי רבו ועולה לא נמצא בשפתיו אפי' דברים שלא שמע מפי רבו ורבנן אמרי כי ה' אלהיך יהיה בכסלך ושמר רגליך מלכד אפי' דברים שאתה כסיל בהן. ושמר רגליך מלכד. רבי דוסא אמר מן ההורייה. ורבנין אמרי מן העבירה. ר' לוי אמר מן המזיקין. אמר רבי אבא אם נתת מכיסך צדקה הקב"ה משמרך מן הפיסין ומן הזימות ומן הגלגלות ומן הארנוניות מיני מסיס

מונבז המלך עמד ובזבז כל נכסיו לעניים שלחו לו קרוביו ואמרו לו אבותיך הוסיפו על שלהן ועל של אבותיהן ואתה ביזבזתה את שלך ואת של אבותיך א"ל כל שכן אבותי גנזו בארץ ואני גנזתי בשמים שנאמר (תהלים פה) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף אבותי גנזו אוצרות שאין עושין פירות ואני גנזתי אוצרות שהן עושין פירות שנאמר (ישעיהו ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו שנאמר (תהלים צז) צדק ומשפט מכון כסאך וגו' אבותי גנזו ממון ואני גנזתי נפשות שנאמר (משלי יא) ולוקח נפשות חכם אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמר (דברים כד) ולך תהיה צדקה אבותי גנזו בעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנאמר (משלי י) וצדקה תציל ממות ולא מית אלא שלא ימות לעולם הבא צדקה וגמילת חסדים שקולות כנגד כל מצותיה של תורה שהצדקה נוהגת בחיים וגמילת חסדים נוהגת בחיים ובמתים הצדקה נוהגת לעניים וגמילות חסדים נוהגת לעניים ולעשירים הצדקה נוהגת בממונו של אדם וגמילות חסדים נוהגת בין בממונו בין בגופו רבי יוחנן בר מריא בשם רבי יוחנן אין אנו יודעין איזה מהן חביב או צדקה או גמילות חסדים כשהוא אומר (תהלים קג) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים הדא אמרה שגמילות חסדים חביבה יותר מן הצדקה:

ותלמוד תורה: שאלו את רבי יהושע מהו שילמד אדם את בנו יוונית? אמר להם ילמדנו בשעה שאינו לא יום ולא לילה דכתיב (יהושע א) והגית בו יומם ולילה והתני רבי ישמעאל ובחרת בחיים זו

אומנות מעתה אסור ללמד את בנו אומנות בגין דכתיב (שם) והגית בו יומם ולילה?! רבי בריה דר' חייא בר ווא בשם ר' יוחנן מפני המסורות. רבי אבהו בשם ר' יוחנן מותר לאדם ללמד את בתו יוונית מפני שהוא תכשיט לה. שמע שמעון בר ווא, אמר, בגין דו בעי מלפה בנתי הוא תלי' ליה ברבי יוחנן?! יבוא עלי אם שמעתי' מרבי יוחנן!!

כיבוד אב ואם רבי אבוה בשם רבי יוחנן שאלו את ר"א עד היכן כיבוד אב ואם אמר להם ולי אתם שואלין לכו ושאלו את דמה בן נתינה דמה בן נתינה ראש פטרבולי **chief senator** היה פעם אחת היתה אמו מסטרתו בפני כל בולי שלו ונפל קורדקן **slipper** שלה מידה והושיט לה שלא תצטער אמר ר' חזקיה גוי אשקלוני היה וראש פטרבולי היה ואבן שישב אביו עלי' לא ישב עלי' מימיו וכיון שמת אביו עשה אותה יראה שלו פעם אחת אבדה ישפה של בנימין אמרו מאן דאית ליה טבא דכוותה אמרו אית ליה לדמה בן נתינה אזלון לגביה ופסקו עמיה במאה דינר סליק ובעי מייתו להו ואשכח אבוה דמיך אית דאמרין מפתח דתיבותא הוה יתיב גו אצבעתיה דאבוי ואית דאמרין ריגלויה דאבוה הוות פשיטא על תיבותא נחת לגבון אמר לון לא יכילית מייתותי' לכון אמרי דילמא דו בעי פריטן טובא אסקוני' למאתים אסקוני' לאלף כיון דאיתער אבוה מן שינתיה סליק ואייתותי' לון בעון מיתן ליה בסיפקולא **"judgment"** אחרייא ולא קביל עלוי אמר מה אנן מזבין לכון איקרא דאבהתי בפריטין?! איני נהנה מכבוד אבותי כלום מה פרע ליה הקב"ה שכר א"ר יוסי בי רבי בון בו בלילה ילדה פרתו פרה אדומה ושקלו לו כל ישראל משקלה זהב ונטלוה

א"ר שבתי כתיב (איוב לז) ומשפט ורב צדקה לא יענה אין הקב"ה משהא מתן שכר של עושה מצות בגוי

אמו של ר' טרפון ירדה לטייל לתוך חצירה בשבת והלך ר' טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותיה והיתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למיטתה. פעם אחת חלה ונכנסו חכמים לבקרו אמרה להן התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדאי. אמרו לה מה עביד ליך? ותניית להון עובדא, אמרו לה אפילו עושה כן אלף אלפים עדיין לחצי כבוד שאמרה התורה לא הגיע!! אמו של ר' ישמעאל באה וקיבלת עלוי לרבותינו אמרה להן גיערו בישמעאל בני שאינו נוהג בי בכבוד באותה שעה נתכרכמו פניהם של רבותינו אמר איפשר ר' ישמעאל לא נהג בכבוד אבותיו אמרו לה מה עביד ליך אמרה כד דו נפק מבית וועדה אנא בעי משגז ריגלוי לרחוץ רגליו ומישתי מיהן, ולא שביק לי אמרו לו הואיל והוא רצונה הוא כבודה! אמר ר'

מנא יאות אילין טחונייא אמרין כל בר נש ובר נש זכותיה גו קופתיה.... אימיה דר' טרפון אמרה לון אכין ואגיבונה אכין. אימיה דרבי ישמעאל אמרה לון אכין ואגיבוניה אכין. עיין פ"מ

ר"ז הוה מצטער ואמר הלואי היה לי אבא ואימא דאיקרינון דנירת גן עדן! כד שמע אילין תרתין אולפניא, אמר בריך רחמנא דלית לי לא אבא ואימא לא כרבי טרפון הוות יכילנא למעבד ולא כר' ישמעאל הוינא מקבלה עלוי. אמר רבי אבון פטור אני מכיבוד אב ואם. אמרו כד עברית ליה אימיה, מית אבוי. כד ילדתיה, מית אימיה

יש שהוא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם ויש שהוא כודנו ברחיים ויורש גן עדן. כיצד מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם חד בר נש הוה מייכיל את אביו תרנגולים פטומים חד זמן אמר ליה אביו ברי אילין מנן ליך אמר ליה סבא סבא אכול ואדיש ושתוק דכלבין אכלין ואדשין ונמצא מאכיל את אביו פטומין ויורש גיהנם. כיצד כודנו בריחיים ויורש גן עדן? חד בר נש איטחין בריחיים אתית מצוות' עבודת המלך לטיחנייא א"ל אבא עול טחון תחתי. אין מטת מבזייא, טב לי אנא ולא את. אין מטת מילקי, טב לי אנא ולא את, נמצא כודנו בריחייא ויורש גן עדן

נאמר (ויקרא יט) איש אמו ואביו תיראו ונאמר (דברים ו) את ה' אלהיך תירא ואתו תעבוד הקיש מורא אב ואם למורא שמים נאמר (שמות כ) כבד את אביך ואת אמך ונאמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך הקיש כיבוד אב ואם לכיבוד המקום נאמר (שמות כא) ומקלל אביו ואמו מות יומת ונאמר (ויקרא כד) איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו הקיש קללת אב ואם לקללת המקום אבל א"א לומר מכה כלפי מעלה. וכן בדין ששלשתן שותפין בו.

איזה מורא? לא ישב במקומו ולא מדבר במקומו ולא יסתיר דבריו. איזה כיבוד? מאכיל ומשקה מלביש ומנעיל מכנים ומוציא. מן דמאן? הונא בר חייא אמר משל זקן. ואית דבעי מימר משלו. ולא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינא מניין אפילו אמר ליה אביו השלך את הארנקי לים שישמע לו! בההיא דאית ליה חורן, לפרוע לו ובעושה נחת רוח לאביו:

אחד האיש ואחד האשה. אלא שהאיש ספיקה בידו והאשה אין ספיקה בידה מפני שרשות אחרים עליה. נתארמלה או נתגרשה, כמי שהיא ספיקה בידו היא.

מילתיה דר' חייא בר ווא פליגא. דו אמר תני רבי יודן בן דודתי דרשב"י היא דתני רשב"י אומר גדול היא כיבוד אב ואם שהעדיפו הקדוש ברוך הוא יותר מכבודו נאמר (שמות כ) כבד את אביך ואת

אמך ונאמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך ממה את מכבדו ממה שיחננך מפריש לקט שכחה פיאה מפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני וחלה ועושה סוכה ולולב ושופר ותפילין וציצית ומאכיל את העניים ואת הרעבים ומשקה את הצמאים אם יש לך אתה חייב בכולן ואם אין לך אין אתה חייב באחת מהן. אבל כשהוא בא אצל כיבוד אב ואם בין שיש לך הון בין שאין לך הון כבד את אביך ואת אמך. ואפילו אתה מסבב על הפתחים

רבי אחא בשם רבי אבא בר כהנה כתיב (משלי ה) אורח חיים פן תפלס נעו מעגלותיה לא תדע. טילטל הקב"ה מתן שכרן של עושי מצות כדי שיהיו עושין אותן באמונה ר' אחא בשם ר' יצחק כתיב (משלי ד) מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאת חיים מכל מה שנאמר לך בתורה השמר. שאין אתה יודע מאיזה מהן יוצא לך חיים. א"ר אבא בר כהנה השוה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה חמורה שבחמורות מצוה קלה שבקלות זה שלוח הקן. ומצוה חמורה שבחמורות זה כיבוד אב ואם. ובשתיהן כתיב והארכת ימים. א"ר אבון ומה אם דבר שהוא פריעת חוב כתיב בו למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיך. דבר שיש בו חסרון כים וסיכון נפשות לא כ"ש!! א"ר לוי והוא דרבה מינה, גדול הוא דבר שהוא פריעת חוב מדבר שאינו בפריעת חוב! אדרבה! גדול שכר של "פורע חוב"!!

רשב"י אומר כשם שמתן שכרן שוה. כן פורענותן שוה מה טעם? (משלי ל) עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם. עין שהלעיגה על כיבוד אב ואם וביזת על לא תקח אם על הבנים, יקרוה עורבי נחל יבא עורב שהוא אכזרי ויקרנה ואל יהנה ממנה מן העין ויבא נשר שהוא רחמן ויאכלה ויהנה ממנה

ר' יונתן ור' ינאי הוו יתבון אתא חד בר נש ונשק ריגלוי דרבי יונתן א"ל ר' ינאי מה טיבו הוא שלים לך מן ימוי? א"ל חד זמן אתא קיבל לי על בריה דיזנוניה, אמרית ליה איזיל צעק בי כנישתא עלוי ובזיתיה, א"ל ולמה לא כיפתיה? א"ל וכופין ליה??! א"ל ועדיין את לזו?!! וודאי כופין!! חזר ביה רבי יונתן וקבעה שמועה מן שמיה אתא רבי יעקב בר אחא רבי שמואל בר נחמן אמר ר' יונתן שכופין את הבן לזון את האב אמר רר' יוסי בי ר' בון הלואי הוון כל שמועתה בריר' לי כהדא שכופין את הבן לזון את האב:

וגמילת חסדים: דכתיב (משלי כא) רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד. כבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא. רבי שמואל בר רב יצחק הוה נסיב שיבשתי' branches והוה מהדם קומי כליא והוה ר"ז חמי ליה ומיטמר מן קומוי, אמר חמי להדין סבא איך הוא מבהית לן מבייש אותנו... וכיון דדמך

הוה תלת שעין קלין וברקין בעלמא, נפקת ברת קלא ואמרה דדמוך ר' שמואל בר רב יצחק גמיל חסידים, נפקון למגמל ליה חסד נחתת אישתא מן שמיא ואיתעבידא כעין שבשא דינור אש אש בין ערסי' לציבורא, והוון ברייתי אמרין הייא דהדין סבא דקמת ליה שבשתי':

והבאת שלום בין אדם לחבירו כתיב (תהלים לד) סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו בקשיהו במקומך ורדפהו במקום אחר. א"ר טביומי נאמר כאן רדיפה ונאמר להלן רדיפה מה רדיפה שנאמר להלן כבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא אף הכא כן:

ות"ת רבי ברכיה ורבי חייא דכפר דחומין חד אמר אפילו כל העולם כולו אינו שוה לדבר אחד של תורה וחד אמר אפי' כל מצותיה של תורה אינן שוות לדבר א' מן התורה. רבי תנחומא ורבי יוסי בן זימרא חד אמר כהדא וחד אמר כהדא רבי אבא אבוי דרבי אבא בר מרי בשם ר' אחא כתוב אחד אומר (משלי ח) וכל חפצים לא ישווה בה וכתוב אחד אומר (משלי ג) וכל חפציך לא ישווה בה חפצים אלו אבנים טובות ומרגליות חפציך אלו דברי תורה דכתיב (ירמיהו ט) כי באלה חפצתי נאם ה'

ארטבון שלח לר' הקדוש חד מרגלי טבא אטימיטון "אין ערוך" א"ל שלח לי מילה דטבא דכוותה! שלח ליה חד מזוזה. א"ל מה אנא שלחי לך מילה דלית לה טימי ואת שלחת לי מילה דטבא חד פולר?! א"ל חפציך וחפצי לא ישווה בה. ולא עוד אלא דאת שלחית לי מילה דאנא מנטיר לה, ואנא שלחי' לך מילה דאת דמך לך והיא מנטרא לך, דכתיב (משלי ו) בהתהלכך תנחה אותך וגו'.

ר' מנא שמע כולהון מן הדין קריא (דברים לב) כי לא דבר רק הוא מכם- זה תלמוד תורה. כי הוא חייכם- זה כיבוד אב ואם. ובדבר הזה תאריכו ימים- זו גמילת חסדים. על האדמה- זה הבאת שלום בין אדם לחבירו. וכנגדן ארבעה דברים שהן נפרעין מן האדם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן ע"ז גילוי עריות ש"ד ולשון הרע כנגד כולן. ע"ז מניין? (במדבר טו) הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה מה ת"ל עונה בה מלמד שהנפש נכרתת ועונה בה. וכתיב (שמות לב) אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב. ג"ע מנין? (בראשית לט) ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים. שפיכות דמים מנין (בראשית ד) ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא כשהוא בא אצל הה"ר מהו אומר לא גדול ולא גדולה ולא הגדיל אלא גדולות (תהלים יב) יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות

כתיב (בראשית לז) ויבא יוסף את דבתם רעה אל

אביהם מה אמר? ר"מ אמר חשודים הן על אבר מן החי רבי יהודה אומר מזלזלין הן בבני השפחות ונוהגין בהן כעבדים ור"ש אומר נותנין הן עיניהן בבנות הארץ.

אמר רבי יודה בן פזי (משלי טז) פלס מאזני משפט לה' מעשהו כל אבני כיס. מה אמר חשודין הן על אבר מן החי אמר הקב"ה כך אני מוכיח עליהן שהן שוחטין ואזלין (בראשית לח) וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת בדם מה אמר מזלזלין הן בבני השפחות ונוהגים בהן כעבדים לעבד נמכר יוסף מה אמר נותנים עיניהם בבנות הארץ הא דובא מתגרי לך (בראשית לח) ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף וגו'

רבי יוסי בשם ר' יוחנן זה שהוא אומר לשון הרע אינו אומר עד שהוא כופר בעיקר ומה טעמא (תהלים יב) אשר אמרו ללשונינו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו כל העבירות אדם חוטא בארץ ואלו חוטאין בשמים ובארץ מה טעמא שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ. א"ר יצחק (תהלים נ) בינו נא זאת שוכחי אלוה פן אטרף ואין מציל א"ר יהושע בן לוי (שם) תשב באחיך תדבר בבן אמך תתן דופי מה כתיב תמן (שם) ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עליך פיך:

אזהרה ללשון הרע מנין? (דברים כג) ונשמרת מכל דבר רע אמר רבי לא תני ר' ישמעאל לא תלך רכיל בעמך זו רכילת לשון הרע. תני ר' נחמיה שלא תהא כרוכל הזה מטעין דבריו של זה לזה ושל זה לזה א"ר חנינא בא וראה כמה קשה הוא אבק לשון הרע שדברו הכתובים לשון בדאי בשביל להטיל שלום בין אברהם לשרה (בראשית יח) ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדני זקן ולאברהם אינו אומר כן אלא למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי ואדוני זקן אין כתיב כאן אלא ואני זקנתי אמר רבן שמעון בן גמליאל בא וראה כמה קשה הוא אבק ל"ה שדברו הכתובים דברי בדאי כדי להטיל שלום בין יוסף לאחיו הה"ד (בראשית נ) ויצוו את יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' ולא אשכחן דפקד כלום. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מותר לומר לשון הרע על בעלי המחלוקת ומה טעם (מלכים א א) ואני אבא אחריך ומלאתי את דבריך. ר"ז בעי קומי רבי יוסא מפני מה נהרג אדוניה בן חגית? מפני שתבע את אבישג השונמית א"ל עילא "עלילה" היו מבקשי' להתיר דמן של בעלי המחלוקת

בעון קומי רבי יוחנן איזהו לשון הרע? האומרו והיודעו. חנותה דכיתנא הווה לון צמית עבודת חוכה למלכות והוה תמן חד מתקרייא בר חובץ ולא סליק, אמרי מה אנן אכלי' יומא דין? אמר חד חובצה

cheese אמר, ייתי חד חובץ. א"ר יוחנן זה לשון הרע בהצנע! בולווטים סריס דציפורין הוה להון צומות והוה תמן חד מתקריא יוחנן ולא סליק אמר חד לחבריה, לית אנן סלקין מבקרא לר' יוחנן יומא דין?! אמרין ייתי יוחנן, אמר ר"ש בן לקיש זה לשון הרע בצנעה. אמר רבי אבא בר כהנא דורו של דוד כולם צדיקים היו וע"י שהיה להן דילטורים היו יוצאים במלחמה והיו נופלים הוא שדבר דוד (תהלים נז) נפשי בתוך לבאים אשכבה לוהטים נפשי בתוך לבאים זה אבנר ועמשא שהיו לבאים בתורה. אשכבה לוהטים זה דואג ואחיתופל שהיו לוהטים אחר לשון הרע. בני אדם שניהם חנית וחצים אלו בעלי קעילה דכתיב (שמואל א כב) היסגרוני בעלי קעילה בידו הירד שאול ולשונם חרב חדה אלו הזיפים דכתיב (תהלים נד) בבוא הזיפים ויאמרו לשאול וגו' באותה שעה אמר דוד לפני הקב"ה רבון העולמים מה שכינתך לירד בארץ סליק שכינתך מבינהון הה"ד (תהלים נז) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך. אבל דורו של אחאב עובדי ע"ז היו וע"י שלא היה להן דילטורין היו יורדים למלחמה ונוצחין הוא שעבדיהו אמר לאליהו (מלכים א יח) הלא הוגד לאדוני אשר עשיתי בהרוג איזבל את נביאי ה' וגו' ואכלכלם לחם ומים אם לחם למה מים אם מים למה לחם אלא מלמד שהיו המים קשים לו להביא יותר מן הלחם ואליהו מכריז בהר הכרמל (שם) אני נותרתי נביא לבדי לה' וכל עמא ידעין ולא מפרסמין למלכא.

ולמה הוא קורא אותו שלישי? שהוא הורג שלשה האומרו והמקבלו וזה שנאמר עליו. ובימי שאול נהרגו ארבעה דואג שאמרו שאול שקיבלו אחימלך ואבנר.

אבנר למה נהרג? ריב"ל ור"ש בן לקיש ורבנן ריב"ל אמר על שעשה דמן של נערים שחוק שנאמר (שמואל א ב) יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו ויאמר אבנר יקומו ור"ש בן לקיש אמר על שהקדים שמו לשמו של דוד הה"ד (שמואל א ג) וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמר למי ארץ כתב מן אבנר לדוד ורבנן אמרו על שלא הניח לשאול להתפייס מן דוד הה"ד (שמואל א כד) ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידי א"ל מה את בעי מן הדין גלגולי cloak בסירה בקוץ הוערת וכיון שבאו למעגל א"ל הלא תענה אבנר! גבי כנף אמרת בסירה הוערת חנית וצפחת בסירה הוערו?!! וי"א ע"י שהיתה ספיקה בידו למחות בנוב עיר הכהנים ולא מיחה.

(תהלים קכ) חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים כל כלי זיין מכין במקומן וזה מכה מרחוק כל הגחלים כבו מבחוץ כבו מבפנים ואלו אע"פ שכבו מבחוץ לא כבו מבפנים מעשה באחד שהניח גחלים בוערות

בחג ובא ומצאן בוערות בפסח

אמר ר"ש ב"נ אומרים לנחש מפני מה את מהלך ולשונך שותת? אמר לון דו גרם לי. מה הנייה לך שאתה נושך? אריה טורף ואוכל זאב טורף ואוכל את מה הנייה לך אמר להן (קהלת י) אם ישוך הנחש בלא לחש אילולי איתאמר לי מן השמים נכית לא הוינא נכית. מפני מה את נושך אבר אחד וכל האיברים מרגישים אמר להם ולי אתם שואלין אמרו לבעל הלשון שהוא אומר כאן והורגו ברומי אומר ברומי והורג בסוריא! ומפני מה אתה מצוי בין הגדירות א"ל אני פרצתי גדרו של עולם: ???גרס

מיתה לעולם

הזכות יש לה קרן ויש לה פירות. עבירה יש לה קרן ואין לה פירות. הזכות יש לה קרן ויש לה פירות שנאמר (ישעיהו ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. עבירה יש לה קרן ואין לה פירות שנאמר (שם) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו. מה אני מקיים (משלי א) ויאכלו מפרי דרכיהם? אלא כל עבירה שעשת פרי יש לה פרי ושלא עשת פרי אין לה פרי.

מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה מחשבה רעה אין המקום מצרפה למעשה מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה דכתיב (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגו' מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה שנאמר (תהלים סו) און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה'. הדא דתימא בישראל אבל בגוים חילופא. מחשבה טובה אין הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה טובה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה דכתיב (דניאל ו) ועד מעלי שמשא הוה משתדל להצלותי' ולא כתיב ושזביה. מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה דכתיב (עובדיה א) מקטל מחמס אחיך יעקב וכי הורגו אלא מלמד שחשב עליו להורגו והעלה עליו הכתוב כאלו הרגו

תני רשב"י הרי שהיה אדם צדיק גמור כל ימיו ובאחרונה מרד, איבד זה כל מה שעשה כל ימיו מה טעם? (יחזקאל לג) ובשוב צדיק מצדקתו ועשה עול וגו' ר"ש בן לקיש אמר בתוהא על הראשונות. הרי שהיה אדם רשע גמור כל ימיו ובסוף עשה תשובה, הקב"ה מקבלו. מה טעם? (שם) ובשוב רשע מרשעתו וגו' אמר רבי יוחנן ולא עוד אלא כל העבירות שעשה הן נחשבין לו כזכיות. מה טעם? (תהלים מה) מור ואהלות קציעות כל בגדותיך כל בגידות שבגדת בי הרי הן כמור ואהלות וקציעות

רובי זכיות ומעוטי עבירות, נפרעים ממנו מיעוט עבירות קלות שעשה בעולם הזה, בשביל ליתן לו שכרו משלם לעתיד לבא. אבל רובי עבירות

ומעוטי זכיות נותנין לו שכר מצות קלות שעשה בעוה"ז בשביל לפרע ממנו משלם לעולם הבא אבל הפורק ממנו עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אע"פ שיש בידו מעש"ט נפרעי' ממנו בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא.

ע"ז וגילוי עריות רבי יונה ורבי יוסי חד אמר כקלות וחד אמר כחמורות מה אנן קיימין? אם כשעשה תשובה אין כל דבר עומד בפני בעלי תשובה אלא כי אנן קיימין באותו שלא עשה תשובה ומת בייסורין.

תמן תנינן אלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחית המתים ואין תורה מן השמים ואפיקורס ר"ע אומר אף הקורא בספרים החצונים והלוחש על המכה ואומר (שמות טו) כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיות הוסיפו עליהן הפורק עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אין להם חלק לעוה"ב. הפורק עול זה שהוא אומר יש תורה ואיני סופנה. המיפר ברית זה שהוא מושך לו ערלה. המגלה פנים בתורה זה שהוא אומר לא נתנה תורה מן השמים. ולא כבר תניתה האומר אין תורה מן השמים?! תני רב חנניה מנתוניא קומי ר' מנא שהוא עובר על ד"ת בפרהסיא כגון יהויקים מלך יהודה וחבירו

רובו זכיות יורש ג"ע רובו עבירות יורש גיהנם. היה מעויין "סקול" אמר רבי יוסי נושא עונות אין כתיב כאן אלא נושא עון הקב"ה חוטף שטר אחד מן העבירות, והזכיות מכריעות. אמר ר"א (תהלים סב) ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ואי לית ליה את יהב ליה מן דידך. היא דעתיה דר"א דר"א אמר ורב חסד מטה כלפי חסד

רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב יצחק בעי (משלי טז) צדקה תצר תם דרך, ורשעה תסלף חטאת. חטאים תרדוף רעה ואת צדיקים ישלם טוב (משלי יג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן (שמואל א ב) רגלי חסידו ישמור ורשעים בחושך ידמו (משלי ג) כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. וסיגין סיגה ותרעה תרעין?!! מי שכבר "מוגדר" מוסיפין לו גדר?! ומי שיש לו פתח, עושין לו עוד פתח?! רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב יצחק שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה ושניה ושלישית, מכאן ואילך הקב"ה משמרו מה טעם (איוב לז) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר אמר ר"ז ובלחוד דלא יתיב ליה מה טעם (קהלת ד) והחוט המשולש לא לעולם ינתק אין כתיב כאן אלא לא במהרה ינתק אין מטרחת עלוי מפסק הוא.

ואמר רבי הונא אמר ר' אבהו הקב"ה אין לפניו שכחה הא בשל ישראל נעשה שוכחן מה טעם

נושא עון נשא כתיב וכן דוד הוא אומר (תהלים פה) נשאת עון עמיך כסית כל חטאתם סלה:

הלכה ב משנה אין פוחתין לפיאה מששים. אע"פ שאמרו אין לפיאה שעור, הכל לפי גודל השדה, ולפי העניים, ולפי הענוה:

גמרא תני: אין אומרים לו לבעל השדה הבא גמלים וטעון. להביא לעיר מתניתא ביתר מכשיעור, אבל בכשיעור אומרים לו הבא גמלים וטעון

שדהו מרובה ועניים מועטים נותן לפי שדהו. שדהו מועטים ועניים מרובים נותן לפי העניים. ר"ש דרש שני דברים לקלו של בעל הבית שדהו מרובים ועניים מועטים נותן לפי העניים שדהו מועטים ועניים מרובים נותן לפי שדהו: מתניתא לא אמרה כן אלא הכל לפי גודל השדה ולפי העניים ולפי הענוה:

הלכה ג משנה נותנין פיאה מתחלת השדה ומאמצעה. רש"א ובלבד שיתן בסוף כשיעור.

רבי יהודה אומר אם שייר קלח אחד סומך לו משום פיאה, ואם לאו אינו נותן אלא משום הבקר: רק כששייר קלח אחד בסוף שדהו לשם פאה, גם השאר ייקראו פאה.

גמרא רבי יוסי בשם ר"ש בן לקיש (ויקרא יט) ובקוצרכם מה ת"ל (שם) לקצור? אלא אפילו יש לו כמה לקצור. ר' יונה בשם ר"ש בן לקיש ובקוצרכם. מה ת"ל לקצור? אלא אחד בתחלה ואחד בסוף. רבי יוסי בשם ריב"ל ובקוצרכם, מה ת"ל לקצור? אלא אחד לגבוה ואחד להדיוט.

רבי יודן בעי כלום מעות הקדש מתחללין אלא בתלוש שמא במחובר? כי איך יצא הפיאה לחולין ויאכלוהו העניים? אמר ר' חנינא שלא תאמר יעשה קציר הקדש כקציר נכרי כי מעשה הקצירה של הגזבר דמחייבת את השדה [אם נפדה לבסוף]

נותנין פאה... ראשונה מהו? מן מה דתני הרי זו פיאה, וצריך ליתן בסוף כשיעור. הדא אמרה קדשה משום פיאה.

מהו כשיעור כל שדהו? או כשיעור המשתוייר? איפשר לומר קדשה משום פיאה, ותימא כשיעור כל שדהו?! אלא כשיעור המשתוייר

[רבי חייא בשם רבי יוחנן במחובר רבי יסא בשם רבי יוחנן בתלוש]

##

ובלבד שיתן בסוף כשיעור מה, במתכוין לפטור את שדהו

או לא? נשמעינא מן הדא: דאמר ר' יסא בשם רבי יוחנן לעולם הוא מו ס י ף והולך... לעיל ריש הלכה א [לעניין קרבן ראייה] מה אנן קיימין אם במתכווין לפטור את שדהו, כבר נפטרה! אלא כי אנן קיימין בשאינו מתכווין לפטור את שדהו:

הלכה ד משנה כלל אמרו בפיאה כל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ ולקיטתו כאחת ומכנסו לקיום חייב בפיאה. והתבואה והקטניות בכלל הזה

ובאילן האוג והחרובים האגוזים והשקדים והגפנים והרימונים הזיתים והתמרים חייבין בפיאה:

גמרא ובקוצרכם אין לי אלא קוצר תולש מנין ת"ל לקצור עוקר מנין ת"ל קצירך אין לי אלא תבואה קטניות מנין ת"ל בארצכם אילנות מנין ת"ל שדך תני

זורעין זרעים וזרעי אילן כאחד. והזורע מן החרצנים לוקה ארבעים אמר ר"ז כתיב לא תזרע כרמך כלאים עיקר כרמך =חרצן לא תזרע כלאים.

אמר ר' יודן קפודקיא בעא קומי ר' יוסי, תמן בהכשר אמרין זרעי אילן קרוין זרעים וכא את אמר זרעי אילן אינן קרוין זרעים ומותריס בכרס!! אמר לי' תמן מיעוט הכתוב שאין דרך בני אדם להיות קורין אותם זרעים, ברם הכא ריבה הכתוב על כל זרע זרוע אשר יזרע

ואית דבעי נשמעינא מן הדא: כי תבצור כרמך.. תעולל. מה את ש"מ? אמר רבי יונה לא תדקדק כמה דתימר ועולל למו. כי תחבוט זיתך.. תפאר. מה את ש"מ? אמר רבי יונה לא תקיפו פ א ת ר אשיכם ומה זית וכרם מיוחדים שלקיטתן כאחת ומכנסם לקיום וחייבין בפיאה אף כל דבר שלקיטתן כאחת ומכנסן לקיום חייבין בפיאה אי מה זית וכרם מיוחדים שהן חייבין בביכורים וחייבין בפיאה אף כל דבר שחייבין בביכורים חייבין בפיאה ת"ל קצירך אפילו קציר אורז ואפילו קציר דוחן.

יאמר זית ואל יאמר כרם! שאלו נאמר זית ולא נאמר כרם, הייתי אומר זית שהוא פטור מן הפרט, חייב בפיאה. כרם שהוא חייב בפרט, לא יהא חייב בפיאה, הוי צריך הוא שיאמר כרם. או אלו נאמר כרם ולא נאמר זית, הייתי אומר, כרם שהוא חייב בפרט חייב בפיאה, זית שאינו חייב בפרט אינו חייב בפיאה, הוי צריך הוא שיאמר זית וצריך הוא שיאמר כרם. יצא זית ולימד על כל האילנות פיאה. ויצא כרם ולימד על כל האילנות פרט! כשם שיצא זית ולימד על כל האילנות פיאה כך יצא כרם ולימד על כל האילנות פרט! אמר

רבי אבון דבר שהוא שוה לשניהם מלמד ודבר שאינו שוה בשניהם אינו מלמד. על דעתיה דרבי ישמעאל ניחא דר׳ ישמעאל דרש כל דבר שהוא בכלל ויצא לידון בדבר החדש נעקר מן הכלל והרי הוא בחידושו צריך הוא שיאמר פאה בכרם, ע״ד דרבנן דאינון אמרין הרי הוא בכלל והרי הוא בחידושו לאיזה דבר נאמר פיאה בכרם? א״ר אבון אילו לא יצא אלא כרם יאות הוה מקשייא, שאז יש להקשות הרי אפשר ללמוד חיוב פאה מתבואה! [אף שיצא לידון בדבר החדש, בפרט] עכשיו שיצא כרם וזית, אילו נאמר זית ולא נאמר כרם הייתי אומר זית שהוא פטור מפרט חייב בפיאה כרם שהוא חייב בפרט יהא פטור מפיאה

כמה דתימר גבי קציר דבר שלקיטתו כאחת ומכניסו לקיום וחייב בפאה ואומר אף בפועל כן! אמר ר׳ יונה שנייא היא דכתיב (דברים כג) וקטפת מלילות בידך אפי׳ מדבר שאינו לקיום

תני ר׳ יוסי ברבי יהודא אומר רוטבי תמרים פטורים מן הפיאה לפי שאין ראשון שבהן ממתין לאחרון. יאות א״ר יוסי בר״י מ״ט דרבנן? אמר ר״ז מפני שכולן צריכין שאור בבת אחת. **they all ferment at once** ר׳ יצחק בן חקולי וריב״ל תרוויהון אמרין קולקום **an edible root of a bean** כירק למעשרות ולשביעית ולפיאה ולביכורים, ולנדרים צריכה:

הלכה ה משנה לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשרות עד שימרח. ונוטל מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות עד שימרח. ומאכיל לבהמה לחיה ולעוף ופטור מן המעשרות עד שימרח דברי רבי עקיבה. כהן ולוי שלקחו את הגורן, המעשרות שלהן עד שימרחו. אבל לקחו אחר מירוח, מוציאין המעשרות מידם המקדיש ופודה חייב במעשרות עד שימרח הגיזבר:

גמרא רבי יוסי בר׳ יעקב ברבי זבדי בשם רבי אבהו ר׳ נחמיא בר עוקבן ומטי בה בשם רבי יוחנן הפריש ביכורים מכרי ממורח, פטור מתרומה גדולה. אמר רבי חגי קומי רבי יוסי מתניתא אמרה כן: לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשר עד שימרח. הא אם מירח חייב. מה שאין כן בתרומה פיאה פטור מן התרומה אע״פ שהפריש את הפיאה אחר מירוח——וכן בביכורים

ולימא אף בביכורים יהא חייב ביכורים יתחייבו בתרומה! אע״פ שלא מירח! ויידא אמרה דא ולמה נקרא שמן ביכורים? שהן בכורים לכל. וכל הקודם את חבירו חבירו מתחייב בו

מתני׳ דבית שמאי הוא דבית שמאי אומרים הפקר עניים הפקר

ואתייא דרבי עקיבה כחניות דבית חנן. דתני למה חרבו חניות דבני חנן ג' שנים קודם שחרב ב"ה? שהיו מוציאין פירותיהן מן המעשרות דהוויון דרשי' עשר תעשר פרט ללוקח ואכלת פרט למוכר

כהן ולוי וכו' א"ר יוחנן קנס קנסו להן שלא יהיו קופצין לגיתות ולגרנות

טבח כהן, לעניין זרוע לחיים חברייא בשם ריב"ל פטור לו שבת אחת. א"ר יוסי אזלית לדרומא ושמעית ר' חנן אבוי דר"ש בשם ריב"ל פטר ליה שבת אחת. ר' יודן מדמי ליה להדא קנס קנסו להן א"ל רב יוסף ואי משום קנס אפילו שבת א' לא יפטור ליה!

חנווני שמוכר יין כהן- ר' יודן אמר פוטרים לו שבת א'. ר' יוסי אמר אין פוטרים לו שבת א'. ע"ד דר' יוסי מן בין חנווני לטבח? חנווני יכול להערים, ככר הפרסתי טבח אינו יכול להערים

תני לא נחלקו רבי ור' יהודא הנשיא על הלוקח פירות מחוברים מן הגוי, ועל של ישראל שנכנס תחתיו, שהן חייבין במעשרות. ועל הלוקח פירות תלושים מן הגוי שהן פטורות מן המעשרות. על מה נחלקו? על הלוקח פירות תלושין מחבירו בשנת מעשר עני. ר' יהודא הנשיא אומר אחד עני ואחד עשיר מוציאין מידו. ורבי אומר עשיר מוציאין מידו עני אין מוציאין מידו

מ"ט דר"י הנשיא? כשם שאין אדם זוכה בלקט שכחה ופיאה שלו כך לא יזכה במעשר עני שלו. מ"ט דרבי? לקט שכחה ופיאה אין טובלין, מעשר עני טובל, וכבר נטבל עד שהוא ברשותו של ראשון. מ"ט דר"י הנשיא? משום קנס. ומ"ט דרבי? עשיר יש בידו ליקח, עני אין בידו ליקח. ור"י הנשיא אומר מצוי הוא ללוות. ורבי אומר אינו מצוי ללוות:

פרק ב

הלכה א משנה ואלו מפסיקין לפיאה: הנחל והשלולית ודרך היחיד ודרך הרבים ושביל היחיד ושביל הרבים הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים הבור והניר וזרע אחר. קוצר לשחת מפסיק דברי ר"מ, וחכמים אומרים אינו מפסיק אלא א"כ חרש:

גמרא שנאמר שדך ובלבד שלא יוציא משדה לחברתה. ואינו מחוור, ”מה”ת” ואין תימר מחוור הוא אפילו שדה אילן מפסיק דתנינן תמן הכל מפסיק לזרעים ואינו מפסיק לאילן אלא גדר. הא גדר מחוור? ואינו מחוור, אין תימר מחוור, אפילו שער כותש מפסיק. דתנינן אם היה שער כותש אינו מפסיק אלא נותן פיאה אחת לכל הדא אמרה שאינו מחוור. אין תימר מחוור הוא, שער כותש אפילו מצד א'!, דתני אם היה שער כותש מכאן ומכאן אינו מפסיק, הא מצד א' מפסיק:

ר' יוסי בשם ר' יוסי ברבי חנינא הפריש פאה משדה לחברתה לא קדשה. ר"ז בעי קומי ר' יוסא המיצר מהו שיפסיק? ושרע מינה נטה ממנו (לא רלה להסיטו)

פשיטא ליה שהוא מפסיק, לא צורכ' דלא, קדשה משום פיאה או לא קידשה? תני ר' אושעיא הפריש פיאה משדה לחברתה לא קדשה ושמע מימר אפי' מיצר

מחלפא שיטתיה דר' יוסא דתנינן תמן 3:2 מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או חרדל בג' מקומות וכו' [כיני מתני' שבת בג' מקומות חרדל בג' מקומות שמואל אמר מפני שאין הראשון שבהן ממתין לאחרון שבהן ר' יסא בשם ר' יוחנן מפני שדרכן ליזרע ערוגות ערוגות] וכא את אמר הכין!

ר' יוסי ב"ח אומר חצובות מפסיקין לפיאה. רב חסדא בעי בהן חלק יהושע את הארץ? אתא ר' חנינא בשם רב חסדא בהם תיחם יהושע את הארץ.

שלולית כל שהיא מושכת. נחל אע"פ שאינו מושך. מכיון דתנינן דרך היחיד דרך הרבים מה צורכה? אתא מימר לך אפי' דרך הרבים אינו מפסיק לאילן אלא גדר. מכיון דתנינן שביל היחיד שביל הרבים מה צורכה? להוציא את הקבוע בימות החמה ואינה קבוע בימות הגשמים

רב אמר: בור וניר, בית רובע. וזרע אחר, אפילו כל שהוא. ר' יוחנן אמר בור וניר וזרע אחר, בג' תלמים של פתיח. מה ופליג? מה דמר רב בחיוב פיאה. כשזרע האחר חייב בפיאה מה דמר רבי יוחנן בפיטור פיאה. והתני "בור וניר" חייבים בפיאה?! במאי קמיפלגי? מן מה דמר רב בשדה בינונית. מן מה דמר רבי יוחנן בחמשים על שתים (ג תלמים של פתיח)

בית רובע= 401 ושבית אמות מרובעות. וג תלמים של פתיח= 001 מרובעות [2X05] קרובין זה לזה

ר"ז בשם ר"א: ר"מ ור' יהודא שניהם אמרו ד"א. כמה דר"מ אמר הקוצר לשחת מפסיק, כן ר'

יהודא אומר הקוצר לשחת מפסיק. כמה דרבי יהודא אומר חיוב בפיאה מפסיק, כן ר"מ אומר חיוב בפיאה מפסיק:

והא אשכחן איפה מצינו דר"מ אומר חיוב בפיאה מפסיק? זרע שחייב בפיאה, מפסיק כהדא דתני: אכלה גוביי קירסמוה נמלים שברתו הרוח או בהמה פטורה, הכל מודים אם חרש מפסיק אם לא חרש אינו מפסיק. מני הכל מודים? לאו ר"מ. הדא אמרה מפני שהוא פיטר פאה, אבל אם הוא חייב, אפי' לא חרש מפסיק. כיי דתנינן תמן מנחות 10:8 א"ר יודן אימתי? בזמן שהתחיל עד שלא הביא שליש, אבל אם הביא שליש אסור לקצור. אף לשחת (לפני העומר) הקציר חייב בפיאה, ודבר שהוא חייב בפיאה מפסיק

ר"ז בעי כמה דר' יודא אמר התחיל עד שלא הביאה שליש, ואפי' הביאה שליש מותר לקצור לפני העומר. כן ר"מ אמר התחיל עד שלא הביאה שליש, ואפי' הביאה שליש מפסיק:

הלכה ב משנה

אמת המים שאינה יכולה להקצר כאחת ר' יהודא אומר מפסקת.

וכל ההרים אשר במעדר יעדרון, אע"פ שאין הבקר יכול לעבור בכליו הוא נותן פאה א' לכל:

גמרא הוון בעון מימר ולא פליגין. אשכחת תני אמת המים הקבועה הרי זו מפסקת. הא אינו קבועה לא! הוון בעון מימר מן מה דא"ר יהודא בעומד מצד א' ואינו יכול לקצור מצד השני, אין זה חסרון... אבל אם היה עומד באמצע וקוצר מיכן ומיכן אינו מפסיק. ולא פליגי ר"י ות"ק אשכח תני ופליג- היה עומד באמצע וקוצר מכאן ומכאן מפסיק, מצד א' אינו מפסיק

חייא בר אדא בשם ר"ש בן לקיש היה שם סלע על פני כל שדהו אם עוקר הוא את המחרישה מצד זה ונותנו לצד זה מפסיק ואם לאוו אינו מפסיק. והתני מדרגות שהן גבוהות עשרה טפחים נותן פאה מכל אחת ואחת, פחות מכאן נותן מא' על הכל. ופחות מכאן אינו עוקר את המחרישה מצד זה ונותנה בצד זה?! אפילו פחות מכאן עוקר הוא, לא אתינן מיתני עשרה, אלא משום סופה שאם היו ראשי מדריגות מעורבים שהוא נותן מאחד:

הלכה ג משנה

הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן אלא גדר.

ואם היה שער כותש אינו מפסיק אלא נותן פאה אחת על הכל

ולחרובין כל הרואין זה את זה אמר ר"ג נוהגין היו בבית אבא נותנין פאה אחת לזיתים שהיו להם

בכל הרוח ולחרובין כל הרואין זה את זה ר"א ב"ר צדוק אומר משמו אף לחרובים שהיו להם בכל העיר:

גמרא מה כותש כעלה במכתש, או כותש על גבי גדר? לא בעינן כ"עלה במכתש" מן מה "סער כותש" אין הגדר כותש. הדא אמרה כותש על גבי גדר

ר' מנא אמר: זימנין דהוי בה בתוך "ארבע אמות". וזמנין דהוי בה בתוך "עשרה טפחים" [בנטועין מטע עשר לבית סאה מה את ש"מ?] והוא שיהיו בתוך ארבע אמות לגדר מהני "סער כותש" והן שיהיו בתוך עשרה טפחים בין נוף לנוף, [ממטע עשרה לבית סאה]

ולחרובים כו' מי מכוון להם את הרוחות? העיר מכוונת להון את הרוחות. אמר רבי יוסי בר' בון של בית ר' היו להם ד' בדים לד' רוחות העיר והן נותנים לכל בד לפי רוחו

היו שם ג' אילנות הראשונים רואים את האמצעים והאמצעים רואים את הראשונים, ואין הראשונים רואין זה את זה, מפריש מן הראשי' על האמצעים ומן האמצעים על הראשים, ואינו מפריש מן הראשים על הראשים:

הלכה ד משנה הזורע את שדהו מין אחד אע"פ שהוא עושה שתי גרנות נותן פאה א'. זרעה שני מינים אע"פ שהוא עושה גורן א' נותן שתי פאות. הזורע את שדהו שני מיני חטים עשאן גורן א' נותן פאה אחת עשאן שתי גרנות נותן שתי פאות. מעשה שזרע ר"ש איש המצפה לפני ר"ג ועלו ללשכת הגזית ושאלו אמר נחום הלבלר מקובל אני מר' מישא שקיבל מאבא שקיבל מן הזוגות שקיבלו מן הנביאים הלכה למשה מסיני בזורע את שדהו שני מיני חטים עשאן גורן אחת נותן פאה אחת עשאן שתי גרנות נותן שתי פאות:

גמרא קצר חצי אגדו superior wheat וחצי השמותית inferior לעשותן גורן אחת ונמלך ועשאן שתי גרנות. אינו מפריש מן האגדו על השמותית, לא בתחלה ולא בסוף. אף ממה "שקצר קצר" אינו מפריש ממין על חבירו, כיון שנמלך.

קצר חצי האגדו וחצי השמותית לעשותן ב' גרנות, ונמלך ועשאן גורן אחת. מפריש מן האגדו שבסוף על השמותית שבסוף. [## מפריש מן האגדו על האגדו בשכילה את שדהו, אבל אם לא כילה את שדהו אפילו מן האגדו על האגדו אינו מפריש מפרש לה קצר חצי אגדו...] קצר חצי אגדו וכל השמותית לעשותן גורן אחת, ונמלך ועשאן שתי גורנות,

מפריש מן האגדו, וכל השמותית ששם נפטרה:

אם אחר קצירת כל האגדו וחצי השמתית, נמלך לעשותן שתיים, אז אינו מפריש כלל על האגדו—אבל אם כלה כל השדה, ואז נמלך, שפיר מפריש מכל מין על מינו

אמר ר"ז בשם ר' יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין אתה יודע מה טיבה, אל תפליגנה לד"א, שהרי כמה הלכות נאמרו למשה בסיני וכולהן משוקעות במשנה. אמר ר' אבין ויאות שני מיני חטים אילולי שבא נחום ופי' לנו יודעין היינו?!

ר"ז בשם ר"א (הושע ח) אכתוב לכם רובי תורתי וכי רובה של תורה נכתבה? אלא מרובין הן הדברים הנדרשים מן הכתב מן הדברים הנדרשים מן הפה. וכיני?! אלא כיני חביבין הן הדברים הנדרשים מן הפה מן הדברים הנדרשים מן הכתב. ר' יודא בן פזי אומר אכתוב לכם רובי תורתי אלו התוכחות, אפילו כן לא כמו (שם) זר נחשבו. אמר רבי אבין אילולי כתבתי לך רובי תורתי לא כמו זר נחשבו מה בינן לאומות אלו מוציאין ספריהם ואלו מוציאין ספריהם אלו מוציאין דפתריהן ואלו מוציאין דפתריהון. ר' חגי אמר בשם ר' שמואל בר נחמן נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים שבכתב ואין אנו יודעין איזה מהן חביב? אלא מן מה דכתיב (שמות לד) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל הדא אמרה אותן שבפה חביבין ר' יוחנן ור' יודן בי ר"ש חד אמר אם שמרת מה שבפה בפה, ושמרת מה שבכתב בכתב, אני כורת אתך ברית ואם לאו אין אני כורת עמך ברית. וחרנא אמר אם שמרת מה שבפה וקיימת מה שבכתב אתה מקבל שכר ואם לאו אין אתה מקבל שכר ריב"ל אמר עליהם ועליהם כל ככל דברים הדברים מקרא משנה תלמוד ואגדה אפי' מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני מה טעם (קהלת א) יש דבר שיאמר אדם ראה זה חדש הוא וגו' משיבו חבירו ואומר לו כבר היה לעולמים. ר"ז בשם שמואל אין למידין לא מן ההלכות ולא מן ההגדות ולא מן התוספות אלא מן התלמוד

תני ר' חלפתא בן שאול היא שני מיני חיטין היא שני מיני שעורין. אמר ר"ז כך היתה הלכה בידן ושכחוה לישנא דההלכה היתה "חטין" [היא שני מיני חטין היא שני מיני שעורין] והתנינן המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבשים לגורן אית לך מימר שוק וגורן כך היתה הלכה בידן ושכחוה?! וודאי למדנו סתום מן המפורש!!

רבי חנניא בשם שמואל אין למידין מן ההוריי' הכל מודים שאין למידין מן המעשה אמר ר' מנא הדא דתימר בההוא דלא סבר ברם בההוא דסבר עבד. א"ל בין סבר בין לא סבר בההוא דפליגי,

ברם בההוא דלא פליגי בין סבר בין לא סבר:

הלכה ה משנה שדה שקצרוה גוים שקצרוה ליסטים קרסמוה נמלים שברתו הרוח או בהמה פטורה.

קצר חצייה וקצרוה ליסטים חציי', כ שגמרו כ ו ל ה פטורה. שחובת הקציר בקמה. קצרוה ליסטים חצייה וקצר חצייה, נותן **פאה** ממה שקצר. כ איןו חייב ל ש י י ר פאה רק על מה שקצר הוא

קצר חצייה ומכר חצייה, הלוקח נותן **פאה** לכל. קצר חצייה והקדיש חצייה, הפודה מיד הגיזבר הוא נותן **פיאה** לכל:

גמרא מתניתא בשקצרוה לעצמן אבל קצרוה לישראל חייבת. ותני כן אין שוכרין פועלין גוים מפני שאין בקיאין בלקט

ליסטים.. מתניתין כשקצרוה לאבדה אבל קצרוה שלא לאבדה חייבת. א"ר הושעיא בר שימי אפי' תימר כשקצרוה שלא לאבדה פטורה, מאחר שהפיאה ניתנית במחובר לקרקע ואין קרקע נגזלת. נמצא שא"א ללסטים "להפריש" הפיאה

מפני שהוא מפריש מן הקמה על הקמה ומן הקמה על הקציר, ואינו מפריש מן הקציר לא על הקציר ולא על הקמה פעמים שהוא מפריש מן הקציר על הקמה. היאך עבידא? כילה את שדהו ושייר בה כדי פיאה, כיון שקצר שיבולת ראשונה מן המשוייר חזר' פיאה לעומרי', נמצאת מפריש מן הקציר על הקמה. ולא סוף דבר שכילה את שדהו אלא אפי' בשקצר ואמר מכאן ואילך אני מפריש פיאה כיון שקצר שיבולת ראשונה חזרה פיאה לעומרים מפריש מן הקציר על הקמה

קצר חצייה ומכר וכו' **המוכר מהו שיזכה בפיאה שהיא מתרת את העומרין?** דילמא אסור לבעלים ליטול **נשמעינא מן הדא: אמר ר' יהודא אימתי בזמן שקיבלה ממנו למחצה לשליש ולרביע** 5:5 **מה בינה לקדמייתא אלא לכשתקצר שליש תהא שלך.** אלמא שרינן להפועל ליטול מפאה שמשייר בקרקע-שני-שלישי השייכים לבעה"ב **אמר ר' בון בר חייא הדא אמר שהמוכר זכה בפיאה שהיא מתרת את העומרים א"ר יוסי תמן לא נתחייבה שדהו ברשותו ברם הכא נתחייבה שדהו ברשותו! אלו קצר חצי שדהו ומכר מה שקצר,** וגמר המוכר לקצור ומשייר פאה על חלק אל"ף שמכר, [וגם על חלק בי"ת] **הלוקח מותר בלקט שכחה ופיאה** אף מה שנותן לחלק שמכר **יאות** שפיר יש להביא ראיה ממשנה זו להתירו

הלוקח מהו שיזכה בפיאה שהיא מתרת את העומרין של מוכר? בפלוגתא דרבי ור"י הנשיא:

סוף פרק קמא

##ר' פינחס בעי, קצירת ח"ל מהו שתהא חייבת

בפיאה? שלא תאמר הקדש פטור וח"ל פטור, אי מה הקדש חייב ??? אף ח"ל חייב? אשכח תנא: קציר ארצכם ולא קציר ח"ל

קצר חציה והקדיש חציה.. קצר הגיזבר חצי חציה, ולא הספיק לקצור את השאר עד שפדה את כלה, מפריש מן הקציר על הקציר, וכל מה שנקצר ברשות הקדש כבר נפטר: חצי הראשון קצר ברשות הדיוט, וכן רביע האחרון קצר אחר הפדיון. חייבים בפאה

פרק ג

הלכה א משנה מלבנות התבואה שבין הזיתים, בש"א פיאה מכל או"א, ובה"א מאחת על הכל. ומודים שאם היו ראשי שורות מעורבין שהוא נותן פיאה אחת

המנמר את שדהו ושייר קלחים לחים, ר"ע אומר פיאה מכל א' וא' מכל מקום ומקום ש"מנמר", יניח פיאה וחכ"א מא' על הכל. מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות, שהוא נותן פאה מכל אחת ואחת:

גמרא אנן תנינן של בין הזיתים, ותניי דבית רבי שבין האילנות. מתני' צורכה לדבית ר' דבית ר' צורכה למתני'. אילו תנינן מתניתין ולא תניי דבית ר' הוינן אמרין לא אמרנו אלא של בין הזיתים, דבר שהוא חייב בפיאה, אבל דבר שהוא פיטור פאה אף ב"ש מודים שהוא נותן פיאה אחת על הכל, הוי צורכה לדבית רבי. או אילו תניי לדבית ר' ולא תנינן במתני' הוינן אמרין לא אמרנו אלא שבין האילנות דבר שהוא פיטור פאה, אבל דבר שהוא חייב פיאה אף ב"ה מודים שהוא נותן פיאה מכל אחת ואחת, הוי צורכה למתני' וצורכה לדבית ר'

מה אנן קיימין? אם במורווחי' אף ב"ש מודים שהוא נותן פיאה אחת על הכל! אם ברצופין אף ב"ה מודים שהוא נותן פיאה מכל א' וא'! אלא כי אנן קיימין בנטועין מטע עשר לבית סאה. ב"ש עובדי להון כרצופין וב"ה עובדי להון כמורווחי'. מ"ט דב"ש? שאין דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות. ע"כ האילנות מפסיקין

אתיא דב"ש כרבי יוסי. כמה דרבי יוסי אמר אין דרך בני אדם להיות מכניסין בצלים בין הירק, כן ב"ש אומרים אין דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות. מסתברא ב"ש יודו לר' יוסי, ור"י לא יודה לב"ש. ב"ש יודו לר"י שאין דרך ב"א להיות מכניסין בצלים בין הירק. ר"י לא יודה לב"ש שכן דרך ב"א להיות מכניסין זרעים בין האילנות:

היה שם גדר כמין דהוא אילן.

עד כדון במעורבים מכאן ומכאן, הרי מעורבים מצד א'? בשלשה תלמים פתיח, או אפי' כ"ש?

המנמר כו' כהדין נימרא. מקום הזבלין עולין בתחילה, נמרדה קרי לה.

עד כדון כשהיה יבש מכאן ומכאן, ולח באמצע, נותן מכל אחד ואחד היה לח מכאן ומכאן, ויבש באמצע?

רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן אתיא דר"מ 2:1
בשיטת ר"ע רבו. כמה דר"ע אמר לח ויבש שני מינים הן. כן ר' מאיר אומר לח ויבש שני מינין הן.

אמרי חברייא קומי ר' יוסי, ולמה לי כר"ע? אפי' כרבנן! דתנינן תמן המחליק בצלים לשוק, ומקיים יבישים לגורן... אמר רבי יוסי שמעינן שוק וגורן שני מינים הם, לח ויבש שני מינים הם?!

חצי לח וחצי יבש אף ר"ע מודה! מאחד על הכל

והתנינן מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות. כיני מתני': שבת בשלשה מקומות, חרדל בשלשה מקומות. שמואל אמר מפני שאין הראשון ממתין לאחרון שבהן. ור' יוחנן אמר מפני שדרכן ליזרע ערוגות ערוגות. על דעתיה דשמואל מפריש מכל קלח וקלח. ע"ד דר' יוחנן מפריש מכל ערוגה וערוגה:

הלכה ב משנה המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבישים לגורן, נותן פיאה לאילו לעצמן ולאילו לעצמן

וכן באפוני' וכן בכרם

המידל, נותן מן המשואר על מה ששייר.

והמחליק מאחת יד "מעניין אחד" נותן מן המשואר על הכל:

גמרא תני המירג חייב בתחילתו וחייב בסופו. ואי דינו מירוג? אמר רבי ירמיה כהדא דתנינן המחליק בצלים לשוק ומקיים יבישים לגורן

אמר ר' יוסי הדין קיצחה מין בצל כד את זרע לה היא עביד בצל דקיק, כד את שתיל לה הוא עביד בציל רב. ע"כ דרך לזורעם וטוב לבצלים דלא כן מה אנן אמרין? הואיל הוא לזריעה יהא פטור מן הפיאה?! וחיטין לא לזריעה הן?! חיטין רובן לאכילה, וזה רובו לזריעה.

ע"ד דר' ירמיה ירק חייב בפיאה?! מינו מכנסו לקיום! מה עביד לה ר' ירמי' גמור הוא הבצלים ואינו מחוסר אלא ליבש ושפיר הוי "מכניסו לקיום"

תני לקט קצירך ולא לקט קיטוף. ר' זעירא ר' חייא בשם ר' יוחנן המלקט שיבלין לעיסתו, אפי' כל

שהוא פטור מן הפיאה. ר׳ אלעזר אמר אפי׳ במגל. אמר ר׳ יוסי והוא ששייר. והתני היה לו חמש גפנים והוא בוצרן ומכניסן לתוך ביתו פטור מן הפרט ומן הפיאה ומן השכחה וחייב בעוללות! אמר ר׳ יודן כאן שכלים (והוא ששייר) בגמורות, כאן בשאינן גמורות. א״ר יוסי אפי׳ תימא כאן וכאן בגמורות כאן וכאן בשאינן גמורות, כאן כשביקש לאכלן ענבים פטור אפי׳ לא שייר ברם הכא כשביקש לעשותן עיסה, עושה. הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא. הדא ילפא מן ההיא, כשביקש לעשותן מלילות, אפילו לא שייר. וההיא ילפא מן הדא, שאם בקש לעשותן יין, והיא ששייר.

המידל כו׳. תניא א״ר יהודה בד״א במידל לשוק, אבל במידל לבית, נותן מן המשואר על הכל.

א״ר זעיר׳ הדא דתימא בשעיבה על מנת להדל, אבל אם עיבה על מנת שלא להדל, ונמלך והדל לא סוף דבר לביתו, אלא אפילו לשוק נותן מן המשואר על הכל:

הלכה ג משנה האמהות של בצלים משאירין בקרקע זמן רב ואינם ראויין לאכילה חייבות בפיאה. רבי יוסי פוטר

מלבנות הבצלים שבין הירק, רבי יוסי אומר פיאה מכל א׳ וא׳. וחכמים אומרים מא׳ על הכל:

גמרא רב אמר פורגרה. seed-onion ושמואל אמר צומחתה.

רבי יעקב בר בון בשם רבי חנינא לא אמר רבי יוסי אלא משום הבקר. רבי בון בר חייא בעי קומי רבי מנא והבקר חייב בפיאה?! א״ל בזכה בהן אחת אחת. והתני אע״פ שאין מתקיימות לו במרובה, אין מכניסין אמהות הרבה לקיום מתקיימות לו במועט כך השיבו חכמים לר״י הוי לית טעמא דלא, משום מכניסו לקיום:

הלכה ד משנה האחין שחלקו, נותנין שתי פיאות. חזרו ונשתתפו, נותנין פיאה אחת.

שנים שלקחו את האילן נותנין פאה אחת. לקח זה צפונו וזה דרומו, זה נותן פיאה לעצמו, וזה נותן פאה לעצמו:

גמרא קצרו חצי שדה בשותפות, וחלקו, ושוב קצרו חצייה השניה אינו מפריש משלו על של חבירו לא בתחילה, אפילו על החלק שקצרו בעודן שותפים, כיון ש ע ת ה [בשעת נתינת פאה] הם כבר מחולקין ולא בסוף.

קצרו בעודן מחולקין חצייה הראשונה, וחזרו ונשתתפו, וקצרו, מפריש משלו שבסוף, על של חבירו בסוף, ולא משלו שבתחילה על של חבירו שבתחילה שאז היו מחולקין

אמר ר׳ יוחנן קצר חצי שדה, וקצר חצי חציו, ולא הספיק לקצור את השאר עד שקנה כולו. מפריש מן הראשון [הראשון=הכל חוץ מאמצע] על האמצעים, ומן האמצעים על הראשון, אבל אינו מפריש מן הראשון על הראשון אחר שכבר גמר קצירת חצי שדה, וה ת ח י ל קצירת רבע, קנה רבע האחרון.

אמר רבי יהושע בן לוי היתה לו שדה אחת חצייה הביאה שליש וחציה לא הביאה שליש, ולא הספיק לקצור החצי חציה, עד שהביאה כולה שליש, מפריש מן הראשון על האמצעיים ומן האמצעיים על הראשון ואינו מפריש מן הראשון על הראשון:

קודם שגמר קצירת א׳, הביא ב׳ שליש. קודם שגמר קצירת ב, הביא ג שליש.

הלכה ה משנה המוכר קלחי אילן בתוך שדהו נותן פאה מכל אחד ואחד. אמר רבי יהודא אימתי? בזמן שלא שייר בעל השדה, אבל אם שייר שדהו, הוא נותן פאה לכל:

גמרא עד כדון כשהתחיל לקצור אפי׳ כשלא התחיל לקצור? חייב בעל השדה? נישמעינה מן הדא לקח גז צאנו של חבירו אם שייר המוכר המוכר חייב ואם לאו הלוקח חייב. ר׳ ירמיה בשם ר׳ יוחנן דר׳ יהודא היא. שנייא היא תמן בין שהתחיל לגזוז צאנו בין שלא התחיל לגזוז?! וכא לא שניי׳ ליה בין שהתחיל לקצור בין שלא התחיל לקצור.

מ״ט דר״י? משום דחובת הקציר בקמה? או משום דמוכר לו חוץ מחובתו? נישמעינה מן הדא לקח גז צאן חבירו אם שייר המוכר המוכר חייב ואם לאו הלוקח חייב. א״ר ירמיה בשם ר׳ יוחנן דר׳ יהודא היא. אית לך למימר תמן שחובת קציר בקמה?! לא משום דמכרו לו חוץ מחובתו?! וכא במכרו חוץ מחובתו

מה נפק מביניהן? עבר הלוקח והפריש, אין תימר משום שחובת הקציר בקמה הפריש הפריש, ואין תימר משום דמוכר לו חוץ מחובתו, הפריש ונוטל ממנו דמים

נשרף חלקו של מוכר, אין תימר משום דחובת קציר בקמה, נשרף נשרף. ואין תימר משום במוכר לו חוץ מחובתו, נשרף נוטל ממנו דמים:

הלכה ו משנה ר״א אומר קרקע בית רובע חייב בפיאה. ר׳ יהושע אומר בעושה בית סאתים. רבי טרפון אומר ששה על ששה טפחים. ר׳ יהודא בן בתירה אומר כדי לקצור ולשנות והלכה כדבריו:

גמרא מ״ט דר״א? נאמר כאן שדך ונאמר בכלאים שדך מה שדך שנאמר להלן בית רובע אף שדך שנאמר כאן בית רובע. מ״ט דרבי יהושע? נאמר כאן שדך ונאמר להלן ושכחת

עומר בשדה. מה שדה שנאמר להלן סתיים אף כאן סתיים. מ"ט דר' טרפון? ששה על ששה מערוגה. ריב"ב אומר כדי לקצור ולשנות והלכה כדבריו.

מה? קצירה דרך הקוצרים, או אפילו כ"ש? מן מה דכתיב (תהלים קלב) אשר לא מלא כפו קוצר וחצנו מעמר הדא אמרה קצירה כדרך הקוצרים:

הלכה ז משנה ר"ע אומר קרקע כ"ש חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב עליו פרוזבול ולקנות עמה נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה

הכותב נכסיו שכיב מרע, שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת. לא שייר כ"ש אין מתנתו קיימת

הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כ"ש, אבדה כתובתה. ר' יוסי אומר: אם קבלה עליה, אע"פ שלא כתב לה, אבדה כתובתה:

גמרא רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש בעי, הגע עצמך שהיה שם שיבולת אחת, עד שלא קצר אין כאן חיוב בפאה, משקצר אין כאן שיור! רבי חנניא בשם ר' פינחס תיפתר כשהיה שם קלח א' ובו חמש שיבלין.

רבי מנא בעי וליתנן אמר למה לא אמר "קמה" כל שהוא חייבת בפאה? אלא בגין דתנא ביכורים, תני קרקע.

תני והראיון. רבי יוסי בשם ר' יוחנן מי שאין לו קרקע פטור הראיון. רבי מנא בעי ולמה לננן אמר מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי? דכתיב (דברים כו) מן האדמה אשר נתתה לנו! ר' יוסי בי רבי בון בשם ר' יוחנן אמר שמועתא כן: מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי דכתיב מן האדמה אשר נתתה לנו. רבי יוסי בשם ריב"ל מי שאין לו קרקע פטור מן הראייה שנאמר (שמות לד) ולא יחמוד איש את ארצך וגו'

מעשה באחד שהניח את כריו ובא ומצא אריות סובבים אותו. מעשה באחד שהניח בית של תרנגולים ובא ומצא חתולים מקורעים לפניו. חד בר נש שביק ביתיה פתיח ואתא ואשכח חכינה נחש כריכה על קרקסוי **lock** רבי פינחס משתעי הדין עובדא תרין אחין הוון באשקלון הוו להון מגורין נוכראין שכנים נכרים אמרין כדין אילין יהודאין סלקין לירושלים אנן נסבין כל מה דאית להון! מן דסלקין, זימן להם הקב"ה מלאכים נכנסים ויוצאים בדמותן, מן דנחתון שלחנון לון מקמן. אמרו לון אן הויתם? אמרו לון בירושלים אמרו לון ומאן שבקותון בגו ביתא? אמרו ולא ב"נ! אמרו בריך אלההון דיהודאי דלא שבקון ולא שביק להון:

מניין לנכסים שאין להם אחריות שהם נקנים עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה? רבי יוסי בשם חזקיה ר' יונה רבי חנינא תורתייא בשם חזקיה כתיב (דברי הימים ב כב) ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערים בצורות ביהודא. עד כדון כשהיה קרקעות עם המטלטלין במקום א', היו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר? א"ר בון ב"ר חייא נשמעינה מן הדא: אמר להן ר"א מעשה במדוני א' שהיה בירושלים והיו לו מטלטלין הרבה וביקש לחלקן ליתנן במתנה, אמרו לו: אין את יכול אלא אם קנית קרקע. מה עשה? הלך וקנה סלע אחד בצד ירושלים, ואמר: חצייה צפונית אני נותן לפלוני עם מאה חביות של יין, וחצייה דרומית אני נותן לפלוני עם ק' חביות של שמן. ובא מעשה לפני חכמים וקיימו חכמים את דבריו. אמר רבי חנניא קומי רבי מנא ולא שכיב מרע הוא?! לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא בכתב וכאן אפילו בדברים, לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא עד שיהיו קרקעות ומטלטלין במקום א' וכאן אפילו קרקעות במקום א' ומטלטלין במקום אחר!! א"ל, לא ר"א היא?! שנייא היא שכיב מרע דר"א כבריא דרבנן!!

תמן תנינן ר"ע אומר קרקע כ"ש חייב בפאה! אמר רבי מתניא תיפתר שהיה שם מקום שיבולת ומרגליות טמונה בו:

איזה הוא שכיב מרע? כל שלא קפץ עליו החולי. דרך הארץ, הקרובים נכנסים אצלו מיד, והרחוקים נכנסים אצלו לאחר ג' ימים. אם קפץ עליו החולי, אלו ואלו נכנסין אצלו מיד. דלמא מעשה ר' הונה ר' פינחס ר' חזקיה סלקון למבקרא לר' יוסי בתר תלתא יומין, אמר לון כי בעיתון מקיימא מתניתא....

שייר קרקע כ"ש מתנתו קיימת אפי' הבריא. לא שייר כ"ש אין מתנתו קיימת, והוא שהבריא

ר' בא ר' חייא בשם רב עשו דברי ש"מ כבריא שכתב ונתן. והוא שמת מאותו החולי, הא אם הבריא לא. ובמסיים ובאמר תנו שדה פלוני לפלוני. אמר תנו חצי שדה פלוני לפלוני, וחצי שדה פלוני לפלוני, כמי שסיים, או עד שיאמר חצייה בצפון וחצייה בדרום?

רבי אבינא בשם ר' ירמיה שייר מטלטלין לא עשה ולא כלום. לים עמל, חוזר איתא חמי! שייר קרקע כ"ש, אית ליה מחייה, שייר אבנים טובות ומרגליות אין לו מחייה!

[אמר רבי יוסי יודע הוא האיש הזה ששכיב מרע מזכה אפילו בדברים, לאיזה דברים כתב בהן

קנין? כדי לעשות מתנת בריא]

שייר עבדים- תני רבי יודן בר פזי דבר דליא, ולא ידעין מה תני: אי מסיג סייר

כתב לזה וחזר וכתב לזה, רב אמר אינו יכול לחזור בו. רבי אבא בר חונה ורבי יוחנן יכול לחזור בו. היאך עבידא? היה רבו ראשון והשני כהן, ע"ד דרב יכול לאכול בתרומה. ע"ד דרבי אבא בר חונה ור"י אינו יכול לאכול בתרומה. הכל מודים שאם היה רבו הראשון ישראל, אינו אוכל בתרומה. שמא יבריא.

רבי יוסי ב"ר בון בשם רב הונה מתני' מסייע לר' אבא בר חונה ור"י. בריא שכתב דייתיקי, ושכיב מרע שכתב מתנה, חוזר בו. "בריא שכתב דייתיקי חוזר בו", ולא עוד הוא בריא?! ודכוותיה ש"מ שכתב מתנה חוזר בו ולא עוד היא ש"מ

איזה היא דייתיקי? דא תהא לקיים ולעמוד,ואם מת ינתנו נכסים לפלוני. איזה היא מתנה? הרי כל נכסי נתונים לפלוני מתנה מעכשיו, ושתהא כתב בה מהיום. אחתיה דרבי גוריין כתבת נכסי לאחוה, וסלק אחוה רבה, פייסה וכתבת ליה. אתאי עובדא קומי רבי אימי אמר הכין אמר רבי יוחנן חוזר בו. אמר ר"ז לא מודה ר' יוחנן שאם כתוב בה מהיום שאינו יכול לחזור בו?! אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין יכול לחזור בו. אתא רבי לא בשם רבי יוחנן אינו יכול לחזור. ואנהר רבי אימי וחזר עובדא:

רב אמר במזכה על ידיה ושמואל אמר במחלק לפניה וסותקת רבי יוסי ב"ר חנינא אמר מקולי כתובה שנו כאן. וכן תני בר קפרא מקולי כתובה שנו כאן. אמר רבי בא טעמא דר' יוסי ב"ר חנינא לא סוף דבר כתובה מנה ומאתים, אלא אפילו כתובה של אלף דינר, מקולי כתובה שנו כאן:

הלכה ח משנה **הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין. שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין. ר"ש אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר: הרי כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מא' מרבוא שבהן:**

גמרא רבי יסא בשם ר"א שייר מטלטלין לא עשה ולא כלום אני אומר גופו של עבד שייר:

וכשבא מעשה לפני רבי יוסי אמר (משלי כד) שפתים ישק משיב דברים נכוחים: כר"ש

פרק ד

הלכה א משנה הפיאה נתנית במחובר לקרקע. בדלית ובדקל

בעל הבית מוריד ומחלק לעניים. רש"א אף בחילוקי אגוזים. אפילו תשעים ותשעה עניים אומרים לחלק, וא' אומר לבוז, לזה שומעין שאומר כהלכה. ובדלית ובדקל אינו כן, אפילו תשעים ותשעה אומרים לבוז, ואחד אומר לחלק, לזה שומעין שאמר כהלכה:

גמרא כתיב (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך מכאן שהפאה ניתנת במחובר לקרקע.

יכול אפילו בדלית ובדקל? תלמוד לומר קציר. מה קציר מיוחד שהקטן מושל בו כגדול. יצאו הדלית והדקל שאין הקטן מושל בו כגדול. אית דבעי משמעינא מן הדא (שם) תעזוב הנח לפניהם תבואה בקשה. תלתן בעמיר, תמרים במכבדות. יכול בדלית ובדקל כן? ת"ל (ויקרא יט) אותם. מה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו? אחר שריבה הכתוב ומיעט, מרבה אני את אלו שאינן של סכנה ומוציא אני את אלו שהם של סכנה. מחוור ואינו מחוור? (מה"ת אלו מדרבנן) אין תימר מחוור, אינו קורא שם פיאה למעלן. אין תימר מחוור, קורא שם פיאה למטן. אין תימר קורא שם פאה למעלן, הוצאה משל עניים. אין תימר קורא שם פאה למטן, הוצאה משל בעל הבית. אפי' תימר קורא שם פאה למעלן הטריחו על בעל הבית שתהא הוצאה שלו מפני הסכנה

תני בשם ר"מ כל האילנות סכנה. ר"מ לא דריש קציר, ורבנן דרשי קציר? כל עמא דרשי קציר, אלא ר"מ אמר כל האילנות סכנה. ורבנן אמרי אין סכנה אלא הדלית והדקל בלבד. ר' חנניא בשם ריש לקיש מעשה שמתו חמשה אחים בחמשה חלוקי אגוזי'

בעל הבית שקרא שם פאה וכילה, קורא אני עליו (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך בקוצרך. לא קרא שם פאה וכילה, קורא אני עליו לא תכלה פאת שדך בקוצרך.

התנו ביניהם שיחטפו מהאילן אפילו כן אין שומעין להם. מפני הסכנה

ר' שמואל בר' אבדומא בעי, כילה את שדהו את אמרת חזרה פאה לעומרים שמא מניח לפניהם וחוטפין? ומסיק אפי' כן בע"ה מחלק בידו, לכל אחד שלא יראה לעני מודעתו קרובו וישליך לפניו:

הלכה ב משנה נטל מקצת הפאה וזרק על השאר, אין לו בה כלום.

נפל לו עליה ופירס טליתו עליה, מעבירין אותו ממנה

וכן בלקט וכן בעומר השכחה:

גמרא תני בשם ר"מ קונסים אותו ומוציאין ממנו את התלוש ואת המחובר. עד כדון מזיד, שוגג? ואפילו כריכו?

ר"ש בן לקיש משום אבא כהן ברדלא אדם זוכה בד"א במציאה. מ"ט? (דברי הימים א כב) ואני בעניי הכינותי לבית ה' זהב ככרים מאה אלף וכסף אלף אלפים ככרים ולנחושת ולברזל אין משקל כי לרוב היה ועצים ואבנים הכינותי ועליהם תוסיף. ר' יונה אמר רב הושעיא בעי מה אנן קיימין אם בתוך ארבע אמות עשיר הוא! אם בחוץ לארבע אמות ויש אדם מקדיש דבר שאינו שלו? וקימנוה: במקדיש ראשון ראשון.

אמר ר' אבון מהו בעניי? שאין עשירות לפני מי שאמר והיה העולם. ד"א בעניי שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים. התיב ר' יעקב בר אידי בשם ר"ש בן לקיש והא תנינן ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה! א"ל תפתר כשלא אמר יזכו לי ארבע אמות שלי. והתני נפל לו עליה פירס טליתו עליה מעבירין אותו ממנה! א"ל עוד היא כשלא אמר יזכו לי ד' אמות שלי. והתני ר"ח שנים שהיו מתכתשין מריבין על העומר ובא עני אחר וחטפו מלפניהם זכה בו! א"ל עוד היא כשלא אמר יזכו לי ד' אמות שלי

אמר רבי יוחנן זו בגיטין ד"א קונות מה שאין כן במתנה

רובה דרבי יוחנן, רובה דריש לקיש. יש להקשות "ק"ו לריו"ח ולר"ל... רובה דרבי יוחנן, מה אם מציאה שאין זוכה בה מדעת אחרת, "מגביה מציאה לחבירו, ל"ק חבירו" ד"א זוכות לו, מתנה שזוכה בה מדעת אחרת, לא כ"ש שד"א זוכות לו!! רובה דר"ל, מה מתנה שאינו זוכה בה מתוך ד"א הרי הוא זוכה בה מדעת אחרת, מציאה שהוא זוכה בה מתוך ד"א לא כ"ש!!

התיב ר"ז קומי ר' יוסא והתנינן וכן לענין הקדושין! א"ל היא גיטין היא קדושין. והתנינן וכן לענין החוב! א"ל שכן אם א"ל זרקיהו לים ויהא מחול לך, מחול לו. מעתה אפי' קרוב ללוה זכה הלוה, והתנינן קרוב ללוה חייב הלוה! שכן אמר לי' זרקהו עד שיכנס לרשותי, ועדיין לא נכנס ברשותו

א"ר אבוה כל אילין התותבתה דהוה ר"ז מותיב קומי ר' יסא, ר"ל מותיב קומי ר' יוחנן, מקבל מיניה, פתר לי' באילין פתרייא: מתרץ להם כתירוצים הללו

הלכה ג משנה פיאה אין קוצרין אותה במגלות ואין עוקרין אותו בקרדומות, כדי שלא יכו איש את רעהו

ג' אבעיות ביום בשחר ובחצות ובמנחה

ר"ג אומר לא אמרו אלא כדי שלא יפחתו

רע"א לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו

של בית נמר היו מלקטין על החבל, ונותנין פאה מכל אומן ואומן:

גמרא מהו אבעיות? א"ר אבון כמה דתימר איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו. בשחר ובחצות ובמנחה. בשחר מפני המניקות. ובחצות מפני התינוקות. ובמנחה מפני הנמושות. רשב"ג אומר לא אמרו אלא שלא יפחתו ואם רצה להוסיף מוסיף. ר"ע אמר לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו הא אם רצה לפחות פוחת

של בית נמר היו מלקיטין אותה על החבל ונותנין פיאה מכל אומן ואומן תני אבא שאול אומר מזכירין אותן לגנאי מזכירין אותן לשבח. מזכירין אותן לגנאי שהיו נותנין פאה א' ממאה. ומזכירין אותן לשבח שהיו מלקיטין אותן עם החבל ונותנין פאה מכל אומן ואומן

תני בשם ר"ש מפני ה' דברים לא יתן אדם פאה אלא בסוף שדהו מפני גזל עניים ומפני ביטול עניים וכו' גזל עניים כיצד? שלא יראה אדם את השעה פנויה ויאמר לקרובו עני בא וטול לך את הפאה. מפני ביטול עניים כיצד? שלא יהו עניים יושבין ומשמרין כל היום ואומרי' עכשיו הוא נותן פיאה עכשיו הוא נותן פיאה. מפני הרמאים כיצד? שלא יאמר כבר נתתי פיאה ויהא בורר את היפה ומוציא את הרע. מפני מראית העין כיצד? שלא יהו העוברים והשבים אומרים ראו היאך קצר איש פלוני שדהו ולא הניח פאה לעניים. ומפני שאמרה תורה לא תכלה פאת שדך:

הלכה ד משנה נכרי שקצר את שדהו ואח"כ נתגייר, פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה. ר' יהודא מחייב בשכחה שאין שכחה אלא בשעת העימור:

גמרא יאות אמר ר' יהודא ומ"ט דרבנן? ר' אמי בשם ר' חזקיה רב יהודא בשם שמואל כתי' ושכחת עומר בשדה ושכחת קמה. את שיש לו שכחת קמה, יש לו שכחת עומרין. את שאין לו שכחת קמה, אין לו שכחת עומרין

ישראל וגוי שהיו שותפין בקמה, חלקו של ישראל חייב וחלקו של גוי פטור. אין הישראל מפריש אלא על חלקו [כגון אחד ממאה-ועשרים [כאחס 50-50]] רבי חזקיה בשם רב

ירמיה במחלוקת: תוספתא 2:9 (י"א שכולו פטור)

הלכה ה משנה הקדיש קמה ופדה קמה, חייב. הקדיש עומרין ופדה עומרין, חייב. הקדיש קמה ופדה עומרין פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה

כיוצא בה: המקדיש פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות ופדאן, חייבין. משבאו לעונת המעשרות ופדאן, חייבין. הקדישן עד שלא נגמרו וגמרן הגיזבר ופדאן, פטורין. שבשעת חובתן היו פטורים:

גמרא ולמה תנינן תרי זמנין? ר' יונה ר' חייא ריב"ל בשם בר פדי' אחת למירוח ואחת לשליש. ר' יוסי אמר ר' בא וחברייא חברייא אמרי אחת למירוח ואחת לשליש. ר' בא מפרש בחלה למירוח. ובפאה לשליש

כיוצא בה.. מתני' דר"ע היא. דר"ע אמר אחר שליש הראשון את מהלך דאתפלגין שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ממנו ישראל ר"ע אומר פטור וחכמים אומרים בתוספות חייב. מאי כדון? תפתר כר"ע במירוח. וכדברי הכל בקוצר מיד:

כשלא ניתוסף כלום ברשות ישראל

הלכה ו משנה מי שליקט פאה ואמר הרי זו לפלוני, ר"א אומר זכה. וחכמים אומרים יתננה לעני הנמצא ראשון

הלקט והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשר. אלא א"כ הפקיר:

גמרא ריב"ל אמר בבעל הבית עשיר נחלקו. אבל בבעל הבית עני מאחר שהוא ראוי ליטול, זכה. מגו דזכי לנפשיה, זכי לחבריה

אמר ר' זעירא: ר"א ורבי יוחנן וריב"ל שלשתן אמרו דבר אחד.

ר"א. דאמר ר"ז בשם ר"א אדם זוכה לחבירו במציאה.

רבי יוחנן. דתנינן תמן מציאת בנו ובתו הקטנים עבדו ושפחתו הכנעניים מציאת אשתו הרי אלו שלו. מציאת בנו ובתו הגדולים ועבדו ושפחתו העבריים מציאת אשתו שגירשה אע"פ שלא נתן לה כתובה, הרי אלו שלהם ואמר ר' יוחנן כשאין טפולין לאביהם אבל אם היו טפולין לאביהם מציאותן שלו.

ריב"ל. דריב"ל אמר בבע"ה עשיר נחלקו, אבל בבע"ה עני מאחר שהוא ראוי ליטול, זכה

תני השוכר את הפועל לעשות עמו בכל מלאכה, מציאותו לבע"ה. ר"ש בן לקיש בעי, רצה לחזור חוזר בו, ואת אמרת מציאותו לבע"ה?! רבי יעקב בר אחא בעי ר' יוסי מקשה, מה צורכה לההוא דאמר ריש לקיש, ולא שמעינן דמר ר' יעקב בר אחא איתפלגין ר' יוחנן ור"ש בן לקיש ר' יוחנן אמר אדם זוכה לחבירו במציאה. וריש לקיש אמר אין אדם זוכה לחבירו במציאה!!

ר' רדיפה אמר: איתפלגין ר' יונה ור' יוסי, חד אמר הראוי ליטול זכה. וחרנא אמר הראוי ליתן זכה. אף שאינו זוכה לעצמו מאן דמר הראוי ליטול כ"ש ליתן. ומאן דמר הראוי ליתן אבל ליטול לא. =לא בעינן מתניתא פליגא על מ"ד הראוי ליטול זכה. דתנינן תמן תן גט זה לאשתי! שכן ראוי לקבל גט בתו. ושטר שחרור זה לעבדי! שכן ראוי לקבל גט שחרורו. (כגון שהלה עבד) ותנינן התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה להחזיר יחזיר. והעבד ראוי להוליך הוא את הגט?! פתר לה לצדדין

והא מתניתא פליגי על מ"ד הראוי ליטול זכה. דתנינן תמן עישור שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף ומקומו מושכר לו. ור"ע ראוי ליטול הוא?! פתר לה קודם שהעשיר. ואפי' תימר משהעשיר, תיפתר כשהי' פרנס. ויד הפרנס כיד העני

מילתי' דריב"ל אמרה הראוי ליטול זכה. דאמר ריב"ל בבע"ה עשיר נחלקו, אבל בבע"ה עני מתוך שהוא ראוי ליטול זכה.

הלקט והשכחה כו' ר' ירמיה ר' חזקיה בשם רבי יוחנן כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרו' ברם כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות אפי' הפקרו חייב. ר' יוסי בשם רבי יוחנן כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות, ברם כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן מעשרות, קל הקילו חכמים בליקוטים

ר"א שאל, ואין לו קנין נכסים?! לא על הדא איתאמרת אלא על הדא ר' חזקיה ר' ירמיה בשם ר' יוחנן כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות ברם כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן מעשרות עליה שאל ר"א ואין לו קנין נכסי'?!

ר' חנינא בשם ר' פינחס אף על הקדמייתא על דר' יוסי שאל דר"י אמר בשם ר' יוחנן כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות ברם כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות עלי' שאל ר"א "ואין לו קנין נכסים"?!

הלכה ז משנה איזה לקט? הנושר בשעת הקצירה. היה קוצר מלא יד ותולש מלא קומצו הכהו קוץ ונפל מידו לארץ הרי זה של בע"ה. תוך היד תוך המגל לעניים. אחר

היד ואחר המגל לבעל הבית. ראש היד וראש המגל- ר' ישמעאל אומר לעניים ור"ע אומר לבע"ה

חורי הנמלים שבתוך הקמה הרי זה של בע"ה, ושל אחר הקוצרים- העליונים לעניים, והתחתוני' לבע"ה. ר"מ אומר הכל לעניים שספק לקט לקט:

גמרא תני לקט קצירך ולא הקוצר בידו. ודכוותי' פרט כרמך ולא הפורט בידו

רב כהנא ורב תחליפא חד אמר תוך היד ותוך המגל וחד אמר תוך היד ואפילו אחורי המגל.

רבי יהודה בשם רבי שמואל עליונים לעניים בלבינים ותחתונים לבע"ה בירוקי' ר"מ אומר הכל לעניים שספק לקט לקט שאי אפשר לגורן לצאת בלא ירוקי'.

אמר רבי יוחנן דרבי יהודה בן חגרא היא. דתני גר שנתגייר והיתה לו קמה נקצרת עד שלא נתגייר, פטור. משנתגייר, חייב. ואם ספק פטור רבי יהודא בן חגרא משום ר"מ מחייב. ר"ש בן לקיש אומר ד"ה היא [אף אינך תנאי משום ר"מ ס"ל במשנתינו שחייב] ישראל שעיקרו חייב, ספקו חייב. וגוי שעקרו פטור, ספיקו פטור

##אמר ר' יוחנן כך היה משיב ר' יהודא בן חגרא את החכמים: אין אתם מודה לי שספק לקט לקט! אמר ר"ש בן לקיש כך היה ר"מ משיב את החכמים אין אתם מודים לי שספק לקט לקט:

ומניין שספק לקט לקט? ר"ש בר נחמן בשם ר' יונתן (תהלים סב) עני ורש הצדיקו הצדיקוהו במתנותיו. ר"ש בן לקיש בשם בר קפרא (שמות כג) לא תטה משפט אביונך בריבו. בריבו אין אתה מטהו אבל מטהו אתה במתנותיו. א"ר יוחנן כעורה היא מה ששנה לנו רבי: תעזוב הנח לפניהם משלך. אמר ר' לא כתיב (דברים כד) לגר ליתום ולאלמנה יהיה בין מדידך בין מדידיה הב ליה:

פרק ה

הלכה א משנה גדיש שלא לוקט תחתיו, כל הנוגעות בארץ הרי הוא של עניים

הרוח שפזרה את העומרים אומדין אותה כמה לקט היא ראויה לעשות ונותן לעניים. רשבג"א נותן לעניים כדי נפילה:

גמרא הכא את אמר אומדים אותה כמה לקט היא ראויה לעשות ונותן לעניים, וכא את אמר כל הנוגעת בארץ הרי היא של עניים! רבי אבהו בשם ר' יוחנן קנס קנסו בו שגדש על גבי ליקטן של עניים. עד כדון מזיד אפי' שוגג? אפי' כריכות? אפי' חטין ע"ג שעורין? ואפי' גדשו אחרים חוץ מדעתו? ואפי' קרא לעניים ולא באו?

הרי הוא של עניים רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש דב"ש הוא. דבש"א הפקר לעניים הפקר. וכב"ה עניים מעשרים ואוכלים. א"ל ר' יוסי שמענו שהוא פטור מן המעשרות ד"ה משום קנס שהפקר ב"ד הפקר. דכתי' (עזרא י) וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו. ומניין שהוא פטור מן המעשרות? ר' יונתן ברי' דר' יצחק בר אחא שמע להן מן הדא אין מעברין את השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעית ואם עברוה הר"ז מעוברת. וחודש א' שהוא מוסיף לא פטור ממעשרות היא?! [עד כדון שביעית מוצאי שביעית מניין? א"ר אבון שלא לרבות באיסור חדש ר' זעירא בשם ר' אבהו הדא דתימר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ אבל משהתיר רבי להביא ירק מח"ל היא שביעית היא שאר שני שבוע תני אין מעברין כו' אמר ר' מנא הדא דתימר בראשונה שהיו השנים כסדרן אבל עכשיו שאין השנים כסדרן היא שביעית היא שאר שני שבוע תני של בית ר"ג עברוה במוצאי שביעית מיד] אמר ר' אבין אין מן הדא אין את ש"מ כלום שמור את חודש האביב שומרהו שיבוא בחידושו. ויידא אמרת דא: גדיש שלא לוקט תחתיו. רבי מנא בשם ר"ש בן לקיש דב"ש היא דב"ש אומרים הפקר לעניים הפקר ברם כב"ה עניים מעשרים ואוכלין. א"ל רבי יוסי שמענו שהוא פטור מן המעשרות ד"ה, משום קנס.

ר"ז רבי אבהו בשם ר' יוחנן ארבעת קבין לכור. ר"ז בעי קומי רבי אבהו ארבעת קבין לכור או לבית כור? א"ל לבית כור.

תמן תנינן ב"מ 9:5 אמר ר' יהודא מה קיצבה בכרי, אלא אם יש בה כדי נפילה. א"ר אבהו בנופל לה כדי לזורעה, וכא את אמר הכין?! הו"ל לר' אבהו למימר: כ ו ר לבית כור [דהיינו כדיי נפילה. בנופל לה...]

הלכה ב משנה

שיבולת שבקציר וראשה מגיע לקמה, אם נקצרת עם הקמה הרי היא של בע"ה. ואם לאו הרי היא של העניים

שיבולת של לקט שנתערבה בגדיש מעשר שיבולת אחת ונותן לו. **אמר ר"א** וכי העני הזה מחליף דבר **שלא בא ברשותו?!** (היאך "יוצא" מצוות נתינה!) **אלא מזכה** את העני בכל הגדיש. ומעשר שיבולת אחת, ונותן:

גמרא איזהו היא קמה שהיא מצלת את הקמה? אמר רבי יוחנן כהדא דתנינן שיבולת של קציר וראשה מגיע לקמה. [א"ר יוסי והוא שיהא הקציר סובבה דאל"ה ל"ה לקט כלל!] והוא שיהא ראשה מגיע לקמה. והוא שתהא יכולה להקצר עם הקמה.

היתה יכולה להקצר עם הקמה, ואין הקמה יכולה להקצר עמה, ניצולת. היו שתים, הפנימית יכולה להקצר עם הקמה ואין החיצונה יכולה להקצר עם הקמה הפנימית ניצולת, ומצלת.

אמר רבי הושעיא רומס הייתי זתים עם רבי חייא הגדול, ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינה שכחה. אמר רבי יוחנן מכיון שעבר עליו ושכחו הרי זו שכחה. מתני' פליגא על ר' הושעיא: שיבולת של קציר וראשה מגיע לקמה. שיבולת שבקציר אינו יכול לפשוט ידו וליטלה?! רבי לא בשם רבי הושעיה באומן שורה השני שנו מתניתין. וגרע טפי

דבר שהוא ראוי להינצל ושכחו, מהו שיעשה שכחה? נשמעינא מן הדא: עימר את הראשון ואת השני ואת השלישי, ושכח את הרביעי. אית תניי תני אם "נטל" את החמישית הרי זו שכחה. ואית תניי תני אם "שהה ליטול" את החמישית הרי זו שכחה. אמר רבי בון ב"ר חייא מ"ד "נטל" את החמישית, כשיש שם ששית. [מ"ד אם "שהה" ליטול את החמישית כשאין שם ששית]. אם יש 6 עמרים, הרי נשאר עדיין "שורה" [עומר 6 5 4] ול"ה 4 שכחה עד שיטול בפועל את 5 ואז נעשה 4 ש כ ח ה. והרי כבר נ י צ ו ל 4 ע ל א ף ששהה הרבה. אלמא ל"א האי סברא אם עד שלא נטל את החמישית, לא כבר נראה לו לדון את הרביעית כשורה?! הדא אמרת דבר שהוא ראוי להינצל ושכחו, הרי זו שכחה אף שהיה כבר "ניצול"—יכול להידחות...

##דבר שהוא ראוי להציל, כגון קמה שהציל את הקציר—מי אמרי' כיון שעשה "פעולת הצלה" שוב אין לו תורת שכחה? ושכחו, מהו שיעשה שכחה? נשמעינא מן הדא 6:9 סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה אינם מצטרפין ותרוויהו שכחה. ותציל שאינו עקורה את עקורה! קס"ד שקוצר ומעמר ומשים תכף בעגלה—וא"כ על כרחך שכח עומר הלז נ פ נ י ששכח קצירת קמה הבאה [ושוב שכחו—אלמא ל"א דבר שהוא ראוי להציל וכו'] הדא אמרה דבר שהוא ראוי להציל ושכחו הרי זו שכחה. אמר ר' יונה תיפתר בקוצר שורה ומעמר שורה, וכבר שכח את הקמה עד שלא ישכח את העומרים: איירי ש ג ו מ ר כל השורה, ושוב מעמר [משים בעגלה] את כל השורה. ושייך לשכוח לקצור את הקמה, ושוב כשחוזר ומעמר, שוכח איזה עומר שסמוך לקמה הלז ש כ ב ר שכח!

כיצד הוא עושה? מביא שתי שיבלין ואומר: אם לקט היא, הרי זו יפה. ואם לאו, הרי מעשרותיה

קבועין בזו. ונותן לו את הראשונה. וחש לומר שמא אותה שיקבע בה מעשרות לקט היא! אמר רבי יונה מביא שלשה שיבלין ואומר אם לקט היא הרי זו יפה, ואם לאו הרי מעשרותיה קבועים באחת מהן

ר' אבהו בשם ריש לקיש ת"ק דמתני' דר"י היא. בכורות 2:8 דתנינן תמן שר' יוסי אומר כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות. ור"מ מחייב. אמר רבי בא: דברי רבי יוסי, צריך לזכותו לכהן. "לא" סבירא ליה "עשו שאינו זוכה כזוכה"

אמר רבי יסא הדא דרבי בא פליגי על דריש לקיש דתנינן תמן אלא מזכה את העני בכל הגדיש ומעשר שיבולת אחת ונותן לו, א"ר בא דברי רבי יוסי צריך לזכותו לכהן, הוי לית היא דר' יוסי! שהרי גם לר' יוסי, רק ע"י ז י כו י מהני [לפטור מן המתנות] אמר רבי מנא כל גרמא היא אמרה דרבי יוסי היא!! תניי' קומי סברי מימר, אינו מזכה את העני בכל הגדיש אלא שיבולת אחד, מכוון לזכותו אותו של לקט ותניי' אחרייא סברי מימר מזכה את העני בכל הגדיש.

[אי נמי בהא קמפילגי'...והתנייא קדמייא סבר מימר מזכה מימינו לשמאלו ואינה זכייה. כיון שאינו "מוליא" כל הגדיש מרשותו, אינו כלוס והתנייא אחרייא סבר מימר אינה מזכה מימינו לשמאלו וזכייה היא]

והתני ר"ז רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחלפת שיטתיה דרבי אליעזר תמן 4:9 הוא אמר זכה לו, וכא אמר הכין! בשיטתם השיבוהו. בשיטת' דאת אמר על ידי חילופין, היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו?! אלא מזכה את העני בכל הגדיש, ומעשר שיבולת אחת ונותן לו:

הלכה ג משנה אין מגלגלין בטופיח (למלאות השדה מיס-ע"י גלגל) דברי ר"מ. וחכמים מתירין מפני שאי אפשר:

גמרא תני המרבץ את שדהו עד שלא ירד העני לתוכה, אם הזיקו מרובה על של עני, מותר. ואם היזק העני מרובה על שלו, אסור.

רבי יהודה אומר בין כך ובין כך מניחן על הגדר, והעני בא ונוטל את שלו.

מחלפא שיטתיה דר"י תמן 7:5 הוא אומר כשם שהוא מידל בשלו כן הוא מידל בשל עניים וכא אמר הכין! תמן הם גרמו לעצמן ולא באו. ברם הכא הרי באו! מחלפא שיטתין דרבנן תמן אינון אמרין אם הזיקו מרובה על של עני וכו' מותר לרבן וכא במדל אינון אמרין הכין! תמן אפשר. ברם הכא אי אפשר

והא ר"מ אמר אין מגלגלין ושמין של בע"ה

בהפסדו. והא רבנן אמרין מגלגלין ושמין לעניים בהפסדן, ולמי הוא משלם? אמר רבי יונה לעניי אותה העיר. דלא כן מה אנן אמרין? אמר ר' חייא בר אדא למדת הדין נצרכה: יכולים לתבוע בדין

הלכה ד משנה בעה"ב שהיה עובר ממקום למקום וצריך ליטול לקט שכחה פאה ומעשר עני, כשיחזור לביתו ישלם דברי ר"א. וחכ"א עני היה באותה שעה

המחליף עם העניים בשלו פטור ובשל עניים חייב

נתן לעניים טבל והם נתנו לו לש"פ, הרי שלו פטור ממע', ושלהם חייב

שנים שקבלו שדה באריסות, זה נותן לזה חלקו מעשר עני. וזה נותן לזה חלקו מעשר עני

המקבל שדה לקצור, אסור בלקט שכחה ופאה ומעשר עני. א"ר יהודה אימתי? בזמן שקבלה ממנו למחצה לשליש ולרביע, אבל אם אמר לו שליש מה שאתה קוצר שלך, מותר בלקט שכחה ופאה ואסור במעשר עני:

גמרא תני אב ובנו איש וקרובו שני אחין שני שותפין פודין זה לזה מעשר שני ונותנין זה לזה מעשר עני. אמר רבי יודא תבוא מאירה למי שהוא נותן לאביו מעשר עני אמרו מניין שאם היו שניהם עניים? אז מותר לבן ליתן לאב

מה בינה לקדמייתא? אלא לכשתקצור שליש, הרי הוא שלך. אמר רבי חייא ב"ר בון הדא אמרה שהמוכר זכייה בפאה שהיא מתרת את העומרים. אמר יוסי ב"ר בון תמן נתחייבה שדהו. ברם הכא לא נתחייבה שדהו ברשותו עי' בפרק 2:5 בגמ'

אמר רבי אבהו בר נגרי שנייא היא בלקט שכחה ופאה שהן בעזיבה: ע"כ מותר בהן משא"כ במעשר עני

הלכה ה משנה המוכר שדהו המוכר מותר והלוקח אסור

לא ישכור אדם את הפועל על מנת שילקט בנו אחריו ומי שאינו מניח את העניים ללקט או שהוא מניח את א' ואת א' אינו מניח או שהוא מסייע את א' מהן הרי זה גוזל את העניים על זה נאמר (משלי כב) אל תשיג גבול עולים:

גמרא מתניתא כשמכר לו שדהו וקומתו אבל אם מכר לו קמה ושייר לו שדה, אצל זה אני קורא שדך ואצל זה אני קורא קצירך

ואם עשה כן הרי זה גוזל את העניים. בעל הבית שעושה כן הרי זה גוזל את העניים. פועל שעושה כן הרי זה גוזל לבע"ה ולעניי'. וע"ז נאמר אל תשיג גבול עולי' ר' ירמיה ורב יוסף חד אמר אלו עולי מצרים וחד אמר אלו שירדו מנכסיהן לסמיא

צווחין סגיא נהורא כמו שקורין לסומא "סגי" נהר

א"ר יצחק (ישעיהו נח) ועניי' מרודי' תביא בית אמר ר' אבין אם עשית כן מעלה אני עליך כאלו הבאת ביכורי' לבית המקדש נאמר כאן תביא ונאמר להלן (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך וגו':

הלכה ו משנה העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחהו בע"ה, שכחו בע"ה ולא שכחוהו פועלים, עמדו העניים בפניו או שחיפוהו בקש אינה שכחה:

גמרא העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחו בעה"ב אינה שכחה דכתיב (דברים כד) קצירך ושכחת. שכחו בע"ה ולא שכחו פועלים אינה שכחה דכתיב כי תקצור ושכחת. ר"ש בן יהודא אומר משום ר"ש אפי' חמרין שהן עוברין בדרך וראו עומר א' ששכחוהו פועלין ולא שכחהו בע"ה אינו שכחה עד שישכחוהו כל אדם. היה עומד בעיר ואומר יודע אני שהפועלין שכיחין עומרין במקום פלוני, ושכחוהו, הרי"ז שכחה. היה עומד בשדה ואמר יודע אני שהפועלין שכיחין עומרין במקום פלוני אינו שכחה. שנאמר בשדה ושכחת ולא בעיר ושכחת. עיין בבלי ב"מ יא

ר"ז בשם שמואל אף לענין מציאה כן. יש נפק"מ אם עומד בעיר או בשדה (כשרוצה לזכות במציאה שבתוך שדהו) מה אנן קיימין אם באינו יכול להגיע בהן, מה לי בתוך העיר מה לי בתוך שדהו? ר' אבא בר כהנא ר' יוסי בשם רבי יוחנן והוא שיכול ליגע בהן אפי' בתוך שדהו כגון לצי שעור

היה כולו מחופה בקש? היש שכחה? נשמעינא מן הדא וכן הסומא ששכח יש לו שכחה וסומא לא כמי שכולו מחופה בקש הוא?!

ר' יונה אומר טעמא דמתני' בזוכר את הקשים. אתיא דר' יונה כר"ז כמה דר"ז אומר בזוכר את העליון כן ר' יונה אמר בזוכר את הקשים:

הלכה ז משנה המעמר לכובעות לכומסאות לחררה ולעומרים צורות שונות של "עימור קטן", שיש אחריהן "עימור גדול" אין לו שכחה, ממנו ולגורן- יש לו שכחה. המעמר לגדיש יש לו שכחה, ממנו ולגורן- אין לו שכחה. זה הכלל: כל המעמר למקום שהוא גמר מלאכה יש לו שכחה, ממנו ולגורן אין לו שכחה. סיפא למקום שאינו גמר מלאכה אין לו שכחה, ממנו ולגורן יש לו שכחה:רישא

גמרא ר' יונה אמר מן לעיל. כמה דתימר (שמואל א יז) וכובע נחושת על ראשו.

לכומסאות- רבי אבינא אמר מלרע כמה דתימר (דברים לב) הלא הוא כמוס עמדי

לחררה- גלגל

לעומרין- א"ר יוחנן (דברים כד) כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה מה קציר שאין אחריו קציר אף עומר שאין אחריו עומר:

פרק ו

הלכה א משנה בית שמאי אומרים הבקר לעניים הבקר ובה"א אינו הבקר עד שיבקור אף לעשירי' כשמיטה

כל עומרי השדה של קב קב. וא' של ארבעת קבין, ושכחו. ב"ש אומרים אינה שכחה ובה"א שכחה:

גמרא רבי חייא בשם ר' יוחנן טעמייהו דבית שמאי לעני ולגר מה ת"ל תעזוב אותם יש לך עזיבה אחרת כזו מה זו לעניים ולא לעשירים אף מה שנאמר במקום אחר לעניים ולא לעשירים. אמר ר"ש ב"ל טעמייהו דב"ה (שמות כג) תשמטנה מה ת"ל ונטשתה יש לך נטישה אחרת שהיא כזו מה זו בין לעניים בין לעשירים אף מה שנאמר במקום אחר בין לעניים בין לעשירים. מה מקיימון ב"ה טעמייהו דב"ש? תעזוב אותם מיעוט זו לעניים ולא לעשירים אבל מה שאמר במקום אחר בין לעניים בין לעשירים. מה מקיימון ב"ש טעמייהו דב"ה? תשמטנה ונטשתה מיעוט, זה בין לעניים בין לעשירים אבל מה שנאמר במקום אחר לעניים אבל לא לעשירים.

אמר ר' אבון לישן דמתני' מסייע לר"ש ב"ל עד שיפקיר אף לעשירים כשמיטה.

הפקר לבהמה אבל לא לאדם, לגוים אבל לא לישראל, לעשירים אבל לא לעניים ד"ה אין הפקרו הפקר. לאדם אבל לא לבהמה, לישראל אבל לא לגוים, לעניי אותה העיר אבל לא לעניי עיר אחרת, פלוגתא דר' יוחנן ור"ש ב"ל על דעתיה דר' יוחנן הפקרו הפקר, וע"ד דר"ש ב"ל אין הפקרו הפקר. א"ר לא בפירוש פליגי ר"י אמר הפקרו הפקר ור' שמעון ב"ל אמר אין הפקרו הפקר.

אמר ר' אבון ב"ר חייא: הפקר לעניים [לב"ש דמהני רק לעניים] וזכו בהן עשירים, תפלוגתא דר"מ ור' יוסי. ע"ד דר"מ דו אמר כיון שאדם מפקיר דבר מרשותו, הפקרו הפקר. על דעתיה דר"י דו אמר אין הפקר יוצא מתחת ידי בעלים אלא בזכיה, אין

הפקרו הפקר.

[עד כדון כשהפקירה לזמן מועט, אבל הפקיר' לזמן מרובה? נישמענא מן הדא: הפקיר את שדהו ב' וג' ימים חוזר בו. אם עדיין לא זכה בה אדם, יכול לחזור מהפקירו תני ר"ש דיינא קומי ר"ז אפי' לאחר ג' ימים חוזר בו. אמר לי' כיון דאת אמר אפי' לאחר ג' ימי', היא לאחר ג' ימים היא לאחר כמה ימים. לישן מתני' מסייע לר"ז: בד"א כשהפקיר סתם, אבל אם אמר שדי מופקרת יום א' שבת אחת חודש א' שבוע א', אם עד שלא זכה בהן הוא או אחר, יכול לחזור בו. אבל משזכה בו בין הוא בין אחר, אינו יכול לחזור בו. הדא אמרה הוא זמן מרובה הוא זמן מועט. הדא אמרה לא חשו על הערמה. (דיכול לזכות בו הוא עצמו ולהפקיעו מידי מעשר) הדא אמרה שאדם מפקיר וחוזר וזוכה בו. הדא פשיטא שאילתי' דר' זירא דר"ז אמר הוא זמן מרובה הוא זמן מועט.]

כל עומרי השדה וכו' מה אנן קיימין? אי משום דבר מסויים, דיו שנים. אי משום שורה, דיו ג'? חד בר רבנן אמר קומי ריש לקיש הדא דר' יוחנן כל שהוא יכול לחלקו ולעשותו שורה כב"ש (ס"ל שורה=4) ובשורה שלימה ל"ש שכחה

רבי יונה בעי, כל עומרי השדה של ב' קבין, וא' של שמונת קבין?

הלכה ב משנה העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש לבקר ולכלים ושכחו בש"א אינו שכחה ובה"א שכחה:

גמרא וקשיא על דבית שמאי בבקר ובכלים דבר שאינו מסויים ואינון אמרין שאינו שכחה?! וקשיא על דב"ה, בגפה ובגדיש דבר שהוא מסויים ואינון אמרין שהיא שכחה?!

7:1 במקומו היה עומד בצד הגת או בצד הפירצה. מתני' דבית שמאי. דבית שמאי אומרים אינו שכחה. אמר ר"י דברי הכל היא תמן דבר מחובר' בצד דבר מחובר. ברם הכא דבר תלוש בצד דבר מחובר

אמר רבי אילעאי שאלתי את רבי יהושע באלו עומרים פליגי בית שמאי וב"ה? אמר לי בתורה הזאת! עומר הסמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחו, בית שמאי אומרים אינו שכחה. ובית הלל אומרים שכחה. וכשבאתי אצל רבי אליעזר אמר לי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחה שהוא שכחה, ועל מה נחלקו? על העומר שנטלו ונתנו בצד הגפה בצד הגדיש בצד הבקר בצד הכלים ושכחו, שבית שמאי אומרים אינו שכחה מפני שזכה בו ובית הלל אומרים שכחה.

וכשבאתי והרציתי את הדברים לפני רבי אלעזר בן עזריה אמר לי הברית! הן הן הדברים שנאמרו למשה בחורב!

תמן תנינן כתובה 8:1 האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס, מודים בית שמאי ובית הלל שמוכרת ונותנת וקיים. נפלו לה משנתארסה, בית שמאי אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור. רבי פינחס בעי קומי רבי יוסי, ולמה לא תנינתא מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל? אמר ליה לא אתינן מתני' אלא דבר שהוא חומר משני צדדין וקל משני צדדים ברם הכא חומר הוא מצד אחד וקל מצד אחד. והתנינן בית שמאי אומרים הפקר לעניים הפקר הרי הוא קל לעניים וחומר לבעל הבית, ותניתה! קל הוא לעניים ואינו חומר לבעל הבית שמדעתו הופקרו. אמר ליה והא תנינן עומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלי' ושכחו הרי הוא קל לבע"ה וחומר לעניי', ותניתה! א"ל קל הוא לבעה"ב ואינו חומר לעניי' שעדיין לא זכו בהן. ואמור אוף הכא קל הוא לאשה ואינו חומר לבעל שעדיין לא זכה בהן! א"ל מכיון שקידשה לזכותה ולזכותו נפלו [אמר רבי יהודא אמרו לפני ר"ג הואיל וארוסה אשתו ונשואה אשתו מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל א"ל בחדשי' אנו בושי' אלא שאתם מגלגלין עלינו הישנים. אילו הן החדשי' משנישאת ואילו הן הישנים עד שלא נישאת]

הלכה ג משנה ראשי שורות עומר שכנגדו מוכיח. "ראשי שורות" או "סופי שורות" [בתנאים מסויימים] לא חל עליהן דין שכחה

העומר שהחזיק בו להוליכו לעיר ושכחו, מודים שאינו שכחה

אילו הן ראשי השורות: שנים שהתחילו באמצע השורה זה פנה לצפון וזה פנה לדרום ושכחו לפניהם ולאחריהם. שלפניהם- שכחה. ושל אחריהם- אינו שכחה

סוף שורה כיצד? **יחיד שהתחיל מראש השורה ושכח לפניו ולאחריו, שלפניו אינו שכחה** אם "שכח" גם ראש שורה השנייה (אלמא דעתו לעשותו מזרח-מערב) **ושל אחריו שכחה שהוא בבל תשוב. זה הכלל כל שהוא בבל תשוב שכחה וכל שאינו בבל תשוב אינו שכחה:**

גמרא מניין לראשי שורות? רישא דמתניתין אמר רבי יונה כתיב כי תקצור קצירך בשדך ושכחת מה שאתה קוצר אתה שוכח. עד כדון ראשי שורות קמה, סוף שורות עומרים? סיפא אמר רבי יונה לא תשוב לקחתו ממקומו שבאת לא תשוב לקחתו. עד כדון ראשי שורות קמה וסוף שורות עומרים, ראשי שורות עומרים וסוף שורות קמה? אמר רבי יונה נילף ראשי שורות עומרים מראשי שורות קמה, וסוף שורות קמה מסוף

שורות עומרים

העומר שכנגדו מוכיח, כיצד? היו לו עשר שורות של עשרה עשרה עומרים עימר אחת מהן צפון ודרום ושכח אחד מהן אינו שכחה מפני שהיא נידון מזרח ומערב, עימר מזרח ומערב ושכחו מהו שיעשה שכחה? נשמיענא מן הדא: עימר את הראשון ואת השני ואת השלישי ושכח את הרביעי אית תניי תני אם נטל את החמישי הרי זו שכחה אית תניי תני אם שהה ליטול את החמישי הרי זו שכחה א"ר בון בר חייא מאן דאמר נוטל את החמישי כשיש שם ששי מ"ד אם שהה ליטול את החמישי כשאין שם ששי אם עד שלא נוטל את החמישי לא כבר נראה את הרביעי לידון בשורה?! ואת אמר שהוא שכחה וכא נמי שכחה!

עיין פירקין דלעיל

היה עומר א' גדול, עימר צד החיצון בצד הפנימי נידון כשורה, עימר צד הפנימי בצד החיצון מהו שידון כשורה? עימר צד העליון בצד התחתון נידון כשורה, עימר התחתון בצד העליון מהו שידון כשורה? יש לו עומר אחד גדול מחביריו ואינו מונח בכוון האחרים, מה שיצטרף להם לידון כשורה?

[שים לב: הציור מתפרש בכוון מעלה-מטה וגם בכוון אופקי. דרך כל עומר להיות כעין V משום שקושרין אותו, ומקום הקשר היא "תחתית הV"]

רב כד נחית לתמן אמר אנא הוא בן עזאי דהכא אתא חד סב שאל ליה שני הרוגים זה על גב זה? סבר רב שהן עורפין א"ל אין עורפין. א"ל למה? אמר ליה התחתון משום טמון והעליון משום צף. כד סלק להכא אתא לגבי ר' א"ל יאות א"ל! כי ימצא ולא ימצאו.

ר' יהודה ברבי אמר היה שם אמת המים על כל פני השדה אם עוקר את המחרישה מצד זה ונותנה בצד זה אינו נידון כשורה, ואם לאו נידון כשורה. קצר חצי שורה ובא למחר נידון כשורה, מצטרף ישב לאכול ישב לישן קרא לו חבירו?

עומר שנוטלו להוליכו לעיר ונתנו על גבי חבירו, ושכח את שניהן, התחתון שכחה, והעליון אינו שכחה.

רש"א שניהם אינו שכחה. התחתון מפני שהיא מכוסה, ועליון מפני שזכה בו. ר"ז אומר בזוכר את העליון אתיא דר"ז כר' יונה דר' יונה אמר בזוכר

את הקשין כן ר"ז אומ' בזוכר את העליון סוף פירקין דלעיל

שדה שעומרי' מעורבבי' ושכח אחד מהן, אינו שכחה עד שיטול כל סביבותיו:

הלכה ד משנה שני עומרים שכחה, שלשה אינו שכחה. שני ציבורי זיתים וחרובים שכחה, ושלשה אינו שכחה. שני הוצני פשתן שכחה, ושלשה אינו שכחה. שני גרגרות פרט, ושלשה אינן פרט. שני שבלין לקט, ושלשה אינן לקט. כדברי ב"ה.

ועל כולן ב"ש אומרים שלשה לעניים וארבע לבע"ה:

גמרא רבי בון ב"ר חייא בשם רבי יוחנן עשאן כמין גם אם נוגעין זה בזה כמו ך, ל"ה שכחה

לא אמר אלא ציבורין הא זיתים לא. מה בין הציבורין ומה בין הזיתים? ציבורין גמר מלאכה, וזיתים אינן גמר מלאכה.

א"ר הושעיא רומס הייתי זיתים עם רבי חייא הגדול ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה. א"ר יוחנן מכיון שעבר עליו ושכחו הרי הוא שכחה

ר"א בשם רבי חייא רבה: חצי אשכול פרט. תני רבי חייא חצי אשכול או אשכול שלם פרט. והתני שני גרגרים פרט! ר' אמי בקוצר ומניח תחת הגפן ובא ללקטן אח"כ, ושכח אשכול, אסור לשוב לקחתו

שני הוצני פשתן היו עשויין כמין סינפין ??? מנחם בשם ר' יונתן והוא שיהא חותכן בשוה ##

א"ר אבון טעמייהו דב"ש (דברים כד) לגר ליתום ולאלמנה יהיה טעמייהו דב"ה (ויקרא יט) לעני ולגר תעזוב אותם א"ר מנא שניהם מקרא אחד דרשו לגר ליתום ולאלמנה יהיה ב"ש אומרים לעניים וב"ה אומרים לבע"ה:

הלכה ה משנה העומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה. שני עומרי' ובהן סאתים, רבן גמליאל אומר לבעה"ב. וחכמים אומרים לעניים. אמר ר"ג וכי מרוב העומרים יופי כוחו של בע"ה או הורע כחו של בע"ה? א"ל יופי כחו. אמר להם מה אם בזמן שהוא עומר א' ובו סאתיים אינו שכחה, שני עומרים ובהן סאתיים אינו דין שלא יהא שכחה?! אמרו לו אם אמרו בעומר א' שהוא כגדיש, תאמר בשני עומרים שהן ככריכות.

קמה שיש בה סאתים ושכחה אינה שכחה. אין בה סאתים אבל היא ראויה לעשות סאתים, אפי'

היא של טופח, רואין אותה כאלו היא ענבה של שעורין:

גמרא א"ר אלעזר כתיב (דברים כב) כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה עומר שאתה יכול לפשוט ידך וליטלו. אית תניי תני ושכחת עומר ולא גדיש.

היאך עבידא? שכח עומר א' בצידו אין תעבדינא עומר, ד"ה שכחה, ואין תעבדינא גדיש, מחלוקת ב"ש וב"ה. 6:2 שכח שני עומרים בצידו, אין תעבדינא עומר מחלוקת ב"ש וב"ה, 6:5 אין תעבדינא גדיש אינו נידון כשורה:

א"ר יונה (דברים כב) כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה עומר שיש בו סאתים ושכחו, אינו שכחה. קמה שיש בה סאתים ושכחה, אינה שכחה. א"ר יוסי ובלבד שיבלין. מצרפין כ ל השיבולת היו דקות רואין אותן כאלו הן ארוכות. שדופות רואין אותן כאלו הן מליאות:

הלכה ו משנה קמה מצלת את העומר ואת הקמה, והעומר אינו מציל לא את העומר ולא את הקמה.

איזה היא קמה שהיא מצלת את העומר? כל שאינה שכחה. אפי' קלח אחד.

סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה, וכן באילן, השום והבצלים, **אינן מצטרפין** לשיעור סאתיים

רבי יוסי אומר אם באת רשות העני באמצע שעבר העני שם, הרי הליכתו מפסיק בין סאה לסאה **אין מצטרפין**. ואם לאו, הרי אלו מצטרפין:

גמרא אמר רבי כתיב כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה. עומר שסביבותיו קציר, לא עומר שסביבותיו קמה. ולמה עומר שסביבותיו קציר, ולא עומר שסביבותיו עומרין! עומר שסביבותיו קמה, מה שתחתיו שדה, עומר שסביבותיו עומרין, מה שתחתיו קשין:

תנא קמת חבירו מצלת על שלו, של גוי מצלת את של ישראל, של חטין מצלת את של שעורין, דברי רבי. וחכ"א אינה מצלת אלא שלו ואינה מצלת אלא ממינה

תני רשב"ג כשם שהקמה מצלת את העומר, כך העומר מציל את הקמה. ודין הוא ומה אם הקמה שיפה בה כח העני, הרי מצלת. עומר שהורע בו כח העני אין נותן פיאה מן התלוש אינו דין שיציל! אמר לו רבי מה לקמה שמצלת את הע ו מ ר, שכן הורע כח העני בה. יציל עומר את ה ק מ ה שכן ייפה כח העני בה

מדברי שניהם נלמד מצילין עומר מעומר. ואין מצילין קמה מקמה: דלא כמתניתין

הא אם שכח, שכחה?! תיפתר בששכח את הקמה תחילה:

הא אם היו שתיהן עקורות לבעל הבית מתני' כר"ג

שלא תבואה עקורה.. ותציל שאינו עקורה את עקורה! קס"ד שקוצר ומעמר ומשים תכף בעגלה—וא"כ על כרחך שכח עומר הלז ל פ נ י ששכח קצירת קמה הבאה [ושוב שכחו—אלמא ל"א דבר שהוא ראוי להציל וכו'] הדא אמרה דבר שהוא ראוי להציל ושכחו הרי זו שכחה. אמר ר' יונה תיפתר בקוצר שורה ומעמר שורה, וכבר שכח את הקמה עד שלא ישכח את העומרים: איירי ש ג ו מ ר כל השורה, ושוב מעמר [משים בעגלה] את כל השורה. ושייך לשכוח לקצור את הקמה, ושוב כשחוזר ומעמר, שוכח איזה עומר שסמוך לקמה הלז ש כ ב ר שכח!

מה? עד שתבא ממש, או אפי' נראית להביא? ש"ש זמן מספיק [ויש לזה זמן קבוע שקבעו חכמים] נשמעינא מן הדא: כגון תבואה וכרם. וכרם לא על אתר הוא?! 8:1 הדא אמרה אפי' נראית להביא:

הלכה ז משנה תבואה שניתנה לשחת או לאלומה, וכן באיגודי השום [ואגודת השום והבצלים] אין להם שכחה. וכל הטמוני' בארץ כגון הלוף והשום והבצלים, ר' יהודה אומר אין להם שכחה. וחכ"א יש להן שכחה:

גמרא א"ר יונה לא סוף דבר ניתנה, אלא אפי' נוטלה ע"מ ליתנה

תמן תנינן ב"ק המדליק את הגדיש והיו בו כלים רי"א משלם כל מה שבתוכו. וחכ"א אינו משלם אלא גדיש חיטין או גדיש שעורין. מחלפה שיטתי' דר"י תמן הוא אומר לרבות את הטמון וכא הוא אומר פרט לטמון! תמן (שמות כב) ונאכל הגדיש או הקמה ממשמע שנאמר קמה איני יודע שהגדיש הוא בכלל? ומה ת"ל גדיש? לרבות את הטמון. והכא שדך בגלוי פרט לטמון.

מחלפא שטתייהו דרבנן. תמן אינון אמרין פרט לטמון וכא אינון אמרין לרבות את הטמון! תמן או הקמה או השדה, מה שדה בגלוי אף כל דבר שהוא גלוי. ברם הכא, שדך- בגלוי פרט לטמון. קצירך- בגלוי פרט לטמון. והוי מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות את הטמון:

הלכה ח משנה הקוצר בלילה, והמעמר, והסומא, יש לו שכחה

ואם היה מתכוין ליטול את הגס הגס אין לו שכחה

אם אמר הרי אני קוצר על מנת מה שאני שוכח אטול, יש לו שכחה:

גמרא כיני מתני': הקוצר בלילה והמעמר בלילה, וסומא בין ביום ובין בלילה.

#אמר רבי יונה לא סוף דבר דקין אלא אף גסין, דכי מאחר שדרכו ליבחן בדקין, אפי' גסין אין להם שכחה

אמר הרי אני קוצר על מנת מה שאני שוכח אני אטול יש לו שכחה שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל:

פרק ז

הלכה א משנה כל זית שיש לו שם בשדה **אפי' כזית הנטופה** שם מקום **בשעתו** היה "זמן" שהיה לו חסידות, **ושכחו, אינו שכחה. במה דברים אמורים? בשמו ובמעשיו ובמקומו. בשמו שהיה שופכני או בישני, במעשיו שהוא עושה הרבה, במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפירצה. ושאר כל הזיתים, ב' שכחה שלשה אינן שכחה. רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים:**

גמרא א"ר לא, כתיב ושכחת עומר בשדה עומר שאתה שוכחו לעולם, יצא זה שאת זוכרו לאחר זמן.

ר' ירמיה בעי היה מסויים בדעתו כמי שהוא מסויים? היה עומד בצד הדקל, הדקל מסיימו. היו שניהם נטופה זה מסיים את זה וזה מסיים את זה. היתה כל שדהו נטופה נישמענא מן הדא: רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים ואמר ר"ש בן יקים לא אמר רבי יוסי אלא בראשונה שלא היו הזיתים מצויין שבא אדריינוס הרשע והחריב את כל הארץ אבל עכשיו שהזיתים מצויין יש להם שכחה: אלמא "כל שדהו", לא

שופכני- נוטף שמן. והתנינן נטופה! אלא שהוא עושה שמן הרבה. והתנן במעשיו- שהוא עושה הרבה. אלא שופכני שהוא עושה שמן הרבה, נטופה נוטף שמן, במעשיו שהוא עושה הרבה שהוא עושה זיתים הרבה.

בישני אית דבעי מימר בישני ממש שם מקום אית דבעי מימר דהוא מבעית מב"ש לחברי' עד די עביד ד' כיפליסין table-olives כי ההיא דתנינן תמן כל עומרי השדה של קב קב וא של ארבעת קבין ושכחו מכיון שהוא עושה יותר מחבירו כמי שהוא

מסויים. עד די יעבד כל שנה ושנה? מכיון שהוא עושה רובן של שנים כמי שהוא מסויים

במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפירצה מתני' דבית שמאי היא דבית שמאי אומרים הפקר עניים הפקר וכו' עיין פירקין דלעיל אמר רבי יוסי דברי הכל היא תמן תלוש בצד דבר המחובר ברם הכא דבר מחובר בצד דבר מחובר

רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים. אמר רבי שמעון בן יקים לא אמר רבי יוסי אלא בראשונה שלא היו הזיתים מצויין שבא אדריינוס הרשע והחריב את כל הארץ, אבל עכשיו שהזיתים מצויין יש להם שכחה

אמר רבי יוסי לא חייב אדם שכחה לזיתים אלא ר"ע. דו דריש אחריך אחריך. מעתה אין שכחה לזיתים כרבי יוסי דלא דריש אחריך. התיבון הרי עומר שכחה, הרי לא כתיב אחריך!! מכיון שכתיב לא תשוב לקחתו, כמי שכתיב אחריך.

רבי יונה בעי ההן זית נטופה הואיל והוא מסויים, על דעתי' דר"י, אפי' התחיל בו כמי שלא התחיל בו: שמא לר"י שאין שכחה לזיתים, אפילו "התחיל" לא מהני [עיין משנה שלפנינו]

הלכה ב משנה **זית שנמצא עומד בין שלש שורות של שני מלבנים ושכחו אינו שכחה**

קו השחור מלא זיתים, וגם יש זית אחד בכוכב

זית שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה. בד"א? בזמן שלא התחיל בו, אבל התחיל בו אפי' זית הנטופה בשעתו ושכחו, יש לו שכחה.

כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו. ר"מ אומר משתלך המחבא:

גמרא אמר ר"א כיני מתני' של שני מלבנים ושכחו

מה אנן קיימין? אם משום דבר מסויים אין כאן זיתים! אם משום שורה, הוא עצמו נידון כשורה! אלא על ידי שורה ועל ידי שורות. ???כיון שמוקף שורות, גם הוא עצמו באמצע שורה, חשוב כשורה

אמר רבי יוחנן בזית נודיין **a superior kind of olive** היא מתניתא. אמר ר' יוסי לא סוף דבר נודיין אלא

אפי' שאר כל הזיתים מכיון שדרכו ליבחן כנודיין אפי' שאר כל הזיתים, אין להן שכחה.

אית תנאי תני "שנמצא" אית תנאי תני "שנמצא עומד" מאן דאמר שנמצא מסייע לרבי יוחנן. שיש בו איזה חשיבות שלא ידע—ע"כ אין לו שכחה מ"ד שנמצא "עומד" מסייע לר"א טעמא משום שעומד באיזה מקום???

מתני' מסייע לרבי יוחנן. דתני: בד"א כשלא היה מכירו, אבל אם היה מכירו =יש לו חשיבות, מרדף אחריו אפילו עד מאה

הא אם יש בו סאתים ושכחו אינו שכחה? קס"ד דקאי גם אהתחיל בה.. לא על הדא איתאמרת, אלא על הקדמייתא. כל זית שיש לו שם בשדה כזיתה נטופה בשעתו ושכחו אינו שכחה, עליה איתאמרת: אם יש בו סאתים ושכחו אינו שכחה:

כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו. פתר לה תרין פיתרין: דברי ר"מ. כל זמן שיש לו לבעה"ב תחתיו יש לו בראשו, קודם לכן שתלך המחבא אף על פי שאין לו תחתיו שכבר גמר יש לו בראשו. פתר חורן: כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו, הלכה המחבוא', אע"פ שיש לו תחתיו, אין לו בראשו.

תני משום ב"ש: משיניח =עד את הכרכר וגמרו הרי זה יש לו בראשו: ר' אבהו בשם ר"ש בן לקיש כרכרה. א"ר אבהו שהוא משיר מפיל את המחבויין זיתים הנטמרים (שמואל א כג) ודעו וראו מכל המחבויין אשר יתחבא שם:

הלכה ג משנה איזו פרט? הנושר בשעת הבצירה. היה בוצר, עקץ את האשכול, הוסבך בעלים ונפל לארץ ונפרט, הרי זה של בע"ה. המניח כלכלה תחת הגפן בשעה שהוא בוצר, הרי זה גוזל את העניים על זה נאמר (משלי כב) אל תסיג גבול עולים

איזהו עוללות? כל שאין לו לא כתף ולא נטף. אם יש לה כתף או נטף הרי זה של בעל הבית. אם ספק לעניים.

עוללות שבארכובה, אם נקרצת היא עם האשכול הרי זה של בע"ה ואם לאו הרי הוא של עניים

גרגר יחידי רבי יהודא אומר אשכול וחכמים אומרים עוללות:

גמרא הדא המניח כלכלה כו' אמרה פרט בנשירתו קדש. לית הדא פשיטא שאלתיה דאילפא דאילפא שאל לקט בנשירתו מהו שיקדש? אמר רבי שמואל בר אבדומא שנייא היא שהוא גרם לו שלא ירד לארץ: ע"כ קדוש בנשירתו

איזו היא עוללות כו': איזו היא כתף? פסיגי' זו על

גבי זו. איזו היא נטף? התלויות בשדרה ויורדות. ר' בא בשם רב יהודא והן שיהיו כולן נוגעות בפס ידו הוי אין לה כתף לא כן אמר רבי חייא מעשה ששקלו עוללות שבע ליטריות בציפורין!! אמר רבי חיננה שאם נתנה על גבי טבלה והן שיהו כולן נוגעות בטבלה

בן לוי שנתמנה לו מעשר טבל, ומצא בתוכו עוללות, הרי זה עושה אותן תרומת מעשר במקום אחר. ועוללות לאו של עני הם?! ופטורות ממעשר! רבי אבין בשם רבנן דתמן אני אומר עם הנקרצות עם האשכולות:

א"ר סימון טעמא דרבי יהודא (ישעיהו יז) ונשאר בו עוללות כנוקף זית שנים שלשה גרגרים יותר מכאן כ גרגר יחידי אשכול!:

דלמא מעשה רבי אבהו ורבי יוסי בן חנינא ור"ש בן לקיש עברו על כרם דורון, אפיק לון אריסא חדא פרסיקא peach אכלון אינון וחמריהון ואייתרן, ושערונא כהדין לפיסא pot דכפר חנניא מחזיק סאה של עדשים. בתר יומין עברון תמן אפיק לון תרי תלת לגו ידא, אמרו ליה מן ההוא אילנא אנן בעיין! אמר לון מיני' אינון! וקרון עלוי ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה

אמר ר' חנינא כד סלקת להכא, נסיבת איזורי ואיזורי' דברי ואיזוריה דחמרי, מקפא בירתא the trunk of a carob tree, and it did not suffice דחרובתיה דארעא דישראל ולא מטין. קצת חד חרוב ונגד מלא ידוי דובש'. אמר רבי יוחנן יפה סיפסוף סופי פירות שאכלנו בילדותינו, מפרסקי' שאכלנו בזקנותינו דביומוי אישתני עלמא

א"ר חייא בר בא סאה ארבלית, היתה מוציאה סאה סולת סאה קמח סאה קיבר סאה מורסן סאה גניינין, a flour containing lots of clors וכדון אפילו חדא בחדא לא קיימא!

רבי חונא בשם רבי אבון קינמון מאכל עזים הן, והיו ישראל מגדלין אותו!

רבי חונא בשם רבי אבון שני תמידין שהיו מקריבין בכל יום היו מרכיבין אותן על גבי גמל ורגליהן נוגעות בארץ

רבי חונא בשם רב אידי מעשה באחד שקשר עז לתאינה ובא ומצא דבש וחלב מעורבין

רבי אמר לרבי פרידא לית את חמי לי ההיא "סגולה" בגו כרמך. א"ל אין! נפיק, בעי מחמייא לי', עד דהוא רחוק, צפה ביה כמין תור, א"ל לית הדין תורא מחבל כרמך?! א"ל הדין תורא דאת סבר הוא סגולה! וקרא עליו (שיר השירים א) עד

שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. בית מקדשא חריב, ואת קאים בקשיותך!! מיד איתבעין ולא אשכח. אייתון קומיה תרין פוגלין radish מבין ריש שתא לצומ' רבא והוה אפוקי שמיטתא והוו בעון טעיני' דגמלא. אמר לון ולית אסור ולית ספיחי' אינון?! א"ל באיפוקי ריש שתא איזדרעין! באותה שעה התיר רבי ליקח ירק במוצאי שביעית מיד.

בעון קומי מהו הדין דכתיב (יואל א) עבשו פרודות תחת מגרופותי'. א"ל תחת שהיינו גורפי' דבש הרי אנו גורפין רקבובית

מעשה בא' שהיה לו שורה של תאינין, ובא ומצא גדר של דבש מקיף אותן. חד בר נש זרע חקלא לפת, והוה מקטע ומזבין. מעשה בשועל שבא וקינן בראשה של לפת. מעשה בשיחין בקלח א' של חרדל שהיו בו שלשה בדין ונפשח אחד מהם וסיככו בו סוכת יוצרי' ומצאו בו שלשת קבין של חרדלי. אמר רבי שמעון בן חלפתא קלח אחד של חרדל היה לי בתוך שלי והייתי עולה בו כעולה בראש התאינה. מעשה בא' שזרע סאה של אפונים ועשת שלש מאות סאין אמרו לו התחיל קב"ה לברכך? אמר לון אזלון לכון! די אנחת טלא בישא עליה, די לא כן, בכפלא הוות מעבד!!

אמר ר"ש בן חלפתא היה מעשה שאמר ר' יהודא לבנו בסיכנין עלה והביא לנו גרוגרות מן החביות, עלה והושיט ידו ומצאה של דבש. א"ל אבא! של דבש הוא! א"ל השקע ידך ואת מעלה גרוגרות. מעשה שאמר רבי יוסי לבנו בציפורן עלה והביא לנו גרוגרות מן העליי' עלה ומצא את העליי' צף עליה דבש

רבי חנניא מזבין דבש דדבוריין, והוה ליה דבש דצליין מין לרעה בתר יומין עברין תמן א"ל בגין לא מטייעא לכון, איני רוצה להטעותכם הוון ידעין ההוא דובשא דיהבית לכון דצליין אינון. א"ל מיני' אנן בעון, דו טב לעבידתיה! ואפריש טמיתיה סכום רב ובנא בי מדרשא דציפורן

ראב"ש אזל לחד אתר ואייתון קומי' כרוב מצמק, א"ל סגין דבש יהבתון ביה! אמרין ליה לא יהבינון בי', מיניה וביה הוא!

הלכה ד משנה המדל בגפנים כשם שהוא מידל בתוך שלו כך הוא מידל בשל עניים דברי רבי יהודא. ר"מ אומר בשלו הוא רשאי ואינו רשאי בשל עניים:

גמרא הכל מודים במוכר לחבירו עשרה אשכולות שהוא אסור ליגע בהן. הכל מודים בשותף כשם שהוא מידל בתוך שלו כך הוא מידל בתוך של חבירו. רבי יהודא עביד ליה כשותף רבי מאיר עביד ליה כמוכר. אמר ליה רבי

אימי הגע עצמך שאכלתן חיה אין תעבדינא כשותף יהא חייב לשלם לו?!

א"ר יוחנן נראית מוחלפת שיטתו של רבי יהודא תמן הוא אומר בין כך ובין כך נוטלן ומניחן על הגדר והעני בא ונוטל את שלו. וכא הוא אומר הכין! מתוך שהוא ממעטן הוא עושה יותר לשנה הבאה. ואמור אוף הכא מתוך שהוא מרבצה היא עושת יותר לשנה הבאה! א"ל: מצוי הוא לזורעה ירק, ולהבריחה מן העניים:

הלכה ה משנה כרם רבעי ב"ש אומרים אין לו חומש ואין לו ביעור.
ובה"א יש לו

בש"א יש לו פרט ויש לו עוללות ועניים פודים לעצמן. ובה"א כולו לגת:

גמרא תני רבי אומר לא אמרו ב"ש אלא בשביעית, אבל בשאר שני שבוע בש"א יש לו חומש ויש לו ביעור. על דעתיה דהדין תניא לא למדו נטע רבעי אלא ממע"ש, כמה דתימר אין מע"ש בשביעית, דכוותי' אין נטע רבעי בשביעית.

תני רשב"ג א' שביעית וא' שאר שני שבוע, בש"א אין לו חומש ואין לו ביעור. על דעתיה דהדין תניי לא למדו נטע רבעי ממעשר שני כל עיקר. מעתה אל יהא לו קדושה! קדושתו מאיליו למדו. קודש הילולים הרי הוא כקודש שקורין עליו את ההלל. ויהא מותר לאונן? תני קודש הילולים מגיד שהוא אסור לאונן. ויהא חייב בביעור? בגין דר"ש פוטר בביעור. ויפדה במחובר לקרקע?

ר"ז בעי קומי רבי אבהו מניין שהוא טעון חילול? קודש הילולים קודש חילולים. לא מתמנעין רבנן בין ה"י לחי"ת תני רבי אייבו בר נגרי קמיה רבי לא דרבי ישמעאל (ויקרא כז) ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף עליו פרט לנטע רבעי שאין מוסיף עליו חומש. חזר ותני קומי' שתי גאולות הן: אחת למעשר שני ואחת לנטע רבעי:

תמן תנינן תרומות 3:9 רבי יהודא אומר אין לנכרי כרם רבעי. וחכמים אומרים יש לו.

אמר רבי אלעזר כיני מתני' אין לנכרי כרם רבעי בסוריא

רב ביבי אמר, בעון קומי ר"ז בשם ר"א, אתיא דרבי יהודא כב"ש. על דעתיה דרבי, כמה דבית שמאי אומרים לא למדו לנטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית ודכוותה אין נטע רבעי בשביעית. כן רבי יהודא אומר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני, כמה דתימר אין מעשר שני בסוריא, אפי' מעדה ישראל דכוותי' אין

נטע רבעי בסוריא. א"ל חמי מה אמר! לא אמר אלא אין לו חומש ואין לו ביעור, הא שאר דברים יש לו! רבי יהודא אומר אין לנכרי כרם רבעי בסוריא כל עיקר!!

שמואל בר אבא בעי, הא בש"א לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני, כמה דתימר אין מ"ש בשביעית ודכוותי' אין נטע רבעי בשביעית, ודכוותי' שלישית וששית הואיל ואין בהן מעשר שני לא יהא בהן נטע רבעי! אמר ר' יוסי שלישית וששית אע"פ שאין בהן מעשר שני יש בהן מעשר עני, שביעית אין בהן מעשר כל עיקר

חיפה שאל [את] רבי יודא, אמרינן לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מ"ש בסוריא, ודכוותי' אין נטע רבעי בסוריא! דכוותי' לא למדו תרומת תודה אלא מתרומת מעשר, כמה דתימר אין תרומת מעשר במדבר ודכוותי' לא תהא תרומת תודה במדבר! א"ר יוסי לא למדו ממנו אלא לשיעורן.

תני רבי יוסי ב"ר יהודא ור' אליעזר ב"ר שמעון אומר לא נתחייבו ישראל בנטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו. אמר רב חסדא אתייא דרבי יוסי ב"ר יהודא בשיטת רבי יהודא אבוי. כמה דרבי יהודא אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממ"ש, כמה דתימר אין מ"ש אלא לאחר ארבע עשרה שנה, ודכוותי' אין נטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה. אמר רבי יוסי והוא לא בשיטת בנו, סוריא למדה מי"ד, להקל אין י"ד שנה למדה מסוריא דחמירא (שהוא מה"ת)

כתיב ובשנה החמישית תאכלו את פריו, ר' יוסי הגלילי אומר הרי את כמוסיף פירות חמישית על פירות רביעית, מה פירות חמישית לבעלים אף פירות רביעית לבעלים. ר"ז רבי יוסי בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יוסי הגלילי כרבי יהודא כמה דר"י עשה אותה כנכסיו כמע"ש, דס"ל ממון בעלים כן ר"י הגלילי עושה אותו כנכסיו.

רבי ירמיה בעי קומי ר"ז כדברי מי הוא עושה אותו [מע"ש] כנכסיו מהו שיהא חייב כ"ר במעשרות? א"ל כיי דאמר ריב"ל דאמר רבי אבון בשם ריב"ל: לא סוף דבר הלכה זו, אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואין את יודע מה טיבה, צא וראה מה הציבור נוהג, ונהוג. ואנן חמיין ציבורא דלא מפרישין. אמר רבי מנא או נאמר כב"ש? דלא ילפי כ"ר ממע"ש ויש ציבור עושין כב"ש?! אמר רבי אבון כלום למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני, כמה דתימר אין מ"ש חייב במעשרות, דכוותיה אין נטע רבעי חייב במעשרות

רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן עיסת מ"ש בירושלים כר"מ קיד' 2:8 פטורה מן החלה. כרבי

יהודה חייבת בחלה. אמר רבי יונה לא אמרו אלא בירושלים אבל בגבולין לא. לכו"ע ממון גבוה, ופטורה

רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי כדברי מי שהוא חייב בחלה מהו שתהא חייבת כ"ר בפרט? א"ל ולא ב"ש היא?! וסברינן מימר כל הדא הלכתא ר"י כב"ש?! אין שני הדברים תלויין זה בזה!

הלכה ו משנה כרם שכולו עוללות, רבי אליעזר אומר לבע"ה.
ור"ע אומר לעניים.

אמר ר"א (דברים כד) כי תבצור לא תעולל אם אין בציר, עוללות מניין!

אמר לו ר"ע (ויקרא יט) וכרמך לא תעולל אפי' כולו עוללות. א"כ למה נאמר כי תבצור לא תעולל? אין לעניים בעוללות קודם לבציר כש"מ מה לבצור...אסור לעניים לקחת העוללות קודם התחלת הבצירה

גמרא ודכוותי' אם אין בציר אין פרט? עד שיהא בציר בצד הבציר אין כתיב פרט סמוך ל"בציר"?,

אכלתן חיה לא

וכמה הוא בציר? דבית שילא אמרו שלשה אשכלות שהן עושים רביע.

והא ר"ע מקיים תרי קראי, ומה מקיים ר"א וכרמך לא תעולל? שלא תאמר הואיל ואין לעניים עוללות קודם לבציר, יזכה בהן שרי לבה"ב ליקח העוללות קודם שיתחיל הבצירה בע"ה, לפום כן צריך מימר וכרמך לא תעולל:

הלכה ז משנה המקדיש את כרמו עד שלא נודעו העוללות אין העוללות לעניים, משנודעו העוללות העוללות לעניים.

ר' יוסי אומר: בסיפא יתנו העניים שכר גידולן להקדש

ואיזו שכחה בערים? כל שאינו יכול לפשוט את ידיו וליטלה. ובגרגליות- משיעבור ממנה:

גמרא תמן פסחים 4:8 תנינן מתירין בגמזיות של הקדש. אמרו להם חכמים אין אתם מודים לנו בגידולי הקדש שהן אסורים! ואמרו הן אבותינו כשהקדישו לא הקדישו אלא קורות מפני בעלי אגרוף שהיו באין ונוטלין אותן בזרוע. מה רבנן סברין מימר קורות ופירות? ואפי' תימר קורות הקדישו ופירות לא הקדישו, צריכה לרבנן, המקדיש שדה אילן מהו שישייר לו בגדוליהן? נשמעינא מן הדא: משנודעו העוללות, העוללות לעניים. אל' יכול לשייר גידולין שניי' היא שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. מעתה אפי' לא נודעו העוללות

יהיו העוללות לעניים? שניא היא שהוא כרם הקדש. כהדא דתנא הנוטע כרם להקדש פטור מן הערלה מן הרבעי ומן העוללות וחייב בשביעית.

[ר"ז בשם ר' יוחנן (ויקרא כה) ושבתה הארץ שבת לה', דבר שהוא לה' שביעית חלה עליו. רבי חייא בר אדא בעי קומי רבי מנא, לאוכלו בלא פדיון אי אפשר שאי אפשר להקדש לצאת בלא פדיון, לפדותו ולאכלו נמצא כלוקח לו קורדם הגזבר יוציא המעות לקורדס מדמי שביעית. א"ל, הגיזבר מחליפו ביד אחר]

אמר רבי מתניא ולמה לית אנן אמרין כיי דא"ר יוחנן: דברי ר' יוסי נדרים 5:8 מפני שקדם נדרו להבקרו. וכא, מפני שקדם הקדשו, להפקר תורה. ע"כ כשלא נודעו העוללות וכו'

[אמר רבי יוחנן מעשה היה, והורו כרבי יוסי]

ולזיזו וכו' לית הדא פליגי על רבי יוחנן דר"י אמר מכיון שעבר ממנו הרי זו שכחה?! שניא היא בערים שדרכו לבחן.

ובדגליות.. ואפי' על רבי הושעיא לית הדא פליגי דר' הושעיא אמר רומס הייתי זיתים עם ר' חייא הגדול ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה?! שניא היא שכל רוגליות ורוגליות אומן "שורה" בפני עצמו:

פרק ח

הלכה א משנה מאימתי כל אדם מותרין בלקט? משילכו הנמושות. בפרט ובעוללות, משילכו העניים בכרם ויבואו. ובזיתים משתרד רביעה שנייה. א"ר יהודא והלא יש שאין מוסקין זיתיהם אלא לאחר רביעה שנייה! אלא כדי שיהא העני יוצא ולא יהא מביא אלא בארבעה איסרות:

גמרא אמר רבי יוחנן למה נקרא שמן נמושות? שהן באות בסוף אבא שאול היה קורא אותן משושות. אית תניי תני נמושות ואית תניי תני משושות. מאן דאמר נמושות שהן באין בסוף. ומ"ד משושות שהן ממשמשים ובאין. רבי חונא בשם מנחם רבי יוחנן בן נורי היה יוצא עם הנמושות ומביא פרנסתו של כל השנה

תני מתנות עניים שבשדה שאין עניים מקפידים עליהם הרי הן של בע"ה. רבי בון בר חייא בעי ויש

אדם קורא שם פיאה לעצמו?! תני ר"ש ב"י לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבים ולעטלפים:

בפרט ובעוללות כו' ולא תנינן נמושות? ע"י שהן חביבין הן באין על אתר

ובזיתים משתרד רביעה שני' ולא תנינן נמושות מפני שהן ימי צנה ואין יוצאין אלא בחורים:

וקודם לכן =אחר מכאן אינו אסור משום גזל?! נר"י פריך בשיטתן השיבן לא אתם שאתם אומרים מפני שהוא צינה אין יוצאין אלא בחורים מתוך שהוא יודע שאינו מביא פרנסתו אף הוא אינו יוצא:

הלכה ב משנה נאמנים על הלקט ועל השכחה ועל הפאה בשעתו, ועל מעשר עני בכל שנתו. ובן לוי נאמן לעולם. לומר "מע"ר ונטלתי תרומה ממנו"

ואינן נאמני' אלא על דבר שכן דרך בני אדם להיות נוהגין כן:

גמרא עד איכון? א"ר חנינא עד מקום שדרכו לילך ולבוא בו ביום. מעשה והאמין ר' לחמשה אחים בחמשה כורין של חטים. ואפשר כן? אלא מכא צבחר ומכא צבחר, כורה סליק: מפה מעט ומפה מעט, אפשר לכל אחד לקבץ כור

ר' אלעזר דרומה בעי קומי רבי יוסי מתני' שהלוי נאמן דרבי אליעזר. דר"א אמר נאמן על השני נאמן על הראשון. ראינו ע"ה מפריש "שני", נאמן לומר הפרשתי ראשון אמר רבי יוסי ד"ה היא. שניא היא שאין אדם עושה בדבר מצווה, עבירה שאינו נותן מעשר [דבר מצווה] עבירה [בלתי מורס תרו"מ]

רבי אלעזר בשם ר' הושעי' כשם שלא נחשדו ישראל על תרומה גדולה כן לא נחשד בן לוי על תרומת מעשר. אמר רבי הושעי' מתני' אמרה כן ובן לוי נאמן לעולם. ר' מנא בעי ובן לוי נאמן לעולם אפילו בשביעית?

אמר רבי בון בר חייא נאמן בן לוי לומר מעשר ברור הוא כבר הפרשתי תרו"מ לפוטרו מן השני. באומר ניתן לי, או אבל אומר משלי הן, אינן נאמנין.

דו מתני' אינן נאמנין אלא על דבר שכן דרך בני אדם נותנין כן.

הלכה ג משנה נאמנים העניים על החיטים ואינן נאמנים לא על הקמח ולא על הפת. נאמנים על שעורה של אורז ואין נאמנים עליו בין חי בין מבושל. נאמנים על הפול ואינן נאמנים על הגריסין בין חיין בין

מבושלין. נאמנים על השמן לומר של מעשר עני ואין נאמנים עליו לומר של זיתי ניקוף נקט סכמה הוא. נאמנים על ירק חי ואין נאמנים על המבושל אלא א"כ היה לו דבר ממועט, שכן דרך בע"ה להוציא מלפסו: pot

גמרא מהו שיהא נאמן לומר חיטים ניתן לי ועשיתי אותן קמח? חיטין ניתן לי ועשיתי אותן פת? פשיטא לן שאינו נאמן.

היו הכל יודעין שרוב מכנסו =אוצרו לקט, אפילו כן אינו נאמן

תני רבי יהודא אומר מקום שנהגו להיות דורכין את העוללות יהא עני נאמן לומר יין זה של עוללות הוא ודכוותי' מקום שנהגו להיות מוסקי' זיתי ניקוף יהא עני נאמן לומר שמן זה של זיתי ניקוף הוא:

שאין דרך בעה"ב.. אילן דבית אסי בשלון ירק אנשון מתקנתיה שכחו לתקנו סלק גמליאל זוגה, ותקניה מן גו לפסא:

הלכה ד משנה אין פוחתין לעניים בגורן מחצי קב חטין וקב שעורי'. ר"מ אומר חצי קב. קב וחצי כוסמין וקב גרוגרות או מנה דבילה. ר"ע אומר פרס. חצי לוג יין ר"ע אומר רביעית. רביעית שמן ר"ע אומר שמינית. ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות:

גמרא תני רובע אורז. עוכלא תבלין. ליטרא ירק. שלשת קבין חרובין. חצי לוג יין. רביעית שמן. עשרה אגוזים. חמשה אפרסקין. שני רמונים. ואתרוג אחד. מ"ט? ואכלו בשעריך ושבעו תן לו כדי שובעו. חזקי' שאל לאבוי מנא אילין שיעורייא? א"ל אהן צררא סמך דא ברתא על צרור זה סומך אילן (ברוש) זה (כ יש לו על מי לתלות) ר"ח הוה יתיב קומי ר' והוא אמר טעמין והוא סתר, אמר טעמין והוא סתר, א"ל לא כולי מינך מסתור, אלא מבני!

א"ר מנא תניא ארבע ליטרין. ירק אמר ר"א וכן לעירוב. אמר רבי חיננא הדא דתימר ביין בעי חצי לוג לעירוב אבל בשמן, מערבין כדי לאכול בו מזון שתי סעודות [פחות מרביעית] תני: מערבין בחומץ כדי לאכול בו מזון שתי סעודות. רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק כדי לטבול בירק הנאגד, שתי סעודות

רבי יצחק עטושיא אמר קומי ר"ז בשם דבי ר' ינאי אפונין חיין מערבין בהן מזון שתי סעודות. למי נצרכה? לר"מ. שלא תאמר הואיל והן מסריחין את הפה אין מערבין בהן. דג מליח מערבין בו. בשר מליח מערבין בו. בשר חי תנינן הבבלין

אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן מקולקלת. ר' יודן בעי הדא סלקורא **kalbuda grass** הואיל ואילין כותאי אכלין מינה חייה, מערבין בה? שמואל בר שילת בשם רב פעפועין וגודגניות וחלוגלוג' מערבין בהן. בעון קומי' היידין יינון? איזה הם אמר לון קקולין והנדוקקי ופרפחיני': **cress purslane clover**

הלכה ה משנה מידה זו אמורה בכהנים ובלוים ובישראלים

היה מציל, לקרוביו וכו' נותן מחצה ונוטל מחצה

היה ממועט, נותן לפניהם והן מחלקין ביניהן:

גמרא רבי יונה פתר מתני' ביותר [כגון קב שלם של חטין] מכשיעור- היה מציל נוטל מחצה ונותן מחצה אבל בכשיעור הוא נותן לפניהם והן מחלקי' ביניהן רבי חזקיה פתר מתני' בכשיעור ביקש להציל ונטל מחצה ונתן מחצה שמתוך שנוטל מחצה ונותן מחצה נעשה דבר מועט הוא נותן ביניהן והן מחלקין ביניהם

תני: המסבבין על הפתחים אין נזקקים להן לכל דבר אמר רבי יונה ובלחוד דלא יפחות ליה מן ארנדון דיליה

הכא את אמר אין פוחתין לעניי' בגורן, וכא את אמר אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום! ???

רב חונא אמר צא מהן שליש ליציא' הנחתום נוטל קלת בשכר טרחו

רבי יוסי ב"ר בון מפיק לאילין נחתומיא כהדא דרב הונא ובלחוד בהדין שיעורא.

רבי בא בר בא בר ממל בעי קומי רבי לא, ראו אותו יוצא מן העיר ונכנס לה? כדי ליטול יותר... א"ל הנותן נותן, והלוקח יחוש לעצמו:

הלכה ו משנה אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע =חלי-קב לן, נותנין לו פרנסת לינה. שבת, נותנין לו מזון שלש סעודות.

מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי. מזון ארבע עשרה סעודות לא יטול מן הקופה. והקופה ניגבת בשנים ומתחלקת בשלשה:

גמרא תמחוי בכל יום, קופה מערב שבת לערב שבת. תמחוי לכל אדם, קופה אינה אלא לאנשי אותה העיר בלבד. רבי חונה אמר תמחוי בשלשה שהוא על אתר.

רבי חלבו בשם רבי בא בר זבדי אין מעמידין פרנסין פחות מג' אנא חמי דיני ממונות בג' דיני נפשות לא כ"ש!! ויהיו עשרים ושלשה עד דהוא מצמית מכנס אותם להון הוא מסכן

רבי יוסי בשם רבי יוחנן אין מעמידין שני אחין פרנסים. רבי יוסי עבר =העביר חד מן תרין אחין עאל ואמר קומיהון לא נמצא לאיש פלוני דבר עבירה, אלא שאין מעמידין שני אחין פרנסין. רבי יוסי עאל לכפרה לכפר אחד בעי מוקמה לון פרנסין ולא קבלון עליהון, עאל ואמר קומיהון: בן בבי על הפקיע ומה אם זה שנתמנה על הפתילה זכה להימנות עם גדולי הדור אתם שאתם נתמנין על חיי נפשות לא כ"ש!! רבי חגיי כד הוה מקים פרנסין הוה מטעין לון אורייתא לומר שכל שררה שניתנה בתורה ניתנה (משלי ח) בי מלכים ימלוכו בי שרים ישורו

רבי חייא בר בא מקיים ארכוניי ממנה פרנסים.

רבי אלעזר הוה פרנס, חד זמן נחית לבייתיה אמר להם א"ל מאי עבדיתון? א"ל אתא חד סיעא ואכלון ושתון וצלו עלך, אמר לון ליכא אגר טב. נחת זמן תנינן אמר לון מאי עבדיתון? א"ל אתא חד סיעא חורי ואכלון ושתון ואקלונך אמר לון כדון איכא אגר טב!!

ר"ע בעין ממניתיה פרנס א"ל נמלך גו בייתא, הלכון בתריה שמעון קליה דימור =די אמר על מנת מקל על מנת מבזייא.

רבי בא בר זבדי אמר איתפלגין רב ורבי יוחנן חד אמר: מדקדקים בכסות ואין מדקדקים בחיי נפשות. וחרנא אמר: אף בכסות אין מדקדקין מפני בריתו של אברהם אבינו. מתני' פליגי על מ"ד אף בכסות אין מדקדקי' פתר ליה לפי כבודו ותני כן בד"א בזמן שאין מכירין אותו אבל בזמן שמכירין אותו אף מכסין אותו והכל לפי כבודו

והתני למזונות שלשים יום לכסות ששה חדשים פתר לה ליתן והתני למזונות שלשים יום לפסין ולצדקות י"ב חודש הא קדמייתא ליטול עוד הוא ליתן מהו לפסין ולצדקות י"ב חודש בשכר סופרים ומשנים:

הלכה ז משנה מי שיש לו מאתים זוז לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני. היה לו מאתים חסר דינר אפילו אלף נותנין כאחת הרי זה יטול. היו ממושכנין בכתובת אשתו או לבעל חובו הרי זה יטול. אין מחייבין אותו למכור את ביתו ואת כלי תשמישו:

גמרא חד תלמיד מן דרבי היה לו מאתים זוז חסר דינר והוה רבי יליף זכי עמי' חד לתלת שני מעשר מסכנין נותן לו צדקה (מע"ע) אחד לג' שנים עבדון ביה תלמידוי עינא בישא ומלון לי'. אתא בעי מזכי עימי', רצה רבי לתת לו א"ל רבי אית לי שיעורא. אמר זה מכת פרושים נגעו ביה! רמז לתלמידיו ואעלוני' לקפילין tavern וחסרוניה חד קרט וזכה

עימי' היאך מה דהוה יליף

משפחת אנטבילא היתה בירושלים והיתה מתייחסת של ארנן היבוסי פעם אחת פסקו להן חכמים שש מאות ככרי זהב שלא להוציאן חוץ לירושלים. דהוון דרשון בשעריך לרבות ירושלים. והתני מעשה בהלל הזקן שלקח לעני בן טובים סוס אחד להתעמל בו ועבד לשמשו. שוב מעשה באנשי גליל שהיו מעלין לזקן א' ליטרא בשר ציפרין בכל יום ואפשר כן אלא דלא הוה אכיל אלא עם חורנין

תני משתמש בכלי זהב נותנין לו כלי כסף. כלי כסף נותנין לו כלי נחושת כלי נחושת נותנין לו כלי זכוכית.

#א"ר מנא כלי נחשת וכלי זכוכי' בגופיהן. איס משתמש בהן-אין מורידין אותו

והתני היה משמש בכלי מילת נותנין לו כלי מילת! כאן בגופו דבר המכסה גופו כאן כשאינו גופו.

חד מן אילין דנשיותא איתנחת מן ניכסוי מן בית הנשיא, ירד מנכסיו והוון זכין לי' במאן דחסף כלי של חרס והוא אכיל ומותיב והיה אוכל ומקיא א"ל אסיא עיקר תבשילא לא מן גו לפסא הוא?! אמר לו הרופא, עיקר האוכל בא מקדירה(של חרס!) אכול מן לפצא התחיל לאכול מן הקדירה!

עד כדון בבעל חוב שהוא דוחק אפי' בבע"ח שאינו דוחק? נישמענא מן הדא היו ממושכנין לכתובת אשתו או לבע"ח ודא איתתא לאו כבע"ח שאינו דוחק הוא?! אין מחייבין אותו למכור

אמר רבי חנינ' צריך שיהיו לו שני עטיפין אחד לחול ואחד לשבת. מ"ט? (רות ג) ורחצת וסכת ושמת שמלותיך וכי ערומה היתה? אלא אלו בגדי שבתה. כד דרשה ר' שמלאי בציבוריי' בכון חבריי' לקובלי', אמרו ליה רבי כעטיפתינו בחול כן עטיפתינו בשבת... א"ל אעפ"כ צריכין אתם לשנות לשבת מן הדא ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך:

(שם) וירדת הגורן וירדתי כתיב אמרה לה זכותי תרד עמך. וערטילא הוות?! אלא אמרה לה לבוש מאנך דשובתא:

הלכה ח משנה מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן בהן הרי זה לא יטול

וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שצריך לבריות. וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס לאחרים משלו ועל זה נאמ' (ירמיהו יז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. וכן דיין שדן דין

אמת לאמיתו וכל מי שאינו לא חיגר ולא סומא ולא פיסח ועושה עצמו כאחד מהן אינו מת מן הזקנה עד שיהא כא' מהן שנאמר (משלי יא) דורש רעה תבואנו. ונאמר (דברים טז) צדק צדק תרדוף וכל דיין שלוקח שוחד ומטה את הדין אינו מת מן הזקנה עד שיהא עיניו כהות שנאמר (שם) ושחד לא תקח כי השוחד יעור עיני חכמים וגו':

גמרא הדא אמרה חמשין דעבדן טבין מן מאתים דלא עבדין:

המסמא את עינו והמקפח את שוקו והמצבה את כריסו אינו נפטר מן העולם עד שיהא לו כן

שמואל ערק מן אבוי אזל וקם ליה בין תרין צריפין דמיסכנין שמע קולהון אמרין בהדין אגנטין dishes אנן אכלין יומא דין באגנטין דדהבא ובאגניטן דכספא אנן אכלין?.. עאל ואמר קומי אביו א"ל צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהם! דלמא ר' יוחנן וריש לקיש עלון מיסחין בהדין דימוסין דטבריא פגע בון חד מסכן אמר לון זכין בי תן לי "לדקה"! א"ל מי חזרון כשנחזור מרחילה מי חזרון, אשכחוני' מית. אמרו הואיל ולא זכינין ביה בחייו ניטפל ביה במיתותיה. כי מיטפלון ביה אשכחון כיס דינרי' תלוי ביה אמרו הדא דא"ר אבהו א"ר אלעזר צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהן שאילולי הרמאין שבהן היה אחד תובע צדקה מן האדם ולא נותן לו מיד נענש

אבא בר בא יהב לשמואל בריה פריטין דיהא פליג למסכינייא, נפק ואשכח חד מסכן אכל קופד ושתי חמר, עאל ואמר קומוי אבוי... א"ל הב ליה יתיר, דנפשיה מרתי. רבי יעקב בר אידי ורבי יצחק בר נחמן הוון פרנסין והוון יהבון לר' חמא אבוי דר' אושעיא חד דינר והוא יהב ליה לחורנין. רבי זכריה חתני' דר' לוי היו הכל מליזין עליו אמרו דלא צריך והוא נסב כד דמוך נפטר בודקין ואשכחון דהוה מפליג ליה לחורנין. רבי חנינא בר פפא הוה מפליג מצוה בליליא. מחלק לדקה בלילה חד זמן פגע ביה רבהון דרוחי' שר הרוחות א"ל לא כך אולפן ר' (דברים יט) אל תסיג גבול רעיך! א"ל ולא כן כתיב (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף! והיה מתכפי מיניה וערק מן קמוי

א"ר יונה אשרי נותן לדל אין כתיב כאן אלא (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל הדא דמסתכל במצוה היאך לעשותה כיצד היה ר' יונה עושה? כשהיה רואה בן טובים שירד מנכסיו היה אומר לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר טול ואת פורע, מן דהוה נסב ליה א"ל מתנה

א"ר חייא בר אדא אית הוו סבין ביומינו, היו זקנים במקומינו מאן דהוה יהב לון מבין ריש שתא לצומא רבא הוו נסבון מן בתר כן לא הוו נסבון אמרי דשותן גבן הסנה אצלנו

נחמיא איש שיחין פגע ביה ירושלמי א' א"ל זכה עמי חדא תרנגולתא א"ל הילך טומיתא מטבע וזיל זבין קיפד בשר ואכיל ומית אמר בואו וספדו להרוגו של נחמיא

נחום איש גם זו היה מוליך דורון לבית המלך, פגע ביה מוכה שחין א' א"ל זכה עמי ממה דאית גבך, א"ל מי חזר, חזר ואשכחוניה ומית, והוה אמר לקיבליה עיינוהי דחמונך ולא יהבון ליך יסתמיין, ידים דלא פשטן למיתן לך יתקטעון, רגליי' דלא רהטן מית' ליך יתברון, ומטתי' כן, סליק לגבי' ר"ע א"ל אי לי שאני רואה אותך כך, א"ל אי לי שאני אין רואה אותך בכך. א"ל מה את מקללני? א"ל ומה את מבעט ביסורין.

ר' הושעיא רבא הוה רביה דבריה חד סגי' נהורא, והוה יליף אכל עימי' בכל יום. ר"ה היה רגיל לאכול עימו (בבית הסגי נהור) חד זמן הוו ליה אורחין לר"ה ולא מטא מיכול עימיה. ברומשא סליק לגביה, א"ל לא יכעס מרי עלי בגין דהוה לי אורחין, ולא בעי' מבזיי' איקרי' דמרי, ???שיתבזה בפני האורחין בגין כן לא אכלי' עמך יומא דין. א"ל את פייסת למאן דמתחמי ולא חמי, דין דחמי ולא מתחמי יקבל פויסך. א"ל מנא לך הא? א"ל מראב"י. דראב"י על חד דסגי' נהורא לביתיה יתב ליה ראב"י לרע מיניה, ישב ראב"י למטה ממנו אמרון אילולי דהוא בר נש רבא לא יתב ליה ראב"י לרע מיניה, עבדין ליה פרנסה דאיקר, אמר להו מהו הכין? אמרו ליה ראב"י יתיב לרע מינך! וצלי עלוי הדא צלותא: אתה גמלת חסד למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי יקבל פויסך ויגמול יתך חסד

דלמא מעשה ר' חמא בר חנינא ור' הושעיא הוון מטיילו באילין כנישתא דלוד א"ר חמא בר חנינא לר' הושעיא כמה ממון שיקעו אבותי כאן א"ל כמה נפשות שקעו אבותיך כאן לא הוון בני נשא דילעון באורייתא?!

ר' אחא בשם ר' חנינא כיני מתני' כל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל הרי זה שופך דמים ואסור להתרחם עליו על נפשיה לא חיים על חורנין לא כ"ש. וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שיצטרך לבריות. וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס לאחרים על זה נאמר ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו:

פרק א

הלכה א משנה הקלין שבדמאי הקלו חכמים שאין צריך לנהוג תורת דמאי במינים אלו (כשלוקחן מע״ה) השיתין תאיני-יער והרימין jujube והעוזרדין Hawthorn berry ובנות שוח תאינים-לבנים ובנות שקמה Sycamore figs ונובלות התמרה מה שנושר מאליו מן התמר והגופנין fennel והנצפ' Thorny capers, וביהודא האוג sumac וחומץ והכוסב' coriander. ר' יהוד' אומ' כל השיתין פטורו' חוץ משל דיופרא שטוענין פירות פעמיים בשנה, וכל הרימין פטורין חוץ מרימי שיקמונה שם עיר, וכל בנות שיקמה פטורות חוץ מן המוסטפות שמתבשלין ונפתחין על האילן:

גמרא אמר רבי יוחנן לפי שרוב מינין הללו אין באין אלא מן ההפקר לפיכך מנו אותן חכמים =פטורין מן המעשר. ר״ש בן לקיש אומר לא שנו אלא דמאי אבל ודאי שיודע בוודאי שלא עישרן המוכר חייבין רבי יוחנן אמר לא שנייא בין דמאי בין ודאי פטורין. וקשיא על רבי יוחנן לא שנו במשנתינו נאמרה רק שהקלו בדמאי אלא דמאי אבל ודאי חייבין?

אמר רבי לא לפי שבכל מקום ומקום לא חשיב אלא דמאי והכא לא אתינן אלא ודאי לא רצה התנא לשנות מכמה מקומות ששונה דמאי (ובאמת אף וודאי פטור). מתניתא מסייע לר״י מכזיב ולהלן פטור דחשיבא כחו״ל מן הדמאי ושנייא היא מכזיב להלן בין דמאי בין ודאי?! אוף הכא לא שנייא בין דמאי בין ודאי.

מתניתא פליגא על ריו״ח. אם היו נשמרים חייבין. עיקרן לא מן ההפקר הן באין?! אלמא אפילו מיעוט נשמרין, חייב! [כר״ל] פתר לה אחר רוב נשמרים ה״ק אם ר ו ב נשמרים, חייב.

איתא חמי אם הרוב משמרין ד״ה חייבין, בין דמאי בין ודאי דהכי תנן במתניתין. אם אין הרוב משמרים, ד״ה פטורין בין דמאי בין ודאי דל״ה למיעוטא. מחצה על מחצה מכשירין 10 (ספק חיוב-לחומרא) לית יכיל דתנינן מחצה על מחצה דמאי! אמר רבי זירא מפרש והולך במה פליגי ריו״ח ור״ל לא סוף דבר הקלין שבדמאי אלא אפילו דמאי עצמו: נכנס לעיר שרובה עכו״ם רוב בעלי השדות הם עכו״ם=לא מעשרין ספק רוב משמרין ספק אין הרוב משמרין אותו המין שמוכר, ד״ה פטורין בין דמאי שלקחו כעת מע״ה שאפשר שעישר בין ודאי. נכנס לעיר שרובה ישראל בעלי השדות הם עמי-הארץ ישראל ספק רוב משמרין ספק אין הרוב משמרין, ד״ה חייבין בין דמאי בין ודאי המוכר וודאי לא עישרן. ספק רוב עכו״ם ספק רוב ישראל נמצא שא״א להכריע בגורם זה ספק רוב משמרין ספק אין הרוב משמרין, מחלוקת ר״י ור' שמעון בן לקיש לר״ל פטור רק דמאי, לריו״ח אפילו וודאי.

אילו הן השיתין? ר״ש בריה דרבי אבא אמר אילו שהן יוצאות מתחת העלין תאנים היוצאות מתחת לעלים וגרועים הם הבכורות והמסייפות מוקדמות או מאוחרות מדיי הרי אלו פטורות ואילו הן הבכורות עד שלא הושיב שומר עליהן. ובשומר הדבר תלוי?! אמר רבי יוסי כשאין בהן כדי טיפול שומר. ואילו הן המסוייפות: משיקפלו המקצועות. ר׳ לעיי אמר משום רבי אליעזר הבכורות הרי אלו חייבות מפני שהן בחזקת משתמרות. ר׳ יוסי בן חלפתא אמר השיתין שבציפורין הרי אלו חייבות מפני שהן בחזקת משתמרות.

נסתייפו התאיני׳ והוא משמר שדהו מפני ענבים, ענבים והוא משמר שדהו מפני הירק, אם נכנס הוא הפועל והאוכל המסויפות וב״ה מקפיד עליו אסורות משום גזל. עולא ב״ר ישמעאל בשם רבי יוחנן סיפרו העובדא רבי ורבי יוסי ב״ר יהודא נכנסו לוכל במסוייפות וצווח בהן השומר ומשך ר״י בר״י את ידיו מהן, אמר לו: רבי! אכול! שכבר נתייאשו הבעלים מהן. רבי יוחנן בעי, צווח, ואת אמר הכין! השומר עומד וצווח, ואיך אומר רבי, אכול אמר רבי יונה יאות הוא מקשי! והא מתניתא פליגא הסיאה והאיזוב והקורנית calamint, marjoram, Savory ציורים יבאו במקומם שבחצר אם היו נשמרין חייבי׳. אם בגינה אפי׳ נשמרין פטורי׳! אלמא בטלה דעתו כיון דרובן אינן מקפידין תמן יכול הוא לומר לו הרי כל העולם כולו לפניך אינך צריך לשמור מינין אלו כי כל השדות מלאין מזה ברם הכא כלכלה אחת היא ואני משמרה לבעל מלאכתי בעל השדה

תני רבי יוסי ב״ר יהודא הנובלות הנמכרות עם התמרים הרי אילו חייבות דמוכח שאינן מהפקר. מה שתי קופות זו בצד זו או שתי קופות זו על גב זו? לא שניי׳ היא זו בצד זו והיא זו על גב זו, אלא כי אנן קיימין במעורבות רק במעורבות ממש, מחייבין גם הנובלות. כשהטילו שאור או כשלא הטילו שאור? רבי מנא אמר כשהטילו שאור אנן קיימין דווקא כשכבר נתבקעו הנובלות,מחייבין במעורבות אם כשהטילו שאור בפני עצמן יהו חייבות! דהסוגים הן לית יכול, דאמר רבי יוחנן מפני שרוב המינין האילו באין מן ההפקר לפיכך מנו אותן חכמים.

רבי חנינא אמר כשלא הטילו שאור אנן קיימין דווקא אז פוטרין הנובלות(כשהן בפנ״ע) אם כשלא הטילו שאור אפילו במעורבות יהו פטורין! לית יכיל דאמר רבי ישמעאל ב״ר יוסי משום אביו אשכול שביכר בו גרגיר יחידי כולו חיבור למעשרו׳. רבי יוסי ב״ר בון אמר ר״ז ורבי הילא חד אמר כהדין וחד אמר כהדין. וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא את שהטילו שאור חייבות אפילו בפנ״ע ושלא הטילו שאור פטורות אפילו מעורבות.

והגופנן: שמירה Dill/fennel. מה בין יהודא בין

גליל? מן מה דמתלין לה מתל בגלילא שומרה, שמר מרה?! מאן מתל לך עם תבלייא! הדא אמרה בגליל פטור וביהודא חייב המשל אומרת: השמור ישמרך בעלך?! מי נתן לך מקום בין התבליניך? (כי בגליל היו מצוי בכל מקום). כוסברה: כוסברתה. מן מתליך עם תבלייא הדא אמרה בגליל חייבת וביהודה פטורה.

תניא אמר רבי יהודה בראשונה היה חומץ שביהודה פטור מן המעשרות שהיו עושין יינן בטהרה לנסכי' ולא היה מחמיץ והיו מביאין מן התמד תרלניס וזג ששורין במים ועכשיו שהיין מחמיץ חייב דחיישי' שמא מן יין הוא.

מחלפא שיטתיה דר' יהודא דתנינן תמן המתמד ונתן במים במידה ומצא כדי מידתו פטור ממעשר ורבי יהודא מחייב. וכא ברייתא דלעיל הא אמר הכין! אמר רבי לא בראשונה היו ענבים מרובות ולא היו חרצנים חשובות והיו הפקר ועכשיו שאין ענבים מרובות חרצנים חשובות.

ר' הונא א"ר ירמיה בעי לית הדא פליגי על ר' יוחנן בריש הלכה וירבו כל הרימים שסביבות עיר שקמונה על רימי שקמונה ויהיו פטורין. א"ר יוסי תיפתר במקום שרוב משמרין. רבי יוסי ב"ר בעי ואין כל העולם לפניו וירבו כל הרימין שבעולם על רימי אותו המקום ויהיו פטורים!

הלכה ב משנה הדמאי אין לו חומש פטור מלהוסיף חומש כשפודה מע'ש של דמאי (שחייבין להפריש מע'ר-כדי ליקח תרו'מ, ומע'ש-שפודהו על כסף) ואין לו ביעור אינו חייב לבער בע'פ של שנה הרביעית, אם נשאר ממע"ש שהפריש, ונאכל לאונן, ונכנס לירושלים ויוצא ולא אמרינן 'קלטוה מחילות' ואסור להוציא, ומאבדין את מיעוטו בדרכים מותר לאבד מקצתו מפני טורח הדרך, ונותנו לעם הארץ ואוכל כנגדו, ומחלל אותו כסף על כסף ונחושת על נחושת כסף על נחושת ונחושת על פירות. ויחזור ויפדה את הפירות אפילו זה התירו דברי ר"מ, וחכמים אומרים יעלו הפירות ויאכלו בירושלים:

גמרא לא יוחנן כ"ג העביר הודיית מעשר?! דמימיו, לא נהגו לבער העבירן שלא יתוודו שלא הפרישו הכל כמצוותה הא לבער צריך לבער. ובודאי אבל בדמאי אין צריך לבער.

תני נאכל מע'ש של דמאי באנינה ואינו נאכל בטומאה. מה בין אנינה מה בין טומאה? אמר רב נחמן טומאה מצוי' אנינה אינה מצוי', גזרו על דבר שהוא מצוי ולא גזרו על דבר שאינו מצוי. אמר ר' יוסי אפילו כספק טבל לא עשו אותו אילו בספק טבל ספק ניתקן מ"ש ספק לא ניתקן שמא אינו אסור לאונן?! אם מפריש מע'ש מחמת ספק-וודאי דאסור לאונן ברם הכא מותר לאונן.

תמן תנינן התרומה ותרומת מעשר של דמאי זר האוכלן משלם קרן חומש והכא את אמר הכן! דדמאי פטור מחומש אמר ר"ז תמן תנינן תרומת מעשר של דמאי ברם הכא מ"ש של דמאי. א"ר אימי אין המשנה הזאת יוצאת ידי תרומת מעשר של דמאי המשנה כוללת אפילו תרו'מ של דמאי (דאין בה חומש) מאי כדון? תמן ר"מ [דמחמיר בעלמא במידי דרבנן] ברם הכא רבנן.

ר"ז אמר תירוץ אחר על הקושיא בשם רבנן בדין היה תרו"מ של דמאי שלא יפריש עליה חומש כשם שאין מוסיף חומש על מע"ש של דמאי, ולמה אמרו שיפריש? מפני גדירה. שאם את אומר לו שלא יפריש אף הוא אינו נוהג בה בקדוש'. בדין היה מעשר שני של דמאי שיפריש עליו חומש ולמה אמרו שלא יפריש מפני גדירו שאם את אומר לו שיפריש, אף הוא אינו מפריש כל עיקר!

רבי בון בר חייא בעא קומי רבי לא, למה לי דמאי אפילו ודאי! למה לי מיעוט אפילו רוב! ולא כן תני אין מביאין תרומה מן הגורן לעיר ולא מן המדבר ליישוב (אלא א"כ היתה במקום שהיה גוררתה מביאה ונוטל דמים מן השבט). א"ל ואינו מצוה להשיב אבידה?!

אמר ר' יוסי מצוה הוא להשיב אבידה בדבר מועט ואינו מצוה להשיב אבידה בדבר מרובה פירוש חדש: מיעוט=הוצאה מועטת ובודאי, אבל לא בדמאי א פ י ל ו בדבר מועט אינה מצוה להשיב אבידה דתנינן ומאבדין את מיעוטו בדרכים.

עד כדון כשאין בידו מעות היה בידו מעות שמא חייב לפדות מע'ש -אף שהיא מועט- על המעות, ולהעלות המעות? רבי ניחומי ברי' דרבי חייא בר בא אמר אבא היו לו מעות בדיסקיא ולא היה מחללו. אתיא דרבי חייא בר בא כר"ז דאמר לעיל דמשנתינו איירי במע'ש (לא בתרו"מ) והקילו גם על הפדיון ודרבי אילא שלא תירץ על קושיית ר' בון:משנתינו במעשר- לא בתרומה! כרבי אמי דפליג לעיל על ר"ז, ומוקי מתני' בתרו"מ.

[דבי רבי ינאי אמרי: פחות מאוכל כדינא מותר לאבדו. בפרוס, אבל בשלם עד גרוגרות. רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק בשלם עד כגרוגרות. בפרוס אפי' כמה מותר?! מה? פליגין כ האיש בא ריו"ח להקל בפרוס להתיר אפי' הרבה? ומשני,דאדרבה,מחמיר דאפי' פרוס אסור בגרוגרת? ר' מנא אמר בדא פליגין דבי ר' ינאי אמרי פחות מאוכל מותר לאבד בפרוס אבל בשלם עד גרוגרות רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק בין בפרוס בין בשלם עד גרוגרות.

רבי הושעיה בעי, מהו להפריש להפריש כל שהוא, ולאבד]

ונותנו לעם הארץ ויאכל כנגדו בדמאי. הא בודאי לא. שאין מוסרין ודאי לעם הארץ:

הלכה ג משנה הלוקח לזרע, ולבהמה, קמח לעורות, ושמן לנר, שמן לסוך בו את הכלים, פטור מן הדמאי. מן הכזיב ולהלן פטור מן הדמאי דהוי חו"ל (וה"ה ודאי). חלת עם הארץ ע"ה נותן חלה לכהן, א"צ להפריש ממנו תרו"מ ומע"ש, והמדומע נתערב תרומה בדמאי (חולין של ע"ה), ניתנת כולו לכהן ואינו חושש משום דמאי, והלקוח בכסף מעשר, שירי המנחות, פטורין מן הדמאי. ושמן ערב, בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין:

גמרא מכיון שלקחו לזרע, לא שנייא היא דבר שזרעו כלה היא דבר שאין זרעו כלה.

אמר רבי יוחנן ותני כן לקחן לזרע וחישב עליהן לאכילה באין נתחייבו מחשבה. לקחן לאכילה וחשב עליהן לזרע לא הכל ממנו א"י להפקיע חיובן:

תני אין זורעין טבל ואין מחפין טבל, אבל מחפין עם העכו"ם טבל מותר רק לסייע לעכו"ם בחיפוי טבל-לא זריעה. השוכח וזרע טבל, פטור. שכבר אבד. בדבר שאין דרכו להתלקט, אבל בדבר שדרכו להתלקט קונסין אותו שילקט אותו. בלא צמח, אבל אם צמח נעשה כדבר שאין דרכו להתלקט: רבי יוחנן כד הוה אכיל אפי' קופד אפי' ביעה הוה מתקן ריו"ח היה מתקן אפילו בשר או ביצה מפני חשש משקין של הירק שנבלע: אמרו לו תלמידיו לא כן אילפן רבי עשר תעשר את כל תבואת זרעך? דו חשש למשקין שיש בהן.

רבי ירמיה שלח לרבי זעירא חדא מסאנא סל של תאנים, וסמך ר' זעירא על ר' ירמי', ונכשל. דתאנים דלא מתקנא והוה רבי ירמיה סבר מימר: מה ר' זעירא מיכול דלא מתקנא! והוה רבי זעירא סבר מימר מה אפשר דרבי ירמיה משלחה לי מילא דלא מתקנא! בין דין לדין איתאכלת טבל. למחר קם עימי', א"ל: ההוא מסנאתא סל דשלחת לי אתמול מתקנא הוה? א"ל, אמרית מה רבי זעירא מיכל מילא דלא מתקנה. א"ל אוף אנא אמרית כן הוה, מה רבי ירמיה משלח לי מילא דלאו מתקנה. רבי אבא בר זבינא בשם רבי זעירא אמר אין הוון קדמאי בני מלאכים אנן בני נש ואין הוון בני נש אנן חמרין. אמר רבי מנא בההיא שעתא אמרין אפי' לחמרתיה דר' פינחס בן יאיר לא אידמינן אם ראשונים כמלאכים,אנו כבני-אדם.ואים הם כבנ"א, אנו כחמורים (וכשר"ז אכל טבל,הסקנו-דגרועים אנו מחמורים!) כהסיפור .

חמרתיה דר' פינחס בן יאיר גנבונה לסטיי בליליא עבדת טמורה החביאו אותה ג ימים אצלם, ולא טעמה כלום גבן תלתא יומין דלא טעמא כלום. בתר תלתא יומין איתמלכן מחזרתה למרה אמרין נישלחנה למרה דלא לימות לגבן ותיסרי מערתא נמלכו להחזירה לבעלים כדי שלא תמות ותסרח המערה. אפקונה אזלת וקמת על תרעת דמרה שוריית מנהקא הלכה ועמדה על פתח בעליה, והתחילה

צועקת אמר לון פתחין להדא עלובתא דאית לה תלתא יומין דלא טעימת כלום פתחין לה ועלת לה אמר לון יהבון לה כלום למיכל תיכל יהבין קומה שערין ולא בעית מיכל אמרו ליה רבי לא בעית מיכל. אמר לון מתקנין אינן אמרו לי' אין! אמר לון וארימתון דמיין. אמרו ליה ולא כן אילפן רבי הלוקח לזרע, לבהמה, קמח לעורות, שמן לנר, שמן לסוך בו את הכלים פטור מן הדמאי? אמר לון מה נעביד להדא עלבתא דהיא מחמר על גרמה סגין מה נעשה לעלובה הזו, שהיא מחמרת על עצמה הרבה, וארימון דמיין ואכלת:

תרין מסכינין אפקדון תרין סאין דשערין גבין רבי פינחס בן יאיר זרעון וחצדין ואעלון, בעין מיסב שעריהון אמר לון אייתון גמליא וחמריא וסבון שעריכון זרע וקצר ועייל, כשבאו ליטול פקדונם, אמר להם: הביאו גמלים...

רבי פינחס בן יאיר אזל לחד אתר, אתון לגבי' אמרו לי' עכבריא אכל עיבורן גזר עליהן וצמתון שרון מצפצפין בא למקום, שעכברים אכלו התבואה, גזר, ונאספו העכברים, והתחילו מצפצפין אמר לון ידעין אתון מה אינון אמרין? אמרו לי' לא. אמר לון אמרו דלא מתקנה, אמרו לי' עורבן הבטיחו לי שמכאן ולהבא תעשרו! וערבון, ולא אנכון ולא ניזוקו

מרגלי מן דמלכא סרקיא שם אומה נפלת ובלעת חד עכבר אתא לגבי ר' פינחס בן יאיר א"ל מה אנא חבר?! א"ל לשמך טבא אתית! גזר עליהון וצמתון, חמא חד מגבע ואתא ראה אחד שיש לו כעין גבעה בגבו, אמר גבי ההן ניהו וגזר עלוי ופלטה.

רבי פינחס בן יאיר אזל לחד אתר אתון לגבי' אמרו לי' לית מבועין מספק לן אין מי מעיינות מספקת לנו, אמר להם שמא אין אתם מעשרין וכו' אמר לון דילמא לא אתון מתקנן אמרו לי' עורבן וערבון ומספק להון

רבי פינחס בן יאיר הוה אזל לבית וועד הוה גיניי גביר נהר ששמו גיניי מתגבר, קרע אותו ועבר א"ל גיניי מה את מנע לי מן בית וועדא ופליג קומוי ועבר א"ל תלמידיו יכלין אנן עברין. אמר לון מאן דידע בנפשי' דלא אקיל לבר נש מן ישראל מן יומוי יעבור ולא מנכה מי שלא ביים מעולם בן-ישראל, יכול לעבור ולא יוזק

רבי בעי משרי שמיטתא רצה להתיר שמיטה, סלק רבי פינחס בן יאיר לגבי' א"ל מה עיבורי' עבידין שאל רבי לר"פ: איך התבואה, ביקש לרמז לו שאין מה לאכול וצריכין להתיר ? א"ל עולשין יפות! מה עיבוריא עבידין? א"ל עולשין יפות! כי יש עדיין משהו לאכול ואי"צ להתיר וידע רבי דלית הוא מסכמה עמי'. א"ל מישגח רבי למיכל עימי ציבחר בטל יומא דין? האם אתה רוצה לאכול עמי משהו, אחר צהרים? א"ל אין. מי נחית כאשר ירד ר"פ לאכול עם רבי חמא מולוותא דרבי קיימין ראה פרידות של בית רבי (והן מזיקין ואסור לקיימן) אמר כל אילון יהודאי זנין?! יהודים מקיימים דברים כאלו?! [אלמא יש להם פרנסה!!] אפשר דלא חמי סבר אפוי

מן כדון מאלו היהודים מספרנסין! איני רוצה לראות עוד פניו! והלך לו אזלין ואמרון לרבי, שלח רבי בעי מפייסתי' מטון בי גבי קרתי אמר בני קרתי קורבין לי שלח רבי שלוחים לפייסו, ואמר: בני עירי קרובים לי יותר! ונחתו בני קרתי' ואקפון עלוי הקיפוהו בני עירו (לא הניחו שלוחי רבי לקרוב) אמר לון רבי בעי מפייסתי' שבקוני' ואזול לון אמרו שלוחי רבי: רבי רוצה לפייסו, אז הניחום לקרוב, אמר בני דידי קורבין לי. נחתת אישתא מן שמיא ואקפת עלוי אזלון ואמרון לרבי אמר הואיל ולא זכינן נישבע מיני' בעלמא הדין ניזכי נישבע מיניה בעלמא דאתא ירד אש מן השמים והקיף את רפב"י, אמר רבי: לא זכינו בעולם הזה, נזכה לשבוע מפניו בעוה"ב:

רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן מעשה בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ולשבים פעם אחת היתה בתו עוברת לינשא ושטפה נהר והוון כל עמא עללין לגבי' בעיין מנחמתיה ולא קביל עלוי מתנחמה. עאל רבי פינחס בן יאיר לגבי' בעי מנחמתיה ולא קביל עלוי מתנחמה. אמר לון דין הוא חסידכון וכי זה הוא חסיד שמתרעם על מדת בוראו?!. אמרו ליה רבי כך וכך היה עושה כך וכך אירעין. אמר אפשר שהיה מכבד את בוראו במים והוא מקפחו במים. מיד נפל קול הברה בעיר באת בתו של אותו האיש. אית דאמרי בסיכתא איתערית נאחזה בקוץ ואית דאמרי מלאך ירד בדמות רבי פינחס בן יאיר והצילה. רבי חניני' בן דוסא הוה יתיב אכול בלילא שבת פחת פתורא קומוי אמרו לי' מהו כן א"ל תבלין שאלתי משכינתי ולא עשרתיו והזכיר תיניין נזכר התנאי (שיכולים להתנות מע"ש לעשר דמאי) ועלה השולחן מאיליו. רבי טרפון הוה יתיב אכול ונפיל פיתותא מיני' אמרי לי' מהו כן א"ל קורדם שאלתי ועשיתי על גבו טהרות.

יין קנה יין לצורך... למוריים, ויין לאלונטית, קטניות לעשותן טחינין, חייבים בדמאי ואין צורך לומר בודאי, הן עצמן שקונה מע"ה מוריים ואלונטית פטורין מן הדמאי. מה אנן קיימי'? אין כרבי, אפילו בדמאי יהיו חייבין! אין כר"א בר"ש, אפילו בודאי יהון פטורים! אלא כרבי אנן אמרין, בקלין שהקילו בדמאי.

יין לקילור קמח לעשותה מלוגמה חייבים בודאי, הן עצמן קילור ומלוגמא שלקחן מע"ה פטורים מן הודאי. הכא את אמר פטורים מן הודאי והכא את אמר פטורים מן הדמאי? כ מה בין רישא לסיפא? כאן על גב גופו הוא בטל, וכאן כיון שהוא נותנו הוא בטל. מלוגמא בטל מיד, אלונטית בטל רק אחר שנותנו לתוך הדבש ופלפלין [שיגרא דלישנא דסוף פירקין] והתני קילור של ע"ז אסור בהנייה! שנייא היא דכתיב ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. מה בינן לשמרי' של עכו"ם? אלו שמרים של עכו"ם שמא אינן אסורים בהנייה?! [הא שמרים שיבשו אין בהם משום הניית ע"ז]

מגזיב ולהלן פטור מן הדמאי: כזיב עצמה מה היא. תני גזיב עצמה פטורה מן הדמאי:

הלוקח מן החמרת בצור ומן המגורת בצידן פטור כזיב צור וצידן שלשתן חו"ל ופטורין ממעשרות, אך כזיב קרוב לא"י, צור הוא 20 מייל צפונה, 40 מייל צפונה=צידן. "חמרת" רגיל לבא ממקום רחוק, מגורה=אוצר של תבואה. רגילים לאצרו סמוך למקום גידולו. אם באו לצור חמרת, יש להניח שבאו ממקום רחוק, אבל "אוצר" מסתמא בא מא"י, והדין להיפך בצידן, חמרת יש לחשוש שבא ממקום רחוק=א"י, מגורה בא ממקום קרוב=חו"ל. חמר יחידי רגיל לבא ממקום קרוב, וע"כ חייב אף בבא לצור. הא מן המגורת בצור ומן החמר' בצידן חייב. מחמר יחידי בצור חייב.

חמרת יחידי שנכנס לצור דרך כזיב, אתי חמי! אילו עמדה לה בכזיב, פטורה. עכשיו שנכנסה לצור חייבת!!

אמר רבי יוחנן בשעה שגזרו הדמאי לא גזרו על דברי' הללו חלה, מדומע, מע"ש, שירי מנחות אמר ר' הושעיא אימת קדשי' עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן. וחלת עם הארץ: על דעתיה דרבי הושעיא בחלת ע"ה היא מתניתא, אבל חבר שלקח עיסה מעם הארץ והפריש חלתה לא חייב לתקן את "החלה" לפני שנותנו לכהן, דל"ש הטעם "אימת ע"ה", על דעתיה דרבי יוחנן היא הדא היא הדא. והמדומע על דעתיה דרבי הושעיא בפירות עם הארץ היא מתנית' שייך אימת ע"ה על המדומע, אבל חבר שלקח פירות מעם הארץ ונדמעו לא, על דעתי' דרבי יוחנן היא הדא היא הדא. מאי נפק מביניהן? סאה עולה מתוך מאה במקום שבטל תרומה בק', אבל חייב להעלות סאה על דעתי' דרבי יוחנן חייבת על דעתיה דרבי הושעיא פטורה תני וכולן שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלה מה שעשה עשוי על דעתיה דרבי יוחנן ניחא דאין סיבה מיוחדת לפטור דברים האלו על דעתיה דר' הושעיא מתוקנין ואת אמרת הכן?! מפני א' שאינו מתקן שאין אימת קדשי' עליו. תני וכולן שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלהן מה שעשה עשוי מפני א' שאינו מתקן:

הלקוח בכסף מע"ש..רבי בון בר חייא בעי קומי ר' זעירא עד כדון בכסף מעשר של דמאי, אפילו בודאי?

תני וכולן חלת ע"ה והמדומע... שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלהן מה שעשה עשוי. רבי אלעזר אמר חוץ משירי מנחות אף בדיעבד לא חיילא שם מע"ש או תרו"מ עליה רבי ירמי' אמר השאר =לקוח בכסף מעשר שני, פליגי תנאי אי חיילא שם תרו"מ עליה במחלוקת: רבי יוסי בעי היידן מחלוקת מה נן קיימין אין כר"מ היא מעשר היא שירי מנחות לא עשה ולא כלום לר"מ תרוויהו ממון גבוה, ולר"י תרוויהו ממון הדיוט! כרבי יהודא מה שעשה עשוי: אמר ר' מנא אזלית לקסרין ושמעית רבי חזקיה יתיב ומתני המקדש בחלקו בקדשי קדשים או בקדשים קלים אינה מקודשת

רבי אלעזר אומר ד"ה אף ר"י מודה דקדשים ממון גבוה ואינה מקודשת רבי יוחנן אמר במחלוקת ואמרית לי' מאן שמע ר' הדא מילתא? ואמר לי מן רבי ירמיה, ואמרית יאות רבי ירמיה דהוא שמע הדא דר"א ד"ה, הוא דאמר במחלוקת מכיון ששמע מר"א דלכו"ע קדשים ממון גבוה. נמצא דאף לר"י דמע"ש ממון הדיוט, קדשים הוי ממון גבוה, והיינו דקאמר "השאר במחלוקת", כלומר קדשים לכו"ע לא חייל, ומע"ש פליגי ביה ר"י ור"מ , רבי יוסי דלא שמיע לי' צריכה ליה הוא דאמר היידה מחלוקת אין כר"מ היא מעשר שני היא שירי מנחות לא עשה ולא כלום אין כרבי יהודא מה שעשה עשוי:

תני אמר רבי יודה: לא פטרו בית הלל אלא שמן של פלייטון שאין ניכר בו הצמח, משא"כ בוורד בלבד. אחרים אומרים בשם רבי נתן: מחייבין היו ב"ה בשמן וורד ווירדינון:

הלכה ד משנה הדמאי מערבין בו ומשתתפי' בו מברכין

עליו ומזמנים עליו ומפרישין אותו ערום ובין השמשות ואם הקדים מעשר שני לראשון אין בכך כלום שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב בדמאי ושהסורק נותן בצמר פטור מן הדמאי:

גמרא מפרישין אותו ערום שאינו טעון ברכה:
ובין השמשות הדא דתנינן ספק חשיכה ספק לא חשיכה: תני רבי חלפתא בן שאול מחללין דמאי במרחץ שאינו טעון ברכה הא ודאי טעון ברכה. רבי מנא בעי קומי רבי יודן. כיצד הוא מברך? אם היו פירות, על פדיון מעשר שני, אם היו מעות על חילול מ"ש.

אם הקדים שני לראשון אין בכך כלום בשעבר הא בתחילה לא. רבי בא בריה דרבי חייא בר ווא רבי חייא בשם רבי יוחנן מותר להקדים שני לראשון בדמאי. רבי יעקב בר אחא בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי לא יעשה ואם עשה מה שעשה עשוי.

מהו ליקבע שני במקום ראשון? עושה ראשון [ומפריש תרו"מ] ואותה הפירות ע ל מ ן שעשה ראשון, עושה שני [ופודה] [דהא בין כך אינו נותנה ללוי] רבי יוסי בן שאול אייתי ליה אריסי' פירי א"ל צא וקבע ראשון וחזר ואמר ליה צא וקבע שני. וחש לומר שמא קבע שני במקום ראשון? הדא אמרה שמותר לקבוע שני במקום ראשון

עולא בר ישמעאל בשם רבי יוחנן פוטר אדם את טבלו בסאה אחת של טבל. כיצד הוא עושה? מביא סאה אחת של טבל ועושה אותה שני ופודה אותה, וחוזר ועושה אותה תרומת מעשר למקום אחר.

##נחת עולא לתמן ואמרה בשם רבי יוחנן וחברון עלוי ירד לבבל ו"נתחברו עליו" להפריכו התיב רב ששת והא

מתניתא (7:6) פליגא: היו לפניו שתי כלכלות של טבל. ותני עלה: נוטל מן השניה שני תאני', ושני עישורים ועישורו של עישור. כדיי לתקן 10 תאנים, צריך ליטול 2 תאנים מן כלכלה השנייה [1 למע"ר, 1 למע"ש [ועישור ממנו לתרו"מ]] ויטול שני תאנים ויעשה אותן שני, ויפדה ויחזור ויעשם תרומת מעשר למקום אחר יפריש תאינה א ח ת לשם מע"ש, יחללנו, ושוב ישתמש בו להפרשת מע"ר!.

אמר רבי מנא ואין שני שבראשונה, טבול לראשון שבשניה?! איך מפרים מן השנייה תאינה לשם מעשר שני, הא תאינה הלזו, לא תוקן [שהרי תאינה ראשונה תיקן [מטבול-מעשר] ר ק את הכלכלה הראשונה [לא את תאינה הלזו שלוקח מן כלכלה השנייה]] אמר רבי חנניה תמן כרי שהוא טובל לראשון ולשני אין בעיה! ברם הכא, שני שנתקן מחמת ראשון, את חוזר ועושה אותו ראשון?! כאן יש בעייה אחרת לגמרי: איך משתמש בזו התאינה [שכבר הופקע ממנו דין מעשר ראשון—שהרי מיד כשהפרישו לשם מע"ש, הותר הוא עצמו באכילה, בלי ש ו ם תיקון אחר—-דזה דין של "היתר הקדמה"] לשם מעשר ראשון

שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב בדמאי. מה שהסורק נותן בצמר פטור מדמאי. מה בין זה לזה? זה על גב גופה בטל וכיון דגופו נהנה, חייב בדמאי וזה על גב צמר הוא בטל:

פרק ב

הלכה א משנה אלו דברים מתעשרין דמאי בכל מקום אף אם לוקחן בחו"ל, חייב לעשרן דמאי, דמסתמא גדילין מינין הללו בא"י הדבילה והתמרים והחרובין האורז והכמון.

האורז שבחוצה לארץ אם ידוע בסימניו שגדלה בחו"ל,פטורה אף במשתמש בא"י (דניכר הדבר היטב דמחו"ל היא) כל המשתמש ממנו פטור:

גמרא תמן תנינן שום בעל בכי ובצל של רכפה וגריסין הקילקין ועדשין המצריות פטורין מן המעשרות וניקחין מכל אדם בשביעית (דמינין אלו גדילין רק בחו"ל). המינין הללו ע"י שיש כיוצא בהן בא"י צרכו חכמים ליתן להן סימן. אבל האלצרין והפסטקין והאצטרובלין Pistachios & pine-nuts, ע"י שאין כיוצא בהן בארץ ישראל, לא צרכו ליתן להם סימן כל סוגים השונים באים רק מחו"ל, וכולן פטורין אין צורך לדעת איזה סוג היא .

אמר רבי אבין ה ד א מתניתא חילופא. חיוב המינין האלו ע"י שאין כיוצא בהן בחוצה לארץ צרכו חכמים למנותן משנתינו- מונה כל המינין שאין צורך לדעת סימנין מאיזה מדינה בא, דבאים רק מארץ וכולן חייבין . והא דבילה

בבוצרה. שחיקה היא. והא תמרין באלכסנדיא. דקיקין קטנים אינון. והא חרוב בביארי. גידוד מלא בליטות הוא. והא אורז בחולתא שם עיר בחו"ל אבתר הוא סומק ירוק,אדום-אבל בא"י לבנים הם הוא. הא כמון בקיפרוס. עקום הוא:

א"ר אלעזר לא שנו אלא הלוקח מן ישראל, אבל הלוקח מן העכו"ם וודאי לוקח תמרים מן העכו"ם מעשרן וודאי. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא הלוקח מישראל היא הלוקח מן העכו"ם, דמאי. רבי לעזר סבר מימר: רוב ארץ ישראל נתונה ביד עכו"ם בעלי הקרקע רובן עכו"ם, ואם גם המוכר הוא עכו"ם, מעולם לא בא ליד ישראל ויש לעשרן וודאי. רבי יוחנן סבר מימר: רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל. ואפילו יסבור ר' לעזר כרבי יוחנן רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל, רבי לעזר חש למעוט. כהדא סירקיא אוצר של חטים שהיא מסתפקת יום אחד מן האיסור נעשה אותו היום הוכח לכל הימים. רבי יוסי בעי מעתה גר שבא להתגייר אין מקבלין אותו אני אומר מעמון ומואב הוא. ונעשה אותו הגר הוכיח לכל הגרים!! אלא כיני הא: רבי לעזר סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד עכו"ם. ורבי יוחנן סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל.

ועוד מן הדא ר' זעירא שלח שאל לר' אלכסנדריא דצדוקא, אילין נקלווסין תמרים יפות הנמכרין ע"י עכו"ם דהכא, מה אתון משערין בהון? רוב מן העכו"ם או רובן מישראל? רובן גדילין בשדות עכו"ם ומעשרן וודאי רובן גדילין בשדות ישראל וחייב לעשרן רק דמאי, או א"ל לית אנן יכלין משערין בהון אלמא אי רובן מישראל, אפילו לוקחן מן העכו"ם מעשרן דמאי.

מתניתא מסייע לדין ומתניתא מסייע לדין.

מתניתא מסייע לרבי לעזר התגר ישראל הלוקח מן עכו"ם תגר, מעשר דמאי ואי"ל לעשר וודאי, אימתי בזמן שהתגר לוקח מן ישראל... בכל מקום דמאי [אימתי? בזמן שרוב מכנסו מישראל שלוקח יבולו אבל אם היה לוקח מן העכו"ם, ודאי]

מתניתא מסייע לר' יוחנן: תני רבי נחמיה אמר: אחד עכו"ם ואחד ישראל אחד כותי ואחד עם הארץ, פעמים שהוא לוקח מן העכו"ם פעם אחת מישראל דמאי אלמא אפילו התגר עכו"ם, וגם לפעמים לוקח מן העכו"ם, לא אמרי' רוב א"י נתונה ביד עכו"ם לחייבן וודאי.

התגר, בכל מקום, דמאי...לישייליה ממאן לקח!! רבי חייא בר אדא בעי קומי רבי מנא ממי לקח האיש הזה? נאמר, מישראל דמאי מן העכו"ם ודאי! תיפתר שהיה התגר עכו"ם, ועכו"ם וישראל מטיילין לפניו. איירי בתגר ג ו י [שאינו נאמן] ואיכא ספק השקול

התיב רב הושעיא והא מתניתא מסייע לרבי יוחנן

דתני אמר רבי יודא לא הוזכרו רימוני בדן וחציר גבע פירות חשובין, ונאמרה איזה הלכה בבית המדרש אודותן אלא שהן מתעשרין ודאי בכל מקום. מה אנן קיימין? אם בלוקח מישראל בהדא תנינן ודאי?! אלא כי אנן קיימין בלוקח מן העכו"ם, הא שאר כל הדברים דמאי! דווקא הני דחשובין ולא מעשרן בעל השדה היהודי אמר רבי שמואל בר רב יצחק בודאי אנן קיימין ובלוקח מישראל אנן קיימין ושפיר יש לדייק: הא שאר הדברים דמאי תיפתר שהיה אגרונימוס גוי ודוחק עליו להיות מוכר בזול שר ממונה לקביעת שער התבואה והתירו לו להיות מוכר טבלים ע"כ בפירות היקרים והחשובים, יש להניח שהשתמש ב"היתר" הזה והלוקח יחוש לעצמו:

איזהו התגר האמור לפני 4 פיסקאות כל שהביא ושנה ושילש רבי יונה בעי הביא ג' משואין כאחת אין זה תגר. זה אחר זה הרי זה תגר. רבי יונה בעי, למפרע הוא נעשה תגר, או מכאן ולהבא? מה נפק מביניהון, בא והתקין, אין תימר מכאן ולהבא, אין מעשר מזה על זה מה שהביא ראשון, וודאי (כבעה"ב גוי שמוכר). רבי מנא בעי הוא ובנו ופועלו מהו שיצטרפו לג' משואות כאחת ויהיה על כולם תורת "תגר" לעשרן דמאי. רבי יונה בעי ספינה הבאה מרומי כמה מינין יש בה, את רואה אותה כאלו אחת אם יש לחשב סוגים שונים ממין אחד, כג' מינים, לענין תגר?

הפירות לא הילכו בהן לא אחר הריח ולא אחר המראה ולא אחר הטעם ולא אחר הדמים אלא אחר הרוב אם רוב פירות מאותו המין באו ממקום פטור—אע"פ שיש "סימנין" אחרין לחיוב—פטור רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אם היה יין כגון יין חדש ויין ישן הלכו בו אחר הטעם

א"ר מנא אזלית לקיסרין וחמיתון נהיגין בהדא דבילתא שוריי. שאלית לרבי יצחק ב"ר אליעזר ואמר לי כך נהג זוגא שוריי. רבי יצחק ב"ר אליעזר בשם זוגא דקיסרין כל דחמי מיא כל שרואה את המים יש לנהוג היתר בדבילה שוריי. אית דבעי מימר עד מגדל מילחא. ואית דבעי מימר עד מערת טלימון: אמר רבי אבא מרי מיליהון דרבנן אמרי: כל המינין אסורין בקיסרין החיטים הפת והיין והשמן והתמרים האורז והכמון ולא פרשינן דבילה! בגין דתניתא כבר שנה במשנתינו דבילה מתעשרת בכ"מ, להכי שייריה!. והא תנינן אורז וכמון ופרשתנון! הוי שייריה היא הרי ברייתא חוזרת ומונה כל הדברים, ושייר דבילה, אלמא דווקא שייריה.

הרי אלו בשביעית היתר. בשאר שני שבוע דמאי. הרי אלו בשביעית היתר סיומא דברייתא: מינין הנ"ל מותרין בשביעית ויהיו בשביעית שביעית! ניחוש שבאין מפירות שביעת שנזרעו באיסור! שביעית, ישראל משמטין ועכו"ם פטור, וישראל ועכו"ם רבים על כותיים. בשאר שני שבוע דמאי, ויהו וודאי? ישראל מתקנין ועכו"ם פטורין, ישראל ועכו"ם רבים על כותיים.

עד היכן קיסרין? פונדקא דעמודא פונדקא דטיבתא עד כפר סבא וצירן, ודאי כקיסרין לענין היתר דבילה. בולבסין בצלים הנמכרין בקיסרין הרי אלו אסורים מפני שרובן באין מהר המלך. רבי חייא בר אבא אמר בלבנין. ורבנן דקיסרין אמרי באדומין.

רבי זעירא רבי חייא בשם רבי יוחנן רבי התיר בית שאן מפי יהושע בן זריז בן חמיו של ר' מאיר. שאמר אני ראיתי את רבי מאיר לוקח ירק מן הגינה בשביעית. והתיר את כולה. א"ר זעירא הדא אמרה אסור לבר נש למיעבד מלה בציבורא. אני אומר אותה הגינה היתה מיוחדת לו, לא של איש אחר החשוד על עבודת קרקע בשביעית והתיר את כולה?!

רבי התיר בית שאן, רבי התיר קיסרין, רבי התיר בית גוברין, רבי התיר כפר צמח, רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד, ואי"צ להמתין בכדי שיעשו והיו הכל מליזין עליו. אמר להו באו ונידיין! כתיב וכיתת נחש הנחושת. וכי לא עמד צדיק ממשה עד חזקיהו להעבירו?! אלא אותה עטרה הניח לו הקב"ה להתעטר בה. ואנו העטרה הזאת הניח הקב"ה לנו להתעטר בה!

רבי יהושע בן לוי היה מפקד לטלייא לא תיזבין לי ירק אלא מן גינתא דסיסרא עכו"ם, וס"ל יש קנין להפקיע, קא עימי' הזכור לטוב אליהו הנביא אמר לו שזה היה שייך ליהודי, וגזלו עכו"ם א"ל זיל אומר לרבך לית הדא גינתא דסיסרא! דיהודא הות, וקטלו, ונסבי' מיניה. ואין בעית מחמרא על נפשך, אשתרי לחברך דרבי כבר התירו.

רבי יוסי דכפר דן בשם רבי בן מעדיה המינין האסורים שחייב לעשרן בבית שאן: הקצח והשימשום והחרדל והשום הבולבוסין האפונים השחורים ובצלים הנמכרים ובני המדינה בצלים הגדולים סמוך לעיר הנמכרים במידה ופול הנאגד בשיפה, מינתה הנאגד בפני עצמה,

והאסטפניני **Kind of turnip** לעולם. וקפלוטות מין כרוב מן עצרת עד חנוכה. [אמר רבי זעירא מן העצרת עד חנוכה איסור רבה על ההיתר באין ממקום חיוב, מן החנוכה עד העצרת ההיתר רבה על האיסור. ולענין ספיחין: מראש השנה עד חנוכה אסור ספיחין דגדלין בא"י גופא, מן חנוכה עד עצרת היתר ספיחין חזקה שגדלו בבית שאן-ואין בהן איסור שביעית מן העצרת עד ראש השנה, צריכה]

הקישואין והדלועין והאבטיחים ומלפפונות והיין והשמן ותמרין אפסיות וי"א אף התורמסין ופתחלה י"א "תחלה"= שחליים הרי אלו בשביעית שביעית דוודאי באו מחוץ לבית שאן. בשאר שני שבוע מה? רבי יונה אמר דמאי. רבי יוסי אמר ודאי. ולא פליגין מה דרבי יונה אמר דמאי, בלוקח מן הבלנקי' רוכל הנושא פירות ומוכרן ומה דר' יוסי אמר ודאי, בלוקח מן הגינה.

עד היכן יש קולא דבית שאן? פרשתא וריצפתא ונפשא דפגוטי עד כפר קרנים וכפר קרנים כבית שאן. ר' יונה בשם ר"ש בן זכריה המינין האסורים בפניים עיר שלא כבשוה, אבל חזקת פירותיה מא"י: האגוזים והאורז והשומשמין ופול המצרי. גמליאל זוגא אמר אחיניות הבכורות דורמסקין הממהרות להתבשל. אמר רבי יונה הדא דתימר מתרנגול קיסרן ולמעלן, אבל מתרנגול קיסרן ולמטן, כארץ ישראל היא.

מינים האסורין בפניים רבי יונה בעי היתה שדהו זרועה ירק ובא ומצאה אורז, ירק מותר ואורז אסור?! אורז מלמעלן וירק מלמטן, ירק מותר ואורז אסור?!

אבל רוב השדות הללו סביבות פניים אין עושות המינין הללו. ואפילו תימר רוב השדות הללו עושות מינין הללו,רוב המינין הללו אינן באות אלא מן האיסור מאמצע א"י.

תנא האורז שבחולת אנטוכיא מותר במקומו רק כשלוקחו שם וכולן יודעים שגדל שם (במקום היתר) שאינו בא מא"י. רבי לעזר ב"ר יוסי התיר עד בירות. רבי יונה בעי וכמדתה לכל רוח האם אורז מותר גם במקומות הרחוקים מאנטוכיא כמדת רוחק בירות? ?

אילו עיירות אסורות יש קדושת שביעית בתחום צור: שצת ובצת ופי מצובה עלייתה וחנותה תחתייה ובית כריא וראש מנא ואמון ומזי שמות עיירות שכבשוהו עולי בבל. אמר רבי מנא הדא דאת אמר בראשונה. אבל עכשיו יש סוסיתה עיינש ועין תדע ורם ברין ועיון ויערוט וכפר וחרוב ונוב והכפיה וכפר צמח. רבי התיר כפר צמח. רבי אימי בעי ולא ממעלי מסין הן לשלטון שבא"י ? סבר ר' אימי ממעלי מסין כמי שנתכבשו. אילו עיירות שהן מותרות בתחום צור: נכי צור וצייר וגשמיו וזיזין ויגדי חמס ודבב חרבתיה וכרכב דבר חזרג.

חד טעין דצמוקין לעניין שביעית עאל לטבריא שאל גמליאל זוגא לרבי בא בר כהנה אמר לו אין כל ארץ ישראל עשוי משאוי אחד של צמוקין. ואין כל ארץ ישראל עשוי משאוי אחד של צמוקין?! אלא כן אמר ליה אין מקום בארץ ישראל עושה משאוי אחד של צמוקין ובוודאי מחו"ל בא . חד בר נש אייתי חדא אשפלה בצל גדול דקפלוטין leek לרבי יצחק בר טבליי שאל לרבי יוסה. א"ל פוק שאל לחנניה בן שמואל דתנייתא, נפק ושאל לי', א"ל מתניי' לא יחמי לי, שמועה אמר לי איני יודע משנה, רק שמעתתא. דאמר רבי ייסא בשם רבי יוחנן איתפלגין רבי ור"א בר"ש חד אמר אמר מקומו. חרנה אמר אחר מעמדו. רבי אבהו אמר. רבי אמר אחר מקומו. והורי ליה כהדא דר"א ב"ר שמעון אחר מעמדו. הדא דתימא באילין אשפלתא. ברם באילין טוענייא כל עמא מודיי אחר מקומו פליגי אי אזלינן אחר מקום "היתר" ש"עומד" עכשיו, או ממקום שרוב מין זה גדל-אבל במשא גדול לכו"ע אחר "מקומו".

היה מקומו ומעמדו היתר והוא עתיד להעבירו דרך איסור אותו האיסור כמי שלא העבירו. רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי לא כן אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן רבי וחבירו הלכה כרבי. ואמר רבי יונה ואפילו רבי אצל ר"א בר"ש מקל ריו"ח כר"א בר"ש ולמה? א"ל מה את בעי מרבי יוחנן? ר' יוחנן כדעתי' דר' יוחנן אמר קל הקילו בשביעית שהיא מדבריהם. אית דבעי מימר: נצטרפה דעתו של ר' יוחנן עם ר"א בר"ש, וירבו על רבי:

הלכה ב משנה **המקבל עליו להיות נאמן** שאין על פרותיו תורת דמאי. **מעשר את שהוא מוכר. ואת שהוא אוכל. ואת שהוא לוקח. ואינו מתארח אצל עם הארץ.**

רבי יהודה אומר: המתארח אצל עם הארץ נאמן. אמרו לו: על עצמו אינו נאמן, כיצד יהא נאמן על של אחרים?!

גמרא מה שהוא לוקח- על מנת לאכול. והא תנינן את שהוא אוכל? אלא את שהוא לוקח- ע"מ למכור. והא תנינן את שהוא מוכר? אלא את שהוא לוקח- ע"מ למכור. את שהוא מוכר- מפירות מכנסו.

תני אמר רבי יודה: מימיהן של בעלי בתים לא נמנעו להיות מתארחין אצל בעלי בתים חביריהם, אעפ"כ נוהגין בפירותיהם מתוקנין לתוך בתיהן.

פליגי אמוראי בדברי ר' יודא **אמר רבי יונה: חברין אינן חשודין לא לאכול** ומסתמא התארח ולא אכל!! **ולא להאכיל.** אמר רבי יוסה: חבירין חשודין לאכול, ואינן חשודין להאכיל.

מתני' פליגא על רבי יוסה [החשוד על דבר אחד, חשוד על הכל דברי ר"מ] וחכ"א אינו חשוד אלא על א ו ת ו דבר בלבד!!

מיליהון דרבנן מסייעין על רבי יוסה: דאמר רבי חנינא רבי ייסא בשם רבי יוחנן: לא אמר ר' יודה דשרי להתארח אצל מי שמתארח אצל ע"ה... **אלא בסוף** בדיעבד **אבל** בתחילה אוף רבי יודה מודי. אין תימר חברין אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל, מה בין בתחילה מה בין בסוף? לישתרי לכתחלה!

תני המקבל עליו להיות נאמן חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו. החשוד על דבר אחד חשוד על הכל. רבי יודה אומר אינו חשוד אלא על אותו דבר בלבד: תני הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות. תניתה רבי ינאי בי ר' ישמעאל ואמר טעמא הדא דתימר במתארח **אצלו** הקילו לסמוך על "נאמנות" בעלמא **אבל ברבים** שיהא פירותיו בחזקת מתוקנין **אינו** נאמן עד שיקבל עליו ברבים.

רבי זעירא רבי יסא בשם רבי יוחנן: אפילו חבר ששלח לחבר, צריך לעשר המקבל [ואין לו לסמוך שכבר נתעשר]. ר"ז בעי קומי רבי יסא, כגון אני לרב שמואל בר רב יצחק, ורבי שמואל בר רב יצחק לי? א"ל מה את בעי מרבי שמואל בר רב יצחק דכל מה דהוא אוכל משוקא הוא אכל אין לו תבואה משלו, רק קונה מן השוק וממילא פשיטא דמעשרן מיד שהרי מקח קובע

הוא נאמן ואשתו אינה נאמנת, לוקחין ממנו ואין מתארחין אצלו. אבל אמרו הרי כדר עם הנחש בכפיפה. אשתו נאמנת והוא אינו נאמן, מתארחין אצלו ואין לוקחין ממנו, אבל אמרו תבוא מאירה למי שאשתו נאמנת והוא אינו נאמן. תני לא ישמש חבר במשתה ע"ה ולא בסעודת ע"ה אלא אם כן היה הכל מתוקן ומעושר תחת ידו. ואפילו מניקת של יין ואם שימש חבר במשתה עם הארץ ובסעודת עם הארץ, הרי זו חזקה למעשרות. ראו אותו מיסב, אינה חזקה. אני אומר על התנאים שבלבו הוא מיסב. בנו מיסב אצלו, צריך לעשר על ידיו. הא החבר חייב לעשר בשביל בנו-דמסתמא סומך עליו, אבל חבירו אין סומך עליו, ויש לומר שיעשר לעצמו חבירו, אין צריך לעשר על ידיו:

הלכה ג משנה

המקבל עליו להיות חבר זהיר בטהרה אינו מוכר לע"ה לח ויבש. ואינו לוקח ממנו לח. ואינו מתארח אצל ע"ה. ולא מארחו אצלו בכסותו.

ר' יהודה אומר: אף לא יגדל בהמה דקה ולא יהא פרוץ בנדרים ובשחוק, ולא יהא מיטמא למתים, ומשמש בבית המדרש. אמרו לו: לא באו אלו לכלל:

גמרא אינו לוקח ממנו לח הא יבש מותר שעמי הארץ נאמנים על הכשירות. =טהרה. ותני כן: נאמן עם הארץ לומר הפירות הללו לא הוכשרו. אבל אינו נאמן לומר הוכשרו אלא שלא קבלו את הטומאה.

הא מכלל דו מודי בקמייתא במשנתינו ר"י מודה לת"ק דאסור לו להתארח לית הדא פליגא עלה דר' יונה דרבי יונה אמר חבירין אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל. למה אסרו לו להתארח—הרי יש להניח שהולך שם ומעשר.. שלא ילך ויטמא גופו, ויבא ויטמא טהרות.

ואפילו על דר' יוסה לית הדא פליגא, דרבי יוסה אמר חבירין חשודין לאכול ואינן חשודין להאכיל? =הרי אף אם מתארח, הרי אינו חשוד! תמן למעשרות אבל הכא לטהרות הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות.

תנא כל הבא צריך לקבל עליו אפי' חבר תלמיד חכם. אבל חכם שישב בישיבה ישיבת בי"ד אינו צריך לקבל עליו, שכבר קיבל עליו משעה שישב. אמר

רבי לא: והוא שקיבל עליו משעה ראשונה. רבי יוסי בעי, אי משעה ראשונה למה לי חבר אפילו ע"ה!! אתיא דרבי לא כריש לקיש. דר"ש בן לקיש הוה סלק לגבי אילין דבית רבי ינאי והוו נשייא חזיין ליה וערקין מן קמוי כדיי שלא לטמאותו (בנדות). אמר לון אבא לכון בייתא! ע"ה אני אצל טהרות אמר

לנשים: איככס צריכין לפרוש ממני כי "ע"ה אני אצל טהרות", אלמא אף ת"ח צריך לקבל .

תני הוא נענה לחבורה, ובניו ובני ביתו נענין לו. אית תניי תני הוא ובניו ובני ביתו נענין לחבורה. ולא פליג, כאן בטפולין לאביהן וכאן כשאין טפולין לאביהם אם סומכין על שולחן אביו סגי בקבלת האב. תני רבי חלפתא בן שאול גדולים נענין לחבורה, קטנים נענין לו. תני מקריבן לכנפיים טהרת ידיים ואחר כך מלמדין לטהרות. אמר ר' יצחק ב"ר לעזר כנפים מדפות והסיטות טהרות מעשרות סדר שמלמדין הבא לקבל עליו בראשונה היו אומרים חבר שנעשה גביי דוחין אותו מחבורתו יצא מגבייתו הרי הוא כחבר. חייא בר בון בשם רבי יוחנן חבר שיצא חוצה לארץ דוחין אותו מחבורתו, אתא קמן, אין צריך קירוב:

הלכה ד משנה הנחתומין לא חייבו אותן חכמים להפריש פירות דמאי

אלא כדי תרומת מעשר וחלה ולא מעשר שני (כשאר המעשרין

דמאי), מכיון שאופיס הרבה .

החנוונין חנויות=grocery אינן רשאין למכור את הדמאי.

וכל המשפיעין במידה גסה רשאין למכור את הדמאי. אלו הן המשפיעין במדה גסה?כגון הסיטונות ומוכרי תבואה:

נחתום= מאפייה גדולה. פלטר=לוקח מן הנחתום ומוכר ליחידים. חנות=מוכר

יין ופת ובילים וכו'

גמרא תמן תנינן הלוקח מן הנחתום כיצד הוא מעשר. הכא את אמר הלוקח מפריש, והכא את אמר הנחתום מפריש?! רבי יונה אמר איתפלגין רבי לעזר ור' יוחנן. חד אמר כאן בעושה בטהרה וכאן בעושה בטומאה אם הנחתום עושה בטהרה, יפריש הוא עד שלא יטמא(כי הטו' מצויה). וחרנה אמר כאן במידה דקה וכאן במידה גסה כשאופה הרבה לא חייבוהו לנחתום כלל, רק ללוקח ולא ידעון מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יוחנן מפני הטהרות. הוי רבי לעזר דו אמר כאן במידה דקה כאן במידה גסה. וקשיא על דר"י, אם בעושה בטהרה יפריש על הכל למה פטרוהו ממע"ש? בדין היה שלא יפריש כלום, שאין מוסרין ודאי לע"ה הא ספק, מוסרין!!.

החנוני אין רשאי למכור דמאי. חברייא בשם רבי לעזר דר"מ היא. דר"מ אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד. התיב רבי יוסי והא

מתניתא פליגא. אילו הן המשפיעין במידה גסה כגון הסיטונות ומוכרי תבואה, הוי אית חורנין! משמע שיש גם "אחרים" =מוכרי תבואה [אלמא מתניתין ל א ו ו ר"מ!]

אמר רבי יוסי: לא על הדא רבי אלעזר אמר הדא מילתא, אלא על הדא: דתני בד"א דפטרו נחתום ממע"ש בזמן שהוא מוכר בחנותו או על פתח חנותו. אבל אם היה מוכר בפלטר או בחנותו שהוא סמוך לפלטר מעשר על הכל שהרי כשהנחתום מוכר סחורתו בפלטר— הרי מוכר במדה דקה עליה חברייא בשם ר' לעזר דר"מ היא, היידן ר"מ? ההיא דתנינן לבתרה ר"מ אומר את שדרכו למדוד בגסה ומדדו בדקה, טפילה גסה לדקה. דאזלינן בתר ה ש ת א

[תני ר"ח כן: את שדרכו להימדד בגסה, ומדדו בדקה או בגסה, טפילה דקה לגסה. את שד ר כ ו להימדד ב ד ק ה, ומדדו בדקה או בגסה, טפילה ג ס ה ל ד ק ה] סוף דבר: אזלינן בתר הד ר ך ל א בתר השתא!

וכן. וכאן. פלטר מידה דקה, וחנות=נחתום מידה גסה, טפילה היא גסה לדקה ומחייבינן ליה כדקה

חברייא בשם ר"י: מפני התינוקות דלא ייכלון טבל. רבי לא בשם רבי יוחנן: מידה דקה הואיל והמוכר משתכר המוכר מפריש, מידה גסה הואיל והלוקח משתכר הלוקח מפריש בא ליתן טעם למה חייבו מוכר במדה דקה

מתניתא מסייע לדין מתניתא מסייע לדין. מתני' מסייע לחברייא. רבי נחמיה אמר את שהוא טפל לדקה כדקה, ואת שהוא טפל לגסה כגסה אף אם בדרך מקרה מכר דקה, חייב (מפני התינוקות) מתניתין מסייע לרבי לא: תני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אמר מדד לו בדקה חייב, אפילו לא מדד לו אלא סאה הוי מדה גסה ורובע צריך לעשר את אותו הרובע דמוכר משתכר באותו הרובע אמר ר"ז בא לפרש דהכל הולך אחר מי שמשתכר,וכו' לא חשבון שכר ביניהן מדד לו סאה לענין רביעין בכלי קטן הואיל והמוכר משתכר המוכר מפריש. מכר לו רביעין לענין סאה הואיל והלוקח משתכר הלוקח מפריש:

הלכה ה משנה ר"מ אומר את שדרכו למדוד בדקה ומדדו בגסה טפילה דקה לגסה "נטפל" הדקה לגסה, ופטור ואת שדרכו למדוד בגסה ומדדו בדקה טפילה גסה לדקה.

איזו היא מידה גסה? ביבש שלשה קבין, ובלח דינר

רבי יוסי אומר סלי תאני' וסלי ענבים וקופות של ירק כל זמן שהוא מוכרן אכסרא בלי מדה ומשקל פטור:

גמרא על דעתיה דהאי תנא נתנו שיעור ליבש לא נתנו שיעור ללח נתנו דמי' ללח לא

נתנו דמים ליבש ביבש נתנו "שיעור" ובלח הלכו אחר "דמים". תני רבי חייא הין מידה גסה מן ההין ולמטן מידה דקה. טמן =תומן מידה דקה, מן הטמן ולמעלה מידה גסה. על דעתיה דהדין תניא נתנו שיעור ללח ולא נתנו שיעור ליבש. נתנו דמי' ליבש ולא נתנו דמים ללח.

רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק תניי ב"ד הוא שתהא תרומת מעשר משל מוכר, ומ"ש משל לוקח.

תניי בי"ד מה אנן קיימין? אם במידה דקה, הואיל והמוכר משתכר המוכר מפריש! ואם במדה גסה הואיל והלוקח משתכר, הלוקח מפריש! אמר רבי בון בר חייא תפתר במוכר לו מכנסו במוכר לו מה שגדל בשדהו א"ר יוסי אפילו תימר שלא מכנסו, באומר בדעתו נתקן מ ר ל ו כ י אני מתקנו אעפ"כ אמרו לו: תניי ב"ד הוא שתהא תרומת מעשר משל מוכר ומ"ש משל לוקח

רבי לעזר בשם ר' הושעיא תניי ב"ד הוא החלב משל טבח וגיד הנשה משל לוקח. הנהיג רבי אבהו בקיסרין שיהו שניהן משל לוקח בגין דיהוון מדכין טבאות: שינקו החלב היטב

פרק ג

הלכה א משנה מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי. ר"ג היה מאכיל את הפועלים דמאי.

גבאי צדקה- ב"ש אומרים נותנין את המעושר לשאינו מעשר, ואת שאינו מעושר למעשר. נמצאו כל אדם אוכלין מתוקן.

וחכמים אומרים גובין סתם ומחלקין סתם והרוצה לתקן יתקן:

גמרא אמר רבי יונה מתני' בעניי חברים דווקא התירו [דהם עצמם יעשרו] וב"אכסניא" כרבי יהושע. תני מעשה ברבי יהושע שהלך אחר רבן יוחנן בן זכאי לברור חיל והיו אותן בני עיירות מביאין להן פירות, אמר להן רבי יהושע אם לנו כאן חייבי' אנו לעשר, ואם לאו אין חייבין לעשר דהו"ל אכילת עראי דשרי בחוץ

רבי יסא אמר אפילו בעניי עם הארץ היא מתניתא. אם אמר את בעניי חברים, נמצאת נועל דלת בפני

עם הארץ. מה מקיים ר' יוסי ל"אכסניא"? כהדא דתני הגרים עמכם: לרבות את האכסניא גס גוייס אוכלים מפירות שביעית רבי לעזר אומר זו אכסניא של עכו"ם ובמשנתינו הכוונה: מותר להאכיל דמאי אפי' לעמי הארץ

תני: צריך להודיע. על דעתיה דרבי יונה דו אמר בעניי חברים היא מתניתא ניחא. על דעתיה דרבי יוסי דו אמר בעניי עם הארץ היא מתניתא אפי' מודיעו מהו מועיל? מפני א' שמתקן

אמר רבי מנא הדא אמרה ת"ק שאוסר להאכיל פועלים דמאי דס"ל דלא ו כלדקה דמיא. רק כ פ ר י ע ת חוב אילין דיהבון בביתין פועלים שדרים בבית וניזונים בשכר מלאכתן?? אסור ליתן מדמי שביעית. שאינו אלא כפורע חובו מדמי שביעית. כהדא דתני: אחד שביעית ואחד מעשר שני, אין נפרעין מהן מלוה וחוב. ואין עושין מהן שושבינות. ואין משלמין מהן תשלומי'. ואין פוסקין מהן צדקה לעניים בבית הכנסת. אבל משלחין מהם דבר של גמילות חסד וצריך להודיע שהוא מע"ש או שביעית

תמן תנינן פועל שאינו מאמין לבע"ה.. תמן את אמר הפועל מפריש, [משמע ליה אף שבעה"ב חבר] וכא את אמר בעל הבית מפריש! אמר רבי יונה תמן במאכילו מן המניין. ברם הכא במאכילו מן האבום אם קוצץ מניין, פועל מעשר

רבי זריקן שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן: רופא חבר שהיה מאכיל לחולה עם הארץ, נותן לתוך ידו ואינו נותן לתוך פיו. בדמאי, אבל בודאי אפילו לתוך ידו אסור. משל חולה, אבל משל רופא אסור. בישראל, אבל בבן נח, אפילו בודאי מותר דאין איסור טבל בפירות גוי משל רופא אסור. אם היה אבר מן החי, אפילו משל חולה אסור, שלא יבא לידי תקלה.

וקשיא על דבית שמאי בגין דו כשר יפסד?! נותן לו כדי תיקונו נותן לעני המעשר, קצת יותר.. מה טעם דב"ש? אפילו תגדרנו, עכשיו יכול את לגודרו, לאחר זמן אין את יכול לגודרו כל מה שאפשר לגדור, גודרין . מה טעם דרבנן? אם מדקדק את אחריו, אף הוא ממעט בצדקה שהרי מקפיד ש ל א ליתן אינו מעושר [לעניי ע"ה]

גבאי צדקה בי"ט לא יהו מכריזין כדרך שמכריזין בחול, אבל גובים בצנעה ונותנין לתוך חיקו, ומחלקין לכל שכונה ושכונה בפני עצמה. גבאי קופה בשביעית לא יהו מדקדקין =לא יגבו מעות בחצירות של אוכלי שביעית. נתן להן פת, מותר. שלא נחשדו ישראל להיות נותנין אלא או מעות או ביצות מה שהרוויחו בדמי שביעית, מחליפין בביצים

ר' חנינא בשם רבי פינחס: הדא דתימר שאין גודין מאוכלי שביעית במקום שזורעין ואוכלין שחשודין לזרוע בשביעית וגם לאכול את היבול, אבל במקום שזורעין ולא אוכלין רק מוכרין את היבול לנכרי ופורעין המס, לאכול אינו חשודין, כ"ש להאכיל

כהנים המגבלין בטהרה, לא יהו מדקדקים בחצירות של אוכלי שביעית דרך הכהנים לגבל עיסות בטהרה, וליטול החלה—אך מי שחשוד על השביעית אסור לסייעו.. אית תניי תני מדקדקין. אמר רבי פינחס מאן דתני אין מדקדקין- מפני חלתן שהרי אסור לכהן לאכול החלה מ"ד מדקדקין- מבריחו מן הקלה ומכניסו לחמורה?! טבל בעון מיתה, שביעית בלא תעשה. כיצד הוא עושה? אמר רבי חונה מביא כהן חשוד לאכול פירות שביעית ומטבילו, ומאכילה לו. ולא נמצא מוסר טהרות לע"ה? אמר רבי מנא מביא כהן חשוד ומטבילו ומשמרה עד הערב ומאכילה לו. ולא נמצא מחזיק יד עוברי עבירה כהן הזה שאוכל פ"ש? ר"ש בר כרסנא בשם ר' אחא משמרה עד ערב הפסח ושורפה:

הלכה ב משנה הרוצה לחזום עלי ירק להקל ממשאו, **לא ישליך עד שיעשר.**

הלוקח ירק מן השוק ונמלך להחזיר, **לא** יחזיר עד שיעשר. **שאינו מעשר** =מחוסר **אלא מנין**

היה עומד ולוקח, וראה טעון אחר יפה ממנו, מותר להחזיר. **מפני שלא משך** דווקא ברישא שנמלך ואינו לוקח כ ל ל חייב לעשר מה ש מ ח ז י ר:

גמרא אמר ר"א דר"מ היא דר"מ אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד ולא למוכר במדה גסה. שנייא היא שהזוכה זוכה בדקה ואין המבקיר מבקיר בגסה. אזלינן בתר שעת הזכייה ואז הויא מדה דקה

ולית הדא פליגי על דר"מ דר"מ אמר כיון שאדם מבקיר דבר ויוצא מרשותו הפקרו הפקר? והפקר פטור מן המעשר!

ואפילו על דר' יוסי לית הדא פליגי? דרבי יוסי אמר אין ההפקר יוצא מתחת ידי הבעלים אלא בזכייה אין הפקרו הפקר? והרי כשמשליכו עדיין ברשותו הוא--ולמה חייב לעשרן ?

חזקיה אמר אין מחוסר לבעלין אלא מניין

כיצד הוא עושה? נוטל מן העלין ומתקן. ואינו אסור משום גזל? כהדא ר"ש בר כהנה הוה מסמיך לר' לעזר , עברון על חד כרם, א"ל אייתי לי חד קיסם מחצד שיניו. חזר ואמר ליה לא תיתי לי כלום. אמר, דאין אייתי, כל בר נש ובר נש מיעבדן כן, הא אזיל סייגא דגוברא וילך לו הסייג.. רבי חגי הוה מיסמך לרבי זעירא עבר חד טעון חד מוביל משוי דקיסין, א"ל אייתי לי חד קיסם מחצד שיניי. חזר אמר לי' לא תיתי לי כלום. דאין אייתי כל בר נש ובר נש מיעבד כן, הא אזילא מובלא דגוברא. לא ר"ז כשר כל כך, אלא מילין דיוצר שמע לן ניעבדינן לא שאני כשר כל כך, רק שאני שומע ליוצרי (רבי אבהו בשם רבי יוחנן כיון שמשך קנה לא היה חסר אלא ממני ליה) **כיצד**

הוא עושה? נותן דמי אחת מהן, ומתקן. ולא נמצא עושה תקלה לבאים אחריו שמא יפרשו מן הפטור על החיוב! עושה אותן ציבור לפניו וידעו ליקח זה בפני עצמו

ויקבע אותן תוך פירותיו ? יפריש מפירותיו של ב י ת ו על ירק שבשוק [שמשך] ולא כן תני קובע אדם מעשרותיו של חבירו לתוך פירותיו, ואפילו עושה תקלה לבאים אחריו מי שמכר לע"ה ושכח לעשרן, וא"י לרוץ אחריו, יעשר משלו על הפירות שביד ע"ה [אף שיש חשש "תקלה"] אמר רבי חיננא תקנו בלוקח ולא תקנו במחזיר כיון שאפשר בדרך אחרת

כיני מתני' היה עומד ובירר

עד כדון באותו מין, אפילו מין אחר? אם החליט ליקח מין אחר לגמרי, ג"כ פטור מלעשר מין הראשון שעזב שם

הלכה ג משנה המוצא פירות בדרך ונטלן לאכלן ונמלך להצניע, לא יצניע עד שיעשר. אם מתחילה נטלן בשביל שלא יאבדו להצניע שלא ירמסו עליו **פטור**.

כל דבר שאין אדם רשאי למוכרו דמאי, לא ישלח לחבירו דמאי.

רבי יוסי מתיר בודאי ובלבד שיודיענו:

גמרא תני אין מעבירין על האוכלין. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו: הא דמר בראשונה, אבל עכשיו, מותר. מפני הכשפים

תמן תנינן: ההופך את הגלל ברשות הרבים, והוזק בהן אחר, חייב בנזקו. תני: ואסורין משום גזל. כהנא אמר: והוא שהפכה על מנת לזכות בה, אבל אם הפכה על מנת שלא לזכות בה, לא בדא =אינו אסור משום גזל. ולעניין ניזקין, לא שנייא בין הפכה על מנת לזכות בה בין שהפכה על מנת שלא לזכות בה, והוזק בהן אחר, חייב בנזקו. והכא את אמר הכן! אמר רבי אבין תמן כתיב בעל הבור ישלם בעל הנזק ישלם. ברם הכא עשר תעשר משלך את מעשר, ואין את מעשר משל אחרים:

כל דבר שאין אדם רשאי למוכרו דמאי, לא ישלח לחבירו דמאי. מידה דקה שאין אדם רשאי למוכרה דמאי, לא ישלח לחבירו דמאי. מידה גסה שאדם רשאי למוכרה דמאי, ישלח לחבירו דמאי:

רבי יוסי מתיר בודאי בין דקה בין גסה. ואוסר בדמאי בדקה

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מפני גידורו דהו"ל דבר שא"א לצבור לעמוד בה התירו דמאי בגסה

דו מתני': רבי יוסי אומר: סלי תאנים וסלי ענבים וקופות של ירק כל זמן שהוא מוכרו אכסרה פטור

אמר רבן שמעון בן גמליאל: שלח לי רבי יוסי

בי רבי אתרוג ואמר לי: זה בא בידי מקיסרין. ולמדתי בו ג' דברים: שהוא ודאי, שהוא טמא, שלא בא בידו אחר. שהוא ודאי, שפירות קיסרין ודאי. שהוא טמא, שמרביצין עליו מים. שלא בא בידו אחר שאילו בא בידו אחר היה מעשר מזה על זה. ויעשר ממנו עליו? דו חשש להדא דבר קפרא, דבר קפרא אמר אין דרך בני אדם להיות משלחין לחביריהן דברי' חסירין. ולא מתני' היא רבי יוסי מתיר בודאי בלבד שיודיעו! ואף אם היה בידו אחר, מותר לשלוח בהודעה! אתא מימר לך אע"ג דו פליג על רבנן, לא עבד עובדא כוותי' החמיר ע"ע ולא עשה כדבריו. רבי זעירא בעי קומי רבי יסא ולא מפירות שהן מותרין בקיסרין הוא? א"ל: ולא רבי התיר קיסרין, ורשב"ג קודם לרבי היה!

הלכה ד משנה

המולי' חיטין לטוחן כותי או לטוחן עם הארץ בחזקתן למעשרות ולשביעית ל"ח להחלפה,

לטוחן עכו"ם, דמאי.

המפקיד פירותיו אצל הכותי ואצל ע"ה, בחזקתן למעשרות ולשביעית.

אצל העכום, כפירותיו וודאי ר"ש אומר דמאי:

גמרא ר' חייא בשם ר' יוחנן נתחלפה קופתו אצל הטוחן שהחזיר לו קמחו בקופה אחרת אם הוחזק עם הארץ להיות טוחן שם באותו היום חושש, ואם לאו אינו חושש. ויחוש? מה בינה ולסירקי? לא כן תני: סרקי שהיתה מסתפקת יום א' מן האסור, נעשה אותו היום הוכח לכל הימים יש כאן "ספק גמור" סירקי אי אפשר לה שלא להסתפק, ברם הכא לא הוחזק ע"ה להיות טוחן שם באותו היום

רבי טייפה סמוקה בשם רבי אבהו: כותים נאמנים על הפקדון.ולא מתני' היא אצל הכותי'! מתני' עד שלא נחשדו, אתא מימר לך אפילו משנחשדו.

מהו שיהא ע"ה נאמן לומר נטלתיו והנחתי אחרים מתוקנים תחתיהן? אם את מאמינו שנטל, תאמינו שנתן. אם אין את מאמינו שנתן, אל תאמינהו שנטל [הפה שאסר וכו']. כותי, את מאמינו שנטל, ואין את מאמינו שנתן. רבי יונה בעי מה נן קיימין? אם באומר משלי הם מה שהנחתי תחתיהן אפילו עם הארץ לא יהא נאמן, אם באומר פלוני עישר לי, אפילו כותי יהא נאמן! כשאומר נטלתי שלך והנחתי אחרים מתוקנין—שעישר לי פלוני—וודאי דנאמן! אמר רבי בא תפתר כמ"ד כותי כעכו"ם וחשוד לשקר. דאיתפלגין: כותי כעכו"ם דברי רבי, רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל לכל דבר.

הכא את אמר לטוחן העכו"ם דמאי, והכא את אמר אצל העכו"ם כפירותיו =וודאי טבל כאן קופה

בקופות ב"טוחן" מביא קופה, וניכר הקופה—-ע"כ יש להקל וכאן פירות בפירות.

רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא מה כפירותיו? ממש? פוטר טבל ברור במקום אחר? אמר ליה ולכל דבר! ולא על יאות הוה רבי חנינא מתרים לקביל ר' אחא לא יפה מה שהתרים ר"ח נגד ר"א (שייך לסוגיא אחרת)

רבי חייא בר בון בשם רבי יוסי בן חנינא: לא אמר ר"ש אלא כדי קופתו לא הקל ר"ש לחשבו דמאי, רק בנותן לו קופה א ח ת הפקיד אצלו שתים, אחת דמאי ואחת ודאי. בקיימות, אבל אם נאכלה הראשונה, השנייה דמאי. נטלו ממנו מאה בני אדם מאה סאין בת אחת, כל אחד ואחד מתקן דמאי. נתנום לאדם אחד כבר נראה להיות דמאי אף שאדם אחד לקח ממאה האנשים כל הקופות, כבר "הותרו" בידי ה"יחידים". נטל ממנו אדם אחד כמה סאין בבת אחת, הראשונה דמאי. והשאר ודאי: נתנם למאה בני אדם כבר נראו להיות ודאי כיון ש"נאסרו" ביד היחיד, שוב לא ניתרין

והתני בשם ר"ש בשם רבי טרפון: עשו פירות ישראל זה, כפירות עכו"ם זה דמאי! עוד היא לא אמר ר"ש אלא עד כדי קופתו:

אמר רבי יהושע בן קבסוי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה (במדבר יט) והזה הטהור על הטמא. טהור א' מזה על טמא א'. עד שלמדתיה מאוצרה של יבנה וחכמים אומרים אפילו כולו עכו"ם וישראל א' מטיל לתוכו דמאי. הדא אמרה שטהור א' מזה על כמה טמאים כשם שישראל אחד המטיל לתוך אוצר גדול של טבל, "מטהר" את כולו-והוי רק דמאי- ה"ן טהור אחד מזה על כמה טמאין

דתנינן אצל הנכרי כפירותיו. אמר ר"א חכמים שהן בשיטת ר"מ דמחמיר ב"אוצר" הנ"ל, וס"ל אפילו מחצה (ישראל) על מחצה (נכרים), וודאי ר' יוחנן אמר חכמים ממש אף חכמים [דאוצר של יבנה] מודים דמחמירין במפקיד פירותיו (דאיירי בזמן הבית).

בעון קומי' מה טעם? א"ל כד תסיבון אנא אומר לכון.למה הקילו באוצר של יבנה? כאשר תזקנו, אומר לכם.. מה הוה מימר להון? כמאן דאמר מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות =מעשרות בזה"ז דרבנן:

שמואל בר אבא בעי, ניחא לטהרות לא אמר להון, מפני גדר טהרות, למעשרות לא אמר להון מפני גדר, לקדשים לא אמר להון?! היה ג דברים שלא השיב עליהן—מפני "גדר"—שלא יבאו להקל יותר,וקשה מה שייך גדר בקדשים(לא נוהגת!) [ואילו הוה אמר להון, מה הוה מימר להון גבי מעשרות? מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות]

רבי ירמיה רבי חייא בשם רבי יוחנן: מודה רבי שמעון שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה. הא ר"ש אומר מפריש, הא רבנן אמרי מפריש, מה

ביניהון? ר"ש אומר מפריש ונוטל דמים מן השבט חייב להפריש תרומה ומותר למכרו לכהן ורבנן אמרי מפריש ואינו נוטל דמים מן השבט. אפילו כתרומת חוצה לארץ אינה?! וכי אפשר שרבנן יחמירו ב"מפקיד" יותר מ"תרומת חו"ל", (התם-אפי' ודאי- שרי ליטול מן השבט) אילו תרומה חוצה לארץ שמא אינו נוטל דמים מן השבט?! דילמא על עיקר טבלו של עכו"ם איתאמרת. אלא בגין דתני רבי יהודה ור"ש אומר: יש קנין לעכו"ם בארץ ישראל לפוטרו מן המעשר. עליה רבי ירמיה רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן: מודי ר"ש שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה ולמ"ד "אין קנין" חייב להפריש מפירות עכו"ם ואין נוטל דמים מן השבט

הלכה ה משנה הנותן לפונדקית, מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לחלף,

אמר רבי יוסי: אין אנו אחראין לרמאין! אינו מעשר אלא מה שהוא נוטל ממנה בלבד:

גמרא רבי יוסי ורשב"ג אמרו דבר אחד. כמה דר' יוסי אמר אין אנו אחראין לרמאין. כן רשב"ג אמר אין אנו אחראין לרמאין כדם רבעי שאין צריך להפריש עוברי דרכים (הלעיטהו לרשע וימות) מסתברא רבי יוסי יודי לרשב"ג. ורשב"ג לא יודי לרבי יוסי. ר' יוסי יודי לרשב"ג- שאין אנו אחראין לרמאין. ורשב"ג לא יודי לרבי יוסי- שאין דרך חבר להיות מוציא מביתו דבר שאינו מתוקן כיון שנותן הפת מידו לידה, חייב לתקן:

הלכה ו משנה הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לחלף את המתקלקל אמר רבי יהודה רוצה היא בתקנת בתה ובושה מחתנה ומודה רבי יהודא בנותן לחמותו שביעית שאינה חשודה להתחלף ולהאכיל את בתה שביעית:

גמרא אמר רבי יוחנן אוף קדמייתא כל משנה הלז על דעתיה דר"י היא. דר' יודא אמר הנותן לחמותו כנותן לפונדקית, ורבנן אמרי הנותן לחמותו כנותן לשכנתו ול"ח להחלפה כהדא דתניא: הנותן לשכנתו פת לאפות לו, תבשיל לעשות לו, אינו חושש לא משום שביעית ולא משום מעשרות. אימתי? בזמן שנתן לה שאור ותבלין, אבל אם לא נתן לה שאור ותבלין, חושש משום שביעית ומשום מעשרות.

מה? חמותו מן האירוסין או חמותו מן הנישואין חיישינן להחלפה גם מן האירוסין? נשמעינה מן הדא: מודה ר' יודה בנותן לחמותו שביעית, שאינה חשודה להאכיל את בתה שביעית. שנייא היא תמן בין מן האירוסי' בין מן הנישואין?! פשיטא ד א י כ ה חשודה איירי בעל גווני! אוף הכא לא שנייא בין מן האירוסין בין מן הנישואין:

פרק ד

הלכה א משנה הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרן, שואלו בשבת ואוכל על פיו. חשיכה מוצאי שבת, לא יאכל עד שיעשר.

תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה, רבי שמעון השזורי אומר: אף בחול שואלו ואוכל על פיו:

גמרא חברייא בשם רבי יוחנן: מפני כבוד שבת התירו. אם מפני כבוד שבת למה לי שואלו? ע"י עילה!

ר' ביבי בשם רבי חנינא: אימת שבת עליו והוא אומר אמת. ואם אימת שבת עליו, בדה תנינן חשיכה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר? מפני אחד שאין אימת שבת עליו!

תני שואלו בחול לא יאכל בשבת. מ"ד אימת שבת עליו ניחא, מ"ד מפני כבוד שבת, אפילו שואלו בחול יאכל בשבת?

לא אמר אלא שוגג, הא מזיד אסור. דתנינן ש כ ח לעשרן.

כשאין עמו תנאי, אבל אם יש עמו תנאי, אוכל על תנאו פרק ז

מהו שיאכל על שאילת חבירו? היאך עבידא, לקחו ממנו שני בני אדם כא', שאלו אחד מהן, השני לא יאכל עד שיעשר או עד שישאלנו. אני אומר, של זה עישר ושל זה לא עישר.

לקח ממנו אדם א' שתי כלכלות כאחד, שאלו על אחת מהן, השניי' לא יאכל עד שיעשר או עד שישאלנו. אני אומר זה עישר וזה אינו עישר.

חשכ' מ"ש, מעשר מזה על מזה. מ"ד מפני כבוד שבת, ניחא. ומ"ד מפני שאימת שבת עליו, למה מעשר מזה על זה? הרי אחד מהם פטור!

עד כדון בשאין לו מאותו המין, אבל יש לו מאותו המין? היצר תאוב רוצה לאכול יותר..

י"ט שהוא סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה, וכן שני ימים טובים של גליות, מ"ד קדושה אחת היא, אוכל. מ"ד שתי קדושות הן, אינו אוכל. & אפילו למ"ד שתי קדושות הן, אוכל. עד שלא נראה לעשר מעשר בנתיים מכיון שלא היתה שעה הראויה לעשר, מהני שאלת היום, למחר ותנינן: שואלו בי"ט אוכל בשבת בשבת אוכל בי"ט.

שואלו בשבת ואוכל ע"פ ר' יונה בשם ר' זעירא: תיפתר בפירות שנסמכה דעתו עליהן מערב שבת, אבל בפירות שלא נסמכה דעתו עליהן מערב שבת, לא בדא

אמר רבי מנא: מיליהון דרבנן מסייעין לרבי יונה אבא. דתנינן תמן: המדיר את חבירו שיאכל אצלו, והוא אינו מאמינו על המעשר... רבי ינאי בשם רבי ישמעאל בשם רבי יוחנן: בשבת של פרוטגמייא התירו מפני איבה. בשבת של פרוטגמייא =שבת ראשונה שאחר הנשואין לא כפירות שלא שנסמכה דעתו עליהן מערב שבת היא?! ולא אמר אלא מפני איבה אלמא שרי רק בנסמך עליהן

שייך למשנה דלקמן שאלו שבת הראשונה, השנייה לא יאכל עד שיעשר או עד שישאלנו. ולא כבר שאלו?! והא אמרת שלא מהני שאלה רק בשבת הראשונה [משום איבה] אמר רבי יונה תמן בההוא דשאל על נפשיה, ברם הכא בההוא דשאל חורין עלוי. משלא חבירו לשאול. אבל הוא ב ע צ מ ו אינו יכול "לשאול" אלא פעם אחת [בשבת הראשונה]

[רבי יונה בעי מהו שישאלנו דרך עקלתון? רבי יונה כדעתיה רבי יונה זבין חיטי מן דבר חקולא, נפק לגביה אמר ליה: לא דאנא חשיד לך אלא בגין דזבנית מינך חיטי, וחמית אוכלסין עלך, ואמרית דילמא דאנשיתיה מתקנה לא שאני חושדך, אלא שראיתי כמה אנשים מסובבים אותך, וחשבתי שמא שכחת לתקן. מתקנין הויין? טען מחזקה עלוי התחיל למדוד במקלו. א"ל: מה אנת חשד לי?!]

תני תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה מדמעת. מה בין למקומה מה בין שלא למקומה?

על רבי חגיי, אמרין, בדין =בהדין הוא מימר "משה דאנא אמר טעמא" כן היה דרכו של ר' חגיי. אמר "משה דאנא אמר טעמא" מ"ד מדמעת, שהיא מתרת את השיריים לאכילה. מ"ד אינה מדמעת שאינה מתרת השיריים לאכילה כשנכנס ר' חגי אמרו שהוא "ישבע במשה" הטעם:כשחזרה למקומה, מכיון שהתיר שירייס זה לאכילה, מדמעת. משא"כ שלב"מ הורי רבי לא כהדא דרבי חגיי. אמר רבי זעירא אתא עובדא קומי דרבי חנינא והורי כר"ש שזורי. ר' אחא בשם רבי יונתן אין הלכה כר"ש שזורי.

[יתר מכאן היה ר"ש שזורי אומר: הפריש תרומת מעשר ונשרפה, הרי זה שאלו ואוכל על פיו. לא בדא לא על רש"ש דלעיל, רק על רש"ש הלז.. אמר רבי זעירא אתא עובדא קומי דרבי חנינא והורי כר"ש שזורי]

##נראה מכאן שאם נשרפה התרו"מ קודם נתינה לכהן, חייב להפריש עוד##

אמר רבי אבין לא דמיא ההיא שאילתא דרש"ש לההיא קדמייתא רישא דמתני' תמן, לא בגין חשוד ליך, אלא בגין דזבניתן מנך אתמול חיטין וחמית אוכלסין עלך ואמרית דילמא דאנשיתה מתקנה, מתקנין הוין? ברם הכא, בגין ד ח ש ד ת י ך ותקינתין, ואיתייקדיין, מתקינין הוויין? על כרחו צריך לספר לו האמת.. שאכן חש ד ו, ועל כן ה פ ר יש תרו"מ, ועכשיו שנשרף, רוצה לדעת שמא באמת ל"ה טבל מעולם, ואי"צ להפריש עוה"פ:

רש"ש אומר.. רבי שמואל בריה רבי יוסי בי רבי בון אמר, תני בר קפרא כן: אימת הדימוע עליו והוא אמר אמת:

הלכה ב משנה המדיר את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו

על המעשרות אוכל עמו בשבת הראשונה שאחר הנשואין אע"פ שאינו נאמן על המעשרות. בלבד שיאמר לו מעושרין הן. ובשבת שניי' אע"פ שהוא נודר ממנו הניי', לא יאכל עד שיעשר:

גמרא ר' ינאי בי רבי ישמעאל בשם ר' יוחנן בשבת של פרוטגמייא

התירו מפני איבה. אמר רבי אבון כאן התירו טבלים משום דרכי שלום. רבי חנינא אמר רבי ירמיה בעי, אם מפני דרכי שלום, למה לי בלבד שיאמר לו מעושרי' הן?!

שאלו בשבת הראשונה ולא בא, השניי' מהו שתיעשה ראשונה? האם נותנים לו "התר שאלה" בשבת השנייה [שהרי לא "השתמש" בההתר, בשבת ראשונה]

אמר רב חסדא כאן שנינו ?? שאסור לחבר שיאכל בסעודה שאין לה שם:

הלכה ג משנה רבי אלעזר אומר: אין אדם צריך לקרות שם על מעשר

עני של דמאי, וחכמים אומרים: קורא שם, ואין צריך להפרישו.

מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי, ולמעשר עני של ודאי, לא יטלם בשבת. עיין גמרא ואם היה כהן או עני למודים לוכל אצלו, יבואו ויאכלו ובלבד שיודיעם שהם אוכלים מעשרות:

גמרא רבי בא בר הונא בשם רב האוכל פירותיו טבולין למעשר עני חייב מיתה.

מה טעם דר"א? מכיון שהוא יודע שהוא בעון מיתה, מפריש. מה טעם דרבנן? בלא כך, קורא שם ואינו צריך להפריש למה לא נחמיר...

תני: הנאמן לשני נאמן לראשון דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים הנאמן לראשון נאמן לשני מה ראשון שאין לו בו רק טוה"ן הוא מפריש, ק"ו שני דכולו שלו. הנאמן לשני אינו נאמן לראשון.

מה טעם דר"א? משום שאינו חשוד להקדים, או משום שהפריש שני חזקה שהפריש ראשון? מה אם שני שאין לרבו טובת הנאה, רק מעלהו בירושלים [או שותק הפרוטה שחילל עליו..] מפריש. ראשון שיש לרבו טובת הנייה, לא כל שכן! והתנינן רבי ליעזר אומר אין אדם צריך לקרות שם למעשר עני של דמאי, הא ראשון צריך! אלמא חשוד להקדיש

הוציא להם מעשר שני מתוך ביתו אמר להן פדוי הוא! נאמן. [פדו לי ופדו לכם, אינו נאמן] מתני' דרבי אליעזר היא. דרבי אליעזר אומר הנאמן

לשני נאמן לראשון וע"כ שרי לאכול האי מע"ש ול"א עדיין טבול הוא לראשון. אמר רבי יוסי דברי הכל היא! עשו אותה כתוספות הבכורים, מה תוספות הבכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי, אף זה נאכלת משום שני ופטור מן הראשון כיון שיש עליו "שם מע"ש" הקילו בו. אתא ר' חנניה בשם רבי אימי דר"א היא.

כיני מתנית': לא י ת נ ו ם בשבת

דתנינן תמן: ב"ש אומרים אין מוליכין חלה ומתנות לכהן בי"ט, בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום, וב"ה מתירין. הדא ילפא מן ההיא, וההיא ילפן מן הדא. הדא ילפא מן ההיא, היא י"ט היא שבת ביום טוב ג"כ אסור ל י ת ן תרומה לכהן וההיא ילפא מן הדא, בלימודין, אבל בשאינו למודין לא, דמיחזי כנותן מתנות כהונה ביום טוב

ובלבד שיודיעם..לא סלק על בר נש מיכול פיסתיה בביתיה דחבריה וחייב להודיעו משום גניבת דעת.

תני לא יסרב אדם בחבירו לארחו ולא ירבה לו בתקרובת בשעה שהוא יודע שאינו רוצה מקבל. מהו בתקרובת? יודע שהוא רחיץ שהוא "בטוח" [יש לו כבר מקום לאכול] והוא מטרח עלוי. ובירושלים הוה מפיך פילכיך דשמאלא לימינא היו קושרין buckle של הטלית שהיה דרכו להיות בשמאל, לימין לסימן שכבר "מזומן הוא". תני אין מוליכין לבית האבל בכלי זכוכית צבועה מפני שהוא טוענו טענת חנם מחזיק לו טובה בחנם (חושב האבל שהביא לו מים)

תני עיר שיש בה עכו"ם וישראל, הגביים גובין משל ישראל ומשל עכו"ם. ומפרנסין עניי ישראל ועניי עכו"ם, ומבקרין חולי ישראל וחולי עכו"ם, וקוברין מתי ישראל ומתי עכו"ם, ומנחמין אבילי ישראל ואבילי עכו"ם, ומכניסין כלי עכו"ם וכלי ישראל מחמת גשמים מפני דרכי שלום.

גירדאי שאלין לר' אימי יום משתה של עכו"ם מהו גוי שעושה משתה, מה לישא וליתן עמו [בו ביום]? סבר משרי לון מן הכא מפני דרכי שלום, אמר לון רבי בא והתני ר' חייא יום משתה של עכו"ם אסור! א"ר אימי אילולי ר' בא היה לנו להתיר ע"ז שלהם, וברוך המקום שהרחיקנו מהם:

הלכה ד משנה **האומר למי שאינו נאמן על המעשרות: קח לי ממי שהוא נאמן וממי שהוא מעשר, אינו נאמן** לחשוד ליקח מע"ה.

מאיש פלוני, הר"ז נאמן. הלך ליקח ממנו, אמר לו: לא מצאתיו ולקחתי לך מאחר שהוא נאמן, אינו נאמן:

גמרא תני אמר רבי יוסי: אפי' אמר לו בעה"ב

לשליח ע"ה מ"פלוני", אינו נאמן. עד שיאמר לו "קח ואני נותן מעות" דאז אם ישקר בשליחותו, נמצא אין בעה"ב פורע לאיש הנכון . מה טעמא דרבי יוסי? אני אומר, אחד קרוב מצא, ולוקח ממנו. ואית ליה לשליח לאישתמוטי "מה דאמרת לי "מפלוני" מראה מקום בעלמא" דתנינן תמן טעמא דרבי ליעזר האשה שאמרה התקבל לי גיטי ממקום פלוני, אסורה לאכול בתרומה מיד, חיישינן שמא שינה השליח וקיבלו "אחר הדלת" אני אומר אחר הדלת מצאו. אתא דר"א כרבי יוסי. ודר' יוסי כר"א.

דרבי יוסי, רובה מידוש יותר מן דרבי ליעזר. ולא מודה רבי ליעזר שאם אמר לו אל תקבלהו א ל א במקום פלוני שהיא אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום! והכא אפילו אמר לו מ פ ל ו נ י אינו נאמן, עד שיאמר לו קח ואני נותן מעות.

הלכה ה משנה הנכנס לעיר ואינו מכיר אדם שם ואמר מי כאן נאמן? מי כאן מעשר? אמר לו אדם אחד: "אני איני נאמן, איש פלוני נאמן" הרי זה נאמן.

הלך ליקח הימנו מאותו איש פלוני אמר להן: מי כאן מוכר ישן? אמר ליה מי ששלחך אצלי! אע"פ שהן כגומלין זה את זה הרי אילו נאמנים.

החמרים שנכנסו לעיר, אמר אחד מהן: שלי חדש ושל חבירי ישן, שלי אינו מתוקן ושל חבירי מתוקן, אינן נאמנין. רבי יהודה אומר נאמנין:

גמרא ועד אחד נאמן? אמר רבי יוחנן קל הקילו באכסנאי עובר ממקום למקום מפני חיי נפש.

תני נכנס לעיר ואינו מכיר אדם, ויש בידו תרומה ורוצה ליתנו לכהן חבר או שהיה עומד בגורן ואינו מכיר אדם שם. הרי זה נשאל בין לחבר בין לע"ה, דברי רשב"ג. רבי אומר אין נשאלין על התרומה אלא לחבר בלבד. אתיא דרבי כרבי מאיר, ודרשב"ג בשיטתיה. דתנינן תמן מומין שנפלו בבכור שצריכין "עדות" שלא נעשית בכוונה-ולרבי אין רועה כהן נאמן כלל, דחשודין כהנים להטיל מומין בבכור, וה"ן אין ע"ה נאמן לומר "פלוני חבר, ותן לו תרומה" כל המומין הראוין לבא בידי אדם רועין ישראל נאמנין רועין כהנים אינן נאמנים. רשב"ג אומר: נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו. רבי אומר: החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו.

אמר רבי יונה: מה פליגין? לחלק =חילוק גרנות. אבל ליקח [בפומבי], אוף רשב"ג מודה דאסור ליקח פירות ע"פ עדותו של ע"ה (שאומר "מתוקנין הם") מה בין לחלק מה בין ליקח? קול יוצא לחילוק ול"ח לשקר:

תני הנכנס לעיר ומצא סייעות של בני אדם אמר מי כאן נאמן? מי כאן מעשר? אמר לו אחד אני נאמן, אינו נאמן. אם אמרו לו אחד מן הסיעה שהוא

נאמן, הרי זה נאמן מפני שמעיד על א ה ר. [אמרו לו שהוא נאמן, בפניו, אינו נאמן. שלא בפניו, נאמן.]

אמר רבי יונה: בבן עיר- בסייעות חברים, ובאכסנאי- בסייעות עם הארץ אם ה"שואל" הוא "בן-עיר", לא הקילו ר ק בסייעת חברים וכו'. וקשיא על דרבי יונה חברין, ואת אמרת בפניו אינו נאמן!

מה טעם דרבי יודה? מפני חייהן של בני העיר הקילו להאמין חמרין דאל"ה לא יבאו עוד חמרין, ויחסור להם מזון

מה טעמיהון דרבנן? מצויין הן להתפרנס מעיר אחרת:

פרק ה

הלכה א משנה הלוקח מן הנחתום כיצד מעשר? נוטל כדי תרומת מעשר וחלה ואומר:

אחד ממאה שיש כאן, הרי"ז בצד זה מעשר. ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו.

והשאר חלה.

ומעשר שני בצפונה או בדרומה ומחולל על המעות:

גמרא אף על החלה?! למה ליה לאפרושי תרו"מ ג ס על חלק החלה [כלומר לפטור את החלה שנוטל א ה ר כך, מבעיית הדמאי] וחלה חייבת בדמאי? ולא כן תנינן חלת עם הארץ והמדומע פטורין מן הדמאי! דלא גזרו "דמאי" על

דבר הקדוש [משום חלה או מדומע]

רבי אחא רבי בון בר חייא בשם רבי יוסי בן חנינא: דבית שמאי היא.

ותני כן ר' שמעון בן יהודא אומר משום רבי שמעון: חלה, בית שמאי מחייבין לתקנו משום דמאי ובית הלל פוטרין.

כלום אמרו ב"ש בדבר שהוא לזריעה? אילו הלוקח לזרע ולבהמה קמח לעורות שמן לנר, שמא אינו פטור מדמאי? ולמה מחייבין ב"ש את החלה בהפרשה שבין כך ילך לאבוד [שריפה משום טו' ע"ה]

אלא במגבל עיסתו במי פירות =אינו מק"ט

לא כן אמר רבי יוסי בי רבי חנינא דרבי אליעזר בן יהודה איש ברתותא הוא. הא כרבנין לא לא נחשב חיבור [וממילא פטור מחלה!]

&אלא כרבי יוחנן. דרבי יוחנן אמר: כאן בעושה בטהרה, וכאן בעושה בטומאה חלה חייבת בדמאי, דווקא כשנגבל העיסה בטהרה [ע"י גבל חבר]

&אלא כר"א. דר' אליעזר אמר כאן וכאן בעושה בטהרה, אלא במתארח אצלו כהן המתארח אצל ע"ה ואוכל חלה, פטור מדמאי (ורק בכה"ג פטרו) [לא כן תני הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות ותניתה רבי ינאי בי רבי ישמעאל ואמר הדא דתימר במתארח אצלו אבל ברבים אינו נאמן עד שיקבלו עליו ברבים והכא ברבים אנן קיימין]

רבי אבין רבי שמאי בשם רבי אחא שמע לה מן דבתרה: הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת. וכמה דתימר תמן חוץ מן הראוי ליקדש לשם תרומה, והכא חוץ מן הראוי ליקדש לשם חלה כשבא ליטול המעשר [ותרו"מ], מעולם אין בדעתו לתקן ג ס החלה [כי באמת אין צריך לתקנו..]

תנינן חלה בין ראשון לשני לפי המשנה, הסדר: מע"ר [תרו"מ]. חלה. מע"ש. [ולכאו' הו"ל להקדים חלה]

רבי יונה בשם זעירא אמר: חלה אין בה משום בל תאחר.

רבי יוסי בשם רבי זעירא אין משנה אמורה על סדר.

ולא בדמאי אנן קיימין? לא כן אמר רבי בא בריה דרבי חייא בשם רבי יוחנן: מתני' דמאי הא בודאי לא, והכא בדמאי אנן קיימין! תני רבי חייא א ף ב ו ד א י. עליה רבי יונה בשם ר' זעירא אומר זאת אומרת חלה אין בה משום בל תאחר. רבי יוסי בשם רבי זעירא אמר אין משנה אמורה על סדר אלא תקדים חלה לראשון.

מעתה דאמרת חלה קודמת מ ע י ק ר הדין מן התורה, תהא מעשרות חייבין בחלה, וחלה ל א ת ה א חייבת במעשרות! שכל הקודם את חבירו, חבירו מתחייב בו [כגון תרומה קודמת למעשר, מפני שמעשר חייב בתרומה] אבל תרומה א י נ ו חייב במעשר

ותני כן?! העושה עיסה מן הטבל בין שהקדים חלה לתרומה בין שהקדים תרומה לחלה מה שעשה עשוי. ח ל ה ל א ת א כ ל עד שיוציא עליה ת ר ו מ ה אלמא אין קדימה לחלה!, תרומה לא תאכל עד שיפריש עליה חלה

משנתינו דווקא, ראשון קודמת לחלה—[על אף ש ח י ב להפריש מראשון את החלה! כדקתני בהדיא ברייתא] ולמה קדמה ראשון? מפני שקדמה לגורן. והרי שני קדמה לגורן? אמר רבי מתניה בדין היה שתקדים לכל, ולמה קדמה ראשון? מפני שקדמה לגורן וכתיב בו ראשית. שני, אע"פ שקדמו לגורן אין כתוב בו ראשית:

הלכה ב משנה הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת, נוטל א' משלשים ושלש ושליש = 3 ממאה ואומר: א' ממאה ממה שיש כאן תפוח אחד הרי"ז בצד זה, חולין כ איני מתעסק בזה עכשיו, רק יהא "מונח בצד". ושאר =שני תפוחים תרומה על הכל.

ומהחולין שיש כאן, הרי"ז, בצד זה מעשר, ושאר מעשר =תשע חלקים כמוהו סמוך לו.

זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו.

ומע"ש בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות:

גמרא תני הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחת נוטל כדי תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחת וכמה הן? אחד מכ' חלה א ממ"ח, תרומה א מנ', תרו"מ א מק'. סה"כ קרוב לאחד מכ' ואומר: אחד ממאה ממה שיש כאן הרי הן בצד זה חולין טבל, ועוד אחד ממ"ח סמוך לו. והשאר, תרומה על הכל ומהחולין שיש בו נמצא מפריש תרומה על ה כ ל [כי הכל צריך להיפטר מתרומה]‚. וזה שעשיתי חולין טבל, עשוי מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. ??חסר כאן הפרשת חלה אחד ממח [וכמובן שמתקן [בהפרשה זו, גם את התרומה והמע"ר מדין חלה— כדלעיל] וזה שעשיתי מעשר עשוי תרו"מ עליו. ומע"ש בצפונו ובדרומו מחולל על המעות.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן צריך לברך חמש ברכות. תני רבי חייא כוללן ברכה אחת. עד כדון כהן לוי, ישראל- אין יאמר תרומת מעשר, נמצא מפריש על דבר שאינו שלו שהרי לוי או כהן חייבים להפרישו

מעשר ואח"כ תרומה נמצא מקדים. תרומה ואחר כך מעשר, נמצא או פוחת ממעשרותיו או מוסיף על מעשרותיו איך יפריש תרומה ואח"כ מעשר, הרי א"א למדוד שיהא בדיוק מעשר, רק יש עצה שאומר :מה שיש כאן "יותר מא' ממאה" יהא תרומה, ושוב קובע הכל. כעלת מתניתין. כהדא דתני הפוחת ממעשרותיו, מעשרותיו מתוקני' ופירותיו מקולקלי'. המעדיף על מעשרותיו, מעשרותיו מקולקלים ופירותיו מתוקני'. אמר רבי יוסי בסמוך על תניי בית דין הוא. מהו תניי בית דין? עד מקום שהדעת טועה כ לא יפריש בהפרזה:

מהו תניי ב"ד? אמר רבי יוחנן כדי שיהא קובע מעשר ראשון בצפונו, ומעשר שני לדרומו. ותרומת מעשר בצפון צפונית. לכשיפדה, מעשר שני שבעודף ?? פדוי

עד כדון בלח, ביבש?

הוה ליה מאה תאנים, חמשין רברבין וחמשין דקיקין, אין מסב מן רברביא, צריך נסיב תשע. מן דקיקתא, צריך מיסב אחת עשר. נסב עשרה מן

רברביא, אית תמן חדא חולין. וחש לומר שמא אותה חולין עושה אותה תרומת מעשר למקום אחר, וכתיב תרומת ה' מעשר מן המעשר ולא חולין מן המעשר!

אמר רבי בון בר כהנא מתנה ואומר: מעשר הזה שהפירות הללו חייבות, הוא קבוע בתחלת כל עוקץ ועוקץ ומהלך עד שהוא מגיע, בכל עשר מסב, אית בהון חדא תרומת מעשר וכל שהוא חולין נוטל עשר תאנים גסות ואומר שיחול על כל אחד כשיעור ומתפשט והולך. שוב נוטל תאינה אחד ועושהו תרו"מ

.עד כדון דבר מרובה, היה דבר ממועט? הוה ליה עשר תאנים, חמש רברבין וחמש דקיקין. אין יסב מן רברבתא, צריך מסב חדא פרא ציבחר =פחות מעט, מן דקיקתא, צריך מסב חדא ועוד ציבחר, נסיב חד מן רברבתא אית תמן כל שהוא חולין: וחש לומר שמא אותו החולין עושה תרומת מעשר למקום אחר וכתיב תרומת ה' מעשר מן המעשר ולא חולין מן המעשר! איך יטול "קצת" מן התאינה לשם תרו"מ, שמא אותו "קצת" אינו מעשר! א"ר אבא קרתיגנייא מתנה ואומר המעשר הזה שהפירות הללו חייבות, הרי הוא קבוע בתחילת העוקץ ומסיים ואומר לכהן עד כאן סיימתי מראה לכהן "מקום שהתחיל מעשר להתפשט", ומשם נוטל תרו"מ

הרי הוא בצד זה חולין טבל. ויאמר הרי הוא בצד זה מעשר? נמצא מקדים. ויאמר הרי הוא בצד זה תרומה? נמצא או פוחת על המעשר או מוסיף על המעשר. מתוך שהוא אומר הרי הוא בצד זה חולין טבל, או פוחת מן התרומה או מוסיף על התרומה אין בכך כלום הכל כמו שנתבאר דזה עלה ותחבולה להינצל מן "הוספה או חסרון" של מעשר

הלכה ג משנה הלוקח מן הנחתום, מעשר מן החמה על הצוננת ומן הצוננת על החמה. **אפילו** מדפוסים הרבה. דברי **רבי מאיר** דלוקח כל תבואתו ממקום אחד (ואין לחשוש לפטור על החיוב וכו').

רבי יהודה **אוסר** קאי ר ק ארישא [עיין משנה ד] **שאני אומר** חטים של **אמש** =צוננת היו **משל אחד**, ושל היום =חמה **היו משל אחר**.

ר"ש אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה:

גמרא עד היכן? מתיר ר"מ תלמודוי של רבי חייא בשם רבי יהושע בן לוי: עד שלשים יום. היך עבידא? לקח ממנו בתחלת שלשים ובאמצע שלשים ובסוף שלשים. ראשון על גבי שני, שני ע"ג שלישי מין אחד הוא. ראשון על גבי שלישי שני מינין הן.

ר"ש אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה. ורבי יהודה אוסר בחלה?! ולא אצלו היא נטבלת?! מה

שייך לחשוש? אלא בשואל שאור לעשות עיסתו. אפי' כן לא אצלו היא נטבלת? אלא בשואל ככר =עיסה שככר נתחייבה בחלה שמאל מע"ה אחר למלאות תנורו. ואם בשואל ככר טמא למלאות תנורו, מעשר מכל ככר וככר! ולא סגי מן כל יום ויום על אותו היום

##אלא כר' יוחנן דר"י אמר כאן בעושה בטהרה כאן בעושה בטומאה

אלא כר"א, דרבי אלעזר אמר כאן וכאן בעושה בטהרה##

אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה בעושה בטומאה קיימינן ואצלו נטבלת אוף רבי יודה מודה בה אה"נ, ר"י מודה דמותר להפריש חלה מזה על זה ותני כן: רבי יהודה ור"ש אוסרין בתרומת מעשר ומתירין בחלה. הא רבי יודה אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה, ר"ש אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה. מה בינייהו? על דעתיה דר"י אינו מפריש לא משל היום על של אמש, ולא משל אמש על של היום, ומפריש מן התנור על התנור. על דעתיה דר"ש אפילו מן התנור על התנור אינו מפריש אפי' נאפו שניהם בתנור אחד, חיישי' שמא החטים באים ממקומות שונים

משנה הלוקח מן הפלטר חנות. שלוקח מן הנחתום grocery מעשר מכל טפוס וטפוס shape דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר מאחד על הכל סובר, שכל פלטר , לוקח מנחתום המיוחד לו.

ומודה רבי יהודה בלוקח מן המנפול עיין גמרא שהוא מעשר מכל אחד ואחד:

גמרא רבי מאיר אומר נחתום עושה טפוס א' ופלטר משתמש בכמה נחתומין כ כל נחתום יש לו דפוס מיוחד, ואיס תמצא דפוסים שונים אצל הפלטר, ע"כ לקח משני נחתומים. ר"י אומר נחתום עושה כמה טפוסין, ופלטר משתמש בנחתום אחד כ אפילו תמצא דפוסים שונים אצל הפלטר, יש להניח שלקחן מנחתום אחד

איזהו מנפול? דלכו"ע מעשר מכל דפוס ודפוס דבי רבי ינאי אמרי ט' פלטרין וי' נחתומין. תימני' מן דתימני' וחד מן דתריי ע"כ פלטר אחד לקח משני נחתומים, וא"י מיהו הלוקח מן הפלטר וכו' רבי יונה בעי אומר היו לפניו שני טפסין, הוכיח על עצמו שהן שניים. הושוו כלן לעשות טפוס אחד, מעשר מכל ככר וככר אם ידוע שכל הנחתומים עושים דפוס אחד, אין "היכר" בדפוס, וחייב לעשר...

רבי יונה בעי, כמה דתימא ט' פלטרין וי' נחתומין תימניא מן דתימניא וחד מן דתריי, ודכוותה ט' נחתומין ועשרה פלטרין תימניא מן דתימניא ותרי מן חד נחתום אחד נותן ככרותיו לשני פלטרים, או יש פלטר אחד שקונה מכל עשרה נחתומים! או תשעה מן דתשעה וחד מן כולהון אפילו לר' יהודה. כיון דאיכא פלטר דלוקח מכמה נחתומים

הלכה ד משנה הלוקח מן העני, וכן העני שניתנו לו פרוסות או פילחי דבילה, מעשר מכאו"א. בתמרים ובגרוגרות בולל ונוטל. **אר"י אימתי?** מותר לעני "לבלול" כל התמרים שניתנו לו, ולעשר מזה על זה **בזמן שמתנה מרובה, אבל בזמן שמתנה מועטת, מעשר מכל או"א:**

גמרא רבי יוסי בשם ר' יונה בשם חזקיה אין בלילה אלא ליין ולשמן בלבד. ר' יוחנן אמר עד כזיתים ניבללין. מתניתין פליגא על ר"י [וק"ו על חזקי'] בגרוגרות ובתמרים בולל ונוטל! פתר לה עד כזיתין.

רבי יוסי בשם רבי זעירא בדמאי התירו כר' יודא. ואיירי אפילו בזיתים—אך בדמאי הקילו דתנינן ר"י אומר אימתי בזמן שמתנה מרובה אבל בזמן שמתנה מועטת מעשר מכל אחד ואחד.

מפרש דברי ר' יודא...דבי רבי ינאי אמרי בשעת הגורן שנו שהכל היו נותנין ממאה יכול לעשות קבוצות בת מאה מאה. ולהפריש מכל קבוצה וקבוצה

היו הכל נותנין ממאה, ואחד מחמשים, מעשר מחמשים. היו הכל נותנים מחמשים, ואחד מארבעים, מעשר מארבעים. היו הכל נותנין מארבעים, ואחד משלשים, מעשר משלשים. היו הכל נותנין מעשרים, ואחד מעשרה, מעשר מעשרה. היו הכל נותנין מעשרה, ואחד מאחד, מעשר מכל אחד ואחד: [כמובן כל זה היא קולא מיוחדת בדמאי]

משנה הלוקח מן הסיטון **wholesale dealer of wheat** וחזר ולקח ממנו שנייה, לא יעשר מזה על זה. אפילו מאותו הסוג כלי גדולה שאוצרים שם החטים

אפילו מאותו המין.

נאמן הסיטון לומר משל אחד הן:

גמרא רבי ירמיה בעי אפילו השביח לו מקחו? אינין חיטיא דזבנית מינך אתמול טבין הוין! מאינין אינון!! הלוקח אמר למוכר: חטים של אתמול יפות היו!—ומשיב לו גם היום כאתמול! (שמא יש לחשוש לשקר)

תני הלוקח מן החנווני יין וחזר ולקח ממנו שנייה, אם מכיר הוא את החבית שהיא היא, מעשר ממנו עליו, הא אם אינו מכיר אותה חבית לא בדא. הדא דתימר דברי במכיר באילין אידתיקדימא יין קרוש קנת, ברם באילין שפייא צלול [ואפשר בקלות להעבירם מחבית לחבית], אורחא מפנתון אילין לגוא אילין:

הלכה ה משנה הלוקח מבעל הבית וחזר ולקח ממנו שנייה, מעשר מזה על זה. אפילו משתי קופות

אפילו משתי עיירות.

בע"ה שהיה מוכר ירק בשוק, בזמן שהן מביאין לו מגנותיו, מעשר ה ל ו ק ח ממנו מאחת על הכל.

ומגנות אחרות, מעשר מכל אחת ואחת:

גמרא רבי יונה בעי וכרבי מאיר מעשר מכל קלח וקלח! דתנינן תמן אמר רבי מאיר וכי מפני מה טימא? אלא מפני משקה הפה ירק הנמכר בשוק מוכשר לקב"ט, מפני שלפעמים ניתר הקשר, וקושרה בפיו (רוק), ה"ן יש לחשוש ש"התיר הקשר" ונתן מתוך אגודה לחבירתה כדי שיירא‍ה יפה

תמן דרך אגודה ליתור והיא קושרה בפיו, ברם הכא דרך אגודה ליתור והוא נותן מה שבפנים לחוץ, ומה שבחוץ בפנים. וא"כ אין לחשוש

אמר רבי יונה לא סוף דבר מגנותיו, אלא אפי' מגנות אחרות אם מעשרין הן לדעתו if he is in charge of seperating the tithes מעשר מזה על זה, ואם לאו אין מעשר מזה על זה:

משנה הלוקח טבל מב' מקומות מעשר מזה על זה [אף שאמרו אין אדם רשאי למכור טבל אלא לצורך]

גמרא אמר רבי יונה כיני מתני' אין אדם רשאי למכור טבל אלא לצורך, ובלבד לחבר. מעתה ע"ה שנתערב טבלו בחולין אין לו תקנה?! דהא אסור למכור לו טבל (שרוצה להפריש ממנה על התערובת) כיצד הוא עושה? הולך אצל חבר והוא לוקח לו טבל, ומעשרו לו:

הלכה ו משנה מעשרין משל ישראל על של עכו"ם, ומשל עכו"ם על של ישראל, ומשל ישראל על של כותים, ומשל כותים על של כותים. ר"א אוסר משל כותים על של כותים שמא אחד מהם מעשר והשני אינו מעשר [והו"ל מן החיוב עה"פ]

עציץ נקוב הרי הוא כארץ. תרם מן הארץ על עציץ נקוב, ומעציץ נקוב על הארץ, תרומתו תרומה.

משאינו נקוב על הנקוב, תרומה, ויחזור ויתרום. מן הנקוב על הנקוב מן הנקוב על שאינו נקוב, תרומה, ולא תאכל עד שיוציא עלי' תרומה ומעשרות חייב להפריש מ י נ י ה וביה [כי מה שהפריש, מדאו' הוי ט ב ל !].

תרם מן הדמאי על הדמאי, מדמאי על הודאי, תרומה ויחזור ויתרום שמא מן הפטור על החיוב הפריש. מן הודאי על הדמאי, תרומה, ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות:

גמרא מתני' דרבי מאיר. דרבי מאיר אמר אין קניין לעכו"ם בא"י להפקיעו מיד מעשר והו"ל וודאי על וודאי רבי יודה ור"ש אומרים יש קניין לעכו"ם בא"י לפוטרו מן המעשר. רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש טעמא דרבי מאיר: והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה. הקישה

אחוזה לעבדים, מה עבדים אתם קונין מהם והן אינם קונין מכם. אף אחוזה אתם קונין מהם והם אינן קונין מכם. אר"א בי רבי יוסי קומי רבי יסא והא מסייעא לר"מ: והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ לחולטנית א"ל כל גרמא אמר =כל עצמו אומרת.. דהוא מסייעא לר"ש! לא תמכר, הא אם נמכרה חלוטה היא!

רבי הונא רובא דציפורין אמר: הנהיג ר' חנינא בציפורין כהדא דר"ש. רבי זעירא אמר הנהיג ר"ח בציפורין כהדא כר"ש.

רבי זעירא אמר קומי רבי אבהו בשם ר"א אע"ג דר"מ אמר אין קנין לעכו"ם בא"י לפוטרו מן המעשרות, מודה הוא הכא דיש לו קנין נכסים מותר לו לחפור בורות.

אמר רבי בא אכילת פירות

והתנינן הלוקח פרות מן העכוס מביא ביכורין מפני תיקון העולם. ויביא ביכורים דבר תורה! לר"מ פריך

ר' יונה רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי: הלוקח פירות תלושין מן עכו"ם, מפריש תרומה ותרומת מעשר מהלכה. ונותן לשבט. ונוטל דמים מן השבט. והלוקח פירות מ ח ו ב ר י ן מן העכו"ם מפריש תרומה ותרומת מעשר מהלכה מדרבנן

ונותנן לשבט, וא י נ ו נוטל דמים מן השבט. מה טעם? מ"ד א י נ ו נוטל כי תקחו מאת בני ישראל מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מיד מכרי כהונה ולוויה [דרשה אחרת עיין פרק ג דגיטין]

ואתיא מאן דס"ל ד כ ל גווני נ ו ט ל כדמר רבי אלעזר: כי תקחו מאת בני ישראל. מאת בני ישראל את מוציא, ואין את מוציא מיד העכו"ם וילפינן מיניה ד כ ל לוקח מן הגוי פטור מלתן לכהן [בתנס]

א"ר אחא בימי רבי הושעי' ביקשו להימנות על הר המלך לפוטרו מן המעשרות משום קניין גוי. אמרו יבא רבי הושעיה! לא הספיק לבא עד שנטרפה השעה. רבי יהודה בר פזי בשם רבי הושעי' הלכה כר"ש. דלא כן מה נן אמרין ר' מאיר ור"ש אין הלכה כר"ש?! אלא בגין דתני אר"ש שזורי מעשה שנתערבו פירות טבולין בפירותי, ושאלתי את רבי טרפון ואמר לי צא ולוקחם מן העכו"ם ועשר עליה דס"ל פירות גוי חיובא נינהו ותני עליה רבי יהודה ור"ש אומר יש קנין לעכו"ם בא"י לפוטרו מן המעשר, דלא תסבור מימר תריי כל קבל תריי אינון שלא תאמר שניים נגד שניים הם [ר"ט ור"מ נגד ר' יודא ור"ש], לפום כן צריך לומר הלכה כר"ש.

ועוד מן הדא: דאמר רבי זעירא אבא אנטולי זבין פירי מן דארמאי. אתא לגבי דרבי יודה בן לוי שלח למנחם בריה דיתקן ליה ויהב ליה מעשריה אבא

נתן המעשרות—בלי נטילת דמים מן השבט—למנחם, שיתננו לאביו [ר' יודא בן לוי] מי אתי, קם עימיה ריב"ל ר' י ה ו ש ע בן לוי א"ל מאן יעביד דא אלא אבוך! מחלפיה שיטתיה דרבי יהושע ב"ל תמן הוא אמר הלוקח פירות תלושין מן העכו"ם מפריש תרומה ותרומת מעשר מהלכה ונותנה לשבט ונוטל דמיו מן השבט והכא הוא אמר הכין! שחיבה אבי מנחם

אמר רבי אבא בר זמינא קומי רבי זעירא, רבי סימן לא אמר כן! אלא מי אתי, קם עימיה רבי יהושע בן לוי, אמר ליה, לית אילין דאביך! כ שלא ברשות נטלן (דחייב לשלם דמים)

ואיקפד ר' זעירא

ר' אחא ר' תנחום ב"ר חייא בשם ריב"ל ג' הן שהן מעשרין שלא ברשות =שלא מעיקר הדין זה שנתערב טבלו בחולין, וזה שהוא לוקח מפסקיה של כותין. אמר רבי זעירא זאת אומרת שאינו נוטל דמין מן השבט, אם אמר את שנוטל דמין מן השבט הרי ברשות תרם הרי יש חוב גמור!

אמר רבי יוחנן טעמא דר"א? כשם שעשו פירות א"י דמאי [אחר רובן] אין תורמין ומעשרין מזה על זה, כך עשה פירות כותי ודאי [אחר רובן] אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה.

רבי בון בר חייא בשם רבי זעירא עציץ שאינו נקוב עשו אותו ספק. והתנינן עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש בכרם מספק? למה לא יקדש בכרם מספק

כמה דתימר מן הודאי על הדמאי תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות, ואמר מן הדמאי על הדמאי כן! נימא "לא תאכל—התרומת מעשר שהפריש—עד שיוציא מיניה וביה" (דשמא מן החיוב על הפטור הפריש)

רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר ר"י זאת אומרת תרו"מ של דמאי, כספק דימוע כתרו"מ של דמאי שחזרה ונפלה לפחות מק' [דקיימ"ל דשרי] דכיון שיש עליו שם תרומה, אין עליו תורת דמאי [כעין תוספות בכורים וגם ריש פרק ה "המדומע פטור מן הדמאי" פטור מן הדמאי

פרק ו

הלכה א משנה המקבל שדה מישראל, מן העכו"ם, מן הכותי, חולק לפניהן =אינו חייב לתרום חלק שנותן להגוי.

החוכר שדה מישראל, תורם ונותן לו החוכר יפריש תרומה מהפירות שפורע לבעל הבית הישראל. א"ר יהודה אימתי? בזמן שנתן לו מאותה השדה ומאותו המין, אבל אם נתן לו משדה אחרת או ממין אחר, מעשר ונותן לו =לא סגי בהפרשת תרומה לחודיה.

החוכר שדה מן העכו"ם מעשר ונותן לו.

ר"י אומר אף המקבל שדה אבותיו מן העכו"ם מעשר ונותן לו:

גמרא המקבל מן העכוס חולק אר"י: זו דברי רשב"ג, אבל דברי חכמים, מישראל- חולק, מן העכו"ם- תורם. ותני כן: המקבל שדה מן העכו"ם תורם ונותן לו. ארשב"ג מה אם ירצה העכו"ם הזה שלא לתרום פירותיו אינו רשאי?! כי אם ירצה, יאמר לישראל שיתרום בשבילו אלא חולק ומניח לפניו!

רבי זעירא רבי יוחנן בשם רבי ינאי: אתם, גם אתם, לרבות שלוחכם. מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית. אתם עושין שליח, ואין העכו"ם עושה שליח. רבי יסא סבר מימר אין העכו"ם עושה שליח ביד אחר חבירו, הא בישראל עושה =עכוס עושה ישראל שליח. אמר רבי זעירא ומינה, אתם עושין שליח ולא בישראל?! ודכוותה אין העכו"ם עושה שליח אפילו בישראל!

התיב רב הושעי' והא מתניתא מסייע לרבי יסא: ארשב"ג "מה אם ירצה העכו"ם הזה שלא לתרום אינו תורם?! אלמא עכו"ס עושה ישראל שליח לתרום! א"ר בא במאמן על ידיו. (כאשר ישא האומן את היונק)

החוכר- בפירות, השוכר- במעות, המקבל- למחצה לשליש ולרביע.

עד כדון, ישראל. כותי ועכו"ם? אם ישראל נותן בקבלה לישראל, מה הדין כשישראל נותן בקבלה לכותי ועכוס?, נישמעינה מן הדא: הנותן שדהו בקבלה לעכו"ם ולכותי ולמי שאינו נאמן על המעשרות, אע"פ שלא הגיעו לעונת המעשרות, חייב לעשר. לע"ה, עד שלא באו לעונת המעשרות- אינו צריך לעשר על ידיו, משבאו לעונת המעשרות- צריך לעשר על ידיו. עד כדון במקום שישראל מצויים, במקום שאין ישראל מצויין המותר להשכירן לעכוס? נישמעינה מן הדא רבי סימון היו לו שדות בהר המלך שאל לר"י א"ל הבירן הכניס שממה ואל תשכירם לעכו"ם! שאל לריב"ל ושרא ליה. סבר ריב"ל מקום שאין

ישראל מצויין, כהדא סוריא דקיימ"ל בע"ז [לר' יוסי] דשרי להשכיר שדות לעכום דהדא סוריא נישמעינה מן הדא: רבי חגי נחית לחמץ אתון שאלון ליה, אילין דבר עשתור בגין דלית ישראל שכיחי ואנן מוגרין לעמים, צריכין לעשר אנן על ידיהון? כשישראל מקבל פירות בעד השכירות, החייב להפריש מהם גם על חלק הגוי? שלח שאל לרבי זעירא, שאל רבי זעירא לרבי אימי, א"ל צריך לעשר על ידיהן. מינה את שמע להשכיר כרבי יוסי. ועוד מן הדא דאמר רבי חנינא בריה דרבי אבהו אבא הוה ליה עובדא שלח שאל לרבי חייא ולרבי יסא ולרבי אימי והורין ליה להשכיר כרבי יוסי, הא לעשר על ידיהן מעשרין על ידיהן.

קיבל ממנו שדה לקצור, בחיטים. ענבים לבצור, ביין. זיתים למסוק, בשמן. מעשר ונותן לו. [ישראל קיבל שדה מן העכום]

איתא חמי! עד שלא זרע, תורם [לחכמים דפליגי על רשב"ג [ריש שמעתין]]. משזרע, מעשר?! מחמירין יותר?!!

א"ר חנינא תיקנו במקבל שלא תבור א"י, ברם הכא זרועה הוא!

קיבל ממנו שדה לקצור בשחרי ?? שבולות, ענבים לבצור, בסלי ענבים, זתים למסוק, בסלי זתים, מניח כמות שהן.

א"ר יהודה אימתי.. הא מאותה המין שלא מאותה השדה, מאותה השדה שלא מאותה המין, מעשר ונותן לו. תני ר"ח: מאותה השדה- בין מאותו המין בין ממין אחר, תורם ונותן לו. משדה אחרת- בין מאותו המין בין ממין אחר, מעשר ונותן לו. מתני' כרשב"ג [ככתוב בריש הסוגיא], מה דתני ר"ח כחכמים. ופליגא אתינן?! מתניתין במקום פלוני שלא נהגו לעשות שעורין כפליים כחטים, מה דתני ר' חייא במקום שנהגו לעשות שעורים כפליים כחטים אז שרי ליה לשנות ולזרוע שעורים. וממילא חשיב כמין אחד [מסתמא כשמשלם לו חכירות בשעורים, נותן לו כפליים ג"כ!]

הכא בחוכר מן ישראל את אמר תורם, ונותן לו. וכא בחוכר מן העכום את אמר מעשר ונותן לו?

חבריא בשם רבי יוחנן: קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם ולא קנסו בחוכר מישראל.

רבי לא בשם רבי יוחנן: תפשה מדת הדין בחוכר מן העכו"ם אי"ז "קנס". רק הלכו אחר "עיקר הדין" בחוכר מן העכום .... ולא תפשה בחוכר מישראל.

מתניתא מסייעא לדין. ומתניתא מסייעא לדין.

מתניתא מסייעא לר' לא: החוכר שדה מן ישראל תורם ונותן לו, רבי מאיר אומר מעשר ונותן לו. הא רבנין =בשלמא לרבנן ניחא... אמרין קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם, ולא קנסו חכמים בחוכר מישראל אלא

לר"מ.. ויש קנס בישראל?! אלא הא הכני, כן הוא.. רבנין אמרי אין תפשה מדה"ד בחוכר מישראל. כי הקלו בחוכר מישראל נגד "הדין" ור"מ אומר תפסה מדה"ד בחוכר מישראל

מתניתא מסייע לחברייא: החוכר שדה מן העכו"ם מעשר ונותן לו. רש"א: תורם ונותן לו. הא רבנין אמרי תפשה מדה"ד בחוכר מן העכו"ם ולא תפשה מדה"ד בחוכר מישראל. ר"ש אומר לא תפשה מדת הדין בחוכר מן העכו"ם? אית בר נש דיימר הדא מילתא?! אין עוברין על "עיקר הדין" כשהלך לעכו"ס...?! אלא הכני: קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם ולא קנסו חכמים בחוכר מישראל. ר"ש אומר לא קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם.

סיום דברי ר"ש דברייתא לפיכך אם חזר העכו"ם אחר שנתנה בחכירות לישראל ונתגייר, או שמכרן לישראל אחר, מעשר ונותן לו שהרי עדיין אינו מעושר...

##מ"ד תפשה ניחא מ"ד קנסו בידו##

...אף המקבל.. [רומיים "תפשו" שדות ישראל—ורצו חכמים שבני ישראל יפדוהו] אמר רבי יוחנן מן המסיקין שנו מתוך שאת אומר לו כן, אף הוא דוחק עצמו ופודה אותה:

הלכה ב משנה כהן ולוי שקיבלו שדה מישראל כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה. ר"א אומר המעשר שלהן שעל מנת כן באו מסתמא מקנה להו תרו"מ:

גמרא מתיבין רבנין לר"א במה קנו? אמר להם אין אתם מודין לי שאם התנה לו שמעשרות שלהן?! אפילו התנו במה קנו הא בעינן קניין מעליא? נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הזה, שתקנו לך מעשרותיו. אמר ליה אופנא אף אני לית לון אלא .. לסתמא נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הזה שיקח לך אחד מעשרה שבו.

תני כהן מכהן, לוי מלוי, ישראל מישראל, חולקין למעשרות. למי נצרכה? לר' אלעזר, אע"ג דרא"א מעשר שלהן כשקיבלו מן מישראל שעל מנת כן באו, מודי הוא הכא שהן חולקין במעשרות.

ישראל שקיבל שדה מכהן, אמר לו המקבל לבעה"ב על מנת שיהו המעשרות שלי, או שלך, או שלי ושלך, מותר.

כהן שקיבל שדה מישראל. אמר לו כהן המקבל, לישראל בעה"ב: על מנת שיהו המעשרות שלי, מותר. [דכן נורמלי [השווה: ר"א דמתניתין]] שלך, אסור. דהוי ככהן הנותן פרוטה לישראל כדי שיתן לו בעתיד איזה מתנת כהונה שלי, ושלך—קיבלה ממנו כדרך המקבלין מותר, ואם לאו אסור. אם דרך הקבלן ליטול שליש וזה הכהן מ ו ז י ל ונוטל רק רביע—- אסור [מטעמא דלעיל]

ישראל שקיבל.. בלא כך אין המעשרות שלהן?! למה צריך להתנות [עיין משנה שלפנינו] אלא הכני הכין הוא: שלי, שלי ושלך, אם קיבלה ממנו כדרך המקבלין מותר, ואם לאו אסור. שמי מכאן שלך

ישראל שקיבל שדה מישראל על מנת שיהו המעשרות של זה, אסור [שהרי המקבל נותן לבעה"ב יבול, והוי כמקבל פרוטה כדי שיתן בעה"ב מעשר לכהן פלוני] שאטלם אני ואתנם לזה מותר. ולא דא היא קדמייתא?

א"ר אחא אם תירצה ביניהן כשאומר לו רק אם ת ר צ ה, תתן לפלוני, אז שרי.

א"ר יוסי הא דתימר מותר, כשקיבלה כדרך המקבלין. והן דאת אמר אסור, בשלא קיבלה ממנו כדרך המקבלין אין לאסור רק כשמוזיל המקבל שכר קבלנותו בשביל זה התנאי

אתיא דר' יסא, כרבי יוחנן. שאוסר לישראל הקבלן להוזיל=נתינת פרוטה, כדיי שיתן המעשר לפלוני כהן ודרבי אחא, כר' יוסי בי רבי חנינא.?? [לא הבנתי, הלא ר' אחא מחמיר יותר?]

דר"י בי ר' חנינא אמר אדם נותן מעשרותיו בטובת הנייה, רבי יוחנן אמר אין אדם מביא מעשרותיו בטובת הנאה. מאי טעם דר"י ב"ח? ואיש את קדשיו לו יהיו. מה עביד ליה רבי יוחנן יתנם לכל מי שירצה.

מתני' פליגא על רבי יוסי בי רבי חנינא: קונם כהנים ולוים נהנין לי יטלו בעל כרחו, פתר לה באומר אי איפשי ליתן מתנה כל עיקר. תדע לך שהוא כן, דתנינן: כהנים אלו לוים אלו נהנין לי, יטלו אחרים.

מתני' פליגא על ר' יוחנן: אומר הוא ישראל לישראל הילך סלע זה ותן בכור זה לבן בתי כהן. פתר לה ברוצה ליתנו לשנים כהנים ובן בתו אחד מהן, והוא אמר הילך סלע זו ותן כ ו ל ו לבן בתו כהן דווקא בכה"ג שרי

בעון קומי רבי זעירא בהדא, כהן לישראל, כ ה ן נותן פרוטה לישראל, שיתן המעשר לכהן פלוני מה דריב"ח אמר? לא אגיבון לא השיבו כלום.

ר' חזקיה בשם ר' אחא אמר הכין אמר לון: על דעתיה דר"י בן חנינא כהן לישראל למה הוא אסור? לא מפני מראית העין שסוברים שלוקחו ל ע ל מ ו [וזה אסור לכו"ע] אוף רבי יוחנן אית ליה ישראל לישראל אסור [מפני מראית עין]

#א"ר בי רבי בון חילול קדשים יש כאן ותימר מפני מראית עין! עוד מן הדא דתני הכהנים והלוים המסייעין בבית הגרנות אין להן לא תרומה ולא מעשר ואם נתן הרי זה חילל שנאמר (ויקרא כב) ולא יחללו את קדשי בני ישראל והן מחללין אותן יותר,

מיכן אמרו תרומתן אינה תרומה, ומעשרותן אינן מעשר, והקדישן אינן הקדש, ועליהן הכתוב אומר ראשיה בשחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו המקום מביא עליהן ג׳ פורענות הה״ד (מיכה ג) לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו׳

מתני׳ פליגא על רבי יוחנן: המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות ובמי חטאת ובאפר חטאת הרי זו מקודשת אע״פ ישראל אלמא טובת הנייה ממון! פתר לה בתרומה שנפלה לו מאבי אמו כהן עיין בבלי שם

כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו ״על מנת שיהיו המעשרות שלי״ המעשר שלו. מהו שימכרה לכהן ״זכות״ המעשר שיש לו באותו שדה? נישמעינה מן הדא: דר׳ אבהו בשם ר״ש בן לקיש המוכר מעשרות שדהו לחבירו לא עשה כלום, עוברי בהמתו לחבירו לא עשה כלום, אויר חורבתו לחבירו לא עשה כלום. אלא מוכר לו שדה ומשייר לו = לעלמו! מעשרותיה, מוכר לו שפחה ומשייר לו וולדה, מוכר לו בהמה ומשייר לו עוברה, מוכר לו חורבה ומשייר לו אוירא. והיאך אפשר לאדם למכור אויר חורבתו לחבירו? תיפתר באומר לו תלוש מן החרבה הזו שתיקנה לך אוירה. וכא קרקע לפניו שהוא אומר לו תלוש מן הקרקע הזה שתקנה אחד מעשרה שבו וממילא שמעינן שיכול למכור לכהן אחר בדרך זו.

כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו: על מנת שיהיו המעשרות שלי. המעשרות שלו, מת, אין לבניו במעשרות. לי ולבני, לי וליורשי, יש לו במעשרות, ולבניו במעשרות, וליורשיו במעשרות. רבי יודן בר שלום בעא קומי דר׳ יוסי עד כדון ביורשין שהן מדבר תורה, אפילו ביורשין שאינן מדבר תורה?

״שיהו כל המעשרות שלי כל זמן שהוא לפניו״ יהו המעשרות שלו כל זמן שהוא לפניו. מכרה לאח׳ אין לו במעשרות. חזר ולקח ממנו: תני ר״ח אין לו במעשרות, תני ר׳ הושעיא יש לו במעשרות. אתיין אילין פלוגתא כאילין פלגותא דתנינן תמן: שהמגרש את האשה והחזירה ע״מ כתובתה הראשונה החזירה. תנא ר׳ חנא קומי ר׳ לא תרין אמוראין: חד אמר לכתובה אבל לא לתנאין, וחרנא אמר בין לכתובה בין לתנאין. מ״ד לכתובה אבל לא לתנאין, אין לו במעשרות. ומ״ד בין לכתובה בין לתנאין, יש לו במעשרות כשמחזיר, חוזרים כל התנאים הראשונים.

והתני קיבל שדה מכהנת המעשרות שלה [משנה ג], נישאת לישראל, חולקין במעשרות [ריש משנה א], נתארמל׳ או נתגרשה חזרה לתחילתה. כאן שמכר כאן שקיבל ב״מקבל״ לא יצאת מרשות אשה לגמרי, ולהכי כשנתגרשה, הכל שלה והתני רבי חייא ״מכרה״! א״ר שמואל בר אבדימא תמן יצאת מרשות שניהם ברם הכא

יצאת מרשות מוכר ולא יצאת מרשות לוקח אשה הכהנת "מכרה" לישראל ע"מ שהמעשרות שלה, שוב ניסת לזר—-כשנתגרשה חוזר לתנאי הראשון

כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו ע"מ שיהו המעשרות שלו ד' או ה' שנים יכול הוא למחות בידו שלא ליטעה כרם, שלא לזורעה איסטים, שלא לעשותה שדה קנים אין לכהן שום הנייה באלו. "שלי לעולם" אינו יכול למחות בידו שלא ליטעה כרם, שלא לזורעה איסטים, שלא לעשותה שדה קנים. אתא עובדא קומי ר' אחא בר לא וחייבה מיתן ליה חד מן עשרתי דקניא משום קנס

ישראל שמכר שדה לכהן ואמר לו ע"מ שיהו המעשרות שלי ארבע וחמש שנים מותר, לעולם אסור. שאין כהן עושה כהן מיחזי "שישראל נעשה כהן": כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו על מנת שיהו המעשרות שלך ד' או ה' שנים, אסור. הכא את אמר מותר והכא את אמר אסור? כאן זיכהו בדבר שהוא ברשותו, וכאן זיכהו בדבר שאינו ברשותו בסיפא, עדיין לא לקחה הישראל, ואיך הוא מתנה?

משנה ישראל שקבל מכהן ומלוי, המעשרות לבעלים אף בלא התנה. ר' ישמעאל אומר הקרתני בן כפר [חוץ לירושלים] שקיבל שדה מירושלמי, מעשר שני של ירושלמי. וחכ"א יכול הוא הקרתני לעלות ולאוכלו בירושלים:

גמרא על דעתיה דרבי ישמעאל אילו כהן טמא שהיה שותף עם טהור שמא אין חולקין במעשרות?! תמן יכול הוא למכור לכהן טהור אחר, ברם הכא יכול הקרתני לעלות ולאכול בירושלים?! טורח יש בדבר!!

הלכה ג משנה המקבל זיתים לשמן לחלוק בשמן כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה. רבי יהודה אומר: ישראל שקיבל מכהן ומלוי זיתים לשמן או למחצית שכר המקבל מוכר השמן וחולקין בהריווח, המעשרות לבעלים לכהן או ללוי:

גמרא ר' יהודה עבד זיתים גמורין העומדים ליתלש כקרקע, ורבנין לא עבדין זיתים כקרקע וכשמקבל מכהן, לא אמרינן שסיך כולו לכהן . מעתה אין יסבור ר"י כר' אליעזר, דרבי אליעזר אמר כהן ולוי שקבלו שדה מישראל המעשרות שלהן שע"מ כן באו, והכא, על מנת כן באו כ אזלינן בתר אומדנא.

פרתו של כהן שהיתה שומא אצל ישראל וילדה בכור, הבכור לכהן דברי רבי יהודה, וחכ"א אין הבכור אלא לשניהן. אמר להן ר"י: אי אתם מודים לי במעשרות שדהו שהוא שלו! אמרו לו מפני שהשדה גופה לכהן, והפרה גופה לשניהן, אף הפרה אם היתה גופה לכהן הבכור לכהן. ותני כן השם באחריות שניהן מי שמקבל דבר בשומא, ה"ה באחריות שניהם [לעניין אונסין] והחוכר באחריות הנותן.

כהן שנתן מעות לישראל ליקח לו בהן פירות למחצית שכר, אמר לו: הותירו או פחתו שלי, כ שניגו נחלוק בשכר והפסד [ככל לוקח למחצית שכר] והמעשרות שלך [לאס פרוטה שצריך ליתן עבור שכר טירחה [עיין איזהו נשך דאל״ה הוי כרבית]], מותר שהרי מעיקר הדין מגיע לחלוק [או כולו לכהן לר״י וכשנותן כל המעשר לישראל, הו״ל כנותן לו פרוטה בשביל טרחו—-בסיפא מגיע לו בלא״ה לר״א... ישראל שנתן מעות לכהן ליקח לו בהן פירות למחצית שכר, אמר לו ישראל הנותן לכהן המקבל: הותירו או פחתו שלי, והמעשרות שלך אם נתן לו שכרו מותר, ואם לאו אסור

ישראל שהיה חוכר זתים בששים לוג טבולים שכר שחייב החוכר לשלם לבעה״ב, אמר לו כהן: תנם לי, ואני נותן לך ששים לוג מתוקנין! ואעכב המעשרות לעצמי מותר. ששים לוג טבולין, ואני ואת חולקין את המעשרות אסור. כדו יהב ליה כוליה מותר, כדו יהב לה פלגא אסור?!

א״ר יוסי כאן במרויח לו. ותני כן: אם היה מרויח לו, אסור משום רבית ומשום בזיון קדשים: ??כהן החוכר אומר: תרוויח לי זמן הפרעון, ואתן לך מתוקנין, אסור

הלכה ד משנה ב״ש אומרים לא ימכור אדם את זיתיו אלא לחבר

=אוכל בטהרה. בית הלל אומרים אף למעשר אף ש ל א נזהר באכילת טהר.

וצנועי ב״ה היו נוהגין כדברי בית שמאי:

גמרא א״ר יוחנן טעמא דב״ה: דרך בני אדם לוכל זיתיהן עטונין?! אלא ע״י עילה. בית הלל כדעתו דתנינן: לא ימכור לו פרה חורשת בשביעית, וב״ה מתירין מפני שיכולין לשחטו. ואורחיה דבר נש מיכס תורא דידיה?! על ידי עילה.

ושוין שהוא מוכר לו ש י ב ל י ן לעיסתו אע״פ שיודע שאינו עושה אותו בטהרה [מכיון שמחוסר הרבה מלאכות].

תני שוין ש א י ן מוכרין גדיש של חטין, ועביט של ענבים, ומעטן של זתים, אלא לחבר ולמי שהוא יודע שהוא עושה אותו בטהרה. [מכיון שקרוב מאד לגמר]

ועביט של ע נ ב י ם לא תורה היא ?! לית הדא ברייתא דחשיב להו ביחד פליגא על רבי יוחנן, דרבי יוחנן אמר: כשם שאמרו קטן חומרין שיתחייב המשלח משום מעילה, כך אמרו מעטן של זיתים ח ו מ ר י ן. [=מדרבנן]

רבי חזקיה אמר רבי יונה בשם רבי ירמיה: מה פליגין? בחיבורין, לפי שבכל מקום נשוך חיבור מעוך אינו חיבור, וכא אפילו מעוך חיבור הא דאמר ריו״ח ״חומרין״, היינו דמהני ״מעוך״ לחיבור. הא הכשירן תורה. קם רבי יונה עם רבי ירמיה אמר לו את אמרת הדא מילתא?

אמר ליה אין מיני אם ממנו אתה שואל.. אפילו הכשירן הן חומרין! והתני שוין שאין מוכרין גדיש של חטים ועביט של ענבים ומעטן של זיתים אלא לחבר ולמי שהוא יודע שהוא עושה אותן בטהרה ועביט של ענבים לא תורה היא?! ודכוותה מעטן של זיתים תורה היא! מאי כדון? תיפתר כרבי מאיר. דרבי מאיר אמר המוהל כמשקה ולדידיה דווקא הוי משקה זיתים מה"ת

אמר רבי זעירא טעמא דבית שמאי? אין דרך חבר להיות מוכר זיתים אלא לחבר.

מהו צנועי? "כשירי" אמר רב חסדא כן כאן שנינו שהכשר נקרא צנועי:

הלכה ה משנה שנים שבצרו כרמיהן לתוך גת אחת, אחד מעשר ואחד שאינו מעשר, המעשר מעשר את שלו וחלקו בכל מקום שהוא:

גמרא # אמר ר' אליעזר דרבי מאיר היא. דר' מאיר אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד... מפרש פירוש חדש בדברי ר"מ: ה ק י ל ו לסיטון למכור ו ו ד א י, ולעשרו רק בתורת דמאי!

דהוא פתר לה: המעשר מעשר את שלו ודאי, וחלקו בכל מקום שהוא דמאי. רבי יונה בעי מוכר ודאי ומתקן דמאי?!

אין לך אלא כההיא דא"ר יוחנן דברי הכל היא: המעשר מעשר את שלו- ודאי, וחלקו בכל מקום שהוא- וודאי. וחצי חלקו שביד חבירו משלו- דמאי: כ חייב לעשר את חצי שביד חבירו ו ו ד א י [דאין ברירה. ושמא חצי שביד חבירו—שלו הוא!] וחציו השני [שביד חבירו] הוא דמאי [כדין כל יבול ע"ה]

הלכה ו משנה שנים שקבלו שדה באריסות או שירשו או שנשתתפו, יכול הוא לומר לו: טול אתה חטים שבמקום פלוני, ואני חטים שבמקום פלוני, אתה יין שבמקום פלוני, ואני יין שבמקום פלוני, אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים, טול את היין ואני אטול את השמן. חבר ועם הארץ שירשו אביהם עם הארץ, יכול הוא לומר טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני, אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני, אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים, טול אתה הלח ואני אטול את היבש דהו"ל כמוכר לע"ה טבל/לא

גמרא תני ישראל ועכו"ם שקנו שדה בסוריא [חייב במעשרות] הרי הוא כטבל וכמעשר מעורבין זה בזה. דברי רבי [אין ברירה] רשב"ג אומר: חלקו של ישראל חייב, חלקו של עכו"ם פטור.

##רבי יסא בשם רבי חנינא: מה פליגין? כשחלקו שדה בקמתה יש לומר "זה חלקו מעשה ראשונה", אבל אם

חלקו עמרים, אף רשב"ג מודה לרבי שכל קלח וקלח של שותפות היא.

א"ר יונה רבי יוסי בשם רבי יוחנן: מה פליגי'? כשחלקו עמרים, אבל אם חלקו גדיש, אף רשב"ג מודה לרבי שכל קלח וקלח של שותפות הוא. על דעתיה דרבי יונה מה בין גדיש מה בין עמרים? בקוצר כל שהוא ומניח לפניו## עדיין לא נצבר יחד, רק מפוזרין בשדה

א"ר הושעיא הדא דתימא שקנו ע"מ שלא לחלוק. אבל אם קנו ע"מ לחלוק, אף ר' מודה לרשב"ג שזה חלק מגיע לו משעה ראשונה. א"ר יוסי מליהון דרבנין פליגין, דא"ר אבהו בשם ר' יוחנן: השותפין [האחין השותפין] מחלוקת רבי ורשב"ג, האחין השותפין לא לחלוק הן?!:

הלכה ז משנה

גר ועכו"ם שירשו את אביהן עכו"ם, יכול הוא לומר לו: טול אתה ע"ג, ואני אטול את המעות. אתה יין נסך, ואני פירות. אם משבאו לרשות הגר אסור.

המוכר פירות בסוריא ואמר "משל א"י" כי ממקום שחייב במעשרות הן חייב לעשר, "מעושרין הן" נאמן, שהפה שאסור הוא הפה שהתיר. "משלי הן" חייב לעשר, "מעושרין הן" נאמן, שהפה שאסור הוא הפה שהתיר. אם ידוע הוא שיש לו שדה בסוריא, חייב לעשר חיישינן שבא משדהו:

גמרא

ישראל ועכו"ם שקנו ביתו של עכו"ם, והיה שם יין נסך וע"ג ומעות, לא יאמר לו טול אתה יין נסך וע"ג, ואני מעות. א"ר יוחנן לא סוף דבר יין נסך וע"ג ומעות, אלא אפילו היו שם שני צלמין אחד עשוי כמין דלופקי שלחן קטן שמעמידין עליו דברים [וחקוק עליה אליל יווני] ואחד שאינו עשוי כמין דלופקי, לא יאמר לו טול אתה את שאינו עשוי כמין דלופקי, ואני נוטל את העשוי כמין דלופקי דשרי [שאין עיקרו לע"ז]. אמר רבי זעירא ויאות?! אילו חבר וע"ה שירשו את אביהן ע"ה והיו שם פירות מוכשרין ופירות שאינו מוכשרין, שמא אומר לו טול אתה את המוכשרין ואני נוטל את שאינן מוכשרין. והא מתני' פליגא טול אתה ע"ג ואני מעות, אתה יין נסך ואני פירות, מותר!! אימר סיפא ולית היא פליגא: אם משבאו לרשות הגר אסור, והכא מכיון שקנה כמי שנכנס לרשותו דווקא "ירשו", אבל קנו, כנכנס לרשותו, ואסור

עקילס הגר חילק עם אחיו ונשארו האלילים ביד אחיו והחמיר על עצמו והוליך הנייה לים המלח. תלתא אמורין. ח"א דמי ע"ג הוליך לים המלח השווי של כ ל הפסלים, וחרנא אמר דמי חלקו של ע"ג הוליך לים המלח רק חליים, וחרנא אמר ע"ג עצמה הוליך לים המלח אלא בשביל לעקור ע"ג מבית אבא: [ומסתמא פייס לאחיו..]

תמן תנינן: נאמנין על הלקט ועל השכח' ועל הפאה בשעתן בשעה שהלקט מצוי והכא כשיש לו שדה בסוריא, אינו נאמן לומר מעושרין הן את אמ' הכין! תמן, שתיקונו =שתיקה שלו פטור, ברם הכא, שתיקונו חייב. ותני כן: את שתיקונו פטור, נאמן להקל. ברם הכא פירושו להקל, אינו נאמן.

תני: עכו"ם שהיה צווח ואומר בואו וטלו לכם ממני פירות! ערלה הן! נטע רבעי הן! אינו נאמן רוצה להשביח מקחו

אם אמר מכותי פלוני הבאתים, נאמן להחמיר. דברי ר'. וחכ"א: דברי העכו"ם לא מעלין ולא מורידין.

ר' יודן בעי, היה צווח לפי תומו?

ר' יודן בעי, הדא דתימא מבררייתא. דכותי אינו מעשר כותי כעכו"ם. דאיתפלגון כותי אינו כעכו"ם דברי רבי. רשב"ג אומר כותי כעכו"ם לכל דבר

א"ר בון בר חייא והוא שיהא רוב מכנסו משלו

ישראל שהיה לו אריס ע"ה בסוריא, ושילח לו פירות, ואמר "הרי אלו מעושרין" אני אומר מן השוק לקח סתמייהו מחו"ל והוא שיהא אותו המין מצוי בשוק. לא סוף דבר בשאין לו מאותו המין בתוך שדהו, אלא אפי' יש לו מאותו המין בתוך שדהו, מכיון שאותו המין מצוי בשוק מותר:

הלכה ח משנה ע"ה שאמר לחבר קח לי **אגודת ירק, קח לי גלוסקין אחד, לוקח סתם פטור. אם אמר "זו שלי" "וזו של חבירי" ונתערבו חייב לעשר אפילו הן מאה** לקח 99 לצורך ע"ה, ואחד לצרכו, ונתערבו, חייב לעשר ה כ ל:

גמרא מתני' דר' יוסי, דתני: הלוקח סתם צריך לעשר. ור' יוסי אומר: אי"צ

מה נן קיימין? אם כשאמר לו "צא ולקח לי" שלוחו הוא! מ"ט דת"ק? "צא ולקח לך" שלו הן! מ"ט דר"י—הא נותן לע"ה פ י ר ו ת י ו שאינו מעושרין אלא כי נן קיימין בסתם, רבי יודה אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא ללוקח. רבי יוסי אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא לבעל המעות.

לפיכך אם נתן אחת יתירה שליח שקנה פירות ל"ללוקח" והחנווני הוסיף לו אחת יתירה רבי יהודא אומר של לוקח, רבי יוסי אומר של שניהן. מחלפא שיטתיה דרבי יוסי, תמן =כאן! הוא אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא לבעל המעות. וכא =שם את אמר הכין! כאן ע"י מעותיו של זה וע"י רגליו של זה שניהן חולקין כיון שטרח, יש לשליח גם זכות.

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם החליף את

המעה לקח במעות אחרות משלו צריך לעשר. א"ר יוסי הדא אמר הנותן מעות לחבירו והחליפן, ואבדו, חייב באחריותן אף באונסין [ול"א הרי "החזיר" מה שלקח]:

זו שלי וזו של חבירי..שמואל אמר: במחלק בידו, א"ר אליעזר והוא שנטל חלקו בסוף.

א"ר יונה צורכה לדין וצורכה לדין. חילק בידו ונטלו חלקו בתחלה, אינו צריך לעשר אלא על שלו. לא חילק בידו ונטל חלקו בסוף, אינו מעשר אלא על שלו רק כשנותן לו בי ד י י ס את הירק ו ג ס נוטל נוטל חלקו בסוף, חייב לעשר חלק חבירו

תני אומר הוא אדם לפועל "הילך דינר זה ואכול בו", "הילך דינר זה שתה בו", ואינו חושש על שכרו לא משום שביעית, ולא משום מעשרות, ולא משום יין נסך. אבל אם אמר לו "צא ולקח לך ככר ואני נותן לך דמים" "צא ולקח לך רביעית של יין ואני נותן לך =להחנווני דמים", חוששין על שכרו משום שביעית, ומשום מעשרות, ומשום יין נסך. א"ר זעירא טעמא דאסרינן בסיפא נעשה החנווני שלוחו של ב ע ל ה ב י ת לזכות לפועל. א"ר הילא פועל זכה לב"ה משל חנווני, וחוזר וזוכה לעצמו. מה נפקא מביניהון? היה החנווני חרש. על דעתיה דרבי זעירא לא חושש, שאין שליחות לחרש, על דעתיה דרבי הילא חושש דפועל הבריא עושה הקניין—וזכה בעה"ב, ונמצא מאכיל פועליו איסור.

תני: לא יאמר אדם לחבירו: הילך מאתים דינר ושקול על ידי לאוצר מלכות רומי הרשעה אלא אומר הוא לו: פרשני מן האוצר. וכן לא יאמר אדם לחבירו: הילך מאתים זוז ושקול על ידי לאומנות עבודת המלך [רומי] אלא אומר הוא לו פרשיני מן האומנות

פרק ז

הלכה א משנה המזמין את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשרות, אומר מערב שבת: מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו. ומעשר שני בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות:

גמרא א"ר יוחנן מתניתן בדמאי מהני תנאי הא בוודאי לא. הא מתני' זו אמר אפילו בודאי! דתנינן תמן לקמן בפירקין היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו והוא בבית המדרש או בשדה.. אין תימר בדמאי אנן קיימין, לית יכול! דתנינן ב ס י

פ א "היו דמאי"! מה א"ר יוחנן?! "בדמאי לא בודאי" לא אמר אלא מ ת נ י ת א בדמאי.

מה בין דמאי ומה בין ודאי? דמאי אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו, ודאי אין אדם מתנה אלא על דבר שהוא ברשותו.

רבי ינאי הוה ליה תנאי ודאי, שאל לרבי חייא רובא מאי מתקנא בשבתא? א"ל (דברים כו) למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים גבי מעשר כתיב ואפילו בשבת.

מהו דחמת מיקל בלשי תלוי בי? מה זה שראיתי בחלום מקל של בלשים (ממונים מאת המלך לחפוש בבתים) א"ל עתיד את להנהיג שררה על ישראל.

רבי הושעיא היה לו תנאי ודאי, חדא איתתא בשלה ירק, אנשיית מתקנתה שכחה לתקן [ושבת היתה] אתת לגבי רבי הושעיא, ושלח לזבדי בן לוי דיתקן לה.

רבי בא בר ממל בעי, ולא הוה זבדי בר לוי צריך מיזכיא לרבי הושעיא בירקא?

רבי זעירא בעי, מה נן קיימין איך היה הסיפור? אי בשיש לו תנאי עליו ועל אחרים, אינו צריך לזכותו בירקא. ואם ביש לו תנאי עליו, ולא על אחרים צריך לזכותו בירק!

רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו איתתבת נתיישב הדבר: ולא זכי זבדי בן לוי לרבי הושעיא בירקא

א"ר ינאי צריך שיהא זכור תנייו בשעה שמפריש בשבת שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן וצריך להחליט בשפתיו. לומר עתה שסומך על תנאי דאתמול רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ולא נמצא כמתקן בשבת? א"ל אדא תנאי! סמוך על התנאי! [ביטוי דומה בעירובין וסוכה]

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא, ואינו אסור מפני אובדן אוכלים? א"ל מפררו כל שהוא.

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ואינו אסור משום גזל? א"ל רוצה הוא שיהא לו נחת רוח. מילי‍הון דרבנין פליגין דא"ר שמואל בר רב יצחק, רבי ורבי יוסי בי רבי יהודה נתארחו אצל בעל הבית אחד, אזל לישנא בישא א"ל הב דעתך דאינון מחשדונך אמרו לשון רע להבה"ב: תן עיניך, שחכמים אלו חושדין אותך יתיב ליה מעייני לון, ישב לו ועיין בהם והוון עבדין נפשין מזרקין אילין לאילין ומתקנין היה עושין עצמן כזורקין אלו לאלו [ובאמת היו מתקנין] ואינו רוצה הנחת רוח?! אלמא לא היה ניח"ל אם היה רואם מתקנין! ומתרץ.. רוצה הוא, אלא דלא בעי דחשדוניה!!

תני רבי יהודה אוסר. מה טעמא דרבי יודה? ויש אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו?! מודה רבי יודה שהוא הולך ולוקח מערב שבת ממקום שלקח זה,

ומעשרן. ויש אדם מפריש על דבר שאינו שלו?!

רבי אליעזר בשם רבי הושעיא עשו אותו כאינו מאמין לבעל הבית. עיין לקמן

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: עשו אותו כמוכר פירות טבולין לחבירו, כההדא דתני: המוכר פירות טבולין לחבירו הרי זה רץ אחריו ומתקנו. לא מצאו, אם ידוע שהפירות קיימין, מעשר עליהן. ואם לאו, אינו צריך לעשר עליהן. ספק קיימין ספק אין קיימין, מעשר עליהן, וקורא שם למעשרותיהם מפריש מעשרות מיניה וביה, שמא לא עשה כלום וצריך לתקן גוף המעשר:

הלכה ב משנה מזגו לו את הכוס. אומר:

מערב שבת [אם יודע שימזגו לו כוס]

מה שאני עתיד לשייר בשולי הכוס הרי הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו. ומעשר שני בפיו של הכוס ומחולל על המעות:

גמרא כיני מתניתא: לענין מזיגת הכוס.

מה נן קיימין? אם באומר "מכבר" שיחול ע כ ש י ו משקה מעורב הוא! ואם באומר "לכשאשתה" למפרע טבל שתה! אלא כי נן קיימין באומר "מכבר לכשאשתה".

ולא נמצא מטלטל תרומה טמאה בשבת? אר"א משייר כ"ש חולין. כההוא דתנינן תמן מטלטלין תרומה טמאה עם החולין. ולא דמיין תמן טמאה לצורך טהורה, ברם הכא חולין לצורך טמאה! א"ר יוסי בי רבי בון: עם יציאתו מן הכוס קדיש רק כששופכין שירי הכוס, אז חל הקדושה

תמן תנינן: הלוקח יין מבין הכותים וכו' תני ר' יוסי ור"ש אוסרין שמא תבקע הנוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע. והדא מתניתא לא כרבי יוסי ור"ש היא? א"ר יעקב בר אידי הכל מודין על הכוס שהוא על אתר ול"ח שמא יבקע:

משנה פועל שאינו מאמין לבע"ה, נוטל גרוגרת אחת ואומר: זו ותשע הבאות אחריה עשויות מעשר על תשעים שאני אוכל. וזו עשויה תרומת מעשר עליהן. ומעשר שני באחרונות, ומחולל על המעות. וחושך גרוגרת אחת בעה"ב נתן רשות לפועל לאכול—לדוגמה—27 גרוגרות—-צריך הפועל למנוע עצמו מלאכול גרוגרת אחת לבסוף ואוכל רק 26, כיון שנטל אחת לשם תרו"מ, והו"ל לאכלם לעצמו רשב"ג אומר: לא יחשוך מפני שהוא ממעט את מלאכתו של בעל הבית. ורבי יוסי אומר לא יחשוך מפני שהוא תנאי בית דין:

גמרא פשיטא הדא מילתא: נשרפו הפירות, התרומה בטיבולה דלא חיילא התרומה רק אם יבא לידי אכילה נשרפה התרומה, לכישאכלו הפירות, קדשה תרומה למפרע אין בעיה!

מהו חשך? מן מיכלה =מונע עצמו מלאכול.

לא יחרוש אדם בפרתו בלילה, וישכירנה ביום. לא יעשה בתוך שלו בלילה, וישכיר עצמו ביום. לא ירעיב עצמו ולא יסגף עצמו, מפני שהוא ממעט במלאכתו של ב"ה

רבי יוחנן אזל לחד אתר אשכח ספרא איינום, אמר להו מהו כן? אמרו ליה ציים, א"ל אסור לך! ומה אם מלאכתו של בשר ודם את אמר אסור, מלאכתו של הקב"ה לא כל שכן!

רב חייא בר אשי בשם רב: תנאי ב"ד שתהא תרומת מעשר משל בעה"ב, ומעשר שני של פועל:

הלכה ג משנה הלוקח יין מבין הכותים אומר: שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה. ועשרה מעשר. ותשעה מע"ש. ומיחל ושותה:

גמרא תני: רבי יוסי ור"ש אוסרין. שמא תבקע הנוד ונמצא שותה טבלים למפרע. לא כטעמיה הדין טעמיה דהדין. טעמא דרבי יוסי שלא סיים. טעמא דר"ש שמא ישכח וישתה את השאר.

כהדא דתני: מעשר שני שבחפץ זה מחולל על סלע שבכיס זה, חילל. רבי יוסי אומר לא חילל. מודה ר' יוסי שאם אמר על הסלע הישנה ועל הדינר הישן שחילל. מודים חכמים לרבי יוסי שאם אמר על הסלע שאטול מיד בני ועל הדינר שאטול מיד בני שלא חילל, שלא היה בידו באותה שעה.

תמן תנינן המניח פירות להיות מפריש עליהן כו' הרי הן בחזקת קיימין. והדא מתני' דלא כרבי יוסי וכרבי שמעון? אמר רבי זעירא תמן כאן למפרעו נתקלקלו. ברם הכא שם מאובדן והילך נתקלקלו ויש להניח שהיה קיים עד עכשיו

תמן תנינן: פרוטה של הקדש שנפלה לתוך הכיס, או שאמר פרוטה בכיס זה הקדש וכו' תנא: על הראשונה מעל בספק ועל השנייה מעל בוודאי דברי רבי עקיבה, וחכמים אומרים על כולן מעל בספק ועל האחרונה מעל בודאי.

א"ר יודן אבוי דרבי מתניא: הדא דתימר כשהיו שתיים, אבל אם היו עשר, לא בדא על הראשונה מעל בספק ועל השנייה מעל בודאי.

ר"ש בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן, מה בין האומר "בכים" מה בין האומר "מן הכים"? דלא מעל עד שיוציא כל הכיס

ר"ש בן לקיש אומר, אפי' הוציא את כל הכיס

לא ימעול! כמה דתימר למפרעו טבל שתה, ואמר אוף הכא למפרעו חולין הוציא כיון דלא בא לכלל הפרשה אלא כאן תלוי בהפרשה משא"כ בפרוטה מן הכיס, ל"ב הפרשה אמר רבי יונה כאן וכאן תלוי בהפרשה, נעשה כאומר אל יצא הכיס הזה מידי פרוטה הקדש להכי מעל אף שלא בא לידי הפרשה

מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש. תמן הוא אומר מועלין בפרוטה לפי חשבון שלשה לוגין מ"ס שמילאן לניסוך מועלין לפי חשבון-כגון יש שש 6 לוג ומעל בלוג, הרי"ז כמועל בחצי לוג והכא הוא אמר הכין!! אפי' הוציא את כל הכיס, לא מעל.. מן דאצרכת ליה, חזר ופשטה

אמר רבי יצחק בר אליעזר אדם עומד מערב שבת ואומר הרי זו תרומה למחר, ואין אדם עומד בשבת ואומר הרי זו תרומה למחר. אמר רבי יוסי בי רבי בון אין אדם עומד מע"ש ואומר הרי זו תרומה למחר. מתני' פליגא על ר' יוסי בי ר' בון לגין שהן טבול יום ומילאהו מן החבית מעשר טבל. אם אמר הרי זו תרומת מעשר מערב, הרי זו תרו"מ מערב לאחר שיעריב שמש יחול שם תרומה על יין שבלגין [אם אמר הרי זה עירוב לא אמר כלום דעירוב מבעו"י בעינן]. פתר לה לשעבר =בדיעבד והתני ר' חייא "א ו מר" אית לך מימר לשעבר?! וחזר בה:

הלכה ד משנה היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו, והוא בבית המדרש או בשדה, בערב שבת אומר: שני תאנים שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, ועשרה מעשר ותשעה מעשר שני.

היו דמאי, אומר: מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו. ומעשר שני בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות:

גמרא ##מיי כדון? איך עושה? מכבר לכשאפרישנה מעכשיו ולכשאפרישנה.

הגע עצמך שהיתה תרומה טהורה? מכבר, לכשאוכלנה. הגע עצמך שהיתה תרומ' טמאה? מכבר לכשאניחנה בזוית

#תני: מטלטלין אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה עיין שבת קמב

#א"ר זעירא הדא אמרה מתניתין טבל שיש עליו תניי, מותר לטלטלה בשבת.

#כיצד הוא עושה כשבא לאכול מדומע בשבת נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר:

הלכה ה משנה היו לפניו שתי כלכלות של טבל ואמר: "מעשרות של זו בזו, ושל זו בזו" הראשונה מעושרת ולא השנייה. דכיון

דכבר נתקן הראשונה, א"י להפריש מן הפטור [הראשונה] על החיוב [השנייה].

"מעשרותי' מעשרות כלכלה בחבירתה" קרא שם

שניהם חלים בבת אחת! וכל אחד מתקן את חבירו:

גמרא ותני עלה אריבא נוטל מן השנייה, שתי תאנים ושני עשורין. ועישורו של עישור.

כדי שיהיו לך 10 תאנים מתוקנים [ממעשר ראשון ושני] צריך ליקח מן השנייה שני תאנים, אחד למ"ר ואחד למ"ש [=שני תאנים ושני עישורים] אך באמת צריך יותר מתאנה [שנוטל לשם מ"ר] כדיי לתקן 10 תאנים [צריך 1.111 תאנים] ומפרש..

שמואל אמר לא מצי תניתה, אין יסב חדא לעשר, צריך מיסב חדא למאה. כשנוטל אחד לכל עשר, הרי לוקח עשר בשביל מאה, וזה לא מספיק! שהרי צריך 11 בשביל 99 [כי 11 הם עשירית מ110] ואף אם יטול עוד אחד לכל מאה, עדיין לא מספיק. שהרי יטול 11 בשביל כל מאה, אך בשביל 1000 צריך 111 [לא 110] שהרי בשביל 999 כבר צריך 111 וכו' אין יסב חדא למאה, צריך מיסב חדא לאלף. אין יסב חדא לאלף, צריך מסב חדא לעשרה אלפין.

אר"י בר חנינה: על השנייה עובר בעשה, ועל הראשונה, בעשה ולא תעשה. על השנייה עובר בעשה- שקבע שני שמות כאחד. הפריש מ"ר ומ"ש כאחד ועל הראשונה בעשה ולא תעשה- שקבעו ב' שמות כאחד, ושהקדים שני שבראשונה לראשון שבשנייה.

א"ר אליעזר דר"מ היא. רישא דמתניתין דר"מ אמר אין את תופס אלא ראשון ראשון בלבד.

תמן הוינן סברין מימר מה פליגון רבי מאיר ורבנן לאחר כדי דבור, אבל בתוך כדי דבור לא והו"א דאף לר"מ יכול לחזור. מן מה דא"ר אליעזר ר"מ היא הדא אמרה אפילו בתוך כדי דבור אינו חוזר בו, דתני מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחבירתה קרא שם מפני שקבע ב' שמות כאחת, הא זה אחר זה אין את תופש אלא ראשון ראשון בלבד אלמא ל ר " מ אפי' ת כ " ד אינו יכול לחזור

[מודים חכמים לר"מ באומר בהמה זו תחת שני זבחים, אין דברין אחרונים כלום כשאומר בהמה זו שלמים וולדה עולה ל"מ]

לא כן א"ר שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא אמר זו תמורת עולה אינו חוזר בו אפי' בתוך כדי דבור? כאן במתכוין לפחות כאן במתכוין להוסיף כשרוצה לחזור מתמורתו ולעשותו ח ו ל אינו יכול אפי' תכ"ד. אבל שפיר יכול לומר תכ"ד [עכ"פ לרבנן] תמורת עולה ו ת מ ו ר ת ש ל מ י ס

אמר הרי זו תמורה אפילו בתוך כדי דבור אינו חוזר בו. אדם נשאל על הקדישו ואין אדם נשאל על תמורתו.

מעשרותיהן מעשר כלכלה בחבירתה...כיצד הוא עושה? נוטל

עשרים תאנים מאיזה מהן שירצה, [וכל עשר דיסב אית בהון תרומת מעשר].

עד כדון בשוות, היה בזו מאה ובזו מאתים? אם לשם מאה הוא נוטל, אם רוצה לתקן את מאה מ ת ו ך המאתיים של כלכלה השנייה נוטל אחת עשרה, אם לשם מאתים הוא נוטל, רוצה לתקן ה כ ל נוטל שלשים תאנים. בזו מאה ובזו אלף, אם לשם מאה הוא נוטל נוטל אחת עשרה. אם לשם אלף הוא נוטל, אפילו הוא נוטל את כולה אינו משלים שהרי צריך 110

מי שיש לו כלכלה והוא מבקש לעשר', נותן שני תישועין, ותשוע של תשוע. כגון שיש לו 81 תאנים ורוצה לתקנם, נוטל 9 למע"ר, 9 למע"ש, ועוד 1 (תישוע של תישוע) למע"ר. סה"כ 10 למע"ר ו9 למע"ש! ולשון חכמים לדבר בחידות שהן עשר מעשר, ותשע מעשר שני. ויאמר תשע עשרה! א"ר זעירא דברי חכמים וחידותם.

הרוצה להכנים מאה תאנים מתוקנו' לתוך ביתו הרי זה נוטל על כל תאינה ותאינה שני תישועין ותישוע של תישוע שהן עשרים ושלש תאיני', ארבעה תישועין, ותישועו של תישוע אם צריך 19 כדי לתקן 81, נמצא כל תאינה צריך 23456. (19/81) כדי לתקן. ול-100 תאנים=23.456

הקדמה: אי אפשר לעשות ת ר ו מ ת מעשר, רק מ מ ע ש ר [טבל]

הלכה ו משנה מאה טבל מאה חולין, נוטל **מאה ואחת.** ואומר: אם יש כ א ן 100טבל ואחת חולין, הרי 10 מהם מעשר כ א ן ותרו"מ בתוכו. אם 100 חולין ואחת טבל כ א ן , הרי 9 מעשר ש ס , ו"אחת זה" [של טבל]—ויהא אחת זה עשוי תרו"מ. ונותן כל מאה האחת אל הכהן

מאה טבל מאה מעשר, נוטל מאה ואחת. ואומר: אם יש כ א ן 100 של מעשר ואחת של טבל, הרי 10 כ א ן תרו"מ. גם: 01 ש ס הם מעשר, [על כ ל הטבל] ואחת של טבל הנמצא כאן, עשוי תרו"מ עליו [סה"כ יש כ א ן 11 של תרו"מ]

אם יש כ א ן 100 של טבל ואחת של מעשר, הריני קובע כ א ן 10 של מעשר—סה"כ יש לי כאן 11 של מעשר. יהיו כ ו ל ם תרו"מ על 110 של מעשר

מאה חולין מתוקנין מאה מעשר, נוטל מאה ועשר.

מאה טבל ותשעים מעשר, תשעים טבל ושמונים מעשר, לא הפסיד כלום. זה הכלל כל זמן שהטבל מרובה לא הפסיד כלום:

גמרא מאה טבל ומאה מעשר.. ר"ש בן לקיש אמר צריך להתנות ולומר: אם טבל עלה בידי הוא מעשר. ואם מעשר עלה בידי, הרי הוא עשוי תרומת מעשר. א"ר יונה צריך לכפול תנייו ולומר ואם לאו לא עשיתי כלום.

רבי יוחנן אמר אינו צריך לכפול תנייו. רק יכול לומר סתם: יחול המעשר ב כ ל מ ק ו ם דין כדעתיה ודין כדעתיה. דאיתפלגין: שני כריים ואחד מהן היו לפניו ב" כריים

והתנה שיחול תרומה באחד מהם, ולא סיים רבי יוחנן אמר קדשו מדומעין. ור"ש בן לקיש אמר לא קדשו

מאה טבל ומאה חולין.. א"ר מנא חולקין על ר"א בן ערך, דתני: מעשר טבל שנתערב בחולין, אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציאו לפי חשבון. ואם לאו, ר"א בן ערך אומר: יקרא לה שם לתרומת מעשר שבו, ויעלה באחד ומאה! והכי נמי במתניתין ליבטיל חדא דתרו"מ, ויאכלנו זר א"ר בא בר ממל: תיפתר בדברים שאין להן עלייה. רבי הלל בן פזי בעי ויפצע! אמר רבי יונה מותר לפצע?! לא כן תנינן "נתפצעו האגוזים" לשעבר, הא בתחילה לא!

אמר רבי יונה כיני מתנית' כל זמן שהטבל מרובה על המעשר, עשר, לא הפסיד כלום כגון נתערבו 100 טבל ב 90 מעשר, [וממילא צריך סה"כ 10 לתרו"מ] נוטל 10 מהתערובת, ואומר ממנ"פ: אי כולן של טבל הן, הרי הן מעשר [על ה100] . ושוב כולן עשוין תרו"מ [9 על ה90 של מעשר, 1 על המעשר שנתהווה זה עתה] ואי כולן של מעשר הן: הרי 9 מינייהו תרו"מ על 90, ואחד מהם תרו"מ על 100 של טבל [וקורא שם למעשר שלהן בכל מקום שנמצאים, ושוב יכול לקרות שם לתרו"מ]

וכן יכולין לעשות חשבון זה ב80-90 וכו' .

רבי לוינטי בשם רבי יונה כל טבל דאנן קיימינן הכא, כגון מאה חולין במאה טבל טבל לראשון ולשני וכמובן שמפרים מע"ש בכ"מ שהוא, ופודהו

##רבי אבהו אמר איתפלגון רבי ורבי דוסתי בי רבי ינאי חד אמר עושה אותה שני למקום אחר. וחרנא אמר אין עושה כולו שני למקום אחר ומפריש עליו ראשון ממקום אחר## בעלמא קאי כשיש לו מאה של טבל, מה יכול לעשות

מה נן קיימין? מאה מעשר ותשעים טבל נוטל תשעים ושתים חסר עישור אחד. מאה טבל ושמונים מעשר נוטל שמונים ושלש חסר שני עשרונים. מיכן והילך לפי חשבון: אם נתערב 100 מעשר ב90 טבל, נוטל 100——91.9 מעשר ב80 טבל, נוטל 100——82.8 מעשר ב70 טבל, נוטל 73.7

אף אם תאמר שכל ה90 הם של טבל, הרי יש עוד 1.9 של מעשר. סך הכל: לכל הפחות יש בכרי הזה 9+1.9 "מעשר". לתקן הכל אתה צריך 10.9 תרו"מ—— וממנ"פ יש לך שיעור הזה [שאר החשבונות הולכות עד"ז]

הלכה ז משנה מי שהיו לו עשר שורות של עשר עשר כדי יין

ואמר: "שורה החיצונה אחת מעשר" ואינו ידוע איזו היא, נוטל שתי חביות לוכסן.

"חצי שורה החיצונה אחת מעשר" ואין ידוע איזו היא, נוטל ארבע חביות מארבע זויות.

"שורה אחת מעשר" ואינו ידוע איזו היא, נוטל שורה אחת לוכסן.

"חצי שורה אחת מעשר" ואין ידוע איזה היא. נוטל שתי שורות לוכסן.

"חבית אחת מעשר" ואינו ידוע איזו היא נוטל מכל חביות וחביות עיין מפרשי המשנה

גמרא # ויטול אחת? [חצי מכל חבית] רבי כהן בשם רבנין דקיסרין כשהפריש חציין למקום אחר באלו שתי החביות, מתקן גם מעשר-טבל שבמקום אחר תני: היו לפניו שתי חביות אחת של מעשר טבל טהור, ואחת של מעשר טבל טמא. הרי זה מביא שני לגינין, ונוטל מזו כדי תרומת מעשר משתיהן, ומזו כדי תרומת מעשר משתיהן. וחוזר ומגביה את הלגינין ואומר: אם זהו טהור הרי הוא עשיתי תרומת מעשר, ואם לאו לא עשיתי כלום. וחוזר ועושה כן בשני. וטובל ושותה דברי רבי חייב לטבול אחר שתיית כל אחד (שמא שתה משקין טמאין בתחילה ונטמא גופו ואסור בתרומה) ר"א בן ר"ש אומר: אינו טובל אלא לבסוף.

מ"ט דרבי? אני אומר שמא שתה משקין טמאין תחילה. ומ"ט דר"א בר"ש? אני אומר שמא שתה משקין טמאין בסוף תלינן לקולא

הכל מודין בשותה משקין טמאין, שהוא אסור לוכל אפילו ספק תרומה. ספק משקין, כל עמא מודין שהוא מותר לוכל אפילו תרומה ודאי. אלא כן אנן קיימין, כהדא מתניתין.

מ"ט דר"א ב"ר שמעון? מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה נתברר' הטומאה טעון טבילה. מה טעמא דרבי? שלא יבוא לידי רביעית. ומה טעמא דר"א בי ר"ש בשותה פחות מרביעית ולית ליה לר"א בי ר"ש שלא יבא לידי רביעית # ?איירי כשאין רביעית משקין—ומקשה: מ"ט מאן דאסר?

א"ר יוסי בי רבי בון אין לך אלא כהדין פיתרא קדמיא דרבי חשש שמא שתה משקין טמאין בתחילה. ורבי אליעזר בי ר"ש חש שמא שתה משקין טמאין בסוף:

פרק א

הלכה א משנה אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אינו צריך בדיקה. ובמה אמרו שתי שורות במרתף? מקום שמכניסין בו חמץ!

בית שמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף, ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות:

גמרא כתיב (שמות יב) ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים. (שם) בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות וגומר. מה אנן קיימין? אם לאכילת מצה כבר כתיב (שם) שבעת ימים מצות תאכלו. ואין תמנה מיד, הרי 8 יום! ואם לומר שמתחיל בארבעה עשר והחג גומר ביום 20 לניסן.. והכתיב (שם) עד יום האחד ועשרים לחודש! אלא אם אינו ענין לאכילת מצה תניהו ענין לביעור חמץ.

למה לאור הנר? א"ר שמואל בר רב יצחק מפני שהנר בודק כל שהוא. למה בלילה? א"ר יוסה שאין בדיקת הנר יפה אלא בלילה. ר' מנא לא אמר כן (שם) ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם. עשה שיהו היום והלילה משומרין ואם תבדוק ביום 14, אין הלילה משומר. ויתחיל בי"ג קודם השקיעה ויהא היום והלילה משומרין! אף אית ליה כיי דמר ר' יוסה =מודה לטעמא דר' יוסה. ויתחיל אור לי"ג? אין כיני יבדוק אפי' מר"ח!

ר' ירמיה אמר רב שמואל בר רב יצחק בעי מהו לבדוק לאור האבוקות? מה צריכא ליה מפני שאורן מבליח =קופצת. ר' שמואל בר רב יצחק כדעתיה דר' שמואל בר רב יצחק אמר מפני שהנר בודק כל שהוא. =בחורין ובסדקין

אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר. (צפניה א) והיה ביום ההוא אחפש את ירושלם בנרות. ואית דבעי אימר נישמעינה מן הדא (משלי כ) נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן.

אמר רבי יוסה מתני' אמרה שבדיקת היום בדיקה =דמהני. דתנינן רבי יודה אומר בודקין אור לארבעה עשר ובארבעה עשר בשחרית ובשעת הביעור. לא סוף דבר רבי יודה אלא אפילו דרבנין. דתנינן וחכ"א אם לא בדק אור לי"ד יבדוק בי"ד. וצריך לבדוק לאור הנר? (כשבודק ביום) נישמעינה מן הדא אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור הככבים אלא לאור הנר. ניחא לא לאור הלבנה ולא לאור הככבים, אלא לאור חמה וכי

יש חמה בלילה? הדא אמרה אפי' ביום צריך לבדוק לאור הנר.

לא סוף דבר בית שאין בו אורה צריך לבדוק בלילה לאור הנר, אלא אפילו בית שיש בו אורה, צריך לבדוק לאור הנר.

מבואות האפלין מהו שיהא צריך לבודקן בלילה לאור הנר? מיליהון דרבנין אמרין לא כמה דהוא מנהר בליליא הוא מנהר בימָמא הנר מאיר יותר בלילה, מביום דאמר רב הונא כד הוינן ערקין באילין בוטיתא דסדרא רבה כשהיינו בורחין וטומנין עצמינו באילנות שבחצר בית הכנסת היו מדליקין עלינו נרות, בשעה שהיו כיהים היינו יודעין שהוא יום, ובשעה שהיו מבהיקין היינו יודעין שהוא לילה. אתייא כיי דמר רבי אחייא בר זעירא נח בכניסתו לתיבה הכנים עמו אבנים טובות ומרגליות בשעה שהיה כיהות היה יודע שהוא יום. ובשעה שהיו מבהיקות היה יודע שהוא לילה. למה יש חיה אוכלת ביום ויש חיה אוכלת בלילה. והא כתיב (בראשית ו) צוהר תעשה לתיבה? אלמא היה שמש! כמאן דאמר לא שימשו המזלות בשנת המבול.

ר' ירמיה בעי בתי כניסיות ובתי מדרשות מהו שיהו צריכין בדיקה. מה צריכא ליה שכן מכניסין לשם בשבתות ובראשי חדשים. ותהא פשיטא ליה שצריך! הכן הוא צריכה ליה, הואיל ואורן מרובה, מהו שיהא צריך לבודקן בתחילה ביום? אים שרי ביום לכתחילה?

ר' יוסה בעי חצירות שבירושלים שאוכלין שם חלות תודה ורקיקי נזיר מהו שיהו צריכין בדיקה? בלא כך אינן בדוקות מן הנותר! ייבא כהדא תנא ר' זכריה חתניה דרבי לוי: נידה חופפת וסורקת, כהנת אינה חופפת וסורקת, כיון שרגילה לטבול בכל יום כדיי לאכול בתרומה נידה כהנת חופפת וסורקת שלא תחלוק בין נידה לנידה. אוף הכא שלא לחלוק בין ביעור לביעור.

תני רבן גמליאל ברבי איניונא קומי רבי מנא: נידה שהיא מפסקת כל שבעה, חופפת וסורקת. כהנת שהיא טובלת בכל יום, אינה חופפת ואינה סורקת. א"ל לשומרת יום כנגד יום נצרכה. האי סברא "שלא תחלוק.." נצרך רק לשומ"י כהנת (דנדה כהנת, פשיטא דסורקת!)#

חורי הבית כעין shelves שחופרין באבני הבית, ונותנין שמה דברים העליונים והתחתונים, והיציע חדר נמוך סמוך לבית והחדות בור בחפירה בקרקעית הבית והעלייה, וגג הבד, וגג המגדל, בית התבן, ובית הבקר, ובית העצים, ובית האוצרות, אוצרות היין, ואוצרות השמן, ואוצרות הפירות, אינן צריכין בדיקה.

ניחא העליונים, והתחתונים? למה לא חוששין שמא נתגלגל שם חמץ? (קס"ד "תחתונים"=ע"י הקרקע ממש) הדא אמרה לא חשו לנפילה ="גלגול". א"ר יוסה תיפתר שהיו שניהן סמוכין לכותל, אחד למעלה מעשרה וא' למטה מי'.

והא תנינן חדות? מתיירא הוא התינוק לילך שם. וחש לומר שמא נתגלגל חמץ שם ? הדא אמרה שלא חשו לנפילה! תיפתר בחדות שיש לה ליזבוז.#

וגג הבד וגג המגדל. הדא דתימר בגבוהין ג' טפחים אבל אם אינן גבוהין ג' טפחים כארץ הם ובאותו שלא נשתמש בו חמץ. אבל באותו שנשתמש בו =בתוכו חמץ אפילו גבוה כמה צריך בדיקה. אפי' על גגו אמר רבי מנא ויאות! כן אנן אמרין הדא פיפייארות של גבוה עשוי מpaper אפי' גבוה כמה לא תהא צריכה בדיקה?!

תני רשב"ג אומר מיטה שהיא חוצצת בתוך הבית ועצים ואבנים מונחין תחתיה, בודק צד החיצון ואינו בודק צד הפנימי. מפני שעצים ואבנים מונחין תחתיה, הא אם אין עצים ואבנים מונחין תחתיה צריך לבדוק צד הפנימי. הדא אמרה חשו לנפילה! אני אומר תינוק נגע והכנים שם חמץ. ולא תפשוט מידי

מרתף של יין צריכה בדיקה. מרתף של שמן אינו צריך בדיקה. מה בין יין ומה בין שמן? יין אין לו קבע והולך באמצע סעודה ופתו בידו שמן יש לו קבע. אוצר בין של יין בין של שמן אינו צריך בדיקה.

אי זהו מרתף? כל שנתון עם הלחם בחצר. יש מרתף שהוא כאוצר, ואוצר שהוא כמרתף. מרתף שהוא בוש לוכל בתוכו, הרי הוא כאוצר. ואוצר שאינו בוש לוכל בתוכו, הרי הוא כמרתף. וחייב בבדיקה (דחיישי' שאכל בה לחם) [יש חצר שהוא כמבוי ומבוי שהוא כחצר. חצר שהרבים בוקעין בתוכה הרי הוא כמבוי. ומבוי שאין הרבים בוקעין בתוכו הרי הוא כחצר]

וחש לומר שמא הבהמים מכניסין לתוכו חמץ! למה "אוצר" פטור, שמא החמרים באו ליקח יין (למכירה), טעמו היין, ואכלו לחם עימו? אין דרך הבהמים להיות מכניסין לשם חמץ, אלא מיני מתיקה. שהן בודקין היין היפה.

היוצא לפרש קודם שלשים יום אינו צריך לבדוק. בתוך שלשים צריך לבדוק. הדא דתימר בשיש בדעתו לחזור לפני החג ולבדוק אז אבל אין בדעתו לחזור אפילו קודם לשלשים יום צריך לבדוק. ובספק, אבל בודאי כשיש חמץ ברור בביתו אפי' מראש השנה. א"ר בא ואפי' יש בדעתו לחזור

צריך לבדוק שמא ימלך ולא יחזור.

הכל נאמנין על ביעור חמץ אפי' נשים אפי' עבדים. ר' ירמיה בשם ר' זעירה לית כאן "אפי'" נשים, נשים עצמן הן נאמנות מפני שהן עצילות והן בודקות כל שהוא כל שהוא!!!

כותים כל זמן שעושין מצתן עם ישראל שאומרין פסח בזמן הראוי נאמנין הן על ביעור חמץ. אם אינן עושין מצתן עם ישראל אינן נאמנין על ביעור חמץ. א"ר יוסה הדא דתימר בבתים אבל בחצירות חשודין הן. דאינון דרשין (שמות יב) לא ימצא בבתיכם לא בחצרות. תני רשב"ג אומר כל מצוה שהכותים נוהגין בה הם מדקדקין בה יתיר מישראל. אמר ר"ש הדא דתימר בראשונה שהיו משוקעין בכופרניהן גרו בכפרים ולא בעיירות אבל עכשיו שאין להן לא מצוה ולא שירי מצוה, חשודין הן, ומקולקלין הן.

שואלין בהלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג. בבית וועד מקום אסיפת חכמים שואלין קודם לשלשים יום. רשב"ג אומר שתי שבתות. אתייא דר' יוחנן כרבנין ודחברייא כרשב"ג. א"ר יוחנן טעמון דרבנן שכן משה עומד בפסח ראשון ואומר להן הלכות הפסח השני. ודחברייא כר' שמעון בן גמליאל, שכן משה עומד בראש חודש ואומר להם הלכות הפסח:

במה אמרו שתי שורות במרתף וכו'. רב חונה בשם רב קולפו כמין גם. חביות הרואות פני הכניסה, והרואות הקורות תני בר קפרא קולפו כמין שני גמין. היה נתון באמצע הבית על דעתיה דרב חונא מפשיטו חלוק אחד. על דעתיה דבר קפרא מפשיטו שני חלקות. כל חביות "החילוניות" וסוג "יפשיט עוד חלוק" היה עשוי מדריגות spets קולפו גמים גמים.

רבי יעקב בר אחא בשם חזקיה שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: שורה החיצונה היא העליונה, הרואה את הפתח ואת הקורה, ושלפנים ממנה. תני בברייתא שלמטה ממנה. הוון בעיי מימר מאן דאמר שלפנים הימנה כל שכן שלמטה הימנה, מאן דמר שלמטה הימנה' הא לפנים הימנה לא.

נשתמש בחצי שורה פשיטא אותה שנשתמש, יש לה שלפנים ממנה ושלמטה ממנה. אותה שלא נשתמש בה, יש לה שלפנים ממנה?

הדא דתימר במחוללות. אבל באפוצות אם אין חלל בין החביות, א"צ להכניס הנר בין השורות מעביר עליהן את הנר ודיו.

הדא אמרה חיוב בדיקה במרתף שחשו לנפילה. א"ר פינחס דיפו אני אומר בשעה שסידרן הכנים שם חמץ:

הלכה ב משנה אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית
וממקום למקום אם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף:

גמרא א"ר יונה הכין צורכה מתני' כן צריך "לגרוס" מעיר לעיר ומחצר לחצר ממקום למקום ומבית לבית. אם חושש את מעיר לעיר, את חושש מחצר לחצר, אם חושש את מחצר לחצר, חושש את ממקום למקום. אם היו חוששין מעיר לעיר, ק"ו שצריך לחשוש......ועל כרחך אין חוששין מעיר לעיר משום אין לדבר סוף. וה"ה שאין חוששין מחצר לחצר...ואף לא מבית לבית.. אם חושש את ממקום למקום את חושש מבית לבית. יכולין הן כל ישראל לבדוק חמצן כאחת?!

א"ר יוסה אפי' כמתני' אתיא היא. יכולין לגרוס כמתני' וה"ק.. אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום. אם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף: שאם מבית לבית אי אתה חושש, לא כל שכן ממקום למקום. אם ממקום למקום אי את חושש, לא כל שכן מחצר לחצר. אם מחצר לחצר אי את חושש לא כ"ש מעיר לעיר.

הלכה ג משנה ר' יהודה אומר: בודקין אור ארבעה עשר, וארבעה עשר בשחרית, ובשעת הביעור. וחכ"א: אם לא בדק אור לי"ד יבדוק בי"ד, אם לא בדק בי"ד יבדוק בתוך המועד, לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד.

ומה שהוא משייר יניחנו בצינעה כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו:

גמרא א"ר יוחנן טעמא דר' יודה כנגד ג' פעמים שכתוב בתורה לא יראה לך שאור. והכתיב (שמות יב) תשביתו שאור מבתיכם? בעשה הוא. והא כתיב שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם? א"ר יוסה מכיון שזה צריך לזה וזה צריך לזה כמי שכולן אחד. לא יראה לך, הייתי אומר הפקיד אצלו יהא מותר. נכרי שהפקיד אצל ישראל ת"ל לא ימצא בבתיכם. אי לא ימצא בבתיכם, הייתי אומר ייחד לו בית יהא אסור? ת"ל לא יראה לך. הא כיצד הפקיד אצלו אסור. ייחד לו בית מותר.

##מחלפה שיטתיה דר' יודה דתני ר' יודה אומר אם לא בדק אור לארבעה עשר יבדוק בי"ד. יש ברייתא ששונה דברי ר"י כחכמים "אם לא בדק..." וכא הוא אמר צריך לבדוק ג' פעמים?! מה אם בשעה שלא הגיע זמן ביעורו את אמר צריך לבדוק ג' פעמים בשעה שהגיע זמן ביעורו לא כל שכן!! לא צורכה אם לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד. אלא פליגי ר"י וחכמים רק בזה: אם לא בדק וכו' אחר המועד ##

ומה שהוא משייר יניחנו בצנעה כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו. כיצד הוא עושה? כופה עליו כלי. כפה עליו כלי ולא מצאו אני אומר יד נטלתו. לא כפה עליו כלי ולא מצאו, אותו הבית צריך בדיקה או שאר כל הבתים יהו צריכין בדיקה? נישמעינה מן הדא אבד כזית מן המת בבית בקשו ולא מצאו הבית טהור. לכשימצא, הבית טמא למפרע. הדא ילפה מן ההיא וההיא ילפה מן הדא. ההיא ילפא מן הדא, היא איבד היא הינוח. אם מצאו, אי"צ לבדוק עוד והדא ילפא מן ההיא, אין לך צריך בדיקה אלא אותו הבית בלבד. אם לא מצאו, אי"צ לבדוק שאר הבתים

וכר' יודה דאית ליה "גורר ואוכל" אפי' אותו הבית לא יהא צריך בדיקה? נישמעינה מן הדא: א"ר יודה מעשה בשפחתו של מסיק אחד ברימון שהשליכה נפל אחד לבור ובא כהן אחד והציץ לידע מה שהשליכה ובא מעשה לפני חכמים וטיהרו שדרך חולדה וברדלים להיות גוררין אותו! רצה היא אחר הבשר. ואינה רצה אחר הפת. ואפי' תימר רצה היא אחר הבשר ואחר הפת. בשר גוררת ואוכלת פת גוררת ומנחת.

רבנין דקיסרין בשם ר' אבהו: אין חוששין שמא גררה חולדה. וכרבי יודה חוששין לקולא! אף בנטל עכבר לפנינו

הלכה ד משנה ר"מ אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש. ר' יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחילת שש:

גמרא ר"מ אומר משש שעות ולמעלן מדבריהן. ר' יודה אומר משש שעות ולמעלן מדברי תורה ע"כ מחמיר דאין אוכלין כל חמש מה טעמא דר"מ? (שמות יב) אך ביום הראשון זה חמשה עשר. יכול משתחשך ת"ל אך. הא כיצד תן לו לפני שקיעת החמה שעה אחת. מה טעמא דר' יודה אך ביום הראשון זה י"ד. יכול כל היום כולו ת"ל אך. הא כיצד חלוק את היום חציו לחמץ וחציו למצה. מחלפה שיטתיה דר"מ. תמן הוא אמר אך לרבות שעה למצה והכא הוא אמר אך למעט. דווקא "חמשה עשר" ולא י"ד א"ר שמואל בר אבידומא מיעטו שאינו בחמץ. "מיעטו" שעה מחמץ!

ר"מ אומר (דברים טז) לא תאכל עליו חמץ על אכילתו. ור' יודה אומר לא תאכל עליו חמץ על עשייתו. ועשיית פסח מצות!

ר' יודה אית ליה עשה ולא תעשה על אכילתו, עשה ולא תעשה על ביעורו. עשה על אכילתו (שם) שבעת ימים תאכל עליו מצות ולא חמץ. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה. לא

תעשה על אכילתו, לא תאכל עליו חמץ. עשה על ביעורו, תשביתו שאור. לא תעשה על ביעורו (שמות יב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם.

הא ר"מ אומר משש שעות ולמעלה מדבריהן, שביעית אסור משום גדר. ששית למה? משום גדר. ויש גדר לגדר?! אלא שעה ששית מתחלפת בשביעית. הא ר' יהודא אומר מחמש ולמעלה מדבריהן, ששית אסורה משום גדר, חמישית למה? משום גדר. ויש גדר לגדר. אלא שחמישית מתחלפת בשביעית. מחלפא שיטתיה דר' יהודה תמן בעדות מוכחשת הוא אמר אין חמישית מתחלפת בשביעית. א"ר יוסי תמן הדבר מסור לב"ד וב"ד זריזין הן. ברם הכא סוף חמישית 1059 מתחלפת ב123..., ע"כ אסר ר"י כל שעה חמישית תחילת שביעית. ותני כן: ג ב י ע ד ו ת שבתחילת חמש חמה במזרח, וסוף שביעית חמה במערב. לעולם אין החמה נוטה למערב אלא ב ס ו ף שבע.

רב אמר לדברי ר"מ המקדש בחמץ משש שעות ולמעלן לא עשה כלום. אף דאסור רק מד"ס אמר רבי הונה ויאות! אלו חטים קורטבניות חמץ שנעשה מחטים אלו הוי "נוקשה" ואפ"ה אינה מקודשת

חד בר נש אפקיד דיסיקייא דפיסתא שק של לחם גבי רבי חייה רובה. אמר רבי יוסי בי רבי בון: יוחנן חיקוקיא הוה. אתא ר' חייא שאל לרבי, א"ל תימכר על פי בית דין בשעת הביעור.

חד בר נש אפקיד גרבא דכותחה גבי רב חייה בר אשי אתא שאל לרב אמר ליה ימכר על פי ב"ד בשעת הביעור.

היידן שעת הביעור? רבי ירמיה אמר בשחרית. ר' בא אמר חמישית כר' יודה ומוכרן לנכרי בזול אמר רבי יוסה יאות אמר רבי ירמיה, כלום אמרו ליגע בהן למוכרן, לא מפני השב אבידה לבעלים, חמישית כרבי יודה לא טבה כלום!

חברייא אמרין: חמישית כר' יודה הקדישו מוקדש. עשאו תרומה אינה תרומה. הקדישו מוקדש הקדש דמים. עשאו תרומה אינה תרומה שלא ניתנה תרומה אלא לאכילה בלבד.

אמר לון ר' יוסה לחברייא לא מסתברא דלא חילופין! הקדישו אינו מוקדש עשאו תרומה הרי זו תרומה. הקדישו אינו מוקדש, שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים. עשאו תרומה הרי זו תרומה, טהורה =מותרת היא דבר תורה את הוא שגזרת עליה שריפה:

הלכה ה משנה ועוד א"ר יהודה: שתי חלות של תודה פסולות ומונחות על גג האצטבא, כל זמן שהן מונחות כל העם

אוכלין, ניטלה אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין, ניטלו שתיהן התחילו כל העם שורפין. רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל ארבע ותרומה כל חמש ושורפין בתחילת שש:

גמרא ר' שמעון בן לקיש אמר בשם רבי ינאי כשירות היו משם מאי הוא פוסלן שלא לשחוט עליהן את הזבח. שהוקדשו לשם תודה, אבל לא נשחט עליהם הזבח ולא בשחיטה הן קדושות! ויפדה ויאכל. אמר רבי חנניה חולייא קומי לא אוכל ואת אמרת יפדה ויאכל. הרי כמה חולין לפנינו שלא נאכל, ואתה רוצה שייפדה וייאכל?! רבי אמר פסולות היו מפני שהן ממהרין להביא תודותיהן מפני חמץ שבתודה, ואי איפשר שלא ישפך דמה של אחד מהן והיא נפסלת.

תני שתי פרות חורשות בירושלם. כ"ז ששניהן מונחות וירושלם לא במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר הוא?! נראות כחורשות.

אית תנויי תני שתי נרות דולקין אית תנויי תני שני סדינין. אמר רבי פינחס ולא פליגון מאן דאמר שתי פרות שתי נרות בחול. מאן דמר שני סדינין בשבת.

רבי חנניה בעא קומי רבי מנא ויקבעו לה תקיעה? לידע עד מתי אוכלין א"ל אם אומר את כן נמצאתה אומר שמא לתמיד הן תוקעין והן מתקלקלין. א"ל והא תנינן שלש להבטיל את העם מן המלאכה. ושלש להבדיל בין קודש לחול. א"ל תמן כל ערב שבת ושבת הן תוקעין ואינן טועין. ברם הכא אחת לקיצין הן. אם אומר את כן אף הן סבירין שמא לתמיד הן תוקעין והן מתקלקלין.

למה? לר"ג תרומה נאכלת כל חמש מפני קדושתה האריכו עוד שעה לאכילה או משום שאין אוכליה מצויין? מה נפיק מביניהון? חלות תודה. אין תימר שאין אוכליה מצויין. אלו אוכלין מצויין. אין תימר מפני קדושתה אלו יש להן קדושה.

ר' נתן אומר כשירות סובר ששני חלות "כשירות" היו על הגג, וניטלו שניהם, ושוהים שעה לאכילתן ניטלו שוהין להן שעה אחת לאכילתן ותולין אבל לא שורפין. אית לך מימר משום שאין אוכליה מצויין?! לא מפני קדושתה! אוף הכא מפני קדושתה.

א"ר יודה בן פזי נראין דברים שתהא הלכה כרבן גמליאל שהוא אומר מעין שניהן. אתא ר' אבון ר' יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק הלכה כרבן גמליאל שהוא אומר מעין שניהן:

הלכה ו משנה ר' חנניה סגן הכהנים אומר מימיהן של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שניטמא בוולד הטומאה עם בשר שניטמא באב הטומאה אע"פ שמוסיפין לו

טומאה על טומאתו:

גמרא בר קפרא אמר אב הטומאה דבר תורה. וולד טומאה מדבריהן. ר' יוחנן אמר בין זה בין זה דבר תורה. על דעתיה דבר קפרא ניחא. שיש כאן "תוספת" טומאה של תורה על דעתיה דר"י, אב הטומאה עושה ראשון, וולד טומאה עושה שני, שני שנגע בראשון הרי הוא במקומו שני! שהשלישי שנגע בראשון נעשה שני מיירי שנגע בוולד וולד והרי הוא שלישי, וכשנוגע בראשון הרי נעשית שני, ו"מוסיפין" טומאה

תני בית שמאי אומרים אין שורפין בשר טהור נותר (והיא טמא מד"ס) עם בשר טמא וב"ה מתירין. על דעתיה דבר קפרא ניחא שורפין פסול תורה עם טומאת תורה. "נותר" עים "טמא" וצריכינן משמע דחשה"כ טומאת דבריהן עם טומאת תורה. על דעתיה דר"י, אם פסול תורה עם טומאת תורה שורפין, כל שכן טומאת תורה עם טומאת תורה! מאי קמ"ל ר"ח? ר' חנניה סגן הכהנים שנייה משם בית שמאי ובית הלל. קמ"ל דאף ב"ש מודים

א"ר מנא קומי ר' יוסה: על דעתיה דר"י ניחא דמר ר' יוחנן ששה ספיקות היו תולין עליהן ובאין ובאושא גזרו עליהן שריפה. ר' חנניה סגן הכהנים לא לקודם לאושא היה. וקודם לאושא לא היתה שריפה לדבריהן!! וקשיא לב"ק איך שרפו טו' דרבנן בזמן דחשה"כ א"ל תיפתר שניטמא בכלי זכוכית. א"ל אפי' תימר ניטמא בכלי זכוכית. לא כן אמר ר' זעירא ר' אבונה בשם ר' ירמיה: יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלם גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית. [ר' יודא אמר יהודא בן טבאי ושמעון בן שטח גזרו על כלי מתכות. הלל ושמאי גזרו על טהרת ידים] ר' מנא סבר מימר, ארץ העמים וכלי זכוכית תלויה. ר' יוסה סבר מימר, ארץ העמים תלויה, וכלי זכוכית שריפה. ושפיר איירי מתני' (לב"ק) בנטמא בזכוכית

אלו הן ששה ספקות: על ספק בית הפרס, על ספק ארץ העמים, על ספק בגדי עם הארץ, על ספק רוקן, על ספק מי רגלי אדם שהוא כנגד מי רגלי בהמה. דווקא בכה"ג דהאי ודאי מ"ר אדם על ודאי מגען שהוא ספק טומאתן על אלו שורפין תרומה: באושא גזרו על כל אלו

הלכה ז משנה הוסיף ר' עקיבה: מימיהן של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שניטמא בטמא מת אף על פי שמוסיפין לו טומאה על טומאתו:

גמרא על דעתיה דר' יוחנן תמן שורפין טומאת תורה עם טומאת תורה. ובא להוסיף פסול תורה עם טומא' תורה. על דעתי' דבר קפרא תמן שורפין טומאת דבריהן עם טומאת תורה והכא פסול תורה עם טומאת תורה לא בא אלא

לפחות! אים מותר להוסיף על טו׳ דרבנן, טו׳ תורה. ק״ו שמותר מ״פסול״ תורה, ״טו״ תורה! תיפתר בטבול יום מבית פרם שהוא מדבריהן.

א״ר מנא קומי ר׳ יוסי ר׳ עקיבה כדעתיה. דר׳ עקיבה אמר יטמא דבר תורה. נמלא שעושה מ״פסול״ ״טמא״ (כיון שיש בכחו לטמאות אחרים)

א״ר יוסי בי ר׳ בון אע״ג דלית ליה לר׳ ישמעאל יטמא יטמא באוכלין, אית ליה יטמא יטמא בכלים. כלי מטמא כלי מה טעמא? (במדבר יט) וכל כלי פתוח וגומר טמא הוא הוא טמא ואינו נעשה אב הטומאה לטמא הא שאר כלים נעשים:

אית תניי תני נר שנטמא ב... טמא מת, [כלומר נגע ב מ ת עצמו] אית תניי תני בטמא מת. שנגע הנר, ב א ד ם שנגע במת

מאן דאמר טמא מת, בכלי שטף. כלי עץ שנגע במת (נעשה אה״ט) מאן דאמר בטמא מת, בכלי מתכות. נר הנוגע באדם, נעשה כמוהו

הלכה ח משנה

אמר ר׳ מאיר מדבריהן מפרש בגמ׳ למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח. אמר לו ר׳ יוסי אינה היא המידה.

[לא ברור אים זה דברי ר׳ יוסי או ר״ש [עיין גמרא]]

מודין רבי אליעזר ור׳ יהושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה שאסור לשרוף טהורה עים הטמיאה (אף בע״פ)

ועל מה נחלקו ? בערב פסח ובכל השנה!! על התלויה ועל הטמאה שר׳ אליעזר אומ׳ תישרף זו לעצמה וזו לעצמה. ור׳ יהושע אומר שתיהן כאחת:

גמרא

מהו בפסח? בארבעה עשר. בשעת הביעור.

אבל אחר חצות פשיטא דשרי לכו״ע

אמר ריו״ח מדברי רבי עקיבה מדברי רבי חנינה סגן הכהנים. רשב״ל אמר מדברי ר׳ אליעזר ומדברי רבי יהושע. א״ר זעירא קומי ר׳ יסי על דעתיה דר׳ יוחנן ניחא. על דעתיה דר״ש בן לקיש מה בא ר׳ ליעזר ורבי יושוע לכאן? אמר ליה תניין אינון. אליבא דר״מ, נחלקו אף בטהורה וטמאה

ר׳ יוסה בשם רבי יוחנן: הכל מודין בששה עשר ששורפין תרומה טהורה וטמאה.

[יש כאן אריכות וכפל לשון] ר׳ יוסה מקשי, למה ר׳ יוסי אמר אינה המידה. רבי יוסה דו שמע דאמר ר׳ יוחנן מדברי רבי עקיבה ומדברי רבי חנינא סגן הכהנים. והוא שמע דבר קפרא אמר אב הטומאה דבר תורה, וולד הטומאה מדבריהן (ולא שמע דמר רבי יוחנן בין זה ובין זה דבר תורה) והוא ר׳ יוסה שאינו מבין למה ״אינו מן המדה״ מקשי: כשם שמותר לשרוף איסור

תורה עם טומאת תורה [כפיסקא העבר הכל מודים..] שכן שורפין טומאת תורה עם טומאת תורה. כך יהא מותר לשרוף איסור דבריהן =תרומה טהורה בשעה ששית עם טומאת תורה, שכן שורפין טומאת דבריהן עם טומאת תורה. [כמבואר במתני' אליבא דב"ק] אלא שנייא היא איסור שנייא היא טומאה? מה אתה אומר? שחלוק איסור מטו'.. והאמר רבי יסי בשם רבי יוחנן הכל מודין בששה עשר, ששורפין תרומה טהורה וטמאה. כשם שלא חלקת לנו בין איסור תורה לטומאת תורה, שכן שורפין טומאת תורה עם טומאת תורה, כך לא תחלוק לנו בין איסור דבריהן לטומאת תורה, שכן שורפין טומאת דבריהן עם טומאת תורה. למה "אינו מן המדה"? אלא בין זה ובין זה דבר תורה רהסה"כ איירי רק כששניהן ד"ת (וע"כ "אינו מן המדה")

אתא רבי חייה בר בא מן צור ואמר מן שמיה דר"י: בין זה ובין זה דבר תורה, ואמרית יאות, תמן טומאת תורה עם טומאת תורה. ברם הכא פסול תורה עם טומאת תורה. בגין כך רבי יוסי אמר אינה היא המידה.

[העתקת דברי ריו"ח ממשנה ז ריש ההלכה] ולריו"ח ניחא "אינה מן המדה"

וקשיא דבר קפרא, ניחא על דרבי מאיר, והדא דרבי יוסי אמר אינה היא המידה ?!

סבר בר קפרא כרבי שמעון בן לקיש, דרבי שמעון בן לקיש אמר מדברי רבי אליעזר ורבי יהושע.

וקשיא דריו"ח, ניחא על דרבי יוסי, והדא דרבי מאיר אמר מדבריהם למדנו?!

אמר רבי אבין רבי מאיר דיליף איסור דבריהם, מאיסור תורה/טומאת תורה כדעתיה. דר' מאיר מחמיר מדבריהם כדברי תורה. אין אשכחן דרבי מאיר מחמיר מדבריהן כדברי תורה? אמר רבי חיננה כיי דתנינן תמן הרואה כתם הרי זו מקולקלת וחוששת משום זוב דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים אין בכתמים משום זוב.

כל אלו הקדמות צריכין לסוגייא [הכל אליבא דר' יהושע]

חבית ראשונה-אוסר לטמא תלוייה

חבית שנייה- מתיר לטמא את העומד ליטמא [ולכאורה ה"ה לשרוף תרומה תלוייה]

ר"מ- מדבריהם למדנו..=מותר לטמא טהורה בע"פ

ר' יוסי-אינה המדה..=אוסר

ר שמעון-......

...על הטהורה והטמיאה ש א י ן שורפין [אפי' בע"פ]

...תלוייה וטמיאה כ ן שורפין [אפי' בשאר השנה!!!]

תמן תנינן: חבית של תרומה שנולד ספק טומאה, רבי אליעזר אומר: אם היתה מונחת במקום

תרופה, יניחנה במקום מוצנע. ואם היתה מגולה, יכסנה. רבי יושע אומר: אם היתה מונחת במקום המוצנע, יניחנה במקום תרופה. ואם היתה מכוסה, יגלנה. רבן גמליאל אומר אל יחדש בה דבר.

אמר רבי יוסה בי רבי בון מדברי שלשתן: תלויה אסור לשורפה.

חברייא בשם רבי אלעזר: חבית הראשונה חבית של.. שנולד... כר' יוסי.

השנייה משנה שאחריו [מבואר שם לר' יושע מותר לטמאות בידיים, תרומה שעומדת להיטמא- אלמא מותר לאבד] כרבי מאיר.

חברייא אמרין: חבית הראשונה כרבי יוסי, ולית רבי מאיר מודה בה. חבית השנייה כרבי מאיר, ולית רבי יוסי מודה בה.

אמר לון רבי יוסי חמון מה אתון אמרין! חבית הראשונה, שאוסר שריפת תלוייה כרבי יוסי דמחמיר במשנתינו נגיעת ט וט בע"פ, וה"ה שריפת תלוייה, ברם כרבי מאיר שורפין וכרבי שמעון שורפין, וירבו רבי מאיר ורבי שמעון על ר' יוסה וישרוף! ועוד שמעינן מן הדא מן מה דאנן חמיין רבנין עובדא אתא קומיהן, ואינון אמרון איזיל תלי. נהגו חכמים שלא לשרוף תלויה!

[הן אשכחנן דרבי שמעון אומר שורפין? הדא דתנינן משנתינו מודה ר' ליעזר לר' יושע, ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה וכו' אמר רבי יוחנן ר' שמעון שנייא משנתינו דמתרת לטמא תלוייה [שיס לב: אין ההיתר משום "ע"פ"!]

אין תימר לית לרבי מאיר תלויה. והא תני: תרומה תלויה טהורה, שורפין אותה ערב שבת עם חשיכה לא קודם לכן! דברי ר' מאיר [וחכמים אומרים בזמנה.] ע"ש בשעה ששית א"ר עזריה קומי ר' מנא תיפתר בתלויה שדעתו להשאיל עליה. לחכם איש לפרדע מטמא, וע"כ אסור לשורפה עד סמוך לחשיכה אמר ליה וכן אמר רבי יוסי כל מה דאנן קיימין הכא בתלויה שאין דעתו להשאיל עליה. אבל בתלויה שדעתו להשאיל עליה הרי זו טהורה! כל מקום ששנינו "תלוייה" איירי באין דעתו, ואפ"ה ס"ל לר"מ שחייב לתלות! ותני כן: תרומה תלויה שאמרו, טהורה היא, טמיאה היא. אם אמר הרי אני מניחה על מנת להשאיל עליה, הרי זו טהורה. מיי כדון? מה תפרוך על ראיה שהבאתי? אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר שנולד לה ספק טומאה עם דימדומי חמה ולית שמע מינה כלום ואה"ן כשנולד לה ספק לפני ע"פ, מותר לשרפה תכף

ואתון חברייא דר"י אמרין חבית השנייה כרבי מאיר, ולית ר' יוסי מודה בה?! והתני בד"א בבור שאין בו כדי להעלות אבל בבור שיש בו כדי להעלות אפי' כל שהוא אסור לטמאות. ואין כר' מאיר היא בור שיש בו כדי להעלות והיא בור שאין בו כדי

להעלות! אי טעמא משום דאזלא לאיבוד מותר לטמאות בידיים, (כעין מתני׳ דפסחים), למה אסור כשיש בחולין כדיי להעלות התרומה שיפול לתוכה. ועל כרחך, משום ה פ ס ד התירו א ף לר׳ י ו ס י ועוד מן הדא: דתנינן אמר לו רבי יוסי אינה היא המידה. לית בר נש אמר אינה היא מכלל דו מודה על קדמייתא. בחבית שנייה דשרי

מיי כדון? חבית שנייה לר״י? אמר רבי יוסי בי ר׳ בון תמן כדי לחוס על נכסיהן של ישראל. ומודה ר׳ יוסי דשרי (לר׳ יהושע) לטמא ביד והכא מאי אית לך? אפילו הכא אינו מפסיד לישראל ממון שהוא צריך לשרוף עצים בפני עצמן וזו בפני עצמה? להפסיד מרובה חשו להפסיד ממועט לא חששו. ואסור לשרוף תלוייה עים טמאה

א״ר חנניה קומי רבי מנא, תיפתר כמאן דאמר מדברי ר׳ עקיבה מדברי רבי חנינה סגן הכהנים ולית שמע מינה ..מדאמר ר״י ״אינה היא המדה״ מכלל דו מודה... כלום.

רבי זעירא רבי אילא תריהון בשם ר׳ אלעזר: חבית הראשונה כרבי יוסי. והשנייה בין כר״מ בין כר׳ יוסי.

א״ר זעירא קומי ר׳ מנא לית הדא =חבית ראשונה פ ל י ג א על ר׳ יוסי! ר׳ יוסי של משנה פסחים שמתיר לטמא תלוייה א״ל ודלא כר׳ יוסי, נימר ודלא כר״מ! ק״ו דלא אתייא כר״מ! לפי שמצינו רבי מאיר שורף תלויה בכל מקום!

[שמא דווקא בערב פסח התיר ר׳ יוסי לשרוף ואף לטמא תלוייה]

א״ר מנא אזלית לקיסרין ושמעית ר׳ זריקן בשם זעירא, רבי מאיר שורף תלויה בכל מקום. ואמרית לית אפילו כגון ההיא שהיא תלויה דבר תורה? ואמר לי אין אנא פתר לה שנטמאת מדור עכו״ם, מה בידך? אם אני פותר ששורפין דווקא בטומאה דרבנן (שנקרא ״ספק״) מה בידך?

תני מדור עכו״ם תולין. רבי יוסה בי רבי יהודה אומר שורפין.

רבי חונה בשם רבי זעירא: רבי מאיר שורף תלויה בשאר ימות השנה. והא תני כן?! תרומה תלויה וטמאה שורפין אותה ערב שבת עם חשיכה דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים בזמנה. וישרוף בשחרית! תיפתר שנתעצל ולא שרף. תדע לך שהוא כן, דתני טמאה, לא משנתעצל ולא שרף?! אמר רבי אבא מרי אחוה דרבי יוסי תיפתר שנולד לה טומאה באותה שעה ולית שמע מינה כלום.

אמר רבי יוחנן: רבי שמעון בכור שאחזו דם, יקיז אף במקום שעושה מום (כיון שהולך למות, מותר לעשות מום בידיים) ורבי יושע =חבית שנייה שניהן אמרו דבר אחד.

אמר רבי אילא: רבי שמעון דבכורות ורבי יושע דתרומות, לא דין מודה לדין ולא דין מודה לדין.

אמר רבי זעירא מסתברא רבי שמעון יודה לרבי יושע. אמר רבי בון בר חייא לרבי זעירא על דעתך דתימר רבי שמעון יודה לרבי יהושע, והא תנינן [ברייתא מדברי ר"ש] אבל היאך נשרף אפי' תלוייה עם הטמאה, מודה רבי ליעזר ורבי יושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה. וישרוף שתיהן כאחת!! טהורה היא דבר תורה, את הוא שנגזרתה עליה שריפה שעה ששית אסורה רק מדרבנן, ע"כ אסור לטמאות טהורה, אבל בחבית שנייה מודה ר"ש דשרי

#מכל מקום לא נפסלה חמץ בשעה ששית בהיסח הדעת?! לא כן אמר רבי יוחנן הסיע דבר תורה! אחוזת דם כרבי שמעון תורה! חבית שנייה תורה!

אינו כן אינו מסיח דעת, ואסור לטמאותה בידיים אלא משמרה הוא התלוייה שלא תגע בטהרות אחרות. #

התיב רבי יצחק בריה דרבי חייה כתובה, הגע עצמך שהיתה נתונה על גבי הגחלים? אמר ליה לכשיתננה. רק א ח ר ש כ ב ר נתן, מסיח דעתו!

אמר רבי מנא לרבי שמי, אתון אמרין רבי שמעון יודה לרבי יושע. אפילו רבי יושע לית הוא רבי יושע! אפילו ר' יהושע אינו ר' יהושע!! אמר ליה תניין אינון. תמן, חבית שנייה רבי מאיר בשם ר' יושע. ברם הכא פסחים (אסור לטמאות טהורה) רבי שמעון בשם רבי יושע.

תמן תנינן הבכור שאחזו דם אפילו מת אין מקיזין לו את הדם דברי ר' יהודה. וחכ"א יקיז ובלבד שלא יעשה בו מום אם עשה בו מום הרי זה לא ישחוט עליו. ר' שמעון אומר יקיז אע"פ שהוא עושה בו מום.

ר' אבהו בשם ר' לעזר אתיא דרבי יודה כרבן גמליאל, דרבנין כרבי אליעזר, (של חבית ראשונה) דר' שמעון כר' יושע.

תני בשם ר"ש יקיז אף על פי שהוא מתכוין לעשות בו מום. ואתיא כר' יושע אחרייא. אף בידיים (חבית שנייה)

ל"ש כאן א"ר בון בר חייה קומי רבי זעירא תיפתר בקדשים שהוא חייב באחריותן כר"ש.

ר' אבהו בשם ר"ש בן לקיש טעמא דר' יודה (דברים יב) לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים לא היתרתי לך את דמו אלא בשפיכה. אבל הקזת דם, לא! התיב ר' אבא מרי אחוה דרבי יוסה והכתיב אף בפסולי המוקדשין כן לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים!! אמר ר' חייה בר אחא להכשיר אתאמרת. מה המים מכשירין אף הדם יהא מכשיר.

ר' אבהו בשם רבי יוחנן שניהן מקרא אחד הן דורשין (ויקרא כב) תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו. ר' שמעון אומר בשעה שהוא לרצון אין

את רשאי ליתן בו מום ובשעה שאינו לרצון אתה רשאי ליתן בו מום וחכמים אומרים אפילו כולו מומין אין את רשאי ליתן בו מום:

פרק ב

הלכה א משנה כל שעה שהוא מותר לוכל, מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ומוכרו לנכרי ומותר בהנאתו. עבר זמנו אסור בהנאתו. לא יסיק בו תנור וכירים. ר' יודה אומר: אין ביעור חמץ אלא שריפה, וחכמים אומרים: מפרר וזורה לרוח או מטיל לים:

גמרא א"ר אימי מאן תנא כל שעה שהוא מותר לוכל מותר להאכיל, אסור לוכל אסור להאכיל ר"מ. ברם כר' יודה חמישית אע"פ שהוא אסור לוכל מותר להאכיל. התיב ר' בא והתנינן שאור ישרף והאוכלו פטור. ואמר רב הונה בשם רבי מותר להאכילו לכלבים! אלמא יש דברים שמותר "להאכיל אבל לא לאכול" א"ר יוסה מה אתינן מיתני כל שעה, לא חמץ! לא אמר "כל חמץ שמותר לאכול..." מאן תנא שעות ר' מאיר.

א"ר בון בר חייה קומי ר' זעירא זאת אומרת שאסור להאכילו לבהמת הבקר. התיב רבי ירמיה והתנינן מטיל לים! סבר ר' ירמיה ככרות, א"ל ר' יוסה לא אמר אלא מפרר, מכיון שפירורו בטל.

ואיידא אמר דא (שמות יג) לא יאכל חמץ היום פרשת בא נכפל אזהרת חמץ אפילו לכלבים, הרי זה בא לאוסרו בהנייה. מה אנן קיימין אם לכלבו הרי איסור הנייה אמור, אלא כי נן קיימין? אפילו לכלב אחרים. זאת אומרת שאסור להאכילן לבהמת הבקר.

ר' אבהו בשם ר"א כל מקום שנא' לא תאכל לא תאכלו לא יאכלו את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה עד שיבא הכתוב ויפרוש לך כשם שפירש לך באבר מן החי ונבילה. וכי מה פירש לנו באבר מן החי? (שמות כב) ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אתו. וכי מה פירש לנו בנבילה? (דברים יד) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי. עיין בבלי

תני חזקיה ופליג וכי מי אסרו לכלב. אין אכילה רק אכילה ממש—לא הנאה

והא כתיב (ויקרא ז) כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו. מעתה את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה. וקשייא לר"א שנייא היא דכתיב (שם) וחלב

נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלוהו. והכתיב (דברים יב) רק הדם לא תאכלו. מעתה את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה. שנייה היא דכתיב (שם) על הארץ תשפכנו כמים. מה המים מותרין בהנייה אף הדם יהא מותר בהנייה. והכתיב (בראשית לב) על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. א"ר אבהו קיימתיה בגיד הנשה שבנבילות. מכיון שהותרה נבילה, הותרה גם גידה (דהו"ל בכלל בשר) והא כתיב (ויקרא כד) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה. וקיימ"ל דחדש מותר בהנאה (למוכרו לפני העומר) א"ר אבא מרי אחוי דר' יוסי שנייה היא שקבע הכתוב זמן. קיל טפי והא כתיב (ויקרא יא) לא תאכלום כי שקץ הם. א"ר מיעט איסור הנייה שבו. דכתיב "לכם"

ר' אבהו בשם ר' יוחנן העושה איספלנית משור הנסקל ומחמץ שעבר עליו הפסח אינו לוקה שאין לא תעשה שבו מחוור. דכתיב בהו "אכילה" מכלאי הכרם, לוקה. אמר רבי חנינא (דברים כב) פן תקדש פן תוקד אש. מערלה, צריכה מיבעיא לן, דבעשה לא כתיב "אכילה", ובלאוו כתיב עשה לרחקו לאסרו בהנייה כתיב, לא תעשה לאוכלו כתיב. לא תאכלו כתיב, לא תעשה לרחקו לא כתיב.

מתניתא פליגא על ר' יוחנן ממשמע שנ' (שמות כ) סקול יסקל השור וכי אין אנו יודעין שבשרו אסור באכילה מה ת"ל לא יאכל את בשרו בא להודיעך שכשם הוא אסור באכילה כך הוא אסור בהנייה. ל"ת של שור הנסקל "מחוור"! מה עבד לה ר' יוחנן פתר לה בשקדמו הבעלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו. ולאכילה..

ר' זעירא בעא קומי ר' אבהו, הכא תימר הכין והכא תימר הכין?! א"ל חדא בשם ר' לעזר. וחדא בשם ר' יוחנן. דרק אכילה במשמע

רבנן דקיסרין ר' אבהו בשם ר' יוחנן כל מקום שנאמר (ויקרא ו) לא תאכל לא תאכלו אין את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה. לא תאכל בליר"ה לא יאכל את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה. בניין אב שבכולן (שם) וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף. תני חזקיה מסייע לרבי יוחנן בחול"ס משמע רק איסור אכילה ממשמע שנאמר חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לאי זה דבר נא' וחלב נבלה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה? אפילו למלאכת גבוה. ממשמע שנאמר רק הדם לא תאכלו לאי זה דבר נאמר על הארץ תשפכנו כמים? מה המים מכשירין אף הדם יהא מכשיר. ממשמע שנאמר לא תאכלו כל נבלה לאי זה דבר נאמר לגר אשר בשעריך תתנה ואכלה? בא להודיעך גר תושב אוכל בנבילות. ממשמע שנאמר ובשר בשדה טריפה לא תאכלו.

מה ת"ל לכלב תשליכון אותו? אותו את משליך לכלב ואין את משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה.

מתניתא מסייע' לדין ומתניתא מסייע' לדין. מתניתא מסייע' לר"א: לא יאכל חמץ לעשות את המאכיל כאוכל. ואתה אומר לעשות המאכיל כאוכל או אינו אלא לאוסרו בהנייה, וכשהוא אומר לא תאכל עליו חמץ. הא למדנו שהוא אסור בהנייה מת"ל לא יאכל חמץ לעשות המאכיל כאוכל לאסור להאכילו לקטנים ד"ר יאשיה. ר' יצחק אומר אינו צריך. אי מה שרצים קלים עשה בהם את המאכיל כאוכל. חמץ החמור אינו דין שנעשה בו את המאכיל כאוכל. ומה ת"ל לא יאכל חמץ לא בא הכתוב אלא לאוסרו בהנייה בגין כן כתיב לא יאכל הא מלא תאכל לית ש"מ כלום והדא מסייעא לר' יוחנן:

לא יסיק בו תנור וכירים: עבר והסיק ייבא כהדא מסיק תנור בקליפי ערלה אם חדש יותץ אם ישן יוצן.

תני ר' יודה אומר אין ביעור חמץ אלא בשריפה. דין הוא מה אם פיגול ונותר שאינו בבל יראה ובל ימצא אינו אלא בשריפה. חמץ שהוא בבל יראה ובל ימצא אינו דין שלא יהא אלא בשריפה. אמרו לו לר' יודה כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין. הא אם לא נתמנה לו אור ישב לו ולא יבעיר אמרה תורה (שמות יב) תשביתו שאור מבתיכם. כיוצא בו א"ר יודה (ויקרא יב) אשה כי תזריע וילדה זכר מה תלמוד לומר לפי שנאמר וטמאה שבעת ימים וביום השמיני ימול. שומע אני ביוצא חי שהוא מטמא את אמו טומאת לידה. מניין ליוצא מת שהוא מטמא את אמו טומאת לידה. א"ר יודה הרי אני דן מה אם ביוצא חי שאינו מטמא את אמו, ואת הבא עם אמו וולד שנולד עימו לאוהל טומאת שבעה, מטמא את אמו טומאת לידה. היוצא מת שהוא מטמא את אמו, ואת הבא עם אמו לאוהל טומאת שבעה, אינו דין שיטמא את אמו טומאת לידה! אמרו לו לר' יודה כל דין שתחילתו אתה דן להחמיר וסופו להקל אינו דין. הא אם טיהר החי את אמו יטהר אף המת את אמו?! 33 יום אחר 7 ימי טומאה אם לא זכיתי מן הדין לפיכך אמרה תורה זכר לרבות את המת. כיוצא בו א"ר יודה (ויקרא כג) בסוכות תשבו סוכה של כל דבר שהיה ר' יודה אומר הדין נותן שלא תהא הסוכה באה אלא מארבעת המינין. מה אם לולב שאינו נוהג בלילות כבימים אינו בא אלא מארבעת המינין סוכה שהיא נוהגת בלילות כבימים אינו דין שלא תבוא אלא מארבעת המינין. אמרו לו לר' יודה כל דין שאתה דן שתחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין. הא לא מצא מארבעת המינין ישב לו בלא סוכה ואמרה תורה תשבו בסוכות. סוכת

של כל דבר וכן עזרא אמר (נחמיה ח) ואשר ישמיעון ויעבירו קול בכל עריהם ובירושלם לאמר צאו ההר וגו'. חזר ר' יודה ודנו דין אחר חמץ אסור באכילה ונותר אסור באכילה. מה זה בשריפה אף זה בשריפה. אמרו לו נבילה תוכיח שהיא אסורה באכילה ואינה בשריפה. אמר להן חמץ אסור באכילה ובהנייה ונותר אסור באכילה ובהנייה. אל תוכיח נבלה שאינה אסורה בהנייה. אמרו לו והרי שור הנסקל יוכיח שהוא אסור באכילה ובהנייה ואינו בשריפה. אמר להן חמץ אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ונותר אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת. אל יוכיח שור הנסקל שאין חייבין עליו כרת. אמרו לו והרי חלב שור הנסקל יוכיח שהוא אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ואינו בשריפה. אמר להן חמץ אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ויש לו זמן. ונותר אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ויש לו זמן. אל יוכיח חלב שור הנסקל שאין לו זמן. אמרו לו והרי אשם תלוי ונודע לו אחר שחיטה שלא חטא בשיטתך יוכיח שהוא אסור באכיל' ובהנייה וחייבין עליו כרת ויש לו זמן ואינו בשריפה ושתק רבי יודה.

תני עד שלא הגיע זמן ביעורו את מבערו בכל דבר. משהגיע זמן ביעורו את מבערו בשריפה. ואתיא כרבי יודה. דיליף מנותר (דהיא בשריפה אחר זמנו) אית תניי תני עד שלא הגיע זמן ביעורו את מבערו בשריפה. משהגיע זמן ביעורו את מבערו בכל דבר. ואתיא כרבנין. ר' אומר תשביתו שאור מבתיכם דבר שהוא בל יראה ובל ימצא ואי זה זה בשריפה. ע"י שריפה אין החמץ "נראה"

רבי ירמיה בעי פטר חמור שהמית במה הוא מיתתו בעריפה או בסקילה?

רבי בנימין בר לוי שאל חלות תודה שנעשו נותר? נימא אם נעשו נותר עד שלא הגיע זמן ביעורן את מבערן בשריפה, משהגיע זמן ביעורן את מבערן בכל דבר: שכבר חל חיוב השבתה—שהוא בכל דבר—לפני איסור נותר

הלכה ב משנה חמץ של עכו"ם שעבר עליו הפסח מותר בהנאה, ושל ישראל אסור בהנאה, שנאמר (שמות יג) **לא יראה** לך. עכו"ם שהלוה את ישראל על חמיצו, נקט משכון של חמץ מישראל **לאחר הפסח** מותר בהנאה. דקנה ליה משכון וישראל שהלוה את העכו"ם על חמיצו, לאחר הפסח אסור בהנאה.

חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער, רשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו:

גמרא הא באכילה אסור. מתניתא במקום שלא נהגו לוכל פת עכו"ם אבל במקום

שנהגו לאכול פת עכו"ם מותר אפילו באכילה.

בתוך הפסח מהו? ליהנות מחמץ של נכרי בתוך הפסח ר' ירמיה אמר מותר, ר' יוסה אמר אסור. התיב ר' יוסה והתני לא ישכיר ישראל את בהמתו לעכו"ם להביא עליה חמץ. פתר לה בבא עמו. וחיישינן שמא יאכלנו והתני לא ישכיר ישראל את ספינתו לעכו"ם להביא עליה חמץ. פתר לה בבא עמו. והא תני לא ישכיר ישראל את ביתו לעכו"ם ליתן בתוכו חמץ. אית לך מימר בדר עמו?!

גגו של עכו"ם שהיה סמוך לגגו של ישראל ונתגלגל חמץ מגגו של עכו"ם לגגו של ישראל, הרי זה דוחפו בקנה אם היתה שבת או יום טוב רב אמר כופה עליה כלי. רב אמר צריך לומר כל חמץ שיש לי בתוך ביתי ואינו יודע בו יבטל. רב אמר צריך לומר אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות ביעור חמץ. רב אמר הטח ביתו חמץ צריך לבער. תני א"ר שמעון בן אלעזר בצק שעשאו כופת בטל. פתר לה או חלוקין על ר"ש בן אלעזר או אהן כופת מאים היא. ואף רב מודה דאי"ל לבער כופת

ישראל ועכו"ם שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל הרי זה מוכר לעכו"ם או נותנו לו מתנה וחוזר ולוקחו ממנו לאחר הפסח ובלבד שיתנו לו מתנה גמורה. אומ' הוא ישראל לעכו"ם עד שאת לוקח במנה בוא וקח לך במאתים ישראל מפתה את העכו"ם שיקנה יותר ממה שצריך עד שאת לוקח לך מעכו"ם בוא וקח לך מישראל שמא אצטריך ואקח ממך אחר הפסח. המשכיר בית לחבירו עד שלא יכנס לתוכו, המשכיר צריך לבער. משיכנס לתוכו, השוכר צריך לבער. א"ר שמעון אימתי בזמן שמסר לו את המפתח אבל בזמן שלא מסר לו את המפתח אינו צריך לבער. אף שכבר "נכנס" לפני י"ד, אי"ס לא מסר לו המפתח, על המשכיר לבדוק אמר רבי יודה בר פזי בעי מסר לו את המפתח ולא נכנס מהו? א"ר זכריה חתניה דר' לוי מחלוקת ר"ש וחכמים דתנינן תמן המוסר מפתיחו לעם הארץ הבית טהור שלא מסר לו אלא שמירת המפתח תני רבי שמעון מטמא.

עכו"ם שבא אצל ישראל ובידו חמץ אינו צריך לבער, הפקיד אצלו צריך לבער, ייחד לו בית אינו צריך לבער. לא ביער, לאחר הפסח מהו? ר' יונה אמר מותר ר' יוסה אמר אסור. אמר רבי יונה חמיצו של עכו"ם הוא, ישראל הוא שעבר עליו ולא ביערו. וע"כ שרי בדיעבד

מאן תנא לא יראה לך? מיירי "קודם זמנו" או "אחר זמנו" ר' יודה! דתני האוכל חמץ משש שעות ולמעלה וכן חמץ שעבר עליו הפסח הרי זה בלא תעשה ואין בו כרת דברי ר' יודה. רבי שמעון אומר כל שאין בו כרת אין בו בלא תעשה מודה רבי שמעון באסור שהוא אסור. איסורו קודס זמנו לר"ש מהו? ר'

ירמיה אמר איסורו דבר תורה רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין איסורו מדבריהן.

מה טעמא דר' יודה (שמות יג) לא יאכל חמץ היום. מה אנן קיימין אם בתוך המועד כבר כתיב לא תאכל עליו חמץ אלא אם אינו ענין בתוך המועד תניהו לאחר המועד. מה מקיים ר"ש טעמא דר' יודה לא יאכל חמץ היום. א"ר בון בר חייה פתר לה כר"י הגלילי דתני ר"י הגלילי אומר אומר אני שלא היה פסח במצרים אלא יום אחד בלבד שנאמר לא יאכל חמץ היום. לא יראה לך אית תניי תני לא יראה לך לך אין את רואה אבל רואה את לגבוה אית תניי תני אפי' לגבוה. מאן דאמר לך אין את רואה רואה את לגבוה בשהקדישו קודם לביעורו מאן דאמר אפילו לגבוה כשהקדישו לאחר ביעורו. א"ר בון בר חייה קומי רבי זעירא תיפתר הא דאסר של גבוה אפי' הקדישו קודם ביעורו... בקדשים שהוא חייב באחריותן כר"ש.

לא יראה לך אית תניי תני לך אין אתה רואה רואה את בפלטייא רה"ר אית תניי תני אפילו בפלטייא. מ"ד לך אין את רואה רואה את בפלטיא בשהבקירו קודם לביעורו מ"ד אפילו בפלטייא בשהבקירו לאחר ביעורו. הבקיר חמצו בג' עשר, לאחר הפסח מהו? ר' יוחנן אמר אסור דעשאן הכתוב כאילו הן ברשותו רשב"ל אמר מותר. מתיב ר' יוחנן לרשב"ל אין את מודה לי משש שעות ולמעלן שהוא אסור א"ל תמן איסורו גרם לו לאחר זמן איסורו א"א להפקיר הא מה אית לך למימר. א"ר יוסה לר' פינחס נהיר את כד הוינן אמרין אתייא לר' יוחנן כר' יוסה דלא"ה הפקר עד דאתי לרשות זוכה ודרשב"ל כר"מ. אינה כן אלא ר' יוחנן חשש להערמה ורשב"ל לא חשש להערמה. מה נפק מביניהון? נפלה עליו מפולת מ"ד הערמה לית כאן הערמה והוא מותר מ"ד זכייה לית כאן זכייה והוא אסור. הכל מודין בגר שמת ע"פ וביזבזו ישראל את נכסיו לאחר הפסח מ"ד הערמה מותר ומ"ד זכייה מותר.

לא נתבררה תמן תנינן עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושיחררו, משורת הדין אין העבד חייב כלום, אלא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין, וכותב העבד שטר על דמיו, רשב"ג [אומר] אינו כותב אין העבד חייב לכתוב, רק "המשחרר" חייב לכתוב! אלא משחרר. קתני "ושחררו רבו" במי איירי? מי שחררו מי משחרר? רב אמר בין רבו ראשון בין רבו אחרון. א"ר יוחנן אין משחרר אלא רבו ראשון בלבד. התיב ר' חגי קומי ר' יוסה מתני' במשנת ירושלמי גרס כן! פליגא על רב. ישראל שהלוה את העכו"ם על חמיצו, לאחר הפסח מותר בהנייה. אין תימר ברשות ישראל הוא יהא אסור! מה עבד לה? א"ר יודן קל הוא בשיחרור כהדא דתני העושה עבדו אפותיקי מכרו אינו מכור שיחררו ה"ז משוחרר.

אילו המשעבד שדה לחבירו והלך ומכרה שמא אין בעל חוב בא וטורף?!

חייליה דר' יוחנן מן הדא: רשב"ג אומר אינו כותב אלא משחרר. (המשחרר= רבו ראשון, כותב. אלמא קרי "משחרר" לרבו ראשון א"ר אבהו פתח לנו ר' יוחנן פתח מאיר כאורה! לא מצאנו עבד משתחרר וחוזר ומשתעבד. מעתה לא יכתוב שטר על דמיו! למה חייב העבד לכתוב שט"ח ע"ע? א"ר אילא מוטב שיאמר לו תן לי מאתים זוז שיש לי בידך ואל יאמר לו עבדי אתה. תקנת השוק ##

אם ניתן רשות להגיה: לרב גם הלווה [רבו ראשון] יכול לשחרר. לריו"ח רק רבו שני=המלווה יכול לשחרר. אבל וודאי אינו ברשות הלווה כדחזינן במתניתין [לפי גירסת הבבלי] אך לרב יש לתרץ: לעניין ש ח ר ור בלחוד, מהני כח הלווה [כדאמרי בעלמא הקדש וכו' מוציאין מידי שעבוד]

לריו"ח איירי שהמלווה שחררו [ולא מגיע לו רק קצת משווי העבד] והואיל "וילא עליו שם ב"ח" מהניא השחרור—-אך חייב ה ע ב ד לכתוב שטר על היתרון, להלווה. אי נמי לרשב"ג המלווה כותב להלווה.

ומביא ראי' מרשב"ג שאין שום ביאור שהלווה! יכתוב שטר למי? [לא ס,ל מזיק שעבודו ..] וע"כ איירי שהמלווה משחרר

רבנן דקיסרין בשם ר' נסא אתיא דרשב"ג כר"מ. כמה דר"מ קונס בדברי' כן רשב"ג קונס בדברי'. דתני: שטר יש בו רבית קונסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא את הריבית דברי ר"מ, וחכמים אומרים גובה את הקרן ואינו גובה הריבית:

רשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו. עד איכן ר' אבון ר' יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק עד ג' טפחים:

הלכה ג משנה האוכל תרומת חמץ בפסח, שוגג משלם קרן וחומש, מזיד פטור מן התשלומין ומדמי העצים:

גמרא תני ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"ש בן יוצדק מתניתא כשהפרישה מצה ונתחמצה אבל אם הפרישה חמץ לא בדא. אין הפרשתו חלה כלל הפריש מצה על חמץ א"ר זעירה כל תרומה שאינה מתרת את השירים לאכילה אינה תרומה. אפילו הפריש חמץ על מצה? א"ר זעירה מאחר שאילו מינה עליה כ חמץ על חמץ אינה תרומה דאינו מתרת... ואפילו הימינה למקום אחר חמץ על מצה אינה תרומה.

ארבעת רבעים בפני עצמן וחימצן, וארבעת רבעים בפני עצמן ועירבן. אם התרו בו משום אוכל טבל אינו לוקה דאין בו שיעור חמשת רבעים רק אחר שעירבן, ואין אמע"א משום האוכל חמץ בפסח לוקה, איסור חמור חל על איסור קל, ואין איסור קל חל על איסור חמור. אבל אם עירבן ואח"כ חימצן אם התרו בו משום

האוכל טבל לוקה משום האוכל חמץ בפסח לוקה איסור חמור חל על איסור קל חמץ על טבל ואין איסור קל חל על איסור חמור.

עשה כרי והשתחוה לו ומירחו ואחר כך אכלו, אם התרו בו משום האוכל טבל אינו לוקה משום האוכל עכו"ם לוקה. איסור חמור חל על איסור קל ואין איסור קל חל על איסור חמור. אבל אם מירחו ואח"כ השתחוה לו אם התרו בו משום אוכל טבל לוקה משום עכו"ם לוקה איסור חמור חל על איסור קל ואין איסור קל חל על איסור חמור.

ר' בון בר חייה בעי האוכל תרומת חמץ בפסח למי הוא משלם? פלוגתא דרבי יוחנן ודרשב"ל דאיתפלגון הגוזל תרומה מאבי אמו כהן וכשבא לשלם כבר מת א"א, והוא היורש ר' יוחנן אמר משלם לשבט, דאין לו כפרה עד שיוציאנו מרשותו רשב"ל אמר משלם לעצמו. ומוכרו לכהנים א"ר מנא קומי רבי יוסה מסתברא יודה רשב"ל לר' יוחנן בחמץ שהוא משלם לשבט א"ל אוף אנא סבר כן שכן תרומה טמאה אפרה לשבט. וה"ה תרומת-חמץ בפסח דעומד לשריפה, אף לרשב"ל משלם אתא ר' יוסה בר' בון בשם ר' אחא אפי' עליה פליגין.

ר' יוסה בעי הנהנה מן ההקדש פחות מש"פ מהו שיהא חייב בתשלומין? א"ל נישמעינה מן הדא (ויקרא ה) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם פרט לפחות משוה פרוטה. אית תניי תני לרבות. מאן דאמר פרט לפחות משוה פרוטה, לקרבן. מאן דאמר לרבות, בתשלומין. אף פחות מש"פ, משלם

אמרין חברייא קומי רבי יוסה ולאו מתניתא היא! האוכל תרומת חמץ בפסח שוגג משלם קרן וחומש, מזיד פטור מן התשלומין ומדמי העצים.

כמה דתימר תמן פחות משוה פרוטה, אף על פי שאינו משלם חומש ואשם, משלם קרן, ואמר אוף הכא כן!

אמר לון תמן אינו ראוי להשלים עליה. ברם הכא ראוי הוא להשלים עליה. #

שוגג בתרומה ומזיד בחמץ. שוגג בתרומה ומזיד בנזיר. נזיר השותה יין של תרומה שוגג בתרומה ומזיד ביום הכפורים. אין תיפתרינה לשני דברים ניחא אף לריו"ח הו"ל כשני איסורים שונים משני שמות דלוקה ומשלם ואין תיפתרינה לדבר אחד מחלוקת רבי יוחנן ורשב"ל: דאין לוקה ומשלם לריו"ח

הלכה ד משנה אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח:

בחיטי' ובשעורים ובכוסמין ובשיבולת שועל ובשיפון. ובדמאי, ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו, והכהנים

בחלה ובתרומה. **אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו.** חלות תודה ורקיקי נזיר- **עשאן לעצמו אין יוצא בהן, עשאן למכור לשוק יוצא בהן:**

גמרא כתיב (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' הייתי אומר יהו כל הדברים חייבין בחלה ת"ל מלחם ולא כל לחם. אם מלחם לא כל לחם. אין לי אלא לחטים ולשעורים בלבד שאר מינין מניין ת"ל (שם) ראשית עריסותיכם ריבה וריבה את הכל. רבי יוסה בשם ר"ש תני רבי ישמעאל בן רבי יונה ר' זעירא רשב"ל בשם רבי ישמעאל א"ר מנא אזלית לקיסרין ושמעית רבי אחווא בר זעירא אמר ואנא הוה אמר לה בשם רבי ישמעאל נאמר לחם בפסח ונאמר לחם בחלה מה לחם שנאמר בפסח דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ אף לחם שנא' בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ. בדקו ומצאו שאין לך בא לידי מצה וחמץ אלא חמשת המינין בלבד ושאר כל המינין אינן באין לידי מצה וחמץ אלא לידי סירחון. רבי יוחנן בן נורי אמר קרמית חייבת בחלה שהיא באה לידי מצה וחמץ ורבנין אמרי אינה באה לידי מצה וחמץ. ויבדקנה על עיקר בדיקתה הן חולקין. רבי יוחנן בן נורי אמר בדקו' ומצאו אותה שהיא באה לידי מצה וחמץ ורבנין אמרין בדקוה ולא מצאו אותה שהיא באה לידי מצה וחמץ.

תמן תנינן תפוח של תרומה שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימצה הרי זו אסורה שעורין שנפלו לתוך הבור של מים אע"פ שהבאישו מימיו מותרין. תני ר' יוסה אומר מותר. בתפוח...

רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסה בר חנינה מה פליגין במחמץ במימיו שבישל תפוח במים, ומחמץ במים אבל במחמץ בגופו דברי הכל מותר. רבי יוסי כדעתיה כמה דו אמר תמן למותר לבשל בסודר שהוסס בחמה אין תבשילו תבשיל ברור כך הוא אמר הכא אין חמצו חמץ ברור. ="נוקשה" תני פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים אם היו מקצתן מגולין ניטלין בשבת ואם לאו אין ניטלין. ל"ש כאן

מניין שהכהנים יוצאין ידי חובתן בחלה ובתרומה, וישראל במעשר שני בפסח? תלמוד לומר (שמות יב) תאכלו מצות ריבה. יכול יצאו ידי חובתן בביכורים ת"ל בכל מושבותיכם תאכלו מצות מצה הנאכלת בכל מושב יצאו הביכורים שאינן נאכלין בכל מושב. התיבון הרי מעשר שני הרי אינו נאכל בכל מושב! ראוי הוא להיפדות כשנטמא, יכול לפדותו אפי' בירושלים ולהיאכל בכל מושב.

רבי בון בר חייה בעי הלקוח בכסף מעשר שנטמא

לרבי יודה מהו? דתניא לקוח בכסף מעשר שנטמא יפדה רבי יהודה אומר יקבר, אמרו לו לרבי יודא מה אם מעשר שני עצמו שנטמא הרי הוא נפדה הלקוח בכסף מעשר שנטמא אינו דין שיפדה אמר להן לא אם אמרתם במעשר שני שכן הוא נפדה טהור בריחוק מקום תאמר בלקוח בכסף מעשר שאינו נפדה טהור בריחוק מקום. אלא חייב להעלותו לירושלים הואיל ואינו ראוי להיפדות ולהיאכל בכל מושב אין יוצאין בו. לר׳ יודא

ר׳ שמעון בן לקיש בעי מעתה חלת עיסת מעשר שני בירושלים הואיל ואינה ראויה להיפדות ולהיאכל בכל מושב אין יוצאין בה?! אף לרבנן (מכיון שאים נטמא, אין פודין קדשים להאכילן לכלבים—וכשהיא טהורה, וודאי לא פודין אותה בירוש׳)

יכול יצאו ידי חובתן בחלות תודה ורקיקי נזיר? ת״ל (שם) שבעת ימים מצות תאכלו מצה נאכלת כל שבעה ואין חלות תודה ורקיקי נזיר נאכלין כל שבעה. ר׳ יונה בשם רשב״ל ממה שנאכלו חלות תודה ורקיקין נזיר בכל גבול ארץ ישראל לא צריך השונה להוציאן ממושב כ א״א למעטו מ״מושבות״, דמלינו לחמי תודה וכו׳ נאכל בכל מושבות ר׳ יוסה בשם רשב״ל זאת אומרת שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל ערי ישראל בזמן היתר במות לפיכך לא צריך השונה להוציאן ממושב. ניחא חלות תודה, ורקיקי נזיר אינו כן?!

אמר ר׳ יוחנן לית כאן נזירות חובה היא ולא קרבה בבמה א״ר בון בר כהנא תיפתר שקרבה חטאתו בשילה ועולתו ושלמיו בנוב וגבעון. ושפיר נאכל בכל מושבות

ר׳ חנניא רבי עזרה בעון קומי רבי מנא לא כן א״ר בשם ר׳ יוסה שלמי חגיגה הבאים בבמה כשירים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה! אלמא שלמי חובה אין קריבים בבמה והדק״ל אלא כרבי יהודה דר׳ יהודה אמר חטאת ופסח ליחיד בבמה גדולה אין חטאת ופסח ליחיד בבמה קטנה? והאי אינו קרב בבמה קטנה! לא אתיא אלא כרבי שמעון דר״ש אמר מכיון שנזרק עליו אחד מן הדמים הותר הנזיר לשתות ביין וליטמא למתים. אפי׳ תימא ר״ש, מכיון שהותר בכל, חשיבי כשלמי נדבה

רבי סימון בשם רבי יושוע בן לוי אותו כזית שאדם יוצא בו ידי חובתו בפסח צריך שלא יהא בו משקין מלה עשירה אין יוצאין רבי ירמיה אמר למצוה איתאמרת רבי אמר למצוה איתאמרת רבי יודה בן פזי אמר לעיכוב איתאמר׳. מילתיה דרבי בון בר חייה אמר לעיכוב איתאמר׳. התיב רבי בון בר חייה והתנינן חלות תודה אית לך מימר חלות תודה שאין בהן משקין. אמר רבי יוסה תמן. רביעית היא ורביעית מתחלקת לכמה מינין. והיידא אמרה דא יכול יצא ידי חובתו ברבוכה קמח שרוייה בשמן ת״ל (שמות יב) ושמרתם את המצות מצה שצריכה שימור יצאת

זו שאינה צריכה שימור. מחימוץ (דכל מנחה באה רק מצה) מפני שאינה צריכה שימור. הא אם היתה צריכה שימור יוצאין בה. אע״ג דרבוכה אית בה הרבה שמן והא תני יוצאין במצה מתובלת אף על פי שאין בה טעם דגן והוא שיהא רובה דגן. סברין מימר מתובלת משקין. נאמר מתובל׳ שומשמין מתובלת אגוזים.

לא מיקרי מצה עשירה

והיידא אמרה דא? יכול שאינו יוצא בפסח אלא בפת הדראה. קמח ״בלתי-נקיה״ מניין אפילו כמצת שלמה תלמוד לומר (שמות יב) תאכלו מצות ריבה אם כן מה ת״ל (דברים טז) לחם עוני פרט לסורסין ולחלת המסרת ולאישה. וה״ה מצה עשירה (עיין ליוריס) יוצאין במצה עבה עד טפח כלחם הפנים יוצאין במצה נא כדי שתיפרש ולא תיעשה גידין גידין. מצה הישנה תפלוגתא דבית שמאי ובית הלל תליא בפלוגתת ״סוכה ישנה״ אמר רבי יוסה דברי הכל הוא מכיון שלא עשאה לשם הפסח דבר ברי שלא דיקדק בה.

יוצאין בסריקין בין מצויירין בין שאינן מצויירין אע״פ שאמרו אין עושין סריקין מצויירין בפסח. תני אמר רבי יודה שאל בייתוס בן זונין את רבן גמליאל וחכמים ביבנה מהו לעשות סריקין המצויירין בפסח אמרו לו אסור מפני שהאשה משתהא בהן והן באין לידי חמץ אמר להן אם כן יעשו אותן בטפוס? דפוס אמרו לו יהו אומרין כל הסריקין אסורין וסריקי בייתוס בן זונין מותרין?! תני רבי יוסה אומר עושין סריקין כרקיקין דקין ואין עושין סריקין כגלוסקאות:

הלכה ה משנה ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח:

בחזרת, Lettuce, chicory, pepperwort, endives, dandelion

עיין ליוריס **ובעולשין, ובתמכה, ובחרחבינה, ובמרור. יוצאין בהן בין כמושין** יבשים **אבל לא כבושים** בחומץ **ולא שלוקין** מבושל הרבה **ולא מבושלין. ומצטרפין** כל המינים **בכזית ויוצאין בקלח שלהן. ובדמאי, ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו:**

גמרא בחזרת חסין. בעולשין טרוקסימון. ובתמכה גנגידין. בחרחבינה רבי יוסי בר׳ בון אמר רבי יסי חלי. ובמרור ירק מר ופניו מכסיפין ויש לו שרף.

התיבון הרי חזרת מתוק הרי אינו קרוי חזרת אלא מתוק! ר׳ חיי׳ בשם ר׳ הושעי׳ כל עצמן אין הדבר תלוי אלא בחזרת מה חזרת תחילתה מתוק וסופה מר כך עשו המצריים לאבותינו במצרים בתחילה (בראשית מז) במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחיך ואח״כ וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים:

בין כמושין. אית תניי תני אבל לא כמושין. אמר רב חסדא מ"ד כמושין בקלח מאן דאמר אבל לא כמושין בעלין.

ר' חייה בשם ר' יוחנן זית כבוש אומר עליו בורא פרי העץ, ר' בנימין בר יפת בשם ר' יוחנן ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו

א"ר שמואל בר רב יצחק מתניתא מסייעה לר' בנימין בר יפת אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין. אם בעיינן הם יצא בהם ידי חובתו בפסח!

א"ר זעירה מאן ידע משמע מן ר' יוחנן יאות ר' חייה בר בא או ר' בנימין מי שומע יותר בדקדוק מריו"ח... לא ר' חייה בר בא?! ועוד מן הדא מן מה דאנן חמיין רבנין עלין לברייתה לסעוד (סעודת ר"ח) ונסבין תורמוסין Lupines עיין ליוריס ומברכין עליהון בורא פרי האדמה. ותורמוסין לא שלוקין הן?! אין תימר שנייה היא שאמרה תורה מרורים, דווקא לעניין מרור הבישול מגרע כיון ששלקן בטלה מרתן.

א"ר יוסי בי רבי בון ולא פליגין ר"ח ורב"י זית על ידי שדרכו ליאכל חי אפי' כבוש בעינו הוא, ירק כיון ששלקו נשתנה כיון שא"א לאכלו רק שלוק, גרע טפי:

משנה הלכה ו

אין שורין את המורסן bran לתרנגולין אבל חולטין. האשה לא תשרה את המורסן שתוליך בידה למרחץ אבל שפה היא על בשרה יבש.

לא ילעוס אדם חטים ויתן על גבי מכתו מפני שהן מחמיצות.

גמרא תני ר' ישמעאל בי ר' יוסי אמר משום אביו אי זו המעיסה? לב"ה מעיסה חייבת, וחליטה פטורה (מחלה). דהו"ל כמבושל (ושוב אין אפייה אחריו) הנותן חמין לתוך קמח. חליטה, קמח לתוך חמין. והכא בין חמין לתוך מורסן בין מורסן לתוך חמין

מלוגמה תחבושת שמעורב בה קמח שנסרחה אית תניי תני זקוק לבער ואית תניי תני אין זקוק לבער, מאן דאמר זקוק לבער בשנתחמצה ואחר כך נסרחה ומאן דאמר אינו זקוק לבער בשנסרחה ואחר כך נתחמצה:

הלכה ז משנה

אין נותנין את הקמח לא לתוך חרוסת ולא לתוך חרדל, אם נתן יאכל מיד.

ר' מאיר אומר אין מבשלין את הפסח לא במשקין ולא במי פירות, אבל סכין ומטבילין אותו בהן.

מי תשמישיו של נחתום ישפכו מפני שהן מחמיצין:

גמרא תני אין נותנין את הקמח לתוך חרוסת או לתוך חרדל אם נתן יאכל מיד, ובלבד שלא ישהא. ר"מ אוסר אפי' לאכול מיד מפני שהוא משהא.

כתיב (שמות יב) ובשל מבושל במים אין לי אלא מים מניין לרבות שאר משקין ת"ל ובשל מבושל מ"מ, עד כדון כר' עקיבה כר' ישמעאל? דס"ל דברה תורה כלשון בנ"א תני ר' ישמעאל קל וחומר מה אם מים שאינן מפיגין טעמן את אמר אסור שאר משקין שמפיגין טעמן לא כל שכן.

אין לשין מצה במשקין דהוי מלה עשירה אבל מקטפין אותה במשקין. א"ר עקיבה אני הייתי עם ר' אליעזר ועם ר' יהושע בספינה ולשתי מצתן במשקין. אין לשין מצה ברותחין מפני שהן חולטין ולא בפושרין מפני שהן מחמיצין אבל לשין אותן בצוננין. והא תנינן כל המנחות נילושות בפושרין ומשמרן שלא יחמיצו! ר' אמי בשם רשב"ל תמן הדבר מסור לכהנים והכהנים זריזין הן והכא הדבר מסור לנשים והנשים עצילות הן. לא צורכה דלא. הכהנים עצמן מהו שילושו מצתן בפושרין? ייבא כהדא תנא ר' זכריה חתניה דרבי לוי נדה חופפת וסורקת כהנת אינה חופפת וסורקת נדה כהנת חופפת וסורקת שלא לחלוק בין נדה לנדה והכא שלא לחלוק בין מצה למצה:

מי תשמישיו של נחתום ישפכו מפני שהן מחמיצין. אית תניי תני שופכן במקום אשבורן אית תניי תני שופכן במקום קטפרס א"ר יוסה מ"ד שופכן במקום אשבורן בשהיה אשבורן גדול ויבלעו שם מאן דאמר במקום קטפרס בשהיה קטפרס גבוה. א"ל ר' פינחס בשם ר' אילא, הכין הוה רבי הוי בה כך היה רבך "מדקדק ומחלק".

שרה חיטין ושעורים במים, נתחמצו אסורות לא נתחמצו מותרות. ר' יוסה אמר שרה שעורים במים נתבקעו הרי אלו אסורות שריין בחומץ מותר מפני שהחומץ צופדן. ר' שמואל בר רב יצחק היה לו יין קוסס יהב בגויה שערין בגין דיחמע שאל לרבי אימי א"ל צריך את לבער. ס"ל מ"פ מחמצין ר' חנינא בריה דר' בחיי הוה ליה דבש מזוייף מעורב בסול' שאל לר' מנא א"ל צריך את לבער. חד מן אילין דר' כיריי הוה ליה גרבין דמשח בגו איצרה דחיטים ונתגלגלו החטין מחמת השמן שאל לרבנין אמרין ליה איזיל גרוף מן תוחתיהן. הורי ר' אימי באילין גרביא דכותחא חביות של כותח ממלא אותן מים ג' ימים מעת לעת:

פרק ג

הלכה א משנה ואלו עוברין בפסח: כותח הבבלי, ושכר המדי, וחומץ האדומי, וזיתום המצרי, וזומן של צבעין, ועמילן של טבחין, וקולן של סופרים. רבי אליעזר אומר אף תכשיטי נשים. זה הכלל: כל שהוא מין דגן הרי זה עובר בפסח. הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת:

גמרא אמר רבי מנא וכולהון על ידי מויי. דווקא כשיש בהן מים, אבל מ״פ אין מחמיצין כותח הבבלי דו יהיב ביה מלמולין דליש. ״פירורין שנילושו״ שכר המדי דו יהב ביה קמח דשערין.

חומץ האדומי בסימה דרומיא. יין של דרוס בראשונה שהיו עושין יין בטהרה לנסכים לא היה יין מחמיץ והוון יתבין בגויה שערין בגין דיחמע והוו צווחין ליה בסימית דרומיא.

זיתום המצרי זייתיה. וזומי של צבעין דו יהב בגויה קוצם בגין דיקלוט ציבעא. נותנים בו קמח-שעורים כדיי שיקלוט הצבע עמילן של טבחין א״ר חייא בר בא מביא מלילות שלא הביאו שליש וכותשן ועושה אותן כחלות חריע Safflower כשכותשין חריע להוציא השמן, נשאר כעין ״חלות״—כנראה שעמילן של טבחין נראה כעי״ז... ונותן בקדירה והוא עביר כילדין: מעביר זוהמא וקולן של סופרין. באלכסנדריאה עבדין אמבטיות blocks of glue של בצק:

רבי אליעזר אומר אף תכשיטי נשים. שנחמן קודם שנדבק לגוף אית תניי תני תכשיטי ואית תניי תני טיפולי מ״ד טיפולי שמדבקין לבשר ומאיס טפי כל שכן תכשיטי, מ״ד תכשיטי הא טיפולי לא.

כתיב (שמות יב) כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי, ושכר המדי, וחומץ האדומי, שיהו באזהרה. יכול יהו בהכרת? ת״ל (שם) כי כל אכל חמץ ונכרתה. חברייא בעון קומי ר׳ יונה הכא כתיב כל והכא כתיב כל, הכא את מרבה והכא את ממעט למה תערובת חמץ אי״ב כרת? אמר לון כאן בכרת מרבה ״אוכלין״ (נשיס לכרת) ריבה באוכלין כאן ריבה בנאכלין. התיבון והתני יוצאין במצה מתובלת אף על פי שאין בה טעם דגן והוא שיהא רובה דגן. ואלו כותח וכו׳ הואיל ורובן חמץ יהא חייב! אמר לון שנייא היא דכתיב לחם ואלו אינן לחם. וכיון שאין יוצא בה מצה, אין חייב עליו משום חמץ

התיב רבי יוסה והתני כל עצמו אינו קרוי ״לחם״ אלא מצה. (דברים טז) שבעת ימים תאכל עליו מצות ״לחם״ עוני.

הכא את יליף מצה מחמץ. אין יוצאין מצה אלא מה שקרוי לחם, אלמא מצה מחמץ יליף, לא איפכא!

ועוד מן הדא דתני יוצא הוא אדם ידי חובתו ברקיק שרוי וברקיק מבושל שלא נמחה. לא אמר אלא שלא נמחה הא אם נמחה לא. ולענין חמץ את אמר המחה את החמץ וגמאו חייב!

מאי כדון? למה אין חייבין כרת על כותח ר' יוסי בשם רבי אידי אין חימוצו חימוץ ברור.

מהו שילקה? על כותח ר' ירמיה בשם ר' לעזר ר' לא בשם ר' שמעון בן לקיש אף ללקות אין לוקה דתני על חמץ ברור חייב כרת ועל עירובו סופג ארבעים. רב אמר זה סיעור. "שיאור" =חמץ נוקשה— אינו ראוי לאכילה כ"כ ואמר ונימא זה כותח הבבלי ושכר המדי? אמר רבי בון בר כהנא קומי ר' לא תיפתר הא דלוקין על "עירוב חמץ" בחמץ ומצה שנתערבו. אמר רבי יוסה קושייתה על הדא דר' בון בר כהנא מה נן קיימין אם בשרובו חמץ חייב כרת אם בשרובו מצה יוצא בהן ידי חובתו בפסח א"ר שמואל בר רב יצחק תנא ר' יושוע אונייה תיפתר שיש בו חמץ ואין בו כזית כרבי שמעון דרבי שמעון אמר כל שהוא למכות.

ר' ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב: קדירה שבישל בה מודה חיטי חמץ לא יבשל בה מאותו המין כגון מצה אלא לאחר הפסח. הא ממין אחר כגון ירק מותר, ובלבד לאחר שלשה תבשילין כ קודם הפסח יבשל בה ירק ג"פ, ואז שרי לבשל בה מצה בפסח.

כשם שהוא בטל על שאינו מינו כך יבטל על מינו?! מין מעורר על מינו לאסר.

א"ר יעקב בר זבדי ר' אבהו מפקד לטחונייא דלא מיתן קופייא אילין על אילין דלא ירתחן ויחמען. מצווה להטוחנים שלא יתנו הקופות אלו על אלו, כדי שלא יחמצו ר' חיננא בר פפא אזל ליה גבי טחונייא. לעמוד עליהן ר' יוסי בי ר' בון טחן ליה צרך טחן בעצמו כדי לרכו.

רבי אבון הורי לטחונייא מיתן טרטין דמוי בגין מידייה ומתלגה ארבעה זימנין. מצווה להטוחנים ליתן 1 לוג מים ל"מודייה" (=24 לוג~) של חטים כדי "ללתתן" (ועושה כן 4 פעס)

ר' חנניה ור' מנא אופן אחר איך ללתות (נותנן במקום לח במקלת) חד אמר בעשבין שרי, מטננה חול, אסור. וחורנה מיחלף. א"ר חנניה בריה דרבי הלל ואפילו כמאן דאמר בעשבים שרי בלוקטן משש שעות ולמעלן מה דטלא פייגא מינהון: כשהטל כבר סר ממנו

הלכה ב משנה בצק שבסדיקי העריבה אם יש כזית במקום א' חייב לבער פחות מיכן בטל במעוטו

וכן לעניין הטומאה אם הקפיד עליו חוצץ אם

רוצה הוא בקיומו הרי הוא כעריבה

בצק החרש אם יש כיוצא בו שהחמיץ הרי זה אסור:

גמרא אפילו פחות מכזית חייב...חברייא בשם ר' יוחנן רבי סימון בשם ר' יושוע בן לוי בנקלף כולו כאחת. שיש חוט המחברן עד כדון לח, יבש? מאחר שאילו היה לח היה נקלף כולו כאחת ואפילו יבש, כסדר הזה.

ר' ירמיה בשם ר' זעירה שני חצאי זיתים בתוך הבית אין הבית מצרף, בתוך הכלי, הכלי מצרף. והא תנינן פחות מיכן בטל במיעוטו! כאן בתלוש וכאן במחובר. בעריבה המחובר לקרקע איירי מתני'

מהו, מיעטו (שיש במקום אחד) משיעור זית בטל, או מכיון שנראה לבער צריך לבער את כולו?

עד איכן? סברין מימר עד רובה של ערבה אם יש בצק (אף פחות מכזית), במשך רוב העריבה מה, מיעט רובה של ערבה, בטל. או מכיון שנראה לבער צריך לבער את כולו?

(תמן א"ר ירמיה בשם רבי זעירה שני חצאי זיתים בתוך הבית אין הבית מצרף, בתוך הכלי הכלי מצרף. והכא הוא אמר הכין!) צ"ע כאן

אם הקפיד עליו חוצץ הוא לטבילה. ואם לאו אינו חוצץ לטבילה. היא טבילה היא הזייה.

אינו חיבור לטומאה מן הדא: אם רוצה הוא בקיומו הוא כעריבה, לעניין שיהא יד לטו', בעי' "רוצה בקיומו" ואם לאו כגופה של עריבה. ("כגופה"=אינו ממש-ליברמן) אינו כעריבה

רבי שמעון בן לקיש אמר כך שנה ר' דלא כמש"כ לעיל! צואה שתחת הכסא חיבור לטומאה ואינו חיבור להזייה. רבי שמעון בן לקיש בשם ר' שמעון בר כהנא אבר מדולדל, צפורן מדולדלת, וצואה שתחת הכסא, והידוק קירויה וכרויה מהדקין חגורה סביב דלעת כדי שלא ייבקע ר' יוסי בי ר' בון אמר אף כשות reddoD עיין ליורים של קטן חיבור לטומאה ואינו חיבור להזייה. מה בין טומאה מה בין הזייה. א"ר לא בהזייה כתיב והזה על האהל ועל כל הכלים ועל כל המקיימין שבכלי ברם הכא (ויקרא יא) לכם כל שהוא לצורך לכם.

תמן אמרין טרקטה. לעשות עיסה דקה כעין srefaw הורי רבי יצחק מיעבד חד, תריי, תלתא אסור אלא אין שזג ידוי במייא. רחץ ידו במים

תני קיבטיות בירתיות boxes של פירות [שם עיר] שמניחין שם חמץ צריך לבער. הורי רבי יוסי באילין פלולינא ?כלי שדוחקין בו העיסה בעת הלישה צריך לבער.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן בצק שצינן אין בו "סימנין"

לא היה שם אחר כיוצא בו שהחמיץ, עד איכן? רבי יעקב בר אחא ר' עולא דקיסרין בשם רבי חנינה עד כדי הילוך ארבע מיל:

הלכה ג משנה כיצד מפרישין חלת טומאה בי"ט? ר' אליעזר אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה.

בן בתירה אומר תטיל לצונן.

א"ר יהושע לא זהו חמץ שמוזהרין עליו בבל יראה ובבל ימצא! אלא מפרשתה ומנחתה עד הערב, ואם החמיצה החמיצה:

גמרא מתניתא בשניטמאת לאחר גילגולה דכבר חלה עליו חובת חלה אבל אם ניטמאת קודם לגילגולה יעשנה קבין. ופטורה מחלה (דבעי' 1.25 קב)

שייך למסכת חלה [ובשלשה בי"ט, אבל אם לשה מערב יום טוב, כהדא דתני הלש עיסה בי"ט מפריש חלתה בי"ט. לשה מערב י"ט, ושכח להפריש חלתה, אסור לטלטלה, אין צורך לומר ליטול ממנה. עירס לא אמר, אלא לש. הא עירס לא. עירב מים בקמח- ולא לש-מעיו"ט, מותר להפריש ביו"ט א"ר שמואל אחוי דרבי ברכיה תיפתר בעיסה טמיאה שאינו מפריש חלתה אלא בסוף. וכיון שאין עליו להפריש מעיו"ט, מותר להפריש ביו"ט

א"ר יוסה בי רבי בון בדין היה בעיסה טהורה שלא יפריש חלתה אלא בסוף, תקנה תיקנו בה שיפרישנה תחילה כש"עירס" שלא תטמא את העיסה כי אם ייטמא העיסה, יינצל החלה]

מתניתא בי"ט של פסח, הא בעצרת ובחג מותר. להפריש חלה טמיאה רבי יוסה בי רבי בון רבי חונא בשם רבי אחא אפילו בעצרת ובחג אסור על שם (שמות יב) כל מלאכה לא יעשה בהם. מה בינה לקניבת ירק של תרומה? מותר להסיר עלין המעופשים (תרומה ל"ד) זו ראויה לאכילה וזו אינה ראויה לאכילה. רבנין דקיסרין בעיין מה בינה לבורר קטנית בי"ט?

כיצד יעשה על דר' אליעזר? מערים ואומר זו אני רוצה לוכל, וזו אני רוצה לאכול, ואופה את כולה. וכשהוא רודה מערים ואומר זו אני רוצה ליישן איני רוצה לאכלו עתה, וע"כ רודה עוד ועוד—ומשייר רק אחת בתנור זו אני רוצה ליישן, ומשייר אחת.

אמר ליה רבי יושוע לא נמצאת כשורף קדשים בי"ט?! אמר לו רבי אליעזר מאיליהן הן נשרפין. אמר לו רבי אליעזר לא נמצאת עובר על בל יראה ובל ימצא?! אמר לו מוטב לעבור מצוה בלא תעשה שלא באת לפניו שאינו עושה מעשה ממצוה בלא תעשה שבאת לפניו.

א״ר פינחס אתיין אילין פלוגתא כאילין פלגוותא דתנינן תמן הניתנין במתנה אחת וכו׳. שנתערבו בניתנין במתן ארבע אמר לו רבי אליעזר ולא נמצאת עובר על בל תגרע! אמר לו רבי יהושע ולא נמצאת עובר על בל תוסיף! אמר לו ר״י לר״א—מוטב שיעבור בלי מעשה ויתן במתן אחת מוטב לעבור על מצות בלא תעשה שלא באת לפני ממצוה בלא תעשה שבאת לפני.

על דעתיה דרבי אליעזר למה קורא שם ומניחה בתנור עד שייסרף... יקרא לה שם וירדנה? אסורה לטלטל. וירדנה ויקרא לה שם? שמא ישכח ויאכל. אחר הרדייה , לפני קריאת השם וירדנה ויקרא לה שם ויולך עמה אחרת לקרן זוית יקרא לה שם, וירדנה וירדה אחרת עמה ויניח שניהן בקרן זוית כהיא דתנינן תמן מטלטלין תרומ׳ טהור׳ עם הטמאה עם החולין? לא דמיא תמן טמאה לצורך טהורה ברם הכא חולין לצורך טמאה.

חברייא בעיי, וישליכנה לאשפה ויקדשנה? בעודנו עיסה לפני שהחמיצה ויש אדם מקדיש דבר שאינו שלו??! ויקדישנה וישליכנה לאשפה? ויש אדם מבקיר דבר שאינו שלו??! אסור להשליך לאשפה דבר שאינו שלו ר׳ ירמיה בעי ויפרידנה וישליכנה לאויר הבית ויקרא לה שם. ול״ש להקשות ב׳ קושיות דלעיל [תמן א״ר ירמיה בשם ר׳ זעירה שני חציי זיתים בתוך הבית, אין הבית מצרף. בכלי, הכלי מצרף. והכא הוא אומר הכין! אמר ר׳ יוסה עד שהוא באויר הבית יקרא לה שם. אויר הבית מצרף לחלה אין קרקע הבית מצרף לחמיץ.]

אותו ואת בנו שנפלו לבור רבי אליעזר אומר יעלה את הראשון על מנת לשחוט וישחוט, והשני עושין לו פרנסה שלא ימות. ר׳ יושוע אמר יעלה את הראשון ע״מ לשחוט ולא ישחוט ויערים ויעלה את השני אע״פ שחישב שלא לשחוט אחד מהן מותר. ר׳ בון בר חייה בעי מחלפה שיטתיה דרבי אליעזר תמן הוא אמר אסור להערים והכא הוא אמר מותר להערים! הכא משום בל יראה ובל ימצא, תמן מה אית לך. מחלפה שיטתיה דר׳ יהושע תמן הוא אמר מותר להערים והכא הוא אמר אסור להערים! אמר רבי אדי כאן שבות וכאן חיוב חטאת. שייך באפייה (כגון בשבת) חיוב חטאת אמר רבי יוסי בי ר׳ בון תמן כדי לחוס על נכסיהן של ישראל, הכא מה אית לך.

ר׳ יצחק ור׳ יאשיה חד כהדין וחד כהדין. ר״א ור״י

דרש ר׳ ברכיה כהדא דבן בתירה. מתניתא אמרה כן: תפח תלטוש בצונין.

מילידהון דרבנין פליגין, דמר ר׳ חזקיה ר׳ אבהו בשם ר׳ לעזר: כל מקום ששנה רבי מחלוקת וחזר ושנה סתם הלכה כסתם: ולפי זה צריך לפסוק כבן בתירה כסתם

מתניתין [ולא כר' יצחק או ר' יאשיה]

הלכה ד משנה רבן גמליאל אומר: שלש נשים לשות כאחת ואופות בתנור א' זו אחר זו.

וחכ"א: ג' נשים עוסקות בבצק אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה.

ר' עקיבה אומר: לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורין שוין, זה הכלל: תפח, תלטוש בצונן:

גמרא אליבא דר"ג שכל שלשה הנשים מתחילות כאחת... תני: הראשונה שיהא כדי הסיקה, והשניה כדי שני הסיקין ואפייה אחת, והשלישית כדי ג' הסיקין ושתי אפיות. אם עשת ככר ראשון אחרון, כדי ג' הסיקין וג' אפיות. אם השלישית עשתה שני עיסות, ואפתה עיסתה הראשונה—-אחרונה, נמצא שהתה...כדי ג' היסקות וג' אפיות

לפי שיטה זו, א ין כולן מתחילות כאחת תני גמרה זה נוי לישתה, וגמרה זה שמעון קיטופה, **Rolling the dough** וגמרה זה ראובן הסיקה. הראשונה שוהא כדי הסיקה. השניה, כדי הסיקה דידה ואפיית

ר ל	ר ק	ר ס	ר פ				
ל ל	ל ק	ל ש	ל ש	ל ס	ל פ		
ב ל	ב ק	ב ש	ב ש	ב ש	ב ש	ב ס	ב פ

יש כאן שני תרשימים. הראשון לפי האי לישנא קמא שהכל מתחילין כאחת. והשני לפי לישנא בתרא דמתחילין בזה אחר זה. שלש נשים= רחל. לאה. בלהה. יש 8 זמנים החולפות זה אחר זה. ובכל זמן וזמן נרשם מה שכל הנשים עושות בזמן ההיא. ר=רחל. ל=לאה. ב=בלהה. ישנם 5 פעולות שאפשר לעשות: לישה, קיטוף, הסקה, אפייה, שהייה. ובתרשים הם: [ל ק ס פ ש] נמצא בכל זמן וזמן אתה רואה מה שרחל/לאה/בלהה עושים. כגון לפי תרשים הראשון, בזמן הראשון: רחל-לשה. לאה-לשה. בלהה-לשה

לפי תרשים השני, בזמן השלישי: רחל-אופה. לאה-שוהה. בלהה- מקטפת. אחר שתעיין היטב בהתרשים תבין כל דברי הגמרא

ר ל	ר ק	ר ס	ר פ				
	ל ל	ל ק	ל ש	ל ס	ל פ		
		ב ל	ב ק	ב ש	ב ש	ב ס	ב פ

חבירתה. והשלישית, כדי שני הסיקין ושתי אפיות כי היא מתחלת אחר גמר היסק הראשון. אם עשת ככר ראשון אחרון, כדי שני הסיקין ושלש אפיות:

רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת אופות בתנור אחד זו אחר זו. וחכמים אומרים ג׳ נשים עסוקות בבצק, אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה. תני ר׳ הושעיה אחרת באה ולשה תחתיהן.

בזמן 5 יכולה זלפה להתחיל לישה וכו׳ וממילא תשהה בדיוק כמו שהיית בלהה

[עין תרשים]

אית תניי תני: בחיטין שלשת קבין ובשעורין ארבעת קבין. אית תניי תני: בחיטין ארבעת קבין ובשעורין שלשת קבין. מ״ד בחטין שלשת קבין בשיש בהן שמנונית ממהרת להחמיץ בשעורין ארבעת קבין בשאין בהן שמנונית. מ״ד בחיטין ארבעת קבין דאינון חטיין לחים ובשעורין שלשת קבין דאינון רטישין יבשים כ״ל ועושים הרבה:

הלכה ה משנה שיאור ישרף והאוכלו פטור. סידוק ישרף והאוכלו חייב כרת. ואי זהו שיאור? כקרני חגבים, סידוק שנתערבו סדקיו זה בזה דברי ר׳ יהודה.

וחכמים אומרים: זה וזה האוכלו חייב כרת, איזהו שיאור? כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו:

גמרא רב הונא בשם רב מותר להאכילו לכלבו. לר״י

תני בר קפרא טעמא דחכמים אין לך סדק מלמעלן שאין תחתיו כמה סדקין:

הלכה ו משנה ארבעה עשר שחל להיות בשבת, מבערין את הכל מלפני השבת דברי ר״מ. וחכמים אומרים בזמנן. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר תרומה מלפני השבת, וחולין בזמנן:

גמרא אתיא דרבי מאיר כרבי ליעזר של הלכה 3 וריבה מן דרבי אליעזר. דרבי אליעזר אומר שלא יבוא לידי בל יראה ובל ימצא. רבי מאיר אומר שלא יבוא לספק בל יראה ובל ימצא. אתיה דרבנין כר׳ יהושע וריבה מר׳ יושוע. דרבי יושוע אומר אין שורפין את הקדשים ביום טוב. ורבנין אמרין אפילו בחול אין שורפין את הקדשים.

תני א״ר יודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על תרומה טהורה שאסור לשורפה מלפני השבת על מה נחלקו על התלויה שבית שמאי אומרים אין שורפין ובית הלל אומרים שורפין. אמרו בית שמאי לב״ה כלום אתם אומרים בטהורה שלא תישרף אע״פ שאין כהנים בעיר לאוכלה אלא שאני אומר שמא כהן אחד שבת בתוך התחום והוא בא ואוכלה בשבת. אף תלויה לא תישרף שאני אומ׳ שמא אליהו שבת בהר הכרמל והוא בא ומעיד עליה בשבת שהיא טהורה. אמרו להן בית הלל מובטחין אנו שאין

אליהו בא לא בשבתות ולא בימים טובים.

רבי אבהו בשם ר' יוחנן אתיא דרבי אלעזר בי רבי צדוק כרבן גמליאל ריש פ"ג כמה דרבן גמליאל אמר מה שני בין חולין לתרומה, כן ר' אלעזר בי רבי צדוק אמר מה שני בין חולין לתרומה. כמה דתימר הלכה כרבן גמליאל. ודכוותה הלכה כרבי אלעזר ב"ר צדוק:

הלכה ז משנה ההולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ולאכול סעודת אירוסין בבית חמיו, ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו, **אם** יכול לחזור ולבער, ולחזור למצותו, יחזור, ואם לא יבטל בלבו. להציל מיד הגיים, ומיד הנהר, ומן הדליקה, ומן המפולת, יבטל בלבו. ולשבות שביתת הרשות יחזור מיד:

אפי' כשיחזור ישתהה ויתבטל מ"שביתתו"

גמרא א"ר יוסה בי ר' בון בוא וראה מה גדול הוא השלום שהוקש לשני דברי' שחייבין עליהן כרת מילת בנו ושחיטת פסחו. מי קודם אמר רבי פינחס מן מה דכתיב (שמות יב) המול לו כל זכר ואז יקרב לעשתו. הדא אמרה שמילת בנו קודמת לשחיטת פיסחו

אפילו יכול לחזור ולבער לילך ולהציל לא יחזור רק ילך ויציל

שביתת הרשות אצל רבו או אצל מי שהוא גדול ממנו בחכמה. ג"ז הוה רשות "יחזור מיד" **כאן** שנה רבי המעשה קודם לתלמוד. נמנו בעליית בית ארים בלוד התלמוד קודם למעשה. ר' אבהו שלח לרבי חנינה בריה יזכי בטיבריה. אתון ואמרין ליה גמל הוא חסד שלח ומר שלח ואמר לו ליה המבלי אין קברים בקיסרין שלחתיך לטבריא?! שכבר נמנו וגמרו בעליית בית ארים בלוד שהתלמוד קודם למעשה. רבנין דקיסרין אמרין הדא דתימר בשיש שם מי שיעשה אבל אם אין שם מי שיעשה המעשה קודם. דלמא ר' חייא רבי יוסי ר' אימי ענון נשתהו מלבא למיתי גבי רבי אלעזר אמר לון אן הויתון? אמרין ליה גמל חסד. אמר לון ולא הוה תמן חורנין? אמרין ליה מגור היה: שכנינו היה ומפני דרכי שלום

הלכה ח משנה וכן מי שיצא מירושלם ונזכר שיש בידו בשר קודש, נותר **אם** עבר הצופים שורפו במקומו, **ואם** לאו חוזר ושורפו בפני הבירה מעצי המערכה.

עד כמה הן חוזרין? כגון שביתת רשות או מן הצופים ולפנים— לעניין חמץ/שריפת נותר **ר' מאיר אומר** זה וזה בכזית. **רבי יהודה אומר** זה וזה בכביצה. **וחכמים אומרים** בשר קודש בכזית, וחמץ בביצה:

גמרא רבי סימון בשם רבי יושוע בן לוי כתיב

(זכריה יד) ביום ההוא יהיה על מצילות הסוס קדש וגו'. עד מקום שהסוס רץ ואינו עושה צל. יוסיפו על ירושלים שיעור "ריצת סוס מן הבקר עד הצות" (בהצות אין עושה צל)

רבי שמואל בר רב יצחק בעי, אם קודש הוא איש מן החוצים ולפנים "קודש", ישרפנו שם! ישרפנו במקומו? שכן אפילו בירושלם שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה.

[ההן יוצא ורבנן גזרו עליו טומאה מה את עבד ליה, כי מטמא בחוץ כבשר שנטמא חוץ לעזרה שדינו לישרף בחוץ, או... או כי מטמא בפנים? אמר רבי יוסה מכיון שנמצא פסול מחמת מקומו נעשה כמטמא בחוץ. אמר רבי יוסי בי רבי בון טהור הוא דבר תורה, את הוא שגזרת עליו טומאה, לא דייך שגזרת עליו טומאה, אלא שאת מבקש לעשותו כמטמא בחוץ?! אלא כמטמא בפנים.]

אית תניי תני ומחלף, רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסי כמתניתין. אמר ר' יודן סימנא מן ההיא דברכות, עד כמה מזמנין עד כזית, ר' יהודה אומר עד כביצה וכן יש לגרוס במתני'

תני: פחות מיכן, אין מטריחין עליו שיחזור. מה בין זה לזה? זה למה הקילו חכמים דמתני' בחמץ עד כביצה? יש לו ביטול.

עד כדון בשר קודש, חמץ מניין? מנא ליה לר' יהודה שיעור כביצה לעניין ח מ ץ ?—ומתרץ, כיון ששנו חכמי המשנה הקדמונים "וכן..." אלמא שווים לכל דבר אמר רבי יוסי בי רבי בון מן מה דתנינן וכן מי שיצא מירושלם הדא אמרה מה דנפל לדין נפל לדין:

פרק ד

הלכה א משנה מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים

עד חצות, עושין. מקום שנהגו שלא לעשות, אין עושין. ההולך ממקום שעושין למקום שאינן עושין, או ממקום שאינן עושין למקום שעושין, נותנין עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם. ואל ישנה אדם מפני המחלוקת: כששייך "מחלוקת", לא ישנה ממנהג מקומו

גמרא כתיב (דברים טז) שם תזבח את הפסח בערב. אין לי אלא הוא שלוחו מניין תלמוד לומר ובשלת ואכלת. עיקר המצווה=אכילה מה תלמוד לומר שם תזבח את הפסח בערב? אינו בדין שתהא עסוק במלאכתך וקרבנך קרב שיהא

"כאלו" הוא מקריב אבל אסרו מלעשות מלאכה כהא דתני להן כל איניש דיהוי עלויה אעין וביכורין. המביא עלים או בכורים, אסור בהספד ותענית ומלאכה האומר הרי עלי עצים למזבח וגיזרים למערכה אסור בהספד ובתענית ומלעשות מלאכה בו ביום.

אמר רב יונה אילין תמידין קרבנותיהן של כל ישראל אינון, אם יהוו כל ישראל עולין לירושלם לית כתיב אלא (שם) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך! אם יהיו כל ישראל יושבין ובטילין והכתיב (דברים יא) ואספת דגנך מי אוסף להן את הדגן! אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות על כל משמר ומשמר היה עומד =מעמד בירושלם של כהנים ושל לוים ושל ישראלים. תני עשרים וארבעה אלף [ליסנא דקרא נקט]. עמוד אחד מירושלם, וחצי עמוד מיריחו. [כגון 100 אנשים מירושלים ו50 מיריחו] אף יריחו היתה יכולה להוציא עמוד שלם, אלא בשביל לחלוק כבוד לירושלם היתה מוציאה חצי עמוד. הכהנים לעבודה, והלוים לדוכן, וישראל מוכיחין על עצמן שהן שלוחיהן של כל ישראל.

תני רבן שמעון בן אלעזר אומר: כהנים ולוים וישראלים ושיר מעכבין את הקרבן. רבי אבון בשם רבי אלעזר טעמא דרבי שמעון בן אלעזר (דברי הימים ב כט) כל הקהל משתחוים אלו ישראל. והשיר משורר. אלו הלוים. וחצצרות מחצצרים אלו הכהנים. הכל עד לכלות העולה. הכל מעכבין את הקרבן. רבי תנחומא בשם רבי לעזר שמע לה מן הדא (במדבר ח) ואתנה את הלוים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל אלו הלוים. לעבוד את עבדת בני ישראל באהל מועד אלו הכהנים.ולכפר על בני ישראל זה השיר. ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש אלו ישראל. מניין שהשיר קרוי כפרה חיננה אבוי דרב ינטה בשם ר' בניה ולכפר על בני ישראל זה השיר. מניין שהשיר מעכב ר' יעקב בר אחא ר' שמעון בולוטה בשם ר' חנינה ולכפר על בני ישראל זה השיר.

הרי פסח הרי קרבנן של כל ישראל הוא ותלו אותו מנהג! אמר רבי אבהו שנייא הוא שאין הפסח קרב אלא משש שעות ולמעלן. ר' אבהו בעי אמר הרי עלי עולה משש שעות ולמעלן מותר לעשות מלאכה משש שעות ולמטן?! וודאי דאסור כל היום, וה"ן ליתסר כל היום ר"ר יוסה פסח שהקריבו בשחרית אינו פסח, עולה שהקריבוה בשחרית עולה הוא.

כל הדברים תלו אותן במנהג. נשיי דנהיגין דלא למיעבד עובדא באפוקי שובתא, אינו מנהג. עד יפני סדרה, מנהג. עד שיגמרו הקהל "סידרא" (פסוקים ותירגומס) בתריי' ובחמשתה, אינו מנהג. עד יתפני תענית'

מנהג. מנהג ישראל להתענות בכל ג וה. ונשים שאינן עושין מלאכה ב"כל היום", אינו מנהג. עד שישלם "סדר התענית", מנהג **יומא דערובתה,** הושענא רבה **אינו מנהג. מן מנחתה ולעיל, מנהג. יומא דירחא** ר"ח **מנהג. א"ר זעירה נשייא דנהגן דלא למישתייה** נאהוג **מן דאב עליל, מנהג. שבו פסקה אבן שתייה מה טעם** (תהילים יא) **כי השתות יהרסון. א"ר חיננא כל הדברים מנהג.** פליג

אעין דשיטין עצי שטים שהיו קבלה בידם שהשתמשו בהם לצורך המקדש **הוו במגדל צבעייה, אתון ושאלון לר' חנינא חבריהון דרבנן מהו מיעבד בהן עבודה? אמר להן מכיון שנהגו בהן אבותיכם באיסור אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש.**

ר"א בשם ר' אבון כל דבר שאינו יודע שהוא מותר וטועה בו באיסור, נשאל והן מתירין לו. וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מותר והוא נוהג בו באיסור, נשאל אין מתירין לו. יושבין על ספסלו של עכו"ם בשבת. ול"ח דמיחזי כמו"מ **מעשה בר"ג שישב לו על ספסל של עכו"ם בשבת בעכו אמרו לו לא היו נוהגין כן להיות יושבין על ספסלו של עכו"ם בשבת ולא ר"ל להן מותר לעשות כן אלא עמד והלך לו.**

מעשה ביהודה ובהלל בניו של רבן גמליאל לרחוץ במרחץ בכבול אמרו להן לא נהגו כאן להיות רוחצין שני אחים כאחת ולא רצו לומר מותר כן אלא נכנסו זה אחר זה. ועוד שיצאו לטייל בקורדקיות Loose sandals **של זהב בלילי שבת בבירו. אמרו להן לא נהגו כאן להיות מטילין בקורקדקיות של זהב בשבת ולא רצו לומר להן מותר כן אלא שלחו ביד עבדיהן.**

ולא סוף דבר פסח, אלא אפילו מנהג קיבלו עליהן חרמי טיבריה וגרוסי ציפורין. דשושי עכו. שלא לעשות מלאכה בחולו של מועד. ניחא גרוסי ציפורין דשושי עכו. שאינן כותשין החטים והפולים=גריסי, שאפשר ע"י בעלים **חרמי טיבריה ואינן ממעטין בשמחת הרגל? צד הוא בחכה, צד הוא במכמורת. אפילו כן אינן ממעטין בשמחת הרגל? רבי אימי מיקל לון** מקלל אותם **שהן ממעטין בשמחת הרגל.**

גלו ממקום למקום וביקשו לחזור בהן? ייבא כהדא דא"ר בא בני מיישא קיבלו עליהן שלא לפרש בים הגדול. אתון שאלון לרבי אמרין ליה אבותינו נהגו שלא לפרש בים הגדול, אנו מה אנו? אמר להן מכיון שנהגו בהן אבותיכם באיסור אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש. אף ש"הולכים ממקום למקום"! **ואין אדם נשאל על נדרו?! תמן מי שנדר, נשאל. ברם הכא אבותיכם נדרו. כל שכן יהו מותרות! א"ר חנניה לא מן הדא אלא מן הדא. ר' תלמידיה דר' יודה הוה. דר' יודה אמר אסור לפרש בים הגדול.** מפני הסכנה!

ר"ש בן לקיש שאל לר' יוחנן ואינו אסור מקום שנהגו וגו' משום בל תתגודדו? [א"ל בשעה שאלו עושין כב"ש ואלו עושין כב"ה. ב"ש וב"ה אין הלכה כב"ה! א"ל בשעה שאלו עושין כר"מ ואלו עושין כר' יוסה. ר"מ ור' יוסי אין הלכה כר' יוסי!] א"ל תרי תניין אינון על דר"מ, ותרין תניין אינון על דר' יוסי. רק בכה"ג שייך ל"ת [לא במנהגים] א"ל הרי ר"ה וי"ה, לענין הזכרת מלכויות בקדושת היום/השם ביהודה נהגו כר"ע, ובגליל נהגו כר' יוחנן בן נורי! אמר רבי שנייה הוא שאם עבר ועשה ביהודה כגליל, ובגליל כיהודה יצא. הרי פורים, הרי אלו קורין בי"ד ואלו קורין בט"ו! א"ל מי שסידר את המשנה סמכה למקרא, משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר.

ניחא ממקום שעושין למקום שאין עושין. ממקום שאין עושין למקו' שעושין? ויבטל שהרי כמה בטילין יש לו באותו מקום! ומתרץ ר' סימון בשם רבי יוחנן במתמיה: כשמעורר תמהון—אז אסור

הלכה ב משנה כיוצא בו: המוליך פירות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו, או ממקום שלא כלו למקום שכלו, חייב לבער. רבי יהודה אומר: צא והבא לך אף אתה!

גמרא כלו מטיבריה ולא כלו מציפורין. אמר לו מציפורין הבאתים! אם אין את מאמינני צא והבא לך אף אתה. ר' חנניה ור' פינחס, ר' יודה ור' יוסה שניהן אמרו דבר אחד. דסומכין על כל שהוא... דתנינן תמן: אוכלין על המופקר ואין אוכלין על השמור, ר' יוסי אומר אף על השמור. אמר לון מן השמור הבאתים ואם אין את מאמינני הרי שדה פלוני משומרת לפניך צא והבא לך אף אתה:

הלכה ג משנה מקום שנהגו למכור בהמה דקה לעכו"ם מוכרין, מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין. ואל ישנה אדם מפני המחלוקת. ובכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה עגלים וסייחים שלמין ושבורין רבי יהודה מתיר בשבורה בן בתירה מתיר בסוס:

גמרא מותר לגדל?! א"ר בא כגון מהיר שהוא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל. ואין חשש גזל

הוון בעיי מימר מאן דמר מותר למכור מותר לייחד גוי עים בהמת ישראל ול"ח לרביעה מאן דאמר אסור למכור אסור לייחד. ר' יונה רבי לעזר בשם רב ואפילו כמאן דאמר מותר למכור אסור לייחד. מה בין למכור מה בין לייחד? תמן מכיון שהוא מוכרה לו כבהמתו של עכו"ם היא. ברם הכא בהמתו של ישראל היא והוא חשוד עליה:

מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין. למה? שהיא מוציאה מידי גיזה. הגע עצמך שהיתה עז, שהוא מוציאה מידי בכורה. הגע עצמך שהיה זכר, שהוא מוציאו מידי מתנות. מעתה חיטין אל ימכור לו שהוא מוציאן מידי חלה! יין ושמן אל ימכור לו שהוא מוציאן מידי ברכה!

בכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה. מה בין גסה מה בין בהמה דקה? בהמה גסה יש בה חיוב חטאת, חורש בה בשבת בהמה דקה אין בה חיוב חטאת. ואינו חולב ואינו גוזז?! תמן הוא מתחייב ברם הכא היא מתחייבת.

א"ר אימי בבליי בשם רבנין דתמן, פעמי' שהוא מוכרה לו לניסיון והוא מחזירה לו לאחר ג' ימים ונמצא עובר עבירה בבהמתו של ישראל. טעם איסור בהמה גסה מעתה לניסיון אסור שלא לניסיון מותר? זו מפני זו.

עבר ומכר קונסין בו. כשם שקונסין להלכה, כך קונסין למנהג. מניין שקונסין בו להלכה. חד ב"נ זבין גמלא לחד ארמאי, אתא עובדא קומי רשב"ל, וקנסיה בכיפלה בגין דייחזר ליה גמלא. א"ר יוסה בי ר' בון לסרסור קנסו. והוון צווחין ליה, ברא דמסרסר לארמאה. מה ר' שמעון בן לקיש כר' יודה? דתנן בשם ר' יודה הלוקח בהמה מן העכו"ם בקבלה, וילדה בכור, מעלה עמו בשוה ונותן חצי דמים לכהן. נתנה לו בקבלה, מעלה עמו אפילו עשר דמים בשוה ונותן כל הדמים לכהן. אלמא קניס וחכמים אומרים הואיל ואצבע העכו"ם באמצע נפטרה מן הבכורה. ר' שמעון בן לקיש כר' יודה ורבה מן דרבי יודה, מה דאמר רבי יודה משום הילכות בכורה, מה דאמר רבי שמעון בן לקיש משום הילכות בהמה גסה:

רבי יודה מתיר בשבורה. לא אמר רבי יודה אלא בשבורה שאינה יכולה להתרפאות. אמרו לו: והרי מביאין לה זכר ונרבע' ממנו! א"ל אף אני לא אמרתי אלא בשבור זכר שאינו יכול להתרפאות. אמרו לו: והרי מביאין לו נקיבה והוא רובעה והיא יולדת.

וסבורין... רב אבון בשם רבנין דתמן: זאת אומרת שאסור להמציא להן זרע.

תמן תנינן הלוקח עובר חמורו של עכו"ם, המוכר לו אע"פ שאינו רשאי, המשתתף לו, והמקבל ממנו, והנותן לו בקבלה, פטור מן הבכורה. רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שאסור להמציא להן עוברים? אמר ליה כבר קדמך רבי אבון דמר ר' אבון בשם רבנין דתמן זאת אומרת שאסור להמציא להן זרע:

בן בתירה מתיר בסוס. לא אמר בן בתירה אלא

בסוס זכר שהוא הורג בעליו במלחמה. יש אומרים שהוא רץ אחר נקיבה. ויש אומרים שהוא עומד ומשתין. ונמצא "מסכן בעליו במלחמה"! מה נפק מן ביניהון הסרים: מאן דמר שהוא רץ אחר נקיבה זה אינו רץ אחר נקיבה, מאן דמר שהוא עומד ומשתין אף הוא עומד ומשתין.

דברי חכמים. אוסרין בסוס רבי אחא בשם רבי תנחום בר חייה לכשיזקין הוא כודנו בריחיים: ועושה מלאכה בשבת

ר' יוסה בי רבי בון בשם ר' חונה, בן בתירה ור' נתן אמרו דבר אחד. דתני הוציא בהמה וחיה ועופות בין חיים בין מתים חייב. ר' נתן אומר מתים חייב, חיין פטור. רבנין אית להון משום חייב חטאת, ואינון מתיבין ליה הכין?! תיפ"ל משום חי אינו נושא א"ע! כשיטתו השיבוה, כשמתוך שאת אומר משום הלכות בהמה גסה ולית לך משום כלי זיין—וגם משום משא ליכא אוף אית לן לכשיזקין הוא כודנו בריחיים.

ר' אומר אומר אני שהוא סוס אסור משום שני דברים: משום כלי זיין ומשום הלכות בהמה גסה.

ותני כן: חיה גסה כבהמה דקה. מאן תניתא רבי.

ואין אסור רק משום כלי זין (כן שיטת רבי במ' ע"ז)

דברי חכמים: ר' ביסנא חנין בר בא בשם רב חיה גסה כבהמה גסה:

הלכה ד משנה מקום שנהגו לוכל צלי בלילי פסחים אוכלין. מקום שנהגו שלא לוכל אינן אוכלין.

מקום שנהגו להדליק את הנר בלילי יום הכיפורים, מדליקין. מקום שנהגו שלא להדליק, אין מדליקין. מדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואו' אפילין ועל גבי החולין:

גמרא ר' בא בעא קומי ר' אימי אפי' בשר עגל אפי' בשר עוף? א"ל אפי' בשר עוף. סברין מימר אפי' ביצה אפי' קולקס לג א"ר יודן בי ר' חנין ובלבד מן השחיטה.

תני ר"ש בן אלעזר אומר יה"כ שחל להיות בשבת אפילו במקום שלא נהגו להדליק מדליקין. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי ר' יוסה בן שאול בשם רבי הלכה כר"ש בן אלעזר. דרש ר' חייה בר בא לטיבריה כהדא דר"ש בן אלעזר. ר' יוסה אמר לה רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן, ר' חזקיה ואמרי לה ר' יעקב בר אחא בשם ר' שמואל בר נחמן: מקום שנהגו להדליק משובח ממקום שנהגו שלא להדליק. א"ר ירמיה תדע שהוא כן שהרי יום הכיפורים שחל להיות בשבת אפילו מקום שנהגו שלא להדליק מדליקין! ר' בא ור' סימון

תריהון אמרין תדע לך שהוא כן שהרי האיש הזה צנוע ואינו משמש מטתו לאור הנר. בין כמ"ד מדליקין בין כמ"ד אין מדליקין מפני הרגל עבירה. מאן דאמר מדליקין שהוא רואה ומתבייש. ומ"ד אין מדליקין שלא יראה ויתאוה.

תני אפילו בתי כנסיות ובתי מרחציות. לכן צריכה, אפילו מקום שלא נהגו להדליק, מדליקין.

מפני לורך רבים

יה"כ שחל להיות בשבת מהו להדיח כבשין ושלקות מן המנחה ולמעלן? רב אמר אסור ר' לעזר אמר מותר. ר' יעקב בר אחא בשם ר' אלעזר מה טעם אמרו מדיחין כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן? מפני סכנה [אכילת עלים מעופשים [כי בערב, לא יסירם]]. שנייא היא יה"כ שחל להיות בחול, שנייא היא יו"כ שחל להיות בשבת?! התיב ר' חנניה חברון דרבנין מתניתא פליגא על ר"א: יה"כ שחל להיות בשבת חלות מתחלקת לערב! שנייא היא שע"י שהוא דבר קל, שמא ישכח ויאכל. התיב ר' פינחס מתניתא פליגא עלוי דר' אלעזר: יום הכפורים שחל להיות בשבת שבתון שבות, ובחול שבתון שבות. אם בחול את שובת לא כ"ש בשבת! לא צורכה דלא, אפילו דברים שאת מותר לעשותן בחול, את שובת עליהן בשבת. ואי זו? זו הדחת כבשים ושלקות.

רבי יעקב בר זבדי בשם ר' אבהו נראין דברים בדבר שדרכו לבוא בצונין, אבל דבר שדרכו לבוא ברותחין עד דיידא גלשה, הוא מקנב. כשהמים מתחממין, יכול לקנב אמר ר' מנא אם אומר את כן, אף משתבש ולא מקנב, ונמצא בא לידי סכנה. ר' בא בעא קומי ר' אימי מהו להדיח כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן? אמר ליה שרי. רבי יעקב בר אחא שאל לרבי חייה ולרבי יסה מהו להדיח כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן? אמר ליה שרי. רבי זעירה בעא קומי רבי אימי מהו מימר לחליטה עבד לי חליטה, לומר לאופה: עשה לי עוגה! אמר ליה שרי. עבד לי תופין, שרי. עבד לי פתילה, אמר ליה לא. מה בין זה לזה? זה אוכל נפש וזה אינו אוכל נפש:

הלכה ה משנה מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב

עושין מקום שנהגו שלא לעשות אינן עושין ובכל מקום תלמידי חכמים בטלין

ר' שמעון בן גמליאל אומר יעשו כל אדם עצמן כתלמידי חכמים:

גמרא רבי אבון רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יודן נשייא במתמיה, כשמעורר תמהון חייב לעשות

יעשו כל אדם עצמן תלמידי חכמי'?! כל עצמן לא גזרו חכמי' בטילה בתשעה באב!

הלכה ו משנה וחכמים אומרים: ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות ובגליל לא היו עושין כל עיקר

הלילה: ב"ש אוסרין וב"ה מתירין עד שתנץ החמה:

גמרא הא יום א ס ו ר ?! רבי לעזר בשם רבי הושעיה יום פסח הוא לה'.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן רבי לא בשם רבי לעזר שני תלמידים שנו אותה. אמר רבי זעירא אשכחית אמר תלתא אינון חד אמר אסור וחד אמר מותר וחד אמר מנהג:

הלכה ז משנה ר"מ אומר כל מלאכה שהתחיל בה קודם לי"ד

גומרה בי"ד אבל לא יתחיל בה בתחילה בי"ד אע"פ שיכול לגומרה

וחכ"א שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים: החייטים והספרים והכובסין. ר' יוסי בי ר' יהודה אומר אף הרוצענים:

גמרא ובלבד דבר שהוא לצורך המועד. אבל לא יתחיל בארבעה עשר אפילו דבר שהוא לצורך המועד. וחכמים אומרים שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים. החייטין, שכן הדיוט תופר כדרכו בחולו של מועד. הספרין, שכן נזירין ומצורעין מגלחין במועד. הכובסין, שכן דרך העולין מטומאה לטהרה להיות מכבסין במועד. רבי יוסי בן ר' יהודה אומר אף הרוצענין, שכן דרך עולי רגלים להיות מתקנין מנעליהן וסנדליהן במועד. ורבנין אמרין עשירים היו, בבהמה היו עולין.

הלכה ח משנה מושיבין שובכין לתרנגולין בארבעה עשר.

תרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומה, ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה.

גורפין מתחת רגלי הבהמה בארבעה עשר, ובמועד מסלקין לצדדין.

מוליכין ומביאין כלים מבית האומן אף על פי שאינן לצורך המועד:

גמרא הא במועד אסור. להושיב שובכין

אין מרביעין את הבהמה במועד אבל מוליכין אותה לבקרות. ר' יודה אומ' חמורה שהיא תובעת זכר מרביעין אותה שלא תיצן ושאר כל הבהמה מוליכין אותה לבקרות. ומקיזין דם לאדם ולבהמה במועד ואין מונעין רפואה מאדם

ומבהמה במועד:

תרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומה. והן שיחזירוה שלשה ימים למרידה

ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה. והוא שישבה על ביצה שלשה ימים מעת לעת.

א"ר מנא מתניתא אמרה כן: ארבעה עשר חמשה עשר ומקצת היום ככולו.

א"ר אבון תיפתר שישבה מאיליה, ולית ש"מ כלום.

זבל שבמבוי, מסלקו לצד. שברפת ושבחצר, מוציאו לאשפה. א"ר בא הדא דתימר בחצר קטנה, אבל בחצר גדולה מסלקו לצד. הרפת, בין גדולה בין קטנה מוציאו לאשפה. אמר רבי בא מפני שניוולה קשה:

הלכה ט משנה ששה דברים עשו אנשי יריחו, על שלשה מיחו בידם ועל ג' לא מיחו בידם. אלו שלא מיחו בידם: מרכיבין דקלים כל היום, אל ע"פ וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העומר. ולא מיחו בידן.

אלו שמיחו בידן: מתירין בגמזיות של הקדש, פירות של תאינה, שאבותיהן הקדישו הקורות, ונקצצו, ולמה אחרת ואוכלין מתחת הנשרים בשבת, ונותנין פיאה לירק ומיחו בידן חכמים:

גמרא מאן תנא קוצרין לכתחילה אבל גדישה אסור ר"מ. מאן תנא גודשין דתני: קוצרין וגודשין ולא מיחו ר' יודה. א"ר יעקב בר' סוסיי קומי ר' יוסי כל עמא מודיי שקוצרין לכתחילה וכל עמא מודיי שאין גודשין. לכתחילה מפליגין בהרכבת דקלים. ר"מ אומר מרכיבין דקלים כל היום וברצון חכמים היו עושין, ר' יודה אומר לא היו עושין ברצון חכמים

כיצד היו כורכין את שמע? אמר רב אחא אמר רבי זעירה א"ר לא: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אלא שלא היו מפסיקין בין תיבה לתיבה דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר מפסיקין היו, אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ר' יוסה אמר ר' זעירה ר' לא שמע ישראל ה' וגו' אלא שלא היו מפסיקין בין אחד לברוך דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

כיצד היו מתירין בגמזיות של הקדש? אמרו להן חכמים אין אתם מודין לנו בגידולי הקדש שהן אסורין! אמרו להן אבותינו כשהקדישו לא הקדישו אלא קורות מפני בעלי אגרוף שהיו באו ונוטלין אותן בזרוע. מה? רבנין סברין מימר קורות

ופירות הקדישו?! אפילו תימר קורות הקדישו ופירות לא הקדישו, צריכא לרבנין, המקדיש שדה אילן מהו שישייר לו מן הגידולין האם אפשר לשייר גידולין

נשמעינה מן הדא: משנודעו העוללות, העוללות לעניים. ולא חיילא הקדש, אלמא משייר איניש גידולין שנייא היא שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. מעתה אפילו לא נודעו העוללות יהו העוללות לעניים! שנייא היא שהוא כרם להקדש והקדש פטור מן מתנ"ע

כהדא דתני: הנוטע כרם להקדש, פטור מן הפרט מן הערלה ומן הרבעי ומן העוללות, וחייב בשביעית. ר"ז בשם ר' יוחנן (ויקרא כה) ושבתה הארץ שבת לה'. אפילו דבר שהוא לה', קדושת שביעית חלה עליו.

ר' חייה בר אבא בעא קומי דר' מנא, לאוכלו בלא פדיון אי אפשר, שא"א להקדש לצאת בלא פדיון, לפדותו ולאוכלו אין אתה יכול, שלא יהא הגזבר יקח דמי פדיון—שיש עליהן קדושת שביעית—ויקח בהן קורדוס! כלוקח לו קורדום מדמי שביעית. אמר ליה הגזבר היה מחלפן ביד אחר. ובמעות שנותן לו האחר, לוקח מהם קורדוס. והאחר מוציא המעות לאכילה

א"ר מתנייה למה לי נן פתרין לה כההיא דמר ר' יוחנן דברי ר' יוסה מפני שקדם נדרו להבקירו.

והכא משנודעו העללות באוסר חבירו מליהנות, ואח"כ מפקיר, דל"מ מפני שקדם הבקרו להקדישו.

א"ר יוחנן והורון כר' יוסה. בסוגיא דנדרים

ואיזו היא שכחה בערים? כל שאינו יכול לפשוט את ידו וליטלה; ובֿרוגלייות, משיעבור ממנה.

לית הדא רישא פליגא על ר' יוחנן? דרבי יוחנן אמר מכיון שעבר עליו ושכחו, הרי הוא שכחה! שנייא היא בערים גפנים חשובות שגדילין על "גדר" שדרכו לבחן.

אפילו על דר' אושעיה לית היא סיפא פליגא, דרבי הושעיה אמר רומס הייתי זיתים עם רבי חייה הגדול, ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו, אינו שכחה! שנייא היא שכל רוגלות ורוגלות אומן =שורה, וע"כ לא אמרינן ביה "פשיטת יד" בפני עצמו.

רבי אבא בר כהנא בעא קומי רבי אימי, המשכיר בית לחבירו ונצרך המשכיר העני מאד והולך למעות, ומכר ביתו לדמיו? ומכר את ביתו לאחר א"ל לא עלה על דעת שימות ברעב. ומכרו קיים, והשוכר חייב לפנות ר' זעירא רבי לא תריהון אמרין: מיסתיוסים A lease כאוני הוא "כמקח" הוא ונקנית במקח. כ אינה נפקעת ע"י מקח, רק נשאר שוכר אלא בעה"ב השני

תני המשכיר בית לחבירו ועמד והקדישו הרי זה

דר בתוכו ומעלה שכר להקדש אימתי בזמן שלא הקדים לו שכרו אבל בזמן שהקדים לו שכרו הרי זה דר בתוכו חנם.

ביומוי דר' מנא הוות נימורת גדוד בציפורין, והוון בניהון מישכונין גבין, חיל המלך בא לציפורי וחטפו ילדים ל״משכון״ כדי שיפדם בממון. מכרו אנשים בתיהם המושכרים, שיהיה להם מעות לצורך זה. ור' מנא פסק שחייבין השוכרים לצאת מהבית—אף תוך זמן השכירות—מפני צורך השעה מדאתאי מיזל לון, אפיק ר' מנא כדון כהיא דר' אימי. אמר: לא דאנא סבר כדעתיה, אלא בגין ציפרייא דלא יחלטון בניהון:

ואוכלין מתחת הנשרים. מה נן קיימין? אם בשנשרו מעי״ט דברי הכל מותר! אם בשנשרו בי״ט דברי הכל אסור! אלא כי נן קיימין בסתם:

ונותנין פיאה לירק. לא היו נותנין אלא מן הלפת ומן הקפלוטות **Turnips & head of leek** שלקיטתן כאחת, רבי יוסה אומר אף לכרוב.

מעשה בבן בוהיין שנתן בנו פיאה לירק לעניים, ובא אביו ומצאן עומדין על פתח הגינה אמר להן הניחו מה שבידכם. הניחו מה שבידן, ונתן להם בכפליהן מעושרין, לא שהיתה עינו צרה אלא שהיה חושש לדברי חכמים.

חד זמן צרכין רבנן נידבא, שלחון לר' עקיבה ולחד מן רבנין עמיה. אתון, בעיי מיעול לגביה בן בוהיין ושמעון קליה דטלייא א״ל מה ניזבין לך יומא דין א״ל טרוכסמין **endive** לא מן יומא דין אלא מן דאתמול דהוא כמיש וזליל. שבקון ליה ואזלון לון. הניחו אותו והלכו אצל אחרים (שחשבו כי עני הוא!) מן דזכין כל עמא, אתון לגביה. אחר שנתנו כולם, באו לו אמר לון למה לא אתיתון גביי קדמיי כמה דהויתון נהיגין? אמר כבר אתינן ושמעינן קליה דטלייא אמר לך מה ניזבון לך יומא דין, ואמרת ליה טרוכסימון לא מן דיומא דין אלא מן דאתמול דהוא כמיש וזליל. אמר מה דביני לבין טלייא ידעתין. לא מה ביני לבין בריי! מה שביני ובין ילדיי אתם מכירים, לא מה שביני ובין בוראי! אע״פ כך אזלון ואמרו לה והיא יהבה לכון חד מודיי דדינרין. כלי ״מודיוס״ מלא דינרין אזלין ואמרין לה, אמרה לון מה אמר לכון גדיל, או מחיק? ואמרי לה סתם אמר לן. אמרה לון אנא יהבה לכון גדיל ואין אמר גדיל הא כמילוי. הרי כדבריו ואין לא אנא מחשבנא גודלנה מן פרני. לנכות המותר מן הכתובה כיון ששמע בעלה כך, כפל לה את כתובתה:

פרק ה

הלכה א משנה תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע ומחצה. ערב פסחים, נשחט התמיד בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת. חל ערב פסחים להיות ערב שבת, נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה. והפסח אחריו:

גמרא כתיב (שמות כט) וזה אשר תעשה על המזבח וגו' הייתי אומר יקרבו שניהן בשחרית ושניהן בין הערבים, ת"ל (שם) את הכבש אחד תעשה בבקר. הייתי אומר יקרב של שחר עם הנץ החמה ושל בין הערבים עם דמדומי החמה ת"ל בין הערבים. נאמר כאן בין הערבים ונאמר להלן בפסח בין הערבים, מה בין הערבים שנאמר להלן משש שעות ולמעלן, אף בין הערבים שנא' כאן משש שעות ולמעלן. מה חמית מימר בין הערבים משש שעות ולמעלן? אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר (ירמיהו ו) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. מה ערב שנאמר להלן משש שעות ולמעלן אף ערב שנאמר כאן משש שעות ולמעלן.

ויהא כשר משש שעות ולמעלן. ולמה נשחט ב8.5? ר' יושוע בן לוי אמר בין הערבים כיצד? חלק בין הערבים ותן לו שתי שעות ומחצה לפניו ושתי שעות ומחצה לאחריו ושעה אחת לעיסוקו, נמצאת אומר שהתמיד קרב בתשע שעות ומחצה. אמר רבי יוסה שבק ר' יהושע בן לוי רישא ואמר סופה! דלכן כהדא דתני: חנניה בן יהודה אומר שומע אני בין ערבים בין ערבו של ארבעה עשר ובין ערבו של חמשה עשר, יכול היום והלילה בכלל? ת"ל (שמות יב) יום. כשהוא אומר יום יצא לילה, אי יום יכול בשתי שעות ביום? ת"ל (דברים טז) בערב. אי בערב יכול משתחשך? ת"ל בין הערבים.

א"ר יוסה הדא דתימר זמן הפסק למצוה אבל לעיכוב הדא היא דתנינן שחטו קודם לחצות פסול לאחר חצות מיד כשר. קודם לתמיד כשר.

[ויימר אף בשחרית כן? "חלק את הבקר" הכא כתיב בין הערבים. אית לך מימר תמן בין הבקרים??!]

[ר' יושוע בן לוי אמר תפלות מאבות למדו. וכו' אב בית דין] קטע השייך למסכת ברכות

מאן תנא בין בחול בין בשבת? ר' ישמעאל.

דתני כסדרו בחול =8.5 כך סדרו בשבת דברי ר' ישמעאל. ר"ע אומר כסדרו בע"ש =7.5 כך סדרו

בשבת.

הא ר' ישמעאל מאחר שעה לפילפולו. כדיי שלא יתחמס ויתעפש[שא"א לטלטלו בשבת]- על כן מאחרים הקרבת תמיד ל8.5! ואחריו הפסח ור"ע מקדים שעה אחת לעיסוקו, כדי שלא יכנסו למצוה משוכרין. ע"כ מקדמינן שחיטת התמיד ל6.5. דרכם להשתכר בסעודת שבת, וצריך זמן כדי שיפיג השכרות עד הלילה

... אם אומר את כן לעשות התמיד גם בע"פ בתשע וחצי נמצאת מבטל בין הערבים של פסח. אם מקיים את בין הערבים של פסח, לא נמצאת מבטל בין הערבים של תמיד?! תמיד אם מבטלו את עכשיו, את מקיימו לאחר זמן. פסח אם מבטלו את עכשיו, אימתי את מקיימו וע"כ יש להקדים התמיד, ולעשות הפסח בתשע וחצי

ויקריב פסח תחילה ותמיד אחריו? יאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים, לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד. ר' ירמיה בעי, מה חמיית מימר ערב מאוחר או נאמר ערב מוקדם! אלא כיני: יאוחר דבר שנאמר בו בין הערבים כבוא השמש משמע בלילה ממש לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים לבד. מתניתא מסייעה לר' ירמיה (דברים טז) שם תזבח את הפסח בערב. בערב אתה זובח, כבוא השמש אתה אוכל, מועד צאתך מארץ מצרים אתה שורף. אית תניי תני בערב אתה אוכל, כבוא השמש אתה זובח, מועד צאתך מארץ מצרים אתה שורף.

ויקרבו שניהן כאחת? א"ר יוסה כבש שני, אין פסח שני. תני ר' נתן אומר בכל יום ויום תמיד נשחט בשמונה ומחצה, וקרב בתשע ומחצה. מהו? בכל יום ויום? בכל ערב פסח ופסח? א"ר יוסה בי ר' בון טעמיה דהדין תנייה כדי ליתן חצי שעה בין כת לכת. גם בע"פ לא שינו כלל, כי ב2.5 שעות יש 5 חצאי שעה, ואפשר לעשות 3 כתות ו2 הפסקות

ני: דם תמיד ואיבריו קודמין לפסח, ופסח לקטורת, והקטורת להטבת נרות. אית תניי תני דם תמיד ואיבריו קודמין לקטורת, והקטורת לפסח, ופסח להטבת הנרות.

#כדי שיקרבו נסכי תמיד עמו.

אין מוקדם לתמיד של שחר, ולא מאוחר לתמיד של בין הערבים, אלא הפסח והקטורת בערבי פסחים. מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר? ת"ל (ויקרא ו) עליה עולה. ומנין שלא יהא דבר מעכב לתמיד של בין הערבים? ת"ל עליה שלמים. רשב"ל אמר וערך עליה עולה אין כתיב כאן, אלא וערך עליה "ה"עולה שלא תהא העולה קודמת לתמיד של שחר.

תני ר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אומר

מחוסרי כפרה מביאין כפרתן אחר התמיד של בין הערבים כדי שיטבלו ויאכלו פסחיהן לערב. א"ר יודן הדא דתימא במצורע עשיר אבל במצורע עני לא עוף הוא מביא?! ואין למזבח אלא דמו ופסיעה דשרי אמר ר' שמעון בר אבדומא אינו מביא אשם?!

הלכה ב משנה הפסח ששחטו שלא לשמו, קיבל והילך וזרק שלא לשמו, או לשמו ושלא לשמו, או שלא לשמו ולשמו, פסול.

כיצד לשמו ושלא לשמו? לשום פסח ולשום שלמים. שלא לשמו ולשמו. לשם שלמים ולשם פסח:

גמרא מנין שהוא צריך לשוחטו לשמו? ר' בא בשם רב (שמות יב) ואמרתם זבח פסח הוא. לומר אם שחטו לשם פסח, הרי הוא פסח, ואם לאו אינו פסח. שאר כל מעשיו מנין? (דברים טז) ועשית פסח. שיהו כל מעשיו לשם פסח. מעתה אפילו הקטר אימורין! ת"ל זבח, מה זביחה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה, יצאו הקטר אימורין שאינן מעכבין את הכפרה.

חטאת מניין? (ויקרא ד) ושחט אותה לחטאת. ושאר כל מעשיו מנין (ויקרא יד) ועשה את האחד חטאת. מעתה אפילו הקטר אימורין! ת"ל ושחט, מה שחיטה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה יצאו הקטר אימורין שאינן מעכבין את הכפרה. חטאת לשם בעלים מנין? א"ר ירמיה (שם) ועשה הכהן את החטאת וכפר על המטהר מטומאתו. א"ל ר' יוסי מעתה אפילו הקטר אימורין! ת"ל וכפר, מה זריקה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה, יצאו הקטר אימורין שאינן מעכבין את הכפרה.

פסח לשם בעלים מנין? ודין הוא מה אם החטאת שאין מחשבת ערלים וטמאים פוסלין בה, צריכה שתהא לשם בעלים. פסח שמחשבת ערלים וטמאים פוסלין בו, אינו דין שיהא צריך לשם בעלים! לא אם אמרת בחטאת שהיא קדש קדשים, תאמר בפסח שהוא קדשים קלין. א"ר יוסה ולא מחשבה למדת?! התורה ריבה מחשבה בפסח יותר מן החטאת. אמר רבי חנניה קומי רבי מנא ומחטאתו של מצורע אנו למדין?! וכי חטאתו של מצורע לא לחידושה יצאת שתהא טעונה נסכים, ודבר שיצא לחידושו אין למידין ממנו! א"ל וכי חטאתו של מצורע מאיכן למידה שתהא פסולה שלא לשמה לא מן הדין קרייא דכתיב ושחט אותה לחטאת וכתיב (ויקרא ז) זאת תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות?! אלא ממקום שהוא למידה משם היא מלמדת!

שחטו לשמו, לזרוק דמו שלא לשמו. א"ר יוחנן

יש שלא לשמו מעבודה לעבודה, והוא פסול. ר' שמעון בן לקיש אמר אין שלא לשמו מעבודה לעבודה, והוא כשר. אמר רבי אילא ממחשבת פיגול לימד רבי יוחנן: אילו שחטו לשמו, לזרוק דמו חוץ לזמנו, שמא אינו פיגול?! שחטו לשמו, לזרוק דמו שלא לשמו, פסול!

אמר רבי יוסה מן תרתין מילין לא דמיא מחשבת פיגול למחשבת פסול, שהרי מחשבת שפיכת שיריים והקטרת אימורין, פוסלין רק בחול"ז. ולא בשל"ל.

א"ר יוסה אנא חמית לרבי ירמיה תפיס לרבי בא אמר ליה אמר לי טעמא דר' יוחנן, למה שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו פסול? נעשה משעה ראשונה כשוחטו לשמו ושלא לשמו, והוא פסול. טעם אחר להסביר שיטת ריו"ח א"ל ואין כיני אפילו שחטו לאוכליו לזרוק את דמו שלא לאוכליו, וייעשה משעה ראשונה כשוחטו לאוכליו ושלא לאוכליו, ויהא כשר. לית יכול דמר ר' אילא בשם ר' יוחנן שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו, פסול! משום שינוי בעלים

אתא ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן: שחטו לאוכליו, לזרוק דמו שלא לאוכליו, כשר ושפיר קאמר ר' בא

רבי יוסה נסיב חייליה מן תרין טעמיה דר' יוחנן. למה שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו פסול? נעשה משעה הראשונה כשוחטו לשמו ושלא לשמו והוא פסול. למה שוחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו כשר? נעשה הראשונה כשוחטו לאוכליו ושלא לאוכליו והוא כשר.

רבי חנניה אמר קומי רבי מנא בשם רבי יודן טעמא דרבי יוחנן כל שאילו יבוא לאותה העבודה והוא מחשב לה, מחשב הוא מעבודה אחרת לה. אילו שחטו לשמו וזרק דמו שלא לשמו. שמא אינו פסול?! שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו, פסול.

כ כל שיכול "לעשות" יכול ל"חשב"

אילו שחטו לקבל דמו חוץ לזמנו שמא אינו כשר?! ובשעת קבלה מחשב הוא! הרי כל שאילו יבא לאותה העבודה והוא מחשב לה, אינו מחשב מעבודה אחרת לה. אילו שחטו לשמו להקטיר אימורין חוץ לזמנו שמא אינו פיגול?! ובשעת הקטרה אינו מחשב! הרי כל שאילו יבא לאותה העבודה ואין מחשב לה, הוא מחשב מעבודה אחרת לה! קושיא על סברת ר' יודן

[א"ל לא תתיביני מפיגול על פסול דמר ר' יוסה מן תרין מילין לא דמייא מחשבת פיגול למחשבת פסול] שייך לעיל

מה נפיק מן ביניהון? א"ר שמואל בר אבודמא חילופין בשאר ימות השנה. שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו שחטו לשם שלמים ע"מ לזרוק דמו לשם פסח בשאר ימות השנה על דעתיה דרבי יוחנן כשר דמחשבין מעבודה לעבודה והוי "עקירה" על דעתיה דר' שמעון בן לקיש פסול.

אמר רבי יוחנן על דא עליי נכנס לבית המדרש ואמר... אבא בר אבא דאינון אמרין: מניין שהפסח בשאר ימות השנה קרב שלמים משתנה לשם שלמים? ת"ל (ויקרא ב) ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל שהוא מן הצאן בא שלמים. התיבון הרי עולה? מן דבר שאינו בא אלא מן הצאן. יוצא העולה שהיא באה אפי' מן הבקר. התיבון הרי אשם? א"ר בון בר כהנא מן הצאן דבר הבא מכל הצאן יצא אשם שאינו בא אלא מן האילים בלבד. בכל אתר את אמר מן למעט והכא את אמר מן לרבות? א"ר מנא מיעטו שאינו בא אלא בני שנה.

התיבון והכתיב (שם) אם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים לעולה. מעתה מותר הפסח אין בא עולה! למה לא יביא מותר הפסח לעולה? אמר רבי אבין משנין דבר שהוא לאכילה בדבר שהוא לאכילה ואין משנין דבר שהוא לאכילה בדבר שאינו לאכילה. א"ר יוסי בי ר' בון משנין קדשים קלין לשם קדשים קלין ואין משנין קדשי' קלין לשם קדשי קדשים.

א"ר יוחנן על דאמר רבי חנינה דאתון שאתם אומרין אמרין אין הפסח משתנה לשם שלמים אלא א"כ שחטו לשם שלמים ואני אומר אפילו לשם עולה. אמר רבי לא טעמא דרבי יוחנן ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל זבח אפי' שחטו לשם עולה, משתנה לשלמים שהוא בא שלמים.

משתנה למחשבת פסול? מיבעי ליה אי מהני עקירה (לשם עולה/שלמים), כששוחטו במחשבת פיגול היך עביד שחטו לשם עולה על מנת לזרוק דמו למחר. מכל מקום פסול הוא! אין תימר משתנה למחשב' פסול, פיגול. כיון דחשיב עקירה, הו"ל קרבן כשר ומהני ביה מחשבת פיגול (לחייבו כרת) אין תימר אינו משתנה למחשבת פסול, פסול.

לשמו ושלא לשמו בשאר ימות השנה? מהו שיכשר "לשם פסח ולשם שלמים" בשאר ימות השנה? רבי בון בר חייה בשם שמואל בר אבא: מכיון שאין לו שם, נעשה כשוחטו בשתיקה, והוא כשר. הרי סתמא לשמה קאי, ואפ"ה אתי של"ל ומכשירו—ה"ן במחשב לשמה ושל"ל, כשר

#אמר ר' אבא מרי מאן אמר בשתיקה כשר? או נאמר בשתיקה פסול!# עיין בבלי

הלכה ג משנה שחטו שלא לאוכליו, ושלא למנויין, לערלים, ולטמאים- פסול.

לאוכליו ושלא לאוכליו, למנוייו ושלא למנוייו, למולים ולערלים, לטמאים ולטהורים- כשר.

שחטו קודם לחצות- פסול שנאמר בו בין הערבים. קודם לתמיד- כשר ובלבד שיהא אחד ממרס בדמו עד שיזרק דם התמיד, ואם נזרק כשר:

גמרא מניין שהוא צריך לשוחטו לאוכליו? רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל (שמות יב) איש לפי אכלו תכסו. א"ר יאשיה לשון סורסי הוא זה כאדם שהוא אומר לחבירו כוס לי את הטלה הזה.

כיצד שלא לאוכליו? שחטו לשם חולה לשם זקן שאינן יכולין לוכל כזית. כיצד שלא למנוייו? שחטו לשם בני חבורה אחרת. כיצד שלא לאוכליו? שחטו לשם קטן שא"י לאכול כזית, או למי שהוא בדרך רחוקה.

הדא אמרה שהקטן יש לו מניין לפסול. הדא אמרה היה נתון בדרך רחוקה ושחטו לשמו פסול. דרחמנא דחייה הדא מסייעא לדרומיי, דדרומיי אמרין: אימורין שאבדו מחשב להן להקטירן חוץ לזמנו כמי שהן קיימין דמהני מחשבה אפי' לדבר שאינו כאן

הדא אמרה שחטו שתאכל ממנו חצי חבורתו כשר. טעמא, לשם מקצת חולין, הא לשם מקצת בריאים כשר! א"ר חגיי קומי ר' יוסה תיפתר שהיו כולן חולין. אמר ליה ניתני לשם בני חבורה פסולין! אלא בשהיו שם כשירים ושחטו לשם פסולין!! [פשטא דמתני' שיש בריאים+ חולין....]

א"ר אלעזר מתניתא בששחטו לאוכליו, ושלא לאוכליו. אבל אם שחטו משעה ראשונה להתכפר בו שלא לאוכליו לאוכליו ע"מ לזרוק שלא לאוכליו, פסול.

רבי שמלאי אתי גבי ר' יונתן אמר ליה אלפן אגדה! למדני אגדה א"ל מסורת בידי מאבותי שלא ללמד אגדה לא לבבלי ולא לדרומי שהן גסי רוח ומעוטי תורה. ואת נהרדעאי ודר בדרום! אמר ליה אמור לי חדא מילתה: מה בין לשמו ושלא לשמו, מה בין לאוכליו ושלא לאוכליו? פסול/כשר אמר ליה לשמו ושלא לשמו, פסולו מגופו, לאוכליו ושלא לאוכליו, פסולו מאחרים. לשמו ושלא לשמו, אין את יכול לבור פסולו מתוך הכשירו, לאוכליו ושלא לאוכליו את יכול לבור פסולו מתוך הכשירו. לשמו ושלא לשמו נוהג בכל הקדשים, לאוכליו ושלא לאוכליו אינו נוהג אלא בפסח.

#א"ר יוסי מן הדא דר' לעזר את שמע תרתיי. תרתי חילוקים שאמרת, אינן נכון דמר רבי לעזר: מתניתא בששחטו לאוכליו, ושלא לאוכליו. אבל אם שחט משעה הראשונה להתכפ' בו שלא לאוכליו פסול.

הרי פסולו מחמת אחרים, ואת יכול לבור פסולו מתוך הכשירו ואת אמר הכין! ד"משעה ראשונה"...פסול אלא כיני: לשמו ושלא לשמו נוהג בכל הקדשים, לאוכליו ושלא לאוכליו אינו נוהג אלא בפסח. אמר רבי אבין אית לך חורי: יש לך אחרת לשמו ושלא לשמו נוהג בכל העבודות, לאוכליו ושלא לאוכליו אינו נוהג אלא בשחיטה.#

לאוכליו כזיתין, ושלא לאוכליו כזיתין כשר. לאוכליו כזיתין ושלא לאוכליו כחצי זיתין וכל שכן כשר. לאוכליו כחצי זיתין ושלא לאוכליו כחצי זיתין, שחטו ע"מ שיאכל הבריא חצי-זית והחולה חצי-זית #מה אנן קיימין אם כשהיתה המחשבה לכושר תהא המחשבה לפסול. אם אינה המחשבה לפסול לא תהא המחשבה לכושר. כ ממנ"פ תיפסל, אים מחשבת חצי-זית דחולה חשיבא, הרי חשב לפסול. ואי לא חשיבא, הרי לא חשב להכשיר שהרי לא חישב ע"מ לאכול כזית[פשוט שהשוחט ע"מ שיאכל הבריא חצי זית, הקרבן פסול!]א אמר רבי יוסי מתניתא אמרה שהמחשבה לכושר. דתנינן תמן: לוכל כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין.# הרי דמהני "לוכל" חצי-זית, להכשיר ולא לפסול

שחטו שתתכפר בו חצי חבורתו. רבי יונה פוסל נעשה כמתפיש כפרה אלו לאלו. כשוחט עולת ראובן ע"מ שיתכפר בו שמעון (דראובן לא נתכפר)א מאחר שלא נתכפר לאלו, לא נתכפר לאלו. רבי יוסה אמר כשר.

במחזורה תיניינא חזר ביה רבי יוסי. ופסל א"ל רבי פינחס לא כן אולפן רבי כשר? אמר ליה הא כמחזור 2 קביעה גבך כמסמרא

שחטו הפסח קודם לחצות פסול. לאחר חצות מיד כשר. קודם לתמיד כשר. ותני כן: יכול אם קדם פסח לתמיד לא יואחר התמיד תלמוד לומר תעשה ריבה. אמר רבי אבין קרייא אמרה פסח עצמו ששחטו קודם לתמיד כשר. אין תימר פסול כמי שלא קדמו! ומה זה "קדם פסח..."!

תמן את אמר דם תמיד ואיבריו קודמין לפסח, ופסח לקטורת, והקטרת להטבת הנרות. וכא את אמר הכין! דלא בעינן איברי התמיד קודם לפסח א"ר לא, כאן בחי וכאן בשחוט: כשקדם ושחט הפסח, אינו מאחרו רק אחר זריקת דם התמיד

הלכה ד משנה השוחט את הפסח על החמץ עובר בלא תעשה,

רבי יהודה אומר: אף התמיד. רבי שמעון אומר: הפסח בארבעה עשר, לשמו חייב ושלא לשמו פטור. ושאר כל הזבחים בין לשמן ובין שלא לשמן פטור. ובמועד, לשמו פטור דקרבן פסול הוא ושלא לשמו חייב, ושאר כל הזבחים בין לשמן ובין שלא לשמן חייב. חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה: כיון דפסול, אינו עובר עליו

גמרא מניין לשוחט פסח על החמץ שהוא עובר בלא תעשה? תלמוד לומר (שמות לד) לא תשחט על חמץ דם זבחי. אין לי אלא השוחט, הזורק מנין? תלמוד לומר לא תשחט על חמץ דם. אמר רבי שמואל בר רב יצחק ממה שהוא מתחייב על הזריקה הדא אמרת פסח עצמו כשר. דאי נפסל, מיא בעלמא קא מדי! אמר רבי יוסה תיפתר שנתמנה לו חמץ בין שחיטה לזריקה או שהיה זה שאין לו חמץ שוחט וזה זורק. תני חזקיה לא תשחט על חמץ דם זבחי התורה קראת אותו זבחי. אמר רבי מנא אילולי דתניתה חזקיה, מצינו דבר פסול וחייבין עליו חטאת?! =מלקות

המחמץ את הפסולה, אית תניי תני חייב, אית תניי תני פטור. אמר רב חסדא מאן דאמר חייב בשנפסלה מחמת חימוצה, יש מחמץ אחר מחמץ מאן דאמר פטור בשלא נפסלה מחמת חימוצה. רק פסול אחר

הקטיר אימורין על החמץ, אית תניי תני חייב. אית תניי תני פטור. מאן דאמר חייב, דם מכל מקום. מאן דאמר פטור, זבח- מה זביחה מיוחדת שהיא מעכבה הכפרה יצאו הקטר אימורין שאינן מעכבין את הכפרה.

מלק עוף על חמץ אית תניי תני חייב אית תניי תני פטור. מאן דאמר חייב, דם מכל מקום. ומאן דאמר פטור, זבח, יצא עוף שאינו זבח. ר' יעקב בר זבדי בעא קומי רבי יוסה מ"ד חייב ניחא, מאן דאמר פטור מה טעמא? א"ל למידין עונש מעונש ואין למידין עונש מפטור. בשחיטה חוץ קיימ"ל דהמולק בחוץ פטור, וילפינן מהתם

רבנן דקיסרין בעיין יכול המקבל והמהלך על חמץ יהא חייב? תלמוד לומר זבח. מה זביחה מיוחדת שחייבין עליה בחוץ יצא המקבל והמהלך על חמץ שאין חייבין עליה בחוץ. יכול המקטיר אימורין על חמץ יהא חייב? תלמוד לומר (ויקרא יד) וכפר. מה זריקה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה יצאו הקטר אימורין שאינן מעכבין את הכפרה. ר' יעקב בר זבדי בעא קומי רבי יוסה עד דאת דיין לה לפטור. דונה לחיוב יכול המקטר אימורין על החמץ יהא פטור? ת"ל זבח. מה זביחה מיוחדת שחייבין עליה בחוץ אף אני ארבה הקט' אימורין שחייבין עליהן בחוץ. יכול המקבל והמהלך על חמץ יהא פטור ת"ל וכפר. מה זריקה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה אף אני ארבה המקבל והמהלך שהן מעכבין את הכפרה. א"ל דבר שוה בשניהם מלמד, דבר שאינו שוה בשניהן אינו מלמד. זבח מה זביחה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה וחייבין עליה בחוץ. יצא המקבל והמהלך שאין חייבין עליהן בחוץ, יצאו הקטר אימורים

שאינן מעכבות את הכפרה.

#תמן תנינן: בש"א שאור כזית, חמץ בכותבת. ובה"א זה וזה בכזית. רבי זריקן בשם רבי יוסה בן חנינא לא שנו אלא לביעורו אבל לאכילה כזית. אף לב"ש, "אכילת חמץ" בכזית [רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין לביעורו בין לאכילה כותבת] קם ר' מנא עם רבי חזקיה א"ל מנן שמע ר' הדא מילתה? א"ל מן רבי אבהו, א"ל ואנן אמרין רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין לביעורו בין לאכילה כותבת.#

שחטו על חמץ, אחר מי את מהלך, אחר אכילתו או אחר ביעורו?

תמן א"ר ירמיה בשם רבי זעירה שני חצאי זיתים בתוך הבית אין הבית מצטרף. בתוך הכלי הכלי מצטרף. שחטו עליהן והן בבית מאחר שאילו בתוך הבית ואין הבית מצטרף פטור או מאחר שאילו בתוך הכלי והכלי מצטרף חייב.

שחטו על שיאור, מאחר דאמר רב הונא בשם רב מותר להאכילו לכלבו, פטור. או מאחר דרב אמר לוקין על אכילתו, חייב.

ר' שמעון בן לקיש אמר עד שיהא לשוחט לאחד מבני חבורה שוחט+בן חבורה, חייב ר' יוחנן אמר לשוחט אף על פי שאינו מבני חבורה לאחד מבני חבורה אע"פ שאינו שוחט. ר"י אמר אפי' נתון עמו בירושלם ר' שמעון בן לקיש אמר עד שיהא נתון עמו בעזרה. דהתראת ספק ל"ש התראה דין כדעתיה ודין כדעתיה דאיפלגון שני י"ט של גליות ועשה מלאכה בשניהן ר' יוחנן אמר מקבלין התרייה על ספק רשב"ל אמר אין מקבלין התרייה על ספק. הכל מודין שאם היה נתון כנגדו בחלון בירושלם. מאן דאמר ספק ודאי מאן דאמר בעזרה בירושלים הוא. ?? חסר ויש 2

טעמים לר"ל: התראת ספק גזיה"כ, ונפ"מ בחלון הירושלים

מה טעמא דרבי יודה? דם זבחי. דם פסח ודם תמיד.

אמר רבי יוחנן טעמא דרבי שמעון: כתוב אחד אומר לא תשחט על חמץ דם זבחי. וכתוב אחד אומר (שמות כג) לא תזבח על חמץ דם זבחי. אחד הפסח בארבעה עשר אח' שאר כל הזבחים בחולו של מועד. מה ראית לרבותן בחולו של מועד ולהוציאן מן ארבעה עשר. אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני אותן בחולו של מועד שהוא בל יראה ובל ימצא ומוציאן מארבעה עשר שאינן בל יראה ובל ימצא. ואתיא כיי דאמר ר' מאיר דר' מאיר אמר משש שעות ולמעלן מדבריהן. א"ר מנא מגופא דקרא איכא למשמע כל הן דכתיב (שמות לד) זבח חג הפסח, בארבעה עשר אנן קיימין.

אמר רבי יוחנן חבורה היתה מקשה מה אנן

קיימין? ובמועד לשמו פטור, שלא"ל חייב אם בשאבד ונמצא קודם לכפרה וניתק לרעייה, בין לשמו בין שלא לשמו פסול וכיון ד"רועה" הו"ל קרבן פסול ואין חייבין עליו. אם בשאבד ונמצא לאחר כפרה, בין לשמו בין שלא לשמו כשר וחייב, דהו"ל "שוחט שלמים לשם ..." שלמים הוא. וקיימינה בשניטמאו הבעלים או שהזידו וכבר נדחה לפסח שני. ובעי עקירה, הילכך... לשמו פטור והוא פסול, שלא לשמו חייב והוא כשר. והיידונו לשמו פטור.

בכה"ג סתמא שלמים הוי. [וממילא השוחטו במועד לשם פסח, חייב]

תמן אמרין בשם רב חסד' בשעבר' שנתו בין ראשון לשני. רבי לא בשם ר' יוחנן בשעיבר זמן כפרתו. =נמצא אחר שחיטה

פסח שעיבר זמנו עבר שנתו והו"ל "שלמים" ושחטו בזמנו בי"ד לשמו, לשם פסח או ששחט אחרים שלמים לשמו בזמנו בי"ד רבי ליעזר פוסל ורבי יהושע מכשיר. רבי ליעזר פוסל שהוא כשוחט פסח לשם שלמים ס"ל "שלמים לשם פסח"—בי"ד, פסול "כפסח לשם שלמים" ורבי יהושע מכשיר שהוא כשוחט שלמים לשם פסח. מכיון שעיבר זמנו לא שניא. היא השוחט פסח לשם פסח, היא השוחט שלמים לשם פסח. כ ר"י סבר, כיון דעיבר זמנו, הו"ל כשוחט שלמים לשם פסח, וכשר

#על דעתיה דרב חסדא בשעיבר שנתו בין ראשון לשני. על דעתיה דרבי לא בשם רבי יוחנן בשעיבר זמן כפרתו:#

הלכה ה משנה הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר (שמות יב) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל. קהל ועדה וישראל. נשחטה, נכנסה כת הראשונה ונתמלאת העזרה, נעלו דלתות העזרה, תקעו והריעו ותקעו, הכהנים עומדין שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב. שורה שכולו כסף כסף, שורה שכולה זהב זהב, ולא היו מעורבין. ולא היו לבזיכין שוליים שמא יניחום ויקרש הדם.

גמרא רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא ניתן כח בקולו של משה והיה קולו מהלך בכל ארץ מצרים מהלך ארבעים יום. ומה היה אומר ממקום פלוני עד מקום פלוני כת אחת וממקום פלוני ועד מקום פלוני כת אחת. גם בפסח מצריים נחלקו לג' כתות ולא תתמה ומה אם אבק שאין דרכו להלך את מר (שמות יד) והיה לאבק בכל ארץ מצרים קול שדרכו להלך לא כל שכן. אמר רבי לוי כשם שניתן כח בקולו של משה כך ניתן כח בקולו של פרעה. והיה קולו מהלך בכל ארץ מצרים מהלך ארבעים יום ומה היה אומר (שם) קומו צאו מתוך עמי. לשעבר הייתם עבדי פרעה מיכן והילך אתם עבדי ה'. באותה שעה היו

אומרים (תהילים קכג) הללויה הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה.

תני תמיד שיש לו נסכים תוקעין לנסכים, פסח שאין לו נסכים תוקעין לשחיטתו.

דלמה מעשה שהיה רבי זעירא, ורבי יעקב בר אחא, ורבי אבינא הוון יתיבין. אמר רבי אבינא מפני הרמאין. אמר ליה ר' אבינא אמר לריב"א "דפה מלא" "מפני הרמאין" (שלא יביא של כסף מביתו ויחליפנו—ע"כ השוו כל השורה) רבי יעקב בר אחא בכל פומך, אמר ליה רבי זעירא היה כהן והקפיד על שחושדין אותו. "אמור לו ב"גמגוס" מפני הרמאין" אימר ליה בפלגות פומך. אתא רבי ירמיה בשם רבי יוחנן מפני הרמאין:

הלכה ו משנה שחט ישראל וקיבל הכהן נותנו לחבירו וחבירו לחבירו. מקבל את המלא ומחזיר את הריקן. כהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד:

גמרא כתוב אחד אומר (במדבר יח) אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם ואת דמם תזרק על המזבח וכתוב אחד אומר (דברים יב) ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלהיך. אם שפיכה למה זריקה ואם זריקה למה שפיכה. ואינו מתרץ

תני ישפך- לא יטיף, טיף טיף ישפך- לא יזה, באצבעותיו ישפך- לא יזרוק. ופירש בקבלהדעניין ק"פ כהנים זורקין את הדם מידי הלוים. הכל מודין בשפיכה די הכן ובהזייה די הכן. ומה מפליגין בזריקה פליגי מה היא "זריקה" ר' מנא אמר זריקה כעין שפיכה מקרוב ר' חנניה אמר זריקה כעין הזייה. מרחוק אמר ר' יוחנן בר מרייא קרייה מסייע לרבי חנניה (במדבר יט) כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה וגו'. הא דיי לא =הרי-שלך-לפניך קיים גבה הזיית ואת צווח לה זריקה:

הלכה ז משנה יצאת כת הראשונה ונכנסה שנייה, יצאת שנייה ונכנסה שלישית. כמעשה הראשונה כך מעשה שנייה ושלישית. קראו את ההלל, אם גמרו שנו, אם שנו שילשו, אע"פ שלא שילשו מימיהם. רבי יהודה אומר מימיה של כת שלישית לא הגיעה לאהבתי כי ישמע ה' את קולי מפני שעמה מועטין:

גמרא תמן תנינן יצאו ירדו גשמים באמצע תענית-גשמים ואכלו ושתו ובאו בין הערבים וקראו הלל הגדולה. אי זו היא הלל הגדולה? ר' פרנך בשם רבי חנינה (תהילים קלו) הודו לאלהי האלהים. א"ר יוחנן ובלבד שיתחיל משעומדים בבית ה'. למה באילין תרתין פרשתא? רבי זעירא רבי אבהו בשם רבי שמואל בר נחמן מפני שירידת גשמים כלולה בהן. על דעתיה דר' יוחנן ניחא דכתיב (תהילים קלה)

מעלה נשיאים מקצה הארץ. וכרבי חנינה מה בגין דכתיב (תהילים קלו) נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. רבי בא ור' סימון תריהון אמרין: הדא דידן. הלל הגדול=הלל שלנו ר' יושוע בן לוי אמר: הדא דידן. בר קפרא אמר הדא דידן. בר קפרא כדעתיה דתנינן מימיה של כת השלישית לא הגיעה (תהילים קטז) לאהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני מפני שעמה ממועטין תני בר קפרה זו היא הלל הגדולה. חד בר אבייה עבר קומי תיבותא כשירדו גשמים אמר לון ענין בתריי מה דנא אמר. ענו אחריי מה שאני אומר הדא אמרה לית הדא דידן. דהלל שלנו אין צריך לענות אחר הש"ץ א"ר מנא הדא דידן נסא הוה רב נס גדול היה... בגין כן אמר לון ענין בתריי מה דנא אמר.

תני היא היתה נקראת כת עצלים. א"ר אבון מה אם דבר שמצותו לכן היא שיהיה 3 כתות היתה נקראת כת עצלים מי שהוא מתעצל במצוה על אחת כמה וכמה:

הלכה ח משנה

כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחין את העזרה שלא ברצון חכמים. ר' יהודה אומר כוס היה ממלא מדם התערובת ווזרקו זריקה אחת ע"ג המזבח ולא הודו לו חכמים:

גמרא א"ר יונתן לא כל שבות התירו במקדש כגון להדיח העזרה והיו הכהנים משתקעין בדם עד ארכובותיהן. כיצד היו עושין מסטיות איצטבאות היו עושין להן.

תמן תנינן ר' יודה מחייב בדם התמצית. כרת אמר רבי יוחנן לא ריבה אותה רבי יודה אלא להכרת. אתא רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא ריבה אותה רבי יודה אלא להכרת. תמן אמר בשם רב חסדא מתניתא אמרה כן: אמרו לו מה שהשיבו חכמים לר"י במתניתין, ומשמע דל"פ ר"י עלייהו והלא דם התמצית הוא ודם תמצית פסול ע"ג המזבח. ועוד מן הדא: ורובו לא נתקבל בכלי ודם שלא נתקבל בכלי פסול מע"ג המזבח. ג"ז תשובת חכמים לר"י ואית לר' יודה דם מבטל דם?! כמה דלית ליה הדא והוא מקבל מינהון, כן לית ליה הדא והוא מקבל מינהון.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא מתניתא אמרה כן אין לי אלא דם הנפש במוקדשין דבר שהוא ראוי לכפרה, מניין דם הנפש בחולין ודם תמצית בין בחולין בין במוקדשין? ת"ל (ויקרא טז) דם. וכל דם שהוא אצל נפש הוא מזכיר כפרה אצל תמצית אינו מזכיר כפרה: אלמא אף לר"י אינו ראוי לכפרה

הלכה ט משנה

כיצד תולין ומפשיטין? אונקליות של ברזל היו קבועין בכתלים ובעמודין, שבהן תולין מפשיטין.

כל מי שאין לו מקום לתלות, מקלות דקין חלקין היו שם, מניח על כתיפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט. רא"א י"ד שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חבירו ויד חבירו על כתיפו ותולה ומפשיט:

גמרא רבי זעירא בשם רבי אלעזר קנים גבי סידור לחה"פ אסרו לסדרן ע"ג הקניס ומקלות מתניתין קודם להתרת הכלים נשנו:

הלכה י משנה קרעו והוציא את אימוריו, נתנם במגס, והקטיר' ע"ג המזבח. בשבת איירי יצאת כת הראשונה וישבה לה בהר הבית, שנייה בחיל, השלישית במקומה עומדת. חשיכה יצאו וצלו את פסחיהן:

גמרא כתיב (ויקרא ח) והזה ממנו מכולו. שלא יקרע הזבח לפני זריקה אמר ר' אבינא ובלבד מזבח שלם.

כתיב (ויקרא ג) והקטירו אותו, והקטירו, והקטירם. מה תלמוד לומר והקטירו אותו? הכשר ולא הפסול. והקטירו שלא יערב חלבים בחלבים. והקטירם כולן כאחת. הכא את מר והקטירו שלא יערב חלבים בחלבים, והכא את מר הקטירן כולן כאחת! אמר רבי לא כאן במגס לא יערבם וכאן על גבי המזבח.

שייך למסכת סוטה [לא כן תני ר' חייה לא היתה ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד! ואמר רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש אפילו למלכי בית דוד לא היתה ישיבה בעזרה! תיפתר שסמך עצמו לכותל וישב לו. והא כתיב (דברי הימים א יז) ויבא המלך דוד וישב לפני ה' וגו'. אמר רבי אייבו בר נגרי ויישב עצמו לתפלה. יצאת כת הראשונה וישבה לה בהר הבית והשנייה בחיל והשלישית במקומה! אלמא יש ישיבה בעזרה! רבי נחמן בשם רבי מנא מה אתינן מיתני וישבה לה במקומה מי קתני ישבה, דילמא עמדה! עמדה לה במקומה]

פרק ו

הלכה א משנה אלו דברים בפסח דוחין את השבת: שחיטתו, וזריקת דמו, ומיחוי קרביו, והקטר חלביו. אבל צלייתו והדחת קרביו אינן דוחין. הרכבו, והבאתו חוץ לתחום, וחתיכת יבלתו, אינן דוחין, רבי אליעזר אומר: דוחין:

גמרא זו הלכה נעלמה מזקני בתירה פעם אחת חל ארבעה עשר להיות שבת ולא היו יודעין אם פסח דוחה את השב׳ אם לאו. אמרו יש כאן בבלי אחד והלל שמו ששימש את שמעיה ואבטליון יודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו. איפשר שיש ממנו תוחלת. שלחו וקראו לו אמרו לו שמעת מימיך כשחל י״ד להיות בשבת אם דוחה את השבת אם לאו? אמר להן וכי אין לנו אלא פסח אחד בלבד דוחה את השבת בכל שנה והלא כמה פסחים ידחו את השבת בכל שנה! אית תניי תני מאה, אית תניי תני מאתים, אית תניי תני ג׳ מאות. מאן דאמר מאה, תמידין. מאן דאמר מאתים, תמידין ומוספי שבתות. מאן דאמר ג׳ מאות תמידין ומוספי שבתות של ימים טובים ושל ראשי חדשים ושל מועדות.

אמרו לו כבר אמרנו שיש עמך תוחלת. התחיל דרש להן מהיקש, ומקל וחומר, ומגזירה שוה. מהיקש: הואיל ותמיד קרבן ציבור ופסח קרבן ציבור. מה תמיד קרבן ציבור דוחה שבת אף פסח קרבן ציבור דוחה את השבת. מקל וחומר: מה אם תמיד שאין מחייבין על עשייתו כרת דוחה את השבת פסח שחייבין על עשייתו כרת אינו דין שידחה את השבת. מגזירה שוה: נאמר בתמיד (במדבר כח) במועדו ונאמר בפסח (במדבר ט) במועדו מה תמיד שנאמר בו במועדו דוחה את השבת אף פסח שנאמר בו במועדו דוחה את השבת. אמרו לו כבר אמרנו אם יש תוחלת מבבלי! וודאי לא!

היקש שאמר׳ יש לו תשובה. לא אם אמרת בתמיד שכן יש לו קיצבה תאמר בפסח שאין לו קיצבה. ק״ו שאמרת יש לו תשובה. לא אם אמרת בתמיד שהוא קדשי קדשים תאמר בפסח שהוא קדשים קלין. גזירה שוה שאמרת שאין אדם דן גזירה שוה מעצמו. רבי יוסי בר רבי בון אמר בשם ר׳ אבא בר ממל אם בא אדם לדון אחר גזירה שוה מעצמו עושה את השרץ מטמא באהל. ואת המת מטמא בכעדשה. דו דרש (ויקרא יא) בגד עור (במדבר לא) בגד עור לגזירה שוה.

[כך אם יהיה השרץ בידו של אדם אפילו טובל במי שילוח או במי בראשי׳ אין לו טהרה עולמית השליכו מידו מיד הוא טהור]

ר׳ יוסה בי רבי בון בשם רבי בא בר ממל: אדם דן גזירה שוה לקיים תלמודו קבלה ס״ס בידו ואין אדם דן גז״ש לבטל תלמודו. רבי יוסי בי רבי בון בשם ר׳ בא בר ממל: אדם דן ק״ו לעצמו, ואין אדם דן גזרה שוה לעצמו. לפיכך משיבין מק״ו, ואין משיבין מגזרה שוה. אע״פ שהיה יושב ודורש להן כל היום לא קיבלו ממנו עד שאמר להן: יבוא עלי כך שמעתי משמעיה ואבטליון! כיון ששמעו ממנו כן, עמדו ומינו אותו נשיא עליהן. כיון

שמינו אותו נשיא עליהן התחיל מקנתרן בדברים ואומר מי גרם לכם לצרך לבבלי הזה לא על שלא שימשתם לשני גדולי עולם לשמעיה ואבטליון שהיו יושבין אצליכם כיון שקינתרם בדברים נעלמה הלכה ממנו. אמרו לו מה לעשות לעם ולא הביאו סכיניהם? אמר להן הלכה זו שמעתי ושכחתי, אלא הניחו לישראל אם אינן נביאים בני נביאים הן. מיד כל מי שהיה פסחו טלה היה תוחבה בגיזתו, גדי היה קושרה בין קרניו, נמצאו פסחיהן מביאין סכיניהם עמהן! כיון שראה את המעשה נזכר את הלכה אמר כך שמעתי משמעיה ואבטליון.

ר' זעירה בשם ר"א: כל תורה שאין לה בית אב שקיבלה מרבו אינו תורה.

תמן תנינן בפרה אדומה רכב עליה, נשען עליה, נתלה בזנבה, עבר בה את הנהר, קיפל עליה את המוסירה, נתן טליתו עליה, פסולה. אבל קשרה במוסירה, עשה לה סנדל בשביל שלא תחליק, פרש טליתו עליה מפני הזובובין, כשרה. זה הכלל: כל שהוא לצרכה כשרה לצורך אחר פסולה. הדא דפרה ילפה מן ההיא, דפסח (היתר לתת סכין עליה) וההיא ילפה מן הדא. הדא מן ההיא שאם תלה בה סכין לשוחטה כשרה, וההיא ילפה מן הדא שכל עבודה שהיא לשם קדשים אינה עבודה.

ויתיר להן ע"י חולה? שורת אנשים שנעשו כמחילה אלא כר' אימי. דאסר בכה"ג ואפילו תימר כר' סימון כשם שנעלמה זו נעלמה זו. א"ר אבון והלא א"א לשני שביעית שיחול י"ד להיות בשבת! ולמה נתעלמה הלכה מהן? כדי ליתן גדולה להלל.

א"ר מנא אנא שמעית מר' יודן ומן כל רבנין מפני מה נוהגין ב"ד שלמטן בכבוד? בית הנשיא, חייבין הכול לכבדן שלא ירבו המחלוקת בישראל. שלשה הניחו כתרן בעה"ז וירשו חיי העה"ב, ואילו הן: יונתן בן שאול, ואלעזר בן עזריה, וזקני בתירה. יונתן בן שאול, אמר רבי לא, אפילו נשיא מאחורי הקוריין נשים האורגות יודעות היו שדוד עתיד למלוך! אלעזר בן עזריה תניין הוה! "שני" לנשיא היה (ואי"ז "ענווה יתירה") לית לך כהדא דזקני בתירה דשרין גרמון מן נשיאות, ומניני נשיא. רבנין דקיסרין אמרין אף רבי חנינה דציפורין לרבי מנא. אמר רבי יושוע בן קבסיו כל ימי הייתי בורח מן השרר' עכשיו שנכנסתי כל מי שהוא בא ומוציאני בקומקום הזה אני יורד לו. מה הקומקו' הזה כווה ומפציעו מפחם בו משחירו כך אני יורד לו! אמר רבי יוסי בי רבי בון ח"ו דהוה בעי לה! אלא דהיה אמר, מאן יימר לי דחורן מקדש שם שמיא דכוותי.

על ג' דברים עלה הלל מבבל. (ויקרא יג) טהור הוא יכול יפטר וילך לו? תלמוד לומר וטהרו הכהן. אי

וטהרו הכהן יכול אם אמר הכהן על טמא טהור יהא טהור? תלמוד לומר טהור הוא וטהרו הכהן. על זה עלה הלל מבבל.

כתוב אחד אומר (דברים טז) וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר וכתוב אחד אומר (שמות יב) מן הכבשים ומן העזים תקחו, הא כיצד? צאן לפסח וצאן ובקר לחגיגה.

כתוב אחד אומר (דברים טז) ששת ימים תאכל מצות וכתוב אחד אומר (שמות יב) שבעת ימים מצות תאכלו. הא כיצד? ששה מן החדש ושבעה מן הישן. ודרש והסכים ועלה וקיבל הלכה:

מיחוי קרביו. א"ר יוחנן (משלי טז) כל פעל ה' למענהו [שלא יהא נראה כנוטל אימורין מתוך זבח מנוול]

תני רבי ישמעאל: הפשיטו דוחה את השבת. תני ר' ישמעאל בנו של יוחנן בן ברוקה אומר: בשבת היה מפשיט את החזה. ולא כולו מ"ט דרבי ישמעאל? שלא יהא נראה כנוטל אימורין מתוך זבח מנוול. מה עבד לה רבי ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה? מתוך שהוא הופכו, שהרי מפשיטו מרגלו, נמצא שהעור תלוי למטה, וכשבא ליטול אימוריו, כבר נראה כמופשטת אינו כנוטל אימורין מתוך זבח מנוול.

א"ר יוחנן ר' ישמעאל ור' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אמרו דבר אחד כמה דרבי ישמעאל אמר מובחר דוחה, אין מובחר מן המובחר דוחה. בשבת היה העומר בא מג סאה בלבד כך ר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אומר מובחר דוחה, אין מובחר מן המובחר דוחה. אין תאמר אין מובחר דוחה, יקרענו ויוציא אימוריו!

א"ר יוסי בי רבי בון לא אתייא הא דמותר להפשיט אלא כרבי שמעון. דתני הגורד הקודח הקוצץ כל שהוא בשבת חייב. רבי שמעון בן אלעזר אומר: הגורד עד שיגור כל צרכו. הקודח עד שיקדח כל צרכו. הקוצץ עד שיקצוץ כל צרכו. והמעבד את העור עד שיעבד כל צרכו.

אמר רבי יעקב בר אחא לא אתיא אלא כר"ש. דר"ש לא עבד מקצת מלאכה ככולה לעניין שם משמעון ורבנן עבדין מקצת מלאכה ככולה.

וקשי על דרשב"ג דאמר במס' שבת "אף המכה בקורנס על הסדן להחליקו, חייב" אילו נטל לקצור ולא קצר שמא כלום?! אמר רב אתייא דרשב"ג כרבי יהודה דתני השובט והמקטקט על האריג הרי זה חייב מפני שהוא כמיישב בידו. מרגיל ידו למלאכה והכא מפני שהוא כמיישב בידו:

והקטר חלביו. (שמות כג) לא ילין חלב חגי עד בוקר ואימורי חול קריבין ביום טוב?! א"ר אבהו

קיימתיה בשחל ארבעה עשר להיות בשבת. רבי יונה בעי אם בשחל ארבעה עשר להיות בשבת אין חגיגה באה עמו! וכתיב "חגי" אמרה תורה הקריבהו מבעוד יום שלא תבא לידי בל תאחר!

[א"ר חיננא אילו עבר והביא שמא אינו כשר?! מאחר שאילו עבר והביא כשר עובר] שייך למסכת ר"ה

אבל צלייתו והדחת קרביו אינן דוחין. תנינן חשיכה יצאו וצלו את פסחיהן, צלייתו אינו דוחה ואת אמר הכין! "משלשלין את הפסח בתנור ע"ש עים חשיכה, ול"ח שמא יחתה" לשילשולו לתנור כ שבות התירו

להרכבו והבאתו מחוץ לתחום לא אמר אלא חוץ לירושלים, דאסור משום הוצאה הא חוץ לעזרה מותר משום שבות שהתירו במקדש: דירושליים כחצר שלא עירבו

חתיכת יבלת. תמן תנינן וחותכין יבלת במקדש אבל לא במדינה ואם בכלי כאן וכאן אסור. הכא במסכת עירובין את אמר דוחה וכא את אמר אינו דוחה. ר' סימון ר' יהושע ב"ל בשם בר פדייה מפני קלקול פייסות. א"ר יוסה והן שהפיסו. ונפל הגורל על כהן שיש לו יבלת

ר"ש ב"ל בשם ר' סובייה כאן בנפרכת וכאן בשאינה נפרכת.

ר"ש בן יקים אמר כאן בלחה וכאן ביבשה ר' יוסי בי ר' חנינה אמר כאן ביד וכאן בכלי.

אתיא דרשב"ל דלא רצה לאוקי משנתינו בכלי כבר קפרא, ודר' יוסי בר חנינה דס"ל אפי' בכלי (משנתינו) הוי רק שבות כר' יוחנן. דתני כל המקלקלין פטורין חוץ מן המבעיר והעושה חבורה. בר קפרא אמר אפילו אינו צריך לדם אפילו אינו צריך לאפר. אמר רבי יוחנן והוא שיהא צריך דם והוא שיהא צריך לאפר.

רבי אחא ר' חנינה בשם ר' יוחנן כאן וכאן בלחה אנן קיימין [והא ביד הא בכלי]

הבאתו חוץ לתחום שבות?! הדא מסייע' להדא: [דמר ר' יונתן קומי ר' חייא רבה בשם ר"ש בר יוסי בר לקוניא: לוקין על תחומי שבת דבר תורה.] א"ל ר' חייה רבה והלא אין בשבת אלא סקילה וכרת! א"ל והכתיב (שמות טז) שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי! א"ל מי כתיב "לא" אל כתיב?! א"ל והכתיב (שמות יב) אל תאכלו ממנו נא. אמר רבי יוסי בי ר' בון אף על פי כן זה עומד בשמועתו וזה עומד בשמועתו.

חתיכת יבלתו בכלי שבות?! וכי שבות היא?! [מה "שאינו צריך לדם" לא מהני להוציאו מ"איסור תורה"] אמר רבי אבהו לא תני לא גרס לה רבי יוסי בן חנינה אלא הרכבתו והבאתו הא חתיכת יבלתו לא.

[מן בגין דו סבר בכלי, אבל אי הוי מוקי מתני' ביד, שפיר הוי שבות, אפי' לר"א [עיין מסכת שבת]שם הא אין לא סבר בכלי, שבות. לא כן א"ר אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה מה פליגין? כשנטלן הוא אבל אם נטלן אחר מאוסין הן. והדין זבח כאחר הוא]

א"ר יוסה שנייא דהיא בזבח. משו"ה לר"א דחי

א"ר מנא הזייה שבות ואלו שבות, הזייה אין דוחין אפי' לר"א ואלו דוחין, אלא שזה בזבח וזה בזובח.

מילתיה דר' זעירא אמר היא זבח היא זובח. תני ר' יודה בר פזי דבר קפרא קומי ר' זעירא: תמיהני היאך קיבל ר' ליעזר מר' עקיבא את התשובה, שזה בזבח וזה בזובח! א"ל: בר קפרא תמה. ר' אליעזר אומר לא תמה!!

הלכה ב משנה א"ר אליעזר ומה אם שחיטה שהוא משום מלאכ' דוחה את השבת, אלו שהם משום שבות לא ידחו את השבת?! אמר לו רבי יהושע י"ט יוכיח שהתיר בו משום מלאכה ואסר בו משום שבות. אמר לו ר"א מה זה יהושע?! מה ראיה רשות למצוה:

גמרא מה רשות? לא כן תנינן המחלל את הקדשים והמבזה את המועדות והמיפר בריתו של אברהם אבינו והמגלה פנים בתורה אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא! אמר רבי ירמיה מהו רשות? רצה בישל רצה לא בישל. אמר רבי יוסה הכין הוה ר' יהושע צריך מתיבה לר' אליעזר, הרי חגיגת יום טוב כשיטתך תוכיח, שהתירו בה מלאכה ואסרו בה משם שבות =סמיכה. והוה ליה מימר ר"א בה, לא אם אמרת בחגיגת יום טוב שאין חייבין עליה כרת, תאמר בפסח שחייבין עליו כרת.

ויתיביניה ר"א לר"י במתניתן לא אם אמרת בי"ט שאין חייבין עליה כרת, תאמר בפסח שחייבין עליו כרת. כיי דמר ר' אימי עשירין היו בתשיבות. או יבא כיי דמר ר' יסא כאינש דאית ליה תרין טעמין והוא מתיב חד מינהון:

הלכה ג משנה השיב ר"ע: הזייה תוכיח, שהיא מצוה והיא משום שבות ואינה דוחה את השבת, אף אתה אל תתמה על אלו חוץ לתחום, הרכבו, חתיכת יבלתו שאע"פ שהן מצוה והן משום שבות לא ידחו את השבת!

אמר לו ר' אליעזר: ועליה אני דן, מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת, הזייה שהיא משום שבות לא תדחה את השבת?!

אמר לו ר"ע: או חילוף מה אם הזייה שהיא משום

שבות אינה דוחה את השבת שכך לימדו ר״א **אף שחיטה שהיא משום מלאכ׳ לא תדחה את השבת!**

אמר לו ר״א: עקיבה! עקרת מה שכתוב בתורה בין הערבים במועדו בין בחול בין בשבת!

אמר לו: הבא לי מועד לאלו כמועד בשחיטה! כלל א״ר עקיבה: כל מלאכה שאיפשר לה ליעשות מע״ש אינה דוחה את השבת. שחיטה שאי אפשר לה ליעשות מע״ש דוחה את השבת:

גמרא שלש עשרה שנה עשה ר״ע נכנס אצל ר׳ ליעזר ולא היה יודע בו. כי מעולם לא השיב עליו וזו היא תחילת תשובתו הראשונה לפני ר׳ ליעזר. אמר לו ר׳ יהושע הלא זה העם אשר מאסת בו צא נא עתה והלחם בו.

תמן תנינן אי זו היא דרך רחוקה? מן המודיעית ולחוץ וכמידתה לכל רוח דברי ר׳ עקיבה. רבי אליעזר אומר מאסקופת עזרה ולחוץ.

#א״ר יוחנן לא א״ר אליעזר אלא לפוטרו מן ההכרת.

א״ר לעזר מתניתא אמרה כן. דעכ״פ יש ״מלווה״ אף חוץ לאסקופת העזרה **השיב ר״ע** [ור״א לא פליג על זה] **הזייה תוכיח שהוא מצוה. ומצוה להזות?!** !?דאי ס״ד דאין שום מלווה כשהוא מחוץ לאסקופת העזרה...למה קרי ״מלווה״ לטמא העומד

חוץ לעזרה

[למה קרי ליה מלווה? תיפתר שחל יום השביעי שלו להיות בארבעה עשר שחל להיות בשבת, שאילו חול היה היה מזה עליו ואח״כ בא ושוחט לו את פסחו והוא נכנס ואוכלו בערב. מכיון שהיא שבת ואינו מזה עליו, נמצא מתעכב מן המצות.

אמר רב הושעיה תיפתר שחל יום השביעי שלו להיות בשלשה עשר ס״ל אין שוחטין על טבו״י שחל להיות בשבת שאילו חול היה היה מזה עליו ולמחר הוא בא ושוחט לו את פסחו והוא נכנס ואוכלו לערב מכיון שהיא שבת ואינו מזה עליו נמצא מתעכב מן המצות.

אשכח תני כהדין קדמייא.]

א״ר יודה בר פזי תיפתר כמאן דאמר מאסקופת ירושלם ולחוץ. דווקא כה״ג הוי דרך רחוקה לר״א. וטמא מת מותר בירושלים ושפיר קרי ליה ״מלווה״פפפ משיבין דבר מחוץ לירושלם על דבר שבירוש׳ ?!

ואית בר נש אמר לרביה או חילוף?! לפי שהיה ר׳ ליעזר מלמדו הלכה ובא שאין הזייה דוחה שבת, וכפר בו בשעת הדין לפום כן הוא א״ל או חילוף.

תני ר״א אומר: כשם שהשחיטה דוחה שבת כך מכשירי שחיטה דוחין את השבת.

אמר לו ר"ע: לא אם אמרת בשחיטה שא"א לה לעשות מע"ש דוחה את השבת, תאמר במכשירי שחיטה שאיפשר להם ליעשות מע"ש אין דוחין את השבת.

אמר לו רבי ליעזר: אימורי ציבור יוכיחו! שהוא יכול לעשותן מוצאי שבת והרי הן דוחין את השבת. מה לי מכשירי שחיטה לפני שחיטה מה לי מכשירי שחיטה לאחר שחיטה.

אמר לו ר' עקיבה: מה למכשירי שחיטה לאחר שחיטה דוחין את השבת שכבר דחת שחיטה את השבת. ידחו מכשירי שחיטה לפני שחיטה ואדיין לא דחת שחיטה את השבת. ד"א שאם ימצא הזבח פסול ונמצא דוחה את השבת בלא שחיטה. גבי תינוק מה אית לך? שמא יחלה התינוק ונמצא דוחה את השבת בלא מילה.

התיבון הרי מזבח שנפל בשבת הרי אינו ראוי לבנות מאתמול! הגע עצמך שנולדה לו יבולת הרי אינו ראוי לחותכה מאתמול! מין יבולת ראויה ליחתך מאתמול. הגע עצמך שחל יום השביעי שלו להיות בשבת הרי אינו ראוי להזות מאתמול! מין הזייה ראוי מאתמול:

הלכה ד משנה אימתי מביאין עמו חגיגה? בזמן שהוא בא בחול, בטהרה, ובממועט. בזמן שהוא בא בשבת, במרובה, ובטומאה, אין מביאין עמו חגיגה. חגיגה היתה באה מן הצאן ומן הבקר מן הכשבים ומן העזים, מן הזכרים ומן הנקבות, ונאכלת לשני ימים ולילה אחד:

גמרא תני חגיגת ארבעה עשר היתה באה מן המעשר. ר' יעקב בר אחא בשם שמואל בר אבא זאת אומרת שהוא רשות. אין תימר חובה, דבר שהוא בא חובה בא מן המעשר?!

תני חגיגה הבאה עם הפסח היתה נאכל' תחילה כדי שיאכל הפסח לשבע. ולא יאכל הפסח לשבע. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יעקב בר דסיי שלא יבא לידי שבירת עצם.

תני חגיגה הבאה עם הפסח היתה מתבערת עמו. איתא חמי חגיגה נאכלת לשני ימים ופסח נאכל עד חצות, תימר הכין?! בעולה עמו על שולחנו. התבשילין העולים עמו על השלחן צריכין להתבער עמו. א"ר יוסה הדא אמרה ההין דאוכל חומץ מאכל חלבי ובדעתיה מיכול קופד בשר צריך מבער פיסת פת-לחם:

הלכה ה משנה הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת, חייב עליו חטאת.

ושאר כל הזבחים ששחטן לשם הפסח אם אינן ראויין כגון בן שתיים חייב, אם ראויין- ר' אליעזר מחייב חטאת, ר' יהושע פוטר. משום "טעה בדבר מצווה"

א"ר אליעזר: מה אם הפסח שהוא מותר לשמו, כששינה את שמו חייב. זבחים שהן אסורין לשמן, כששינה את שמן אינו דין שיהא חייב.

אמר לו ר' יהושע: לא אם אמרת בפסח ששינה את שמו בדבר אסור, תאמר בזבחי' ששינן בדבר מותר.

א"ל ר' אליעזר: אימורי ציבור יוכיחו שהן מותרין לשמן והשוחט לשמן חייב. אם טעה ושחט לשם תמידין ומוספין (ונודע לו שכבר הקריבו)

א"ל ר"י: לא אם אמרת באימורי ציבור שיש להן קיצבה תאמר בפסח שאין לו קיצבה. ר"מ אומר אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור:

גמרא מתניתא רישא ביודע בו שהוא פסח ושחטו לשם שלמים דאי "טעה" וסבר שהוא שלמים, אין "עקירתו עקירה"

היה סבור שהוא שלמים ושחטו לשם עולה, רבי מנא אמר: יש בעשייתו מצוה. רבי יוסה אמר: אין בעשייתו מצוה. כבשי עדרת ששחטן בשבת לשם עולה, מהו?

היה סבור שהן שלמים, ושחטן לשם פסח? אילי ציבור שהיה סבור שהן כבשים, ושחטן לשם אילים. שמא לא עלו לציבור לשם אילים?! אילי- עדרת הם עולה, וכבשי-עדרת שלמים. (לפי טעותו הוא שוחט "כבש" לשם עולה—אך באמת שחט איל לעולה!) ותני כן: אילי ציבור שהיה סבור שהן כבשים, ושחטן לשם אילים, כבר עלו לציבור לשם חובה.

שלמים לשם פסח, ר"י פוטר... מתניתא בסבור בו שהוא פסח, ושחטו לשם פסח. היה יודע בו שהוא שלמים, אלא שהיה סבור לומר שמותר לשנות שלמים לשם פסח. רבי מנא אמר אין בעשייתו מצוה א"ז טעה בדבר מצווה רבי יוסה אמר יש בעשייתו מצוה. מסתברא דר' מנא בקדמייתא ודרבי יוסה באחרייתא.

אמרין, לית הדא דרבי ליעזר תתובה על דרבי יהושע. דו יכיל מימיר ליה: האיך את משיביני מדבר שדרכו לחלף על דבר שאין דרכו ליתחלף. אין שום סיבה לשחוט פסח לשם שלמים ולהכי חייב (פירכא על ק"ו דר"א) ולא הדא דרבי יושע תתובה על דרבי אליעזר דו יכיל מימיר ליה: הרי פסחו של ראובן ששחטו לשם שמעון הרי שינהו לדבר כשר, ותימר חייב. אלמא ל"א "שינהו לדבר המותר"

רבי מאיר אומר: השוחט לשם אימורי צבור פטור. א"ר לעזר: דברי רבי מאיר אפילו עגל. עגל לשם פסח

(אף דל"ד כלל)

את שמע מינה תרתיי. את שמע מינה דבר שיש לו קיצבה, ודבר שאין דרכו להתחלף. לר"מ פטור אפי' ביש קצבה (אימורי צבור) ואין דרכו (עגל)

... ר"ש בן לקיש אמר: יש בעשייתו מצוה, דווקא בכה"ג פטור דהוה טבד"מ" כגון יבמתו נדה ובא עליה. ר' יוחנן אמר אין בעשייתו מצוה, כגון שני שפודין אחד של שחוטה ואחד של נבילה וביקש לוכל מזה ואכל מזה. אף שלא עשה מצווה כלל, פטור

מתניתא פליגא על רשב"ל: שכח ומל את שלאחר שבת בשבת, רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר. הרי אין בעשייתו מצוה ור' יהושע פוטר! שמואל קפודקי' אמר למחר יש בעשייתה מצוה.

סוגיא קשה להלום ונעזרתי מר' שאול ליברמן זצ"ל [וכפי הנראה, היא מורכבת מכמה סוגיות שונות]

ירושלמי פרק ר"א דמילה:

מי שהיו לו שני תינוקות, אחד למול בערב שבת ואחד למול בשבת, שכח ומל את של ערב שבת בשבת, חייב / פטור . [שני נוסחאות!]

אחד למול אחר שבת ואחד למול בשבת, שכח ומל את של אחר שבת בשבת, ר"א מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר:

תני א"ר שמעון: לא נחלקו רבי ליעזר ורבי יהושע על מי שהיה לו למול לאחר שבת ומלו בשבת שהוא חייב, דלא "עשה" מצווה ועל מה נחלקו? על מי שהיה לו למול בערב שבת ומלו בשבת, שרבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר.

גרס כנוסח שני אמר רבי יוחנן דרבי מאיר היא. מתני' דשבת דרבי מאיר אמר: דבר שיש בעשייתה מצוה, פטור. בין לר"א בין לר"י דבר שאין בעשייתו מצוה, במחלוקת.

רבי שמעון אומר: דבר שאין בעשייתו מצוה, חייב. ושיש בעשייתו מצוה, במחלוקת. [כר"ש דברייתא]

רבי יוסה בשם ריו"ח: דברי רבי שמעון, והוא שיהא שה תמים ובן שנה ושלמים, וראוי להשתנות לשם פסח. את ש"מ תלת. את ש"מ דבר שאין לו קצבה, ודבר שדרכו להחליף, ודבר שיש בעשייתו מצוה. דווקא כשיש ג לטיבותא, פוטר ר"ש [אליבא דר"י]

[מה אית לך דבר שאין לו קצבה? רבי ירמיה סבר מימר שלא נתנה התורה קצבה כמה פסחים ידחו את השבת בכל שנה. אפשר שיהיו 20 ישראלים או 200 ישראלים רבי יוסה סבר מימר שאין את יכול לעמוד על מיניינן. יש רבואות פסחים בעזרה וא"א למנותן!

רבי יוסה כד הוה מטי לאילין תינוקות ספיקות, הוה אמר יפה לימדנו רבי ירמיה. אית לך מימר שאין את יכול לעמוד על מיניינן?! אלא שלא נתנה התורה קיצבה כמה פסחים ידחו את השבת בכל שנה.]

אמר רב חסדא, דברי רבי שמעון: תיפתר שהיה שם חבורה אחת שלא שחטה. [ר"ש פוטר דווקא כה"ג.]

אמר רבי זעירא מילתיה דרבי ינאי אמרה: והוא ששכח ומל את של שבת בערב שבת. ע"כ ברישא חייב לכו"ע [כגירסא א]

מלו בשחרית, מל של שבת בשחרית של שבת—לא בע"ש—מי אמרינן חייב (דל"ה ליה למיטעי), או"ד ל"ש ופטור רבי זעירא אמר: סבר רבי ינאי פטור, כיון דניתנה שבת להידחות רבי אבא אמר: סבר ר' ינאי חייב. כבר מלו בבקר,ואין עליו טירדא דמצווה ולליידה מילה אמרה רבי ינאי? למה אמר ר' ינאי "והוא ששכח..." כיון דחייב אף במלו שחרית? בא להודיעך היך דרכן של תינוקות להתחלף. אורחא דמילתא נקט

על דעתיה דרבי זעירא, לית רב חסדא כרבי ינאי. על דעתיה דרב אבא, ר"ח כר' ינאי.

א"ר מנא קומי רבי יוסה, מה דאמר רב חסדא תיפתר שהיה שם חבורה אחת... כרבי שמעון. דפוטר רק ב"עשה מצווה" ממש מה דאמר רבי ינאי כרבי מאיר. משיבין דבר בין רבי מאיר לרבי שמעון?! כ א"א להקשות מר' ינאי על ר"ח

אמר ליה: לא אשכחנן פלוגא בין רבי מאיר לרבי שמעון בשיור! לא מצינו שיחלקו ר"מ ור"ש בתינוקות

אילין תינוקות ספיקות, מה את עבד לון, כדבר שיש לו קיצבה, או כדבר שאין לו קיצבה? אין תעבדינון כדבר שאין לו קצבה, אפילו אין שם תינוק אחר למול. ואין תעבדינון כדבר שיש לו קיצבה, והוא שיהא שם תינוק אחר למול. כלומר דווקא כשנשאר השבתדיגע ליום ראשון [ומל את של זונטיגע, בשבת]

איתא חמי ! הקדים זמנו פטור, איחר זמנו חייב. של יום א, בשבת-פטור. של ע"ש, בשבת-חייב (גירסת משנת ר"א דמילה) דבעי' שיהא "תינוק אחד למול"

רב הונא אמר מחלפא היא מתניתא. דתני א"ר שמעון: לא נחלק רבי ליעזר ורבי יהושע על מי שהיה לו למול לאחר שבת ומלו בשבת שהוא חייב, דלא "עשה" מצווה ועל מה נחלקו, על מי שהיה לו למול בערב שבת ומלו בשבת, שרבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר. ד"עשה מצווה"

[א"ר יוסי בי רבי בון מן קושיי מקשי לה רבי ינאי, והוא ששכח ומל את של שבת בערב שבת.] משנה במס' שבת המחייבת, איירי בקדם ומל של שבת בע"ש

רב אדא בר אחוא אמר זו דברי רבי מאיר ורבי

שמעון.דבעי' "עשה מצווה" או "טריד במצווה" אבל דברי רבי יוסי אפילו דבר שאינו בעשייתה מצוה הואיל וטועה בו לשם מצוה פטור.

[פירש, אינו חוזר אלא על ציצין המעכבין את המילה. אמר רבי יוחנן דברי רבי יוסי אפילו פירש וחזר אף על הציצין שאין מעכבין את המילה. אינו חייב חטאת]

היידין רבי יוסי? ההיא דתנינן רבי יוסי אומר יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב ברשות הרבים, פטור. מפני שהוציאו ברשות. אף בסכין של מילה כן? אף במצה כן? שאין ה"נטילה" מצווה מן מה דאמר רבי יוחנן דברי רבי יוסי אפילו פירש וחזר אפילו על הציצין שאין מעכבין את המילה, הדא אמרה אף בסכין של מילה כן, אף במצה כן:

הלכה ו משנה שחטו שלא לאוכליו, ושלא למנויו, לערלים ולטמאים, חייב.

לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולים ולערלים, לטהורים ולטמאים, פטור.

שחטו ונמצא בעל מום, חייב.

שחטו ונמצא טריפה בסתר, פטור.

שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידן, או שמתו או שניטמאו פטור, מפני ששחט ברשות:

גמרא שחטו ונמצאת בע"מ אמר רבי לעזר למי נצרכה? לר' מאיר.

אתיא דרבי לעזר כרבי שמעון בן לקיש. כמה דרבי שמעון בן לקיש אמר יש בעשייתו מצוה, כן רבי לעזר אמר יש בעשייתו מצוה. ע"כ חייב בבע"מ משא"כ בעגל אבל כריו"ח (דלא בעי "עשייתו מצווה") לא אתיא...

אין תימר שנייא הוא שהוא בעל מום, ובעל מום אין דרכו להתחלף. משו"ה חייב, הרי עגל אין דרכו להתחלף ואמר ר' לעזר דברי רבי מאיר אפילו עגל!

א"ר יוסי אפילו אין יסבור רבי לעזר כרבי יוחנן שפוטר אפילו לא עשה מצווה אתיא היא, דאמר ר' יוחנן בעל מום אין דרכו להתחלף, עגל דרכו להתחלף. שכן נצרכה להלל לדרוש שאין פסח בא מן העגל (ריש פירקין)

הא בגלוי חייב. אמר רבי יוחנן דר"ש הוא. הא לר"מ, אפי' בגלוי, פטור ר' יעקב בר אחא ר' אימי בשם רשב"ל דר"מ הוא. אף ר"מ מודה

ר' חמא בר עוקבה בשם ר' יוסי בי ר' חנינה המושך ידו מפסחו גופו קרב שלמים. וצ"ל "רעייה" ר' יונה אמר שלמים כשירים, ר' יוסה אמר שלמים

פסולים. והא תנינן פטור! משכו בעלים ידיהם... סברין מימר פטור וכשר, פתרון ליה פטור ופסול.

ר' יסא בשם ר' יוחנן: אין לך פסח גופו קרב שלמים אלא שאבד ונמצא מאחר שכיפרו הבעלים. ולא כשנמצא קודם כפרה או פסול אחר (אין גופו קרב שלמים) והא תנינן פטור. סברין מימר פטור כשר, פתרין לה פטור פסול.

שמואל אמר: כל שאמרו בחטאת מתה, כיוצא בו בפסח גופו קרב שלמים. כגון כיפרו בעלים באחר והא תנינן פטור. סברין מימר פטור פסול, פתרין לה פטור כשר.

תני: השוחט את הפסח על היחיד בשבת, פטור. רבי יסא בשם רבי יוחנן: דרבי יהודה היא. דתנינן תמן אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה, ור' יוסה מתיר.

ר' זעירא בעא קומי רבי מנא: הן אשכחנן פטור וכשר? היכן מצינו "פטור וכשר" אמר ליה תנינן הכא פטור. ותנינן תמן כשר. לאוכליו ושלא לאוכליו

ועל כולם סיפא דמתני' היה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר תעובר צורתו ויצא לבית השריפה.

רבי לעזר בי רבי יוסי בעא קומי ר' יוסי, ניחא שמתו, ושנטמאו, שמשכו הבעלים את ידם מה אנן קיימין? אם בחיים, פסול הוא! אם לאחר שחיטה, יש משיכה לאחר שחיטה?!

מכיון שיש לו רשות למשוך, פסול מכשיר הוא, וטעון צורה:

פרק ז

הלכה א משנה כיצד צולין את הפסח? שפוד של רמון תוחבו מתוך פיו ועד בית נקובתו ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו דברי ר"י הגלילי. ר"ע אומר כמין בישול הוא אלא תולין חוצה לו:

גמרא למה של רימון? א"ר חייה בר בא כל העצים בוצצין משקין, ושל רימון אינו בוצץ משקין.

מה אנן קיימין? אם בלחין, אפילו של רימון בוצץ. אם ביבישין, אפילו כל העצים אינן בוצצין. אלא כיני: כל העצים, יבישין מבחוץ, ולחין מבפנים. רימון, יבש מבחוץ, יבש מבפנים.

תני בשם ר' יודה אומר: צולה אותו בשפוד של מתכת. אמרו לו והרי הוא רותח ומרתיח! אמר להן כשם של עץ אינו נשרף כך של מתכת אינו מרתיח. אמרו לו: לא דומה העץ למתכת שהעץ חם מקצתו לא חם כולו, ושל מתכת חם מקצתו חם כולו.

אית תניי תני תוחבו מבית נקובתו עד שהוא מגיע לתוך פיו. על דעתה דהדין תנייה בריי, חוזר והופכו כדיי שיזוב הדם

מה? כיריך עבה עבד ליה ר"י הגלילי, ה"ן נותנו לתוכו ול"ש למיפסל משום "צלי מחמת ד"א" אי קריי' דרש (שמות יב) ראשו על כרעיו ועל קרבו?

מה נפק מביניהון? צלייו בגדי של חולין, אין תימר כיריך עבה עבד ליה ר' יוסי הגלילי פסול, רק אם הוא חלק טבעי, שייך "כירך עבה" אין תימר קריי' דרש ראשו על כרעיו ועל קרבו כשר. גזיה"כ דכרעיו ל"ב צלי אש ממש חתך ממנו בשר חוץ מ"כרעיו" וצלייו בו אין תימר כיריך עבה עבד ליה ר"י הגלילי, כשר. אין תימר קריי' דרש ראשו על כרעיו ועל קרבו, פסול. צלייו בהבל של קדירה אין תימר כיריך עבה עבד לה ר"י הגלילי פסול, אין תימר קריי' דרש (שמות יב) ראשו על כרעיו ועל קרבו כשר. עיין בהגה שלפני-פניו לא כן תני (שם) צלי אש לא צלי קדרה הדא אמרה קריי' דריש! שני לה שאני התם... בנוגע בגופה של קדירה.

הכל מודין ב"עליו" שהוא סמוך, מה מפליגין? ב"על", אבא שאול אומר בלחם הפנים על המערכה סמוך למערכה, ורבנין אמרין על המערכה על גגה של מערכה. אתיא דאבא שאול כרבי עקיבה. ודרבנין כרבי יוסי הגלילי.

רבי אומר אפילו עשאן שני סדרין של ארבע עשרה רואין את העליונות כאילו אינן והתחתונות כשירות. וע"כ איירי שהבזיכין על השלחן "סמוכין" ללחם—כר"מ במנחות ר' יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן: רבי ואבא שאול, בשיטת רבי מאיר פליגי במנחות לענין מדת השלחן, לר"מ יש מקום להניח הלבונה על השלחן "סמוך" ללחם בשולחן.

"תוך בר" stuffed דברי רבי ישמעאל. רבי טרפון אומר "מקולס". אתיא דרבי טרפון כרבי עקיבה, ודרבי ישמעאל כרבי יוסי הגלילי.

דתני רבי יוסי הגלילי אומר אי זהו גדי מקולס? כולו צלי, ראשו על כרעיו ועל קרבו. שלק מקצת או בישל מקצת אין הגדי מקולס.

מכניסין גדי מקולס בלילי יום טוב הראשון של חג, וביום טוב האחרון של פסח. מכניסים עגל מקולס בלילי יום טוב הראשון של פסח אבל לא גדי מקולס.

תני אמר ר׳ יוסה: תודוס איש רומי הנהיג את אנשי רומי שיהו אוכלין גדיים מקולסין בלילי פסחים, שלחו חכמים ואמרו לו: אילולא שאת תודוס לא היינו מנדין אותך?! מהו תודוס? אמר רבי חנניה דהוה משלח פרנסתהון דרבנין. לא נמצאת מביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ?! שכל המביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ צריך נידוי.

רבי יוסה בי רבי בון בשם רב זאת אומרת שאסור לאדם לומר לחבירו הא לך את המעות וצא וקח לך בהם בשר לפסח, אבל אומר הוא לו הא לך את המעות הללו וצא וקח לי בהם בשר לצלות.

רבי אימי בעי גרף את התנור וצלייו בו. מי הוה צלי אש או צלי תנור אמר רבי ירמיה מה צריכה ליה כרבי יוסי הגלילי, ברם כרבי עקיבה דמחמיר צלי אש ממש פשיטה ליה. א״ר יוסה ואפילו כרבי עקיבה צריכה ליה. משל, גחלים לאויר התנור נצלה לחצי שעה, גחלים לאויר העולם כ ״גרף את התנור״ נצלה לשעה. מה בין נצלה מקצתו מחמת התנור, מה בין נצלה כולו מחמת התנור! וגם לר״ע מותר!

אמר ר׳ יוסה בי רבי בון תנור אינו מועיל לגחלים כלום. אינו אלא מכנים את הבל. בשעה שהגחלים באויר התנור, נצלה לחצי שעה. בשעה, שהגחלים לאויר עולם נצלה לשעה:

הלכה ב משנה אין צולין את הפסח לא בשפוד ולא באסכלה אמר ר׳ צדוק מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלה

נגע בחרסו של תנור יקלוף את מקומו נטף מרוטבו על החרס וחזר אליו יטול את מקומו נטף מרוטבו על הסולת יקמוץ את מקומו:

גמרא צלי אש ולא צלי שפוד, לא צלי קדירה, לא צלי אסכלה, לא צלי מתכת ולא צלי כל דבר. גדי נגע(שמות יב) מכות אש יכול מורדת? מפליטה מוגלא ומורסא ת״ל והיתה מחית המכוה, אם מחית המכוה יכול עד שתעשה צלקת? תלמוד לומר מכות אש, הא כיצד? חיתה ולא חיתה. וכן הוא אומר למטן צרבת המכוה היא עד שתקרום כקליפת השום.

וכא דבעי׳ אש דווקא הוא אומר הכין! אמר ר׳ לעזר תמן צלי אש. כי אם צלי אש שנה עליו הכתוב לעכוב. ברם הכא והיתה מכות המכוה מכל מקום. אמר ר׳ שמואל בר אבודמא תמן חוקה תורה מעכב. הכא מאי אית לך

לית לרבן גמליאל צלי אש?! אית ליה, פסח מצרים צלי אש, אין פסח הדורות צלי אש. א״ר יוסי בי רבי בון רבן גמליאל עבד תולדות אש כאש. ורבנין

לא עבדין תולדות אש כאש.

רבן גמליאל חלוק על חכמים ועושה הלכה כיוצא בו?! האיך "עשה" נגד חכמים

אילו אמר לא תאכלו ממנו כי אם צלי אש ולא נאמר נא, הייתי אומר היבהבו מותר, הוי צורך הוא שיאמר נא. או אילו אמר לא תאכלו ממנו נא כי אם צלי אש, ולא אמר ובשל, הייתי אומר בישלו וצלייו יהא מותר, הוי צורך הוא שיאמר ובשל. או אילו אמר אל תאכלו ממנו נא ובשל כי אם צלי אש, ולא אמר מבושל, הייתי אומר שלקו וצלייו יהא מותר. הוי צריך הוא שיאמר נא, וצריך הוא שיאמר בשל, וצריך הוא שיאמר מבושל.

אכל כזית נא מבע"י, אית תניי תני חיב ואית תניי תני פטור. מאן דאמ' חייב אל תאכלו ממנו נא מכל מקום. ומאן דאמר פטור בשעה שהוא בקום אכול צלי הוא בבל תאכל נא בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו בבל תאכל נא. שבר בו עצם מבעוד יום אית תניי תני חייב אית תניי תני פטור מאן דאמר חייב (שמות יא) ועצם לא תשברו בו מכל מקום ומאן דאמר פטור בשעה שאינו בקום אכול צלי, אינו משום ועצם לא תשברו בו. בשעה שהוא בקום אכול צלי, הוא משום ועצם לא תשברו בו.

נגע בחרסו של תנור פסול גוף הוא ונשרף מיד.

נטף מרוטבו על החרס פסול מכשי' היפוך "פסול הגוף" הוא וטעון צורה. נטף מרוטבו על הסלת יקמוץ את מקומו.

חייה בר אחא בשם רבי שמעון בן לקיש הדא דתימא ברותחת סלת רותחת גורס שיבלע הרוטב, ואסור אבל בצוננת שרי.

א"ר לעזר לא אמרה התורה הוא לא יצלה את אחרים, [אלא הוא לא יצלה מחמת אחרים] ע"כ לא נאסר סולת הצוננת

הלכה ג משנה סכו בשמן של תרומה, אם חבורת כהנים יאכלו. אם של ישראל- אם חי ידיחנו, אם צלי יקלו' את החיצון.

סכו בשמן של מעשר שני, לא יעשנו דמים עם בני חבורה, לפי שאין מוכרין מעשר שני בירושלם:

גמרא לא אמר אלא סכו, הא אם טיבלו אסור. תיבלו ל"מ קליפה חד בר נש תיבל תרנגולתא בשמן שריפה. אתא שאיל לרבי ביסנא, אמר ליה אזל שולקה כדיי להסיר השמן

כיני מתניתא: אין פודין מעשר שני בירושלים:

הלכה ד משנה חמשה דברים באין בטומאה

ואין נאכלין בטומאה: העומר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, וזבחי שלמי ציבור, ושעירי ראשי חדשים.

הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה שלא בא מתחילתו אלא לאכילה:

גמרא וכל קרבנות ציבור אינן באין בטומאה?! לא אתא אלא מימר לך אע"פ שהן באין בטומאה אינן נאכלין בטומאה.

בין כמאן דאמר הלחם עיקר בין כמאן דאמר כבשים עיקר. ארבעה אנון! תנייה חש לון נ"א הסיטות ותניתון חמשה.

אית תניי תני כלהום למדין מן הפסח, אית תניי תני כל א' ואחד למד במקומו. מאן דאמר כולהון למידין מן הפסח מה מועדו שנאמר בפסח דוחה את הטומאה אף מועדו שאמר בכולן דוחה את הטומאה. מ"ד כל אחד ואחד למד ממקומו מנין ליה. אתיא כהדא דתני רבי אומר מה ת"ל (ויקרא כד) וידבר משה את מועדי ה'. לפי שלא למדנו אלא על הפסח והתמיד שידחו את השבת שנאמר בהם במועדו שאר כל קרבנות ציבור מניין? ת"ל (במדבר כט) אלה תעשו לה' במועדיכם. לעומר ולקרב עמו ולשתי הלחם ולקרב עמהן לא שמענו, וכשהוא אומר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל קבען חובה שכולם יבואו בטומאה.

וכשם שהן באין בטומאה כך יהוא נאכלין בטומאה? גזירת הכתוב הוא (ויקרא ז) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל. יאמר אף בפסח כן? שנייה היא שלא בא מתחילתו אלא לאכילה:

הלכה ה משנה ניטמא הבשר וחלב קיים, אינו זורק את הדם. ניטמא החלב והבשר קיים, זורק את הדם.

ובמקדשין אינו כן, אלא אע"פ שניטמא הבשר והחלב קיים, זורק את הדם:

גמרא ודלא כר' נתן. דר' נתן אמר יוצאין בזריקה בלא אכילה. מ"ט? (שמות יב) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים. אותו, אע"פ שאין שם אלא פסח אחד, כולהון יוצאין בזריקה אחת. ואיפשר כזית לכל אחד ואחד?!

פשיטא דא מילתה: נטמא הבשר והאימורים קיימים, זורק את הדם על האימורים. נטמאו האימורים והבשר קיים, זורק את הדם על הבשר. נטמא הבשר ואבדו האימורים? מי אמרי' הלין מרצה על אכילות, וכמאן דאיתנהו. וזורק אף לר"י א"ר שמי ההן עומר לא כמו שנטמא הבשר ואבדו האימורין הוא! את אמר קומץ, אוף הכא זורק. אמר רבי תיפתר כרבי ליעזר. דר' ליעזר אמר אע"פ שאין שירים יש קומץ

בטומאת עובדין היך עבידה? שחטו אותו בעלי מומין =כהנים טהורין וזרקו אותו טמאין. א"ר הילא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, הרי לא נגע בו טמא! והבשר כל טהור יאכל בשר, הרי יש כאן טהורים שיאכלוהו! רבי זעירא מאחר שאילו הפסח הבא בטומאה ונאכלת בטומאה, והכא כמי שבא בטומאה פשוט דמותר לאכלו בטו' (כיון ד"בא בטומאה") שזרקו טמאין

ויידא אמר דאמר רבי היך עבידא? מיבעי' ליה נטמא הדם לחודיה בפסח של יחיד, אם הוי "פסח הבא בטו'" וממילא נאכל לטמאים מאחר שאין מתירין לו לזרוק, כמי שבא בטומאה. או מאחר שאילו עבר וזרק הורצה, כמי שלא בא בטומאה?

נישמעינה מן הדא: דא"ר הושעיה (שמות כח) ונשא אהרן את עון הקדשים. עון הקריבים לא עון המקריבים. הפריש בין קריבים ליחיד לקריבים לצבור. הקריבין ליחיד, אם יש לו אומרין לו הבא, ואם לאו אין מתירין לו לזרוק את דמו, עבר וזרק הורצה. המקריבים ליחיד, בין שיש לו בין שאין לו, עבר וזרק לא הורצה.

הקריבין לצבור, אם יש אומרים לו הבא, ואם לאו מתירין לו לזרוק בתחילה. המקריבין לצבור, בין שיש לו [בין שאין לו], עבר וזרק הורצה. טומאה דחוייה בצבור ##

אמר רבי לעזר מתניתא בבא בטומאה משעה ראשונה, אבל אם בא בטהרה ונטמא, אינו נאכל בטומאה:

שחטו בטהרה ונטמא הציבור, יזרק הדם בטהרה, ואל יאכל הבשר בטומאה

רבי לא בשם רבי יוחנן: רבי נתן היא. דרבי נתן אמר יוצאין בזריקה בלא אכילה ולא מיקרי "פהבב"ט" דאין אכילת הצבור מעכבת

[שחטו בטהרה ונטמא הדם, יזרק הדם בטומאה, ואל יאכל הבשר בטומאה.]

רבי ירמיה בשם ר"י: מפני מראית העין. שלא יאמרו ראינו פסח בא בטהרה ונאכל בטומאה. מעתה לא יזרק הדם בטומאה [בסיפא] שלא יהו אומר ראינו פסח שבא בטהרה ונזרק בטומאה! הא סופך מימר דר' נתן היא

מודה רבי נתן בחולה ובזקן. מודה רבי נתן היא בחבורה שנטמא עובד שלהן [ולא נודע עד אחר זריקה] שהן נדחין לפסח השני. מודה רבי נתן בחבורה שנמצאת אף לאחר זריקה יבולת בעור' שהן נדחין לפסח השני.

חמש חבורות שנתערבו עורות פסחיהן ונמצאת יבולת בעורה של אחת מהן, כולהון יצאו לבית

השריפה ופטורין מלעשות פסח שני. מתניתא דר' נתן.

חבורה שנטמאת אחד מהן, וא"י איזהו. הפסח יצא לבית השריפה, ופטורין מלעשות פ"ש. סברי מימר דרבי נתן היא, תיפתר דברי הכל, כמיטמא בספק קבר התהום דומה לזה

נטמא הבשר וכו' אינו זורק את הדם. וכר' נתן זורק את הדם.

רבי יוחנן רבי ישמעאל בשם רבי יהושע כתוב אחד אומר (במדבר יח) אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז וגו' וכתוב אחד אומר (ויקרא יז) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד והקטיר החלב לריח ניחח לה'. עד שיהא שם או בשר לאכילה או אימורין להקטר.

תמן תנינן: נטמאו שיריה, נשרפו שיריה, אבדו שיריה. כמידת רבי אליעזר כשירה וכמידת רבי יהושע פסולה. שלא בכלי שרת, פסולה. רבי ישמעאל מכשיר. הקטיר קמצו פעמים כשירה.

על דעתיה דרבי אליעזר אם אין דם אין בשר, אע"פ שאין בשר יש דם. אם אין קומץ אין שיריים, אע"פ שאין שיריים יש קומץ. על דעתיה דר' יהושע אם אין דם אין בשר, אם אין בשר אין דם. אם אין קומץ אין שיריים, אם אין שיריים אין קומץ.

א"ר יוסה בי רבי בון רב ורבי יוחנן תריהון אמרין: מודה רבי יהושע שאם עבר וזרק את הדם שהורצה:

הלכה ו משנה **ניטמא קהל או רובו, או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהור, יעשו בטומאה.**

ניטמא מיעוט הקהל, הטהורין עושין את הראשון, והטמאין עושין את השני:

גמרא סוגיא מועתקת מהוריות [מאן תנא רוב? ר"מ. דתני ר"מ אומר: היא מחצית כל השבטים. היא מחצית כל שבט ושבט, ובלבד רוב. ר' יודה אומר: אם יש רק חצי כל שבט ושבט, ובלבד בעינן רוב שבטים, אבל שבט אחד שלם, גורר כל השבטים. ר"מ אומר כל השבטים קרויים קהל. ר' יודה אומר כל שבט ושבט קרוי קהל מה נפק מביניהון? ר"ש ור"י גרירה. ר"ש אומר אין שבט אחד גורר כל השבטים, ר' יודה אומר שבט אחד גורר כל השבטים. אתיא דר' יודה כר"ש. כמה דר"ש אמר שבט אחד איקרי קהל, כן ר' יודה אומ' שבט אחד איקרי קהל.

אע"ג דרבי יודה אמר שבט אחד גורר כל השבטים, מודה הוא שתהא הוריה מלשכת הגזית.

א"ר יוסה טעמא דהן תנייה דבעי' הורייה מלשכת הגזית (דברים טז) מן המקום ההוא אשר יבחר ה'. מה טעם דר' יודה (במדבר טו) ונסלח לכל עדת בני ישראל. מה טעמא דר"ש? (שם) כי לכל העם בשגגה. מה מקיים ר"ש טעם דר' יודה? ונסלח לכל עדת בני ישראל פרט לנשים ולקטנים מה מקיים ר' יודה טעם דר"ש כי לכל העם בשגגה פרט לשתחילתה בזדון וסופה בשגגה. בחטאת דעלמא ר' אבון בשם ר' בנימין בר לוי קרייא מסייע למ"ד כל שבט ושבט קרוי קהל. (בראשית לד) גוי וקהל גוים יהיה ממך ואדיין לא נולד בנימין.]

א"ר חייה בר בא כשם שהן חולקין כאן, כך הם חלוקין בטומאה. [בעניין אחר] דתני היה הציבור חציים טהורין וחציין טמאים. הטהורין עושין את הראשון והטמאים השני דברי ר"מ. ר' יהודה אומר הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן. אמרו לו אין הפסח בא חציין אלא או כולם יעשו בטהרה או כולם יעשו בטומאה. מנו אמרו לו? כר' יודה דתנינן תמן מנחות נטמאת אחת מן החלות או אחד מן הסדרים. ר' יהודה אומר שניהם יצאו לבית השריפה שאין קרבן ציבור חלוק. וחכמים אומרים הטמא בטומאתו והטהור יאכל. ר' יוסה בי ר' בון בשם ר' יוחנן מני אמרו לו? חכמים [ע"כ כתוב "אמרו לו"] שהן כשיטת ר' מאיר.

על דעתיה דרבי מאיר, ההן מחצה על מחצה מה את עבד ליה כרובה? כמיעוט? אין תימר כמיעוט, הטהורים אינן עושין את הראשון דבעי' "רוב טהורין" אין תימר כרוב, הטמאין אין עושין את השני. דאין "רוב טמאין עושין שני" אמר רבי יוסה לא אמר "רוב טהורים עושין את הראשון" "ורוב טמאין אינן עושין את השני", לא אמר אלא "רוב טמאין לא ידחו לפסח שני"!!

על דעתיה דרבי יודה דס"ל אין ק"ל חלוק ההן מחצה על מחצה מה את עבד ליה?

רבי בא משם רב מטמאין אחד מן הטהורין בשרץ שמואל אמר משלחין אותו טהור לדרך רחוקה. אתיא כמאן דאמר היחיד מכריע על הטומאה ברם כמ"ד אין היחיד מכריע על הטומאה משלחין שנים. דרב כר"א. כמה דא"ר לעזר היה הציבור מגעי נבילות מגעי שרצים עושים בטומאה... [שאין שם מים לטבול אבל אם יש מים לטבול אינן עושין בטומאה]

א"ר לעזר הבא בטומאת כלי שרת, הבא בטומאת ידים, הבא בטומאת סכינין, הבא בטומאה הוא!

היה ציבור שליש זבין שליש טמאין שליש טהורין. ר' מנא בשם חזקיה זבין וטמאין רבין על הטהורין ועושין בטומאה, וזבין אינן עושין לא הראשון ולא את השני.

א"ר זעירא הזב עשו אותו כמומר בהורייה. כמה דתימר תמן מומר בהורייה אינו לא מעלה ולא מוריד לענין רוב דשגגת הקהל אוף הכא אינו לא מעלה ולא מוריד.

בני חבורה שנטמא אחד מהן ואין ידוע איזהו, צריכין לעשות פסח שני.

ציבור שנטמא אחד מהן, ואין ידוע איזהו, ר' זעיר' אמר יעשו בטומא'. כל הצבור יטמאו את עצמן!

תני ר' הושעיה יעשו בספיקן. אל ייטמאו כולם לא מסתברא דלא לא מסתבר אלא כר' הושעיה.. כהדא דתני ר' הושעיה, שלא לענוש ליחיד כרת. שלא להתיר אסור כרת בשביל יחיד

רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש להורייה הילכו אחר ישיבת ארץ ישראל. לטומאה הילכו אחר רוב נכנסין לעזרה. מה בכל כת וכת משערין או אין משערין אלא כת הראשונה בלבד? אמר רבי יוסה ברבי בון עד שהן מבחוץ הן משערין עצמן. רוב של כל ישראל

א"ר יהושע בן לוי להורייה הילכו מלבוא חמת עד נחל מצרים. רבי תנחומא בשם ר' חונה טעמא דר' יהושע בן לוי (מלכים א ח) ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו וגו':

הלכה ז משנה **הפסח שנזרק דמו ואח"כ נודע שהוא** הדס **טמא הציץ מרצה. נטמא טומאת הגוף, אין הציץ מרצה.**

מפני שאמרו נזיר ועושה פסח הציץ מרצה על טומאת הדם ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף

נטמא טומאת התהום, הציץ מרצה:

גמרא מתניתא בשנטמא משירד לאוירו של כלי. אבל אם נטמא עד שהוא מלמעלן, נעשה כמקבל מים.

מניין לספק קבר התהום? רבי יעקב בר אחא בשם רבנין (במדבר ט) או בדרך רחקה לכם מה לכם בגלוי אף כל דבר שהוא בגלוי יצא קבר התהום שאינו בגלוי. עד כדון עושי פסח, נזיר מניין? רבי יוחנן בשם ר' (במדבר ו) וכי ימות מת עליו. מה עליו שהוא בגלוי, אף כל דבר שהוא בגלוי. יצא קבר התהום שאינו בגלוי.

ציבור שנטמא בספק התהום לשויה כפסח הבא בטהרה, ואסור לאכול הבשר כדמסיק מהו שירצה עליו את הציץ?

קל וחומר, מה אם היחיד שהורעת כוחו בטומאה ידועה, ייפיתה כוחו בספק קבר התהום. ציבור שייפיתה כוחו בטומאה ידועה, אינו דין שייפיתה כוחו בספק קבר התהום.

קל שאת מיקל ביחיד, את מחמיר בציבור. קל שאתה מיקל ביחיד, שאם נטמא טומאת התהום לפני זריקה, ונתוודע לו לאחר זריקה, יעשה כמי שנטמא לאחר זריקה, בשביל שלא ידחה לפסח שני. את מחמיר עליו בצבור, שאם נתוודע להן לאחר זריקה, ייעשה כמו שנטמאו לאחר זריקה, בשביל שלא יאכל הבשר.

קל שאת מיקל בנזיר טהור שאם נטמא לפני זריקה, ונתוודע לו לאחר זריקה, יעשה כמי שנטמא לאחר זריקה אלמא בתר "ידיעה" אזלינן שלא יביא קרבן טומאה. את מחמיר בנזיר טמא, שאם נטמא לפני זריקה, ונתוודע לו לאחר זריקה, יעשה כמו שנטמא וחזר ונטמא, מביא קרבן טומאה על כל אחד ואחד. כהדא דתנא נטמא וחזר ונטמא, מביא קרבן טומאה על כל אחד ואחד.

עובד של פסח כהן שזרק דם הפסח ונודע שהיה טמא טו' התהום מהו שירצה עליו את הציץ. קל וחומר ומה אם הבעלים שהורעתה כוחן בזקן ובחולה, ייפיתה כוחן בספק קבר התהום. עובד שייפיתה כוחו בזקן ובחולה, אינו דין שתייפה כוחו בספק קבר התהום

לא אם אמרת בבעלים שייפיתה כוחן בשאר כל הטמאות שבשנה טמא מגלח קרבנותיו תאמר בעובד שהורעתה כוחו בשאר כל הטמאים שבשנה. הואיל והורעת כוחו בשאר כל הטמאות של כל השנה, תורע כוחו בטמא מת בפסח. מיי כדון? ר' נחמן בשם ר' מנא לכם בין לו בין לעובד שלו. עד כדון עושי פסח, נזיר מניין? ר' יוסה בשם רב חסדא: הוינן סברין מימר עליו לא על העובד שלו. מן מה דתני היא נזיר היא עושה פסח, הדא אמרה מה דנפל לדין נפל לדין. והורלה גם כשהעובד טמא (תהום)

איזהו קבר תהום? המת שנקבר בקש ובתבן ובעפר ובצרורות. אבל אם נקבר במים ובאפילה ובנקיקי הסלעים, אינו עושה קבר התהום. כללו של דבר כל שאת יכול ל"פנותו", עושה קבר תהום. וכל שאין את יכול לפנותו אינו עושה קבר התהום. וקש ותבן את יכול לפנותו

מתניתא דתנן שבין ג' חצירות מערבין שניים דלא כרבי יוסי. דרבי יוסי אמר תבן וביטלו בטל. רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא דברי הכל היא. מה דאמר רבי יוסי בשבלל בעפר. דווקא בכה"ג מהני "ביטול"

יש תבן שהוא כעפר. ויש עפר שהוא כתבן. תבן שאין את עתיד לפנותו, הרי הוא כעפר. עפר

שאת עתיד לפנותו, הרי הוא כתבן. דבית ר' ינאי אמרי חופהו מחצלות בטל. איתא חמי! מילאה מחצלות לא בטל, חיפהו מחצלות בטל!! מילהו חריות צריכה.

ר' זריקן רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש אפילו רק.??

איזהו קבר התהום? כל שאין אדם זוכרו. וחש לומר שמא אחד בסוף העולם יודע בחזקת החי כחי? "חזקה שיש מי שיודע ממנו"! תיפתר שמצאו קמצוץ. בוודאי נפלה עליו מפולת

תני: אין לך עושה קבר תהום אלא המת בלבד. הא נבלה לא?! ק"ו! מה אם המת שהוא מטמא באוהל, עושה קבר תהום, נבלה שאינה מטמאה באוהל, אינו דין שתעשה קבר תהום! לאי זה דבר נאמר אין לך דבר עושה קבר תהום אלא המת בלבד? להוציא משכב ומושב. =זב שסותר למפרע [עיין בבלי]

תמן תנינן כל הזבחים שקיבל דמן זר אונן וטבול יום מחוסר בגדים מחוסר כיפורים ושלא רחוץ ידים ורגלים ערל טמא יושב עומד על גבי כלים על גבי בהמה על גבי חבירו, פסל. דרומאי אמרו בטמא טומאת זיבה וטומאת צרעת אנן קיימין, אבל בטמא מת אינו מחלל. בשוס קרבן (אף יחיד) מאחר שהותר מכלל טומאה לרבים בפסח.

מתיב ר"ש בן לקיש לדרומאיי מה אם הבעלים שייפית' כוחן בשאר כל הטמאות שבשנה, טמא משלא קרבנותיו הורעתה כוחן בטמא מת בפסח. עובד, שהורעתה כוחו בשאר טמאות של כל השנה, אינו דין שתורע כוחו בטמא מת בפסח! וק"ו לטמא מת בשלמים! ועוד ששנה ר' הציץ מרצה על טומאת הדם אין הציץ מרצה על טומאת הגוף. אין תימר בטמא טומאת זיבה וטומאת צרעת אנן קיימין, לית יכיל דתנינן נטמא טומאת תהום הציץ מרצה! וזה שייך רק במת! מה עבדין לה דרומאיי? פתרין לה בבעלים. דווקא בבעלים אין הציץ מרצה

על דעתיה דרשב"ל לא שנייא היא בעלים היא עובדין. תרוויהו אין מרצה בטו' וודאית

א"ר ירמיה הרי זה ק"ו שיש עליו תשובה דאינון יכלין מימר ליה: לא אם אמרת בבעלים שהורעתה כוחן בזקן ובחולה, תאמר בעובד שייפיתה כוחו בזקן ובחולה. וכל ק"ו שיש עליו תשובה בטל קל וחמר.

אמר רבי חנניה הרי זה ק"ו שיש עליו תשובה דאינון יכלין מימר ליה לא אם אמרת בבעלים שמילת זכריו ועבדיו מעכבין אותו תאמר בעובד שאין מילת זכריו ועבדיו מעכבין אותו. וכל ק"ו

שיש עליו תשובה בטל ק"ו.

רבי יצחק בר גופתא בעיא קומי רבי מנא, מקשה על דרומאי אילו יחיד בפסח למד מן הציבור בפסח. עובד בשאר ימות השנה למד מן הציבור בפסח!! [אין למידין יחיד מרבים

ר' אמי בעי, ההן טמא דתנן בזבחים מה את עבד ליה זקני דרום בטמא טומאת זיבה וטומאת צרעת? והתנינן "מחוסרי כפרה" אם משטבל הוא מחלל לא כל שכן עד שלא טבל! ההן טבול יום מה את עביד ליה? בטבול יום מן המת? איתא חמי טמא מת אינו מחלל לא כל שכן טבול יום מן המת! אלא טבול יום מן השרץ? איתא חמי טבול יום מן המת אינו מחלל, לא כל שכן טבול יום מן השרץ!

אמר רבי שמואל רב יודן מגעי זבין. "טמא" שנזכר במשנה=מגע זב

רבנן דקיסרין פתרין אליבא דרומאי כולה בזב. טבול יום- שראה אחת, טמא-שראה שתים. מחוסר כיפורים- שראה שלש.

על דעתין דרומאיי מגע זב, כזב? נישמעינה מן הדא: דאמר רבי אליעזר בשם ר' הושעיה (שמות כח) ונשא אהרן את עון הקדשים עון הקריבים לא עון המקריבין. מהו עון הקריבין? [...דאמרינן בעלמא דאיירי רק בטומאת מת.] דם זב?!! לא, מגע זב! פשיטא דאיירי במגע זב ודכוותה עון המקריבין מגע זב. הדא אמרה היה הציבור מגעי זבין ומגעי זבות אינן עושין בטומאה: דמגע זב כזב!

הלכה ח משנה נטמא שלם או רובו, שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה

נטמא מיעוטו, והנותר, שורפין אותו בחצרותיהן או על גגותיהן מעצי עצמן.

הציקנים שורפין אותו לפני הבירה, בשביל ליהנות מעצי המערכה:

גמרא ר' חמא בר עוקבה בשם ר' יוסי בן חנינה כדי לפרסמו שורפין לפני הבירה להודיע שקילקל בו.

אמר הריני שורפו לפני הבירה מעצי עצמו, אין שומעין לו. לא צורכה דלא, אמר הריני שורפו על גגי מעצי עצמי? כל שכן אין שומעין לו! דרוצין לביישו

רבי ירמיה בשם רבי הילא להודיע לבא אחריו שהוא צוייקן. ידעו הכל שהוא צייקן "ואינו מביא עצים מביתו"—ע"כ "אסרו" לאחרים לשרוף לפני הבירה מעצי עצמו תדע לך בכל אתר לא צווח ליה צוייקן וכא את צווח ליה צוייקן.

קל הקילו באכסניי. מי שיצא חוץ לירושלים ונזכר שיש בידו בשר קודש, שורפו מעלי מערכה (לעיל פרק ג)

אמר ר׳ יוחנן מגדל היה עומד בהר הבית והיה קרוי בירה רבי שמעון בן לקיש אמר כל הר הבית קרוי בירה (דברי הימים א כט) ולעשות הכל ולבנות הבירה אשר הכינותי:

הלכה ט משנה **הפסח שיצא או שנטמא ישרף מיד נטמאו הבעלים או שמתו תעובר צורתו ויצא לבית השריפה ר״י בן ברוקה אומר אף ישרף מיד שאין לו אוכלין:**

גמרא תני רבי חייה: פגול פסול גוף הוא, ונשרף מיד. נטמאו בעלים או שמתו פסול מכשיר, טעון צורה.

א״ר יוסה מתניתא אמרה כן: פסח שיצא או שנטמא [פסול גוף הוא ו]נשרף מיד. נטמאו הבעלים או שמתו [פסול מכשיר הוא] וטעון צורה.

רבי חמא בר עוקבה בשם ר׳ יוסה בר חנינה רבי נחמיה ר׳ יוחנן ברוקה שניהם אמרו דבר אחד. דתני אמרו לו לר׳ נחמיה וכי מפני אנינה נשרף?! והא לא נשרף אלא מפני הטומאה שאילו מפני אנינה נשרף היה לשלשתן לישרף! דבר אחר והלא פינחס היה עמהן. דבר אחר והלא מותר לאוכלו מבערב.

על דעתיה דרבי נחמיה שלשתן ישרוף? סבר רבי נחמיה שלשתן נשרפו. היה לו לפינחס לוכל? ואדיין לא נתמנה כהן גדול. והיה לו לאהרן לוכל מבערב? סבר רבי נחמיה אנינה לילה תורה.

א״ר ירמיה אוף ר״י הגלילי דכוותהון כר״ן וריב״ב דפסול שאינו בגוף, נמי יישרף מיד תנינן תמן חטאת שקיבל דמה בשני כוסות יצא אחד מהן לחוץ הפנימי כשר. נכנס אחד מהן לפנים, ר״י הגלילי מכשיר בחיצון. וחכמים פוסלין. אמר ר״י הגלילי: ומה אם במקום שמחשבה פוסלת בחוץ לא עשה בה המשואר כיוצא, מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים, אינו דין שלא נעשה המשואר כנכנס!! נכנס לכפר, אע״פ שלא כפר, פסול. דברי ר״א. ר׳ שמעון אומר: עד שיכפר. ר׳ יודה אומר: אם הכנים בשוגג, כשר. כל הדמים פסולין שנתנו ע״ג המזבח לא הורצה הציץ אלא טמא שהציץ מרצה על טמא ואינו מרצה על היוצא.

א״ר לעזר תדע לך שהוא פסול מכשיר כר״י הגלילי שהרי חבירו מבחוץ והוא כשר! תדע לך שהוא פסול גוף כרבנן שהרי הוא במחיצתו והוא פסול. כ

לרבנן מיקרי פסול הגוף, ולריה״ג פסול מכשיר [דהא נפסל רק הפנים] ואלמא פסול מכשיר לריה״ג יישרף מיד [דהא כתיב בתורה באש תשרף=מיד]

רבנן דרשין מפני שלא נכנס מקצת דמה לפנים (ויקרא י) אכול תאכלו אתה. הא אם נכנס מקצת דמה לפנים יפה עשיתם ששרפתם ר״י הגלילי דרש מפני שלא נכנס כל דמה לפנים אכל תאכלו אתה הא אם נכנס כל דמה לפנים יפה עשיתם ששרפתם.

מה טעמא דרבנן? (ויקרא ו) וכל חטאת אשר יובא מדמה אפילו מקצת דמה מה טעמא דר״י הגלילי (ויקרא י) הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה. כהדא דתני ר״י הגלילי אומר אין כל העניין הזה וכל חטאת וכו׳

מדבר אלא בפרים הנשרפין ובשעירים הנשרפים ליתן עליהן לא תעשה על אכילתן וללמד שפסוליהן נשרפין בבית הבירה. אמרו לו מניין לחטאת שאם נכנס מדמה לפנים תהא פסולה לא מן הדין קרייא הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה הא אינו אומר מדמה אלא כל דמה. תשובה לר׳ עקיבה שהיה אומר מדמה לא כל דמה:

הלכה י משנה העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר ואם חל ששה עשר להיות בשבת ישרפו בשבעה עשר שאינן דוחין לא את השבת ולא את יום טוב:

גמרא עצם שאין עליו בשר. ר׳ יוחנן אמר אסור לשוברו. ר״ש בן לקיש אמר מותר לשוברו. מפני שאין בו שום קדושה

מתיב ר׳ יוחנן לר׳ שמעון בן לקיש: והא תנינן העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר. ויקוץ!! כי ישתמש בהם לכלים [דהא אין בו קדושה] ומתרץ... מפני המוח שבקולית =הב״ע בעצם שי״ל מח

[לכו״ע מקשי] ויחלוץ את המוח מן העצם, ויהנה מן העצם! סברין מימר אין חולצין את הפסול יש איסור שבירה אף על פסול אמר ר״א ואפילו תימר חולצין, פתר לה כר׳ יעקב דר׳ יעקב אמר הבא בכושר משעה ראשונה ונטמא, אסור בשבירת העצם.

שמואל אמר נמנין על מוח שבראש ואין נמנין על מוח שבקולית. נימנין על מוח שבראש- שהוא יכול להוציאו דרך האוזן. ואין נמנין על מוח שבקולית- שאין יכול להוציאו אלא דרך שבירה.

ר׳ יוחנן אמר נימנין על מוח שבקולית. מותר להוציאו דרך שריפה ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ יוחנן אין נמנין על מוח שבקולית, ואם נמנה נמנה.

על דעתיה דר׳ יוחנן ישרף וימנה? מפני אבדן קדשים.

ר׳ אימי בשם ר׳ לעזר מה טעם אמרו העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר? שהשורף

יש בו משום שבות. אית דבעי מימר (שמות יב) ולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרופו אחר שני בקרי' אחר בוקרו של ארבעה עשר ואחר בוקרו של חמשה עשר. וכתיב (ויקרא ז) והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף

מהו להצית את האור במדורת חמץ לשרוף חמץ ביו"ט מאן דיליף מן הנותר אסור שריפת חמץ יליף משריפת נותר— והתם אין שורפין קדשים ביו"ט מאן דלא יליף מן הנותר מותר.

סייך לשבת פ"ב אמר רבי בון בר חייה ירדו לה כשיטת רבי ישמעאל כמה דרבי ישמעאל אמר תמן תינוק שעבר זמנו נימול בין ביום ובין בלילה והכא עיבר זמנו נשרף בין ביום ובין בלילה:

הלכה יא משנה כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך וראשי כנפים והסחוסין אין נמנין על גדי רך מה שיכולין לאכול בשור הגדול (כגון ראשי כנפיים.. שאפשר באכילה ע"י שליקה) **השובר את העצם בפסח טהור הרי זה לוקה ארבעים אבל המותיר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה את הארבעי':**

גמרא גידים הרכים ר' יוחנן אמר נמנין עליהן ר"ש בן לקיש אמר אין נמנין עליהן. רבי יעקב ר' אחא בשם ר' זעירה מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן מחלפה שיטתיה דר"ש בן לקיש.

דאיתפלגון דתנינן תמן אלו שעורותיהן כבשרן עור האדם ועור חזיר של יישוב ר' יוסי אומר אף עור של חזיר הבר. עור חטרת גמל הרכה עור הראש של עגל הרך עור בית הפרסות עור בית הבושת ועור השליל ועור שתחת האליה ועור האנקה והכח והלטאה והחומט. ר' יהודה אומר הלטאה כחולדה וכולן שעיבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין חוץ מעור האדם. ר' יוחנן בן נורי אומר שמנה שרצים יש להן עורות עורותיהן לאו כבשרן

א"ר יוחנן לא שנו אלא לאיסור ולטומאה אבל ללקות עור הוא ואין לוקין עליו משום נבלה. ר"ש בן לקיש אמר משנה שלימה שנה רבי בין לאיסור בין ללקות בין לטומאה.

מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן הכא הוא עבד ליה בשר, ותמן לא עבד ליה בשר! אמר רבי יודה בר פזי שנייא היא תמן שהוא עור ועור סופו להקשו'.

כל שכן מחלפה שיטתיה דר"ש בן לקיש, מה אין תמן שסופו להקשות הוא עבד ליה בשר, כאן שאין סופו להקשות לא כל שכן!! א"ר אבין טעמא דר"ש בן לקיש ואכלו את הבשר לא גידים. רבנן דקיסרין א"ר חייה ר' איסי חד מיחלף מהפך דברי ריו"ח ור"ל וחד כהדין תניי. מאן דמחלף, לית ליה כילין קישוי'. לדידיה, לא קשה הנך קושיות

וכמה ישבור? ר' יוסי ור' זעירא בשם ר' יוחנן עד כדי שתהא היד מחגרת. ר' יונה א"ר זעירא ור' בא תריהון בשם רבי יוחנן חד אמר כדי שתהא היד מחגרת וחורנה אמר אפילו צפורן. מ"ד יד כל שכן צפורן דפגימת יד וודאי גדול מפגימת צפורן מ"ד צפורן אבל יד לא.

ר' יוחנן ור"ש בן לקיש תריהון אמרי לעולם אינו חייב מלקות עד שישבור עצם שיש עליו בשר וממקום בשר. ר' יעקב בר אחא אמר, שמעון בר אבא בעי, מעתה לעולם אינו חייב עד שיטול אבן וירסס!! והתנינן חותך עד שמגיע לעצם וכו' אלמא אסור לחתוך להדיא! ויחלוץ בשר מן העצם ויקוץ! שלא לפקע תחת הבשר

עצם לחייב על כל עצם ועצם. הדא דתימר בהתרייה אחת אבל בשתי התריות שכן אפילו עצם אחד ושברו וחזר ושברו חייב שתים.

ר' ירמיה בעי, לית הדא פליגא על ר' שמעון בן לקיש. דר' שמעון ב"ל אמר נעי"ל עצם שאין עליו בשר מותר לשוברו. לא אמר אלא שלא ילקה, הא לאסור אסור!!

אבל המותיר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים.

רבי אבון בשם ר"א מתניתא כשבא בטומאה משעה ראשונה אבל אם בא בטהרה ונטמא, כבא בטהרה ולוקין על שבירתו.

הלכה יב משנה אבר שיצא מקצתו, חותך עד שמגיע לעצם, וקולף עד שמגיע לפרק, וחותך.

ובמוקדשין, קוצץ בקופיץ. שאין בהן שבירת העצם

מן האגף ולפנים כלפנים. ומן האגף לחוץ כלחוץ. החלונות ועובי החומה כלפנים:

גמרא ר' סימון ר' יהושע בן לוי בשם בר פדייה הפיגול והנותר מצטרפין לטמא את הידים עד כדי עונשן בכזית

מהו שיפסלו בתרומה? ק"ו אם מטמאין את הידים לפסול בתרומה הן עצמן לא כ"ש.

ההן יוצא מה את עבד ליה מטמא את הידים או אינו מטמא את הידים? אין תימר ההן יוצא מטמא את הידים כ יוצא דמי לפגול פיגול ונותר אינן פוסלין בתרומה עכ"ל אין תימר =ואם תרצה לומר פיגול ונותר פוסלין בתרומה, ההן יוצא לא גזרו עליו כלום. דלא כן יטמא צד החיצון וצד הפנימי. איך "חותך", הרי צד החיצון=יוצא, מטמא צד הפנימי א"ר אבין מאן אית ליה

דבר טמא מחמת עצמו לא רבי מאיר?! רק ר״מ ס״ל ״מגע בית הסתרים מטמא״!(לר״מ, בגד גע״ג שחתכו מבגד-מדרס, טמא מגע מדרס) לא כן אמר רבי יוחנן כל הדברים טהורין ברובן כיון שחיתך רובן לאו כפרוש הוא. אף לרבנן יש לטמאות בשר הפנימי, כשפירש רוב החיצון שוב ל״ה בית״ס ומטמא הפנימי יהא כמגיעו בו ויהא פסול. א״ר חנניה במחתך כל שהוא ומשליך. ואין נוגע בשעת פרישה

ר׳ בא בשם רב יהודה לא קידשו תחת האגוף שבירושלם. ר׳ ירמיה בשם רב שמואל בר רב יצחק כדי שיהו מצורעין מגינין תחתיהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ודכוותה לא קידשו תחת האגוף של הר הבית כדי שיהו זבין מגינין תחתיהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. מצורע אין לו איכן להגן, זב יש לו איכן להגן בכל ירושלם.

רבי יוחנן בר מדייא בשם רבי פינחס מן מה דאנן חמיי רבנן שלחין סנדליהון תחת האגוף של הר הבית הדא אמר שלא קידשו תחת האגוף של הר הבית.

רב שאול לרבי חיי רבה גגות ירושלם מה הן א״ל מן מה דמתלין מתלא פיסחא כזיתא והלילה מתבר אגרייא הדא אמרה גגות ירושלם קודש. ר׳ ירמיה ר׳ מיישא רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב גגות ירושלם חול. והא תנינן מן האגוף ולפנים כלפנים מן האגוף ולחוץ כלחוץ! פתר לה בגג מבוצר לאויר חצר הא מתניתא. והא תנינן החלונות ועובי החומה כלפנים! עוד היא בגג מבוצר לאויר חצר היא מתניתא. ואתיא כההיא דאמר רבי אחא בשם רבי חיננ׳ (איכה ב) ויאבל חיל וחומה. שורא ובר שורא. חומה קטן סביב לחומה גדול (והיא היתה שווה לקרקע)

אם עובי החומה קידשו כל שכן חלון א״ר אחא בחלון שעל גבי האגוף נצרכה אף ע״ג דתימר לא קידשו תחת האגוף של ירושלם חלון שע״ג האגוף קודש.

תני בשם ר׳ יהודה מחילות שתחת ההיכל חול וגגות ההיכל קודש ר׳ אימי בשם ר״ש בן לקיש מתניתא אמרה כן מדורה היתה שם ובית כסא של כבוד וזה היה כבודו מצאו נעול יודע שיש שם אדם פתוח ידוע שאין שם אדם. א״ר יוסה וכי צואה טומאה והלא אינה אלא נקיות.

ויידא אמר דא: יוצא והולך לו במסיב׳ ההולכת תחת הבירה ונרות דולקין מיכן ומיכן עד שהוא מגיע לבית הטבילה. אם קודש הוא ילך לו בקצרה!

הלכה יג משנה שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד אלו הופכין

פניהן אילך ואוכלין, ואלו הופכין פניהן אילך ואוכלין, שלא יצא אדם לאכול בשני מקומות **והמיחם באמצע. וכשהשמש עומד למזוג, קופץ את פיו ומחזיר את פניו,** להראות לבני חבורתו, שאינו אוכל מבני חבורה האחרת **עד שמגיע אצל חבורתו ואוכל.**

והכלה הופכת את פניה ואוכלת:

גמרא כתיב (שמות יב) לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה אין לי אלא חוץ לבית, חוץ לחבורה מניין? ת״ל לא תוציא חוצה. א״ר יודה מיכן שאם הוציא חוץ לחבורה, שהוא מתחייב.

א״ר מנא אמר קרייא לא תוציא חוצה, ונן אמרין אם חוץ לחבורה שהוא מתחייב, לא כ״ש חוץ לבית!

רבי אימי בעי, הוציא מחבורה לחבורה בשני בתים חייב שתים. משום לא תוציא מן הבית, ומשום לא תוציא חוצה. כ לעבור עליו בב׳

נמנו על הפסח וכבר התחילו לאכול, הוציא אחד כזית, חייב. שנים שלשה פטורין. מפני שבני חבורתן ראוין להמשך אצלן,״ כ כולם ראויין לבא אצל השניים ויגמרו שם האכילה, ושוב לא מיקרי ״הוצאה חוץ לחבורה אלא שהן עוברין בעשה. לת״ק האוסר לחבורה להתחיל אכילה במקום א, ולסיימו במקום ב וכרבי שמעון אפילו בעשה אינן עוברין. שמתיר

לכתחילה מש״כ לעיל. ואוסר לחלק את בשר הפסח לשני חבורות.

דתני: (שם) על הבתים אשר יאכלו אותו בהם מלמד שהפסח נאכל בשני מקומות. יכול אף אוכליו יהו אוכלין אותו בשני מקומות? תלמוד לומר (שם) בבית אחד יאכל. הא כיצד פסח נאכל בשני מקומות. קרבן אחד מתחלק לשני חבורות ואין אוכליו ראובן אינו אוכל בב׳ מקומות אוכלין אותו בשני מקומות.

רבי שמעון אומר: אף אוכליו אוכלין אותו בשני מקומות. מה מקיים רבי שמעון בבית אחד יאכל? שלא תהא חבורה מקצתה אוכלת בפנים ומקצתה אוכלת בחוץ. =שלא יתחלק הפסח לשתי חבורות

##יחיד שהוציא כזית חוץ לחבורה,

לר״ש מפני שבני חבורתו ראויים לימשך אצלו, נפטר מלא תעשה##

שניים ושלשה פטורין... רבי חייה בר בא בעי, למה לי כרבי שמעון אפילו כרבנן אין כאן ל״ת דהוצאה מפני שבני חבורתן ראויין לימשך אצלן. יפטרו מלא תעשה, אפילו בעשה לא יהו!! שמא דווקא כשיחיד הלך למקום אחר וגומר אכילתו שם, הוא דאיכא עשה

שמש שאכל כזית והוא בצד התנור אם היה פיקח ממלא את כריסו ממנו. אם רצו לחלוק לו כבוד, באין ואוכלין עמו בצד התנור, ואם לאו נותנין לו

חלקו ואוכל במקומו. תמן אמר דלא כרבי שמעון היא. לדידיה אסור לחלוק הקרבן לב חבורות ולא שמיעין דאמר רבי הילא רבי איסי רבי אליעזר בשם רבי הושעיה: הכל מודין בתחילה תחילת אכילתן יכולים לחלוק לב' חבורות שהן חולקין. בסוף כבר התחילו לאכול יחד, אסורים לחלוק שאינן חולקין, מה פליגין? בשהיו יושבין ואוכלין, ופקעה עליהן הקורה, ר' שמעון אומר עוקרין הן חלקן ואוכלין במקום אחר. ורבנן אמרין אינן עוקרין את חלקן ואוכלין במקום אחר.דאסור לחבורה לסעת ממקום למקום

ר' חייא בר בא א"ר יוסי בן חנינה בעי, מעתה המוציא אינו חייב עד שעה שיאכל? אתא ר' שמואל ר' אבהו בשם ר' יוחנן המוציא אינו חייב עד שעה שיאכל. א"ר זעירא ותניי תמן: יחיד שהוציא כזית חוץ לחבורה, חייב. ולא פסל עצמו מפני חבורתו. הדא אמרה אפילו לא אכל, אין תימר אכל, למה לא פסל עצמו מבני חבורתו? ליפסל וליפסל! א"ר יוסה כיון שהוציאו פסלו, אפילו אכל דבר פסול אכל! להכי לא פסל עצמו!

ויידא אמר דא: [יש שובר אחר שובר], אין מוציא אחר מוציא.

או הדא אמרה כיון שהוציאו פסלו. וע"כ פטור "מוציא אחר מוציא" או הדא אמרה המוציא אינו חייב עד שעה שיאכל. וכיון שאכלו שוב א"א להוציאו!

פשיטא דא מילתא: התחילו אלו, ונטמאו אלו שלא התחילו זכו טהורין שהתחילו בחלקן של טמאין. שלא התחילו ולא עוד אלא אפילו התחילו אלו, ונטמאו הן, זכו טהורין שלא התחילו בחלקן של טמאין. אבל התחילו אלו ואלו, ונטמא אחד מהן, מהחבורות לא זכו טהורין בחלקן של טמאין!

##יחיד מפשיט ידו בכל הבית ואין חבורה מפשטת ידה בכל הבית. =יחיד יכול להסתובב בכל הבית, אבל חבורה אל יסתובבו אנה ואנה

והא תנינן שתי חבורות וכו'! ומתרץ לא אמר אלא שתים הא אחת לא חבורה אחת אסור קלתס לאכול בהיפוך פניס

והא תנינן המיחם באמצע! נאסור לשמשים לעמוד וליטול ממיחם א' דלא ניכר לאיזה חבורה שייך השמש

מקום שהשמש מוכיח עליו שם הוא חבורתו. כיון שמקום מושבו חסר, רואין הכל שייך לחבורה זו

והא תנינן הכלה הופכת פניה ואוכלת! אמר ר' חייה בר בא מפני הבושה: התירו##

פרק ח

הלכה א משנה האשה בזמן שהיא בבית בעלה, שחט עליה אביה, שחט עליה בעלה, תאכל משל בעלה

הלכה רגל הראשון לעשות בבית אביה, שחט עליה אביה, שחט עליה בעלה, תאכל ממקום שהיא רוצה

יתום ששחטו עליו אפיטרופין יאכל ממקום שהוא רוצה

עבד של שני שותפין לא יאכל משל שניהם

חציו עבד וחציו בן חורין לא יאכל משל רבו:

גמרא סוגיא מועתקת ממסכת סוטה בעלה מהו שיפריש עליה חוץ מדעתה?

א"ר יוחנן ארבעה מחוסרי כפרה מפרישין עליהן חוץ מדעתן ואלו הן: זב וזבה ויולדת ומצורע. שכן אדם מפריש על בנו הקטן והוא נתון בעריסה. דכתיב "זאת תורת הזב" בין גדול בין קטן, וה"ן מפריש על גדול שלא מדעתו

ניחא זב וזבה ומצורע, ויולדת. ויש קטנה יולדת?! לא כן אמר רבי רדיפה ר' יונה בשם רב חונה עיברה וילדה עד שלא הביאה שתי שערות, היא ובנה מתים. משהביאה שתי שערות, היא ובנה חיים. עיברה עד שלא הביאה שתי שערות, וילדה משהביאה שתי שערו', היא חיה ובנה מת. מיי כדון? שכן אדם מפריש על בתו חרשת. מכיון שהשיאה לא כבר יצאת מרשות אביה?! אלא שכן אדם מפריש על אשתו חרשת דאסור לה לאכול בקדשים עד שתביא כפרה—וכתיב ושמחת אתה וביתך, ע"כ מפריש שלא מ

וכאן, סוטה קטנה אין את יכול דאמר רבי זעירה ר' יוסה בשם רבי יוחנן קטנה שזינתה אין לה רצון ליאסר על בעלה. וחרשת אין את יכול דכתיב (במדבר ה) דאשה אמן אמן. וא"כ לא מלינו בסוטה שמפריש שלא מדעתה...

אמר רבי אבין שנייא היא דכתיב (דברים יד) ושמחת אתה וביתך, והוא מעוכב מלשמוח עמה שהרי אסור לבא עליה , מפריש עליה חוץ מדעתה.

ר' ירמיה בשם רבי יוחנן: אדם קובע =מתייב את עצמו על חבירו קרבן נזיר שלא מדעתו, אבל אינו מפרישו אלא מדעתו. רבי זעירא בשם ר' יוחנן אדם קובע על חבירו חטאת חלב שלא מדעתו, אבל אינו מפרישו אלא מדעתו.

ר' זעירא בשם ר"א: אדם שוחט פסחו של חבירו שלא מדעתו, אבל אינו מפרישו אלא מדעתו.

אמר ר"א מתניתא אמרה כן: דשוחט שלא מדעתו האשה בזמן שהיא בבית בעלה, שחט עליה אביה שחט עליה בעלה, תאכל משל בעלה.

מה נן קיימין? באיזה אופן אסורה לאכול מאביה [וה"ה דא"י להפריש שלא מדעת חבירו] אם בממחין , סתם אשה ממחה לומר אצל בעלי אני רוצה. אם כשאינן ממחין?

מתניתא בממחין. אתא ר' ירמיה בשם ר' יוחנן מתניתא בממחין

לית הדא ="מתניתא בממחין" הא סתמא מפריש שלא מדעת האשה פליגא על דר' יוחנן. דריו"ח אמר אבל אינו מפרישו שלא מדעתו. שנייא היא פסח שנייה היא חטאת. פסח לכשתגדיל, ראוי הוא להתכפר בו! חטאת לכשתגדיל אינו ראוי להתכפר בה ע"כ יש להחמיר בחטאת יותר מבפסח לעניין הפרשה שלא מדעת

הלכה רגל הראשון..תאכל משל בעלה אמר ר' יוחנן ברגל רדופין שנו. אי זהו רגל רדופין? אמר רבי יוסה בי רבי בון זה רגל ראשון שאביה רודפה לבית בעלה. וע"כ אפילו הלכה לעשות אצל אביה... לא מהני

לא הלכה רגל הראשון. רגל השני מהו שיעשה רגל רדופין? לעולם יש לה רגל רדופין? אלמנה מהו שיהא לה רגל רדופין?

נישמעינה מן הדא: הלכה רגל הראשון לעשות בבית אביה. או הדא אמרה לעולם יש לה רגל רדופין, או הדא אמרה אלמנה יש לה רגל רדופין.

?? מאי לאוו לרבות הני גווני?

א"ר יוסה בי רבי בון תיפתר שיש לה בנים ואין לה בעל, וסתם האשה ממחה לומר אצל בני אני רוצה שמא דווקא האי גוונא איתרבי אכילתה אצל בניה #

אמר רבי לעזר פסחן של נשים רשות, ודוחין עליו את השבת. ר' יעקב בר אחא בשם רבי אלעזר פסחן של נשים של עבדים חובה, כל שכן דוחין עליו את השבת.

מצתן מה היא?

ר' לעזר אמר חובה

רבי זעירא אמר רשות. רבי הילא אמר דברי הכל חובה. אפי' למ"ד "פסחן רשות"

מתניתא מסייעא לדין, ומתניתא מסייעא לדין.

מתניתא מסייעא לר' זעירא: חזרת מצה ופסח לילה הראשון חובה ושאר כל הימים רשות מי שפטור מפסח, פטור ממצה

מתניתא מסייעא לר' הילא: (דברים טז) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל מצות לחם עני. את שהוא בבל תאכל חמץ הרי הוא בקום אכול מצה.

ונשים הואיל והן בבל תאכל חמץ הרי הן בקום אכול מצה. [והא תנינן כל מצות עשה שהזמן גרמא האנשים חייבין והנשים פטורות! אמר ר' מנא חומר היא מצות עשה שהיא באה מכח בלא תעשה]

סוגיא השייכת לסוף מסכת חלה [תני: האשה עושה פסח הראשון לעצמה והשני טפילה לאחרים דברי ר"מ. ר' יוסה אומר: האשה עושה פסח שני לעצמה אפילו בשבת ואין צ"ל הראשון. ר"ש בן אלעזר אומר האשה עושה פסח ראשון טפילה לאחרים ואינה עושה פסח שני.

מה טעמא דר"מ? (שמות יב) איש שה לבית אבות, אם רצו לבית.

מה טעמא דר' יוסי? איש שה לבית אבות, כ"ש לבית.

מ"ט דר' לעזר בי ר"ש? איש לא אשה

מה מקיימין רבנן איש? פרט לקטן.

ואתיא מתניתין דחלה כמ"ד פסחן של נשים רשות.

א"ר יונה ואפילו כמ"ד פסחים של נשים חובה, שנייא היא שהדבר מסויים שלא יקבע הדבר חובה]

יתום ששחטו עליו הפיטרופין, יאכל ממקום שהוא רוצה. מתניתא ביתום קטן, אבל ביתום גדול נעשה כממנה עצמו על ב' פסחים כאחת. דתני ר' חייה: הנמנה על שני פסחים כאחת אוכל מאי זה מהן שנשחט ראשון. א"ר יוסי מתניתא אמרה כן: שחט גדי וטלה יאכל מן הראשון.

עבד של שני שותפין לא יאכל משל שניהם. ר' יוסה אומר אין רשות לרבו לומר לו אי איפשי שתמנה על הפסח דחייב לאכול פסח אבל אומרים לו אי איפשי שתמנה על זה, אלא על זה.

פעמים שהוא נמנה על שלשה פסחים כאחת. היך עבידא? עבד של שני שותפין צריך להימנות על הפסח, של אחר שיחרר אחד מהן חלקו, צריך להימנות על פסח אחר, דפנים חדשות באו לכאן!! שיחררו שניהן צריך להימנות על פסח אחר!

שמואל בר אבא בעי עבד מהו שיאכל משלשת'? א"ר יוסי אם אומר את עבד לא יאכל משלשתן, מעתה לא ימנה על הפסח שמא ימלך רבו וישחררו אחר שחיטה ונמצא הקדש פסול מעורב בעבודה.

ר' יעקב בר אחא א"ר זעירא בעי, הרב מהו שיצא בהקדש העבד? ולא מתניתא היא?! האומר לעבדו צא ושחוט עלי את הפסח. מתניתא מדעת רבו, מה צריכא ליה, שלא מדעת רבו

חציו עבד וחציו בן חורין לא יאכל משל רבו. ר' חייה בשם רבי יוחנן מי דלד החירות הוי שלא למנויין! שחציו עבד וחציו בן חורין קידש אשה "דיוס של רבו" אין חוששין לקדושיו. ודכוותה גירש אין חוששין לגירושיו

שמואל אמר חוששין לגירושיו. אתיא דשמואל כר' יודה דתנינן תמן: גנב מי שחציו עבד וחציו בן חורין ר' יודה מחייב דמקלת ככולה וחכמים פוטרין:

הלכה ב משנה

האומר לעבדו צא ושחוט עלי את הפסח שחט גדי יאכל, שחט טלה יאכל, שחט גדי וטלה יאכל מן הראשון.

שכח מה אמר לו רבו כיצד יעשה? ישחוט גדי וטלה ואומר: אם גדי אמר לי רבי גדי שלו וטלה שלי, ואם טלה אמר לי רבי הטלה שלו וגדי שלי

שכח רבו מה אמר לו שניהן יצאו לבית השריפה ופטורין מלעשות פסח שני:

גמרא תני ר' חייה הנמנה על שני פסחין כאחת אוכל מאי זה מהן שנשחט ראשון. א"ר יוסה מתניתא אמרה כן: שחט גדי וטלה, יאכל מן הראשון

ר' לעזר ורבי יוחנן תריהון אמרין דר' נתן היא סיפא דמתנ' דר' נתן אמר יוצאין בזריקה בלא אכילה. ר' חזקיה בשם רבי בא בר ממל תיפתר ששכח רבו בין שחיטה לזריקה. נמצא היה ראוי לאכילה בשעת שחיטה א"ר חזקיה מתיב חד מן רבנן ואמרין הוא היה. י"א שהיה חזקי' בעצמו והא תנינן שכח רבו מה אמר לו, ישחוט גדי וטלה. אלמא שכח קודם שחיטה!

א"ר יוחנן הפרי' פסחו עד שלא נתגייר, ונתגייר. עד שלא נשתחרר, ונשתחרר. עד שלא הביא ב' שערות, והביא שתי שערות, צריך להמנות על פסח אחר. גוף חדש בא בעולם

א"ר יודן כל הספיקות דפטור מלעשות פ"ש אע"פ שאינו יכול לאכול דר' נתן אינון. חוץ מן הזורק דם חטאתו ודם אשמו, ספק בלילה זרק ספק ביום זרק, נעשה כספק כפרה, וספק כפרה כיפר:

הלכה ג משנה

האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מנת מי שיעלה מכם ראשון לירושלם כיון שהכנים הראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו.

לעולם אין נימנין עליו עד שיהא בו כזית לכל אחד ואחד. נימנין ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחט, רבי שמעון אומר עד שיזרק עליו את הדם:

גמרא אמר רבי יוחנן לית כאן הריני שוחט דאיס "שוחט" על בן הראשון, שוב אין השני יכול להמנות אחר "שחיטה" אלא הריני מפריש, ולמה תנינתה הריני שוחט בשביל לזרזו.

רבי לעזר בשם רבי הושעיה תניי בית דין הוא שיהא זה מפריש את פסחו וזה מפריש את מעותיו ממנה אותו על שלו והמעות יוצאין לחולין מאיליהן.

מה, יוצא לחולין וחוזר וקדש? או לכך הקדישו משעה ראשונה? האיס הפסח "יוצא לחולין" וממילא יכול לחלל מעות הקדש על הבהמה (שיור בגוף הפסח), או המעות הוקדשו מעיקרא ע"מ שיצאו מה נפק מביניהן? הפריש ק' מנה לפסחו והמנה אותו על חמשים, אין תימר יוצא לחולין וחוזר וקדש, שאר המעות הקדש הן. אין תימר לכך הקדישו משעה ראשונה, שאר המעות חולין הן.

רבי יעקב בר אחא אמר שמואל בר אבא בעי הגע עצמך שהימנה אותו על חנם. מה אית לך, יוצא לחולין וחוזר וקדש?! על כרחך שאין זה התהליך!

מיליהון דרבנן אמרי שאינו יוצא לחולין וחוזר וקדש. תמן תנינן נתן לה כספים באתננה הרי אלו מותרים, יינות שמנים וסלתות כל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור וכו'... ר' שמעון בן לקיש אמר בממנה אותו על פסחו ועל חגיגתו, הדא אמרה שאינו יוצא לחולין וחוזר וקדש, אין תימר שהוא יוצא לחולין וחוזר וקדש, יהא אסור משום אתנן!

פתר לה בשלא נכנס לתוך ידו כלום. לא נאסר משום אתנן דל"ח "הנאה"...גבי מודר הנאה, וה"ן ל"ח אתנן תדע לך דתנינן תמן מקריב עליו קיני זבים קיני יולדות. לא בשלא נכנס לתוך ידו כלום?! אוף הכא, בשלא נכנס לתוך ידו כלום.

ר' יעקב בר אחא בשם ר' אימי, איתפלגון ר' יוחנן ור"ש בן לקיש, חד אמר מקדישין וחד אמר אין מקדישין. רבנן דקיסרין מפרשין להון: ר' יוחנן אמר מקדישין בתחילה בי"ט, רשב"ל אמר אין מקדישין בתחילה בי"ט.

אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי טלאים. אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי פסחים. מ"ד הולך אצל מוכרי טלאים. כמ"ד מקדישין. מ"ד הולך לו אצל מוכרי פסחים כמ"ד אין מקדישין. ואיירי שהוקדשו מבעו"י הדא אמרה אינו יוצא לחולין וחוזר וקדש, אין תימר שהוא יוצא לחולין וחוזר וקדש יהא אסור משום מקדיש ותנינן אין מקדישין!

ר' חנניא ור' מנא: הא דאסור להקדיש חד אמר במקדיש למחר, וחורנה אמר במקדיש לבדק הבית.

אמר רבי שמי ואפילו כמ"ד דבעלמא אסור, הב"ע.. במקדיש בעזרה משום שבות שהתירו במקד' לכו"ע שרי להקדיש בתוך העזרה...

מניין שהן נמנין רק על פי ת"ל (שמות יב) במכסת נפשות. מניין שהן מושכין? נאמר כאן שה, נאמר במצרים שה. מה שה שנאמר במצרים, חי לא שחוט. אף שה שנאמר כאן חי לא שחוט.

מה טעמא דר"ש? אילו מתו בין שחיטה לזריקה שמא הבעלים מתכפרין? !וודאי שאין מתכפרין! נמצא הכל תלוי בזריקה מה בין מתו, מה בין משכו הבעלים את ידיהם ממנו!

הלכה ד משנה הממנה אחרים עמו על חלקו, רשאין ליתן לו את שלו והוא אוכל משלו והן אוכלין משלהם:

גמרא בני חבורה שהיו ידיו של אחד מהן יפות אוכל הרבה... רשאין לומר לו טול חלקך ואכול לעצמך. לא סוף דבר פסח אלא אפילו עשו סינבול חבורה שאוכלין יחד רשאין לומר לו טול חלקך ואכול לעצמך. אם היו מכירין אותו לכך התנו עמו בשעה ראשונה.

רב הונא אמר הפריש פסחו ואמר על מנת שלא יימנה אחר עמי, אין אחר נמנה עמו. הפרישו סתם, כל מה שיבואו, מינוייו הם.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מתניתא אמרה כן?! ואם ימעט הבית מלמד שהן מתמעטין והולכין בלבד שיהא שם אחד מבני חבורה הראשונה דברי ר' יודה. ר' יוסה אומר: בין מן הראשונה בין מן השנייה בלבד שלא יניחו את הפסח כמות שהוא. אין תימר כל מה שיבואו מינוייו הן. הן בני חבורה הראשון, הן בני חבורה השנייה! ולמה בעי ר' יודא אחד מ"חבורה ראשונה"

מה נפק מביניהן? הפרי' פסחו, ומשך ידו, ונמנה אחר עמו. על דעתיה דרב הונא כשר דל"ה כ"הניח פסח בלי בעלים"—כיון שנמנה אחר בסוף, הו"ל כמנוי מעיקרא דאמרי' איגלאי מילתא למפרע על דעתיה דרב זעירא פסול.

על דעתיה דרב הונא הקדש שותפין הוא כשממנה אח"כ עוד איש ואין הקדש שותפין עושה תמורה, על דעתיה דר' זעירא הקדש יחיד הוא, והקדש יחיד עושה תמורה.

נמנו עליו מאה בני אדם כאחת, אם יש כזית לכל אחד, כשר. ואם לאוו, פסול. בזה אחר זה- רב חונה אמר יש כזית לכל אחד ואחד כשר ואם לאו פסול. דהו"ל כנמנו "כולם" משעה ראשונה וליכא כזית לאף אחד! ר' זעירא אמר: עד מקום שיש כזית לכל אחד ואחד מהם, כשר ואם לאו פסול.

ותני כן כר"ז נמנו עליו וחזרו ונמנו עליו, עד מקום שיש כזית לכל אחד ואחד מהם, כשר, ואם לאו פסול:

הלכה ה משנה זב שראה שתי ראיות, שוחטין עליו בשביעי.
ראה שלש, שוחטין עליו בשמיני.

וכן שומרת יום כנגד יום שוחטין עליה בשני, ראה שני ימים שוחטין עליה בשלישי

הזבה שוחטין עליה בשמיני:

גמרא תני רבי חייה נדה שוחטין עליה בח', בועל נדה שוחטין עליו בז'. א"ר יוסה הדא אמרה שבועל נדה טהור ביום הז' שלו:

הלכה ו משנה האונן, והמפקח בגל, וכן מי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורין, החולה והזקן שהן יכולין לוכל כזית, שוחטין עליהן. ועל כולן אין שוחטין עליהן בפני עצמן שלא יביאו את הפסח לידי פסול, לפיכך אם אירע בהן פסול ואינן יכולין לאכול הפסח פטורין מלעשות פסח שני.

חוץ מן המפקח בגל שהיה טמא מתחילתו:

גמרא ר' יוסי בי ר' בון אבא בר בר חנה בשם ר' יוחנן מתניתא בשחבשוהו ישראל אבל אם חבשוהו עכו"ם (תהילים קמד) אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר. ואסור לשחוט עליו

בנתון חוץ לירושלם אבל בנתון בתוך ירושלם אפילו לא הבטיחו כמי שהבטיחו. יכולין להביא כזית פסח בתוך המאסר

רבי יונה ורבי יוסי תריהון בקדמית' הוינן אמרין ישראל ערל שוחטין וזורקין עליו. ולא הוינן אמרין כלום. תנא רבי סימון בר זבדי קומי רבי הילא: נאמר כאן (שמות יב) ואז יקרב לעשותו, ונאמר להלן אז יאכל בו. מה אז שנאמר להלן עד שיהא כשר בשעת אכילה, אף אז שנאמר כאן עד שיהא כשר בשעת אכילה. ומה אז שנאמר כאן עד שיהא כשר בשעת שחיטה, אף וגו'.

פעמים שהוא המפקח נעשה כיוצא בהם אונן , פעמים שהן נעשים כיוצא בו.

פעמים שהוא נעשה כיוצא בהם, כאונן וגו' בגל ארוך. אני אומר נזרק עליו הדם עד שלא הגיע לטומאה. ופטור מפ"ש פעמים שהן נעשין כיוצא בו בגל עגול. אירע בהן פסול בין שחיטה לזריקה, הן נעשין כיוצא בו.

הלכה ז משנה אין שוחטין את הפסח על

היחיד דברי ר' יהודה. ור' יוסי מתיר.

אפילו חבורה של מאה שאינן יכולין לוכל כזית, אין שוחטין עליהן.

ואין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים:

גמרא א"ר יוחנן טעמא דר' יודה (דברים טז) לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך.
מה מקיים ר' יוסי טעמא דר' יודה? פתר לה כר"א בן מתיא. דתני ר"א אומר יכול יהא היחיד מכריע על הטומאה? תלמוד לומר לא תוכל לזבוח את הפסח באחד. צריך לכה"פ שני טמאים יתירים על הטהורים [כגון 77 טמאים ו75 טהורים]

אמר רבי יוחנן מודה רבי יודה שאם עבר וזרק את הדם שהורצה. עבר ושחט מתירין לו לזרוק.

תני: אין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים מפני שהן מרבין בתיפלה. תני בר קפרא שלא יביאו את הקדשים לידי ביזיון. רבי יעקב בר אחא בשם ר' איסי אין עושין חבורה של גרים. מתוך שהן מקולקלין אין מדקדקין בו, והם מביאין אותו לידי פסול:

הלכה ח משנה אונן טובל ואוכל פסחו לערב אבל לא בקדשים.

השומע על מתו ומי שנתלקטו לו עצמות, טובל ואוכל בקדשים

גר שנתגייר ערב פסחים בית שמאי אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב וב"ה אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר:

גמרא א"ר יוסי בי ר' בון מתניתא בשנעשה אונן משעה ראשונה בין שחיטה לזריקה, מכיון דאנינות לילה דרבנן מתירין לו לשחוט הפסח ולאכלו בערב אבל אם נעשה אונן לאחר כפרה =זריקה כבר הורצה ואין מתירין לו לאכול פסח בערב

ותני כן: אי זו היא אנינה? משעת מיתה ועד שעת קבורה דברי רבי. וחכמים אומרים כל היום כולו. אשכחת קלת וחמרת על דר', קלת וחמרת על דרבנן

קלת על דר': מת ונקבר בשעתו על דעתיה דר' אינו אסור אלא אותה שעה בלבד, על דעתיה דרבנן אסור כל היום כולו.

קלת על דרבנן: מת ונקבר לאחר שלשה ימים. על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום, על דעתיה דרבי אסור עד שלשה ימים.

אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חונה תריהון אמרין מודה ר' לחכמים שאסור כל היום. ותני

כן: רבי אומר תדע לך שאין אנינות הלילה תורה, שהרי אמרו אונן טובל ואוכל פסחו לערב. והרי אנינות יום עשו אותה תורה! משמע הא אותו היום כ ו ל ו, אסור רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא תיפתר בשנקבר עם דימדומי החמה, ולית שמע מינה כלום. איירי בכה"ג שלא היה ק ב ו ר ה עד סמוך לשקיעה

ר' אבהו בשם ר' לעזר אין אנינה אלא למת בלבד. דכתיב (ישעיהו ג) ואנו ואבלו פתחיה. התיב ר' חייה בר אדא והכתיב (ישעיהו יט) ואנו הדיגים ואבלו כל משליכי ביאור חכה! א"ר חיננא כיני: אין אנינה "טמאה" אלא למת בלבד.

ברייתא סתומה [עיין זבחים לג]

תני: יום שמועה כיום קבורה לקרע ולאיבול ולספירת שבעה ולספירת שלשים. ולאכול בקדשים, הרי הן [יום קבורה או יום שמועה] כליקוטי עצמות. טובל ואוכל בקדשים לערב.

ולקוטי עצמות אוכלת בקדשים?! וקבורה אוכלת בקדשים?!

א"ר יוסה בי ר' בון תרתיהון בשמיע'. "שמע" שמת לו מת מאתמול, טובל ואוכל בקדשים. "שמע" שנתלקטו לו עצמות מאתמול, טובל ואוכל בקדשים.

תני: המעביר ארון ממקום למקום אין בו משום ליקוטי עצמות.

א"ר אחא הדא דאת אמר בארון של אבן, אבל בארון של עץ יש בו משום ליקוטי עצמות. א"ר יוסה ואפילו בארון של עץ אין בו משום ליקוטי עצמות, איזהו ליקוטי עצמות? המעבירן באפיקריסין שק ממקום למקום.

ר' חגיי בשם ר' זעירא ליקט עצמות כשמוען "כפשוטו"—כמו ידיו! ותני כן ליקט עצמות מלקט עצם עצם משיתאכל הבשר.

תני אין שמועה רק ביום" שנעשית"—לא "ששמע" היום שלקטו עצמות מאתמול לליקוט עצמות. אמר רבי חגי והוא ששמע למחר, אבל אם שמע בו ביום, יש שמיעה לליקוט עצמות.

ויש שיעור לליקוט עצמות? תנא ניקומכי קומי ר"ז אין שיעור לליקוט עצמות

כהדא ר' מנא הורי לר' הלל דכיפרא לקרוע ולהתאבל כר' אחא. ושלא להיטמות כר' יוסי.

תני ליקוט עצמות אין אומר עליהן קינים ונהי, ואין אומרין עליהן לא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים. אלו הן ברכות אבלים: מה שהן אומרים בבית הכנסת. אלו הן תנחומי אבלים: מה שהן

אומרים בשורה. תני: אבל אומר עליהן דברים. מהו דברים? רבנן דקיסרין אמרין קילוסין.

מה טעמון דב"ש? (במדבר לא) אתם ושביכם. מה אתם לא נטמאתם עד שנכנסתם לברית. אף שביכם, לא נטמאו עד שנכנסו לברית

מה טעם דב"ה? אתם ושביכם. מה אתם טעונין הזייה בשלישי ובשביעי, אף שביכם טעונין הזייה בשלישי ובשביעי.

אינו מחוור אינו "דרשה ברורה" דאמר רב חייה בר יוסף גידול בר בנימין בשם רב: מודיי ב"ה שאם עבר וזרק את הדם שהורצה.

נזיר שנטמא בספק רשות היחיד, ר' הושעיה רבה אמר הנזיר מגלח. רבי יוחנן אמר אין הנזיר מגלח.

תוספתא: הספיקות פטורין מפ"ש

היידינו ספק? הושעיא רבה אמר ראשה דפירקא. גדי וטלה ר' יוחנן אמר ההן דהכא ספק טו' דרה"י

יחיד שנטמא בספק רשות היחיד בפסח: רבי הושעיה רבה אמר ידחה לפסח שני. דתנינן תמן כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה, חייבין עליה על ביאת המקדש. וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה, אין חייבין עליה על ביאת המקדש. וכיון דנזיר מגלח על ספק טו' דרה"י, אינו יכול ליכנס לעזרה לעשות הפסח ר' יוחנן אמר משלחין אותו לדרך רחוקה מדאו' טהור הוא ואתיא כיי דמר רבי יוחנן נטמא בטומאת בית פרס. משלחין אותו דרך רחוקה.

צבור שנטמא בספק רשות היחיד בפסח: רבי יוחנן אמר יעשו בספיקן. ואסורין לעשות בטומאה רבי הושעיה רבה אמר יעשו בטומאה.

פליג אפיסקא דלעיל אף ר' הושעיה מודה שיעשו בספיקן לא אמר רב הושעי' אלא לחומרין.

ר' יוחנן בשם ר' בניי ישראל ערל מזין עליו שכן מצאנו שקיבלו אבותינו במדבר הזייה ערלים. אמר רב חסדא אתיא כמאן דאמר באחד עשר מלו והזו עליהן ב' כשהיו ערלים ברם כמאן דאמר בעשירי מלו לא קיבלו הזייה ערלים. אמר רבי אבון מכל מקום לא מנו להזייה ערלים?! שפיר "מנו" יום שלישי—אף כשהיו ערלים

ר' לעזר בשם ר' חנינה מעשה בכהן ערל שהיזה, והוכשרו הזיותיו

ותני כן ראי' לב"ה דעכו"ם שנתגייר... ר' אליעזר בן יעקב אומר איסרטיוטות היו שומרי צירין בירושלם וטבלו ואכלו פסחיהן לערב:

פרק ט

הלכה א משנה מי שהיה טמא או בדרך רחוקה ולא עשה את הראשון יעשה את השני. שגג או נאנס ולא עשה את הראשון יעשה את השני. א"כ למה נאמר (במדבר ט) טמא או בדרך רחוקה? שאלו פטורין מן ההכרת ואלו חייבין בהכרת:

גמרא טמא לנפש. אין לי אלא טמא לנפש, אנוסים או שוגגין מנין? ת"ל (במדבר ט) איש איש ריבה, עד כדון כר"ע. כרבי ישמעאל? ס"ל דברה תורה כלשון בנ"א

תני רבי ישמעאל לא טמא נפש כהרי דרך רחוקה, ולא דרך רחוקה כהרי טמא נפש הצד השוה שבהן שלא עשה את הראשון יעשה את השני אף אני ארבה אנוסין או שוגגין שלא עשו את הראשון יעשו את השני. מזיד מניין? א"ר זעירא והאיש לרבות את המזיד.

אנן תנינן שגג או נאנס. תני ר' חייה גרס כן במתני' שגג או הזיד א"ר יוסה מתניתא אמרה כן: שאלו פטורין מן ההכרת ואלו חייבין בהכרת. מה אית לך חייב בהכרת, לא מזיד ?!

אין לי אלא טמא לנפש, טמא זיבה וטמא צרעת מניין? תלמוד לומר טמא ריבה. מה תלמוד לומר טמא נפש? אלא איש טמא נפש נדחה לפסח שני, ואין ציבור טמא נפש נדחה לפסח שני. טמא זיבה וטמא צרעת נדחין לפסח שני. אפי' ציבור טומאת עבודה זרה עשו אותו כטומאת זיבה וטמא צרעת.

ניתן לישראל לבנות הבית הבחירה, יחיד עושה פסח שני ואין צבור עושין פסח שני. =אם ייבנה ביה"ק בין ראשון לשני—אין הצבור יכולין לעשותה! ר' יודה אומר: ציבור עושה פסח שני. שכן מצינו בחזקיה שעשה פסח שני הדא הוא דכתיב (דברי הימים ב ל) כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה וגו'.

אית תניי תני מעברין את השנה מפני הטומאה, אית תנייכדיי לטהר הקדש תני אין מעברין את השנה מפני הטומאה. מאן דאמר מעברין את השנה מפני הטומאה מה מקיים כי אכלו את הפסח בלא ככתוב? שעיברו את ניסן ואינו מעובר אלא אדר. [ואתייא כיי דמר ר' סימון בר' זבדי גולגולתו של ארנן היבוסי מצאו תחת המזבח]

כתיב (דברי הימים ב כט) ויחלו באחד לחדש הראשון לקדש וביום שמונה לחדש. והלא ביום אחד היו יכולין לבער כל ע"ז שהיה שם! אמר רבי אידי מפני צלמי כשדים שהיו חקוקים בשׁשר.

כתיב (דברי הימים ב ל) כל לבבו הכין לדרוש האלהים ה' אלהי אבותיו. רבי סימון בר זבדי ור' שמואל בר נחמני: חד אמר אפילו עשה כמה בטהרת הקדש, לא יצא ידי טהרת הקדש, וחורנה אמר אפילו כל מעשים טובים שעשה, לא יצא ידי טהרת הקדש

=מה שעשה לטהר הקדש עולה על כולם!

ששה דברים עשה חזקיה מלך יהודה על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו. ואלו שלשה שהודו לו: כיתת נחש הנחושת והודו לו, גירר עצמות אביו על מיטה של חבלים והודו לו, גנז טבלה של רפואות והודו לו. ואלו שלא הודו לו: קיצץ דלתות ההיכל ולא הודו לו, סתם את מוצא מימי גיחון ולא הודו לו, עיבר ניסן בניסן ולא הודו לו.

היה הציבור חציין מעוטן זבים, וחציין רובם טמאין. רב אדא בר אהבה אמר זבין נעשין אצל טמאין, כטמאין אצל טהורין כ"רוב הטמאין" עושין בא', ו"מיעוט הזבין" נדחין לשני טמאין עושין, זבין נדחין לפסח שני. רב חונה אמר אין תשלומין לפסח הבא בטומאה. אם

הראשון בא בטו', א"א להקריב השני עוד!

היה הציבור רובן טהורין ומיעוטן טמאין. מתו מן הטהורין בין שחיטה לזריקה אחר מי את מהלך אחר שחיטה או אחר זריקה? אין תימר אחר שחיטה, אינן עושין בטומאה. אין תימר אחר זריקה עושים בטומאה.

היה ציבור רובן טמאין ומיעוטן טהורין ומת מן הטמאין בין שחיטה לזריקה אחר מי את מהלך אחר שחיטה או אחר זריקה? אין תימר אחר שחיטה עושין בטומאה. אין תימר אחר זריקה אינן עושין בטומאה:

הלכה ב משנה ואיזהו דרך רחוקה? מן המודיעית ולחוץ

וכמידתה לכל רוח דברי ר' עקיבה.

ר' אליעזר אומר: מאסקופת עזרה ולחוץ.

א"ר יוסי: לפיכך נקוד על ה"א, לומר לך לא מפני שהיא רחוקה ודאי, אלא מאסקופת העזרה ולחוץ:

גמרא רבי סימון אמר אתפלגון ר' חייה רבה ובר קפרא: בדברי רע"ק חד אמר כדי שיבוא ויאכל, וחורנא אמר כדי שיבוא ויזרוק. ואפילו כמ"ד כדי שיבוא ויאכל והוא שיהא בתוך אלפים לתחום עד שלא חשיכה.

אמר רבי זעירה ותניי תמן: היה נתון מן המודיעית ולפנים ורגליו רעות יכול יהא חייב? ת"ל (במדבר ט) וחדל יצא זה שלא חדל. היה נתון מן המודיעית ולחוץ והסום בידו יכול יהא חייב? ת"ל ובדרך לא

היה. יצא זה שהיה בדרך. היה נתון מן המודיעית ולפנים קודם לשש שעות יצא לו קודם לשש שעות יכול יהא חייב ת"ל וחדל לעשות, החדל בשעת עשייה חייב, שלא בשעת עשייה פטור

ר' אבהו בשם ר' יוחנן שניהן ר"ח ובר קפרא מקרא אחד הן דורשין. שם שם. חד אמר חוץ לעשייתו, וחורנה אמר חוץ למחיצתו. שם תזבח את הפסח, שם תעלה ושם תעשה/ואכלת שם (גבי מע"ש)

כולם מסבירין שיטת ר"אחברייא בשם ר' יוחנן: (שם) והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה- יצא זה שהיה בדרך. ר' זעירה בשם ר' יוחנן: כשהוא מזהיר הוא מזכיר רחוקה. כשהוא עונש אינו מזכיר רחוקה. ורבנן אמרי בשעה שהכתב רבה על הנקודות את דורש את הכתב ומסלק את הנקודה. ובשעה שהנקודה רבה על הכתב את דורש את הנקודה ומסלק את הכתב. א"ר אע"פ שאין שם אלא נקודה אחת מלמעלן את דורש את הנקודה ומסלק את הכתב! סלק מכאן "רחוק"! ה"א שברחוקה נקוד. איש רחוק ואין דרך רחוקה!!

הלכה ג משנה

מה בין פסח הראשון לשני? הראשון אסור בבל יראה ובבל ימצא, והשני חמץ ומצה עמו בבית. הראשון טעון הלל באכילתו והשני אינו טעון הלל באכילתו. וזה וזה טעונן הלל בעשייתן, ונאכלין צלי על מצה ומרורים, ודוחין את השבת:

גמרא כתיב (שמות יב) לא ישאירו ממנו עד בקר, אם לאכל ? יש כאן שבוש ויש לתקן ע"פ בבלי נה. זה מצות עשה שבו. ועצם לא תשברו בו זה מצות לא תעשה שבו. וכשהוא אומר (שם) ככל חקת הפסח יעשו אתו יכול שאני מרבה לביעור חמץ ולאכילת מצה כל שבעה? ת"ל (שם) על מצות ומרורים יאכלהו. אין לך דבר חוץ מגופו מעכבו אלא מצות ומרורים בלבד. וכר' ישמעאל, דר' ישמעאל אמר כלל ופרט, הכל בכלל, יכול יהו כל הדברים מעכבין אותו? ת"ל על מצות ומרורים יאכלהו אין לך דבר חוץ מגופו מעכבו, אלא מצות ומרורים בלבד.

אית תניי תני על השני הוא ענוש כרת על הראשון אינו ענוש כרת. אית תניי תני על הראשון ענוש כרת על השני אינו ענוש כרת. ואית תניי תני בין על הראשון בין על השני ענוש כרת.

מ"ד על הראשון הוא ענוש כרת (במדבר ט) חטאו ישא בראשון. מ"ד על השני הוא ענוש כרת חטאו ישא בשני. מ"ד בין על הראשון בין על השני ענוש כרת חטאו ישא בין על הראשון בין על השני. מ"ד על השני אינו ענוש כרת אא"כ לא עשה את הראשון (שם) כי קרבן ה' לא הקריב במועדו בראשון חטאו ישא בשני.

א"ר יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק כתיב (ישעיהו ל) השיר יהיה לכם כליל התקדש חג בא ליל פסח ללמד על מפלתו של סנחריב ונמצא למד ממנו. מה זה טעון הלל אף זה טעון הלל.

אי מה זה טעון חגיגה אף זה טעון חגיגה אמר ר' זעירא כליל התקדש חג. את שהוא טעון הלל באכילתו—יצא פ"ס טעון חגיגה את שאינו טעון הלל אינו טעון חגיגה

ודוחה את הטומאה? אמרת, כל עצמו אינו בא אלא מפני הטומאה ואת אמר דוחה את הטומאה!

הלכה ד משנה הפסח שבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות ואם אכלו פטורין בכרת

ור"א פוטר אף על ביאת מקדש: וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש—בזמן שטמאין משתלחין, צרוע משתלח וכו'

גמרא תני ר"מ מחייב, ור"ש פוטר. מאי טעמא דר"ש? (ויקרא ז) והבשר כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים את שהוא מותר לטהורין חייבין עליו משום טומא' את שאינו מותר לטהורין אין חייבין עליו משום טומאה. יצא פסח שבא בטומאה, ואכלו ממנו זבים וזבות נדות ויולדות.

קרבן צבור הבא בטומאה אכל עולה? אכל אימורין? מאחר שאין מותר לטהורין אין חייבין עליו?

נכנס בלילה, נכנס קודם לשש שעות?

אמר רבי יוסי אין אם יסבור כר'... מהיכן יליף.... יסבור רבי אליעזר כרבי שמעון, מה טעמא? (ויקרא יב) בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא את שהוא חייב על אכילת קודש חייב על ביאת המקדש ואת שאינו חייב על אכילת קודש אינו חייב על ביאת המקדש

אין יסבור רבי שמעון כרבי לעזר, מה טעמא? בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבוא את שהוא חייב על ביאת המקדש חייב על אכיל' קודש ואת שאינו חייב על ביאת המקדש אינו חייב על אכילת קודש:

הלכה ה משנה מה בין פסח מצרים לפסח דורות? פסח מצרים מקחו מבעשור, וטעון הזייה ואגודת אזוב על משקוף ועל שתי המזוזות, ונאכל בחפזון ולילה אחד, ופסח דורות נוהג כל שבעה:

גמרא אית תניי תני דוקים ותבלולים פוסלין בו. אית תניי תני אין דוקים ותבלולים פוסלין בו. מאן דאמר דוקים ותבלולים פוסלין בו

ניחא דכתיב (שמות יב) שה תמים. מאן דאמר אין דוקים ותבלולים פוסלין בו, מה מקיים שה תמים? אפילו כקרבנות בני נח אינו?! נ"ל קרא! לא כן א"ר יסא פשט ר' לעזר לחברייה (בראשית י) מכל החי מכל בשר שיהו שלמין באיבריהן. תמן יש מהן למזבח ברם הכא אין מהם למזבח. והו"א להכשיר אפי' מחוסר אבר ר' חונה בשם ר' ירמיה מכיון שכתיב בה כפרה כקדשים כמי שיש מהם למזבח. ותני כן שלשה מזבחות היו לאבותינו במצרים: משקוף ושתי מזוזות. אית תניי תני ארבעה: סף ומשקוף ושתי מזוזות

אית תניי תני סף כלי אית תניי תני סף אסקופה. מאן דאמר סף כלי (מלכים א ז) ואת הספות והמזמרות והמזרקות. מאן דאמר סף אסקופה (יחזקאל מג) בתתם ספם את ספי. מאן דאמר כלי ניחא דכתיב (שמות יב) מן הדם אשר בסף. מאן דאמר סף אסקופה מה מקיים סף כלי. מביא סף כלי ונותן על האסקופה וטובל ומזה.

תני בן בג בג אומר שה תמים אין גיזה תמימה אף כשניטל שערו הוה תם והתני (ויקרא א) מן הצאן להוציא את החלקים שבהן! אמר רבי אבון להוציא מה שחלקה לך התורה רובע ונרבע ומוקצה ונעבד.

אמר רבי יוסה מתניתא ריה"ג היא. דתני רבי יוסי הגלילי אומר אומר אני שלא היה פסח מצרים אלא יום אחד בלבד שנאמר (שמות יג) לא יאכל חמץ היום:

הלכה ו משנה א"ר יהושע: שמעתי שתמורת הפסח קריבה ותמורת הפסח אינה קריבה ואין לי לפרש. **אר"ע אני אפרש! הפסח שנמצא קודם לשחיטת הפסח, ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים וכן תמורתו, אם המיר פסח שנמצאת, באחרת**

לאחר שחיטת הפסח- קרב שלמים, וכן תמורתו:

גמרא ר' יודן בעי, אף בתמורת אשם כן. תמורת אשם קריבה ותמורת אשם אינה קריבה? נימא דאס נמלא אחר הקרבה, היא עלמו קריבה עולה! [ול"ב רעייה] [לשון "תמורה" דנקט, ל"ד—ור"ל "חליפין"]

א"ר יוסה פסח שהקריבה בשחרית, אינה פסח. עולה שהקריבה בשחרית, עולה היא. =פסח שלא בזמנו [בשחרית וה"ה אחר הקרבה] שם שלמים עליו. אבל אשם ליכא שם עולה עליו— ולהכי בעי רעייה

המיר בו [בגוף הפסח] בג' עשר, ר' זעירה אמר: תמורתו קריבה שלמים. ר' שמואל בר רב יצחק אמר: אין תמורתו קריבה שלמים.

חייליה דרב שמואל בר רב יצחק מן הדא: ירעה עד שיסתאב, וכן תמורתו. אין תימר

המיר בו בי״ג תמורתו קריבה שלמים. ויתיבניה, לא מוטב ללמד תמורת פסח מתמורת פסח, ולא ללמד תמורת פסח מפסח?! נילף תמורת י״ד, מתמורת י״ג. ולא מאבידת הפסח

ר׳ הילא בשם שמואל: מתו בעלים בשלשה עשר, גופו קרב שלמים.

תמן תנינן: וולד חטאת, ותמורת חטאת, וחטאת שמתו בעלים, ושעיברה שנתה, ושאבדה ונמצאת בעלת מום.

שמואל אמר: כל שבחטאת מתה, בפסח קרב שלמים. ומפרש לה...

וולד חטאת דאיתפלגון: ציבור שהפריש נקבה, וכן נשיא שהפריש שעירה. ר׳ ירמיה אמר: לא קדשה, וולדה קרב. רבי יוסה אומר: קדשה, וולדה מת.

חייליה דר׳ יוסי מן הדא: אין את יכול לומר וולד חטאת בציבור, שאין הציבור מביאין נקבה. לא אמר אלא ״אין את יכול״ הא אם הקדישה, קדשה.

אמר רבי יוסי בי ר׳ בון: יאות א״ר ירמיה! ולא ר׳ שמעון היא. דרבי שמעון אמר נקבה לעולה לא קדשה אלא הקדש דמים?! ברייתא זו [אין את..] נשנית בשם ר״ש, ולדידיה פשיטא דלא קדשה!

ותמורת חטאת. דאיתפלגון: המיר בו בשלש׳ עשר, ר׳ זעירא אמר תמורתו קריבה שלמים. ר׳ שמואל בר רב יצחק אמר אין תמורתו קריבה שלמים.

וחטאת שמתו בעלים ימות. כיי דמר ר׳ הילא בשם שמואל מתו בעליו בשלשה עשר, גופו קרב שלמים. ולמה לא אמר בי״ד? כל עמא מודיי כל שנרא׳ לקרב בפסח, אין גופו קרב שלמים.

ושעיברה שנתה. כיי דאמר רב חסדא: בשעיברה שנתו בין ראשון לשני. ר׳ הילא בשם רבי יוחנן: בשעיבר זמן כפרתו כבר הביא פסח

ושאבדה ונמצאת בע״מ. ר׳ זעירה בעא קומי רבי יסא, לא מסתברא ההן בעל מום דתנינן הכא [משנה דתמורה] בעובר הוא. [דאל״כ מה שייך ״תרעה״] א״ל אנא סבר כן

ר׳ יסא בשם ר׳ יוחנן אין לך פסח גופו קרב שלמים, אלא שאבד, ונמצא מאחר שכיפרו הבעלים.

הפריש פסחו ואבד, והפריש אחר תחתיו, לא הספיק להקריב את הב׳ עד שנמצא הראשון, והרי שניהן עומדין, אית תניי תני מצוה להקריב את הראשון, אית תניי תני מצוה להקריב את השני.

ותני שמואל כן: בורר את היפה שבהן והשני ירעה

עד שיסתאב, וימכר ויביא בדמיו שלמים בי"ו.

ר' ליעזר אמר הוא עצמו קרב שלמים בי"ו. אתיא דרבי כר' לעזר כמו לרבי "כל חטאת שאבד ונתכפרו—אפי' נמצאת לפני כפרה"—מתה, ה"ה כל פסח שאבד ונמצאת, קרב הוא עצמו שלמים ושמואל תניתא בשיטתיה. כחכמים ס"ל—ולפיכך נמצאת לפני כפרה/חצות,, בחטאת רועה ובפסח רועה דתני וחכמים אומרים: אין חטאת מתה אלא שנמצאת מאחר שכיפרו בה בעלים. אין המעות הולכות לים המלח אלא שנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים:

הלכה ז משנה המפריש נקיבה לפסחו או זכר בן שתי שנים, ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיה שלמים.

המפריש פסחו ומת, לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח, אלא לשם שלמים:

גמרא ימכר ויביא "שלמים" מתניתא לאחר הפסח.

משמע ממתניתין דקודם הפסח אין לו תקנה במכירה בלי רעייה.. ודלא כר"ש. דתני: קודם לפסח, תהא רועה עד שתסתאב, ותימכר ויביא בדמיה פסח. לאחר הפסח, תבא שלמים. ר"ש אומר: קודם לפסח תימכר שלא במום. לאחר הפסח, תבא שלמים.

המפריש פסחו... לא כן סברינן מימר כל שנראה ליקרב בפסח, אין גופו קרב שלמים! פתר לה בשהפריש מעות:

הלכה ח משנה הפסח שנתערבה בזבחים, כולן ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה, ובדמי היפה שבהן ממין זה, ויפסיד המותר מביתו.

נתערב בבכורות, ר"ש אומר אם חבורת כהנים יאכלו:

גמרא תני אין לוקחין שביעית בכסף מעשר.

דמביא מע"ש לידי פסול [ביעור שביעית]

ר' יוסה אמר במחלוקת. אי מביאין קדשים—כגון מעשר שני, או פסח—לבית הפסול (לר"ש "מביאין" ולוקחין תרומה בכסף מע"ש, אף שממעט באכילתן רק לכהנים) א"ר יונה דברי הכל היא. אוכלי תרומה זריזין הן [רק בתרומה מתיר ר"ש] התיב ר' חנניא קומי ר' מנא והתנינן נתערב בבכורות, ר"ש אומר אם חבורת כהנים יאכלו [ותני עלה יאכלו כחמור שבהן (עד חצות)] אלמא ר"ש מתיר אף בשאר קדש! אמר ליה: אוכלי פסחים בשעתן זריזין הן כאוכלי תרומה. תדע לך דתנינן אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו, ותנינן משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה: ל"ח שמא יחתה

הלכה ט משנה חבורה שאבד פסחה, אמרו לאחד: צא ובקש ושחוט

עלינו! והלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו, אם שלו נשחט ראשון, אוכל משלו והן אוכלין עמו. אם שלהן נשחט ראשון, הוא אוכל משלו והן אוכלין משלהן. אין ידוע אי זה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהן כאחת, הוא אוכל משלו והם אינן אוכלין עמו, ושלהן יצא לבית השריפה, ופטורין מלעשות פסח שני

אמר להן: אם איחרתי צאו ושחטו עלי! הלך ומצא ושחט והן לקחו ושחטו, אם שלהן נשחט ראשון הן אוכלין משלהן והוא אוכל עמהן. ואם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והן אוכלין משלהן. ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחט שניהן כאחת הן אוכלין משלהן והוא אינו אוכל עמהן ושלו יצא לבית השריפה ופטור מלעשות פסח שני

אמר להן ואמרו לו אוכלין כולם מן הראשון, ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון שניהן יוצאין לבית השריפה

לא אמר להם ולא אמרו לו, אינן אחראין זה בזה.

שתי חבורות שנתערבו פסחיהן אלו מושכין להן אחד ואלו מושכין להן אחד. אחד מאלו בא לו אצל אלו ואחד מאלו בא לו אצל אלו וכן הן אומרים: אם שלנו הוא הפסח הזה ידיך משוכות משלך ונמניתה על שלנו ואם שלך הוא הפסח הזה ידינו משוכות משלנו ונימנינו על שלך. וכן חמש חבורות של חמשה חמשה ושל עשרה עשרה מושכין להן אחד מכל חבורה וחבורה וכך היו אומרים

גמרא א"ר יוחנן דר' נתן היא דפטור מפ"ש אף שאינו בר אכילה דר' נתן אמר יוצאין בזריקה בלא אכילה.

תני בר קפרא יפה שתיקה...אינם אחראים זל"ז!! לחכמים קל וחומר לטיפשים וכן שלמה אומר (משלי יז) גם אויל מחריש חכם יחשב. ואין צורך לומר חכם מחריש:

הלכה י משנה שנים שנתערבו פסחיהן זה מושך לו אחד וזה מושך לו אחד, זה ממנה עמו אחד מן השוק וזה ממנה עמו אחד מן השוק. זה בא אצל זה וזה בא אצל זה, וכך הוא אומר: אם שלי הוא הפסח הזה ידיך משוכות משלך ונמניתה על שלי, ואם שלך הוא הפסח ידי משוכות משלי ונמניתי על שלך:

גמרא הא של ארבעה ארבעה לא. א"ר יוחנן דר' יודא היא. דס"ל 8:4 דבעינן אחד מחבורה ראשונה [עיין בבלי 99]

לא כן א"ר יוחנן דר' יודה היא וקשיא איך מתיר בשנייס שנתערבו, דילמא אין אחד מבני חבורה קיים!

א"ר יוסה כל גרמא אמרה דהיא דרבי יודה!

דתנינן תמן אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה ורבי יוסי מתיר מעיקרא להכי קיימא!!

פרק י

הלכה א משנה ערב פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך, ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב. ולא יפחתו לו מד' כוסות של יין ואפילו מן התמחוי:

גמרא מתניתא דר' יודה דתני ערב שבת מן המנחה ולמעלן לא יטעום אדם כלום עד שתחשך כדי שיכנס לשבת בתאוה דברי ר' יודה ר' יוסה אומר אוכל והולך עד שעה שהוא משלים. מפסיקין לשבת דברי ר' יודה, ר' יוסה אומר אין מפסיקין. מעשה ברבן שמעון בן גמליאל ורבי יוסי בן חלפתא שהיו מסובין בערב שבת בעכו וקדשה עליהן השבת אמר לו ר' שמעון בן גמליאל לרבי יוסי בן חלפתא רצונך שנפסוק לשבת. אמר לו כל יום היית מחבב דברי לפני רבי יהודה ועכשיו את מחבב דברי ר' יהודה בפני הגם לכבוש את המלכה עמי בבית. אמר לו אם כן לא נפסוק שלא תיקבע הלכה בישראל כר' יהודה. לא זזו משם עד שקבעו הלכה כר' יוסי. ר' יהודה בשם שמואל זו דברי ר' יהודה ור' יוסה אבל דברי חכמים פורש מפה ומקדש.

מהו לוכל מיני כיסנים? **Desserts** מהו לוכל מיני תרגימא? ע"פ מן המנחה ולמעלה ר' יודן נשייא סחה וצחא רחץ ולמא מחמת המרחץ שאל לר' מנא בגין דאנא צחי מהו נישתי? א"ל תני ר' חייה: אסור לאדם לטעום כלום עד שתחשך. א"ר לוי האוכל מצה בערב הפסח כבא על ארוסתו בבית חמיו והבא על ארוסתו בבית חמיו לוקה. תני ר' יודה בן בתירה אומר בין חמץ בין מצה אסור רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי, רבי לא היה אוכל לא חמץ ולא מצה, לא מצה מן הדא דר' לוי, ולא חמץ מן הדא דר' יודה בן בתירה פסח ששחטו שחרית כשר (ואסור בחמץ בזמן שחיטה) ור' תלמידי דר' יודה בן בתירה הוה. לא תלמידיה דר' יעקב בן קודשיי הוה. אלא בגין דהוה בכור. אמר רב מנא רב יונה אבא הוה בכור והוה אכיל. אמר רב תנחומא לא מן הדא אלא מן הדא ר' איסתנים הוה כד אכיל ביממא לא הוה

אכיל ברמשא ולמה לא הוה אכיל הכא בימּמא כדי שיכנס לשבת בתאוה.

אמר רב לוי ולפי שדרך עבדים להיות אוכלין מעומד וכאן להיות אוכלין מסובין להודיע שיצאו מעבדות לחירות. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אותו כזית שאדם יוצא בו בפסח צריך לאוכלו מיסב. אפי' שמש ר' יוסי בעא קומי ר' סימון אפי' עבד לפני רבו אפילו אשה לפני בעלה א"ל ברי ע"כ שמעתי. לא שמעתי יותר...

א"ר ר' חייה בר אדא לפי שאין ערב לאדם לוכל אפי'... מן הקופה וכאן אפילו מן התמחוי!

תני צריך הוא אדם לשמח את אשתו ואת בניו ברגל במה משמחן? ביין. רבי יודה אומר נשים בראוי להן וקטנים בראוי להם נשים בראוי להן כגון מסנים וצוצלין, **Shoes & bright-colored garments** קטנים בראוי להן כגון אגוזין ולוזין. אמרין הוה רבי טרפון עביד כן.

מניין לארבעה כוסות? רבי יוחנן בשם ר' ר' בנייה כנגד ארבע גאולות (שמות ו) לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם וגו' ולקחתי אתכם לי לעם וגומר והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי

רבי יהושע בן לוי אמר כנגד ארבעה כוסות של פרעה (בראשית מ) וכוס פרעה בידי ואשחט אותם אל כוס פרעה ואתן את הכוס על כף פרעה ונתת כוס פרעה בידו וגו'.

רבי לוי אמר כנגד ארבעה מלכיות ורבנן אמרי כנגד ד' כוסות של פורענות שהקב"ה עתיד להשקות את אומות העולם (ירמיהו נה) כי כה אמר ה' אלהי ישראל אלי קח את כוס היין החימה וגו' כוס זהב בבל ביד ה' (תהילים עה) כי כוס ביד ה' (תהילים יא) ימטר על רשעים פחים אש וגפרית ורוח זלעפות מנת כוסם.מהו מנת כוסם? רבי אבין אמר דיפלי פוטירין כדיפלי פוטירין שני כוסות של יין מבושמים בפלפלין עיין ליוריס אחר המרחץ וכנגדן עתיד הקב"ה להשקות את ישראל ארבעה כוסות של נחמות (תהילים טז) ה' מנת חלקי וכוסי (תהילים כג) דשנת בשמן ראשי כוסי רויה והדין (תהילים קטז) כוס ישועות אשא תריין.

תמן תנינן המוציא יין כדי מזיגת הכוס. ר' זעירא שאל לרבי הושעיה כמה הוא שיעורן של כוסות? דתנן לגבי הוצאה א"ל נלמוד סתום מן המפורש דתני ר' חייה ד' כוסות שאמרו, שאדם חייב לשתות בפסח ישנן כל הכוסות יחד רביעית יין באיטלקי [ששיעורו קטן כליס **17:11**].
וא"כ שיעור "הוצאה" היא "רובע רביעית" (כדי שימזגנו ויעמוד על רביעית)

תמן תנינן מפנין אפילו ד' וחמש קופות. רבי זעירא שאל לרבי יושיה כמה היא שיעורה של קופה? אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש: דתנינן תמן

בשלש קופות של שלש שלש סאין תורמין את הלישכה.

רבי יוסי בי רבי בון בשם ר"י דר' יודה היא. מתניתין דהמוציא דתני: יין כדי גמייה, רבי יודה אומר כדי מזיגת הכוס.

מזוג בכמה? נישמעינה מן הדא: מים כדי גמייה, רבי יודה אומר כדי מזיגת הכוס. [הרי שיין מזוג ברביעית..]??

כמה הוא שיעורן של כוסות? רבי מנא אמר טירטרטין ורביע. רביע ורובע רביע [ממדות שהיו בזמנן]

מהו לשתותן בכרך אחד? מן מה דאמר רבי יוחנן הלל אם שמען בבית הכנסת יצא, הדא אמרה אפילו שתיין בכרך אחד יצא.

מהו לשתותן מפוסקין? כלום אמרו שישתה לא שישתכ'. אם שותה הוא מפוסקין אינו מישתכר.

מהו לצאת ביין של שביעית? תני רב הושעיה יוצאין ביין של שביעית

מהו לצאת בקונדיטון? מעורב בדבש מן מה דתני בר קפרא קונדיטון כיין הדא אמרה יוצאין בקונדיטון.

מהו לצאת בהן מזוגין? מן מה דתני רבי חייה ארבע כוסות שאמרו יוצאין בהן בין חיין בין מזוגין והוא שיהא בהן טעם ומראה יין.

אמר רבי ירמיה מצוה לצאת ביין אדום שנאמר (משלי כג) אל תרא יין כי יתאדם.

תני המוציא יין מבושל...מבושל כדי לתבל. מהו לצאת ביין מבושל? רבי יונה אמר יוצאין ביין מבושל. רבי יונה כדעתיה דרבי יונה שתי ארבעתי כסוי דלילי פסחא וחזיק רישיה עד עצרתה! ע"כ התיר מבושל...

רבי יודה בי רבי אלעי שתי ארבעתי כסוי דלילי פיסחא וחזיק רישיה כאב ראשו עד חגא, חמתי' חדא מטרונה אפוי נהירין אמר' לי' סבא סבא חדא מן תלת מילין אית בך או שתיי חמר את, או מלוה בריבית את, או מגדל חזירים את! אמר לה תיפח רוחה דהיא איתתא! חדא מן אילין תלתי מילייא לית בי! אלא אולפני תורתי שכיח לי דכתיב (קהלת ח) חכמת אדם תאיר פניו.

רבי אבהו אתא לטיבריא חמוניה תלמידוי דרבי יוחנן אפוי נהירין, אמרון קומי רבי יוחנן אשכח רבי אבהו סימא. הולך אמר לון למה? אמר לון אפוי נהירין, אמר לו דילמא אורייתא חדתא שמע. סליק לגביה א"ל מה אורייתא חדתא שמעת? א"ל תוספתא עתיקתא, וקרא עלוי חכמת אדם תאיר פניו.

אמר רבי חנינה: לוגא דאורייתא תומנתא עתיקתא דמורייסא מין מדה ישנה שהיה מודדין בו "מורייס של

דגיס" דציפורין. אמר רבי יונה חכים אנא לה אני הכרתי אותו! דבית רבי ינאי מכילין בה דבש

תני: חצי שמינית טיברנית ישנה.

##אמר רבי יוחנן הדא דידן הוות! ולמה אמר עתיקתא? בגין דהוות ביומיה. ??שנשתנה בימיו ואית דאמרין, דהוות זעירא, ורבת, וזעירת, ולא זערת כמה דהוות. ע"כ הדגים "עתיקתא" ##

כמה הוא שיעורו של כוס? רבי יוסה בשם רבי יודה בר פזי רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל: אצבעיים על אצבעיים על כוס אצבע ומחצה ושליש אצבע.

תני יבש המוציא יין יבש כזית דברי רבי נתן. רבנן דקיסרין רבי יוסי בי ר' בון בשם ר' יוחנן אתיא דרבי נתן כרבי שמעון, כמה דר"ש אמר ברביעית שיעור הוצאת יין כן ר' נתן אמר לכשיקרש יהא בו כזית:

הלכה ב משנה מזגו לו כוס ראשון, בית שמאי אומרים: מברך על היום ואחר כך מברך על היין. וב"ה אומרים: מברך על היין ואח"כ מברך על היום:

גמרא מה טעמ' דבית שמאי? שקדושת היום גרמ' ליין שיבוא, וכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין.

מה טעם דבית הלל? שהיין גורם לקדושת היום שתיאמר, ד"א היין תדיר וקדושה אינה תדירה

א"ר יוסי מדברי שניהן: יין ואבדלה, היין קודם. כלום טעמא דבית שמאי לא שקדושת היום גרמה ליין, וכאן הואיל ואבדלה גרמה ליין שיבוא?! כ אפשר להבדיל גם בלא יין! היין קודם! כלום טעמא דבית הלל אלא שהיין תדיר וקדושה אינה תדירה, וכאן הואיל והיין תדירה ואבדלה אינה תדירה היין קודם.

א"ר מנא מדברי שניהן: יין ואבדלה, אבדלה קודם. כלום טעמא דבית שמאי אלא שכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין, וכאן הואיל ונתחייב באבדלה עד שלא בא היין אבדלה קודמת. כלום טעמא דבית הלל אלא שהיין גורם לקדושת היום שתיאמר, וכאן הואיל והיין גורם לאבדלה שתיאמר?! כהערה הקודמת אבדלה קודמת!

אמר רבי זעירא מדברי שניהן: מבדילין בלא יין ואין מקדשין אלא ביין. היא דעתיה דרבי זעירה דר' זעירה אמר מבדילין על שכר. ואזלין מן אתר לאתר למישמע קידושא. חייבין לילך ממקום למקום כדי לשמוע קידוש על היין אמר רבי יוסי בי רבי בון נהגין תמן, בבבל במקום שאין יין, שליח ציבור יורד לפני התיבה ואומר ברכה אחת מעין שבע, וחותם מקדש ישראל ויום השבת:

הלכה ג משנה הביאו לפניו ירקו' וחזרת מטבל בחזרת עד שהוא מגיע לפרפרת הפת הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת אע"פ שאין חרוסת מצוה ר' לעזר בי רבי צדוק אומר מצוה ובמקדש מביאין לפניו גופו של פסח:

גמרא חברייא בשם רבי יוחנן צריך לטבל בחזרת ב' פעמים. רבי זעירה בשם רבי יוחנן אין צריך לטבל בחזרת ב' פעמים. ר' שמעון בן לקיש אמר אם לא טבל פעם ראשונה צריך לטבל פעם שנייה. כבר יצא בראשונה

מתניתא פליגא על ר' שמעון בן לקיש: שבכל הלילות אנו מטבילים פעם אחת והלילה הזה שתי פעמים. סבר רבי שמעון בן לקיש על הדא דבר קפרא ר"ל ס"ל כבר קפרא

.... דבר קפרא: שבכל הלילות אנו מטבילין אותו עם הפת וכאן אנו מטבילין אותו בפני עצמו.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן יוצאין במצה בין שכיוון בין שלא כיוון. והכא מכיון שהסיב חזקה כיוון!

מתיב רבי ירמיה קומי רבי זעירה מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש: הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת אף על פי שאין חרוסת מצוה. חזרת מצוה! אמר ליה שכן רב מטבל בתירדין. (עיין לזוריס)

טיבול ראשון—ובכה"ג וודאי טיבול שני מלווה

תגרי ירושלם היו אומרים בואו וטלו לכם תבלי מצוה. בני בייתיה דאיסי בשם איסי ולמה נקרא שמה של חרוסת "רובה"? שהיא רבה עמו. מלשון "שרייה" (שורה התבלינין זמן רב ביין) ר' יהושע בן לוי אמר צריכא שתהא עבה. מילתיה אמר זכר לטיט. אית תניי תני צריכא שתהא רכה. מילתיה אמר זכר לדם.

תני ובגבולין צריכין שני תבשילין אחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה:

הלכה ד משנה מזגו לו כוס שני וכאן הבן שואל אם אין דעת בבן לשאול. אביו מלמדו

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת והלילה הזה שתי פעמים שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה והלילה הזה כולו מצה שבכל הלילות אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל והלילה הזה כולו צלי

ולפי דעתיה של בן אביו מלמדו מתחיל בגנות ומסיים בשבח ודורש מארמי אובד אבי עד שהוא גומר כל הפרשה

ר"ג היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו פסח מצה ומרורים פסח על שם שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים מצה על שם שנגאלו אבותינו במצרים מרור על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים שנאמר (שמות יג) והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים לפיכך אנו חייבין להודות להלל לשבח לפאר לרומם לנצח לגדל למי שעשה לנו את כל הניסים האלו והוציאנו מעבדות לחרות ונאמר לפניו הללויה:

גמרא תני ר' חייה כנגד ארבעה בנים דיברה תורה בן חכם בן רשע בן טיפש בן שאינו יודע לשאול. בן חכם מהו אומר (דברים ו) מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אותנו אף אתה אמור לו (שמות יג) בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים. בן רשע מהו אומר (שמות יב) מה העבודה הזאת לכם מה הטורח הזה שאתם מטריחין עלינו בכל שנה ושנה מכיון שהוציא את עצמו מן הכלל אף אתה אמור לו (שם) בעבור זה עשה ה' לי לי עשה לאותו האיש לא עשה. אילו היה אותו האיש במצרים לא היה ראוי להגאל משם לעולם. טיפש מה אומר (שם) מה זאת? אף את למדו הלכות הפסח שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן שלא יהא עומד מחבורה זו ונכנס לחבורה אחרת. בן שאינו יודע לשאול את פתח לו תחילה א"ר יוסה מתניתא אמרה כן אם אין דעת בבן אביו מלמדו:

הלכה ה משנה עד איכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד אם הבנים שמחה ובית הלל אומרים עד חלמיש למעינו מים וחותם בגאולה רבי טרפון אומר אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים והגיענו הלילה הזה ואינו חותם רבי עקיבה אומר כן ה' אלהינו יגיענו לרגלים הבאים לקראתינו לשלום שמחים בבנין עירך ששים בעבודתך ובחידוש בית מקדשך ושם נאכל מן הפסחים ומן הזבחים אשר הגיע דמם על קיר מזבחך לרצון ונודה לך על גאולתינו ברוך אתה ה' גאל ישראל:

גמרא רב אמר מתחילה צריך להתחיל (יהושע כד) בעבר הנהר ישבו אבותיכם וגו'. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו'. וארבה. אמר רבי אחא וארב כתיב כמה ריבים עשיתי עמו עד שלא נתתי לו את יצחק. דבר אחר נעשיתי לו אורב אין את חטא מיתן נער וייסוריס ליה. ואין זכה, מיתן ליה. ה׳יס תל׳דיק גס תתיסר! [כי ה׳"ה׳ לקנות עוה"ב רק ע"י ייסורין]

אמרו להן בית שמאי וכי יצאו ישראל ממצרים

שהוא מזכיר יציאת מצרים?! אמרו להן בית הלל אילו ממתין עד קרות הגבר אדיין לא הגיעו לחצי גאולה!!! היאך מזכירין גאולה ואדיין לא נגאלו והלא לא יצאו אלא בחצי היום שנאמר (שמות יב) ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל וגו'. אלא מכיון שהתחיל במצוה אומר לו מרק.

התיב רבי אבונא בר סחורא לא כבר הזכיר על הכום. ולמה מזכיר זמן בברכת גאולה?

תניא אין אומרים זמן אלא בשלש רגלים בלבד אמר רבי מנא מתניתא אמרה כן בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות. תני כל שכתוב מקרא קודש צריך להזכיר בו זמן. א"ר תנחומא ויאות! מי שראה תאינה בכורה שמא אינו צריך להזכיר זמן

ל"ש כאן רק בפרק ד {הרי ראש השנה ויום הכפורים ביהודה נהגו כרבי עקיבה ובגליל נהגו כרבי יוחנן בן נורי. עבר ועשה ביהודה כגליל ובגליל כיהודה יצא. הרי פורים אלו קוראים בארבעה עשר ואלו קוראין בחמשה עשר שנייא היא דכתיב משפחה ומשפחה מדינה ומדינה עיר ועיר:}

הלכה ו משנה מזגו לו כוס שלישי מברך על מזונו רביעית גומר עליו את ההלל ואומר עליו ברכת השיר בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה בין שלישי לרביעי לא ישתה אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן:

גמרא כתיב (שופטים ה) בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו את ה'. התנדבו ראשי עם כשהקדוש ברוך הוא עושה לכם ניסים, תהו אומרין שירה. התיבון הרי מרדכי ואסתר! שנייא היא שהיו בחוץ לארץ. הרי גאולת מצרים אומרים שירה על נס שבחו"ל! שנייא היא שהיא תחילת גאולתן. ואית דבעי מימר מרדכי ואסתר משונאיהם נגאלו, לא נגאלו מן המלכות.

למה בשביל שלא ישתכר. כבר משוכר הוא! מה בין יין שבתוך המזון מה בין יין של אחר המזון. יין של אחר המזון משכר שבתוך המזון אינו משכר.

מאי אפיקומן? רבי סימון בשם רבי אינייני בר רבי סיסיי מיני זמר ר"י אמר מיני מתיקה שמואל אמר כגון ערדילי וגוזליא דחנניא בר שילת:

הלכה ז משנה ישנו מקצתן יאכלו כולם לא יאכלו ר' יוסי אומר אם נתנמנמו יאכלו נרדמו לא יאכלו

הפסח אחר חצות מטמא את הידים, הפיגול והנותר מטמאין את הידים.

בירך ברכות הפסח פטר את של זבח. את של

זבח לא פטר את של פסח דברי רבי ישמעאל רבי עקיבה אומר לא זו פוטרת זו ולא זו פוטרת זו:

גמרא למה ישנו כולם, לא יאכלו מפני הסיע דעת או משום שעבר עליו חצות? חיישינן שמא ישנו הרבה עד שעבר חצות הגע עצמך שיש שם חבורה אחרת שעדיין אוכלים הרי לא עבר חצות! הוי לית טעמא דא אלא מפני הסיע דעת.

ר' סימון ר' יהושע בן לוי בשם בר פדייה הפיגול והנותר מצטרפין לטמא את הידים עד כדי עונשן בכזית

מהו שיפסלו בתרומה? ק"ו אם מטמאין את הידים לפסול בתרומה הן עצמן לא כ"ש.

ההן יוצא מה את עבד ליה מטמא את הידים או אינו מטמא את הידים? אין תימר ההן יוצא מטמא את הידים כי יוצא דמי לפגול פיגול ונותר אינן פוסלין בתרומה עכ"ל אין תימר פיגול ונותר פוסלין בתרומה, ההן יוצא לא גזרו עליו כלום דלא כן יטמא צד החיצון וצד הפנימי. איך "חותך", הרי צד החיצון=יוצא, מטמא צד הפנימי א"ר אבין מאן אית ליה דבר טמא מחמת עצמו לא רבי מאיר.רק ר"מ ס"ל "מגע בית הסתרים מטמא"!(לר"מ, בגד גע"ג שחתכו מבגד-מדרס, טמא מגע מדרס)

לא כן אמר רבי יוחנן כל הדברים טהורין ברובן כיון שחיתך רובן לאו כפרוש הוא. אף לרבנן יש לטמאות בשר הפנימי, כשפירש רוב החיצון שוב ל"ה ביה"ס ומטמא הפנימי יהא כמגיעו בו ויהא פסול. א"ר חנניה במחתך כל שהוא ומשליך. ואין נוגע בשעת פרישה

אמר רבי זעירא דלא למה לא... ברך ברכת הפסח לא פטר של זבח, ושל זבח פטר של פסח, שהפסח בכלל הזבח! א"ר מנא הפסח עיקר והזבח טפילה

פרק א

הלכה א משנה באחד באדר משמיעין על השקלים הקדמה נחולה: בזמן המשנה שקלו "שקל שלם" (שהוא חצי "סלע") ועל הכלאים

ובחמשה עשר בו קורין את המגילה בכרכים ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צורכי הרבים ומציינין על הקברות ויוצאין אף על הכלאים:

גמרא ולמה באחד באדר? כדי שיביאו ישראל את שקליהן בעונתן, ותיתרם תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן.

רבי שמואל בר רב יצחק תרומת הלשכה כתחלתה דכתיב (שמות מ) ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן. ותני עלה: ביום שהוקם המשכן בו ביום נתרמה התרומה

רבי טבי רבי יאשיה בשם כהנא נאמר כאן (במדבר כח) חדשי ונאמר להלן (שמות יב) חדשי. מה חדשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן. אף חדשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן

א"ר יונה שבק רבי טבי ראשה דמתניתא ואמר סופה! [דלא כן] כהדא דתני (במדבר כח) זאת עולת חדש בחדשו יכול יהא תורם בכל חדש וחדש? ת"ל בחדשו לחדשי השנה. בחודש א' הוא תורם לכל חדשי השנה. יכול באיזה חדש שירצה? נאמר כאן חדשי ונאמר להלן חדשי מה חדשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן אף חדשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן

מהו משמיעין? רב הונא אמר מכריזין. היך מה דאת אמר (דברי הימים ב כד) ויתנו קול ביהודה ובירושלם

תמן תנינן מגילה 1:4 אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אף שימוע שקלים וכלאים ביניהם

[רבי חלבו ורב הונא רב בשם ר' חייה רבה: הכל אפי' "מוקפין" יוצאין בי"ד שהוא זמן קרייתה]

א"ר יוסי ויאות! כלום אמרו משמיעין על השקלים לא כדי שיביאו ישראל את שקליהן בעונתן, אם אתה אומר באדר ראשון עד כדון אית בשתא שיתין יומין! כלום אמרו יוצאין אף על הכלאים לא כדי שיהיו הצמחין ניכרין, אם את אומר באדר ראשון עד כדון אינון דקיקין! קטנים

רבי חזקיה שאל, מעתה בני בבל משמיעין על

השקלים מראשו של חורף, לא כדי שיביאו ישראל שקליהן בעונתן ותיתרם תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן?!

התיב ר' עולא קומי רבי מנא: והא תנינן בג' פרקים בשנה תורמין את הלשכה בפרוס הפסח, בפרוס העצרת, בפרוס החג. נימר, אילין דקריבין- בפרוס הפסח, אילין דרחיקין- בפרוס העצרת, ואילין דרחיקין מנהון- בפרוס החג!

א"ל כולה כאחת היא באה, ולמה אמרו בג' פרקים? כדי לעשות פומבי לדבר.

ר"י בר פזי בשם רבי הן נקרא ולא נבעת?! איך נקרא ולא נתביישו! לטובה- (שמות לב) כל נדיב לב. לרעה (שמות יט) ויתפרקו כל העם וגו'

לטובה (שמות יט) ויוצא משה את העם. לרעה (שמות יז) ותקרבון אלי כלכם

לטובה (דברים א) אז ישיר משה ובני ישראל. לרעה (שמות טו) ותשא כל העדה וגו'

א"ר חייא בר אבא (צפניה ג ז) אכן השכימו השחיתו! כל השחתה שהיו עושין בהשכמה היו עושין אותה!

א"ר אבא בר אחא אין את יכול לעמוד על אופי' nature של אומה זו! נתבעין לעגל ונותנין, נתבעין למשכן ונותנין!

תנא ריב"ח הדא מתניתא: (שמות כה) ועשית כפורת זהב טהור. יבא זהב של כפורת, ויכפר על זהב של עגל

ר"ח בשם רשב"ג: ג' תרומות נאמרו בפרשה הזאת. תרומת אדנים ותרומת שקלים ותרומת המשכן (שם) דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'- זו תרומת שקלים לקרבן. מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי- זו תרומת המשכן. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם- זו תרומת האדנים.

תרומת המשכן למשכן, מה שירצו יעשו. תרומת שקלים לקרבן, העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, כדי שיהא יד כולן שוה. תרומת אדנים לאדנים. אמר רבי אבון אף בפרשה הזאת נאמר בה ג' תרומות (שמות לא) מחצית השקל תרומה לה', יתן תרומת ה', לתת את תרומת ה':

הגהתי קטע זה ושלפניו

ובחמשה עשר בו קורין את המגילה.

ר' חלבו ר' חונה בשם ר' חייה רבה: הכל יוצאין בארבעה עשר שהיא זמן קריאתה

#[לא בא אלא ללמדך שהמצוות =מתנות ומשתה הנוהגות באדר שני, אין נוהגות באדר ראשון]

רבי יוסי ור' אחא הוון יתיבין, א"ר יוסי לר' אחא לא מסתברא לשעבר בדיעבד אבל לבא לא לכתחילה אין מוקף קורא בי"ד ותני: מקום שנהגו לקרותה ב' ימים קורין אותה שני ימים אלמא ספק מוקף חייב לקרות שם בט"ו—ולא סגי לכת' לגאת בי"ד א"ל אוף אנא סבר כן.

א"ר מנא ויאות?! אילו מי שקרייה בארבעה עשר וחזר וקרייה בחמשה עשר שמא אין שומעין לו?!

#אם אי אתה אומר את כן נמצאת עוקר זמן כרכים בידיך!#

תני רשב"ג אומר מצוות הנוהגות באדר שני אינן נוהגות בראשון. חוץ מהספד ותענית שהן שווין בזה ובזה. ר' בא ר' ירמיה בשם רב ר' סימון בשם ריב"ל הלכה כרשב"ג. רב הונא רבה דצופרין אמר הנהיג ר"ח בציפורין כהדא דרשב"ג. לא אמר אלא הנהיג הא להלכה לא. אבל לענין שטרות כותבין אדר ראשון, ואדר שני סתם. ר"י אומר אדר ראשון סתם, אדר שני "תניין":

שייך למו"ק מתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צרכי רבים: אלו הן צרכי רבים: דנין דיני ממונות ודיני נפשות דיני מכות ופודין את השבויין וערכים וחרמים והקדישות ומשקין את הסוטה ושורפין את הפרה ועורפין עגלה ערופה. ורוצעין עבד עברי ומטהרין את המצורע ומפרקין את המנעל מעל גבי האימום אבל לא מחזירין אותו:

ומציינין על הקברות. לא כבר ציינו מאדר? תיפתר שירד שטף של גשמים ושטפו:

ויוצאין אף על הכלאים. לא כבר יצאו באדר?! תיפתר שהיתה השנה אפילה ואין הצמחים ניכרים.

ומניין לציון? ר' ברכיה ר' יעקב בר בת יעקב בשם ר' חונייה דברת חוורן. ר' יוסה אמר לה רבי יעקב בר אחא בשם ר' חונייה דברת חוורן ר' חזקיה ר' עוזיאל בריה דר' חונייה דברת חוורן: (ויקרא יב) וטמא טמא יקרא כדי שתהא טומאה קורא לו בפיה ואומרת לו פרוש!

ר' לא בשם ר' שמואל בר נחמן (יחזקאל לט) ועברו העוברים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו

ציון. עצם- מיכן שמציינין על העצמות. אדם- מיכן שמציינין על השדרה ועל הגולגולות. ובנה- מיכן שמציינין על גבי אבן קבועה. אם אומר את על גבי אבן תלושה אף היא הולכת ומטמא במקום אחר. אצלו-במקום טהרה. ציון- מכאן לציון

מצא אבן אחת מצויינת-אף על פי שאין מקיימין כן- המאהיל עליה טמא, אני אומר מת קמצוץ a mangled body (that does not occupy more than one stone) היה נתון תחתיה. היו שתים המאהיל עליהן טהור, ובניהן טמא. אם היה חרוש =נחרש בינתיים, הרי הן כיחידות. ביניהן טהור סביבותיהן טמא.

תני אין מציינין על הבשר, שמא נתאכל הבשר. ר' יוסטא בר שונם בעא קומי ר' מנא, ולא נמצא מטמא טהרות למפרע! אף קודש שנתאכל אמר ליה מוטב יתקלקלו בו לשעה, ואל יתקלקלו בו לעולם:

הלכה ב משנה

אמר ר' יהודה: בראשונה היו עוקרין כלאים ומשליכין לפניהן. משרבו עוברי עבירה, היו משליכין לדרכים. התקינו שיהו מפקירין את כל השדה:

גמרא ר' יהודה אומר כו'. תניא אמר ר' יהודה: בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניהן, והיו שמחים ב' שמחות. אחת שהיו מנכשין שדותיהן, ואחת שהיו נהנין מן הכלאים. משרבו עוברי עבירה, היו משליכין על הדרכים. אע"פ כן היו שמחים, שהיו מנכשין שדותיהן. התקינו, שיהו מפקירין כל השדה כולה.

ומניין שהפקר ב"ד הפקר? דכתיב (עזרא י) וכל אשר לא יבא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה. מניין שהיא פטורה מן המעשרות? רבי יונתן בריה דרב יצחק בר אחא שמע לה מן הדא: אין מעברין את השנה לא בשביעית, ולא במוצאי שביעית, ואם עיברוה הרי זו מעוברת. וחודש א' שהוא מוסיף לא פטור ממעשרות הוא?! אלמא יש כח בי"ד להפקיע ממעשרות

[עד כדון שביעית. שאין מה לאכול. מוצאי שביעית מאי? למה אין מעברין? א"ר בון שלא לרבות באיסור חדש. ר' זעירה בשם ר' אלעזר: הדא דאת אמר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ, אבל משהתיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ, היא שביעית היא של שאר שני שבוע:

תני אין מעברין במוצאי שביעית: א"ר מנא הדא דאת אמר בראשונה שהיו השנים כתיקנן, אבל עכשיו שאין השנים כתקנן אין "חדש" נמצא בחודש ניסן היא מוצאי שביעית היא שאר שני שבוע.

תני של בית רבן גמליאל עיברוה במוצאי שביעית

מיד]

א"ר אבון אין מן הדא לית את ש"מ כלום (דברים טז) שמור את חודש האביב שומריהו שיבוא בחידושו

והיידא אמרה דא: פיאה 5:1 גדיש שלא לוקט תחתיו כל הנוגעות בארץ הרי הן של עניים. ופטורין מלעשר

[ואמר ר' אמי בשם ר' שמעון בן לקיש דב"ש היא. דאי כב"ה עניים אוכלין ומעשרין. הא אמר "הפקר עניים, אינו הפקר"! א"ל ר' יוסה: שמענו שהוא פטור ממעשר ד"ה, משום קנסא: הפקירוהו לעניים ופטרוהו מן המעשר.]

הלכה ג משנה בחמשה עשר בו שולחנות היו יושבין במדינה. בכ"ה בו ישבו במקדש. משישבו במקדש, התחילו למשכן

את מי ממשכנין? לוים וישראלים וגרים ועבדים משוחררים. אבל לא נשים ועבדים וקטנים

וכל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק

אין ממשכנין את הכהנים מפני דרכי שלום. אמר ר' יהודה העיד בן בוכרי ביבנה: כל כהן ששוקל, אינו חוטא. אע"פ שפטורין אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי! אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא! אלא שהכהנים דורשין מקרא זה לעצמן (ויקרא ו) וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל הואיל ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו, היאך נאכלין? ע"כ "פוטרין" עצמן ממצווה זו שלא כדין!

גמרא אין ממשכנין את הקטנים: הא לתבוע תובעין. הדא דתימר בשהביא שתי שערות, אבל אם לא הביא שתי שערות לא בדא. ולמשכן אין ממשכנין אע"פ שהביא ב' שערות ??עד בן כ'

כיני מתני': אין ממשכנין את הכהנים מפני דרך הכבוד:

אמר ר' יהודה העיד כו': א"ר ברכיה טעמא דרבן יוחנן בן זכאי, (שמות ל) "זה" יתנו י"ב שבטים יתנו ר' טבי בשם רב המנונא כן משיבין חכמים שמחייבים כהנים לשקול לר"י: חטאת יחיד מתה, אין חטאת ציבור מתה. הרי שציבור שונה מיחיד!! מנחת היחיד קריבה כליל, ואין מנחת הציבור קריבה כליל! וקשיא משיבין לאדם דבר שאינו מודה בו?! דתנן שאין חטאת ציבור מתה, ר' יהודה אומר תמות

והוא ר"י מקשה לחכמים מותיב לן, זו לא נדבת יחיד היא?! ואיך יתן הכהן—הרי ייאסר לאכול מן העומר! ואינון מתיבין ליה מכיון שנמסרה לציבור כמי שהיא נדבת ציבור

כתיב (שמות ל) כל העובר על הפקודים ר' יהודה ור' נחמיה חד אמר כל דעבר בימא. יתן וחרנא אמר כל דעבר על פיקודייא ספקדס מסה יתן. מאן דאמר כל דעבר בימא יתן, מסייע לר"י בן זכאי. מ"ד כל דעבר על פיקודייא יתן, מסייע לבן בוכרי:

הלכה ד משנה אע"פ שאמרו אין ממשכנין נשים ועבדים וקטנים, אבל אם שקלו מקבלין מידן.

הנכרי והכותי ששקלו אין מקבלין מהן

ואין מקבלין מידם קיני זבין וקיני זבות וקיני יולדות וחטאות ואשמות

זה הכלל: כל שנידר ונידב מקבלין מידן וכל שאין נידר ונידב אין מקבלין מידן. וכן מפורש על ידי עזרא שנאמר (עזרא ד) לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו

ואלו שחייבין בקלבון: surcharge לוים וישראלים וגרים ועבדים משחוררים. אבל לא כהנים ונשים ועבדים וקטנים

השוקל על יד כהן, על יד האשה, על יד עבד, על יד קטן, פטור.

ואם שקל על ידו ועל יד חבירו, חייב בקלבון אחד.

ור' מאיר אומר שני קולבנות.

הנותן סלע ונוטל שקל חייב שני קולבנות.

השוקל על יד עני ועל יד שכינו ועל יד בן עירו פטור. ואם הלוום חייב.

האחין השותפין שחייבין בקלבון, פטורין ממעשר בהמה. וכשחייבין במעשר בהמה פטורין מן הקלבון. כשעדיין לא חלקו="תפוסת הבית"

וכמה הוא קלבון? מעה כסף דברי ר"מ. וחכ"א חצי מעה:

גמרא אע"פ שאמרו כו'. הא לתבוע תובעין! הכא את אמר תובעין והכא את אמר אין תובעין?! כאן בשהביא ב' שערות וכאן בשלא הביא ב' שערות:

הנכרי והכותי כו'. א"ר בא: תיפתר כמ"ד כותי כנכרי. דאתפלגון כותי כנכרי דברי רבי. רשב"ג אומר כותי כישראל לכל דבר.

אמר ר' לעזר מתני' בנכרים, אין מקבלין הא בכותים לא. מקבלין מידם ותני כן (ויקרא א) אדם- לרבות את הגרים וכותים, גיריס הס (שם) מכם- להוציא את המומרים

מתני' פליגא על ר' אלעזר: אין מקבלין מידם קיני זבין וזבות קיני יולדות וכי יש קיני זבין וזבות

בעכו"ם?! אלא רישא בעכו"ם וסיפא בכותים?! כיני רישא בעכו"ם וסיפא בכותים!

אמר ר' יוחנן: בתחילה הבניין אין מקבלין מהם כותים/ עכו"ם לא דבר מסוים ולא דבר שאינו מסוים. ובסוף מקבלין מהן דבר שאינו מסוים, ואין מקבלין מהן דבר מסוים. רשב"ל אמר: בין בתחילה בין בסוף אין מקבלין מהן לא דבר מסוים ולא דבר שאינו מסוים

מתני' פליגא על רבי יוחנן: אין מקבלין מהן הקדש ונדבה לבדק הבית! פתר לה בין בתחלה בין בסוף, ובלבד דבר מסוים,

[נוסח אחר] פתר לה במסוים, שאפילו מעותיו אפי' מכרו הגזבר, השיג מעות.. יוליכם לים המלח:

ר"ש בן לקיש אמר בין בתחילה ובין בסוף אין מקבלין מהם לא דבר מסוים וכו': מתני' פליגא על רשב"ל: דתני הכל שווין שהן עכו"ם נודרין ונידרין! פתר לה עולה. ניחא נודרים עולה, נידרים עולה?! לא, אלא כשאמר נכרי הרי עלי עולה, ושמע ישראל ואמר מה שאמר זה עלי: וזה נקרא "נידרים"

ואינו מביא עמו נסכים, גוי שהביא קרבן אינו "חייב" להביא נסכים—הא אם הביא, מקבלין! ומותר נסכים לא לכלי שרת אינון?! נמצא מביא דבר מסויים! התיב רבי יוסי בי רבי בון והא תנינן נערכין ועורכין לא לבדק הבית אינון?! היך מה דאת אמר תמן, לשמים הוא מתכוין, ומאיליהן הן באין לבדק הבית. כן את אמר אף הכא לשמים הוא מתכוין, ומאיליהן הן באין לכלי שרת

מה עבד לה רשב"ל? פתר לה (עזרא ד) לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו

ר' חזקיה אמר ר' סימון שאל מעתה אין מקבלין מהן לאמת המים ולחומות העיר ומגדלותיה? על שם (שם) ולכם אין חלק וגו':

אלו חייבין בקלבון. מתניתא דר"מ. דאמר ר"מ: כשם ששקלו תורה, כך קלבנו תורה. קסבר ר"מ בנותן שקלו שלם שהוא חייב קלבון. דאמר רבי מאיר כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא כבודו והראהו למשה ואמר לו זה יתנו כזה יתנו: וכיון שביעורו תורה, חייב להחמיר.

נתן סלע ליטול שקל, חייב שני קולבונות. אמר ר' אלעזר דר' מאיר היא: [דר"מ אמר, אחד סלע שהוא נותן, ואחד שקל שהוא נוטל] דתני' אלו חייבין בקולבון כו' והנותן סלע ונוטל שקל, קלבון א' ור' מאיר אמר ב' קולבנות

ורב אמר ד"ה היא =חכמים ולא ר"מ דאמר רבי מאיר:

אחד סלע שהוא נותן, וא׳ שקל שהוא נוטל, וא׳ לדברי תורה. על דעתיה דרב ג׳ קולבנות אינון. אתא ר׳ ירמיה ר׳ שמואל בר רב יצחק בשם רב שלשה קולבנות אינון: א׳ סלע שהוא נותן, וא׳ שקל שהוא נוטל, ואחד לדבר תורה:

האחים והשותפים שחייבין בקלבון ופטורין ממעשר בהמה- בשחלקו וחזרו ונשתתפו. שחייבין במעשר בהמה ופטורין מן הקלבון- בשלא חלקו

א״ר לעזר: והן שחלקו גדיים כנגד תיישים ותיישים כנגד גדיים, אבל אם חלקו גדיים כנגד גדיים ותיישים כנגד תיישים הוא חלקו משעה הראשונה. וחייבים במעש״ב א״ר יוחנן אפילו חלקו גדיים נגד גדיים ותיישים נגד תיישים כלקוחות הן ופטורין מן המעשר כההוא דתנינן תמן הלקוח ושניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה.

ר׳ חזקיה אמר, רבי ירמיה בעי ולמה לית נן אמרין פעמים שהן חייבין בזה ובזה, ופעמים שהן פטורים בזה ובזה. היך עבידא? חלקו הנכסים ולא חלקו הבהמה, חייבין בזה ובזה. חלקו הבהמה ולא חלקו את הנכסים פטורים מזה ומזה.

א״ר מנא הדא דאת אמר בשלא היתה הבהמה רוב, אבל אם היתה הבהמה רוב, הן הן עיקר נכסים. ואם חלקו בהם—הו״ל כחלקו אף במעות, וחייבין בקלבון

ר׳ אבין אמר, ר׳ שמי בעי, מפני שעשיתן כאדם אחד אצל מעשר בהמה את פוטרו מן הקלבון? א״ל שניא היא, שהוא נותן סלע אחת שלימה! מעתה אפילו חלקו וחזרו ונשתתפו, חייבין במעשר בהמה ופטורים מן הקלבון! ותנינן חייבין בקלבון ופטורין במעשר בהמה אלמא לא מהני ״שהוא נותן סלע שלימה״!

ר׳ בא בשם אבא בר רב הונא היא שני אחין שירשו את אביהן, היא שני גיסין שירשו את חמיהן.

לאיכן היו הקלבנות נופלין? ר״מ אומר לשקלים. רבי לעזר אומר לנדבה. ר׳ שמעון שזורי אומר ריקועי זהב וצפוי לבית קודש הקדשים. בן עזאי אומר שולחנין היו נוטלין אותן בשכרן. ויש אומרים להוצאת דרכים:

פרק ב

הלכה א משנה מצרפין שקלים לדרכונות
a Persian golden coin, worth about 16 shekels **מפני משוי הדרך**

כשם שהיו שופרות במקדש, כך היו שופרות במדינה

בני העיר ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו, אם נתרמה התרומה, ואח״כ נגנבה—הרי בני העיר כבר נפטרו בשעת ההפרשה **נשבעין לגיזברין.** שלא פשעו—כי רק הגזברים מפסידין

ואם לאו, לא נתרמה עדיין, נמצא בני העיר חייבין להפריש אחרות **נשבעין לבני העיר, ובני העיר שוקלין תחתיהן.**

נמצאו או שהחזירום הגנבים, אלו ואלו שקלים, ואין עולין להן לשנה הבאה:

גמרא ויעשו אותן מרגליות? שמא תזיל המרגליות ונמצא ההקדש מפסיד. כההיא דתנינן תמן בכורות 8:7 וכלן נפדין בכסף ובשוה כסף חוץ מן השקלים, ואין פודין בכלים. ואמר ר׳ שמואל בר רב יצחק שמא יזילו הכלים ונמצא ההקדש מפסיד, אוף הכא נמי שמא תזיל המרגליות ונמצא ההקדש מפסיד

מתניתא בתקלין חדתין, אבל בתקלין עתיקין לא בדא. ותני כן: עתיקין במקדש ואין עתיקין במדינה

מתני׳ בש״ח אבל בשומר שכר לא בדא. חייב בגו״א ואיך ייפטר בשבועה? א״ר אבא ואפי׳ תימר בש״ש, נגנבו- בלסטים מזויין. אבדו- שטבעה ספינתו בים.

אמר רבי יוסטי ב״ר סימון אתיא ..אים נתרמה התרומה... כמאן דאמר תורמין על הגבוי ועל העתיד לגבות, ע״כ ״נפטרו״ בני העיר ברם כמ״ד אין תורמין לא על הגבוי ועל העתיד לגבות לא בדא:

בני העיר ששלחו את שקליהם כו׳: א״ר אלעזר דר׳ שמעון היא. דר׳ שמעון אומר קדשים שהוא חייב באחריות כנכסיו הן. ע״כ חייבים שבועה לבעלים א״ר יוחנן ד״ה היא משום שבועת תקנה. ע״ד דרבי יוחנן ניחא: נשבעים לגזברים ואם לאו נשבעים לבני העיר ובני העיר שוקלים אחרים תחתיהן. משום שבועת תקנה. אלא לרבי לעזר נשבעים לבני העיר, הדא היא דר׳ שמעון. נשבעים לגזברים?! גיזברים מאי עבידתייהו? ע״כ ״תקנה הוא״! ומתרץ נשבעים לבני העיר במעמד גיזברים. [כדי לקבל שכרס-עיין בבלי] כי היכי דלא לחשדינהו, אי נמי דלא נשוו להו פושעים.

ד"ה משום שבועת תקנה.. **אע"פ שקבלו בני העיר לשלם, אין ההקדש יוצא בלא שבועה:**

הפריש שקלו נדר "שקל" לבדק הבית ואבד, ר' יוחנן אמר חייב באחריותו עד שימסרנו לגיזבר. רבי שמעון בן לקיש אומר הקדש ברשות הגבוה בכל מקום שהוא

מתניתא פליגא על ר"ש בן לקיש: נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין תחתיהן! לא, עוד היא משום תקנה:

תני הראשונים נופלים לתיקלין חדתין, והשניים נופלים לתיקלין עתיקין. אלו הן הראשונים ואלו הן השניים? רבי פינחס בי ר' חנינא ור' אבא מרי: חד אמר אלו ששלחו בני העיר תחילה, וחרנה אמר אלו שהגיעו לידי גזברין תחילה:

הלכה ב משנה **הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו** =בשבילו **ושקלו על ידי עצמו** בשביל עצמו **אם נתרמה התרומה,** כ לכשיתרום **מעל**

דאז נפטר מחובו

השוקל שקלו מן ההקדש, ונתרמה התרומה וקרבה הבהמה =תמיד של שחר, **מעל.** בשעה שנקרב התמיד, הרי

נהנה מן ההקדש!

ממעשר שני ודמי שביעית, הפריש שקלו **יאכל כנגדן:**

כקדושת מע"ש ושביעית

גמרא השוקל כו' אנן תנינן אם קרבה הבהמה, ותני דבי ר' אם נתרמה התרומה. מאן תנא אם נתרמה התרומה? "כל העומד ליקרב, כקרב דמי" רבי שמעון היא. דאמר רבי שמעון שקלים 4:5 (פליג) מיד אף קודם "הקרבה" היה מקבל מעותיו, והכהנים זריזים הן.

וקשיא אילו הגונב עולתו של חבירו ושחטה סתם, סתמה לא לשם בעלים הראשונים מכפרת? ולמה תעלה השקל בשביל שמעון? אמר ר' יודן תיפתר במסויים.

אדם "חשוב" גזלו, שמכוון ה"תורם" לפטרו

וחש לומר שמא לשיריים הן נופלין, וכי יש מעילה בשיריים? אלא כרבי מאיר, דרבי מאיר אומר מועלין בשיריים.

[משל בית רבן גמליאל שהיה מתכוין ודוחפו לתוך הקופה. כדיי "שיתרום משקליו" עוד היא במסויים של בית רבן גמליאל, שהיה מתכווין ותורמו לשמו]

מה נהנה? שמעון שתרמו בשביל עצמו? א"ר אבין בשם רבנן דתמן, מכיון שב"ד ראוין למשכן ולא מישכנו, כמי שנהנה:

ממעשר שני וכו' דכתיב (ויקרא כז) אך בכור אשר יבכר לה' בבהמה לא יקדיש איש אותו כל שהוא

קודש, אין קדושה חלה עליו. כיון שהפרישו למע"ש, אין קדושה חל עליו כיצד הוא עושה? מביא סלע של חולין, ואומר: מעות מעשר שני בכל מקום שהן, יהו מחוללין על סלע זו. ואותה סלע נתפס לשם מעשר שני, והשאר?? נעשו שקלים:

הלכה ג משנה המכנס מעות ואמר "הרי אלו לשקלי" בית שמאי אומרין מותרן נדבה. ובית הלל אומרים מותרן חולין

"שאביא מהן שקלי" שוין שהמותר חולין

"אלו לחטאתי" שוין שהמותר נדבה. "שאביא מהן חטאתי" שוין שהמותר חולין

אמר רבי שמעון: מה בין שקלים לחטאת? לב"ה אלא של שקלים יש להן קיצבה ע"כ מותרן חולין **ולחטאת אין לה קיצבה** =מותרן נדבה

ר' יהודה אומר: אף לשקלים אין להן קיצבה! שכשעלו ישראל מן הגולה היו שוקלין דרכונות, חזרו לשקול סלעים, חזרו לשקול טבעין. ביקשו לשקול דינרין, ולא קבלו מהן.

א"ר שמעון אע"פ כן יד כולן שוה! אבל חטאת זה מביא בסלע וזה מביא בשתים וזה מביא בשלש:

גמרא המכנס וכו' ר' יוסי בשם ר' לעזר מה פליגין? במכנס פרוטרוט, ואומר: כל שאכניס, יהא לשקלים אבל באומר על שק מלא פרוטות "אלו לשקלי" כל עמא מודיי שהמותרן נדבה שנותן בעין יפה

רבי חייא ור' ביבי בשם ר' לעזר: מה פליגין? במכנס פרוטרוט אבל באומר "אלו לשקלי" כ"ע מודיי שהמותרן חולין בוודאי כוונתו רק לשיעור הצריך

א"ר חייא מתניתא מסייעא לר' ביבי. דתנן אמר ר"ש מה בין שקלים לחטאת? אלא שהשקלים יש להן קיצבה, להכי, מותרן חולין ולחטאת אין לה קיצבה. מה אנן קיימין? אם באומר שאביא "מהן" שקלי כל עמא מודיי שהמותרן חולין. אם באומר שאביא "מהן" חטאתי כל עמא מודיי שהמותר חולין. [וא"כ בכה"ג אין נפק"מ בין חטאת לשקל] אלא כן אנן קיימין באומר "אלו" לשקלי, שקלים על ידי שקצבתן מן התורה, מותרן חולין. חטאת ע"י שאין קצבתה מן התורה, מותרה נדבה. מה עבד לה רבי יוסי בשם רבי לעזר? פתר לה במכנס פרוטרוט וכבית הלל אבל באומר "אלו" לשקליי, לכו"ע מותרן נדבה

והא תנינן מותר שקלים חולין! [מאי לאוו ב"אלו" ולכו"ע..] פתר לה במכנס פרוטרוט וכבית הילל

המפריש שקלו וסבר שהוא חייב, ונמצא שאינו חייב, לא קדש. המפריש שנים וסבר שהוא חייב

שנים, ונמצא שאינו חייב אלא אחד, אותו השני מה את עביד ליה? נשמעינה מן הדא: הפריש חטאתו וסבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדשה. הפריש שתים וסבר שהוא חייב שתים ונמצא שאינו חייב אלא אחת. אותה שניה מה את עבד לה? אלא רועה ה"נ לנדבה.

רבי יודא אומר כו': דרכונות- דינרין. חזרו לשקול סלעין- כשמוען. חזרו לשקול טבעין- פלגי סלעין. בקשו לשקול דינרין- קרטין. רביעית סלע ולא קבלו עליהן מן הדא (נחמיה י) והעמדנו עלינו מצות לתת שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו

ר' חלקיה בשם ר' אחא מכאן שצריך אדם לשלש שקלו שלשה פעמים בשנה. מכאן שאין מטריחין על הציבור יותר מג"פ בשנה

א"ר אבין מכאן לג' סאין, מכאן לג' קופות, מכאן לג' הפרשות

כתיב (שמות ל) זה יתנו כל העובר על הפקודים ר' יהודה ור' נחמיה: חד אמר לפי שחטאו במחצית היום יתנו מחצית השקל. וחרנה אמר לפי שחטאו בשש שעות ביום יתנו מחצית השקל דעבד שיתא גרמסין מין מטבע [כנראה כל גרמס=2 מעות]

ר' יהושע בי ר' נחמיה בשם ר' יוחנן בן זכאי לפי שעברו על עשרת הדברות יהיה נותן כל אחד ואחד עשרה גרה.

ר' ברכיה ר' לוי בשם רבי שמעון בן לקיש לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף יהיה כל אחד ואחד פודה את בנו בכורו בעשרים כסף 20 דינרים=5 סלעים ר' פינחס בשם ר' לוי לפי שמכרה בכורה של רחל בעשרים כסף ונפל לכל אחד ואחד מהם 10 זוזים טבעה 2 דינרין לפיכך יהיה כל אחד ואחד נותן שקלו, טבעה

הלכה ד משנה מותר שקלים חולין. מותר עשירית האיפה מותר קיני

זבין קיני זבות וקיני יולדות חטאת ואשמות מותרן נדבה. זה הכלל: כל שהוא בא לשם חטאת ומשום אשמה מותרן נדבה

מותר עולה הפריש מעות לעולה, ונשתייר קצת לעולה מותר מנחה למנחה מותר שלמים לשלמים מותר הפסח לשלמים מותר נזירים לנזירים. מותר נזיר לנדבה:

גמרא א"ר יוסי עד דאנא תמן, בבבל שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל, הפריש שקלו ומת? א"ל יפלו לנדבה.

מותר עשירית האיפה שלו של כה"ג רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח. רבי לעזר אמר יפלו לנדבה.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן מותר שקלים חולין. מותר עשירית האיפה מותר קיני זבים וקיני זבות מותר קיני יולדות חטאת ואשמות מותרן נדבה. מה עבד לה רבי יוחנן? פתר לה מותר עשירית האיפה של מנחת חוטא של ישראל אבל של כה"ג, לים המלח

רבי יוסי אמר על דא עליל אבא בר בא, דאינון אמרין מניין שהפסח משתנה לשם שלמים? תלמוד לומר (ויקרא ג) ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים. כל שהוא מן הצאן כגון פסח בא שלמים. היתיבון הרי עולה מן הצאן? דבר שאינו בא א ל א מן הצאן, יצאת עולה שהיא באה אפילו מן הבקר. התיבון הרי אשם? א"ר בון בר כהנא "מן הצאן" דבר שהוא בא מכל הצאן, יצא אשם שאינו בא אלא מן האילים בלבד. התיב ר' בון בכל אתר את אמר "מן" למעט, והכא את אמר "מן" לרבות?! א"ר מנא הכא נמי "מן" למעט, מיעוט שאינו בא בן שתי שנים, מיעוט שאינו בא נקיבה, פסח שאינו בא רק "מן הצאן"—יהא לשלמים וגבי אשם נמי "מן" למעט הוא שאינו בא אלא מן האילים בלבד? אינו מתרץ

התיבון והכתיב (ויקרא א) ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים או מן העזים לעולה. מעתה מותר הפסח בא עולה! אמר רבי אבון משנין דבר שהוא לאכילה לדבר שהוא לאכילה. ואין משנין דבר שהוא לאכילה לדבר שאינו לאכילה. א"ר יוסי בי רבי בון משנין קדשים קלים לשם קדשים קלים. ואין משנין קדשים קלים לשם קדשי קדשים

רבי יוחנן אמר על דא עליל רבי חנינה, דאינון אמרין אין הפסח משתנה לשם שלמים אא"כ שחטו לשם שלמים, ואני אומר אפילו שחטו לשם עולה. משתנה בשאר ימות השנה, לשם שלמים

א"ר אילא טעמא דרבי יוחנן, אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל שהוא זבח,אף שזבחו לשם... בא שלמים,

משתנה למחשבת פסול? היך עבידא? שחטו על מנת לזרוק דמו למחר —מכל מקום פסול הוא— אין תימר משתנה למחשבת פסול, פיגול. אין תימר אין משתנה למחשבת פסול, פסול:

לשמו ושלא לשמו בשאר ימות השנה שחט פסח בשאר השנה לשמו ושל"ל, מי הוי "עקירה"? רבי בון בר חייא בשם שמואל בר אבא מכיון שאין לו שם, נעשה כשוחטו בשתיקה והוא כשר. כ כשם שכשר בשתיקה—אף שסתמא לשמה—ה"ן כשר לשמו ושל"ל

[אמר ליה א"כ הוא אפילו שחטו לשמו ע"מ לזרוק דמו שלא לשמו, יעשה משעה הראשונה כשוחטו לשמו ושלא לשמו ויהא כשר!] צריך לפסחים

פליג על ר׳ בון אמר רבי אבא מרי אחוה דרבי יוסי, מה נאמר בשתיקה כשר? או נאמר בשתיקה פסול!

מותר נזיר לנדבה. רב חסדא אמר: והוא שקרבה חטאתו בסוף. והו״ל ״מותר חטאת״ אבל אי קרבו שלמים, בסוף מותרן שלמים. א״ר זעירא אפילו קרבו שלמים לבסוף, הלכה אחת היא בנזיר שתהיה מותרה נדבה

מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין: מתניתא מסייע לרבי זעירא: אלו הן מעות סתומין: כל שדמי חטאת מתות מעורבות בהן. ואפילו הפריש דמי חטאת מתוכה, מעות סתומין הן. הנשאר. ואיס מת הנזיר, יפלו לנדבה

מתניתא מסייעא לרב חסדא: אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי ומת. מועלין בכולן, מועלין רק כשנכנס ״מכל״ המעות ואין מועלין במקצתן. ולא אמר אם מת יפלו לנדבה אלמא יש שלמים [שאינו בת מעילה] ועולה מעורבין בו—ולא אמרי׳ שכולו ״נדבה״

רב חסדא אמר מותר לחמו של נזיר יורקב. א״ר יוסי ויאות! להקריבו בפני עצמו אין את יכול שאין לך לחם קרב לעצמו. להקריבו עם נזירות אחרת אין את יכול שאין לך נזירות באה בלא לחם. לפום כן צריך מימר מותר לחמו של נזיר יורקב

סברין מימר הוא לחמו, הוא מותר נסכיו של נזיר

אמר רבי יוסי בר רבי בון מותר נסכיו קדשי קדשים אינון, ויפלו לנדבה.

על דעתיה דרבי יוסי בר רבי בון אליבא דרב חסדא במותר נסכים, ושמואל, ורבי אלעזר, שלשתן אמרו דבר אחד ״יפלו לנדבה״

רבי חסדא אהן דאמרן.

שמואל דאמר רבי יוסי עד דאנא תמן, שמעית קל רב יהודה שאיל לשמואל הפריש שקלו ומת א״ל יפלו לנדבה.

רבי אלעזר אומר מותר עשירית האיפה שלו, רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח, רבי אלעזר אומר יפלו לנדבה:

הלכה ה משנה מותר שבויים לשבויים. מותר שבוי לאותו שבוי.

מותר עניים לעניים. מותר עני לאותו עני. מותר המתים למתים. מותר המת ליורשיו. רמ״א: מותר המת יהא מונח עד שיבא אליהו. רבי נתן אומר: מותר המת בונין לו נפש על קברו:

גמרא גבו לו למה בחזקת שאין לו, ונמצא שיש לו! ר׳ ירמיה סבר מימר מותר המת ליורשיו. אמר ליה רבי אידי דחוטרא, הגע עצמך דלא כוונן אלא ליה! אמר ליה אנא לא אמרית...

אני לא אמרתי [שאין הכוונה אלא "לו"] ואיך אתה יודע?!!!.. את מנן לך?

תני בשם רבי נתן: מותר המת יבנה לו נפש על קברו, ויעשה לו זילוף על גבי מיטתו

תני אין פודין שבוי בשבוי, ואין גובין טלית בטלית, גבו לשם טלית A אין קונין בו טלית B ואין ממחין ביד פרנסים לכך.

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אין עושין נפשות לצדיקים דבריהם הן הן זכרונן

ר' יוחנן הוה מיסתמיך על רבי יעקב בר אידי, והוה רבי לעזר חמי ליה ומיטמר מן קומוי, אמר: הא תרתין מילין הדין בבלייא עבד לי. חדא דלא שאל בשלמי, וחדא דלא אמר שמועתא מן שמי!! א"ל כן אינון נהגין גבון, זעירא לא שאיל בשלמיה דרבה דאינון מקיימין (איוב כט) ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו. בגלל כך נוהגין—אין הקטן שואל בשלום הגדול מי מהלכין כשהלכו.. חמי ליה חד בית מדרש. א"ל הכין היה ר' מאיר יתיב ודרש ואמר שמועתא מן שמיה דר' ישמעאל, ולא אמר שמועתא מן שמיה דרבי עקיבה. א"ל כל עמא ידעין דרבי מאיר תלמידיה דר' עקיבה. א"ל וכל עמא ידעין דרבי אלעזר תלמידי דרבי יוחנן!!! ולמה יחרה לך..שאין אומר שמועה בשמך? ומה מיעבור קומי אדורי צלמא? ר"י שאל את ר' יוחנן אי מותר לעבור לפני "צלם" א"ל ומה, את פליג ליה איקר? עבור קומוי, ואסמי עיינוי! למה תתן לו כבוד בעקוס הדלך....עבור לפניו וסגור עיניך! א"ל יאות ר' לעזר עבד לך דלא עבר קומך..... בזה הוא נותן לך כבוד.....

ועוד עביד הא בבלאה דלא אמר שמעתא משמיה! נכנסו לפניו רבי אמי ור' אסי אמרו לו: ר' כך היה מעשה בבית הכנסת של טרסיים בנגר שיש בראשה גלוסטרא שנחלקו רבי אליעזר ורבי יוסי עד שקרעו ס"ת בחמתן קרעו ס"ד אלא שנקרע ספר תורה והיה שם זקן אחד ורבי יוסי בן קסמא שמו אמר תמיהני אם לא הוה בית הכנסת זה ע"ז. אלמא אסור לכעוס וחזר ואמר: הכדין מחבריה!! האני חבר שלו?!!

נכנס לפניו רבי יעקב בר אידי אמר ליה כתיב (יהושע יא טו) כאשר צוה ה' את משה עבדו כן צוה משה את יהושע וגו' וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש היה אומר כך אמר משה אלא יהושע יושב ודורש ויודעין הכל שהתורה של משה היא אף אתה אלעזר יושב ודורש, והכל יודעין שהתורה שלך היא! אמר להן מפני מה אין אתן יודעין לרצות כבן אידי חבירינו!

ור' יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמיה? אף דוד ביקש עליה רחמים אמר (תהלים סא) אגורה באהלך עולמים. רבי פינחס ר' ירמיה בשם רבי יוחנן וכי

עלת על לב דוד שהוא חי' לעולם, אלא כך אמר אזכה שיהו דברי נאמרים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. ומה אנים ליה? בר טירא שם חכם אמר האומר שמועה משם אומרה שפתותיו רוחשות בקבר. מ"ט? (שיר השירים ז) דובב שפתי ישינים ככומר זה של ענבים שהוא זב מאליו. ר' חיננא בר פפא ורבי סימון חד אמר כהן דשתי קונדיטון. וחורנה אמר כהן דשתי חמר עתיק. אע"ג דהוא שתי ליה, טעמיה כפומיה.

רב גידל אמר האומר שמועה בשם אומרה יראה בעל שמועה כאילו עומד לנגדו. שנאמר (תהלים לט) אך בצלם יתהלך איש

כתיב (משלי כ) רב אדם יקרא איש חסדו- זה שאר כל אדם. (שם) ואיש אמונים מי ימצא- זה רבי זעירא. דאמר רבי זעירא ליתנן אין אנו צריכין לחשוש לו... צריכין חששין לשמעתיה דרב ששת דהוא גברא מפתחא

=סומא, וכיון שאינו "רואה" את בעל השמועה, אין לחשוש לדבריו

אמר ליה ר' זעירא לרבי אסי חכים האם הכרת אותו? רבי לבר פתייא דאת אמר שמעתא משמיה? אמר ליה, ר"י אמרה משמיה! אמר ליה רבי זעירא לר' אסי חכים רבי לרב, דאת אמר שמעתתא משמיה? א"ל ר' אדא בר אהבה אמרה משמיה!

ואין דור שאין בו ליצנים. ומה היו פריצי הדור עושין היו מהלכין אצל חלונותיו של דוד ואומרים אימת יבנה בית המקדש? אימתי בית ה' נלך? והוא אומר אף על פי שהן מתכוונין להכעיסני יבא עלי שאני שומח בלבי! (תהלים קכב) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. (דברי הימים א יז)

והיה כי ימלאו ימיך ללכת עם אבותיך. אמר רבי שמואל בר נחמן אמר הקב"ה לדוד: דוד! ימים מליאים אני מונה לך אין אני מונה לך ימים חסירין. כלום שלמה בנך בונה בית המקדש לא להקריב בתוכו קרבנות חביב עלי משפט וצדקה שאת עושה יותר מן הקרבנות! מה טעמא. (משלי כח) עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח

פרק ג

הלכה א משנה בשלשה פרקים בשנה תורמין את הלשכה.

בפרוס הפסח, בפרוס העצרת, בפרוס החג. והן גרנות של מעשר בהמה דברי ר' עקיבה.

בן עזאי אומר בעשרים ותשעה באדר, ובאחד בסיון, ובעשרים ותשעה באב

ר' לעזר ור' שמעון אומרים: באחד בניסן בא' בסיון בכ"ט באלול, ולמה אמרו בכ"ט באלול ולא אמרו באחד בתשרי? מפני שהוא י"ט ואי איפשר לעשר בי"ט לפיכך הקדימוהו בכ"ט באלול:

גמרא א"ר אבהו כל הן everywhere דתנינן "פרס", פלגא. פלגא דל' יום קודם למועד שדורשים בהלכותיו:

והן גרנות וכו': א"ר יוחנן מפני שהן פירקי לידה. ר' אחא ור' תנחום בר חייה בשם ריב"ל כדי שתהיה הבהמה מצויה לעולי רגלים. ואין שוחטים הבהמות לפני ה"גורן" א"ר יודן שלא יבא לידי בל תאחר. ע"כ עשו פרקים הללו להפרשת מעשר בהמה א"ר יוסה כל המשהה טבלו =אינו מפריש מע"ב עובר בבל תאחר

תמן תנינן ר"ה 1:1 רמ"א בא' באלול ר"ה למעשר בהמה. ר' אלעזר ור' שמעון אומרים באחד בתשרי.

בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין בפני עצמן

א"ר חונה טעמא דר"מ, עד כאן הן מתמצות לילד מן הישנות, מכאן ואילך הן מתחילות לילד מן החדשות. מן הנולדים בשנה זו ר' יוסה בר רבי בון בשם רב חונה טעמא דר"א ור"ש (תהלים סה) לבשו כרים הצאן- אלו הבכירות, ועמקים יעטפו בר- אלו האפילות, יתרועעו אף ישירו- אלו ואלו נכנסים לדיר להתעשר. אמר בן עזאי הואיל ואלו אומרים כך, ואלו אומרים כך, יהו האלוליים מתעשרין בפני עצמן. הא כיצד? נולד לו בה' באב וה' באלול וה' בתשרי אין מצטרפין. נולד לו בה' בתשרי וה' באב הרי אלו מצטרפין! ובן עזאי מכריע על דברי תלמידיו?! הא בן עזאי קדיש! אתא ר' ירמיה ור' מיישא בשם ר' שמואל בר רב יצחק שכן נחלקו עליה אבות העולם ומאן נינהו אבות העולם? תנא ר' יונה קומי ר' ירמיה: ר' ישמעאל ור"ע. זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד הוה דר"ע, אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה הואיל ו"אלו" אמרו כך ואלו אמרו כך?!

רבי אבון בשם ר' שמואל בר רב יצחק שמע לה מן הדא ב"ב 9:10 אמר לו בן עזאי על החלוקין אנו מצטערין אלא שבאת לחלוק עלינו את השווין.

זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד הוה לר"ע אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה אלא ש"באת" לחלוק עלינו את השווין?!

תמן תנינן בכורות 9:6 כל הנולדין מאחד מתשרי עד כ"ט באלול הרי אלו מצטרפין. חמשה לפני ראש השנה וה' לאחר ראש השנה אין מצטרפין. ה' לפני הגורן וה' לאחר הגורן הרי אלו מצטרפין. א"ר יוסה הדא אומרת מעשר בהמה לא עשו אותו לא כחנט, ולא כשליש. אין תימר כחנט, ליתני כל "המעוברים" מאחד בתשרי עד עשרים ותשעה באלול. אין תימר כשליש, ליתני כל הנולדים עד עשרים ושנים באלול דמה שנולד אח"כ, שייך לשנה הבאה [כיון שאינו ראוי להתעשר בשנה הזאת]

רבי שמאי בשם רבי ביבי ברבי חייא כשליש עשו אותו. כרבי שמעון דאמר ר' שמעון מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר. קם רבי מנא עם רבי שמאי א"ל את אמרת הדא מילתא? תמן תנינן בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין לעצמן. לא אפילו נולד עד עשרים ותשעה באלול? אית לך מימר בן עזאי כרבי שמעון ולא כרבנן?! [וכי מצינו ב"ע סובר מחוס"ז נכנס לדיר?!..] כמה דאת אמר על דבן עזאי אם נולד מכב אב ואילך מניחן לגורן הבא והן מתעשרין עם בני אלולים. כן את אמר על דרבנן מניחן לשנה הבאה והן מתעשרין עם בני שנתן!

אמר רבי חונה: זאת אומרת אע"פ ש"מחוסר זמן" הוא, שייך לשנה הזאת [ופליג אדלעיל] ימים שהבכור מחוסר זמן בהן עולה לו לתוך שנתו. אמר רבי מנא אמר ר' יונה אבא שמע לה מן הדא (דברים טו) כל הבכור אשר יולד וגו' הזכר תקדיש הא כיצד משעת לידתו את מונה לו שנה:

הלכה ב משנה בשלש קופות של שלש each one שלש סאין measuring 3 Seah תורמין את הלשכה. וכתוב עליהן אל"ף בי"ת גימ"ל. רבי ישמעאל אומר יונית כתוב עליהן אלפ"א בית"א גמ"א

אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות bordered cloak ולא במנעל ולא בסנדל ולא בתפילין ולא בקמיע שמא יעני ויאמרו מעון הלשכה העני. או שמא יעשיר ויאמר מתרומת הלשכה העשיר. שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום שנאמר (במדבר לב) והייתם נקיים מה' ומישראל. ואומר (משלי ג) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם:

גמרא תמן תנינן המוציא יין כדי מזיגת הכוס. ר' זעירא שאל לרבי יאשיה, כמה הוא שיעורן של כוסות? דתנן לגבי הוצאה א"ל נלמוד סתום מן המפורש. דתני ר' חייה ד' כוסות שאמרו ישנן כל הכוסות רביעית יין באיטלקי. וא"כ שיעור "הוצאה" היא "רובע

רביעית״ (כדי שימזגנו ויעמוד על רביעית)

תמן תנינן מפנין אפילו ד׳ וחמש קופות. רבי זעירא שאל לרבי יאשיה כמה היא שיעורה של קופה? אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש דתניא בשלש קופות של שלש שלש סאין שהן תשעה סאין שהן עשרים ושבע סאין תורמין את הלשכה וכתוב עליהן אל״ף בי״ת גימ״ל מפני מה כתוב עליהן א׳ ב׳ ג׳ לומר מסתפק מן הראשונה קודם לשנייה ומן השנייה קודם לשלישית

רבי יוסי בי רבי בון בשם ר״י דר׳ יודה היא מתניתין דהמוציא דתני מים כדי גמייה. ר׳ יודה אומר כדי מזיגת המוזג.

מזוג בכמה? נישמעינה מן הדא: מים כדי גמייה, רבי יודה אומר כדי מזיגת הכוס. יין כדי גמייה, רבי יודה אומר כדי מזיגת הכוס. [אלמא שיעור הוצאת יין מזוג, ברביעית]

כמה הוא שיעורן של כוסות? רבי מנא אמר טירטרטין ורביע.

מהו לשתותן בכרך אחד? מן מה דאמר רבי יוחנן הלל אם שמען בבית הכנסת יצא הדא אמרה אפילו שתיין בכרך אחד יצא.

מהו לשתותן מפוסקין? כלום אמרו שישתה לא שישתכר׳. אם שותה הוא מפוסקין אינו משתכר.

מהו לצאת ביין של שביעית? חשיב "שלו" תני רב הושעיה יוצאין ביין של שביעית

מהו לצאת בקונדיטון? מעורב בדבש מן מה דתני בר קפרא קונדיטון כיין. הדא אמרה יוצאין בקונדיטון.

מהו לצאת בהן מזוגין? מן מה דתני רבי חייה ארבע כוסות שאמרו יוצאין בהן בין חיין בין מזוגין והוא שיהא בהן טעם ומראה יין.

אמר רבי ירמיה מצוה לצאת ביין אדום שנאמר (משלי כג) אל תרא יין כי יתאדם.

תני המוציא יין מבושל... מבושל כדי לתבל. מהו לצאת ביין מבושל? רבי יונה אמר יוצאין ביין מבושל. רבי יונה כדעתיה דרבי יונה שתי ארבעתי כסוי דלילי פסחא וחזיק רישיה עד עצרתה! ע״כ התיר מבושל...

רבי יודה בי רבי אלעי שתי ארבעתי כסוי דלילי פיסחא וחזיק רישיה כאב ראשו עד חגא, חמתי׳ חדא מטרונה אפוי נהירין, אמר׳ לי׳ סבא סבא חדא מן תלת מילין אית בך: או שתיי חמר את. או מלוה בריבית. או את מגדל חזירים את! אמר לה תיפח רוחה דהיא איתתא! חדא מן אילין תלתי מילייא לית בי! אלא אולפני תורתי שכיח לי דכתיב (קוהלת ח) חכמת אדם תאיר פניו.

רבי אבהו אתא לטיבריא, חמוניה תלמידוי דרבי יוחנן אפוי נהירין, אמרון קומי רבי יוחנן, אשכח רבי אבהו סימא! אוזל אמר לון למה? אמר לון אפוי נהירין, אמר לו דילמא אורייתא חדתא שמע. סליק לגביה א"ל מה אורייתא חדתא שמעת? א"ל תוספתא עתיקתא, וקרא עלוי חכמת אדם תאיר פניו.

אמר רבי חנינה: לוגא דאורייתא, תומנתא עתיקתא דמורייסא מין מדה ישנה שהיה מודדין בו "מורייס של דגים" דציפורין. אמר רבי יונה חכים אנא לה אני הכרתי אותו! דבית רבי ינאי מכילין בה דבש

תני חצי שמינית טיברנית ישנה. אמר רבי יוחנן הדא דידן הוות! ולמה אמר עתיקתא? בגין דהוות ביומיה. נעשה בימיו ואית דאמרין דהוות זעירא, ורבת, וזעירת, ולא זערת כמה דהוות. ע"כ הולך להדגיש "עתיקתא"

כמה הוא שיעורו של כוס? רבי יוסה בשם רבי יודה בר פזי רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל אצבעיים על אצבעיים על כוס אצבע ומחצה ושליש אצבע.

תני יבש המוציא יין יבש כזית דברי רבי נתן. רבנן דקיסרין רבי יוסי בי ר' בון בשם ר' יוחנן אתיא דרבי נתן כרבי שמעון, כמה דר"ש אמר ברביעית שיעור הוצאת יין כן ר' נתן אמר לכשיקרש יהא בו כזית:

שמא יעני ויאמרו כו': תני רבי ישמעאל: קווץ a man with curls לא יתרום מפני החשד. תני הגזברין היו מפספסין בקילקין. separated the entangled hair תני מדברין היו עמו משעה שהוא נכנס עד שעה שהוא יוצא. שלא יתן המעות לתוך פיו... וימלא פומיה מוי? אמר ר' תנחומא מפני הברכה כשתורם, צריך לברך, וא"א בפה מלא!

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בתורה ובנביאים ובכתובים מצאנו שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום. בתורה מנין? דכתיב (במדבר לב) והייתם נקיים מה' ומישראל. בנביאים מנין? דכתיב (יהושע כב) אל אלהים ה' וגו' וישראל הוא ידע. בכתובים מניין? דכתיב (משלי ג) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם. גמליאל זוגא שאל לרבי יוסי בר רבי בון איזהו המחוור שבכולם? אמר ליה והייתם נקיים מה' ומישראל:

הלכה ג משנה של בית רבן גמליאל היה נכנס, ושקלו and his "shekel" בין אצבעותיו, וזרקו לפני התורם, והתורם מתכווין ודחפו לתוך הקופה

אין התורם תורם עד שהוא אומר להם אתרום?

והן אומרין לו תרום תרום תרום שלשה פעמים.

תרם את הראשונה [כלומר כל שלש קופות!! שתורס בא׳ ניסן] **וחיפה בקטבליאות.** עור קשה **השנייה וחיפה בקטבליאות. השלישית לא היה מחפה. ולמה היה מחפה? שמא ישכח ויתרום מן הדבר התרום.**

תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל. והשניה לשם כרכים המוקפין לה. והשלישית לשם בבל ולשם מדי ולשם מדינות הרחוקות:

גמרא של בית ר״ג וכו׳. אילו היו שני כריים ותרם מאחד מהן על חבירו שמא לא פטר חבירו?! הנחת רוח היא להם שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה.

תני: שמט את הקטבליאות נעשו כולן שיריים.

וא״א ליקח מהן קרבנות ליבור

תני: שלישית היא היתה עשירה שבכולן. שהיו בה אסטריאות "stater"- a roman coin של זהוב ודרכונות של זהוב

תני: תרם את הראשונה לשם א״י ולשם כ״י. שנייה לשם כרכים המוקפים ולשם כל ישראל. והשלישית לשם בבל ומדי ולשם מדינות הרחוקות ולשם כ״י.

תני: נטל מן הראשונה, אע״פ שיש בראשונה נוטל מן השנייה. נטל מן השנייה, אף ע״פ שיש בשנייה נוטל מן השלישית.

שלמה שלישית חוזר לשנייה, שלמה שנייה חוזר לראשונה, שלמו שלשתן. חוזר ושוקל =חוזר ״ותורס״

רבי מאיר אומר חוזר לשיריים. שהיה רבי מאיר אומר מועלים בשיריים שמא יצטרכו להן בסוף

וכן היה רבי פינחס בן יאיר אומר: זריזות מביאה לידי נקיות. נקיות מביאה לידי טהרה. טהרה מביאה לידי קדושה. קדושה מביאה לידי ענוה. ענוה מביאה לידי יראת חטא. יראת חטא מביאה לידי חסידות. חסידות מביאה לידי רוח הקודש. רוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים. תה״מ מביאה לידי אליהו זכור לטוב.

זריזות מביאה לידי נקיות- דכתיב (ויקרא טז) וכלה מכפר. נקיות מביאה לידי טהרה- דכתיב (ויקרא יב) וכפר עליה הכהן וטהרה. טהרה מביאה לידי קדושה- דכתיב (ויקרא טז) וטהרו וקדשו. קדושה מביאה לידי ענוה- דכתיב (ישעיהו נז) כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח. ענוה מביאה לידי יראת חטא- דכתיב (משלי כב) עקב ענוה יראת ה׳. יראת חטא מביאה לידי חסידות- דכתיב (תהלים קב) וחסד

ה' מעולם ועד עולם על יראיו. חסידות מביאה לידי רוח הקדש- דכתיב (תהלים פט) אז דברת בחזון לחסידיך. רוח הקדש מביאה לידי תחיית המתים- דכתיב (יחזקאל לז) ונתתי רוחי בכם וחייתם. תחיית המתים מביאה לידי אליהו זכור לטוב- דכתיב (מלאכי ג) הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא

תנא בשם ר"מ כל מי שקבוע בארץ ישראל ומדבר בלשון הקודש ואוכל פירותיו בטהרה וקורא ק"ש בבוקר ובערב יהא מבושר שבן עולם הבא הוא:

פרק ד

הלכה א משנה התרומה מה היו עושין בה? לוקחין בה תמידין ומוספין ונסכיהם, העומר ושתי לחם ולחם הפנים, וכל קרבנות הציבור

שומרי ספיחין בשביעית כדיי להביא ממנו מנחת העומר נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. רבי יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חנם. אמרו לו: אף אתה אומר, שאין באין אלא משל ציבור לדבריך, אין באין משל לצבור!

גמרא מה ראה זמן עצי כהנים והעם להימנות? תענית 4:4 אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה ולא מצאו עצים בלשכה ועמדו אלו ונתנדבו עצים משל עצמן ומסרום לצבור וקרבו מהן קרבנות ציבור, והתנו עמהן נביאים שביניהן שאפי' לשכה מליאה עצים ועמדו אלו ונתנדבו עצים משל עצמן שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה. אמר רבי אחא דרבי יוסי היא. דרבי יוסי אומר אף הרוצה מתנדב ש"ח. ר' יוסי בשם רבי אילא דברי הכל היא, מה פליגין? בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד לקרבן ציבור.

תני: אשה שעשתה כתונת לבנה כשירה, ובלבד שתמסרנה לציבור. א"ר אחא דרבי יוסי היא דרבי יוסי אומר אף הרוצה מתנדב ש"ח. רבי יוסי בשם ר' אילא דברי הכל היא. מה פליגין? בגופו של קרבן, אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד לקרבן ציבור.

מתני' פליגא על רבי אחא, אותן הימים זמן עצי כהנים שנקבעו ליו"ט נוהגין בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן. רבי יוסי אומר אינן נוהגין אלא בשעת קרבן בלבד.

אלמא רישא לאוו ר׳ יוסי!

[ועוד מן הדא רואין שנוהג אף בזמן ״תשעה באב״= חורבן דתניא אמר רבי אליעזר בי רבי צדוק אנו היינו מבני סנאה בן בנימין וחל תשעה באב להיות בשבת ודחינו אותו למוצאי שבת והיינו מתענין ולא משלימין]

תמן תנינן מנחות 8:1 כל קרבנות היחיד והציבור באין מן הארץ ומן חוצה לארץ מן החדש ומן הישן חוץ מן העומר ושתי לחם שאין באין אלא מן החדש ומן הארץ. רב חונה בשם רבי ירמיה: דרבי ישמעאל היא. דרבי ישמעאל אומר אין העומר בא מן הסוריא

תמן תנינן כלים 1:6 עשר קדושות הן: ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ומה היא קדושתה? שמביאין ממנה העומר והביכורים ושתי לחם, מה שאין מביאין כן מכל הארצות. ר׳ חונה בשם רבי ירמיה דרבי ישמעאל היא. דרבי ישמעאל אמר אין העומר בא מן הסוריא

תמן תנינן שביעית 1:4 ר׳ ישמעאל אומר: מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה. ר׳ ישמעאל כדעתיה. דר׳ ישמעאל דאמר אין העומר בא מן הסוריא, כדעתיה דאמר יצא קציר העומר שהוא מצוה. מאן תנא שומרי ספיחין בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה? ר׳ ישמעאל היא. כיון שיש צורך, דא״א להביאן מחו״ל א״ר יוסה דברי הכל היא לא מצאו בסוריא מביאין אותן ספיחין שבא״י!

ההן עומר מהו שיזרע בתחילה? בשביעית רב חייא בר אדא בעי קומי רבי מנא, לא נמצא כקומץ על השיריים שאינן נאכלין?! משום איסור זריעה אמר ליה נעשה כחמשה דברים שהן באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה!

כיצד הוא עושה? נוטל מעות מן השולחני, ונותן לקוצרין ולשומרין עד שלא יקרב העומר, ומביא מעות מתרומת הלשכה ומחללין עליו על הספיחין ששמרו, ומשלם במעות אלו את השולחני וטבות כן?! אף שמקבל הרבה יותר מדמי הספיחים? רבי אחא בשם רבי בא כל מה שיתן הן הן דמיו משעה הראשונה!

תנא אף בפתחי אבנים כן. כיצד הוא עושה? נוטל מעות משולחני, ונותן לחוצבין ולסתתין עד שלא תינתן על גבי הדימוס. ומשניתן על הדימוס, מביא מעות מתרומת הלשכה ומחללין עליה על הבניין, ונתחללו המעות—אפי׳ סך רב—ונותן המעות להשלחני וטבת כן?! ר׳ יוסי בי רבי בון בשם שמואל כל מה שיתן הן הן דמיה משעה הראשונה:

הלכה ב משנה פרה, ושעיר המשתלח, ולשון של זהורית, באין

מתרומת הלשכה

כבש פרה, וכבש שעיר המשתלח, ולשון שבין קרניו, ואמת המים, וחומות העיר ומגדלותיה, וכל צרכי העיר. באין משירי הלשכה

אבא שאול אומר כבש פרה, כהנים גדולים עושין משל עצמן

מותר שירי לשכה מה היו עושין בהן? לוקחין בהן יינות שמנים וסלתות, והשכר להקדש דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבה אומר אין משתכרין בשל הקדש אף לא משל עניים

מותר התרומה מה היו עושין בה? רקועי זהב ציפוי לבית קודש הקדשים.

רבי ישמעאל אומר: מותר הפירות =לוקחין מהם יינות... -קיץ המזבח, מותר תרומה-לכלי שרת

רבי עקיבה אומר: מותר תרומה לקיץ המזבח, מותר נסכים בגמ' מפרש לכלי שרת

רבי חנינה סגן הכהנים אומר: מותר נסכים קיץ המזבח, מותר התרומה לכלי שרת .זה וזה לא היו מודים בפירות:

גמרא כבש פרה כו'. ר' ישמעאל בר נחמן בשם רבי יונתן: ג' לשונות הן. של שעיר בסלע, של מצורע בשקל, של פרה בשתי סלעים. רבי חוניה דברת חוורין, רבי בא בר זבדא בשם רבי שמעון בן חלפתא: של פרה בשתי סלעים ומחצה. ואית דמפקין לישנא: בעשרה זוז

ר' יהודא בשם ר' שמואל: תלמידי חכמים המלמדין את הכהנים הלכות שחיטה הלכות קבלה הלכות זריקה נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. רבי יצחק בר רדיפה בשם רבי אימי: מבקרי מומי קדשים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. רבי אחא ר' תנחום בר חייה בשם ר' שמלאי: מגיהי ספר העזרה נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. גידל בר בנימין בשם ר' אסי: שני דייני גזילות נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. שמואל אמר: נשים האורגות בפרוכת נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. רב חונה אמר מתרומת בדק הבית. מה ,פליג? שמואל עבד ליה כקרבן, רב חונה עבד ליה כבניין

אמר רבי חזקיה תנא ר' יהודה גרוגרת: הקטרת וכל קרבנות הציבור באין מתרומת הלשכה. מזבח הזהב וכל כלי שרת באין ממותר נסכים. מזבח העולה וההיכל והעזרות באין משירי הלשכה. חוץ לעזרות- באין מלשכת בדק הבית

והא תני אבני המזבח ההיכל והעזרות מועלין בהן. וכי יש מעילה בשיריים?! אלא כר"מ דר' מאיר אמר מועלין בשיריים. א"ר חיננא כלום אמר ר"מ

אלא בתוך שנתו, והכא חוץ לשנתו אנן קיימין!

א"ר חזקיה תנא רבי יהודה גרוגרות: השלחן והמנורה והמזבחות והפרוכת, מעכבים את הקרבנות דברי ר"מ. וחכ"א: אין לך מעכב את הקרבן אלא הכיור והכן בלבד. ולא כן א"ר אליעזר ור' יוסי בן חנינה, תריהון אמרין: כל הן דכתיב נכח מעכב, צלע אינו מעכב. ואמר רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: ואפילו צלע מעכב! ואמר ר' אילא בשם ר' שמואל בר נחמן: ואפי' שימה מעכב! א"ר חנינא כאן בעבודות שבפנים. כאן בעבודות שבחוץ. אין מעכב רק כיור וכן

אמר רבי חנינא שחצית גדולה היתה בבני כהנים גדולים, שיותר משישים ככרי זהב היו מוציאין בה, שהיה כבשה של פרה עומד. ולא היה אחד מהן מוציא פרתו בכבשו של חבירו, אלא סותרו ובונה אותו משלו. התיב רבי עולא קומי רבי מנא והא תני: שמעון הצדיק שתי פרות עשה, לא בכבש שהוציא את זו, הוציא את זו. אית לך למימר שמעון הצדיק שחץ היה?! מאי כדון? על שם מעלה היא בפרה, סילסול היא בפרה

תני: זיזין וכתלים היו יוצאין מכאן ומכאן, כדי שלא יציצו הכהנים ויטמאו:

ר' עקיבה אומר אין משתכרין כו': אלא אם רצה יהיה ההפסד שלו והשכר להקדש מותר. כהדא בר זמינא איתפקד גביה מדל his belongings= מה-דיליה דיתמין, אתא ושאל לר' מנא אמר ליה אין בעית די ההפסדה דידך ואגרה דתרויכון שרי =קרוב לשכר ורחוק להפסד

רבי חייה בר אדא איתפקד גביה מדל דיתמין, ועביד כן:

מותר פירות כו': מתני' דר' ישמעאל היא. דס"ל "משתכרין" והיינו "מותר פירות" דרבי חייא בר יוסף פתר מתניתא: מותר פירות- שכר להקדש. מה שאומר ריי"ש... מותר נסכים- זו סאה רביעית.

רבי יוחנן פתר מתניתא מותר פירות- זו סאה רביעית. מותר נסכים- לבירוצים the "overflow"

ולית ליה לרבי חייה בר יוסף לבירוצים? אמר רבי חזקיה מה דנפל לסאה רביעית המקבל עליו לספק 3 סאה בסלע, והוזלו חטין, חייב לתת 4 סאין! נפל לבירוצים. מה דנפל ל X נפל ל Y =הדינים שווין

על דעתיה דרבי חייה בר יוסף ניחא אין משתכרין בשל הקדש אף לא בשל עניים לפיכך זה וזה לא היו מודין בפירות. על דעתיה דרבי יוחנן קשיא והא תנינן עמדו מג' יספק מד'! ותנינן זה וזה לא היו מודים בפירות! ומתרץ.. לא היו מודים בפירות

בקיץ למזבח, אבל מודין היו בכלי שרת.

עד כדון בירוצי ציבור, ואפילו בירוצי יחיד? ולא נמצאו כלי שרת באין משל יחיד! כהדא דתנינן אשה שעשתה כתונת לבנה כשרה ובלבד שתמסרנה לציבור.

עד כדון בירוצי לח ואפילו בירוצי יבש? כההיא דתנינן תמן מנחות 7:4 הנסכים שקדשו בכלי ונמצא הזבח פסול, אם יש שם זבח אחר יקרבו עמו, ואם לאו יופסלו בלינה

ע"פ הגהת רבינו אליהו תוספתא 10:2 כל בירוצי מדות הלח, בלח קודש, וביבש חול. מפני מה בלח קודש? מפני שנמשחות מבפנים. מפני מה ביבש חול? מפני שאין נמשחות. כל בירוצי מדות הללו אם יש שם זבח אחר יקרבו עמו, ואם לאו ימכרו לחייבי זבח אחר ויביא מהן קיץ המזבח. מה הן לוקחין בהן? עולות ומקיצים בהן את המזבח. ואם לאו תעובר צורתן ויצא לבית השרפה

הלכה ג משנה

מותר הקטורת מה היו עושין בה? מפרישין ממנה שכר האומנין. ומחללין אותה על מעות האומנין יש מעות שיצאו לחולין,(עי' גמ') ואינו פורע מהם ישר, רק מחלל הקטורת על המעות, נותן להם הקטורת בשכרן, חוזר הגזבר ולוקח מהם הקטורת במעות "חדשים" ונותנין אותה לאומנין בשכרן, וחוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה, ואם לאו מן הישנה:

גמרא ולא נמצא הקדש מתחלל על ההקדש?! כיצד הוא עושה? אמר רבי שמעון בר ביסנא מביא מעות ומחללן על הבנין. ומביא קטורת ומחלל עליהן. ונותנים אותה הקטורת לאומנין בשכרן.

[אותן המעות שחילל על הבניין מה יעשה בהן? רבי אומר, אומר אני ינתנו לבית גרמו ולבית אבטינס שהיו בקיאין בפיטום הקטורת ובמעשה לחם הפנים]

א"ר שמואל בר רב יצחק והן שיהו חייבין להן מעות משעה ראשונה "כבר" נתחייבו להם

רבי חייה בר בא בעי, לא היו חייבין להן מעות משעה הראשונה? מה עושין עם מותר הקטורת? אתא רבי בא בשם ר' חייה בשם ר' יוסה מקייצין בהן את המזבח מוכרין הקטורת לאוצן ומקיצין המזבח במעותיו, ושוב לוקחין אותו מאוצן מתרומה חדשה

ר' בא בר כהן בעי קומי ר' יוסה, מחלפא שיטתיה דר' חייא בר בא, תמן פשיטא ליה, וכה צריכא ליה! הא דפשיטא ליה בכלי שרת. הא דצריכא ליה בקיץ למזבח אי שרי לקיין המזבח במעות

דאיתפלגון: פיטמה הקטורת בחולין, ר׳ יוסי בי רבי חנינה אמר פסולה. רבי יהושע בן לוי אמר כשירה. מה טעמא דרבי יוסי בי רבי חנינה? קודש היא שתהא הווייתה בקודש. מה טעמא דרבי יהושע בן לוי? קודש היא שתהא באה מתרומת הלשכה.

אמר רבי יוסי בי רבי בון, אתיא דרבי יוסי בן חנינה, כשמואל. ודרבי יהושע בן לוי, כר׳ יוחנן. דתנינן: המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראוין לקרבנות ציבור. רבי יוחנן אמר: קטורת אלמא אפשר לפטמו בחולין "וראויין הם לק"ל"! אמר רבי הושעיה תיפתר באומן משל בית אבטינס שהקדיש נכסיו, שהיה נוטל בשכרו קטורת

ודרבי יוסי בי ר׳ חנינה כשמואל. דאמר רב הונא בשם שמואל מכתשת עשו אותה ככלי שרת לקדש.

א"ר יוסי בי רבי בון, אמרה רבי חונא קומי רבי יוסי, דבר שקדש בכלי שרת נפדה?! אמר ליה ולא דשמואל היא דשמואל אמר קל היא במותר!

דאיתפלגון, הותירו תמימים כגון לצור שקנאן ממעות היסנות, והותירו שמואל אמר נפדין כתמימים. ורבי יוחנן אמר נפדין כפסולי המוקדשים. הותירו שעירים על דעתיה דשמואל- אם עולה נפדית, לא כל שכן חטאת! על דעתיה דר׳ יוחנן- אמר ר׳ זעירא ירעו.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק מקייצין בהן את המזבח. וקשיא יש חטאת שקריבה עולה? אמר ר׳ יוסה שנייא היא שאין קרבנות ציבור נקבעין אלא בשחיטה. אמר רבי חייא תנאי ב"ד הוא על המותר שיקרבו עולות:

הלכה ד משנה המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראוין לקרבנות הציבור, ינתנו לאומנין בשכרן דברי ר"ע. אמר לו בן עזאי: אינה היא המידה! אלא מפרישין מהן מהקטורת שכר האומנין ומחללין אותן על מעות האומנין שיצא לחולין ע"י הבניין ונותנין אותן לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחים אותה הקטורת מתרומה חדשה

המקדיש נכסיו, והיה בהן בהמה ראויה על גבי מזבח, זכרים ונקבות, רבי אליעזר אומר: זכרים- ימכרו לצרכי עולות. ונקבות- ימכרו לצורכי זבחי שלמים. ודמיהן יפלו עם שאר נכסיו לבדק הבית.

רבי יהושע אומר: זכרים עצמן יקרבו עולות. ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ויביא בדמיהן עולות. ושאר נכסים, יפלו לבדק הבית.

אמר ר"ע רואה אני את דברי ר׳ אליעזר מדברי רבי יהושע שר׳ אליעזר השוה את מדותיו הכל לבדק הבית ור׳ יהושע חלק

א"ר פפיים שמעתי את דברי שניהן. המקדיש בפירוש, שפרט "בהמה"+כל נכס **כדברי ר' אליעזר.** הכל לבדה"ב **והמקדיש סתם, כדברי ר' יהושע.** בהמה למזבח—נכסים לבדה"ב

המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראוים לגבי מזבח יינות ושמנים ועופות. ר' אלעזר לא ר' אליעזר! **אומר ימכרו לצרכי אותו** המין למי שצריך להביא יינות וכו' **ויביא בדמיהן עולות, ושאר נכסים יפלו לבדק הבית** עיין בגמרא

גמרא המקדיש וכו' לקרבנות ציבור: ר' יוחנן אמר קטורת. [אמר רבי הושעיה תיפתר באומן משל בית אבטינס שהיה נוטל בשכרו קטורת]

מה טעמא דבן עזאי? שאין ההקדש מתחלל על המלאכה, אלא על המעות:

תמן תנינן יש בקדשי בדק הבית שסתם הקדישות לבדק הבית, הקדש בדק הבית חל על הכל, ומועלין בגידוליהן, ואין בהן הנייה לכהנים. אמר רבי חנניה: דר' ליעזר היא. דתנינן המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה ע"ג מזבח, זכרים ונקבות, רבי ליעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקיבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית כר"א "סתם הקדש, לבדה"ב"

אמר רבי יוחנן טעמא דרבי ליעזר (ויקרא כז) ואיש כי יקדיש את ביתו קודש לה'. במה אנן קיימין? אם בבית דירה כבר כתיב (שם) ואם המקדיש יגאל את ביתו. אלא כי אנן קיימין במקדיש נכסיו. מיכן שסתם הקדישות לבדק הבית.

אמר רבי זעירא רב חונה בשם רב: במה פליגין? במקדיש נכסיו, אבל במקדיש עדרו כל עמא אפי' ר"א מודיי שהוא למזבח.

רבי בא רב חונה בשם רב מה פליגין? במקדיש עדרו, אבל במקדיש נכסיו כל עמא מודיי שהוא לבדק הבית

על דעתיה דרבי זעירא ניחא, וקשיא על דרבי בא, בהמה לא למזבח היא?! למזבח היא, ולמה סתם האיש הזה? שהוא כאומר לא יהיה אלא לבדק הבית! רבי יוחנן אמר: לא שנייא היא המקדיש נכסיו, היא המקדיש עדרו, היא המחלוקת =בתרוויהו פליגי

###רב חונה בשם רב רבי אבהו בשם רבי יוחנן: קדשי בדק הבית שפודאן תמימין יצאו לחולין. מתני' אמרה כן ולדן וחלבן מותר לאחר פדיונן. בהקדישן למזבח, והוממו לפני הקדישן [אלמא אין קדושה חלה עליהן. מאי לאו דה"ה למקדיש תמימין לבדה"ב?]

רבי יוסה בשם רב חסדא מתני' אמרה כן: ולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן [שהקדיש הקדש את המום, ומסיק שם "משא"כ בבדה"ב" אלמא אף הקדיש תמימין לבדה"ב—אין קדושה חלה עליו!] רבי חזקיה בשם רב חסדא תיפתר שהקדישין תמימין והוממו.

רבי חזקיה בשם רבי יוסה: קדשי בדק הבית שפדאן תמימין יצאו לחולין. אין תימר לא יצאו לחולין, היאך קדשי מזבח חלין על קדשי בדק הבית? למאי הלכתא חלה קדושת מזבח על קדשי בדה"ב? מאי לאו לעניין פדיון תמימים—ומשני לא! לעניין איסור גיזה ועבודה אחר פדיון [אבל לעולם אימא לך דבדה"ב נמי בעי מומא] בעלי מומין קדושת המזבח חלה עליהן ליידה מילה לגיזה ולעבודה###

הפריש נקיבה לעולתו, ולפסחו, ולאשמו. עושה תמורה. ר"ש אומר: לעולתו- עושה תמורה, לפסחו ולאשמו- אינו עושה תמורה. רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר"ש: לעולתו ולפסחו ולאשמו אינו עושה תמורה.

אמר רבי יוחנן טעמא דר"ש: שכן מצינו נקיבה בעוף כשירה לבא עולה. ואמר ר' יוחנן טעמא דר"ש בן יהודה, אם מין במינו הוא ר"ש חלוק עליו, כל שכן מין בשאינו מינו! איזהו מין במינו שהוא חלוק עליו? כהדא דתני: אשם בן שנה והביא בן שתים, יצא. בן שתים והביא בן שלש, לא יצא. רבי שמעון אומר כל עצמן אינן קדושים

א"ר יוחנן: ר' שמעון ב"י ור' יהושע שניהם אמרו דבר אחד, כמה דר' יהושע אמר נקיבה לעולה לא קידשה אלא הקדש דמים, וייםכרו לצרכי זבחי-שלמים, בלי שום מום, ויביא בדמיו עולה כן ר"ש ב"י אמר נקיבה לעולה לא קידשה אלא הקדש דמים. ואינו עושה תמורה אין תימר לר' יהושע קדשה קדושת הגוף, ירעו!

אמר ר': אין אני רואה את דברי רבי שמעון בפסח, שהמותר פסח בא שלמים. שבאה נקיבה, וע"כ קדוה"ג חלה עליו ולימא אין אני רואה דברי רבי שמעון באשם, שהמותר אשם בא עולה! ועולת נקיבה שפיר חיילא...ועוד פירכא... אמר רבי אבין אם הקדיש [בסגו"ל תחת הה"א] פסח בא שלמים, גופו קרב שלמים! אם הקדיש אשם בא עולה, אין גופו קרב עולה רעייה בעי! מהו כדון? במאי פליגי לגבי פסח? ההין אמר, הקדש דמים הקדיש. וההין אמר, הקדש גופו הקדיש

ר' זעירא בשם ר"ש בן לקיש: טעמא דרבי יהושע כל הבהמות, יימכרו ויביא בדמיהן עולה (ויקרא כב) דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל וגו' אשר יקריב לה' לעולה. הכל קרב לעולה. לרצונכם תמים זכר. מנין אפי' נקיבות? ת"ל (שם) בבקר לרבות את הנקיבות.

רבי יצחק בי רבי אליעזר שאל, כתיב זכר ואת אמרת בבקר לרבות את הנקיבות?! ומקשה על קושייתו.. ודכוותה כתיב תמים, ואת אמרת בבקר לרבות

בעלי מומין!! המקדיש בע"מ יימכר ויביא עולה! מה ביניהון? רב אמר שבטא דכרכרא ביניהן.... מקל גדול שמכין בו החוטין (כ חילוק גדול יש ביניהן...)

*****סוגיא שלפנינו הגהתי הרבה******

המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראוים לגבי מזבח יינות ושמנים ועופות. ר' אלעזר אומר ימכרו לצרכי אותו המין למי שצריך להביא יינות וכו' ויביא בדמיהן עולות, ושאר נכסים יפלו לבדק הבית: ר' אבהו בשם ר' שמעון בן לקיש: טעמא דר"א (שם) דבר אל אהרן ואל בניו וגו' אשר יקריבו לה' לעולה- הכל קרב עולה. לרצונכם תמים זכר. יכול אפי' עופות? יקריבו העופות עצמן לעולה ת"ל בבקר ולא עופות.

רבי ירמיה ור' בון בר חייה הוון יתיבון ואמרין: תמן א"ר יוחנן טעמא דר"ש שכן נקיבה שבעוף כשירה לבא עולה. ע"כ מקדיש נקיבה לעולה, עושה תמורה=קדוש קדוה"ג וכא אמר הכין?! אין קדושת הגוף חלה על עופות!!

א"ר יוסי קיימתיה לתרץ דברי ריו"ח כהא דא"ר שמואל בשם ר' זעירא: כל שאינה יכולה ליקרב לא היא ולא דמיה, לא קדשה אלא הקדש דמים ואת אמרת יאות. להקריבו אין את יכול, דכתיב בבקר ולא עופות, לפדותו אין את יכול, שאין לעוף פדיון. לפום כן צריך מימר לא קדשה אלא קדושת דמים

חברייא בשם רבי יוחנן ר' אייבו בר נגרי אמר קומי רבי אילא בשם רבי יוחנן טעמא דהין תנייא ר"ש בן יהודה משום ר"ש (ויקרא כז) ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה'. מה ת"ל טמאה? אלא אפילו טמאה באותו השם אינו עושה תמורה.כגון נקיבה לעולה

ר' זעירא בשם ר"א לא אמר כן, כריו"ח אלא (שם) ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה'.. כל שאינה ראויה ליקרב לא כאן ולא במקום אחר אינה עושה תמורה, יצאת נקיבה לעולה, אע"פ שאינה ראויה ליקרב כאן ראויה ליקרב במקום אחר בעוף

רבי אבון ורבי בון בעון קומי רבי זעירא, הרי הרובע והנרבע שאינן ראוין ליקרב לא כאן ולא במקום אחר, והרי הן עושין תמורה! אמר לון אף אני לא אמרתי אלא טמאה ממש

וקשיא, בדא טמאה ממש! כתיב והעמיד והעריך?! אי"ל "העמדה והערכה"!

הלכה ה משנה אחת לל' יום משערין את הלשכה. כל המקבל עליו לספק סלתות, מארבע עמדו משלש, יספק מד'. משלש ועמדו מד', יספק מד'. שיד הקדש על העליונה

אם התליעה סולת התליעה לו, ואם החמיץ יין החמיץ לו.

אינו מקבל מעותיו עד שיהא המזבח מרצה:

גמרא תני בשם ר"ש מיד היו מקבלין את מעותיהן והכהנים זריזין הן:

פרק ה

הלכה א משנה אלו הן הממונים שהיו במקדש: יוחנן בן פינחס על החותמות. אחייה על הנסכים. מתיה בן שמואל על הפייסות. פתחיה על הקינין. [פתחיה זהו מרדכי ולמה נקרא שמו פתחיה שהיה פותח דברים ודורשן, ויודע בשבעים לשון] בן אחייה על חולי מעיים. נחוניה- חופר שיחין. גביני- כרוז. בן גבר על נעילת שערים. בן בבי ממונה על הפקיע. בן ארזא על הצלצל. הוגרס בן לוי על השיר. בית גרמו על מעשה לחם הפנים. בית אבטינס על מעשה הקטורת. ואלעזר על הפרוכת. ופינחס- המלביש:

גמרא ר' חזקיה אמר ר' סימון, ורבנן: חד אמר כשירי דור ודור בא למנות. וחורנה אמר מי שהיה באותו דור מנה מה שבדורו

מאן דאמר כשירי כל דור ודור בא למנות, והרי מונה גם "גרמו", אלמא כשר היה על כולן הוא אומר (משלי י) זכר צדיק לברכה. על כרחך צריך לפרש כן, המשנה שם מאן דאמר מי שהיה באותו דור, מנה מה שבדורו, [אפשר שגרמו רשע היה] על כולן הוא אומר (שם) שם רשעים ירקב. ועל מי נאמר זכר צדיק לברכה? על בן קטין וחביריו

אמר רבי יונה כתיב (ישעיהו נג) לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל. זה ר"ע שהתקין מדרש ההלכות והגדות. ויש אומרים אלו אנשי כנסת הגדולה תיקנו. אלא מה תיקן? זה כללות ופרטות

אמר ר' אבהו כתיב (דברי הימים א ב) ממשפחת סופרים יושבי יעבץ מה ת"ל סופרים? אלא שעשו את התורה ספורות ספורות. חמשה לא יתרומו תרומה. ה' דברים חייבין בחלה. חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן. שלשים ושש כריתות בתורה. שלשה עשר דבר נאמרו בנבלת העוף הטהור. ד' אבות נזיקין. אבות מלאכות ארבעים חסר אחת.

אמר רבי אליעזר כתיב (עזרא ז) לעזרא הכהן הסופר. מה ת"ל סופר? אלא כשם שהיה סופר בדברי

תורה, כך היה סופר בדברי חכמים.

ר' חגי בשם ר' שמואל בר נחמן: הראשונים חרשו וזרעו ניכשו כיסחו עדרו קצרו עמרו דשו זרו בררו טחנו הרקידו לשו קיטפו ואפו ואנו אין לנו מה לאכול!

ר' אבא בר זמינא בשם ר' זעירא: אין הוון קדמאין מלאכין, אנן בני אנש. ואין הוון בני אנש, אנן חמרין. אמר רבי מנא בההיא שעתא אמרין אפילו כחמרתיה דר' פינחס בן יאיר לא אידמינון!!

חמרתיה דר"פ בן יאיר גנבתה ליסטאי בליליא, עבדת טמירא גבון תלתא יומין ולא טעמה כלום, בתר תלתא יומין אימלכון מחזרתה, אמרון אפקונה מן הכא דלא תימות גבן!! אפקונה, אזלת וקמת לה על תרעא דמרה, שריית מנהקת התחילה צועקת אמר לון פתחון להדא עלובתא! דאית לה תלת יומין דלא טעמה כלום! פתחין לה ועלת לה, אמר לון יהבו לה כלום תיכול תן לה לאכול יהבון קומה שעורין ולא בעית למיכל! אמרין ליה רבי, לא בעית למיכל! אמר לון מתקנין אינון? אמרו ליה אין! ביררנו הפסולת ממנו... אמר לון וארימתון דמיין? דמאי אמרון ליה לא כן אלפון רבי הלוקח זרע לבהמה קמח לעורות שמן לאור פטור מן הדמאי?! אמר לון מה נעבד לה להדא עלובתא דהיא מחמרה על גרמה מחמרת על עצמה הרבה. סגין, וארימון דמיין ואכלת:

פתחיה על הקינין. בא וראה מה גדול הוא כוחו של אותו האיש פותח דברים ודורשן:

יודע בע' לשון: תני סנהדרין שיש בה שנים שיכולין לדבר וכולן ראוין לשמוע הרי זו ראויה לסנהדרין. ג' הרי זו בינונית. ד' הרי זו חכמה. וביבנה היו בה ד' בן עזאי ובן זומא ובן חכינאי ור"א בן מתיה

א"ר חסדא פעם אחת יבשה א"י ולא ידעו מהיכן להביא עומר, והוה תמן חד אילם דהוה יתיב חד ידיה על גגות, וחד ידיה על צריפים, אייתוניה קמיה דפתחיה אמר להו אית אתר דמתקריא גגות צריפין או צריפין גגות? אזלין לתמן ואשכחון

א"ר יוסה בי רבי בון פעם אחת נשדף כל העולם כולו ולא היו יודעין מהיכן להביא העומר והוה תמן חד אילם דהוה יהיב ידיה על עיניה וידיה על סוכרא bolt אייתוניה לגבי פתחיה אמר לון אית אתר דמיתקריא עין סוכר או סוכר עין? ואזלון תמן ואשכחון

ג' נשים הביאו קיניהן אחת אומרת לעינתי ואחת אומרת לימתי ואחת אומרת לזיבתי. זו שאומרת לעינתי סברין מימר שופעת כמעין. אמר לון בעיינא סכנת! אמר פתחיה: שמא היה לה סכנה בעיניה (ושתיהן עולות!!) זו שאומרת לימתי, סברין מימר שופעת כים וחייבת קרבן כזבה אמר לון בימה סכנת! זו שאומרת

ליזכתי סברין מימר זבה ממש אמר לון זאב בא ליטול את בנה:

בן אחיי' וכו': ע"י שהיו הכהנים מהלכין יחיפים על הרצפה והיו אוכלין בשר ושותין מים היו באין לידי חולי המעים והוה ידע האי דין חמר טב למעייא, והאי דין חמר סמי binds the bowels למעייא:

נחוניא חופר שיחין: שהיה חופר שיחין ומערות והוה ידע האי דין כיף מקורר מיא. איזה מערה מימיו קרים והאי דין כיף אית ביה שרברובי ועד היכין שרברובותיה his heat מטייה

אמר ר' אחא: ומת בנו בצמא. אמר רבי חנינא מאן דאמר רחמנא וותרן, יתוותרון בני מעויי! אלא מאריך רוחיה וגבי דידיה. א"ר אחא כתיב (תהלים נ) וסביביו נשערה מאוד. מדקדק עמהן כחוט השערה.

א"ר יוסי בר אבין לא מטעם הזה, אלא מן מה דכתיב (תהלים פט) ונורא הוא על כל סביביו. מוראו על הקרובים יותר מן הרחוקים

רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן: מעשה בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ושבים, פעם אחת היתה בתו עוברת להנשא, ושטפה נהר והוון כל עמא עללין לגביה בעון מנחמתיה, ולא קיבל עלוי מתנחמא. עאל רבי פינחס בן יאיר לגביה בעי מנחמתיה, ולא קיבל עלוי מתנחמא. אמר לון דין הוא חסידכון?! אמרו ליה רבי כך וכך היה עושה וכך וכך אירע ליה! אמר איפשר שהיה מכבד את בוראו במים והוא מקפחו במים?! מיד נפלה הברה בעיר באת בתו של אותו האיש. אית דאמרי בסוכתא איתערית. she attached herself to a twig ואית דאמרי מלאך ירד כדמות ר' פינחס בן יאיר והצילה:

גביני כרוז: שהיה מכריז בבית המקדש. מה היה אומר עמדו הכהנים לעבודה, ולויים לדוכנן, וישראל למעמדן! אגריפס המלך שמע קולו עד ח' פרסאות ונתן לו מתנות הרבה:

בן גבר על נעילת שערים: תירגם רב קומי דבית ר' שילא יומא 1:8 "קרא גבר" אכריז כרוזא. אמרין ליה אמור "קרא תרנגולא" א"ל והתנינן בן גבר אית לך למימר בר תרנגולא?!

בן בבי על הפקיע: שהיה מזייג את הפתילות

ר' יוסי עאל לכופרה בעו ממנייא עלייהון פרנסים managers ולא קיבלון מינהן. עאל ואמר קומיהון בן בבי על הפקיע. ומה אם זה שנתמנה על הפתילות, זכה להימנות עם גדולי הדור. אתם שאתם נתמנין על חיי נפשות לכ"ש!

בן ארזה על הצלצל: כי הא דתנינן תמן הניף הסגן בסודרין והקיש בן ארזה על הצלצל:

הוגרס ב"ל על השיר: אמר ר' אחא נעימה יתירה היה יודע ואמרו עליו על הוגרס ב"ל שהיה מנעים את קולו בזמר, וכשהיה נועץ גודלו בתוך פיו היה מוציא כמה מיני זמר והיו כל אחיו הכהנים נזקרים לו בבת ראש:

בית גרמו על מעשה לחם הפנים: בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו, ולא רצו ללמד. שלחו חכמים והביאו אומנים מאלכסנדריאה והיו בקיאין במעשה לחם הפנים, וברדייתו לא היו בקיאין. בית גרמו היו מסיקין מבחוץ ורודין מבפנים, ולא היתה מתעפשת. ואלו היו מסיקין מבפנים ורודין מבפנים, והיתה מתעפשת. כיון שידעו חכמים בדבר הזה, אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו ברא שנאמר (משלי יז) כל פעל ה' למענהו. שלחו אחריהם ולא רצו לבא עד שכפלו להם שכרן. י"ב מנה היו נוטלים ונתנו להם כ"ד. ר' יהודה אומר כ"ד היו נוטלים ונתנו להן מ"ח. אמרו להן מפני מה אין אתם רוצים ללמד? אמרו להן מסורת הוא בידינו מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב, שלא ילמדו אחרים ויהיו עושין כן לפני ע"ז שלהן. בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצא ביד בניהם פת נקייה מעולם, שלא יהו אומרים ממעשה לחם הפנים הן אוכלים:

בית אבטינס על מעשה הקטורת: של בית אבטינס היו בקיאין על מעשי פיטום הקטורת ובמעלה העשן, ולא רצו ללמד. שלחו והביאו אומנין מאלכסנדריאה של מצרים והיו בקיאין בפיטום הקטורת, ובמעלה עשן לא היו בקיאין. של בית אבטינס היתה מתמרת ועולה כמקל ופוסה ויורדת. ושל אלו היתה פוסה מיד. כיון שידעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו ברא שנאמר (ישעיהו מג) כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו וגו'. שלחו אחריהם ולא רצו לבא עד שכפלו להן שכרן י"ב מנה היו נוטלין, ונתנו להן כ"ד. רבי יהודה אומר כ"ד היו נוטלין ונתנו להן מ"ח. אמרו להן מפני מה אין אתם רוצין ללמד? אמרו להן מסורת היא בידינו מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויהיו עושין כן לפני ע"ז שלהן בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצאת אשה משל א' מהן מבושמת מעולם ולא עוד אלא כשהיה א' מהן נושא אשה ממקום אחר היה פוסק עמה ע"מ שלא תתבשם שלא יהו אומרים ממעשה פיטום הקטורת הן מתבשמות לקיים מה שנאמר (במדבר לב) והייתם נקיים מה' ומישראל

אמר רבי יוסי פעם אחת הייתי עומד בירושלים

ומצאתי תינוק אחד משל בית אבטינס אמרתי לו בני מאיזו משפחה את אמר לי ממשפחת פלוני אמרתי לו בני אבותיך לפי שנתכוונו לרבות כבודן ולמעט כבוד שמים, לפיכך כבודם נתמעט וכבוד שמים נתרבה. אמר רבי עקיבה שח לי שמעון בן לוגא מלקט הייתי עשבים אני ותינוק א' משל בית אבטינס וראיתי אותו שבכה וראיתי אותו ששחק. אמרתי לו בני למה בכיתה? אמר לי על כבוד של בית אבא שנתמעט. ולמה שחקתה? אמר לי על הכבוד המתוקן לצדיקים לעתיד לבא. ומה ראית? מעלה עשן לנגדי! נומיתי לו בני הראהו לי! אמר לי ר' מסורת בידי מאבותי שלא להראותו לברייה.

א"ר יוחנן בן נורי, פגע בי זקן אחד משל בית אבטינס ומגילת סמנים בידו אמר לי ר' לשעבר היו בית אבא צנועין והיו מוסרין את המגילה הזאת אלו לאלו ועכשיו שאינן בית אבא נאמנים הילך את המגילה והזהר בה. וכשבאתי והרציתי הדברים לפני ר"ע זלגו עיניו דמעות ואמר מעתה אין אנו צריכין להזכירן לגנאי:

אלעזר על הפרוכת: שהיה ממונה על אורגי פרוכת:

פינחס המלביש: שהיה מלביש בגדי כהונה גדולה. מעשה בכהן אחד שהלביש לאיסטרטיו' a אחד roman officer ונתן לו שמונה זהובים. ואית דאמרי תרי עשר יהב ליה:

הלכה ב משנה **אין פוחתין משבעה אמרכולין, וג' גזברין.**

ואין עושין שררה על הצבור פחות משנים חוץ מבן אחיה שעל חולי מעיים. ואלעזר שעל הפרוכת שאותן קיבלו רוב הציבור עליהן:

גמרא אין פוחתין מג' גזברין manager ומז' אמרכולין officer תני משני כתליקין financial officer הדא הוא דכתיב (דברי הימים ב לא) ויחיאל ועזזיהו ונחת- גזברין. ועשאהל וירימות ויוזבד ואליאל ויסמכיהו ומחת ובניהו- אמרכולין. פקידים מיד כונניהו ושמעי אחיו- קתילקין. במפקד יחזקיהו המלך, ועזריהו נגיד בית האלהים- המלך וכ"ג

כשהוא חותם, הגיזבר חותם ונותנו לאמרכול, אמרכל חותם ונותנו לקתליקון, קתליקון חותם ונותנו לכהן גדול, כ"ג חותם ונותנו למלך. והמלך חותם וכשהוא מתיר, המלך רואה חותמו ומתיר, כ"ג רואה חותמו ומתיר, קתליקין רואה חותמו ומתיר, אמרכל רואה חותמו ומתיר, גיזבר רואה חותמו ומתיר:

אין עושין שררה על הציבור בממון פחות משנים: רב נחמן בשם רבי מנא על שם (שמות כח) והם יקחו

את הזהב ואת התכלת ואת הארגמן.

אמר ר' חמא בי רבי חנינא מפסולת של לוחות העשיר משה. הדא הוא דכתיב (שמות ל) פסל לך שני לוחות אבנים. פסל לך שתהא הפסולת שלך. אמר ר' חנין מחצב של אבנים טובות ומרגליות ברא לו הקב"ה מתוך אהלו וממנו העשיר משה

כתיב (שמות לג) והביטו אחרי משה עד בואו האוהלה. תרין אמוראין: חד אמר לגנאי וח"א לשבח. מאן דאמר לגנאי- חמון שקין, חמון כרעין, חמון קופד אכיל מן דיהודאי, ושתי מן דיהודאי. כל מדליה belongings מן דיהודאי! see his thighs see his feet see the meat he eats is from us, he drinks from us! ומ"ד לשבח- מחמי צדיקיא ומזכי. טוביא אשרי.., דזכת למיחמי יתיה!

הלכה ג משנה ד' חותמות היו במקדש וכתוב עליהן: "עגל" "זכר" "גדי" "וחוטא". בן עזאי אומר ה' היו וארמית כתוב עליהן: "עגל" "דכר" "גדי" "חוטא דל" ו"חוטא עשיר"

עגל משמש עם נסכי בקר גדולים וקטנים זכרים ונקיבות.

גדי משמש עם ניסכי הצאן גדולים וקטנים זכרים ונקיבות חוץ משל אלים

איל משמש עם ניסכי אלים בלבד 4 לוג שמן ויין, 2 עשרון סולת

חוטא משמש עם ניסכי שלש בהמות של מצורע

מי שהוא מבקש נסכים, הולך לו אצל יוחנן שהוא ממונה על החותמות, ונותן לו מעות ומקבל ממנו חותם. בא לו אצל אחייה שהוא ממונה על הנסכים, ונותן לו חותם, ומקבל ממנו נסכים. לערב באין זה אצל זה, ואחייה מוציא את החותמות ומקבל כנגדן מעות. אם פחתו פחתו לו וישלם יוחנן מביתו. ואם הותירו הותירו להקדש. שיד הקדש על העליונה

מי שאבד חותמו, ממתינין לו עד הערב ואם מצאו לו כדי חותמו נותנין לו ואם לאו לא היו נותנין לו. ושם היום כתוב עליהן מפני הרמאין: שמא יבא האיש [שמלאו בשוק] ביום פלוני לאחייה עם החותם, ולא יקבל אחייה כסף מספיק מיוחנן "לכסות" את "חותם" הזה

גמרא וכבן עזאי חוטא דל למה? [הרי שווה הוא לגדי!] מפני שמביא לוגו עמו. ברם כרבנן מביא גדי [ולוג השמן מביא מביתו]

נסכי רחל ewe מה? מן מה דתנינן גדי משמש נסכי צאן גדולים וקטנים, זכרים ונקיבות. הדא אמרה

נסכי רחל כנסכי גדי.

דכתיב (במדבר טו) ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכשבים או בעזים. לשור האחד למה נאמר? מגיד שלא חלק בין ניסכי עגל לניסכי שור. שהיה בדין, בן הצאן טעון נסכים ובן הבקר טעון נסכים, אם מצאנו שחלק בין ניסכי כבש לניסכי איל, לכך נחלוק בין ניסכי עגל לניסכי שור, ת״ל ככה יעשה לשור האחד. מגיד שלא חלק בין ניסכי עגל לניסכי שור

או לאיל למה נאמר? שהיה בדין, אם מצאנו שחלק בין ניסכי בן שנה לניסכי בן שנתיים, לכך נחלוק בין נסכי שנתיים לניסכי שלש. ת״ל (שם) או לאיל האחד

או לשה בכשבים למה נאמר? שהיה בדין, אם מצאנו שחלק בין ניסכי כבש לנסכי איל, לכך נחלוק בין ניסכי כשבה לניסכי רחל. ת״ל או לשה בכשבים

או בעזים למה נאמר? שהיה בדין, אם מצאנו שחלק בין ניסכי כבש לניסכי איל, לכך נחלוק בין נסכי גדי לניסכי תיש. ת״ל או בעזים הקיש קטן שבעיזים לגדול שבתישים. מה זה בשלשת לוגין אף זה בשלשת לוגין:

ושם היום כתוב כו׳: הגע בעצמך שזיוג אותו היום! שם משמר היה כתוב עליו. הגע בעצמך שזיוג אותו המשמר! שם היום, שם שבת, ??איזה פרסה קורין שם חודש, היה כתוב עליהן! אפילו רוצה לזייג אין מצוי לזייג:

הלכה ד משנה שתי לשכות היו במקדש, אחת לשכת חשאין ואחת לשכת הכלים. לשכת חשאין, יריאי חטא נותנין לתוכה בחשאי ועניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי. לשכת הכלים כל מי שהוא מתנדב כלי זורקו לתוכה ואחת לשלשים יום הגיזברין פותחין אותה וכל כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית מניחין אותו. והשאר נמכרין ודמיהן נופלין ללשכת בדק הבית:

גמרא ר׳ יעקב בר אידי ורב יצחק בן נחמן הוון פרנסים והוון יהבין לר׳ חמא אבוי דר׳ יהושעיה דינר והוא יהיב ליה לחורנין

רבי זכריה חתניה דר׳ לוי היו הכל מליזין עליו אמרין דלא צריך והוא נסב, מן דדמך כסנפטר בדקין ואשכחין דהוה מפליג ליה לחורנין. רבי חיננא בר פפא הוה מפליג מצוה בליליא מחלק ״לדקות״ בלילה חד זמן פגע ביה רבהון דרוחייא, א״ל לא כן אלפן ר׳ (דברים יט) לא תשיג גבול רעך! א״ל ולא כן כתיב (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף! והוה מסתפי מיניה

וערק מן קומוי הרוא ברח ממנו

אמר רבי יונה אשרי נותן לדל אין כתיב כאן אלא (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל. זה שהוא מסתכל במצוה היאך לעשותה. כיצד היה רבי יונה עושה? כשהיה רואה עני בן טובים שירד מנכסיו, היה אומר לו: בני! בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר, טול ואת פורע! מן דהוה נסיב, הוה א"ל מתנה היא לך!

חייא בר אדא: אית הוה סבין ביומינון היו זקנים ביומינו מאן דהוה יהיב להון מבין ריש שתא לצומא רבא הוון נסבין מי שמתן להם בין 10 יום שבין ר"ה ליו"כ מן בתר כן לא הוון נסבין, אמרין דשתן גבן השנה כבר אצלנו!

נחמיה איש שיחין פגע בו ירושלמי א' א"ל זכה עמי חדא תרנגולתא! תן לי תרנגולת אחד א"ל הא לך טומיתי מטבע לקנות בשר דקופד, וזבין קופד ואכיל ומית, והיה צווח ואמר בואו וספדו להרוגו של נחמיה

נחום איש גם זו היה מוליך דורון לבית חמיו, פגע בו מוכה שחין א', א"ל זכה עמי ממה דאית גבך, אמר ליה מיחזור חזר כשאחזור, אתן לך ואשכחיה מית. והוה אמר לקיבליה, ענייא דחמינך ולא יסבון לך, יסתמיין. ידיה דלא פשטן מיתן לך, יתקטעון. רגלייא דלא רהטן למיתן לך, יתברון. ומטתיה כן.

וכן אירע לו.....

סליק לגביה ר"ע, אמר ליה אי לי שאני רואה אותך בכך! א"ל אי לי שאין אני רואה אותך בכך! א"ל מה את מקללני? א"ל ומה את מבעט ביסורין?

רבי הושעיה רבה, הוה רביה דבריה, חד סגי נהורא, והוה יליף אכול עימיה בכל יום. ר' הושעיא היה רגיל ל"זמן" את הסומא לסעוד עימו חד זמן הוה ליה לר"א אורחין, ולא מטא מיכול עימיה. ברמשא, סליק לגביה עלה ר"א להסומא א"ל לא יכעוס מרי עלי, בגין דהוה לי אורחין יומא דין, דאמרית דלא ליבזוי ביקרא דמרי יומא דין, כדיי שלא יבזוך—לא קראתיך בגין כן לא אכלית עם מרי יומא דין, א"ל אתה פייסתה למאן דמתחמי ולא חמי, דין דחמי ולא מתחמייא הקב"ה יקבל פיוסך! א"ל הדא מנא לך? א"ל מר"א בן יעקב. דר"א בן יעקב עאל חד דסגי נהורא לקרתיה, יתב ליה ר"א בן יעקב לרע תחתיו מיניה, דיימרון דאילולי דהוה בר נשא רבא, לא יתב ליה ר"א בן יעקב לרע מיניה, עבדין ליה פרנסא דאיקר, אמר לון מהו הכין? אמרון ליה ר"א בן יעקב יתב לרע מינך. וצלוי עלוי הדא צלותא: אתה גמלתה חסד למאן דמתחמי ולא חמי, דין דחמי ולא מתחמי, יגמול יתך חסד:

דלמא מעשה רבי חמא בר חנינה ורבי הושעיא רבה הוו מטיילין באילין כנישתא דלוד, אמר ר' חמא בר חנינה לר' הושעיא כמה ממון שיקעו אבותי

כאן! אמר ליה כמה נפשות שיקעו אבותיך כאן! לא הוה אית בני נש דילעון באורייתא! רבי אבון עבד אילין תרעייה דסדרא רבא שערי ביהכ"ן הגדול אתא ר' מנא לגביה א"ל חמי מאי עבדית! א"ל (הושע ח) וישכח ישראל את עושהו ויבן היכלות. לא הוה בני נש דילעון באורייתא?!

תני: קדשי המזבח מוציאין את הראוי להן מקדשי בדק הבית. אין קדשי בדה"ב מוציאין את הראוי להן מקדשי מזבח. ולא בדק הבית מבדק הבית. כגון אין מוכרין קורדס, ליקח פטיש והא תנינן כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית כגון קרדוס או פטיש מניחין אותו, והשאר, נמכרין אלמא מסנין קורדוס לפטיש ודמיהן נופלין לבדק הבית! א"ר חזקיה כיני מתני' ללשכת בדק הבית: האי "שאר" כגון שהתנדב חרב. שמחזירו לדמים, ואחר זמן, לוקח ממנו איזה כלי!

פרק ו

הלכה א משנה שלשה עשר שופרות, שלשה עשר שולחנות,

שלש עשרה השתחוויות, היו במקדש. של בית ר"ג ושל בית רבי חנניה סגן הכהנים היו משתחוים בארבע עשרה. והיכן היתה יתירה? כנגד דיר העצים. שכן מסורת בידן מאבותיהן ששם הארון נגנז. מעשה בכהן א' שהיה מתעסק וראה את הרצפה שהיא משונה מחברותיה, בא ואמר לחבירו, לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו. וידעו בייחוד ששם הארון גנוז:

גמרא תני השופרות הללו עקומות היו. צרות מלמעלן ורחבות מלמטן מפני הרמאין.

תני בשם ר"א הארון גלה עמהן לבבל. מ"ט? (מלכים ב כ) לא יוותר דבר אמר ה'. אין "דבר" אלא שהדיברות לתוכו. וכן הוא אומר (דברי הימים ב לו) ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצר ויביאהו בבלה עם כלי חמדת בית ה'. איזהו כלי חמדת בית ה' ? זה הארון

תני רבי שמעון בן לקיש אומר: במקומו היה הארון נגנז הדא הוא דכתיב (מלכים א ח) ויאריכו הבדים ויראו ראשי הבדים אל הקדש אל פני הדביר ולא יראו החוצה, ויהיו שם עד היום הזה.

[כתיב ויראו ואת אמרת ולא יראו?! אלא נראין

ולא נראין בולטין ויוצאין כשני דדי האשה]

ורבנן אמרין בלישכת דיר העצים היה הארון גנוז. מעשה בכהן אחד בעל מום שהיה עומד ומפצל עצים בלשכת דיר העצים, וראה את הריצפה שהיא משתנה מחברותיה בא ואמר לחבירו בא וראה את הרצפה הזאת שהיא משתנה מחברותיה לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו, וידעו בייחוד ששם הארון גנוז:

תני רבי הושעיא הקיש עליה בקורנס, ויצאת אש ושרפתו

תני רבי יהודה בן לקיש אמר ב׳ ארונות היו מהלכין עם ישראל במדבר א׳ שהיתה התורה נתונה בתוכה, ואחד שהיו שברי לוחות נתונין בתוכו. זה שהיתה התורה נתונה בתוכו היה מונח באהל מועד הדא הוא דכתיב (במדבר יד) וארון ברית ה׳ ומשה לא משו מקרב המחנה. זה שהיו שברי לוחות נתונין בתוכו היה נכנס ויוצא עמהן, ופעמים שהיה מתראה עמהן. ורבנן אמרי ארון א׳ היה, ופעם אחת יצא בימי עלי, ונשבה

קרייא מסייע להו לרבנן (שמואל א ד) אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה. מילה דלא חמון מן יומיהון דבר שלא ראו מימיהם (שלא היה ארון יוצאת)

קרייא מסייע לר׳ יודה בן לקיש (שמואל א יד) ויאמר שאול לאחיה הגישה ארון האלהים. והלא ארון שהלוחות בו בקרית יערים היה!

מה עבדון ליה רבנן? הגישה אלי הציץ

קרייא מסייע לרבי יודא בן לקיש (שמואל ב יח) הארון וישראל ויהודה יושבין בסוכות. והלא ארון בציון היה?

מה עבדון ליה רבנן? "סכך שהוא כקירוי" שעדיין לא נבנה בית הבחירה.

משנגנז הארון, נגנז עמו צנצנת המן, וצלוחית שמן המשחה, ומקלו של אהרן, ופרחיו ושקדיו וארגז שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל. מי גנזו? יאשיהו גנזו. כיון שראה שכתוב (דברים כח) יולך ה׳ אותך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך. עמד וגנזו. הדא הוא דכתיב (דברי הימים ב לה) ויאמר ללוים המבינים ולכל ישראל הקדושים לה׳ תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף. אמר להם אם גולה הוא עמכם לבבל אין אתם מחזירין אותו עוד למקומו. אלא (שם) עתה עבדו את ה׳ אלהיכם ואת עמו ישראל.

פיטום שמן המשחה (שמות ל) ואתה קח לך וגו׳

וקידה חמש מאות וגו' שהן אלף וחמש מאות מנים. שמן זית הין. שנים עשר לוג שבו שולקין את העיקרין דברי ר"מ. רבי יהודה אומר שולקן היה במים, ונותן שמן על גביהן, משהיה קולט את הריח היה מעבירו כדרך שהפטמין עושין. הדא הוא דכתיב (שם) שמן משחת קדש וגו'

תני רבי יהודה בי רבי אילעי: שמן המשחה שעשה משה במדבר מעשה ניסים נעשה בו מתחילה ועד סוף. שמתחילה לא היה בו אלא שנים עשר לוג. שנאמר שמן זית הין. אם לסוך בו את העיקרין לא היה בו ספק, על אחת כמה וכמה שהאור בולע והעצים בולעים והיורה בולעת. וממנו נמשחו המשכן וכל כליו השולחן וכל כליו המנורה וכל כליה וממנו נמשחו אהרן כהן גדול ובניו כל שבעת ימי המלואים וממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים. מלך בתחילה טעון משיחה, מלך בן מלך אין טעון משיחה. מ"ט? (שמואל א טז) קום משחיהו כי זה הוא. זה טעון משיחה ואין בנו טעון משיחה. אבל כ"ג בן כ"ג אפי' עד עשרה דורות טעון משיחה. וכולו קיים לעתיד לבא הה"ד (שמות ל) שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם. אין מושחין המלכים אלא על גבי המעיין שנאמר (מלכים א יב) והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אותו אל גיחון ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על ישראל. אין מושחין מלך בן מלך

אלא מפני המחלוקת. מפני מה נמשח שלמה? מפני מחלוקתו של אדוניהו. יואש מפני עתליהו. יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו ב' שנים. יהוא מפני יורם. לא כן כתיב (שמואל א טז) קום משחהו כי זה הוא. זה טעון משיחה ואין מלכי ישראל טעונין משיחה! אלא יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים. ולא יאשיהו גנזו! הדא אמרה באפרסמון נמשח:

אין מושחין המלכים אלא מן הקרן. שאול ויהוא נמשחו מן הפך היתה מלכותן מלכות עוברת. דוד ושלמה נמשחו מן הקרן היתה מלכותן מלכות קיימת: אין מושחין כהנים מלכים אמר ר' יודה ענתונדרייא על שם (בראשית מט) לא יסור שבט מיהודה. אמר רב חייא בר אדא (דברים יז) למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל. מה כתיב בתריה לא יהיה לכהנים הלוים

א"ר יוחנן: הוא יוחנן הוא יהואחז והא כתיב (דברי הימים א ג) הבכור יוחנן? בכור למלכות. א"ר יוחנן הוא שלום הוא צדקיהו. והכתיב הג' צדקיהו והרביעי שלום? ג' לתולדות ד' למלכות. צדקיהו- שצידק עליו מדת הדין. שלום- שבימיו שלמה מלכות בית דוד. לא שלום הוה שמיה ולא צדקיהו הוה שמיה, אלא מתניה הדא הוא דכתיב (מלכים ב כד) וימלך מלך בבל את מתניה דודו תחתיו, ויסב

את שמו צדקיהו:

א"ר יוחנן: באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי. מאן תנא באמה של ששה טפחים? ר"מ היא. דתנן ר"מ אומר כל האמות היו בבינונית. ר' יהודה אומר אמות הבנין ששה, של כלים חמשה. על דעתיה דר"מ דו אמר באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי, אורכו של ארון חמשה עשר טפחים דכתיב (שמות כה) אמתים וחצי ארכו. אמתא- אשיתא ,ואמתא- אשיתא, ופלגות אמתא- תלתא. וארבעה לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים, דכתיב (דברים י) אשר שברת ושמתם בארון. הלוחות היו כל אחד וא' ארכו ששה טפחים רחבו שלשה, ותן ארכן של לוחות לאורכו של ארון נשתייר שם שלשה טפחים. תן מהם חצי טפח לכל כותל נשתייר שני טפחים לספר תורה.

רחבו של ארון תשעה טפחים. דכתיב (שמות כה) אמה וחצי רחבו. אמתא- אשיתא, ופלגות אמתא- תלתא. וארבעה לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב (דברים י) אשר שברת ושמתם בארון. הלוחות היו כל אחת ואחת ארכן ששה טפחים ורוחבן שלשה טפחים, תן רוחבן של לוחות לשני לוחות=6 לרוחבו של ארון, נשתייר שם שלשה טפחים. חצי טפח מכאן לכותל זה וחצי טפח מכאן לכותל זה. וטפחיים באמצע לשילוט, אויר מקום שספר תורה מונח. a 2x2 square in the center

ר"ש בן לקיש אמר: באמה בת חמשה טפחים היה הארון עשוי. מאן תנא באמה בת חמשה טפחים? ר' יהודה. דתנינן תמן ר' יהודה אומר: אמת הבנין ששה, של הכלים חמשה. וההן ארון כלי הוא. על דעתיה דרבי יהודה דו אמר באמה של חמשה טפחים. היה אורכו עשוי שנים עשר טפח ומחצה. דכתיב (שמות כה) אמתים וחצי ארכו. אמתא- חמשה. ואמתא- ה'. ופלגות אמתא- תרי ופליג. וד' לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב (דברים י) אשר שברת ושמתם בארון. והלוחות היה כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן שלשה טפחים. תן ארכן של לוחות, לאורכו של ארון. ונשתייר שם חצי טפח. אצבע לכותל מכאן ואצבע לכותל מכאן.

רוחבו של ארון שבעה טפחים ומחצה. דכתיב אמה וחצי רחבו. אמתא- חמשה. ופלגות אמתא- תרי ופליג. וד' לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב (שם) אשר שברת ושמתם בארון הלוחות. היה כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורוחבן ג' טפחים תן רחבן לשני לוחות=6 לרוחבו של ארון, ונשתייר שם טפח ומחצה. אצבע לכותל מכאן ואצבע לכותל מכאן. חצי טפח מכאן וחצי

טפח מכאן, לשילוט אוויר

כיצד עשה בצלאל את הארון? רחב"ג אמר שלש תיבות עשאו שתים של זהב ואחת של עץ. נתן של זהב בשל עץ ושל עץ בשל זהב וציפהו, דכתיב (שמות כה) וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ מת"ל תצפנו? להביא שפתו העליונה. רשב"ל אמר תיבה אחת עשאו וציפהו, דכתיב וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ. מת"ל תצפנו? א"ר פינחס להביא בין נסר לנסר.

כיצד היו הלוחות כתובים? ר' חנינה בן גמליאל אומר: חמשה על לוח זה, וחמשה על לוח זה. הה"ד (דברים ד) ויכתבם על שני לוחות אבנים. חמשה על לוח זה, וחמשה על לוח זה. ורבנן אמרי עשרה על לוח זה, ועשרה על לוח זה. הה"ד (שם) ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים. עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה. ר"ש בן יוחאי אומר: עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה דכתיב ויכתבם על שני לוחות אבנים עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה. רבי סימאי אמר: ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה דכתיב (שמות לב) מזה ומזה הם כתובים. טטרוגה.

four-sided

חנניה בן אחי רבי יהושע אומר: בין כל דיבור ודיבור, דקדוקיה ואותיותיה של תורה דכתיב (שיר השירים ה) ממולאים בתרשיש- כימא רבא ים ססמו "תרסיס" רשב"ל כד הוה מטי הדין קרייה הוה אמר יפה למדני חנניה בן אחי רבי יהושע מה הים הזה בין גל גדול לגל גדול, גלים קטנים. כך בין כל דיבור ודיבור, דקדוקיה ואותיותיה של תורה

א"ר תנחומא איתקשיית קומי ר' פינחס, כרבי מאיר ניחא, כר' יהודה קשיא, היכן היה ס"ת נתון? כמין גלוסקיי' **a kind of casing** עשוי לו מבחוץ והיה ס"ת נתון בתוכו.

מ"ט דר' יהודה? דכתיב (דברים לא) לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' וגו'

מ"ט דר"מ? דכתיב (שמות כה) ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה. ואל הארון תתן את העדות=ס"ת אשר אתן אליך. [על דעתיה דר"מ דו אמר אין מוקדם ומאוחר בתורה, אלא ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך, ואח"כ ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה]

ר"פ בשם רשב"ל: התורה שנתן לו הקב"ה למשה נתנה לו אש לבנה חרותה באש שחורה היא. אש מובללת באש, חצובה מאש, ונתונה מאש, דכתיב (דברים לג) מימינו אש דת למו:

הלכה ב משנה היכן היו השתחויות האלו? ארבע בצפון, וארבע בדרום, שלש במזרח, ושתים במערב, כנגד שלש עשרה שערים .

דרומיים סמוכים למערב: שער העליון שער הדלק שער הבכורות שער המים. ולמה נקרא שמו שער המים? שבו מכניסין צלוחית של ניסוך המים בחג. רבי אליעזר בן יעקב אומר: בו המים מפכים ועתידין להיות יוצאין מתחת מפתן הבית

לעומתן בצפון סמוכים במערב: שער יכניה שער הקרבן שער הנשים שער השיר. ולמה נקרא שמו שער יכניה? שבו יצא יכניה בגלותו

שבמזרח- שער נקנור ושני פשפשין היו לו אחד מימינו ואחד משמאלו

ושנים במערב- ולא היה להן שם:

גמרא מתני' אבא יוסה בן יוחנן היא. דאמר כנגד י"ג שערים ברם כרבנן שבעה שערים היו בעזרה. ע"ד דרבנן היכן היו השתחוואות הללו? כי ההיא דתנינן תמן י"ג פרצות היו בו שפרצום מלכי יון וחזרו וגדרום בני חשמונאי וגזרו כנגדן י"ג השחוואות

כתיב (זכריה יד) והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים וגו' תני מבית ק"ק עד הפרוכת, כקרני סילי וכיליי caterpillar , מן פרוכת עד מזבח הזהב כקרני חגבים, ממזבח הזהב עד עזרות כחוט של שתי, מן העזרות עד מפתן הבית כחוט של ערב, מיכן ואילך כמפי הפך, כתיב (יחזקאל מז) והנה מים מפכים מן הכתף הימנית בצאת האיש קדים וקו בידו וימד אלף באמה ויעבירני במים מי אפסים- עד קרסולה, (שם) וימד אלף ויעבירני במים מי ברכים- עד ברכייא, וימד אלף ויעבירני מי מתנים- עד מתנייא, מכאן ואילך וימד אלף נחל אשר לא אוכל לעבור, אפי' לבירנין גדולה אינה יכולה לעבור בו מ"ט (ישעיהו לה) וצי אדיר לא יעברנו. מפני מה? כי גאו המים מי שחו. מהו מי שחו? מלשוט. swim אמר רב חונה באתרין קרו לשייטא שחונא

(ישעיהו כה) ופרש ידיו בקרבו כאשר יפרש השוחה לשחות. מהו לשחות? אמר רב חונה באתרין קרו לשייטא שחונא

מי סמו אמר רבי יוסי בי ר' בון מיין דמתמללין בעלמא. כל העולם ידברו אודות "המים"

כתיב (זכריה יג) ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליושבי ירושלים לחטאת ולנידה. ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן: מבית דוד ועד יושבי ירושלים, כשרים לנידה ולחטאת. מכאן ואילך מי תערובות הם כשרים לנידה, ופסולים למי

חטאת. אר"א, ר' מאיר אומר מבית דוד ועד יושבי ירושלים: כשרים לנידה ולחטאת, מכאן ואילך מי קטפריסות sloping downwards הן, פסולין לנידה ולחטאת

כתיב (יחזקאל מז) ויאמר אלי המים האלה יוצאים אל הגלילה הקדמונה- זה ים של סמכו, וירדו אל הערבה- זה ים של טבריא, ובאו הימה- זה ים המלח, אל הימה המוצאים- זה הים הגדול, ולמה נקרא שמו מוצאים? כנגד שני פעמים שיצא אחד בדור אנוש וא' בדור הפלגה. רבי לעזר בשם רבי חנינה בראשונה יצא עד קלבריאה. ובשנייה יצא עד כיפי ברבריאה. רבי אחא בשם ר' חנינה בראשונה יצא עד כיפי ברבריאה, ובשנייה יצא עד עכו ועד יפו. (איוב לח) עד פה תבא ולא תוסיף. עד עכו תבא ולא תוסיף. ופה ישית בגאון גליך עד יפו אשית גאון גליך.

ניחא ימא רבא, וימא דמילחא, בשביל למתקן. סיסיו מיס מתוקיס ימא דטבריא ימא דסמכו? לרבות דגתם! דכתיב ביה (יחזקאל מז) למינה תהיה דגתם. למיני מינים תהיה דגתם. תני אמר רשב"ג מעשה שהלכתי לציידן והביאו לפני יותר משלש מאות מיני דגים בתמחוי א' (שם)

ונרפאו המים, בצאתיו וגבאיו ולא ירפאו, למלח ניתנו. כתיב ונרפאו המים ואת אמרת ולא ירפאו המים?! מקום הוא ששמו "ולא ירפאו"!

כתיב (שם) ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל, לא יבול עלהו ולא יתם פריו, לחדשיו יבכר. תני אמר רבי יהודה לפי שבעולם הזה תבואה עושה לששה חדשים, ואילן עושה לי"ב חודש. אבל לעתיד לבוא התבואה עושה לחדש אחד, ואילן עושה לשני חדשים. מ"ט? לחדשיו יבכר. אמר רבי יוסי לפי שבעולם הזה התבואה עושה לששה חדשים ואילן עושה לי"ב חדש. אבל לעתיד לבא התבואה עושה לט"ו יום ואילן עושה לחדש אחד שכן מצינו שעשת התבואה בימי יואל לחמשה עשר יום וקרב ממנה העומר מ"ט (יואל ב) ובני ציון גילו ושמחו בה' אלהיכם כי נתן לכם את המורה לצדקה ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון. ומה מקיים רבי יוסי לחדשיו יבכר? בכל חודש וחודש יהיה מבכר

(יחזקאל מז) ועלהו לתרופה- רבי יוחנן אמר תרפיה. מציץ עליה ותרף מזונה. a laxative, one sucks on it and his food is digested רב ושמואל חד אמר להתיר פה שלמעלן, וחד אמר להתיר פה שלמטן. ר' חנינא ור' יהושע בן לוי ח"א להתיר פה עקרות וח"א להתיר פה אלמים:

ולעמתן בצפון וכו' את מוצא בשעה שעלה נבוכדנאצר לכאן בא וישב לו בדופני של אנטוכיה,

ויצאה סנהדרין גדולה לקראתו ואמרה לו הגיע זמן הבית הזה ליחרב. אמר להן אותו שהמלכתי עליכם תנוהי לי ואני הולך. באו ואמרו ליהויכין מלך יהודה, נבוכדנאצר בעי לך! כיון ששמע מהן כך, נטל מפתחות של ב"ה עלה לגגו של היכל אמר לפניו רבש"ע! לשעבר היינו נאמנים לך והיו מפתחותיך מסורין לנו, עכשיו שאין אנו נאמנים הרי מפתחותיך מסורין לך

תרין אמוראין חד אמר זרקן ועוד לא ירדו. וח"א באה כמין יד ונוטלתן מידו. כיון שראו כל חורי יהודה כן עלו לראש גגותיהן ונפלו ומתו. הדא הוא דכתיב (ישעיהו כב) משא גיא חזיון מה לך איפא כי עלית כולך לגגות, תשואות מלאה עיר הומיה וגו':

הלכה ג משנה י"ג שלחנות היו במקדש, ח' של שייש בבית המטבחיים, שעליהן מדיחין את הקרביים. וב' במערב הכבש אחד של שייש וא' של כסף. על של שייש- נותנין את האיברים. ועל של כסף- כלי שרת. וב' באולם, מבחוץ על פתח הבית. א' של שייש וא' של זהב. על של שייש נותנין לחם הפנים בכניסתו, ועל של זהב ביציאתו. שמעלין בקודש ולא מורידין. א' של זהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד:

גמרא תני על של כסף... נותנין לחם הפנים בכניסתו ר' יוסי בשם ר' שמואל בר רב יצחק ר' חנניה מטי בה בשם ר' יוחנן לית כאן של כסף מפני שהוא מרתיח. לא כן תני זה א' מן הניסים שנעשו בבית המקדש שכשם שהיו מניחין אותו חום כך היו מוציאין אותו חום שנאמר (שמואל א כא) לשום לחם חם ביום הלקחו! אלמא נס נעשה! רבי יהושע בן לוי אמר אין מזכירין מעשה ניסים =אין סומכין על הנס במקום שאין צורך

בעון קומי רבי אילא, לא היה שם לחם, מהו להניחו לשבת הבאה? אמר לון כתיב (שמות כה) ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד. לחם פנים- אפילו פסול וס"ה להניח הלחם עוד שבוע

עשרה שלחנות עשה שלמה. דכתיב (דברי הימים ב ד) ויעש שולחנות עשרה וינח בהיכל חמשה מימין וה' משמאל. אין תימר חמשה בדרום וה' בצפון, והלא אין השלחן כשר אלא בצפון שנאמר (שמות כו) ואת השלחן תתן על צלע צפון. מה ת"ל חמשה מימין וחמשה משמאל אלא חמשה מימין שלחנו של משה, וחמשה משמאלו. אף על פי כן לא היה מסדר אלא בשל משה בלבד, שנאמר (מלכים א ו) את השלחן אשר עליו לחם הפנים. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר על כולן היה מסדר שנאמר (דברי הימים ב ד) את השולחנות ועליהם לחם הפנים:

תני מזרח ומערב היו נתונין דברי ר'. ר"א בי רבי

שמעון אומר צפון ודרום היו נתונין. מ״ד מזרח ומערב ניחא, כולהן ראויין לשירות. מ״ד צפון ודרום, נמצא שלחן בדרום ומנורה בצפון!! מקלת

שלחנות נכנסו בגבול דרום—וכן במנורות

והא תני: השלחן היה נתון מחצי הבית ולפנים משוך מן הכותל ב׳ אמות ומחצה, ומנורה כנגדו בדרום משוך מן הכותל ב׳ אמות ומחצה. מזבח הזהב היה נתון באמצע הבית, חולק את הבית מחציו ולפנים. משוך קימעא כלפי חוץ. וכולהן (כשמתמשך גם ק״ק) היו נתונין משליש הבית ולפנים

עשר מנורות עשה שלמה שנאמר (דברי הימים ב ד) ויעש את מנורת הזהב עשר כמשפטו ויתן בהיכל. ה׳ מימין וה׳ משמאל. אין תימר חמש בצפון וחמש בדרום, והלא אין המנורה כשירה אלא בדרום שנאמר (שמות כו) ואת המנורה נוכח השלחן על ירך המשכן תימנה, מה ת״ל חמש מימין וחמש משמאל? אלא חמש מימין מנורתו של משה וחמש משמאלה. אעפ״כ לא היה מבעיר אלא של משה בלבד, שנאמר (ד״ה ב יג) ומנורת הזהב ונרותיה לבער בערב בערב. ריבר״י אומר: על כולן היה מבעיר שנאמר (ד״ה ב ד) ואת המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור. והפרח והנרות והמלקחים זהב, הוא מכלות זהב. הן כילו זהבו של שלמה!

תני רב יהודה בשם אסי: היה שלמה נוטל אלף ככרי זהב ומכניסן לכור ומוציאן עד שהוא מעמידן על אחד, לקיים מה שנאמר (שמות לו) ככר זהב טהור עשה אותה וגו׳ תניא אמר רבי יוסי בי רבי יהודה מעשה במנורת זהב שעשה משה במדבר והיתה יתירה דינר זהב והכניסוה לכור שמונים פעם ולא חסרה כלום =אחר פעם 80 שוב לא נחסר כלום וחזרה לקדמותה. ויאות! עד דלא יקום על ברריה הוה חסר סגיון, מן דו קיים על ברריה לא חסר כלום!

הלכה ד משנה שלשה עשר שופרות היו במקדש וכתוב עליהן:
תקלין חדתין, ותקלין עתיקין, קינין, וגוזלי עולה, עצים, לבונה, זהב לכפורת. ששה לנדבה.

תקלין חדתין- שבכל שנה ושנה. ועתיקין- מי שלא הביא אשתקד שוקל לשנה הבאה. קינין- הן תורין. וגוזלי עולה- הן בני יונה כולן עולות. דברי ר׳ יהודה. וחכ״א קינין- אחד חטאת ואחד עולה. גוזלי עולה- כולן עולות.

האומר ״הרי עלי עצים״ לא יפחות משני גזירין. ״לבונה״ לא יפחות מקומץ. ״זהב״ לא יפחות מדינר זהב.

ששה לנדבה. נדבה מה היו עושין בה? לוקחים בה עולות, הבשר לשם ועורות לכהנים.

[זה מדרש דרש יהוידע כהן גדול (ויקרא ה) **אשם הוא אשום אשם לה'. זה הכלל כל שהוא בא משום חטאת ומשום אשמה, ילקח בהן עולות. הבשר לשם והעורות לכהנים. נמצאו שני כתובין קיימין אשם לה' ואשם לכהן ואומר** (מלכים ב יב) **כסף אשם וכסף חטאות לא יובא בית ה' לכהנים יהיו**]

גמרא תניא אמר ר' יהודה לא היה שופר של קינין בירושלים מפני התערובות. שמא תמות אחת מהן, ונמצאו דמי חטאות מיתות מעורבות בהן. והתנן מקריבין אותו בחזקת שהוא קיים! גיטין 28 אלמא, לא חיישינן למיתה!

ברייתא אליבא דת"ק [האשה שאמרה הרי עלי קן מביאה דמי קן, ונותנתו בשופר ואוכלת בקדשים ואינה חוששת שמא נתעצל בהן. ואין הכהן חושש שמא דמי חטאות מיתות מעורבות בהן!]

כי קאמרינן בחטאת שמתו בעליהן ודאי. ונברור ד' זוזי ונישדי בנהרא ואידך לישתרו!! הא אמרינן בעלמא ר' יהודה לית ליה ברירה

רבי יוסה בי ר' בון אמר, ר' בא בר ממל בעי, אמר הרי עלי עץ מביא גיזר אחד? א"ר לעזר מתניתא אמרה כן שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו. כהאי דתנינן תמן יומא 2:5 שנים בידם שני גזרי עצים. וא"כ יכול להביא עץ אחד

קרבן- לרבות את העצים. ריב"ל אמר עוביין אמה, באמה שוחקת. וארכן באמה גדומה. ר' חוני בשם ר' אמי כמין טורטני כזה # א"ר שמואל בר רב יצחק לפי שלא היה מקום המערכה אלא אמה על אמה לפיכך לא היה בו אלא אמה גדומה. ותני כן אמה היסוד אמה סובב אמה כרכוב ואמה קרנות ואמה מערכה:

לבונה, לא יפחות מקומץ. נאמר כאן במנחת נדבה [לעניין לבונה] אזכרה ונאמר להלן ויקרא 5:12 במנחת חוטא אזכרה. מה אזכרה האמור להלן מלא קומץ, אף אזכרה האמור כאן מלא קומץ. אי מה אזכרה האמורה להלן בלחם הפנים שני קומצין אף אזכרה האמורה כאן שני קומצין! ונימא דמנחה בעי 2 קומצין של לבונה!

אמר רבי אילא כלום למדו לקומץ אלא ממנחת חוטא, מה להלן קומץ החסר פסול, אף כאן לבונה של כל מנחה קומץ החסר פסול.

אמר רבי יוסה מילתא דרבי אילא אמרה המתנדב לבונה מביאה בקומצו של כהן גדול כדיי שלא יהיה קומץ חסר

רבי חזקיה בשם רבי ירמיה: ואפי' בקומץ הבעלים:

זהב לא יפחות כו': אמר ר"א והוא שהזכיר צורה אבל אם לא הזכיר צורה, מביא אפילו צינורה:

ששה לנדבה. חזקיה אמר כנגד ששה בתי אבות. בר פדיה אמר כנגד שש בהמות פר ועגל ושעיר איל גדי וטלה. שמואל אמר כנגד ששה קרבנות: קיני זבים וקיני זבות, קיני יולדות, חטאות, ואשמות, המנחות, ועשירית האיפה.

א"ר יוחנן ע"י שהנדבה מרובה ריבו לה שופרות הרבה. כתיב (דברי הימים ב כד) וככלותם הביאו לפני המלך ויהוידע וגו'

ר"ש בר נחמן בשם רבי יונתן אמר שתי נדבות עשה. תני דבי ר' ישמעאל נדבה אחת דכתיב (מלכים ב יב) ויאמר המלך ויעשו ארון אחד ויתנהו בהיכל בית ה' ויקב חור בדלתו. והא דכתיב (דברי הימים ב כד) ויאמר המלך ויעשו ארון אחד ויתנהו בשער בית ה' חוצה? אמר רב חונא מפני הטמאים.

ר"ח בשם ר' יוסף על שם (מלכים ב יב) אך לא יעשה בית ה' ספות כסף מזמרות.. ע"כ עשה יהואש שני ארונות אחד לחזק בדק הבית ואחד לכלים!!

פרק ז

הלכה א משנה מעות שנמצאו בין השקלים לנדבה. קרוב לשקלים, יפלו לשקלים. לנדבה, יפלו לנדבה. מחצה למחצה, יפלו לנדבה.

בין עצים ללבונה, קרוב לעצים יפלו לעצים. ללבונה, יפלו ללבונה. מחצה למחצה, יפלו ללבונה.

בין קינין לגוזלי עולה, קרוב לקינין יפלו לקינין, קרוב לגוזלי עולה יפלו לגוזלי עולה, מחצה למחצה, יפלו לגוזלי עולה.

בין חולין למעשר שני, קרוב לחולין יפלו לחולין, למעשר שני יפלו למעשר שני, מחצה למחצה יפלו למעשר שני

זה הכלל הולכין אחר הקרוב להקל. מחצה למחצה להחמיר:

גמרא לא הוצרכה דלא, בין שקלים לקינים!! לפי סדרן לעיל 6:5 הול"ל בין שקלים לקינים! ר' אבון בשם ר' פינחס כמין בוכלייאר circle (a kind of jewelry) היו עשוין. נמצא "שקלים" פוגש ב"נדבה"

מחצה למחצה יפלו לנדבה. לא צורכה דלא,

מחצה למחצה יפלו לשקלים? למה לא יפלו לשקלים? אית דבעי מימר שמא יפלו לשירי הלישכה. אית דבעי מימר, מחצה למחצה כמי שמת.

א"ר יסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל: הפריש שקלו ומת? אמר ליה יפלו לנדבה.

עשירית האיפה שלו? רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח. רבי לעזר אמר יפלו לנדבה. וקשיא ויש מנחה קריבה עולה?! חזקיה בשם רבי שמעון בן לקיש תנאי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות.

בין קנים לגוזלי וכו' האשה הזאת במה היא מתכפרת? אמר ר' יצחק תנאי בית דין הוא המספק את הקינין הוא מספק את הפסולות

לא צורכה דלא, בין קינין לעצים? ללבונה? לזהב לכפורת? ותניתה בסופה זה הכלל הולכין אחר הקרוב. מחצה למחצה להחמיר:

הלכה ב משנה מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה, לעולם מעשר.
ובהר הבית חולין. ובירושלים, בשאר כל ימות השנה חולין, ובשעת הרגל הכל מעשר.

בשר שנמצא בעזרה, איברים עולות. וחתיכות חטאות. ובירושלים זבחי שלמים. זה וזה תעובר צורתו ויצא לבית השריפה. נמצא בגבולין, איברים נבילות. וחתיכות מותרות.

ובשעת הרגל שהבשר מרובה אף איברים מותרות:

גמרא לא צורכה דלא, בהר הבית קודש? וכי ה"א שיהא שם מעות קודש? רבי בא ר' חייה בשם רבי יוחנן: חזקה שאין הכהן מוציא מן הלשכה מעות עד שהוא מחללן על הבהמה:

בשר שנמצא כו': רבי לעזר בשם ר' הושעיה הסיע דעת טעון עיבור צורה. א"ר הושעיה מתני' אמרה כן: תעובר צורתו ויצא לבית השריפה. א"ר יוסי ויאות?! לאכלו אין את יכול שמא נתקלקל צורתו, לפום כן צריך מימר תעובר צורתו ויצא לבית השריפה: [וליכא למישמע מיניה פסול "הסח הדעת"]

נמצא בגבולין כו': רבי קריספא בשם רבי יוסי ברבי חנינה איברים נבילות לוקין עליהן משום נבילה. מתניתא אמרה כן איברים נבילות וחתיכות מותרות. חתיכות מותרות לא ממש?! ודכוותה איברים נבילות, לוקין עליהן משום נבילה

רבי קריספא בשם רבי יוסי ברבי חנינה אם היו מחרוזות מותרות.

תשע חניות מוכרות בשר נבילה ואחת מוכרת בשר שחוטה, נתחלפו לו חושש. ולנמצאת הולכין אחר הרוב. תשע חנויות מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה נתחלפו לו חושש. ולנמצאת הולכין אחר הרוב.

א"ר יוחנן הנמצא ביד גוי, כנמצא בפלטיא. והולכין אחר רוב טבחי-ישראל, להקל רבי לעזר בי רבי חגיי הוה מסמך לר' מנא, חמא לחד ארמאי מקטע מן סוסיה ומפיק לברא! אמר ליה הדא היא דאמר רבי יוחנן הנמצא ביד גוי כנמצא בפלטיא?! א"ל כן אמר רבי יוסי רבי, והן שראו אותו יוצא ממקולין של ישראל

חד בר נש בציפורין אזיל בעי מיזבון קופד בשר מן טבחא ולא יהב ליה, אמר ליה לחד רומיי גוי ואייתי ליה. אמר ליה לא נסבית על כרחיה! אמר ליה ולאו בשר דנבילה יהבית ליה!! פעם אחת שלח נכרי גבר אלס ליקח ממנו והוליא בשר מטבח ישראל ! השיב לו הטבח לישראל הקונה: שוטה! נבילה נתתי לו!! רבי ירמיה בשם ר' חנינה מעשה בא לפני ר' ואמר לא כולא מינא מיסר מקולין butcher shop דציפורין לאוו כל כמיניה לאסור

רב נחת לתמן, חמתון מקילין וחמר עליהן ראה שמקילין,ע"כ החמיר עליהן חד בר נש אזיל בעי משיזגה אסקופתיה רחץ חתיכת בשר בגו נהרא, ואינשתה שכחו, והלך לו ואזיל ליה, חזר בעי מיסבינה, אמר ליה רב אסור לך, דנא שאני אומר... אמר ההיא שטף נהרא, ואייתי חורי דנבילה תחתוי

חד בר נש הוה מהלך בשוק טעין קופד, אתא דייתא וחטפתיה בא עוף-"דיה" וחטפו ממנו מיניה וטלקתיה and threw it , חזר בעי מיסבינה, אמר ליה רב אסור לך, דנא אמר בשר דנבילה הוות טעינה וטלקתיה, ונסבה ההוא אוחרנא and she took away the other (kosher) one

גינאי name of river שטף זיקין נאדות של יין אתא עובדא קומי ר' יצחק בר"א ואמר יחכמון יכירו שפייא wine-pourers קיטרהון their knots

נוקניקה meat sausage אשתכח בכנישתא דבולי, אתא עובדא קומי רבי ירמיה אמר יתחכמון סקורייא sausage-makers עבידתהון let them recognize their work

גדי צלי אשתכח באסרטי דגופתא, והתירוהו משום שני דברים משום מציאה. ומשום רוב מהלכי דרכים. משום מציאה- דתני המציל מיד הארי מיד הגיים משונת הים ומשונת הנהר ומאיסרטיא גדולה ומפלטיא גדולה הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשין מהן. משום רוב מהלכי דרכים- משום שחיטת גוי. ואישתכח מן דבית רבי.

עיגול דגובנה חתיכת גבינה אישתכח בפונדקא דלוי,

והתירוהו משום שני דברים משום מציאה ומשום רוב מהלכי דרכים משום מציאה דתני המציל מיד הגיים מיד הארי משונת הים ומשונת הנהר מאיסרטיא גדולה ומפלטיא גדולה הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשין מהן. משום רוב מהלכי דרכים משום גבינת עכו"ם .ואישתכח מן דר"א בר' יוסי.

א"ר מנא קומי ר' יוסי ואנן חמיין רבנן מכריזין! א"ל את אין הוויתה משכח, לא נסבת?! רבי יונה אבוך לא אמר כן! אלא אמר הלואי כד נשכח, נשכח מן פיוסא ולגוא! מן פיוס ולפנים-מקום שיש הרבה ישראל

[כדי שיותר גס באכילה!]

אפילו כן אשכח ר' מנא ולא נסיב:

הלכה ג משנה

בהמה שנמצאת מירושלים ועד מגדל עדר וכמדתה לכל רוח, זכרים עולות נקיבות זבחי שלמים. רבי יהודה אומר: הראוי לפסחים לפסחים קודם לרגל ל' יום

בראשונה היו ממשכנין את מוצאיה עד שהוא מביא נסכיה חזרו להיות מניחין אותה ובורחין, התקינו ב"ד שיהו נסכיה באין משל ציבור

אר"ש ז' דברים התקינו ב"ד וזה אחד מהן.

עכו"ם ששלח עולתו ממדינת הים ושלח עמה נסכים קריבין משלו ואם לאו קריבין משל ציבור.

וכן גר שמת והניח זבחים אם יש לו נסכים קריבין משלו ואם לאו קריבין משל ציבור.

ותנאי ב"ד הוא על כהן גדול שמת שתהא מנחתו קריבה משל ציבור. [רבי יהודה אומר משל יורשין ושלימה היתה קריבה]

על המלח ועל העצים שיהו הכהנים ניאותין בהן. מותרים ליהנות מהן

ועל הפרה שלא יהו מועלין באפרה.

ועל הקינין הפסולות אם נפסלו במליקה וכו' שיהו באות משל צבור. ר' יוסי אומר המספק את הקינין, הוא מספק את הפסולות:

גמרא ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקיבות?! ר' הושעיא רבה אמר לבא בדמיהן שנו. יביא "בדמיהן" עולה ושלמים כיצד הוא עושה? מוציאן לחולין, וחוזר ועושה אותן עולות אומר: אם הוא שלמים, יתחלל על בהמה א, אם הוא עולה יתחלל על בהמה ב. ושוב מחלל בהמה ב, על בהמה הנמצאת

א"ר יוסי לרבי יעקב בר אחא אין זה מזיד? א"ל מכיון שהוא תנאי ב"ד אין זה מזיד:

א"ל רבי יוחנן אומרים לו לאדם צא ומעול בקדשים?! אלא הילכו בהן אחר הרוב. אם רוב זכרים עולות, אם רוב נקיבות זבחי שלמים.

א"ר זעירא כמה דאת אמר תמן ריש פירקין תנאי ב"ד הוא על המותרות שיקרבו עולות, כן את מר אוף הכא תנאי ב"ד הוא על האובדות, שיקרבו עולות.

א"ר יסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל, הפריש שקלו ומת? א"ל יפלו לנדבה. ומותר עשירית האיפה שלו, רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח ר"א אמר יפלו לנדבה

עשירית האיפה של כ"ג, רבי יוחנן אמר חוצה אותה ואחר כך מקדשה. ר"ש בן לקיש אמר מקדשה ואחר כך חוצה אותה

מתניתא פליגא על רבי יוחנן: מנחות 4:5 מקריב מחצה ומחצה אבד! הרי חלי השני לא נתקד'! פתר לה שכן אפילו מעות ילכו לים המלח.

מתניתא פליגא על ריו"ח: נמצאו שני חצאין קריבין ושני חצאין אבודין. ותני עלה מחצה ראשון ומחצה שני תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה למה לי שריפה, ישליכם ליה"מ! פתר לה כר' ישמעאל דאמר עשרון מקדש ה"עשרון" שמודד בו מקדשו!

כשהכהן מתקרב תחילה לעבודה מביא עשירית האיפה שלו ועובדה בידו. אחד כהן גדול וא' כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה שלהם, עבודתן כשירה.

רבי מנא בעי מימר, בו ביום שנתקרב תחילה לעבודה, בו ביום נתמנה להיות כהן גדול, מביא שתים אחת לחינוכו ואחת לחובת היום

(ויקרא ו) תופיני בשעת הבאה תופיני, ואין בשחרית תופיני. והא תנינן תמיד 1:3 העמידו עושה חביתין לעשות חביתין? א"ר חייא בר אחא לעשות חמין לרבוכה.

תופיני- רבי יסא בשם ר' חנינה: מטגנה ואח"כ אופה אותה. רבי אחא בשם ר' חנינה: אופה אותה ואח"כ מטגנה. תופיני תאפנה נא. רבי אומר תאפנה נאה. רבי דוסא אומר תאפנה ריבה טיגון ואפייה

אתיין אילין פלגוותא כהינין פלגוותא: מ"ד תאפנה נא, כמ"ד אופה ואח"כ מטגנה. ומ"ד תאפנה נאה כמ"ד מטגנה ואח"כ אופה.

לא סוף דבר שמת אלא אפילו נטמא ואפי' נדחה ממום? תני ר' יהודה בר פזי דבר דליה, ואפי' נדחה ממום

מנין לכהן גדול שמת, ולא מינו אחר תחתיו שתהא מנחתו קריבה משל יורשים? ת"ל (ויקרא ו) מבניו יעשה אותה. יכול יביאנה לחציים? ת"ל אותה, כולה אמרתי. דברי רבי יהודה. ר"ש אומר אינה באה אלא משל ציבור. שנאמר (שם) חק עולם- מי שהברית כרותה לו =הצבור כליל תקטר כליל להקטרה:

כהן גדול שמת וכו': רבי בא בר ממל בעי, מחלפה שיטתיה דר"ש תמן מנחות הוא אומר משל צבור דבר תורה, והכא אמר מתנאי בי"ד! א"ר חייה בר בא יאות הוא מקשה! אתא רבי יעקב בר אחא רבי אבהו בשם רבי יוחנן: דבר תורה הוא שתהא באה מן הציבור.הייתי אומר יגבו לה, התקינו שתהא באה מתרומת הלישכה.

רבי יוסה אמר, ר' יוחנן בעי, מהו, שלימה בשחרית ושלימה בין הערבים? או שלימה בשחרית, ובטילה בין הערבים? כד תהא פשיטא ליה את"ל פשיטא לך... שלשת לוגין, מה הן? שלשת לוגין שחרית, ושלשת לוגין בין הערבים, או לוג ומחצה שחרית ולוג ומחצה בין הערבים?

אמר רבי חזקיה אוף הדא צריכה ליה: שני קמצים בשחרית ושני קמצים בין הערביים, או קומץ בשחרית וקומץ בין הערביים?

א"ר יוסה כלום למדו לקומץ שמביאין טעון קומץ לבונה לא מלחם הפנים?! מה להלן שני קומצין, אף כאן שני קומצין.

אמר רבי חזקיה כלום למדו שלשת לוגין לא מתמיד של בין הערבים?! מה להלן שלשת לוגין אף כאן שלשת לוגין. לכל עשרון

תמן צריכה ליה, והכא פשיטא ליה?!

באפרה כו': ר"ש בן נחמן בשם ר' יונתן בדין היה שלא ימעלו בה. והן גזרו שימעלו בה. והא תני חטאת מלמד שמועלין בה! בה מועלין ואין מועלין באפרה. אמר רבי אבהו בראשונה היו משתקשקין בה ונותנין אותה ע"ג מכותיהן וגזרו שימעלו בה, כיון שנגדרו, גזרו שלא ימעלו בה:

ועל הקינין כו': תמן תנינן מחצה למחצה יפלו לגוזלי עולה. האשה הזאת במה היא מתכפרת? אמר רבי יצחק תנאי בית דין הוא המספק את הקינין הוא מספק את הפסולות ואת האובדות:

פרק ח

הלכה א משנה כל הרוקין הנמצאין בירושלים טהורין חוץ משל שוק העליון דברי ר"מ. רבי יוסי אומר: בשאר כל ימות השנה- שבאמצע טמאין, שבצדדין טהורין. ובשעת הרגל- שבאמצע טהורין, שבצדדין טמאין, מפני שהמועטין מסתלקין לצדדין.

כל הכלים הנמצאין בירושלים דרך ירידה לבית הטבילה טמאין. ודרך עליה טהורין. שלא כירידתן עלייתן דברי ר"מ.

ר' יוסי אומר: כולן טהורין חוץ מן הסל והמגריפה והמריצה המיוחדין לקברות **the basket shovel and bone crusher that are designated for burial**

סכין שנמצאת בי"ד, שוחט בה מיד. שכבר טבלוהו בעליו ב13 והוערב שמשו בשלשה עשר, שונה ומטביל.

קופיץ, בזה ובזה אף שמלאו ב14 שונה ומטביל. שעשוי להשתמש גם לשבירת עצמות ב15—ושמא עדיין לא טבלו חל ארבעה עשר להיות בשבת מטבילין הכל מלפני השבת שוחט בה בקופיץ מיד.

בחמשה עשר מלא קופיץ ב15 שוחט בה מיד.

נמצאת קשורה לסכין הרי היא כסכין:

גמרא ר' אבין בשם ר' יהושע בן לוי, קצרן **fort/camp** של עכו"ם היה שם בשוק העליון

אמר ר' חנינה ערודות היו נוחרין בירושלים והיו עולי רגלים משתקעין בדם עד ארוכובותיהן ובאו לפני חכמים ולא אמרו להן דבר.

רבי סימון בשם ריב"ל מעשה בפרדה של בית ר' שמתה וטהרו דמה משום נבילה. ר' אלעזר שאל לרבי סימון עד כמה? ולא אגיביה. לא השיבו דבר שאל לריב"ל וא"ל עד רביעית טהור, יותר מיכן טמא ובאש לר"א הרע בעיניו שלא השיבו דבר דלא חזר ליה ר' סימון שמועתא.

רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא מעשה בפרידה של בית רבי... א"ל רבי יצחק בר ביסנא, עד כמה? א"ל עד רביעית טהור יותר מיכן טמא. ובעיט ביה. א"ל ר' זריקן בגין דשאל לך את בעט ביה?! אמר ליה הא דלא הוות דעתי עלי כדמר רבי חנין (דברים כח) והיו חייך תלואים לך מנגד זה הלוקח חיטים לשנה, ופחדת לילה ויומם זה הלוקח מן הסידקי, ולא תאמין בחייך זה הלוקח מן הפלטר. ואנא סמיך לפלטירא.

מיי כדון? העיד רבי יהושע בן בתירה על דם נבילות שהוא טהור. מהו טהור. טהור מלהכשיר, הא לטמאות מטמא. בשיעור רביעית

תמן תנינן דם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר, ואין לנו כיוצא בו. קשיא על ר"י בן בתירה..ומתרץ אין לנו כיוצא בו כשיעור טומאתו. אבל דמו מטמא כבשרו.

אמר רב יוסף מאן דמר טמא, כר' יהודה. טהור, כרבי יהושע בן בתירה. אמר ליה רב אבדומה נחותה, ויאות?! רבי יהודה מוריינא דנשיא הוה!

הורה הלכות לבית הנשיא (רבי) ואמרי' דטהרו את דמו!

כל הרוקין וכו': לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה לא גזרו על הרוקין שבירושלים?! הא איתמר עליה רבי אבין בשם ר' יהושע בן לוי. קצרן של גוים היה שם:

בשאר ימות השנה הטמאין מהלכין שיבולת באמצע והטהורין מהלכין מן הצד. והטמאין מהלכין סתם, והטהורין אומרין להן פירושו!

בשעת הרגל הטהורים מהלכין שיבולת, והטמאין מהלכין מן הצד, הטהורין מהלכין סתם, והטמאין אומרים להן פירושו!

וכל הכלים הנמצאים כו': לא כן א"ר אבהו בשם ר' יוחנן לא גזרו על הכלים שבירושלים? מכיון שנמצאו דרך ירידה לבית הטבילה נעשו הוכיח.

אבא שאול היה קורא אותן "ציפורין" מ"ד ציפורין שהיה דומה לציפורן, מ"ד מריצה שמריצה את האבן לבית הקברות: קופיץ וכו': תני הסכין קשורה לה הרי זו כמותה:

הלכה ב משנה פרוכת שנטמאת בולד הטומאה, מטבילין אותה בפנים ומכניסין אותה מיד. ושנטמאת באב הטומאה, מטבילין אותה בחוץ ושוטחין אותה בחיל מפני שהיא צריכה הערב שמש. אם היתה חדשה, שוטחין אותה על גג האיצטבא, כדי שיראה העם את מלאכתה שהיא נאה.

רשב"ג אומר משום ר"ש בן הסגן: פרוכת עוביה טפח על שבעים ושתים נימים נארגת. על כל נימה ונימה כ"ד חוטין. ארכה מ' אמה ורחבה כ'. ומפ"ב ריבוא דינרים היתה נעשית. ושתים עושין בכל שנה. ושלש מאות כהנים מטבילין אותה:

גמרא אילו אמר חוט א' כפול לשנים, שזור לשלשה, משזור לששה, ארבע מכאן הא עשרים וארבעה.

תני שלשים ושתים: אילו אמר חוט א' כפול

לשנים, שזור לארבע, משזר לשמונה, ארבע מכאן הא תלתין ותרין

תנא ארבעים ושמונה: אילו אמר חוט א' כפול לשנים, קליעה לשלשה, שזור לששה, משזר לשנים עשר, ארבעה מיכן הא ארבעים ותמניא

כתוב אחד אומר מעשה חושב, וכתוב אחד אומר מעשה רוקם. (שמות כח) מעשה רוקם פרצוף אחד, מעשה חושב שני פרצופות. רבי יהודה ורבי נחמיה: חד אמר מעשה רוקם- ארי מכאן וחלק מכאן, מעשה חושב- ארי מכאן וארי מכאן. וחרנה אמר, מעשה רוקם- ארי מכאן וארי מכאן, מעשה חושב- ארי מכאן ונשר מכאן:

בשמונים ושתים ריבוא היתה נעשית וכו': ר' יצחק בר ביזנא בשם שמואל גוזמא. תמן תנינן תמיד 2:2 פעמים היה עליה כשלש מאות כור. רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל גוזמא:

הלכה ג משנה

בשר קדשי קדשים שנטמא בין באב הטומאה בין בולד הטומאה, בין בפנים של עזרה **בין בחוץ, בש"א: הכל ישרף בפנים, חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ. ב"ה אומרים: הכל ישרף בחוץ, חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים. ר"א אומר: שנטמא באב הטומאה- בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ, שנטמא בולד הטומאה- בין בחוץ בין בפנים ישרף בפנים. ר"ע אומר: מקום טומאתו שם שריפתו:**

גמרא בר קפרא אמר: אב הטומאה דבר תורה, ולד הטומאה מדבריהם. ר' יוחנן אמר: בין זה בין זה דבר תורה. וקשיא דר' יוחנן על דב"ש, דבש"א הכל ישרף בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין אב הטומאה בחוץ מה בין ולד הטומאה בחוץ, זה וזה לא דבר תורה הוא?!

ואפי' על דב"ה לא מקשיי'?! דב"ה אמר הכל ישרף בחוץ, חוץ מה שנטמא בולד הטומאה בפנים. מה בין ולד הטומאה בפנים מה בין אב הטומאה בפנים, זה וזה לא דבר תורה הוא?!

לא הוו בה רבנן אלא על דבר קפרא! וקשיא דבר קפרא על דבית שמאי, דבית שמאי אומרים הכל ישרף בפנים, חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין אב הטומאה בין בחוץ בין בפנים, זה וזה לא ד"ת הוא?! בגין דר"ע אמר מקום טומאתו שם תהא שריפתו. ע"כ כשנטמא בפנים, שורפין בפנים

ואפי' על דבית הילל לא מקשייא?! דב"ה אמר הכל ישרף בחוץ, חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים. מה בין ולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ, זה וזה לא מדבריהם הוא?! יכניסו המשקין, וישרפו

בפנים! בגין דר"ש אמר מאכלו ומשקו של מצורע משתלחין חוץ לשלש מחנות: אלמא אסור להכניס אוכלין ומשקין טמאין לתוך איזה מחנה הקדושה ממנו??

הלכה ד משנה איברי התמיד ניתנין מחצי כבש ולמטה, במערב. של מוספין, ניתנין מחצי כבש ולמטה, במזרח. של ראשי חדשים, ניתנין על כרכוב המזבח.

השקלים והביכורים אינן נוהגין אלא בפני הבית. אבל מעשר דגן ומעשר בהמה ובכורות, נוהגין בין בפני הבית ובין שלא בפני הבית.

המקדיש שקלים וביכורים בזה"ז הרי זה קודש. ר"ש אומר: האומר "ביכורים קודש" אינן קודש:

גמרא איזהו כרכוב המזבח? אמה. בין קרן לקרן, מקום הילוך רגלי כהנים

מוספי שבת מוספי ר"ח מי קודם? ר' ירמיה סבר מימר מוספי שבת ומוספי ר"ח מוספי ר"ח קודמין. חייליה דר' ירמיה מן הדא: שירו של שבת ושירו של ר"ח, שירו של ר"ח קודם. א"ר יוסה שנייה היא תמן דאמר ר' חייא בשם רבי יוחנן כדי לפרסמו ולהודיע שהוא ר"ח. ברם הכא מוספי שבת ומוספי ר"ח מוספי שבת קודמין על שם כל התדיר מחבירו קודם את חבירו:

כיצד היה עושה? שוחט מוספי שבת. ואומר עליהן שירו של ר"ח

רש"א וכו': הא שקלים קדשו. רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון: בין אלו ובין אלו לא קדשו

תני גר בזמן הזה צריך להביא קינו ריבעת כסף. אר"ש ביטלה ר' יוחנן בן זכאי מפני התקלה. מהו מפני התקלה?

כהדא דתני אין מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין בזמן הזה, ואם הקדיש או העריך או החרים, הכסות תשרף, הבהמה תיעקר. כיצד נועל בפניה הדלת והיא מתה מאיליה. והמעות ילכו לים המלח:

עבר והקדיש? גר שהפריש רובע לקינו מן מה דאמר ר"ש ביטלה ר' יוחנן בן זכאי מפני התקלה. הדא אמרה עבר והקדיש קדשו.

רבי יודה ענתודרייא בעי קומי רבי יוסי, הכא את אמר קדשו והכא הפריש שקל בזה"ז את אמר לא קדשו? א"ל תמן לכך אין מקדישין לכתחילה לפי שמצוה להקריב מתרומה חדשה והיאך ה"ל ישנה שמא יבנה הבית כבראשונה ותתרם תרומת הלישכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן כיון שאם ייבנה ביה"ק בא' בניסן, יביאו מתרומה חדשה

והכא מאי אית לך למימר, קינו של גר אינו צריך חדשה! ואם הקדיש קדוש ויניחנה עד שיבנה בית המקדש

רב המנונא ורב אדא בר אהבה בשם רב הלכה כר"ש.

פרק א

הלכה א משנה ביצה שנולדה ביום טוב, בית שמאי אומרים תיאכל ובית הלל אומרים לא תיאכל:

גמרא מה טעמון דבית שמאי? מוכנת היא על גב אמה. מה טעמון דבית הלל? נעשית כמוקצה שיבש ולא ידע בו. אינו יודע מתי תלד אילו מוקצה שיבש ולא ידע בו שמא אינו אסור?!

והא תני השוחט את התרנגולת ומצא בתוכה בצים אף על פי גמורות הרי אלו מותרות!! ר' חנניה ורבי מנא חד אמר לא דומה טעם אכילתה מבפנים לטעם אכילתה מבחוץ. נמצא יש "גמר" כשיצא לחוץ וחורנה אמר שאינה נגמרת לאפרוח עד שתצא לחוץ.

מה הן בחלב? נאמר אם היו מעורות לגידים אסורות ואם לאו מותרות.

הכל מודין בביצה שיצא רובה מערב יום טוב שהיא נאכלת ביום טוב, מה פליגין? בשיצא מיעוטה, בית שמאי אומרים תיאכל ובית הלל אומרים לא תיאכל. כשם שהיא אסור לאכל כך היא אסור לטלטל. נתערבה אחת במאה או אחת באלף כולן אסורות. מה? כמאן דאמר ספק הכן אסור, ספק "מוקצה" אסור ברם כמאן דאמר ספק הכן מותר?

מודה הוא הכא שהוא אסור. נשרין- ספק מהיום נשרו, ספק מאתמול נשרו. ברם הכא יש כאן אחת לאסור והיא מוכחת על כולן.

אחרים אומרים משם ר' לעזר תיאכל היא ואמה. מהו תאכל היא ואמה? אם היתה אמה מוכנת לשחיטה תהא מותרת, ואם לאו אסורה. ואין כל התרנגולים מוכנין לשחיטה? א"ר בא תיאכל בהכינה של אמה! נשחטה איגלאי מילתא דלשחיטה עומדת...

עגל שנולד בי"ט מותר שהוא מתיר עצמו לשחיטה הואיל "ומתיר עצמו", ניתרת איסור "מוקצה" רבי זעירא בעי מעתה מדברית תהא מותרת שהיא מתרת עצמה בשחיטה!! צבייה תהא מותרת שהיא מתרת עצמה בשחיטה!! חזר ר' זעירה ואמר עגל מאתמול הוא גומר, כבר נגמרה במעי אמו מאתמול ברם הכא בו ביום נגמרה, בו ביום נולדה. א"ר בא אתייא כמאן דאמר הבהמה יולדת לחדשים מקוטעין, ברם כמאן דאמר בהמה יולדת לחדשים מסויימין הגע עצמך שסיים אימתי עלה עליה זכר!! ליתסר בכה"ג!!

גוזל שנולד ביום טוב מותר שהוא מתיר עצמו

בשחיטה. לא כן תני ביצים שריקמו, גוזלים שלא העלו עליהן כנפים אסורין משום שקץ [ואין לוקין עליהם משום נבלה] ואמר רבי חגי ואפילו שחטן!! א"ר אבון תיפתר באילין דנפקין וכנפיהון עליהן

רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה שאיל כל שתשמישו ביום, מוליד ביום. בלילה, מוליד בלילה. התיבון הרי התרנגולת הרי אין תשמישה אלא ביום והיא יולדת בין ביום בין בלילה!! א"ר אבון שנייא היא שכן היא יולדת בלא זכר

רבי זעירא בשם גידול עגל שנולד מן הטריפה ביום טוב מותר. נעשה כדבר מוכן טמון בדבר שאינו מוכן.

תמן תנינן עדיות 5:1 ביצת נבילה אם יש בה כיוצא בה נמכרת בשוק מותרת ואם לאו אסורה כדברי ב"ש. וב"ה אוסרין. מה טעמא דבית שמאי? גמורה הייתה עד שלא תתנבל. מעתה אפילו אין כיוצא בה נמכרת בשוק תהא מותרת? אם אומר את כן נמצאת מתיר שלל של ביצים דהוי ממש גופה (נבילה)

ובית שמאי כמשנה האחרונה וב"ה כמשנה הראשונה. דא"ר חייה בשם רבי יוחנן: בראשונה היו אומרים אין מעמידין לא בקיבת הנבלה דמסיב כגופה ולא בקיבת העכו"ם. חזרו לומר מעמידין בקיבת הנבילה ואין מעמידין בקיבת העכו"ם.

ר' יוסי בי רבי בין אמר שמואל בר אבא בעי מה כר"א דרבי לועזר אמר סתם מחשבת עכו"ם לעכו"ם?

רבי יסה בשם רבי יוחנן הכין: בראשונה היו אומרים אין מעמידין לא בקיבת הנבילה ולא בקיבת העכו"ם, וחזרו לומר מעמידין בין בקיבת הנבילה ב י ן ב ק י ב ת העכו"ם.

א"ר יוסי לשון מתניתא מסייעה לרבי חייא בר בא: קיבת העכו"ם וקיבת הנבילה אסורה כמשנה ראשונה, כשירה שינקה מן הטריפה ק י ב ת ה א ס ו ר ה כמשנה אחרונה, וכן קיבת גוי, יש לחשוש שינקה מן הטמאה וטריפה שינקה מן הכשירה קיבתה מותרת כמשנה אחרונה

אפילו דיסברון ב"ש וב"ה כמשנה האחרונה, ביצה גידולי גופה, ע"כ אסרו ב"ה ביצת נבילה קיבה ממקום אחר באת. ואתיא כהיא דאמר רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי יוחנן מעשה בבניו של יהודה בן שמועי שביקעו להם זאבים יותר משלש מאות צאן ובא מעשה לפני חכמים והותרו קיבותיהם. אמרו ביצה גידולי גופה

קיבה ממקום אחר באת

נולדה ביום טוב תיאכל בשבת, ובשבת תיאכל ביום טוב. רבי יודה אמר משם ר' ליעזר היא המחלוקת, בית שמאי אומרים תיאכל, וב"ה אומרים לא תיאכל. רבי חנינה הורי לציפוראיי בספחי חרדל לקולא (שביעית 9:1) ובביצה כרבי יודה לחומרא (נולד בזה, אסורה בזה) עאל רבי יוחנן ודרש להון כרבנן דהכא וכרבנן דתמן בדיוק להיפך!

רבי אבא בר זמינא בשם רבי יוצדק מן קומי אילין תרתין מילייא נחת רבי יוחנן מן ציפורין לטיברייא מפני שני דברים אלו ירד ריו"ח... אמר, מה איתיתון לי ההן סבא? (ר' יוחנן) דאנא שרי והוא אסר, ואסר והוא שרי!

א"ר בא אתא עובדא קומי רבי יסא ובעא מיעבד כרבי יוחנן להקל בביצה כד שמע דרב ורבי חנינה תרויהון פליגין, שרע מינה נטה מלעשות כן

דאיתפלגון: שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת, מהו להדליקם ביו"ט? רב ורבי חנינה תריהון אמרין אסור, ורבי יוחנן אמר מותר. א"ר מנא קומי רבי יודן מה אכפן לה פתילה גבי ביצה? איך מדמין זל"ז? (דילמא פתילה חמור) מן דאנן חמיי רבנן מדמיי לה, הדא אמרה היא הדא היא הדא.

משם ארבעה זקנים אמרו: הנאכל עירובו תחומין בראשון, הרי הוא כבני עירו בשני. דשבת ויו"ט, ב קדושות הן רב הונה בשם רב הלכה כארבעה זקנים. רב חסדא בעי, מחלפה שטתיה דרב, תמן הוא עבד לה שתי קדושות, והכא הוא עבד לה קדושה אחת!! דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת מהו להדליקם ביום טוב? רב ור' חנינה תרויהון אמרין אסור ורבי יוחנן אמר מותר!! קשיא. [וא"ר מנא קומי רבי יודן מה אפכן לה פתילה גבי ביצה א"ל מן מה דאנן חמיי רבנן מדמי לה הדא אמרה היא הדא היא הדא]

הכל מודין בנשרין נשרו בשבת, אסורין ביו"ט שהן אסורין. רבי בון בר חייה בעא קומי ר' זעירה מה בין נשרין מה בין בצים? אילו נשרין, באימותיהן כשהם על האילן שמא אינן אסורין?! אילו בצים באימותיהן שמא אינן מותרות?! מעתה, נולדה בי"ט תיאכל בשבת, בשבת לא תיאכל בי"ט! א"ל וכיני?! לא דייך שהחמרתה עליה שאם נולדה ביום טוב לא תיאכל ביום טוב, בשבת לא תיאכל בשבת, אלא שאת מבקש להחמיר עליה שאם נולדה בשבת לא תיאכל ביום טוב?!

רבי ירמיה בעי, עיטורי סוכה מה הן? חזר רבי

ירמיה ואמר כל שבעה הן בטילין על גב סוכה. מיכן והילך בהכינן הן. אמר רבי יוסה כל שבעה, קדושת סוכה חל עליהן. מיכן והילך קדושת יום טוב שמיני עצרת עליהן.# מה אתא מישאול, יום טוב שחל להיות ערב שבת כמ״ד שתי קדושות הן:

יש לשאול אים שמיני חל בע״ש—אי אסור גם בשבת (למ״ד קדו׳ אחת, וודאי דאסור) #

הלכה ב משנה ב״ש אומרים: שאור כזית וחמץ ככותבת. ובית הלל אומרים: זה וזה בכזית:

גמרא #רבי זריקן בשם רבי יוסי בן חנינה: ל״ש אלא לביעורו הא לאכילה כזית. גם לב״ש רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין לביעורו בין לאכילה כותבת. קם רבי מנא עם רבי חזקיה א״ל מן הן שמע רב הדא מילתא? א״ל מן ר׳ אבהו. א״ל ואנן אמרין רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בין לביעורו בין לאכילה כותבת אבל היה קשיא לן... דילא כן, ניתני שלשים ושבע כריתות בתורה: לב״ש שיעור אכילת חמץ (כרת) בככותבת ושאור בכ ז י ת !

הלכה ג משנה השוחט חיה ועוף בי״ט ב״ש אומרים יחפור בדקר ויכסה. וב״ה אומרים לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן. ומודין שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה. שאפר =ואפר הכירה מוכן:

גמרא ר׳ חייה בשם רבי יוחנן המבשל נבילה ביום טוב אינו לוקה. שהותר מכלל בישול ביום טוב. רבי שמעון בן לקיש אומר לוקה. שלא הותר מכלל בישול אלא לאכילה בלבד. התיב רבי בא בר ממל על הדא דרבי יוחנן, מעתה החורש ביום טוב אינו לוקה, שהותר מכלל חרישה ביום טוב!! יחפור בדקר ויכסה! רבי יוסה בשם רבי אילא: לא הותרה חרישה כדרכה. רבי שמי אמר קומי רבי יוסה, בשם רבי אחא בשם רבי אילא, דר״ש היא (משנתינו שמתיר חרישה) דר״ש אמר עד שיהא לו צורך בגופו של דבר וכשמכסה לצורך מצווה, הוי מלשאצ״ל, ולא מצינו שהותרה.

קם רבי יוסה עם ר׳ אחא, א״ל אתה אמרתה הדא מילתא? ״הא מני ר״ש היא״ לא כן אמר ר׳ יוחנן דברי ר״מ: עשרים וארבעה דברים מקולי ב״ש ומחומרי בית הלל וזה א׳ מהן מתניתין נאמר, עשרים ושלשה דלר״מ, סמי מכאן מתני!!

אלא ר״מ ור״ש שניהן אמרו דבר אחד. לא כן סברנן מימר רבי יוסה ור״ש שניהן אמרו דבר אחד. שבת 2:5 נימר ר״מ ור׳ יוסה ור״ש שלשתם אמרו דבר אחד!! אלא [מילין דצריכן לרבנן פשיטן לכון. פשיטן לרבנן צריכן לכון ??? מה שנצרך לבני א״י פשוט לבני בבל....]

קצר לצורך עשבים חייב משום קוצר ואינו חייב משום שהוא מייפה את הקרקע. מלשאצ"ל פטור לא צורכה די לא, קצר לייפות את הקרקע מהו שיהא חייב משם קוצר, ומשם שהוא מייפה את הקרקע? שהרי רוצה גם באוכל # ואפילו תימר דר"ש היא ברם כרבנן מ"מ הרי חרש ומכל מקום הרי קצר #

אמר רבי מנא מיליהון דרבנן מסייען לרבי אחא. דא"ר חייה בשם רבי יוחנן דג שסחטו אם לגופו פטור אם להוציא ציר הרי זה חייב. אלמא ריו"ח כר"ש ס"ל! #ואפילו תימר דר"ש היא ברם כרבנן מ"מ הרי סחט ומ"מ הרי הוציא ציר #

רב אבון בשם רבנן דתמן זאת אומרת שאין אפר הכירה מוכן אלא למצוה לא לצואה דספק אתי א"ר מנא בשלא הכינו, אבל אם הכינו לצואה מכסין בו צואה ומצוה. ואתייא כהיא דא"ר שמי דרש רבי אחא בשם רב יהודה הכינו למצוה מכסין בו מצוה. צואה מכסין בו צואה ומצווה

רבי יוסה בי רבי בון אמר איתפלגון רבי זירא ורבי אבא בר יוסף: חד אמר יש הכן לצואה, וחורנה אמר אין הכן לצואה. כיון שספק הוא אם יצא, לא מהני הכן מתיב מאן דאמר אין הכן למ"ד יש הכן, ויכסה בו את הכוי!! א"ל כוי דרך בני אדם לטעות בו שמא יתירו את חלבו—כשיה צואה אין דרך בני אדם לטעות בה, אם אומר את כן אף הוא חופר בדקר ומכסה

ותני כן: הביא עפר לטוח את גגו, סיד לסוד את ביתו, מכסין בו אית תניי תני אין מכסין. ר' יוסה בי ר' בון בשם רב חסדא מ"ד מכסין לשעבר כבר שחט מ"ד אין מכסין בבא לישאל בתחילה.

תני רבי יוסי אומר כוי אין מכסין את דמו מפני שהוא ספק. מה אם מילה שוודייה דוחה את השבת, אין ספיקה דוחה את יום טוב. כיסוי הדם שאין וודייו דוחה את השבת, דין הוא שלא ידחה ספיקו את יום טוב!!

ומותר לשחוט בשבת?! ואיך תאמר "כיסוי שאין ודאו...."

ר' יוסה אמר לה סתם ר' יוסה בי ר' בון בשם ר"י בשוחט לחולה.

אמרו לו והרי שופר שבגבולים יוכיח שאין וודייו דוחה שבת והרי ספיקו דוחה י"ט!! מה ספק יש שם, יום חול הוא יתקע י"ט הוא יתקע!!

רבי חנינה בשם ר' אחא באנדרוגינס שתקע יוכיח שספקו דוחה יו"ט!! ותני כן: אנדרוגינס מוציא את מינו ואינו מוציא את שאינו מינו. טומטום אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו.

ר' יוסה בעי, אם באנדרוגינוס שתקע, בדא דתני אין לו תשובה הרי פירכא טובה היא!!

א"ר אבין זה אחד מד' דברים שהיה ר' חייה גדול אומר אין להן תשובה והשיב ר' לעזר בנו של ר' לעזר הקפר. מה אם מילה שאין ספיקה דוחה את י"ט, שאין וודייה דוחה את לילי יום טוב. תאמר בכיסוי הדם שוודייו דוחה את לילי י"ט, הואיל וודייו דוחה את לילי י"ט דין הוא שידחה ספיקו את יום טוב!! וקמת, כמה דצרכת לרבנן קדמאיי וקשת בידיהון, כן צרכת לרבנן אחרא וקשת בידיהון

על דעתיה דר' אחא אנדרוגינס מוציא את מינו בתחילה ע"כ איכא למיפרך על דעתיה דרבי יוסי לשעבר: אה"ן אסור לכתחילה לתקוע

ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר הכירה מוכן: הדא דאת אמר באפר שהוסק מערב יום טוב אבל באפר שהוסק ביום טוב לא. בד"א? בשלא שחט, אבל אם שחט מוטב שיטול מאפר שהוסק ביום טוב ואל יחפור בדקר ויכסה.

חברייא אמרין יחפור בדקר שמצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה. על דעתיה דר' יונה דו אמר מצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה אף על פי שאינה כתובה בצידה ניחא. על דעתיה דרבי יוסי דו אמר הואיל ואין מצות עשה דוחה בלא תעשה אלא א"כ היתה כתובה בצידה כגון כלאים בציצית מכיון שהתחיל במצוה אומר לו מרק.

ר' זעירה בעי, קערה שחקקה קוף מהו? ר' יוסה בי ר' בון אמר איתפלגון ר' זעירה ורב המנונא אמר אסור. וחרנה אמר מותר. מ"ד אסור נעשה כמוקצה שיבש ולא ידע בו. מ"ד מותר נעשה כטבל שתיקנו שוגג. מ"ד אסור מהו לשתמש על גב מקומה? ליתב עליה כך אנו אומרים אסור לשתמש על גבי קרקע?!

הלכה ד משנה **ב"ש אומרים אין מוליכין את הסולם משובך לשובך אבל מטהו מחלון לחלון. וב"ה מתירין.**

ב"ש אומרים לא יטול אלא אם כן נענע מבעוד יום. וב"ה אומרים עומד ואומר זה וזה אני נוטל:

גמרא יהודה בר' חייה נפק לברא שאלון ליה סולם של עלייה מהו? אמר לון שרי. כד דאתא גבי אבוה א"ל מה מעשה בא לידיך? אמר היתרתי להן סולם של עלייה. ואקים תניי קומוי ותנא: במה דברים אמורים? בסולם של שובך אבל בסולם של עלייה אסור. מה בין סולם של שובך מה בין סולם של עלייה? אמר רבי יעקב בר אחא: סולם של שובך אם עשה הוא מלאכתו מאתמול, כחושין הן. שמא ימלאם כחושין למחר ביום טוב סולם של עלייה יכול הוא לעשות מלאכתו מאתמול!! א"ר יוסה בי ר' בון סולם של שובך יכול הוא לעמוד עליו ולעשות מלאכתו, ורואים שאינו עושהו לצורך

איסור סולם של עלייה אינו יכול לעמוד עליו ולעשות מלאכתו

סולם של שובך שהוא עולה בו לעלייה? סולם של עלייה שהוא עולה בו לשובך?

בית שמאי אומרים לא יטול אלא אם כן ניענע מבעוד יום: מחלפה שיטתון דבית שמאי, דתנינן תמן ועוד א"ר אליעזר עומד הוא אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מיכן אני אוכל למחר. ורבי ליעזר לאו שמותי אלמא בדבור סגי! הוא?! חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים:

ב"ה אומרים עומד ואומר זה וזה אני נוטל. מחלפה שיטתון דרבנן דתנינן תמן וחכמים אומרים עד שירשום ויאמר מיכן ועד כאן והכא אינון אמרין הכן!! עוד אינון אית להון חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים?!

א"ר יוסה בי רבי בון: לוי מקש על שובכה ואמר יזכה לי שובכי למחר:

הלכה ה משנה זימן שחורים ומצא לבנים, לבנים ומצא שחורים, שנים ומצא שלשה אסורין, שלשה ומצא שנים מותרין. בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורין, ואם אין שם אלא הם הרי אלו מותרין:

גמרא תמן תנינן האומר לבנו "מעשר שני בזוית זו", ומצא בזוית אחרת-הרי אלו חולין.

"היה שם מנה", ומצא מאתים-השאר חולין.

"מאתים", ומצא מנה-הכל מעשר:

מתניתא דרבי דתני מאתים ומצא מנה, מנה מונח ומנה מוטל דברי רבי. וחכמים אומרים חולין

רבי יעקב בר אחא בשם ר' יסא דרבי היא מסנתינו כצ"ל דתני מאתים ומצא מנה, מנה מונח ומנה מוטל, דברי רבי. וחכ"א חולין. חזר ואמר דברי הכל היא שנייא בגוזלים שדרכן לפרוח. והא תני רבי חלפתא בר שאול הוא הדבר בגוזלים הוא הדבר בבצים! הוי דרבי היא. הא לחכמים, הנך שנים, אחריני נינהו

א"ר יוסה תמן אביו הניח, ובנו מצא. ואינו ברור לו רק ע"פ אביו—ע"כ מצא רק מנה, אמרו חכמים חולין ברם הכא הוא הניח הוא מצא מודו חכמים לרבי דשריא. ר' בא בר כהן אמר קומי רבי יסה בשם רבי אחא הורי רבי בא בר זבדא במעשר שני כהדא דרבי.

א"ר יודן הדא דאת אמר בתוך הקן ומצא לפני הקן בשהיו שם שתי קינים אבל אם אין שם אלא קן אחד, לא בדא. והא תנינן אם אין שם אלא הן הרי

אלו מותרין!! מאי קמ"ל מתניתין הוא! אמר ר' יוסי בר בון בשאין שם אלא גוזל אחד בלבד. קן אחת שחורים בלבד##. מותר אפילו בשני קניס כשרק אחד מהם הוא שחור....כשרק אחד מהם יש לו רק גוזל אחד

הלכה ו משנה

ב"ש אומרים אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר ובית הלל מתירין

ב"ש אומרים אין נותנין את העור לפני הדריסה ולא יגביהנו אלא א"כ יש עליו בשר וב"ה מתירין

ב"ש אומר אין מסלקין את התריסין בי"ט ובית הלל מתירין אף להחזיר:

גמרא שמואל אמר המלחם את התריסין he who inserts the shutters ביום טוב חייב משום בונה. וקשיא דבר שאילו עשאו בשבת חייב חטאת ב"ה מתירין אף להחזיר?! רבי חנניה בשם רבי יוחנן התירו סופו מפני תחילתו שאם אומר את לו שלא יחזיר אף הוא אינו פותח. ולא יפתח! אף הוא ממעט בשמחת יום טוב. א"ר אחא מחזיר, ובלבד שלא יחזיר כל צורכו.

א"ר יוסי בי רבי בון כשאין שם פתח התירו לסלק התריסין אבל יש שם פתח משתמש דרך הפתח:

הא שלא לקצב עליו בשר אסור. הדא היא דאמר ר' חיננה בר שלמיה בשם רב מודין חכמים לרבי נחמיה בזיירה ומזורה ובוכנה. בזיירה- דו עצר ביה. press tub ומזורה- דו חבט ביה. beating ובוכנה- דו כתת ביה: כל אלו מקפיד עליהן

ב"ש אומרים אין נותנין את העור: שוין שלא יגרדנו.

מה אנן קיימין? אם במחובר לו כגופו הוא! אם בפרוש הדא היא דאמר ר' יעקב בר אחא חיננא קרתחייה בשם ר' הושעיה דיסיקיא שיש בתוכה מעות נותן עליה ככר ומטלטלה

כהדא אנטיכי a receptacle for vessels נפלת על ר' ירמיה בשובתא והשבון עליה הניחו עליו ככר ורימינה and they lifted it לא שהלכה כרבי הושעיה אלא בגין רבי ירמיה דלא יסכן:

שוין שלא ימלחנו. תני אבל הוא מולח עליו, על העור בשר לצלי

חברייא בשם רב מולח הוא אדם דבר מרובה אע"פ שאינו יכול לוכל ממנו אלא דבר ממועט. ר' אחא בשם רב מולח ומערים מולח ומערים. מלח הכא, ומלח הכא, עד דו מלח כוליה:

הלכה ז משנה

ב"ש אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את

הלולב ולא את ספר תורה לר"ה וב"ה מתירין:

גמרא הא גדול אסור. ר' שמואל בריה דר' יוסה בי ר' בון אמר אפילו גדול מותר, ולניידא מילה תנינן קטן בא להודיעך כוחן של ב"ש עד איכן היו מחמירין.

שמואל מיטען מערם לערם היו נושאין אותו משכונה לשכונה א"ר זעירה קומי רבי יוסה נאמר דהוה אסתנים, א"ל ברי הוה מיני ומינן!

תני רבי ישמעאל בי רבי אומר אבנים שישבנו עליהן בנערותינו עשו עמנו מלחמה בזקנותינו, ר' יונה מפקד לחברייא לא תיתבון לכון על מסטובייתא ברייתא דסדרה דבר עולא על איצטבאות הסילונות של ביהכ"ן דאינון צנינין שהם קרות

רב מפקד לתלמידוי לא תיתבון לכון על טבלה ברייתא דסדרה דאסי דאינון צנינין

ר' אבהו הוה נחת מסחי בהדין דימוסין דטיברי' והוה מיסתמיך על תרין גוחיין נערים שרעין וזקפין נפלו, ור' אבהו הקימם! שרעין וזקפין. אמרין ליה מהו הכין? מה צורך יש בזו... אמר לון שימרתי כחי לזיקנותי!

רב הונה לא נחת לבית וועדא, ביו"ט, כי אסור לשאת אותו בכסא רב קטינא שאיל לא כן תני מטלטלין את האיסתניסין!

רב חונה הורי לריש גלותא לצאת בכסא. רב חסדא בעי, לא כן תני אין יוצאין בכסא אחד אנשים ואחד נשים, אפילו תלמיד חכם אינו טועה בדבר הזה ורב חונה טעי?!

רבי ירמיה הורי לבר גירנטי אסיא רופא מיטענה בסדינא טוענין אותו בסדין (על כסא) מיעול מבקרא ביישייא בשובתא .לבקר חולים בשבת מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי מיטעון בסדינא מיעול מידרוש בציבורא בשובתא. אמר ר' זריקן לרבי זעירה כד תיעול לדרומא את שאיל לה, אשתאלת לרבי סימון אמר לון ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי לא סוף דבר שצורך לרבים בו אלא "שמא" יצרכו לו הרבים. {דלמא =מעשה רבי ליעזר ור' אבא מרי ורבי מתניה הורי מפי פיתא לארסקינס בשובתא התיר לאפות הפת בשבת לגנרל רומי, שמא יצטרכו לו (במקו' פיקו"ן) שמא יצרכו לו הרבים.}

תאני ולא את המפתח. בית הלל מתירין ואמר רב הושעיה בר רב יצחק הדא דאת אמר במפתח של אוכלין אבל במפתח של כלים לא בדא. והא ר' אבהו יתיב ומתני ומפתחא דפלמנטרין בידיה!! מפתח של chest פלפלין הוה ליה בגווה:

הלכה ח משנה ב"ש אומרים אין מוליכין חלה ומתנות =זרוע לחיים וקיבה לכהן בי"ט, בין שהורמו מאמש בין שהורמו

מהיום. וב"ה מתירין.

אמרו ב"ש: גזירה שוה חלה ומתנות מתנה לכהן, ותרומה מתנה לכהן, כשם שאין מוליכין את התרומה כך לא יוליכו את המתנות! אמרו להן ב"ה לא אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה. תאמר במתנות שזכאי בהרמתן: כיון שנשחטו/נילוש היום

גמרא תני א"ר יודה לא נחלקו ב"ש וב"ה שמוליכין את המתנות שהורמו בי"ט. ואת המתנות שהורמו מערב יום טוב עם המתנות שהורמו ביום טוב. על מה נחלקו? על המתנות שהורמו מערב יום טוב לעצמן, שבית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין

וקשייא על דב"ה תרומה אינו זכאי בהרמתה?! הגע עצמך שיש עליה תניי!! יכול להתנות מעיו"ט, וביו"ט מפריש זו מפני זו.גזרו זו מפני זו

ולמה תנינן חלה? מפני חלה שהורמה בי"ט. כהדא דתני הלש עיסה ביו"ט מפריש חלתה בי"ט. לשה מערב יו"ט ושכח להפריש חלתה, אסור לטלטלה ואצ"ל ליטול ממנה.

"עירס" לא אמר אלא "לש" אבל עירס לא. אסור להפריש ביו"ט אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה תיפתר בעיסה טמאה שאינו מפריש חלתה אלא בסוף. אחר הגלגול אמר ר' יוסה בי רבי בון בדין היה בעיסה טהורה שלא יפריש חלתה אלא בסוף, תקנה תיקנו בה שיפרישנה תחילה תיכף כשעירס שלא תיטמא העיסה

אין אופין פת עבה ביו"ט..... מתניתא ביום טוב של פסח משום חימוץ אבל בעצרת ובחג מותר. רבי יוסה בי רבי בון רבי חונה בשם רבי אחא אפילו בעצרת ובחג אסור על שם (שמות יב) וכל מלאכה לא יעשה בהם:

הלכה ט משנה ב"ש אומרים תבלין, נידוכין במדוך של עץ. והמלח, בפך ובעץ הפרור. וב"ה אומר תבלין נידוכין כדרכן במדוך של אבן, והמלח, במדוך של עץ:

גמרא וידוך מאתמול? חברייא בשם רבי יוחנן שטעמן מר. ר' זעירה בשם ר' יוחנן שטעמן פג

שמואל שחק על סיטרא דמדוכתא על "לד" המדוכה (לעשות סימני) רב אמר כל הנידוכין נידוכין כדרכן. רב חונה ר' ירמיה ר' אימי בשם רבי יוחנן: השום והשחליים והחרדל נידוכין כדרכן.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן העושה אלונתין בשבת

חייב משום מרקח. הא ביום טוב מותר. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה העושה אלונתין ביום טוב אסור משום מרקח =מעשה רוקח=טוחן יצחק דיהבא שאל לרבי יוחנן מהו מישחוק קונדיטון ביומא טבא א"ל שרי, וייב =והב לי לי ואנא שתיא!

רבי אבהו בשם ר' יהושע בן לוי שרי. ר' זעירא בעא קומי רבי אבהו מאן דעביד טבאות, לא שחיק ליה מאיתמל? א"ל אין מי שרוצה להחמיר ישחק מעיו"ט מחלפה שיטתיה דרבי אבהו הכא הוא אמר שרי והכא הוא אמר אסור! אלא בגין דרבי אבהו ידע דר' זעירה מחמר, ואינון מחמרים, בגין כן הוא עבד דכוותהון

אית דבעי מימר הכין א"ל: מאן דבעי דייא שיהא טב לא שחק ליה מן דאיתמל מי שרוצה יין טוב, אינו שוחק מאתמול

ר' זעירה שאל לקלה דרומה עבדיה דרבי יודן נשייא, שחק הוא מרקח קונדיטון ביומא טבא? שאל עבד של ר"י, אם הוא שוחק ביו"ט א"ל אין! וכל מיני סיקריקין

all kinds of sausages

והמלח... ר' יצחק ר' לעזר בשם רבי אימי אבוי דרבי אבודמא דציפורי: מה פליגין ליתן לצלי, הא לקדירה מותרן

ר' נחום א"ר שמואל בר אבא בעי הדא אטריתא **noodles** ליבש אסור, לקדירה מותר, אם רוצה לבשלן מיד על יד על יד צריכה: קצת היום וקצת למחר

הלכה י משנה

הבורר קטנית בי"ט בית שמאי אומרים בורר אוכל, כסגו"ל ואוכל. כציר"ה וב"ה אומרים בורר כדרכו פסולת מתוך אוכל בחיקו ובתמחוי, אבל לא בטבלה ולא בנפה ולא בכברה. ר"ג אומר אף מדיח ושולה:

גמרא

ר' יונה בעי עשה כן בשבת בורר אוכל מתוך פסולת על דב"ש מהו שיהא חייב? א"ל ר' יוסה ולמה לא! אילו עשה כן בשבת על דב"ה שמא אינו חייב? והכא חייב! א"ר מנא יאות א"ר יונה אבא, לא אתייא אלא על דבית שמאי, למה? הותר מכלל ברירה ביום טוב ולא הותר מכלל ברירה בשבת שמא לב"ש לא הותרה ברירה כלל ביו"ט (ומתיר רק באופן דגם בשבת פטור)

ברר אוכלים מתוך אוכלים לאחר זמן חזקיה אמר חייב ור' יוחנן אמר פטור. מתניתא פליגא על חזקיה בורר ואוכל, ובורר ומניח על השולחן. ר' בון בר חייה בשם ר' שמואל בר רב יצחק תיפתר כשהיו אורחים אוכלים ראשונה ראשונה.

והא תני: ובלבד שלא יבור את כל אותו המין. אם עשה כן בשבת חייב. על דעתיה דר' יוחנן שכן

הבורר כדרכו במקום אחר חייב. סיפא איירי בבורר פסולת מתוך אוכל

על דעתיה דחזקיה אפילו עיגולין מן גו עיגולין ואפי' רימונים מן גו רימונים. אין כיני אפי' בני נש מן גו בני נש!

מיי כדון? כל עמא מודיי להדא דרבי אימי דרבי אימי הוה ליה אורחין אפיק קומיהון תורמוסין ופסיליין. lupines & inferior beans אמר לון הבון דעתיכון דאתון מיכול קיסייא בסופא. תנו דעתכם לאכול הפסולת לבסוף

תני אין בוררין לא טוחנין ולא מרקידין. הבורר הטוחן המרקיד בשבת נסקל. ביום טוב סופג את הארבעים. והא תנינן בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי. א"ר חנינא ענתונייא דרבן גמליאל היא. דרבן גמליאל אומר אף מדיח ושולה. והא תנינן של בית רבן גמליאל היו שוחקים את הפילפלים בריחיים שלהן. מותר לטחון ואסור לבור?! כיון שהות' טחינה ביו"ט, הות' גם ברירה

ר' יוסי בשם רבי אילא לא הותרה טחינה כדרכה.

ומנין שאין בוררין ולא טוחנין ולא מרקידין? ביו"ט רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש (שמות יב) כל מלאכה לא יעשו בהם עד ושמרתם את המצות.=שעת לישה

??? תני רבי יוסה בעי כלום למדו לתבשיל אלא מיכן. =מקרא בא לה ת י ר לא לאסור! ר' יוסה לא אמר כן. אלא ר' יוסה בשם רבי שמעון בן לקיש (שם) אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם. עד ושמרתם את המצות.

תני חזקיה ופליג אך הוא הרי אלו מיעוטין שלא לקצור ולא לטחון ולא להרקיד ביום טוב.

רבי זעירא רב חייה בר אשי בשם שמואל המשמר חייב משום בורר. אמר רבי זעירא לא מסתברא דלא =אלא משום מרקד. רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין בקדמיתא הוינן אמרין יאות אמר רבי זעירא. ומה המרקד קמח מלמטן וסולת מלמעלן. אף המשמר יין מלמטן ושמרין מלמעלן. ולא הוינן אמרין כלום. למה? שהותר מכלל ברירה, הותר מכלל שימור. הותר מכלל ברירה: בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי. והותר מכלל שימור: אף נותנין לתלויה ביום טוב. ולא הותר מכלל הרקדה: דמר רבי חנינא בן יסא בשם רב יהודה: אין שונין את הקמח, אבל מרקידין לאחורי הנפה. אין תימר משום מרקד הוא יהא אסור! אם משמר תולדה דמרקד, יהא אסור ביו"ט!

א"ר יוסי בי רבי בון ודלא כרבי יודה. דתני בשם

ר' יודה: אבל במכשירי אוכל נפש התירו. וה"ה ליקוד כדרכו.

בעייא דא מילתא מהו לשנות את הקמח לאחורי הנפה כרבנן? שמא לא התירו, שאין בו צורך כ"כ

הלכה יא משנה בית שמאי אומר אין משלחין ביום טוב אלא מנות. ובית הלל אומרין משלחין בהמה חיה ועוף חיין ושחוטין

משלחין יינות ושמנים וסלתים אבל לא תבואה ר"ש מתיר בתבואה:

גמרא וקשיא על דב"ש ירק גדולה מותר לשלחה גדי קטן אסור לשלחו?! א"ר יודן לא מסתברא אלא בטוענו אבל אם היה מושכו והולך, מה בין מושכו להוליכו מה בין מושכו להשקותו!

ר' הושעיה רבה אמר לר' יודן נשייא שמעת מאביך תרנגולת מותר לטלטלה. מה? אם היתה מוכנת לשחיטה מותרת ואם לאו אסורה. ואין כל תרנגולין מוכנין לשחיטה? לכן צריכה אפי' אינה מוכנת. אפי' עומדת לגדל פרי אמרה לו בלחישה. א"ל למה את אומרה לי בלחישה? א"ל כשם ששמעתיה בלחישה כך אני אומרה לך בלחישה

תני משלחין חטים שהן מאכל עסיסיות. pounded wheat פול שהוא מאכל לדיות. פס אומה שעורים שהן מאכל בהמה. לא כן תני בשם ר"ש (שמות יב) לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל. אתיא דר"ש כשיטת ר' עקיבה רבו כמה דר' עקיבה אמר לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל כן ר"ש אומר לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל:

הלכה יב משנה משלחין כלים בין תפורין בין שאינן תפורין אף על פי שאין לצורך המועד. אבל לא סנדל מסומר. ולא מנעל שאינו תפור. רבי יהודה אומר אף לא מנעל לבן מפני שצריך אומן. זה הכלל: כל שניאותין בו ביום טוב משלחין אותו:

גמרא כיני מתניתא מפני שהוא צריך ביצת אומן.

תני אין מפרקין את המנעל מעל האמום בי"ט אבל מפרקין את המנעל מן האמום בחולו של מועד

מתני' דר' ליעזר דתנינן תמן מנעל על האמום model of shoemakers ר' ליעזר מטהר וחכמים מטמאין. דברי הכל היא. שנייא היא הכא שהוא כמכשיר כלי בי"ט

מהו להעמיד חלב בי"ט? אם אומר את כן אף

הוא חולב ומעמיד מי"ט לחול

תנה ר' חלפתא בן שאול תכשיטין אסור לשלחן א"ר מנא לא אמרו אלא לשלחן הא ללובשן מותר.

תני מטלטלין את השופר להשקות בו את התינוק, את הפינקס את הקרקש את המראה לכסות בהן את הכלים. =כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו

א"ר אבון מתניתא אמרה שאסור ללובשן סנדל המסומר אף בדיעבד ביו"ט דתנינן כל שניאותין בו בי"ט משלחין אותו. אם אומר את שמותר ללובשן יהא מותר לשלחן

מהו הדא דתני מטלטלין את השופר להשקות בו את התינוק את הפינקס את הקרקש את המראה לכסות את הכלים כשיש עליהם תואר כלי

עד כדון בתכשיטין של זהב אסור לשלחן ואפילו תכשיטין של כסף? אמרין בשם ר' ירמיה אסור ואמרין בשם רבי ירמיה מותר. א"ר חזקיה אנא ידע ראשה וסופא, טליין דקיקין הוין מתרביין ילדים קטנים היו מתגדלים בשכונה של ר"י בדרתיה דר' ירמיה, אתא שאל לר' זעירה, א"ל לא תאסור ולא תישרי:

פרק ב

הלכה א משנה יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחילה מי"ט לשבת. אבל מבשל הוא לי"ט ואם הותיר הותיר לשבת. ועושה תבשיל מערב י"ט, וסומך עליו לשבת.

בית שמאי אומרים שני תבשילים ובית הלל אומרים תבשיל אחד. ומודין בדג וביצה שעליו שהן שני תבשילין. אכלו או שאבד לא יבשל עליו בתחילה. שייר הימנו כל שהוא, סומך עליו לשבת:

גמרא כתיב (שמות טז) את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו. ר' ליעזר אומר אופין על האפוי ומבשלין על המבושל. ר' יהושע אומר אופין ומבשלין על המבושל. מה טעמא דר' ליעזר? את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו. מ"ט דר' יהושע? את אשר תאפו ואת אשר תבשלו, בשלו.

א"ר ליעזר אתיא כמאן דאמר באלוש ניתנה השבת, ברם כמ"ד במרה ניתנה השבת, עומדין במרה ומזהירין באלוש?! למה לא נצטוו הכל, במרה!

איתא חמי דבר תורה הוא אסור ועירובי תבשילין מתירין?! איך ע"ת מתיר איסור תורה? א"ר אבהו בדין היה

שיהו אופין ומבשלין מי"ט לשבת, אם אומר את כן אף הוא אופה ומבשל מי"ט לחול.

איתא חמי מציעין את המיטות מי"ט לשבת, ואין אופין ומבשלין מי"ט לשבת! א"ר אילא ולמה מציעין מי"ט לשבת שכן מציעין את המיטות מלילי שבת לשבת, ויאפו או יבשלו מי"ט לשבת אין אופין ומבשלין מלילי שבת לשבת!

ר' כהנא בריה דר' חייה בר בא אמר ובלבד שלא יערים ואיס "הותיר"...

מתני' חלה 1:8 דר"ש בן אלעזר דהפת נאפה יפה. תני אין עושין מי"ט למוצאי י"ט.

והא תני ממלא היא אשה קדירה בשר אע"פ שאינו אוכל ממנו אלא חתיכה אחת קומקום של חמין אע"פ שאינו שותה ממנו אלא כוס אחד. אבל פת אינה אופה אלא צורכה תני ר"ש בן אלעזר אומר ממלאה היא אשה את התנור פת מפני שהפת יפה בשעה שהתנור מלא. דרש רב הונה כהדא דר"ש בן אלעזר דרש ר' יוחנן לטיבראי כהדא דר"ש בן אלעזר הוה דרש להון להלכה ואינון סברין לעובדא. אית דבעי מימר לעובדא דרש להון אתון ושאלון ליה ודרש להון להלכה. חזר ודרש להון, ולא ידעין אין להלכה אין לעובדא. א"ר אבא בר זבדי הורי רבי אבהו כהדא דר"ש בן אלעזר

ר' חייא בשם רבי יוחנן צ"ל "עלי ועל מי שלא עירב"

הרי שלא עירב, אחרים שעירבו מותרים לעשות לו משלו. ר' זריקן בשם ר' זעירה במזכה להן משלו, די לא כן נמצאו עושין לו משלו. לא עירב ולא עירבו לו אחרים ר' יצחק אומר צולה לו דגה. רב חונה אמר מחמם לו חמין. שמואל אמר מדליק לו את הנר. תני ר' חייה ממלא לו חבית של מים ומדליק לו את הנר. מעשה באחד שהדיר את בנו לת"ת שאל ישמשנו רק יעסוק בת"ת ובא מעשה לפני רבי יוסי בן חלפתא והתיר לו למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר

רבי חייה רבה עלה לביתו אמרין ליה אנשינן מערבה שכחנו מלערב אמר לון אית הכא טלופחין עדשים מן איתמל? אמרין ליה אין! הדא אמרה אפילו מין א'! אית הוה בהון תרדין!!

הדא אמרה אע"פ שאין בהן כזית! אית הוה בהון שיעורה!!

הדא אמרה אינו צריך להתנות! אמר רב חסדא תניי היה לו לרבי חייה הגדול!!

תני אמר ר"ש בן אלעזר מודין ב"ש לבית הלל שהן שני תבשילין. על מה נחלקו? על הדגה ועל

הביצה שיש עליה שבית שמאי אומרים תבשיל אחד. ובית הלל אומרים שני תבשילין. הכל מודין שאם פירפר ביצה על גבי המליח או שחיתך קפלוט תחת הדג או שבישל שני מינין בקדירה שהן שני תבשילין. והלכה כדברי התלמיד רשב"א

רב אמר אומר אני אין פחות מכזית. לית הדא פליגא על רבי יוחנן, דריו"ח אמר עלי ועל מי שלא עירב!! מתני' מסייעא לרבי יוחנן: עירוב תחילתו וסופו אין לו שיעור. י"ט שחל להיות בע"ש אין מערבין לו בחצירות ולא בתחומין דברי ר"מ וחכ"א מערבין בחצירות ואין מערבין בתחומין. מערבין בחצירות שכן את מתיר לו דבר שהוא מותר לו, ואין מערבין בתחומין שכן את מתיר לו דבר שהוא אסור לו.

אית תניי תני ומחלף א"ר לעזר הואיל והן תנייא ומחלף צריכין אנן מיחוש.

רבי ירמיה בשם רבי זעירה מאן דעבד טבאות מערב מן איתמל. א"ר יודן הדא דאת אמר בשלא עשה לו עירובי תבשילין אבל אם עשה לו עירובי תבשילין מותר. לערב ע"ת וע"ח רבי יוסה בי רבי בון בעי, ועירובי תבשילין מתירין את המחיצות?!

הלכה ב משנה חל יו"ט להיות אחר שבת, בית שמאי אומרים מטבילין את הכל מלפני השבת. ובית הלל אומרים כלים מלפני השבת ואדם בשבת:

גמרא מתני' בכלים גדולים אבל בכלים קטנים מערים עליהן ומטבילן. תני רבי הושעיה ממלא הוא אדם כלי טמא מן הבור ומערים עליו ומטבילו. תני נפל דליו לתוך הבור מערים עליהן ומטבילן.

תרין אמורין חד אמר בכלים שניטמאו באב הטומאה. קאסר מתני' אבל בוולד הטומאה שרי להטביל ביו"ט וחורנה אמר בכלים שניטמאו בוולד הטומאה. מתיב מ"ד בוולד הטומאה למ"ד באב הטומאה אפילו בחול יהא טעון הערב שמש!! ומה תועלת א"ל ברוצה לישתמש בהן חולין בטהרה.

כל מחוייבי טבילות טובלין כדרכן בתשעה באב וביה"כ א"ר חנניה סגן הכהנים כדיי הוא ביתו של אלהינו שיאבדו עליו הכהנים טבילה אחת. דרש רבי לוי כהדא דרבי חנניה סגן הכהנים:

ואדם בשבת. שכן אדם טובל לקירויו בשבת:

הלכה ג משנה ושוין שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרם אפי' בשבת

אבל לא מטבילין כלי עץ

מטבילין מגב לגב מפרש לה ומחבורה לחבורה בי"ט:

גמרא מתניתה דלא כר' דתני אין מטבילין כלי על גב מימיו בי"ט, ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרן בשבת. דברי רבי

וחכ"א: מטבילין כלי ע"ג מימיו בי"ט, ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרה בשבת לא אמר אלא בשל אבן הא בשל עץ לא

כיצד מגב לגב? רצה לעשות עיסתו ע"ג גיתו, או גיתו על גבי עיסתו מטביל את כליו. שיהא דעתו לתשמיש כליו

כיצד מחבורה לחבורה? היה אוכל עם חבורה זו קרבן פסח ונמלך לוכל עם חבורה אחרת, טובל:

הלכה ד משנה בית שמאי אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהן, אבל לא עולות. ובית הלל אומרים מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן:

גמרא ב"ש אומרים הותרה סמיכה שלא כדרכה. וב"ה אומרים לא הותרה סמיכה שלא כדרכה. איזו היא שלא כדרכה? מאתמול. לית להו "תכף לסמיכה שחיטה"

אמר ר' זעירה כל עמא מודיי באשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא. שלמי נדבה שסמך עליהן מאתמול יצא. מה פליגין? בשלמי חגיגה ב"ש עבדין לון כשלמי נדבה בית הלל עבדין לון כאשם מצורע

א"ר יסי הן דאת אמר אשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא, בזמנו. כשמביאו ביום השמיני עיבור זמנו נעשה כשלמי נדבה

אמרו ב"ה לב"ש מה אם בשעה שאני אוסר להדיוט הרי אני מתיר לגבוה, בשעה שהוא מותר להדיוט אינו דין שנתיר לגבוה!

אמרו להן בית שמאי והרי נדרים ונדבות יוכיחו שהן מותרין להדיוט ואסורין לגבוה

אמרו להן בית הלל לא אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין זמנן קבוע תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע

אמרו להן בית שמאי חגיגה אין זמנה קבוע שאם לא חג בראשון חוגג בשני לא חג בשני חוגג בשלישי

אמרו להן בית הלל חגיגה זמנה קבוע שאם לא חג ברגל אינו יכול לחוג אחר הרגל

אמרו להן ב"ש והלא כבר נאמר (שמות יב) אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם

אמרו להן ב"ה משם ראייה?! לכם אינו נעשה רק אשר יאכל לכל נפש אבל נעשה הוא לגבוה

אבא שאול אומרו טעם אחר מה אם בשעה שכירתך סתימה כירת רבך פתוחה. בשבת בשעה שכירתך פתוחה, אינו דין שיהא כירת רבך פתוחה!! ד"א אינו דין שיהא שולחנך מלא ושולחן קונך ריקם.

א"ר יוסי בי ר' בון רשב"ל הוה עבר קומי סדרא דיהמ"ד ושמע קלהון קראיי ההן פסוקא (דברי הימים א כט) ויזבחו לה' זבחים ויעלו עולות לה' למחרת היום ההוא.# אמר מאן דמפסק לה כב"ש =שלמים היום, עולות למחר מאן דקרי כולה כב"ה#

ניחא עולות למחרת היום, ושלמים למחרת היום?! מפרש שהכל קרב למחר ואין שלמים באין כבית שמי?! א"ר יוסי בי ר' בון דוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר

מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה וחברו עליו תלמידי שמי, התחיל מכשכש בזנבה אמר לון ראו נקיבה היא! ושלמים הבאתיה והפליגן בדברים והלכו להן. לאחר ימים גברה ידן של ב"ש ובקשו לקבוע הלכה כדבריהן והיה שם בבא בן בוטי מתלמידי בית שמאי יודע שהלכה כבית הלל פעם אחת נכנס לעזרה ומצא אותה שוממת אין שם עולות אמר ישמו בתיהן של אלו שהשימו בית אלהינו!!

מה עשה? שלח והביא שלשת אלפים צאן מצאן קדר וביקרו ממומין והעמידן בהר הבית. אמר להן שמעוני אחיי בית ישראל כל מי שהוא רוצה יביא עולות יביא ויסמוך, יביא שלמים יביא ויסמוך. באותה שעה נקבעה הלכה כבית הלל ולא אמר אדם דבר א"ר יצחק בר לעזר הדא אמרה כשירותא בעייא מוליי, סמא דקים' מיניה וביה. קורה הצריכה מילוי, רפואת הקיסמין ממנו הוא! כל גומרא דלא כוויה בשעתה, לא כוויה. שוב מעשה באחד מתלמידי הלל שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה וראהו אחד מתלמידי שמי א"ל מה זו סמיכה? א"ל מה זו שתיקה? שיתקו בנזיפה והלך לו:

הלכה ה משנה ב"ש אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אלא א"כ היו ראויין לשתייה. ובית הלל מתירין

ועושה מדורה ומתחמם כנגדה:

גמרא פתר לה תרין פתרין: על דעתין דב"ש- והוא ששתה מהן. על דעתין דב"ה- והן שיהו ראויין לשתייה. ועושה מדורה ומתחמם כנגדה: דברי הכל, והוא שיהא קומקום כנגד המדורה.

פתר לה פתר אוחרן. על דעתהון דבית שמאי- והוא שיהא ראויין לשתייה. ע"ד דב"ה-אע"פ שאין

ראויין לשתייה. ועושה מדורה... ע"ד דב"ש- והוא שיהא קומקום כנגד המדורה. על דעתון דבית הלל- אפילו אין הקומקום כנגד המדורה [סוגה]

חמין שהוחמו בי"ט, וכן חמים שהוחמו מערב שבת לשבת, רב ושמואל: חד אמר מרחיץ בהן פניו ידיו ורגליו. וחורנה אמר מרחיץ בהן גופו איברים איברים. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דתני שמואל מרחיץ בהם פניו ידיו ורגליו, הוי רב דו אמר מרחיץ בהן גופו איברים איברים.

חד פילוסופים שאל לבר קפרא, אבלט שאל ללוי סריסא, מותר לשתות ואסור לרחוץ?! א"ל אם תראה סרים מתחבק עם אשתך שמא אינו רע לך!! א"ל אין. א"ל ומכי הוא לך וכי עושה עמך רע? כלום? א"ל שלא תתפרץ. א"ל והכא שלא יתפרצו!!

כיון שיצא אמרו לו תלמידיו ר' לזה דחיתה בקנה, לנו מה את משיב? אמר להן והלא כבר נאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם:

הלכה ו משנה שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי:

אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת, ואין זוקפין את המנורה ביום טוב, ואין אופין פיתן גריצות אלא twisted bread **רקיקין. אמר רבן גמליאל מימיהן של בית אבא לא היו אופין פיתן גריצות אלא רקיקין. אמרו לו מה נעשה לבית אביך שהיו מחמירין על עצמן ומקילין על כל ישראל להיות אופין פיתן גריצות וחרי** cake**:**

גמרא אבא בר רב חונה אמר הדא דתימר בשלא עשה לו עירובי תבשילין אבל אם עשה לו עירובי תבשילין מותר

מה בין תבשיל ומה בין חמין? תבשיל דרכו לוכל ממנו חמין אין דרכו לשתות מהן:

ואין זוקפין את המנורה בי"ט: הדא דאת אמר במנורה של פרקים אבל במנורה שאינה של פרקים לא בדא.

כהדא תלמידוי דר' יוסי הוון יתיבין נפלת מנרתא קומיהון והוה כל חד וחד שמיט גרמיה וערק:

אין אופין פיתן גריצות אלא רקיקין: מתוך שאת מייגעו אף הוא אינו אופה אלא צורכו

ר' אחא שמע לה מן הדא (דברים כט) מה חרי האף הגדול הזה. ורבנן שמעין לה מן הדא (בראשית מ) והנה שלשה סלי חורי על ראשי:

הלכה ז משנה אף הוא אמר ג' דברים להקל מכבדין בין המיטות, ומניחין

את המוגמר בי"ט, ועושין גדי מקולס בלילי פסחים. וחכמים אוסרין:

גמרא של בית רבן גמליאל היו מכבדין בין המיטות א"ר לעזר בי ר' צדוק פעמים הרבה אכלתי אצל רבן גמליאל ולא היו מכבדין בין המיטות! אלא סדינים היו פורשין על גבי הארץ וכיון שהיו האורחין יוצאין היו קופלין אותן אמרו לו א"כ אף בשבת מותרין לעשות כן!

של בית רבן גמליאל היו מכניסין את המגמר במגופה. א"ר לעזר בי ר' צדוק פעמים הרבה אכלתי אצל רבן גמליאל ולא היו מכניסין את המגמר במגופה! אלא פרדיסקים casks היו מעשנין מערב י"ט וכיון שהיו האורחין נכנסים היו פותחין אותן אמרו לו א"כ אף בשבת מותרין לעשות כן!!

ועושין גדי מקולס בלילי פסחים וחכמים אוסרין: אי זהו גדי מקולס? כולו צלי ראשו על כרעיו ועל קרבו. שלק מקצת ובישל מקצת אין זה גדי מקולס. מכניסין גדי מקולס בלילי י"ט הראשון של חג ובלילי יום טוב האחרון של פסח. מכניסין עגל מקולס בלילי י"ט הראשון של פסח אבל לא גדי מקולס.

תני א"ר יוסה: תודוס איש רומי הנהיג על אנשי רומי שיהו אוכלין גדיים מקולסין בלילי פסחים שלחו חכמים ואמרו לו אילולא שאת תודוס לא היינו מנדין אותך?! [מהו תודוס? א"ר חנניה דהוה משלה "מוסיט" פרנסתהון דרבנן] לא נמצאת מביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ!! שכל המביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ צריך נידוי:

הלכה ח משנה ג' דברים ר' אלעזר בן עזריה מתיר וחכמים אוסרין פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה ומקרדין את הבהמה בי"ט ושוחקין את הפילפלין בריחים שלהן ר' יהודה אומר אין מקרדין את הבהמה מפני שהוא עושה חבורה אבל מקרצפין וחכמים אומרים אין מקרדין אף לא מקרצפין:

גמרא ר' בא, רב ושמואל תריהון אמרין, דברי חכמים: אפילו להמשיך בה אסור. ר' בא בשם שמואל אם היתה קרנה קדוחה מותר א"ר יוסה קשיית' קומי רבי בא ואמר לא תנינן אלא הנקה בחטם!

ר' זעירה בשם שמואל שור שעיסקו רע יוצא בפרומביא שלו ורבותינו שבגולה נהגו כן ר' אחא ר' יעקב בר אידי בשם ר' יונתן ר' יעקב בר אחא בשם ר' תנחום בי ר' חייה חמור שעיסקו רע יוצא בפרומביא שלו ר' אילא רבי יהודה בשם ר"ש בי ר' חייה כלב יוצא בסוגר שלו אם להכות בו אסור

אם בשביל שלא לאכול =להפסיד אפסרו מותר

הא׳ ״מעשה״ של רשב״ע גניבה אמר הלכה היה מלמד ובא. ר׳ יונה בוצרייה בעי אם הלכה היה מלמד ובא הדא היא דתנינן שלא ברצון חכמים?!

תנא ר׳ יודה בר פזי דברדליי׳ אמרו לו או עמוד מבינותינו =שמתא או העביר רצועה מבין קרניה.

א״ר יוסי בי ר׳ בון שהיה מתרים **debated** כנגדן

א״ר חנניה פעם אחת יצאת והשחירו שיניו מן הצומות ומן התענית

א״ר אידי דחוטרא אשתו הוות. ומניין שאשתו קרויה עגלה? (שופטים יד) לולא חרשתם בעגלתי לא מצאתם חידתי

תמן אמרין שכינתו היתה. ויש אדם נענש על שכינתו? א״ר קירים דאירמה ללמדך שכל מי שיש ספיקה בידו למחות ואינו ממחה קלקלה תלויה בו.

אי זהו הקירוד? אלו הקטנים שהן עושין חבורה. קירצוף אלו הגדולים שאינן עושין חבורה:

וחכ״א אין מקרדין אף לא מקרצפין: אין מקרדין שלא יבואו לידי חבורה. ולא מקרצפין שלא יבואו לידי תלישה

של בית ר״ג היו שוחקין את הפילפלין בריחיים שלהן א״ר אלעזר בי רבי צדוק פעם אחת אכל אבא אצל ר״ג והביאו לפניו אינגירין ובתוכן פילפלין שחוקים כיון שטעמן משך ידו מהן. אמר לו אל תחוש להם מערב י״ט הן שחוקין.

ויעשה רבי צדוק כשוגג אצל רבן גמליאל ויאכל!! אף אי שחקן היום, עשהו ״בשוגג״! אלא שלא להתיר מלאכה על ידי ר״ג

הלכה ט משנה הריחיים של פילפלין טמאה משום ג׳ כלים

משום כלי קיבול, ומשום כלי מתכות, ומשום כברה:

גמרא התחתון משום כלי קיבול. והעליון משום כלי מתכות. והאמצעית משום כברה:

הלכה י משנה עגלה של קטן טמאה מדרס, ניטלת בשבת, ואינה נגררת אלא ע״ג הכלים. אסור לגררו ע״ג קרקע מפני שעושה חריץ

רבי יהודה אומר כל הכלים כגון כסא שלחן אינן נגררין חוץ מן העגלה מפני שהיא כובשת:

גמרא תני לא יגור אדם את המטה את הכסא ואת הספסל ואת הקתידרה מפני שהוא עושה חריץ

ור"ש מתיר. רבי בא בשם רב חינה רבי חגי בשם רבי זעירא רבי יוסה בשם רבי אילא מודין חכמים לר"ש בכסא שרגליו משוקעות בטיט שמותר לטלטלו שאינו עושה חריץ חדש ודכוותה מותר להחזירו.

א"ר יוסה אוף אנן תנינן ניטלין בשבת כלאים 1:9 א"ר יוסה בי רבי בון דר"ש היא

א"ר יוסה מתניתא אמרה כן כל הכלים אינן נגררין חוץ מן העגלה מפני שהיא כובשת:

פרק ג

הלכה א משנה אין צדין דגים מן הביברין ואין נותנין לפניהם מזונות. אבל צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנין לפניהן מזונות. רשב"ג אומר לא כל הביברין שוין. זה הכלל: כל המחוסר צידה אסור ושאינו מחוסר צידה מותר:

גמרא אמר רבי חיננא מתני' דלא כרבי יודה. דתנינן תמן רבי יודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב. הא לגינה ולביברין פטור.

אי צבי בביבר ל"ח נילוד, למה שרי מתניתין לצוד ממנו?

מחלפה שיטתין דרבנן. דתנינן וחכמים אומרים צפור למגדל וצבי לגינה ולחצר ולביברין. חייב משום צידה ותנינן תמן =הכא אבל צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנין לפניהן מזונות. הא לגינה ולחצר לא. רק בביבר הוי חיה כנילוד!! כאן בחצר מקורה. כאן בחצר שאינה מקורה. והא תנינן גינה. אית לך מימר גינה מקורה.

אלא כאן בגדולה כאן בקטנה.

#ר' עולא אמר בעון קומי רבי אחא מה ניתני כל המחוסר צידה חייב ושאינו מחוסר צידה פטור. אמר לון ולא במנפל לתוכה אנן קיימין. ???במסכת שבת איירי כשרודף אחר הצבי ו"מנפלו" לתוך הביבר שייך למיתני...פטור, ושאינו...חייב אלא איירי בשכבר נילוד בביבר כל המחוסר צידה אסור ושאינו מחוסר צידה מותר. #

א"ר שמואל אחוי דרבי ברכיה כל שהוא מחוסר נשבים מחוסר צידה. ושאינו מחוסר נשבים מצודה אינו מחוסר צידה.

שוחטין מן הנגרין. מוכנין (שרועות אלא חריץ מים) אין שוחטין לא מן המכמרות ולא מן המצודות. רבי יוסי בר בון בשם רבי אמי מצדתא דשיתא. מצודה שנארג

שמואל, צד הוא בפיטום. רודף אחריו עד שנכנס החיה לתוך חבית גדולה, ונילוד! רב אמר סכרא דנהרא שרי. א"ר יודן

כההיא דטסים: stoppage made in the river

הלכה ב משנה **מצודות חיה ועופות ודגים שעשאן מערב י"ט לא יטול מהן בי"ט אלא א"כ ידוע שניצודו מבעוד יום. מעשה בעכו"ם א' שהביא דגים לר"ג ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו:**

גמרא מי מודיע? אם נתקלקלה המצודה דבר בריא שניצודו מבעוד יום. אבל אם לא נתקלקלה המצודה דבר בריא שלא ניצודו מבעוד יום. ואפילו נתקלקלה המצודה וחש לומר שמא לא ניצודו מבעוד יום? א"ר יוסי בי ר' בון בפורש בחורשין תדע לך שהוא כן דתנינן דגים. ודגים לא במקום שהן מצויין?! והכא במקום שחיה ועוף מצויין.

רבי זעירה בשם רב סברין מימר מותרין דקאמר ר"ג למחר. ר' חזקיה ר' עוזיאל בריה דר' חונייה דברת חוורן מותרין ממש. סברי' מימר ספיקן התירו. ר' חנינה ורבי יונתן תריהון אמרין ספק הכן אסור. ר"י אמר ספק הכן מותר

רבי חייה רבה ור"ש בר' חד אמר העכו"ם צריך הכן. וחורנה אמר אין העכו"ם צריך הכן. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דרב מיבעי מיתי קומיה ר' חייה רבה היה צריך לצא לר"ס והוא א"ל הן הויתה? איפה הייתה? והוא א"ל שיירתה הוות עברה והוינא אכל מינה תאינים, הוי דו אמר אין העכו"ם צריך הכן

חד תלמיד מן דרבי סימיי אזל לאנטרוס, אייתון ליה דורמסקנא ואכל. חד תלמיד מן דר' יהושע בן לוי אזל לתמן אייתו ליה דורמסקנא ולא אכל. אתא ואמר קומי רביה, אמר, דו נהג כשיטת רביה. דרבי סימיי אמר אין העכו"ם צריך הכן ר' אבהו בשם ר' יהושע בן לוי דמדמניות שבכרם lumps of dripping grapes הרי אלו אסורות. רב חונה בשם רב השיצים שבכפים stony dates on the branches הרי אלו מותרין:

הלכה ג משנה **בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא א"כ ידוע שהוא יכול לוכל ממנה כזית צלי מבעוד יום. ר' עקיבה אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה שחטה בשדה לא יביאנה במוט ובמוטה אבל מביאה בידו איברים איברים:**

גמרא רבי בא בשם רבנן דתמן שחטה ואכלו זאיבים בני מיעיה כשירה שחזקת בני מיעים לכושר. אין חוששין שמא במקום נקב ניקבו וחש לומר שמא ניקבו? חזקת בני מיעים כשירין

תני אבל מביאה הוא על גב עורה. כיצד הוא עושה? משייר ממנה אבר אחד ומביאו עמו:

הלכה ד משנה בכור שנפל לבור ר' יהודה אומר ירד המומחה ויראה אם יש בו מום, יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט.

ר"ש אומר כל שאין מומו ניכר מערב י"ט אין זה מן המוכן:

גמרא מחלפה שיטתיה דר' יודה. דתנינן תמן ר' יהודה אומר אם לא היתה נבילה מערב שבת אסורה לפי שאינה מן המוכן והכא הוא אמר הכין!! ר' יודה כדעתיה דר' יודה אמר אין המומחה תורה אי"נ "התרת מומחה" וכיון שנולד בו מום קודס יו"ט, כבר הותרה מבעוד" רבי חונה בשם רבי אבא דר' יודה היא דרבי יודה עבד ראיית בכור כראיית טריפה. כמה דאת אמר תמן רואין את הטריפה בי"ט, ודכוותה רואין את הבכור ביום טוב

רבי יודן בעי דמאי מדבריהם וראיית טריפה מדבריהן, כמה דאת אמר רואין את הטריפה ביום טוב, ודכוותה מפרישין את הדמאי ביום טוב!

ר' אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה כל שמומו ניכר מערב יום טוב ולא התירו מומחה אלא ביום טוב, אין זה מן המוכן. והא תני עגל בכור שנולד מן הטריפה אע"ג דלא היה מוכן אגב אמו בי"ט, מותר! אמר רב חסדא תיפתר שעבר המומחה וראהו.

אתא עובדא קומי ר' אימי וסבר מימר ר' יודה ור' שמעון הלכה כר' יודה. אייתי רב הושעיה מתניתא דבר קפרה מדרומא ותנא וחכמים אומרים כל שמומו ניכר מבערב יום טוב ולא התירו מומחה אלא ביום טוב אין זה מן המוכן, וקיבלה וחזר ביה

אותו ואת בנו שנפלו לבור ר' ליעזר אומר יעלה את הראשון על מנת לשחוט וישחוט, והשני עושין לו פרנסה במקומו שלא ימות. ר' יהושע אומר יעלה את הראשון ע"מ לשחוט ולא ישחוט ויערים ויעלה את השני אע"פ שלא חישב לשחוט אחד מהן מותר. ר' בון בר חייה בעי מחלפה שיטתיה דר' ליעזר תמן פסחים 3:3 הוא אמר מותר להערים והכא הוא אמר אסור להערים! תמן משום בל יראה ובל ימצא והכא מה אית לך?

מחלפה שיטתיה דרבי יושוע תמן הוא אמר אסור להערים והכא הוא אמר מותר להערים! א"ר אידי כאן שבות טלטול שלא לצורך וכאן חייב חטאת =מלאכה ביו"ט

א"ר יוסה בי רבי בון הכא כדי לחוס על ניכסיהן של ישראל. תמן מה אית לך? ר' יצחק ורבי יאישה חד כהדין וחד כהדין:

הלכה ה משנה בהמה שמתה לא יזיזנה ממקומה. מעשה ששאלו את ר"ט עליה ועל החלה שנטמאת. ונכנס לבית המדרש ושאל, אמרו לו: לא יזיזום ממקומן:

גמרא שמואל אמר טעו ה' זקנים שהורו לר"ט בלוד. אמר רב מתנה בבכור הוה עובדא. ע"כ לא יזיזנה דאסור לכלבים א"ר אבין מתניתא אמרה כן: עליה ועל החלה שניטמאת. מה זו קודש אף זו קודש

בעון קומי לוי מהו לראות את הטריפה בבית אפל? אמר לאפק לבר יוציאו חוצה! רבי אימי בעי, שמעון אין רואין את הנגעים בבית אפל, שמענן אין רואין את הטריפה בבית אפל?!

א"ר יוסה בי רבי בון לא מטעם הזה אמר לוי להוציא לחוץ אלא שמא תימצא טריפה ויהא אסור לטלטלה

אתייא דרב מתנה כשמואל, דקיימ"ל במוקצה כר"ש ודלוי כרב שאוסר טלטול טריפה ונבילה כר"י

[א"ר בא רב יהודה בשם שמואל הלכה כרבי יודה] עיין לעיל

הלכה ו משנה אין נמנין על הבהמה בתחילה בי"ט אבל נימנין עליה מערב י"ט, ושוחטין ומחלקין ביניהן

רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיץ וחכ"א אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר:

גמרא הא להוסיף על החבורה מוסיפים. היו חמשה, נעשין עשרה

תני לא יאמר אדם לחבירו הרי אני עמך בסלע הרי אני עמך בשקל אבל אומר הוא לו הרי אני עומד למחצה לשליש ולרביע.

רבי חייה רבה ור"ש בר' שקלו מנה כנגד מנה בבכור

בד"א? בחול, הא ביום טוב אסור. על שם אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר. רב אבון רב יהודה בשם שמואל אפילו לתלותו בכף מאזנים מפני העכברים אסור!

א"ר יוסה בי רבי בון: אלא בגין דתנינן רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיץ. וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר, הא תנייא קדמייא סבר מימר משגיחין, הא לתלותו בכף מאזנים מפני העכברים מותר

תני רשב"ג אומר אף מפיים הוא אדם את עצמו בליטרא לידע מה הגיע לו. אחר שכבר בא לידו, מותר לו לפייס א"ע" ולמדוד כהדא רבי מנא זבן חרובן דשמיטה,

[שאסור למכור במשקל פירות שביעית] אתא שאל לרבי חזקיה, א"ל: נהגין רבנן כהדא דר"ש בן גמליאל

תני הטבח לא יהא שוקל בידו ומניח, שידו כליטרא היא אבל חותך הוא בסכין ונותן לזה ולזה.

תני אין מרגילין בי"ט, לא בחול בבכור, ולא בפסולי המוקדשין.

א"ר אבון שלא יהא כעובד בו עבודה בחייו. א"ר יוסטא בר שונם גזרו עליהן שלא ירעו אותן עדרים עדרים. א"ר מנא כל עמא מודיי מינפוח- שרי. למיחבוט (כדיי להוציא את העור בנקל)-רבי חייה רבה ורבי שמעון ברבי חד אמר אסור וחורנה אמר מותר

א"ר יוסי בי רבי בון כל עמא מודיי למיחבוט אסור. למינפוח רבי חייה רבה ור"ש בר' חד אמר אסור וחורנה אמר מותר:

הלכה ז משנה אין משחיזין את הסכין אבל משיאה על גבי חבירתה

לא יאמר אדם לטבח מכור לי בדינר בשר אבל שוחט והן מחלקין ביניהן:

גמרא אין משחיזין את הסכין אבל משיאה על גבי חבירתה אמר רב חסדא דרבי יהודה היא. דמתיר מכשירין אמר רב יהודה בשם שמואל דברי הכל היא כדי להעביר שמינונית שעליה:

הלכה ח משנה אומר אדם לחנוני מלא לי כלי זה, אבל לא במידה. ר' יהודה אומר: אם היה כלי של מידה לא ימלאנו.

מעשה בשאול בן בטנית שהיה ממלא את מדותיו מעי"ט ונותנן ללקוחות בי"ט. אבא שאול אומר במועד עושה כן. וחכ"א אף בחול עושה כן מפני מיצוי המדות:

גמרא רב חונה אמר "או חסר או יתר" ר' לעזר אמר לזעירת בר חמא "מלי לי ההן מנא, ולמחר אנן מכילין אמדוד אותו ליה"

תני מעשה בי ר' לעזר בי ר' צדוק ואבא שאול בן בטנית שהיו חנוונים בירושלים והיו ממלין מידותיהן מעי"ט ונותנין אותן ללקוחות בי"ט. ר' חנינה בן עקביה אומר אף בחולו של מועד היו עושין כן נותן ללוקח, היין והמדה יחדיו (והלוקח מחזיר לו הכלי לאחר יו"ט) מפני מיצוי המידות.

אף הוא כנס שלש מאות חביות. וחבירו כינס שלש מאות חביות. מה שלא הניח להעביר (בחול) מאת מדותיו לכלי של לוקח אמרו להן חכמים לא הייתם צריכין לעשות כן אלא הואיל והחמרתם על עצמכם יעשה בהן

צורכי ציבור

פעם אחת חלה ונכנסו רבותינו לבקרו אמר לון אתון חמון הדא ימינא דהוות מכילה בקושטא! א"ר חנינה מאן דאמר דרחמנא וותרן יתוותרון בני מעוי אלא מאריך רוחיה וגבי דידיה אמר ר' אחא כתיב (תהלים נ) וסביביו נשערה מאד מדקדק עמהן כחוט שערה אמר רבי יוסה בי ר' בון לא מטעם הזה אלא (תהלים פט) ונורא על כל סביביו מוראו על הקרובים יותר מן הרחוקים:

הלכה ט משנה אומר אדם לחבירו תן לי ביצים ואגוזים במניין שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו:

גמרא תני: אומר הוא אדם לחבירו תן לי כלה measure של תבלין שכן בעל הבית דרכו להיות נותן כלה של תבלין בתוך תבשילו:

פרק ד

הלכה א משנה המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה, אבל מביא הוא על כתיפו לפניו.

המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחריו, אבל נוטלה בידו

מתחילין בערימת התבן, אבל לא בעצים שבמוקצה:

גמרא #אמר רבי חנין בר לוי מתניתא באילין קורפדייא דקיקתה long and narrow jars דמיטענן תרתיי תלת בגו ידא. יכול לשנות שמביאן אחת אחת כדלקמן.. היתה אחת גדולה- לפניו, כך היא דרכו! לאחריו, כך היא דרכו!

היך מה דאת אמר מביאה על גב עורה, לעיל בשוסט בשלס ודכוותה מביאה על גב קנקנה.

כמה דאת אמר מביאה איברים ודכוותה מביאה צלוחית צלוחית. #

ר' יודן בעי מהו להוציא תבן מרשות היחיד לר"ה? ולא מתניתא היא המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחריו!! מתניתא כמאן דאמר (שמות יב) לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל, מה צריכה ליה, כמאן דאמר אין נפשות בהמה בכלל, [ברם כמ"ד נפשות בהמה בכלל פשיטא ליה] מתניתא במוציא להסיק, מה צריכא ליה במוציא להאכיל.

ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא: מוקצה שיבש

אסור ליגע בו. ר' אמר לרבי שמעון בריה עלה והבא לנו גרוגרות מן העלייה. א"ל ואינו אסור משום מוקצה? א"ל ואדיין את לזו?! אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד!! לא גרוגרות מן העלייה א"ר שמואל בר סיסרטיי מפני שהן מסריחות בנתיים.

ר' זעירא בעא קומי ר' יסא לא מסתברא א ל א באילין פיצולייא ואפ"ה שרי [מניחים התמרים בסלים כדיי שיתבשלו] הוה עובדא א"ל אוף אנן סבר כן. אתא ר' יוסי בי ר' בון ר' יצחק בר ביסנא בשם ר' יוחנן באילין פיצולייא הוה עובדא, א"ל אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד!

ר' יעקב בר זבדי בשם ר' אבהו הדא דאת אמר לעניין שבת, אבל לעניין מעשרות כל הדברים יש להן מוקצה. אוכלין עראי כיון שלא נגמר' מלאכתן א"ר יוסה מתניתא אמרה כן: מעשרות 1:5 בגרוגרות משידוש, ובמגורה משיעגיל:

הלכה ב משנה אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה.

מביאין עצים מן השדה מן המכונס, מן הקרפף אפילו מן המפוזר.

אי זהו קרפף? כל שהוא סמוך לעיר דברי רבי יהודה. ר' יוסה אומר כל שנכנסין לו בפותחת, אפילו בתוך תחום שבת:

גמרא אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה. שמואל אמר בשלא נתכוון לעבותה אבל אם נתכוין לעבותה אסור. משום "סותר" כשלא היתנה אבל אם היתנה מותר.

רב נחמן בר יעקב בעי ויש אדם מתנה לסתור אוהלין?!

##ואומר בפני שמואל בטפול לה, והוה רב נחמן בר יעקב הוי בה. י"א: סמוך לה=טפול לה, ורנב"י מקשה איך שרי?!##

תני א"ר לעזר בר"ש לא נחלקו בית שמאי ובית הלל שמביאין עצים מן המכונסין שבשדה ומן המפוזרין שבקרפף. ועל מה נחלקו? על המפוזרין שבשדה שב"ש אוסרין וב"ה מתירין.

א"ר נתן מודין ב"ש לבית הלל שמביאין עצים מן המכונסין שבשדה ומן המכונסין שבקרפף, ועל מה נחלקו? על המפוזרין שבקרפף, שבית שמאי אוסרין וב"ה מתירין. ר' יוסה בשם רב ירמיה רבי חנינה מטי בה בשם רב הלכה כדברי מי שהוא מחמירר"ן ובלבד מן המפוזרים שבקרפף. שרי

מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתנינן תמן עירובין 2:5 ר'

יהודה אומר אפי' אין בה אלא בור ושיח ומערה מטלטלין בתוכה. והכא הוא אמר הכין!! דבעינן סמוך לעיר דווקא א"ר מנא כבית דירה עביד לה ר' יודה: כשיש בה בור ...

הלכה ג משנה אין מבקעין עצים מן הקורות, ולא מן הקורה שנשברה בי"ט.

אין מבקעין לא בקורדום לא במגל ולא במגירה, אלא בקופיץ.

בית שהוא מלא פירות וסתום, ונפחת, נוטל ממקום הפחת. ר' מאיר אומר: אף פוחת לכתחילה ונוטל:

גמרא אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה. הדא דאת אמר בקורה שנשברה בי"ט, אבל בקורה שנשברה מעי"ט מותר. בשאין בהן תואר כלי אבל אם יש עליה תואר כלי אפי' נשברה מערב י"ט אסור. דמבטלו עכשיו מכלי

תני: סוכות תאינים ובהן תאנים ומכבדות ובהן תמרים שהכניסן לאוכלין, אוכל מהן בי"ט. הכניסן לעצים להסקה אין אוכל מהן בי"ט. דלא הוכנו לכך

רב אמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי הדא דאת אמר בכלים שנשברו בי"ט אבל בכלים שנשברו מעי"ט מותר. בשאין עליהן תואר כלי אבל יש עליהן תואר כלי ואפילו שנשברו בי"ט מותר דהכתי "כלים" נינהו!

תני ר' חייה מסיקין באוכלין אבל לא בקליפיהן ולא בגלעיניהן. דהו"ל "נולד" רב הוה יתיב קומי ר' חייה רבה והוה אכיל והוה מתחמי זרק גו תפייה, וזרק קומי תפייה נראה כזורק בתוך התנור, אבל באמת זרק "לפני" התנור א"ל ר' חייה רבה הכא זרוק! לפני התנור (דאסור להסיק בגרעינין) א"ל מה בין הכא ומה בין הכא? א"ל בן פיחה! אחריהם!! בן גדולים! אתה חייב ללכת אחרי חכמי הדור!

אמר ר' חנינה אוכלה הוה זרק. כיון שיש עליו אוכל, שרי

א"ר אימי בבלייא, חולה הוה ובחול הוה עובדא וא"ל כנגד כן אסור בי"ט:

ולא בקורדום: דבית ר' ינאי אמרין מבקעין בקורדום תנא ר' הושעיה מבקעין בקורדום שמואל אמר הלכה כמי שהוא אומר מבקעין בקורדום תני רבי יוסי בן כיפר אמר משם רבי לעזר בן שמוע בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין:

ולא במגל: אית תניי תני מבקעין ואית תניי תני אין מבקעין אמר רב חסדא מאן דאמר מבקעין במגל של יד מאן דאמר אין מבקעין במגל של קציר

את תניי תני מפספסין בקלקלים אית תניי תני אין מפספסין אמר רב חסדא מאן דאמר מפספסין בבריא **you may part the tangles in a Nazarites hair** מאן דאמר אין מפספסין בתש

אית תניי תני מוללין עצי בשמים אית תניי תני אין מוללין מאן דאמר מוללין בלחים מאן דאמר אין מוללין ביבישין דקא מוליד ריחא

אית תניי תני ממתקין את החרדל בגחלת אית תניי תני אין ממתקין מ"ד ממתקין בשנתנו ע"ג הגחלת, ומ"ד אין ממתקין בשנתן את הגחלת עליו נמצא מכבה את הגחלת

אית תניי תני שפין את הכסף בקרטיקין **chalk** אית תניי תני אין שפין מ"ד שפין בשנתנו מעי"ט, ומ"ד אין שפין בשנתנו בי"ט.

ר' מאיר אומר אף הוא פוחת בתחילה ונוטל. רבי בא רב יהודה בשם שמואל ובלבד כנגד הפתח.

[והא תני מודין חכמים לר"מ בחותמות שבקרקע שמפקפקין ומפקיעין ומתירין וחותכין. בשבת, מפקפקין, אבל לא מפקיעין ולא מתירין ולא חותכים]

ובכלים בשבת מותר ואין צורך לומר בי"ט:

הלכה ד משנה אין פוחתין את הנר מפני שהוא עושה כלי

ואין עושין פחמין

ואין חותכין את הפתילה לשנים. רבי יהודה אומר חותכה באור לשתי נרות:

גמרא תני לפסים =קערות של חרס סתומות, עשאן מעי"ט לא יפתחם בי"ט מפני שהוא כמכשיר כלי בי"ט.

תמן תנינן עדיות 1 על לפסים ארוניות =סתומות שהן טהורות באהל המת וטמאות במשא הזב. רבי לעזר בי ר' צדוק אומר אף במשא הזב טהורות מפני שלא נגמרה מלאכתן אתיא דיחידאה דהכא כסתומה דתמן, ודיחידייא דתמן כסתומה דהכא.

רבי בא בשם רב יהודה בקעת סומכה לכותל בשביל שלא תכסכם. **rub off**

תני אין מכבין את הבקעת בשביל לחוס עליה אם בשביל שלא תעשן את הבית ואת הקדירה מותר. א"ר חנניה בשאין שם אויר אבל אם יש שם אויר=יכול להשליכו לחוץ משליכה לאויר ודייו

א"ר נסא ויאות?! מה שאתה מתיר כיבוי בקעת בשביל שלא תתעשן!!
כן אנן אמרין, הדא קלוריתה שרי מישיף ומכחול

מינה ביומא טבא?! א"ר מנא כאן לשימור, וכאן לרפואה רפואה אסור

ג' דברים נאמרו בפתילה להחמיר וג' להקל אלו שלשה שאמרו להחמיר אין עושין אותה בתחילה בי"ט, ואין חותכין אותה לשנים, ואין מפספסין אותה באור, אלו שלשה שאמרו להקל מועכין אותה, ושורין אותה בשמן, וחולקין אותה באור לשתי נרות

א"ר חיננא בצריך לשניהן. תני רבי יודה בר פזי דבר דלייא מביא שתי נרות ונותנה בשניהן וחולקה באור לשתי נרות

רבי יעקב בר אחא חיננא בר אידי בשם רב מוחטין את הפתילה בי"ט:

הלכה ה משנה אין שוברין את החרס, ואין חותכין את הנייר לצלות בו מליח.

אין גורפין תנור וכיריים אבל מכבשין press down

אין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדירה

אין סומכין את הקדירה בבקעת וכן הדלת

אין מנהיגין את הבהמה במקל בי"ט, וראב"ש מתיר:

גמרא הדא אמרה הדין סיקורה sausage אסור מיעבד ביומא טבא דהוא מקטע בגומיה

cut paper

ברתי' דרבי חייה רבה אתת מיפה גו תנור אשכחה כיפה אבנים שנפלו בגויה, אתת שאלת לאביה אים שרי לגרוף א"ל איזלין כבשין אמרה לינה יכלה! א"ל איזלין גרפין! ידעה הוות דשרי אף לגרוף היכי דא"א אלא דהוות בעי מישמע מן אבוה

רב אמר מצילין מן התנור לכירה אבל לא מכירה לתנור רב אבא בר חנה אמר מצילין מתנור לכירה ומכירה לתנור אבל לא מערבית לשחרית רבי אבון בשם רב מצילין מתנור לכירה ומכירה לתנור מערבית לשחרית אבל לא מיום טוב לחול

אין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדירה משום בונה תני לא יצא סומא במקלו ולא רועה בתרמילו ור"ש מתיר וכן הוה ר"ש אומר הואיל והוא מותר בדבר א' יהא מותר לכל הדברים:

הלכה ו משנה ר"א אומר נוטל אדם קיסם לחצות בו שיניו. ומגבב מן החצר ומדליק, שכל מה שבחצר מוכן

וחכמים אומרים מגבב משלפניו ל א מן החצר ומדליק:

גמרא מה ביניהן? לעשות ציבור ביניהן. על

דעתיה דר"א עושין ציבור pile על דעתהון דרבנן אין עושין ציבור:

ומאן דאמר אין מלבנין בשאינן בדוקים: שמא תפקע— וטורח שלא לצורך

הלכה ז משנה אין מוציאין את האור לא מן העצים ולא מן האבנים ולא מן המים

ואין מלבנין את הרעפים לצלות עליהן

ועוד א"ר אליעזר עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית שאינו חייב לעשר ואומר "מיכן אני אוכל למחר" וחכ"א עד שירשום ואומר "מיכן ועד כאן":

גמרא אין מלבנין את הרעפים לצלות עליהן. אית תניי תני מלבנין ואית תניי תני אין מלבנין אמר רב חסדא מאן דאמר מלבנין בבדוקים,

ועוד א"ר אליעזר עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מיכן אני אוכל למחר. מחלפה שיטתיה דרבי ליעזר דתנינן תמן בית שמאי אומר לא יטול אלא א"כ נענע מבעוד יום ור' ליעזר לאו שמותי הוא אלמא בעי מעשה! חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים:

וחכ"א עד שירשום ויאמר מיכן ועד כאן: מחלפה שיטתון דרבנן דתנינן תמן בית הלל אומרים עומד ואומר "זה וזה אני נוטל" והכא אינון הכין!! אי"ל עוד אינון אית להון חומר בדבר שיש בו רוח חיים?!

פרק ה

הלכה א משנה משילין פירות דרך ארובה בי"ט

ומכסין את הפירות בכלים מפני הדלף וכן כדי יין וכן כדי שמן

ונותנין כלי תחת הדלף בשבת:

גמרא מתניתא באותו הגג אבל בגג אחר אסור. בשאינו שוה אבל אם היה שוה מותר.

תני היה שם חלון חלון הוא מן הצד אין משחילין דרך חלון

רב ירמיה בשם רב פורשין מחצלת על גבי שיפוף

של לבנים בשבת. א"ר שמעון בי ר' ינאי לא שמעתי מאבא, אחותי אמרה לי משמו: ביצה שנולדה בי"ט סומכין לה כלי בשביל שלא תתגלגל אבל אין כופין עליה כלי. ושמואל אמר כופין עליה כלי. א"ר מנא ובלבד שלא יהא כלי נוגע בגופה של ביצה. תני ר' הושעיה נחיל של דבורים פורסין עליה סדין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. מה כרב כשמואל?

כאן מלמעלן וכאן מלמטן להסיס סדין מלמטה, אסור [חסר כאן..]

ר' ביסנא בשם ר' יוסה בן חנינה חפי לסוטות weaving boards אסור לטלטלן. מצדתא מלודה הוויין פריסין והוויין משרפין גו שמשא אתון שאלון לרב מהו מטלטלתון? אמר לון אסור ליגע בהון חשבין עליהון מתגנין תוחתי ראשיכון חסבו ליסון עליהס, ומותר ושרי לכון מטלטלתון

תני חבית של טבל שנתרועעה, מביא כלי אחר ונותנו תחתיה. לקבל היין נתמלא אסור לטלטלו. א"ר זעירה זאת אומרת שעושין תקנה למוקצה להצילו שלא כדרכו. אינו מטלטלו ממש, רק מסיס כלי תחתיו

והא תני על העבט של ענבים על המעטן של זיתים שמשכו שנמשכו וזבו מהן משקין אסורין משום "משקין שזבו" לא יטול מהן בי"ט ואין צורך לומר בשבת!! אמר רב חסדא אע"פ שזה טבל וזה טבל, זה יש לו מוקצה וזה אין לו מוקצה כ מוקצה דמשקין שזבו חמור ממוקצה דטבל

תני נר שכבה מצילין את שמנו. הדא אמרה שעושין תקנה למוקצה להצילו שלא כדרכו. א"ר יעקב בר אחא דר' שמעון היא דר"ש אמר כבה מותר לטלטלו.

אמר ר' שמואל בר רב יצחק לא אמר עבט של ענבים אלא לטלטלו, הא להציל מצילין!

תני נותנין כלי תחת הדלף בשבת נתמלא שופך ושונה ואינו חושש א"ר חנניה עשו אותו כנהרות ומעיינות שבאו מחוץ לתחום לתוך התחום. ותני כן נהרות ומעיינות שבאו מחוץ התחום לתחום ממלא מהן בשבת ואין צ"ל ביום טוב:

הלכה ב משנה כל שהוא משום שבות משום רשות משום מצוה
חייבין עליו ביום טוב

אלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין

אלו הן משום רשות לא דנין ולא מקדשין לא חולצין ולא מייבמין אלו הן משום מצוה לא

מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומה ומעשרות ביום טוב. כל אלו בי"ט אמרו ק"ו לשבת

אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד:

גמרא שבות שהיא רשות, ושבות שהיא מצוה. אי זו היא שבות שהיא רשות?
לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין

אי זו היא שבות שהיא מצוה? לא דנין ולא מקדשין ולא חולצין ולא מייבמין

תני אין עולין באילן בין לח בין יבש ניחא לח, יבש, כך אנו אומרין אסור לדוש על גבי זמורה בשבת?! אלא כר"מ דרבי מאיר אמר כלאים 7:2 גפן שיבשה אסורה ואינה מקדשת.

דברי הכל, אסרו אילן יבש מפני אילן לח.

רב חייה בר אשי אתא ופרי רץ קומי רב א"לביידא באי זה דרך באת? אתיתה? א"ל בההוא תמרתא עקימתא crooked palm א"ל מאן שרא לך? רבי בשם רב אסור לדוש ע"ג זמורה בשבת. היא שורשי אילן היא קולסי אכרוב. בגבוהין ג', אבל אם אינן גובהין ג' כארץ הם.

מפני מה אמרו אין עולין באילן, שמא ישכח ויאכל =יתלוש או שמא ירעיד ואסור ל ה ז י ז אילן? נישמעינה מן הדא: היה רוכב על גבי בהמה מע"ש אומר לו רד! היה ע"ג אילן מע"ש, אין אומרין לו רד. הדא אמרה שמא ירעיד

מפני מה אמרו היה רוכב ע"ג בהמה אומרים לו רד? חברייא אמרו שמא תינוק ימות הבהמה הבהמה אמר לון רבי יוסי הגע עצמך שהיה הוגן =גמל אחד גדול!

תנא ר' אחא בר פפא קומי ר' זעירה שנייא היא שהוא מצווה על שביתת בהמה כמוהו (שמות כג) למען ינוח שורך וחמורך כמוך

אית תניי תני נשענים בבהמה. אית תניי תני אין נשענים בבהמה. אמר רב חסדא מ"ד נשענין בבריא. מ"ד אין נשענין בתש.

ר' יוסה אומר: איתפלגון ר' בא בר ממל וחברייא. חד אמר: מ"ד נשענים בהוא דמיסתמיך ציבחר מעט מ"ד אין נשענין בכובש את כבדו. וחד אמר, מ"ד נשענין בבריא וכו' .ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן דא"ר יוסה: לא אמר רבי בא בר ממל כלום, כי לא חידש כלום על ר' חסדא הוי דו אמר נשענים בבריא ואין נשענים בתש:

ולא שטין על פני המים: רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו זאת אומרת שאסור להשיט דבר חפץ במים ולהוליכו מאצלו. ודכוותה אסור לאדם להשיט דבר ולהביאו אצלו. רבי אבא מרי ור' מתניה הוון יתיבון חמון לחד בר נש פצל מיא לכא ולכא "הרחיק" המים בידיו לכאן ולכאן ושתי. א"ר אבא מרי לר' מתניה, הדא היא דא"ר יעקב ר זבדי בשם רבי אבהו אסור לאדם להשיט דבר ולהוליכו מאצלו! א"ל הדא היא דתנינן שובר אדם את החבית לוכל ממנה גרוגרות!! ושרי

ולא מספקין: סיפוק שהוא מחמתו, כמה דאת אמר (במדבר כד) ויחר אף בלק אל בלעם ויספק את כפיו:

ולא מטפחין: טיפוח שהוא לרצונו

ר' יונה וחברייא חד אמר הכין שרי והכין אסור. וחורנה אמר בין הכין ובין הכין אסור. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דא"ר יונה אית הוה סבין ביומינן והוון מטפחין לאחורי ידיהון בשובתא, היו זקנים בימינו שהיו... הוי דו אמר הכין שרי והכין אסור.

רבי הוה מסב נשואין לר"ש בריה והוון מטפחין לאחורי ידיהון בשובתא. עבר ר"מ ושמע קלהון אמר רבותינו הותרה השבת?! שמע ר' קליה אמר מי הוא זה שבא לרדותינו בתוך ביתינו? ואית דאמרי הכין אמר מי הוא זה שבא לצנעינו לנדותינו בתוך ביתינו? שמע ר"מ קליה וערק ברח נפקין פריי בתרי' מפרי רצו אחריו אפרח רוחא פיקייליה סודר מעל קדליה דר"מ. אודיק ר' מן כוותא מן החלון וחמא קדליה דר"מ מן אחוריו אמר לא זכית אנא לאורייתא אלא בגין דחמי קדליה דר"מ מן אחוריו!

רבי יוחנן ורשב"ל תריהון אמרין אנן לא זכינן לאורייתא אלא בגין דחמינן אצבעתיה דרבי מן גולגיקין shoes which leave the toes uncovered (a roman style) דידיה:

ולא מרקדין: ר' ירמיה ר' זעירה בשם רב הונה קיפוץ עוקר שתי רגליו כאחת ריקוד עוקר אחת ומניח אחת

א"ר לעזר כל משמיעי קול אסורין בשבת. רבי שמואל בר רב יצחק סבר, מקושה דכנישתא חדתא. ר' ליל בי ר' אלם מקש על כסא. ר' אילא עני בסדרא התאחר בבית"מד סלק לביתא אשכחון דמיכין ישנים רבע ליה על סולמא רבץ על הסולם בגין דלא מקשה על תרעא בשובתא

ר' ירמיה הוה פשט לומד עם בריה דרבי אימי, אזל בעי מתערתא בקריצתא דשובתא רצה לעוררו בשחר שרי מיקש על תרעא, א"ל אבא, מאן שרא לך?

ר' אבא בר כהנא בעא קומי ר' יסא מהו מקשה על כריסא בשובתא? א"ל בחולא מאן שרא לך! אסור משום מקשה עצמו א"ר שמואל בר אבודמא נהגין רבנן בחולה מן הטיבור ולמעלן, בבגדיו מן הטיבור ולמטן:

ולא דנין: רבי חזקיה רבי אחא בשם ר' אבהו אסור לדון דיני ממונות בע"ש. והא מתני' פליגא לפיכך אין דנין לא בע"ש ולא בעי"ט דיני נפשות. הא דיני ממונות דנין! ותני ר' חייה כן דנין דיני ממונות בע"ש אבל לא דיני נפשות בע"ש. אמר כן להלכה "מדרבנן" וכאן לדבר תורה:

ולא מקדשין: רבי בא בר כהן אמר קומי ר' יוסה ר' אחא בשם ר' יעקב בר אידי אסור לארס אשה בע"ש. הדא דאת אמר שלא לעשות סעודת אירוסין הא לארס יארס. שמואל אמר אפילו בתשעה באב יארס שלא יקדמנו אחר! מחלפא שיטתיה דשמואל תמן הוא אמר (תהילים סח) מושיב יחידים ביתה (תהילים סב) במאזנים לעלות המה מהבל יחד והכא הוא אמר הכין!! הקב"ה מזווג, ואיך אפשר שיקדמנו אחר? שלא יקדמנו אחר בתפילה.

#אפילו כן, לא קיימה: אין זו תירוץ נכון...

ולא מקדישין: ר' יעקב בר אחא בשם רבי אימי איתפלגון ר' יוחנן ורשב"ל חד אמר מקדישין וחורנה אמר אין מקדישין. רבנן דקסרין מפרשין להון, ר' יוחנן אמר מקדישין בתחילה בי"ט, רשב"ל אמר אין מקדישין בתחילה בי"ט.

אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי טלאים אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי פסחים. מ"ד הולך לו אצל מוכרי טלאים כמ"ד מקדישין. מ"ד הולך לו אצל מוכרי פסחים כמ"ד אין מקדישין.

הדא אמרה שאינו יוצא לחולין וחוזר וקדש. כשאדם נותן "מעות קודש" למנות עצמו על פסח יש לומר שבאותו רגע יוצא לחולין קנת "בשר", וחוזר וקדוש ע"י מעותיו שנותן אין תימר יוצא לחולין חוזר וקדש יהא אסור משום מקדיש! ותנינן אין מקדישין!

רבי חנניה ורבי מנא חד אמר במקדיש למחר הא דתנן אין מקדישין, כשאין מקדיש לצורך היום וחורנה אמר במקדיש לבדק הבית

א"ר שמיי ואפילו כמ"ד מקדישין בעזרה משום שבות שהתירו במקדש: לכו"ע שרי להקדיש "בתוך" העזרה (שאין שבות במקד')

כל אלו בי"ט אמרו ק"ו לשבת: אילין אינין והא אית לך חורנין סקילה בשבת ואין סקילה בי"ט, כרת בשבת ואין כרת בי"ט, מכות בי"ט ואין מכות בשבת, אין תימר בדברים שיש בהן אוכל

נפש אתינן מיתני, והא תנינן משחילין פירות דרך ארובה בי"ט אבל לא בשבת, ועוד מן הדא שוחקין עצי בשמים למילה בי"ט אבל לא בשבת, א"ר יוסה והוא שמל ועוד מן הדא דתני מודין חכמים לר' מאיר בחותמות שבקרקע שמפקפקין ומתירין וחותכין. בשבת מפקפקין אבל לא מפקיעין ולא מתירין ולא חותכין. בכלים בשבת מותר אין צריך לומר בי"ט:

אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד. מה ביניהון ר' יודה דמתיר "מכשירי או"ן" רב חסדא אמר לחדד ראשו של שפוד ביניהון. ר' חנינה בריה דר' אבהו אמר להוציא אש מן העצים ביניהון. תנא ר' יהודה בר פזי דבר דלייא הוא הדבר מהו הוא הדבר לחדד ראשו של שפוד הוא הדבר. או להוציא אש מן האבנים הוא הדבר. לית לך אלא כהדא רק זה מותר אין משחיזין את הסכין אבל משיאה על גבי חבירתה אמר רב חסדא דרבי יודה היא. דאמר רב יהודה בשם שמואל דברי הכל היא כדי להעביר שמנונית שעליה.

מהו להדליק נר של אבטלה? חזקיה אמר אסור מתניתא פליגא על חזקיה (שמות לה) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת בשבת אין את מבעיר אבל מבעיר את בי"ט. אין תימר בדברים שיש בהם אוכל נפש אנן קיימין והכתיב (שמות יב) אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם אלא כינן קיימין בנר של אבטלה!

אמר ר' אבונה ותניי תמן 1:5 בית שמאי אוסרין וב"ה מתירין ר' נחום אחוי דרב אילא בעא קומי ר' יוחנן א"ל לא תאסור ולא תישרי:

הלכה ג משנה הבהמה והכלים כרגלי הבעלים המוסר בהמתו לבנו או לרועה הרי היא כרגליו כלים המיוחדין לאחד מן האחים שבבית הרי הן כרגליו ושאין מיוחדין הרי אלו כמקום שהולכין:

גמרא מתני' בשמסרה לו בי"ט אבל אם מסרה לו מעי"ט כרגלי הרועה. בשיש שם רועה אחר אבל אם אין שם רועה אחר כרגלי הבקר. bakar

ותני כן המוסר בהמתו לבקר אע"פ שלא הודיע לבקר הרי זו כרגלי הבקר:

הלכה ד משנה השואל כלים מחברו מעי"ט כרגלי השואל. בי"ט, כרגלי המשאיל.

האשה ששאלה מחבירתה תבלין ומים ומלח לעיסתה, הרי אלו כרגלי שתיהן. ר' יהודה פוטר במים מפני שאין בו ממש:

גמרא א"ר בא תחומין עשו אותן כמידת הדין כדיני ממונות תדע לך שכן תמן אמרין בשם רב חסדא ולא ידעין אין מן שמועה ואין מן מתני', ואפי' עצים! וסברנן מימר עצים אין בהן ממש:

ר' יודה פוטר במים מפני שאין בהן ממש: תני מפני שהן נבלעין בעיסה. מה נפק מביניהון? מי"ס בתוך תבשיל מאן דאמר מפני שאין בהן ממש הרי אין בהן ממש. מאן דאמר מפני שהן נבלעין בעיסה הרי אינן נבלעין בתבשיל:

הלכה ה משנה הגחלת כרגלי הבעלים, והשלהבת מיטלטלת בכל מקום.

הגחלת של הקדש אין מועלין בה, והשלהבת לא נהנין ולא מועלין:

גמרא חמשה דברים נאמרו בגחלת וחמשה בשלהבת. גחלת של הקדש מועלין בה והשלהבת לא נהנין ולא מועלין. גחלת של עכו"ם אסורה והשלהבת מותרת. המודר הנייה מחבירו אסור בגחלתו ומותר בשלהבתו. המוציא את הגחלת לר"ה חייב והשלהבת פטור. ומברכין על השלהבת במוצ"ש ואין מברכין על הגחלת. רב חייה בר אשי בשם רב אם היו הגחלים לוחשות מברכין ר' יוחנן דקציון בשם ר' נחום בי ר' סימאי ובלבד

בנקטפת: =קופלת

הלכה ו משנה בור של יחיד כרגלי יחיד. ושל אנשי העיר כרגלי אנשי אותה העיר. ושל עולי בבל כרגלי הממלא:

גמרא באר שבין ב' תחומין ר' יוחנן אמר עושין לה מחיצה של ברזל. ר' יוסי בן חנינה אמר אפי' מחיצה של קנים ובלבד שלא יהו המים נמשכין לכאן ולכאן. א"ר יודן החמירו בדבריהן "יותר" מדברי תורה דלא מהני ביטול א"ר חנינה ולא מין במינו הוא?! ואף בד"ת מנכ"מ ל"ב!! אלא החמירו בדבריהן "כדברי תורה"

הדא אמרה ושל עולי בבל וכו' המוצא כלי בדרך, הרי זו כרגלי המוצא:

הלכה ז משנה מי שהיו פירותיו בעיר אחרת, ועירבו בני אותה העיר לבוא אצלו, לא יביאו לו מפירותיו. ואם עירב הוא, הרי פירותיו כמוהו:

גמרא רב ושמואל. חד אמר כרגלי המפקיד, וחורנה אמר כרגלי מי שהיו מופקדין אצלו הן. מתני' פליגא על מ"ד כרגלי מי שהן מופקדין אצלו הן. דתנינן: מי שהיו פירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אותה העיר לבוא אצלו לא

יביאו לו מפירותיו. אין תימר כרגלי מי שהיו מופקדין אצלו הם, יביאו לו מפירותיו!! א"ר יודן תיפתר שהיה מפתח ביד הבעלים, או שמסרו להן רשותן מבע"י. =ייחוד קרן זוית.

וידא אמר דא: מי שזימן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אלא א"כ זיכה להן אחר במנותיהם מעי"ט!! מכיון שזיכה להן אחר במנותיהן, לא כרגלי מי שהיו מופקדין אצלו הן: ומתרץ כיון שעשה "מעשה" וזיכה לו ע"י אחר, וודאי כרגליו הוי

הלכה ח משנה **מי שזימן אצלו אורחין אלא יוליכו בידם מנות אא"כ זיכה להן א' במנותיהן מעי"ט**

אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות. אלו הן הבייתות: הלנות בעיר. מדבריות: הלנות באפר:

גמרא אלו הן המדבריות אלו שהן יוצאות בפסח ונכנסות ברביעה. אלו הן בייתות הלנות בעיר. ר' אומר אלו ואלו נכנסו לתחום משחשיכה אפי' נכנסו אחר חשיכה מותרין לשחוט, אלו הן מדבריות הגדילות באפר.

א"ר זעירה הדא אמרה כלי שבא מחוץ התחום לתחום משחשיכה מותר לטלטלו. ר"ש בר כרסנא בשם ר' אחא ובלבד בד' אמות. כהדא גמלייל זוגא אוקריה =כידו חד סרקיי ישמעאלי כמהין **mushrooms**, אתא שאל לר' מנא, א"ל קבלין בגו מגיריין דידך קבלהו בתוך דירתך ואוכלין בד' אמות:

פרק א

הלכה א משנה מאימתי מזכירין גבורות גשמים? ר' אליעזר אומר מי"ט הראשון של חג. ורבי יהושע אומר מי"ט האחרון. א"ר יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג למה הוא מזכיר? אמר לו רבי אליעזר אף הוא אינו אומר אלא משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו! אמר לו אם כן לעולם יהא מזכיר!!

גמרא טעמיה דר' אליעזר ע"י שארבעת מינין הללו גדילים על המים, לפיכן הן באין פרקליטין advocate למים. ד"א בשעה שהעבד משמש את רבו, הוא תובע פרסו ממנו. אמר לו ר' יהושע והלא משעה שהעבד משמש את רבו כל צורכו ורוח רבו נוחה הימינו הוא תובע פרנסתו ממנו!! בסוף החג כשגמר המלווה ד"א אין העבד תובע פרסו אלא סמוך לפרסו.

תני ר' ליעזר אומר משעת נטילת לולב, ר' יהושע אומר משעת הניחו. על דעתיה דהדין בתרייא, היא דעתיה דר' ליעזר קדמייתא היא דעתיה אחרייתא, מחלפא שיטתי' דר' יהושע תמן הוא אמר מי"ט האחרון, והכא הוא אמר משעת הניחו!! ="הושענא רבא"

א"ר מנא שכל היום כשר ללולב. ויזכיר מבערב! ערבית של "שמיני עצרת" דהוי "משעת הניחו" לית כל עמא תמן. אין הכל בקיאין בערבית ויזכיר בשחרית? אף הוא סבור שמא הזכירו מבערב, והוא הוי מדכר, מכיון דהוא חמי לון דלא מדכרין בקדמיתא, ומדכרין באחריתא אף הוא יודע שלא הזכירו מבערב.

א"ר ר' חייה בר מרייא הכין הוה ר' יונה אביך הוי =מקשה בה.

ר' חגיי בשם ר' פדת אסור ליחיד להזכיר עד שיזכיר שליח ציבור. ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי בשליח ציבור הדבר תלוי. אבל מ ו ת ר להזכיר קודם

א"ר מנא קומי ר' חגי מה ופליג? א"ל לא. דא דאת אמר בשליח ציבור הדבר תלוי, יחיד אם ר צ ה להזכיר מזכיר- בטל. ודא דאת אמר אסור ליחיד להזכיר עד שיזכיר שליח ציבור- בגשם.

קמון לצלותא בתפילת "לחם" קודם חזרת הש"ץ כמי שהזכיר שליח ציבור.

כשם שתחיית המתים חיים לעולם כך ירידת גשמים חיים לעולם. ר' חייה בר בא שמע לן מן הדא (הושע ו) יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו ונדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מצאו ויבא כגשם לנו.

כתיב (מלכים א יז) ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי. ר' ברכיה אמר רבי יוסה ורבנין חד אמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו. וחורנה אמר על המטר נשמע לו, ועל הטל לא נשמע לו. מאן דאמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו, מן הדין קרייא (מלכים א יח) לך הראה אל אחאב ואתנה מטר על פני האדמה. אבל טל לא נעצר מעולם מאן דאמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו, איכן הותר נדרו של טל? א"ר תנחום אדרעיא סברין מימר נדר שהותר מכללו הותר כולו. אית דבעי מימר בבנה של צרפית (מלכים א יז) ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי הגם אל האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה?! א"ר יהודה בר פזי משל לאחד שגנב נרתיקו של רופא, עם כשהוא יוצא נפצע בנו, חזר אצלו ואמר לו אדוני הרופא רפא את בני! אמר לו לך והחזר את הנרתיק שכל מיני רפואות נתונין בו ואני מרפא את בנך!! כך אמר לו הקדוש ברוך הוא לאליהו לך והתר נדרו של טל שאין המתים חיים אלא בטללים ואני מחיה בנה של צרפית!!

ומניין שאין המתים חיים אלא בטללים? שנאמר (ישעיהו כו) יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורת טלך וארץ רפאים תפיל. מהו וארץ רפאים תפיל? א"ר תנחום אדרעייא, וארעא תפקידה תפלט. =הארץ יפליט "פקדונה"

ר' יעקב דכפר חנן בשם רשב"ל בשעה שעשה אברהם זקינם את רצוני נשבעתי לו שאיני מזיז טל מבניו לעולם. מה טעמא? (תהלים קי) נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם וכתיב תמן (שם) לך טל ילדתך. א"ר יודה בר פזי בדייתיקי a "will" נתתיו לאביהם (בראשית כ) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו'. א"ר שמואל בר נחמן בשעה שישראל באין לידי עבירות מעשים רעים הגשמים נעצרין והן מביאין להן זקן אחד כגון ר' יוסי הגלילי והוא מפגיע בעדם ומיד הגשמים יורדין אבל הטל אינו יורד בשביל בריה מה טעמא (מיכה ה) אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם.

רבי זעירה בשם ר' חנינה היה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו. בטל, כגון דימות החמה והזכיר של גשם מחזירין אותו. והא תני בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר, אם ר צ ה להזכיר מזכיר!! לא דמי ההוא דמיקל =מקלל (כשמזכיר גשם בקיץ) להיא דלא מצלי ולא מיקל.

בגשם, והזכיר של טל אין מחזירין אותו. והא

תני אם לא שאל בברכת השנים, או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו!! בהוא דלא אדכר לא טל ולא מטר.

ר׳ זעירה בשם רב חונה לא שאל בברכת השנים אומרה בשומע תפילה. ודכוותה אם לא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים, אומרה בשומע תפילה. מה אם שאלה שהיא מדוחק, anxiety אומרה בשומע תפילה. אזכרה שהוא מריוח, לא כל שכן!!

והא תני לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו. אמר רבי אבמרי אחוי דר׳ יוסי בשלא אמרה בשומע תפלה.

איכן הוא חוזר? ייבא כיי דאמר רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן בראש חדש אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה, ואם לאו חוזר לעבודה. וכא אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה, ואם לאו חוזר לשומע תפלה.

בנינוה צרכון למיעבד תענית עצירת גשמים בתר פסחא. אתון ושאלון לרבי אמר לון ר׳ לכו ועשו, ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה. היכן הוא אומרה? ר׳ ירמיה סבר מימר אומרה בשומע תפילה, א״ל רבי יוסי לא אמר רבי זעירה בשם רב חונה לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים אומרה בשומע תפלה. ואמר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפלה!! וא״כ אם תאמרנו בשומע תפילה, הו״ל ״משנה מטבע״!! על דעתיה דר׳ יוסי היכן הוא אומרה? בשש שהוא מוסיף. עד כדון ציבור שיש לו שש, יחיד שאין לו שש? אמר רבי חיננא לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה יחיד תובע צרכיו בשומע תפלה, ואלו צרכיו הם!

תני נתפלל ואינו יודע מה הזכיר. א״ר יוחנן כל ל׳ יום חזקה מה שהוא למוד הזכיר, מיכן והילך מה שצורך יזכיר.

ר׳ בא בשם ר׳ חונה ב׳ ימים טובים של גליות מזכיר במוסף ואינו מזכיר מנחה וערבית ובשחרית, ומזכיר במוסף של יום ב.

חנניה בן אחי ר׳ יהושע אומר: בגולה לא נהגו כן אלא עד ששים יום בתקופה. מתחילין שמואל אמר הלכה כחנניה בן אחי ר׳ יהושע ותני כן בד״א בארץ ישראל אבל בחוצה לארץ הכל לפי הזמן הכל לפי המאורע.

הדא דתאמר בגשם, אבל בטל אם רצה להזכיר כל ימות השנה מזכיר.

א"ר יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג למה הוא מזכיר? אמר לו רבי אליעזר אף הוא אינו אומר אלא משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו. בעונתן הן חביבין כתחיית המתים! א"ר יוסה ותמיה אנא היך רבנן מדמיי ירידת גשמים לתחיית המתים ולא דמייא, בעי בר נשא ייחון מיתייא כל אימת, אדם רוצה שיחיו מתים כל עת... לא בעי בר נשא ייחות מטרא כל אימת!! אמרו לו א"כ לעולם יהא מזכיר.

???לא הבנתי הקשר כנראה חסר.. מחלפה שיטתיה דר' ליעזר מחלפה שיטתיה דר' יהושע דאיתפלגון: רבי ליעזר אומר אם אין ישראל עושין תשובה אין נגאלין לעולם שנאמר (ישעיהו ל) בשובה ונחת תושעון. אמר לו רבי יהושע וכי אם יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה אינן נגאלין לעולם?! אמר לו ר"א הקב"ה מעמיד עליהן מלך קשה כהמן ומיד הן עושין תשובה והן נגאלין. מ"ט? (ירמיהו ל) ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע. אמר לו רבי יהושע והא כתיב (ישעיהו נה) חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. מה עבד לה ר' ליעזר? "צדיקים" כמה דאת אמר (משלי ז) צרור הכסף לקח בידו וגו' אמר לו ר' יהושע והא כתיב (ישעיהו ס) אני ה' בעתה אחישנה. מה עבד לה ר' ליעזר? תשובה כמה דאת אמר (דברים י) ו"עתה" ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'. רבי אחא בשם ר"י בן לוי אם זכיתם אחישנה, ואם לאו בעתה. כיון שאמר לו ר' יהושע (דניאל יב) וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם כי למועד מועדים וחצי וככלות נפץ יד עם קדש תכלינה כל אלה, איסתלק ר' ליעזר. ??לר"א אין "עונה" לר"י יש "עונה"??

[ילקוט שמעוני תורה פרשת ואתחנן רמז תתכז]

אמר רבי אליעזר כשנגאלו ממצרים מתוך חמשה דברים נגאלו, מתוך צרה ויאנחו בני ישראל וגו', מתוך תשובה ותעל שועתם, מתוך זכות אבות ויזכור אלהים, מתוך רחמים וירא אלהים את בני ישראל, מתוך הקץ וידע אלהים, אף לעתיד לבא אין נגאלים אלא מתוך חמשה דברים הללו, מתוך צרה בצר לך, מתוך תשובה ושבת עד ה' אלהיך, מתוך רחמים כי אל רחום ה' אלהיך, מתוך זכות אבות ולא ישכח את ברית אבותיך, באחרית הימים הרי מתוך הקץ,

ודוד מפרש אותם: וירא בצר להם הרי מתוך צרה, בשמעו את רנתם הרי מתוך תשובה, ויזכור להם בריתו הרי מתוך זכות אבות, ויתן אותם לרחמים הרי מתוך רחמים, וקבצנו (והצילנו) מן הגוים הרי מתוך הקץ

עד כאן

חד בר נש הוה איחטא בלישניה אתא לגבי רבי יוחנן גבי ר' חנינה א"ל איזיל תהי בך ולעי באורייתא דכתיב (משלי טו) מרפא לשון עץ חיים. אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו בספרו של רבי מאיר מצאו כתוב (ישעיהו כא) משא דומה "משא רומי" אלי קרא משעיר. אמר רבי יוחנן אלי קורא אני קורא אלי!(לשון קינה), מפני צרת רומי מפני שעיר. אמר ר' שמעון בן לקיש אלי בציר"ה וחיריק מאיכן נזדווג לי משעיר!! הקב"ה !!joined us in Rome אמר רבי יהושע בן לוי אם יאמר לך אדם איכן הוא אלהיך? אמור לו בכרך הגדול שבאדום. מה טעמא? אלי קורא משעיר.

תני ר' שמעון בן יוחי בכל מקום שגלו ישראל גלת השכינה עמהן גלו למצרים וגלת השכינה עמהן מה טעמא (שמואל א ב) הנגלה נגליתי אל בית אביך בהיותם במצרים לבית פרעה גלו לבבל וגלת שכינה עמהן מה טעמא (ישעיהו מג) למענכם שלחתי בבלה. גלו למדי וגלת השכינה עמהן מה טעמא (ישעיהו מט) ושמתי כסאי בעילם ואין עילם אלא מדי כמה דאת אמר (דניאל ח) ואני בשושן הבירה אשר בעילם המדינה. גלו ליון וגלת השכינה עמהן מה טעמא (זכריה ט) ועוררתי בניך ציון על בניך יון. גלו לרומי וגלת השכינה עמהן מה טעמא (ישעיהו כא) אלי קורא משעיר שומר מה מלילה אמרו ישראל לישעיה רבינו ישעיה מה יוצא לנו מתוך הלילה הזה אמר להן המתינו לי עד שנשאל, כיון ששאל חזר אצלן אמרו לו שומר מה מליל מה מילל שומר העולמים? אמר להן (שם) אמר שומר אתא בקר וגם לילה, אמרו לו וגם לילה? אמר להן לא כשאתם סבורים אלא בוקר לצדיקים ולילה לרשעים בוקר לישראל ולילה לעכו"ם. אמרין ליה אימת? אמר לון אימת דאתון בעיי הוא בעי! אם תבעיון בעיו אמרו לו מי מעכב. אמר להן תשובה שובו אתיו.

ר' אחא בשם ר' תנחום בי ר' חייה אילו ישראל עושין תשובה יום א' מיד היה בן דוד בא מ"ט (תהלים צה) היום אם בקולו תשמעו! א"ר לוי אילו היו ישראל משמרין שבת אחת כתיקנה מיד היה בן דוד בא מאי טעמא (שמות טז) ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' וגו' חד יום. ואומר (ישעיהו ל) בשובה ונחת תושעון בשובה ונייח תתפרקון:

הלכה ב משנה אין שואלין את הגשמים אלא סמוך לגשמים

רבי יהודה אומר: העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג, האחרון מזכיר, והראשון אינו מזכיר. ביום טוב הראשון של פסח, הראשון מזכיר, והאחרון אינו מזכיר.

עד אימתי שואלין? ר' יהודה אומר עד שיעבור הפסח.

ר"מ אומר עד שיצא ניסן שנאמר (יואל ב) ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון:

גמרא א"ר יוחנן הלכה כרבי יודה שאמר משום ר' יהודה בן בתירה. ר' אבון בשם ר' יוחנן טעמא דר' יודה כדי שיצאו המועדות בטל, מפני שהטל סימן יפה לעולם.

מחלפה שיטתיה דר' יודה תמן הוא אמר העובר לפני התיבה ביו"ט האחרון של חג האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר והכא הוא אמר הכין. סוֹאלין על סיעבור הפסח! חדא בשם גרמיה וחדא בשם רבי יודה בן בתירה. מן מה דאמר ר' יוחנן הלכה כר' יודה שאמר משם ר' יודה בן בתירה. ואמר רבי אבון בשם רבי יוחנן טעמא דר' יודה כדי שיצאו המועדות בטל מפני שהטל סימן יפה לעולם. הא הדא אמרה קדמייתא בשם ר' יודה ב"ב. ותינייתא בשם גרמיה.

בעון קומוי או נימר כאן להזכיר כאן סיפח לשאלה? אמר לון הלכה מקום שמזכירין שואלין. אמר רבי יוסה לרבי חנייה אחוי דרב הושעיה, נהיר את זכור אתה כד הוינן קיימין קומי חנותיה דרב הושעיה חביבך, עבר רבי זעירה ושאלינן ליה ואמר עוד אנא היא צריכה לי, עבר ר' יסא ושאלינן לי' ואמר עוד אנא היא צריכא לי, ובסופה אתמציית ליה, ואמר, לא שנייא, הלכה, מקום שמזכירין שואלין.

ר' חייה בר בא אתא מן צור ואמר מן שמיה דר' יוחנן הלכה מקום שמזכירין שואלין. ר' אחא דרש בבית מדרשא ר' ירמיה דרש בכנישתא דבולי הלכה מקום שמזכירין שואלין

והא תנינן בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים א"ר תנחום בר חייה בשעת המקדש שאני.

תני א"ר יודה לפי שבעולם הזה התבואה עושה לששה חדשים והאילן עושה לי"ב חדש. אבל לעתיד לבא התבואה עושה לחדש אחד והאילן עושה לשני חדשים. מה טעמא? (יחזקאל מז) לחדשיו יבכר.

ר' יוסי אומר לפי שבעולם הזה התבואה עושה לששה חדשים והאילן עושה לשנים עשר חדש אבל לעתיד לבא התבואה עושה לט"ו יום והאילן עושה לחדש אחד. שכן מצאנו שעשת התבואה בימי יואל לחמשה עשר יום וקרב העומר ממנה מה טעמא (יואל ב) ובני ציון גילו ושמחו בה' אלהיכם כי נתן לכם את המורה לצדקה ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון. מה מקיים ר' יוסה טעמא דר' יודה לחדשיו יבכר! דמשמע שני חדשים. בכל חדש וחדש יהא מבכר:

הלכה ג משנה בג' במרחשון שואלין את הגשמים. ר"ג אומר בז' בו.

חמשה עשר יום אחר החג כדי שיגיע האחרון שבישראל לנהר פרת:

גמרא מתניתא דר' מאיר דתני אי זהו זמנה של רביעה ר' מאיר אומר הבכירה בשלשה והבינונית בשבעה והאפילה בשבעה עשר

ר' יהודה אומר הבכירה בשבעה והבינונית בשבעה עשר והאפילה בעשרים ושלשה.

ר' יוסה אומר הבכירה בי"ז והבינונית בעשרים ושלשה והאפילה בשלשים יום שכן מצאנו שאין היחידים מתחילין להתענות אלא בראש חדש כסליו.

א"ר אבמרי אחוי דר' יוסי הכל מודים בשבעה עשר שהוא זמן גשמים שהיא זמן כימה לשקע, בתחילת היום כימה שוקעת שבו ירד מבול לעולם מה טעמא (בראשית ז) ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה. ר' אבא בר זמינא ר' לעזר בשם ר' הושעיה הלכה כמי שהוא אומר בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים. ולמה לא אמר כר"מ? אית תניי תני ומחליף.

וכמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך? ר' חייה בשם ר' יוחנן בתחילה כדי רביעה, ובסוף כדי שידוחו פני הקרמיד the surface of the roof-tiles

appears washed

ר' יניי בי ר' ישמעאל בשם רשב"ל בתחילה רביעה ראשונה כדי רביעה ובסוף כדי שתשרת dissolve המגופה. ויש מגופה נשרית? אלא רואין אותה כאילו היא שרויה.

רבי יוסה בשם רב יהודה רבי יונה רב יהודה בשם שמואל בתחילה כדי רביעה ולבסוף אפילו כל שהוא.

ר' יוסה בשם ר' זעירה להפסק תענית נאמרה.

שיעורים אלו

##רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא בר איכומה הוון יתיבון, אמר רבי נחום לרב אדא בר איכומא: לא מסתברא אלא ש לברכה נאמרה. [אבל להפסק תענית אפי' כל שהוא] א"ל אין. אמר ר' חזקיה לר' אדא: לא מסתברא אלא ש להפסק תענית נאמרה. א"ל אין. אמר ליה (חזקיה לרב אדא) ולמה אמרת ליה הכין והכין?...... אמר ליה רב אדא לחזקיה דאיהו =ר' נחום נהיג בשיטת רביה.

אמר ר' מנא לר' חזקיה, מנו רביה? א"ל, זעירא! א"ל (רב מנא לר' חזקיה) אף אנן אמרין: ר' יוסה בשם ר' זעירה: להפסק תענית נאמרת!! ##

רב יהודה בר יחזקאל אמר: הכין הוה יחזקאל

אבא מברך על ירידת גשמים: יתגדל יתקדש יתברך יתרומם שמך מלכנו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת ממניען אין נוגעות זב"ז זו מזו שנאמר (איוב לו) כי יגרע נטפי מים יזקו מטר לאדו. כמה דאת אמר (ויקרא כ) ונגרע מערכך. א"ר יודן אבוי דר' מתנה ולא עוד אלא שהוא מורידן במדה שנאמר (איוב כח) ומים תכן במדה.

ר' יוסה בר יעקב סלק מבקרה לר' יודן מיגדליא עד דהוא תמן נחת מיטרא קליל מעט שמע אמר: אלף אלפים אנו חייבין להודות לשמך מלכנו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת גומל טובה לחייבים א"ל הדא מנן לך? א"ל הכין היה ר' סימון ר' מברך על ירידת גשמים.

וכמה גשמים ירדו ויהא בהם כדי רביעה? מלא כלי מחזיק שלש טפחים דברי ר"מ. ר' יהודה אומר בתחילה טפח ובשנייה טפחיים ובשלישית ג' טפחים. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר אין לך טפח שהוא יורד מלמעלן שאין הארץ מעלה טפחיים כנגדו ומה טעם (תהילים מב) תהום אל תהום קורא לקול צנוריך.

אמר רבי לוי המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות. מה טעמא? (ישעיהו מה) תפתח הארץ ויפרו ישע תפתח ארץ כנקיבה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר, ויפרו ישע זו פריה ורביה. וצדקה תצמיח זו ירידת גשמים. אני ה' בראתיו לכך בראתיו לתיקונו ולישובו של עולם.

רבי אחא ותני לה בשם רבן שמעון בן גמליאל ולמה נקרא שמה רביעה? שהיא רובעת את הארץ. רבי חנינה בריקה בשם רב יהודה שורשי חיטה בוקעין בארץ חמשים אמה שרשי תאינה רכין בוקעין בצור. א"כ מה יעשו שרשי חרוב ושרשי שקמה!!

אמר רבי חנינה אחת לשלשים יום התהום עולה ומשקה אותה. מ"ט? (ישעיהו כז) אני ה' נוצרה לרגעים אשקנה. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר מלמד שאין הארץ שותה אלא לפי חיסומה. **only as far as its upper crust goes**

תני אם היתה השנה חסירה =עדיין חסירין ימים לחשון של תקופה נותנין לה חסרונה ממתינין ואים לאוו =כבר הגיע חשון של תקופה מוקדם הולכין אחר סידרה. דברי ר' שמעון בן גמליאל. רבי אומר לעולם הולכין אחר סידרה. אם היתה השנה מעוברת הולכין אחר עיבורה כ אדר שני יש לה דין כאילו כבר הגיע ניסן [שבט=אדר ראשון וכו']

מחלפא שיטתיה דר' תמן הוא אמר אחר סידרה, וכא הוא אמר אחר עיבורה! ר"ז ר' יסא רבי שמואל בר רב יצחק ומטי בה בשם ר' יוחנן לבסוף

נצרכה = אם לא ירד כל אדר שני, אסור להתענות עוד!

הלכה ד משנה הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים התחילו היחידים מתענין. אוכלין ושותין משחשיכה, ומותרין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה:

גמרא אלו הם היחידים: אלו שהן מתמנין פרנסין על הציבור. מכיון שהוא מתמנה פרנס על הציבור הוא מתפלל ונענה?! אלא מכיון שהיא מתמנה פרנס על הציבור ונמצא "נאמן" כדיי הוא מצלייא ומתענייא.

חד בר נש הוה מפיק מעשרוי כתיקנן א"ל ר' מנא קום אמור (דברים כו) בערתי הקדש מן הבית ...השקיפה...

חד בר נש אתא גבי חד מן קריבוי דר' ינייי א"ל ר' זכה עמי! תן לי צדקה א"ל ולא הוה לאביך פריטין? א"ל לא! א"ל גבי אינון ומפקדין! הרי הם מופקדין אצלי! א"ל שמעית עליהון דאינון סרקין unlawfully acquired א"ל כדיי את מצלייא ומתענייא!

איתחמי לרבנן פלן חמרא, יצלי ומיטרא נחת. שלחין רבנן ואייתוניה אמרון ליה מה אומנך? אמר לון חמר אנא. אמרין ליה ומה טיבו עבדת? אמר לון חד זמן אוגרת חמרי לחדא איתה והוות בכייה גו איסרטה, cried in the street ואמרית לה מה ליך? אמרה לי בעלה דהיא איתתא חביש! נחבש ביד עכו"ס ואנא בעייא מיחמי מה מיעבד ראיתי מה לעשות ומפנינה וזבנית חמרי ויהבית לך טימיתי' מכרתי את חמורי ונתתי לה אוצר כסף לפדות את בעלה ואמרית לה הא ליך פניי בעליך ולא תחטיי לזנות עים אחר אמרין ליה, כדיי את מצליא ומתענייא!

איתחמי לרבי אבהו פנטקקה איש פשוט יצלי ואתי מיטרא, נחית מיטרא! שלח ר' אבהו ואייתיה א"ל חמש עבירן ההוא גוברא עביד בכל יום, מוגר זנייתה, סוכר זונות משפר תייטרון, cleans theatres מעיל מניהון לבני, מכניס לבוסיהן לכבוס מטפח ומרקד קדמיהון, ומקיש בבבויא a little drum קדמיהון. א"ל ומה טיבו עבדת? א"ל חד זמן הוה ההוא גברא משפר תייטרון אתא חדא איתא וקמת לה חורי עמודא בכיי' ואמרית ליה מה ליך? ואמרה לי בעלה דההיא איתתא חביש ואנא בעיא מיחמי מה מעביד, ומפנינה וזבנת ערסי, ופרוס ערסיי, מטתי ומה שפרוס עליה ויהבית לה טימיתיה ואמרת לה הא ליך פניי בעליך ולא תיחטיי, א"ל כדיי את מצלייא ומתעניא!

איתחמי לרבנן, חסידא דכפר אימי יצלי ומיטרא נחת, סלקין רבנן לגביה, אמרה לון בני בייתיה,

בטורא הוא יתיב. נפקון לגביה אמרון ליה אישר חזק! ולא אגיבון. לא הסיב יתב מיכול ולא אמר לון אתון כריכין. אכלו אתי! מי עלל, עבד חד מובל דקיסין ויהב גולתה מרום מובלה. he put his cloak over the load of wood עאל ואמר לבני בייתיה: אילין רבנן הכא, בעי ניצלי וייחות מיטרא, ואין אנא מצלי ומטרא נחת, גנאי הוא לון, שהם לא יכלו ואין לא, חילול שם שמים הוא. אלא אייתי אנא ואת ניסוק ונצלי, אין נחת מיטרא אנן אמרין לו כבר דעבדון שמייא ניסין, ואין לא אנן אמרין לון לית אנן כדיי מצליא ומתענייא! וסלקין וצלין ונחת מיטרא. נחת לגבון אמר לון, למה איטרפון רבנן להכא יומא דין? אמרין ליה בעיי תצלי וייחות מיטרא. אמר לון ולצלותי אתון צריכין? כבר דעבדון שמייא ניסין:

אמרין ליה למה כד הויתה בטורא אמרינן לך אשיר ולא אגיבתינון? אמר לון דהוינה עסיק בפעולתי, מה הוינה מסעה מסיח דעת דעתי מן פעולתי?! א"ל ולמה כד יתבת למיכול לא אמרת לן איתון כריכין? אמר לון דלא הוה גביי אלא פלחי my piece מה הוינא מימור לכון בחנפין?! אמרין ליה למה כד דאתית למיעול, יהבת גולתה מרום מובלה אמר לון דלא הוות דידי, שאולה הוות דניצלי בה, מה הוינה מבזעא יתה?! הפקרע אותה? אמרין ליה ולמה כד הווי את בטורא איתתך לבשה מאנין צאין, וכד את עליל מן טורא היא לבשה מאנין נקיין. אמר לון כד דאנא הוי בטורא היא לבשה מאנין צאיין, דלא יתן בר נש עינוי עלה, וכד דאנא עליל מן טורא היא לבשה מאנין נקיין, דלא ניתן עיני באיתא אוחרי! אמרין ליה יאות את מצלייא ומתענייא!!

תני מותר לוכל עד שיאיר המזרח דברי ר', רבן שמעון בן גמליאל אומר עד קריאת הגבר.

ישן ועמד, אסור. בשלא התנה, אבל אם התנה מותר:

הלכה ה משנה ירדו גשמים בית דין גוזרין שלש תעניות על הציבור.

אוכלין ושותין משחשיכה ומותרין במלאכה וברחיצה בסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה:

גמרא א"ר יוחנן כל תענית שב"ד גוזרין להפסיק משחשיכה אין עוברות ומיניקות מתענות בם.

אמר ר' שמואל בר רב יצחק נראים דברים כשגזרו כבר שלא להפסיק וממילא כבר התענו הג ראשונות אבל אם גזרו מיד להפסיק עוברות ומיניקות מתענות בם. ותני כן: עוברות ומיניקות מתענות כדרכן בתשעה באב וביוה"כ ושלש תעניות הראשונות.

אבל בשלש השניות ובשבע האחרונות, אינן מתענין בהן. אעפ"כ אינן מנהגות עצמן בתפנוקים אלא אוכלות ושותות כדי קיום הולד. לא בשגזרו כבר שלא להפסיק?! דווקא בכה"ג פטורות בג' אחרונות כיון שכבר התענו בראשונות

אתא ר' בא בן זבדא ר' יצחק בר טבליי בשם ר' יוחנן ואפילו גזרו מיד להפסיק, אין עוברות ומיניקות מתענות בם:

הלכה ו משנה עברו אלו ולא נענו, ב"ד גוזרין עוד שלש תעניות על הציבור אוכלין ושותין מבעוד יום, ואסורין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה ונועלין את המרחצאות:

גמרא ר' זעירה בשם רב ירמיה העושה מלאכה בתענית ציבור כעושה מלאכה ביום הכיפורים. מ"ט? (יואל א) קדשו צום קראו עצרה. והא תני הלילה מותר והיום אסור! א"ר זעירה קיימה אבא בר ירמיה "אספו עם" משעת אסיפת עם.

נשייא דנהגן דלא למיעבד עובדא באפוקי שובתא מוצ"ש אינו מנהג עד דיתפני סידרא עד שיצאו מבהכ"ן מנהג. בתרייא ובחמישתא אינו מנהג, כשמתענים בימים אלו עד דיתפני תעניתא שחוזרים מביהכ"ן מנהג. ביומא דערובתא =יום ערבות (הושענא רבא) אינו מנהג, מן מנחה ולעיל מנהג. ביומא דירחא מנהג. א"ר זעירא נשייא דנהגן דלא למישתייא לאחרוג מן דאב עליל, מנהג. שבו פסקה אבן שתייה מ"ט (תהלים יא) כי השתות יהרסון.

א"ר חיננא כל הדברים מנהג. אעין דשיטין הוון במגדל צבעייא אתון ושאלון לר' חנניה חברהון דרבנן מהו מיעבד בהון עבידא? אמר להן מכיון שנהגו אבותיכם בהם באיסור אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש.

רבי לעזר בשם רבי אבון: כל דבר שהוא מותר והוא טועה בו באיסור, נשאל ומתירין לו. וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מותר והוא נוהג בו באיסור, נשאל ואין מתירין לו.

ברחיצה. זעירה בר חמא יוסה בריה דר' יהושע בן לוי בשם רבי יהושע בן לוי: בתענית ציבור מרחיץ ידיו ופניו ורגליו כדרכו. בתשעה באב מרחיץ ידיו ומעבירין על פניו. ביום הכיפורים מרחיץ ידיו ומקנחן במפה ומעביר את המפה על פניו. רבי יונה תרי שרה מרטוטה סמרטוט ויהב לה תחות כדה.

והא תני אין בין תשעה באב לתענית ציבור אלא איסור מלאכה במקום שנהגו. היה הולך אצל רבו או אצל בתו ועבר בים או בנהר אינו חושש,

ניטנפו רגליו מטבילן במים ואינו חושש.

הורי רבי בא כהין תנייאדת"ל חמור כת"ב

הורי רבי אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצם במים.

תני אבל ומנודה היו מהלכין בדרך מותרין בנעילת סנדל לכשיבואו לעיר יחלוצו וכן בתשעה באב וכן בתענית ציבור:

בסיכה. כהדא דתני: בשבת בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג מותר. ביום הכיפורים בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור. בתשעה באב ובתענית ציבור סיכה שהיא של תענוג אסור שאינה של תענוג מותר.

והא תני שוות סיכה לשתייה לאיסור ולתשלומין זר הסך בשמן של תרומה אבל לא לעונש. ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש. אין חייב כרת

והא תני (ויקרא כב) לא יחללו, לרבות את הסך ואת השותה אמר רבי יוחנן לית כאן סך. אמר רבי אבמרי אין לית כאן סך, לית כאן שותה! גם "שותה" אין לומדים מכאן דלכן דבר שהוא בא מחמת שני לאוין מצטרף?! איך אכילה ושתייה מצטרפין (לעניין תרומה) אם נלמד מלאוו אחר של אכילה

מניין שהוא מחוור בעשה? סיכה שמן רבי לעזר בשם רבי סימיי (דברים כו) ולא נתתי ממנו למת. מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין, דבר שהוא מותר לחי, לחי הוא אסור לא כל שכן למת?! אי זהו דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה:

בנעילת סנדל. תני כל אלו שאמרו אסורין בנעילת סנדל יצא לדרך נועל, הגיע לכרך חולץ. וכן באבל וכן במנודה. אית תניי תני יוצאין באנפיליא ביום הכיפורים אית תניי תני אין יוצאין אמר רב חסדא מאן דאמר יוצאין באנפילייא של בגד מאן דאמר אין יוצאין באנפילייא של עור.

רבי יצחק בר נחמן סלק גבי רבי יהושע בן לוי בלילי צומא רבא נפק לגביה לבוש סולייתיה א"ל מהו הכין? אמר ליה איסתנים אני

ר' יהושע בר נחמן סלק גבי רבי יהושע בן לוי בלילי תעניתא נפק לגביה לביש סולייתיה, א"ל מהו הכין? א"ל איסתנים אני.

רבי שמי חמוניה נפק לביש סולייתיה בלילי תעניתא

חד תלמיד מן דר' מנא הורי לחד מן קריבוי דנשייא למילבש סולייתיה א"ל מן הדא דרבי יהושע בן

לוי דריב"ל אמר איסתנים אני:

בתשמיש המיטה. איתא חמי ברחיצה אסור בתשמיש המיטה לא כל שכן?! איך יטבול לקריו? תיפתר במקום שאין טובלין או קודם עד שלא התקין עזרא טבילה לבעלי קריין.

רבי יעקב בר אחא רבי אימי בשם רבי יהושע בן לוי אין חייב לטבול קרי אלא מתשמיש המיטה. רב חונה אמר אפילו ראה עצמו ניאות בחלום. הוון בעיי מימר ובלבד מאשה. ר' יונה ור' יוסה תריהון אמרין אפילו מדבר אחר.

תמן תנן יה"כ אסור באכילה ובשתייה ברחיצה בסיכה בנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה. ותני עלה בעלי קריין טובלין כדרכן בצינעה ביום הכיפורים. לית הדא פליגא על ר"י בן לוי?! אלמא בע"ק חייב אפילו שלא מחמת תשמיש! פתר לה במי ששימש מיטתו מבעוד יום ושכח ולא טבל. והא תני מעשה בר' יוסי בן חלפתא שראו טובל אותו בצינעה ביה"כ. אית לך מימר על אותו הגוף הקדוש בשוכח?!

ששכח לטבול עיו"כ—אע"כ שראה קרי משחשיכה

ר' יודה בר פזי ר' חנין בשם ר' שמואל בר רב יצחק נח בכניסתו לתיבה נאסרה לו תשמיש המיטה. מ"ט (בראשית ו) ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך. וביציאתו הותרה לו תשמיש המיטה מ"ט (בראשית ח) צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך. א"ר חייה בר בא למשפחותיהם יצאו מן התיבה ע"י ששימרו יחסיהן זכו להנצל מן התיבה. תדע לך שהוא כן דתנינן חם כלב ועורב קילקלו מעשיהן. חם יצא מפוחם. כלב יצא מפורצם פרוץ בתשמישו. עורב יצא משונה מן הבריות.

א"ר אבון כתיב (איוב ל) בחסר ובכפן גלמוד. בשעה שאת רואה חסרון בא לעולם, עשה אשתך גלמודה. א"ר לוי כתיב (בראשית מא) וליוסף ילד שני בנים אימתי בטרם תבוא שנת הרעב. תני בשם ר' יהודה תאיבי בנים משמשין מיטותיהן א"ר יוסי ובלבד יום שטבלה:

הלכה ז משנה **עברו אלו ולא נענו, ב"ד גוזרין עוד שבע שהן י"ג תעניות על הציבור. ומה אלו יתירות על הראשונות? שבאלו מתריעין, ונועלין את החנויות. ובשני מטין עם חשיכה, ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת:**

גמרא ר' יודן בריה דרבי חמא דכפר תחמין, כבתוך ארבעים שעשה משה בהר. 13

תעניות של בה"ב א"ר יוסה על שם שאין מטריחין על הציבור יותר מדאי.

א"ר חייה בר בא שאם היו שני דברים כגון עצירת גשמים וגוביי מתריעין עליהן. ולמה באילין תרתיי מילייא א"ר יוסי בי רבי בון באילין תרתין מילייא שיערייה רבי: =סורבנן רב

ובשני מטין עם חשיכה. פותח א' ונועל א':

ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת. מה פותח א' ונועל א' או פותח את שניהם?

הלכה ח משנה עברו אלו ולא נענו, ממעטין במשא ומתן בבנין ובנטיעה באירוסין ובנישואין ובשאילת שלום בין אדם לחבירו, כבני אדם הנזופין למקום. היחידים חוזרין ומתענין עד שיצא ניסן. יצא ניסן וירדו גשמים סימן קללה שנאמר (שמואל א יב) הלא קציר חטים היום:

גמרא א"ר יהושע בן לוי הדא דתאמר בבנין של שמחה אבל אם היה כותלו גוהה סותרו ובוניהו. שמואל אמר כותלא דגנא סיסן ביה.

רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יסא ר' אחא בשם ר' יעקב בר אידי אסור לארס אשה בערב שבת הדא דאת אמר שלא לעשות סעודת אירוסין הא לארס יארס. שמואל אמר אפילו בט"ב יארס שלא יקדמנו אחר. מחלפה שיטתיה דשמואל תמן הוא אמר (תהילים סח) אלהים מושיב יחידים ביתה (שם) במאזנים לעלות המה מהבל יחד וכא הוא אמר הכין. אלא שלא יקדמנו אחר בתפילה.

#אפי' כן, לא קיימה. ???אי"ז תירוץ נכון...

לא כן תני אין שואלין בשלום חבירים בתשעה באב, אבל משיבין את ההדיוטות בשפה רפה.א"כ

אף קודם לכן אסור! (ת"ל כת"ב)

לימים שבנתיים שבין ג לה' שאין מתענין בהם, אפ"ה אין שואלין נצרכה:

יצא ניסן הגשמים סימן קללה. אמר ר' יוסי בי רבי בון ובלבד ניסן של תקופה. א"ר שמואל בר רב יצחק הדא דתאמר בשלא ירדו להן גשמים מכבר, אבל אם ירדו להם גשמים מכבר סימן ברכה הן:

פרק ב

הלכה א משנה סדר תעניות כיצד? מוציאין את התיבה לרחובה של עיר. ונותנין אפר מקלה על גבי התיבה. ובראש הנשיא ובראש אב בית דין, וכל אחד ואחד נוטל ונותן בראשו.

הזקן שבהן, אומר לפניהם דברי כיבושין: אחינו! לא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא (יונה ג) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה. ובקבלה מהו אומר? (יואל ב) וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל ה' אלהיכם:

גמרא א"ר חייה בר בא ולמה יוצאין לרחובה של עיר? לומר חשבינו כאילו גולים לפניך. א"ר יהושע בן לוי לפי שנתפלל בצינעה ולא נענו לפיכך יצאו לחוץ ויתפרסמו. א"ר חייה בר בא ולמה מוציאין את התיבה לרחובה של עיר? לומר כלי אחד של חמדה שהיה לנו, גרמו עונותינו שיתבזה. ר' חונה רבה דציפורין אמר אבותינו חיפו אותו זהב ואנו חיפינו אותו אפר.

א"ר יעקב דרומיא ולמה תוקעין בקרנות? לומר חשבינו כאילו גועים כבהמה לפניך. א"ר לוי ולמה יוצאין בין הקברות? לומר חשבינו כאילו מתים לפניך. א"ר תנחומה וכולהן בה, אם מיתה אנו חייבין הרי מתים. אם גלות הרי גולים. אם רעבון הרי רעבים:

ונותנין אפר מקלה על גבי התיבה. על שם (תהלים צא) עמו אנכי בצרה. א"ר זעירא כל זמן דהוינא חמי לון עבדין כן, הוה גופי רעד.

ביומוי דר' אילא הוון שבקין ארונא ועללין לון הניחו הארון בחוץ, ונכנסו לביהכ"ן א"ל ר' זעירה לא כן תני לא היו מתחלפין עליה כל היום אלא אחד היה יושב ומשמר כל היום.

רבי יודן בי רבי מנשה ור' שמואל בר נחמן חד אמר כדי להזכיר זכותו של אברהם, וחורנה אמר כדי להזכיר זכותו של יצחק. מאן דאמר כדי להזכיר זכותו של אברהם בין עפר בין אפר על שם (בראשית יח) ואנכי עפר ואפר. מאן דאמר כדי להזכיר זכותו של יצחק, ובלבד אפר. רואין אפרו של יצחק כאילו צבור על גבי המזבח.

ר' יודה בר פזי כד הוה נפק לתעניתא הוה אמר קומיהן אחינן כל מאן דלא מטא שמשא לגביה, איש השמש לא הגיע אצלו להניח אפר יסב עפר ויתן גו רישיה.

ובראש הנשיא א"ר תחליפא קיסריא כדי לפרסמו. לא דומה המתבזה מעצמו למתבזה מאחר.

כתיב (יואל ב) יצא חתן מחדרו וכלה מחפתה יצא חתן מחדרו- זה ארון. וכלה מחפתה- זה התורה. ד"א יצא חתן מחדרו- זה הנשיא. וכלה מחפתה- אב ב"ד. ר' חלבו אמר לר' יודן נשייא פוק עימן וצערך עבר וצערך יעבור (סיקובל תעניתנו) א"ר יוסה הדא אמרה אילין תענייתא דאנן עבדין לית אינון תעניין, למה דלית נשייא עמן. כתוב אחד אומר (ויקרא ד) את פני הפרכת וכתוב אחד אומר (ויקרא ד) את פני פרכת הקדש. ר' אחא אמר איתפלגון ר' אבהו ורבנן חד אמר חטא הנשיא הגדולה במקומה. חטא הציבור אין הגדולה במקומה. וחורנא אמר מילתא אחרינא בדרש לפי שחטאו הלמד והמלמד לפיכך יצאו לחוץ ויפרסמו על שם (שם) והוציא את הפר אל מחוץ למחנה.

תני חזקיה רמז כל מקום שיש משיח יש ארון, וכל מקום שאין משיח אין ארון. ואתייא כיי דמר ר' שמואל בר ינא בשם ר' אחא חמשה דברים היה המקדש האחרון חסר מן הראשון ואלו הן: אש וארון ואורים ותומים ושמן המשחה ורוח הקודש על שם (חגי א) וארצה בו ואכבדה. ואכבד כתיב חסר ה"א. אלו חמשה דברים שהיה המקדש האחרון חסר מן הראשון.

דלמא ר' בא בר זבדא ורבי תנחום בר עילאי ור' יאשיה נפקוי לתעניתא דרש ר' בא בר זבדא (איכה ג) נשא לבבנו אל כפים ואיפשר כן? אית בר נש דנסב ליביה ויהיב גו ידיה?! אלא מהו נשא? נשוי ליבינן לכף ידינן, ואחר כך אל אל בשמים. כך אם יהיו השרץ בידו של אדם אפילו טובל במי שילוח או במי בראשית אין לו טהרה עולמית, השליכו מידו, מיד טהר.

דרש ר' תנחום בר עילאי (דברי הימים ב יב) ויכנעו שרי המלך והמלך ויאמרו צדיק ה' ובראות ה' כי נכנעו היה דבר ה' אל שמעיה לאמר. נתענו אין כתיב כאן אלא נכנעו, לא אשחיתם. דרש ר' יאשיה (צפניה ב) התקוששו וקושו נתקושש גרמן עד דלא נקושש חורנין בגין דאית הכא בני נש דאמרון עלי לישן ביש גבי ר' יוחנן. ע"כ באתי להוציא עצמי מחשד אלא כל עמא לדינה כל אחד ואחד ישפוט את עצמו..!. הוה תמן ר' חייה ור' איסי ורבי אימי וקמון ואזלון לון ???הס דיברו עליו, ונתביישו??? (ד יכפר אם טעיתי)

א"ר לעזר שלשה דברים מבטלין את הגזירה קשה ואלו הן תפלה וצדקה ותשובה. ושלשתן בפסוק אחד (דברי הימים ב ז) ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם ויתפללו זו תפלה. ויבקשו פני זו צדקה. כמה דאת אמר (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך. (דברי הימים ב יב) וישבו מדרכיהם הרעים זו תשובה. אם עשו כן מה כתיב תמן? (שם) ואני אשמע השמים ואסלח לחטאתם וארפא את ארצם. ר' חגיי דרש

הדא דר' לעזר כל שעה בתעניתא.

א"ר לעזר סוף שתא כשתא, מן עפר קטיא לסיתוא, מעפר של קיץ=הפרשת תרו"מ, לחורף.. נפח צפונה יצף לבניך. נשבה רוח צפונית, תדאג בשביל בניך (שלא ימותו ברעב) כי לא ירדו גשם... כל שנה שאין מתריעין עליה בראשונה סוף שמתריעין עליה בסופה. כל שאינה חסה על פירות חבירתה =אין מפריש מעשר סוף שהיא מאבדת פירותיה. א"ר אחא: ורוב היין מחמיץ

אית הוה סבין בציפורין כד הוות רביעתא קדמייתא של גשם הוה מריחין בעפרא, וידעין מימור מימי שתא.

א"ר לעזר (ישעיהו נח) הכזה יהיה צום אבחרהו אלא יום ענות אדם נפשו?! אין זה צום שאני חפץ בו! ואי זהו צום שאני חפץ בו (שם) הלא זה צום אבחרהו. פתח חרצבות רשע התר אגודות מוטה וגו' הלא פרוש לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית. מה כתיב בתריה אז תקרא וה' יענה וגו'.

אמר רשב"ל כתיב (בראשית ב) ואד לשון "שבר", נשבר לבס ועשו תשובה יעלה מן הארץ, עלה שבר מלמטן, מיד הגשמים יורדין. א"ר ברכיה כתיב (דברים ל) יערף כמטר לקחי, כפו עורפן לתשובה, מיד הגשמים יורדין.

רבי ברכיה עבד תלת עשרה תעניין ולא נחת מיטרא ובסופה אתא גוביי חגב... עאל ואמר קומיהון אחינן חמון מה דאנן עבדין לא דא היא דנבייא מקנתר לן?! האין זה מה שהנביא מוכיח לנו?! (מיכה ז) על הרע כפים להיטיב- מריעין זה לזה בכפים ומבקשין טובה?! השר שואל- איכן הוא השוחד ליקח? והשופט בשילום- שלם לי ואשלם! והגדול דובר הוות נפשו הוא ויעבתוה- עבדוה עביא, עבדוה קליעה דחובין. ומן פסק לה, טובם כחדק- טבא דבהון כאילין חידקיא. ישר ממסוכה- ישרא דבהון כאילין סוכייא, יום מצפיך פקודתך באה- יום שציפינו לרווחה בא עלינו גוביי! עתה תהיה מבוכתם!! מן גוא דאינון בייכן, ובכון ובכון ונחת מיטרא. קשה להאמין שזה נכתב בזמן הירושלמי..... (אין לך תיאור מדוייק יותר מפורט ממצב "בתי-כנסיות" של זמננו, וכל ההולך להם הרי"ז מייקר שם רשעים)

אמר רבן שמעון בן לקיש תשובה של רמיות עשו אנשי נינוה! מה עשו? רבי חונה בשם ר"ש בן חלפותא העמידו עגלים מבפנים ואימותיהם מבחוץ, סייחים מבפנים ואימותיהם מבחוץ, והוון אילין געיי מן הכא ואילין געיי מן הכא, אלו צועקים ואלו צועקים אמרין אין לית מתרחם עלינן, לינן מרחמין עליהון!! הה"ד (יואל א) מה נאנחה בהמה נבכו עדרי בקר וגו'. א"ר אחא בערביא עבדין כן

(יונה ג) ויתכסו שקים האדם והבהמה ויקראו אל אלהים בחזקה מהו בחזקה? אר"ש בן חלפותא חציפא נצח לבישא, כל שכן לטובתו של עולם!! =סקנ"ס (שם) וישבו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם א"ר יוחנן מה שהיה בכף ידיהם החזירו מה שהיה בשידה תיבה ומגדל לא החזירו!

כתיב (יואל ב) וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל ה' אלהיכם כי חנון ורחום הוא אריב"ל אם קרעתם לבבכם בתשובה אין אתם קורעין בגדיכם לא על בניכם ולא על בנותיכם, לא ימותו אלא על ה' אלהיכם. למה כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה.

ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן ארך אף אין כתיב כאן אלא ארך אפים מאריך רוחו עם הצדיקים ומאריך רוחו עם הרשעים. ר' אחא ר' תנחום בי ר' חייה בשם רבי יוחנן ארך אף אין כתיב כאן אלא ארך אפים מאריך רוחו עד שלא יגבה, התחיל לגבות מאריך רוחו וגובה. לא הכל גב"א

אמר רבי חנינה מאן דאמר דרחמנא וותרן יתוותרון בני מעוי!! אלא מאריך רוחיה וגבי דידיה. אמר רבי לוי מהו ארך אפים? רחיק רגיז. משל למלך שהיו לו שני ליגיונות קשים אמר המלך אם דרים הן עמי במדינה, עכשיו בני המדינה מכעיסין אותי והן עומדין אותן אלא הריני משלחן לדרך רחוקה שאם הכעיסו אותי בני המדינה עד שאני משלח אחריהם בני המדינה מפייסים אותי ואני מקבל פיוסן. כך אמר הקדוש ברוך הוא אף וחמה מלאכי חבלה הן, הרי אני משלחן לדרך רחוקה, שאם מכעיסין אותי ישראל, עד שאני משלח אצלן ומביאין ישראל עושין תשובה ואני מקבל תשובתם. הה"ד (ישעיהו יג) באים מארץ מרחק מקצה השמים וגו'. אמר ר' יצחק ולא עוד אלא שנעל בפניהן הה"ד (ירמיהו ב) פתח ה' את אוצרו ויוצא את כלי זעמו. עד דו פתח עד דו טרד, רחמוי קריבין.

תני בשם רבי מאיר (ישעיהו כו) כי הנה ה' יצא ממקומו יוצא לו ממדה למדה יוצא לו ממדת הדין למדת רחמים על ישראל. כתיב (במדבר כג) לא איש אל ויכזב ר' שמואל בר נחמן ורבנן. רבי שמואל בר נחמן אמר הקדוש ברוך הוא אומר לעשות טובה- לא איש אל ויכזב. אומר לעשות רעה- ההוא אמר ולא יעשה! ודבר ולא יקימנה! ורבנן אמרי לא איש הוא שעשה דבריו של אל כאילו אינן?! (שמות לב) למה ה' יחרה אפך בעמך. (במדבר כג) ובן אדם ויתנחם- לא בן עמרם הוא שעשה לאל שיתנחם?! (שמות לב) וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו

אמר רבי אבהו אם יאמר לך אדם "אל אני" מכזב

הוא, ישו הנוצרי "בן אדם אני" סופו לתהות בו. "שאני עולה לשמים" ההוא אמר ולא יקימנה. (כל אלו נגד ישו נאמרו)

רבי אחא בשם רב אין תענית עכשיו אמר רבי יוסה הדא אמרה אילין תענייתא דאנן עבדין לית אילין? א"ל כן! כי הוא היה בציפורי, והנשיא היה בטבריי

אמר רב כל תענית שאינה נעשית כתיקנה עליה הכתוב אומר (ירמיהו יב) נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה:

הלכה ב משנה עמדו בתפילה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש לו בנים וביתו ריקן כדי שיהא לבו שלם בתפלה ואומר לפניהן עשרים וארבע ברכות, שמונה עשרה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש ואלו הן: זכרונות, ושופרות, (תהלים קכ) **אל ה' בצרתה לי**, (תהלים קכא) **אשא עיני אל ההרים**, (תהלים קל) **ממעמקים קראתיך ה'**, (תהלים קב) **תפלה לעני כי יעטף:**

גמרא תני ושפל ברך ונוח תשחורת אף לבחור נוהג בנייתא ורגיל בחכמה ורגיל באגדה ויש לו בית ושדה. תנינן וביתו ריקן ואת אמר הכין?! יש לו בנים ובנות =בית ושדה. אם אין להן כל אלו המדות מעבירין כל מה שירצו.

ולמה שמנה עשרה? א"ר יהושע בן לוי כנגד שמנה עשרה מזמורות שכתוב מראשו של תילים עד (תהלים כ) יענך ה' ביום צרה. אם יאמר לאדם אדם תשעה עשר הן! אמור לו (תהלים ב) למה רגשו לית היא מינהון. אשרי ולמה רגשו, חדא הוי

מיכן אמרו המתפלל ואינו נענה צריך תענית. "יענך" ד' ביום צרה—אחר ח"י מזמורים

א"ר מנא רמז לתלמיד חכם הוא??? שאדם צ"ל לרבו תישמע תפילתך. ???יענך... שיש ל"ברך" את רבו "תתקבל תפילתך" ואין תוספא בכך.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי כנגד שמונה עשרה חליות שבשזרה שבשעה שאדם עומד ומתפלל צריך לשוח בכולן מה טעמא (תהלים לה) כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך.

ר' לוי אמר כנגד שמונה עשר אזכרות שכתוב (תהלים כט) בהבו לה' בני אלים. א"ר חונה אם יאמר לך אדם שבעה עשר הן! אמור לו של מינים כבר קבעוה חכמים ביבנה. התיב ר' לעזר בי ר' יוסי קומי ר' יוסי והא כתיב (שם) אל הכבוד הרעים! א"ל והתני כולל של מינים ושל פושעים במכניע זדים, של זקנים ושל גרים במובטח לצדיקים, של דוד בבונה ירושלם, אית לך מספקה לכל חדא וחדא מינהן?!##

אם יאמר לך אדם, הרי יש 19 אזכרות [כשמונים גם קל הכבוד הרעים] תאמר לו זה נגד המינים. אך יש להקשות א"כ יש למנות כל הני ד"כיילי" וכו' ואין מספיק אזכרות לכל הני

ר' חנניה בשם ר' פינחס כנגד שמנה עשר פעמים שאבות כתובין בתורה אברהם יצחק יעקב. אם יאמר לך אדם תשעה עשר הן. אמור לו (בראשית כח) והנה ה' נצב עליו ויאמר לית היא מינון. ואם יאמר לך אדם שבעה עשר הן! אמור (בראשית מח) ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק מינון הוא.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כנגד שמנה עשר ציווין שכתוב בפרשת משכן שני. א"ר חייא בר אדא ובלחוד מן (שמות לח) ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן עד סופיה דסיפרא.

שבע של שבת מניין? א"ר יצחק כנגד שבעה קולות שכתוב (תהלים כט) בהבו לה' בני אלים. א"ר יידן ענתונדריא כנגד שבע אזכרות שכתוב (תהלים צב) במזמור שיר ליום השבת.

תשע של ר"ה מניין? אמר ר' בא קרתינגא כנגד תשע אזכרות שכתוב בפרשת חנה וכתיב בסופה (שמואל א ב) ה' ידין אפסי ארץ.

עשרים וארבע של תעניות מניין? ר' חלבו ורבי שמואל בר נחמן תריהון אמרין כנגד עשרים וארבע פעמים שכתוב בפרשת שלמה רנה תפילה תחינה.

ר"ז בשם ר' ירמיה יחיד בתענית ציבור צריך להזכיר מעין המאורע. והיכן הוא אומרה? בין גואל ישראל לרופא חולים. ומה הוא אומר? עננו ה' עננו בעת ובעונה הזאת כי בצרה גדולה אנחנו ואל תסתר פניך ממנו ואל תתעלם מתחינתינו כי אתה ה' אל חנון ורחום עונה בעת צרה פודה ומציל בכל עת צוקה (תהלים קז) ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יוציאם בא"י העונה בעת צרה.

ר' ינאי בי ר' ישמעאל בשם רשב"ל אפילו יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע. ואיכן הוא אומרה? בשומע תפילה

[ר' זעירה בשם רב חונה אומרה כלילי שבת וכיומו.]

א"ר מנא ואנא דלא בדקיתא אין כהדא דרב ירמיה ואין כהדא דר' ינאי בי ר' ישמעאל, ברכה נפנ"ע או בש"ת, סלקית לסדרא =בית המדרש ושמעית: רב חונה בשם רב אפילו יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע. התיב ר' יוסה והא מתני' פליגא בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה ובמוצאי שבת ובמוצאי יום הכיפורים ובתענית ציבור. מן מה דא"ר יוסה מתני' פליגא, הווי איתתבת בין גואל ישראל לרופא חולים. אלמא, ל ר ב אומרים יט

ר' אחא בר יצחק בשם ר' חונה רובה דציפורין יחיד בתשעה באב צריך להזכיר מעין המאורע. ומהו אומר? רחים ה' אלהינו ברחמיך הרבים ובחסדים הנאמני' עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלם עירך ועל ציון משכן כבודך ועל העיר האבילה ההרוסה השוממה הנתונה ביד זרים הרמוסה בכף עריצים ויבלעוה לגיונות ויחללוה עובדי פסילים כי לישראל עמך נתתה באהבה לנחלה ולזרע ישורון ירושה הורשת כי באש החרבתה ובאש אתה עתיד לבנותה כאמור (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה. ר' אבודמא דציפורין בעא קומי רבי מנא איכן הוא אומרה? אמר לו ואדיין את לזו?! כן אמר רב ירמיה בשם רב כל דבר שהוא לבא תפילה על להבא אומרו בעבודה. כל דבר שהוא לשעבר אומרו בהודייה. מתני' אמרה כן נותן הודייה לשעבר וצועק לעתיד לבא.

אי זו היא שבע מעין שמונה עשרה? רב אמר סוף כל ברכה וברכה. ושמואל אמר ראש כל ברכה וברכה. אית תניי תני שבע מעין שמונה עשרה אית תניי תני שמונה עשרה מעין שמונה עשרה. מאן דאמר שבע מעין שמונה עשרה מסייע לשמואל. מאן דאמר שמונה עשרה מעין שמונה עשרה מסייע לרב.

רבי זעירה שלח לרבי נחום גבי ר' ינאי בי רבי ישמעאל א"ל אי זו היא שבע מעין שמונה עשרה דשמואל? א"ל הבינינו רצה תשובתינו סלח לנו גואלינו רפא חולינו ברך שנותינו. אמר רבי חגיי אם היו ימות גשמים אומר גשמי ברכה אם היו טללים אומר טללי ברכה כי מפוזרים אתה מקבץ ותועים עליך לשפוט ועל הרשעים תשית ידך וישמחו כל חוסי בך בבנין עירך ובחידוש בית מקדשך כי טרם נקרא אתה תענה כאמור (ישעיהו סה) והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע ברוך ה' כי שמע קול תחנוני בא"י שומע תפילה ואומר שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות אחרונות:

הלכה ג משנה ר' יהודה **אומר** לא **היה צריך** לומר זכרונות ושופרות.

אלא אומר תחתיהם (מלכים א ח) **רעב כי יהיה בארץ דבר כי יהיה וגו'** (ירמיהו יד) **אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצרות. ואומר חותמיהם:**

גמרא ## כל הברכות אחר חיתומיהן. ואין אומר אחר ברכה פסוק.

התיב רבי יצחק בר' אלעזר קומי ר' יוסה, מכיון דו אמר "אחר חותמותיהן" ויאמר ברכה פסוק!

כיון דהעיקר תליא בחתימה [בא"י...] מה איכפת לן דאומר פסוק לפני הגמר

אמרין, חכים הוא הדין טלייא [בלשון סגי נהור] דהוא סבר מהו "אחר חותמותיהן" שאם היה עומד בשחרית והזכיר של ערבית וחזר וחתם בשל שחרית יצא. וא"כ לא אכפת לן כ ל ל מה שאומרים ל פ נ י החתימה

אמר רבי אחא פירוש אחר לגמרי "אחר חותמיהן" כל הברכות מעין חותמותיהן.

ואילין דאמרין (ישעיהו יב) צהלי ורני ישבת ציון כי גדול בקרבך קדוש ישראל, אין בו משום ברכה פסוק:##

הלכה ד משנה על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם אבינו בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם ביום הזה בא"י גואל ישראל:

גמרא ולא יצחק נגאל?! מעקידה מכיון שנגאל יצחק כמו שנגאלו כל ישראל.

רבי ביבי אבא בשם ר' יוחנן אמר אברהם לפני הקב"ה רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שבשעה שאמרת לי להעלות את יצחק בני היה לי מה להשיב ולומר לפניך אתמול אמרת לי (בראשית כא) כי ביצחק יקרא לך זרע ועכשיו את אומר (בראשית כב) והעלהו שם לעולה. ח"ו לא עשיתי כן אלא כבשתי את יצרי ועשיתי רצונך. כן יהי רצון מלפניך ה' אלהי שבשעה שיהיו בניו של יצחק בני, נכנסים לידי צרה ואין להם מי ילמד עליהם סניגוריא אתה תהא מלמד עליהם סניגוריא. ה' יראה את נזכר להם עקידתו של יצחק אביהם ומתמלא עליהם רחמים מה כתיב בתריה (שם) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר וגו'. מהו אחר א"ר יודה בי ר' סימון אחר כל הדורות עתידין בניך ליאחז בעונות ולהסתבך בצרות וסופן להגאל בקרניו של איל הזה שנאמר (זכריה ט) וה' אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן. רבי חונה בשם ר' חיננה בר יצחק כל אותו היום היה אברהם רואה את האיל נאחז באילן זה וניתור ויוצא נאחז בחורש זה וניתור ויוצא נאחז בסבך זה וניתור ויצא אמר לו הקב"ה אברהם כך עתידין בניך נאחזים בעונות ומסתבכין במלכיות מבבל למדי ממדי ליון ומיון לאדום. אמר לפניו רבון העולמים יהיה כן לעולם?! א"ל וסופן להגאל בקרניו של איל הזה וה' אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן:

הלכה ה משנה על השנייה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם ביום הזה בא"י זוכר הנשכחות:

גמרא ארבע כיתים נעשו אבותינו על הים אחת אומרת נפול לים. ואחת אומרת

נחזור למצרים. ואחת אומרת נעשה עמהן מלחמה. ואחת אומרת נצווח כנגדן. זו שאמרה נפול לים אמר להן משה (שמות יד) התיצבו וראו את ישועת ה' וגו'. זו שאמרה נחזור למצרים אמר להן משה (שם) כי את אשר ראיתם את מצרים היום וגו'. וזו שאמרה נעשה עמהן מלחמה אמר להן משה (שם) ה' ילחם לכם. וזו שאמרה נצווח כנגדן אמר להן משה ואתם תחרישון:

הלכה ו משנה **על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה. בא"י שומע תרועה:**

גמרא רבן שמעון בן לקיש בשם רבי ינאי שיתף הקדוש ברוך הוא שמו הגדול בישראל, משל למלך שהיה לו מפתח של פלמנטריא קטנה chest, אמר המלך אם אני מניח' כמות שהיא אבידה היא, אלא הריני עושה לה שלשלת שאם אבדה, השלשלת תהא מוכחת עליה. כך אמר הקדוש ברוך הוא אם מניח אני את ישראל כמות שהם נבלעין הן בין העכו"ם אלא הרי אני משתף שמי הגדול בהם והן חיים. מה טעמא? (יהושע ז) וישמעו הכנעני וכל יושבי הארץ ונסבו עלינו והכריתו את שמינו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול שהוא משותף בנו מיד (שם) ויאמר ה' אל יהושע קום לך, "קם לך ההוא דאדכרת" נתקיים לך מה שהזכרת! [טענה טובה אמרת!]

ר' ינאי זעירא בשם אבהתיה כל מי שאינו כשר כיהושע שאם יפול על פניו ויאמר לו הקב"ה קום לך, אל יפול. ובלבד יחיד על הציבור: אבל בביתו שרי

הלכה ז משנה **על הרביעית הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם הזה בא"י שומע צעקה:**

גמרא כתיב (שמואל א ז) ויקבצו המצפתה וישאבו מים וישפכו לפני ה'. וכי מים שפכו? אלא מלמד ששפכו את לבם כמים, ויאמר שמואל חטאנו לה'. א"ר שמואל בר רב יצחק לבש שמואל חלוקן של כל ישראל אמר לפניו רבון העולמים כלום אתה דן את האדם אלא על שהוא אומר לפניך לא חטאתי (ירמיהו ב) הנני נשפט אותך על אומרך לא חטאתי ואלו אומרים לפניך חטאנו!

הלכה ח משנה **על החמישית היא אומר מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה, בא"י שומע תפילה:**

גמרא כתיב (מלכים א יא) ויהי בעלות המנחה

ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע וגו'. ואליהו מקריב בשעת איסור הבמות?! אמר ר' שמליי דיבורא א"ל "ובדברך עשיתי" "ובדיבורך עשיתי". עננו ה' עננו. עננו בזכותי, עננו בזכות תלמידי:

הלכה ט משנה על השישית הוא אומר מי שענה את יונה במעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' העונה בעת צרה

על השביעית הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלים הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' המרחם על הארץ:

גמרא כתיב (יונה ב) ויאמר קראתי מצרה לי אל ה' ויענני. לא צורכה דלא, הוי ליה למיעבד... דוד ושלמה ואח"כ אליהו ויונה! אלא בשביל לחתום במרחם על הארץ:

על השביעית. משום סומכוס אמרו ברוך משפיל רמים.

ניחא שלמה מלינו שנתגאה דכתיב ביה (מלכים א ח) בנה בניתי בית זבול לך. דוד למה? על ידי שביקש לעמוד על מניינן של ישראל. זחה לבו

אמר רבי אבהו כתיב (תהילים ד) בקראי עננו אלהי צדקי בצר הרחבת לי אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים כל צרה שהייתי נכנס לה אתה הייתה מרחיבה לי נכנסתי לצרתה של בת שבע ונתת לי את שלמה, נכנסתי לצרתן של ישראל ונתת לי את בית המקדש:

הלכה י משנה מעשה בימי ר' חלפתא ובימי ר' חנניה בן תרדיון שעבר אחד לפני התיבה וגמר את כל הברכה וענו אחריו אמן. תקעו הכהנים תקעו! כן הכריזו **מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה**

לסוף ברכה ראשונה שהוסיפו— בא"י זוכר הנשכחות... **הריעו בני אהרן הריעו! מי שענה את אבותיכם על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה**

וכשבא דבר אצל חכמים אמרו לא היו נוהגין כן אלא בשער המזרח:

גמרא תני לא היו עונין אמן בבית המקדש ומה היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ומניין שלא היו עונין אמן במקדש? ת"ל (נחמיה ט) קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם ועד העולם. ומניין על כל ברכה וברכה? ת"ל ומרומם על כל ברכה ותהלה:

הלכה יא משנה שלש תעניות הראשונות. **אנשי משמר מתענין ולא משלימין, ואנשי בית אב לא היו מתענין.**

שלש שניות אנשי משמר מתענין ומשלימין, ואנשי בית אב מתענין ולא משלימין

שבע אחרונות אלו ואלו מתענין ומשלימין דברי ר' יהושע

וחכ"א שלש תעניות הראשונות אלו ואלו לא היו מתענין

שלש שניות אנשי משמר מתענין ולא משלימין, ואנשי בית אב לא היו מתענין

ושבע אחרונות אנשי משמר מתענין ומשלימין, ואנשי בית אב מתענין ולא משלימין

בימים הרגילים: **אנשי משמר מותר לשתות יין בלילות אבל לא בימים ואנשי בית אב לא ביום ולא בלילה**

אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס, ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת:

גמרא מפני מה אנשי משמר מותרין לשתות יין בלילות אבל לא בימים שאם תכבד העבודה על אנשי בית אב יצטרפו אנשי משמר עמהן. אנשי בית אב לא ביום ולא בלילה שהם תדירין בעבודה.

אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס, בחמישי מותרין מפני כבוד השבת. הא שאר כל הימים אסורין. ר' יוסה ר' אבהו בשם ר"י ר' אבון ר' יסא בשם חזקיה גזרו עליהן שלא יכנסו לשבתן מנוולין.

תמן תנינן אלו מגלחין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין והמנודה שהתירו לו חכמים. הא שאר כל בני אדם אסורין. א"ר סימון גזרו עליהם שלא יכנסו לרגל מנוולין.

תני כל מי שהוא מכיר אנשי משמר שלו ואנשי בית אב שלו והוא מבתי אבות קבועין היו בתי אב "קבועין" שעלו מן הגולה וקבעו להם זמן קביע כגון שלישי בשבת **אסור** רק כל אותו היום. דיין

וכל מי שהוא מכיר אנשי משמר שלו ומכיר אנשי בית אב שלו ואינו מבתי אבות קבועין, אסור כל אותה השבת.

וכל מי שאינו מכיר לא אנשי משמר שלו ולא אנשי בית אב שלו, ר' אומר: אומר אני שהוא אסור לעולם!! אלא שתקנתו קלקלתו מה שהוא "מקולקל", "מתקנו"...יוצא "טובה" ממנו

שהוא מותר בתספרת. וה"ה לעניין תספורת שא"א לאסרו לעולם

כמה דתימר קלקלתו תקנתו שהוא אסור בתספרת, ודכוותה קלקלתו תקנתו שיהא אסור במלאכה? מי שכן יודע, שבועו—הרי מה ש"מתוקן" הוא, "מקלקלו"....ואסור באותו שבוע בתספרת ובמלאכה?

הלכה יב משנה כל הכתוב במגילה די לא למיספד, לפניו אסור לאחריו מותר. ר' יוסי אומר: לפניו ולאחריו אסור.

די לא להתענאה לפניו ולאחריו מותר, ר' יוסי אומר: לפניו אסור ולאחריו מותר:

גמרא מתני' דר"מ. דר"מ אמר "די לא למספד" אסור להתענות. "ודלא להתענות" מותר בהספד. "ודי לא" סתם כ"די לא להתענייא".

א"ר יונה אילין יומיא די לא להתענאה בהון ומקצתהון די לא למיספד בהון. אמר רשב"ג מה תלמוד לומר בהון בהון ב' פעמים? אלא מלמד שלילה מותר והיום אסור. והדא דתני להן אינש דיהוי עלוהי אסר בצלו?! חוץ מאיש אשר נדר עליו תענית בתפילתו—אלמא כל דבר (תענית או אי-תענית) מתחיל מבערב! א"ר יוסי בי רבי בון שהוא צריך להזכיר מבערב רק "הזכרה" ואתיא כהיא דא"ר זעירה בשם רב חונה אומרו לתפילת "עננו" בלילי שבת וביומו

עיין מגילה פרק א להבנת העניין **מתניתא** דמותרין בהספד ותענית **או** בי"א כר' יוסי אבל בי"ב אסור מפני שהוא "לפניו" של י"ג **או בי"ב** כר' מאיר דלית ליה "שלפניו"

וקשיא על דר' יוסי ליתסר גם יום י"א משום "לפניו" של י"ב! **לא** כן תני בתרין עשר ביה יום טיריון! ומתרץ **וא"ר** יעקב בר אחא בטל יום טיריון יום שנהרג לולייינוס ופפוס.

בתלת עשר ביה יום ניקנור דלא להתענאה כ"כ במגילת תענית מהו יום ניקנור? שלטון משל מלכות יון היה עובר לאלכסנדריאה וראה את ירושלם וחירף וניאץ וגידף ואמר בשובי בשלום אתוץ את המגדל הזה. ויצא אחד משל חשמוניי והיה הורג בחיילותיו עד שהגיע לקרוכין **carriage** שלו וכיון שהגיע לקרוכין שלו קטע את ידיו וחתך את ראשו ותחבן בעץ וכתב מלמטן הפה שדיבר באשמה והיד שפשטה בגאוה. ותליין בקונטס **pole** נגד ירושלם

על דעתיה דרבי יוסי ניחא בא לוסר לפניו. על דעתיה דר' מאיר מה בא לוסר? לפניו לית ליה, עצמו אסור מפני י"ד! למה הוצרכו לאסור יום י"ג? תיפ"ל שהוא "לפניו" של י"ד האסורה אף בהספד ואוסרת לפניו אף לר"מ! **להודיעך** שאסור בהספד

ואפי' על דר"י לית היא מקשייא! לא כן תני בתרין עשר ביה יום טיריון. וא"ר יעקב בר אחא בטל יום

שנהרג לולינוס ופפוס וא"כ אין י"ג אוסרת לפניו!

בי"ד ובט"ו פורייא די לא למיספד.

בשית עשר ביה שרון למיבנא שור ירושלם החלו לבנות חומת ירו' די לא למיספד. על דעתיה דר"מ ניחא בא לוסר עצמו. על דעתיה דר' יוסי מה בא לאסור? עצמו אסור מפני ט"ו! בא להודיעך שהוא אסור בהספד

בשובעת עשר ביה קמון עממיא על פליטא ספרייא במדינת בלקים ובית זבדין, והוה פרקן. קמו הגויים על פלטת ישראל במדינות...והיה ישועה על דעתיה דר"מ ניחא בא לאסור עצמו על דעתיה דר' יוסה מה בא לאסור? א"ר יסה כל אילין מיליא לא מסייען ולא תברן לא על דר"מ ולא על דר' יוסי, לא בא אלא למנות ימים שנעשו בהן ניסים לישראל.

תדע לך שהוא כן דתנינן בריש ירחא דניסן איתוקם תמידא די לא למיספד. בלא כך אינו אסור משום ר"ח?!

אבל בשבתות ובימים טובים מתענין לפניהן ולאחריהן. מה ראיתה להקל באלו, ולהחמיר באלו? שאלו דברי תורה ואין דברי תורה צריכין חיזוק, ואלו דברי סופרים ודברי סופרין צריכין חיזוק

הדא דאת אמר עד שלא בטלה מגילת תענית, אבל משבטלה מגילת תענית בטלו כל אלו. ר' חנינה ורבי יהושע בן לוי תריהון אמרין בטלה מגילת תענית. ר' בא ור' סימון אמרי בטלה מגילת תענית. ר' יונתן אמר בטלה מגילת תענית. א"ר יוחנן אמש הייתי יושב ושונה מעשה שגזרו תענית בחנוכה בלוד ואמרו עליו על ר' אליעזר שסיפר, ועל ר' יהושע שרחץ. אמר להן רבי יהושע: צאו והתענו על מה שהתעניתם! ואת אמר בטלה מגילת תענית?! א"ר בא אע"ג דאת אמר בטלה מגילת תענית, חנוכה ופורים לא בטלו.

מיליהון דרבנן אמרין בטלה מגילת תענית. ר' אבון ציים כל ערובת שובא אפי' בימים הכתובים במגלה ר' יוחנן ציים כל ערובת ריש שתא. ר' זעירה צם תלת מאוון דצומין, ואית דאמרין תשע מאוון ולא חש על מגילת תענית. ר' יעקב בר אחא מפקד לספרייה, אין אתת איתא מישאלנכון, אים ישאל לכם אשה אימרין לה בכל מתענין חוץ משבתות וימים טובים וראשי חדשים וחולו של מועד וחנוכה ופורים.

הלכה יג משנה

אין גוזרין תענית על הצבור בתחלה בחמישי שלא להפקיע את השערים. אלא שלש תעניות הראשונו' שני וחמישי שני. ושלש שניות חמישי

שני וחמישי.

רבי יוסה אומר כשם שאין הראשונות בחמישי, כך לא שניות ולא אחרונות:

גמרא שמעון בר בא אמר אתא עובדה קומי ר' יוחנן והורי כר' יוסי. והוה ר' אלעזר מצטער אמר שבקין סתמא ועבדין כיחידייא?! אשכח תני לה ר' חייה בשם ר"מ כד שמע דתני לה ר' חייה בשם ר' מאיר אמר יאות סבא ידע פרקי גרמה. יודע ה"זקן" לתרץ את עצמו

[סוגיא זו שייכת ביבמות פרק החולץ ר' מנא בעא קומי ר' יודן לא כן אמר ר' חזקיה ר' אבהו בשם ר' לעזר כ"מ ששנה ר' מחלוקת וחזר ושנה סתם, הלכה כסתם?! א"ל ולא רבי דילמא חורן. שמא איש אחר שנה ה"מחלוקת"? מה הן אין דאשכח ר' מתני מחלוקת, וחזר ושנה סתם, הלכה כסתם. אתר דלא אשכח ר' מתני מחלוקת, אלא אחרים שנו מחלוקת, ור' שנה סתם, לא כל שכן שתהא הלכה כסתם!! אתא ר' חזקיה ר' יעקב בר אחא ר"ש בר בא בשם ר' לעזר ואפילו אחרים שנו סתם ור' שנה מחלקת, הלכה כסתם. ולמה הוא מורה לה כיחידייא? כר' יוסי

רבי שמואל בר ינאי בשם ר' אחא הדא דאת אמר בשאין מחלוקת אצל סתם, אבל אם יש מחלוקת אצל סתם לא בדא הלכה כסתם. ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' אתא חדא דאת אמר ביחיד אצל יחיד אבל ביחיד אצל חכמים, לא בדא הלכה כסתם]

הלכה יד משנה אין גוזרין תענית בראשי חדשים בחנוכה ובפורים,

ואם התחילו אין מפסיקין דברי רבן גמליאל. א"ר מאיר אף על פי שאמר ר"ג אין מפסיקין, מודה הוא שאין משלימין.

וכן תשעה באב שחל להיות בערב שבת:

גמרא כמה היא התחלה? ר' בא אמר אחת. ר' יוסה אמר שתים. וכן נפק עובדא כהדא דר' בא.

ובמה קורים? תענית שחל בר"ח ר' יוסה אמר קורין ברכות וקללות. א"ל ר' מנא בגין מודעתין דהוא תעניתא? רביעין על מעיהון ולא ידעין דהוא תעניתא?! מונחין על גבי בטנם...וצריך להודיעם?! א"ל להודיעך שקורין ברכות וקללות ???

ר' יודן קפודקייא אמר קומי ר' יוסה בשם ר' יודה בר פזי קורין בראש חדש. קם ר' יוסה עם ר' יודה בר פזי א"ל אתה שמעת מן אבוך הדא מילתא? א"ל אבא לא אמר כן אלא בעייני טב, שם המקום שקידשו את החודש ע"פ ראייה ע"י דאינון ידעין דהוא ריש

ירחא הן קורין בראש חדש, ושאר כל המקומות שספק להם אם ר"ח קורין ברכות וקללות.

תני תשעה באב שחל להיות ערב שבת אוכל אפילו ביצה אחת ושותה אפילו כוס אחד, כדי שלא יכנס לשבת מעונה דברי ר' יודה. רבי יוסה אומר מתענה ומשלים. ר' זעירה בשם רב יהודה ר' בא ר' אימי בר יחזקאל בשם רב הלכה כמי שהוא אומר מתענה ומשלים. ולמה לא אמר הלכה כר' יוסה? אית תניי תני ומחליף דברי חכמים.

ר' זעירה בשם רב חונה ואפילו יחיד שגזר על עצמו תענית בערב שבת מתענה ומשלים. כהדא ר' ביבי הוה יתיב קומי ר' יסא בעא מילף מיניה הדין עובדה, רצה ללמוד ממנו הלכה זו אמר ליה רב ר' יסא לר' בידי נימטי בייתא ציבחר. נצא הביתה עוד מעט א"ל רומשא הוא! כבר הוא זמן סעודה (אחל"ה) א"ל אית בתענה! אני שרוי בתענית א"ל רב בידי לר' יסא אית גבי תורמסין. ואכול עכשיו קצת.... א"ל ומשלימין כר' יוסי:

פרק ג

הלכה א משנה סדר תעניות האלו האמור ברביעה הראשונה. אבל צמחים ששנו מתריעין עליהן מיד. וכן שפסקו גשמים מגשם לגשם ארבעים יום מתריעין עליהן, מפני שהיא מכת בצורת:

גמרא אי זהו מיד שלהן? רב אמר שני וחמישי ושני. לא באותו היום ממש

שנו בשני מהו להתריע עליהן בחמישי? או להמתין עוד שבוע שלם לפי שאין מתחילין תענית בה'?

ר' זעירה שמע לה מן הדא: (דניאל י) ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתתה את לבך להבין ולהתענות לפני ה' אלהיך נשמעו דבריך. כבר נשמעו דבריך. וכאן מכיון שנתנו ב"ד נפשן לעשות כמי שעשוי. ע"כ אפשר להמתין עד שבוע הבא

תני כשם שמתריעים עליהן בשאר ימי שבוע, כך מתריעין עליהן בשביעית מפני פרנסת אחרים. מהו מפני פרנסת אחרים? חברייא אמרי מפני פרנסת עכו"ם. ר"ז אמר מפני פרנסת חשודים. גם עליהם יש לרחם....

אתייא דר' זעירה כרבי, ודחברייא כר"פ בן יאיר. דר"ז כרבי: חד ספר barber הוה חשוד על פירות שמיטתה, אייתוניה גבי רבי, אמר לון ומה יעביד

עלובא ובגין חייו הוא עבד!

ודחברייא כר' פינחס בן יאיר: רבי בעא מישרי שמיטתא, סלק ר"פ בן יאיר לגביה א"ל רבי לרפב"י מה עיבורייא עבידין? איך התבואה? (רצה לרמוז שיש צורך להתיר שביעית...) א"ל עולשין יפות! ומה עיבורייא עבידין א"ל עולשין יפות... ידע ר' דלית הוא מסכמא עימיה. א"ל מישגח ר' מיכל עימן פטל ציבחר a small bite יומא דין? א"ל אין. מי נחת, חמא מולייתה דר' קיימן. ראה פרידות של רבי אמר, כל אילין, יהודאיי זיינין?! היהודים מתפרנסין מזה?!! איפשר דלא חמי סבר אפויי. ??? מעתה, איני רוצה לראות את פניו עוד מן כדון שמעון קליה, אזלון ואמרון לר', שלח ר' בעי מפייסתיה. מטון ביה גבי קרתיה אמר ר"פ לבני עירו, בני קרתי, קורבין לי! נחתון בני קרתיה ואקפין עלוי. אמרון לון רבי, דו בעי מפייסתיה, שבקיניה בני עירו הניחוהו כדי שיוכל רבי לגשת ואזלון לון. אמר בני דילי, קורבין לי! נחתת אישתא מן שמייא ואקפת עלוי.

חזרון ואמרון לרבי, אמר: הואיל ולא זכינן מיניה בעלמא הדין, ניזכי ונשמע מיניה לעלמא דאתי:

הלכה ב משנה ירדו לצמחים אבל לא לאילן, לאילן אבל לא לצמחים, לזה ולזה אבל לא לבורות לשיחין ומערות, מתריעין עליהן מיד:

גמרא ירדו לצמחים אבל לא לאילן. ציבחר ציבחר מעט מעט. לאילן אבל לא לצמחים. סגין סגין.

לזה ולזה אבל לא לבורות לשיחין ומערות ??? :

מתריעין עליהן מיד. תני מתריעין על האילן עד בפרס הפסח. לבורות לשיחין ולמערות בפרס העצרת. מעתה אפי' יותר מיכן יותר מיכן? מעשה ניסים, ואין מתריעין על מעשה ניסים.

ר' ברכיה ר' חלבו פפא בשם ר' לעזר פעמים שהגשמים יורדין בזכות אדם א' בזכות עשב א' בזכות שדה א'. ושלשתן בפסוק אחד (זכריה י) ומטר גשם יתן להם לאיש עשב בשדה. לאיש אבל לא לאנשים, לעשב אבל לא לעשבים, בשדה אבל לא בשדות:

הלכה ג משנה וכן עיר שלא ירדו עליה גשמים ככתוב (עמוס ד)

והמטרתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר, חלקה אחת תמטר, וחלקה אשר לא תמטיר עליה תיבש. אותה העיר מתענה ומתרעת, וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות. ר"ע אומר מתריעות אבל לא מתענות:

גמרא א"ר סימון כתיב והמטרתי על עיר אחת

ועל עיר אחת לא אמטיר חלקה אחת תמטר וחלקה אשר לא תמטיר עליה תיבש. זכותא דחקלא עבדא. זכות ה"שדה" הוא!

מפני ארבעה דברים יורדין מלמעלן: מפני בעלי זרוע, ומפני טללים הרעים, ושיהא העליון שותה כנמוך, ושיהו הכל תולין עיניהם אל השמים.

בזכות ג' דברים הגשמים יורדין: בזכות הארץ, בזכות החסד, בזכות היסורין. ושלשתן בפסוק אחד (איוב לז) אם לשבט אם לארצו אם לחסד ימצאהו.

בעון ד' דברים הגשמים נעצרין: בעון עובדי עכו"ם, מגלי עריות, ושופכי דמים, ופוסקין ברבים ואינן נותנין. בעון עובדי עכו"ם מניין? (דברים יא) השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים וגו' מה כתיב בתריה (שם) וחרה אף ה' בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר. בעון מגלי עריות מניין? (ירמיהו ג) ותחניפי ארץ בזנותיך וברעתך מהו עונשו של דבר? וימנעו רביבים ומלקוש לא היה. בעון שופכי דמים מניין? (במדבר לה) כי הדם הוא יחניף את הארץ כי הדם הוא יחניף את הארץ. בעון פוסקין ברבים ואינן נותנין מניין? (משלי כה) נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר.

חמשה שמות נקראו לו אד עב ענן נשיא חזיז. אד מניין? (בראשית ב) ואד יעלה מן הארץ. עב- שהוא מעבה את הרקיע (בראשית ב) הנה אנכי בא אליך בעב הענן. ענן- שהוא עושה את הבריות ענוים אלו לאלו. נשיא- שהוא עושה בעלי בתים כנשיאים (שמות יט) מעלה נשאים מקצה הארץ. חזיז- שהוא עושה את הרקיע חזיונות מראות מראות שונות ברקיע (תהילים קלה) ה' עשה חזיזים:

וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות. שכן מצאנו ביום הכיפורים מתענין אבל לא מתריעין:

רבי עקיבה אומר מתריעות אבל לא מתענות. שכן מצאנו בראש השנה מתריעין אבל לא מתענין:

הלכה ד משנה וכן עיר שיש בה דבר או מפולת אותה העיר מתענה ומתרעת וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות. ר' עקיבה אומר מתריעות ולא מתענות:

גמרא מותנא מגפה הוה בציפורין לא היה עליל גו אשקקה דהוה ר' חנינה שרי בגויה. לא נכנס המגפה במבוי של ר"ח והוון ציפוראיי אמרין מה ההן סבא מינכי ניזוק, יתב שלם הוא ושכונתיה הזקן יושב בשלום הוא ושכינתו... ומדינתא אזלה בבאישות. וכל המדינה חולה... עאל ואמר קומיהון זמרי אחד היה בדורו ונפלו מישראל כ"ד אלף, ואנו כמה זמרי יש בדורינו ואתם מתרעמין?!

חד זמן צרכון מיעבד תעניתא ולא נחת מיטרא עבד ר' יהושע תעניתא בדרומא ונחת מטרא. והוון ציפוראיי אמרין ר' יהושע בן לוי מחית מיטרא לדרומאיי, ורבי חנינה עצר מיא מן ציפוראיי! צרכון מיעבד זמן תיניינות, הוצרכו לעשות עוד תענית גשמים בציפורי שלח ואייתי לריב"ל א"ל מישגח מרי מיפוק עימן להתענות? התרצה ללכת אתי? נפקון תריהון לתעניתא, ולא נחת מיטרא עאל ואמר קומיהון לא רבי יהושע בן לוי מחית מיטרא לדרומאיי, ולא ר' חנינה עצר מיטרא מן ציפוראיי. אלא דרומאיי ליבהון רכיך ושמעין מילה דאורייתא ומתכנעין, וציפוראיי ליבהון קשי ושמעין מילה דאורייתא ולא מיתכנעין. מי עליל, תלה עינוי וחמא אוירא שייף, בנחת—אין זכר של גשם... אמר עד כדון הכין?! מיד נחת מיטרא וגדר על גרמיה דלא למיעבד כן תובן עוד הפעם אמר מה אנא מימור למרי חובא, להקב"ה שגובה חובותיו דלא יגבי חוביה?!

רבי זעירה בשם ר' חנינה מה יעשו גדולי הדור ואין הציבור נידון אלא אחר רובו! שכן מצאנו שכל ל"ח שנים שהיו ישראל כמנודים לא היה מדבר עם משה שנאמר (דברים ב) ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב המחנה מה כתוב בתריה (שם) וידבר ה' אלי לאמר

ר' יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי מה יעשו גדולי הדור ואין הציבור נידן אלא אחר רובו שכן מצאנו שאילולא שאמרו ישראל בהר הכרמל (מלכים א יח) ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים לא ירדה האש מן השמים ושרפה את הקרבנות.

רבי יהושע בן יאיר בשם רבי פינחס בן יאיר שלשה ברא הקדוש ברוך הוא ותהא תרטה שבראן ואלו הן: כשדים וישמעאלים ויצר הרע. כשדים (ישעיהו כג) הן ארץ כשדים זה העם לא היה. הלואי לא היה. ישמעאלים (איוב יב) ישליו אהלים לשודדים ובטחות למרגיזי אל לאשר הביא אלוה בידו. יצר הרע (מיכה ד) ביום ההוא נאם ה' אספה הצלעה והנדחה אקבצה ואשר הרעתי. ר' ברכיה רבי אבא בר כהנא רבי יהושע בן יאיר בשם ר' פינחס בן יאיר הרי הוא כאילו הריעותי.

רבי לעזר עבד תעניתא ולא איתנחת מיטרא. עבד ר' עקיבה תענית ונחת מיטרא. עאל ואמר קומיהון אמשול לכם משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שתי בנות אחת חצופה ואחת כשירה, אימת דהות בעייא ההיא חצופתא עלת קומיי, הוה אמר, יבון לה מה דהיא בעייא ותיזיל להי!! ואימת דהות ההיא כשירה עלת קומוי הוה מאריך רוחיה, מתחמד מישמוע שועתה. כך הקב"ה מתאווה לתפילתו ואית שרי מימר כן? האיס נכון לומר כך? אלא שלא לחלל שם שמים בי ר"א.

ר' אחא עבד תלת עשרה תעניין ולא נחת מיטרא מי עליל פגע ביה חד כותיי א"ל רבי ר' עצור גולתך מן מיטרא squeeze your coat from the rain..... א"ל חייו דההוא גברא, שמייא מיעבד ניסין ושתא מצלחא וההוא גברא לית הוא מיחי! ועבדון שמיא ניסין והצלחת שתא ומית ההוא כותייא והוון כל עמא אמרין איתון חמין פורין דשמש the bounty of the sun:

וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות. שכן מצאנו בי"ה מתענין ולא מתריעין:

ר' עקיבה אומר מתריעים אבל לא מתענין. שכן מצאנו בראש השנה מתריעין ולא מתענין:

הלכה ה משנה איזהו דבר? עיר המוציאה חמשה מאות רגלי, יצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה:

גמרא אמר רבי לוי כתיב (דברים כח) ידבק ה' בך את הדבר משל לאשה הזאת שהוא מדבקת שלשה ככרים זה אחר זה אחר זה

הא עבידא יותר מיכן צריכה שיעור אחר? נישמעינה מן הדא אפילו עיר גדולה כאנטוכיא ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה הדא אמרה יותר מיכן אינו צריכה שיעור אחר.

בתים שאמרו לעניין מפולת בריאים אבל לא מרועעים ודכוותה בחורים אבל לא זקינים.

תני אסכרה כל שהוא. שנים בדבר ואחד באסכרה? מהו? איתא חמי אסכרה כל שהיא ואת אמר הכין?! לכן צריכה כשהתריעו על האסכרה והלכה לה, ואחר כך מתו שנים בדבר?

הלכה ו משנה על אלו מתריעין בכל מקום: על השדפון, ועל הירקון, ועל הארבה, ועל החסיל, ועל חיה רעה ועל החרב מתריעין עליהן מפני שהיא מכה מהלכת:

גמרא ר' חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי בן חנינה מתריעין על פרגיא של פשתן sprouting of flax (ruined) מ"ט (ירמיהו ה) שמה ושערורה בארץ. ???פשתן הגדל בארץ ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן מתריעין על השרב מ"ט? (איוב ל) קדר הלכתי בלא חמה קמתי בקהל אשוע.

א"ר לעזר אוקיר לאסייך עד דלא דצטריך ליה כבד את הרופא קודם שתצטרך לו.... מה טעמא (איוב לז) היערך שועך לא בצר וכל מאמצי כח.

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יוחנן אמר אם סדרתה תפילה לא יהא לך צרי עין מלמעלה, אלא הכל יהו מאמצין כחך, שנאמר וכל מאמצי כח. ורבי שמעון בן לקיש אמר אם סדרתה תפילה, לא

תהא מיצר פיך אלא הרחב פיך ואמלאהו.

לא סוף דבר ארבה אלא אפי׳ כנף. ולמה נקרא שמו חסיל? שהוא חוסל את הכל. ולמה נקרא שמו גוביי? דו גבי דינא דמריה.

לא סוף דבר חיה רעה אלא אפילו בהמה רעה. כבר היו שנים בא״י חמור נושך וממית. שור נושך וממית.

לא סוף דבר חרב של מלחמה, אלא אפי׳ חרב של שלום. שכבר עשת רושם בימי יאשיהו:

הלכה ז משנה מעשה שירדו זקנים מירושלם לעריהם וגזרו תענית על שנראה כמלוא פי תנור שדפון באשקלון

ועוד גזרו תענית למחר על שאכלו זאבים שני תינוקות בעבר הירדן. ר׳ יוסי אומר לא על שאכלו אלא על שנראו:

גמרא הדא דאת אמר דבעינן ״פי תנור״ במכונס, אבל במפוזר אפי׳ פרא מיכן פחות מיכן

אמר ר׳ מנא נראו רצין אחריהן. אמר ר׳ יוסה בי ר׳ בון נראו במקום שאין ראוי להם:

הלכה ח משנה ועל אלו מתריעין בשבת: על עיר שהקיפוה עכו״ם או נהר ועל הספינה המיטרפת בים. ר׳ יוסי אומר לעזרה, אבל לא לצעקה. תפילה

שמעון התימני אומר אף על הדבר ולא הודו לו חכמים:

גמרא רב אמר מתריעין= עני ה׳ עני. מתני׳ פליגא על רב, ר׳ יוסי אומר לעזרה אבל לא לצעקה. והא תנייא קדמייה סבר מימר אפילו לצעקה. משמע כל מילי

לוי בן סיסי באו הגייסות לעירו נטל ס״ת ועלה לראש הגג אמר רבון העולמים אין בטלית חדא מילה מן הדין ספר אורייתא ייעלין לון, ואין לא ייזלון לון!! מיד איתבעון ולא אישתכחון.

תלמידיה עבד כן ייבשת ידיה, משום שטרח שמיא לעשות נס ואזלון לון.

תלמיד תלמידיה עבד לא יבשת ידיה ולא אזלון לון!! לומר שאין שוטה נפגע, ולא בשר המת מרגיש באיזמל!

הלכה ט משנה על כל צרה שלא תבוא על הציבור מתריעין עליה חוץ מרוב גשמים.

מעשה שאמרו לחוני המעגל התפלל שירדו גשמים אמר להן צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימקו והתפלל ולא ירדו גשמים. עג עוגה ועמד בתוכה ואמר רבש"ע בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך נשבע אני בשמך הגדול שאיני זז מיכן עד שתרחם על בניך! התחיל הגשמים מנטפין אמר לא כך שאלתי, אלא גשמי בורות שיחין ומערות. ירדו בזעף אמר לא כך שאלתי, אלא גשמי רצון ברכה ונדבה. ירדו כתיקנן, עד שעלו ישראל מירושלם להר הבית מפני הגשמים. אמרו לו: כשם שנתפללת עליהן שירדו, כך התפלל שילכו להם! אמר להן צאו וראו אם נמחית אבן הטועים!!

גמרא ר' יונה שמעון בר בא בשם ר"י והריקותי לכם ברכה עד בלי די דבר שאי אפשר לך לומר עליו דיי, היא ברכה. רבי ברכיה ר' חלבו רב אבא בר עילאי בשם רב עד שיבללו שפתותיכם מלומר "דיינו ברכה" "דיינו ברכה"

והכניסו תנורי פסחים..הדא אמרה ערב פסחים היה. כי בתקופה של פסח ותני כן: בעשרין ביה באדר צמון כל עמא למיטרא ונחת לון:

ונתפלל ולא ירדו גשמים. אמר רבי יוסי בי רבי בון שלא בא בענוה. לפיכך לא נענה בראשונה

א"ר יודן גיריא הדין חונה המעגל, בר בריה דחוני המעגל הוה. סמיך לחרבן בית מוקדשא, נפק לטורא לגבי פעליי, עד דו תמן, נחת מיטרא עאל ליה למערתא. מן יתיב, נם ודמך ליה, ועבד שקיע בשינתיה שובעין שנין, עד דחרב בית מוקדשא ואיתבני זמן תיניינות. נכנס בשינה עד שחרבה ביה"מ וחזר ונבנה לסוף שובעין שנין איתער מן שינתיה נפק ליה מן מערתא וחמא עלמא מחלף, זוויי זווית שהיה דהוות כרמי', עבידא זייתין. זוויי דהוות זייתין, עבידא זרעו. שאל ליה למדינתא אמר לון מה קלא בעלמא? אמרון ליה ולית את ידע מה קלא בעלמא? אמר לון לא. אמרין ליה מאן את? אמר לון חוני המעגל. אמרון ליה שמענן דהוה עליל לעזרה והיא מנהרה, והיא מאירה!! עאל ואנהרת! וקרא על גרמיה (תהילים קכו) בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים:

התחילו הגשמים מנטפין. אמרו לא באו אלו אלא להתיר נדרו של זה.....

אמר לא כך שאלתי אלא גשמי בורות שיחין ומערות ירדו בזעף. תני שמואל כמפי הנוד:

אמר לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה ירדו כתיקנן עד שעלו ישראל מירושלם להר הבית מפני הגשמים. הדא אמרה הר הבית מקורה היה. ותני כן אסטיו לפנים מסטיו היה:

אמרו לו כשם שנתפללת עליהן שירדו כך התפלל עליהם שילכו להם אמר להן צאו וראו אם נמחית אבן הטועים. מה עיסקה דהדא אבן הטועים? אלא כל מאן דהוה מובד מילה אצל חפץ הוה נסב לה מן תמן, וכל דהוה משכח מילה הוה מייביל מוליך לה לתמן. אמר להן כשם שאי אפשר לאבן הזאת להימחות מן העולם, כך א"א להתפלל עלה גשמים שילכו להם! אלא צאו והביאו לי פר של הודיות. ויצאו והביאו לו פר של הודיות, וסמך שתי ידיו ואמר: רבונו של עולם, הבאתה רעה על בניך ולא יכלו לעמוד בה, הבאתה טובה על בניך ולא יכלו לעמוד בה, אלא יהי רצון מלפניך שתביא רווחה! מיד נשבה הרוח ונתפזרו העבים וזרחה החמה ונתנגבה הארץ ויצאו ומצאו מדבר מלא כמהים.

שאלו את ר"א מאימתי מתפללין על הגשמים שילכו להם? אמר להן כדי שיהא אדם עומד בקרן העופל, very high mountain ומשקשק את רגליו בנחל קדרון. steep valley אבל בטוחים אנו בבעל הרחמים שאינו מביא מבול לעולם מה טעמא? (ישעיהו נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ:

הלכה י משנה שלח לו שמעון בן שטח ואמר לו צריך אתה לנדוי אבל מה אעשה לך ואתה מתחטא לפני המקום כבן שהוא מתחטא לאביך ועושה לו רצונו. ועליך הכתוב אומר (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך:

גמרא שאילו נגזרו גזירה כשם שנגזרה בימי אליהו. לא נמצאתה מביא את הרבים לידי חילול השם?! שכל המביא את הרבים לידי חילול השם צריך נידוי.

[תמן תנינן ר"ה 1:6 שלח לו רבן גמליאל לא נמצאת מעכב רבים מלעשות מצוה וכל המעכב רבים מלעשות מצוה צריך נידוי]

ואמר לו ואין הקב"ה מבטל גזירתו, מפני גזירתו של צדיק?! אמר לו הן הקב"ה מבטל גזירתו מפני גזירתו של צדיק! ואין הקב"ה מבטל גזירתו של צדיק, מפני גזירתו של צדיק חבירו. ושמא גזר צדיק שלא ירדו גשמים—כדרך שעשה אליהו אבל מה אעשה לך ואתה מתחטא לפני המקום כבן שהוא מתחטא על אביו והוא עושה לו רצונו.

ר' ברכיה ר' אבא בר כהנא ר' זעירה בשם רב יהודה ואית דאמרין לה בשם רב חסדא ואית דאמרין לה בשם רב מתנה (איוב כב) ותגזר אמר ויקם לך. מה ת"ל לך? אלא אפילו הוא אמר הכין, ואת אמר הכין, דידך קיימא, ודידי לא קיימה.

(שם) ועל דרכיך נגה אור- א״ר חייה בר בא זו ירידת גשמים (איוב לז) אף ברי יטריח עב יפיץ ענן אורו. (איוב כב) כי השפילו ותאמר גוה- אני אמרתי להשפילן ואתה אמרת לגאותן. דידך קיימא, ודידי לא קיימא. (איוב כב) ושח עינים יושיע- אני אמרתי לשחות עיניהם ברעה, ואתה אמרת להושיען. דידך קיימא, ודידי לא קיימא. אני אמרתי (שם) ימלט אי נקי. ואתה אמרת ימלט אע״פ שאינו נקי. דידך קיימא, ודידי לא קיימא. מהו (שם) ונמלט בבר כפיך? בברירות כפיך. בזכות מצות ומעשים טובים שהיו בידך מראשיתך. מילדותך עליך הכתוב אומר ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך. מה ת״ל יולדתך? ר׳ מנא אמר אומתך. ר׳ יוסה בי ר׳ בון אמר שעתך. ???לידתך

ורבנן אמרי כשם שהוא מקללה בכפליים, כך הוא משמחה בכפליים. ומניין שהוא מקללה בכפליים? שנאמר (משלי יז) כעס לאביו בן כסיל, וממר ליולדתו

(משלי י)

בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו. מהו תוגת אמו? א״ר לודה לישן גימטריון הוא לשון גמטריא— ״תוגת״ בא״ת ב״ש =אפרא אפרא בעייני אמיה.

ומנין שהוא משמחה בכפליים ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך

הלכה יא משנה היו מתענין וירדו להן גשמים, קודם להנץ החמה לא ישלימו. אחר הנץ החמה ישלימו. ר׳ אליעזר אומר קודם לחצות לא ישלימו, לאחר חצות ישלימו.

מעשה שגזרו תענית בלוד וירדו להן גשמים קודם לחצות אמר להן ר׳ טרפון: צאו ואכלו ושתו ועשו י״ט. ויצאו ואכלו ושתו ועשו י״ט. ובאו בין הערבים וקראו הלל הגדול:

גמרא שנאמר (ישעיהו סה) והיה טרם יקראו ואני אענה: כ אי״ל ש״יקראו״ עוד

לאחר הנץ החמה ישלימו. (שם) עוד הם מדברים.... ימשיכו לדבר ולתהפלל ואני אשמע.

או חלף? נימא רישא דקרא איירי בנענו אחר ההנץ!

א״ר תנחומא ותני כן: אין ענייה אלא סמך לקריאה, ואין קריאה אלא סמך לענייה. כגון שקורין את ההלל ועונין אחר הש״ץ. וא״כ רישא דקרא איירי בנענו ת כ ף

ביומי דר׳ יודן גזרין תענית ונחת מיטרא, ברומשא לעת ערב סלק ר׳ מנא לגביה א״ל בגין דאנא צחי נמא מהו דנישתי? א״ל אוריך המתן שמא ימלכו להשלים.

ר' אחא ר' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינא אסור להתענות עד שש שעות בשבת א"ר יוסי בי ר' בון מתני' אמרה כן קודם לחצות לא ישלימו, עד כדון צפרא. לאחר חצות ישלימו, כבר עבר רובו של יום בקדושה. אלמא 6 שעות נקרא תענית

רבן יוחנן בן זכיי כד הוה בעי ייחות מיטרא, הוה אמר לספריה: קום לך קומי היכלא, בגין דר' בעי מספרא, ולית בחייליה מצטער, בא נא לביתי בגלל שאני רוצה להסתפר ואין בכוחי להצטער מיד הוה מטרא נחית.

רב אדא בר אחוה כד הוה בעי ייחות מיטרא הוה שלח מסאניה, כד הוה שלח תריהון, הוה עלמא טייף. מפלתא הוויין תמן והוה מיתב חד מן תלמידיה בביתא, עד דהוון מפנין ביתא, וכיון דהוה נפק מן בייתא הוה בייתא רבע. נפל הבית ואית דאמרין רב אדא בר אחוה הוה, שלחו חכמים ואמרו לו מה מעשים טובים יש בידך? אמר להן מימי לא קדמני אדם לבית הכנסת, ולא הנחתי אדם בבית הכנסת ויצאתי לי, ולא הלכתי ארבע אמות בלא תורה, ולא הזכרתי דברי תורה במקום מטונף, ולא הוצעתי וישנתי שינת קבע, ולא צעדתי בין החבירים, ולא כיניתי שם לחבירי, ולא שמחתי בתקלת חבירי, ולא באת קללת חבירי על מטתי, ולא הלכתי בשוק אצל מי שהוא חייב לי, מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, לקיים מה שנאמר (תהילים יא) אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי.

אי זו היא הלל הגדולה? ר' פרנך בשם ר' חנינה (שם) הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו. הודו לאדוני האדונים כי לעולם חסדו. אמר ר' יוחנן ובלבד שעומדין בבית ה'. ולמה באילין תרתיין פרשתא. ר' זעירה רבי אבהו בשם רבי שמואל בר נחמן מפני שירידת גשמים כלולה בהן. על דעתיה דר' יוחנן ניחא דכתיב (תהלים קלה) מעלה נשאים מקצה הארץ וכר' חנינה מה? בגין דכתיב (תהלים קלו) נתן לחם לכל בשר כל"ח.

ר' בא ור' סימון תריהון אמרין הדא דידן. רבי יהושע בן לוי אמר הדא דידן. בר קפרא אמר הדא דידן. מה שאנו קורין בחגים נקרא "הלל הגדול"

בר קפרא כדעתיה דתנינן תמן פסחים 5:7 מימיה של כת השלישית לא הגיעה לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמה ממועטין. תני בר קפרא זו היא הלל הגדולה.

חד בר אביי עבר קומי תיבותא, אמר לון ענון בתריי מה דאנא אמר. הדא אמרה לית הדא דידן. דהלל שלנו (של חגים) אין הצבור "עונין" רק שומעין מפי הש"ץ ויוצאין בו א"ר מנא הדא דידן. ניסא הוה רב, בגין כן אמר לון ענון בתריי מה דאנא אמר: מכיון שהיה נס גדול, רצה שכולן יענו אחריו

פרק ד

הלכה א משנה בשלשה פרקים הכהנים נושאין את כפיהן ארבעה פעמים ביום—בשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילת שערים—בתעניות ובמעמדות וביוהכ"פ: מכיון שמתענין, יכולים לישא כפיהן כל היום—(בכל תפילה)

גמרא את ש"מ תלת: את ש"מ שמתענין במעמדות, ושמתפללים ארבע, ואין נשיאת כפים בלילה בערבית אלא ביום.

וישא את כפיו ואל יתפלל! מצאנו תפילה בלא נשיאת כפים, ולא מצאנו נשיאת כפים בלא תפילה!

תני זו דברי ר"מ. שנושאין כפיהן 4 פעמים ר' זעירה בשם ר' יוחנן בעירובין צריך שיתוף ועירוב ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר. ר' יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר. לקרות כולה

רבי זעירה ר' חייה ריב"ל בשם בר פדיה מפני מה סמך הכתוב פרשת נזיר לנשיאת כפים? ללמדך כשם שהנזיר אסור ביין כך נשיאת כפים אסורה ביין. אי מה הנזיר אסור בחרצנים ובזוגין אף נשיאת כפים אסורה בחרצנים ובזוגין.

ר' יונה אמר איתפלגון ישוע בר גזורה ור' זעירה חד ילף לה מן הנזיר וחד ילף לה מן השירות לשרתו ולברך בשמו ולא ידעין מאן ילף לה מן הנזיר ומאן ילף לה מן השירות. מאן דיליף מן הנזיר אי מה הנזיר אסור בחרצנים ובזוגים אף נשיאות כפים אסור בחרצנים ובזוגין? ומאן דיליף לה מן השירות אי מה השירות אסור בבעלי מומין אף נשיאות כפים אסור בבעלי מומין? והא תני אם היה דש בעירו מותר!

כהדא ר' נפתלי הוות אצבעתיה עקומה אתא שאל לר' מנא א"ל מכיון שאתה דש בעירך כולם רגילין בך מותר. רב חונה מעבר לא הניחו לישא כפיו זלדקן אין לו זקן והא תני אם היה דש בעירו מותר! א"ר מנא ריגלא הוות סגין, רגליו היו קטנים שלא יהו אומרין ראינו קטן נושא את כפיו.

א"ר יוסה זאת אומרת טעם איסור בע"מ—שמא יסתכל בהם שאסור להסתכל בכהנים בשעה שהן מברכין. א"ר חגיי כלום אמרו אין מסתכלין לא מפני הסיע דעת, משה! שבועה דאנא מסתכלנא ולא מסעה דעתי!

מניין לנשיאות כפים? (במדבר ו) כה תברכו את בני ישראל. עד כאן בשחרית, במוסף? (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו אל העם.

המקרא הזה מסורס הוא והלא לא צריך לומר אלא (שם) וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים ואח"כ וישא אהרן את ידיו וגו' אלא מלמד שבירידתו =באמצע ירידה... למזבח היה נושא את כפיו ומברך את העם

ויברכם בעמידה. יכול שלא בעמידה? ת"ל (דברים כא) כי בם בחר ה' אלהיך לשרתו ולברך בשמו. מקיש ברכו לשירות מה שירות בעמידה, אף ברכה בעמידה. וכן הוא אומר (דברי הימים ב ל) ויקמו הכהנים הלוים ויברכו את העם וגו'.

בדורו של חזקיה שהיו יגיעים בתורה הכתוב מדבר, אבל בדורות אחרים שהיו עובדים עכו"ם מהו אומר? (ישעיהו א) ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם.

ויברכם ברכה תומה. אבל לא שמענו אי זו? היא עד שבא הכתוב ופירשה (במדבר ו) יברכך ה' וישמרך יאר ה' פניך אליך ויחנך ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום.

ומניין לנעילה? עיקר תפילה נעילה היכן מרומז? א"ר לוי (ישעיהו א) גם כי תרבו תפלה אינני שומע. מיכן שכל המרבה בתפילה נענה.

מחלפה שיטתיה דר' לוי. תמן א"ר אבא בריה דר' פפי ר' יהושע דסיכני בשם ר' לוי (משלי יד) בכל עצב יהי' מותר ודבר שפתים אך למחסור. חנה ע"י שריבה בתפילתה קיצרה בימיו של שמואל שאמרה (שמואל א א) וישב שם עד עולם. והלא אין עולם של לוי אלא חמשים שנה דכתיב (במדבר ח) ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה [וחיי דילון חמשין ותרתיי! א"ר יוסי בי ר' בון ושתים שגמלתו] וכא הוא אמר הכין!! סיס עניין להאריך התפילה!! כאן ביחיד כאן בציבור.

ר' חייה בשם ר' יוחנן ר"ש בן חלפותה בשם ר"מ והיה כי הרבתה להתפלל. מיכן שכל המרבה להתפלל נענה.

עד אימתי הוא נעילה? רבנן דקיסרין אמרין איתפלגון רב ור' יוחנן. רב אמר בנעילת שערי שמים =בלילה ר"י אמר בנעילת שערי היכל. מבעו"י א"ר יודן ענתונדריא מתניתא מסייעא לרבי יוחנן: בשלשה פרקים הכהנים נושאין את כפיהם ד' פעמים ביום, בשחרית במוסף במנחה בנעילת שערים. אית לך מימר נעילת שערי שמים?! איך נושאין כפיהן בלילה?

אחוה דאימיה דרב אדא, הוה צייר קיפל גולתיה דרב בצומא רבא, א"ל, רב לאחוה.... כד תיחמי שומשא בריש דיקלא, את יהב לי גולתי דנוצלי נעילת שערים. מחלפה שיטתיה דרב תמן הוא

אמר בנעילת שערי שמים, וכא הוא אומר בנעילת שערי היכל!! כשהשמש בראש דקלים א"ר מתניה: על ידי דהוה מאריך בצלותיה סגין, הוה מגיע סמוך לנעילת שערי שמים

נעילה מהו שתפטור את של ערב? ר' בא רב חונה בשם רב נעילה פוטרת של ערב. א"ר בא לרב חונה ואיכן הוא מזכיר של אבדלה? א"ר יונה לר' בא והיאך יהו שבע פוטרות שמונה עשרה? אמר ליה ולא כבר איתתבת!! א"ל ובגין דאיתתבת תיבטל!!

אמר ר' יוסה מה דקשי ר' בא, קשי יאות. מה דקשי ר' יונה, לא קשי יאות. קל היקילו עליו מפני תעניתו שיהו שבע פוטרות שמונה עשרה

ר' בא בר ממל אמר לחברייא, מריי! מן כולכון שמעית שאין נעילה פוטרת של ערב. ר' סימון בשם ר' לוי אין נעילה פוטרת של ערב. א"ר יוסי בי ר' בון ותני ר' חייה כן: בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה, במוצאי שבת ובמוצאי יה"כ ובמוצאי תענית ציבור. [אינו מתפטר בשבע, אע"פ שתעניתו קשה עליו] אלמא אין נעילה פוטרת את של ערבית

ר' יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי יום הכיפורים שחל להיות בשבת, אע"פ שאין נעילה בשבת, מזכיר של שבת בנעילה. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי שבת שחל להיות בחנוכה אף על פי שאין מוסף בחנוכה, מזכיר של חנוכה במוסף. אוספין עלה, ראש חדש שחל להיות בתענית אף ע"פ שאין נעילה בראש חדש, מזכיר של ראש חדש בנעילה.

ראש חדש ותענית ומתפלל נעילה איכן הוא מזכיר של ראש חדש? ר' זעירה אמר בהודייה, ר' בא בר ממל אמר בעבודה, ר' אבינה אומרה ברכה רביעית. אמר ר' בא מה מצאנו בכל מקום אומרה ברכה רביעית, אף כאן ברכה רביעית. ונפק עובדא כהדא דר' בא

במה קורין? תענית שחל בר"ח ר' יוסי אומר קורין ברכות וקללות. אמר לון ר' מנא בגין מדעתון די תעניתא? רביעין על מעיהון כולם מושכבין על בטניהם, וא"י שהוא תענית?! ולא ידעין די תעניתא?! א"ל להודיעך שקורין ברכות וקללות! ר' יודן קפודקייא אמר קומי ר' יוסה בשם ר' יודה בר פזי קורין בר"ח. קם רבי יוסה עם ר' יודה בר פפי א"ל אתה שמעת מן אבוך הדא מילתא אמר ליה אבא לא אמר כן, אלא בעייני טב מקום שבאו העדים לראיית החודש על ידי דאינון ידעין דהוא ריש ירחא ויודעין בוודאי קורין בראש חדש, ושאר כל המקומות קורין ברכות וקללות.

ירמיה ספרא שאיל לרב ירמיה, ר"ח שחל להיות בשבת במה קורין? א"ל קורין בר"ח. א"ר חלבו

קומי ר' אימי מתניתה אמרה כן: לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים.

יצחק סחורה שאל לר' יצחק ר"ח שחל להיות בחנוכה במה קורין? א"ל קורין בראש חדש שלש ואחד בחנוכה. ר' פינחס ר' סימון ר' אבא בר זמינא מטי בה בשם ר' אבודמא דחיפה קורין שלשה בחנוכה ואחד בראש חדש. להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ר"ח. בר שלמיא ספרא שאל לר' מנא הגע עצמך שחל ראש חדש של [חנוכה] להיות בשבת, ולא שבעה קרויין אינון, אית לך מימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש?! א"ל והדא שאילתיה דספר!! שאלה טובה

ר' מפקד לאבדן אמוריה, אכריז קומיהון: מאן דמצלי יצלי דרמשא, עד דיומא קאים. מותר להתפלל של ערבית מבעו"י ר' חייא בר בא מפקד לאמוריה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא, עד דיומא קיים. א"ר חנינה משכני ר' ישמעאל בי רבי יוסי אצל פונדקי אחד ואמר לי כאן נתפלל אבא של לילי שבת בע"ש. א"ר אימי, ר' יוחנן פליג. ולא הוה צריך מתפלגא. למה? שכן מוסיפין מחול על הקודש! ועוד דסלקון חמרייא מן ערב לציפורין, ואמרון כבר שבת ר"ח בן דוסא בעירו. אלמא שרי להתפלל של שבת מע"ש

והיידא אמר דא"ר חנינה משכני רבי ישמעאל בי ר' יוסי אצל פונדקי אחד ואמר לי כאן נתפלל אבא של ממוצאי שבת בשבת. ואפילו עלה להתפלל של מוצ"ש מבעו"י לא הוה צריך מתפלגה! דרבי מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומיהון מאן דיצלי יצלי דרמשא, עד יומא קיים. ר' חייא בר בא מפקד לאמוריה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קיים.

דבית ר' ינאי אמרין עלון אדם למיטתו אין מטריחין עליו שירד =תפילת ערבית רשות אמר רבי זעירה כל זמן דהוינא עבד כן לא התפללתי ערבית הוינא מתפחד בליליא. לית לך אלא כהדא דרבי מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קיים. ר' חייה בר בא מפקד לאמוריה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קיים. יתפלל מבעו"י

אמר רבי יעקב בר אחא תניי תמן תפלת הערב מהו? רבן גמליאל אומר חובה. רבי יהושע אומר רשות. אמר רבי חיננא אתיין אילין פלגיותא כהינין פלוגיותא, מ"ד חובה אין נעילה פוטרת של ערב. מ"ד רשות נעילה פוטרת של ערב.

מעשה בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע תפלת הערב מה היא? אמר לו רשות. ובא ושאל את ר"ג תפלת הערב מה היא? אמר לו חובה. אמר לו והלא רבי יהושע אמר לי רשות!

אמר לו למחר כשאיכנס לבית הוועד, עמוד ושאל את ההלכה הזאת. ועמד אותו התלמיד ושאל את ר"ג, תפלת הערב מה היא? אמר לו חובה. אמר לו והא ר' יהושע אומר רשות! אמר לו ר"ג לר' יהושע את הוא שאומר רשות? אמר לו לאו!! אמר לו עמוד על רגליך ויעידוך!! והיה ר"ג יושב ודורש ור' יהושע עומד על רגליו עד שרינננו בו כל העם. אמרו לר' חוצפית המתורגמן הפטר את העם! הפסק הדרשה! אמרו לרבי זינון החזן אמור "התחילו" ???איזה נוסח שאמרו קודם יציאת ביה"ן ואמרו "התחילו" ועמדו כל העם על רגליהם ויצאו

אמרו לו לר"ג וכי על מי לא עברה רעתך תמיד? =תמיד אתה מצער ת"ח מיד הלכו ומינו את ר"א בן עזריה בישיבה בן שש עשרה שנה היה ונמלא כל ראשו שיבות. והיה ר"ע יושב ומצטער ואמר לא שהוא בן תורה יותר ממנו, אלא שהוא בן גדולים יותר ממנו! אשרי אדם שזכו לו אבותיו, אשרי אדם שיש לו יתד להיתלות בהו. מה היתה יתידותו של רבי אלעזר בן עזריה שהוא עשירי לעזרא.

כמה ספסלים היו שם? ר' יעקב בר סיסי אמר שמונים ספסלים של תלמידי חכמים היו שם חוץ מן העומדים מאחורי הגדר. אמר רבי יוסי בי ר' בון שלש מאות ספסלין של תלמידי חכמים היו שם חוץ מן העומדים מאחורי הגדר. כהיא דתנינן תמן ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה.

תמן תנינן זה מדרש דרש ר"א בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה. וכי כרם היה שם? אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשויים שורות שורות ככרם. מיד הלך לו ר"ג אצל כל אחד ואחד שבייש בתוך ביתו לפייסו. אתא גבי ר' יהושע ואשכחי' דהוה עביד מחטין, א"ל מן אילין את חיי?! א"ל ועד כדון את בעי מידע? עד עכשיו לא ידעת? אי לו לדור שאת פרנסו! אמר לו נעניתי לך. דיברתי שלא כשורה...

שלחין גבי ר' לעזר בן עזריה חד קצר, כובס ואית דאמרי ר"ע הוה, א"ל מי שהוא מזה, יזה. מי שאינו לא מזה, ולא בן מזה, יאמר למזה בן מזה, מימיך מימי מערה ואפרך אפר מקלה?! כ וודאי טוב נשיא בן נשיא בן נשיא... אמר להן נתרציתם? נתפייסתם? אני ואתם נשכים לפתחו של רבן גמליאל. אעפ"כ לא הורידו אותו ראב"ע מגדולתו אלא מינו אותו אב ב"ד:

הלכה ב משנה אלו הן המעמדות? (במדבר כח) **צו את בני ישראל את קרבני לחמי לאשי.** וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו? אלא שהתקינו הנביאים הראשונים ארבעה ועשרים משמרות, ועל כל משמר ומשמר, היה מעמד delegation בירושלם של כהנים ושל לוים ושל ישראל. הגיע זמן המשמר, כהניו ולוייו עולין לירושלם. וישראל שבאותו

המשמר, מתכנסין בעריהן וקוראין במעשה בראשית: נראה שהיו ישראלים "העולים" לירושלים. והיו ש"נכנסו בעריהם" וקראו והתענו וכו'

גמרא לא צורכה דילא אלו הן המעמדות מתכנסין בעריהן וקורין במעשה בראשית!! לא היה לו לומר אלא מה שצריך לקרות—מה צריך להקדיס....? **בא להתחיל מתחילת הפרשה.** רוצה להשמיענו כל ההשתלשלות

אמר רבי יונה אילין תמידין קרבנותיהן של כל ישראל אינון. אם יהיו כל ישראל עולין לירושלים. לית כתיב אלא (שמות לד) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך! אם יהיו כל ישראל יושבין ובטילין והא כתיב (דברים יא) ואספת דגנך מי אוסף להם את הדגן? אלא שהתקינו הנביאים הראשונים כ"ד משמרות ועל כל משמר ומשמר היה עמוד =מעמד בירושלים של כהנים ושל לוים ושל ישראל.

תני ארבעה ועשרים אלף. עמוד מירושלם וחצי עמוד מיריחו. ???בכל מעמד, אנשי מעמד בירושלים היו כפול מאנשי מעמד ביריחו (נראה תפקידם להספיק מזון לאחיהם בירושלים???) אף יריחו היתה יכולה להוציא עמוד שלם, אלא בשביל לחלוק כבוד לירושלם היתה מוציאה חצי עמוד. הכהנים לעבודה והלוים לדוכן וישראל מוכיחין על עצמן שהן שלוחיהן של כל ישראל.

תני ר"ש הכהנים והלוים וישראל ושיר מעכבין את הקרבן. ר' אבון בשם ר' לעזר טעמא דר"ש (דברי הימים ב כט) וכל הקהל משתחוים אלו ישראל, והשיר משורר אלו הלוים, וחצוצרות מחצצרים אלו הכהנים, עד לכלות העולה. הכל מעכבין את הקרבן.

ר' תנחומא בשם ר' לעזר שמע לה מן הדא (במדבר ח) ואתנה את הלוים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל- אלו הלוים. לעבד את עבדת בני ישראל- אלו הכהנים. לכפר על בני ישראל- זה השיר. ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש- אלו ישראל.

מניין שהשיר קרוי כפרה? חיננא אבוי דבר נטה בשם ר' בניה לכפר על בני ישראל. זה השיר. מנין שהשיר מעכב. ר' יעקב בר אחא ר' בולאטה בשם רבי חיננא לכפר על בני ישראל זה השיר.

רבי יעקב בר אחא רבי חייה בשם ר"י שמונה משמרות כהונה העמיד משה. ד' משל אלעזר וד' משל איתמר. עד שעמד דוד ושמואל הרואה והוסיפו עליהם עוד שמונה. ד' משל אלעזר וד' משל איתמר. ובקשו להוסיף עוד שמונה ולעשותן כ"ד ומצאו משל אלעזר ולא מצאו משל איתמר. הה"ד (דברי הימים א כד) וימצאו בני אלעזר רבים לראשי הגברים מן בני איתמר וגו'.

ר' יעקב בר אחא ר' חונה רבה דציפורין בשם ר"י בית אב אחד בית אב אחד אחוז לאלעזר. שניתוסף לו בתי אבות אחרים. סה"כ 16 ואחוז אחוז לאיתמר מה שתפס תפס. כ לא ניתוסף לו רק נשאר 83 ר' זעיר' בשם רב הונה "לחזיר"-להחזיר י"ז, שחזר המחזיר לאלעזר. מספר 17-24 שייך שוב לאלעזר

לעשותן כ"ג אין את יכול דכתיב (דברי הימים א ט) המה יסד דויד ושמואל הראה באמונתם. ב"אומנותם" אומנות גדולה היתה שם, שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבירו. אמר רבי אבהו חישבתים שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבירו. נניח כי יש בכל שנה 49 שבתות בדיוק (חוץ מיו"ט וכו') .נתחיל משנת א': בשנת א' שימש בר"ה משמר א. ר"ה שנת ב, שימש משמר ב.... שנת כ"ה שימש משמר א וכו' וכו' שנת מ"ט=יובל שימש משמר א. ומתחילין עוד הפעם: ר"ה שנת א שימש משמר ב....ר"ה שנת מ"ט=יובל שימש משמר ב.........כ"ן

ד' משמרות עלו מן הגולה ידעיה חרים פשחור ואימר. והתנו עמהן הנביאים שביניהן שאפי' יהויריב עולה מן הגולה שלא ידחה את המשמר שלפניו אלא ייעשה טפילה לו. ועמדו הנביאים שביניהן ועשו כ"ד גורלות והטילום בקלפי ובא ידעי' ונטל ה' והוא הרי ו'. ובא חרים ונטל ה' והוא הרי ו'. ובא פשחור ונטל ה' והוא הרי ו'. ובא אימר ונטל ה' והוא הרי ו'. והתנו עמהן הנביאים שביניהן שאפילו יהוריב עולה מן הגולה שלא ידחה את המשמר שלפניו אלא ייעשה טפילה לו.

ועמדו ראשי משמרות ועשו עצמן בתי אבות ויש משמר שהיה בו ה' ו' ז' ח' ט'. "בתי-אבות" (חלוקה לימי השבוע) משמר שהיה בו חמשה, שלשה מקריבין שלשה ימים, ושנים מקריבין ארבעה ימים. משמר שהיה בו ו', ה' מקריבין חמשה ימים, ואחד מקריב שני ימים. משמר שהיה בו שבעה כל אחד ואחד מקריב את יומו. משמר שהיה בו ח', ו' מקריבין ו' ימים, וב' מקריבין יום אחד. משמר שהיה בו ט', ה' מקריבין ה' ימים, וד' מקריבין ב' ימים.

ויש מהן שקבעו עצמן לעולם. משמר ???בית-אב שהיה בשבת היה בשבת לעולם, במוצאי שבת Sunday היה במוצאי שבת לעולם. ויש מהן שהיו מגרילין על כל משמר ומשמר התחלפו "הבתי-אבות" ויש מהן שהיו מגרילין על כל שבוע ושבוע. מבתחילת כל שבע שנים ("שמיטה") הגרילו הבתי אבות מי ביום א, ומי ביום ב וכו'

Some research from various sources

ר' הוה ממני תרין מינויין אין הוון כדיי אים היו ראויים היו מתקיימין, ואין לא הוון מסתלקין מתים... מדדמך כשנפטר רבי פקיד לבריה אמר לא תעביד כן אלא מני כולהון כחדא רבי היה מסמיך רק 2 חכמים בכל שנה—לא יותר מכן. אך נווה לבנו שאל "יקמך" הוא כ"כ...רק יתן "סמיכה" לכל מי שרוצה....

ומני לרבי חמי בר חנינה בראשה. רבי נווה לבנו, שימנה את ר׳ חנינא ב״ראש״ ולמה לא מניתיה הוא? למה לא מינהו רבי בעצמו? אמר רבי דרוס׳ בגין דצווחין עלויי בציפורין ציפוראיי. אנשי ציפורי לא הוי מרוצין בו ובגין צווחה עבדין?!

אמר רבי לעזר בי רבי יוסה על שהושיבו טעם ברבים. הטעם: מפני שלא נהג בכבוד הראוי לפני רבי רבי הוה יתיב מתני׳ (יחזקאל ז) ופלטו פליטיכם אותי, והיו אל ההרים כיוני הגאיות, כלם הומות. אמר ליה ר״ח לרבי—תיקן אותו.. ״הומות״ אמר ליה רבי לר״ח הן קריתה? אצל מי למדת ״לקרות״? אמר ליה קדם רב המנונא דבבל. אמר ליה כד תיחות לתמן, אמור ליה דמנייתך חכים... וידע דלא מיתמני ביומיי.

מן דדמך, בעא בריה ממניתיה רצה בן ״רבי״ למנות את ר״ח (כאשר צווהו אביו) ולא קביל עליה ממתמנייא, אמר, לית אנא מקבל עלן מתמנייא, עד זמן דתמני רבי אפס דרומא קמיי. before me והוה תמן חד סב ???לוי אמר: אין חנינה קדמיי, אנא תיניין. אין רבי פס דרומייא קדמיי, אנא תיניין. וקביל עלוי ר׳ חנינא מיתמנייא תלתאי.

אמר רבי חנינא זכית מארכה יומין, זכיתי להאריך ימים אין בגין הדא מילתא לית אנא ידע, אין בגין דהויית סליק מן טיבריה לציפורין, והוינא עקים איסרטין הייתי מעקם הדרך מיעול מישאול בשלמיה דר׳ שמעון בן חלפותא בעין תינה, אם עיר לית אנא ידע.

שמואל ואילין דבית שילא, הוון שאלין בשלמיה דנשייא בשלום הנשיא בכל יום. והוון אילין דבית שילא עלין קדמייה, ויתבין קדמייה, פלגון איקר לשמואל ואייתיבוניה קדמיי. הושיבו את שמואל לפניהם עאל רב לתמן ופלג ליה שמואל איקר, כבוד ואותביניה קדמיי, אמרין אילין דבית שילה אנן תיניינין אנן! וקבל עלויי שמואל מיתב תליתא.

שלשה ספרים מצאו בעזרה ספר ״מעוני״ וספר ״זעטוטי״ וספר ״היא״ באחד מצאו כתוב מעון אלהי קדם ובשנים כתיב (דברים לג) מענה אלהי קדם וקיימו שנים וביטלו אחד. באחד מצאו כתוב וישלח את זעטוטי בני ישראל ובשנים כתוב (שמות כד) וישלח את נערי בני ישראל וקיימו שנים וביטלו אחד. באחד מצאו כתוב, ״תשע היא״ ?כך לשון המסורה ״בתשע מקומות בתורה, כתיב הוא, וקרינן היא״ ובשנים כתיב, ״אחד עשר היא״ וקיימו שנים ובטלו אחד.

אמר רבי לוי מגילת יוחסין מצאו בירושלם וכתוב בה הלל מן דדוד. בן יצף מן דאסף. בן ציצית הכסת מן דאבנר. בן קוביסין מן דאחאב. בן כלבא שבוע מן דכלב. רבי ינאי מן דעלי. בן יהוד מן ציפורין ??? רבי חייה רבה מבני שפטיה בן אביטל. רבי יוסי בי רבי חלפתא מבני יונדב בן רכב. רבי נחמיה מן נחמיה התרשתא.

תני סדר הסב: בזמן שהן שתי מיטות, הגדול

שבהן עולה מיסב בראש העליונה, והשני לו למטה ממנו. בזמן שהן שלש מיטות, הגדול שבהן עולה ומיסב בראש האמצעית, והשני לו למעלה, והשלישי לו למטה הימנו, וכן מסדירין והולכין.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: אבות דרך הסב הן קבורין.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא לעולם אין העולם עומד אלא על הקרבנות. תמן תנינן שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. ושלשתן בפסוק אחד (ישעיהו נא) ואשים דברי בפיך- זו תורה. ובצל ידי כסיתיך- זו גמילות חסדים. ללמדך שכל מי שהוא עוסק בתורה ובגמילות חסדים זכה לישב בצילו של הקב"ה. הדא היא דכתיב (תהלים לו) מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון. (ישעיהו נא) לנטע שמים וליסד ארץ- אלו הקרבנות (שם) ולאמר לציון עמי אתה אלו ישראל.

א"ר חיננא בר פפא חוזרני על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה ולאמר לציון עמי אתה:

תמן תנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת והשלום. ושלשתן דבר אחד הן נעשה הדין נעשה אמת נעשה שלום. א"ר מנא ושלשתן בפסוק אחד (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם:

הלכה ג משנה ביום הראשון קוראין אלו ס"נתכנסו בעריהן" **בראשית יהי** רקיע. בשני יהי רקיע יקוו המים. בשלישי יקוו המים יהי מאורות. ברביעי יהי מאורות ישרצו המים. בחמישי ישרצו המים ותוצא הארץ. בששי ותוצא הארץ ויכלו השמים והארץ וכל צבאם.

פרשה גדולה קורין אותה בשנים, וקטנה ביחיד

בשחרית ובמוסף

ובמנחה נכנסין וקורין על פיהן, כקורין את שמע.

לא מתוך ס"ת

ע"ש במנחה לא היו נכנסין מפני כבוד השבת

כל יום שיש בו הלל =חנוכה אין בו מעמד שחרית.

קרבן מוסף =ר"ח אין בו מעמד ג נעילה.

וקרבן עצים אין בו מעמד ג מנחה. דברי רבי עקיבה.

אמר לו בן עזאי כך היה ר' יהושע שונה: קרבן מוסף אין בו מנחה. וקרבן עצים אין בו נעילה. חזר רבי עקיבה להיות שונה כדברי בן עזאי:

דף לב: לפי ירושלמי התפללו אנשי מעמד בכל יום ויום 4 תפילות שחרית מוסף מנחה נעילה. גם אמרו תחינות ובקשות אחר התפילה [חוץ כשאמרו "אין בו..."] גם קראו בתורה בכל פעם [אך נחלקו בזה ר"מ וחכמים עיין לקמן]

גמרא רב חונה אמר ג' קרויות שבתורה לא יפחתו מעשרה פסוקים. חזקיה אמר כנגד עשרת הדברות. והא תנינן ביום הראשון בראשית ויהי רקיע והא לית בהון אלא תמנייא!! רבי אידי אומר איתפלגון כהנא ואסי, חד אמר חוזר, וחורנא אמר חותך. מן דמר חוזר, חוזר ב' פסוקים. ומן דמר חותך (בראשית א) ויהי ערב ויהי בקר פסוק בפני עצמו. והא תנינן בשני (שם) יהי רקיע ויקוו המים מן דמר חוזר, חוזר ב' פסוקים. ומן דמר חותך אפי' חותך אין בו!! עיין בפסוקים

התיב רבי פילפי בר פרוטה קומי רבי יונה הרי פרשת עמלק א"ל שנייא היא שהיא סדורה של יום

התיב רבי לעזר בר מרום והא תאני המפטיר בנביא לא יפחות מכ' ואחד פסוקים. ויהיו עשרים וג'!! תלתא עשרה, ותלתא עשרה, וחד ג'!!

תני אנשי משמר היו מתענים בכל יום. בשני היו מתענין על מפרשי ימים (בראשית א) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים. בשלישי היו מתענין על יוצאי דרכים (שם) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים. ברביעי היו מתענין על התינוקות שלא תעלה אסכרה לתוך פיהם (שם) ויאמר אלהים יהי מאורות מארת כתיב. =קללה בחמישי היו מתענין על המעוברות שלא יפלו ועל המיניקות שלא ימותו בניהן (שם) ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה. תני לא היו מתענין לא בערב שבת ולא במוצאי שבת =Sunday מפני כבוד שבת.

תני סנהדרין גדולה היתה מתענה עמהן. וסנהדרין יכולה להתענות בכל יום?! מחלקין היו עצמן על בתי אבות.

ואין מתענין על שני דברים כאחת מן הדא: בכל יום על דבר אחר... (עזרא ח) ונצומה ונבקשה מאלהינו על זאת. אמר רבי תנחומא לא מן הדא אלא מן הדא (דניאל ב) ורחמין למבעא מן קדם אלה שמיא על רזה דנה.

{ר' חגיי בשם רבי זעירה שאם היו שני דברים כגון עצירת גשמים וגוביי מתריעין עליהן} שייך לעיל 1:6

ר' חגיי כד דהוה נפק לתענית' הוה אמר קומיהון אחונן אף על גב דאית בליבינן עקין סגין, לרוב הרבה אלא להן דאתינן. התפללו בעד זה!

מתניתא דרבי מאיר. דרבי מאיר אמר מתפללין וקורין מתפללין וקורין. ברם כרבנן מתפללין וקורין

מתפללין והולכין להן. אין קריאה רק בשחרית

יום שיש בו הלל, אין בו מעמד שחרית. הא מוסף יש בו. מעמד

אית תניי תני ומחלף. רע"ק ובן עזיי רבי אחא בשם רבי יסא כמתניתן

אמר רבי יודן: סימן. סוברא דקיסא טרד בריש העץ נעול=כשיש קרבן עצים י ש מעמד בנעילה!

קרבן מוסף כ ר"ח אין בו בנעילה. אמר רבי מנא מפני סעודות ראש חדש. ע"כ אין זמן למעמד דנעילה

רבי לעזר על שם כל התדיר מחבירו קודם את חבירו. ע"כ עקרי' מעמד דנעילה, ולא דמנחה

א"ר חייה בר בא, ר' יוחנן מפקד לכנישתא דכופרא: סבון מיעל עד דו איממא, ואתון אמרין זמנו ועיבורו: תקחו ליכנס ??? מבעו"י, כדיי שתוכלו להזכיר "ר"ח" היום ומחר (כגון שלא באו עדים כל יום ל, ור"ח נקבע ליום לא) קרייא מסייע לר' יוחנן (שמואל א כ) ויהי ממחרת החדש השני אין תימר תרין ירחין הוון, והא כתיב מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם!!

הלכה ד משנה זמן עצי כהנים והעם. בתשעה.

באחד בניסן בני ארח בן יהודה בעשרים בתמוז בני דוד בן יהודה

בחמשה באב בני פרעוש בן יהודה. בשבעה בו בני יונדב בן רכב. בעשרה בו בני סנאה בן בנימין. בחמשה עשר בו בני זתוא בן יהודה ועמהם כהנים ולוים וכל מי שטעה בשבטו ובני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות. בעשרים בו בני פחת מואב בן יהודה. בעשרים באלול בני עדין בן יהודה.

באחד בטבת שבו בני פרעוש שנייה.

באחד בטבת לא היה מעמד. שהיה בו הלל קרבן מוסף וקרבן עצים:

גמרא אבל זמן עצי כהנים: מה ראה זמן עצי כהנים והעם להימנות? אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה ולא מצאו עצים בלישכה ועמדו אלו ונתנדבו עצים משל עצמן ומסרום לציבור ונקרבו מהן קרבנות ציבור, והיתנו עמהן הנביאים שביניהן שאפילו לישכה מליאה עצים ועמדו אלו ונתנדבו עצים משל עצמן, שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה.

א"ר אחא דר' יוסי היא. דר' יוסי אמר: אף הרוצה מתנדב שומר חנם שקלים 4:1 ר' יוסה בשם ר' אילא דברי הכל היא. מה פליגין בגופו של קרבן, אבל במכשירי קרבן כגון עצים כל עמא מודיי שהוא

משתנה קרבן יחיד מקרבן ציבור

תני: האשה שעשה כתונת לבנה צריכה למסור לציבור א"ר אחא דר' יוסי היא. דר' יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שומר חנם. ר' יוסה בשם ר' אילא דברי הכל היא מה פליגין בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד מקרבן ציבור

#מתניתא פליגא על ר' אחא דאמר אין קרבן עצים לרבנן (רק לר' יוסי) אותן הימים דכתיב במגילה תענית דלא להתענאה [והוא המשך לשון התוספתא המתחלת זמן עצי...] נוהגין בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן, רבי יוסי אומר אינן נוהגין אלא בשעת קרבן. [רבי לעזר בי ר' צדוק אני הייתי מבני סנאה בן בנימן וחל תשעה באב להיות בשבת ודחינו אותו למוצאי שבת והיינו מתענין ולא משלימין]

אלמא רישא [דעצי כהנים] לאוו ר' יוסי הוא!

מהו בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות? אלא בשעה שהושיב ירבעם בן נבט פרסדאות police על הדרכים לא היו מניחין את ישראל לעלות לירושלם, כל מי שהיה כשר וירא חטא באותו הדור היה מביא את בכוריו ונותנן לתוך הסל ומחפה אותן קציעות ונוטל את העלי ונותן את הסל על כתיפו ונוטל את העלי בידו. וכיון שהיה מגיע באותו המשמר היה אומר לו לאיכן אתה הולך? והוא אומר לו איני הולך אלא לעשות מעט קציעות הללו, כפות אחת של דבילה בעלי הזה שבידי... וכיון שהיה עובר את אותו המשמר police היה מעטרן ומעלה אותן לירושלם

מהו אומר בני סלמיי הנתוצתי? אלא כל מי שהיה מתנדב עצים וגזירים למערכה היה מביא עצים ועושה אותן כמין שלבין ועושה אותן כמין סולם ונותנין על כתיפיו. וכיון שהיה מגיע לאותו המשמר היה אומר לו לאיכן אתה הולך? והוא אומר לו איני הולך אלא להביא שני גוזלות הללו מן השובך זה שלפני בסולם הזה שעל כתיפי.... וכיון שהיה עובר את אותו המשמר היה מפרקן ומעלה אותן לירושלם על ידי שנתנו את נפשם למצוה זכו לקנות שם טוב בעולם ועליהם הוא אומר (משלי י) זכר צדיק לברכה:

הלכה ה משנה חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב

בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושרף אפוסטומוס את התורה והעמיד צלם בהיכל

בט"ב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ וחרב הבית בראשונה ובשניה ונלכדה ביתר ונחרשה העיר:

גמרא כתיב (שמות כד) וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי ויעל משה. שביעי שהוא לאחר הדיברות ותחילה לארבעים. אמר להן משה: ארבעין יומין אנא מיעבד בטורא, כיון שהגיע יום ארבעים ולא בא מיד (שמות לב) וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר. וכיון שהגיע שש שעות ולא בא מיד (שם) ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו וגו'. (שם) וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך וגו'. (שם) וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה אמר משה אדם שהוא עתיד להנהיג שררה על ששים ריבוא אינו יודע להבחין בין קול לקול! (שם) ויאמר אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנכי שומע. א"ר יסא קול קילוס עכו"ם אנכי שומע.

ר' יודן בשם ר' יסא אין כל דור ודור שאין בו אונקי ounce אחת מחטא של עגל (שם)

ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת. ר' חלקיה בשם ר' אחא מיכן שלא יהא אדם דן אומדות

דרש משה מק"ו מה אם פסח שהיא מצוה יחידית נאמר בו (שמות יב) כל ערל לא יאכל בו. התורה שכל המצות כלולות בה על אחת כמה וכמה!! (שמות לב) ויחר אף משה וישלך מידיו את הלחת וישבר אתם תחת ההר. תני רבי ישמעאל הקב"ה אמר לו שישברם שנאמר (דברים י) ואכתב על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשונים "אשר" שברת אמר לו יפה עשית ששיברת! ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן הלחות היו אורכן ששה טפחים ורחבן שלשה והיה משה תפיש בטפחיים והקב"ה בטפחיים, וטפחיים ריוח באמצע כיון שעשו ישראל אותו מעשה, ביקש הקב"ה לחוטפן מידו של משה, וגברה ידו של משה וחטפן ממנו! הוא שהכתוב משבחו בסוף ואומר (דברים לד) ולכל היד החזקה ייא שלמא על ידה דגברת עליה מינאי!! יהא שלום על היד שגבר...

רבי יוחנן בשם רבי יוסה בר אביי א"ל הלוחות היו מבקשין לפרוח והיה משה תופשן דכתיב (דברים ט) ואתפש בשני הלחות. תני בשם ר' נחמיה הכתב עצמו פרח. ר' עזרה בשם ר' יהודה בי רבי סימון הלוחות היו משאוי ארבעים סאה והכתב היה סובלן. כיון שפרח הכתב, כבדו על ידיו של משה ונפלו ונשתברו

ובטל התמיד: רבי סימון בשם ר"י בן לוי בימי מלכות יוון היו משלשלין להם שתי קופות של

זהב והיו מעלין שני כבשים, פעם אחת שילשלו להם שתי קופות של זהב והעלו להן שני גדיים, באותה השעה האיר הקב״ה את עיניהם ומצאו שני טלאים בלשכת הטלאים. על אותה השעה העיד ר׳ יודה בן אבא על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות. וא״ר לוי אף בימי מלכות הרשעה הזאת היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני כבשים, ובסוף שילשלו להן שתי קופות של זהב והעלו להם שני חזירים לא הספיקו להגיעה למחצית החומה עד שנעץ החזיר וקפץ מארץ ישראל מ׳ פרסה כאותו השעה גרמו העונות ובטל התמיד וחרב הבית:

והובקעה העיר. כתיב (ירמיהו לט) בתשעה לחדש הובקעה העיר ואת אמר הכין?! 17ב א״ר תנחום בר חנילאי קילקול חשבונות יש כאן מחמת צרות, טעו ואמרו שהיה 9ב הה״ד (יחזקאל כו) ויהי בעשתי עשרה שנה בא׳ לחדש היה דבר ה׳ אלי לאמר בן אדם יען אשר אמרה צור על ירושלם האח מהו האח? אין תימר בא׳ באב עדיין לא נשרף!! אין תימר בא׳ באלול, ביום ולילה נפק בלדרה courier מן ירושלם ואתי לצור!! ואיך נשתהה כ״כ ידיעתם אודות החורבן? אלא קלקול חשבונות יש כאן. וטעה יחזקאל שחרב ביה״מ 13 באב— ומיד הגיע השמועה אל צור

ר׳ יוחנן ורשב״ל ר׳ יוחנן אמר: למלך שהיה יושב ומחשב חשבונות באו ואמרו לו נשבה בנך ונתקלקלו חשבונותיו. רשב״ל אמר למלך שהיה יושב ומחשב חשבונותיו באו ואמרו לו נשבה בנך ונתקדש נטמא במשכ״ז אמר יעשה זה ראש לחשבונות. ע״כ ״הוקדש״ ל״ראש חודש״.

רבי מנא בעי ניחא נתקלקלו לשעבר, דילמא להבא?! איך שייך לומר על יחזקאל שטעה בשעה ששמע הבשורה! הרי עומד ביום השמועה!

בין כמ״ד בתשעה לחדש בין כמ״ד בי״ז מה ביניהון. כ״א יום מיום שהובקעה העיר ועד יום שחרב בהמ״ק.

א״ר אבונה סימנא (ירמיהו א) מקל שקד אני רואה מה הלוז הזה משהוא מוציא את ניצו ועד שהוא גומר את פירותיו כ״א יום כך מיום שהובקעה העיר ועד יום שחרב הבית כ״א יום. מ״ד בט׳ לחדש בא׳ באב חרב הבית מ״ד בי״ז בט״ב חרב הבית.

תני רשב״י: ר״ע רבי היה דורש (זכריה ח) כה אמר ה׳ צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי וגו׳.

צום הרביעי- זה י״ז בתמוז שנשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושרף אפוסטומוס את התורה והעמיד צלם בהיכל. צום החמישי-

זה ט"ב שבו חרב הבית בראשונה ובשנייה. צום השביעי- זה ג' בתשרי יום שנהרג בו גדליה בן אחיקם. צום העשירי- זה י' בטבת שבו סמך מלך בבל על ירושלם. הה"ד (יחזקאל כד) ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר בן אדם כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלם.

ואני אומר צום העשירי- זה חמשה בטבת יום שבאת שמועה לגולה הה"ד (יחזקאל לג) ויהי בעשתי עשרה שנה בעשירי בחמשה לחדש לגלותינו בא אלי הפליט מירושלם לאמר הובקעה העיר. אלא שביהודה מתענין על המעשה ובגליל על השמועה. ר"ע דורש ראשון אחרון, ואחרון ראשון. ואני דורש ראשון ראשון, ואחרון אחרון. ואני רואה את דבריי מדברי ר"ע:

ושרף אפוסטומוס את התורה. איכן שרפה? רבי אחא אמר במעברתא דלוד. ורבנן אמרי במעברתא דטרלוסה:

והעמיד צלם בהיכל. ואית תנייא תני הועמד מאן דאמר הועמד צלמו של מנשה. מאן דאמר "העמיד" צלמו של אפוסטומוס וה"ק: אפוסטמוס שרף התורה והעמיד צלמו בהיכל

מפני מה לא קבעו אותו תענית? 17 בתמוז חיננא אביי דבר ינטה בשם רבי בנייה: שלא קבלו רוב ציבור עליהם. א"ר יהושע בן לוי כל מה שנעשה בזה חזר, נשרפו 2 בתי-מקדש וכל מה שנעשה בזה לא חזר. אמר ר' לוי כתיב (ויקרא יט) אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ואין מאור עיניו של אדם חוזר אלא לאחר ארבעים יום ע"כ לא רצו לגזור 2 תעניות בתוך 40 יום

הדא הוא דכתיב (במדבר ו) ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש וגו' וכתיב (שם) ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים. {ר' זכריה חתניה דר' לוי: לאילין טלייא דמיתפניי מן סיפרא ונפקין לון בכפריי כ"תינוק הבורח מבית הספר, וחוזר לכפר" }בו ביום נתאוו תאוה (במדבר יא) עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם ובשבעת ימי מרים (במדבר יב) ותסגר מרים מחוץ למחנה. ובארבעים יום של מרגלים (במדבר יג) וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום. וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן וגו' נמצא חזרו בט"ב אתון אשכחינן עסיקין בהלכות חלה וערלה אמרו להן לארץ אין אתם נכנסין, ואתם עסוקין בהלכות חלה וערלה?! מיד (במדבר יד) ותשא כל העדה ויתנו את קולם, ויבכו העם בלילה הוא. אמר להן אתם בכיתם לפני בכייה של תפלות שוא היו עתידין אתם לבכות בכייה של ממש (איכה א) בכה תבכה בלילה.

תני ר' שמעון בן יוחי כתיב (במדבר יא) וישמע משה

את העם בכה למשפחתיו וגו' על שם עריות שאסר להן משה. אמר לון אפילו כן מה חמיתון? אמרין ליה (במדבר יד) ארץ אכלת ישביה הוא. כל קירייא דהוינן עלן תמן, הוינן משכחין מתין! אמר להן הקב"ה בטובה שעשיתי לכם, אמרתם ארץ אוכלת יושביה היא?! כל קירייא דהוון עלן בה, הוה טב קרתא מיית, איש חשוב בעיר מת עד דהוון מיטפלין ביה, הוון מיללין =מרגלים קרתא, ונפקין לון, ובר נש לא ידע בהון!! שלא יודע בואם (כמרגלים) ולא עוד אלא דאמרתון (במדבר יג) ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם. ידעין הויתון מה דהוינא עבד לכון באפיהון?!

א"ר שמעון בן לקיש דיברו דברים כלפי למעלן (במדבר יג) כי חזק הוא ממנו. אמרו כביכול לא יכול להון. ר' לוי בשם ר' לוי בשם ר' חמא בר חנינא (ירמיהו יא) לקול המולה גדלה לקול המולה הגדולה שאמרתם, הצית אש עליה ורעו דליותיו.

תני ר' יוסי אומר יום שחרב הבית היה מוצאי שבת ומוצאי שמיטה ומשמרתו של יהויריב בט' באב. וכן בשני. בזה ובזה היו הלוים עומדין על הדוכן ואמרין (תהלים צד) וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם, יצמיתם ה' אלהינו.

ר' שמעון בן לקיש בעא קומי ר' יוחנן מהו לומר שיר בלא נסכים? א"ל נישמעינה מן הדא: דתני בזה ובזה היו הלוים עומדין על הדוכן ואומרים וישב עליהם את אונם וגו'. ומסתמא לא היה להם נסכים

ר' אבהו אמר איתפלגון ר' יוחנן ורשב"ל ר' יוחנן אמר אומרים שיר בלא נסכים רשב"ל אמר אין אומרים שיר בלא נסכים. התיב ר' יוחנן לרשב"ל והתני בזה ובזה היו הלוים עומדים על הדוכן ואומרים וישב עליהם את אונם! א"ל רשב"ל מה את שמע מינה? א"ל, מאחר שאלו נסכים היו, זמנו של שיר היה?!! ???הלא שיר של יום ראשון אינו זה....אפילו היו נסכים!

??? לשנה אחרינא כשמביאים נסכים על קרבן של אתמול, איזה שירה אומרים?
ר' יוחנן אמר שירו של יום רשב"ל אמר שירו של אתמול.

א"ר לוי "יהויריב מסרביי מירון" קרתה מסרביי מסר בייתא לשנאייא. א"ר ברכיה "יהויריב" יה הריב עם בניו על שמרו וסרבו בו. "ידעיה עמוק ציפורים" ידע יה עצה עמוקה שבלבם והגלם לציפורין:

נלכדה ביתר. ר' הוה דרש עשרין וארבעה עובדין =פירושים (איכה ב) בלע ה' ולא חמל. ור' יוחנן דרש אשיתין.60 פירושים ור' יוחנן יתיר על ר'?! אלא ע"י דרבי הוה סמיך לחרבן בית מקדשא הוה תמן סבין נהירין, זקנים שזכרו החורבן והוה דרש ואינין בכין,

ומשתתקין וקיימין לון. תני א"ר יהודה בן ר' אלעאי ברוך ??? ר' היה דורש (בראשית כז) הקול קול יעקב והידים ידי עשו קולו של יעקב צווח ממה שעשו לו ידי עשו בביתר. תני ר' שמעון בן יוחי עקיבה ר' היה דורש (במדבר כד) דרך כוכב מיעקב דרך כוזבא מיעקב. ר' עקיבה כד הוה חמי בר כוזבה הוה אמר דין הוא מלכא משיחא! א"ל ר' יוחנן בן תורתא: עקיבה יעלו עשבים בלחייך ועדיין בן דוד לא יבא!!

א"ר יוחנן קול אדריינוס קיסר הורג בביתר שמונים אלף ריבוא. א"ר יוחנן שמונים אלף זוג של תוקעי קרנות היו מקיפין את ביתר וכל אחד ואחד היה ממונה על כמה חיילות והיה שם בן כוזבה והיה לו מאתים אלף מטיפי אצבע. שלחו חכמים ואמרו לו עד אימתי אתה עושה את ישראל בעלי מומין! אמר להן וכי היאך איפשר לבדקן. אמרו לו כל מי שאינו רוכב על סוסו ועוקר ארץ מן לבנון לא יהיה נכתב באיסרטיא שלך!! היו לו מאתים אלף כך, ומאתים אלף כך, וכד דהוה נפק לקרבא הוה אמר: ריבוניה דעלמא לא תסעוד ולא תכסוף! (תהלים ס) הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא בצבאותינו

שלש שנים ומחצה עשה אדריינוס מקיף על ביתר. והוה ר' אלעזר המודעי יושב על השק ועל האפר ומתפלל בכל יום ואומר: רבון העולמים אל תשב בדין היום אל תשב בדין היום. בעא אדריינוס מיזל ליה. אמר ליה חד כותיי לא תיזיל לך, דאנא חמי מה מיעבד ומשלים לך מדינתא. אני יודע איך למסור המדינה בידך עאל ליה מן ביבא דמתינתא pipe of infiltrated earth עאל ואשכח רבי אלעזר המודעי קאים מצלי. עבד נפשיה לחיש ליה בגו אודניה. עשה עצמו כלוחש באזניו חמוניה בני מדינתא ואייתוניה גבי בן כוזיבא. ראהו בני מדינתו והביאוהו לבן כוזיבא אמרון ליה חמינן ההן סבא משתעי לחביבך. ראינו זקן (רומי) מדבר עם דודך (ר"א היה דודו של ב"כ) אמר ליה ב"כ לזקן הרומי מה אמרת ליה, ומה אמר לך? אמר ליה, אין אנא אמר לך, מלכא אנדריינוס קטל לי, ואי לא אנא אמר לך, את קטל יתי! טב לי מלכא קטל יתי, ולא את! אמר ליה: זקן לב"כ אמר לי ר"א דאננא משלים מדינתאי. בדעתו להשלים עם האויב...כמובן הכל בשקר ותרמית.... אתאב"כ גבי רבי אלעזר המודעי אמר ליה מה אמר לך הדין כותייא? אמר ליה ר"א לב"כ לא כלום! מה אמרת ליה א"ל לא כלום! יהיב ליה חד בעוט וקטליה. מיד יצאת בת קול ואמרה (זכריה יא) הוי רעי האליל עזבי הצאן חרב על זרועו ועל עין ימינו. זרועו יבוש תיבש. ועין ימינו כהה תכהה. הרגת את רבי אלעזר המודעי זרוען של כל ישראל ועין ימינם לפיכך זרועו של אותו האיש יבש תיבש. ועין ימינו כהה תכהה. מיד נלכדה ביתר ונהרג בן כזובה אתון טעינון רישיה גבי אדריינוס אמר לון מאן קטל הדין? אמר ליה

חד כותייא אנא קטלתיה. אמר לי חמי לי פטומיה ???חלק מגופו חמי ליה פטומיה. אשכח חכינה כרוכה עליו אמר אילולי אלהא דקטלי מאן הוה יכיל קטלי וקרא עליו (דברים לב) אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם. והיו הורגין בהם והולכין עד ששקע הסוס בדם עד חוטמו והיה הדם מגלגל סלעים משאוי מ' סאה עד שהלך הדם בים ארבעת מיל אם תאמר שהיא קריבה לים והלא רחוקה מן הים ארבעים מיל!! אמרו שלש מאות מוחי תינוקות מצאו על אבן אחת ומצאו שלש קופות של קצוצי תפילין של תשע תשע סאין ויש אומרים תשע על שלש שלש סאין.

תני רשב"ג אומר חמש מאות בתי סופרים היו בביתר והקטן שבהן אין פחות מחמש מאות תינוקות. והיו אומרים אם באו השונאים עלינו, במכתובים הללו **pointers** אנו יוצאין עליהן ומנקרים את עיניהם וכיון שגרמו עונות היו כורכים כל אחד ואחד בספרו ושורפין אותו ומכולם לא נשתייר אלא אני. וקרא על גרמיה (איכה ג) עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי

כרם גדול היה לאדריינוס הרשע שמונה עשר מיל על שמונה עשר מיל כמן טיבריא לציפורי והקיפו גדר מהרוגי ביתר מלא קומה ופישוט ידים, ולא גזר עליהם שיקברו עד שעמד מלך אחר וגזר עליהם שיקברו. אמר רב חונה משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב הטוב שלא נסרחו והמטיב שניתנו לקבורה.

תני ר' יוסי אומר נ"ב שנה עשת ביתר לאחר חרבן בהמ"ק ולמה חרבה? על שהדליקה נירות לאחר חורבן בהמ"ק. ולמה הדליקה נירות? שהיו בוליוטי סריס ירושלם יושבים באמצע המדינה. וכדו דהוון חמין בר נש סליק לירושלם הוון אמרין ליה בגין דשמעינן עלך דאת בעי מתעבדה ארכינטס ובולבוטס **archont or senator** והוא אמר לון לית בדעתי. בדיל דשמעינן עלך דאת בעי מזבנה אוסייא **estate** דילך והוא אמר לון לית בדעתי. והוה חבריה א"ל מה את בעי מן דין? כתוב ואנא חתם! והוה כתוב, וחבריה חתם. עדיס זייפו שמכר אחוזתו והוון משלחין אוניתא **deed** לבר בייתה ואמרין ליה, אין אתא פלניא מעול לאוסייא דידיה לא תשבקיניה, דהיא זבינה גבן. וכיון דהוה שמע מינהון כן הוה אמר הלוואי איתבר רגליה דההוא גברא ולא סלק לירושלם!!

הדא היא דכתיב (איכה ד) צדו צעדינו מלכת ברחבותינו. צדו צעדינו- אצדי אורחתיה דההוא בייתא. קרב קצינו- קרב קיציה דההוא בייתא. מלאו ימינו- מלא יומיי דההוא בייתא.

אוף אינון לא נפקין טבאות (משלי יז) שמח לאיד לא

ינקה. אף שהוי אנשי ירושלים רשעים—לא היה להם לשמוח במפלתם

שני אחים הוון בכפר חריבה והוון רומים אזלין עליהון ומקטלין לון לעולם כשבאו הרומיים, נצחו היהודים! ואמרין כל סמא דמילתא ניתי כלילא על רישיהון. אין תרופה! רק לתת הכתר על ראשם... אמרין מבדקינן אוף חד זמן אמרו, נבדוק רק עוד פעם אחת... מנפקין פגע ביה חד סב, אמרו זקן רומיים לישראל: ד' יעזרכם! אמר לון ברייכון סעודינכון! אמר לא יסעיד ולא יסמוך!! (תהילים ס) הלא אתה אלהים זנחתנו.

שני ארזים היו בהר המשחה תחת אחד מהן היו מוכרין ארבע חנויות טהורות. והאחד היו מוציאין ממנו ארבעים סאה גוזלות בכל חדש וחדש, ומהן היו מספיקין קינים לכל ישראל. טור שמעון הוה מפיק תלת מאוון דגרבין דמרקיע wafers לקייטא for the poor כל ערובות שובא. ולמה חרב יש אומר מפני הזנות וי"א שהיו משחקין בכדור. עשרת אלפים עיירות היו בהר המלך ולר' אלעזר בן חרסום אלף מכולם וכנגדן אלף ספינות בים וכלהם חרב. שלש עיירות היה קטמום tax שלהן עולה לירושלם בעגלה. כבול ושיחין ומגדול צבעייא. ושלשתן חרבו כבול מפני המחלוקת שיחין מפני כשפים ומגדל צבעייא מפני הזנות. שלשה כפרים כל אחד ואחד היה מוציא כפליים כיוצאי מצרים כפר ביש וכפר שיחלייא וכפר דיכריא. ולמה הוא קרי לון כפר ביש? דלא הוון מקבלין לעבורא. traveler ולמה הוא קרי לון כפר שיחלייא? דהוון מרביין ביניהון כאילין תחלוסייא. cress ולמה הוא קרי לון כפר דיכריא? דהוון כל נשיהון ילדן דיכרין. אי לא הוות חדא מינהון נפקא מן תמן, לא הוות ילדה נקבה!

א"ר יוחנן שמונים זוגים אחים כהנים נישאו לשמונים זוגות אחיות כהנות בלילה אחד בהדא גופנא. חוץ מאחים בלא אחיות, מאחיות בלא אחים. חוץ מלוים חוץ מישראל.

אמר ר' יוחנן שמונים חנויות של אורגי פלגס a kind of travelling cloak היו במגדל צבעייא. אמר רבי חייה בר בא שמונים חניות של מוכרי טהרות היו בכפר אימרא. רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא שמונים שדות של מתכת היו בשיחין. אמר ר' ינייי שידה לא היתה בימינו.

רבי זעירה בשם רב חונא אומר היא ??? היתה קטנה שבמשמרות והיא היתה מוציאה שמונים וחמשה אלף פירחי כהונה אמר רבי יוחנן שמונים אלף פירחי כהונה נהרגו על דמו של זכריה.

רבי יודן שאל לרבי אחא איכן הרגו את זכריה בעזרת הנשים או בעזרת ישראל? אמר לו לא בעזרת ישראל ולא בעזרת הנשים אלא בעזרת

הכהנים. ולא נהגו בדמו לא כדם האיל ולא כדם הצבי תמן כתיב (ויקרא יז) ושפך את דמו וכסהו בעפר ברכם הכא (יחזקאל כד) כי דמה בתוכה היה על צחיח סלע שמתהו. כל כך למה להעלות חימה ולנקם נקם נתתי את דמה על צחיח סלע לבלתי הכסות. שבע עבירות עברו ישראל באותו היום הרגו כהן ונביא ודיין ושפכו דם נקי וטימאו את העזרה ושבת ויום הכיפורים היה. וכיון שעלה נבוזראדן לכאן ראה את הדם תוסס אמר להן מה טיבו של זה אמרו לו דם פרים וכבשים ואילים שהיינו מקריבין על גבי המזבח מיד הביא פרים ואילים וכבשים ושחטן עליו ועדיין הדם תוסס וכיון שלא הודו לו, תלו תליין בגרדון stage for torture הכינו שהקב"ה תובע את דמו מידם... אמרו הואיל והקב"ה רוצה לתבוע דמו מידינו. אמרו לו דם כהן ונביא ודיין הוא שהיה מתנבא עלינו כל מה שאתה עושה לנו ועמדנו עליו והרגנוהו מיד הביא שמונים אלף פירחי כהונה ושחטן עליו ואדיין הדם תוסס. בההוא שעתא נזף ביה א"ל מה את בעי נובד כל אומתך עלך?! מיד נתמלא הקב"ה רחמים ואמר מה אם זה שהוא בשר ודם ואכזרי נתמלא רחמים על בני אני שכתוב בי (דברים ד) כי אל רחום ה' אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבתיך על אחת כמה וכמה מיד רמז לדם ונבלע במקומו.

אמר רבי יוחנן שמונים אלף פירחי כהנה ברחו להם לתוך קלתותים chambers של בית המקדש וכולהם נשרפו. ומכולם לא נשתייר אלא יהושע בן יהוצדק הכהן הגדול שנאמר (זכריה ג) הלא זה אוד מצל מאש. א"ר יוחנן שמונים אלף פירחי כהונה תוך חיילותיו של נבוכדנצר והלכו להן אצל ישמעאלים אמרון לון הבו לן נישתי דאנן צחיי הביאו לפניהן מיני מלוחים ונודות נפוחות אמרון לון אכלון ואתון שתיי וכיון דהוה חד מינהון שרי זיקא ויהיב ליה גו פומיה הוה רוחא נפק והוה חנק ליה.

הדא הוא דכתיב (ישעיהו כא) משא בערב- מטול רב בערבייה. ביער בערב תלינו- מי נתונים ביער הלבנון, בערב תלינו! אלא ארחות דדנים- כן ארחהון דבני דודיא עבדין?! ישמעאל שצמא לא (שם) לקראת צמא התיו מים. (בראשית טז) ויפקח אלהים את עיניה ותרא באר מים! לא מן טיבותכון אתון לגביכון?! כי מפני חרבות נדדו- מפני חרב נטושה שלא רצו לשמר את שמיטיהם כמה דאת אמר (שמות כג) והשביעית תשמטנה ונטשתה. ומפני קשת דרוכה שלא רצו לשמר שבתותיהם כמה דאת אמר (נחמיה יג) בימים ההמה ראיתי ביהודה דורכים גתות בשבת. ומפני כובד מלחמה שלא רצו להלחם במלחמתה של תורה כמה דאת אמר (במדבר כא) על כן יאמר בספר מלחמת ה'. אר"י

מגבת ועד אנטיפרים ששים רבוא עיירות היו הקטנה שבהן היא היתה בית שמש דכתיב בה (שמואל א ו) ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון ה' וגו' ואילו מרוח אחת היו אין את מבצע לה קניי לא נסייה!! אמר רבי חנינה קפצה לה ארץ ישראל.

אמר רבי זעירה בוא וראה מה חציפה הוא ארץ ישראל שהיא עושה פירות! מה היא עושה פירות? תרין אמורין חד אמר מפני שמזבלין אותה, וחורנה אמר מפני שהופכין את עפרה

עובדא הוה בחד דהוה קאים זרע בהדא בקעת ארבל, וכבש ידיה ונפק עפרא יקידא, כי למטה, יש גפרית (כאשר הפכו הקרקע) ואוקיד זרעא. תני רבי יוסי אומר חמישים ושתים שנה לא נראה עוף טס בארץ ישראל מה טעמא (ירמיהו ט) מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו. אמר רבי חנינא קודם לארבעים שנה עד שלא גלו ישראל לבבל נטעו תמרים בבבל על ידי שיהו להוטים אחר מתיקה שהיא מרגלת הלשון לתורה. א"ר חנינא בריה דר' אבהו שבע מאות מיני דגים טהורים ושמונה מאות מיני חגבים טהורים ולעוף אין מספר כולהם גלו עם ישראל לבבל וכשחזרו כולהם חזרו עמהן חוץ מן הדג הנקרא שיבוטא.

ודגים היאך גלו? ר' חונה בר יוסף אמר דרך התהום גלו ודרך התהום חזרו.

א"ר יוחנן אשרי מי שהוא רואה במפלתה של תרמוד שהיא היתה שותפת בחרבן הבית ראשון ובחרבן הבית השני בחרבן ראשון העמידה שמונים אלף קשטים **archers** ובחרבן השני העמידה שמונת אלפים קשטים:

ונחרשה העיר. חרש רופוס שחיק עצמות את ההיכל:

הלכה ו משנה משנכנס אב ממעטין בשמחה

שבת שחל ט' באב להיות בתוכה אסורין מלספר ומלכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת

ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין. רשב"ג אומר ישנה. רבי יהודה מחייב בכפיית המיטה ולא הודו לו חכמים:

גמרא אמר ריב"ל הדא דאת אמר בבניין של שמחה אבל אם היה כותלו גוהה סותרו ובונהו אמר שמואל בכותלא דגניי. ﭏ גינה

בי רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסי רבי אחא בשם רבי יעקב בר אידי אסור לארס אשה בע"ש הדא דאת אמר שלא לעשות סעודת אירוסין הא לארס יארס. שמואל אמר אפי' בט"ב יארס שלא יקדמנו אחר. מחלפה שיטתיה דשמואל תמן

הוא אמר (תהלים סח) מושיב יחידים ביתה (תהלים סב) במאזנים לעלו' המה מהבל יחד והכא הוא אמר הכין אלא שלא יקדמנו אחר בתפלה. אפילו כן לא קיימה אע"פ שיש תירוץ זו—אין זו תירוץ הגון כ"כ??

א"ר יונה הדא דאת אמר מרוח לכבס ומלבוש, ברם מרוח ומתקנה. כן אנן אמרינן, הדין קצרה אסור ליה מיעבד עיבדתיה?!

מתני' פליגא על ר' יונה שבת שחל ט' באב להיות בתוכה אסורין מלספר ומלכבס, ובחמישי, מותרין מפני כבוד השבת הא ברביעי אסור לכבס (אף שילבשהו בשבת)!! רבי יונה בשם רב המנונא לתספורת הושבה. הא דקאמר ובחמישי וכו' קאי רק אתספורת

רבי בא בר כהן אמר קומי ר' יוסה רבי אחא בשם ר' אבהו ט' באב שחל להיות בשבת, שתי שבתות מותרות.

לאחריו מהו? רבי יוחנן אמר לאחריו אסור רשב"ל אמר לאחריו מותר. דרשה רבי חייה בר בא לציפוראיי ולא קבלון עליהון. א"ר אימי לר' יסי ואין בן אחוי של ר' חייה הגדול חלוק עליו?! א"ל בפירוש פליגין: רבי יוחנן אמר לאחריו אסור. ר ב ורשב"ל אמר לאחריו מותר. מה עבד לה רשב"ל? בחמישי מותר מפני כבוד שבת פתר לה ט' באב שחל להיות בשבת, ולית שמע מינה כלום.

רבי יצחק בן אלעזר מן דהוה תשעה באב נפק, הוה מכריז ופתחון ספרייא ומאן דבעי יספר

כתיב (הושע ב) והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתה וכל מועדה דרומאי נהגין, חגה. צפוראיי נהגין, חדשה. טיבריאי נהגי, שבתה. חזרין רבנן דטיבריא למינהוג כרבנן דציפורין. ר' ירמיה בשם רבי חייה בר בא בדין היה שיהו מתענין בעשירי שבו נשרף בית אלהינו ולמה בתשיעי שבו התחילו הפורענות ותני כן בשביעי נכנסו לתוכו בשמיני היו מקרקרין בו בתשיעי הציתו בו את האור ובעשירי נשרף. רבי יהושע בן לוי ציים תשיעי ועשירי. רבי אבון ציים תשיעי ועשירי. רבי לוי ציים תשיעי ולילי עשירי. ר' בא בר זבדא בשם רבי חנינה ביקש רבי לעקור ט' באב ולא הניחו לו. אמר לו רבי לעזר עמך הייתי ולא איתאמרת הכי! אלא ביקש רבי לעקור ט' באב שחל להיות בשבת ולא הניחו לו אמר הואיל ונדחה ידחה אמרו לו ידחה למחר.

וגזי ליה השיבוהו... **he repaid him**

ההיא דתנינן תמן רבי יוחנן בן ברוקה אומר על שניהן הוא אומר (בראשית א) ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורובו וגו'. רבי לעזר בשם רבי חנינה הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה א"ל רבי בא בר זבדא עמך הייתי ולא איתאמרת!! אלא

אם היתה תובעת להינשא הדין עמה וקרא עליהון (קהלת ד) טובים השנים מן האחד.

מהו ישנה? יחלף אין הוה יליף אכיל ליטרא דקופד כסר ייכול פלגא. אין הוה יליף שתי קסט דחמר ישתה פלגא

אמר רבי יוחנן ובלבד עיקר סעודת תשעה באב. אמר רב הושעיה ובלבד משש שעות ולמעלן. אמר רבי יוסי תרתיהון לקולא, אכל סעודת תשעה באב משש שעות ולמטן אפילו עולה על שלחנו כסעודת שלמה מותר. אכל סעודתו משש שעות ולמעלן אפילו עולה על שלחנו כסעודת שלמה בשעתו מותר.

תני ט' באב שחל להיות בשבת וכן ערב ט' באב שחל להיות בשבת אפילו עולה על שולחנו כסעודת שלמה בשעתו מותר.

רב מן דהוה אכל כל צורכיה הוה צבע פיסתיה בקיטמא טובל פתו באפר ואמר זו היא עיקר סעודת ט' באב לקיים מה שנאמר (איכה ג) ויגרס בחצץ שני הכפישני באפר. יאות אמר רבי יהודה. מה טעמון דרבנן? עשו כמי שמתו מוטל לפניו! אינו לא כופה את מיטתו ולא ישן על גבי מיטה כפויה!!

הלכה ז משנה אמר רבן שמעון בן גמליאל **לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים. שבהן בני ירושלם יוצאין בכלי לבן שאולים שלא לבייש את מי שאין לו**

כל הכלים טעונין טבילה

ובנות ירושלם יוצאות וחולות בכרמים ומה היו אומרות? בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה!

וכן הוא אומר (שיר השירים ג) **צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו' ביום חתונתו- זו מתן תורה וביום שמחת לבו- זה בניין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו:**

גמרא ניחא ביום הכיפורי' שהוא כפרה על ישראל בט"ו באב למה? ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא שבו זמן קיצה יפה לעצים שכל עצים שהן נקצצין בו אינן עושין מאכולות כהיא דתנינן תמן כל עץ שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח.

רב חייה בר אשי בשם רב שבו התיר הושע בן אלה פריסדיות police שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים. כהנא שאל לרב כל הדא טיבותא רבתא עבד וכתיב ביה (מלכים ב טז) עליו עלה שלמנאסר מלך אשור?! אמר ליה על ידי ששמט את הקולר

מצוארו ותלוי בצואר הרבים! לא אמר כל עמא יסקון אלא "מאן דבעי" מיסוק יסוק.

רב שמואל בר רבי יצחק ואמרין לה בשם ר' שמואל בר נחמן שבו הותרו שבטים לבוא זה בזה דכתיב (במדבר לו) ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה אחר כי איש בנחלת מטה אבותיו ידבקו בנ"י וכתיב (שם) וכל בת ירשת נחלה ממטות בנ"י וגו'. וכי איפשר לבת לירש שני מטות תיפתר שהיה אביה משבט אחר ואמה משבט אחר.

ורבנן אמרי שבו הותר שבטו של בנימין לבוא בקהל דכתיב (שופטים כח) ארור נתן אשה לבנימן מקרא קראו וקירבוהו מקרא קראו וריחקוהו. מקרא קראו וריחקוהו (בראשית מח) אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי. וקי"ל בשבט בנימין מקרא קראו וקירבוהו (בראשית לה) גוי וקהל גוים יהיה ממך ומלכים מחלציך יצאו, ואדיין לא נולד בנימן. ע"כ

קאי אאפרים מנשה ובנימין

ר' אבון אומר שבו בטל החפר. חפירת הקברים וא"ר לוי בכל ערב ט"ב היה משה מוציא כרוז בכל המחנה ואומר צאו לחפר צאו לחפר והיו יוצאין וחופרין להן קברות וישינים ובשחר היו עומדין ומצאין עצמן חסירים ט"ו אלף ופרוטרוט ובשנ' האחרונ' עשו כן ועמדו ומצאו עצמן שלימים. אמרו דילמא דטעינן בחושבנה? וכן בי' ובי"א ובי"ב ובי"ג ובי"ד ובט"ו כיון דאשלם זיהרא אמרו דומה שביטל הקב"ה אותה הגזירה קשה מעלינו ועמדו ועשו יו"ט:

כל הכלים טעונין טבילה ובנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים. ר' ינאי בי ר' ישמעאל אמר ואפי' נתונים בתיבה. נתונים בתיבה ואת אמר הכן?! מתוך שאת עושה כן הוא משאילן:

ומה היו אומרת שא נא עיניך בנוי תן עיניך במשפחה וכו'. היתה בתו של מלך שואלת מבתו של כ"ג בתו של כ"ג שואל' מבתו של מלך

הכעורות היו אומרות אל תתן עיניך בנוי. והנאות היו אומרות תן עיניך במשפחה.

וכן הוא אומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זו מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן:

פרק א

הלכה א משנה מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר לא פחות ולא יתר. כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר כפרים ועיירות גדולות קורין בארבעה עשר אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה:

גמרא ר' אילא שמעון בר בא בשם ר' יוחנן: כתיב לקיים את ימי הפרים האלה בזמניהם. מה תלמוד לומר בזמניהם? ר' יונה ר' יוסה. ר' יונה אמר ליתן להן זמנים אחרים. ר' יוסה אומר זמנים שקבעו להם חכמים. ואלו הן: י"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו או אינו אלא י"ו וי"ז? ר' אבהו בשם ר' לעזר לא יעבר ולא יעבר למעט ב' ימים אלו. ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר.

שמעון בר בא מוזכר כששים פעם בירושלמי, והוא קיבל הרבה מר' יוחנן. גם מוזכר מימרות משם ר' אלעזר ובשם ר' חנינה [שלשתן ר' אלעזר וריו"ח ור' חנינה, הם דור ראשון של אמוראי א"י] בשבת 6:2 מובא שר' שמעון בר בא שימש את ריו"ח בהושטת סנדלו. כלל גדול בירושלמי: כשיש אמורא ג אומר בשם אמורא ב בשם אמורא א. הלשון היא כמו שהיא לפנינו: ר' אילא [וצריך להשלים "בשם"] ר' שמעון בר בא, בשם ר' יוחנן. וכעין זה מעשר שני פרק ב רבי יודן בן פזי רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן. או מסכת יומא פרק ב שמעון בר בא ר' יוחנן בשם ר' ינאי. או מסכת תענית פרק ג ר' יונה שמעון בר בא בשם ר"י דבר שאי אפשר לך לומר עליו דיי היא ברכה.

גם נקרא שמעון בר ווא. כי ויו ובית מתחלפין. ומובא בירושלמי בכורים פרק ג ספור. שהיה גר בדמסקוס Damascus ושלח לו ר' אבהו כסף לעלות לא"י. וגם שלח אגרת לריו"ח שידע גודל חשיבותו. אבל למעשה היה עני ולא היה לו לחם לאכול. ולא נתמנה לרב אף שהיה חכם גדול ובקי במרגליות [ואפשר דמשו"ה לפעמים קרי ליה שמעון בר בא]

בנזיר פרק ג מסופר שכאשר נטה למות [כלומר שהיה גוסס] היה אומרף הא נפיקא מכא! הא נפיקא מכא! צאו מכאן! צאו מכאן! שסובר דגוסס ג"כ מטמא

מסופר [כתובות פרק ב] שכאשר נשבו בנות שמואל, עמד הוא ונשאן לפי שהיה קרוב לשמואל-אך לבסוף מתו מחמת עונש שחנניה בן אחי ר' יהושע שעיבר שנים בחו"ל [ובנתיה דשמואל היו נכדיו]

אלו האומרים מימרות בשמו: ר' אילא. ר' יעקב בר אחא [נדה פרק ג]. ר' יונה [תענית פרק ג]. ר' יודא בר פזי [מע"ש פרק ב]. ר' חלבו [שביעית פרק ו].

נראה שר' אילא אמר מימרא בשם ר' שמעון בר בא ולא פירש איך לומדים מזה המקרא שיכולין לקרות ביא ויב וכו'. עד שבאו חביריו [ר' יונה ור' יוסה] ופירשוהו

אך גוף הפירוש אינו ברור כל כך! [עיין במפרשים] ולו"ד לא נחלקו כלל באיזה דין. רק במשמעות דורשין. לחד בזמני"הם" משמע זמנים א ח ר י ם [כלומר שיש ע ו ד זמנים] ולמר משמע "..הם"=חכמים [זמנים שתיקנו ח כ מ י ם]

ר' אבהו ידוע לכולנו [והזכרנו אותו למעלה שהוא היה תלמיד ריו"ח וחבר של ר' שמעון בר בא]

ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל... גם הוא היה דור שני. ויש מימרות ממנו בשם ריב"ל. ר' חנינה. ר' אושעיא.

מסכת שקלים פרק ה ר' יעקב בר אידי ורב יצחק בר נחמן הוון פרנסים

או אינו אלא תשיעי ועשירי? שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן ימים אין כתיב כאן אלא "כימים" תן ימים כנגד ימים, אחד עשר ושנים עשר כנגד ארבעה עשר וחמשה עשר, או שנים עשר ושלשה עשר כנגד ארבעה עשר וחמשה עשר? א"ר חלבו יום שלשה עשר יום מלחמה היה, הוא מוכיח על עצמו שאין בו ניחה וכתיב כימים אשר "נחו" מעתה אל יקראו בו? לפניו ולאחריו קורין ובו אינן קורין?! פשיטא דקורין בו!

או אינו אלא תשיעי ועשירי? כימים ימים שהן סמוכין לימים. ואם ימים שהן סמוכין לימים, אינן אלא ששה עשר ושבעה עשר? לית יכיל דא"ר אבהו בשם רבי אלעזר לא יעבר ולא יעבר ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר

תני בשם רבי נתן: כל החדש כשר לקריאת המגילה מה טעמא? (אסתר ט) והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה וגו' א"ר חלבו ובלבד עד חמשה עשר. דא"ר אבהו בשם ר' לעזר לא יעבור ולא יעבור ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר

הדא דאת אמר זמני המשנה לקריאת המגילה, אבל לעשות סעודה אינן עושין אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר, ואין מחלקין לעניים אלא בארבעה ועשר ובחמשה עשר, אין עיניהם של עניים תלויות אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר.

ויהיו אלו לקריאה ואלו לסעודה? שמא כל העולם יכולין לקרות גם בי"א-י"ג וסעודה עושין בי"ד-ט"ו? ר' חלבו ר' חונה בשם רב: (שם) והימים האלה נזכרים ונעשים. נזכרים בקריאה ונעשים בסעודה.

בלשון ירושלמי יש הרבה "ויהיו" "ויהא" "ויהו" וכולם הם סימן לקושיא [מקביל ללשון הבבלי "ואימא...."] דוגמה מסכת ראש השנה פרק א אמרין חברייא קומי ר' יונה ויהא תמוז! . חגיגה פרק ג ויהא טהור ולמה טמא!

מסכת יבמות פרק י ויהא כן כהורייה!

ולכאורה קושיית הירושלמי אינו קשור כלל למה שנאמר לעיל. ונקוט האי כללא בידך, בנגוד לבבלי–שיכולין "לראות" היכן מתחיל "עניין חדש" או "סוגיא חדשה"–בירושלמי אפשר שאחר איזה מלים, כבר נ ג מ ר משא ומתן דלעיל. ושואלת הגמרא: שמא נקבעו שני ימים כנגד שני ימים לפי ש א י ן לעשות הקריאה והסעודה ביום אחד! [ובפנים פירשתי ש א פ ש ר לעשותן, ולא ידעתי איזה מהן נכון...]

זאת אומרת שמגילת אסתר ניתנה להידרש. רבי חלבו ר' יסא בשם ר' לעזר נאמר כאן (שם) דברי שלום ואמת ונאמר להלן (משלי כג) אמת קנה ואל תמכור. הרי היא כאמיתה של תורה. מה זו צריכה סירטוט אף זו צריכה סירטוט, מה זו ניתנה להידרש אף זו ניתנה להידרש

זאת אומרת...גם זה "עניין חדש" שהרי קאי אלפני פ נ

י ו. שדורשין ימים-כימים. או זמנם-זמניהם. שמ א ו ת יתירה אפשר לדרוש--וזה מצוי בתורה--וקמ"ל דאף ספר מגלת אסתר ניתנה להידרש

ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק מגילה שמסר שמואל לדוד ניתנה להידרש. מה טעמא? (דברי הימים א כח) הכל בכתב- זו המסורת, מיד ה'- זו רוח הקדש, עלי השכיל- מיכן שניתנה להידרש

ר' ירמיה בעי ולמה לי נן אמרין ותבנית כל אשר היה ברוח עמו אלמא ב"רוח הקודש"! וממרץ א"ר מנא מהו ברוח? ברוח פיו:

רב שמואל בר רב יצחק נזכר יותר מ200 פעם! ור' ירמי' ור' זעירא היו תלמידיו. בברכות פרק ג נזכר שר' ירמי' שאל לר' זעירא איזה הלכה לפני מטתו [כשנפטר] של ר' שמואל בר רב יצחק. והוא היה דור שלישי. בסנהדרין פרק א נזכר שהיה חכמים שעיברו את החדש

כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר. ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי: חלקו כבוד לארץ ישראל שהיתה חריבה באותן הימים ואם תצריך מוקף חומה בזמן הנס, לא תמצא... ותלו אותה מימות יהושע בן נון.

ר' סימון נזכר הרבה בירושלמי. הוא היה דור שני, והרבה פעמים אומר בשם ריב"ל=ר' יהושע בן לוי

ויקראו הכל כל ש"מוקף" עכשיו בחמשה עשר!

ר' אבהו דרש ישיבה ישיבה. מה ישיבה שנאמר להלן מימות יהושע בן נון, אף ישיבה שנאמר כאן, מימות יהושע בן נון.

ויקראו הכל כל ש"פרוז" עכשיו בי"ד?

ר' יודה בר פזי דרש פרזי פרזות. נאמר כאן (אסתר ט) פרזות ונאמר להלן (דברים ג) לבד מערי הפרזי הרבה מאוד. מה פרזי שנאמר להלן, מימות יהושע בן נון, אף פרזות שנאמר כאן, מימות יהושע בן נון

יש לפנינו שלשה פסקאות. שלשה טעמים למה תולה הדבר בימות יהושע בן נון. ר' סימון. ר' אבהו. ור' יודה בן פזי. שלשתן בני דור אחד וחברים זל"ז. [המלים ויקראו הכל בטו וכן ויקראו הכל ביד לא מובנים כל צרכן. ונראה שיש למחקם]

תני: כרכין המוקפין מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר. רבי יהושע ב"ק אומר מימות אחשורוש. א"ל ר' יוסי בי ר' יהודה וכי מה ענין שושן הבירה לבא לכאן? אם משושן הבירה את למד, מעתה בשושן הבירה יקראו, ושאר כל המקומות המוקפות עכשיו אבל מימות אחשורוש אל יקראו! אלא (אסתר ט) משפחה ומשפחה מדינה ומדינה עיר ועיר לרבות מוקף מימות אחשורוש

הא תלתא תניין: תנייא קדמייא סבר מימר, מימות יהושע בן נון. תנייא אחרייא סבר מימר,

מימות אחשורוש. תנייא אחרייא סבר מימר עיר ועיר מ"מ. נמצאת אומר ריב"ק ור' יוסי בי ר' יהודה שניהם אמרו דבר א' דמוקף מימות אחשורוש אלא שזה למד מטעם א' וזה למד מטעם א'

כל זה הוא תוספתא בפירקין. והיא סתומה במקצת. אך נראה שיש לפרש כך: פליגי ת"ק וריב"ק אי אזלינן אחר מוקף חומה מימות יב"ן [כמו דאזלינן בכל התורה כולה] או דשאני הכא דהרי מצינו שושן ש ל א היתה מוקפת מימות יב"ן [רק בשעת אחשורוש] קוראת בטו, ה"ן בעינן שתהא מוקפת מימות אחשרוש [וכמובן שזה בלתי מצוי שהרי חרבה רוב א"י בעת ההיא] ור"י בר יהודה מקשה עליו: דא"א ללמוד "מה מצינו" משושן דשאני שושן שנעשה בו נס! ואיך תלמד ממנו על שאר המוקפין. רק יש ללמוד מן הפסוק עצמה שיש זמן מיחד למדינה [מוקף חומה] ובפשטות מיירי הקרא בזמן מרכי ואסתר שאז שלחו האגרות. אלמא בעינן מוקף חומה מימות אחשורוש [אבל לא משום "דילפינן משושן"]

ותני כן הסמוך לכרך והנראה עמו הרי הוא כיוצא בו. ר' אייבו בר נגרי בשם ר' חייה בר בא כגון הדא חמתה. לא אמר אלא כגון, הא חמתה עצמה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון, מן הדא (יהושע יט) וערי מבצר הצדים צר וחמת רקת וכינרת. הצידים- כפר חיטייא. צר- דסמיכה לה. חמת- חמתה. רקת- טיברייא. כנרת- גינוסר. שהן מגדלות כינרים =מתוקים ככנור

התיב רבי לוי והכתיב (יהושע יב) והערבה עד ים כנרת. מעתה, שני גינוסריות היו?! שהרי מקרא זה איירי בעבר הירדן או לא היו אלא שני אבטוניות **cities enjoying their own laws** כגון בית ירח וצינבריי

לפעמים יש עיירות סמוכות זל"ז ממש, ושם אחד להם, אבל יש להם גוף-משפטי שונים.

חרב הכרך ונעשה של עכו"ם, איתא חמי! בו אינן קורין ובחוצה לו קורין?!

איתא חמי. ביטוי מצוי מאד. ותרגומו: בא וראה! וברוב פעמים היא קושיא שצריכים לתרצו. אבל לפעמים אינה אלא "תמיהא המתקיימת" כלומר בא וראה חידוש כזו! [שבת 19:4 עירובין 7:3]

חזקיה קרי לה בארבעה עשר ובט"ו בו. חשש להיא דתני רשב"י (ויקרא כה) ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה. פרט לטיבריא שהים חומה לה. רבי יוחנן קרי לה בכנישתא דכיפרא ואמר הדא היא עיקר טיבריא קדמייתא, ולא חשש להדא דתני רשב"י. קל היקילו בקריאתה דתנינן תמן כל שהוא לפנים מן החומה הרי הוא כבתי ערי חומה חוץ מן השדות ר"מ אומר אף השדות, ותני כן: הסמוך לכרך והנראה עמו הרי הוא כיוצא בו אלמא הקילו בקריאת המגילה—ליחשב מוקף

א"ר יוחנן מגבית ועד אנטיפרס ששים ריבוא עיירות היו, והקטנה שבהן היתה בית שמש מה כתיב ביה? (שמואל א ו) ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון ה' וגו' 50000 איש ואילו מרוח אחת היו. וכדון, אין את מבצע לה קניי, לא נסבה!! איש אתה

"תוקע" בסס קניס, אינו מחזיק א"ר חנינה קפצה לה ארץ ישראל

"כדון" מלה שכיחה מאד. ותרגומו=כעת. עיין ברכות 9:5 שאמר רע"ק: וכדון דמטת בכל נפשי =וכעת שהגיע "בכל נפשך"...[כשסרקו אותו במסרקות של ברזל]

כל העיירות שמנה יהושע אפי' מאה אינן? רשב"ל אמר מוקפות חומה מנה רק אלו נמנו בספר יהושע ר' יוסי בר חנינה אמר הסמוכות לספר גבול מנה

קרייא מסייע לר' יוסי בן חנינה (יהושע יט: לג) ויהי גבולם מחלף וגו' (שם: ט"ו) קטת ונהלל ושמרון וידאלה ובית לחם. מחלף- חלף. מאילון- איילון. בצעננים- אגנייא דקדש. ואדמי- דמין. הנקב- ציידתה. ויבנאל- כפר ימה. עד לקום- לוקים. וקטת- קטינית. ונהלל- מהלול. ושמרון- סימונייה. וידאלה- חורייה. בית לחם- בית לחם צרייה.

ר' אחא ר' יודה בן לוי ריב"ל בשם ר': לוד וגיא החרשים מוקפות חומה מימות יב"ן. ולמה לא אמרו ואונו? לא מנוהו בכלל עריס המוקפות חומה? בגין דכתיב. והא כתיב לוד ואיתאמרת!! אלא בגין דתנינן ערכין 9:6 : וגמלה וגדור וחדיד ואונו וירושלם וכן כיוצא בהן

בדפוס כתוב והדיר. ויש לשים לב לזה. שהא מתחלף בחי"ת. וריש עם דלת. מחמת מראם החיצוני ששוות

והכתיב (דברי הימים א ח) ובני אלפעל עבר ומשעם ושמד הוא בנה את אונו ואת לוד ובנותיה אלמא אונו נבנה אחר יהושע! אמר רבי לעזר בי ר' יוסה בימי פילגש בגבעה חרבה, ועמד אלפעל ובנייה הה"ד (שופטים כ) גם כל הערים הנמצאות שלחו באש.

ר' חנניה בשם ר' פינחס: לוד ואונו, הן הן גיא החרשים.

ר' חלבו ר' חונה בשם ר' חייה רבה: הכל יוצאין בארבעה עשר שהיא זמן קריאתה

#לא בא אלא ללמדך שהמצוות =מתנות ומשתה נוהגות באדר שני.#

קטע זה נראה שבטעות נשתרבב כאן וכן במסכת שקלים [בריש מסכתא]

[וטעוית מעין זו בא מהעתקת הסופר--ויש טעוית מסוג אחר לגמרי: גרסנים ששיבשו [כלומר שנוצרה הטעות עוד ל פ נ י זמן שנכתב הירושלמי, רק עדיין ג ר ס ו אותו על פה]]

רבי יוסי ור' אחא הוון יתיבין, א"ר יוסי לר' אחא: לא מסתברא לשעבר בדיעבד אבל לבא לכתחילה אין מוקף קורא בי"ד

דוק שחסר כאן וכך צריך להיות: לא מסתברא אלא לשעבר, אבל לבא לא

א"ל אוף אנא סבר כן.

א"ר מנא ויאות שפיר קאמרת אילו מי בן עיר רגיל שקרייה בארבעה עשר, וחזר וקרייה בחמשה עשר, שמא אין שומעין לו?!

והא תני: מקום שנהגו לקרותה ב' ימים קורין אותה שני ימים.

אם אומר את כן, נמצאת עוקר זמן כרכים בידיך!

ראה במהדורה רגילה ומה שתיקננו. ועל פי התיקון כך פירושה: יש כאן שני טענות נ פ ר ד ו ת שבן כרך שכבר קרא בי"ד, אכתי יקרא בט"ו 1) הרי יש מקומות שנוהגות לכתחילה לקרות שני הימים [וא"כ גם הוא שכבר קרא בי"ד, חייב לחזור ולקרוא] 2) אם אתה אומר שאף לכתחלה אין צריך לקרות בטו, א"כ אתה עוקר לגמרי זמן כרכים [שהרי כל אחד יקרא בי"ד ותו לא]

נחמן, בריה דר' שמואל בר נחמן (אסתר ח) שמחה וששון- מיכן שהן אסורין בהספד. ומשתה- מיכן שאסורין בתענית. ויום טוב- מיכן שאסורין בעשיית מלאכה. א"ר חלבו זימנין סגין יתבית קומי ר' שמואל בר נחמן ולא שמעית מיניה הדא מילתא! א"ל כל מה דהוה אבא שמיע, את שמיע?!

מילתיה דר' פליגא: דרבי הוה מפרסם עצמו שני ימים בשנה, רוחץ בי"ז בתמוז, ונוטע נטיעות בפורים. אלמא שרי בעשיית מלאכ'

מפרסם עצמו היינו היה עושה דברים אלו בגלוי רב, כדיי להורות הלכה לרבים

רבי חביבה בשם רבנן דתמן: בכל מקום שכתוב יום טוב אין כתיב וקיבל, [בכל מקום שכתוב וקיבל אין כתיב יום טוב] וכאן אין כתיב יום טוב וכתיב וקיבל.

גם בקטע הזה נראה שיש למחוק מה שכתוב [בסוגריים]

ר' סימון בשם רבי שמואל בר נחמן: משפחה ומשפחה אלו הכפרים, מדינה ומדינה אלו הכרכים, עיר ועיר אלו העיירות.

להודיענו שיש זמן מיוחד לכל אלו

תני שמואל: מפני מה מקדימין ליום הכניסה? כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבכרכים. כיום י"ד פנויים מקריאה ויכולים למכור מזונות לבני העיר ר' פליפא בר פרוטה אמר קומי רבי יונה, לית הדא אמרה שמותר בעשיית מלאכה?! א"ל אין מן הדא לית שמע מינה כלום. הרי חולו של מועד הרי הוא אסור בעשיית מלאכה, והם מספקין מזון לאחיהם שבכרכים! ע"כ שאין זו "מלאכה"! לית לך אלא כהדא דרבי, דרבי הוה מפרסם עצמו שני ימים בשנה רוחץ בי"ז בתמוז, ונוטע נטיעות בפורים.

שם זה [ר' פליפא בר פריטה] נזכר רק במסכת מגלה

ר' יוסטא בי ר' שונם בעא קומי ר' מנא: ולא עזרא תיקן שיהו קורין בתורה בשני, ובחמישי,

ובשבת במנחה. ומרדכי ואסתר מתקינים על מה שעזרא עתיד להתקין?! כ בזמן מרדכי עדיין לא נכנסו א"ל מי שסידר את המשנה סמכה למקרא (אסתר ט) משפחה ומשפחה ומדינה ומדינה ועיר ועיר: אה"ן דבזמן מרדכי עדיין לא קראו בכפרים ביום הכניסה—ואסמכת' בעלמא

הלכה ב משנה כיצד? חל להיות בשני, כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום, ומוקפות חומה למחר. חל להיות בשלישי או ברביעי, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועיירות גדולות קורין בו ביום, ומוקפות חומה למחר:

גמרא כל הן דתנינן "חל להיות" בארבעה עשר אנן קיימין כל מקום ששנינו "חל להיות" היינו "יום י"ד" א"ר יוסא מתניתא אמרה כן: מוקפות חומה למחר.

"כל הן" מוזכר עוד כחמש פעמים בירושלמי ופירושו לעולם כמו בבלי "כל היכא" או בלשון הקדש "בכל מקום"

יש להשים לב שירושלמי אומר כאן דבר פשוט מאד ומבואר בלי שום עיון רב--אך דבר כזה מצוי בירושלמי [להוסיף ביאור קצר על איזו משפט בהמשנה, אף במקומות שכמעט אין רואים צורך לביאור]

א"ר יוסה לית כאן חל להיות בשני, ולית כאן חל להיות בשבת. חל להיות בשני צומא רבא בחד בשובא, חל להיות בשבת צומא רבא בערובתא:

אם פורים בשני—יו"כ שאחריו בראשון וזה א"א. אם י"ד בשבת—יו"כ שלאחריו בע"ש ג"כ א"א.

הביטוי "לית כן" או "לית כאן" מצוי מאד [יותר ממאה פעם] בירושלמי. ורוב פעמים אינו מגיה המשנה או הברייתא-רק בא ל ח ל ו ק על המשנה. כלומר לא קיימ"ל כן להלכה

הלכה ג משנה חל להיות בחמישי, כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר.

חל להיות ע"ש, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועיירות גדולות ומוקפות חומה קורין בו ביום.

חל להיות בשבת, כפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה, ומוקפות חומה למחר:

גמרא בעון קומי ר' זעירא איתא חמי חל להיות לכרכים בשבת, קורין עיירות וכרכים בערב שבת. ו ל א נדחה ליוה"כ חל להיות לעיירות בשבת, ידחו ליום הכניסה? אמר רב לא, מפני כבוד כרכים שלא יהו אומרים ראינו כרכים וכפרים קורין כאחת. מעתה לא ידחו ליום הכניסה, שלא יהו אומרין ראינו כפרים ועיירות קורין כא'! מעתה חל להיות בשני חל להיות בחמישי!! הא גם בכה"ג קורין כפרים ועיירות כא'!

חל להיות ט"ו בשבת, אשכח תני כפרים ועיירות וכרכים קורין כאחת יום הכניסה וההן תנייה לא נסב אפיה לבירייה "לא נשא פנים לאיש..." דאית ליה שלא יקדמו כרכים לעיירות. ע"כ מקדימין העיירות ליום הכניסה ודאית ליה כל שהוא נדחה ממקומו ידחה ליום הכניסה.

מליצה זו [לא נסב אפיה..] לא נמצאה רק כאן [ובטעות נדפסה בויניציה אפילו לבירייה-שהיה כתוב "אפי' " והם לא ידעו שצריך להיות "אפיה" וכתבו "אפילו"]

חל י"ד בשבת רבי אומר כולהם עיירות וכפרים ידחו ליום הכניסה. דאית ליה כל שהוא נדחה ממקומו ידחה ליום הכניסה

עיין בתוספתא שמוכח דרבי לא קאי ר ק על בבא דחל י"ד בשבת-אבל כשחל ט"ו בשבת לא איירי [ויש שני אפשריות: 1 כרכים וכפרים ליום הכניסה ועיירות בע"ש. 2 כרכים ועיירות בע"ש וכפרים ליוה"כ [אבל ל א כההן תנא דלא נסב אפיה לברייה! דסבר כולן! ליוה"כ]]

[היך עבדין עובדא? אמר ר' יוסה כמתניתא]

נראה שפיסקה זו שייך ל פ נ י פיסקה הקודמת. וקאי על חל להיות בע"ש. ובסמוך שואל עוד הפעם על גוונא דחל להיות בשבת-ושם מתרץ דא"א [לפי קביעותנו]

בעון קומי רבי זעירה, כמה דאת אמר חל להיות לכרכים בשבת, קורין כרכים ועיירות בע"ש, חל להיות לעיירות בשבת יקראו בע"ש! עיירות אלא מתניתא כתרין תנייא: תניי קדמייא סבר מימר כל שהוא נדחה ממקומו ידחה ליום הכניסה. וע"כ חל י"ד בשבת, נדחה ליום הכניסה ותנייא חורנא סבר מימר כל שהוא נדחה ממקומו לא ידחה ליום הכניסה =חל ט"ו בש', נדחה לע"ש.

"עבדין עובדא" נזכר כ20 פעם. ופירושו האיך קיימ"ל "להלכה" [ובלשון הבבלי "הלכתא מאי?"]

בעון קומי ר' זעירה נזכר כ7 פעם. והיה "חברייא" שאמרו איזה חידוש לפני ר' זעירא, ור' זעירא נחלק עליהן

שים לב: ...אלא מתניתא... א י נ ו עניין חדש, רק היא חלק מטענת החברייא [ובבבלי כשמוצאים "אלא" מתחיל "תירוץ חדש", משא"כ בירושלמי]

אמר לון, כן אמר רב: חד תנייא הוא, מפני מה אמרו חל להיות לכרכים בשבת קורין בע"ש? דא"ר חלבו רב חונה רב בשם ר' חייה רבה הכל יוצאין בי"ד שהוא זמן קריאתה. ודכוותה חל להיות לעיירות בשבת נדחה ליום הכ' דאמר ר' חלבו יום י"ג יום מלחמה היה והוא מוכיח על עצמו שאין בו ניחה ואין לקרות בו דהא כתיב כימים אשר נ ח ו בהן

אשכח תני: חל י"ד בשבת עיירות גדולות קורין בע"ש, וכפרים ידחו ליום הכניסה, ומוקפות חומה לאחר השבת. היך עבדין עובדא? א"ר יוסה לית איפשר א"א שיחול (לפי קביעותינו) ואין איפשר, כמתניתה

ר' בא בשם רב יהודה: כל שאמרו ידחה ממקומו, ובלבד בעשרה. ואנן חמיין רבנן אפי' ביחיד.

ר' אבינא בשם ר' אסי כל שאמרו ידחה ליום הכניסה ובלבד בעשרה. ר' חנניה אמר איפלגון רב חונה ורב יהודה: ח"א ובלבד בעשרה, וחורנה אמר אפילו ביחידי. מתיב מ"ד ובלבד בעשרה, למ"ד אפי' ביחיד, עד שהוא במקומו יקרא. למה לו "ליכנס" לעיר—ע"כ למלוא עשרה!

יש לזכור דלפי ירושלמי עיקר הטעם של קדימת בני הכפרים היא משום שיהא פנויים ביום הפורים להביא לחם ומזון לבני העיירות ולא יטרדו בקריאת המגלה. ע"כ מקדימין לקרות מקודם. אך למה להם ל י כ נ ס לעיר לקרות? הלא יכולים לקרות לעצמן בהכפר! רק הטעם משום שיש קבוץ אנשים [של הרבה כפרים] שנכנסין ביוה"כ לתוך העיר [וממילא יש בריווח עשרה ויש גם בעל-קורא!]

א"ר סלקת מתניתה י"א י"ב וי"ג וי"ד וט"ו:

"סלקת מתניתא" ביטוי נמצא כשש פעם. העולה ממשנתינו. ובא להוציא איזה טעות שאפשר לעשות בנוסח המשנה. וכאן לא ברור כל כך. אבל נראה שלא היה לפני המסדר את ירושלמי, בבא דאיתא במשנתינו [חל להיות אחר השבת... דרק בבבא הלז שייך הקדמה לי"א] ועל כן א"ר [חסר איזה אמורא אמרו] שיש להשלים להמשנה עוד בבא [דהיינו חל אחר השבת] כדיי שיתקיים המשנה [דריש פירקין] בי"א

הלכה ד משנה איזו היא עיר גדולה? כל שיש בה עשרה בטלנין להתפלל בביה"כ פחות מיכן הרי זה כפר. באלו מקרא מגילה אמרו מקדימין ולא מאחרין

אבל זמן עצי כהנים והעם, וט"ב, וחגיגה, והקהל, מאחרין ולא מקדימין.

אע"פ שאמרו מקדימין ולא מאחרין, מותרין ביום הכניסה בהספד ובתענית ובמתנות לאביונים

א"ר יהודה אימתי? מקום שנכנסין בשני ובחמישי, אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא חמישי, קורין אותה בזמנה:

גמרא תני: עשרה בטילים ממלאכתן לבה"כ. ר' יהודה אמר כגון אנו שאין אנו צריכין לתלמודינו כ שמותר לי לבטל תורה כדיי לילך לביה"ן כיון שאני כבר בקי בכל התלמוד

תני: עיר שאין בו עשרה תקנתו קלקלתו ונעשה ככפר אף שיש בו קלקול, הרי "מתוקן היא" שהרי מותר לו להקדים ליוה"כ!

באלו אמרו מקדימין ולא מאחרין: קריאת מגילה ותרומת שקלים השמעת תרומת השקלים מקדימין ולא מאחרין. אים ר"ח אדר חל בשבת סעודת ראש חדש וסעודת פורים כשחל י"ד או או ט"ו בשב' מאחרין ולא מקדימין. ר' זעירה בעא קומי ר' אבהו, ויעשו אותן שבת א"ל (אסתר ט) לעשות אותם ימי משתה ושמחה את ששמחתו תלויה בב"ד, יצא זה ששמחתו תלויה בידי שמים

ר' זעירא סתם היינו ר' זירא של הבבלי שעלה מבבל לא"י והיה דור שלישי של אמוראי א"י ותלמיד חבר של ר' אבהו. ושאל ממנו כמה שאלות. תלמידו המובהק הוא ר' ירמי' הידוע באיבעיותיו בכל התלמוד. אך יש גם ר' זעירא בדור החמישי [ממש סוף תקופת הירושלמי] ששאל לר' מנא ולר' יונה

מגבת פורים לפורים. א"ר לעזר ובלבד שלא ישנה ממנה העני רצועה למנעלו. דווקא לסעודת פורים מותר אין מדקדקין במצות פורים אלא כל מי שהוא פושט את ידו ליטול נותנין לו. אין משנין במעות פורים. הא שאר כל המעות משנין?! אלא כל המעות עד שלא ינתנו לגיזברין את רשאי לשנותן, משניתנו לגיזברין אין את רשאי לשנותן:

"ובלבד" שכיח מאד בירושלמי. ויש לו פירושים שונים. כאן הפירוש: א פ י ל ו דבר קטן כזה, אסור לו לשנות [עיין פאה 6:5]

אבל זמן עצי כהנים: מה ראה זמן עצי כהנים והעם להימנות? אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה ולא מצאו עצים בלישכה ועמדו אלו ונתנדבו עצים משל עצמן ומסרום לציבור ונקרבו מהן קרבנות ציבור, והיתנו עמהן הנביאים שביניהן שאפילו לישכה מליאה עצים ועמדו אלו ונתנדבו עצים משל עצמן, שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה.

א"ר אחא דר' יוסי היא. תוספתא אבל זמן... [תענית 2:5]. דר' יוסי אמר: אף הרוצה מתנדב שומר חנם שקלים 4:1

ר' יוסה בשם ר' אילא דברי הכל היא. מה פליגין? בגופו של קרבן, אבל במכשירי קרבן כגון עצים כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד מקרבן ציבור

יש לפנינו תוספתא תענית. ובאמת סוגיא זו שייך למסכת תענית, אבל שכיח מאד בירושלמי "העתקת סוגיא" כלומר ש"לוקחין" סוגיא שלימה שנלמדה על עניין אחר לגמרי, ומעתיקין אותו למקום אחר רק בגלל שיש איזה שייכות [לפעמים מלה בעלמא] למה שכתוב כאן

בתוספתא שם, מסביר מה זה "זמן עצי כהנים" שנמנה במגלת תענית? [כלומר התוספתא באה ל פ ר ש עניין שהוזכר במגלת תענית. כי מגלת תענית נכתבה הרבה שנים קודם התוספתא] ולפי ההסבר של התוספתא [כי אינו ברור שזה ה"פירוש" של עצי כהנים המוזכר במגלת תענית], יוצא ששיך ליחיד "למסור" קרבן לצבור-ולכאורה זה לא הולך רק בשיטת ר' יוסי

וחוזר ומדחה: הרי ר' יוסי אומר שם [בתוספתא] שאחר החורבן "בטלה מגלת תענית" אלמא רישא דתוספתא אזלא ד ל א כרק יוסי [רק כת"ק שסובר דזמני מגלת תענית נוהגין אף לאחר החורבן] --ועכצ"ל, שיש לחלק בין קרבן למכשירי קרבן, כמבואר בהמשך

שים לב: קרבן יחיד מקרבן צבור. בלשוננו היינו אומרים קרבן יחיד "ל"קרבן צבור [ואפשר שיש כאן טעות]

[תני האשה שעשה כתונת לבנה צריכה למסור לציבור א"ר אחא דר' יוסי היא. דר' יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שומר חנם.

ר' יוסה בשם ר' אילא דברי הכל היא מה פליגין בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד מקרבן ציבור]

מתניתא פליגא על ר' אחא סיפא דתוספתא הנ"ל אותן הימים דכתיב במגילה תענית דלא להתענאה נוהגין בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן, רבי יוסי אומר אינן נוהגין אלא בשעת קרבן.אלמא רישא לאוו ר' יוסי!!

[אמר רבי לעזר בי ר' צדוק אני הייתי מבני סנאה בן בנימן וחל תשעה באב להיות בשבת ודחינו אותו למוצאי שבת והיינו מתענין ולא משלימין]

גם הוא סובר שימי מגלת תענית נוהגות אף לאחר החורבן, שהרי אין מתענין בת"ב ר ק אחר החורבן, ואפ"ה היה יום י אב [זמן עצי כהנים] יו"ט שלהן

עד כאן העתקת הסוגיא

ובתשעה באב: ר' ירמיה בשם ר' חייה בר בא בדין היה שיהו מתענין בעשירי שבו נשרף. ולמה בתשיעי? שבו התחילה הפורענות. ותני כן: בשביעי נכנסו לתוכו, בשמיני היו מקרקרים בו, בט' הציתו בו את האור, בעשירי נשרף. רבי יהושע בן לוי ציים תשיעי ועשירי. ר' לוי ציים תשיעי ולילי עשירי.

ר' בא בר זבדא בשם ר' חנינה: ביקש רבי לעקור תשעה באב ולא הודו לו. אמר לו רבי אלעזר: עמך הייתי ולא איתאמרת! אלא ביקש ר' לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת ולא הניחו לו, אמר הואיל ונדחה ידחה, אמרו לו ידחה למחר! וגזה ליה "שילה לו" [ר' אלעזר שילה לר' בא בר זבדא...כי במקום אחר

[הובא לפנינו] היה ר' בא בר זבדא "המזכיר"]

שניהם היו תלמידים של ר' חנינה. ונחלקו איך נאמר השמועה

ההוא דתנינן תמן ר' יוחנן בן ברוקה אומר על שניהם הוא אומר (בראשית א) ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו. ר' לעזר בשם ר' חנינה: הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה. אמר ליה ר' בא בר זבדא: עמך הייתי ולא איתאמרת! אלא היתה תובעת להינשא, הדין עמה. וקרא עליהן (קהלת ד) טובים השנים מן הא':

ובחגיגה: כתוב א' אומר (שמות כג) וחג הקציר בכורי מעשיך. וכתוב אחד אומר (ויקרא כג) כל מלאכת עבודה לא תעשו. א"ר חנינה הא כיצד יתקיימו שני כתובים? בשעה שהוא חל בחול, את חוגג ושובת. מביא חגיגה ביו"ט בשעה שהוא חל בשבת, למחר ז' סיון את חוגג וקוצר

א"ר יוסה בי רבי בון ובלבד שיבלים לעיסתה אסור לעשות הרבה רק לקצור שיבלין הצריך לעיסתו כהדא דתני להן אינש דיהוי עלוי אעין ובכורין.... האומר הרי עלי עצים למזבח וגזירין למערכה, אסור בהספד ובתענית ומלעשות מלאכה בו ביום:

ובלבד שיבלים לעיסתו. יש כאן דוגמה מובהקת עד כמה גדלו השבושים מחמת העתקת הכת"י. ואיך ע"י עזר מנוע החיפוש אשר המציא ד' לנו בזמן הזה, מתבררים הדברים. עיין תוספות כאן שגרס [יז:] בלבד שיכלה? לעיסתו. בדפוס זיטאמיר: ובלבד שיבליע? לעיסתו. ובספר ערוך השלם מפרש מלשון "בולם עצמו בשעת מריבה" [שימנע עצמו מלקצור] אך אם היה להם מנוע חיפוש, מיד היה נראה "שיבלין לעיסתו" פיאה ג:ב דמאי ו: ה. והוא מלשון שיבולת.

ובהקהל: ר' בא בריה דר' חייא בר בא אמר: מפני התקיעה איס אל מוליו"ט בשבת, א"א לתקוע ר' יצחק בי ר' חייה אמר: מפני הבימה. ויעשו אותה מאתמול? שלא לדחוק את העזרה. א"ר מתניה על שם (דברים טז) לא תטע לך אשרה כל עץ

סוגיא מועתקת מפרק ב דתענית הלכה יב עיי"ש

מתניתא דר' מאיר. דאמר ר"מ: "די לא למיספד" אסור להתענות מק"ו, ו"די לא להתענות" מותר בהספד. ו"די לא" סתם, כ"די לא להתענייה"

מכיון שמצינו שר"מ מדבר בנושא הזה, ממילא יש לנו רשות לומר דרישא דמתני' שם [ת"ק] הוא ר"מ

[א"ר יונה] נראה להשמיטו

אילין יומיא די לא להתענאה בהון ומקצתהון די לא למיספד בהון. אמר רשב"ג: מה תלמוד לומר בהון בהון ב' פעמים? אלא מלמד שלילה מותר והיום אסור. והדא דתני להן אינש דיהוי עלוהי אסר בצלו?! חוץ מאיש אשר נדר עליו תענית בתפילתו בשעת מנחה— אלמא כל דבר (תענית או אי-תענית) מתחיל מבערב! א"ר יוסי בי רבי בון שהוא צריך להזכיר מבערב רק "הזכרה" ואתיא כהיא דא"ר זעירה בשם רב חונה אומרו לתפילת "עננו" כלילי שבת וכיומו

קטע זו אינה מובנת כל כך. ולכאורה תמציתה היא: יש כלל שמגלת תענית ניתנה לידרש [כיון שהיא ברייתא עתיקה מאד] בהון בהון תרי זימני דרשינן [כך דורש רשב"ג. ופליג על ר"מ ור' יוסי גם יחד-עיין בבלי תענית] שלפניו ולאחריו מותר [אפילו בהנך דכתיב בהו דילא למספד]

עוד מובא שם במג"ת, להן כל אינש דיהוי עלוהי, ייסר בצלו. ופירושו: חוץ ממי שכ ב ר קיבל על עצמו להתענות [קודם התקנה] כגון שקיבל להתענות כל שני וחמישי בחייו, ושוב תיקנו חז"ל איזה יו"ט, האם חייב לבטל תעניתו מפני תקנת חז"ל? וקאמר שם שמותר לו להתענות, מכיון ש ק ד ם נדרו להתקנה. ויאסר עצמו בתפלה. כלומר יש לו להתפלל תפלת תענית. אבל יש לנו כלל שכל אלו התעניות, מותר לאכול בלילה שלפניו, א"כ איך יתפלל ערבית ויאמר בה תפלת תענית? וקאמר שאין זה בעייה

[וידעתי שהכנסתי כמה דברים..אבל אין לי פירוש הגון על פיסקה זו. וד' הטוב יכפר]

עיין תענית פרק 2 להבנת הסוגיא

מתניתא דמותרין בהספד ותענית או בי"א כר' יוסי אבל בי"ב אסור מפני שהוא "לפניו" של י"ג או בי"ב כר' מאיר דלית ליה "שלפניו"

וקשיא על דר' יוסי ליתסר גם יום י"א משום "לפניו" של י"ב! לא כן תני בתרין עשר ביה יום טיריון! וממרץ א"ר יעקב בר אחא בטל יום טיריון יום שנהרג לולייינוס ופפוס.

בתלת עשר ביה יום ניקנור דלא להתענאה כ"כ במגילת תענית מהו יום ניקנור? שלטון משל מלכות יון היה עובר לאלכסנדריאה וראה את ירושלם וחירף וניאץ וגידף. ואמר בשובי בשלום אתוץ את המגדל הזה. ויצא אחד משל חשמוניי והיה

הורג בחיילותיו עד שהגיע לקרוכין carriage שלו, וכיון שהגיע לקרוכין שלו, קטע את ידיו וחתך את ראשו ותחבן בעץ, וכתב מלמטן: הפה שדיבר באשמה והיד שפשטה בגאוה. ותליין בקונטס pole נגד ירושלם

על דעתיה דרבי יוסי ניחא, בא לוסר לפניו. על דעתיה דר' מאיר מה בא לוסר? לפניו לית ליה, עצמו אסור מפני י"ד! למה הוצרכו לאסור יום י"ג? תיפ"ל שהוא "לפניו" של י"ד האסורה אף בהספד ואוסרת לפניו אף לר"מ! להודיעך שאסור בהספד

ואפי' על דר"י לית היא מקשייא! לא כן תני בתרין עשר ביה יום טירון. א"ר יעקב בר אחא בטל יום שנהרג לולינוס ופפוס וא"כ אין י"ג אוסרת לפניו!

בי"ד ובט"ו פורייא די לא למיספד.

בשית עשר ביה שרון למיבנא שור ירושלם החלו לבנות חומת ירו' די לא למיספד. על דעתיה דר"מ ניחא בא לוסר עצמו. על דעתיה דר' יוסי מה בא לאסור? עצמו אסור מפני ט"ו! בא להודיעך שהוא אסור בהספד

בשובעת עשר ביה קמון עממיא על פליטא ספרייא במדינת בלקים ובית זבדין, והוה פרקן.קמו הגויים על פלטת ישראל במדינות...והיה ישועה על דעתיה דר"מ ניחא,

בא לאסור עצמו. על דעתיה דר' יוסה, מה בא לאסור? א"ר יסה כל אילין מיליא לא מסייען ולא תברן לא על דר"מ ולא על דר' יוסי, לא בא אלא למנות ימים שנעשו בהן ניסים לישראל.

תדע לך שהוא כן דתנינן בריש ירחא דניסן איתוקם תמידא די לא למיספד. בלא כך אינו אסור משום ר"ח?!

אבל בשבתות ובימים טובים מתענין לפניהן ולאחריהן. מה ראיתה להקל באלו, ולהחמיר באלו? שאלו דברי תורה ואין דברי תורה צריכין חיזוק, ואלו דברי סופרים ודברי סופרין צריכין חיזוק

הדא דאת אמר עד שלא בטלה מגילת תענית, אבל משבטלה מגילת תענית בטלו כל אלו. ר' חנינה ורבי יהושע בן לוי תריהון אמרין בטלה מגילת תענית. ר' בא ור' סימון אמרי בטלה מגילת תענית. ר' יונתן אמר בטלה מגילת תענית. א"ר יוחנן אמש הייתי יושב ושונה מעשה שגזרו תענית בחנוכה בלוד ואמרו עליו על ר' אליעזר שסיפר, ועל ר' יהושע שרחץ. אמר להן רבי יהושע: צאו והתענו על מה שהתעניתם! ואת אמר בטלה מגילת תענית?! א"ר בא אע"ג דאת אמר בטלה מגילת תענית, חנוכה ופורים לא בטלו.

מיליהון דרבנן אמרין בטלה מגילת תענית. ר׳ אבון ציים כל ערובת שובא אפי׳ בימים הכתובים במגילה ר׳ יוחנן ציים כל ערובת ריש שתא. ר׳ זעירה צם תלת מאוון דצומין, ואית דאמרין תשע מאוון ולא חש על מגילת תענית. ר׳ יעקב בר אחא מפקד לספרייה, מלמדי תינוקות אין אתת איתא מישאלנכון, איש ישאל לכם אשה אימרין לה: בכל מתענין, חוץ משבתות וימים טובים וראשי חדשים וחולו של מועד וחנוכה ופורים.

שמעון בר בא אמר, אתא עובדא קומי ר׳ יוחנן, והורי כרבי יוסי. לאסור שלפניו והוה ר׳ לעזר מצטער ואמר: שבקין סתמא ועבדין כיחידייא?! אשכח תני לה ר׳ חייה בשם ר״מ. כד שמע דתני לה ר׳ חייה בשם ר״מ, אמר, יאות סבא ידע, פירקי גרמיה יפה יודע הזקן לתרץ את עצמו

ר׳ מנא בעא קומי ר׳ יודן, לא כן א״ר חזקיה ר׳ אבהו בשם ר׳ לעזר: כל מקום ששנה רבי מחלוקת ואח״כ שנה סתם, הלכה כסתם! ומשנתינו בתענית שונה דברי ר״מ בלי שם=סתם א״ל לא ר׳, דילמא חורן אינון שמא כש״אחרים״ הם ששנו מחלוקת לא מהניא שרבי שונהו בלשון סתם. ומקשה.. מה הן דאשכח ר ב י מחלוקת וחזר ושנה סתם, הלכה כסתם. אתר דלא אשכח ר ב י מתני מחלוקת, אלא אחרים שנו מחלוקת, ורבי שנה סתם, לא כל שכן תהא הלכה כסתם!! אתא ר׳ חזקיה רבי יעקב בר אחא, ר׳ שמעון בר אבא בשם ר׳ לעזר ואפי׳ אחרים שנו מחלוקת ורבי שנה סתם הלכה כסתם. ולמה הוא מורה ליה כיחידייא? ר׳ שמואל בר יונה בשם ר׳ אחא הדא דאת אמר כשאין מחלוקת אצל סתם, אבל אם יש מחלוקת אצל סתם לא בדא הלכה כסתם מכיון ששנה דברי ר׳ יוסי סמוך לדברי ת״ק, אין אומרים בזה ״הלכה כסתם״

ר׳ יודן נשייא שלח לרבי הושעיה רבה, חדא עטם חתיכת בשר וחד לגין דחמר. שלח וא״ל קיימת בנו (אסתר ט) ומתנות לאביונים. כי דבר מועט כזה היא ״מתנה רק לאביון״ חזר ושלח ליה חד עיגל calf וחד גרב דחמר. שלח וא״ל קיימת בנו (שם) ומשלוח מנות איש לרעהו. עגל שלם! חבית [לא לוג!]

תני: במקום שמסתכנין אין קורין אותה אלא בי״ד. ר׳ יוסה בעי, אם במקום שמסתכנין, אל יקראו אותה כל עיקר! כשיש גזירת מלכות שלא לעסוק בתורה ומצוות

בנוסח ליידן נשתבש נכנסין [במקום מסתכנין..] וזה שבוש מחמת הדמות, איידי דאיירי בנכנסין...שיבש המעתיק גם בזה המימרא ״נכנסין״ אע״פ שאין לו מובן כל עיקר

הלכה ה משנה קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה,

קורין אותה באדר השני

אין בין אדר הראשון לאדר שני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים:

גמרא מתניתא כשעיברו ואח"כ קראו אותה אבל אם קראו אותה ואח"כ עיברו לא בדא פטורין מלקרות מתניתא לא אמרה כן: אלא קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה, קורין אותה באדר השני

ר' סימון בן ריב"ל כתיב (אסתר ט) לקיים את אגרת הפרים הזאת. מה ת"ל השנית? אלא מיכן שאם קראו אותה באדר הראשון ונתעברה השנה, קורין אותה באדר השני.

ר' ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק מה עשו מרדכי ואסתר? כתבו אגרת ושלחו לרבותינו שכן, שכאן=רבותינו שבארץ ישראל אמרו להם מקבלין אתם עליכם שני ימים הללו בכל שנה? אמרו להן לא דיינו הצרות הבאות עלינו אלא שאתם רוצין להוסיף עלינו עוד צרתו של המן. שיאמרו, אנו שמחים באידס! חזרו וכתבו להן אגרת שנייה הה"ד לקיים עליהם את אגרת הפרים הזאת השנית

מה היה כתוב בה? אמרו להן אם מדבר זה אתם מתייראים, הרי היא כתובה ומעלה בארכיים (אסתר י) הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס

ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן: שמונים וחמשה זקנים ומהם שלשים וכמה נביאים היו מצטערין על דבר הזה אמרו כתיב (ויקרא כז) אלה המצות אשר צוה ה' את משה. אלו המצות שנצטוינו מפי משה וכך אמר לנו משה אין נביא אחר עתיד לחדש לכם דבר מעתה, ומרדכי ואסתר מבקשים לחדש לנו דבר! לא זזו משם נושאים ונותנין בדבר עד שהאיר הקדוש ברוך הוא את עיניהם ומצאו אותה כתובה בתורה ובנביאים ובכתובים. הדא היא דכתיב (שמות יז) ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון בספר. זאת- תורה כמה דתימר (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. זכרון- אלו הנביאים (מלאכי ג) ויכתב ספר הזכרון לפניו ליראי ה' וגו'. בספר- אלו הכתובים (אסתר ט) ומאמר אסתר קיים את דברי הפורים האלה ונכתב בספר

רב ור' חנינה ור' יונתן ובר קפרא ור' יהושע בן לוי אמרו המגילה הזאת נאמרה למשה מסיני אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה.

ר' יוחנן ורשב"ל ר' יוחנן אמר הנביאים והכתובים עתידין ליבטל, וחמשה סיפרי תורה אינן עתידין ליבטל. מה טעמא (דברים ה) קול גדול ולא יסף.

רשב"ל אמר אף מגילת אסתר והלכות אינן עתידין ליבטל נאמר כאן קול גדול ולא יסף ונאמר להלן (אסתר ט) וזכרם לא יסוף מזרעם. הלכות- (חבקוק ג) הליכות עולם לו

ר' לוי בשם רשב"ל: צפה הקב"ה שהמן הרשע עתיד לשקול כספו על ישראל, אמר: מוטב שיקדים כספן של בני לכספו של אותו הרשע, לפיכך מקדימין וקורין בפרשת שקלים.

ר' אבהו בשם ר' לעזר: בכל שנה ושנה. הקיש שנה שהיא מעוברת לשנה שאינה מעוברת, מה שנה שאינה מעוברת אדר סמוך לניסן, אף שנה שהיא מעוברת אדר סמוך לניסן. א"ר חלבו כדי לסמוך גאולה לגאולה. ר' לוי בשם רבי חמא בר חנינה אותה השנה של הנס היתה מעוברת מה טעמה? (אסתר ג) מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר.

שים לב: מה טעמא היינו "מנלן" לא כבבלי "למה הדבר כן"

אדר הראשון תוספת? אדר השני תוספת? מה ביניהון? ר' שמואל בר רב יצחק אמר שני כבשי עצרת ביניהון, לאוו דווק' רק כל כבשים בני שנה נולד בחמשה עשר באדר בשנה שאינה מעוברת, ונכנס לשנה שהיא מעוברת, אין תימר אדר הראשון תוספת, שנה ארוכה היא. אין תימר אדר השני תוספת, אין לו אלא עד חמשה עשר באדר הראשון.

נזכר כאן "שני כבשי עצרת" ואין לו מובן. ולכאורה יש כאן רמז ל"שני כבשים" אחד נולד סוף אדר ראשון, והשני תחלת אדר שני, ולשנה הבאה יש רק אדר אחד. נמצא שכבש הראשון יש לו זמן עד סוף החדש [וזה איתא בבבלי] אבל לציור הירושלמי, אין לו שייכות לכאן

א"ר אייבי בר נגרי מתניתא אמר כן אדר הראשון תוספת, דתנינן תמן הן העידו שמעברין את השנה כל אדר שהיו אומרים עד הפורים.[הן העידו שמעברים את השנה על תניי.] הדא אמרה אדר הראשון תוספת ולא נגמר עדיין השנה אין תימר אדר השני תוספת, לא קיים על שתא, ומעבר לה?! הא

אינו עומד בשנה הזו-שכבר נגמרה, ואיך יעברנה?

מר עוקבא אשכח תרין איגרן בחדא כתיב ושפר באפיי ובאפי חבריי מוספה על שתא תלתין יומין. ובחדא כתיב ושפר באפיין ובאפי חברייא מוספה על שתא ירח יומין. מאן דאמר תלתין יומין, אדר הראשון תוספת. ומאן דאמר ירח יומין, אדר השני תוספת. (מקשן ס"ל דלעולם אדר א' 30 ואדר ב 29 יום) אין מן הדא לית שמע מינה כלום. דא"ר יעקב בר אחא ור' יודן גזורי ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי: לעולם שני חדשים של אדר מעוברין יש להם 30 יום עיבר את הראשון ולא עיבר את השני, מה שעשוי עשוי. לעולם אדר הסמוך לניסן חסר. נמצא, מ"ד תלתין יום, יכול

לסבור שאדר שני תוספת [כדעת ריב"ל]

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר: מצות הנוהגות באדר השני אינן נוהגות באדר הראשון, חוץ מן הספד ומן התענית שהן שוין בזה ובזה. ר' בא רב ירמיה בשם רב ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרשב"ג. ר' חונה רבה דציפורין אמר הנהיג ר' חנינה דציפורין כהדא דרשב"ג. לא אמר אלא הנהיג, הא להלכה לא בדיעבד אם קרא הפרשיות או המגלה, בראשון, יצא

אבל לעניין שטרות, כותבין אדר, ואדר השני. אלא שכותבין אדר השני תיניין. ר' יהודה אומר: אדר השני כותב תי"ו ודייו

תמן תנינן אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אף שימוע שקלים וכלאים יש ביניהן.

(נ"ש כאן ר' חלבו ורב חונה רב בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה)

אמר ר' יוסה: ויאות! כלום אמרו משמעין על השקלים לא כדי שיביאו ישראל שקליהן בעונתן, אם אומר את באדר הראשון עד כדון אית בשתא שיתין יומין! כלום אמרו יוצאין אף על הכלאים לא כדי שיהו הצמחין ניכרין, אם אומר את באדר הראשון עד כדון אינון דקיקין!

ביטוי "ויאות" יש יותר מ50 פעם. ולפי הנראה לעולם היא בניחותא. כלומר שפיר קאמרת! ויש לי ראייה לדבריך!

הלכה ו משנה אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד

אין בין שבת ליום הכיפורים אלא שזה זדונו בידי אדם, וזה זדונו בהיכרת:

גמרא תני בשם ר' יהודה אף מכשירי אוכל נפש התירו. מה ביניהון? ר' חסדי אומר לחדד ראשו של שפוד ביניהון. ר' חנינא בריה דר' אבהו הוציא אש מהאבנים ביניהון. תני רבי יהודה בר פזי דברזילה הוא הדבר. מהו הוא הדבר? לחדד ראשו של שפוד הוא הדבר, או להוציא אש מן האבנים הוא הדבר? לית לך אלא כהדא: אין משחיזין את הסכין אבל משיאה על גב חברתה. א"ר חסדי דר' יודא היא. דמר ר' יודא בשם שמואל דברי הכל היא כדי להעביר שמנונית שעליה

חז"ל חיפשו כאן דוגמא מציאותי של "מכשירי אוכל נפש" שהתיר ר' יהודה. ואף שנשנו כאן שני פירושים, וכבר נאמר על אחת מהן "הוא הדבר" [כלומר "היינו הך"] עדיין לא ידענו על איזה מהן נאמר. עד שמסיק "לית לך אלא כהדא" [בטוי מצוי יותר מ10 פעם] כלומר אי אפשר לך לידע ב ו ו ד א ו ת רק את מה שאגיד לך....

ושוב אומר: דגם זה לא ברור [שהולך רק לר' יהודה] דלפי ר' יודא בשם שמואל, אף רבנן מודו דשרי בכה"ג!

כל אלו ביום טוב אין צריך לומר בשבת. אין בין יו"ט לשבת אלא או"ן בלבד

אילין אינון והא אית לך חורנין! סקילה בשבת אין סקילה ביום טוב. כרת בשבת אין כרת בי"ט. מכות ביום טוב אין מכות בשבת. אין תימר בדברים שיש בהן אוכל נפש אתינן מיתני, לא בא להשמיענו רק עניני או"ן והא תנינן משחילין פירות דרך ארובה בי"ט אבל לא בשבת. ועוד מן הדא שוחקין עצי בשמים למילה בי"ט אבל לא בשבת. [א"ר יוסה והוא שמל] ועוד מן הדא, מודים חכמים לר' מאיר בחותמות שבקרקעות, שמפקפקין ומתירין ומפקיעין, אבל לא חותכין. ובשבת, מפקפקין ומתירין אבל לא מפקיעין ולא חותכין **unravel or cut.**

ושבכלים, בשבת מותר ואין צריך לומ' ביום טוב.

דבר פלא: תוספתא זו [ביצה 3:12] הובא 5 פעם, ואף פעם לא הובא כתיקנה!

אין בין שבת לי"ה אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהיכרת: הא בתשלומין שניהן שוין לפטור דקל"מ מתני' דרבי נחונייה בן הקנה. דתני ר' נחונייה בן הקנה אומר: יום הכיפורים כשבת בתשלומין.

ר"ש בן מנסיא אומר: מחוייבי כריתות כמחוייבי מיתות ב"ד.

מה נפק מן ביניהון? ר' אחא בשם ר' אבונא: נערה נדה ביניהון. ר' מנא אמר אף אחות אשתו ביניהון. אינו משלם קנס על דעתיה דר' נחוניה בן הקנה, מה שבת אין לה היתר אחר איסורה אף י"ה אין לו היתר אחר איסורו, ואלו נדה ואחות אשה הואיל ויש להן היתר אחר איסורן, משלם. על דעתיה דר"ש בן מנסיא, מה שבת יש בה כרת, אף י"ה יש בה כרת, ואלו הואיל ויש בהן כרת אינו משלם

ר' יודה בר פזי אמר, מכות וכרת מה אמרינן בה אלו תנייא? אינו חיי"כ פוטר ממכות

א"ר יוסה: צריכה לרבנן.

ביטוי לא שכיח. ופירושו "הא מילתא, קא מיבעיא להו לרבנן דבי מדרשא"

רבי יונה בעי, ולמה לא שמע לה מן הדא דתני רשב"י! דתני רשב"י ר' טרפון אומר: נאמר כרת בשבת ונאמר כרת בי"ה, מה כרת שנאמר בשבת אין מכות אצל כרת, אף כרת שנאמר בי"ה, אין מכות אצל כרת

א"ר מנא קומי ר' יוסי, מה צריכה ליה כרשב"ל, ברם כר' יוחנן, אם מכות אצל מיתה יש לו, בהתרו בו

למכות לא כל שכן מכות אצל כרת!

כבר נתבאר שר' יוסה ור' יונה היו חברים [דור רביעי של אמוראי א"י] ור' מנא היה בנו של ר' יונה. ר' יונה נזכר יותר מ200 פעם. וכן ר' מנא. ר' יוסי ר' יוסה ר' יסא כולן איש אחד. ונזכר כ300 פעם! אך יש גם בדור השני [ועל כן צריך לדעת מתוך הסוגיא באיזה ר' יוסה/יסא/יוסי מדברים]

דאיתפלגון: השוחט אותו ואת בנו לשם עכו"ם, ר' יוחנן אמר אם התרו בו לשם אותו ואת בנו, לוקה. לשם עכו"ם, נסקל. רשב"ל אמר אפי' התרו בו לשם אותו ואת בנו אינו לוקה, מאחר שהתרו בו לשם עכו"ם נסקל. א"ל ר' יסא לר' מנא אפי' כר' יוחנן צריכה ליה, תמן לשני דברים, והכא לדבר

א' אינ יש מכות וכרת באיסור אחת-כגון בא על אחותו והתרו בו, איבעי' לן

חסר כאן מחלוקת ידועה בין ריו"ח ורשב"ל. אי חייבי מלקות פוטר מתשלומין כמו חייבי מיתה. ולריו"ח, "רבנן" דפליגי על רנב"ה ורשב"מ ס"ל דדוקא חיוב מיתה פוטרת מממון. ולר"ל, להיפך, רבנן ס"ל דאפילו חייבי מלקות פוטר!

על דעתיה דרשב"ל, מה בין אילין תניא רנב"ה ורשב"מ לאילין רבנן? דדרשי כדי רשעתו לפטור ממון במי שחייב מכות (עי' ירו' כתובות פ"ג) לאוים לא כריתות. ומפרש.. רבי יודן אמר הבא על הממזרות אית ביניהון. ר' חנינא אמר אף המצית גדישו של חבירו בי"ט ביניהון. על דעתון דאילין תנייא רנב"ה ורשב"מ הואיל ואין בהן כרת, משלם. על דעתון דאילין רבנן הואיל ויש בהן מכות אינו משלם

מעתה, אלו נערות שיש להן קנס וחד מנהון "הבא על הממזרת" לא כרבנן?! א"ר מתניה תיפתר דברי הכל, בממזר שבא על הממזרת. [ואשת אחיו לא יבמתו היא? ומלווה היא! א"ר מתניה תיפתר שהיו לאחיו בנים, מאשה אחרת ואירס אשה ומת, ובא אחיו ואנסה]

הלכה ז משנה אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל, אלא דריסת הרגל, וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש.

אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים מתו או נגנבו חייבין באחריותן, נדבות, מתו או נגנבו אין חייבין באחריותן:

גמרא הא דבר שעושין בו אוכל נפש אסור. אף במודר ממנו "מאכל" לא ממאכל נדר?! ולמה אוסרין "כלים" של או"ן? רשב"ל אמר כיני מתניתא: אין בין המודר הנייה מחבירו למודר "הניית מאכל" מחבירו

ותניי דבי רבי כן: המודר הניית מאכל מחבירו, לא ישאילנו נפה וכברה ריחים ותנור. תני: אבל משאיל הוא לו כוסות וקערות ותמחויין שאינן מהנין את האוכל, אבל מכניסין את האוכל. לפסין וקדירות אסור. לטחון ולדרוך אסור. לקצור, צריכה, לבצור, צריכה. מיבעי לן

הגירסא לפנינו "הניית מאכל מהו" ופירשוהו דרצ"ל כלים

לצורך "הכשר מאכל" כגון כלי לטחון מלח או תבלין או לבקוע עצים-כל אלו אינם מהנים את האוכל , רק את "הכשר האוכל"

ולפי"ז נראה לגרוס "הכשר מהו"? ובנדרים, יש רק "הניית מהו" ונראה שמלות "הניית מאכל" נשתרבבו מלעיל שנזכר מלות אלו.

קרדום של נכוש. נראה שהיתה לה צורה אחרת [ובנדרים גרס בקרדום של מכוש??] וא"א לבקוע בה עצים

הכשר מהו?

תני: אבל משאילו הוא קורדום. הוינן סברין מימר בקרדום של בקוע, תיפתר בקורדום של נכוש, ולית שמע מינה כלום

רבי אבונא אמר ר' ירמיה בעי, זוסמה **a apron whose meshes are wide** מכיון שהוא מדחיק, ואת חשר ביה קימחא יכולים לנפות ע"י הדחק כמי שהיא נפה?

אי זהו נדר שאמרו? באומר הרי עלי עולה. ואי זו היא נדבה שאמרו? באומר הרי זו עולה. ר' חמא חברין דרבנן בעי, אמר הרי עלי וחזר ואמר הרי זה?

ר' חיננא בעי לא מסתברא דלא,=אלא כזה: אמר הרי זה וחזר ואמר הרי עלי, איסור חמור חל על איסור קל. אין איסור קל חל על איסור חמור:

הלכה ח משנה אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן

אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה ותגלחת וצפרים:

גמרא א"ר יודה בר פזי: דר' לעזר היא. דרבי לעזר אמר אף בשלישית בודקין אותו מפני הקרבן. ברם כרבנן, השנייה מאונס טהור, והשלישית מאונס טמא. א"ר יוסה: אין לית היא דרבנן, ולא אוף דר' לעזר לית היא! גם לר"א יש נפק"מ בין ראייה ב לג' אף באונס, סותר דתני א"ר לעזר: לא לסותרו אמרתי אלא שלא יביא קרבן. לא אמרתי שאינו זב לסתור. זב הוא לסתור! לא אמרתי אלא שלא יביא קרבן.

הדא אמרה דברי הכל היא.

שים לב לבטוי המצוי בירושלמי בדרך זה או בשנוי קצת: אם לית הוא כהדין תנא, גם כאידך תנא ליתיה! בלשון הבבלי: ולאידך תנא מי ניחא?!

גם יש להקשות הרי יש ש ני דברים גם לר' אליעזר! אין תימר דר' לעזר היא, ניתני, השנייה, לא בסתירה ולא בקרבן ל"ש סתירה בראייה שנייה! , השלישית, בסתירה ובקרבן

על דעתיה דר' לעזר ראת שתים בשופי ואחת בקושי סותרת ואינה מביאה קרבן.#

לא ברור הפירוש בקטע "אין תימר...". שהרי כבר אמר בפיסקה הקודמת שגם לר"א יש נפק"מ בין ראייה שנייה

לשלישית לעניין אונס [דשלישית סותרת אף באונס] ומה מוסיף פה. ושמא פה רצ"ל דיש ע ו ד נפק"מ בים ראייה שנייה לשלישית: שנייה אינה בר סתירה. משא"כ שלישית

על דעתיה...לכאורה קאמר כאן מילתא אוחרי: דה"ה ב א ש ה יש דין: קושי מחמת לידה, טהור. אבל מכיון שראתה שני ימים, בעיא שמירת יום-ולעניין זה אמרי' דראיית קושי לא מהני, ובעיא עוד יום של שמירה

א"ר יודן מתניתא בשני בני אדם. ומתורץ כל הקושיות-

שבאים לחלק באדם א' בין 2 לג3 ראיות

א"ר חנינא מתניתא אמרה כן: אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה ותגלחת וציפרים. הדא אמרה בשני בני אדם אנן קיימין. אין תימר באדם אחד, ניתני אין בין בהרת גדולה שפשה אחר שבוע לבהרת קטנה! ="מוסגר" היך מה דאת אמר תמן בשני בני אדם אנן קיימין, והכא בשני בני אדם אנן קיימין! אלמא באדם איירי—לא בראיות

פרחה בו מתוך הסגר בסוף שבוע ראשון פרחה בכולו. דקיימ"ל, טהור ר' יוחנן אמר טעון ציפרים. ר' לעזר אמר אין טעון ציפרים

א"ר בא בר ממל מתניתא מסייעא לר' יוחנן: מן הצרוע להביא את שפרחה בכולו אחר החלט—ונטהר מחמת זה שיהא טעון צפרים. והלא דין הוא! מה אם מי שטהר ואין סימני מטמאיו עמו כגון שהלכו להם השערות, טעון צפרים. מי שטהר וסימני מטמאיו עמו, אינו דין שיהא טעון צפרים!! והלא שעמד בו שני שבועות יוכיח, שטהר, וסימני מטמאיו עמו, ואין טעון צפרים, אף אתה אל תתמה על מי שפרחה בכולו שאע"פ שטהר וסימני מטמאיו עמו, ואינו טעון צפרים! ת"ל מן הצרוע להביא את שפרחה בכולו שיהא טעון צפרים.

אם אומר את, טהר מתוך הסגר לא יהא טעון צפרים, ויתיביניה! לא מוטב להשיב פריחה על פריחות, ולא עמידה על פריחות! הול"ל "פ ר י ח ה מתוך הסגר יוכיח שאין טעון לפרים"

"ויתיביניה" ביטוי יותר מ20 פעם. ופירושו "הוה ליה להשיב פירכא..."

אמר ר' חנניה חברון דרבנן, סופה מסייעא לר"א. דכן תניי מתיב לחבריה תנא משיב לחבירו (המשך ברייי' דלעיל) לא אם אמרת בזה שאינו נזקק לחליטה, תאמר בזה שהוא נזקק ל ח ל י ט ה , הואיל והוא נזקק להחליט יהא טעון צפרים

אמר ר' יעקב בר אחא מתניתא נגעים 8:8 מסייעא לרבי לעזר: הטהר מתוך הסגר פטור מפריעה ומפרימה ומתגלחת ומצפרים. כל מה דאנן קיימין הכא בפריחות!

נתהפך כאן בכת"י ליידן [וכן בהנדפס] דברי ר' חנניה בדברי ר' יעקב בר אחא. עיין בנדפס

אמר רבי שמואל בר אבודמא מה פליגין? להביא

צפרים, אבל להביא קרבן כל עמא ריו"ח ור"ל מודיי שאינו מביא קרבן.

דרשות שמוסגר בעלמא אינו מביא קרבן ותני כן: בשביעית יגלח ובשמיני יביא. את שהוא טעון תגלחת מביא קרבן. את שאינו טעון תגלחת אינו מביא קרבן. ר' חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי בר חנינה (ויקרא יג) כל ימי אשר הנגע בו יטמא. את שטומאתו תלויה בנגעו, יצא זה שטומאתו תלויה בספירות ימיו. עד כדון פריעה ופרימה, תגלחת וצפרים מניין? ר' לעזר דרומיא בשם ר' שמי (ויקרא יד) זאת תהיה תורת המצורע ביום. את שהוא מטמא ומיטהר ביום א', יצא זה שאינו מיטמא ומיטהר ביום אחד:

הלכה ט משנה אין בין ספרים לתפילין ומזוזות, אלא שהספרים נכתבין בכל לשון, ותפילין ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית. רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית:

גמרא כתיב (בראשית יא) ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. ר' לעזר ור' יוחנן: חד אמר שהיו מדברים בשבעים לשון כולם מכירים בכל הלשונות וחורנה אמר שהיו מדברין בלשון יחידו של עולם בלשון הקודש

תני בר קפרא (שם ט) יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם. שיהו מדברין בלשונו של יפת =יון באוהלו של שם (שם י)

בני יפת גומר ומגוג ומדי ויון ותובל ומשך ותירס. גומר- גרממיה, מגוג- גיתייא, מדי- כשמועה, ויון- אייסוס, תובל- ויתנייה, משך- מסייא, תירס- ר' סימון אמר פרס, ורבנן אמרי תרקא. בני גומר אשכנז וריפת ותוגרמה. אסייא והדיית וגרמניקיה. בני יון אלישה ותרשיש כתים ודודנים. אלסטרסס אביה ודרדנייה. את הארודי- רודים. את הצמרי- חמץ. את החמתי- חמת. עד לשע ר' לעזר אמר עד קלרה

ר' יודן בר יודן בר שלום אמר: מיכן לתרגום "יפת" בלשון ארמי=ירסיב [ודלא כבר קפרא]

א"ר יונתן דבית גוברין ד' לשונות נאים שישתמש בהן העולם: ואלו הן לעז יוונית- לזמר, רומי- לקרב =פיוט ותפלות, סורסיי- לאילייא הספד עברי- לדיבור, ויש אומרים אף אשורי א"ב שלנו היא alphabet של אשוריים לכתב. אשורי יש לו כתב ואין לו לשון, עברי יש לו לשון ואין לו כתב, בחרו להם כתב אשורי ולשון עברי. ולמה נקרא שמו אשורי? שהוא מאושר בכתבו. אמר רבי לוי על שם שעלה בידם מאשור.

תני רבי יוסי אומר ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו אלא שקדמו דור משה אע"פ שלא ניתנה

התורה על ידיו, אף הוא ניתן כתב ולשון על ידו (עזרא ד) וכתב הנשתוון כתוב ארמית ומתורגם ארמית (דנייאל ה) ולא כהלין כתבא למיקרי. מלמד שבו ביום ניתן. ר"נ אומר ברעץ כתב שאינו מיושר ניתנה התורה. ואתייא כר' יוסה. דס"ל: בימי עזרא שינו הכתב לאשורית רבי אומר אשורית ניתנה התורה, וכשחטאו בעגל נהפך להן לרעץ, וכשזכו בימי עזרא נהפך להן אשורית (זכריה ט) גם היום מגיד משנה אשיב לך (דברים יז). וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר, כתב שהוא עשוי להשתנות. כמ"ד ברעץ ניתנה

תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אלעזר בן פרטא שאמר משום רבי לעזר המודעי כתב אשורי ניתנה התורה, ומה טעמא? (שמות כז) ווי העמודים שיהו ווים של תורה דומים לעמודים.

poles הם כלורת ויו של אשורית.

אמר רבי לוי מאן דאמר לרעץ ניתנה התורה עי"ן מעשה ניסים בכתב זה, "עין" הוא triangle מאן דאמר אשורי ניתנה התורה סמ"ך מעשה ניסים.

רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא ורבי סימון תריהון אמרין תורת הראשונים לא היה לא ה"א שלהם ???כנראה, סתמו ה"א בזמן ר"י ולא מ"ם שלהן סתום. הא סמ"ך סתום

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית. בדקו ומצאו שאין התורה יכולה להיתרגם כל צורכה אלא יוונית. בורגני אחד בידא בדה להם רומית מתוך יוונית

תירגמו היוונית לרומית=Latin (ח"ס)

רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא תירגם עקילס הגר התורה לפני רבי אליעזר ולפני רבי יהושע וקילסו אותו אמרו לו (תהילים מה) יפיפית מבני אדם

רבי יודה בר פזי אמר, רבי יהושע בן לוי שאל ולמה לי נן אמרין יש בספרים מה שאין בתפילין ומזוזות, שהספרים נכתבין בשני דפין columns, ותפילין ומזוזות אינן נכתבים אלא בדף אחד. התיב רבי יצחק בריה דרבי חייה כתובה=הסופר, דרבה חדוש יותר הול"ל! שהספרים נכתבין בשתי עורות, ותפילין ומזוזות אינן נכתבות אלא בעור אחד. כלומר, בתפלין, דף אחד לא סגי—צריך שיהא גם על עור אחת אמרון חברייא קומי רבי מנא: או נאמר, ד ף א ח ד בשני עורות לית היא דרבה, אינו יכול להיאמר כחידוש אמר לון: שכן אפילו ספרים אינן נכתבים כן!

כנראה שחברייא התחילו לומר הפשט..ור' מנא גמר הדבר

"דרבה" ולפעמים דרבא או דרובא-נמצא כ30 פעם. ופירושו: "רבותא" או בלשון הקדש "חידוש"

תולין בספרים אין תולין לא בתפילין ולא במזוזות.

ספרים שכתבן כתפילין וכמזוזות כתיבה דקה אין תולין בהן. תפילין ומזוזות שכתבן כספרים, תולין בהן

ר' זעירה בשם רבי אימי היה כותב "אלה עם עם" ??איזה שיטה מיוחדת של כתיבה [כגון דילוג או את בם או לאורך הנייר] אם היתה הפרשה עשויה כן כשר ואם לאו פסול.

ר' זעירה בשם ר' אימי בר חיננא ככתב ספרים כן כתב תפילין ומזוזות. כתיבה גסה

ר' זעירה בשם רב: ניקב נקב בירכו של ה"א =רגל הימין אם גורדו ונשתייר שם ירך קטנה כשר, ואם לאו פסול. ר' זעירה בשם רב חסדא היה הגימ"ל קו הימיני-התחתון מכלה את הגויל, אם גורדו ונשתייר שם ירך קטנה, כשר. ואם לאו, פסול. ר' זעירה בשם אשייאן בר נידבך: ניקב נקב באמצע בי"ת בהאג אם היה הגויל מקיפו מכל צד כשר ואם לאו פסול. בעי' "מוקף גויל" א"ר זעירה אתיא דרב חסדא כרב. ותריהון פליגין על שיטתיה דאשיין בר נדבך דסבירא להו דלא בעינן "מוקף גויל"

חבריא אמרי, אתיא דאשיין בר נדבך כר' יוחנן. דתני עירב את האותות אותיות נוגעות זב"ז אית תניי תני כשר. אית תניי תני פסול. ר' אדא בר שמעון בשם ר' יוחנן מ"ד כשר- מלמטן, מ"ד פסול- מלמעלן אם נתחברו שתי אותיות מלמעלן גרע דמיחזי כאות אחר כגון ארצנו תפארתנו כ"ו מיחזי כמ"ס פתוחה ארצך צריכה, תפארתך צריכה. אם פוסלים כשנתחבר למעל'

ר' אדא בי רבי שמעון בשם ר' יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל במקום גבוה. מ"ט? א"ר בא בשם ר' פפא (תהלים קל) ממעמקים קראתיך ה'.

ר' אדא בר שמעון בשם ר' יוחנן: לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו מ"ט? (עמוס ד) הכון לקראת אלהיך ישראל. א"ר סימון התכוון לקראת אלהיך ישראל.

א"ר אלכסנדרי (קהלת ד) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים. שמור עצמך מן הטיפים היוצאין מבין רגליך. הדא דאת אמר בדקים, אבל בגסים אם יכול לסבול יסבול. ר' יעקב בר אביה בשם ר' אחא שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך כשתהא נקרא אל בית האלהים שתהא טהור ונקי. א"ר בא (משלי ה) יהי מקורך ברוך יהי מקראך לקבר ברוך. א"ר ברכיה (קהלת ג) עת ללדת ועת למות. אשרי אדם ששעת מיתתו כשעת לידתו. מה שעת לידתו נקי, אף בשעת מיתתו יהא נקי

ר' בא בשם ר' יהודה היה עשוי כחצי חליטה necklace רוחב השורות פוחתין והולכין שורה העליונה שיש למטה הימינה שתים, צריך שיהא בה ג' תיבות.

האמצעית שתים. התחתונה אפי' על הארץ. ״על הארץ״ סוף פרשת והיה

ר' זעירה בשם רב חסדא היה עשוי כמין סימפון furcated (like the bronchi) שורה העליונה שיש למטה שתים, צריך ג' תיבות. התחתונה שתים. והאמצעית איני יודע.

רבי ירמיה אמר לה ר' זעירה בשם רב חסדא. ר' יונה ור' יוסה תריהון אמרין ר' זעירה בשם אשיין בר נדבך. חבריא אמר רבי זעירה בשם רב חננאל: אם היתה הדיו יוצאה מבין הנקבים פסול. כיצד הוא עושה? לוחכה בלשונו והיא עומדת

טעה והשמיט את השם. אית תניי תני תולה את השם. אית תניי תני מוחק את החול וכותב את השם ותולה את החול. ר' זעירה רב חננאל בשם רב: הלכה כמי שהוא אומר מוחק את החול וכותב את השם ותולה את החול.

ר' זעירה רב חננאל בשם רב ואם היה כגון אני ה' אלהיכם מותר לתלות תיבות אלו למה מפני שהן שלש תיבות? או מפני שיש בו חול? נפק מן ביניהון אל אלהים ה' אין תימר מפני שהן שלש תיבות הרי הן שלש תיבות. אין תימר מפני שיש בו חול הרי אין בו חול. לה' צריכה, בה' צריכה. אם תולים כיון שיש בהם קצת חול

ר' יושע' בריה דרב חננאל אמר צריך לכתוב ה"א למטה מארכובתו של למ"ד (דברים לב) הלה' תגמלו זאת כדיי שייקרא כשני תיבות (וזה ה"א רבתי) הא לה' תגמלו זאת.

מזוזה, אית תניי פתוחה. אית תניי תני סתומה פרשת והיה שמואל בר שילת משמיה דרב: הלכה כמי שאומר פתוחה שאין זה מקומה. פתוחה מראשית סתימה. הניח מקום פנוי ברוח שיטה, חשובה כסתומה [שהרי סיים לגמרי שיטה של פרשה שלפניה] פתוחה מסופה, פתוחה. פתוחה מיכן ומיכן סתומה.

טעה והשמיט פסוק א', אם יש בו שתים שלש שיטין מתקנו וקורא בו. ארבע אינו קורא בו. רבי זעירה בשם רב חננאל אף בקרע כן נכנס קרע ארבע שיטין אין קורין בו

#תני ספר שיש בו שתים ושלש טעיות בכל דף ודף מתקנו וקורא בו. ארבע, אינו קורא בו. והתני ספר שיש בו שמונים וחמש טעויות כפרשת (במדבר י) ויהי בנסוע הארון מתקנו וקורא בו? א"ר שמי כאן בספר גדול מותר אפילו יותר מ 85 טעויות [אם אין ד בכל דף] וכאן בספר קטון מתירין עד 85 אפילו יש 4 בכל דף שרי #

ר' זעירה בשם רב חננאל: מצא בו דף אחד שלם מציל את כולו. מהו שלם שאין בו טעיות, כ"נקי

לגמרי בעינן״ או שלם שאין בו ארבע?

חגרא אחוי דר׳ בא בר בינה יהב אורייתא לרב חננאל וקרא בה א״ל הדא אוריתך צריכה צלו ״תפילה״ שיינגל מגניזה... ובסוף מצא בה דף א׳ שלם והציל את כולה. (מה שלם שאין בו טעיות או שלם שאין בו ארבע)

ר׳ זעירה רב חננאל בשם רב תיפורה הלכה למשה מסיני. ר׳ ירמיה בשם ר׳ שמואל בר רב יצחק קשרי תפילין הלכה למשה מסיני. ר׳ ירמיה אפסקת רצועתה דתפילתה שאל לר׳ בא בר ממל א״ל וקשרתם אפילו קשירה, תמה. ופסול ר׳ זעירה אפסיק גודא דרצועתא מעברתא??? שאל לרב חונה ולרב קטינה ושרון ליה, אפסיק זמן תיניינות ושרון ליה. דלא מן אולפן שלא קיבלו כן מרבותיהם

ר׳ בא בריה דר׳ חייה בר בא ר׳ חייה בשם ר׳ יוחנן הלכה זה שהיא תופר, צריך שיהא משייר מלמעלן ומלמטן כדי שלא יקרע. ומחי ליה על מוחא. אם הלכה, למה לא יקרע? ואם לא יקרע, למה הלכה? הלכה למשה מסיני שיהו כותבין בעורות וכותבין בדיו ומסרגלין בקנה וכורכין בשיער וטולין במטלית ודובקין בדבק ותופרין בגידין. וכשהוא תופר, יהא תופר כתפר הזה. וצריך שיהא משייר בין שיטה לשיטה כמלוא שיטה. בין תיבה לתיבה כמלא אות. בין אות לאות כל שהוא. בין דף לדף מלוא גודל. עשה סוף הדף שוה לתחילתו פסול. צריך ליתן ריוח בספר מלמעלן שתי אצבעות ומלמטן שלש ר׳ אומר בתורה מלמעלן שלש ומלמטן טפח וצריך שיהא משייר בין ספר לספר כמלא ארבע שיטין ובנביא של י״ב שלש. וצריך שיהא גומר באמצע הדף ומתחיל באמצעיתו. ובנביא גומר בסופו ומתחיל בראשו. אף שאינו עושה שום הפסק ובנביא של י״ב אסור. דכולהו כחדא נינהו אין עושין יריעה פחותה מג׳ דפין ולא יותר על שמונה, הדא דאת אמר בתחלה של איזה ספר אבל בסוף אפי׳ כל שהוא. ובקלפים לא נתנו חכמים שיעור. וצריך שיהא כותב על הגויל במקום השיער. ועל הקלף במקום נחושתו. אם שינה פסל. לא יהא כותב חציו על העור וחציו על הקלף, אבל כותב הוא חציו על עור בהמה טהורה וחציו על עור חיה טהורה. אין כותבין אלא על עור בהמה טהורה מ״ט? (שמות יג) למען תהיה תורת ה׳ בפיך ממה שאתה נותן בפיך והא תני כותבין ע״ג עור נבילות וטריפות! מינא "the "kind דאת נותן בפיך. ועושין עמוד לספר בסופו, לתורה מיכן ומיכן.

ועושין עמוד לספר בסופו, לתורה מכאן ומכאן, לפיכך גוללין הספר לתחלתו, והתורה לאמצעיתה

ר׳ שמואל ר׳ זעירה בשם רב חייה בר יוסף אפי׳ שתי יריעות לאו דווקא לאמציעותה—רק שיישאר שתי יריעות לתחלתה

[או לסופה]

ר׳ זעירה שמואל בר שילת בשם כהנה ובלבד מקום התפר

ר׳ אחא בשם ר׳ שמואל בר נחמן ספר שאין עליו מפה הופכו על הכתב כדי שלא יתבזה הכתב

כל האותות הכפולים באל״ף בי״ת כותב הראשונים בתחילת התיבה ובאמצע התיבה, ואת האחרונים בסופה, ואם שינה פסל. משם ר׳ מתיה בן חרש אמרו מנצפ״ך הלכה למשה מסיני. מהו מנצפ״ך? ר׳ ירמיה בשם ר׳ שמואל רב יצחק מה שהתקינו לך הצופים

מעשה ביום סגריר שלא נכנסו חכמים לבית הועד ונכנסו התינוקות אמרין איתון נעביד בית וועדא דלא יבטל, אמרין מהו דין דכתיב מ״ם מ״ם נו״ן נו״ן צד״י צד״י פ״ה פ״ה כ״ף כ״ף ממאמר למאמר מנאמן לנאמן מצדיק לצדיק מפה לפה מכף ידו של הקב״ה לכף ידו של משה וסיימון אותן חכמים ועמדו כולן בני אדם גדולים. אמרון, ר׳ ליעזר ור׳ יהושע הוון מינהון. רבי ירמיה בשם ר׳ חייה בר בא ור׳ סימון תריהון אמרין תורת הראשונים לא היה לא ה״א שלהם כגר׳ בזמן ר״ח "סתמו" הה״א (כסי״ת) ולא מ״ם שלהם סתום, הא סמ״ך סתום

ר׳ סימון ור׳ שמואל בר נחמן תריהון אמרין אנשי ירושלים היו כותבין ירושלים ירושלימה ולא היו מקפידין. ודכותה צפון צפונה. תימן תימנה

י״ג דבר שינו חכמים לתלמי המלך כתבו לו (בראשית א) אלהים ברא בראשית (שם) אעשה אדם בצלם ובדמות (שם) זכר ונקביו בראם (בראשית ב) ויכל בששי וישבות בשביעי (בראשית יא) הבה ארדה (בראשית יח) ותצחק שרה בקרוביה לאמר (בראשית מט) כי באפם הרגו שור וברצונם עקרו אבום (שמות ד) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נושאי בני אדם (שמות יב) ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ובכל הארצות שלשים שנה וארבע מאות שנה (ויקרא יא) ואת הארנבת את צעירת הרגלים אמו של תלמי המלך ארנבתא הוות שמה (במדבר טז) לא חמד אחד מהם נשאתי (דברים ד) אשר חלק ה׳ אלהיך אותם להאיר לכל העמים תחת כל השמים (דברים יז) אשר לא צויתי לאומות לעבדם

כל האותות הכתובים עם השם מלפניו הרי אלו חול ונמחקין כגון לה׳ בה׳ מה׳ כה׳ שה׳ שכן מצאנו בציץ שהוא מובדל ממנו קודש למ״ד מלמטן, והשם מלמעלן. כל האותות הכתובים עם השם מאחוריו הרי אלו קודש ואינן נמחקין כגון אלהינו אלהיכם: אלו שמות שאינן נמחקין הכותב את השם בארבע אותיות ביו״ד ובה״א, באל״ף ובדל״ת, אל אלהים אלהיך אלהי אלהינו

אלהיכם שדי צבאות אהיה אשר אהיה. כתב אל"ף דל"ת מד', אל"ף ה"א מאהיה, שי"ן דל"ת משדי, צד"י בי"ת מצבאות, הרי אלו נמחקין. ומוחק את טפילותיהם. לאלהים- מוחק את למ"ד. לה'- מוחק את למ"ד. כתב יו"ד ה"א מארבע אותיות, אל"ף למ"ד מאלהים- אינו נמחק. כללו של דבר: שכיוצא בו שם מתקיים במקום אחר, אינו נמחק.

תני ר' יוסי אומר של בית חגירה כותבנים אומנים היו בירושלם היו מוחקין צבאות שכן הוא שם חול במקום אחר (דברים י) ופקדו שרי צבאות בראש העם. כל השמות הכתובים באבינו באברהם קודש חוץ מאחד שהוא חול (בראשית כ) ויהי כאשר התעו אותי אלהים מבית אבי וי"א אף הוא קודש ואילולי אלהים, כבר התעו אותי. כל השמות הכתובים במיכה אע"פ שהן כתובין ביו"ד ובה"א הרי אלו חול חוץ מאחד שהוא קודש (שפטים יח) כל ימי היות בית האלהים בשילה. כל השמות הכתובים בנבות אע"פ שהן כתובים באל"ף למ"ד הרי אלו קודש (מלכים א כא) ברך נבות אלהים ומלך. אבל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד מלך מלכים מרומם וגדול ונורא ועליון אדיר צדיק ישר חסיד תמים גבור הרי אלו חול.

אלו שמות שאינן נחלקין: עמיאל עמישדי צוריאל צורישדי גמליאל פדהצור פדהאל אינן נחלקין. אלו שמות שהן נחלקין: בית אל, בית און, וחרה אף, וחרה אפי, פוטי פרע, צפנת פענח. "הללויה" רב ושמואל חד אמר הללו יה וחורנה אמר הללויה. מ"ד הללו יה נחלק ואינו נמחק. מ"ד הללויה נמחק ואינו נחלק. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא, מן מה דאמר רב שמעית מן חביבי אם יתן לי אדם ספר תילים של ר"מ מוחק אני את כל הללויה שבו שלא נתכוון לקדשו, הוי דו אמר הללויה.

מיליהון דרבנן פליגין: על דברי רב מסוס ר' חייא דא"ר סימון בשם ריב"ל בעשרה לשונות של שבח נאמר ספר תילים באישור בניצוח בניגון בשיר במזמור בהשכל ברינה בתודה בתפילה בברכה המאושר שבכולן הללויה שהשם והשבח כלולין בו.

רבי זעירה בעא קומי רבי אבהו, מה נעני א"ל הכא ?? כפה קומך ?? רבי יונה עני הכן והכן... so so somtimes רבי לעזר עני הכין והכין. דתני שמע ולא ענה יצא, ענה ולא שמע לא יצא. רב בשם ר' אבא בר חנה ואית דאמרין ר' אבא בר חנה בשם רב: והוא שענה ראשי פרקים. ר' זעירה בעי היידון אינון ראשי פרקים? (תהלים קיד) הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'

יש כאן שתי תיבות אשר קשה לפתרם

בעון קומי ר' חייה בר בא, מנין אם שמע ולא ענה,

יצא? אמר לון ממה דאנן חמי רבנן רברבייא קיימין בציבורא ואילין אמרין ברוך הבא ואילין אמרין בשם ה׳, ואלו ואלו יוצאין ידי חובתן.

תני רבי הושעיה עונה הוא אדם אמן אע״פ שלא אכל. אינו אומר ״ברוך שאכלנו״ אלא אם כן אכל. תני: אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה. בן עזאי אומר העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים, קטופה תיקטף נשמתו, ארוכה יאריך ימים בטובה. אי זה הוא אמן יתומה? אמר רב חונה ההן דחב למברכה והוא עני, ולא ידע מה הוא עני.

תני עכו״ם שבירך את השם עונין אחריו. בשם איס הזכיר מלת ״שס״ אין עונין אחריו אמן כי כן דרך הכותים להזכיר מלת ״שס״ (קרכ׳)

א״ר תנחומה אם בירכך עכו״ם ענה אחריו אמן. דכתיב (דברים ז) ברוך תהיה מכל העמים. עכו״ם אחד פגע בי רבי ישמעאל ובירכו, א״ל כבר מילתך אמורה! שגם אתה ברוך! אחד פגע בו וקיללו א״ל כבר מילתך אמורה! אמרין ליה תלמידיו ר׳ היך מה דאמרת להן אמרת להן? אמר לון כתיב (בראשית כז) אורריך ארור ומברכיך ברוך!!

הלכה י משנה אין בין כהן משיח בשמן המשחה למרובה בגדים

אלא פר הבא על כל המצות

אין בין כהן ששימש לכהן שעבר, אלא פר יוה״כ ועשירית האיפה:

גמרא תני: כהן משיח מביא פר, אין המרובה בגדים מביא פר. ודלא כר״מ דר״מ אמר המרובה בגדים מביא פר. מ״ט דר״מ? (ויקרא ד) משיח, מה ת״ל כהן? לרבות את המרובה בגדים. מה טעמון דרבנן? משיח יכול זה המלך? ת״ל כהן, אי כהן יכול אף מרובה בגדים? ת״ל משיח. או יכול שאני מרבה אף משוח מלחמה? תלמוד לומר משיח, שאין על גביו משיח.

מחלפה שיטתון דרבנן. הכא כתיב משיח והכא כתיב (שם) משיח. הכא בעשירית האיפה אינון אמרין לרבות מרובה בגדים, והכא אינון אמרין להוציא את המרובה בגדים!! א״ר אילא כל מדרש ומדרש בעניינו, תמן כל הפרשה אמורה באהרן, לאיזה דבר נאמר כהן? לרבות את המרובה בגדים. ברם הכא אין הפרשה אמורה באהרן.

אילו נאמר כהן ולא נאמר משיח, הייתי אומר זה מרובה בגדים. או אילו נאמר משיח ולא נאמר כהן, הייתי אומר זה המלך, אין תאמר כבר קדמה פרשת המלך, הייתי אומר על העלם דבר מביא פר, ועל שגגת מעשה מביא שעיר. הוי צורך הוא שיאמר משיח, וצורך הוא שיאמר כהן

[א"ר יוחנן עבר והביא עשירית האיפה שלו, כשר]

נראה למחוק, אין לו מובן [ונשתרבב מלמטה]

מתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע לו פסול. מה מייחדין ליה עימיה? א"ר חגי: משה דינון מייחדין ליה עימיה, נשבע במשה שאין מייחדין! דו קטיל ליה.

"אותו" אחד מושחין ואין מושחין שנים. א"ר יוחנן מפני איבה.

עבר זה ושימש זה, הראשון- כל מצות כהונה עליו, השני- אינו כשר לא לכ"ג ולא לכהן הדיוט. א"ר יוחנן עבר ועבד, עבודתו כשירה.

עבודתו משל מי? משל מי מביא פר יו"כ כשאירע פסול נישמעינה מן הדא: מעשה בבן אילם מציפורין שאירע קרי לכ"ג בי"ה ונכנס בן אילם ושימש תחתיו בכהונה גדולה, ואמר למלך פר ושעיר של יום משלי הן קריבים או משל כ"ג? וודאי משלי! וידע המלך מה שאלו רצה להחזיק... אמר לו בן אילם לא דייך אלא ששימשתה שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם דייך! וידע בן אילם שהוסע מכהונה גדולה

מעשה בשמעון בן קמחית שיצא עם מלך ערבי ערב יום כפורים עם חשיכה ונתזה צינורה של רוק מפיו על בגדיו וטימאתו, נכנס יהודה אחיו ושימש תחתיו בכהונה, וראת אימן שני בניה כהנים גדולים ביום אחד. שבעה בנים היו לקמחית וכולהם שימשו בכהונה גדולה שלחו חכמים ואמרו לה מה מע"ט יש בידך? אמרה להן יבוא עלי אם ראו קורות ביתי שערות ראשי ואימרת חלוקי מימי. אמרון כל קמחיא קמח, וקימחא דקימחית סולת וקרון עלה (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה

יכול יהא משוח מלחמה מביא עשירית האיפה? ת"ל (ויקרא ו) תחתיו מבניו. את שבנו עובד תחתיו מביא עשירית האיפה יצא משוח מלחמה שאין בנו עובד תחתיו [ומניין למשוח מלחמה שאין בנו עובד תחתיו? ת"ל (שמות כט) ילבשם הכהן תחתיו מבניו וגו' את שהוא בא אל אהל מועד לשרת בקודש בנו עובד תחתיו יצא משוח מלחמה שאינו בא אל אהל מועד לשרת בקדש אין בנו עובד תחתיו]

מנין שהוא מתמנה כ"ג? שיכולים לעשות מ"מ לכה"ג שנאמר (דברי הימים א ט) פינחס בן אלעזר נגיד היה עליהם, לפנים ה' עמו. ר' יוסה כד דהוה בעי למקנתרה לר' אלעזר בי ר' יוסי שהפסיק מללמוד הוה א"ל "לפנים עמו" "לפנים עמו" בימי זמרי מיחה, ובימי פילגש בגבעה לא מיחה!

מנין שהוא משיח מלחמה נשאל בשמונה? ר' בא ר'

חייה בשם רבי חייא בשם ר' יוחנן (שמות כט) ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו. מה ת"ל אחריו? אלא לגדולה של אחריו כ מ"מ מנין שהוא עובד בשמונה? ר' אימי בשם ר' יוחנן ובגדי הקודש אשר לאהרן הכהן יהיו לבניו מה תלמוד לומר אחריו אלא לגדולה של אחריו. א"ל ר' יונה עמך הייתי! לא אמר "עובד" אלא "נשאל" במה הוא נשאל

אייתי רב הושעיה מתניתא דבר קפרא מן דרומה ותנא: וחכמים אומרים אינו כשר לא בשמונה של כ"ג ולא בארבעה של כהן הדיוט. אמר רבי בא בדין היה שיהא עובד בארבעה, ולמה אינו עובד? שלא יהו אומרים ראינו כהן גדול פעמים עובד בארבעה פעמים שהוא עובד בשמונה. כ נשאל א"ר יונה ולא מבפנים הוא עובד, ולא מבחוץ הוא נשאל, וטועין בין דבר מבפנים לבחוץ?! וכי ר' טרפון אביהן של כל ישראל לא טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן דתני (במדבר י) ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות תמימים ולא בעלי מומין דברי ר' עקיבה אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי אם לא ראיתי את שמעון אחי אימא חיגר באחת מרגליו עומד בעזרה חצוצרתו בידו ותוקע אמר לו ר' עקיבה שמא לא ראית אלא בשעת הקהל ואני אומר בשעת הקרבן אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי שלא הטיתה ימין ושמאל אני שראיתי את המעשה ושכחתי ואתה דורש ומסכים על השמועה הא כל הפורש ממך כפורש מחייו!

(ויקרא טז) וכפר הכהן אשר ימשח אותו לעשות עבודת יו"כ מה ת"ל? לפי שכל הפרשה אמורה באהרן, אין לי אלא אהרן עצמו מניין לרבות כהן אחר? תלמוד לומר אשר ימשח אותו. אין לי אלא משוח בשמן המשחה, המרובה בגדים מניין? תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו. מניין לרבות כהן המתמנה? ת"ל וכפר הכהן. במה הוא מתמנה? רבנן דקיסרין בשם ר' חייא בר יוסף בפה.

אמר ר' זעירה הדא אמרה שממנין זקנים בפה. אמר רבי חייא בר אדא מתניתא אמרה כן: חזור בך בד' דברים שהיית אומר, ונעשך אב ב"ד:

הלכה יא משנה **אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים.** =יחיד

אינו מביא חטאת בבמה גדולה

זה הכלל: כל שהוא נידר ונידב קרב בבמה, וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בבמה:

גמרא ר"י עבד תלת שנין ופלג, דלא נחת לבית וועדא מן צערא בגלל חולי לא נכנס 3.5 שנה לבה"מ בסופא, חמא ר' אלעזר בחילמיה: למחר סיני

נחת ומחדת לכון מילה מחר "סיני" נכנס, ומחדש לכס דבריס! עאל ואמר קומיהון מאיכן קשט הקושט הזה מהיכן למדנו "אמת" הזאת שתהא עבודה בבכורות? מן הדין קרייה (במדבר ח) כי לי כל בכור ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים וגו' וכתיב (שמות יב) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים וגו'. קודם לכן מה היו עושין? (בראשית כז) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית. מהו החמודות? שהיה משמש בכהונה גדולה אלמא עבודה בבכורות א"ר לוי (ישעיהו יד) שבר ה' מטה רשעים- אלו הבכורות שהקריבו לעגל תחילה

הכל קרב בבמה בהמה וחיה ועופות גדולים וקטנים זכרים ונקבות. תמימין אבל לא בעלי מומין. טהורים אבל לא טמאים. הכל קרב עולה ואינן טעונין הפשט וניתוח. ועכו"ם בזמן הזה רשאין לעשות כן.

זכרים ונקבות מניין? רבי אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה (שמואל א ו) ואת הפרות העלו עולה לה'. תמימים אבל לא בעלי מומין מניין? אמר ר' יסא פשט ר' לעזר לחברייא (בראשית ו) מכל החי מכל בשר שיהו שלימים באיבריהן. מירטים נמרטו הנוצות פשט רבי לעזר (בראשית ז) כל צפור כל כנף- פרט למירטים. טהורים אבל לא טמאים מניין? ר' אבא בריה דרבי פפי ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי הגה נח תורה מתוך תורה, אמר: כבר נאמר לי (בראשית ט) כירק עשב נתתי לכם את כל, אלמא לאכילה שריין גם טמאין לאיזה דבר ריבה הכתוב בטהורין? לקרבנות! ועכו"ם בזמן הזה רשאין לעשות כן ר' בא בשם רב יהודה אסור לישראל לסייעו, ואסור להיעשות לו שליח

אנטונינוס שאל לרבי מהו לבנות מזבח? א"ל: בניהו, וגזוז וממילא פסול משום "גזית" אבניו. מהו לעשות לו קטורת? א"ל חסר בה אחת מסממניה. לא כן תני (שמות ל) לא תעשו לכם לכם אין אתם עושין אבל עושין הם אחרים לכם! ומה איסור יש אם אנטונינוס עושיהו? א"ר חנניה בגין ר' רומנוס דשלחיה רבי יעבדיניה ליה.

ר' רומנוס היה שמשו של רבינו הקדוש. [שבת 3:7 יבמות 8:2]

אית מילין דאמרין דאתגייר אנטונינוס אית מילין אמרין דלא איתגייר אנטונינוס. ראו אותו יוצא במנעל פחות ביום הכיפורים אלמא לא נתגייר מה את שמע מינה? שכן אפילו יריאי שמים יוצאין בכך! כיון דנפסח' אנטונינוס אמר לרבי מייכלתי את מן לויתן לעלמא דאתי? א"ל אין! א"ל מן אימר פיסחא לא אייכלתני ומן לויתן את מייכל לי?! א"ל מה נעביד לך ובאימר פיסחא כתיב (שמות יב) כל ערל לא יאכל בו! כיון דשמע כן אזל וגזר מל אתא לגביה א"ל רבי,

חמי גזורתי! א"ל בדידי לא איסתכלית מן יומוי אלא בדידך?! ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש? שלא הביט במילתו מימיו. [ולמה נקרא נחום איש קודש הקדשים? שלא הביט בצורת מטבע מימיו.] הדא אמרה דאיתגייר אנטונינוס.

מיליהון דרבנן אמרין נתגייר אנטונינוס. דא"ר חזקיה ר' אבהו בשם ר' לעזר אם באין הן גירי צדק לעתיד לבא, אנטונינוס בא בראשם

אית מלין אמרין=יש דברים האומרים..כלומר יש ספורים או אימרות שיש ללמוד מהם [מילין אמרין ביטוי מצוי]

ר' לעזר ור' יוסי בן חנינה. ר' לעזר אמר שלמים הקריבו בני נח. ר' יוסי בן חנינה אמר עולות רק עולות הקריבו בני נח. התיב ר' לעזר לר' יוסי בן חנינה, והכתיב (בראשית ד) והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן אלו שלמים שהחלבים למזבח! מה עבד לה ר' יוסי בן חנינה מן שמיניהון. התיב ר' לעזר לר' יוסי בן חנינה והא כתיב (שמות יח) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וגו' מה עבד לה ר' יוסי בן חנינה? שלימין בגופן בלא הפשט ובלא ניתוח. התיב ר' לעזר לר' יוסי בן חנינה והכתיב (שם) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים =שלמים לאלהים. מה עבד לה ר' יוסי בר חנינה? כמ"ד לאחר מ"ת בא יתרו.

ר' חונה אמר: איתפלגון יהודה בי רבי ור' ינאי, חד אמר קודם למתן תורה בא יתרו. וחורנה אמר לאחר מ"ת בא יתרו. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. נישמעינה מן הדא: (שם) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה. מה שמע? חזקיה אמר קריעת ים סוף שמע, ר' יהושע אמר קריעת ים סוף שמע, ר' לוי אמר מלחמת עמלק שמע, יהודה בי רבי אמר מ"ת שמע. הוי דו אמר לאחר מתן תורה בא יתרו

#רבי בא ורבי חייא בשם רבי יוחנן #

ודא מסייעה לר"י בן חנינה: (שיר השירים ד) עורי צפון ובואי תימן. עורי צפון- זה העולה שנשחטת בצפון. מהו עורי? דבר שהיה ישן ונתעורר. ובואי תימן- אלו שלמים שהן נשחטין בדרום. מהו בואי? דבר שהיה של חידוש נתחדש עתה במ"ת מה עבד לה ר' אלעזר? לכשיתעוררו הגליות שהן נתונות בצפון ויבואו ויבנו ב"ה שהוא נתון בדרום.

ר' אבא בריה דר' פפי ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי אוף דין קרייה מסייע לר' יוסי בן חנינה (ויקרא י) זאת תורה העולה. ה י א העולה שהיו בני נח מקריבין, כד הוא אתי גבי שלמים אמר (ויקרא ז) זאת תורת זבח השלמים אשר "הקריב" אין כתיב כאן, אלא אשר יקריב מיכן ולהבא

פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין, איכן הן

נשרפין? על גבי הקבר בבמה אין חייב לשרוף במקום טהור

מן מה דתנינן אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים. כיני מתניתא: אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים בלבד. ודלא כר' יודה, דר' יודה אמר: חטאת ופסח ליחיד בבמה גדולה, ס"ל חובות יחיד ג"כ קריבין בבמה גדו' אין חטאת ופסח ליחיד בבמה קטנה.

תני אמר ר' יהודה כל מה שהציבור ו ה י ח י ד מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל. וחכמים אומרים כל מה שהציבור מקריב באהל מועד שבמדבר הוא מקריב באהל מועד שבגלגל. מה בין אוהל מועד שבמדבר לאוהל מועד שבגלגל? אהל מועד שבמדבר לא היה לו היתר במה, אהל מועד שבגלגל היה לו היתר במה, ובמתו בראש גגו. ואין מקריב עליה אלא עולה ושלמים בלבד.

מאי טעמון דרבנן? (דברים יב) לא תעשו בגלגל ככל אשר אנחנו עושים פה היום. מה תעשו שם? דבר שהוא בא לידי ישרות ואיזו זו? זו עולה ושלמים לא חטאת יחיד מה טעמא דר"י? במקום איש הישר בעיניו יעשה =במה קטנה, לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום.חובות יחיד

#ר' יהודה אומר היחיד הוזהר והיחיד הותר, הוזהר ובמתו בראש גגו, להקריב חטאת והותר בבמת ציבור

רבנן אמרי הציבור והיחיד הוזהרו, מלהקריב חובות חוץ למקדש ציבור הותר מכללו, יחיד לן באיסורו. #

עיין בירושלמי כתב יד ליידן ונשתבש מאד וכן בנדפס והגהתי כפי הצורך

תני בשם ר"ש: אף הציבור אינו מביא אלא מה שקבע עליו הכתוב אף ציבור לא מביא בבמה גדולה רק חובות הקבועין מה ביניהון? בין ר"ש לחכמים ר' בא בר ממל אמר פר העלם דבר ביניהן. ר' יוסה אומר נדבת הציבור ביניהן.

מחקתי "סבר ר"ש משנקבע מע"ש, עוד לא פסק" מלים אלו שייכים להלן ונשתרבבו כאן

תני: אחד האיש ואחד האשה מקריבין בבמה א"ר יוחנן לית כאן אשה, איש כתוב בפרשה.

תני: אף הנזירות. א"ר יוחנן לית כאן נזירות, נזירות חובה היא וחובת יחיד אינו קרב, כחכמים תני אף הנסכים קריבין בבמה א"ר יוסה בי ר' בון מאן תנא נסכים? דלא כר'. דתני ר' אומר אומר אני אף משנכנסו ישראל לארץ, אין נסכיה קריבין אלא מבפנים לא בבמה קטנה מה טעמא? (במדבר כח) בקדש הסך נסך שכר לה'

אין כתיב בלא תעשה אלא מבפנים המקריב חובות יחיד

בפנים מניין מבחוץ? שיש איסור בשוחט בבמתו דבר שצריך במה גדולה? נישמעינה מן הדא: מניין לשוחט לפסח בבמת יחיד בשעת איסור במה, שהוא עובר בל"ת? ת"ל (דברים טז) לא תוכל לזבוח את הפסח באחד וכו' ענוש כרת ואת אמר הכין?! בל"ת לחוד?! רשב"ל אמר: בשוחט משש שעות ולמעלן שלא לשמו בשעת היתר במה. שוחט פסחו בבמה קטנה משש ולמעל', לשם שלמים ולמה הוא הברייתא אומר בשעת "איסור במה"? בשעת איסור במתו. ולמה לי שלא לשמו? שלא תאמר שלמים הן, והן כשירין.קמ"ל דעובר משום שוחט פסח בחוץ כיון ששחטו לאחר שש ועוד מן הדא: יכול אם שחטו משש שעות ולמטן =קודם חצות יהא פסול? מה אית לך משש שעות ולמטן כשר? לא שלא לשמו?! אמר רבי יוסה הדא אמרה שלמים הבאין מחמת פסח כשירים בבמה קטנה #

עולה הבאה מחמת אשם =מותר אשם על דעתיה דרבי יהודה, מהו שתהא כשירה בבמה קטנה? נישמעינה מן הדא: זה הכלל כל שהוא נידר ונידב קרב בבמה. וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בבמה.

אמר ר' יוסי בן חנינה אין הבמה ניתרת אלא בנביא. מה טעמא (דברים יב) השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום וגו'. ר"י בר מרייה שמע לה דהותרו הבמות מן הדא (יהושע ח) אז יבנה יהושע מזבח לה' אלהי ישראל בהר עיבל. אין לי אלא הר עיבל, שילו מניין? (שמואל א ז) ויקח שמואל טלה חלב אחד ויעלהו עולה כליל לה' זה

היה משנחרב שילו

ואליהו מקריב בשעת איסור הבמות?! א"ר שמלאי דבירא אמר קרא (מלכים א יח) ובדברך עשיתי ובדיבורך עשיתי:

אמר ר' אבא בר כהנא ג' עבירות הותרו בשיו של שמואל הוא ועורו, ומחוסר זמן, ולוי היה. [א"ר יוסה אין מן הדא לית שמע מינה כלום דאמר ר' אבא בר כהנא ז' עבירות הותרו בפרו של גדעון אבנים פסולות ועצי אשירה ומוקצה ונעבד ולילה וזר ואיסור במה] וא"כ אין ללמוד היתר במה משיו של שמואל מאן דבעי ישמעינן טבאות מן ההיא דרבי שמואל בר נחמן (שמואל א ז) ותשובתו הרמתה כי שם ביתו ושם שפט את ישראל ויבן שם מזבח לה'

כתיב (שמואל א ט) וירם הטבח את השוק והעליה וישם לפני שאול וגו' ר' שמואל בר נחמן אמר שקא ושופה, מקום גבוה ר"י אמר שוקא ואליה, רבי לעזר אמר חזה ושוק. דא"ר לעזר חזה ושוק לכהנים בבמה גדולה, ולבעלים בבמה קטנה. רבי זעירא בשם רבי לעזר עור העולה לכהנים בבמה גדולה, ולבעלים בבמה קטנה. רבי זעירא בשם ר' ירמיה תרומת תודה לכהנים בבמה גדולה,

ולבעלים בבמה קטנה. ר"י בעי לילה מהו שיהא כשר בבמה? התיב ר' לעזר והכתיב (שם יד) ויאמר שאול פצו בעם ואמרתם להם הגישו אלי איש שורו וגו' "הלילה" וכתיב (שם) ויגידו לשאול לאמר הנה העם חוטאים לה' לאכול על הדם וגו' "היום" הא כיצד? הלילה לחולין והיום למוקדשין כד שמע ר"י אמר יפה לימדנו רבי לעזר!

הלכה יב משנה אין בין שילה לירושלים אלא שבשילה אוכלין קדשים קלין ומעשר שני בכל הרואה, ובירושלים לפנים מן החומה. וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים.

קדושת שילה יש אחריו היתר, וקדושת ירושלים אין אחריה היתר:

גמרא רבי פינחס בשם רבי יוסה בי רבי אילעאי: כתוב אחד אומר (תהלים עח) ויטוש "משכן" שילה וכתוב אחר אומר (שמואל א א) ותביאהו "בית" ה' שילה הא כיצד? בית של אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן והיא היתה מנוחה. א"ר זעירה ובלבד י' טפחים בבנין הבית בעינן ש"ילדו" היריעות י"ט על הכותל והא כשם שהיה אהל מועד נטוי כך אהל שבשילה נטוי!! א"ר יוסי רבי בון (שמות לט) קרסיו קרשיו בריחיו ועמודיו ואדניו והיו הקרסים נראין מתוכו ככוכבים ברקיע

רבי חייה רבה אמר לר"ש ברבי: אני שמעתי מאביך שכל חופות שהיו לא היו אלא בתוך חלקו של בנימן מה טעמא? (דברים לג) ובין כתיפיו שכן והא כתיב (תהלים עח) וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר אלמא שילו בחלקו של אפרים! ויבחר בשבט יהודה וכי ביהודה בחר? והלא דבנימין נבנה בית-עולמים אלא בחירה ובחירה מה בחירה שנאמר להלן בנימן בכלל אף בחירה שנאמר כאן בנימן בכלל

רבי יונה ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה (דברים לג) ורצון שוכני סנה קדשים המרצין נאכלין בחלקו של יוסף.

א"ר אבודמה דציפורן כראש תור היה נכנס מתוך חלקו של יוסף לתוך חלקו של בנימין והיה המזבח נתון עליו בחלק בנימין. מה טעמא? (יהושע טז) ונסב הגבול של יוסף מזרחה תאנת שילה עד איסכופיה של עיר דשילה

רבי יונה רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה ורצון שוכני סנה. ששרת שכינה בסנאיו של יוסף ???של אילן

לעיל אומר ר' יונה עצמו בשם רבי אבהו וכו' דרשה אחריתי וצ"ע [גם למה מפסיק בדברי ר' אבודמה דציפורן]

ר' לעזר בשם ר' הושעיה ממה שנאכלו קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה, לא צריך השונה

להזהיר על אכילתן, אלא על עלייתן. מה טעמא (דברים יד) השמר לך פן תעלה עולותיך פן תעלה עלייתך אבל אתה "אוכל" בכל הרואה-"בכל מקום אשר תראה" והיינו בשילו

"השונה" מוזכר 8 פעמים בירושלמי. ופירושו: התנא ששונה המשנה

רבי שמעון בן מיישא בעי קומי רבי לעזר, מהו? הרואה שילה, או שילה ומשכן שילה? א"ל שילה ומשכן שילה

[כגון הדא בית מעון. שנמצאת על ראש ההר ואפשר לראות עיר טברי' משם] אלא שזה מפסיק וזה אינו מפסיק. רק כשאין שום דבר מפסיק [משא"כ בית מעון וטברי' יש שם דבר המפסיק]

ר' יסא בשם ר' יוחנן זה סימן: כל זמן שהארון מבפנים, הבמות אסורות. יצא, הבמות מותרות. ר' זעירא בעא קומי ר' יסא אפי' לשעה כגון ההיא דעלי?

ר' אבהו בשם ר' יוחנן שם שם שם תעלה, ואכלת שם במע"ש מה שם שנאמר להלן הבמות אסורות, אף שם שנאמר כאן הבמות אסורות לאכול מע"ש (וע"כ אין מע"ש נוהג כלל בשעת היתר במות—כ"מ שם)

ר"ש בן לקיש בעא קומי ר"י: מעתה, אם אין ארון ונתת שם את הארון אין פסח? שם תזבח את הפסח

א"ר יוסי בי ר' בא אזכרה אזכרה =שם ד' כתיב בב' הפרשיות מה אזכרה שנאמר להלן הבמות אסורות, אף אזכרה שנאמר כאן הבמות אסורות.

וכן היה ר' יודה ור' שמעון אומר מעשר שני בנוב ובגבעון. ניחא כר' יודה דרבי יודה אומר חטאת פסח ליחיד בבמה גדולה אין חטאת פסח ליחיד, בבמה קטנה וה"ן מע"ש נאכל בבמה גדולה כר' שמעון דרבי שמעון אמר אף הציבור אינו מביא אלא מה שקבע עליו הכתוב!! ואיך מביא מע"ש שאינו חוב קבוע? סבר ר"ש משנקבע מעשר שני עוד לא פסק.

מניין שהכהנים יוצאין ידי חובתן בחלה ובתרומה, וישראל במעשר שני, בפסח? תלמוד לומר (שמות יב) תאכלו מצות ריבה. יכול יצאו ידי חובתן בביכורים? תלמוד לומר בכל מושבותיכם תאכלו מצות, מצה הנאכלת בכל מושב, יצאו ביכורים שאינן נאכלין בכל מושב. התיבון הרי מעשר שני הרי הוא נאכל בכל מושב?! ראוי הוא להיפדות ולהיאכל בכל מושב!

רבי בון בר חייה בעי, מעתה הלקוח בכסף מעשר שני [טמא] [אע"ג שנטמא, כיון שלקוח, א"י לפדותו!] כר' יהודה הואיל ואינו ראוי להיפדות ולהיאכל בכל מושב אין יוצאין בו! ר' שמעון בן לקיש בעי, מעתה חלת עיסת מעשר שני בירושלם, הואיל ואינה ראויה להיפדות ולהיאכל בכל מושב דהא אים נטמא, שורפין אותו

אין יוצאין בה! [עיין בבלי פסחים כעי״ז]

יכול יצאו ידי חובתן בחלות תודה וברקיקי נזיר? תלמוד לומר (שם) שבעת ימים מצות תאכלו מצה הנאכלת כל שבעה יצאו חלות תודה ורקיקי נזיר שאינן נאכלין כל שבעה. ר׳ יונה בשם רבי שמעון בן לקיש: ממה שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל ערי ישראל לא צריך השונה להוציאן ממושב

א״י למעטן מ״מושב״ דהא נאכלין בכל ערי ישראל בשעת היתר במות—ע״כ צריך לדרש ״שבעת...״

״לא צריך״=אינו יכול. ויש כאן אשגרת לישנא דלעיל ״לא צרך השונה להשהיר על אכילתן״

ר׳ יוסה בשם ר׳ שמעון בן לקיש זאת אומרת שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל ערי ישראל

מחקתי הסיום ״לא צרך..״

נראה שאין כאן שינוי מהותי בין ר׳ יונה ור׳ יוסה, רק מר אמר לה בהאי לישנא, ומר בהאי

ניחה חלות תודה, רקיקי נזיר? לא כן א״ר יוחנן לית כאן נזירות, נזירות חובה היא! ואינו קרב בבמה א״ר בון בר כהנא תיפתר שקרבה חטאתו בשילה, עולתו ושלמיו בנוב ובגבעון.

ר׳ עזרה בעון קומי ר׳ מנא לא כן א״ר בשם ר׳ יוסה שלמי חגיגה הבאים בבמה כשירים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה!! וה״ן א״י להביא שלמי-נזיר בבמה!!

אלא כר׳ יודה? דר״י אמר חטאת פסח ליחיד בבמה גדולה אין חטאת פסח ליחיד בבמה קטנה!! וא״כ אינו נאכל רק בנוב [לא בבמה קטנה!] לא אתיא אלא כר׳ שמעון. דר׳ שמעון אמר מכיון שנזרק עליו אחד מן הדמים הותר הנזיר ביין וליטמא למתים ושלמי-נזיר מיקרי ״נדבה״ גמור...

אית תניי תני: מנוחה זו שילה ונחלה זו ירושלם. אית תניי תני: מנוחה זו ירושלם נחלה זו שילה. מאן דאמר מנוחה זו שילה (דברים יב) כי לא באתם עד עתה אל המנוחה. נחלה זו ירושלם (ירמיהו יב) העיט צבוע נחלתי לי. מ״ד נחלה זו שילה מנוחה זו ירושלים (שם) זאת מנוחתי עדי עד וגו׳

שילה זו מנוחה- משל לאחד שעשה לו חבילה והיה נינח בה לנוח קצת באמצע הדרך... ומשכן שילה ביריעותיו נראה כחבילה

כך באהל מועד נאסרו הבמות בגלגל הותרו הבמות בשילה נאסרו הבמות בנוב ובגבעון הותרו הבמות בירושלם נאסרו הבמות. למלך שאמר לעבדו אל תשתה יין לא מטבריא ולא מקיסרין ולא מציפורין הא בינתיים מותר! כך באהל מועד עשו ארבעים חסר אחת, בגלגל עשו ארבע עשרה, שבע שכיבשו ושבע שחילקו, בשילה עשו שלש מאות וששים ותשע, בנוב ובגבעון

עשו חמשים ושבע, שלש עשרה בנוב, וארבעים וארבע בגבעון, ובירושלם עשו בבניין הראשון ארבע אמות ועשר, ובבניין האחרון ארבע מאות ועשרים. לקיים מה שנאמר (חגיי ב) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון:

הדרן עלך פרק מגילה נקראת ר"ח שבט תשע"א

פרק ב

הלכה א משנה הקורא את המגילה למפרע לא יצא. קראה על פה, קראה תרגום, בכל לשון, לא יצא.

אבל קורין אותה ללעוזות בלעז. והלועז ששמע אשורית יצא:

גמרא דכתיב (אסתר ט) ככתבם. קראה על פה לא יצא דכתיב ככתבם. קראה תרגום לא יצא דכתיב ככתבם: בכל לשון לא יצא: דכתיב ככתבם וכלשונם.

למפרע לא יצא ר' יונה אמר תנה נחמן בר אדא ר' יוסה אמר תנה נחמן סבא (דברים ו) והיו כדרך הוייתן יהיו ותני אף בהלל ובקרית שמע והמגילה כן. ניחה בקריאת המגילה דכתיב ככתבם, ברם בהלילא? בגין דכתיב (תהילים קיג) ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה'. מהולל שם ה' ממזרח שמש עד מבואו כשמש הזה שזורח ושוקע ולא בהיפך מה את שמע מינה? א"ר אבין עוד היא אמורה על סדר (תהלים קיד) בצאת ישראל ממצרים לשעבר (תהלים קטו) לא לנו ה' לא לנו לדורות הללו (תהלים קטז) אהבתי כי ישמע ה' לימות המשיח (תהלים קיח) אסרו חג בעבותים לימות גוג ומגוג (תהלים קיח) אלי אתה ואודך לעתיד לבא

לכאורה יש כאן שני דרשות 1) כשם שהשמש זורחת ואח"כ שוקעת, כן יש לומר הלל על הסדר 2) מפני שגוף ההלל יש בו סדר מצרים-ימות משיח וכו'

אבל קורין אותה ללועזות בלעז ר' יוסה בשם ר' אחא ר' זעירה בשם ר' לעזר והוא שתהא כתובה בלעז. מה אנן קיימין? אם כשהיתה כתובה אשורית ותירגמה בלעז, הדא דתנינן בכל לשון! לא יצא [ואיירי בכתובה לה"ק, וקוראה יוונית] אם כשהיתה כתובה בלעז, הדא היא דתני מה בין ספרים למגילת אסתר אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ומגילת אסתר אינה נכתבה אלא אשורית! וודאי לא יצא! א"ר שמואל בר סיסרטי תיפתר שהיתה כתובה גיגנטון כזה: "ענד איט

וואז אין דע דעיס אוו..."

תני שמואל: טעה והשמיט פסוק אחד, ותירגמו המתרגם יצא. אנן אמרין בכל לשון לא יצא ואת הכין! שמואל כדעתיה ר' שמואל אמר היתה כתובה כהילכתה, הלעוז יוצא בה בלעז. מפרש מתניתין דווקא בכתובה תרגוס/יווני וקוראה כך, דווקא בכה"ג לא יצא

ור' אבהו בשם ר' לעזר יודע אשורית ויודע לעז, יוצא בה באשורית, ואינו יוצא בלעז . יודע אשורית ויודע לעז, מהו שיוציא ידי אחרים בלעז? ייבא כהדא כל שאינו חייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן:

הלכה ב משנה קראה סירוגין, נתנמנם, יצא. היה כותבה דורשה ומגיהה, אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא. היתה כתובה בסם ובסיקרא ובקומום ובקנקנתום על הנייר ועל הדיפתרא, לא יצא עד שתהא כתובה אשורית על הספר בדיו:

גמרא תני סירוגים- יצא, סירוסים- לא יצא. סירוגין- קיטועין. סירוסים- חד פרה חד קורא חד ומחסר חד (עד שגומר הכל בדרך זו)

אמר ר' חגי: "סירוגים" ו"חלוגלוגות" ו"מי גדול בחכמה או בשנים" איצורכת לחברייא, אמרין ניסוק נישאול לבית ר'. סלקין מישאול, ואמרון: ייעול פלן קמי! ייעול פלון קמי! כל אחד אמר "ייכנס פלוני לפניי!" יצאת שפחה משל בית רבי אמרה להם היכנסו לשנים! לפי מספר השנים

שרון עלין קטעין קטעין, התחילו ליכנס ..סירוגין... אמרה להם למה אתם נכנסין סירוגין סירוגין....

חד רבי נער אחד [רביא=נער ב"מ ריש פרק ששי] הוה טעון פרחינין poppy ונפלין מיניה, אמרה ליה: נתפזרו חלגלוגיך!

אמרה ליה אתייא "מטאטא", היא אמרה להנער "אני אביא מטאטא" ואייתת אלבינה והביאה broom

ר' מנא אמר בשם ר' יודה שאמר משם ר' יוסה הגלילי: הפסיק בה כדי לקרות את כולה לא יצא ידי חובתו. ר' בא רב ירמיה בשם רב הלכה כר' מנא שאמר בשם ר' יהודה שאמר משם ר' יוסי הגלילי.

ר' יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק: אף בהלל ובמגילה כן. אבא בר הונא ורב חסדא הוון יתבין אמרין אף בתקיעות כן? סלקון לבית רבי, רב חונה בשם רב: אפילו שמען עד תשע שעות יצא! א"ר זעירה עד דאנא תמן איצרכת לי, סלקית להכא שמעית

דאמר ר' יסא בשם ר' יוחנן: אפילו שמען כל היום יצא, והוא ששמען על סדר.

[ר' יוסה בעי היה זה צריך לפשוטה ראשונה וזה צריך לפשוטה אחרונה תקיעה אחת מוציאה ידי שניהן?]

שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש...ר' בון בר חייה בעי, כגון קרית שמע וברכותיה? היא ולא ברכותיה? ברכותיה ולא היא?

הפסיק שלישה, וחזר והפסיק שלישה?

ובקורא משערים ובכל אדם משערים? א"ר מתניה לא מסתברא אלא..בקורא!

מנשה הוה יתיב קומי ר' זעירה ואינמנם בשעת קריאת מגילה א"ל חזור לך! דלא כוונית

היה כותבה: הדא אמרה שהוא מותר בעשיית מלאכה! נאמר, בארבעה עשר בברכים ויולא בדיעבד

ביטוי "נימר" או "נאמר" כ150 פעם. והיא "דיחוי" [שמא הכא במאי עסקינן...]

ודורשה: ובלבד שלא יפליג עצמו לעניינות אחרים: ומגיהה: תני אין מדקדקין בטעויותיה. ר' יצחק בר אבא בר מחסיה ורב חננאל הוון יתיבין קומי רב, חד אמר יהודים וחד אמר יהודיים ולא חזר חד מינהון. ר' יוחנן הוה קרי כולה יהודים. ר' חלבו רב ירמיה בשם רב כתוב אומר (אסתר ט) ספר וכתוב אחר אומרת (שם) איגרת הא כיצד קל היקילו בתפירתה שאם תפר בה שנים או ג' תכים stiches שהיא כשירה:

הלכה ג משנה **בן עיר שהלך לכרך, ובן כרך שהלך לעיר, אם עתיד לחזור למקומו קורא כמקומו, ואם לאו קורא עמהם:**

סוגיא זו סתומה [ולאמורא אחד אינו מתאים עם השאר לפי הנראה] והגהתי הרבה

גמרא ניחא בן כרך ירושלמי שהלך לעיר בני-ברק, שזמנו מאוחר, אם יחזור ליר' ב15 קורא כמקומו ב15, [ואם יישאר בברק ב15, חייב לקרות ב14 עים אנשי ברק] בן עיר שהלך לכרך ואין זמנו מוקדם?! מה שייך לומר בי"ד כשעומד בירושלייס "אם עתיד לחזור למקומו", מתי בט"ו?!! הלא כשיחזור למקומו [בני ברק בט"ו לא יקראו את המגלה! אמר ר' יודן לית כאן בן עיר שהלך לכרך. ותניי דבי ר' כן בן כרך שהלך לעיר.

#א"ר יוסי אית כאן, בעתיד להשתקע עמהן....א"ר מנא בעתיד לחזור למקומו.#

וה"ק: בן עיר שהלך לכרך. אם אין דעתו להשתקע [רק יחזור לעירו אחר לג בעומר..] קורא ביד

[בירושלים!]—אם דעתו להישאר בירושליים ל ע ו ל ם, קורא בטו

בן כרך שחוזר למקומו, קורא כמקומו אמר ר' יוסה והוא שיצא קודם לשהאיר מזרח, אבל אם יצא לאחר שהאיר המזרח כבר נתחייב. אמר ר' פינחס (אסתר ט) על כן היהודים הפרזים פרוז היה באותה שעה:

רב נחמן בר יעקב בעי, מעתה גר שמל לאחר שהאיר המזרח כבר נפטר?!

ר' בון בר חייה בעי: בן עיר שעקר דירתו לילי חמשה עשר, נתחייב כאן וכאן? ובן כרך שעקר דירתו ליל חמשה עשר, נפטר מיכן ומיכן?

בן עיר מהו שיוציא בן כרך ידי חובתו? ייבא כהדא כל שאינו חייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן

בן כרך מהו שיוציא את בן עיר ידי חובתו? וייבא כהדא כל שאינו חייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן. או ייבא כהיא דאמר ר' חלבו רב חונה בשם ר' חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהיא זמן קריאתה

ר' יודן בעי, בן עיר שנתן דעתו לעקור דירתו לילי ארבעה עשר? האם פטור מקריאת יד? לא מתניתא היא בן עיר שהלך לכרך קורא ככרך מתניתה כשהיה בכרך גס 143 מה צריכה ליה כשהיה בעיר. היכול ליפטר משום דעת בעלמא?

אבל מפרשי ימים והולכי מדברות קוראין כדרכן בי"ד.

הלכה ד משנה מאיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו? ר"מ אומר כולה, ר' יודה אומר מאיש יהודי, ור' יוסי אומר מאחר הדברים האלה:

גמרא ר' אבהו בשם ר' לעזר: מ"ד כולה- על כן על כל דברי האגרת הזאת, מ"ד מאיש יהודי- ומה ראו על ככה, מ"ד מאחר הדברים האלה- ומה הגיע אליהם,

ר' סימון בשם ריב"ל: מ"ד כולה, וכל מעשה תקפו וגבורתו. מ"ד מאיש יהודי, ופרשת גדלת מרדכי. ומ"ד מאחר הדברים האלה, אשר גדלו המלך. ר' יוסי בי ר' בון בשם ריב"ל תוקף כל תוקף את כל תוקף. תוקף- זה תוקפו של המן. כל תוקף- זה תוקפו של מרדכי. את כל תוקף- זה תוקפו של אחשורוש.

תני ר"ש בן יוחי אומר מבלילה ההוא. ממקום שהיתה מפלתו של המן משם היתה גדולתו של

מרדכי. ר' בא רב ירמיה בשם רב הלכה כר' מאיר דהוא אמר כולה. ר' זעירה בשם ר' יוחנן בעירובין ובתענית ציבור נוהג הכל כר' מאיר. ר' יעקב בר אחא בשם ר"י אף במגילת אסתר נהגו הכל כר' מאיר. ר' חלבו רב מתנה יוסי בר מניישא בשם רב בין כמ"ד כולה בין כמאן דאמר מאיש יהודי בין כמ"ד מאחר הדברים האלה ובלבד מספר שלם. ר' חלבו רב מתנה יוסי בר מניישא בשם רב אם היתה כתובה חומשין=מגילה הכתובה בין הכתובים אין קוראין בה רבים אמר ר' תנחומא מפני ההדיוטות.???י עמי הארץ סיפקפקו בקדושת מגילה עולה ביריה ר' לעזר בשם ר' חנינה: רגיל, צריך לקרותה בלילה ולשנותה ביום. הוינן סברין מימר לשנות משנתה, אמר רבי אבא מרי בבלייה, לשנות קרייתה

ר' ברכיה ר' חלבו עולא ביריה רבי לעזר בשם ר' חנינה עתיד הקב"ה להיעשות ראש חולה circle לצדיקים לעתיד לבא מה טעמא? (תהילים מח) שיתו לבכם לחילה לחולה כתיב. והצדיקים מראין אותו באצבע ואומרים כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות בעלומות בזריזות עלמות כאילין עלמות תירגם עקילס אתאנסייא. לשון יוונית=immortality עולם שאין בו מות. והצדיקים מראין אותו באצבע ואומרים כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות הוא ינהגנו בעולם הזה הוא ינהגנו לעתיד לבוא

ר' חלבו רב חמא בר גוריא בשם רב חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי בן חנינה (אסתר ט) משפחה ומשפחה מיכן למשמרות כהונה ולויה שיהו בטילין. א"ר חלבו מיכן לבית הוועד שיהא בטל. שמעון בר בא בשם ר' יוחנן (שם) וזכרם לא יסוף מזרעם מיכן שקבעו לה חכמים מסכת:

הלכה ה משנה הכל כשירין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן. ר' יהודה מכשיר בקטן.

אין קורין את המגילה ולא מולין ולא טובלין ולא מזין, וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול, עד שתנץ החמה. וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר:

גמרא אמר רב מתנה דר' יוסי היא דס"ל חרש מדבר ולא"ש, פסול [עיין ריש ברכות] אמר רבי יוסה הוינן סברין מימר מה פליגין ר' יוסי ורבנן בשמע דכתיב בה שמע, הא שאר כל המצות לא. מן מה דרב מתנה אמר דר' יוסי היא, הדא אמרה היא שמע היא שאר כל המצות. ומה טעמא דר' יוסה? (שמות טו) והאזנת למצותיו שמע אזניך מה שפיך מדבר.

רב חסדא אמר לית כאן חרש, באשגרת לשון היא מתניתא. ו"חרש" ל"ד [דלא סתם לן תנא כר' יוסי]

1:1 א"ר יוסה מסתברא יודה רב חסדא בתרומות דהיא דר' יוסי. אתא רבי חנניה בשם רב חסדא דר' יוסי היא. א"ר יוסי בי ר' בון על כורחך את אמר דהיא דר' יוסה. דתנינן חמשתי קדמייתא ולא תנינתה עמהן, אם משום שאין תרומתו תרומה, הא תנינן חמשתי אחרייתא ולא תנינתה עמהון! הוי סופך מימר דר' יוסה היא

כל הקטע תמוהה–ולפום ריהטא איפכא הול"ל, דמתניתין דתרומות אזלי כרבנן ולהכי לא תני לה בחמש בתרייתא–וחרש דקדמייתא איירי באינו מדבר וא"ש, ובזה אף רבנן מודו. אך עיי"ש במשנה ב' דמדבר וא"ש לכתחלה לא יתרום וזה כר' יוסי! [ולכאורה לא כליל ליה בחמש בתרייתא משום דבפלוגתא לא קמיירי–ולרבנן שרי אך לכתחלה]

ר' יהודה מכשיר בקטן. אמר ר' יודה קטן הייתי וקריתיה לפני ר' טרפון בלוד. אמרו לו קטן הייתה ואין עידות לקטן

א"ר מעשה שקריתיה לפני ר' יהודה באושה אמרו לו אין זו ראייה היא, שהוא מתיר. מיכן והילך-נהגו הרובים הנערים לקרותה בבית הכנסת

בר קפרא אמר צריך לקרותה לפני נשים ולפני קטנים שאף אותם הוו בספק. ר' יהושע בן לוי עבד כן, מכנש בנוי ובני בייתיה וקרי לה קומיהון

אין קורין את המגילה עד שתנץ החמה דכתיב (אסתר ט) ביום אשר שברו אויבי היהודים לשלוט בהם.

ולא מולין דכתיב (ויקרא יב) וביום השמיני ימול בשר ערלתו. ולא טובלין דכתיב (במדבר יט) והזה וטבל מה הזייה ביום אף טבילה ביום. מניין שההזיה ביום? דכתיב (שם) והזה הטהור על הטמא ביום השלישי. כל מחוייבי טבילות טובלין כדרכן ביום חוץ מן הנידה ויולדת שאינן טובלות אלא בלילה. נידה שעבר זמנה טובלת בין ביום ובין בלילה. דרשה ר' חייא בר בא לצורייא נידה שעיבר זמנה טובלת בין ביום בין בלילה. תמן אמרין אפילו עיבר זמנה לא. מפני חמותה תחסדנה מפני כלתה. תטעה בכל גווני אשה אחת משל בית רבותינו ראו אותה טובלת כדרכה ביום, נאמר, מעיברת זמן הוות. עבר זמנה וכר' חייא בר בא

נידה שנאנסה וטבלה, ר' שמי בשם רב: טהורה לביתה וטמאה לטהרות. ר' לעזר בשם ר' חנינה: טמאה בין לביתה בין לטהרות. מה טעמא? (ויקרא יג) וכובס שנית וטהר מה הראשונה לדעת אף השנייה לדעת. מניין שהראשונה לדעת? (שם) וצוה הכהן וכבסו לדעת

ואנן חמיי רבנן מקדמין לעיבורה? קודס עלוה"ס [כדיי לעבר השנה] רב נחמן בשם ר' מנא מצוה להקדים כדי לזרז במצות:

הלכה ו משנה כל היום כשר לקריאת המגילה ולקריאת ההלל ולתקיעת שופר ולנטילת לולב ולתפלת המוספין

ולמוספין לוידוי פרים ולוידוי מעשר ולוידוי יום הכיפורים לסמיכה לשחיטה לתנופה ולהגשה לקמיצה להקטרה למליקה לקבלה להזייה ולהשקיית סוטה ולעריפת העגלה ולטהרת מצורע:

גמרא כל היום כשר לקריאת המגילה דכתיב (אסתר ט) ביום אשר שברו אויבי היהודים לשלוט בהם. לקריאת ההלל דכתיב (תהלים קיח) זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. לתקיעת שופר דכתיב (במדבר כט) יום תרועה יהיה לכם. לנטילת לולב דכתיב (ויקרא כג) ולקחתם לכם ביום הראשון. לתפילת המוספין ולמוספין דכתיב (ויקרא ז) ביום צותו את בני ישראל וגו'. לסמיכה לשחיטה לתנופה להגשה לקמיצה ולהקטרה למליקה לקבלה להזייה דכתיב ביום צותו את בני ישראל:

הלכה ז משנה כל הלילה כשר לקצירת העומר להקטר חלבים ואיברים. זה הכלל: דבר שמצותו ביום כשר כל היום ושמצותו בלילה כשר כל הלילה:

גמרא כל הלילה כשר לספירת העומר, א"ר יוחנן דר"א בר"ש היא דר' לעזר בי ר"ש אמר מהחל לקצור (דברים טז) תחל לספור. מעתה יצא לו חוץ לתחום, כיון שחשיכה יתחיל לקצור, איפשר לו לכווין?! לפיכך כל הלילה כשר.

היה מקריב מנחת העומר וניטמאה בידו, אומר ומביאין לו אחרת. ואם לאו אומר לו הוי פיקח ושתוק. דברי רבי. ר' לעזר בי ר"ש אומר לעולם אומר לו הוי פיקח ושתוק שאין עומר שנקצר שלא למצותו ש"ל "קצירה" (בזמנו) מעכב כשר. סבר ר' לעזר בי ר"ש שאין העומר בא מן העלייה. א"ר יוחנן אתיא דר' לעזר בר"ש בשיטת ר"ע רבו של אביו. דתנינן תמן כלל א"ר עקיבה כל מלאכה שאיפשר לה לעשות מע"ש אינה דוחה את השבת וכל מלאכה שא"א לה להיעשות מע"ש דוחה את השבת. וכיון דקצירה דוחה שבת, אלמא דא"א לעשותה קודם והא תנינן בניחותא מעשה שעברו יותר ממ' זוג ועיכבן ר"ע בלוד. מפני שהיו מ' זוג אבל אם היה זוג אחד לא היה מעכבו.

קצירת היום מה את עבד לה, [לרבנן] כקצירת הלילה או כבא מן העלייה? אין תימר כבא מן העלייה, אשכחת אמר חדא פלגו בין ר' לעזר בי ר' שמעון ובין רבנן, דרבנן אמרין הבא מן העלייה כשר, וראב"ש אומר הבא מן העלייה פסול

אין תימר כקצירת הלילה, אשכחת אמר תרתין פלגוון בין ר' אלעזר בי ר"ש ורבנן, דרבנן אמרי קצירת היום כקצירת הלילה ור' לעזר בי ר"ש אומר אין קצירת היום כקצירת הלילה. רבנן אמרי הבא מן העלייה כשר, ור' לעזר בי ר"ש אומר הבא

מן העלייה פסול

עיין הגירסא שלפנינו והגהתי

רשב"ל בעי קצירת העומר מהו שידחה את השבת ביום? אם שכח לקצור בלילה התיב ר' אביי והתנינן מצותו לקצור בלילה נקצר ביום כשר ודוחה את השבת!! ולא קבליה. א"ר אחא חזר ביה רשב"ל מן הדא: כיון שחשיכה אמר להן בא השמש? אומר הין! בא השמש? אומר הין. מה אנן קיימין אם ללילה כבר הוא אמור אלא אם אינו עניין ללילה תניהו ליום. תרי זימני "הן" שדוחה שבת גם ביום

דבר שהוא דוחה את השבת ביום, מכשיריו מהו שידחו את השבת בלילה? והא תנינן העמידו עושי חביתין לעשות חביתין קודם עלוה"ש!! תיפתר בחול. תנה ר' חייה ר' אדא זהו סדר תמיד לעבודת בית אלהינו בין בחול בין בשבת!!

והא תנינן קצרוהו ונתנוהו בקופות והביאוהו בעזרה והיו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי זה היה בלילה—אף ש"דחיית הקרבה" היא ביום! א"ר יוסה מכיון שהתחיל במצוה קושיה אומר לו מרוק. התיב ר' יודן קפודקייא קומי ר' יוסי הגע עצמך שבא מן העלייה כיון שלא התחיל במצוה אין אומרים לו מרק?! וודאי גם בכה"ג מותר להבהבו בשבת!

התיב ר' יעקב בר סוסי קומי ר' יוסה והא תנינן שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש. אע"פ שאין קידוש אלא ביום!

א"ל מכיון שהיום צריך ללילה והלילה צריך ליום כדי שיגיע למקום הוועד כמי שכולו יום. ולא תפשוט

אמר ר' יוסה בי ר' בון ולא למפריעו הוא קדש?! מכיון שהוא קדש למפריעו, הוא יום הוא לילה:

פרק ג

הלכה א משנה בני העיר שמכרו רחובה של עיר, לוקחין בדמיה בהכ"נ. בהכ"נ, לוקחין תיבה. תיבה, לוקחין מטפחות. מטפחות, לוקחין ספרים. ספרים, לוקחין תורה. אבל אם מכרו תורה, לא יקחו ספרים. ספרים, לא יקחו מטפחות. מטפחות, לא יקחו תיבה. תיבה, לא יקחו בהכ"נ. בהכ"נ, לא יקחו את הרחוב.

וכן במותריהן:

גמרא א"ר יוחנן דר' מנחם בי ר' יוסה היא.

דר' מנחם בי ר' יוסה אמר רחובה של עיר יש לה קדושה שכן מוציאין ספר תורה וקורין בו ברבים. ברם כרבנן עשו אותו כהרחק ארבע אמות....(עיין פיסקה הבאה)

ר' ירמיה ר' שמואל בר חלף בשם רב אדא בר אחוה: המתפלל לא ירוק עד שיהלך ארבע אמות. א"ר יוסה בי ר' בון וכן הרוקק אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות. תני: המתפלל לא יטיל מים עד שיהלך ארבע אמות. וכן המטיל מים אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות. א"ר יעקב בר אחא לא סוף דבר עד שיהלך ארבע אמות, אלא אפי' שהא כדי הילוך ארבע אמות. אם אומר את עד שיהלך ארבע אמות יהא אסור, אף אני אומר אחר בא והתפלל שם!! וא"כ ייאסרו כל הרחובות בהשתנה!

[אלמא אין הרחוב נתקדש מחמת תפלה]

גם כאן הגהתי עיין בפנים

ביישנאי שאלון לר' אימי, מהו ליקח אבנים מבית הכנסת זו ולבנות בבית הכנסת אחרת? אמר לון אסור. א"ר חלבו: לא אסר ר' אימי אלא מפני עגמת נפש שיתנו להם לבנות חדשה

ר' גוריין אמר מוגדלאיי שאלון לרשב"ל מהו ליקח אבנים מעיר זו ולבנות בעיר אחרת? אמר לון אסור. הורי ר' אימי אפי' ממזרחה למערבה אסור מפני חורבן אותו המקום. מהו למכור בית הכנסת וליקח בית המדרש? מילתיה דר' יהושע בן לוי אמרה שרי. דא"ר יהושע בן לוי (מלכים ב כה) וישרף את בית ה'- זה בית המקדש, ואת בית המלך- זה פלטין של צדקיהו, ואת כל בתי ירושלים- אלו ד' מאות ושמונים בתי כניסיות שהיו בירושלים. דא"ר פינחס בשם ר' הושעיה: ארבע מאות ושמונים בתי כניסיות היו בירושלם וכל אחת ואחת היה לה בית ספר, ובית תלמוד. בית ספר- למקרא, ובית תלמוד- למשנה. וכולהם עלה אספסיינוס . ואת כל בית הגדול שרף באש- זה מדרשו של רבן יוחנן בן זכיי. [אית דאמר ששם היו מתנין גדולותיו של הקב"ה = בית הכנסת כגון (שם) ספרה נא לי את כל הגדולות אשר עשה אלישע]

ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן: הדא דאת אמר בבית הכנסת של יחיד, אבל בבית הכנסת של רבים אסור. אני אומר אחד מסוף העולם קנוי בו

והא תני מעשה בר"א בי ר' צדוק שלקח בית הכנסת של אלכסנדריים ועשה בה צרכיו!! אלכסנדריים עשו אותה משל עצמן לא מנדבת הצבור

עד כדון כשבנייה לשם בית הכנסת, בנייה לשם

חצר והקדישה מהו? היש בו קדושה? נישמעינה מן הדא: קונם לבית הזה שאיני נכנס ונעשה בית הכנסת מותר—הרי שחל עליו קדושת ביה"כ הדא אמרה בנייה לשם חצר והקדישה, קדשה.

אימתי קדשה זה שבנה לשם חצר והקדישה מיד או בשעת התשמיש? נישמעינה מן הדא: העושה תיבה לשם ספר, ומטפחות לשם ספר, עד שלא נשתמש בהן הספר, מותר להשתמש בהן הדיוט. משנשתמש בהן הספר, אסור להשתמש בהן הדיוט. ומה אם אלו שנעשו לשם ספר, אינן קדושות אלא בשעת התשמיש, זו שבנייה לשם חצר, לא כ"ש!!

אלו מטפחות וכו' שעשאן לשם חולין והקדישו מה הן? כמה דאת אמר תמן בנייה לשם חצר והקדישה, קדשה. והכא, עשאם לשם חולין והקדישן קדש

כלי שרת מאימתי הם קדושין, מיד, או בשעת התשמיש? אין תימר מיד ניחא. אין תימר בשעת התשמיש, כאחד הם קדושים ומתקדשין?! ניחא של משה שנתקדשו בשמן המשחה ובדם, ושל שלמה כאחד הם קדושין ומתקדשין?! בכניסתן לארץ היו מפנין מתוך של משה לתוך של שלמה. לא היה שם של משה, כאחת הם קדושים ומתקדשין. בעלייתן מן הגולה היו מפנין מתוך של שלמה לתוך שלהן, לא היה שם של שלמה, כאחת הם קדושין ומתקדשים.

אבנים שחצבן לשם מת אסורות בהנייה. לשם חי ולשם מת מותרות בהנייה. הזורק כלי לפני מיטתו של מת לתוך ד' אמות שלו אסור בהנייה, חוץ לד' אמות מותר בהנייה. כל כלי ביהכ"נ כבית הכנסת. ספסלה וקלטירה כמין מטה חשובה שהרב יושב עליה כבית הכנסת. כילה **curtain** דעל ארונא כארונא. ר' אבהו יהב גולתא **coat** תחתוי ההן כילן ס"ל דאין בו קדו'

רב יהודה בשם שמואל בימה ולווחין **boards** אין בהן משום קדושת ארון ויש בהן משום קדושת בית הכנסת. אינגלין **reading desk/pulpit** אין בו משום קדושת ארון יש בו משום קדושת בית הכנסת. ר' ירמיה אזל לגוולנה חמתון יהבין מכושא מקל בגו ארונא, אתא שאל לר' אימי א"ל אני אומר לכך התנו עליו מבתחילה. ר' יונה עבד ליה מגדל, ואתני עלוי: עייליה- דספרין, ארעייא- דמאנין.

מטפחות, לוקחין ספרים. אפי' מטפחות תורה וחומשין, לוקח בהן נביאים וכתובים. ספרים, לא יקחו מטפחות. אפילו נביאים וכתובים אינו לוקח בהן מטפחות תורה וחומשים.

כורכים תורה במטפחות תורה, חומשין במטפחות חומשים, נביאים במטפחות נביאים, תורה וחומשים במטפחות נביאים וכתובים, אבל לא נביאים וכתובין במטפחות תורה וחומשים

נותנין תורה ע"ג תורה, וחומשים ע"ג חומשים, תורה וחומשין על גבי נביאים וכתובים, אבל לא נביאים וכתובים על גבי תורה וחומשין, ר' ירמיה בשם ר' זעירה תורה וחומשין ערק תנייה מינה!

"ברח התנא" ולא השמיענו הדין

כותבין תורה ונביאים כאחת דברי ר"מ. וחכ"א אין כותבין תורה ונביאים כאחת. אבל כותבין נביאים וכתובים כאחת

ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק תורה וחומשים קדושה אחת הן. אין עושין תורה חומשים, אבל עושין חומשין תורה. א"ר יוסה הדא אמרה תורה שעשאה חמשין בקדושתה היא. כיון שחייבים לחזור ולעשותה תורה

ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן תורה חסירה אין קורין בה ברבים. והא תני בבראשית עד המבול. בויקרא עד ויהי ביום השמיני. בוידבר עד ויהי בנסוע הארון. מותר לקרות בו ברבים!! הדא ארסקינס אוקיד אוריתא שרף תורה של... דצנבראי, אתון שאלון לר' יונה ולר' יוסה מהו לקרות בספר ברבים? אמר לון אסור. לא דאסור, אלא מן גו דנפשהון עגימה, אינון זבנין להון אחורי

וכן במותריהם. ממה שגבו גבאי צדקה והותירו כהדא ר' חייה בר בא אזל לחמץ ויהבון ליה פריטין למפלגא ליתמייא ולארמלאתא, נפק, ופלגון לרבנן.

מילתא דשכיחא "כהדא..." מתחיל ענין ח ד ש!

מהו שיהא צריך להפריש תחתיהן? ר' זעירה אמר צריך להפריש תחתיהן. ר' אילא אמר אינו צריך להפריש תחתיהן. ר' יסא בשם ר' לעזר אומר אינו צריך להפריש תחתיהן.

ר' יעקב בר אחא ר' יסא ר' לעזר בשם ר' חנינה כל המצות =מעות לדקה עד שלא ניתנו לגזברין, את רשאי לשנותם ולהשתמש בהן וליתן אחרים. משניתנו לגיזברין, אין את רשאי לשנותן:

הלכה ב משנה אין מוכרים את של רבים ליחיד מפני שמורידין אותו מקדושתו, דברי ר' מאיר. אמרו לו: א"כ אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה:

גמרא ג' מבה"כ כבה"כ. מועיל הסכמתם וז' מבני העיר כעיר. מה אנן קיימין? אם בשקיבלו עליהן, אפי' אחד! אם בשלא קיבלו עליהן, אפילו כמה! אלא כן אנן קיימין, בסתם

בן עיר שפסק בעיר אחרת, נותן עמהן. בני העיר שפסקו בעיר אחרת, נותנין במקומן. כהדא ר' חלבו הוה דרש בציפורין פסק תמן. אתא, בעי

למיתן הכא, א"ל ר' אימי יחידי את וצריך אתה ליתן במקומינו

העושה נר ומנורה לבה"כ, עד שלא נשתכח שם הבעלים מהן, אין את רשאי לשנותן למקום אחר.=לדבר אחר משנשתכח שם הבעלים מהן את רשאי לשנותן למקום אחר. רבי חייה בשם ר' יוחנן כגון ההן סיפסלא דמעוניא. [עיר בית מעון] נשתכח שם הבעלים ורשאי לשנותן רבי חייה בשם ר' יוחנן אם היה שם הבעלים חקוק עליהן כמו שלא נשתכח שם הבעלים מהן.

כהדא אנטונינוס עשה מנורה לבה"כ שמע רבי ואמר ברוך אלהים אשר נתן בלבו לעשות מנורה לבה"כ! ר' שמואל בר רב יצחק בעי מה א"ר ברוך "אלהים" ברוך "אלהינו" אין אמר ברוך אלהים, הדא אמרה דלא איתגייר אנטונינוס. אין אמר ברוך אלהינו, הדא אמרה דאתגייר אנטונינוס. אית מילין אמרין דאתגייר אנטונינוס, ואית מילין אמרין דלא נתגייר אנטונינוס. ראו אותו יוצא במנעל פחות בי"ה. מה את ש"מ? שכן אפילו יריאי שמים יוצאין בכך!!

אנטונינוס אמר לר': מייכלתי את מן ליויתן בעלמא דאתי? א"ל אין! א"ל מן אימר פיסחא לא איכלתני, ומן ליויתן את מייכיל לי?! א"ל ומה נעביד לך וכתיב ביה (שמות יב) כל ערל לא יאכל בו. כיון דשמע מיניה כן אזל וגזר נימול אתא לגביה, א"ל ר' חמי גזירותי! א"ל בדידי לא איסתכלית מימיי אלא בדידך?! ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו. ולמה נקרא שמו נחום איש קדש הקדשים שלא הביט בצורת מטבע מימיו. הדא אמרה דאתגייר אנטונינוס. מיליהון דרבנן אמרין דאתגייר אנטונינוס: דא"ר חזקיה רבי אבהו בשם ר' לעזר אם באין הן גירי צדק לע"ל אנטונינוס בא בראשם

מהו מכתוב תרי תלת מילין מפסוקא? מר עוקבא מישלח כתב לריש גלותא דהוה דמיך וקאים בזימרין (הושע ט) ישראל אל תשמח בעמים אל גיל. ר' אחא כתב (משלי י) זכר צדיק לברכה ר' זעירה כתב (דברי הימים ב כד) ולא זכר יואש המלך. רבי ירמיה משלח כתב לרבי יודן נשייא (שמואל ב יט) לשנוא את אוהביך ולאהבה את שונאיך. רבי חייה רבי יוסי רבי אימי דנון לתמר ענשו אשה זונה אזלת וקרבה "מסרה" למלכות עליהון, לאנטיפוטא proconsul דקיסרין. שלחון וכתבון לר' אבהו שפייס השר שלח רבי אבהו וכתב להון: כבר פייסנו לג' ליטורין איזה שררות רומיי ל"טוב ילד" "טוב למד" ו"תרשיש" שמס ביוונית=אבדוקים, אבמסין, תלתכים. אבל תמר תמרורים בתמרוריה היא עומדת! וביקשנו למתקה (ירמיהו ו) ולשוא צרף צרוף

ר' מנא משלח כתב לרבי הושעיה בי רבי שמי (איוב ח) ראשיתך מצער, מאוד תסגא אחריתך!

וחכ"א מוכרין של רבים לשל יחיד אר"י לית כן. מה אנן קיימין? [אם כר"מ אין מוכרין בה"כ אלא על תנאי!] אם כרבנן מוכרין אותו ממכר עולם חוץ מד' דברים! ולמה לי ל"בהכ"נ" של יחיד! רבי חייה בשם ר' יוחנן תיפתר בס"ת: משנתינו איירי במכירת ס"ת

הלכה ג משנה אין מוכרין בה"כ אלא על תנאי אימתי שירצו יחזירוהו דברי ר"מ. וחכ"א מוכרין אותו ממכר עולם חוץ מד' דברים: למרחץ ולבורסקי ולטבילה ולבית המים. רי"א מוכרין אותו לשם חצר, והלוקח מה שירצה יעשה

ועוד אר"י: בית הכנסת שחרב אין מספידין לתוכה. ואין מפשילין twist לתוכה חלבים. ואין פורסין לתוכה מצודות. ואין שוטחין על גגה פירות. ואין עושין אותה קפנדריא. שנא' (ויקרא כו) והשמותי את מקדשיכם. קדושתן אף כשהן שוממין. עלו בה עשבים לא יתלוש. מפני עגמת נפש:

גמרא הדא דאת אמר בבה"כ של יחיד, אבל בה"כ של רבים למכור ליחיד אפי' בתניי אסור כמשנה דלעיל [לר"מ]

א"ר חייה בר בא: ר' יוחנן מיקל מקלל לנשייא דשטחין בגדיהון על אוירא דבי מדרשא.

שמואל אמר נכנס שלא לעשותה קפנדריא מותר לעשותה כקפנדריא

תני בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהן קלות ראש לא אוכלין ולא שותין בהן ולא מטיילין בהן ולא ישינים בהן ולא נכנסין בהן לא בחמה בימות החמה ולא בגשמים בימות הגשמים אבל שונין ודורשין בהן. רבי יהושע בן לוי אמר בתי כנסיות ובתי מדרשות לחכמים ולתלמידיהם. מותרין להשתמש בהם

רבי חייה רבי יסא מיקבלין מקבלין אורחים בגו כנישתא. רבי אימי מפקיד לספריא אין אתא בר נש גביכון מלכלך באורייתא ת"ח עני ומלוכלך לגבכון תיהוון מקבלין ליה ולחמריה ולמנוי. ר' ברכיה אזל לכנישתא דבית שאון, חמי חד בר נש משזיג ידוי ורגלוי מן גורנה רוחץ מן reservoir של ביה"נ אמר לי' אסור לך! למחר חמתי' ההוא גוברא משזיג ידוי ורגלוי מן גורנה. אמר לי': רבי! לך שרי ולי אסור?! א"ל אין! א"ל למה? א"ל כן אמר ריב"ל בתי כנסיות ובתי מדרשות לחכמים ולתלמידיהם.

ההן פרוורה חצר שלפני ביה"נ מה לעשותו קפנדרי'? מהו מיעבור בגוה? רבי אבהו עבר בפרוורה. מה, דשרי? א"ר

זכריה חתניה דרבי לוי ספרא הוה אימתן was a timid man ואין לא הוה ר' אבהו עבר, לא הוה מפני טלייה: כדיי "להוציא" התינוקות מחלר ביה"ן, הולרך ר"א ל"עבור" ומפניו היו התינוקות ירלאים!

הלכה ד משנה

ר"ח אדר שחל להיות בשבת קורין פרשת שקלים. חל להיות בתוך השבת, מקדימין לשעבר. קורין "שקלים" בשבת הקודמת ומפסיקין לשבת אחרת:

גמרא ר' לוי בשם ר"ש בן לקיש: צפה הקב"ה שהמן הרשע עתיד לשקול כספו על ישראל, אמר, מוטב שיקדום כספן של בני לכספו של אותו רשע! לפיכך מקדימין וקורין בפרשת שקלים

חל ר"ח אדר להיות בערב שבת במה קורין? רבי זעירה אמר קורין לשעבר, רבי אילא רבי אבהו בשם ר' יוחנן קורין לבא ב' אדר והוה רבי זעירה מסתכל ביה. א"ל מה את מסתכל בי, אנא אמר מן שמועה בשם ריו"ח ואת אמר מן דעה דעת עלמך ואת מסתכל בי?!

"מסתכל ביה" מוזכר כ10 פעם. ופירושו שהיה מראה לו פנים תמוהות, כאומר: איך תאמר דבר כזה?!

"מן דיעה" גם זה מוזכר כחמש פעמים. והוא היפך של "מן שמועה" או "מן אולפן" שהראשון הינו "דעת עצמו" והשני "קבלה מרבותיו" [שים לב: בזמן הגמרא ייחסו עיקר החשיבות למי שאומר דבר בשם רבותיו! ולא לחידושי עצמו..]

מתניתא מסייע לדין ומתניתא מסייע לדין: מתניתא מסייע לר' זעירה, איזהו שבת הראשונה כל שחל ר"ח של אדר להיות בתוכה אפי' מע"ש. תני שמואל מסייע לר' אילא איזו היא שבת השנייה כל שחל הפורים להיות בתוכה אפילו בע"ש.... מה התם קורין זכור ל פ נ י ו [לא בט"ו, כדאמרי' בפיסקה שלפנינו] אף בשקלים מ ק ד י מ י ן

ר"נ בר יעקב בעי, הגע בעצמך שחל ט"ו להיות בשבת, מה קורין שבת בבקר? לקרות במגילת אסתר אין את יכול שאין קורין בכתבי הקודש אלא מן המנחה ולמעלן. ויקראו זכור? א"ל כן אמר רב (אסתר ט) והימים האלה נזכרים ונעשים שתהא הזכרתן קודם לעשייתן. וכבר עשו פורים מע"ש ר' אבא בריה דרב פפי בעי הגע עצמך שחל י"ד להיות בשבת למה לא יקראו זכור בו ביום? הרי שקדמה אזכרתן לעשייתן! של הכרכים א"ל ולא כבר איתתבת דלית אפשר לא איקלע (לפי חשבון הלוח), ואם אפשר, איחור הוא לעיירות: שמקדימין ליום הכניסה

הלכה ה משנה

בשניה- זכור בשלישית- פרה אדומה ברביעית- החדש הזה לכם בחמישית- חוזרין לכסדרן

לכל מפסיקין: בכל אלו מפסיקין מלקרות "קריאה הרגילה": לראשי

חדשים לחנוכה ולפורים בתעניות ובמעמדות וביום הכיפורים:

גמרא רבי בא בשם רבי חייה בר אשי: אין מפסיקין בין פורים לפרה. רבי לוי בשם ר"ח בר חנינה: אין מפסיקין בין פרה להחודש. אמר רבי לוי סימניהון דאילין פרשתא: בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה בין השלישי לרביעי לא ישתה

רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה בדין הוא שתקדים החודש לפרה שבאחד בניסן הוקם המשכן, ובשני נשרפה הפרה, ולמה פרה קודמת? שהיא טהרתן של כל ישראל

ירמיה ספרא שאל לרב ירמיה, ר"ח שחל להיות בשבת במה קורין? א"ל קורין בר"ח. א"ר חלבו קומי ר' אימי מתניתא אמרה כן: לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים

יצחק סחורה שאל לר' יצחק, ר"ח שחל להיות בחנוכה במה קורין? א"ל קורין ג' בר"ח וא' בחנוכה. ר' פינחס ר' סימון ור' אבא בר זמינא מטו בה בשם ר' אבודמי דחיפא: קורין ג' בחנוכה וא' בר"ח, להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ר"ח.

בר שילמיא ספרא שאל לר' מנא, הגע עצמך שחל ר"ח של חנוכה להיות בשבת, ולא שבעה קרואין אינון? אית לך מימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ר"ח?! וה"ה שיכולים לקרות בחול, רביעי לחנוכה (אף שאין בו רק ג) א"ל והדא שאילתא דספרי: שאילה של סופרים...

שים לב: ראש חודש שחל בשבת היו קורין [בזמן הירושלמי] שבעה קרואים ר ק בראש חודש [וא"כ אין להוכיח משם]

חנוכה שחל בשבת היו קורין שבעה ר ק בחנוכה [ושוב אין להוכיח שום דבר]

אבל אם חל ר"ח וחנוכה בשבת, קראו שבעה קרואין-ואף אם תקרא שלש בפרשת הנשיאים [חנוכה] הרי נשאר עוד 4 קרואים לסיים השבעה-הרי ל"ש לומר "שבא הרביעי מחמת ר"ח"

הלכה ו משנה בפסח קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים. בעצרת שבעה שבועות. בר"ה בחדש השביעי. ביה"כ אחרי מות. בי"ט ראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבת"כ. ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג:

גמרא ובעצרת שבעה שבועות. אית תניי תני בחדש השלישי.

ובר"ה בחדש השביעי. אית תניי תני וה' פקד את שרה.

ביה"כ אחרי מות. וביום טוב ראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג

ר' יעקב בר אחא בשם ר' ייסא ללמדך שאין העולם עומד אלא על הקרבנות.

תמן תנינן שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה הוא היה אומר על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. ושלשתן בפסוק אחד (ישעיהו נא) ואשים דברי בפיך- זה תלמוד תורה. ובצל ידי כסיתיך- זו ג"ח. ללמדך שכל מי שעוסק בתורה ובג"ח זוכה לישב בצילו של הקב"ה. הדא הוא דכתיב (תהלים לו) מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון (ישעיהו נא) לנטוע שמים וליסוד ארץ אלו הקרבנות. שאין העולם מתקיים וכו'

ולאמר לציון עמי אתה-אלו ישראל

א"ר חיננא בר פפא חזרנו על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה: ולאמר לציון עמי אתה

תמן תנינן רשב"ג אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום. ושלשתן דבר אחד הם: נעשה הדין נעשה אמת, נעשה אמת נעשה שלום. א"ר מנא ושלשתן בפסוק אחד (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם:

הלכה ז משנה בחנוכה- בנשיאים. בפורים- ויבא עמלק. בראשי חדשים- ובראשי חדשיכם. במעמדות- במעשה בראשית. בתעניות- ברכות וקללות.

אין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן.

בשני ובחמישי ובשבת במנחה, קורין כסדרן ואינו עולה להן מן החשבון שנא' (ויקרא כג) וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מצותן שיהו קורין כל א' וא' בזמנו:

גמרא אין מפסיקין בקללות. א"ר חייה בר גמדא (משלי ג) אל תקוץ בתוכחתו. אל תעשה קוצים קוצים.

א"ר לוי אמר הקב"ה אינו בדין שיהו בני מתקללין ואני מתברך ע"כ אין להפסיק שיצטרך הקורא "לברך"

א"ר יוסה בי ר' בון לא מטעם הזה, אלא זה שהוא עומד לקרות בתורה צריך שיהא פותח בדבר טוב וחותם בהדבר טוב

לוי בר פסטי שאל לרב הונא אילין ארורייה מהו דיקרינון חד ויברך לפניהן ולאחריהן? א"ל אין לך

טעון ברכה לפניו ולאחריו אינו כשאר קריאה שרק הראשון מברך לפניה והאחרון לאחריה, רק טעונה ברכה מיוחדת אלא קללות שבתורת כהנים וקללות שבמשנה תורה.

ר' יונתן ספרא דגופתה, נחת להכא חמא לבר אבונא ספרא קרי שירת הבאר ומברך לפניה ולאחריה, א"ל ועבדין כן? א"ל ואדיין את לזו?! כל השירות טעונות ברכה לפניהן ולאחריהן. אשאילת לר' סימון, אמר ליה ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אין לך טעון ברכה לפניו ולאחריו אלא שירת הים ועשרת הדברות וקללות שבתורת כהנים וקללות שבמשנה תורה. א"ר אבהו אני לא שמעתי, נראין דברים בעשרת הדברות.

ר' יוסה בי רבי בון תמנתי פסוקיא אחריא דמשנה תורה טעונין ברכה לפניהן ולאחריהן. בלא כך אין הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה!! והאחרון שמסיים התורה, פשיטא שמברך לאחריה! לכן צריכה ראש חודש שחל להיות בשבת שיש עוד קריאה אחריו

אמר רבי יוסי בי ר' בון שירת הלוים לא יפחתו לו משׁשה קריאות, סימנה: הזי"ו ל"ך

ר' זעירה ר' ירמיה בשם רב שירת הים ושירת דבורה נכתבין אריח ע"ג לבינה ולבינה ע"ג אריח. עשרת בני המן ומלכי כנען נכתבין אריח ע"ג אריח ולבינה ע"ג לבינה. דכל בינין דכן לא קאים כל בניין כזה, אינו מתקיים!

מאי כדון, למצוה או לעכוב? א"ר לרבי חנניה בר אחוי דרב הושעיה נהיר את כד דהוינן קיימן קדם חנותא דרב הושעיה חביבך, עבר ר' בא בר זבדא ושאלנון ליה, ואימר בשם רב: לעכוב

ר' חייה בריה דר' אדא דייפוי ר' ירמיה בשם ר' זעירא: צריך לאמרן בנפיחה אחת ו"עשרת בני המן" עמהן. א"ר יוסי בי רבי בון: צריך שיהא איש בראש דפא ואת בסופה שכן הוא שניץ ונחיץ כהדין קינטרא **so that (in reading transversely) it appears laced and closely corded like transverse lacing (of a web)**

רב אמר צריך לאמר ארור המן ארורים בניו. א"ר פינחס צריך לומר חרבונה זכור לטוב. ר' ברכיה רבי ירמיה ר' חייה בשם ר' יוחנן ר' יונתן כד דהוה מטי להאי פסוקא (אסתר ב) אשר הגלה נבוכד נצר הוה אמר נבוכד נצר שחיק עצמות! שכל נבוכד נצר דכתיב בירמיה חי היה, ברם הכא מת היה

ואינו עולה להן מן החשבון: אית תניי תני עולה להן מן החשבון. בשבת הבא, מתחילין ממקום שפסקו במנחה רבי זעירא אבא בר ירמיה רב מתנה בשם שמואל הלכה כמי שאומר אין עולה להן מן החשבון כמתניתין

אית תניי תני פותח ורואה גולל ומברך אית תניי תני פותח ורואה ומברך ר' זעירא אבא בר ירמיה רב מתנה בשם שמואל הלכה כמי שאומר פותח ורואה ומברך ומה טעמא (נחמיה ח) ובפתחו עמדו כל העם ומה כתיב בתריה ויברך עזרא את ה' האלהים הגדול

במאי גידלו? ר' גידל אמר בשם המפורש. רב מתנה אמר בברכה גידלו.

ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי למה נקראו אנשי כנסת הגדולה? שהחזירו את הגדולה ליושנה א"ר פינחס משה התקין מטבע של תפלה (דברים י) האל הגדול הגבור והנורא ירמיה אמר (ירמיהו לב) האל הגדול הגבור ולא אמר נורא ולמה הוא גבור לזה נאה להקרות גבור שהוא רואה חורבן ביתו ושותק ולמה לא אמר נורא אין נורא אלא בית המקדש דכתיב (תהלים סח) נורא אלהים ממקדשיך דניאל אמר (דניאל ט) האל הגדול והנורא ולמה לא אמר גבור בניו מסורים בקולרין איכן היא גבורתו? ולמה הוא אמר נורא? לזה נאה להקרות נורא בנוראות שעשה עמנו בכבשן האש. וכיון שעמדו אנשי כנסת הגדולה החזירו את הגדולה ליושנה (נחמיה ט) ועתה אלהינו האל הגדול הגבור והנורא שומר הברית והחסד אל ימעטו לפניך וגו'

ובשר ודם יש בו כח ליתן קצבה בדברים הללו?! איך מלאו לבו לנקרו? א"ר יצחק בר לעזר יודעין הן הנביאין שאלוהן אמיתי ואינן מחניפין לו:

פרק ד

הלכה א משנה הקורא את המגילה עומד ויושב, קראה אחד קראוהו שנים יצא. מקום שנהגו לברך יברך שלא לברך לא יברך

בב' ובה' ובשבת במנחה קורין ג'. אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין בנביא. הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה:

גמרא מה לשעבר הא בתחלה לא?! והא תני מעשה בר"מ שקרייה מיושב בבית הכנסת של טיבעין ונתנה לאחר ובירך עליה!! [ברכה שלאחריה]. כיני מתניתא: מותר לקרותה עומד מותר לקרותה יושב. מה "נתנה לאחר

ומברך עליה" זה קורא וזה מברך? רבי הונא בשם ר' ירמיה מכאן ששומע כקורא כתיב (מלכים ב כב) אשר קרא לפני מלך יהודה ולא שפן קרייה אלא מכאן ששומע כקורא

מהו לעמוד מפני ס"ת? ר' חלקיה ר' סימון בשם ר' לעזר מפני בנה הוא עומד, לכ"ש מפני תורה עצמה?!

זה שהוא עומד לקרות בתורה מפני מה הוא עומד מפני כבודה או מפני כבוד הרבים? אין תימר מפני כבוד הרביםף בינו לבינה לא. אין תימר מפני כבודה, אפי' בינו לבין עצמו מפני כבודה הוא עומד. אם אומר את כן אף הוא מתעצל ואינו קורא מפו"ה יש לפטור בקורא ביחיד

ר' שמואל בר רב יצחק עאל לכנישתא חמא חד בר נש קאים מתרגם סמיך לעמודא. א"ל אסור לך. כשם שניתנה באימה וביראה כך אנו צריכין לנהוג בה באימה וביראה

ר' חגי אמר ר' שמואל בר רב יצחק עאל לכנישתא חמא חזנה קאים מתרגם ולא מקים בר נש תחתוהי. א"ל אסור לך! כשם שניתנה ע"י סרסור כך אנו צריכין לנהוג בה ע"י סרסור

עאל ר' יהודא בר פזי ועבדה שאילה מניין שצריך סרסור? ת"ל.... (דברים ה) אנכי עמד בין ה' וביניכם בעת ההוא להגיד לכם את דבר ה'

ר' חגיי אמר ר' שמואל בר רב יצחק עאל לכנישתא חמא חד ספר מושט תרגומא מן גו סיפרא תירגם מתוך "ספר" א"ל אסור לך! דברים שנאמרו בפה דברים שנאמרו בכתב בכתב

ר' חגיי בשם ר' שמואל בר נחמן נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים בכתב ואין אנו יודעין איזה מהן חביבין אלא מן מה דכתיב (שמות לד) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל הדא אמרה אותן שבפה חביבין. ר' יוחנן ור' יודן בר' שמעון חד אמר אם שמרת מה שבפה ושמרת מה שבכתב, אני כורת אתך ברית ואם לאו איני כורת אתך ברית. וחורנה אמר אם שמרת מה שבפה ושמרת מה שבכתב, את נוטל שכר ואם לאו אין את נוטל שכר. אריב"ל (דברים א) עליהם ועליהם. דברים הדברים כל בכל. מקרא ומשנה ותלמוד ואגדה ואפי' מה שתלמיד וותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה מסיני הדא הוא דכתיב (קוהלת א) יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא וחבירו משיבו כבר היה לעולמים אשר היה לפנינו

תני לא יהיו שנים קורין בתורה וא' מתרגם א"ר זעירה מפני ברכה. ברכה שא"ל והא תני לא יהו שנים מתרגמין ואחד קורא אית לך מימר מפני ברכה?!

אלא מפני שאין שני קולות נכנסין באוזן א'

תני שנים קורין בתורה אין שנים קורין בנביא. א"ר עולא קראות בתורה אין קראות בנביא יש הרבה אנשים קורין בתורה (7) משא"כ בנביא

תני אחד קורא בתורה ואחד מתרגם. לא אחד קורא ושנים מתרגמין. למען לא יתבלבלו בידיעת ההלכה לא שנים קורין ואחד מתרגם. לא שנים קורין ושנים מתרגמין. ובנביא: אחד קורא ואחד מתרגם. ואחד קורא ושנים מתרגמין. לא שנים קורין ואחד מתרגם. ולא שנים קורין ושנים מתרגמין. ובמגילה: אחד קורא ואחד מתרגם. אחד קורא ושנים מתרגמין. שנים קוראין וא' מתרגם. שנים קורין ושנים מתרגמין. מידי דחביבא משתמעי תרי קלי —ע"כ שרי תרי קורין והתרגום מעכב? אמר רבי יוסה מן מה דאנן חמיין רבנן נפקין לתעניתא וקראיי ולא מתרגמין הדא אמרה שאין התרגום מעכב. אמר ר' יונה אע"ג דאת אמר אין התרגום מעכב, טעה מחזירין אותו.

ר' יונה ר' ירמיה חד מחזר מנא כשתירגס "טנא"=מנא, תיקנו שיאמר "סלא" וחורנה מחזר פטירין עם ירקונן מצות ומרורים ויאמר פטירין עם מרורין. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר ר' יונה מהו להביאן בתמחוין של כסף? שצריך "סל" דווקא לבכורים הוי דהוא מחזר מנא ויאמר סלא. ר' פינחס מחזר פטימין בני תורין כך תירגס בטעות ל"תורים ובני-יונה" ויאמר תורין בני תורין

מניין לתרגום? ר' זעירה בשם רב חננאל (נחמיה ח) ויקראו בספר תורת ה'- זה המקרא מפורש- זה תרגום ושום שכל- אלו הטעמים ויבינו במקרא- זה המסורת ויש אומרים אלו- ההכריעים grammatical constructions ויש אומרים- אלו ראשי פסוקים

ר' זעירא בשם רב חננאל אפילו רגיל תורה כעזרא, לא יהא הוגה מפיו וכותב. כמה שנאמר בברוך (ירמיהו לו) מפיו יקרא אלי כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו. אלמא אחר מדבר והוא כותב [וה"ן בעינן שיהא ספר שיכתוב מ מ נ ו] והא תני מעשה בר' מאיר שהיה באסייא ולא היה שם מגילה כתובה עברית וכתבה מפיו וקרייה! אין למידין משעת הדחק. ויש אומרים שתים כתב. כתב את הראשונה מתוך פיו, וכתב את השנייה מתוך הראשונה, וגנז את הראשונה וקרא בשנייה.

ר' ישמעאל בי ר' יוסי אומר יכיל אנא כתב כל קרייא מן פומי. ר' חייה רבה אמר יכיל אנא כתב כל קרייא בתרין מניין. היך עבידא? זבן בתרין מניי זרע דכיתן וזרע ליה וחצד ליה זורע פשתן וקצרו ועושה חבלים ועבד חבלין ותפש טביי ולד צביים וכתב כל קרייה על משכיהון! וכותב כל התורה על עורס שמע ר' ואמר אשרי הדור שאתם בתוכו

כיצד הוא מברך עליה? זכיי טבחא בשם ר' יוחנן הרב את ריבך והנוקם את נקמתך הגואלך והמושיעך מכף עריציך. עד כדון בסוף, בתחילה הרי היא ככל שאר מצותיה של תורה מה שאר כל המצות טעונות ברכה אף זו טעונה ברכה

כתוב בתורה ברכה לפניה ואין כתוב בה ברכה לאחריה. מה כתוב בה לפניה? (דברים לב) כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו. וכתוב במזון ברכה לאחריו ואין כתוב בה ברכה לפניו. מה כתוב בו לאחריו? (שם) ואכלת ושבעת וברכת וגו'. מניין ליתן את האמור בזה בזה ואת האמור בזה בזה? ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן שם שם לגזרה שוה. מה שם שנאמר בתורה ברכה לפניה אף שם שנאמר במזון ברכה לפניו. ומה שם שנאמר במזון ברכה לאחריו אף שם שנאמר בתורה ברכה לאחריה. עד כדון כר' עקיבה, כר' ישמעאל? ר' יוחנן בשם ר' ישמעאל קל וחומר מה אם מזון שאין טעון ברכה לפניו טעון לאחריו תורה שהיא טעונה ברכה לפניה אין דין שתהא טעונה ברכה לאחריה. עד כדון תורה, מזון מה? אם תורה שאינה טעונה ברכה לאחריה טעונה לפניה מזון שהוא טעון לאחריו אינו דין שיהא טעון לפניו!

ר' יצחק ור' נתן ר' יצחק אמר (שמואל א ט) כי הוא יברך הזבח ואחרי כן יאכלו הקרואים. ר' נתן אומר (שמות כג) ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימיך אימתי הוא קרוי לחמך עד שלא אכלתו. מיכאן שטעונה ברכה מלפניה ר' אומר מה אם בשעה שאכל ושבע את אמר צריך לברך בשעה שהוא תאב לוכל לא כל שכן!! עד כדון מזון, תורה? מה אם מזון שאינו אלא חיי שעה טעון ברכה לפניו ולאחריו, תורה שהיא חיי עדי עד, לא כל שכן!

ר' זעירה בעי אילין ג' קרויות ג' הקורים בתורה (בשני וחמישי) מה את עבד לון כג' שאכלו כאחת או כג' שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו? אין תעבדינון כג' שאכלו כאחת, הראשון מברך ברכה ראשונה והאחרון מברך ברכה האחרונה והאמצע אינו מברך כל עיקר. אין תעבדינון כג' שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, אפי' האמצעי מברך לפניה ולאחריה.

אמר ר' שמואל בר אבודמא לא למדו ברכת התורה מברכת הזמון אלא לרבים וע"כ מברכין מלפניה ומלאחריה כשקורין ב ר ב י ס בציה"כ. אם לרבים אפי' בינו לבין עצמו אינו מברך? למה מברך כל יחיד ברכה"ת? א"ר אבא מרי אחוי דר' יוסה עשאוה כשאר כל המצות שבתורה מה שאר כל המצות טעונות ברכה אף זו טעונה ברכה

א"ר שמואל בר נחמן ר' יונתן הוה עבר קומי סידרא שמע קלון קרויי ולא מברכין, אמר לון עד

מתי אתם עושין את התורה קרחות קרחות **sterile patches—without any seed (enthusiasm)**

משה התקין את ישראל שיהו קורין בתורה בשבתות ובימים טובים ובראשי חדשים ובחולו של מועד שנאמר (ויקרא כג) וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל

עזרא התקין לישראל שיהו קורין בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה. הוא התקין טבילה לבעלי קריין. הוא התקין שיהו בתי דינין יושבין בעיירות בשני ובחמישי. הוא התקין שיהו הרוכלין מחזירין בעיירות מפני כבודן של בנות ישראל. הוא התקין שיהו מכבסין בחמישי מפני כבוד השבת. הוא התקין שיהו אופין פת בערבי שבתות שתהא פרוסה מצויה לעני. הוא התקין שיהו אוכלין שום בלילי שבתות שהוא מכנים אהבה ומוציא תאוה. הוא התקין שיהו הנשים מדברות זו עם זו בבה"כ. הוא התקין שתהא אשה חוגרת בסינר בין מלפניה בין מלאחריה. א"ר תנחום בר חייה מפני מעשה שאירע, מעשה באשה שבעלה קוף מכדרכה ושלא כדרכה. הוא התקין שתהא אשה חופפת וסורקת קודם לטהרתה ג' ימים. רבי יוסה בשם דבית ר' ינאי רבי בא בר כהן בשם רב חונא כדי לשבת ולשני ימים טובים של גליות. דבכה"ג צריכה לחפוף מע"ש (3 ימים קודם הטבילה) רבי זעירה בשם רב יהודה והוא שהגיע זמנה לטבול בינתיים חייבת לעשות החפיפה קודם שבת רבי בא בשם רב יהודה ואפי' הגיע זמנה לטבול בסוף במוליו"ט והוה ר' זעירה מסתכל בה א"ל מה את מסתכל בי? (איוב טו) מה ידעת ולא נדע תבין ולא עמנו הוא. אתא ר' אחא בשם רבי תנחום בי רבי חייה ואמר טעמא ואפי' הגיע זמנה לטבול בסוף. אני אומר שמא מעיינה רחוק והיא מתעצלת אם תתחיל החפיפה בלילה (מוליו"ט), והמקווה רחוק, חיישי' שמא תתעצל ולא תטבול ואינה טהורה:

הלכה ב משנה ובראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה:

גמרא רב חונה אמר ג' קרויות שבתורה לא יפחתו מעשרה פסוקים. חזקיה אמר כנגד עשרת הדברות. והא תנינן ביום הראשון בראשית ויהי רקיע והא לית בהון אלא תמנייא!! רבי אידי אומר איתפלגון כהנא ואסי, חד אמר חוזר וחורנא אמר חותך. מן דמר חוזר חוזר ב' פסוקים. ומן דמר חותך (בראשית א) ויהי ערב ויהי בקר פסוק בפני עצמו. והא תנינן בשני (שם) יהי רקיע ויקוו המים מן דמר חוזר חוזר ב' פסוקים ומן דמר חותך אפי' חותך אין בו!! עיין בפסוקים

התיב רבי פילפי בר פרוטה קומי רבי יונה הרי פרשת עמלק א"ל שנייא היא שהיא סדורה של יום

התיב רבי לעזר בר מרום והא תאני המפטיר בנביא לא יפחות מכ' ואחד פסוקים. ויהיו עשרים וג'!! תלתא עשרה, ותלתא עשרה, וחד ג'!!

הלכה ג משנה **זה הכלל: כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה.** ביום טוב חמשה. ביום הכיפורים ששה. בשבת שבעה. אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן. ומפטירין בנביא

הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה:

גמרא וביום הכפורים ששה. אית תניי תני שבעה. מאן דאמר ששה מפני התפילה. מאן דאמר שבעה כהדא דתני בשבת ממהרים לבוא וממהרין לצאת ביום טוב מאחרין לבוא וממהרין לצאת ביום הכפורים ממהרין לבוא ומאחרין לצאת. ע"כ אפשר לקרוא 7

הלועזות שאינן יודעים לקרות לא נהגו כן, אלא אחד קורא כל הפרשה כולה. היה יודע אחד את הפרשה קורא את כולה. שבעה יודעין ג' פסוקין, כולהון קראיי. אחד יודע ג' פסוקים קרי וחזר קרי 7. פעמים!

ר' זעירה בשם רב ירמיה העבד עולה למניין שבעה. וידבר עולה מג' פסוקים. לא כן א"ר חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי בי ר' חנינה אסור ללמד את עבדו תורה?! תיפתר שלמד מאיליו או שלימדו רבו כטבי

ר' חלבו ר' מתנה שמואל בר שילת בשם רב: שבעה חוץ מן המפטיר. התיב ר' חנניה בן פזי והתנינן המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקין!! הרי שהמפטיר עולה ממניין 7, וע"כ 21=7*3

הוא אמרה ואמר טעמא כשאין שם תורגמן, אבל אם יש שם תורגמן קוראיה ג' אים "מתרגמים" ההפטרה, סגי 33 פסוקים

א"ר חלבו קומי ר' אבהו קומי ר' יוחנן קראיי תלתא? א"ל ולא יהא ר' יוחנן כתורגמן ???הארין בדרשה וכו'

הלכה ד משנה **אין פורסין על שמע ואין עוברין לפני התיבה ואין נושאין כפיהן ואין קורין בתורה ואין מפטירין בנביא ואין עושין מעמד ומושב ואין אומר ברכת אבלים וחתנים ואין מזמנין על המזון בשם, פחות מעשרה. ובקרקעות תשעה וכהן. ואדם כיוצא בהן:**

גמרא מכיון דתנינן אין פורסין את שמע פחות מעשרה, ליידא מילה תנינן אין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה? ???

לכן צריכה כהדא דתני אין פורסין את שמע פחות מעשרה, התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן, גומר. אין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה, התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן, גומר. אין נושאין את כפיהן פחות מעשרה התחילו בעשרה ויצאו להן מקצתן, גומר. אין קוראין בתורה פחות מעשרה, התחילו בעשרה ויצאו להן מקצתן, גומר. אין מפטירין בנביא פחות מעשרה התחילו בעשרה ויצאו להם מקצתן גומר ועל כולם הוא אומר (ישעיהו א) ועוזבי ה' יכלו

אין עושין מעמד ומושב "עמדו יקרים" "שבו יקרים" שבעה פעמים.

אין אומרים ברכת אבלים וחתנים וכו': אומרים ברכת חתנים כל שבעה. ר' ירמיה סבר מימר מפקין כלתה כל שבעה. א"ל ר' יוסה והא תני ר' חייה אומר: ברכת אבילים כל שבעה. אית לך מימר מפקין מיתא כל שבעה?! מאי כדון מה כאן משמח עמו, אף כאן מנחם עמו, מה כאן מזכירין אף כאן מזכירין. אית תניי תני אין אבילים עולין מן המניין ואית תניי תני אבלים עולים מן המניין. א"ר אבונה מ"ד אין אבילים עולים מן המניין באבילי אותו המת. מ"ד אבילים עולין מן המניין באבילי מת אחר. שבאו לנחמו. והא תני יוצא האבל להתנחם אבל לא לנחם!! קשיא

תני שמואל אין קידוש החדש אלא בעשרה. ר' בא ור' יסא בשם ר' יוחנן נאמר כאן עדה ונאמר להלן (במדבר יד) עד מתי לעדה הרעה הזאת מה עדה האמורה להלן עשרה אף כאן עשרה. א"ר סימון נאמר כאן תוך ונאמר להלן (בראשית מב) ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים מה תוך שנא' להלן עשרה אף כאן עשרה. א"ל ר' יוסה בי ר' בון אם מ"תוך" את למד, סגין אינון!! אלא נאמר כאן "בני ישראל" ונאמר להלן בני ישראל מה להלן עשרה אף כאן עשרה:

ובקרקעות תשעה וכהן: כנגד עשרה כהנים האמורין בפרשה ויהיו כולם כהנים!! ריבוי אחר ריבוי למעט ויהיו כולן ישראל! אין הפרשה יוצאה בלא כהן. עד כדון במקדיש גופה של שדה, אמר "דמי" שדי עלי? הצריך 10 לשומא? נישמעינה מן הדא: ערכים המיטלטלין בג'. ויש ערכים שאינן מיטלטלין?! ר' יעקב בר אחא ר"ש בר אבא בשם ר' חנינה: האומר "הרי ערכי עלי" ובא לסדרו =לגבות החוב מן הקרקע, שמין לו בעשרה. מן המיטלטלין שמין לו בשלשה.

האומר "הרי ערכי עלי" אינו כאומר "דמי שדי עלי"?! ותלוי מה גובה ממנו

[אבל אם אמר הרי עלי מאה מנה להקדש, שמין לו בג'. אם אפשר לו לפרוע במטלטלין לכשיעשיר, אינו נידון בהישג יד]

תני: עבדים ושפחות ומיטלטלין אין להם איגרת ביקורת. מהו איגרת ביקורת? ר' יודה בר פזי אמר אכרזה. עולא בר' ישמעאל אמר: עבדים שלא יברחו, שטרות ומיטלטלין שלא יגנבו. ר' בא בר כהן בעא קומי ר' יוסה לית הדא אמרה שעבדים נפדין בג'?! שלא יתפרסם ויברחו א"ל אין! א"ל והא תנינן ובקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן. א"ל אדם דהכא בן חורין הוא שאומר "דמיי עליי"

שום הדיינין שפיחתו שתות או הוסיפו שתות מכרן בטל רשב"ג אומר מכרן קיים אם כן מה כח בית דין יפה אבל אם עשו אגרת בקורת ביניהן אפילו מכרו שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה מכרן קיים:

חיננה בר שלמיה בשם רב אתא עובדא קומי ר' ובעא מיעבד כרבנן. אמר לו ר' לעזר בן פרטא בן בנו של ר' לעזר בן פרטא ר' לא כך לימדתני בשם זקינין שאפילו עד שתותו מכרן קיים אלא א"כ עשו איגרת ביקורת? וחזר ביה ועבד כרשב"ג:

הלכה ה משנה בתורה לא יפחות מג' פסוקים. ולא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד. ובנביא ג'. אם היו שלשתן ג' פרשיות קורין אחד אחד. מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה. ועד כמה הוא מדלג? עד כדי שלא יפסיק התורגמן:

גמרא ר' בא בריה דר' חייה בר בא ר' חייה בשם ר' יוחנן: היה קורא בתורה ונשתתק, זה שהוא עומד תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון. אין תימר ממקום שהפסיק, פסוקים הראשונים נתברכו לפניהן ולא נתברכו לאחריהן. פסוקים האחרונים נתברכו לאחריהם ולא נתברכו לפניהן. וכתיב (תהלים יט) תורת ה' תמימה שתהא כולה תמימה.

היתה הפרשה של ה' פסוקים קורא את כולה. לא עשה כן אלא קרא ג', זה שהוא עומד תחתיו צריך לקרות שני פסוקים האחרונים וג' מפרשה האחרת. לא עשה כן כגון קרא ג פסוקים מפרשה החדשה מהו שיעכב? ונחייב העומד תחתיו להתחיל מתחילת פרשה החדשה? רבי יונה ורבי יוסה סלקון מיחמייה אפין עלו לראות פני... לאחוי דיהודה בר תמוזה קריביה דרבי יוסה בן חנינה בכנישתא דסוכנייא, והוה תמן ר' ירמיה, ועכב. א"ר יונה לרבי יוסה וכופין?! א"ל והא רבך מעכב!!

ר"ש שרה רבי חיננא בר אנדריי בשם רבי זכיי דכבול: טעה בין תיבה לתיבה מחזירין אותו א"ר ירמיה לרבי זעירה ועבדין כן?! א"ל ואדיין את

לזו?! אפילו טעה בין אם לואם מחזירין אותו

ר"ש ספרא school-teacher דטרכנת אמרון ליה בני קרתיה: קטע בדיבירייא דיקרונון בנינן שיקראו בנינו חצי פסוק אתא שאל לרבי חינה א"ל אין קטעון רישך לא תשמע לון! ולא שמע לון, ושתרון ליה מן ספרותה העבירו אותו מן "בעל-קורא" בתר יומין נחת להכא קם עימיה ר"ש בן יוסינה א"ל מה את עביד בההוא קרתך? ותני ליה עובדא. אמר ליה ולמה לא שמעת לון? אמר ליה ועבדין כן?! א"ל ולינן מקטעין לון בסידרא והא גם אנחנו "פוסקין" באמצע פסוק, ומתרגמין! א"ל ולינן חוזרין וכללין לון ???אחר שגמר התרגום, חוזר וקרא הפסוק בשלימותו אמר רבי זעירא אילו הוה ההוא ספרא ביומוי, מניתיה חכים!

רב אמר כגון (ישעיהו מה) הוי רב את יוצרו עיין ותבין

מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה. מדלגין בנביא אין מדלגין מנביא לנביא. ובנביא של י"ב מותר. אין מדלגין בתורה. רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש שאין גולים ספר תורה ברבים. ר' יוסה בעי הגע עצמך שהיתה פרשה קטנה! ואין צריך לגלול א"ל כדי שישמעו את ישראל התורה על סדר. והא תנינן קורא אחרי מות ואך בעשר!! כה"ג— אלמא מדלגין!! שנייא היא שהוא סדרו של יום. תדע לך דאמר ר"ש בן לקיש בכ"מ אינו קורא על פה, והכא קורא על פה

ר' יוסה מפקד לבר עולא חזנא דכנישתא דבבלייא כד דהיא חדא אורייא, תהוי גיילא אחורי פרוכתא, כד דאינן תרתיי, תי =תהא מיבל חדא ומייתי חדא אם צריך לקרות בב' פרשיות ויש 1 ס"ת, אסור לגללו ברבים (רק אחורי הפרוכת). אם יש 2 ס"ת, יש להחזיר הראשון, ואח"כ להוציא השני

עד איכן? מותר לדלג א"ר אחא כגון פרשת יהוידע כ"ג: מלכים ב יב (כנראה השמיטו איזה פסוקים)

הלכה ו משנה המפטיר בנביא הוא פורס את שמע והוא עובר לפני התיבה והוא נושא את כפיו. ???כנראה בזמן המשנה קראו בנביא לפני ברכת-יוצר ותפילת ח"י ואם היה קטן, אביו או רבו עוברין על ידו:

גמרא לא צורכה דילא, הפורש את שמע הוא עובר לפני התיבה והוא נושא את כפיו

???בזמן ירושלמי לא קראו הנביא קודם

רבי יוסי בן חנינא אמר כדי לזרזו. ואם היה קטן, אביו או רבו עוברין על ידו. והא תנינן קטן לא יפרוש את שמע!! אמר רבי יודן כאן בשהביא שתי שערות וכאן בשלא הביא שתי שערות:

הלכה ז משנה קטן קורא בתורה ומתרגם, אבל אינו פורס את שמע ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו.

פוחח בגדיו קרועים **פורס את שמע ומתרגם אבל אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו. סומא פורס את שמע ומתרגם. רבי יהודה אומר: כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס את שמע:**

גמרא תמן תנינן סומא אינו גולה דברי רבי יהודה. ורבי מאיר אומר גולה. ושניהן מקרא אחד הן דורשין (במדבר לה) בלא ראות ר' יהודה אומר למעט הסומא. ר"מ אומר לרבות סומא. וכא תנינן כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוש את שמע, הא אם ראה פורש!! רבי חגיי בעא קומי רבי יוסה מחלפה שיטתיה דר' יהודה תמן הוא אמר פרט והכא הוא אמר לרבות!!

אמר רבי חנניה בריה דרבי הילל ביושב בבית אפל היא מתניתא, דווקא בכה"ג חייב לר"י [אם ראה פעם בחייו את המאורות] כך הוא אומר היושב בבית אפל לא יפרש שמע?! ברם הכא בלא ראות למעט את הסומא:

הלכה ח משנה כהן שיש בידיו מומין לא ישא את כפיו. רבי יהודה אומר אף מי שהיו ידיו צבועות אסטים, לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בו:

גמרא תני ובפניו. והא תני אם היה דש בעירו מותר. רבי נפתלי הוות אצבעתיה עקומה אתא שאיל לרבי מנא א"ל מכיון שאתה דש בעירך מותר. רב חונא הוה מעבר זלדקן. **thin-bearded** והא תני אם היה דש בעירו מותר!! א"ר מונא רגליה הוי סגין "קטנים" שלא יהו אומרים ראינו קטן נושא את כפיו.

א"ר יוסה זאת אומרת משנתינו שאסור להסתכל בכהנים בשעת שהן מברכין את ישראל. א"ר חגיי כלום אמרו אין מסתכלין לא מפני הסיע דעת, משה שבועה במשה דאנא מסתכל ולא מסע דעתי!

הלכה ט משנה **האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין, אף בלבנים לא יעבור. בסנדל איני עובר, אף יחף לא יעבור. העושה תפלתו עגולה, סכנה** מסכן א"ע (מפני הגזירה) **ואין בה מצוה! נתנה על מצחו או על פס ידו, הרי זו דרך המינות. ציפה זהב ונתנה על בית יד אונקלי שלו הרי זו דרך החיצונין:**

גמרא תנה רבי יוסה בן ביביי תפילין מרובעות שחורות הלכה למשה מסיני:

הלכה י משנה האומר יברכוך טובים הרי זו דרך המינות. על קן ציפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו. המכנה בערייות, משתקין אותו. האומר (ויקרא יח) ומזרעך לא תתן להעביר למולך-

ומזרעך לא תתן לאעברא בארמיותא משתקין אותו בנזיפה:

גמרא האומר יברכוך טובים שתי רשויות. רבי פינחס בשם רבי סימון: כקורא תגר על מדותיו של הקדוש ברוך הוא על קן ציפור הגיעו רחמיך, ועל אותו האיש לא הגיעו רחמיך!! רבי יוסי בשם רבי סימון: כנותן קצבה על מידותיו של הקדוש ברוך הוא, "עד" קן ציפור הגיעו רחמיך. אית תניי תני "עד" אית תניי תני "על". מאן דאמר "על" מסייע לרבי פינחס. מ"ד "עד" מסייע לרבי יוסה. א"ר יוסה בי רבי בון לא עבדין טבאות שהן עושין מדותיו של הקב"ה רחמין, אילין דמתרגמין עמי בני ישראל כמה דאנן רחמין בשמייא, כן תהוון רחמנין בארעא, תורתא או רחילא יתה וית ברתה לא תכסון תרוויהון ביומא חד. לא עבדין טבאות שהן עושין גזירותיו של הקב"ה רחמים.

"מודים מודים" משתקין אותו. א"ר שמואל בר רב יצחק (תהלים סג) כי יסכר פי דוברי שקר. הדא דאת אמר בציבור, אבל ביחיד תחנונים הן. ודכוותה אמן אמן, שמע שמע.

תורגמן שהוא עומד לפני חכם אינו רשאי לא לשנות ולא לכנות ולא להוסיף. אלא אם כן היה אביו או רבו.

ר' פדת הוה אמורא דרבי יוסא. מילין דשמע מן אבוי, הוה אמר "כך אמר רבי בשם אבא" מילין דלא שמע מן אבוי, הוה אמר "כן אמר רבי בשם רבי לעזר" =אבי ר' פדת

בר ישיטא הוה אמורא דרבי אחא, מילין דשמע מן אבוי הוה אמר "כן אמר רבי, בשם אבא" מילין דלא שמע מן אבוי, הוה אמר "כן אמר רבי בשם רבי חיננה" אבי בר ישיטא

רבי מנא בן של ר' יונה (דור רביעי לאמוראי א"י) **כד דהוה מורי בחבורתא,** והיה "אמורא" לחכם אחר הדורש **מילין דשמע מן אבוי בביתה, הוה אמר כן אמר רבי בשם רבי יונה.** בנגוד להנזכרים למעלה, הזכיר שם אביו! **מילין דשמע מן אבוי בבית וועדא** =אביו היה החכם **הוה אמר כן אמר רבי יונה**

המכנה בעריות- בערייתא דאבוי ובערייתא דאימיה. אינו מתרגמו כפשוטו [רק במקלה אביו ואמו]

מזרעך לא תתן לעביר למולך- מזרעך לא תתן לאעברא בארמיותא. תני רבי ישמעאל זה שהוא נושא ארמית ומעמיד ממנה בנים מעמיד אויבים למקום:

הלכה יא משנה מעשה ראובן נקרא ולא מיתרגם. מעשה תמר

נקרא ומיתרגם. מעשה עגל הראשון נקרא ומיתרגם. והשני נקרא ולא מיתרגם. ברכת כהנים ומעשה דוד ואמנון לא ניקרין ולא מיתרגמין:

גמרא כתיב אשר חכמים יגידו ולא כחדו מאבותם מה שכר נטלו על כך? להם לבדם נתנה הארץ ולא עבר זר בתוכם. זה ראובן שנטל חלק בארץ תחילה איזהו מעשה עגל השני? רבי סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי מתשובה שהשיב משה את אהרן עד (שמות לב) כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם.

חנניה בר שלמיה בשם רב מתשובה שהשיב אהרן את משה עד כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם

ר׳ אחא בשם ר׳ בא ומחא ה׳ ית עמא על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן רק פסוק זה

ר׳ מר עוקבן בשם רבנן דתמן: לא דומה גנאי יחיד בציבור לגנאי ציבור בציבור גנאי אהרן אין להגיד בצבור ואתיא כהיא דא״ר חלבו בשם רב חונה

ברכת כהנים לא נקראות ולא מיתרגמות. ר׳ בא בר כהן בעא קומי ר׳ יוסה מה טעמא? א״ל (במדבר ו) כה תברכו לברכה ניתנה לא ניתנה לקריאה:

הלכה יב משנה

ואין מפטירין במרכבה. ר״י מתיר. ר׳ אליעזר אומר אין מפטירין בהודע את ירושלם את תועבותיה:

גמרא אין מפטירין במרכבה ור׳ יהודה מתיר. ר׳ אליעזר אומר: אין מפטירין בהודע את ירושלם את תועבותיה. מעשה באחד שהפטיר בהודע את ירושלם את תועבותיה אמר לו ר״א ילך אותו האיש וידע בתועבותיה של אמו ובדקו אחריו ונמצאו ממזר.

ודא מזוזה יהבין לה היכא? ר׳ זעירה רב יהודה בשם שמואל משלשו ונותנו בתחילת שליש העליון. ר׳ חלבו בשם רב חונה חוצה את הפתח, ומשלשו, ונותנה בסוף כלפי ראש שליש התחתון של מחלית העליון. מה ביניהן? מקום מזוזה ביניהון. איש מניח ראשו/סופו בתחלת שליש העליון

בר טברי שאל לרבי יצחק הגע עצמך שהיה שער גבוה? א״ל נותנה כנגד כתיפיו. בית מדרשיה דרבי חנינה עביד כן.

ר׳ ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק בית מזוזתו של ר׳ היה עשוי כמין נגר מונח כזה——

תלייה בדלת, סכנה מפני הרומיים שאין בה מצוה. חקק בראש המקל והניחו במקום שאינו ראוי לו, סכנה שאין בה מצוה

#רבי בא בשם רב יהודה ואפילו לא סמרו את המקל רק הניחו בפתח, שפיר דמי והא תני והוא שסמרו!! א"ר יוסה והוא שייחדו לכן. של בית מליון היו עושין כן להניחו במקל שלא יתראה לרומיים בפולמסיות during wars #

שמואל אמר נתנה לפנים מטפח, פסולה. צריך שיהא בטפח הסמוך לפתח ר' זעירא בשם שמואל צריך שיהא שמע שלה רואה את הפתח. ר' ירמיה בשם ר"ז כיני מתני': ציר שיש לו שני פתחים a revolving door נותן על אי זה מהן שירצה. היאך שמע שלה רואה את הפתח!! ע"כ אינו "רואה" את שניהם!

בית שיש לו שני פתחים נותן ברגיל, היו שניהן רגילין נותן בחזית. on the rough door (which is used more) היו שניהן חזית נותן על איזה מהן שירצה. פתח שהוא פתוח לגג ולגינה הרי הוא כפתוח לחיל to a fortified place דברי ר' יוסה בי ר' יהודה. וחכמים אומרים הרי הוא כפתוח לשוק

השוכר בית בחוצה לארץ והדר בפונדקי בארץ ישראל, שלשים יום, אינו צריך ליתן מזוזה. יותר מכאן צריך ליתן מזוזה

הדר בבורגנין שלשים יום, אינו צריך ליתן מזוזה.

השוכר בית מישראל צריך ליתן מזוזה. השוכר בית מעכו"ם צריך ליתן מזוזה וכשהוא יוצא נוטל.

ובשל ישראל אסור לעשות כן. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה מפני מעשה שאירע מעשה באחד שנטל והיה קובר את בניו.

הדר בפונדקי חוצה לארץ יותר משלשים יום, אינו צריך ליתן מזוזה. אם נתן לא יטול. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה מפני מעשה שאירע מעשה באחד שנטל והיה קובר את בניו.

חולדת המולים פתח שנכנסין שם mule-drivers חייבת במזוזה. חלון שהוא ד' על ד' שעבדים יושבין שם ומניפין לרבוניהם חייבין במזוזה.

לוליא staircase of a chicken coop אלו ע"ג אלו, חייבין במזוזה. והן דו דרס אדכופתא ארעייתא. דווקא כשדורס על אסקופה התחתון רבי יוסי הוה מצטער דלא חמא לולא דרבי אילעא דהוה עביד מן דעתהון דכל רבנן

תפילה ומזוזה מי קודם? שמואל אמר מזוזה קודמת. רב חונה אמר תפילה קודמת. מה טעמיה דשמואל? שכן היא נוהגת בימים טובים ובשבתות מה טעמא דרב חונה שכן היא נוהגת במפרשי ימים והילכי מדברים. מתניתא מסייעה לשמואל: תפילה שבלת עושין אותה מזוזה, מזוזה שבלת אין עושין אותה תפילין, למה? שמעלין בקודש ולא מורידין:

פרק א

הלכה א משנה משקין בית השלחין a **במועד** field irrigated
ובשביעית, בין ממעיין שיוצא בתחלה עכשיו במועד התחיל לנבוע בפעם ראשונה **בין ממעיין שאין יוצא בתחלה.**
אבל לא ממי גשמים ולא ממי קילון **swipe & bucket**
ואין עושין עוגיות **cavities dug around the tree** **לגפנים:**

גמרא ניחא מעיין שלא יצא בתחילה, מעיין שיוצא בתחילה ולא טריח הוא? אלא כר"מ דר"מ אמר משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל. והקילו גם בזה א"ר יוסי דברי הכל, כשהיה אחד ונעשה שנים, או שהיו מימיו מועטין ונתברכו:
לא הוי טירחא כ"כ

ותני כן: מעיין שיצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי ר"מ. וחכ"א אין משקין ממנו אלא שדה בית השלחין שחרבה. וצורך גדול יש. על דעתיה דר"מ משקין ממנו דבר שאינו אבד ודבר שהוא טריח. על דעתיה דרבנן אין משקין ממנו אלא דבר שהוא אבד, ובלבד דבר שאינו טריח. כגון מעיין שכבר הוחזק

#אבד וטריח, מה אמרי בה רבנן? שמא שרי אף ממעיין שיצא מתחילה-כיון שהוא אבוד

עד כמה תשהא ותיעשה בית השלחין? אבל ששה יותר מזה, שוב אינה "חוזרת" למצב של רעננות בית השלחין, ואסור להשקותה במועד

עד כדי שתשהא שנים שלשה ימים קודם לרגל

נישמעינה מן הדא: כל שהוא פסידה והולכת, זו היא בית השלחין. של משנתינו ושרי לרבנן {עמדה מלהכחיש, זו בית הבעל מחלוקת דר"מ וחכמים}#

חכרית שם נהר נגב יבשה קומי מועדא תלתא יומין, חזר במועדא. אתא עובדא קומי רב חונה ואמר אילין דאכחשין ישתיין, אילין דלא אכחשין לא ישתיין. אלמא אף לאחר ששהה ג' ימים, שרי

{ר' יונה ור' יוסי הורון בהדה "מקרת דציללייא" שם שדה דהוון זריעה סערין, מיחצדינון במועדא דלא יפקען, וייבדן}

ניחא מי קילון, מי גשמים? א"ר יוחנן גזרו מי גשמים מפני שהן כמי קילון.

ר' ביסנא בשם ר' לא שנו אלא במועד הא בשביעית מותר. מי קילון מה בין שביעית מה בין מועד? שביעית ע"י שהיא מותרת במלאכה, התירו בין דבר שהוא טריח בין דבר שאינו טריח. מועד ע"י שהוא אסור במלאכה לא התירו אלא

דבר שהוא אבד ובלבד דבר שאינו טרח. ואית דבעי מישמעינה מן הדא שביעית ע"י שזמנו מרובה התירו. וא"א לאסור כל השנה מועד ע"י שזמנו קצר אסרו. אותן שבעה ימים האחרונים של שנת השביעית לא מסתברא מיעבדינן בשבעה ימי הרגל ויהיו אסורין?

ר' ירמיה בעי מי תמציות dripplings of rain gathering in pools שלא פסקו מה הן? להשקות מהן נישמעינה מן הדא תוספתא מקוואות אלו הן מי תמציות: כל זמן שהגשמים יורדין וההרים בוצצין. פסקו גשמים, אע"פ שהרים בוצצין trickles הרי הן כמי תמציות. פסקו מלהיות בוצצין הרי הן כמי גביים. נראה שפשט להיתר

עד איכן? עד מתי מותר להשקות ממי תמציות? חייה בר בון בשם ר' יוחנן עד כדי שתפרח הכרית. Vegetation, start blossoming on the grooves formed by the running water רבי לעזר בי יוסי בשם רבי תנחום בי ר' חייה עד כדי שיעשו כרגלי האווז. מתפשטות לכמה מקומות—אם אין "חריץ" עמוק במק"א—סימן שכבר פסקו הגשמים

#רבי ירמיה בעי פרחה הכרית ולא פסקו, ???ירדו גשמים אחר שכבר פרחו—(זכור: "פריחה" היא "סימן" לפסיקת "עונת הגשם"!) למפריעו הוא נעשה כמעיין או מיכן ולבא? לידה מילה? למאי נפק"מ? הטביל בו מחטים וצינורות. אין תימר למפריעו הוא נעשה מעיין, טהרו. אין תימר מיכאן ולבא, לא טהרו.#

רבי לעזר בי רבי יוסי שאל אילין אגטרגטייא cascade /cataract מה את עביד לון כמי קילון או אינן כמי קילון?

בריכה pool שנתמלאת מן המעיין, והפסיק המעיין מתוכה, מהו להשקות ממנה? מי השוב כהשקאה ממעיין, שמותר נישמעינה מן הדא: אבל אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון. מה אנן קיימין? אם בשעה שהגשמים יורדין, והלא כמשקין לים הגדול הן. איך אפשר לאסור? אלא כי נן קיימין בשעה שפסקו גשמים. אם בשעה שפסקו גשמים, לא כבריכה שנתמלאת מן המעיין והפסיק המעיין מתוכה היא?! ואת אמר אין משקין ממנה! הדא אמרה בריכה שנתמלאת מן המעיין והפסיק המעיין מתוכה אין משקין ממנה.

בריכה שנתמלאת מן הקילון, והמשיך המעיין לתוכה, מהו להשקות ממנה? יש כאן "עירוב" מעיין וקילון נישמעינה מן הדא: שדה בית השלחין שניטופה לתוך שדה בית השלחין אחרת, ונעשה "בריכה" משקין ממנה מהבריכה א"ר ירמיה ועודה מנטפת. וכי מחמת הניטוף היא יכולה להשקות?! לא מחמת עצמה שהיא מליאה?!

ואת אמר משקין ממנה!! הדא אמר בריכה שנתמלאת מן הקילון והמשיך המעין לתוכה משקין ממנה.

ותני שמואל כן: הפוסקין ??? והבריכה pools שמילאן קודם לרגל, לא ישקה מהן ברגל. אם היתה אמת המים =מעיין עוברת ביניהן, משקה מהן ואינו נמנע:

ואין עושין עוגיות לגפנים. אלו הן עוגיות אלו הן הבדידין שבעיקרי אילנות. כיי דתנינן תמן כלים 29:7 יד הבדיד ארבעה:

הלכה ב משנה ר' אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה בתחילה במועד ובשביעית

וחכ"א עושין את האמה בתחילה בשביעית, ומתקנים את המקולקלות במועד

ומתקנין את קילקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן.

ומתקנים את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים. ועושין כל צורכי הרבים. ומציינין על הקברות. ויוצאין אף על הכלאים:

גמרא תמן תנינן שביעית 3:3 ר' לעזר בן עזריה אוסר להוציא זבל לשדה בשביעית עד שיעמוק שלשה או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע.

פתר לה תרין פתרין: בשהיה לו דבר ממועט בתוך "ביתו" מערב שביעית, והוא מבקש להוציאו בתוך שדהו בשביעית, הרי זה מוסיף עליו והולך משיפסקו עוברי עבירה. רבי לעזר בן עזריה אוסר

מה טעמא דר' לעזר בן עזריה? שמא לא ימצא לו זבל, להוסיף, עד שיהא "אוצר של אשפה" ונמצא מזבל את אותו המקום. אתיא דר' לעזר בן עזריה כר' יוסי כמה דר' יוסי אומרב"מ 5:7 אין זבל מצוי, כן ר' לעזר ב"ע אמר אין זבל מצוי.

פתר לה פתר חורין כשהיה לו דבר ממועט בתוך "שדהו" בערב שביעית והוא מבקש להוציאו לתוך שדהו בשביעית, ה"ז מוסיף והולך משיפסקו עוברי עבירה. ר' לעזר בן עזריה אוסר.

מ"ט דר' לעזר בן עזריה? שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו מקום. ולא כבר הוא מזובל מערב שביעית. ר' ירמיה ר' בון חייה בשם ר' בא בר ממל מפני מראית העין עד שיוציא עשר משפלות כאחת. ולית לרבנן מפני מ"ע? א"ר אידי דחוטרא, סלו ומגריפו

מוכיחין עליו שהוא עושה אשפה.

ר' יוסי בי ר' בון אמר אילין שמועתא דהכא: דתנינן תמן רבי לעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה בתחילה במועד ושביעית. א"ר ירמיה האיסור בשביעית- מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה. ע"י קרקע רפוייה שנותן שם ר' ירמיה ר' בון בר חייה בשם ר' בא בר ממל, מפני מראית העין. נראה כחורש בשביעית

הוון בעיי מימר מאן דאמר תמן מפני מראית העין, וכא מראית העין. מ"ד תמן מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה, וכא מה אית לך?! להוליא זבל לאשפה אינו דעתו להוסיף?! לית לך אלא כהדא שמא לא ימצא לו עוד זבל ונמצא מזבל את אותו המקום.

מה נפק מן ביניהון? חפר לעשות אמה של בנין. משום "מכשיר" ליכא.

הכל מודין שאם היה לו שם אבנים או צרורות או סיד או גיבסם מותר: כיון שמונח שם מוכן, משום מראית עין נמי ליכא

ומתקנין את המקולקלות במועד. דבר שהוא לצורך המועד, אבל דבר שאינו לצורך המועד אסור. בשל יחיד, אבל בשל רבים אפי' דבר שאינו לצורך המועד מותר.

כהדא דבני דסכותא איתפחתת במועדא מרחץ של "סכותא" נשבר ושרא לון רבי אבהו מעבדינה במועדא. בטריח וכיוני לא! סברון מימר ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד. ואפשר לדחותו אחר המועד! אמרין אין לא מתעבדא כדון, לא מתעבדא עוד.

איירא channel-duct דציפורין איתפחת במועדא, חברייא סברין מימר שרי מן הדא: ומתקנין את קילקולי המים. א"ר פינחס לא אסר ר' ירמיה אלא משם הלכות הפטיש. משמיע קול

בית עלמא דבר מקטיא name איתפחת במועדא. רב חונה סבר מימר שרי מן הדא: ועושין כל צורכי הרבים. א"ל ר' מנא ולא תני שמואל להסיר "חפירת" בורות של רבים אלא להיות שפין את סדקיהן.וחוטטין אותן. וכן אסור בניין חדש

וחוטטן אותן. גרפין לון כיי דתנינן תמן החוטט בצינור לקבל צרורות

ועושין כל צורכי הרבים. אלו הן צורכי הרבים: דנין דיני ממונות ודיני נפשות דיני מכות ופודין את השבויין וערכים וחרמים והקדישות ומשקין את הסוטה ושורפין את הפרה ועורפין עגלה ערופה. ורוצעין עבד עברי ומטהרין את המצורע ומפרקין את המנעל מעל גבי האימוס אבל לא מחזירין אותו:

ומציינין על הקברות. לא כבר ציינו מאדר. תיפתר שירד שטף של גשמים ושטפו:

ויוצאין אף על הכלאים. לא כבר יצאו באדר?! תיפתר שהיתה השנה אפילה ואין הצמחים ניכרים.

ומניין לציון? ר' ברכיה ר' יעקב בר בת יעקב בשם ר' חונייה דברת חוורן. ר' יוסה אמר לה רבי יעקב בר אחא בשם ר' חונייה דברת חוורן ר' חזקיה ר' עוזיאל בריה דר' חונייה דברת חוורן: (ויקרא יב) וטמא טמא יקרא כדי שתהא טומאה קוראה לו בפיה ואומרת לו פרוש!

ר' לא בשם ר' שמואל בר נחמן (יחזקאל לט) ועברו העוברים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון. עצם- מיכן שמציינין על העצמות. אדם- מיכן שמציינין על השדרה ועל הגולגולות. ובנה- מיכן שמציינין על גבי אבן קבועה. אם אומר את על גבי אבן תלושה אף היא הולכת ומטמא במקום אחר. אצלו- במקום טהרה

מצא אבן אחת מצויינת-אף על פי שאין מקיימין כן- המאהיל עליה טמא, אני אומר מת קמצוץ a mangled body (that does not occupy more than one stone) היה נתון תחתיה. היו שתים, המאהיל עליהן טהור, ובניהן טמא. אם היה חרוש בינתיים, הרי הן כיחידות. ביניהן טהור סביבותיהן טמא.

תני אין מציינין על הבשר, שמא נתאכל הבשר. ר' יוסטא בר שונם בעא קומי ר' מנא ולא נמצא מטמא טהרות למפרע! אף קודם שנתקלקל אמר ליה מוטב יתקלקלו בו לשעה, ואל יתקלקלו בו לעולם:

הלכה ג משנה רבי אליעזר בן יעקב אומר: מושכין את המים מאילן לאילן, אבל לא ישקה את כל השדה כולה.

זרעים שלא שתו לפני המועד, לא ישקם במועד.

וחכמים מתירין בזה ובזה: שתי חומרות דראב"י

גמרא רבי מנא אמר לה סתם. רבי אבין בשם שמואל בסתם חלוקים. מה אנן קיימין אם במרווחין דברי הכל אסור להשקות השדה כולה דרך צורך האילן ממש התירו אם ברצופין דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין בנטועין מטע עשר לבית סאה. רבי ליעזר בן יעקב עבד לון כמרווחין, ורבנן עבדין לון כרצופין.

הא רבנן אמרי במרווחין אסור להשקות. מהו להמשיך? נילף הדא דרבנן מן דרבי ליעזר בן יעקב. כמה דר' ליעזר בן יעקב אמר במרווחין אסור להשקות ומותר להמשיך. כן רבנן אמרי במרווחין אסור להשקות ומותר להמשיך.

ולא כן סברינן מימר במרווחין דברי הכל אסור, שאין צורך כ"כ והן עפר לבן מותר ל"הרביץ" עפר לבן לא כמרווחין הוא?! וסרינן ליה בשביעית! אלא כאן בשביעית וכאן במועד. מה בין שביעית ומה בין מועד? שביעית על ידי שהוא מותרת במלאכה, התירו בין דבר שהוא טריח בין דבר שאינו טריח. מועד ע"י שהוא אסור במלאכה, לא התירו אלא דבר שהוא אבד, ובלבד דבר שאינו טריח. ואית דבעי מימר נישמעינה מן הדא: שביעית על ידי שזמנה מרובה התירו, מועד על ידי שזמנו קצר אסור. {אותן שבעת ימים האחרונים לא מסתברא מיעבדינון כשבעת ימי הרגל ויהיו אסורין}

אשכח תני שביעית 2:10 מרבצין בעפר לבן בשביעית, אבל לא במועד:

וחכמים מתירין בזה ובזה. מהו בזה ובזה? בין ששתו קודם לרגל בין שלא שתו קודם לרגל? אלא בין באילן, בין בזרעים: כדפירשתי

הלכה ד משנה צדין את האישות ואת העכברים בשדה האילן ובשדה הלבן כדרכו, במועד ובשביעית

ר' יהודה אומר: בשדה האילן כדרכו, ובשדה לבן אין הפסד כ"כ שלא כדרכו.

ומקרין את הפירצה במועד, ובשביעית בונה כדרכו:

גמרא אישות זו חולדה. אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר (תהלים נח) נפל אשת בל חזו שמש.

ניחא בשדה האילן, בשדה הלבן? אלא בשדה הלבן שהיא סמוכה לשדה האילן:

כדרכו. צד במצודה.

שלא כדרכו תוחב בשפוד ומכה בקרדום ומרדד את האדמה תחתיה.

תני מחריבין חוררי הנמלים במועד. כיצד הוא עושה? רשב"ג אומר נוטל עפר מאלו ונותן בצד אלו, והן מחנקין אלו את אלו. והוא שתהא אמת המים עוברת ביניהן: אין מכירין בעפר ההוא, וחונקין...

ומקרין את הפרצה במועד. אבן על גבי אבן וצרור על גבי צרור.

ובשביעית בונה כדרכו אבן על גבי צרור וצרור ע"ג אבן.

ובפירצה שאינה סגה את העפר אינו "מגדיר את העפר— דאסור לטלטל את העפר אבל פירצה שהיא היתה סגה את העפר, אסור לגודרה בשביעית

ותני כן: כל פירצה שהיא סגה את העפר אסור לגודרה בשביעית, ושאינה סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית.

בשאינה מכשלת את הרבים אבל אם מכשלת הרבים אע"פ שהיא סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית. כהדא אם היה כותלו גוהה סותרו ובונהו. {ויסתור ולא יבנהו? רבי חנניה בשם רבי יוחנן התירו סופו מפני תחלתו שאם אומר את לו שלא יבנה אף הוא אינו סותרו ונמצא בא לידי סכנה}

הלכה ה משנה ר' מאיר אומר: רואין את הנגעים להקל, אבל לא להחמיר. וחכמים אומרים: לא להקל ולא להחמיר

ועוד א"ר מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו (מנהגם ללקט העצמות אחר שנרקב הבשר, ולקברם במק"א) **מפני ששמחה היא לו** =כפרה לאביו. **ר' יוסי אומר אבל הוא לו**

ולא יעורר על מתו ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום:

סוגיא עמומה—והגהתי ופירשתי

גמרא תמן תנינן: נגעים **4:10** בהרת כגרים ופסת כגרים, ונולד לפסיון מחיה או שער לבן, והלכה לה האום =גריס הראשון. ויש לנו "גריס חדש" וכו סימן טו'

ר' עקיבה מטמא וחכמים אומרים תיראה כתחילה. הא רבי עקיבה מטמא ומחליט. ורבנן אמרי תיראה כתחלה מחליטין. ומה ביניהון? ר' יוחנן אמר ערב הרגל ביניהון. וראיית הכהן אחר שבוע ראשון, הוא בתוך הרגל רבי עקיבה אומר הי קדמייתא, ואין את נזקק לו לא להקל ולא להחמיר. ונשאר בטומאתו ורבנן אמרי חורי היא, ואת פוטרו מן הראשונה. נמצא דברי ר"מ "להקל ולא להחמיר" מיירי בכה"ג, שפוטרו מנגע **A** אך אינו מטמאו בנגע **B** {והיידא היא שלא להחמיר? שאין את נזקק לו לשנייה כלל לא להקל ולא להחמיר}

ר' יוסה בשם ר' אחא אתייא דיחידייא דהכא כסתמא דתמן, ודיחידייא דתמן כסתמא דהכא.

אתיא דיחידייא דתמן כסתמא דהכא- ר' עקיבה אומר היא קדמייתא ואין את נזקק לו לא להקל ולא להחמיר. ודיחידייא דהכא =ר"מ כסתמא דתמן- ורבנן אמרי חורי היא ואת פוטרו מן הראשונה. ותנינן הכא ר' מאיר אומר רואין את הנגעים בתחילה להקל אבל לא להחמיר.

ר' יוסי בי ר' בון בשם רבי אחא: בין דיחידייא דתמן בין דרבנן דתמן, מודיי ליחידייא דהכא להקל אבל לא להחמיר. תמן בשהלכה לה האום ונפק"מ לעניין פריחה (עי' לקמן) ברם הכא בשהלכו להם הסימנין והאום קיימת. לר"מ רואין להקל ופוטרין אותו, ולרבנן אין רואין כלל—ולא אתפרש טעמייהו

{א"ר: נראים דברי ר' יוסי במוסגר לא להקל ולא להחמיר(שאם ירצה "להקל" חייב לראות גם "להחמיר") ודברי ר' מאיר במוחלט ירצה ומה בכך... (רק "קולא" אפשר לצמוח)}

חוזר לפרש פלוגתת רע"ק וחכמים ר' זעירה אמר ימי הרגל ביניהון: ר' עקיבה אומר היא קדמיתא ואינו נכנס לעזרה. ורבנן אמרי חורי היא ונכנס לעזרה. כי הראשון הלך לו, והשני עוד לא טומא

הא ר' עקיבה מטמא ומחליט ורבנן אמרי תיראה כתחילה מחליטין. ומה ביניהון? שמואל אמר פריחה ביניהון. אם פרח נגע B בכולו, לפני עיני הכהן ר' עקיבה אומר היא קדמייתא כפורח מן הטמא, (אף מתוך הסגר) טהור. ורבנן אמרי חורי היא, כפורח מן הטהור, טמא.

##ואמרין בשם שמואל פריחה בשחין המורד ביניהון. (ממש כדלעיל—רק שיש שחין שפשה גם שם, עיין לקמן) רבי עקיבה אומר היא קדמייתא כפורח מן הטמא טהור. ורבנן אמרי חורי היא כפורח מן הטהור טמא.

עיין נגעים 6:8 [בגין דהוא חורי, הא אין היא היא, טהורה. ואתייא כיי דאמר רבי שמעון בן לקיש ??? דאיתפלגון פרחה בו בשחין המורד בשבוע שני אחר שנטהר מחמת שפשה בכולו (חוץ ממקום "שחין המורד", שאינו מעכב את הפריחה) נתרפא השחין, ופרחה גם שם, פליגי אמוראי אי חשיב כפושה מן הטהור, טמא ר' יוחנן אמר טהור ר' שמעון בן לקיש אמר טמא] אגב אורחא ##

ועוד א"ר מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני ששמחה היא לו.

בראשונה היו קוברין אותן the convicts במהמורות in mounds נתאכל הבשר היו מלקטין את העצמות וקוברין אותן בארזים box/chest אותו היום היה מתאבל, ולמחר היה שמח לומר שנינוחו אבותיו מן הדין.

תני המעביר ארון ממקום למקום אין בו משום ליקוט עצמות. לעניין ניהוג אבילות באותו היום א"ר אחא הדא דאת אמר בארון של אבן, אבל בארון של עץ יש בו משום ליקוט עצמות. א"ל ר' יוסי ואפילו תימר בארון של עץ אין בו משום ליקוט עצמות. אי זהו ליקוט עצמות? מעבירין באפיקרסין wrapped in sheets ממקום למקום.

ותני כן: ליקוט עצמות מלקט עצם עצם משיתאכל הבשר. חגיי בשם ר' זעירה ליקוטי עצמות כשמועה. כפשוטו

תני אין שמועה יום "ששמע" שלוקטו העצמות, אין נוהג בו אבילות לליקוטי עצמות. אמר רבי חגיי והוא ששמע למחר אבל אם שמע בו ביום —אף לאחר שנלקטו יש שמועה

לליקוטי עצמות.

ויש שיעור לליקוטי עצמות?

תנא ניקומכי קומי ר' זעירה אין שיעור לליקוטי עצמות

כהדא רבי מנא הורי לר' הלל דכיפרה לקרוע ולהתאבל כר' אחא, שלא להיטמאות כר' יוסי. רק כשמעבירין באפק' שרי לכהן לטמאות

תני ליקוטי עצמות אין אומרים עליהן קינים ונהי. אין אומר עליהן לא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים. אלו הן ברכת אבלים: מה שהן אומרים בשורה.

תני אבל אומרים עליהן דברים. מהו דברים? רבנן אמרו קילוסין:

ולא יעורר על מתו. אי זהו העירור? מזכירתו בין המתים.

ולא יספידנו אי זה הוא הספד? שהוא עושה לו הספד בפני עצמו. הדא דאת אמר בישן, אבל בחדש מותר. אי זהו חדש ואי זהו ישן? חדש בתוך שלשים יום, מת עתה ישן לאחר שלשים יום.

תני לא תעורר אשה לווייתה במועד. ר' נחמן בשם ר' מנא אמר "לווייתה" כמה דתימר (איוב ג) העתידים עורר לויתן.

תני לא ישא אדם אשה שיש לה בנים גזירה שתמית בניה מבעל הזה.

אפילו בקבר אסור לספוד 30 יום קודם הרגל, שמא יוציא כל הכסף לצורך ההספד!

א"ר ייסא מפני מעשה שאירע יש לאסור

הלכה ו משנה אין חופרין כוכין sepulchral chamber וקברות במועד. אבל מחנכין את הכוכין.

ועושין נברכת wash-pond /grave dug in soil/

וארון עם המת בחצר. ר' יהודה אוסר אלא א"כ יש עמו נסרים:

גמרא איזהו חינוך קברות? רבי יוסי בר נהוראי אמר סדו בסיד. רב חסדא אמר אם היה ארוך מקצרו. ריב"ל אמר מאריך בו מצד אחד, ומרחיב בו מצד אחד.

תני רבי חייה מאריך בו ומרחיב בו בין מצד אחד בין משני צדדין

ועושין נברכת במועד. זה הבקיע. a fissure כל שהוא תושב permanent נקרא בקיע.

וארון עם המת בחצר הדא דאת אמר במת שאינו מפורסם אבל במת שהוא מפורסם עושין לו ארון אפי' בשוק. כד דמך ר' חנניא חברין דרבנן עבדין ליה ארון בשוקא. הכל מודין שלא יקוץ לו ארזים מן המחובר—רק פליגי אי שרי ל"נסרן" כפי המדה ודכוותה לא יחצוב לו אבנים. היו חצובות תפלוגתא דר' יהודה ורבנן:

הלכה ז משנה ואין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות, ולא מייבמין מפני ששמחה היא לו. אבל מחזיר את גרושתו

ועושה אשה תכשיטיה במועד.

רבי יהודה אומר אשה לא תסוד מפני שניוול הוא לה:

גמרא שמעון בר בא בשם רבי יוחנן מפני ביטול פריה ורביה. סימתין עד המועד

בעון קומי רבי יסא העבד מהו שישא במועד? אמר לון נישמעינה מן הדא מי שחציו עבד וחציו בן חורין.... ואמר שמעון בר בא בשם רבי יוחנן מפני ביטול פריה ורביה הדא אמרה שהעבד מצווה על פריה ורביה, וכל שהוא מצווה על פריה ורביה אסור לו לישא במועד!

ר' אילא ר' לעזר בשם ר' חנניה על שם שאין מערבין שמחה בשמחה. רבי לא שמע לה מן הדא (מלכים א ח) כי חנוכת המזבח עשו שבעת ימים והחג שבעת ימים

ר' יעקב בר אחא שמע לה מן הדא (בראשית כט) מלא שבוע זאת

ר' אבהו בשם רבי לעזר מפני הטורח.

תני אבל מתכוין הוא ונושא מערב הרגל.

לית הדא פליגא על ר' לעזר?! לית הדא פליגא על ר' יוחנן?! ואפילו על ר' חנינה לית היא פליגא?!

א"ר בא עלת כלתא נפקת טרחותא מיד כשנכנס הכלה, יצתה הטירחא...

אבל מחזיר הוא את גרושתו. מפני שאינו שמחה היא לו הדא דאת אמר מן הנישואין אבל מן האירוסין אסור:

ועושה אשה תכשיטה במועד. ואלו הן תכשיטי אשה גודלת וכוחלת ופוקסת paint the face with rouge ונוטלת את שערה ואת צפרניה ומעברת כלי חרש על פניה ליטול השיער

א"ר יודן אבוי דר' מתניה בלשון נקי היא מתניתא:

=פניה התחתון

ר׳ יהודה אומר לא תסוד מפני שהוא ניוול לה. תרין אמורין רבי חנניה ור׳ מנא. חד אמר בסיד שהוא מתרתו לאחר המועד דברי הכל אסור. וחורנה אמר בסיד שהוא מתרתו לאחר המועד נחלקו, אבל בסיד שהוא מתרתו בתוך המועד דברי הכל מותר. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דא״ר חנינה ר׳ יסא בשם ר׳ יוחנן: ר׳ יודה כדעתיה כמה דר׳ יודה אמר תמן ע״ז 1:1 צרת שעה צרה, כן הוא אומר הכא ניוול שעה ניוול. הוי דו אמר בסיד שהיא מתרתו בתוך המועד נחלקו ואפ״ה אוסר ר״י מפני שמלערה הוא עכשיו אבל בסיד שהיא מתרתו לאחר המועד דברי הכל אסור:

הלכה ח משנה ההדיוט תופר כדרכו, והאומן מכליב irregular

stitches

ומסרגין את המיטות. רבי יוסי אומר [אף] ממתחין:

גמרא דבית ר׳ ינאי אמרו כדרכו- ממלא את המחט. מכלב- אחת אחת.

רבי יוחנן אמר כדרכו- אחת אחת, מכלב- מפסיע. מתניתא מסייעא לר׳ יוחנן הרוצענין מכלבין במועד. אין תימר אחת אחת כך היא אומנותן! אלא כינן קיימין במפסיע. !! large steps א״ר סימון בתופר כיסין היא מתניתא הרי ל״רלען״ אחת אחת (שאין דרך)

אי זהו הדיוט ואי זהו אומן? א״ר יוסי בן חנינה כל שאינו מזווג את האומריות אינו מכוון שיהא האימרא ישר זה הוא הדיוט.

ממתחין. רבי יסא אמר איתפלגון חזקיה ור׳ יוחנן חזקיה אמר סירוג שתי וערב. מיתוח או שתי או ערב. רבי יוחנן אמר סירוג או שתי או ערב. מיתוח היתה רפה ממתחה: א״ר חייה בר בא הכל מודין בסירוג שהוא שתי וערב מה פליגין במיתוח חזקיה אמר או שתי או ערב ר׳ יוחנן אמר אם היתה רפה ממתחה.

רבי יסא הורי לשמואל בר׳ חנינה סירוג שתי וערב. ולא ידעין אי כהדא דחזקיה ואין כהדא דר׳ חייה בר בא דברי הכל.

אמר רבי בון בר חייה קומי רבי זעירה מתניתא אמרה כן סירוג שתי וערב דתנינן תמן החבל מאימתי הוא חיבור למטה? מ״שיסרג״ בה שלשה בתים. אית לך מימר שתי ולא ערב או ערב ולא שתי?!

מהו להערים ולסרג?

רב הושעיה אית ליה קמח וטחן חיטין

ר' זעירה אמר לר' יונה פוק זבון לן שיחורין לדוכנה! grind to beans אמר ליה אית לן פילחא דמועדא היש לנו "ריחיים של מועד"!!! ואיקפד עלוי:

הלכה ט משנה מעמידין תנור וכירים במועד רבי יהודה אומר אין מכבשין את הריחים בתחלה:

גמרא תנא ר' חלפתא בר שאול ובלבד שלא יגדרנו בתחלה. תני תנור וכיריים חדשים אין סכין אותן בשמן ואין טולין אותן במטלית ואין חוסמין אותן בצונין בשביל שיתחסמו ואם בשביל לשפות עליהן את הקדירה מותר.

ותני כן תנור וכיריים חדשים הרי הן ככל הכלים המיטלטלין בחצר.

רבי יודן בי רבי ישמעאל הורי מדוחק להביא כירה חדשה מבית האומן לשפות עליה את הקדירה בתחילה ביום טוב:

הלכה י משנה ועושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן

שפין את הסדקין they may plaster up cracks ומעגילין אותן- במעגילה, ביד, וברגל. אבל לא במחלציים

and smooth them down with a roller, hand, foot but not with a trowel

הציר והצינור והקורה hinge socket roof-beam והמנעול והמפתח lock key שנשברו מתקנין אותן במועד

ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד

כבשין pickled food שהוא יכול לוכל מהן במועד, כובשין:

גמרא לגג עשרה, ולמרפסת שלשה:

שפין את הסדקין. תני ר' חייה השף שף ברגל, והמעגל מעגל ביד. מתני' במעגילה קטנה מותר אף לעגל ומה דתני ר' חייה במעגילה גדולה אסור:

הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד. כהדא ר' מנא איתבר עוקא דסולמיה step of his ladder שאל לר' יונה אבוי ושרא ליה. אפילו כן א"ל: פוק חמי חד סב וסמוך עלוי, ראה איזה זקן, ותסמוך עליו נפק ואשכח ר' בון בר כהנא ושאל ליה ושרא ליה:

וכל כבשין שהוא יכול לוכל מהן במועד כובשן. הא כבשין שאינו יכול לוכל מהן במועד לא. א"ר

בא הדא דאת אמר בשאינן אבודין אבל אם היה דבר אבד, אֵיס לֹא יכבֵּס עתה מותר.

תני לא יהא יוצא ומלקט עשבים ומוכרן בשוק שאין דרכו לוכל מהן במועד. רק לכבֵּס ולאֱכלֵס לאחר זמן

#[אמר רב הושעיה אם אומר את כן להתיר מטעס שמא יאכלס בלי כבישה... נמצאתה מתיר את האומנות במועד.] #

לא כן אמר ר' בא הדא דאת אמר בשאינן אבודין אבל אם היה דבר אבד מותר?! מתני' ברייתא ..לא יהא.. בשלקטן ברגל, מה דאמר ר' בא בשלקטן מערב הרגל:

פרק ב

הלכה א משנה **מי שהפך את זיתיו** קודס המועד—וצריך לטחנס ולגמרס תיכף, כדיי שלא יופסדו **ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו** פועלים **טוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד דברי רבי יהודה**

רבי יוסי אומר זולף וגומר כדרכו:

גמרא אנן תנינן מי שהפך את זיתיו. תני רבי חייה מי שהיו זיתיו הפוכין ושנויין. מיפסדו

טובא מתניתן צריכה לרבי חייה ודר' חייה צריכה למתניתן. אילו תנינן ולא תנא ר' חייה, הוינן אמרין לא אמרן אלא מי שהפכן פעם אחת, אבל אם הפכן ושניין דברי הכל מותר, הוי צורכה למתניתיה דר' חייה. או אילו תנא ר' חייה ולא תנינן אנן הוינן אמרין, לא אמרנן אלא מי שהפכן ושניין אבל אם הפכן פעם אחת דברי הכל אסור. הוי צורכא למתני' וצורכא למתני' דר' חייה.

א"ר פינחס בי רבי זכיי מתני' בעטינים **packed olives** מה דתני רבי חייה בגרגרים **loose**

#רבנן דקיסרין אמרין, מתניתן ר י ש א דקתני "הפך" כרבי יוסי, ומה דתני ר' חייה כרבי יודה. רבי יודה אומר יאבד דבר מועט ואל יאבד דבר מרובה. רבי יוסה אומר אל יאבד דבר כל עיקר. #

רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן כשם שהן חלוקין כאן כך הם חלוקין בהלכות אבל. דתני אלו דברים שעושין לאבל בימי אבלו: דורכין את עביטו **his basket** וזולפין **empty over/pour** את יינו וגפין **close** את חביותיו. וזיתיו הפוכין ושנויין, טוחנן כדרכן.

ומשקין בית השלחין שלו בשהגיע זמנו לשתות. וזורעין את נירו פשתן, ברביעה. צריך לזרוע תיכף אחר הגשם דברי רבי יודה.

אמרו לו אם אינה נזרעת פשתן תזרע מין אחר, אם אינה נזרעת בשבת זו תזרע בשבת אחרת. מני אמרו לו? ר' יוסה.

מחלפה שיטתיה דר' יודה תמן הוא אמר יאבד דבר ממועט ואל יאבד דבר מרובה וכא אמר הכין!! שנייא היא תמן במועד שדרכו להערים. ???דרך אנשים להעריס במועד, דקילי להו

וכל שכן מחלפה שיטתיה דרבי יוסה!! מה אית תמן שדרכו להערים את אמר מותר, כאן שאין דרכו להערים לא כל שכן?! שיהא מותר!! אמר ר' חיננה מנו אמרו לו, חכמים שהן בשיטת רבי יודה במועד: ומחמירין גם באבל

הלכה ב משנה וכן מי שהיה יינו בתוך הבור ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו, זולף וגומר וגף כדרכו דברי ר' יוסי

ר' יהודה אומר עושה לו לימודים **coverings of shingles** בשביל שלא יחמיץ:

גמרא א"ר זעירא לא אמר אלא וכן מי שהיה יינו בתוך הבור וכו' הא בתחילה אסור. תחילה הקצירה אסור במועד ומפרש....

מה אנן קיימין? אם בשהגיע זמנו לבצור קודם המועד ולא בצר הוא חטא על נפשיה! פשיטא דאסור! אם בשלא הגיע זמנו לבצור, יכול הוה קאים! למה נתירנו, ימתין עד אחר המועד! אלא כי נן קיימין בשהגיע זמנו לבצור, הוה סבר דו יכיל קיים, ולא קם. כהדא ר"ש בי ר' יניי קטף כרמי' במועדא, חמוניה כל עמא וקטפון בתריה, כל העם עשו כן... בשתא חוריתאי שבקיה ויבש. לשנה האחרת הניחו, ויבשה ילפון מקלקלתא ומתקנתא לא ילפון!!

רב חייה בר אשי בשם רב: **fishers net** הוהרא שרי מיעבדינה במועדא לצוד בה דגים במועדא.

רבי יהודה הורי באילין מהולייא **sift** שרי מעבדינן במועדא לצורך המועד.

ר' אמי הורי באילין פומפיא **food-grater** שרי מיעבדינין במועדא לצורך המועד.

רבנן דקיסרין אמרי מסיקין לפסין **stew-pot** וקדירות לצורך המועד.

שמואל אמר זפתין גרבא, חביות גדולות ולא זפתין כוזתא קטנות. זפתין גרבא- דזיפתא דקדקירא, **thin** ולא זפתין כוזתא- דזיפתא גלידא. **thick**

איות דמחלפין: זפתין כוזתא ולא זפתין גרבא. זפתין כוזתא- שהיא לשעה. ולא זפתין גרבא- שהיא לשהות:

הלכה ג משנה

מכנים אדם פירותיו מפני הגנבים.

ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד, ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד. וכולן אם כיוונו את מלאכתן במועד יאבדו:

גמרא ודלא כרבי יודה, דרבי יודה אמר יושב ושומר. אסור להכניס הפירות

רבי יעקב בר אחא בשם רבנן פרקמטיא אבודה, שרי מטלטלתא להפך בו במועדא.

ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא הדא שיירתא שרי מיזבון מינה במועדא. מותר לקנות מן ה"שיירא" במועד

הוה ידע דשיירתא מיעול, ומיזלא עיבידתיה. אם יודע שהשיירא ילך, ויוזל סחורתו... א"ר מנא אין ידע דלא מיזבן והוא פחת מן אגרא, יזבין, ואי לא לא יזבין. א"ר יוסי בר בון אגרא וקרנא קרן הוא?! אין ידע דלא מזבין והוא פחת מן קרנא, יזבן ואי לא לא יזבן.

ר' יונה ור' יוסה הורון בהדין לסוטה רדיד של נשים שרי מזבנתיה במועדא לצורך המועד.

ר' יצחק בי ר' לעזר מפקד לר' הושעיה בי ר' שמי דהוה פרוש, פורש לים למכור סחורתו אין את ידע דאת מזבן, ואילפא מורכא לך, ואת אתי משתי גבן, זבין. אם תוכל למכור- והספינה ימתין לך- ולקנות יין עם המעות, ולשתות, מותר ואי לא לא תזבין.

ר' יונה בוצריה, הוה ליה ספרין היה לו ספרים למכור שאל לר' הונא מהו מזבנתין במועדא? א"ל מחדי את מועדא, שתי את קינדיטון.

ר"ח חברין דרבנין אמר: פרגמטיא **ware/goods** נגבית מנכסי יתומים קטנים. אם הניח להם אביהם סחורה, שקנה למחצית-שכר הוון בעי מימר בשיש עדים, הא אם אין עדים יודעים לא.

רבנן דקסרין בשם רבי לא: לכן צריכא בשאין עדים יודעין! הא אם יש עדים יודעין, נעשית כפקדון. כך אנו אומרים פקדון לא יגבה מניכסי יתומין קטנים?! מה בינו למלוה? מלוה ניתנה להוצאה וזה לא ניתן להוצאה.

א"ר בא בר ממל אילו היה לי מי שיומנה עמי היתרתי בשר בכור להישקל בליטרא. והיתרתי שיהו עושין מלאכה בחולו של מועד.

כלום אסרו בשר בכור להישקל בליטרא לא כדי

שיהו מוכרין אותו בזול?! כיון שלא נודע משקלם והן מערימין עליו ומוכרין אותו ביוקר!!

כלום אסרו לעשות מלאכה בחולו של מועד, אלא כדי שיהו אוכלין ושותין ויגיעין בתורה?! ואינון אוכלין ושותין ופחזין.

א"ר יוחנן אם הזכירוך לבולי, senate יהא הירדן בעל גבולך. hide yourself in the bushes

א"ר יוחנן קבלין רשות להיפטר מבולי. מותר לצעוק לפני הmayor כדיי להיפטר מלשמש in the senate

א"ר יוחנן לוין בריבית לחבורת מצוה ולקידוש החדש =לצורך סעודת מצווה רבי יוחנן בצפרא הוה נחת לכנישתא והוה מלקט פירורין ואכל. ואמר יהא חלקי עם אילין דאכלין הכא רומשות: עיס אותן שאכלו אמש בסעודת ר"ח....

הלכה ד משנה

אין לוקחין בתים עבדים ובהמה ואבנים אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל

אין מפנין מבית לבית, אבל מפנה הוא לחצירו מבית לבית באותו חצר מפני ששמחה היא לו

אין מביאין כלים מבית האומן, אם חושש להן, מפנן לחצר אחרת:

גמרא ניחא כולהן, אבנים?! איזה צורך יש? כהדא אם היה כותלו גוהה סותרו ובונהו.

ויסתור ולא יבנה רבי חנניה בשם ר' יוחנן התירו סופו מפני תחילתו שאם אומר את לו שלא יבנה אף הוא אינו סותרו ונמצא בא לידי סכנה.

רבי יהושע בן לוי שאל לרשב"ל מהו ליקח בתים מן העכו"ם? א"ל אימת ר' שאל, בשבת? ותני בשבת מותר. כיצד הוא עושה? מראה לו כיסין של דינרין והעכו"ם חותם ומעלה לארכיים. the gentile takes the deed to the office' for recording שכן מצאנו שלא נכבשה יריחו אלא בשבת דכתיב (יהושע ו) כה תעשה ששת ימים. וכתיב וביום השביעי תסובו את העיר שבע פעמים וכתיב (דברים כ) עד רדתה אפילו בשבת

הרי שאין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש ובלבד שלא ידוש בפרה. במספק ליחיד, אבל במספק לרבים דש ואפילו בפרה.

אין מפנין מדירה נאה לדירה נאה, ולא מדירה כאורה לדירה כאורה. ולא מדירה כאורה לדירה נאה, ואין צריך לומר מדירה נאה לדירה כאורה. ובתוך שלו אים נכנס מבית אחר לתוך שלו אפילו מדירה נאה לדירה כאורה. שמחה לאדם בשעה שהוא דר בתוך שלו.

אין מפנין את המת ואת העצמות מקבר מכובד למכובד ולא מבזוי לבזוי ולא מבזוי למכובד אין צורך לומר מן המכובד לבזוי. ובתוך שלו אפילו מן המכובד לבזוי ערב הוא לאדם שהוא נינוח אצל אבותיו:

אין מביאין כלים מבית האומן. הדא אמרה: פרגמטיא אבודה שרי מטלטלתא במועדא:

הלכה ה משנה מחפין את הקציעות בקש they may cover fig-cakes with straw (protect from rain) רבי יהודה אומר אף מעבין ???עי' בגמ'

מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה לצורך המועד

הציידין והדשושות והגרוסות hunters, groats-makers and geist-millers עושין בצינעה לצורך המועד. ר' יוסי אומר הן החמירו על עצמן: ואין עושין כלל

גמרא כיני מתני' מעבין. לא "אף" ר' יהודה אומר יאבד דבר ממועט ואל יאבד דבר מרובה ואסור לחפות בקש, רק יעבס זו ע"ג זו רבי יוסה אומר אל יאבד דבר כל עיקר.

כהנא אמר אית מילין במועד דקשיין מן אהילות ומן נגעים. תמן אמר רב ירמיה בשם רב פורסין מחצלת על גבי שיפוף שמונח ע"ג לבניס בשבת וכא הוא אמר הכין?! איך אפשר להחמיר במועד יותר משבת?

מתרץ רבנן דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא: לתולש מן הקרקע ביניהן. רבנן אמרי קוצר אף מותר לקצור קש כדיי לעבות ומעבה, רב יודה אומר לא יקצור אלא יעבה.

קיבלו עליהן חרמי טיבריה ודשושי עכו וגרוסי ציפורין שלא לעשות מלאכה בחולו של מועד. ניחא גרוסי ציפורין דשושי עכו. חרמי טיבריה ואינן ממעטין בשמחת הרגל?

צד הוא בחכה, fish-hook צד הוא במכמורת. small fishers net אפילו כן אינן ממעטין בשמחת הרגל? רבי אמי מיקל לון מקללם שהן ממעטין בשמחת הרגל:

פרק ג

הלכה א משנה ואלו מגלחין במועד: הבא ממדינת הים, ומבית השביה, והיוצא מבית האסורים, ומנודה שהתירו לו חכמים, וכן מי שנשאל לחכם והותר, והנזיר, והמצורע, מטומאתו לטהרתו:

גמרא הא שאר כל בני אדם אסורין. א"ר סימון גזרו עליהן שלא יכנסו לרגל מנוולין.

תמן תנינן אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת. הא שאר כל הימים אסורין. רבי יוסה ר' אבהו בשם רבי יוחנן רבי אבון בשם חזקיה גזרו עליהן שלא יכנסו לשבתן מנוולין.

תני בשם רבי יודה הבא ממדינת הים אסור לו לגלח. רבי יודה כדעתיה דרבי יודה אמר אסור לפרש לים הגדול. מעתה כהן שיצא חוץ לארץ, הואיל ויצא שלא ברצון חכמים יהא אסור לו לגלח. כשחזר לא"י באמצע משמרו

חד כהן אתא לגבי ר' חנינה א"ל מהו לצאת לצור לעשות דבר מצוה לחלוץ או לייבם? א"ל אחיו של אותו האיש יצא, ברוך המקום שנגפו! ואת מבקש לעשות כיוצא בו?! אית דבעי מימר הכין א"ל: אחיו של אותו האיש הניח חיק אמו וחיבק חיק נכרי' וברוך שנגפו ואת מבקש לעשות כיוצא בו?!

שמעון בר בא אתא לגביה רבי חנינה, א"ל כתוב לי חדא איגרא דאיקר, ניפוק לפרנסתי לארעא בריית**א.** כתוב לי מכתב כבוד כדי שיהיה לי פרנסה באתי לחו"ל **אמר** לו למחר אני הולך אצל אבותיך, לאחר פטירתי... יהו אומרים לי נטיעה אחת של חמדה שהיתה לנו בארץ ישראל התרתה לה לצאת לחוץ לארץ...

והיוצא מבית האסורין. הוינן סברין מימר כשהיה חבוש אצל העכו"ם, אבל אם היה חבוש אצל ישראל לא. הרי הניחו לו...

אתא מימר לך ואפילו חבוש אצל ישראל אינו ערב לאדם לגלח בבית האסורין...

והמנודה שהתירו לו חכמים. מה אנן קיימין אם בשהתירו לו קודם לרגל, יגלח! אם בשלא התירו לו קודם לרגל, אל יגלח! היה לו לישאל על נידויו קודם! אלא כי נן קיימין כשהתירו לו קודם לרגל, וחל יום שלשים שלו להיות ברגל שאין נידוי פחות משלשים, ואין נזיפה פחותה משבעת ימים.

אין נידוי פחות משלשים יום (במדבר יא) עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם. ואין נזיפה פחותה משבעת ימים (במדבר יב) הלא תכלם שבעת ימים.

ר׳ הוה מוקר לבר אלעשא. חתנו שהיה עשיר א״ל בר קפרא כל עמא שאלין לרבי ואת לית את שאל ליה! כי היה ע״ה א״ל מה נישאול? א״ל שאול משמים נשקפה. הומיה בירכתי ביתה. מפחדת כל בעלי כנפים. (איוב כט) ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו. הנס יאמרו הו הו. והנלכד נלכד בעונו. חידה...מה נשקף משמים וכו׳—זה המיתה... הפך ר׳ וחמתיה, גחיך צחק רבי אמר רבי איני מכיריך זקן. נידוהו (שלא רצה לצחוק בעה״ז) וידע דלית הוא מתמנייא ביומוי. אינו ממונה לחכם

ביקשו לנדות את רבי מאיר אמר להן רבי איני שומע לכם עד שתאמרו לי את מי מנדין, ועל מה מנדין, ועל כמה דברים מנדין.

ביקשו לנדות את רבי ליעזר. אמר, אמרין מאן אזל מודע ליה אמר רבי עקיבה אנא אזל מודע ליה. אתא לגביה א״ל רבי רבי חביריך מנדין לך. נסתיה לקחו והוציאו החוצה נפק ליה לברא אמר חרוביתא חרוביתא! אין הלכה כדבריהם איתעוקרין ולא איתעקרא. אין הלכה כדבריי איתעוקרין ואיתעקרת. אין הלכה כדבריהם חוזרין ולא חזרת. אין הלכה כדבריי חוזרין וחזרת. כל הדין שבחא ולית הלכה כר׳ אליעזר?! א״ר חנינה משניתנה לא ניתנה אלא אחרי רבים להטות!! ולית ר׳ אליעזר ידע שאחרי רבים להטות?! לא הקפיד אלא על ידי ששרפו טהרותיו בפניו.

תמן תנינן חיתכו חוליות ונתן חול בין חולייא לחולייא רבי ליעזר מטהר, וחכמים מטמאין זה תנורו של חכיניי. אמר רבי ירמיה חכך גדול נעשה באותו היום כל מקום שהיתה עינו של רבי ליעזר מבטת היה נשדף ולא עוד אלא אפילו חיטה אחת חצייה נשדף וחצייה לא נשדף, והיה עמודי בית הוועד מרופפין. אמר להן ר׳ יהושע אם חברים מתלחמים אתם מה איפכת לכם!!! ויצאה בת קול ואמרה הלכה כאליעזר בני. א״ר יהושע לא בשמים היא.

ר׳ קריספי ר׳ יוחנן בשם ר׳ אם יאמר לי אדם כך שנה ר׳ ליעזר שונה אני כדבריו, אלא דתניא מחלפין. מחליף השמות... חד זמן הוה עבר בשוקא וחמת הדא איתא סחותא דביתא אשפת הבית וטלקת זרקה ונפלת גו רישיה. אמר דומה שהיום חביריי מקרבין אותי דכתיב (תהילם קיג) מאשפות ירים אביון.

רבי יהושע בן לוי שלח בתר חד בר נש תלתה זימני ולא אתא, שלח א״ל אילולא דלא חרמית בר נש מן יומי, הוינא מחרם להווא גוברא. שעל עשרים וארבעה דברים מנדין וזה אחד מהן (עזרא י)

וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה.

א״ר יצחק בי רבי לעזר אית סגין מינהון הרבה מהם [דברים שמנדין עליהם] מבדרן במתניתא. תמן תנינן תענית שלח לו שמעון בן שטח אמר לו צריך אתה לנדות שאילו נגזרה גזירה כשם שנגזרה בימי אליהו לא נמצאת מביא את הרבים לידי חילול השם שכל המביא את הרבים לידי חילול השם צריך נידוי. תמן תנינן ר״ה שלח לו ר״ג אם מעכב אתה את הרבים נמצאת מכשלן לעתיד לבא לא נמצאת מעכב את הרבים מלעשות מצוה שכל המעכב את הרבים לעשות דבר מצוה צריך נידוי. תני פסחים א״ר יוסי תודוס איש רומי הנהיג את אנשי רומי שיהו אוכלין גדיים מקולסין בלילי פסחים. שלחו חכמים ואמרו לו אילולי שאת תודוס לא היינו מנדין אותך. ומהו תודוס א״ר חנניה דהוה משלח נוטל מעותיהן למחלית שכר פרנסתהון דרבנן. לא נמצאתה מביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ שכל המביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ צריך נידוי. תמן תנינן עדיות את מי נידו את אלעזר בן חנוך שפיקפק בטהרת הידים הדא אמרה המפקפק בדבר אפילו מדברי סופרים צריך נידוי. תמן תנינן שם 5 דכמה השקוהו. מהו דכמה? דכוותה. שהיו ג״כ גרים נידוהו ומת בנידויו וסקלו בית דין ארונו ללמדך שכל המנודה ומת סוקלים ארונו הדא אמרה המבזה זקן אפילו לאחר מיתה צריך נידוי.

ביומוי דר׳ זעירה הוון מרחקין ומקרבין. ת״ח שסרח מנדין אותו ומתירין לו מיד! אמר לון רבי לא, השתא מרחקין והשתא מקרבין?! אמר רבי יוסה חזרו ונמנו, לכשיחזור בו, יהו מקרבין אותו.

המנודה לרב מנודה לתלמיד המנודה לתלמיד אינו מנודה לרב. המנודה לאב בית דין מנודה לחכם המנודה לחכם אינו מנודה לאב בית דין. המנודה לנשיא מנודה לכל אדם. עד כדון חכם שנידה ואפילו חבר שנידה? נישמעינה מן הדא חדא אמהא מן דבר פטא הוות עברה קומי חדא כנושא עזרה בית כנסת חמת חד ספר ראה מלמד תינוקת אחד מחי לחד מיינוק יתיר מן צורכיה. אמרה ליה יהוי ההוא גברא מחרם! אתא שאל לרבי אחא א״ל צריך את חשש על נפשך. הדא אמרה העושה דבר שלא כשורה צריך נידוי.

רבן שמעון בן לקיש הוה מעייני תינין בפרדיסא היה שומר תאנים בפרדס אתון ליסטיא וגנבון מינהון בליליא, ובסופא ארגש בהון. אמר לון ליהוון אילין עמא מחרמין! אמרון ליה ייא =יהא דהוא גוברא מחרם. חש על נפשיה אמר ממון אינון חייבין לי. דילמא נפשן?! נפק פרי בתריהון רץ אחריהם (הגנבים) אמר לון שרון לי. אמרין ליה שרי לן ונן שריי לך! הדא

אמרה המנדה את מי שאינו צריך ונידה אותו נידויו נידוי.

מי מתיר? לא כן תני מת אחד ממנדיו, אין מתירין לו. אמר רבי יהושע בן לוי הדא דאת אמר בשאין שם נשיא, אבל אם יש שם נשיא הנשיא מתיר.

ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ בא בר ממל: מעשה באחד שמת אחד ממנדיו ולא התירו לו. ולא כן אמר רבי יהושע בן לוי הדא דאת אמר בשאין שם נשיא אבל אם יש שם נשיא הנשיא מתיר. וקמת מה דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי בא בר ממל בשלא חזר בו. אין מתירין לו אחרים שנשארו

רבי יעקב בר אביי בשם רב ששת נמנו באושא שלא לנדות זקן. ואתייא כיי דאמר ר׳ שמואל בשם רבי אבהו זקן שאירע בו דבר אין מורידין אותו מגדולתו אלא אומרים לו (מלכים ב יד) הכבד ושב בביתך. רבי יעקב בר אביי בשם רבי אחא זקן ששכח תלמודו מחמת אונסו נוהגין בו כקדושת ארון

רבי אחא ר׳ תנחום רבי חייה בשם רבי יוחנן זקן שנידה לצורך עצמו אפילו כהלכה אין נידויו נידוי.

ביומוי דר׳ ירמיה אתת עקא על טיברייאי. שלח בעי מנרתא דכספא גבי רבי יעקב בי רבי בון כדיי ליתנו לנס שלח א״ל אדיין לא שב ירמיה מרעתו.... וביקש ר״י לנדות את ר׳ יעקב לנדותו. והוה רבי חייה בריה דרבי יצחק עטושיא יתיב תמן. א״ל שמעתי שאין מנדין זקן אלא אם כן עשה כירבעם בן נבט וחביריו. א״ל ״דכמה השקוה״ וכירבעם בן נבט וחביריו עשה?! ונדון אילין לאילין, וחשון אילין על אילין, וצרכון משתרייא אילין מן אילין: נידו זה את זה....

וכן מי שנשאל לחכם והותר. מה אנן קיימין אם כשנשאל קודם לרגל, לא יגלח! אם בשלא נשאל קודם לרגל אל יגלח! אלא כי נן קיימין כשנשאל קודם לרגל, ולא מצאו פתח לנדרו אלא ברגל. כהדא רבי שמעון ברבי לא מצאו פתח לנדרו עד שבא אחד מזקני הגליל. ואית דאמרין רבי שמעון בן אלעזר הוה, והוה נסיב ליה מן הכא ומקים ליה הכא, נסב ליה מן הכא ומקים ליה הכא, עד דאקימיה גו שימשא מפלי מאנוי. searching his clothes from lice אמרון ליה אילו הויתה ידע דהדין סבא עבד לך הכין, נדר הויתה? אמר לון לא! ושרון ליה. וליה אמרין הדא מנא לך? אמר לון משרת ר״מ הייתי בברחו שנים, ויש אומרים מקלו של ר״מ היתה בידו, והיא היתה מלמדתו דעת.

##תני כל אלו שאמרו מגלחין במועד כגון יוצא מבית אסורין מותרין לגלח בתוך שלשים יום של אבל.

אית תניי תני אסור ואית תניי תני מותר. אמר רב חסדא מ"ד מותר בשיש שם רגל. מ"ד אסור בשאין שם רגל כמו דמתירין יצא מבית הסורים ברגל, ה"ן מתירין יצא מבית הסורים בימי אבלו

א"ר מתניה מ"ד אסור כדרכו במספריים.

מתניתא פליג מסייע על רב חסדא: הרי שתכפוהו אבליו זה אחר זה, ה"ז מיקל בסכין, ובמספרת, אבל לא במספריים. ויעשה אבל השני אצל הראשון, כמי שהוא אנוס ויגלח! הוי לא אתאמרת אלא מפני כבוד הרגל. אלמא נעשה אבל בבית הסורים, ויצא מסס, א י ן מתירים לו —-אף שלא היה יכול לגלח לפני אבלו, לא שרינן ליה

[ר' שמואל בר רב יצחק בעי ניחא בתוך ל' בתוך ז'? שרי בתכפוהו?

התיב ר' חנניה חברון דרבנן והא תני אלו דברים שאבל אסור בהן כל ז' אם בתוך ל' הוא אסור בתוך ז' לא כל שכן. לא איתאמרת אלא כשתכפוהו אבלים. הדא אמרה שהוא אסור]

##

שפם ונטילת צפורנים. אית תניי תני ברגל מותר, ובאבל אסור. אית תניי תני ברגל אסור, ובאבל מותר. מ"ד ברגל מותר, בשיש שם אבל. שהיה אבל קודם הרגל—וס"ל אבל בעלמא אסור בנטילת צפרניים ובאבל אסור בשאין שם רגל.

מ"ד ברגל אסור בשיש שם הערמה. באבל מותר בשאין שם הערמה.

רב חייה בר אשי בשם רב הלכה כדברי מי שהוא מיקל כאן וכאן. ר"ש בר אבא בשם ריב"ל הלכה כדברי מי שהוא מיקל בהלכות אבל. רב אמר שפם כנטילת צפרנים בכל דבר. א"ר ירמיה ובלבד בנוטות. ר' יצחק בר נחמן בשם רבי חנינא זוג בא לפני רבי בשפם ובנטילת צפרנים, והתיר להם רבי. ר' סימון בשם ר' חנינה שני זוגות היו אחד מעמתן ואחד מידד עלה אחד בשפם ואחד בנטילת צפרנים והתיר להן ר'.

כהדא ר' שמואל בר אבא דמכת אחתיה נפטרה אחותו והוה יתיב מצמי טפרויי. **trimming his nails** סלק ר' לעזר לגביה ולא כסיתון סלק ר' נתן בר אבא לגביה וכסיתון. שלא יראה ויבא להקל באבילות אמר ליה מן קומי רבי לעזר לא כסיתינון, ומן קומי את מכסי לון?! א"ל ומה את סבר דאת חביב עלי כרבי לעזר?! מכיר אני בר"א שלא יזלזל באבילות...

הלכה ב משנה ואלו מכבסין במועד: הבא ממדינת הים, ומבית השביה, והיוצא מבית האסורין, והמנודה שהתירו לו חכמים, וכן מי שנשאל לחכם והותר, מטפחות

הידים, ומטפחות הספרים, **scrolls** ומטפחות הספג, וכל העולין מטומאה לטהרה, הרי אלו מותרין. ושאר כל אדם אסורין:

גמרא תני בלנרי נשים מותר לכבסן במועד היא בלנרי נשים **bathing towels** היא בלנרי אנשים. מהו בלנרי נשים רבנן דקיסרין אמרי אימטייא. **blankets used for bathing**

ר' אבהו בשם ר' יוחנן מי שאין לו אלא חלוק א' מותר לכבסו במועד. א"ר יוסה בי ר' בון ובלחוד תריי, גם תרי=2 שרי—[דהרי כשלובש אחד, יש לו רק ח ל ו ק א ח ד !!] דיהא שלח חד ולבש חד. בעון קומי רבי יוסה בגדי קטנים מה הן? אמר לון כמי שאין לו אלא חלוק א'.

בעון קומוי תנינן אין קורעין ולא חולצין חליצת כתף ולא מברין אלא קרוביו של מת. הוות מטלתיה **the mourners Sukkah is small** זעירא וקריבויי בען מיעול לגביה. מהו דיתבון פלגון מן לגיו, ופלגון מן לבר? אמר לון: ייעלון פלגון יומא דין, ופלגון למחר. אמר רבי מנא הן דהוינן סברין דו מקללה חמר.

נמצא קולו, חומרו....

תני מטפחות ספרים אין מכבסין אותן במי רגלים אבל מכבסין אותן בנתר ובורית, מפני הכבוד:

הלכה ג משנה ואלו כותבין במועד: קידושי נשים, גיטין, ושוברין, דייתיקי, ומתנה, ופרוזבולין, איגרות שום, ואיגרות מזון, שטרי חליצה, ומיאונין, ושטרי בירורין, וגזירות ב"ד, ואיגרות של רשות:

גמרא ואינו מיצר? א"ר זעירא מכיון שנתן דעתו לגרש אינו מיצר.

ושוברים- אימולוגים **record**. איגרות שום- שום היתומים. איגרות מזון- מזונות אלמנה. שטרי חליצה- אלו הן שטרי חליצה: תמן אמר דקרבת קודמינא ושרת סיניה מעילוי ריגליה דימינא, ורקת קודמינא רוקא דמיתחזי על ארעא ואמירת (דברים כה) ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו. ושטרי מיאונין- אלו הן שטרי מיאונין: לא רעיינא ליה לא שוינא ליה לא צבינא לאיתנסבא ליה. ושטרי בירורין ר"י אמר קומפרומיסין **compromise** זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד. וגזרת ב"ד אלו גיזרי דינין. ואיגרות של רשות זו שאילת שלום:

הלכה ד משנה אין כותבין שטרי חוב במועד. אם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב.

אין כותבין ספרים ותפילין ומזוזות במועד ואין מגיהין אות אחת אפי' בספר העזרה

רבי יהודה אומר: כותב הוא אדם תפילין ומזוזות לעצמו. וטווה לעצמו תכלת לציצתו:

גמרא אין כותבין שטרי ארסיות וקבלנות במועד. ומקבלין קיבולת בנייה במועד לעשותה לאחר המועד ואין מקבלין קיבולת במועד לעשותה בתוך המועד. השם שם כדרכו ובלבד שלא ימוד ושלא ישקול ולא ימנה.

אמר ר' ירמיה אם אינו מאמינו ללוה. או שאין לו מה יאכל ללבלר. אמר לו ר' יוסי אם אומר את כן נמצאתה מתיר את האומנות במועד!! כל מלווה אינו מאמין ללוה.... אלא אם אינו מאמינו למלוה בחיריק תחת מם וקמץ תחת ואו שעברה. ורוצה המעות בחזרה אם לא יתן לו שטר תיכף או שאין לו מה יאכל למלוה הבאה. הלווה צריך הלוואה לצורך אכילה ממש.

חד בר נש אובד תפילוי במועדא, אתא לגבי ר' חננאל ושלחיה לגבי ר' אבא בר נתן. א"ל הב ליה תפילך, וזיל כתוב לך. א"ל רב איזיל כתוב ליה. מתניתא פליגא על רב כותב הוא אדם תפילין ומזוזה לעצמו. הא לאחר לא! פתר לה בכותב להניח. לאחר זמן, אבל לאלתר מותר אף לכתוב לאחרים

וטווה על יריכו תכלת לציצתו. רב יהודה בשם שמואל ר' אבהו בשם ר"י טווה ואפילו בפלך. רב אמר טווה בפלך בין לו בין לאחר. מתניתא פליגא על רב וטווה על יריכו תכלת לציצתו הא לאחר לא! פתר לה בטווה להניח:

הלכה ה משנה הקובר את מתו שלשת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת שבעה. שמונת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת שלשים.

מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת. רגלים עולין ואין מפסקין:

גמרא גזירת שבעה- סנדל וספן ???

גזירת ל' איחוי תפירת הקרע וגיהוץ ותגלחת. אי זהו גיהוץ? כלי צמר מגוהצין חדשים. וכלי פשתן מגוהצין לבנים.

ר' חלבו רב חונה בשם רב חל יום שמיני שלו להיות בשבת והוא עיו"ט מגלח ערב שבת. היך איפשר? שנקבר בשבת וחל 8 שלו בשבת? תיפתר שגררתו חיה ונתייאשו מלבקש. בשבת—ומתחיל אבילות מאז

ותני כן הרי מי שגררתו חיה. מאימתי מונים לו? משנתייאשו מלבקש. מצאוהו איברים איברים, מונין לו משימצא ראשו ורובו. ר' יהודה אומר: השזרה והגולגולת- רובו.

אמר ר' אבון תיפתר שנסתם הגולל ערב שבת עם

חשיכה. היך אפשר? א"ר אחא תיפתר שסתמו עכו"ם

אית דבעי מימר שבאת לו שמועה קרובה בשבת.

ר' אמי הוה ליה עובדא, וגילח יום ל. ר' הוה ליה עובדא וגילח יום ל"א לא יום 30 א"ר זריקן מן מתניתן יליף לה ר' אמי דתנינן תמן מי שנזר שתי נזיריות מגלח את הראשונה יום ל"א ואת השנייה יום ששים ואחד........ א"ר יוסי תמן לשעבר והכא בתחילה. ר' ירמיה הורי לר' יצחק עטושייא ואית דאמרי לר' חייה בריה דר' יצחק עטושייא לגלח יום ל' מן מתניתן.

שמונת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת ל'. הוא שמיני הוא שלשים!! כמו דשרי ביום 8, שרי נמי ביום 30!

אמר רבי יוסה שנייא היא תמן שמפני כבוד הרגל התירו. תגלחת ביום שמיני תדע לך שהיא כן דאמר רבי חלבו רב חונה בשם רב חל יום שמיני שלו להיות בשבת מגלח ערב שבת. אין תימר שלא מפני הרגל התירו מעתה אפי' חל יום שלשים שלו להיות בשבת מגלח ערב שבת?! יום כט ועוד מן הדא דתני על כל המתים הוא שולל לאחר שבעה, ומאחה ל א ח ר שלשים. וישלול יום שבעה ויאחה יום שלשים.

אמר רבי חגי די הוה שמעתא כן ושמעתא כן.יש שמועות לב הצדדים

בבלי יט: תני זו דברי אבא שאול. רב יהודה בשם שמואל ר' אבהו בשם ר"י הלכה כאבא שאול ותני כן הלכה כדבריו. ר' בא בשם רב דברי אבא שאול: בין בימים בין גזירות בטלו. אבל דברי חכמים ימים בטלו גזירות לא בטלו. מה ביניהון? רב חונה אמר ערב הרגל ביניהון אם גילח ערב הרגל יגלח אחר הרגל, אם לא גילח ערב הרגל אל יגלח אחר הרגל. ר"י אמר אע"פ שלא גילח ערב הרגל יגלח לאחר הרגל. ר' לעזר הורי לר"ש בר בא לגלח לאחר הרגל. ולא ידעין אי כהדא דאבא שאול. ואין כהדא דרבנן דברי הכל. ואיירי כשגילח בקודם הרגל

ר' לעזר הורי לשמעון בר בא: הרגל עולה למניין שלשים. אים מת ברגל, —אע"ג דחייב לנהוג אבילות אחר הרגל—יכול למנות ימי הרגל לתשלום ה30 יום א"ר יוסי אשכחון תלתין, קודמין לשבעה!! בבלי שם

הקובר את מתו שלשת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת שבעה. לא אמר אלא ג' הא שנים לא. חייב לנהוג 7, אחר הרגל

הדא דאת אמר בינו לבין עצמו, אבל הרבים, אין הרבים מתעסקין עמו לאחר הרגל ותני כן: הקובר את

מתו שלשת ימים בסוף הרגל, מונה שבעה לאחר הרגל. ד' ימים הראשונים- הרבים מתעסקין עמו, ג' ימים האחרונים אין הרבים מתעסקין עמו. ומלאכתו בג' ימים האחרונים נעשית באחרים ועבדיו ובהמתו עושין בצינעה במקום אחר.

מהו להראות לו פנים? ר' יעקב בר אידי בשם ר' חנינה והלא אמרו אין אבל בשבת. מפני מה אמרו להראות לו פנים? לא מפני הכבוד?! והכא במועד מראים לו פנים מפני הכבוד!

ודכוותה יום אחד לפני הרגל בטלו ממנו גזירת שנים.

אבל ביום הראשון אינו נותן תפילין. ביום השני הוא נותן תפילין. אם באו פנים חדשות חולצן כל שבעה דברי ר' ליעזר. ר' יהושע אומר ביום הראשון וביום השני אינו נותן תפילין. בשלישי הוא נותן תפילין. אם באו פנים חדשות אינו חולצן. [משלישי ואילך] אם ביום השני אינו נותן תפילין, צורכה מימר מי שמתו מוטל לפניו?! לר"י פריך אלא בגין דתנא דא תנא דא.

רבי זעירה מר עוקבן בשם שמואל רבי זעירא רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי ליעזר בנתינה. ביום השני נותן וכרבי יהושע בחליצה. באו פנים חדשות כל 7 אינו חולץ רבי זעירה בעי אם נתן ביום השניובאו פנים חדשות כרבי ליעזר מהו שיעשה ר' ליעזר כר' יהושע שלא לחלוץ? אמר ר' יוסי בי ר' בון וכיני: אם נתן ביום השני כר' ליעזר, נעשה ר' ליעזר כר' יהושע שלא לחלוץ!!

אין כיני, נאמר הלכה כר' ליעזר?!##

הרי שאין לו מה לוכל, ביום הראשון ובשני אינו עושה מלאכה. בשלישי, הוא עושה בצינעה. אבל אמרו תבוא מאירה לשכיניו שהצריכוהו לכך. בר קפרא אמר אפילו בשלישי לא יעשה כל עיקר. בר קפרא כדעתיה דבר קפרא אמר אין תוקפו של אבל אלא עד שלשה ימים.

ר' אבא בריה דר' פפי ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי כל תלתא יומין נפשא טייסא על גופא, סבירה דהיא חזרה לגביה. כיון דהיא חמייא דאישתני זויהון דאפוי היא שבקא ליה ואזלה לה. לאחר שלשה ימים הכרס נבקעת על פניו ואומרת לו הא לך מה שגזלתה וחמסתה ונתת בי!!

ר' חגיי בשם ר' יאשיה מייתי לה מן הכא (מלאכי ב) וזריתי פרש על פניכם, ואפילו פרש חגיכם! באותה השעה (איוב יד) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל.

אריסיו וחכיריו וקבליו הרי אלו עושין. איכריו

וספניו וגמליו אינן עושין. ר' יהושע בן לוי אמר היתה לו פרה מגמלת a cow working "in teams"(each one has a "turn") בעיר הרי זה עושה. א"ל ר' יוסה הדא דאת אמר בהוא דחייב ליה ועכשיו הזמן "לפרוע" הא בתחילה אסור.

שני אחין שני שותפין שני טבחים שני חנוונים שאירע לאחד מהן דבר הרי אלו נועלין את חנותן.

וחכיריו ופועליו עושין בצינעה במקום אחר.

אבל, כל זמן שמתו מוטל לפניו אוכל אצל חבירו. אין לו חבר אוכל בבית אחר. אין לו בית אחר, עושה מחיצה ואוכל. אם אינו יכול לעשות מחיצה, הופך את פניו כנגד הכותל ואוכל. ואינו לא מיסב ואוכל, ולא אוכל כל צורכו, ולא שותה כל צורכו, ולא אוכל בשר ולא שותה יין. ואין מזמנין עליו ואם בירך אין עונין אחריו אמן. ואחרים שבירכו אינו עונה אחריהן אמן. בד"א? בחול אבל בשבת מיסב ואוכל כל צורכו ושותה כל צורכו ואוכל בשר ושותה יין ומזמנין עליו ואם בירך עונין אחריו אמן, ואחרים שבירכו עונה אחריהן אמן. אמר רשב"ג הואיל והיתרתה לו את כל אלו חייבוהו בשאר מצותיה של תורה. חיי שעה התירתה לו חיי עולם לא כל שכן?! ר' יודה בר פזי בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרשב"ג

נמסר לרבים אוכל בשר ושותה יין. נמסר לכתפים כמי שנמסר לרבים

אבל, בשבת הראשונה- אינו הולך לבית הכנסת. בשנייה- הולך לבית הכנסת ואינו יושב במקומו. בשלישית- יושב במקומו ואינו מדבר. ברביעית- שוה לכל אדם.

רבי יהודה אומר: אפשר לומר בשבת הראשונה שהרבים מתעסקין עמו?! פשיטא שאינו הולך!! אלא השנייה היא הראשונה, השלישית היא השנייה, הרביעית היא השלישית.

ר"ש אומר: אבל בשבת הראשונה- הולך לבית הכנסת ואינו יושב במקומו. בשנייה- יושב במקומו ואינו מדבר. בשלישית- שוה לכל אדם. ר' יהושע בן לוי אמר הלכה כר"ש

הרי שבאמן הדרך ומצא אבל בתוך ביתו. בשני ובשלישי משלים עמהן. וברביעי מונה לעצמו ר' שמעון אומר אפילו ברביעי משלים עמהן. ר"י בן לוי אמר: הלכה כדברי מי שהוא מוסיף ימים.

בשאינו גדול משפחה, אבל אם היה הבא מן הדרך גדול משפחה מונה לעצמו. כהדא ר' מנא הורי לרבי ארמנייא מכיון שאת גדול משפחה מנה לעצמך. בשלא הוראו לו רוב פנים, אבל אם

הוראו לו רוב פנים כבר באו כולם לנחם... נוטלו למרחץ! כגון באו ביום ז. כהדא רב הונא הורי לאחיו דר' יהודה בר זבדי, מכיון שהיראו לו רוב פנים נוטלו למרחץ.

הרי שמוליכין אותו ממקום למקום כגון אילין דקברין בבית שריי מנהגם להוליך את המת לבית שערים [עיר של רבינו הקדוש] אית תניי תני: אלו שכאן מונין משיצא המת, ואלו ששם שהולך עם המת מונין משיסתם הגולל. אית תניי תני אלו ואלו משיסתם הגולל. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי הכל הולך אחר גדול המשפחה. ר' יעקב בר אחא בשם רבי אסי לחומרין. מהו חומרין? אם היה גדול המשפחה כאן אלו שכאן מונין משיצא המת, ואלו ששם מונין משיסתם הגולל. אם היה גדול המשפחה שם, אלו ואלו מונין משיסתם הגולל.

כהדא גמליאל זוגא, דמכת אחתיה נפטרה אחותו סלק הילל אחוה עימיה. א"ל רבי מנא מכיון שאת גדול המשפחה, כד תהא סלק גבי אחוך, כשתבא לעיר הקבורה הוי שלף סנדלך.

הרי שמפנין אותו מקבר לקבר. מתי מתחיל למנות אית תניי תני משיסתום הגולל הראשון. אית תניי תני משיסתם הגולל השני. ר' יונה הוה ליה עובדא שאל לר' חנניה חברון דרבנן א"ל משיסתם הגולל הראשון. ר' ירמיה הוה ליה עובדא שאל לר' זעירה לר' אמי א"ל משיסתם הגולל השני. אתא לגביה אמר ליה לחומרא הורי לך. ר' יונה ור' יוסה תריהון אמרין הדא דאת אמר בתוך שבעה אבל לאחר שבעה כבר עבר האבל.

בשנתנו דעתן לפנותו, אבל אם לא נתן דעתו לפנותו, משיסתם הגולל הראשון. כהדא גמליאל דיקוונתיה, שם עיר קברוניה כורסאיי שם עיר גבון. בתר תלתא יומין אימלוכין מחזרא יתיה, לעיר שמת אתון ושאלון לר' סימון אמר לון רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי מכיון שלא נתתם דעתכם לפנותו, משיסתם הגולל הראשון.

יישוע אחוי דדוריי הוה ליה עובדא אתא שאל לר' אבהו א"ל משיסתם הגולל השני. אמר ליה ר' יעקב בר אחא עמך הייתי ושאלתינה לר' אבודמא דמן חיפה אמר משיסתם הגולל הראשון! א"ל אנא לא שמעית, אין שמעת פוק והורי!!

מניין לאבל מן התורה שבעה? (בראשית נ) ויעש לאביו אבל שבעת ימים. ולמידין דבר קודם למתן תורה?!

ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירה שמע לה מן הדא: (ויקרא ח) ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת משכן ה'.

כשם ששימר הקדוש ברוך הוא על עולמו שבעה,

כך אתם שמרו על אחיכם שבעה. ומניין ששימר הקב"ה על עולמו שבעה? (בראשית ז) ויהי לשבעת הימים ומי המבול היו על הארץ. ומתאבלין קודם שימות המת?! לפני המבול?! אלא בשר ודם שאינו יודע מה עתיד להיות, אינו מתאבל עד שימות המת אבל הקב"ה שהוא יודע מה עתיד להיות שימר על עולמו תחילה אית דבעי מימר אלא שבעה ימי אבלו של מתושלח הצדיק. שמת 7 יום קודם המבול

אמר רבי הושעיה (ויקרא י) כי שמן משחת ה' עליכם כשם שנתרויתם בשמן המשחה כל שבעה כך אתם שמרו על אחיכם כל שבעה.

ר' אבהו בשם ר' יוחנן (במדבר יב) אל נא תהי כמת. תסגר. מה ימי המת שבעה, אף ימי הסגר שבעה. חד ברבי אמר הדא דר"י קומי דרבי שמעון בן לקיש, ולא קביל עלוי. אמר הכא עבד לה להסגר, והכא הוא עבד להחלט!! קרא איירי ה"מוחלט"!! דאמר ר"י בשם ר' ינאי אל נא תהי כמת, מה ימי המת אינן עולין לספירת נזירות טהרה אף ימי החלט אינן עולין. לימי נזירות

ר' ירמיה ור' חייה בשם רשב"ל ר' אבהו ר' יוסה בן חנינה בשם רשב"ל (דברים לד) ויתמו ימי בכי אבל משה. ימי- שבעה. בכי- שנים. אבל- שלשים. ואית דמחלפין ימי- שנים. בכי- שבעה. אבל- שלשים.

ר' יוסה ר' חייה בשם רבן שמעון בן לקיש רבי יונה ורבי חייה ורבן שמעון בן לקיש בשם ר' יודן נשייא (עמוס ט) והפכתי חגיכם לאבל. מה ימי החג שבעה אף ימי האבל שבעה? אמר רבי אמי לרבי חייה בר בא אי מה ימי החג שמונה אף ימי האבל שמונה! אמר ליה שמיני רגל בפני עצמו הוא. אי מה העצרת יום אחד, אף האבל יום אחד! אמר ליה מיכן לשמועה רחוקה! דאינו רק יום אחד ותני כן שמועה קרובה יש לה שבעה ושלשים, ורחוקה אין לה שבעה ושלשים.

אית תניי תני שמועה קרובה בתוך שלשים, ורחוקה לאחר שלשים. אית תניי תני שמועה קרובה בתוך שנים עשר חודש, ורחוקה לאחר שנים עשר חדש. ר' אבהו בשם ר"י הלכה כדברי מי שהוא אומר שמועה קרובה בתוך שלשים ורחוקה לאחר שלשים.

הרי ששמע שמת לו מת ברגל, לא הספיקו ימי הרגל לצאת, עד ששלמו לו שלשים. "ונעשית שמועה רחוקה" חברייא אמרי מכיון ששמע בתוך שלשים, מונה שבעה לאחר שלשים. כשמועה קרובה אמר לון רבי יוסה: מכיון ששמע בשעה שאינו יכול להתאבל כמי ששמע לאחר שלשים, ואין לו אלא יום אחד בלבד.

רבי אידי דקיסרין בשם ר"י: באת לו שמועה

קרובה בשבת, קורע למחר ביום ראשון— אע"ג דנעשית רחוקה ומתאבל. אמר רבי חנניה אינו מתאבל. רק קורע. אמר ליה רבי מנא ויש קריעה בלא איבול? שכן על אביו ועל אמו, אפילו למחר כמה חייב לקרוע. כ מצינו כן באביו ואמו שחייה לקרוע אפי' בשמועה רחוקה

רבי אבהו בשם רבי יוחנן אפילו טפילה לטפילה אסור בתגלחת. כהדא רבי מנא הוה בקיסרין שמע דדמך בר בריה ואזל וספר אמרון ליה לא כן אלפן רבי אפילו טפילה בטפילה אסור בתגלחת?! אמר לון באינון דהוון גביה אנן לא הוינן גביה.

רבי אבודמי בר טובי בשם רבי אבהו ואפילו טפילה לטפילה חייב לקרוע

דאמר רבי אבהו (יחזקאל כד) האנק דום- מיכן שהוא צריך לצוות. מתים אבל לא תעשה- מיכן שהוא צריך להתאבל. פארך חבוש עליך- אית דבעי מימר אלו התפילין. אית דבעי מימר זה הגיהוץ. מאן דאמר אלו התפילין אי מה התפילין לשני ימים אף האבל לשני ימים? מאן דאמר זה הגיהוץ אי מה הגיהוץ שלשים יום אף האבל שלשים? ונעליך תשים ברגליך- מיכן שהוא אסור בנעילת הסנדל. ולא תעטה על שפם- מיכן שהוא צריך לכסות את פניו. {ויכסינה מלרע מלמטה אמר רב חסדא דלא יהוון אמרין פומיה הוא חשש} ולחם אנשים לא תאכל- מיכן שהקטנים הולכין אצל הגדולים. ומביאין לאס ומזון ומניין שהגדולים הולכין אצל הקטנים? א"ר שמואל בר רב יצחק כתיב (ירמיהו יז) כי כה אמר ה' אל תבוא בית מרזח וגו'.

תני אלו דברים שאבל אסור בהן כל שבעה: ברחיצה בסיכה בנעילת הסנדיל ובתשמיש המטה מלספר ומלכבס מלקרות בתורה ומלשנות מדרש הלכות והגדות משאילת שלום ומלעשות מלאכה.

#מאן תנא אבל אסור ברחיצה כל שבעה? רבי נתן. רבי אמי הוה ליה עובדא שאל "לר' חייה בא" והורי ליה כל שבעה כר' נתן. רבי יוסה הוה ליה עובדא שלח לר' בא בר כהן א"ל ולא כן אלפן רבי , רבי אמי הוה ליה עובדא ושאל "לרשב"ל" והורי ליה כל שבעה כרבי נתן. א"ל ודלמא תרין עובדין אינון. אנן אמרין לה על דר' חייה בר אבא, ואתון אמרין לה על דר' שמעון בן לקיש.# יש כאן איזה חסרון)

ועוד מן הדא ר' חמא אבוי דרב הושעיה הוה ליה עובדא שאל לרבנן, ואסרין. ר' יוסה בעי היידן רבנן? רבנן דהכא או רבנן מדרומה. אין תימר רבנן דהכא ניחא. אין תימר רבנן דדרומא ורבבייה רבנן דהכא קומוי והוא שאיל לזעירייא?! רבנן דדרומא אין תימר רבנן דהכא ניחא, אין תימר רבנן דדרומא אתון שריין ואינון אסרין?! הלא ידענו להיפך, שהם מתירין!! דתני מקום שנהגו לרחוץ אחר המיטה מרחיצין,

ובדרום מרחיצין. א"ר יוסה בי רבי בון מי שהוא מתיר את הרחיצה עושה אותה כאכילה ושתייה. הדא דאת מר ברחיצה שהיא של תענוג אבל ברחיצה שאינה של תענוג מותר.

שמואל בר אבא עלו בו חטטין אתון ושאלון לר' יסא מהו דיסחי? לרחוץ אמר לון: ואין לא סחי מיית הוא, אין כיני אפילו בט' באב, אין כיני אפילו ביה"כ!!

ר יוסי בן חנינה ראו אותו טובל. אין לקירוייו לא ידעין, ואין להקר גופו שאין רחיצת צונין רחיצה לא ידעין. הורי ר' בא, כהן תנייא. דרחילת לוון מותר הורי ר' אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצם במים.

תני אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל. לכשיבואו לעיר יחלוצו. וכן בתשעה באב וכן בתענית ציבור.

תני מקום שנהגו לשאול בשלום אבלים בשבת שואלין ובדרום שואלין. ר' הושעיה רבא אזל לחד אתר חמא אבילייא בשובתא ושאל בון. אמר אני איני יודע מנהג מקומכם, אלא שלום עליכם כמנהג מקומינו....

רבי יוסי בי רבי חלפתא הוה משבח בי ר"מ קומי ציפוראיי, אדם גדול אדם קדוש. אדם צנוע. חד זמן אבילייא בשובתא ושאל בון. אמרין ליה, ר', אהן דאת מתני שבחיה?! אמר לון מה עבד? ר"מ אמרו ליה, חמא אבילייא בשובתא ושאל בון. אמר לון בעיי אתון מידע מהו חייליה? בא להודיענו שאין אבל בשבת! דכתיב (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר זו ברכת שבת. ולא יוסיף עצב עמה זו אבילות כמה דאת אמר (שמואל ב יט) נעצב המלך על בנו.

שמואל אמר פח"ז חובה נת"ר רשות. פריעת ראש חזירת קרע זקיפת המיטה חובה. לעשות בשבת נעילת סנדל תשמיש המיטה רחיצה רשות. אינו חייב לעשות בשבת כדיי לבטל אבילותו—אבל רשאי חד תלמיד מן דשמואל שימש מטתו שמע שמואל ואיקפד עלוי ומית אמר להלכה איתאמרת דילמא למעשה??! רב אמר ח"ז חובה פ"ן רשות. חזירת קרע זקיפת המטה חובה. פריעת ראש נעילת סנדל רשות.

תרין בנוי דקנפקון, חד רישיה מגלי ולביש סנדלוי. וחד רישיה מכסי ושלח סנדלוי. סימנו אבילות בשבת—ומותר ר' יונה סלק לגבי רבי גוריין נפק לגביה לביש סנדלוי. א"ל מה את סבר דילפינן עובדא מינך? כדיי שילמדו ממך להסתיר לא ילפון עובדא מן בר נש זעיר.....

ומלקרות בתורה. אמר רבי יוחנן (איוב ב) ואין דובר אליו דבר. ואפילו דבר של תורה. א"ל ר' שמעון

בן לקיש כל גרמיה אלו תנא לא הוה מיית.... כל עצמו, אים היה לומד תורה לא היה מת....

מאי כדון? איך מפרש ר"ל קרא דאיוב? כיי דא"ר יודה בר פזי בשם רבי יוחנן בשלא היו יודעין במה לפתוח לו אם בגופו אם בממונו אם בנפש בניו ובנותיו.

חד תלמיד מן דרב חסדא איבאש חלה שלח ליה תרין תלמידין דיתנון עימיה, איתעביד קומיהון כמין חיוי ואפסקון, נעשה השטן כנחש וביטלם מת"ת, ומת ודמך.

חד תלמיד מן דבר פדיה איבאש שלח ליה תרין תלמידין דיתנון עימיה איתעביד קומיהון כמין כוכבא ??כוכב ואפסקון ודמך.

תני אבל שונה הוא במקום שאינו רגיל כהדא ר' יסא הוה ליה עובדא, שלח ליה רבי יוחנן תרין תלמידין דיתנון עימיה. אין משום דשרי לא ידעין, ואין משום דלא רגיל לא ידעין. ור' יסא לא רגיל?! אלא כגון אילין מיליהון דרבנן, דבר נש מישתאיל בהון וקיים ליה, ???שאין אדם עומד עליהם אא"כ נשאל=נכשל בהם כמאן דלא רגיל.

רבי יוסי בר פיטרס חמוי דרבי יהושע בן לוי קדמייא, הוה ליה עובדא מת לו מת שלח ליה בר קפרא תרין תלמידין דיתנון עימיה. אין דשרי לא ידעין, ואין משום שהיה להוט אחר התורה לא ידעין. ותנין כן אם היה להוט אחר התורה מותר.

על כל דבר האמור בתורה כהן מיטמא ישראל מתאבל. הוסיפו עליהם אחיו ואחותו מאמו ואחותו הנשואה מתאבל ואונן. אבל לא מיטמא. ארוסתו לא מתאבל ולא אונן ולא מיטמא.

תני כל שמתאבלין עליו מתאבלין עמו. רב דמכת אחתיה ופקד לחייה בריה א"ל כד תיסליק לגביי,כשתבא אצלי, נהוג עמי אבילות הוי שלח סנדלך.

רבי מנא, כד דמך הוון בנויי דרבי חנינה אחוי, אתון ושאלון לרבי יוסי מהו לכפות את המיטה? אמר לון לא צריך. מהו לישן על גבי מיטה כפוייה? אמר לון לא צריך. מהו לקרות את שמע ולהתפלל? אמר לון נישמעינה מן הדא הרי שהיה עסוק עם המת בקבר והגיעה עונות קריאת שמע פורש למקום טהרה ולובש את תפיליו וקורא קריאת שמע ומתפלל.

מאימתי כופין את המיטות? משיצא המת מפתח החצר דברי רבי ליעזר. ורבי יהושע אומר משיסתם הגולל. וכשמת רבן גמליאל, כיון שיצא מפתח החצר, אמר ר' ליעזר לתלמידיו כפו את המיטות! וכשנסתם הגולל, א"ר יהושע לתלמידים כפו את המיטות! אמרו לו כבר כפינום על פי זקן.

בערב שבת הוא זוקף את מיטותיו, במוצא שבת הוא כופן. תני דרגש נזקפת ואינה נכפית, ר' שמעון בן אלעזר אומר שומט קלמנטרין **he removes the foot-stool from the state-bed (as a sign of mourning)** שלה ודיו. רבי יוסה בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כר"ש בן אלעזר.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא מיטה שנקליטיה עולין ויורדין עמה שומטן ודייו.

איזו היא מיטה ואי זו היא דרגש? אמר ר' ירמיה כל שמסרגין על גופה, זו היא מיטה. וכל שאין מסרגין על גופה, זו היא דרגש. והא תנינן המיטה והעריסה משישופם בעור הדג אם מסרג הוא על גופה לאי זה דבר הוא שפה? א"ר לעזר תיפתר באילין ערסתא קיסרייתה דאית לה ניקבן. ואין מסרגין על גוף עלי המטה, ע"כ דרך לשופס בעור הדג

ומנין לכפיית המיטות? **turning the beds upside down** ר' קריספי בשם ר' יוחנן (איוב ב) וישבו אתו לארץ. "על הארץ" אין כתיב כאן אלא וישבו אתו לארץ. אלא דבר שהוא סמוך לארץ, מיכן שהיו ישנין על מיטות כפיות. בר קפרא אמר איקונין אחת טובה היתה לך בתוך ביתך וגרמתני לכפותה, אף את כפה מיטתך! ואית דמפקין לישנא יכפה הסרסור. המטה שעליו פרין ורבים

רבי יונה ורבי יוסה תריהון בשם ר' שמעון בן לקיש חד אמר מפני מה הוא ישן על מטה כפויה? כדי שיהא ניעור בלילה ונזכר שהוא אבל. וחורנה אמר מתוך שהוא ישן על גבי מטה כפויה, ואינו נוח לו.... הוא ניעור בלילה ונזכר שהוא אבל.

אמר איני כופה את המטה הרי אני ישן על גבי הספסל! אין שומעין לו. מפני שאמר איני כופה את המטה, אבל אם אמר הרי אני כופה את המטה שומעין לו. ליסב על הספסל מתני' לא אמרה כן אלא וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הספסל בכ"ג, הא בכהן הדיוט לא. וברבים, הא ביחיד לא. ולא עבדין כן.

כפיית המיטות פעמים עושה ו' ה' ד' ג'. בע"ש ששה בע"ש עם דימדומי חמה חמשה י"ט לאחר שבת ד' שני ימים טובים של ראש השנה ג'.

חד תלמיד מן דר' מנא הורה לחד מן קריביי דנשיי משהוא זוקפה שוב אינו כופה. כמה ימים היה לו? ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא שני ימים היה לו לו רבי בא ר' אמי ר' יעקב בר זבדי בשם ר' יצחק ג'. ר' חיננא בר פפא הורי לכפותה אפילו יום אחד סגי בהכי ואיתחמי ליה בחלמיה (מלכים א יג) יען כי מריתה שלא הורה יפה

תני הדר בפונדק אין מחייבין אותו לכפות דלא

יהוון אמרין חרש הוא. מכשף הוא...

הרי שמת חמיו או חמותו או אחד מקרובי אשתו אינו כופה לא לכחול ולא לפקוס, אלא נוהג עמה כדרך שהיא נוהגת. וכן היא שמת חמיה או חמותה או אחד מקרובי בעלה אינה לא כוחלת ולא פוקסת אלא נוהגת עמו כדרך שהוא נוהג שמואל אמר לא שנו אלא חמיו או חמותו הא אחד מכל הקרובים לא.

ר' בא בר כהן אמר קומי ר' יוסי ר' יודה בר פזי בשם ר' יוחנן בדר עמו. דווקא, חייב לנהוג אבילות קם ר' יוסה עם ר' יודה בר פזי א"ל אתה שמעת מן אבוך הדא מילתא? שאר קרובים, לא א"ל אבא לא הוה אמר כן. אלא דאיתתיה דבר אשת בנו [נחמיה] נחמיה, מית, אתון שאלון ליה מהו לכפות את המטה? אמר לון לא צריך.

מהו לקרות את שמע ולהתפלל? א"ל נישמעינה מן הדא: הרי שהיה עסוק עם המת בקבר והגיעה עונת קריאת שמע הרי זה פורש למקום טהרה ולובש את תפיליו וקורא את שמע ומתפלל:

מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת. והרגלים מפסיקין ואינן עולין. ר' סימון בשם רבי יוחנן משו"ה אין הרגלים עולים שהוא מותר בתשמיש המיטה. ואין בו "שוס" אבילות, ע"כ צריך להתחיל אחר הרגל קם ר' ירמיה עם ר' יודה בי ר' סימון א"ל הכין אמרין כל תלמידיו דר' יוחנן: לא שמע בר נש מיניה הדא מילתא, אלא אבוך! א"ל רבי יעקב אין דאיתאמרת, לא איתאמרת אלא מן אילין מילייא דהכין הכין דברים של "ככה ככה" (אין לסמוך עליהן..)

מילתיה דריב"ל אמר שהוא אסור בתשמיש המיטה. דאמר ר' סימון בשם ריב"ל: והלא אמרו אין אבל ברגל אלא שהרבים נוהגין בו בצינעה. מהו בצנעה? שהוא אסור בתשמיש המיטה. התיבון הרי הרגל הרי הוא אסור בתשמיש המיטה ואינו עולה, ואעפ"כ אינו עולה אף השבת הואיל =אע"פ והיא אסורה בתשמיש המיטה, לא תעלה!! אמר ר' בא איפשר לשבעה בלא רגל. אבל אי אפשר לשבעה בלא שבת: ע"כ עולה

הלכה ו משנה ר' אליעזר אומר: משחרב בית המקדש עצרת כשבת

ועולה ואינו מפסיק

רבן גמליאל אומר ראש השנה ויום הכיפורים כרגלים. וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא עצרת כרגלים. וראש השנה ויום הכיפורים כשבת:

גמרא דבית ר' ינאי אמרי: עצרת עולה שבעה, כרגלים.

בעון קומי ר' יוסה שלשה לפני העצרת, ועצרת שבעה, הרי עשרה? אלא =או דילמא שלשה לפני עצרת שבעה, ועצרת שבעה, הרי ארבעה עשר?

א"ר יוסי בי ר' וכיני: יום אחד לפני עצרת מונה חמשה לאחר העצרת. שנים, מונה ארבעה. שלשה, בטלו ממנו גזירת שבעה.

תני אין מראין פנים לנחם לא בראש השנה ולא ביום הכיפורים.

א"ר שמואל בר רב יצחק יום הכיפורים שחל להיות בשבת מראין בו פנים. כהדא ר' חזקיה הוה ליה עובדא, מת לו מת סלקין רבנן לגבי' מיחמיי' ליה אפין בצומא רבא. אמר לון כלום אמרו אין מראין פנים לא בראש השנה ולא ביום הכיפורים לא מפני התפילה?! דמאריכין בתפילה שנייא היא יה"כ שחל להיות בשבת שנייא היא יום הכיפורים שחל להיות בחול: ???קצרו בתחנונים כשחל בשבת

הלכה ז משנה במועד— **אין קורעין ולא חולצין ולא מברין, אלא קרוביו של מת**

ואין מברין אלא על מיטות זקופות רק בשעה "שמאכילין- מברין את האבלים" זוקפין המטות=**couches**

ואין מוליכין בבית האבל לא בטבלא ולא באקוטלא ולא בקנין / **salver/ flat basket a plate** **אלא בסלים** **a common basket**

ואין אומרים ברכת אבילים במועד. אבל עומדין בשורה ומנחמין, ומיד... **ופוטרין את הרבים:**

גמרא אמר רבי ירמיה ובלבד =רק קרובין שהן ראויין להתאבל.

כהדא דתני חכם שמת הכל קרוביו ואפי' קרובים שאינן ראוין להתאבל. כהדא רבי אבון דמך במועדא, ולא גמל ליה רבי מנא חסד, והוון ציפוראיי אמרין עד מית שנא! אף אחר מיתתו שונא אותו... בתר מועדא עבד ליה איקריה. עאל ואמר קומיהון כהדא דתני חכם שמת הכל קרוביו באינון דהוון גביה, אנן לא הוינן גביה.

הקורע מן המלל, **the hem** מן השלל, **stitch** מן הרדיד, **thin web (fringe of garment)** אינו קרע. מן האיחוי ה"ז קרע. אי זהו איחוי? א"ר אחא כל שאין מקומו ניכר.

עשרה קרעים אסורין באיחוי: הקורע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו חכמה ועל הנשיא ועל אב בית דין ועל שמועות הרעות ועל קללת השם ועל שריפת תורה ועל ירושלם ועל בית המקדש.

על אביו ועל אמו ועל רבי שלימדו חכמה מנין?

(מלכים ב ב) ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו. ר' מתון בעא קומי ר' יוחנן ומאלישע אנו למידין תורה?! א"ל מתון מתון מה המת משהוא מסתלק עוד אינו רואהו כך זה משנתסלק עוד לא ראהו!

כשם שקורעין על החכמים כך קורעין על תלמידיהן. אי זהו תלמיד חכם? חזקיה אמר כל ששנה הלכות ועוד תורה. א"ל ר' יוסי הדא דאת אמר בראשונה, אבל עכשיו אפילו הלכות. ר' אבהו בשם ר"י: כל שהוא מבטל עסקיו מפני משנתו. תני כל ששואלין אותו והוא משיב. א"ר הושעיא כגון אנן דרבבינן, משגחין עלינן ואנן מתיבין לו. **we are teachers and our students look up upon us to answer their questions** אמר רבי בא בר ממל כל שהוא יודע לבאר משנתו. ואנן אפילו רבבינן, לא חכמין מבארה מתניתן. **although we are teachers we cannot explain the Mishnah**

איזהו רבו? כל שפתח לו תחילה דברי רבי אליעזר. רבי יהודה אומר כל שרוב תלמודו ממנו. רבי יודא אומר כל שהאיר עיניו במשנתו אפילו בדבר אחד. ר' אבהו בשם ר"י הלכה כדברי מי שהוא אומר כל שרוב תלמודו ממנו. ולמה לא אמר כרבי יהודה? אית תניי תני ומחליף. רבי לעזר קרע על שפתח לו תחילה. שמואל חלץ על שהאיר עיניו במשנתו. ומה האיר עיניו במשנתו? אמר רבי יוסי בי רבי בון תמיד 3:6 בשני מפתיחות אחד יורד לאמת השיחי ואחד פותח כיון. מהו יורד לאמת השיחי? שהיה שוחה אמה עד שלא יפתח.

על הנשיא ועל אב בית דין ועל שמועות הרעות מניין? (שמואל ב א) ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם וגו'. ויספדו ויבכו ויצומו עד הערב על שאול זה הנשיא. ועל יהונתן בנו זה אב בית דין. ועל עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב אלו שמועות הרעות.

על קללת השם מניין? (מלכים ב יט) ויהי כשמוע המלך חזקיה את דברי רבשקה ויקרע את בגדיו. מהו לקרוע על קללת העכו"ם? מאן דאמר רבשקה עכו"ם היה קורעין ומאן דאמר יהודי היה אין קורעין.

תני ר' הושעיה אחד ששמע קללת השם מישראל ואחד ששמע קללת השם מן העכו"ם חייב לקרוע. מה טעמא? (ירמיהו לב) הנה אני ה' אלהי "כל בשר" הממני יפלא כל דבר. מהו לקרוע בזמן הזה? רבי יוסי רבי ירמיה בשם רבי יוחנן משרבו הגדפנין פסקו מלקרוע. מהו לקרוע על הכינויים? נישמעינה מן הדא רבי שמעון בן לקיש היה מהלך באיסרטא איזדמן ליה חד כותיי והוה מגדף והוה קרע. מגדף והוה קרע. נחת ליה מן חמרא ויהב ליה חד מרתיקא **a blow with his fist** גו ליביה א"ל

רשע! אית לאימך מאנון מספקא לי!! הדא אמרה שקורעין על הכינויין וקורעין בזמן הזה.

על שריפת התורה מניין? (ירמיהו לו) ויהי כקרוא יהודי שלש דלתות וארבעה. מהו שלש דלתות וארבעה? תלת ארבע פסוקין במגילת איכה כיון שהגיע לפסוק החמישי (איכה א) כי ה' הוגה על רוב פשעיה. מיד יקרעה בתער הסופר וגו'. (ירמיהו לו) ולא פחדו ולא קרעו את בגדיהם. מיכן שצריך לקרוע

הרואה תלמיד חכם שמת, כרואה ספר תורה שנשרף. אמר רבי אבהו יבא עלי אם טעמתי כלום כל אתו היום. רבי יונה הוה בצור, כד שמע דדמך בריה דרבי אבהו אף על גב דאכל גובנא cheese ושתא מיא, אסקיה צום ההוא יומא.

רבי בא ורבי חונא בר חייה הוון יתיבין אתת נעמיתה מין עוף וחטפת תפילוי דר' חונא בר חייה, צדה רבי בא וחנקה. א"ל רבי חונא בר חייה עוד מעט והיינו באין לידי שריפת תורה. א"ל ואדיין את לזו? וכי כך הלכה? כן אמר רב ירמיה בשם רב אין קורעין אלא על ספר תורה ששרפו מלך ישראל בזרוע כגון יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה וחביריו.

עולא בירייא רבי לעזר בשם רבי חנינה הרואה ס"ת שנשרף חייב לקרוע על הגויל בפני עצמו ועל הכתב בפני עצמו מה טעמא (שם) אחרי שרוף המלך את המגילה ואת הדברים. את המגילה- זה הגויל. ואת הדברים- זה הכתב. רבי ברכיה רבי חלבו עולא ביריא ר' לעזר בשם ר' חנינה עתיד הקב"ה ליעשות ראש חולה לצדיקים לעתיד לבא. מה טעמא? (תהלים מח) שיתו לבכם לחילה. לחולה כתיב. והצדיקים מראין אותו באצבע ואומר (תהלים מח) כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגינו עלמות. עלמות- בעלימות. with vigor. עלמות- בזריזיות. עלמות- כאילין עולימתא. נער תירגם עקילס אתא נסייא עולם שאין בו מות. והצדיקים מראין אותו באצבע ואומר כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות הוא ינהגנו בעולם הזה הוא ינהגנו לעולם הבא.

ועל ירושלם ועל בית המקדש. (ירמיהו מא) ויבואו אנשים משכם ומשילה ומשומרון שמונה אנשים מגולחי זקן וקרועי בגדים. אחד ששמע שחרבה ירושלם ואחד הרואה את ירושלם בחרבנה חייב לקרוע. הרואה את ירושלם מן הצופים חייב לקרוע.

אית תניי תני מוסיף על הקרע. כשהגיע למקדש אית תניי תני תחילת הקרע טפח. ותוספת כל שהוא ואית תניי תני תחילת הקרע טפח תוספתו שלש אצבעות. רבי יוסה רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא ר' חזקיה רבי ירמיה בשם רבי יוחנן הלכה כמי

שאומר תחילת הקרע טפח תוספתו כל שהוא.

מהו להבדיל קנה שפה? רבי ירמיה רבי חייה בשם רבי שמעון בן לקיש (שמואל ב א) ויחזק דוד בבגדיו אין חזקה פחות מטפח. ויקרעם רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מיכן שהוא צריך להבדיל קנה שפה.

מת לו מת קורע. מת לו מת אחר אפילו ששמע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו חכמה. קורע קרע אחד לכולן. ר' יהודה בן תימא אומר קורע על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו. ובלבד שלא יעשה של אביו ושל אמו תוספת. ולא דא היא קדמיתא? היינו רישא...(מה חידוש מוסיף ב"ובלבד....."?) אלא שלא יוסיף לא על של אביו ולא על של אמו. ר' חלבו ורב מתנא יוסי בר מנשיא בשם רב הלכה כרבי יהודה בן תימא.

מת לו מת קורע, מת לו מת אחר מוסיף על הקרע, וקורע. עד איכן? אמר רבי חנינה עד שהוא מגיע עד טיבורו. תנא חד סב קומי רבי זעירא אפילו נתמנה לו בגד כל שבעה חייב לקרוע אמר ליה רבי זעירא הדא דתימר בשאר הקרובים אבל על אביו ועל אמו אפילו לאחר כמה, חייב לקרוע.

מת לו מת קורע, מת לו מת אחר מרחיק שלש אצבעות וקורע. שלמו מלפניו, מתחיל מאחריו, שלמו מלמעלן מתחיל מלמטן. שלמו אלו ואלו, רבי חייה בריה דרבי אדא דיפו אמר נעשה כפוחח.

"ערוס" ופטול....

רבי חיננא בר פפא סלק גבי רבי תנחום בר חייה נפק לגביה לביש סנטיריה. מהו סנטיריה? מאנין דלא חפיתין. **upper garment (unrented) without a bosom** א"ל הדא מנן לך? אמר ליה הכין הוה רבי סימון רבי עבד. א"ל התפלל עלינו! אמר ליה פסג תורעתך!! **may thy ill-luck be broken!!!** שכל אותה השנה הדין מתוח כנגד המשפחה. דאמר רבי יוחנן כל שבעה החרב שלופה עד שלשי' היא רופפת לאחר שנים עשר חדש היא חוזרת לתערה למה הדבר דומה? לכיפה של אבנים כיון שנתרערעה אחת מהן נתרערעו כולן. ואמר רבי לעזר אם נולד בן זכר באותה המשפחה נתרפאת כל אותה המשפחה.

מנין שאבל חייב לקרוע מעומד? דכתיב (איוב א) ויקם איוב ויקרע את מעילו ויגז את ראשו. ר' יודה בר פזי בשם רבי יוחנן מיכן שאבל צריך לקרוע מעומד.

אמר רבי יוחנן הורי ר' יסא לשלול למחר כד דמך רבי יסא

הורי ר' חייה בר בא לנעול בו ביום אמר רבי זעירה

ולא פליגין מאן דאמר ישלול למחר ינעול למחר ומאן דאמר ינעול בו ביום ישלול בו ביום.

אמרו לו מת ראובן וקרע, ואחר כך אמרו לו שמעון מת! הרי כבר יצא ידי קרעו. אמרו לו מת ראובן וקרע ואחר כך אמרו לו קיים היה, ומת. אית תניי תני יצא ידי קירעו אית תניי תני לא יצא ידי קירעו. מאן דאמר יצא ידי קירעו כבר קרע מאן דאמר לא יצא ידי קירעו שהרי על חי קרע! ועוד מן הדא דתני קרע וחזרה בו נשמה, אם על אתר מת אינו צריך לקרוע, אם לאחר זמן צריך לקרוע. כמה הוא על אתר? כדי דיבור כמה הוא כדי דיבור? רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן כדי שאילת שלום בין הרב לתלמיד ויאמר לו שלום עליך רבי.

ר' יוחנן הוה מיסתמיך על רבי יעקב בר אידי, והוה רבי לעזר חמי ליה ומיטמר מן קומוי, אמר: הא תרתין מילין הדין בבלייא עבד לי. חדא דלא שאל בשלמי, וחדא דלא אמר שמועתא מן שמי!! א"ל כן אינון נהגין גבון, זעירא לא שאיל בשלמיה דרבה דאינון מקיימין (איוב כט) ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו. בגלל כך נוהגין—אין הקטן שואל בשלום הגדול מי מהלכין כשהלכו.. חמי ליה חד בית מדרש. א"ל הכין היה ר' מאיר יתיב ודרש ואמר שמועתא מן שמיה דר' ישמעאל ולא אמר שמועתא מן שמיה דרבי עקיבה. א"ל כל עמא ידעין דרבי מאיר תלמידיה דר' עקיבה. א"ל וכל עמא ידעין דרבי אלעזר תלמידי דרבי יוחנן!!! ולמה יחרה לך..שאין אומר שמועה בשמך? ומה מיעבור קומי אדורי צלמא? ר"י שאל את ר' יוחנן אי מותר לעבור לפני "צלם" א"ל ומה, את פליג ליה איקר? עבור קומוי ואסמי עיינוי! למה תתן לו כבוד בעקום הדרך....עבור לפניו וסגור עיניך! א"ל יאות ר' לעזר אבד לך דלא עבר קומך .....בזה הוא נותן לך כבוד..... א"ל: ר' יעקב בר אידי יודע את לפיים....

ור' יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמיה, אף דוד ביקש עליה רחמים אמר (תהלים סא) אגורה באהלך עולמים. רבי פינחס ר' ירמיה בשם רבי יוחנן וכי עלת על לב דוד שהוא חי' לעולם אלא כך אמר אזכה שיהו דברי נאמרים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. ומה אנים ליה? בר טירא שם חכם אמר האומר שמועה משם אומרה שפתותיו רוחשות בקבר. מ"ט? (שיר השירים ז) דובב שפתי ישינים ככומר זה של ענבים שהוא זב מאליו. ר' חיננא בר פפא ורבי סימון חד אמר כהן דשתי קונדיטון. וחורנה אמר כהן דשתי חמר עתיק. אע"ג דהוא שתי ליה טעמיה כפומיה.

ואין דור שאין בו ליצנים ומה היו פריצי הדור עושין היו מהלכין אצל חלונותיו של דוד ואומרים אימת

יבנה בית המקדש? אימתי בית ה' נלך? והוא אומר אף על פי שהן מתכוונין להכעיסני יבא עלי שאני שומח בלבי! (תהלים קכב) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. (דברי הימים א יז) והיה כי ימלאו ימיך ללכת עם אבותיך. אמר רבי שמואל בר נחמן אמר הקב"ה לדוד דוד ימים מליאים אני מונה לך אין אני מונה לך ימים חסירין. כלום שלמה בנך בונה בית המקדש לא להקריב בתוכו קרבנות חביב עלי משפט וצדקה שאת עושה יותר מן הקרבנות! מה טעמא. (משלי כח) עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח:

הלכה ח משנה אין מניחין את המטה ברחוב במועד שלא להרגיל את ההספד. ולא של נשים לעולם מפני הכבוד.

נשים במועד מענות אבל לא מטפחות **may sing dirges but may not clap their hands**

רבי ישמעאל אומר הסמוכות למטה מטפחות:

גמרא רבי חלבו רבי בא בר זבדא בשם רב: אפילו לשעה, מן הדא (במדבר כ) ותמת שם מרים ותקבר שם.

על כל המתים כולן הוא דוחה במטה, סייקבר מהרה

ואינו מרבה בעסקיו. כגון להביא חלילין והדסים וכו' על אביו ועל אמו מרבה בעסקיו ואינו דוחה במטה. אם היה שעת דוחק או עונות גשמים אפילו על אביו ועל אמו מרבה בעסקיו ודוחה במטה שכל המרבה בעסק על אביו ועל אמו הרי זה משובח.

על כל המתים אינו מבדיל קנה שפה **he does not rent (the stiff cords of the border (around the neck of a garment** שלו אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה, הרי זה קרע של תפלות. **a wanton rent (no religious significance)**

ר' יוחנן פליג עם רבי יודה בתרתיי.(קרע למטה מן שפה, רוב חכמתו—ה' 7)

רבי יוחנן שמע דרבי חנינה תשיש, סלק בעי מבקרתה, גו איסרטא **while in the street** שמע דדמך. נחת מן חמריה, ואפיק מנא טביי דשובתא ובזעין הוציא בגדים של שבת וקרען

כיי דתנינן תמן: כהן גדול פורם מלמטן וההדיוט מלמעלן. רבי לעזר בשם כהנא: למעלן למעלן מקנה שפה, למטן למטה מקנה שפה. רבי יוחנן אמר: למטה ממש. ואתיא דרבי ליעזר בשם כהנא כר' יודה. כיון דמיקרי "קרע של תפלות"—-כהן גדול מותר בו.... [אין כרבי יודה] לא יפרום כל עיקר! מאי כדון?

חומר הוא בכהן גדול החמירו עליו קצת [אף שאינו יוצא מצוות קריעה]

על כל המתים הוא שולל לאחר שבעה, ומאחה לאחר שלשים. על אביו ועל אמו אינו מאחה עולמית. תני בשם רבי נתן האשה שוללת מיד, ומאחה לאחר שלשים. על אביה ועל אמה אינה מאחה עולמית.

אי זהו איחוי? כאריג. הסולם והקפש אין מעכבין.

chain-stitch and hem כ מותר ל"תקנס" באופן זה

על כל המתים אינו קורע אלא העליון בלבד. על אביו ועל אמו אפילו עשרה זה על גבי זה. אין אפיקרסים **undergarment** מעכבת. האשה אינו קורעת אלא העליון בלבד. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר האשה קורעת את הפנימי והופכתו לאחוריה וחוזרת וקורעת את השאר.

על כל המתים הוא אסור בגיהוץ עד שלשים על אביו ועל אמו עד שנים עשר חדש. אי זהו גיהוץ? כלי צמר מגוהצין, חדשים. וכלי פשתן מגוהצין, לבנים.

על כל המתים הוא אסור בתגלחת עד שלשים על אביו ועל אמו עד שישלח פרע, או עד שיגערו בו חביריו. רבי שמואל בר אבודמי דמכת אימיה קומי מועדא תמניא יומין אתא שאל לר' מנא אמר ליה כל דבר שהוא תלוי בשבעה ושלשים הרגל מפסיק, ברם הכא עד שישלח פרע או עד שיגערו בו חביריו.

על כל המתים אינו מגלה את לבו אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר רבי שמואל בשם רבי אבודמי בר תנחום מפני שבטלת ממנו מצות כבוד.

על כל המתים אסור לילך בסחורה עד שלשים יום על אביו ועל אמו עד שיגערו בו חביריו ויאמרו לו צא עמנו.

על כל המתים הוא אסור לילך בסעודה עד שלשים יום על אביו ועל אמו עד שנים עשר חדש אם היתה חבורת מצוה או קידוש החדש מותר.

הרי שהיה מחליף בגדים כל שבעה חייב לקרוע את כולן. רבי חייה רבא ור' חמא אבוי דרבי הושעיה תריהון אמרין כולהן אסורין באיחוי. בר קפרא אמר אין לך אסור באיחוי אלא יום הראשון בלבד. אמר רבי חונא פלוגא אחרת ביניהון: מאן דמר כולהן אסורין באיחוי עושה שאר הימים כיום הראשון, אפילו יש עליו כמה בגדים חייב לקרוע את כולן. מאן דמר אין לך אסור באיחוי אלא יום הראשון בלבד, עושה שאר הימים תוספת, אפילו יש עליו כמה בגדים, בשאר הימים אינו חייב לקרוע רק העליון

אינו קורע אלא העליון בלבד:

הלכה ט משנה ובראשי חדשים בחנוכה ובפורים, מענות ומטפחות, אבל לא מקוננות בזה ובזה. נקבר המת לא מענות ולא מטפחות

אי זה הוא העינוי? שכולן עונות כאחת. וקינה, שאחת מדברת וכולם עונות אחריה. שנאמר (ירמיהו ט) ולמדנה בנותיכם נהי ואשה רעותה קינה

אבל לעתיד לבוא מהו אומר? (ישעיהו כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגומר:

גמרא רבי תנחום ברבי עילאי דמך בחנוכתא. רבי דוסא דמך בריש ירחא דניסן. עבדין ליה איברייא. mourners meal upon returning from burial סברין מימר מן דעתון דרבנן ובדקו ואשכחון דלא מן דעתון דרבנן. רבי קרוספי דמך במועדא ועבדון ליה איברייא. סברין מימר מן דעתיה דרבי אמי. ובדקון ואשכחון דלא מן דעתיה דר' אמי.

ואנן חמי רבנן ענין בדיבורא? מאחריכין בדבור בחנוכה וכו' אמר ר' ירמיה חבירים זריזין הן ואינן באין לידי הספד.

תני אין מוליכין חלילין לבית האבל. בחנוכה וכו' אבל מוליכין חלילין לבית השמחה ולבית המשתה:

פרק א

הלכה א משנה הכל חייבין בראייה, חוץ מחרש שוטה וקטן וטומטום ואנדרוגינס נשים ועבדים שאינן משוחררין החיגר והסומא והחולה והזקן וכל שאינו יכול לעלות ברגליו

איזהו קטן? כל שאינו יכול לרכוב על כתיפו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית דברי ב"ש. וב"ה אומרים: כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית שנאמר (שמות כג) שלש רגלים:

גמרא מתני' בראיית קרבן, אבל בראיית פנים אפי' קטן חייב. מן הדא (שמות כג) הקהל את העם האנשים והנשים והטף. ואין קטן גדול מטף! דתניא מעשה בר"י בן ברוקה ור"א חסמא שהיו מהלכין מיבנה ללוד, והקבילו רבי יהושע בבקיעין אמר להן מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום? אמרו לו הכל תלמידיך ומימיך אנו שותים. אמר להן אעפ"כ! א"א לבית המדרש שלא יהא בו דבר חדש בכל יום! מי שבת שם? אמרו לו ר' לעזר בן עזריה: מה היתה פרשתו? הקהל את העם האנשים והנשים והטף. פתח בה אמר: הואיל והאנשים באין ללמוד והנשים לשמוע, הטף למה באו? אלא כדי ליתן שכר למביאיהן. אמר להן אין הדור יתום שר' לעזר בן עזריה בתוכו.

אתיא דרבי לעזר בן עזריה דלא כבן עזאי. דתנינן תמן: מיכן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה, שאם תשתה תדע שהזכות תולה לה:

חרש: חברייא בשם ר' לעזר (דברים לא) למען ישמעון ולמען ילמדון. עד כדון במדבר ואינו שומע. חרש שומע ואינו מדבר? מנלן דפטור ר' אילא בשם ר' לעזר למען ילמדון ולמען ילמדון yelameidin

א"ר יונה הדא אמרה דלית כלליי דר' כללין. דתנינן תמן חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום. וסברינן מימר מדבר ואינו שומע- חרש. שומע ואינו מדבר- אינו חרש =לא "נקרא" חרש בלשון המשנה ותנינן החרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת לקטן חליצתה פסולה. א"ר יוחנן בשאין יכולין לומר ואמר ואמרה. ותנינן חרש שדיברו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר. ="כללי דרבי" ודא מסייעה לר' יונה דר' יונה אמר הדא אמרה לית כלליי דרבי כללין בחליצה, חרש=אינו מדבר לחוד. בתרומה, חרש=אינו שומע לחוד

ר' יוחנן בעי חרש באזנו אחת מהו? אמר רבי יוסי בי רבי בון מחלוקת רבי יוסי ורבנן דתניא (שמות כח) ולבני אהרן תעשה כתנות רבנן אמרו שתי כתונת לכל אחד ואחד רבי יוסי אומר אפילו כתונת אחת לכל אחד ואחד. מה טעמון דרבנן ולבני אהרן תעשה כתנות. מה טעמא דרבי יוסי? למאה בני אהרן תעשה כתנות והכא (דברים לא) תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם רבנן אמרי שתי אזניים לכל אחד ואחד רבי יוסה אומר אפילו אוזן אחת לכל אחד ואחד:

שוטה: אמר רבי לעזר (דברים ד) אתה הראת לדעת:

קטן: רבי ירמיה ור' אייבו בר נגרי הוון יתיבין אמרין תנינן אי זהו קטן? כל שאינו יכול לרכוב על כתיפו של אביו

וקטן שומע? וקטן מדבר? חזרון ואמרון (דברים טז) כל זכורך לרבות את הקטן. ויימר כל זכורך לרבות את החרש? למען ישמעון ולמען ילמדון פרט לחרש! ויימר למען ישמעון ולמען ילמדון פרט לקטן? אמר ר' יוסה מאחר שכתוב אחד מרבה וכתוב אחד ממעט, מרבה אני את הקטן שהוא ראוי לבוא לאחר זמן. ומוציא את החרש שאינו ראוי לבוא לאחר זמן.

שמואל בר אבא בעא קומי רבי זעירה קטן חרש מהו שיהא חייב? א"ל איתא חמי יציבא בארעא וגיורא בשמי שמייא?! אילו גדול חרש פטור, קטן חרש לא כ"ש?!

א"ר ירמיה בדין היה אפילו קטן ולא חרש יהא פטור, גזירת הכתוב הוא כל זכורך לרבות את הקטן, הייתי אומר אפילו קטן חרש יהא חייב שלא לחלוק בהילכות זכורך!! הוי צורכה לההוא דאמר רבי יוסה מאחר שכתוב אחד מרבה וכתוב אחד ממעט מרבה אני את הקטן שהוא ראוי לבוא לאחר זמן. ומוציא אני את החרש שאינו ראוי לבוא לאחר זמן:

טומטום:הכל מודים בטומטום שנקרע ונמצא זכר בי"ט הראשון שהוא חייב. מה פליגין? בשאר הימים.

חזקיה אמר יראה יראה את שהוא חייב בא' חייב בשני, את שאינו חייב בראשון, אינו חייב בשני.

אריו"ח כל ז' תשלומין לראשון. א"ר אילא מפסח השני למד ר"י. כמה דר"י אמר תמן פסח שני תשלומין לראשון כן הוא אמר הכא כל ז' תשלומין לראשון

רבי הושעיה אמר כל ז' חובה. מה נפק מן ביניהן? גר שנתגייר בשאר הימים, על דעתיה דחזקיה וריו"ח פטור. ע"ד דר' הושעיה חייב

אף בטמא כן, ניטמא, בשאר הימים- ע"ד דחזקיה וריו"ח פטור. ע"ד דר' הושעיה חייב##

צריך תיקון. יש כאן 3 שיטות: כולן חוב בפני עצמן. תשלומין לראשון. תשלומין זה לזה.

אם נטמא ביום רביעי, חייב לראות בחמישי חוץ משיטה 3 —- אם נטמא ביום ראשון [א"ן נתגייר] פטור חוץ משיטה 1

א"ר יוסה אף נקרע שאר ימים ונמצא זכר, חייב לכו"ע תמן ראוי הוא, קריעה היא שגרמה. ברם הכא הטמא עצמו אינו ראוי:

אנדרוגינס. כל זכורך- פרט לאנדרוגינס.

תמן תנינן: ספק אנדרוגינס אין מחללין עליו את השבת ר' יהודה מתיר באנדרוגינס. מה אמר כא ר' יהודה? נישמעינה מן הדא: יוחנן בן דהבאי משם ר' יהודה אף הסומא ולית בר נש אמר אף, אלא דהוא מודי על קדמייתה מודה דאינו כזכר

מחלפה שיטתיה דרבי יהודה. תמן הוא אמר פרט, והכא אמר לרבות. ר' יודה ורבנן מקרא אחד הן דורשין. רבנן דורשין ערל, מה ת"ל ערל זכר? עד שיהא כולו זכר. ר' יודה דרש זכר מה ת"ל ערל? ואפילו מקצתו ערל. ברם הכא (שמות לג) כל זכורך פרט לאנדרוגינס:

נשים. כל זכורך פרט לנשים:

עבדים. נישמעינה מן הדא: ג' פעמים בשנה יראה כל זכורך את שאין לו אדון אלא הקב"ה יצא העבד שיש לו אדון אחר

א"ר יהושע בן לוי מניין שכל המקיים מצות ראייה כאילו מקביל פני שכינה? מן הדא (שם) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' וגו':

חיגר: דכתיב רגלים:

חולה: דכתיב (דברים טז) ושמחת:

זקן: דכתיב רגלים

א"ר יוסה תרתיהון לקולא יכול לשמוח ואינו יכול להלך קורא אני עליו רגלים. יכול להלך ואינו יכול לשמוח קורא אני עליו ושמחת.

ר' יוחנן בשם ר' ינאי: ב"ש וב"ה מקרא א' הן דורשין. בש"א כתוב א' אומר זכורך וכתוב אחר אומר רגלים, טול בינתים את שהוא יכול

לרכוב על כתיפו של אביו ואפי' קטן יכול הוא לרכוב? אלא יצא את שהוא רואה כתיפו של אביו, ומפסיע. and he steps upon it (he does not know to "sit") ב"ה דורשין: כתוב אחד אומר זכורך, וכתוב א' אומרים רגלים. טול בינתים את שהוא יכול לאחוז בידו של אביו

[ולענין טהרות את אמר את שהוא תפוס ביד אביו, ספיקו כפיקח. אביו תופש בידו, ספיקו כחרש. ברם הכא בין כך ובין כך חייב]

ר' בון בר חייה בעא קומי רבי זעירה, איכן היו מראים פנים, בהר הבית או בעזרות? א"ל נישמעינה מן הדא: הטמא פטור מן הראייה דכתיב (דברים יב) ובאת שמה והבאתם שמה. ואין טמא מת נכנס להר הבית?! הדא אמרה בעזרה היו מראים פנים

מאיכן את מודד לענין קטן מן החומה או מן הבתים? תני שמואל מן השילוח. ושילוח היה באמצע המדינה

ר' בון בר חייה בעא קומי ר' זעירה מהו לשלח חגיגתו ביד אחר? אמר ליה נישמעינה מן הדא: מוכי שחין ופולפסין פטורין מן הראיה דכתיב בבא כל ישראל לראות, הטמא פטור מן הראיה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה וישלח חגיגתו ביד אחר? א"ר יוסי זאת אומרת שאינו משלח חגיגתו ביד אחר.

ר' שמי בעי או חילוף? מוכי שחין ופולפסין פטורין מן הראיה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה. ואינו ראוי לביאה מחמת מיאוסו הטמא פטור מן הראיה דכתיב (דברים לא) בבוא כל ישראל לראות וגו' הראוי לבוא עם כל ישראל מביא ושאינו ראוי לבוא עם כל ישראל שיטמא אותן בנגעו בהם אינו מביא. חזר ר' שמי ומר, מוכי שחין ופולפסין אעפ"י שאינן ראויין לבוא עם כל ישראל, ראויין הן לבוא בפני עצמן. הטמא אינו ראוי לא בפני עצמו ולא עם כל ישראל

הפריש חגיגתו ומת, היורשים מהו שיביאו אותה? ר' אילא אמר יראה ייראה. הראוי לבוא מביא, ושאינו ראוי לבוא אינו מביא. א"ר זעירה: כהיא דר' יוחנן ור' יונתן תרויהון אמרין (שמות לד) כל בכור בניך תפדה אפי' לאחר מיתה. והכא לא יראו פני ריקם אפילו לאחר מיתה! אמר רבי בא בר ממל מחלוקת שמואל ורבי יוחנן דתנינן תמן: האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו היורשין עולתה. עולתה ומתה לא יביאו היורשין חטאתה. שמואל אמר במופרשת. רבי יוחנן אמר אפילו אינה מופרשת. מה אנן קיימין? אם בשירשו קרקע בהדא אמר שמואל במופרשת?! אם בשירשו מיטלטלין בהדא רבי יוחנן אמר אפי' אינה מופרשת?!

מה נפק מן ביניהון? ירשו קרקע- על דעתיה דשמואל לתבוע תובעין, ולמשכן אין ממשכנין. על דעתיה דרבי יוחנן אף למשכן ממשכנין. ירשו מטלטלין- על דעתיה דרבי יוחנן לתבוע תובעין ולמשכן אין ממשכנין. על דעתיה דשמואל אף לתבוע אין תובעין:

הלכה ב משנה ב"ש אומרים: הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף. וב"ה אומרים: הראייה מעה כסף והחגיגה שתי כסף:

גמרא ראייה עולות, וחגיגה שלמים. ב"ש אומרים מרבין בעולות וממעטין בשלמים. בית הלל אומרים ממעטין בעולות ומרבין בשלמים

רבי תנחום בר עילאי בשם רבי יוסי בן חנינה: ב"ש ילפין לה מקרבנות העצרת. ב"ה ילפין לה מקרבנות הנשיאים. אמרו ב"ה לב"ש לא מוטב ללמד קרבן יחיד מקרבן יחיד, ולא ללמד קרבן יחיד מקרבן ציבור! אמרו להם ב"ש: מוטב ללמד דבר שהוא נוהג לדורות מדבר שהוא נוהג לדורות ואל תבא לי קרבן נשיאים שאינו נוהג לדורות!

תני: יש בראייה מה שאין בחגיגה, ובחגיגה מה שאין בראייה. שהראייה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה. חגיגה נוהגת לפני הדיבור ולאחר הדיבור מה שאין כן בראייה. חגיגה נוהגת לפני הדיבור? לשון חגיגה נוהגת לפני הדיבור (שמות ה) שלח את עמי ויחוגו לי במדבר. ובשמחה מה שאין כן בשניהן. שהשמחה נוהגת בין בדבר שהוא משלו בין בדבר שהוא משל אחרים, בין בדבר שדרכו לכן ובין בדבר שאין דרכו לכן, כגון כהנים בחטאת וכו' ואלו אין נוהגין אלא משלו, ובלבד מדבר שדרכו לכן

רבי יוסי בעי, ולמה לינן אמרין כל שהוא חייב בראייה חייב בשמחה, ויש שהוא חייב בשמחה ואינו חייב בראייה. נשים חייבות בשמחה ואינן חייבות בראייה.

רבי יהושע בן לוי אמר: ושמחת אפילו ממקילון בשר חולין א"ר לעזר נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה מה שמחה האמורה להלן שלמים אף כאן שלמים. רב חונה אכל פשוט כל שבעה

א"ר יוחנן מעה כסף ושתי כסף דבר תורה. תנא רבי יסא קומי רבי יוחנן ראייה כל שהוא, חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף. א"ל ריו"ח לר' יסא ויש כעין זו?! א"ר יונה וכל השיעורין לא חכמים הם שנתנו =פירשו ?! כזית מן המת כזית מן הנבילה וכעדשה מן השרץ. לא אתא מישאול קושיית ריו"ח הוא כך: אלא כיי דתני רבי הושעיה דתני רבי הושעיה

(שמות לד) לא יראו פני ריקם אפי' כל שהוא. חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף. וקשיא, מן דו סמך לה לדבר תורה, דסגי בכל שהוא הוא אמר חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף ?! דמשמע מלשונו של ר' הושעיא, דאין השיעור רק דרבנן [וריו"ח לא הסכים לזה]

א"ר יוסי בי רבי בון: רבי יוחנן כדעתיה, ורבי הושעיה כדעתיה. רבי יוחנן כדעתיה- דרבי יוחנן דו אמר כל השיעורין הלכה למשה מסיני הוי דו אמר מעה כסף ושתי כסף דבר תורה. רבי הושעיה כדעתיה- רבי הושעיה דו אמר האוכל איסור בזמן הזה צריך לשנות לפניו את השיעורין, שמא יעמוד ב"ד אחר וישנה עליו את השיעורין, אלמא, שיעורים מד"ס ויהא יודע מאי זו שיעור אכל. הוי דו אמר ראייה כל שהיא חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף.

אמרין חזר ביה ר' יוחנן מהדא. רבי יונה ורבי יונתן תריהון אמרין לא חזר ביה. ועוד מן הדא: דא"ר לא בשם רבי אימי איתפלגון חזקיה ור"י: חזקיה אמר אדם חולק חובתו לשתי בהמות. רבי יוחנן אמר אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות אלא צריך שתהא בידו שתי כסף לכל א' וא' משום דשיעורים הללמ"ס

רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה: אדם טופל בהמות שקנה ממעות מע"ש לבהמה, ואין אדם טופל מעות למעה. לקנות בהמה, שמקלת מעותיו הם ממעות מעשר רבי יוחנן אמר: אדם טופל מעות למעה, ואין אדם טופל בהמות לבהמה.

היך עבידה? היו לפניו עשר בהמות הקריב חמש ביו"ט הראשון. והמותר מהו שידחו את י"ט האחרון? רבי קריספי אמר איתפלגון רבי יוחנן ורשב"ל חד אמר דוחה, וחורנה אמר אינו דוחה. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. א"ר זעירה נפרש מיליהון דרבנן מן מיליהון, דרבי יוחנן דו אמר אדם טופל מעות למעה אין אדם טופל בהמות לבהמה, הוא דו אמר דוחה. כיון שיש שיעור 2 כסף מעות חולין, לכל בהמה רבי שמעון בן לקיש דו אמר אדם טופל בהמות לבהמה, אין אדם טופל מעות למעה, הוא דו אמר אינו דוחה כיון שבהמה שמקריב, כולו מן המעשר

שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה את י"ט. עד שיאמר, עוד אין בדעתי להוסיף:

הלכה ג משנה עולות במועד באות מן החולין, ושלמים שלמי שמחה מן המעשר ממעות מע"ש

בי"ט ראשון של חג- ב"ש אומרים מן החולין. וב"ה אומרים מן המעשר: אחר שהביא הראשון מן החולין

גמרא ר' תנחום בר עילאי בשם ר' יוסי בי ר' חנינה: כך משיבין ב"ש לבית הלל, דבר שהוא בא חובה בא מן המעשר?! אמרו להן אילו בחול שמא אינו מביא אחת מן החולין וטופל למעשר, וכא מביא אחת מן החולין וטופל למעשר. ומניין שהוא טופל למעשר? א"ר יוסי בן חנינה נאמר כאן (דברים טז) מסת ונאמר להלן (דברים יד) כי לא תוכל שאתו. מה שאתו האמור להלן מעשר, אף כאן מעשר. א"ר לעזר נאמר כאן שמחה ונאמר להלן באכילת מע"ש שמחה. מה שמחה האמורה להלן מעשר אף כאן מעשר

ויביא כולם מן המעשר? עולא בר ישמעאל אמר נאמר כאן מסת ונאמר להלן (בראשית מג) ותרב משאת בנימן מה משאת שנאמר להלן אחת עיקר והשאר טפילה, אף מסת שנאמר כאן אחת עיקר והשאר טפילה

#א"ר יוסי בי ר' בון: והלא שלמי חגיגה כשלמי נדבה הן! ולמה הוא טופל לון לאילין קרייא? כ פשיטא ד "טופל" מן המעשר! ללמדך שדוחין עליהן יום טוב

הלכה ד משנה

ישראל יוצאין ידי חובתן של "שמחה" בנדרים ובנדבות ובמעשר בהמה. והכהנים בחטאת ובאשם ובחזה ובשוק ובבכור, אבל לא בעופות ולא במנחות:

גמרא ר' זעירה עולא בר ישמעאל בשם ר' לעזר: שלמי חגיגה ששוחטן מערב הרגל, אינו יוצא בהן ידי חובתו [חיוב "שמחה"] ברגל. בעינן "זביחה בשעת שמחה" התיב ר' בא והא תני חגיגת י"ד יוצאים בה משם שמחה ואין יוצאין בה משם שלמים! [שלמי חגיגה] א"ר זעירא תפתר בששחטו ברגל. א"ל ר' בא, בששחטו ברגל, אין זו חגיגת י"ד!!

היש איזה קושיא על מאמר ר' אלעזר [עיין סוף המאמר] מאי כדון? א"ר זעירא עד דאנא תמן, שמע תנא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר, כד סלקית להכא שמע תנא ר' חייה בשם ר' לעזר: (דברים טז) והיית אך שמח לרבות לילי י"ט האחרון לשמחה. או יכול אף לילי י"ט הראשון? ת"ל אך. או חלף? ר' חייה בשם ר' לעזר ושמחת בחגך- משאת מתחייב בחגיגה (חגיגת ט"ו) את מתחייב בשמחה. התיבון והא תנינן ההלל והשמחה שמונה. הגע עצמך שחל י"ט הראשון להיות בשבת, לשוחטן מערב הרגל אין את יכול, דא"ר זעירה עולא בר ישמעאל בשם ר' לעזר שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן י"ח ברגל. לשוחטן ברגל אין את יכול שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה שבת. אימתי אמרו ההלל והשמחה שמונה? אמר רבי יוסי קיימה רב אבודמא נחותא, בכהנים ובשעיר: של חטאת

אבל לא בעופות ולא במנחות: דכתיב זבח:

הלכה ה משנה מי שיש לו אוכלים מרובים ונכסים מעוטים, מביא שלמים מרובין ועולות ממועטות. אוכלים מעוטין ונכסים מרובין, מביא עולות מרובות ושלמים ממועטין.

זה וזה ממועטין- על זה נאמר מעה כסף ושתי כסף

זה וזה מרובין- על זה נאמר (דברים טז) איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך:

גמרא עני וידו רחבה- קורא אני עליו איש כמתנת ידו. עשיר וידו מעוטה- קורא אני עליו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך. עני וידו מעוטה- על זה נאמר אין פחות משתי כסף

איש- פרט לקטן.

ר' ירמיה בעי אמר הרי עלי חגיגה בחמש סלעים והביא בשתים, יצא או כבר נקבע? א"ל ר' יוסי ולמה לא? אילו מי שאמר הרי עלי אשם בחמש סלעים שמא לא נקבע?! וכא נקבע:

הלכה ו משנה מי שלא חג ביו"ט הראשון של חג, חוגג והולך את כל הרגל וי"ט האחרון עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו על זה נאמר (קהלת א) מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות:

גמרא ר"י בשם ר' ישמעאל נאמר ט"ו בפסח ונאמר ט"ו בחג. מה ט"ו שנאמר בפסח י"ט האחרון תשלומין לראשון, אף חמשה עשר שנאמר בחג י"ט האחרון תשלומין לראשון

יהודה בר ספרא בשם ר' הושעיה (ויקרא כד) וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים. וכי שבעה הם והלא שמונה הם!! אלא צא שבת מהם הרי שבעה

כמה קושיות על יהודה בר ספרא א"ר יוסי וכי מיכן למדנו שאין חגיגה דוחה את השבת לא ממקום אחר?! התיב ר"י אחוי דרב ספרא והא תני =כתיב אף בפסח כן! מעתה צא שבת מהן הרי ששה!! הגע עצמך שחל י"ט הראשון ויום טוב האחרון להיות בשבת מעתה צא מהם שני ימים הרי ששה!!

נוסח אחר קצת אתא ר' חנניה יהודה בר ספרא בשם ר' הושעיה (שמות יב) וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים. וכי שבעה הם? והלא שמונה הם! אלא צא שבת מהם ש כ ב ר ל מ ד נ ו שאין חגיגה דוחה שבת, מה תלמוד לומר תחגוהו? אלא מלמד שיום טוב האחרון תשלומין לראשון

א"ר יוחנן ותני כן: שמיני רגל בפני עצמו פיים בפני עצמו ברכה בפני עצמה קרבן בפני עצמו. רגל- דא"ר אבון בשם ר' אחא בכולהם כתיב וביום וכאן כתיב ביום ללמדך שהוא רגל בפני עצמו. פיים- אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן בשמיני חזרו לפיים כרגלים. ברכה- אמר רבי לא, זמן "שהחיינו". קרבן- פר אחד איל אחד:

הלכה ז משנה ר"ש בן מנסיא אומר: אי זהו מעוות שאינו יכול לתקון.

זה שבא על הערוה והוליד ממזר. אם תאמר בגנב וגזלן יכול הוא לחזור ולתקן!

ר"ש בן מנסיא אומר אין קורין מעוות אלא למי שהוא מתוקן מתחילה ונתעוות. ואיזה זה? זה תלמיד חכם שפורש מן התורה:

גמרא תני ר"ש בן יוחי אם ראית עיירות שנתלשו ממקומן בארץ ישראל דע שלא החזיקו בשכר סופרים ומשנים. =שונים משנה מה טעמא? (ירמיהו ט) על מה אבדה הארץ נצתה כמדבר מבלי עבר, ויאמר ה' על עזבם את תורתי

רבי יודן נשייא שלח לרבי חייה ולר' אסי ולר' אמי למיעבור בקירייתא דארעא דישראל למתקנה לון ספרין ומתניינין מלמדי תורה ומשנה עלין לחד אתר ולא אשכחון לא ספר ולא מתניין. אמרין לון אייתון לן נטורי קרתא! הנה לנו שומרי העיר אייתון לון סנטורי guardsman of the city קרתא, אמרון לון אילין אינון נטורי קרתא?! לית אילין אלא חרובי קרתא!! אמרין לין ומאן אינון נטורי קרתא? אמר לון ספרייא ומתנייניא! הדא היא דכתיב (תהלים קכז) אם ה' לא יבנה בית וגו' רבי חונה ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק מצאנו שוויתר הקדוש ברוך הוא לישראל על עכו"ם ועל גילוי עריות ועל שפיכות דמים על מאסם בתורה לא וויתר. מה טעמא? ויאמר ה' על אשר עשו עכו"ם וגילוי עריות ושפיכות דמים אין כתוב כאן, אלא ויאמר ה' על עזבם את תורתי. א"ר חייה בר בא אותי עזבו אוותרה, שמא את תורתי שמרו? שאילו אותי עזבו ותורתי שמרו, המאור שבה היה מקרבן אצלי

רב חונה אמר למד תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה את בא לשמה. ר' יהודה כשהיה רואה את המת ואת הכלה מתקלסין, היה נותן עיניו בתלמידים ואומר המעשה קודם לתלמוד. נמנו בעליית בית ארים התלמוד קודם למעשה. ר' אבהו הוה בקיסרין, שלח לר' חנינה בריה מזכי בטיבריה ללמוד שם תורה שלחון ואמרון ליה: גמל הוא חסד קובר מתים הוא! שלח כתב ליה: המבלי אין קברין בקיסרין, שלחתיך לטיבריא?! וכבר נמנו בעליית בית ארים בלוד, התלמוד קודם למעשה. רבנן

דקיסרין אמרין הדא דאת אמר בשיש שם מי שיעשה, אבל אם אין שם מי שיעשה, המעשה קודם לתלמוד. דלמא מעשה... ר' חייה ר' יסא ר' אמי ענין מיתי לגבי ר' לעזר אחרו לבא לר"א אמר לון אן הויתון יומא דין? איפה הייתם היום אמרון ליה גמל חסד קבורת המת אמר לון ולא הוה תמן חורנין? א"ל מגיר הוה: שכיננו היה

הלכה ח משנה היתר נדרים פורחים באויר ואין להם על מה שיסמכו.

הילכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם כהררים התלויין בשערה שהן מקרא ממועט והלכות מרובות

הדינים והעבודות הטהרות והטמאות והעריות יש להן על מה שיסמכו והן הן גופי תורה:

גמרא תני ר' ליעזר אומר יש להן על מה שיסמכו (תהלים קיט) נשבעתי ואקיימה פעמים שאינו מקיים ר' יהושע אומר יש להן על מה שיסמכו (תהלים צה) אשר נשבעתי באפי באפי נשבעתי חוזר אני בי

תמן תנינן נדרים 3:1 ארבעה נדרים התירו חכמים. וכל הנדרים לא חכמים הם שהן מתירין?! כתיב (במדבר לד) וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל. תלה הפרשה בראשי המטות שיהו מתירין להן את נדריהן. רב יהודה בשם שמואל כתיב (שם) לא יחל דברו הוא אינו מוחל דברו אחר הוא שעושה דברו חולין. ואי זה זה? זה החכם שהיה מתיר לו את נדרו [וד' הללו, אי"צ שאלה ל ח כ ס]

רבי זעירה רב יהודה ירמיה בר אבא בשם שמואל: שלשה שהן יודעין לפתח מתירין כזקן. סברין מימר במקום שאין זקן. רבנן דקיסרין אמרין אפילו במקום שיש זקן. אמרין קומי ר' יסא, רב חונה ראשי מטות? האיס חשוב ר"ה ליחיד מומחה? א"ל אין לית רב חונה ראשי מטות, מאן אינון ראשי מטות!! רב חונה ראש לראשי המטות!!!

מהו למנות זקינים לדברים יחידים? נישמעינה מן הדא: רב, מניתיה רבי להתיר נדרים ולראות כתמים. מן דדמך כשנפטר בעא גבי בריה רב ביקש מבנו של רבי מומי בכורות, אמר לו איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא. א"ר יוסי בי רבי בון כולא יהב ליה, לדון יחידי ולהתיר נדרים ולראות מומין שבגלוי, מן דדמך בעא גבי בריה מומין שבסתר א"ל איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא

אע"ג דאת אמר ממנין זקינים לדברים יחידים, והוא שיהא ראוי לכל הדברים. כהדא ר' יהושע בן לוי מני לכל תלמידוי, למנותם "חכם" והוה מצטער על חד דהוה נכי בעיינוי סומא בעיניו ולא הוה יכול

ממנייתיה. לראות בכורות. וימניניה לדברים יחידים? הדא אמרה הראוי לכל הדברים ראוי לדבר אחד. ושאינו ראוי לכל הדברים אפילו לדבר אחד אינו ראוי

מהו למנות זקינים לימים? לזמן קצר נישמעינה מן הדא: ר' חייא בר בא אתא לגבי רבי לעזר אמר ליה פיים לי לרבי יודן נשייא, דיכתוב לי חדא איגרא דאיקר, ניפוק לפרנסתי לארעא ברייתא. יכתוב לי אגרת של כבוד כדיי שאמצא פרנסתי בחוץ לארץ פייסיה וכתב ליה: הרי שילחנו אליכם אדם גדול שלוחינו, וכיוצא בנו עד שהוא מגיע אצלינו! ר' חזקיה ר' דוסתי ר' אבא בר זמינא, ומטו בה משמיה דר' דוסי סבא הכין כתב ליה: הרי שילחנו לכם אדם גדול. ומה הוא גדולתו? שאינו בוש לומר לא שמעתי!

מהו להתיר בפלנים? נדריס a travelling cloak רבי אבהו בשם רבי יוחנן מתירין בפלנים. רבי התיר בפלנים. ר' יהושע בן לוי מתיר בפלנים. ר' חונה בשם ר' ירמיה במקום שאין טלית. א"ר יוסי בי ר' בון לנדרים קלין:

הילכות שבת: ר' יונה א"ר חמא בר עוקבה מקשי והלא אין כתוב אלא (ויקרא יא) אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור ואת למד ממנו כמה הלכות! ר' זעירה בשם ר' יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין את יודע מה טיבה, אל תפליגינה לדבר

אחר להוציאה מידי פשוטה כיון שא"א יודע טעם הדבר שהרי כמה הלכות נאמרו למשה מסיני וכולהן משוקעות במשנה! א"ר אבון ויאות הרי שני מיני חיטים פיאה 6:2 אי לולא שבא נחום ופירשה לנו שהלכה זו נאמרה מסיני יודעין היינו?!

ר' זעירה בשם ר' לעזר (הושע ח) אכתוב לו רובי תורתי וכי רובה של תורה נכתבה? אלא מרובין הדברים הנדרשין מן הכתב, מייתור אות וכו' מן הדברים הנדרשין מן הפה, בלי רמז וכיני? # אלא חביבין הדברים הסמוכין לכתב, מן הדברים הסמוכין לפה.

א"ר יודה בר פזי: אכתוב לו רובי תורתי אלו התוכחות. אפילו כן, לא כמו זר נחשבו?! לא הועילו התוכחות א"ר אבון אילו כתבתי לך רובי תורתי לא כמו זר נחשבו?! מה בינן לאומות! אלו מוציאין ספריהן, ואלו מוציאין ספריהן. אלו מוציאין דפתריהן, ואלו מוציאין דפתריהן

ר' חגיי בשם ר' שמואל בר נחמן: נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים בכתב. ואין אנו יודעין איזה מהן חביבין, אלא מן מה דכתיב (שמות לב) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל. הדא אמרה אותן שבפה חביבין

ר' יוחנן ור' יודן בי ר' שמעון חד אמר אם שימרת

מה שבפה ושימרת מה שבכתב, אני כורת אתך ברית, ואם לאו איני כורת אתך ברית. וחורנה אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה שבכתב את מקבל שכר, ואם לאו אין את מקבל שכר.

א"ר יהושע בן לוי "עליהם" ועליהם "כל" ככל "דברים" הדברים מקרא ומשנה תלמוד הלכות ואגדות אפילו מה שתלמיד וותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני מה טעמא? (קהלת א) יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא חבירו משיבו ואומר לו כבר היה לעולמים אשר היה לפנינו

ר' זעירה בשם שמואל אין מורין לא מן ההלכות ולא מן האגדות ולא מן התוספות אלא מן התלמוד.

[והא תנא רבי חלפתא בר שאול: היא שני מיני חיטין, היא שני מיני שעורין. אמר רבי זעירה כך היתה הלכה בידם ושכחוה. "היא שני מיני חיטין, היא שני מיני שעורין" והא תנינן פאה 3:3 המחליק בצלים לחים לשוק, אם קיים יבישין לגורן. נותן 2 פאות אית לך מימר שוק וגורן כך היתה הלכה בידם ושכחוה?!]

רבי חנניה בשם שמואל: אין למידין מן ההורייה, הכל מודין שאין למידין מן המעשה. אמר ליה רבי

מנא הדא דאת אמר בהוא דלא סבר, ברם בהוא דסבר, עבד. אמר ליה בין דסבר בין דלא סבר, בהוא דפליג, אינו דומה ממש ברם בהוא דלא פליג, בין סבר בין לא סבר, עבד.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כל האסורין שריבה עליהן שוגג מותר מזיד אסור. ולא מתניתא היא! תרומות 5:9 אם שוגג מותר אם מזיד אסור. מתניתא בתרומה, דרובה חידוש רב ממנו בא לומר לך אתא מימור לך, ואפילו בשאר כל הדברים

רבי אחא בשם רבי יונתן: כשם שמצוה לומר על דבר שהוא נעשה, כך מצוה שלא לומר לא להוכיח מי שאינו שומע על דבר שאינו נעשה.

א"ר לעזר כשם שאסור לטהר את הטמא, כך אסור לטמא את הטהור

ר' אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין את יודע אם לתלות או לשרוף לעולם הוי רץ אחר השריפה יותר מן התלייה שאין לך חביב בתורה מפרים הנשרפין ושעירים הנשרפין, והן בשריפה! רבי יוסי בעי ולמידין דבר שאין מצותו לכאן, מדבר שמצותו לכאן?!

פרק ב

הלכה א משנה אין דורשין בעריות בשלשה רק בארבעה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו

וכל המסתכל בארבעה דברים רתוי לו כאילו לא בא לעולם. מה למעלן ומה למטן מה לפנים ומה לאחור

כל שלא חס על כבוד קונו רתוי לו כאילו לא בא לעולם:

גמרא ר' בא בשם רב יהודה: דרבי עקיבה היא דלא ס"ל "דברה תורה כלשון בני אדם" ודרים איש איש [בבלי יא] ברם כר' ישמעאל [דר' ישמעאל תני אזהרות]...דורשין.

לעובדה. למעשה... מן דר' אמי יתיב מתני אזהרה לשוכב אזהרה לנשכב דריש בעריות הדא אמרה הלכה כר' ישמעאל: עיין ירושלמי סנהדרין 7:7

ולא במעשה בראשית בשנים: ר' בא בשם רב יהודה דר' עקיבה היא, ברם כר' ישמעאל דורשין.

לעובדה, מן מה דרבי יודה בר פזי יתיב דרש בתחילה היה העולם מים במים וכו' הדא אמרה

הלכה כר' ישמעאל

דרש ר' יודה בר פזי בתחילה היה העולם מים במים מה טעמא (בראשית א) ורוח אלהים מרחפת על פני המים. חזר ועשאו שלג (תהלים קמז) משליך קרחו כפיתים. חזר ועשאו ארץ (איוב לז) כי לשלג יאמר הוי ארץ. והארץ עומדת על מים (תהלים קלו) לרוקע הארץ על המים. והמים עומדים על הרים (תהלים קד) על הרים יעמדו מים. וההרים עומדין על רוח (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח. והרוח תלויה בסערה (תהלים קמח) רוח סערה עושה דברו. וסערה עשאה הקב"ה כמין קמיע ותלויה בזרועו שנאמר (דברים לג) ומתחת זרועות עולם

כי הנה יוצר הרים וגו' זה אחד משׁשה מקריות שהיה ר' קורא אותן ובוכה (צפניה ב) בקשו את ה' כל ענוי הארץ וגו' (עמוס ה) שנאו רע ואהבו טוב וגו' (איכה ג) יתן בעפר פיהו וגו' (קהלת יא) כי את כל המעשה וגו' (שמואל א כח) ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני וגו' אמר לו: לא היה לך להרגיז את בוראתך, אלא בי?! עשיתני ע"ז שלך! אין את יודע כשם שנפרעין מן העובד כך נפרעין מן הנעבד!! ולא עוד אלא שהייתי סבור שהוא יום הדין ונתייראתי והרי דברים ק"ו מה אם שמואל

רבן של נביאים שכתוב בו (שמואל א ג) וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע וגו' נתיירא מיום הדין אנו על אחת כמה וכמה והדין

כי הנה יוצר הרים ובורא רוח וגו' אפי' דברים שאין בהן חט נכתבין לאדם על פינקסו. ומי מגיד לאדם? הבל היוצא מפיו ר' חגיי בשם ר' יעבץ: יוצר הרים ובורא רוח

ר' חגי בשם ר' יעבץ: אילין ציפאריי אנשי ציפורי מפרשין.. תוהו- חושך ואפילה.

ר' יודה בר פזי בשם ר' יוסי בי ר' יודה אדריינוס שאל לעקילס הגר קושטין אתון אמרין דהין עלמא קיים על רוחא? א"ל אין! א"ל: מן הן את מודה לי? א"ל: אייתי לי הוגנין גמלים לעיריס אייתי ליה הוגנין, אטעונינון טעוניהון, אקימון וארבעון, נסתון וחנקון. שוב לקחם [עקילס] וחנקם א"ל: עקילס לאדריינוס הא לך אקימון!! א"ל מן דחנקתון?! א"ל כלום חסרתנון, לא רוחא היא דנפקא מינהון?!

ולא במרכבה ביחיד. עוד היא כר' עקיבה? דברי הכל היא כדי שיהא אדם יודע לחוס על כבוד קונו. לא כן אמר רב אין אדם רשאי לומר דבר כנגד רבו, במעשה מרכבה אלא א"כ ראה או שימש. כיצד הוא עושה בתחילה? רבו פותח לו ראשי פסוקים, ומסכים.

ר' חייה בשם ר"י תלמיד וותיק היה לו לרבי ודרש פרק אחד במעשה המרכבה ולא הסכימה דעתו של רבי ולקה בשחין

התורה הזו דומה לשני שבילים, אחד של אור ואחד של שלג, היטה בזה מת באור, היטה בזו מת בשלג, מה יעשה? יהלך באמצע.

מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה מהלך על הדרך רוכב על החמור ור' לעזר בן ערך מהלך אחריו. אמר לו ר' השניני פרק אחד במעשה המרכבה! אמר לו ולא כך שנו חכמים ולא במרכבה אלא א"כ היה חכם ומבין מדעתו! אמר לו ר' תרשיני לומר דבר לפניך אני! אמר לו אמור! כיון שפתח ר' לעזר בן ערך במעשה המרכבה ירד לו רבן יוחנן בן זכאי מן החמור אמר אינו בדין שאהא שומע כבוד קוני ואני רכוב על החמור הלכו וישבו להן תחת אילן אחד וירדה אש מן השמים והקיפה אותם והיו מלאכי השרת מקפצין לפניהן כבני חופה שמיחין לפני חתן נענה מלאך אחד מתוך האש ואמר כדבריך אלעזר בן ערך כן הוא מעשה המרכבה. מיד פתחו כל האילנות פיהן ואמרו שירה (תהלים צו) אז ירננו כל עצי יער כיון שגמר ר' לעזר בן ערך במעשה המרכבה עמד רבן יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו ואמר ברוך ה' אלהי אברהם יצחק ויעקב שנתן לאברהם אבינו בן חכם יודע

בכבוד אבינו שבשמים יש לך נאה לדרוש ואינו נאה מקיים ואינו נאה דורש אלעזר בן ערך נאה דורש ונאה מקיים אשריך אברהם אבינו שיצא מחלציך אלעזר בן ערך וכיון ששמעו ר׳ יוסף הכהן ור״ש בן נתנאל אף הם פתחו במעשה המרכבה, אמרו יום א׳ בתקופת תמוז היה ורעשה הארץ ונראת הקשת בענן. ויצאה בת קול ואמרה להן הרי המקום פנוי לכם והטריקלין מוצע לכם אתם ותלמידיכם מזומנין לכת שלישית?? ואתיא כמ״ד (תהילים טז) שובע שמחות את פניך שבע כיתות של צדיקים לעתיד לבוא

שוב מעשה בי ר׳ יהושע שהיה מהלך בדרך, ובן זומא בא כנגדו, שאל בשלומו ר״י שאל בשלום ב״ז ולא השיבו, אמר לו מאיין ולאיין בן זומא? אמר לו מסתכל הייתי במעשה בראשית ואין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא פותח טפח נאמר כאן ריחוף ונאמר להלן (דברים לב) כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף מה ריחוף שנאמר להלן נוגע ואינו נוגע אף ריחוף שנאמר כאן נוגע ואינו נוגע. א״ר יהושע לתלמידיו הרי בן זומא מבחוץ!! אינו מבין ולא היו ימים קלים עד שנפטר בן זומא

ר׳ יודה בר פזי בשם ר׳ יוסי בי ר׳ יודה: שלשה הרצו תורתן לפני רבן. ר׳ יהושע לפני רבן יוחנן בן זכאי. ר׳ עקיבה לפני ר׳ יהושע. חנניה בן חכינייי לפני ר׳ עקיבה. מיכן והילך אין דעתן נקייה.

ארבעה נכנסו לפרדס אחד הציץ ומת, אחד הציץ ונפגע, אחד הציץ וקיצץ בנטיעות, אחד נכנס בשלום ויצא בשלום. בן עזאי הציץ ונפגע עליו הכתוב אומר (משלי כה) דבש מצאת אכול דייך. בן זומא הציץ ומת עליו הכתוב אומר (תהלים קיז) יקר בעיני ה׳ המותה לחסידיו. אחר הציץ וקיצץ בנטיעות. מני אחר? אלישע בן אבויה שהיה הורג רבי =נערי תורה. אמרין, כל תלמיד דהוה חמי ליה משבח באוריתא ראה תלמיד מצליח בתורה הוה קטיל ליה. ולא עוד אלא דהוה עליל לבית ווערא והוה חמי טלייא קומי ספרא והוה אמר מה אילין יתבין עבדין הכא? אומנותיה דהן בנאי! אומנותיה דהן נגר! אומנותיה דהן צייד! אומנותיה דהן חייט! וכיון דהוון שמעין כן הוון שבקין ליה ואזלין לון עליו הכתוב אומר (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וגו׳ שחיבל מעשה ידיו של אותו האיש???

אוף בשעת עקתא בשעת גזירת השמד היו נושאין משאות והתכוונו שיהיה באופן המותר.... הוון מטענין לון מטילין והוון מתכוונין מיטעון תרי חד מטול, =משא משום שנים שעשו מלאכה אחת. אמר, אמר אטעוננון יחידאין! להכעיס אזלין ואטעונינון יחידיין. והוון מתכוונין מיפרוק בכרמלית שלא להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים אמר אטעונינון צלוחיין! שא״א לפרקס

ולטועגן אזלין ואטעונינון צלוחיין!

רבי עקיבה נכנס בשלום ויצא בשלום. עליו הכתוב אומר (שיר השירים א) משכני אחריך נרוצה וגו'

רבי מאיר הוה יתיב דרש בבית מדרשא דטיבריה עבר אלישע רביה רכיב על סוסייא ביום שובתא, אתון ואמרין ליה הא רבך לבר, בתוך פסק ליה מן דרשה ונפק לגביה, א"ל מה הויתה דרש יומא דין? א"ל (איוב מב) וה' ברך את אחרית וגו' א"ל ומה פתחת ביה? א"ל (שם) ויוסף ה' את כל אשר לאיוב למשנה שכפל לו את כל ממונו. אמר ווי דמובדין ולא משכחין עקיבה רבך לא הוה דרש כן! אלא (שם) וה' ברך את אחרית איוב מראשיתו בזכות מצות ומעשים טובים שהיה בידו מראשיתו. א"ל ומה הויתה דריש תובן? מה עוד דרשת? א"ל (קהלת ז) טוב אחרית דבר מראשיתו א"ל ומה פתחת ביה? א"ל לאדם שהוליד בנים בנערותו ומתו, ובזקנותו נתקיימו, הוי טוב אחרית דבר מראשיתו. לאדם שעשה סחורה בילדותו והפסיד, ובזקנותו ונשתכר, הוי טוב אחרית דבר מראשיתו. לאדם שלמד תורה בנערותו ושכחה, ובזקנותו וקיימה, הוי טוב אחרית דבר מראשיתו. אמר ווי דמובדין ולא משכחין! עקיבה רבך לא הוה דרש כן! אלא טוב אחרית דבר מראשיתו בזמן שהוא טוב מראשיתו... ובי היה המעשה... אבויה אבא מגדולי ירושלם היה ביום שבא למוהליני קרא לכל גדולי ירושלם והושיבן בבית אחד ולרבי אליעזר ולר' יהושע בבית אחד מן דאכלון ושתון, שרון מטפחין ומרקדין, א"ר ליעזר לר' יהושע עד דאינון עסיקין בדידהון, נעסוק אנן בדידן בתורה וישבו ונתעסקו בדברי תורה מן התורה לנביאים ומן הנביאים לכתובים וירדה אש מן השמים והקיפה אותם אמר להן אבויה, רבותיי!! מה באתם לשרוף את ביתי עלי! אמרו לו חס ושלום אלא יושבין היינו וחוזרין בדברי תורה! מן התורה לנביאים ומן הנביאים לכתובים והיו הדברים שמיחים כנתינתן מסיני והיתה האש מלחכת אותן כלחיכתן מסיני ועיקר נתינתן מסיני לא ניתנו אלא באש (דברים ד) וההר בוער באש עד לב השמים אמר להן אבויה אבא רבותיי אם כך היא כוחה של תורה, אם נתקיים לי בן הזה לתורה אני מפרישו! לפי שלא היתה כוונתו לשם שמים לפיכך לא נתקיימה באותו האיש...

א"ל ומה הייתה דורש תובן? א"ל (איוב כח) לא יערכנה זהב וזכוכית א"ל ומה פתחת ביה? א"ל דברי תורה קשין לקנות ככלי זהב ונוחין לאבד ככלי זכוכית. ומה כלי זהב וכלי זכוכית אם נשתברו יכול הוא לחזור ולעשותן כלים כמו שהיו אף תלמיד חכם ששכח תלמודו יכול הוא לחזור וללמדו כתחילה. נתכוון להחזירו בתשובה א"ל דייך

מאיר! עד כאן תחום שבת! א"ל מן הן את ידע? א"ל מן טלפי דסוסיי דהוינא מני והולך אלפיים אמה!! א"ל וכל הדא חכמתא אית ביך ולית את חזר בך?! א"ל לית אנא יכיל. א"ל למה? א"ל שפעם אחת הייתי עובר לפני בית קודש הקדשים רכוב על סוסי ביה"כ שחל להיות בשבת ושמעתי בת קול יצאה מבית קודש הקדשים ואומרת שובו בנים חוץ מאלישע בן אבויה שידע כחי ומרד בי.

וכל דא מן הן אתת ליה? כל זה מאין באה לו? אלא פעם אחת היה יושב ושונה בבקעת גינוסר וראה אדם אחד עלה לראש הדקל ונטל אם על הבנים וירד משם בשלום. למחר ראה אדם אחר שעלה לראש הדקל ונטל את הבנים ושילח את האם וירד משם והכישו נחש ומת אמר כתיב (דברים כב) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים איכן היא טובתו של זה איכן היא אריכות ימיו של זה? ולא היה יודע שדרשה ר' יעקב לפנים ממנו למען ייטב לך לעולם הבא שכולו טוב והארכת ימים לעתיד שכולו ארוך. ויש אומר ע"י שראה לשונו של ר' יהודה הנחתום נתון בפי הכלב שותת דם אמר זו תורה וזו שכרה, זהו הלשון שהיה מוציא דברי תורה כתיקנן זה הוא הלשון שהיה יגע בתורה כל ימיו זו תורה וזו שכרה?! דומה כמדומני שאין מתן שכר ואין תחיית המתים. וי"א אמו כשהיתה מעוברת בו היתה עוברת על בתי עכו"ם והריחה מאותו המין. והיה אותו הריח מפעפע בגופה כאירסה של חכינה

לאחר ימים חלה אלישע, אתון אומרון לר"מ הא רבך באיש חולה אזל בעי מבקרתיה ואשכחיה באיש, א"ל לית את חזר בך? א"ל ואין חזרין מתקבלין? א"ל ולא כן כתיב (תהלים צ) תשב אנוש עד דכא עד דיכדוכה של נפש מקבלין! באותה שעה בכה אלישע ונפטר ומת. והיה ר"מ שמח בלבו ואומר דומה שמתוך תשובה נפטר ר'! מן דקברוניה ירדה האש מן השמים ושרפה את קברו. אתון ואמרין לר"מ הא קבירה דרבך אייקד! נשרף נפק בעי מבקרתיה ואשכחין אייקד, מה עבד? נסב גולתיה לקח טליתו ופרסיה עלוי. אמר, (רות ג) ליני הלילה וגו' ליני בעולם הזה שדומה ללילה, והיה בבוקר זה העולם הבא שכולו בוקר. אם יגאלך טוב יגאל- זה הקב"ה שהוא טוב דכתיב ביה (תהלים קמה) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו (רות ג) ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי ה' ואיטפיית. נכבה האש אמרון לר"מ, אין אמרין לך בההוא עלמא למאן את בעי למבקרה מי אתה רוצה לבקר לאבוך או לרבך? אמר לון אנא מיקרב לר' קדמיי! ובתר כן לאבא! אמרון ליה ושמעין לך? אמר לון ולא כן תנינן מצילין תיק הספר עם הספר, תיק תפילין עם התפילין! מצילין לאלישע אחר בזכות תורתו!

לאחר ימים הלכו בנותיו של אחר ליטול צדקה מר' גזר רבי ואמר (תהלים קט) אל יהי לו מושך חסד ואל יהי חונן ליתומיו אמרו לו ר' אל תבט במעשיו הבט בתורתו! באותה השעה בכה ר' וגזר עליהן שיתפרנסו. אמר מה אם זה שיגע בתורה שלא לשום שמים ראו מה העמיד, מי שהוא יגע בתורה לשמה על אחת כמה וכמה!!!

ר' לעזר בשם בר סירה: פליאה ממך מה תדע עמוקה משאול מה תחקור במה שהורשיתה התבונן אין לך ענין בנסתרות רב אמר (תהלים לא) תאלמנה שפתי שקר- יתחרשן יתפרכן ישתתקן. יתחרשן כמה דאת אמר (שמות ד) ויאמר ה' אליו מי שם פה וגו' יתפרכן כמה דאת אמר (בראשית לז) והנה אנחנו מאלמים אלומים ישתתקן כשמועו (תהלים לא) הדוברות על צדיק עתק הדוברות על צדיקו של עולם דברים שהעתיק מבריותיו. בגאוה ובוז זה שהוא מתגאה לומר אני דורש במעשה בראשית סבור שהוא כמתגאה ואינו אלא כמבוזה

א"ר יוסי בן חנינה המתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא, המתכבד בכבוד חי העולמים לא כל שכן?! מה כתיב בתריה (שם) מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך אל יהי לו כמה רב טובך

א"ר לוי כתיב (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר וגו' כבוד אלהים הסתר דבר עד שלא נברא העולם. כבוד מלכים חקור דבר משנברא העולם. א"ר לוי כתיב (איוב כד) הזאת ידעת מני עד אבל את מני שים אדם עלי ארץ

ר' יונה בשם ר' בא כתיב (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך יכול קודם למעשה בראשית? ת"ל (שם) למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ. יכול מששי ואילך? ת"ל ראשונים אחר שריבה הכתוב מיעט הרי אנו למידין מששי מה ששי מיוחד שהוא מששת ימי בראשית אף את לא תהא מביא לי אלא את שהוא כיוצא בששי. יכול לידע מה למעלה מן השמים ומה למטה מן התהום? ת"ל (שם) ולמקצה השמים ועד קצה השמים. אלא עד שלא נברא העולם את דורש ולבך מסכים. אסור להוציא מפיו משנברא העולם את הולך וקולך הולך מסוף העולם ועד סופו.

תני בר קפרא ולמן היום??? מרבה אף קודם בריאה אתיא דר' יודה בר פזי דדרש "מתחילה היה העולם מים במים" כהדא דבר קפרא. ומה דתני ר' חייה??? לאיסור כהדא דר' בא. דדרש קרא לאיסור

ר' יונה בשם ר' לוי בבי"ת נברא העולם מה בי"ת סתום מכל צדדיו ופתוח מצד אחד כך אין לך רשות לדרוש מה למעלן ומה למטן מה לפנים ומה לאחור אלא מיום שנברא העולם ולבא

אומרין לבי"ת מי בראך? והוא מראה להן בנקודה ואומר זה שלמעלן! ומה שמו? והוא מראה להן בנקודה שלאחריו ואומר ה' שמו אדון שמו! דבר אחר ולמה בבי"ת? שהוא בלשון ברכה ולא באל"ף שהוא לשון ארירה אמר הקדוש ברוך הוא איני בורא את עולמי אלא בבי"ת שלא יהו כל באי העולם אומרין היאך העולם יכול לעמוד ונברא בלשון ארירה אלא הריני בורא אותו בבי"ת בלשון ברכה ואולי יעמוד

ר' אבהו בשם ר' יוחנן בשתי אותיות נבראו שתי עולמות העולם הזה והעולם הבא אחד בה"א ואחד ביו"ד מה טעמא? (ישעיהו כו) כי ביה ה' צור עולמים ואין אנו יודעין אי זה נברא בה"א ואי זה מהם נברא ביו"ד אלא מן מה דכתיב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה"א בראם הוי העולם הזה נברא בה"א והעולם הבא נברא ביו"ד

מה ה"א פתוח מלמטן רמז לכל באי עולם שהן יורדין לשאול מה ה"א יש לו נקודה מלמעלן, משעה שהן יורדין הן עולין מה ה"א פתוח מכל צד, כך פותח פתח לכל בעלי תשובה

מה יו"ד כפוף כך יהיו כל באי העולם כפופין בעולם הבא (ירמיהו ל) ונהפכו כל פנים לירקון.

כיון שראה דוד כן התחיל לקלס בשתי אותיות (תהלים קיד) הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'.

ר' יודן נשייא שאל לר' שמואל בר נחמן מהו דין דכתיב (תהלים סח) סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו? א"ל אין לך כל מקום ומקום שאינו ממונה על ביה שלו, יש לכל אחד למי שיצעק כאילו "ויי ויי" ומי ממונה על ביה שבכולם? הקדוש ברוך הוא. ביה שמו כי יה שמו. א"ל, ר' לעזר רבך לא היה דרש כן. אלא למלך שבנה פלטין במקום ביבים במקום אשפות במקום סריות מי שהוא בא ואומר הפלטין הזו במקום ביבין הוא במקום אשפות הוא במקום סריות הוא אינו פוגם?! כך מי שהוא אומר בתחילה היה העולם מים במים ה"ז פוגם. לפרדיסו של מלך ועלייה בנויה על גביו עליו להציץ על הפרדס אבל לא ליגע בפרדס "ולגלות עפרו"

ב"ש אומר שמים נבראו תחילה אח"כ הארץ וב"ה אומרים הארץ נבראת תחילה ואחר כך השמים. אלו מביאין טעם לדבריהן ואלו מביאין טעם לדבריהן. מה טעמון דב"ש? (בראשית א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ למלך שעשה כסא, משעשאו עשה אפיפורין שלו his footstool (ישעיהו סו) השמים כסאי והארץ הדום רגלי. מה טעמון דב"ה? (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים למלך שעשה פלטין, משבנה

את התחתונים עשה את העליונים (ישעיהו מח) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים

א"ר יודה בר פזי ודא מסייעה לב"ה (תהלים קב) לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים א"ר חנינה ממקום שב"ש מביאין טעם לדבריהן משם ב"ה מסלקין לון מ"ט דב"ש בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ משם ב"ה מסלקין לון והארץ "היתה" כבר היתה

ר' יוחנן בשם חכמים אם לבירייה שמים קדמו, ואם לשכלול הארץ קדמה. אם לבירייה שמים קדמו בראשית ברא אלהים וגו' אם לשכלול הארץ קדמה ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים

שמים בראשון כב"ש, עשה שלשה ימים ועשו תולדות, ראשון ושני ושלישי, ברביעי יהי מאורות.

ים בשני כב"ש, עשה ג' ימים ועשה תולדות, שני ושלישי ורביעי, בחמישי, ישרצו המים.

ארץ בשלישי כב"ש, עשת ג' ימים ועשה תולדות, שלישי ורביעי וחמישי, בששי ותוצא הארץ

ארץ בראשון כב"ה עשת שני ימים ועשו תולדות ראשון ושני, בשלישי תדשא הארץ,

שמים בשני כב"ה, עשו שני ימים ועשו תולדות, שני ושלישי, ברביעי יהי מאורות,

ים בשלישי כבית הלל, עשה שנים ימים ועשה תולדות, שלישי ורביעי, בחמישי ישרצו המים

אמר ר"ש בן יוחי תמיה אני היאך נחלקו אבות העולם על בריית העולם שאני אומר שמים וארץ לא נבראו אלא כלפס הזה וככיסויה בנת אחת מה טעמא? אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים. א"ר לעזר בי ר"ש אם כדעת הזו שאמר אבא פעמים שהוא מקדים שמים לארץ פעמים שהוא מקדים ארץ לשמים אלא מלמד ששניהן שקולים זה כזה:

הלכה ב משנה יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך יוסי בן יוחנן אומר לסמוך יהושע בן פרחיה אומר שלא לסמוך נתיי הארבילי אומר לסמוך יהודה בן טבאי אומר שלאלסמוך שמעון בן שטח אומר לסמוך שמעיה אומר לסמוך אבטליון אומר שלא לסמוך הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם ונכנס שמאי הלל אומר לסמוך ושמאי אומר שלא לסמוך הראשונים היו נשיאים והשניים אבות בית דין:

גמרא בראשונה לא היתה מחלוקת בישראל אלא על הסמיכה בלבד. ועשו שמאי והלל ועשו אותן ד' עדיות משרבו תלמידי ב"ש

ותלמידי ב"ה ולא שימשו את רביהן כל צורכן ורבו המחלוקת בישראל ונחלקו לשתי כתות אלו מטמאין ואלו מטהרין ועוד אינה עתידה לחזור למקומה עד שיבוא בן דוד

ר' חייה בשם ר"י: לא תהא שבות קלה בעיניך שהרי סמיכה אינה אלא רשות ונחלקו עליה אבות העולם א"ר יוסה זאת אומר שאדם צריך לכבוש את כובדו, דלא כן מה אנן אמרין אסור ליגע בבהמה בי"ט?!

הלל ומנחם לא נחלקו, יצא מנחם ונכנס שמאי. לאיכן יצא? יש אומרים ממידה למידה יצא. לתרבות רעה ויש אומר כנגד פניו בעל כרחו יצא, הוא ושמונים זוג של תלמידי חכמים מלובשין סירקי זהב dressed in silk שהשחירו פניהן כשולי קדירה, שאמרו להן כתבו על קרן שור שאין לכם חלק באלהי ישראל.

הורדוס נכנס לסנהדרין ולוקח בכוח את אב בית הדין יחד עם מאה ושישים ("שמונים זוגות") תלמידי חכמים מכובדים, בעודם לבושים בגדי המלכות המוזהבים בהם כיהנו פאר בסנהדרין, ומגייסם לעבודת כפיים שחורה ובזויה בפומבי, עד שהשחירו פניהם כתחתית סיר שרוף-במצב כזה ברור שמנחם, אב בית הדין, כשרק יצליח לברוח מעבודת המלך. מהגיום בכפיה, לא ינסה לחזור למושב הסנהדרין, אלא ינוס אל המדבר, למקום שומם ורחוק, אליו לא יגיעו חיילי המלך. ויש דורשין לגנאי, להכי קרי ליה "ממידה למידה"

אנן תנינן יהודה בן טבאי נשיא ושמעון בן שטח אב בית דין. אית תניי תני ומחלף. מאן דאמר יהודה בן טבאי נשיא, עובדא דאלכסנדרייא מסייע ליה. יהודה בן טבאי הוון בני ירושלם בעון ממניתיה נשיא בירושלם רצו למנותו נשיא ערק ברח ואזל ליה לאלכסנדריאה והיו בני ירושלם כותבין מירושלם הגדולה לאלכסנדריאה הקטנה עד מתי ארוסי יושב אצלכם ואני יושבת עגומה עליו!! פירש מיתי גו אילפא פירש לבא בספינה אמר, דבורה מרתא דביתא דקבלתן, מה הוות חסירה! האשה שאיכסנה אותנו, מה היתה חסירה! א"ל חד מן תלמידוי, רבי! עיינה הוות שברה. her eyes were blinking א"ל הא תרתיי גבך, חדא דחשדתני וחדא דאיתסכלת בה! מה אמרית, יאייא בריוא? השאלתי איש יפה בתוארה? לא אמרית אלא בעובדא! וכעס עלוי ואזל התלמיד שנתלווה עמו

מ"ד שמעון בן שטח נשיא עובדא דאשקלון מסייע ליה. תרין חסידין הוון באשקלון אכלין כחדא ושתין כחדא ולעיי באוריתא כחדא עמלו בתורה יחד דמך חד מינהון, ולא איתגמל ליה חסד נפטר אחד מהם ולא הספידוהו כהלכה מית בריה דמעון מוכס ובטלת כל מדינתא מיגמול ליה חסד מוכס=רשע מת, והכל טפלו בו שרי ההוא חסידא מצטער אמר ווי דלית לשנאיהון דישראל כלום! כ לצדיקי ישראל איתחמי ליה בחילמא וא"ל לא תיבזי בני מריך! דין עבד חדא חובא ואזל בה, ודין עבד חדא טיבו ואזל בה. ומה חובא עבד ההוא חסידא? הס ליה לא עבד חובה מן יומוי! אלא פעם אחת הקדים תפילין של

ראש לתפילין של יד!! ומה טיבו עבד בריה דמעון מוכח? חס ליה לא עבד טיבו מן יומוי! אלא חד זמן עבד אריסטון לבולבטייא senators ולא אתון אכלוניה אמר ייכלוניה מיסכינייא the poor shall eat דלא יטלין.??? יתקלקל ואית דאמרין בשוקא הוה עבר ונפל מיניה חד עיגול a round cake וחמא חד מיסכן ונסב ליה, ולא א"ל כלום בגין דלא מסמקי אפויי.

שלא להאדים פניו

בתר יומין חמא ההוא חסידא לחסידא חבריה מטייל גו גנין, גו פרדיסין, גו מבועין דמוי, נחלי-מים וחמא לבריה דמעין מוכם לשונו שותת על פי הנהר בעי ממטי מיא ולא מטא. וחמא למרים ברת עלי בצלים.—רבי לעזר בר יוסה אמר תלייא בחיטי ביזייא, בנקודת דדיה רבי יוסי בן חנינא אמר, צירתא the hinge of the door דתרעא דגיהנם קביע באודנה— אמר לון למה דא כן? א"ל דהוות ציימה ומפרסמה, ואית דאמרי דהוות ציימה חד יום, ומקזה and she calculates it for two ליה תריי אמר לון עד אימת היא כן? א"ל עד דייתי שמעון בן שטח ואנן מרימין לה מן גו אודנה וקבעין ליה גו אודניה אמר לון ולמה? א"ל: דאמר "אין אנא מתעביד נשייא אנא מקטל חרשייא" המכשפות והא איתעבד נשייא ולא קטל חרשייא! והא אית תמנין נשיין חרשיין יהיבין גו מערתא דאשקלון מחבלן עלמא! אלא איזיל אמור ליה, אמר לון אנא דחיל

דהוא גבר נשייא נשיא ולית הוא מהיימנתי! א"ל אי הימינך הא טבאות, ואין לא עביד הדין סימנך קומוי הב ידך על עיינך, ואפקה, וחזרה והיא חזרה.

אזל ותני ליה עובדה, בעא מיעבד סימנא קומוי ולא שבקיה, א"ל ידע אנא דאת גבר חסיד, יתיר מן כן את יכול עבד! ולא עוד אלא בפומי לא אמרית, בלבי חשבית! מיד עמד שמעון בן שטח ביום סגריר, ונסב עימיה תומנין גוברין בחירין ויהב בידיהון תומניי לבושין נקיים, ויהבנין גו קידרין חדתין, וכפינון על רישיהון, אמר לון: אין צפרית i whistle חד זמן, לבשון לבושיכון. ואין צפרית זמן תניין, עולין כולכון כחדא. וכיון דאתון עללין, כל חד וחד מינכון יגוף חדא ויטלטליניה מן ארעא. דעיסקיה דהדין חרשא טלטלתניה מן ארעא לא יכול עבד כלום. אזל וקם ליה על תרעא דמערתא א"ל אויים אויים מכשפות... פתחון לי! דמן דידכן אנא! אמרון ליה היך אתית להכא בהדין יומא? אמר לון ביני טיפייא הוינא מהלך we walked between the drops.. אמרון ליה ומה אתיתא הכא מיעבד? אמר מילף ומילפא ללמוד וללמד... כל מטי כל מי שלא..יעביד מה דהוא חכם. יעשה מה שהוא בקי ויודע והוות כל חדא מינהון אמרה מה דהיא אמרה, ומייתיא פיתא. bread וחדא אמרה מה דהיא אמרה, ומייתיא קופד. meat אמרה מה דהיא אמרה, ומייתיא תבשילין. אמרה מה דהיא אמרה

ומייתיא חמר. אמרון ליה את מה אית בך עבד? אמר לון אית בי צפר תרין צפרין ומייתי לכון תמנין גוברין בחירין הווי עמכון חדיי ומחדיי לכון! אמרון ליה כן אנן בעיי! צפר חדא זמן ולבשון לבושיהון. צפר זמן תינינן ועלו כולהון כחדא אמר כל דמטי יחכום "יכיל זוגו" זוגיה וטענונון ואזלון וצלבונון הדא היא דתנינן מעשה בשמעון בן שטח שתלה נשים באשקלון אמרו שמנים נשים תלה ואין דנין שנים ביום אחד אלא שהיתה השעה צריכה לכך

תני א"ר אלעזר בן יעקב שמעתי שעונשין שלא כהלכה ועונשין שלא כתורה. עד איכן? ר' לעזר בי רבי יוסי אמר עד כדי זימזום. even for "planning" of breaking the law רבי יוסה אומר בעדים אבל לא בהתרייה. מעשה באחד שיצא לדרך רכוב על סוסו בשבת והביאוהו לב"ד וסקלוהו והלא שבות הוית? אלא שהיתה השעה צריכה לכן. שוב מעשה באחד שיצא לדרך ואשתו עמו ופנה לאחורי הגדר ועשה צרכיו עמה תשמיש והביאוהו לב"ד והלקוהו. והלא אשתו הוות? אלא שנהג עצמו בבזיון:

הלכה ג משנה בית שמאי אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהן,
אבל לא עולות. ובית הלל אומרים מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן:

גמרא ב"ש אומרים הותרה סמיכה שלא כדרכה וב"ה אומרים לא הותרה סמיכה שלא כדרכה. איזו היא שלא כדרכה? מאתמול. לית להו "תכף לסמיכה שחיטה"

אמר ר' זעירה כל עמא מודיי באשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא. שלמי נדבה שסמך עליהן מאתמול יצא. מה פליגין? בשלמי חגיגה. ב"ש עבדין לון כשלמי נדבה, בית הלל עבדין לון כאשם מצורע.

א"ר יסי הן דאת אמר אשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא, בזמנו. כשמביאו ביום השמיני. עיבור זמנו, נעשה כשלמי נדבה

אמרו ב"ה לב"ש מה אם בשעה שאני אוסר להדיוט הרי אני מתיר לגבוה, בשעה שהוא מותר להדיוט אינו דין שנתיר לגבוה!

אמרו להן בית שמאי והרי נדרים ונדבות יוכיחו שהן מותרין להדיוט ואסורין לגבוה

אמרו להן בית הלל לא אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין זמנן קבוע תאמרו בחגיגה שזומנה קבוע

אמרו להן בית שמאי חגיגה אין זמנה קבוע שאם לא חג בראשון חוגג בשני לא חג בשני חוגג בשלישי

אמרו להן בית הלל חגיגה זמנה קבוע שאם לא חג ברגל אינו יכול לחוג אחר הרגל

אמרו להן ב"ש והלא כבר נאמר (שמות יב) אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם

אמרו להן ב"ה משם ראייה?! לכם אינו נעשה רק אשר יאכל לכל נפש אבל נעשה הוא לגבוה!!

אבא שאול אומרו טעם אחר מה אם בשעה שכירתך סתימה כירת רבך פתוחה. בשבת בשעה שכירתך פתוחה, אינו דין שיהא כירת רבך פתוחה!! ד"א אינו דין שיהא שולחנך מלא ושולחן קונך ריקם.

א"ר יוסי בי ר' בון רשב"ל הוה עבר קומי סדרא ביהמ"ד ושמע קלהון קראיי ההן פסוקא (דברי הימים א כט) ויזבחו לה' זבחים ויעלו עולות לה' למחרת היום ההוא. אמר מאן דמפסק לה כב"ש=שלמים היום, עולות למחר מאן דקרי כולה כב"ה

ניחא עולות למחרת היום, ושלמים למחרת היום?! מפרש שהכל קרב למחר ואין שלמים באין כבית שמי?! א"ר יוסי בי ר' בון דוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר

מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה וחברו עליו תלמידי שמי, התחיל מכשכש בזנבה אמר לון ראו נקיבה היא! ושלמים הבאתיה והפליגן בדברים והלכו להן. לאחר ימים גברה ידן של ב"ש ובקשו לקבוע הלכה כדבריהן והיה שם בבא בן בוטי מתלמידי בית שמאי יודע שהלכה כבית הלל פעם אחת נכנס לעזרה ומצא אותה שוממת אין שם עולות אמר ישמו בתיהן של אלו שהשימו בית אלהינו!!

מה עשה? שלח והביא שלשת אלפים צאן מצאן קדר וביקרו ממומין והעמידן בהר הבית. אמר להן שמעוני אחיי בית ישראל כל מי שהוא רוצה יביא עולות יביא ויסמוך, יביא שלמים יביא ויסמוך. באותה שעה נקבעה הלכה כבית הלל ולא אמר אדם דבר. א"ר יצחק בר לעזר הדא אמרה: כשרותא בעייא מוליי, סמא דקיסא מיניה וביה. a

joist (to be felled) requires the "wooden" handle of an axe (i.e. the teacher is beaten by his own pupil) כל גומרא דלא כוויה בשעתה, לא כוויה. שוב מעשה באחד מתלמידי הלל שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה וראהו אחד מתלמידי שמי א"ל מה זו סמיכה? א"ל מה זו שתיקה? שיתקו בנזיפה והלך לו:

הלכה ד משנה עצרת שחלה להיות ערב שבת, ב"ש אומרים יום טבוח לאחר שבת. וב"ה אומרים אין להן יום טבוח כי מביאין הכל ביו"ט

ומודין שאם חלה להיות בשבת, שיום טבוח לאחר שבת. ואין כ"ג מתלבש בכליו, כדלך יו"ט ומותרין בהספד ובתענית. שלא לקיים את דברי האומרין עצרת לאחר השבת:

גמרא עצרת שחלה להיות ערב שבת, ב"ש אומרים יום טבוח שלה לאחר שבת. ב"ה אומרים אין לה יום טבוח אלא יומה הוא טבוחה

הא ב"ש אומר יום טבוח שלה אחר שבת, ואין כ"ג מתלבש בכליו מק"ו. מה אם בשעה שיש שם שלמים ועולות כדברי ב"ה, כשחל עצרת בשבת אין כ"ג מתלבש בכליו. בשעה שאין שלמים ועולות כדברי בית הלל, לא כ"ש!

כתוב אחד אומר (שמות כג) וחג הקציר בכורי מעשיך וכתוב אחר אומר (ויקרא כג) כל מלאכת עבודה לא תעשו א"ר חנניה כיצד יתקיימו שני מקראות הללו בשעה שהוא חל בחול את חוגג ושובת. ובשעה שהוא חל בשבת למחר את חוגג וקוצר כנ"ה

א"ר יוסי בי רבי בון: ובלבד, שיבלים =שיבלי חטים לעיסתו. רק כמות שצריך לאכילה כהדא דתני: להן אינש דיהוי עלוהי אעין ובכורין האומר הרי עלי עצים למזבח וגיזרין למערכה אסור בהספד ותענית ומלעשות מלאכה בו ביום.

מודים שאם חלה להיות בשבת שיום טבוח שלה לאחר שבת. הא בית הלל אומרים יום טבוח שלה לאחר שבת, עורות של מי? רבי טבי בשם ר' יאשיה איתפלגון רבי יוחנן ורשב"ל. רבי יוחנן אמר של כל המשמרות. כדין קרבנות הרגל ר"ש בן לקיש אמר של אותו המשמר

ואית אמר, יום טוב שחלה לאחר שבת עורות של מי? פלוגתא דרבי יוחנן ורשב"ל. אף בכה"ג פליגי

אר"י עצרת יש לה תשלומין כל שבעה א"ר לא שאם לא חג בראשון חוגג כל שבעה. התיב רב הושעיה והא תני מה החדש למנויין יום אחד אף העצרת למנוייה יום אחד!

ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' יהושע בן לוי בכל יום כ"ג מתלבש בכליו ובא ומקריב תמיד של שחר אם יש נדרים ונדבות הוא מקריבן והולך ואוכל בתוך ביתו ובא ומקריב תמיד של בין הערבים ובא ולן בלשכת פלהדרין. ר' עוקבה בשם ר' יהושע בן לוי לא היה עושה כן אלא בשבתות ובימים טובים

אית תניי תני הציץ מרצה על מצחו. אית תניי תני אפי' בזוית. מ"ד הציץ מרצה על מצחו (שמות כח) והיה על מצחו תמיד. מ"ד אפי' בזוית, מהדא דיום הכיפורים. מ"ד הציץ מרצה על מצחו מסייע לר' יוסי בי ר' בון. מאן דאמר אפי' בזוית מסייע לר'

עוקבה:

הלכה ה משנה נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה, ולקדש מטבילין. ולחטאת אם ניטמאו ידיו ניטמא גופו:

גמרא ויש ידיים לחולין?! אלא כר' שמעון בן אלעזר. דר' שמעון בן אלעזר אומר יש ידיים לחולין. אי נמי דברי הכל היא כדי שיהא בדל מן התרומה משום סרך תרומה

תני ר' שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר: הידים תחילה לחולין, ושניות לתרומה. מה? ר' שמעון בן אלעזר כר' עקיבה? דתנינן תמן המכנים ידיו לבית המנוגע, ידיו תחילה. דברי ר' עקיבה. וחכמים אומרים ידיו שניות.

##כרבנן היא! תמן גבי מכניס ידיו לבית המנוגע מה טעמון? אין שום סיבה שיהא ידיים תחילה לחולין.... הכא, [מתוך שאת אומר לו ידיו שניות] חייב ליטול ידיו אף לחולין אף הוא בדל מן התרומה.=סרך תרומה ##

ולא מחמת משקה גזרו עליהן, אטו ידיים שנגעו במשקה זב ויהיו תחילה! ומתרץ קל וחומר מה אם טבול יום שהוא דבר תורה, אינו אלא פוסל. ידים שהן מדבריהן, לא כל שכן!

דבר אחר כלום גזרו על הידים לא כדי שיהא בדל מן התרומה?! מתוך שאת אומר לו ידיו ש נ י ו ת אף הוא בדל מן התרומה!

תמן תנינן בכורים 2:1 התרומה והבכורים חייבין עליהן מיתה וחומש, ואסורין לזרים, והן נכסי כהן, ועולין באחד ומאה, וטעונין רחיצת ידים, והערב שמש. הרי אלו בתרומה ובבכורים מה שאין כן במעשר. תמן את אמר אין המעשר טעון רחיצה, והכא את אמר המעשר טעון רחיצה! הן דאת אמר המעשר טעון רחיצה רבנן, הן דאת אמר אין המעשר טעון רחיצה ר' מאיר. דתנינן תמן כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקודש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי ר' מאיר. וחכמים אוסרין במעשר.

ולא שמיע דאמר ר' שמואל בשם ר' זעירה מהו וחכמים אוסרין במעשר? נפסל גופו מלוכל במעשר!! אבל בנגיעה שרי! מאי כדון? הן דאת אמר המעשר טעון רחיצה ברוצה לוכל. והן דאת אמר אין המעשר טעון רחיצה ברוצה ליגע. ולא הוא רוצה לוכל הוא רוצה ליגע?! כיון דשרי בנגיעה, למה אסור לאכול? אלא משום נטילת סרך חומרא בעלמא והתנינן תרומה וכי יש בתרומה משום נטילת סרך? אלא בחולין שנעשו על גב טהרת הקודש. וחולין שנעשו על גב הקודש לא כחולין הם?! תיפתר

או כר' שמעון בן אלעזר. או כר' אלעזר בי רבי צדוק. או כרבי שמעון בן אלעזר דתני ר' שמעון בן אלעזר אומר משום ר' מאיר הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה. או כר' לעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן טהרות 2:8 חולין שנעשו על גב הקודש הרי אלו כחולין. ר' אלעזר בי ר' צדוק אומר הרי אלו כתרומה, לטמא שנים ולפסול אחד

ולקודש מטבילין: כל הן דתנינן מטבילין בארבעים סאה אנן קיימין. והא תנינן הנוטל ידיו למקדש צריך רביעית! א"ר לעזר כאן בידים טמאות וכאן בידים טהורות. א"ר חנינא בריה דר' הלל אפילו תימר כאן וכאן בידים טהורות כאן וכאן בידים טמאות, כאן בקודשי מקדש המקודשין, וכאן בחולין שנעשו על גב הקדש:

ולחטאת אם ניטמאו ידיו ניטמא גופו: א"ר חנניה לא שחידשו טומאה לחטאת, כגון קורדוס מטמא מושב אלא אמרו המיטמא טומאה קלה כמיטמא טומאה חמורה.

ר' יעקב בר אחא בשם רבי לעזר (במדבר יט) ואסף איש, מה תלמוד לומר טהור? הגע עצמך אפי' את אוספו במגריפה אמרה התורה טהור!! אדם האוספו צריך שיהא טהור מה אנן קיימין? אם במגריפה של מתכת והלא פשוטי כלי מתכות טמאין! ופשיטא דאיש טמא אינו יכול לאוספן אם במגריפה של עץ לא כעומד מחמת דבר טמא הוא?! אמר רב הושעיה תיפתר באוספו בנסר! ואפשר שלא ינשא עליו האפר!! א"ר יודן אבוי דר' מתניה תיפתר באוספו במלתרא עבה ומפני כובדו, אינו מגביה את האפר כלל ואפ"ה אסרה תורה "אסיפת איש טמא"

רבי בא בר ממל בעא קומי ר' אמי מה בין אדם טהור לחטאת, לכלי ריקן טהור לחטאת? שמחמירין באדם, ליטמא אפי' במסיט דבר שאין בו טו' היסט (עיין פרה פרק 10 בפירוש רבינו אליהו) אמר ליה ואסף איש טהור, מה ת"ל איש? אלא ליתן טהרה מעולה לאיש, לעשותו כמי חטאת וכאפר חטאת. כל חומר קבלת טומאה שיש למי-חטאת, יש לאדם הטהור לחטאת

רבי יסא בשם רשב"ל היסט שטיהרתי לך בשרץ. טימאתי לך כאן: אדם הטהור לחטאת נטמא ע"י ה י ס ט דברים טהורים

הלכה ו משנה הטובל לחולין והוחזק לחולין, אסור במעשר.
הטובל למעשר והוחזק למעשר, אסור לתרומה.
הטובל לתרומה והוחזק לתרומה, אסור לקודש.
הטובל לקודש והוחזק לקודש, אסור לחטאת.
הטובל לחמור הותר לקל. טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל:

גמרא וחולין צריכין כוונה?! דרובא אתא

מימור לך חידוש יותר מזה בא להשמיענו אפילו טובל לחולין והוחזק לחולין, אסור במעשר. לא כן א"ר אלעזר כמיניין כדרך ש"מונין" ראשון ושני לחולין כך מונין למעשר! החולין כן מיניין המעשר! כאן לאכילה וכאן למגע.

הטובל סתם מותר בכולם. א"ר יוחנן במזוקק לכולן. דווקא כשרוצה לאכול הכל—מהני "סתמא" עודיהו רגליו משוקעות במים מחזיק עצמו לכל טהרה שירצה

תמן תנינן מקל שהיא מליאה משקין טמאים כיון שהשיקה למקוה טהרה אמרי׳ גוד אחית דברי ר׳ יהושע. וחכ"א עד שיטביל את כולה

ר"ש בן לקיש אומר: מה פליגין? בטומאה קלה אבל בטומאה חמורה אף ר׳ יהושע מודה. ר׳ יוחנן אמר אף בטומאה החמורה פליגין. מתניתא פליגא על רשב"ל: עודיהו רגליו משוקעות במים מחזיק עצמו בכל טהרה שירצה! פתר לה באוכל אוכלין טמאין ושותה משקין טמאין דהוי טו׳ קלה לא כן א"ר יעקב בר זבדי ר׳ אבהו בשם רשב"ל האוכל אוכלין טמאין ושותה משקין טמאין, גופו טהור בלא כוונה. מכיון שנתן דעתו לטהרה מעולה ממנה, כשרגליו משוקעות אינו צריך כוונה.

מתניתא פליגא על רשב"ל: מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות, וירדו שנים וטבלו שניהן טהורין זה אחר זה, הראשון טהור והשני טמא. רבי יהודה אומר: אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור. ועוד היא באוכל אוכלין טמאין ובשותה משקין טמאין!

מתניתא פליגא על רשב"ל: צנון שבמערה, אשה נידה מדיחתו והוא טהור. העלתו כל שהוא מן המים, טמא. ותני עלה ר׳ יהודה מטהר משם ר׳ יהושע. ונידה לא טומאה חמורה היא?! ואפ"ה מהני "מקצת.." הדא פליגא על רשב"ל, ולית לה קיום:

הלכה ז משנה בגדי עם הארץ מדרס לפרושים. בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה. בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש. יוסי בן יועזר היה חסיד שבכהונה והיתה מטפחתו מדרס לקודש. יוחנן בן גודגדא היה אוכל על טהרת הקודש כל ימיו, והיתה מטפחתו מדרס לחטאת:

גמרא ר׳ יסא בשם ר"י במגעות שנו דווקא כשנגע ע"ה בבגד, נטמא

ר׳ זעירה בעא קומי ר׳ יסא מאיכן ניטמא הבגד הזה מדרס? ליהוי ראשון בעלמא! א"ל תיפתר שהיתה אשתו של עם הארץ יושבת עליו ערומה.

שמואל בר אבא בעא קומי ר׳ זעירה, כמה דאת אמר תמן אין היסט בחולין, לא חיישינן לטומאת היסטו של

ע״ה לחולין **ויש היסט בחולין ע״י מגע.** אם נוגעו, יש בו חומר היסט-כגון אשתו ערומה יושבת **ודכוותה אין משא בחולין, ויש משא בחולין ע״י מגע.**

ר׳ שמואל אחוי דר׳ הושעיה א״ר ירמיה בעי, ישבה על הכסא ונגעה בו. וחוזר ומקשה, מאי קא מיבעיא ליה... מה נפשך אם משא הרי משא, אם מגע הרי מגע! ומיישב.. כמה דאת אמר במשא עד שינשא רובו, ודכוותה במגע עד שיגע ברובו וכיון שאין גופה נוגעת ברוב הכסא, א״כ מגע דומיא דמשא.

גופו של פרוש, מהו שיעשה כזב אצל התרומה? התיב רבי יוחנן והא תנינן: טהרות ז המניח ע״ה בתוך ביתו לשומר, בזמן שהוא בעה״ב רואה את הנכנסין ואת היוצאין, האוכלין והמשקין, וכלי חרש פתוחין, טמאין. משום ע״ה אבל המשכבות והמושבות וכלי חרש מוקפין צמיד פתיל, טהור. אין תימר עשו גופו כזב אצל התרומה, אפילו מוקפין צמיד פתיל יהיו טמאין! א״ר יודה בר פזי תיפתר בעם הארץ אצל הפרוש דווקא גופו של ע״ה אצל הפרוש לא עשו כזב ולית שמע מינה כלום

א״ר מנא כן א״ר יוסה ר׳ כל מה דאנן קיימין הכא, בתרומה אנן קיימין! מתניתין ד״המניח״, ע״כ איירי ב״תרומה״— ואיפסיט בעיין, דלא עשו... תדע לך שהוא כן בתרומה איירי דתנינן תמן, כשאינו רואה הנכנס והיוצא [אפי׳ מובל ואפילו

כפות] ה כ ל טמא. כלום אמרו טמאים לא משם היסט?! לא כן א״ר יוחנן לא חצצות, ולא הסיטות, ולא רשות היחיד, ולא רשות עם הארץ, אלא אצל התרומה! אין מחמירין לענין חציצה בטבילה, היסט של כלי חרס מוקף צ״פ, שוטח כליו ברשות היחיד, רשות ע״ה [עיין פרק 8 דטהרות] רק אצל תרומה

גופה של תרומה מהו שיעשה כזב אצל הקודש? נישמעינה מן הדא: החותך [איש הטהור לקודש] שפופרת של קודש, החותכה והמטבילה, טעון טבילה. ניחא חותכה מי שמטפל בו טעון טבילה!! כי גזרו חכמים ״טומאה״ על כלי הנגמר !! מטבילה?! ויכרכינה בסיב ויטבילה! אלמא ״גופו של תרומה=הכלי״ כזב אצל הקודש (מטמא במשא)! אלא תיפתר בשחתכה על מנת להטבילה לא איירי בג מקרים שונים, וה״ק: מי שחותכה ומטבילה—יטבול הוא עצמו מפני שנגע

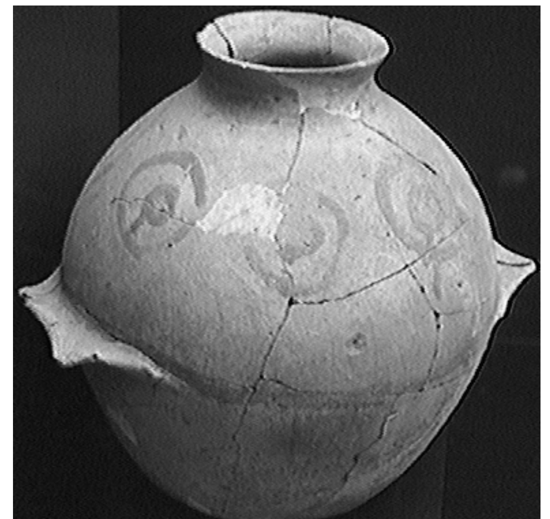
גופו של קודש מהו שיעשה כזב אצל החטאת? נישמעינה מן הדא: שני לגינים, א׳ טהור לחטאת ואחד טהור לקודש שנגעו זה בזה שניהן טהורין. אפי׳ אדם הטהור לחטאת מסיט במו ידיו לשניהם, נמצא הוא נעשה ״טמא לחטאת״ (כי נגע בכלי קודש) ומסיט את לגין הפרה, ולא אמרי׳ שנטמא!!

והא מתניתא פליגא! הטהור לחטאת, שהוסט ברוקו ובשכבת זרעו של טהור לתרומה, ניטמא, אלמא גופו של ״טהור לתרומה״ כזב אצל הטהור לחטאת! היא טהור לתרומה היא טהור לקודש!!

פרק ג

הלכה א משנה חומר בקודש מבתרומה, שמטבילין כלים בתוך כלים בתרומה אבל לא בקודש.

אחוריים, ותוך, ובית צביעה the handle בתרומה אבל לא בקודש.

הנושא את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקודש.

בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש.

לא כמידת הקודש מידת התרומה, שבקודש מתיר ומטביל ואחר כך קושר, ובתרומה קושר ואח"כ מטביל:

גמרא ר' חייא בשם ר"י מפני שאוכלי תרומה זריזין, ואוכלי קודש אינן זריזין ע"כ החמירו

א"ר חנניה קומי ר' מנא והדא היא מעלה?! אילו דבר שהוא שוה בזה ובזה, טמא בזה וטהור בזה, דא היא מעלה! א"ל תיפתר במזוקק לקדש תרומה שנעשה עט"הק ואפ"ה החמירו

ר' לא בשם ר"י אם היה דבר טמא כבד כליטרא אין מטבילין אותו. כלי בתוך כלי אבא שאול אומר אף בתרומה אין מטבילין אותו אלא סל וגרגותני בלבד שיש נקבים

א"ר יוחנן אבא שאול ור' שמעון שניהם אמרו דבר אחד. דתנינן תמן האוחז באדם ובכלים ומטבילן טמאים. וכשהוא מדיח את ידיו טהורין. רבי שמעון אומר ירפם עד שיבוא בהן המים. הכי נמי בעינן סל שיבא מים דרך הנקבים

א"ר יוחנן מסתברא רבי שמעון יודה לאבא שאול, אבא שאול לא יודה לר"ש. מדיח ידיו סגי

רבנן דקיסרין בשם ר' יוחנן הלכה כאבא שאול ותני כן הלכה כדבריו

א"ר יונה מתניתא דר"מ. אבל דברי חכמים עושין כן מטבילין כלי בתוך כלי אפי' בקודש.

שאין בית צביעה תוך. כלי קודש, כולן תוך נטמא

בית צביעה, נטמא הכל

רבי יונה בשם רבי חייה בר בא: מעשה שנכנסו שבעה זקינים לעבר את השנה בבקעת רימון ומי היו? רבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי יוסי, ור"ש, רבי נחמיה, ורבי ליעזר בן יעקב, ורבי יוחנן הסנדלר. אמרו כמה מעלות בקודש ובתרומה? רבי מאיר אומר: שלש עשרה. רבי יוסי אומר שתים עשרה. א"ר מאיר כך שמעתי מרבי עקיבה, שלש עשרה. אין מטבילין כלי בתוך כלי אמר לו רבי יוחנן הסנדלר שימשתי את ר"ע עומדות מה שלא שימשתו ישיבות! אמר לו רבי יוחנן הסנדלר: אלכסנדרי ר"מ סברה לאלכסנדריא לאמיתו הוא! ועמדו משם בנשיקה.

וכל מאן דלא ה"ל גולה טלית הוה חבריה קטע פלגא דגולתיה ויהב ליה. ולמה הוון עבדין כן? דהוון כולהון דרשין הדין פסוקא, מן שבע שבע אפין כל 7 פסוקים שיש שם (ישעיהו ה) אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו. וקלסון לאחרייא ושיבחו מאד את "האחרון"=רשב"י מה אשכח אפוי בגוה. "האופן" אשר דרש אמרין, ר"ש בן יוחי הוה

ולמה הוון דחקין מעתה הדא מילתא? לעבר שנים דהוון דרשין מימר (שמות לד) אלהי מסכה לא תעשה לך מה כתוב בתריה את חג המצות תשמור אמרין כל מי שספיקה בידו לעבר את השנה ואינו מעברה כאילו עובד עכו"ם! מי אתי מיזל לון, כשיצאו ללכת אמרון אתוי נחוי עובדינן בא ונראה כמותינו! והוה חמי חד כיף דשייש והוה כל חד וחד נסיב חד מסמר וקבע ליה בגויה והוא נחת ושקע כהדין לייש! עד כדון מיתקרי כיפא מסמרא

א"ר יוחנן בית צביעה שאמרו, בין בפנים בין בחוץ. כדרך שהנקיים תופסין בו.

א"ר זעירה אי אפשר לומר בנגוב, מקום "בית-הצביעה" נגוב, שיטמאו ידייס את "בית-הצביעה" שאין הידים מיטמות בנגוב. אי אפשר לומר במלוא משקה, שמכיון שנגע בו, טימאהו. כל הכלי, אף לתרומה אלא כי נן קיימין במלוכלך במשקה לא נטמא רק ביה"ל (לתרומה)

לריו"ח, הקלו במשקה בית הצביעה, שמשקה הלז, לא יטמא תרומה רבי יוחנן בשם רבי בנייה: עשו משקה בית צביעה כמשקה בית מטבחיא. כמא דאת אמר תמן פסחים 14 בבלי משקה בית מיטבחיא טהורין במקומן וטמאין במקום אחר. וכה משקה בית צביעה טהורין במקומן וטמאין במקום אחר

רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי משקה בית מטבחייא שיצא לחוץ, חוץ לעזרה ניטמא. והא תנינן משקה בית מיטבחייא שיצאו לחוץ בקדושתן הן! א"ר יוסה קיימה רבי סימון רבי חיננא ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי, כשיצאו וחזרו!

ניטמא משקה העליון משקה שעל בית הצביעה, והיה שותת ויורד רבי בא ורבי בון בר חייה: חד אמר במקומו טהור ויורד למטן טמא. וחורנה אמר הואיל והוא בא מכח טהרה, טהור.

רבי אחא בשם רבי זעירה: הדא דאת אמר שאין טמא רק בה״צ במשקין שניטמו באוכלין, אבל במשקין שניטמו בשרץ טמאים הן.

סוגיא זו הגיהה מאור הגולה רבינו אליהו בתוספתא כלים ב״ב פרק שלישי—- ופירשתיו לפי הגהתו. ולולא דבריו שכוון ברוח הקודש, לא הוינן מסקון ביה כלום

יש כאן 4 איבעיות

תמן תנינן כלים 25:7 כל הכלים יש להן אחוריים ותוך ויש להם בית צביעה. ר״מ אומר לעריבה גדולה של עץ. ר״ע אומר לכוסות.

ר״מ אומר לידים טמאות וטהורות. א״ר יוסי לא אמרו אלא לידים טהורות בלבד. נגע בידיו הטהורות, בה״צ של כלי, ש״אחוריו״ נטמא במשקין—לא ״נטמאו״ ידיו . אבל נגע בידיו הטמאות, משקין של בה״צ—נטמא כל הכלי

וכרבי מאיר: היו ידיו טמאות ואחורי הכוס טהורין, משקה לחוץ על גבי הכוס, ואחזו בבית צביעתו, בידיו הטמאות פשיטא שאין משקה מיטמא מן היד, לטמא את הכוס. רק מקום בה״צ טמא כשם שאין משקה מיטמא מן היד, לטמא את הכוס, כך אין משקה מיטמא מן היד=יד טמא, שנגע בבה״צ שיש בו משקין. לטמא ככר במקום אחר? אם טפה זו נפלה במק״א?

נישמעינה מן הדא: משקין טהורין שהיו נתונין אבית צביטתו של כוס ונגע בהן ככר טמא נטמאו המשקין. לאי זה דבר טימאן? לא לטמא ככר במקום אחר?! לא אמר אלא מככר, הא מיד לא

אלא משקה נתון ע״ג היד הטמאה ואחזו בבית צביעתו. אפי׳ כן אין משקה מיטמא מן היד לטמא את הכוס?

נישמעינה מן הדא : משקין טמאין שהיו נתונין על גבי הארץ, ונגע בו -כוס שאחוריו טהורין- בבית צביעתו, נטמאו אחורי הכוס. לא אמר אלא מקרקע, אם משקין טמאין נתונים ע״ג קרקע אבל מיד, משקין טמאין ע״ג הידים לא אינם מטמאין אחורי הכוס (כשנגע בבה״צ)

שתי איבעיות אליבא דר״י [ידיים טהורות] וכר׳ יוסה: היו ידיו טהורות, ואחורי הכוס טמאים. לא מקום ״בה״צ״. משקה נתון על גבי ה י ד, ואחזו בבית צביעתו. פשיטא שאין משקה מיטמא מן הכוס, לטמא את היד.

וכשם שאין משקה שבידו מיטמא מן הכוס לטמא היד, כך אין משקה שבידו מיטמא מן הכוס לטמא ככר במקום אחר? הטפה בידו (שנגעה בבה״צ) ונגע בככר, מהו?

נישמעינה מן הדא: משקין טהורין שהיו נתונין על גבי הארץ, ונגע בהן כוס שאחוריו טמאים בבית צביטתו, נטמאו המשקין. לאי זה דבר טימאן? לא לטמא ככר במקום אחר?! מפני שהן ע"ג הקרקע. אבל ע"ג היד, לא אין בעיה!

אלא משקה נתון על גבי ה כ ו ס, שאחוריו טמא ואחזו בבית צביעתו, אפי' כן אין משקה מיטמא מן הכוס, לטמא את היד?

נישמעינה מן הדא: משקין שהיו נתונין אבית צביטתו של כוס, שאחוריו טמא ונגע בהן ככר טהור, נטמא הככר. לא אמר אלא ככר, אבל יד, לא

הנושא את המדרס הוא נושא את התרומה, אבל לא את הקודש: ר' בא בשם רב יהודה מפני מעשה שאירע, מעשה באחד שניקבה חביתו של קודש ופקקה בסנדלו. שהיתה טמאה מדרס

רבי זעירה רבי יסא בשם רבי לעזר עבר ונשא, טהור. ואתיא כהיא דאמר רבי לעזר: יש מהן שאמרו לא ישא, עבר ונשא טמא. ויש מהן שאמרו לא ישא, ואם עבר ונשא טהור.

א"ר זעירה קומי ר' מנא לית הדא אמרה שלא עשו גופו כזב אצל הקודש! אין תימר עשו גופו של אוכל תרומה כזב אצל הקודש, אפילו עבר ונשא, יהא טמא! כזב שנושא קודש אמר ליה תיפתר במזוקק לקודש

טבל וטיהר עצמו לקודש, ושוב "עבר" ונשא מדרס—הקודש שנושא טהור

שלא כמידת הקודש מידת התרומה, שבקודש מתיר את החוטים ומנגב את הנקבים, ואחר כך קושר. ובתרומה קושר ואח"כ מטביל. אוכלי תרומה זריזין הן והן חצין clean אותה אוכלי הקודש אינן זריזין ואינן חצים אותה:

הלכה ב משנה כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה

הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה

הרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה

ובתרומה ניטמאת אחת מידיו חבירתה טהורה ובקודש מטביל שתיהן

והיד מטמא את חברתה בקודש אבל לא לתרומה:

גמרא תני מעשה באשה אחת שהיתה אורגת בגד אחד בטהרה ובאת אצל ר' ישמעאל להישאל לו. אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא, אלא שלא נתתי דעתי לשומרו. מתוך שהוא בודקה אמרה לו נידה באת ומתחה עמי בחבל. היסטו! באותה השעה א"ר ישמעאל גדולים

הם דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה

שוב מעשה באשה אחת שהיתה אורגת מטפחת אחת בטהרה, ובאת אצל ר' ישמעאל להישאל לו אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו. מתוך שהוא בודקה אמרה לו נפסקה נימא אחת וקשרתיה בפי והמסקה טופח, ונוגעת בפסס ידייס באותה השעה א"ר ישמעאל גדולים הן דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרין בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה

{החותך משפופרת הקודש חותכה ומטבילה טעון טבילה ניחא חותכה, מטבילה? ויכרכינה בסיב ויטבילה! א"ר אילא תיפתר שחתכה על מנת להטבילה} עי' פרק 2

א"ר יהושע בן לוי עד כאן בקודשי מקדש המקודשים, מיכן והילך בחולין שנעשו על טהרת הקודש

א"ר יוחנן מעדותו של רבי עקיבה היא. הכלי מצרף... דתנינן תמן עדיות 8:1 הוסיף רבי עקיבה הסולת והקטרת הלבונה והגחלים שנגע טבול יום במקצתן שפסל את כולן.

רשב"ל אמר יודעין היו שכלי שרת מחברים, ומה בא להעיד על שירי מנחות שיהו מחברין את עצמן. ר' יוסה בי ר' זמינה בשם ר' יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמן מפני שנזקקו לכיליין.

רבי אחא רבי אילא בשם ר' יסא יודעין היו שכלי שרת מחברין, ומה בא להעיד? על הסולת ועל הקטורת ועל הלבונה ועל הגחלים שהניחן ע"ג דף

ניחא סולת וקטורת ולבנה, גחלים מאי? א"ר בון בר כהנא תיפתר בגחלים של יה"כ, שכמה שהוא חותה הוא מכנים אבל בגחלים שבכל יום לא כהיא דתנינן תמן תמיד 5:5 נתפזר ממנו כקב גחלים היה מכבדן לאמה, ובשבת כופין עליו פסכתר

א"ר מתניה וכי סולת וקטורת ולבונה יש להן שיעור אצל זה?! והא יכול להביא כמה עשרונות סולת או עשרון אחד לא מפני שנזקקו לכיליין?! והכא מפני שנזקקו לכיליין! אפי' גחלים של שאר ימות השנה, כיון שנזקקו לכלי

ר' בון בר חייה בעי קומץ מהו שיקרב בשני כלים? התיב ר' חנין והא תנינן הכלי מצרף, אין תימר שקומץ קרב בשני כלים, ולליידא מילה תנינן הכלי מצרף למה מועיל לצירוף! א"ר לעזר דרומייא לא כן א"ר יוסי בי ר' זמינא בשם רבי יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמן? מפני שנזקקו לכיליין והכא שנזקקו לכיליין.

א"ר מתנייה וכי סולת וקטורת ולבונה לא בכמה כלים הן ק ר י ב י ן , ואת אמר הכלי מצרף, והכא הכלי מצרף

כהנא שאל לרבנין דתמן, מנחה חלוקה בביסה כלי שלשין בו ניטמאת זו ניטמאת זו? א"ל ניטמאת זו ניטמאת זו.

וקפצה טומאה? אמרון ליה וקפצה טומאה

אפי' אחרת בינתיים? אמרון ליה אפילו אחרת בינתיים

קומץ מזו לזו? א"ל שמועה לא שמענו, משנה שנינו. כהיא דתנינן לתמן שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ מזו בפ"ע ומזו בפ"ע כשירות, ואם לאו פסולות. ואין שיריה של זו מפסיקין לזו?!

אתא ר' יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר"י קומץ מזו על זו. ניטמאת זו ניטמאת זו. האמצעית לא ניטמאת. לא כן תני כף אחת שהיא עושה מה שבתוכה אחת?! אף האמצעית! א"ר חיננה אין הכלי מצרף אלא דבר שהוא אסור לו "קשור לו"

רשב"ל בעי צריד של מנחות מהו שיעשה מניין? מונין בו ראשון ושני או לא התיב ר' לעזר והכתיב (ויקרא יא) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא. את שטומאתו על ידי מים עושה מניין, את שאין טומאתו על ידי מים אינו עושה מניין.

התיב ר"י הרי נבלת עוף הטהור הרי היא מטמא טומאת אוכלים בלא הכשר ובלא טומאה מפני שסופה לטמאות טומאה חמורה. ולפ"ה מונין בו.. מאי כדון? מכל האוכל אשר יאכל את שטומאתו משם אוכל עושה מניין, ואת שאין טומאתו משם אוכל כגון "צריד" אינו עושה מניין

ר' יונתן בשם רבי: האוכל אוכל שלישי בתרומה נפסל גופו מלוכל בתרומה.

ר' שמואל בר רב יצחק בעי מה? רבי כר"א דתנינן תמן טהרות 2:2 האוכל אוכל ראשון ראשון, האוכל אוכל שני שני, האוכל אוכל שלישי שלישי. דברי הכל היא כדי שיהא בדל מן התרומה

ודכוותה האוכל אוכל שני במעשר, נפסל גופו מלוכל במעשר? נישמעינה מן הדא: וחכמים אוסרין במעשר ולא שמיע להו דא"ר שמואל בשם ר' זעירה מהו וחכמים אוסרין במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר! ואיפסטא

ודכוותה האוכל אוכל רביעי בקודש נפסל גופו מלוכל בקודש? נישמעינה מן הדא: דא"ר ירמיה בשם ר' בא בר ממל עשו אותו אונן כאוכל אוכל

רביעי בקודש. הדא אמרה האוכל אוכל רביעי בקודש נפסל גופו מלוכל בקודש.

עד כדון בקדשי מקדש המקודשין, ואפי' בחולין שנעשו על טהרת הקודש? השייך "לעשות" זה? נישמעינה מן הדא: דתנינן תמן חולין 2:5 השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשירין ונאכלים בידים מסואבות. ר"ש אומר אע"פ שלא הוכשרו בדם, הוכשרו בשחיטה.

ר' לעזר בשם רבי הושעיה מתני' דהשוחט בידיים מסוא' שייך שלישי בחולין בחולין שנעשו על גב הקודש, ודלא כר' יהושע דלדידיה, דווקא חולין על טהרת ת ר ו מ ה נעשה שלישי

ר' זעירא ר' יסא ר' יוחנן ר' ינאי בשם ר': האוכל אוכל שלישי בחולין שנעשו על טהרת הקודש, נעשה גופו שני לקודש. ולא מתני' היא טהרות 2:2 שהשלישי שני לקודש וכו'?! מתני' בקודשי מקדש המקודשין, קודש עצמו דרובא אתא מימר לך חידוש רב ממנו בא לומר ואסור בחולין שנעשו על גב הקודש

א"ר בון בר חייה קומי ר' זעירה מתני' אמרה כן: טהרות 1:9 ככרות הקודש בתוך גומותיהם המים מקודשין וגו' אלמא מים=חולין שנעשו עטה"ק, כקודש. עיין באליה רבה שם באש לך דאתא מימור לך עשה משקה פיו, כמשקה קודש! שמא איירי שרקק—הטהור לקודש— בתוך הככר... (אבל מים דעלמא, א"א לעשותן "כקודש" שיקבלו טו' משלישי)

א"ר זעירה כמה דאת אמר תמן עשה את הטהור לחטאת כמי חטאת וכאפר חטאת והכא עשה משקה פיו כמשקה קודש!

ר' זעירא ר' יסא ר' יוחנן ר' ינאי, ולא ידעין אין מטי בה בשם רבי: מתניתא מינה קיומה, ומינה תברה. יש ראיה ויש סתירה ממשנה אם אפשר "לעשות חולין עטה"ק". מינה קיומה- שהשלישי, שני לקודש, ואין שני לתרומה. {בחולין שנעשה לטהרת התרומה} אבל אם נעשה לטהרת הקודש. נעשה גופו שלישי אצל הקודש. אלמא אפשר "לעשות חולין עטה"ק"

מינה תברה- שהשלישי, שני לקודש, ולא שני לתרומה. {בחולין שנעשית לטהרת התרומה} אבל אם נעשה לטהרת הקודש, נעשה גופו שני אצל התרומה וכל שכן אצל הקדש דא"א "לעשות חולין עטה"ק" והו"ל כראשון

תני ר' יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול? ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו פוסל בתרומה, הרי פוסל בקדש. שלישי, שהוא פסול בתרומה, אינו דין שיפסל בקודש! הרי למדנו לשלישי מן הכתוב, ולרביעי מק"ו.

התיב ר' יוחנן הרי האוכל הבא מחמת טבול יום יוכיח, הרי הוא פסול בתרומה, ואינו פוסל בקודש!

ר' חנניה בשם ר' יוחנן אתיא דר' יוסה בשיטת ר"ע רבו כמה דר"ע אמר תמן סוטה 5:2 יטמא יטמא דבר תורה וס"ל שיש שלישי בחולין מה"ת כן ר' יוסה אמר הכא יטמא יטמא דבר תורה. וע"כ אומר "שלישי מן הכתוב"

ר' אבהו בשם ר' יוסה בן חנינה לית ר' יוסי צריך להדין ק"ו, קריי דרש ר' יוסי. (ויקרא ז) והבשר אשר יגע- זה שני שנגע בראשון. בכל טמא- זה שלישי שנגע בשני. לא יאכל- סוף טמא לא יאכל.=רביעי

עד כדון באוכלין שניטמאו מאויר כלי חרס שניטמא בשרץ, אוכלין עצמן שניטמו בשרץ מניין? שיש בהם רביעי

ודין הוא ומה אם הכלים שאינן מיטמין מאויר כלי חרס שניטמא בשרץ, הרי הן מיטמין כשרץ לטמא אוכלין. אוכלין עצמן שניטמו בשרץ, אינו דין שיטמו כשרץ לטמא אוכלין!

עד כדון כר' עקיבה כר' ישמעאל? תני ר' ישמעאל והבשר אשר יגע בכל טמא- זה ראשון שנגע בטמא. לא יאכל- לרבות את השני. שלישי בתרומה מניין? ודין הוא מה אם טבול יום שאינו פסול בחולין, הרי הוא פוסל בתרומה, שני שהוא פסול בחולין אינו דין שיפסול בתרומה! רביעי בקודש מניין? ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו פסול בתרומה, הרי הוא פוסל בקודש. שלישי שהוא פסול בתרומה, אינו דין שיפסול בקודש!! הרי למדנו לראשון ולשני מן הכתוב, ולשלישי מן הדין, ולרביעי מק"ו, דנין לו דין מן הדין, שיהא הכל משועבד להלכה, שיהא השלישי פוסל בתרומה, והרביעי בקודש.

ובתרומה אם ניטמאת אחת מידיו חבירתה טהורה וכו'

יד מטמא חבירתה לטמא את הקודש, דברי רבי. ר' יוסי בי ר' יודה אומר לפסול בקודש. מה ר' כר' יהושע? דתנינן תמן כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות. והיד מטמא את חבירתה דברי ר' יהושע.

ודר' יהושע רבא מן דר'. ר"י מחמיר יותר מרבי מה דאמר ר' בקודש ומה דא"ר יהושע בתרומה.

ר"ש בן לקיש אמר לא שנו אלא חבירתה הא אחרת לא. ר' יוחנן אמר אפילו אחרת. ר' ירמיה ר' אמי בשם ר' יוחנן: אפילו ככר. יד מטמא את הככר, וחוזר ומטמא את היד

אמרין חזר ביה ר' יוחנן מה הדא, מה אמר בה משיחזור ביה? לא אמר אלא לטמא יד, על שם כל הפוסל את התרומה, מטמא את הידים להיות שניות. הא לטמא ככר שיחזור ויטמא את היד כל עמא

מודיי שאינו מטמא, על שם שאין שני עושה שני:

ולא כר' ירמי'

הלכה ג משנה אוכלין אוכלים נגובים בידים מסואבות, בתרומה אבל לא בקודש

האונן והמחוסר כיפורים צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה:

גמרא א"ר חנניה בן אנטיגנס וכי יש אוכלים נגובין אצל הקודש?!

תוחף=תוחב את החררה בשפוד כשידיו טמאות ואוכל עמה כזית בשר [חולין] אפי' נוגע הבשר בידיו בתרומה, אבל לא בקודש בלחם של קודש

תמן תנינן כלים 8:10 היה אוכל דבילה בידים מסואבות הכנים ידו לתוך פיו ליטול את הצרור..

טימא את הדבילה

חזקיה אמר לא שנו אלא דבילה שהוא רוצה במשקין שעל אצבעו. הא שאר כל הדברים לא. ר"י אמר לא שנייא היא דבילה היא שאר כל הדברים

מתניתא פליגא על חזקיה: שם מגע טמא מת שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו הכנים ראשו לאויר התנור טהור, טימאהו. והטהור שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו, הכנים ראשו לאויר התנור טמא, ניטמא. ניחא משקין, טמאין. אוכלין, מאיכן הוכשרו? שייטמאו ויחזרו ויטמאו אותו? לא ממשקה פיו?! תיפתר או בדבילה שמינה או באוכלין שהוכשרו עד שהן מבחוץ

מתניתא פליגא על ר"י: אוכלין אוכלין נגובין בידים מסואבות בתרומה אבל לא בקודש. ולא אמרי' "הוכשרו במשקין שבפיו" פתר לה בזורק לתוך פיו, ואינו מכניס אצבעו אם בזורק אפי' בקודש! ליסתרי! שמא ישכח ויגע אם שמא ישכח ויגע אפי' בתרומה יהא אסור! מאי כדון אוכלי תרומה זריזין הן ואינו שוכח, אוכלי הקודש אינן זריזין והוא שכח

תמן תנינן זבחים 12:1 אונן נוגע ואינו מקריב ואינו חולק לוכל בערב. תמן את אמר מותר ליגע, וכא את אמר אסור ליגע! א"ר יניי כאן בשהסיע דעתו, וכאן בשלא הסיע דעתו.

רבי יוסה בעי אם בשהסיע דעתו אפי' בתרומה יהא אסור!

מאי כדון? כהיא דא"ר ירמיה בשם ר' בא בר ממל: עשו אותו=אונן כאוכל אוכל רביעי בקודש. הדא אמרה האוכל אוכל רביעי בקודש אסור לוכל ומותר ליגע. וכא, אסור לוכל ומותר ליגע

תמן תנינן נידה 10:7 שבית שמאי אומרים צריכה טבילה באחרונה, וב"ה אומר אינה צריכה טבילה באחרונה. מה אנן קיימין אם לאכילת תרומה קשיא על דבית שמאי ולא טבולת יום היא ואין טבול יום מעריב שמשו ואוכל?! ולמה צריכה עוד "טבילה"? אם לאכילת קדשים קשיא דבית הלל ולא מחוסרת כפרה היא, ואין מחוסר כפרה טעון טבילה אצל הקודש?!

אין תימר בתרומה אנן קיימין תמן, והדא דתנינן הכא, רישא דברי הכל, וסיפא במחלוקת לב"ש, אף לתרומה, מחו"כ צריך לטבול אין תימר בקודש אנן קיימין תמן, והדא היא דתנינן הכא, סיפא דברי הכל, ורישא במחלוקת לב"ה, אף מחו"כ א"צ טבילה

א"ר שמואל בר אבודומי קומי ר' מנא בתרומה אנן קיימין תמן. טעמון דב"ש מפני ההדיוטות. שלא יהו אומר ראינו אשה שופעת דם ואוכלת בתרומה:

הלכה ד משנה חומר בתרומה. שביהודה נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה. לקודש ולא לתרומה

ובשעת הגיתות והבדים, אף על התרומה.

עברו הגיתות והבדים, והביאו לו חבית של יין של תרומה, לא יקבלם ממנו, אבל מניחה לגת הבאה.

ואז יביאנו לו, ויהא נאמן

אם אמר לו הפרשתי לתוכה בתוך החבית רביעית קודש, נאמן. מגו דנאמן על קודש, נאמן על התרומה

כדי יין וכדי שמן המדומעות שנפלו תרומה לתוך חולין, וצריך למכרן לכהן חוץ מדמי תרומה נאמנין עליהן בשעת הגיתות והבדים.

וקודם לגת שבעים יום: מטהרין כליהם 70 יום קודם לגת

גמרא חומר בתרומה שביהודה נאמנין. הא בגליל לא. רבי סימון רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדייה מפני שפסיקייא של כותים מפסקת. וארץ העמים, טמא והא תנינן שנייה לה להדלקת סמן במקדש רגב בעבר הירדן, בלא כך אין פסוקיות של כותיים מפסקת?! א"ר שמי תיפתר במביא גרגרים וכותשן שם

וביהודה, נאמנין על היין להביאו לנסכים אבל לא על הקנקנים. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: בן דרום=יהודה שאמר מגליל הבאתיה ושמרתיה נאמן. ובן גליל שאמר מדרום הבאתיה, אינו נאמן שבני הגליל עמי הארץ הם

רבי ירמיה סבר מימר הא דנאמנין בשעת הגיתות בתרומה שנעשית על גב הקודש, הא על גב עצמה לא.

א"ר יוסה ואפילו נעשית על גב עצמה נאמניס

מתניתא פליגא על רבי יוסה טהרות 10:3 צריך לעמוד עליהן עד שיטבולו! פתר לה שלא בשעת הבד. אית לך מימר שלא בשעת הגת?! א"א לדרוך ענבים בזמן אחר! א"ר יצחק בי רבי לעזר או קודם עד שלא בצרו בה ג' בני אדם.

נגעו בו =בתול כלי חרס טהרות בשעת הגיתות והבדים, הטהרות טהורות. עברו הגיתות והבדים, הטהרות טמאות. ויש כלי חרש משהוא מיטהר, חוזר ומיטמא?!

נגעו בו טהרות בשעה שהוא מלא, הטהרות טהורות. פינהו, הטהרות טמאות. ויש כלי חרש משהוא מיטהר חוזר ומיטמא?! ולית כל אילין מילייא כן?!!

אלא כיני: נגעו בו טהרות קודם לגיתות ולבדים, הטהרות טמאות. בשעת הגיתות והגדים, הטהרות טהורות. ויש כלי חרש משהוא מיטמא חוזר ומיטהר?!

נגעו בו טהרות בשעה שהוא ריקן הטהרות טמאות. מילהו, הטהרות טהורות. ויש כלי חרש משהוא מיטמא חוזר ומיטהר?!

א"ר יוחנן כושת, וקירויה, ומבוי, וגר, ועם הארץ, חומרין. הולכין בהם לחומרא

כושת- כיי דתנינן תמן עוקצין 3:5 הכושת והחמת וראשי בשמים התייה והחלתית והפילפלין וחלות חריע **costus, amomum, the principal spices, crowfoot, asafoetida' black pepper, and lozenges** נלקין בכסף מעשר ואינן מטמין טומאת אוכלין דברי רבי עקיבה. אמר רבי יוחנן בן נורי: אם נלקחין בכסף מעשר, מפני מה אינן מטמות טומאת אוכלין? אם אינן מטמות טומאת אוכלין, אף הן לא ילקחו בכסף מעשר!! ר' יוחנן אמר חומרין, מטמין טומאת אוכלים ואינן נלקחין בכסף מעשר

קירויה- כיי דתנינן תמן פרה 5:3 קירויה שהטבילוה במים שאין ראויין לקדש, מקדשין בה עד שתיטמא. ניטמא, הקירוייה אין מקדשין בה. אף שמטבילה—מפני מים טמאין הנבלעין בה רבי יהושע אומר אם מקדשין בה בתחילה, אף בסוף! אם אינן מקדשין בה בסוף כשנטמא אף לא בתחילה! בגלל מים שא"ר שנבלעין [בין כך ובין כך לא יאסוף בתוכה מים מקודשין] ר' יוחנן אמר חומרין: אין מקדשין בה לא בתחילה ולא בסוף

מבוי- כיי דתנינן תמן וכן מבוי שניטלה קורתו או לחייו כו' ר"י אמר חומרין: אסורין בין בשבת הזאת בין בשבת הבאה

גר- דתני גר שנתגייר והיו לו יינות אמר בבריא לי שלא נתנסך מהן, בזמן שנעשו על גב עצמו, טהורין =כשרין לו וטמאין לאחרים. ע"ג אחרים, טמאין בין לו בין לאחרים. ר"ע אומר אם טהורין לו יהיו טהורין לאחרים, אם טמאין לאחרים יהיו טמאין לו. רבי יוחנן אמר: חומרין, טמאין בין לו בין לאחרים אף בנעשה ע"ג עצמו

עם הארץ- דתני עם הארץ שנתמנה להיות חבר והיו לו טהרות ואמר בבריא לי שנעשו בטהרה בזמן שנעשו על גב עצמו טהורות לו וטמאות לאחרים על גב אחרים טמאות בין לו בין לאחרים רבי עקיבה אומר אם טהורות לו יהיו טהורות לאחרים אם טמאות לאחרים יהיו טמאות לו רבי יוחנן אמר חומרי טמאות בין לו בין לאחרים

אמר רבי יניי הרובין היו אומרים בתרומה שנעשית על גב הקודש הא על גב עצמה לא. ואני אומר אפי' נעשית על גב עצמה. אתיא דר' יוסי כרבי ינאי, ודרבי ירמיה כרובים.

אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית בקודש נאמן מאחר שהוא נאמן על הקודש נאמן על התרומה.

כדי יין וכדי שמן המדמעות. אמר ר' יוסי בי רבי בון אלו שקודחין בהן את הדמע: ?? מריק לתוכו תרומהן

הלכה ה משנה מן המודיעית ולפנים, **נאמנין**=מותר ליקח מע"ה **על** כלי חרש. ומן המודיעית ולחוץ, **אינן נאמנין**. **כיצד? הקדר שהוא מוכר את הקדירות, נכנס לפנים מן המודיעית הוא הקדר והן הקדירות והן הלוקחין נאמן. יצא, אינו נאמן:**

גמרא מתניתא בכלי חרש הדקים. **small size**

מתניתא אמרה כן: הוא הקדר והן הקדירות והן הלוקחין. וקדירות לא כלי חרש דקין הן?!

נגעו בו טהרות מן המודיעית ולפנים- הטהרות טהורות. מן המודיעית ולחוץ- הטהרות טמאות ....

היה כ"ח שמוכר מן המודיעית ולפנים מלא מים, רבי שמעון בן לקיש אמר נאמן על הכלי ואינו נאמן על המשקה. רבי יוחנן אמר נאמן על זה ועל זה. מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש. אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן! אלמא אמרינן "מגו"! א"ר זעירה תיפתר באומר "עד שאני חבר הפרשתיה".

רבנן דקיסרין בשם רבי בון בר חייה טעמא דר"ש בן לקיש אין חבירות למים: כ על "מים" ודאי אין "צורך" להאמינו...

הלכה ו משנה הגבאים tax-collectors שנכנסו לתוך הבית. וכן הגבאים שהחזירו את הכלים. נאמנין לומר לא נגענו בזה וזה

ובירושלם נאמנין על הקודש ע"ה נאמן לומר "זה טהור לקודש"

ובשעת הרגל אף על התרומה:

גמרא ורמינהו.. טהרות 7:6 הגבאים שנכנסו לתוך הבית, טמא. אם יש עמהן עכו"ם, מירתתי טפי ליגע נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו.

פתר לה תרין פתרין: נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו בשאין עדים יודעין

פתר לה פתר חורן: נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו לכן צריכה=לא נצרכה אלא... בשיש עדים יודעין בשיש עמם גוי

(ע"פ הגהת ר"ש ליברמן)

ובירושלם נאמנין אף על הקודש על טהרת הכלים לקודש

א"ר יהושע בן לוי (תהלים קכז) ירושלם הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו עיר שהיא עושה כל ישראל לחברים. מעתה אפי' בשאר ימות השנה אפי' לתרומה! א"ר זעירה ובלבד בשעה ששם עלו שבטים:

הלכה ז משנה הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו על גב הרגל, כשהתירו "טו' ע"ה" רבי יהודה אומר יגמור. אחר הרגל למכור וחכ"א לא יגמור

משעבר הרגל היו מעבירין על טהרת עזרה. עבר הרגל ביום הששי לא היו מעבירין, מפני כבוד השבת. ר' יהודה אומר: אף לא ביום חמישי, אם יום אחרון של רגל ביום 5 שאין הכהנים פנויים:

גמרא רבי חנניה בשם רבי יוחנן התירו סופו מפני תחילתו. שאם אומר את לו שלא יגמור אף הוא אינו פותח. ולא יפתח! אף הוא ממעט בשמחת הרגל

רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן מה פליגין? בחבית של יין, אבל בחבית של שמן אינו הפסד מרובה כל עמא מודיי שאינו גומרה. כיצד הוא עושה? תני ר' חייה שופכה. תני בר קפרה שוברה. אף הכלי נטמא! והא תנא רבי חלפתא בר שאול מניחה לרגל הבא!

ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי יום טוב שחל להיות בערב שבת, אוכל מעיסה שנטמא בטו' ע"ה אף תשבות הרגל="אסרו חג" כרגל. א"ר זעירה מתניתא אמרה כן: ערב הפסח כפסח, ויום טבוח כעצרת. א"ר חנניה אוף אנן תנינן: דרבא ר' יודה אומר אף לא

ביום החמישי שאין הכהנים פנויים:

הלכה ח משנה כיצד מעבירין על טהרת עזרה? מטבילין את הכלים שהיו במקדש

כל הכלים שהיו במקדש היו להן שניים ושלישים שאם ניטמאו הראשונים יביאו שניים תחתיהן

כל הכלים שהיו במקדש טעונין טבילה חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחושת מפני שהן כקרקע, דברי ר' אליעזר. וחכמים אומרים מפני שהן מצופין:

גמרא מ"ט? וכלים טעונין טבילה?! א"ר בא אני אומר שמא שהיה שם אחד מן הכלים שלא הוזה! ...חיישינן שנטמא טו' מת מעתה נחוש לכולן ליבעי הזייה 3&7 ! א"ר בון בר חייה אני אומר שהיה שם א' מן הכהנים שיצא לדבר עם האשה על עיסקי קינה ונתזה צינורה של רוק מתוך פיה על בגדיו וטימתו. מעתה נחוש לכולם! ליבעי הערב-שמש...כלים שנטמאו בא"ה"ט! תיפתר בשניטמא בספק משקין כ חיישי' שמא נטמאו ...

תמן תנינן טהרות 4:9 ספק משקין ליטמא טמא, ולטמא טהור! תמן בתרומה וכאן בקודש, חומר הוא בקודש מחמירין אפי' בספק משקין לטמא

תני שולחן שניטמא, מטבילין אותו בזמנו כשמסלקין הלחם בשבת אפי' בשבת. אע"ג דהוי "שבות" דברי ר"מ. וחכ"א מיד אין ממתינין..

אשכחת אמר, על דעתיה דר"מ מטמא שני לחמים. לחם שבת הבאה נטמא ג"כ(דהוה שלחן טבו"י) על דעתון דרבנן אינו מטמא אלא לחם אחד בלבד. א"ר יעקב בר סיסי קומי ר' יוסה ואפי' על דעתיה דר' מאיר אינו מטמא אלא לחם אחד בלבד תיפתר שניטמא בספק משקין ול"ג הע"ש

פעם אחת הטבילו את המנורה. אמרו צדוקים, ראו פרושים מטבילין גלגל חמה! מנורה מקבל טומאה?!!

תמן תנינן: נכנסו ללישכת הכלים והוציאו משם תשעים וג' כלי כסף וכלי זהב. ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן כנגד תשעים ושלש אזכרות שכתוב בפרשת חגי זכריה ומלאכי.

{א"ר חונה חישבתים ואינן אלא שמונים ושלש! כנגד שמונים ושלש חותמות שכתוב בעזרא, נחמיה 9 שהיה כל אחד ואחד מייחד שמו של הקב"ה וחותם. וקיבלו עליהם עול מלכות שמים}

אית דבעי מימר: כיום מרובה של תמיד. כנגד י"ג פרים וי"ד כבשים ואילים שנים ושעיר אחד. הרי 30 קרבנות כל אחד יש לה כלי לקבל דם,שמן,יין ....ר"ש ליברמן

ר' שילה דכפר תמרתה בשם ר' יוחנן: טעמא דר'

ליעזר (שמות כ) וצפית אותו זהב טהור וגו' התורה קראת אותו קרקע.??? עד כדון מזבח הזהב, מזבח העולה מניין? ודין הוא מה אם מזבח הזהב שהוא אמה על אמה את אמר קרקע, מזבח העולה שהוא חמש על חמש לא כ"ש!! אית דבעי מימר רבוע רבוע מה כאן קרקע אף כאן קרקע.

א"ר הילא טעמא דרבנן דחשיב ליה "מטלטל"—ואפ"ה טהור משום עשוי לנחת (יחזקאל יא) המזבח עץ ג' אמות גובה וגו' התורה קראת אותו מיטלטל "זה השלחן..." עד כדון מזבח העולה, מזבח הזהב מניין? ודין הוא מה אם מזבח העולה שהוא ה' על ה' את אמר מיטלטל, מזבח הזהב שהוא אמה על אמה לא כ"ש!! אית דבעי מימר רבוע רבוע מה כאן מיטלטל אף כאן מיטלטל.

**********סוגיא עמומה*******

וחכ"א מפני שהן מצופין. ועץ מצופה מתכת, טהור (כלים 11:6) לא ציפוי שהוא עומד מחמתו מאליו הוא?! וליזל בתר מתכת! לא כן אמר ר"ש בן לוי בשם ר' הושעיה כעובי דינר גורדיינין היה בו! ציפוי עב מאד אמר רבי לא, למלכתו אינו עומד, ראוי היה שתישרף העץ! מחמתו הוא?! ואתייא כיי דאמר רשב"ל (שמות ל) ועשית מזבח "מקטיר קטורת" אין כתיב כאן אלא מקטר קטורת. המזבח היה מקטיר את הקטורת וסוג חסוג כציפוי בעלמא, וטהור

מפרש למה "מזבח" טהורה. ויהא כטבלה שהיא עשויה לילך ולהניח! כיון שאינו מיטלטל, אינו מק"ט! לא כן א"ר אמי בשם רשב"ל השלחן למה טמא, לא מפני שמוציאין אותו ומראין אותו לעולי רגלים. וזה מזבח לא במקומו הוא עומד?!

{אף זה השלחן שימש כלי בזיכין במקדש, ויהא טהור, ולמה טמא?

א"ר מנא כיי דתנינן תמן כלים 24:9 שלש משפלות הן: של זבל, טמאה מדרס וכו' א"ר זעירה: מפני שמשתמשין בה על גב חביליה משתמשין ע"ג "החבלים" ע"כ טמאה וכא שלחן מפני שמשתמשין בו על גב חביליו: אף שאין לו שום קיבול